SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 124 — Budyšin — Wutoru 1. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Němske kanony wotmołwichu na złóstnistwo čeŕwjenych

S Barlina ßo hamtſzy ſdźěluje: Jako wuplaczenje na nadpad czeŕwjenych bombowych lětadłow na panzerowanu łódź „Němſku", kotraž ſakótwjena ſtejeſche, ßu němſke namóŕſke wojowaŕſke mozy póndźelu rano do wobtwjerdźeneho pſchiſtawa w Almeriji tſělale. Hdyž běchu ßo pſchiſtawowe pſchipraẃy ſapuſcziłe a njepſchecźelſke czeŕwjene batterije womjelkłe, ßo wuplaczenje pſchetorhny a ſkónczi.

Kež ßo hiſchcze hamtſzy ſdźěluje, hnydom hiſchcze druhe łódźe němſkeho wójnſkeho namóŕniſtwa k ſeßylnjenju naſchich wojowaŕſkich mozow do ſchpaniſkich wodow wujědu.

S potſělenjom wobtwjerdźeneho ſchpaniſkeho móŕſkeho pſchiſtawa w Almeriji pſchi połodniſchim ſchpaniſkim móŕſkim brjoſy je ßo njeſkutk czeŕwjenych lětadłow wupłacził, kaž [illegible] němſki lud woczakował.

Ćežka škoda w přistawje w Almeriji

Kaž Londonſka Reuterez powěſczeŕnja poſjewja, ßu němſke wójnſke łódźe pſchi wuplaczenſkim tſělenju do Almeriſkeho pſchiſtawa czeßku ſchkodu naczinile.

Czeŕwjeni wóznarjo we Valenziji ßu wosjewili, ſo ßu 5.45 hodźin po tamniſchim cźaßu němſku panzerowanu łódź a ſchtyri ſaniczaki pola Almerije pſchi ſchpaniſkim móŕſkim brjoſy wobkedźbowali. Łódźe ßu ſe ſdalenoſcze 7 mil „na město" tſělale. S łódźow je ßo něhdźe 200 krócž wutſěliło. Někotre twarjenja ßu ßo ſapuſcziłe, tež je k ßmjertnym woporam dóſchło. Schpaniſke pſchimóŕſke batterije ßu ſ něhdźe 70 wutſělemi wotmołwiłe.

W druhej powěſczi Reuterez telegrafowaŕnje ßo ſ Valenzije powě, ſo mějachu czeŕwjene móznarjo khrobłoſcz wudawacź, ſo w Almeriji wojeŕſkich pſchipraẃow njeje. K temu ma ßo wěſo jenož praſchenje pſchiſtajicź, hacž „pſchimóŕſke batterije ſ něhdźe 70 wutſělemi" njejßu wojeŕſke pſchipraẃy.

Kaž franzowſka Havaſka telegrafowaŕnja ſ Valenzije powě, je „ziwilny gouverneur" w Almeriji póndźelu bolſchewikſkim nawjednikam ſdźělił, ſo, kaž je ßo dotal ſwěſcziło, liczba morjenych 19 wuczinja a ſo je ßo 53 woßobow ſraniło. 39 twarjenjow je ßo doſpołnje roſtſěłało a wjele druhich je ßo ſdźěla ſaßypło.

Pſchi tſělenju němſkich wójnſkich łódźow do Almerije je był jendźelſki ſaniczak torpedowych czołmow, kiž pſched tutym dźěłom móŕſkeho brjoha ſtražuje, pſchitomny.

Swjatočne pokhowanje morwych w Gibraltaru

W Gibraltaru je ßo póndźelu popołdnju 23 namóŕnikow panzerowaneje łódźe „Němſkeje" ßwjatocžnje pokhowało. Pſchi pohrjebje, na kotrymž ßo wobßadka panzerowaneje łódźe „Němſka" bohužel njemóžeſche pſches towaŕſchow padnjenych ſaſtupowacź, dokelž je łódź hižo ſaßo ſ Gibraltara wotjěła, je ßo tamniſche wobydleŕſtwo we wulkej ßyle wobdźěliło. S jendźelſkich wójnſkich łódźow, kiž w pſchiſtawje leža, běchu ßo wotpóßlanzſtwa póßłałe.

Sranjenych namóŕnikow do Jbizy a Gibraltara dowjeſli.

S panzerowaneje łódźe „Němſka" je ßo 8 namóŕnikow do khorownje w Jbizy dowjeſło a 19 ſranjenych do Gibraltara, hdźež ßo lěkuja. Sbytni ſranjeni ßu na łódźi „Němſka" woſtali.

Tři dny wuwisaju žarowańske khorhoje

Němſki ſnutſkowny miniſter je wosjewił:

„S pſchiczinu ſłóſtniſkeho nadpada bolſchewikſkich lětaŕſkich piratow na panzerowanu łódź „Němſku", ſ kotrymž ßo 23 ßwěrnych němſkich namóŕnikow mori, 19 czeßko a 84 lohko ſrani, wſchitke ſtatne a kommunalne ſarjadniſtwa, wuſtawy a dźěłaŕnje, druhe ſjednocźeńſtwa a wuſtawy ſjawneho prawa a ſjawne ſchule khorhoje tſi dny, wot póndźele hacž do ßrjedy, na poł ſcźežora wupowěßnu."

Němſki miniſter ſa ludowe powuczenje a propagandu wobydleŕſtwo namołwja, ſo by tehorunja žarowańſke khorhoje wupowěßło.

Telegramm generala Franka.

Stabowy ſchef nazionalneje Schpaniſkeje general Franko je wjednikej a němſkemu kanzlerej telegramm póßłał, w kotrymž ßwoje ßobucźucza ſa němſki lud pſchi nadpadźe na łódź „Němſku" wupraja. Wjednik a němſki kanzler je ßo generalej Frankej telegrafiſzy dźakował.

Němska žada rukowanje přećiwo wospjetowanju

Němſkemu ſaſtupjerjej w neutralnoſtnym wubjerku je ßo poruczilo, ſo by wubjerkowemu pſchedßydźe hamtſzy ſwěſczeny podawk ſłóſtniſkeho nadpada w Jbizy ſdźělił a jemu ſdobom ßlědowaze wobſamknjenje němſkeho knježeŕſtwa pſchedpołožił:

Němſke knježeŕſtwo ßo na kontrollnym ſyſtemje a na wuradźowanjach neutralnoſtneho wubjerka njewobdźěli, dołhož ßo jemu wěſcze njerukuje, ſo ßo tajke podawki njewoſpjetuja. Naprawy, kotrež jako wotmołwu na njeßłyſchany nadpad czeŕwjenych móznarjow pſchewjedźe, němſke knježeŕſtwo wěſo po ßwojim dobroſdaczu wobſamknje.

Dołhož nětcźiſchi ſtaw traje, je wono ßwojim wójnſkim łódźam poruczilo, ſo bychu ßo pſcheczimo kóždemu ßo bližazemu czeŕwjenemu ſchpaniſkemu lětadłu abo wójnſkej łódźi ſ brónju wobarałe.

Italska zadźeŕženju Němskeje połnje přihłosuje

Na pſchißłuſchnym měſtnje w Romje ßo tſělenje do Almeriſkeho pſchiſtawa jako doſpołnje woprawnjene wuplaczenje na nadpady ſchpaniſkich bolſchewikow woſnamjenja. Sdobom ßo na hamtſke wosjewjenje powěſczeŕnje Stefani pokaſuje, ſo ßo Jtalſka móŕſkeho kontrollowanja wſda, a ßo pſchiſpomnja, ſo je Jtalſka ſe ſadźeŕženjom němſkeho knježeŕſtwa pſcheßjene.

Posedźenje neutralnostneho wubjerka so wotstorčiło

Londonſki neutralnoſtny wubjerk ßo póndźelu hiſchcze njeje ſ němſkej notu ſaběrał, w kotrejž ßo wo ſłóſtniſtwje bolſchewikſkich ſchpaniſkich lětarjow jedna. Wón je pożedźenje wotſtorcził a podwubjerk poſtajił, kiž ma ßo ſ praſchenjom ſaběracź, kak měła ßo mjeſenarodne kontrollowaze łódźe pſcheczimo ſłóſtnikim nadpadam czeŕwjenych mordaŕſkich banditow ſchkitacź.

Po pſchipołdniſchim pożedźenju podwubjerka je ßo hamtſke wosjewjenje wudało, w kotrymž ßo ſdźěli, ſo ßu ßo ſaſtupjerjo Jendźelſkeje, Belgiſkeje, Czěſkoßłowakſkeje, Franzowſkeje, Portugalſkeje, Schwedſkeje a Sſowjetſkeje unije wobdźělili. Wubjerkowy naměſtny pſchedßyda Wallace je ſdźělenje němſkeho ſaſtupjerja wosjewił, ſo ßo nje móže na pożedźenju wobdźělicź. Wallace pſchiſpomni, ſo je tež italſki ſaſtupjeŕ krótko do pożedźenja ſdźělił, ſo ßo na nim njewobdźěli. Pſchitomni ſaſtupjerjo ßwojim knježeŕſtwam wo położenju ſdźěla, kajkež ßo jim wono w roſprawje pſchedßydy pokaſa. Woni ßebi tež pſchejachu, ſo by pſchedßyda nowe pożedźenje ſwołał, tak ruczje hacž ma jo ſa trěbne.

Eden położenje rozpomina

Kaž ßo ſ Londona powě, je jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden póndźelu diplomatiſkich ſaſtupjerjow Němſkeje, Franzowſkeje a Jtalſkeje pſchijał, ſo by ſ nim położenje roſpominał.

W Pariſu je ßo franzowſki miniſterſki preſident Blum póndźelu dopołdnja ſ tamniſchim jendźelſkim póßłanzom ſirom Erikom Phippſom roſrěczował. Nimo teho je ßo Blum tež hiſchcze ſe ßowjetſkoruſkim ſaſtupjerjom Hirſchfeldom a prjedawſchim póßłanzom Valenziſkeho „knježeŕſtwa" w Pariſu Araquiſtainom roſrěczował. Miniſterſki preſident Blum tež hiſchcze rumunſkeho ſwonkowneho miniſtra Antoneſka a franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Delboſa pſchija.

Čeŕwjeny španiski parnik z torpedom trjecheny

Do Londona je ſ Valenzije powěſcź dóſchła, ſo je ßo parnik „Ciudad de Barcelona", najſkerje czeŕwjenoſchpaniſkeho pokhada ſ torpedom podmóŕſkeho czołma njeſnateje narodnoſcźe ſwonka Barcelonſkeho pſchiſtawa trjechił. Na parniku pjecźa njejßu puczowarjo byli.

Franzowſka Havaſka powěſczeŕnja pak powě, ſo je 110 woßobow na parniku pſchebywało. Nowiny „Paris Midi" pißaju wo 300 pażaźěrach, ſ kotrychž ßu pjecźa jenož 60 wukhowali.

Z nacionalneje Španiskeje pušćeni ječi na francowskej zemi

Franzowſke nowiny pißaju, ſo ßu jeczi, kotrychž je general Franko puſchcził, ßobotu do franzowſkeho namjeſneho měſtaczka Hendaye pſchijěli. Prjedawſchi czeŕwjeni wojazy ßu Schpanſku ſ zyle druhim woblicźom wopuſchczili, hacž běchu ßo do njeje podali. Puſchczeni ßu pſched ßwojim puſchczenjom ſchek wo 500 franzowſkich frankow doſtali a ßu ßo na pſchikas generala Franka ſnowa ſdraſcźili.

Prjedawſchi jeczi nowinarjam prajichu, ſo dyrbja pſchipóſnacź, ſo ßu ſ nimi lěpje a łahodniſcho wobkhadźeli, hacž ßo pola mjeſenarodneje brigady ſ jatymi wobkhadźowaſche, kotrychž ßu ſwjetſcha ſatſěliłi. Puſchczeni ßu 24 Jendźelczenjo, 9 Franzoſojo, 2 Czechaj, 2 Polakaj, 2 Belgiczanaj, 1 Rumuna, 1 Wuheŕ, 1 Dana, 1 Schwizaŕ a 1 němſki emigrant.

Tſjoch němſkich dobrowólnikow ſaměnili.

Njedźelu wjecźor ½10 hodźin ßu w franzowſkim měſcźe St. Jean de Luz tſjoch němſkich dobrowólnych lětarjow a jeneho ſchwajzaŕſkeho ſtaczana, kiž běchu hižo ßobotu popołdnju tam pſchijěli, na dweju ßowjetſkoruſkeju a jeneho ſchpaniſkeho lětarja, kaž tež ſaſtupjerja Havaſkeje powěſczeŕnje, kotrehož běchu pſched měßazami w Avile ſajeli, ſaměnili.

Pſcheßmykanje brónjow w Schwizy wotkryli.

Schwajzaŕſka polizija je wulke pſcheßmykanje brónjow wotkryła. Pſcheßmykaŕſtwo běſche ßo po zyłej Schwizy roſchěriło. Brónje mějachu ßo do czeŕwjeneje Schpaniſkeje pſcheßmykacź. Sapłaczerjo a wodźerjo pſcheßmykanja ßedźachu we Valenciji. Woni mějachu pola ſchwajzaŕſkich filialkow franzowſkich bankow wulke dobroměcźa, ſ kotrymiž měješe ßo kupowanje a pſchewjeſenje brónjow finanzowacź.

Wodźeŕ pſcheßmykaŕſtwa běſche Schpaniczan, kiž měješe wulke ſwiſki ſ czeŕwjenymi móznarjemi we Valenciji. Wón je we wſchěch wjetſchich ſchwajzaŕſkich měſtach pobył a tam brónjowe ſkłady pſchipraẃił, ſ kotrychž ßo mjeńſche dźělby brónjow pſches ſchwajzaŕſko-franzowſke mjeſy ſcźelechu.

Amerikanſke bombowe lětadła ſa Turkowſku.

Turkowſke knježeŕſtwo je pola wjetſcheho amerikanſkeho towaŕſtwa ſa twarjenje lětadłow 20 czeßkich bombowych lětadłow ſkaſało. Tuta ſkaſanka ſaßłuža ßebi czim wjetſcheho wobkedźbowanja, dokelž je Turkowſka ßwoje lětadła dotal w Sſowjetſkej uniji kupowała.

Colijn dyrbi nowe hollandſke knježeŕſtwo wutworicź.

Hollandſka kralowa je póndźelu dotalnemu miniſterſkemu preſidentej dr. Colijnej, kiž běſche po wólbach wróczo ſtupił, poruczila, ſo by nowe knježeŕſtwo ſeſtajał.

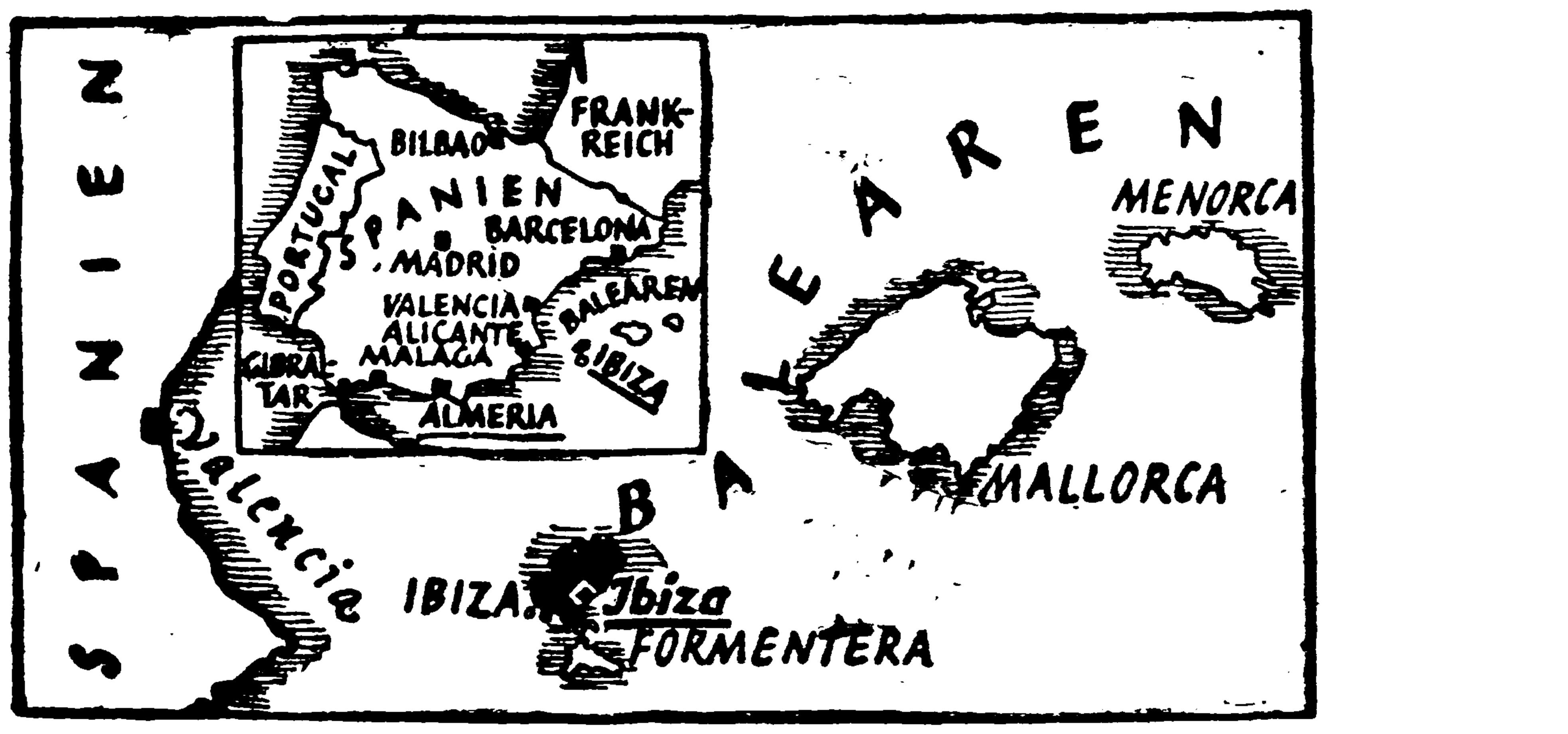

Kharta wo Schpaniskej, hdźež ßo podawki poslednich dnjow wotehrachu. (Scherl Bilderdienst, M.)

Göring wo štyrilětnym planje

Wjednikowy poruczenz sa schtyrilětny plan, ministerski president generalny wyschk Göring, je njedźelu we Weimaru psched wjedniskimi wosobami strony a stata, wojerskeje mozy a hospodarstwa w durinskej župje wo wulkich nadawkach rěčzal, kiž schtyrilětny plan němskemu ludej staja.

Na kónzu ßwojeje rěčze ministeriki president generalny wyschk Göring ßwoje rosłozenja hischcze ras do dweju dypkow wobsamkny. Najprjedy wot kóždeho Němza žadasche, so by spósnal, so ßo pschi tutym planje wo plan žiwjenja Němskeje jedna, a so ma kóždy naß wojim městnje wicho sa njón sastajicž. Sdruha pak dyrbi kóždy srosumicž, so ßo tu njeßmě na dolhim pschemyßlowanju sadźerzecž, ale so stej spěschnoscž a sastajenje rosßudźazej.

Japanski kschižak „Aschigara" s Kiela wotjěł.

Póndźelu popoldnju je japanski kschižak „Aschigara", kiž běsche tam tydźeń pschebywal, s němskeho wójnskeho pschistawa w Kielu wotjěł, so by ßo do ßwojeje dalokeje domisny wróczil. Pschi wotjěsdźe ßyla pschihladowarjow k rosßohnowanju strowjesche.

Němskonazionalne nowiny w Gdańsku pschestale wukhadźecž.

„Gdańske Nazionalne Nowiny" ßu pschestale wukhadźecž. W sawodnym nastawku „Nasch nadwk je dopjelnjeny" ßo pische, so je wukhadźenje nowin sbytne, hdyž je ßo němskonazionalna ludowa strona ßama rospuschczila.

Neville Chamberlain wo swojej přichodnej politicy

Hdyž běchu Nevilla Chamberlaina jenohlóßnje sa wjednika konserwatiwneje strony wuswolili, je wón prěni króčz jako ministerski president a stroniny wjednik sjawnje rěčzal. Wón praji, so nimale runje tak myßli kaž jeho pschedkhadnik Baldwin. Tež wón ma sa wulzy wažne, so ßo jednota konserwatiwneje strony jako najmóznischeho politiskeho nastroja sakhowa.

Chamberlain ma ja móžne, so budźetej pschichodnej lěcže kritiski wotrěsk w europskich stawisnach. Sa jendźelsku je potom najwažnische, so nětczischu knježeřstwowu koaliziju wobkhowa. Knježeřstwo chze wobrónjenski programm dokonjecž.

Chamberlainowe nowe knježeřstwo je ßo póndźelu delnjemu ßejmej pschedstajilo. Nowy ministerski president dokonjenja prjedawscheho ministerskeho presidenta Baldwina khwalesche. Potom delni ßejm wo finanznej pschedloży sa nowy hospodarski plan wuradźowasche.

Ministerialny direktor na wuß. Kriege wumrěl.

W Barlinje je prjedawschi ministerialny direktor w swonkownym hamcže dr. Jan Kriege wumrěl. Wón mějesche jako prawny wěßywustojny na mnohich mjesenarodnych konzertach dowójnskeho czaßa wažny podźěl.

Finska placži ßwój wójnski dolh.

Finske knježeřstwo je amerikanskemu swonkownemu ministerstwu bjes namolwjenja wosjewilo, so wójnski dolh, kiž ma ßo ßrjedź junija saplaczicž, saplaczi.

Japanski ministerski president Hajaši je wróćo stupił

Wczera je japanski ministerski president Hajaschi ßwoje sastojnistwo složil. Snutskownopolitiske napjatoscže mjes japanskim knježeřstwom a parlamentskimi stronami a tež napjatoscže mjes knježeřstwom a wojeřstwom, kiž ßebi rasnje reformy žada, ßu tola pschesylne, hacž so by Hajaschiej móžno bylo, knježeřstwo pschez pschitke strachi pschewjescž.

So je Hajaschi tak njejapzy ßwoje ministerske pschedsydstwo složil, je w Japanskej powschitkownje pschekwapilo. Njepoßrědna pschicžina běsche, so we wójsku kritika na Hajaschiu pschiběrasche a so ßo president hornjeho ßejma prynz Honoe hnydom na to, hdyž běchu strony wjetschiny Hajaschia nadpadowale, na sjawnej shromadźiznje w Tokiu jeho sdalowasche. Hlubscha pschicžina pak ma ßo w tym pytacž, so je ßo stejischczo stronow wjetschiny po nowowólbach seßylnilo. Wójsko pak ßo wot Hajaschia wotwobroczi, jako bu snate, so Hajaschiowe reformowe plany ani hospodarskeho woloženja ani snutskownopolitiskeho směrowanja njepschinjeßechu. Nimo teho njeběsche wjazy móžno, ßejm snowa rospuschczicž a wliw stronow s wólbnej reformu na salolku kěsorowého nusowego wukasa rosbicž, hdyž běchu ßo radźiczelio kěsora a knježeřstwa pschecziwo tajkim wótrym naprawam wuprajili.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Am 3. Juni 1937 findet eine Zählung der Schweine und Schafe, sowie der in der Zeit vom 1. März bis 31. Mai 1937 vorgenommenen nichtbeschaupflichtigen Hausschlachtungen von Ferkeln, Schaf- und Ziegenlämmern durch Umfrage statt. Mit dieser Zählung ist eine Ermittelung der in den letzten drei Monaten geborenen Kälber verbunden, um auf diese Weise Unterlagen über die Schwankungen in der Milchanlieferung zu gewinnen, die durch die verschiedene jahreszeitliche Verteilunt der Kälbergeburten veranlaßt werden. Die in der genannten Zeit schon abgeschlachteten Kälber sind mitzuzählen. Die am 4. Juni 1937 noch nicht gezählten Schweine und Schafe, Hausschlachtungen und Abkalbungen sind sofort im Rathaus, II. Stock, Zimmer Nr. 16, zu melden.

Die Zahlung dient nur **statistischen Zwecken.** Die Viehhalter werden angewiesen, den Zählern alle erforderlichen Auskünfte zu erteilen. Wer vorsätzlich eine Anzeige nicht erstattet oder wissentlich unrichtige Angaben macht, wird bestraft.

Bautzen, 31. Mai 1937. **Der Oberbürgermeister.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Die **Entschuldungsverfahren:** 1. des Bauern Peter August **Bötschke** in **Naußlitz** Nr. 24 — Lw. E. 10 —; 2. des Bauern Christian **Bork** in **Großgrabe** Nr. 12 — Lw. E. 1= —; 3. des Landwirts Martin **Zschieschang** in **Pulleritz** Nr. 27 — Lw. E. 91 —; =. des Bauern Arthur Willi **Schöne** in **Neukirch** Nr. 23 — Lw. E. 223 —; 5. des Bauern Michael **Kobia** in **Kriepitz** Nr. 6 — Lw. E. 225 —; 6. des Bauern Max Paul **Conrad** in **Brietitz** Nr. 47 — Lw. E. 233 —; 7. des Bauern Oskar **Brukt** in **Miltitz** Nr. 9 — Lw. E. 239 K. —; 8. des Bauern Oskar **Richter** in **Helenau** Nr. 7 — Lw. E. 240 —; 9 des Bauern Karl Johann **Hetmank** in **Miltitz** Nr. 12 — Lw. E. 249 K. —; 10. des Bauern Georg **Schornak** in **Ralbitz** Nr. 4 — Lw. E. 250 —; 11. des Bauern Emil Gustan **Belau** in **Biehla** Nr. 27 — Lw. E. 253 —; 12. des Bauern Alwin **Wendt** in **Lückersdorf** Nr. 34 — Lw. E. 262 —; 13. des Bauern Max **Rennau** in **Kriepitz** Nr. 10 — Lw. E. 271 —; 14. des Bauern Felix **Mager** in **Pulleritz** Nr. 41 — Lw. E. 275 —; 15. des Bauern Heinrich **Mohler** in **Zschornau** Nr. 33 — Lw. E 281 K. —; 16 des Bauern Arthur Edwin **Noßmann** in **Weißbach** Nr. 26 — Lw. E. 293 —; 17. des Bauern Michael **Glausch** in **Wendischbaselitz** Nr. 25 — Lw. E. 295 —; 18. des Bauern Michael **Kokel** in **Ostro** Nr. 18 — Lw. E. 297 K. —; 19. des Bauern Jakob **Lebla** in **Biskowitz** Nr. 34 — Lw. E. E. 300 —; 20. des Bauern Jakob Peter **Ziesch** in **Naußlitz** Nr. 1 — Lw. E. 343 —; 21. des minderj. Bauern Alfred Gottfried **Berndt** in **Lückersdorf** Nr. 45 — Lw. E. 412 —; 22. des Bauern Gustan **Füssel** in **Großgrabe** Nr. 35 — Lw. E. 443 K. —; 23. des Bauern Eduard Willy **Zickler** in **Bohra** Nr. 13 — Lw. E. =86 K. —; 24. des Landwirts Max Willy **Kretschmann** in **Laußnitz** Nr. 86 — Lw. E. 174 K. —; 25. des Bauern Martin **Schubert** in **Lichtenberg** Nr. 91c — Lw. E. 228 K. —; sind zu 1—22 Bestätigung der Entschuldungspläne bezw. Vergleichsvorschläge, zu 23—25 ohne Erfolg **aufgehoben** worden.

Kamenz, den 28. 5. 1937. **Das Entschuldungsamt.**

Nowa statna požčonka polnje podpisana.

Podpisanie na 4½% wulożujomnu statnu požczonku s lěta 1937, je dobry pscheběh mělo, tak so móžesche ßo konsorzium na 9. wupisańskim dniu rosßudźicž, sa wupisanie wotmyslenu summu s 500 milijonow hriwnow na 700 milijonow hriwnow powyschicž. Po skónczeniu wupisańja 29. t. m. je ßo zyla summa polnje wupisala. Wupisane summy ßo w polnej wysokoscži pschidźěluja.

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.
Spisał Dobrucký.

13] (Pokračowanje.)

IV.

Kak je sebi Jurij swoju lubu Hańžu zhladał?

Po tutych słowach dyrbju so zaso k našemu powědančku wróćić.

Wo Jurju a Hańži smy tak wjele słyšeli, zo běštaj jena wutroba, so lubowaštaj — a so tež chcyštaj brać. Tak by tež cyle w rjedźe a prawje było, něšto wo tym našim lubym čitarjam a čitarkam popowědać, kak to dźěše, hdźe a na kajke wašnje stej jeju wutrobje so w lubosći namakałej? Kak to dźěše? so prašeće. Nic tak, kaž hewak wšelke měšćanske knježnički a knjezykojo — so wo lubosći z čitanjom romanow zahe sami rozwučuja. — Tajke něšto njemóžeše ani Jurja ani Hańžu někak zwjerćeć — abo jimaj wučbu wo lubosći dawać. To dźěše cyle jednorje, dokelž jeju k tomu jeju wutrobje wjedźeštej. Wonaj so lubowaštaj, ale woprawdźe, sprawnje, horco a wutrobnje, a njewědźeštaj samaj, na kajke wašnje je k tomu mjez nimaj přišło. Jeno to běše cyle wěste, zo je so to stało bjez wšitkich zalubowanych pohladowanjow, woknowych promenadow, lubosćiwych listow, bjez wšitkich lubosćiwych wuznawanjow a přisahow, bjez kotrychž młody, moderny swět njemóže, kaž měni, lubować.

Jurij a Hańža so znaještaj wot swojeje małosće, a wot toho časa běštaj sebi tež dobraj — a z tym dosć. — Hoła, wjesna prosa! — Preč z njej! — Wěrno? — O ně! Posłuchaj jeno! — Ja chcu małe woknješko — kaž moja dłóń, wočinić, zo by mohł do Hańžineje wutroby pohladnyć — a pytnyć, kak je w njej lubosć k Jurijej prěni korušk pušćiła. Ale prošu, zadźerž so kaž so słuša, zo by z wočomaj njedźelskeho dźěsća hladał, dokelž jeno tajke zamóže hłuboko potajnstwa zhonić. A wo tajke něšto so tu jedna.

To bě hižo dawno. Hańža běše lědy w štwórtym lěće. Hrajkaše runje před khěžinej zahrodku na nawsy. Tu přileći susodźic ganzor cyle njemdry, syčeše kaž sykawa — pjerješe ze křidłomaj do Hańže — a chcyše ju do jeje młoduškeho wobliča šćipać. Zły ganzor pak je so jara mylił. Jeho ropot a bóle hišće Hańžine bolostne wołanje wósomlětneho Jurja kedźbliweho sćiništej, w kajkim straše so susodźic Hańžka namaka. Nanowy křud hrabnyć a Hańži k pomocy skočić — běše z dobom. Ganzor hižo na přenje derje měrjene šwikanje Jurijoweho křuda zhoni, zo je jeho móc a złósć přećiwo Hańžinemu zakitarjej přejara słaba — a zo je mudriše za njeho, hdyž Jurijej Hańžu wostaji.

Wona wboha je pódla tež něšto wot Jurijoweho křuda woptała. To pak je so w lubosći stało — a tohodla ju to tež njeboleše. Čim bóle to běše runje za nju něšto, zo wona započa na njeho jako swojeho wěrneho zakitarja hladać, kiž je ju před njepřećelom škitał. — Potom khodźeštaj někotre lěta w hromadźe tež do šule. A Jurij jej dyrbješe husćišo někotre ličbowe přikłady ličić pomhać, štož wón přeco rady činješe, a so nad tym wjeseleše, zo wona sama ze swojim rozumčkom to njemóžeše dokonječ.

Wona pak za to, nic jeno zo bě Jurjej dźěčaca dźakowna ze słowom, skići jemu tež husćišo rjane su šeńki jako derje zasłužene myto za wopokazanu pomoc a lubosć. Zo sebi Jurij da sušeńki słodźeć — štó budźe so jemu dźiwać, — kiž je jako hólčec abo holčka rady jědł. Přež tole a druhe hišće dźěčace słužby, kiž je Jurij kaž młoduški ryćeř susodźić Hańži přeco rady wopokazał, buštaj jeju wutrobje njewědźicy w lubosći zwjazanej. — Ale zo z nimaj woprawdźe tak stoji, zo staj sebi wjacy hač dobraj, so wukopa hakle před dwěmaj lětomaj, hdyž dyrbješe Jurij k wojakam. Nětko běše na woběmaj zjawnje pytnyć, zo — jako Jurij susodźicom Božemje praješe — joho a Hańžina wutroba jara wótře při tym pukotaše.

Jurij předoby z mocu swoju wutrobu — ale nic naša luba a nětko wboha Hańža. Z tej měješe mač swoju nuzu. A dyrbješe so jara prócować, jej rozestaječ, zo so tři lěta bórzy minu; a zo wona sama dyrbješe tež swojeho Handrija dla tak dołho čakać, a zo, štož dołho traje, so tež radźi, —a każkuli wšelke druhe wobalki rěkaja, kotrež so prócowaše na zranjenu wutrobu swojeje Hańže kłasć.

Nětko běštej so runje dwě lěće minyłej a to hišće tak ruče, kaž by Jurij hakle wčera swoju lubu Hańžu wopušćił. — To jene lěto tež bórzy zańdźe, trošTowaše so Hańža sama. A zo je jej Jurij přeco tež swěrny wostał, to wona shoni z toho, zo je jej we kóždźičkim lisće dał wosebje wjele dobreho prajić, kiž je domoj pisał. — A jow mi chcył něchtó znapřećiwić, zo so tutej młodej wutrobje njedyrbještej na přeco měć. Ale w jenym dołhim lěće so wšelake zeńdźe. A k tomu smy tež słyšeli, kajke mócne słowo je w tutej naležnosći Hańžiny nan wuprajił. A znata wěc je — zo naši Serbjo maja twjerde hłójčki. Štož su sebi zamyslili, toho so kruće dźerža a wosebje, hdyž jich w tym stare wašnjo wobkruća. Kaž mało dowěry maju ke kóždemu cuzemu, tak zasakli su we swojim zapřimnjenym měnjenju. Hana njechaše ničo swojej Hańži wo tym powědać, kak nan wo Hańžinym wudaće na Jurja sudźeše — a wona we wšěm tym mjelčeše, zo njeby z tym wutrobu swojeje lubeje dźowki rudźiła, a mysleše husto na to, kak so słowo jich česćeneho „knjeza" dopjelni: „Bóh Knjez so za wšo postara!" Wona drje njedwělowaše ani wokomik na wěrnosći tutoho słowa; ale kak so dopjelni? — to chcyše w maćeřnej lubosći rady wuslědźić. — Luba maćeřna wutroba! — wěř tomu słowu — je to bóžska wěrnosć! Wěř — a hdy by tež ze samym wóčkom njedyrbjała wjacy jow na zemi widźeć — kak so Bože słowo wěsće dopjelnja!

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 1. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Tež najlěpšoho płuwarja móže wódny muž hrabnyć.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nižina ſe Schwedſkeje pſchikhadźejo pſches naſche ſtrony ke krótkemu ranju czěhnje. S njej ßo khłódniſchi powětr pſchipkawja, kiž nam ſ měſtnami deſchcže pſchinjeße, woßebje pak powětr hiſchcže bóle wuſtudźi. Nad Franzowſkej ßo tehorunja nižina wupſcheſtrěwa. Wobě nižinje ſe ßwojimaj wuběžkomaj ſwißujetej a nam bóle njeſtajne wjedro pſchinjeßetej. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 3.50 hodź. ſkhadźa a ßo 8.05 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje po połnozy 12.09 hodź. a khowa ßo pſchipołdnju 12.06 hodź. — Jutſje ſteji měſtaczk w poßlednim běrtliku. Pſchedźenak wětr a deſchcž wěſchcži. —

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Hiſchcže trochu njeſtajne a khłódne wjedro.**

Junij abo smažnik

Nimo je rjana meja. Lětuſchu meju wobkhowamy we woßebje rjanym dopomnjeczu, dokelž je nam wjele woprawdźitych „mejſkich" dnjow wobradźiła. Měßaz ßmažnik naſtupuje ßwoje knježſtwo, hdyž Boža pſchiroda w połnoſczi roſczenja ſteji. Wſchudźe hdźež wóczko pohlada, ſetkuje ßo ſe ſchczedriwym Božim žohnowanjom. Włóžne nalěczo je lětßa derje howiło, ſo ßu ßo wſchě płodowe rošliny mohłe derje ſałožicž a rosroſcž. Na polach ſmahuja kczějaze rožki, młódne pſcheńzy, jeczmjenje a wowßy. Dźeczele a druha pija roswjeßeleja człowjeka, hdyž nimo ſahonow kroczi. Na łukach khila ßo tuczna trawa a lubi bohate ßynowe žně. Tu a tam hižo ſ ranjemi koßy na wrjoßojtych łukach brincža a pod wuſtojnym wodźenjom ratarjoweje ruki czežke riady ßyku. Ratar noßy ßo ſ nutrnym pſcheczom, ſo by mohł bohate ßyna rjane a njeſkažene pod ßuche ſtwoſycž. Ssmažnik je tak prawje měßaz ßynowych žnjow, czaß czěrſtweje wónje ßyna a — róžow. S dychom ßwjatoh' Jana kczěje lubоſna polna róža rjana, róžow kralowa. Tak naſch Handrij Sejler ſ wutroby nam do wutrobow ſpěwa. Rjany czaß podlěcža je pſchiſchoł, wjeßelmy ßo jeho a wužiwajmy jón ſ dźakneje wutrobu k ſtworiczelej a wodźerjej ßwěta a czaßow.

•

— **Budyſchczan mjes woporami na panzerowanej łódźi „Deutſchland".** Mjes woporami na panzerowej łódźi „Deutſchland" w dalokej Schpaniſkej je tež Budyſchczan wyſchſchi tepjer Kurt Manja, ßyn ſchewzſkeho miſchtra Manje na Wuriſkim puczu 54. Hakle jutry bě ßwojeju ſtarſcheju wopytał. S zykej ßwojej woßobnoſczu wißaſche na ßwojim wojerſkim powołanju a wjeßeleſche ßo, ſo na „ßwojej łódźi" do Schpaniſkeje pojědźe, ſchtož jutry hižo wědźeſche. Jeho ſtarſchimaj ßo ſe wſchěch ſtronow ßobužarowanje wupraja.

— **Sswój 25. powołanſki jubilej w měſchczanſkim ſarjadniſtwje** 29. meje nadróſny dohladowar Pawoł Delenk na Lubijſkej dróſy 15 bydlazy woßwjeczi. Pſchi tutej ſkładnoſczi ſeńdźechu ßo ßobotu rano jeho powołańſzy towarſchojo w radnej žórli, ſo bychu jubilarej ßwoje ſbožopſchecža wuprajili. Wyſchſchi měſchczanoſta dr. Opitz jemu ſbožopſchecža a dźak w mjenje měſta tołmaczeſche a pſchepoda jemu ſ pſchipóſnawańſkim pißmom wjedniſowu knihu „Mein Kampf". Wotrjadniſki ſarjadnik Hans Werner jubilarej ſbožopſchecža w mjenje towarſchow wupraji a pſchepoda jemu rjany korb kwětkow ſ rjanym darom. Tež twarſki inſpektor Kiebig jako jeho pſchedſtajeny a błóńkowy ſarjadnik Kiehla ßo tutym ſbožopſcheczam pſchiſamknyſchtaj. Delenk pokhadźa ſ Haßłowa a je bratr we wójnje padnjeneho kapkana Delenka. Do měſchczanſkeje ßłužby 29. meje 1912 ſtupi. Wot 1. februara 1921 ſaſtupuje hamt nadróſneho dohladowarja.

— **Dźěczaze ſahrodki ßo wotewrja.** Wjeßne hoſpoſy maja nimo pólnych dźěłow, kotrež ßebi jich polne mozy wužadaju, tež hiſchcže ſtaroſcž wo dom a ßwójbu. So njebychu ßo žonjaze mozy, kotrež ßo w ratarſtwje nuſnje trjebaja, ſ domjazymi a wothladarſkimi winowatoſczemi wjaſake, nazionalſozialiſtiſke ſpomožerſtwo dźěczaze ſahrodki wotewrja a to w Porſchizach, Huczinje, Delſahrodki wotewrja a to w oPrſchizach, Huczinje. Delnjej Kinje, Hußy, Dźiwczizach, Ssłonej Borſchczi a Krakezach.

— **Luby telefonowy wobdźělniko!** Chzeſch ſapuczowacž? — Potom pomyſl, ſo dyrbi ßo ſliczbowanje ſa telefonowanje, kiž ßnadź ma ßo w Twojej njepſchitomnoſczi ſapłaczicž, w prawym czaßu ſapłaczicž. Porucž to jenemu Twojich ßwójbnych, jenemu pſchiſtajenzej abo ßewaſchemu, ke kotremuž maſch dowěrjenje. Ty móžeſch tež pola poßrědkowazeho hamta namjetowacž, ſo ßo ſliczbowanje ſa Tobu póſczele. Dobre je tež, hdyž prjedy pjenjes, kiž ßo ſliczbowanju někak runa, na póſtoſchekowy konto pſchißłuſchneho poßrědkowazeho hamta ſapłaczíſch; pſchi tym pak njeſapomń na wotrěſk póſtſkeje pſchipokaſanki, płaczeńſkeje khartu abo pſchepokaſanki telefonowe poßrědkowarſtwo a czißło Twojeho telefonoweho pſchiſamknjenja naſpomnicž. Póſtoſchekowy konto je pod mjenom kóždeje poßrědkowarnje w hamtſkej telefonowej knihy ſapißane. Chzeſch=li we ßwojej njepſchitomnoſczi telefonowanje wěſcže dacž pſchijimacž a njewotmołwicž, potom porucž to ßłužbje ſa wobdźělnikow telefona. Hdyž ßebi pſchejeſch, Cže rano tež wubudźicž, hdyž ßwój prózdninſki czah nochzeſch ſkomdźicž. Nadrobniſche ßhoniſch pola ßwojeje poßrědkowarnje.

— **Sapißowanja do hamtſkeje telefonoweje knihe.** Kaž nam induſtrijowa a wikowańſka komora w Zitawje ſdźělnje, je ßo huſto ſkoržiło, ſo tajzy, kotſiž ßu mjenje pſchekupzy, czaſto ßwoje pſchedmjeno a ßwójbne mjeno njedoſpołnje dachu do telefonoweje knihi ſapißacž. W ſajimje firmoweje wěrnoſcže a jaßnoſcže a požadaneho wojowanja pſcheczìwo anonymnoſczi je ßo němſki póſtſki miniſter prozył, ſo bychu ßo pſchemyßlnizy, kotſiž njejßu na wikowańſkim ßudźe ſapißani, jenož ſ wupißanjom ßwojeho pſchedmjena a ßwójbneho mjena do hamtſkich ſapißow telefonowych wobdźělnikow pſchijeli. Němſki póſtſki miniſter je do tuteho žadanja ſwolił. S nowym poſtajenjemi wo ſapißowaniu hoſpodarſkich pſchedewſaczow do hamtſkich telefonowych knihow ßo žada, ſo ßmě ßo pola pſchedewſaczow, kiž njejßu do wikowańſkeho regiſtra ſapißane, hłowne ſapißanje ſtajnje jenož pod měſiczelowym mjenom ſ wupißanym pſchedmjenom ſtacž. Pola firmow, kiž ßu na wikowańſkim ßudźe ſapißane, rěka hłowne ſapißanje ſtajnje tak, kaž je pſchedewſaczé do regiſtra ſapißane. Sapiß móže ßo pſchikróczicž, hdyž ßo ſ nim ſapiß w regiſtru wažnje njepſchemění. Pola firmow, kiž ßo ſ pſchedmjenom ſapoczinaju, ßo pſchedmjeno ſady ßwójbneho mjena ſtaji, ſo by ßo alfabetiſki porjad ßwójbnych mjenow ſmóžnił. To płaczi tež wo firmowych mjenach, kiž ßo ſ artiklom ſapoczinaju. Tu ma ßo pſcheſtajenje ſpuſchczicž, hdyž ßebi jo wobdźělnik žada.

— **Tuni ſarjadniſki czah do Drježdźan k lětnej wuſtajeńzy 1937 „Sahroda a dom".** Kaž nam ſtatna železnìza woſjewja, pojědźe njedźelu 6. junija 1937 na Drježdźanſku lětnu wuſtajeńzu 1937 „Sahroda a dom" tuni ſarjadniſki czah ſ 2. a 3. rjadownju ſe 60 prozentowſkim potuńſchenjom jěſdneje płacziſny ſe Shorjelza do Drježdźan na hłowne dwórniſchczo. Wſcho bližſche wo tutym ſarjadniſkim woßebitym czahu, kaž jěſdnym planu, płacziſnje a wo ſarjadowaniach w Drježdźnach ſhoniſch we wubawarni jěſdnych liſczikow a w puczowańſkich běrowach.

— **Woßebity koſejowy czah do Drježdźan.** Ssrjedu 2. junija pojědźe ſ Budyſchina 13,28 hodź. woßebity koſejowy czah ſe 60prozentowſkim potuńſchenjom jěſdneje płacziſny do Drježdźan. Pſchi tutej ſkładnoſczi hodźi ßo tež wuſtajeńza „Sahroda a dom" wopytacž.

— **Tuni ſarjadniſtwowy czah do Homburga a Helgolanda.** Kaž nam ſtatna železniza woſjewja, ſarjaduje ßo ſa czaß wot 12. do 14. junija 1937 tuni ſarjadniſtwowy czah 2. a 3. rjadownje ſ 60 proz. ſniženjom jěſdneje płacziſny ſe Shorjelza do Hamburga a na Helgoland. Jěſba ſam ßobotu 12. junija 1937, wróczojěſba póndźelu 14. junija 1937. Wſcho bližſche wo jěſdnej płacziſnje, pſchenozowanjach a ſarjadowaniach kaž wo jěſbje po měſcže a pſchiſtawje w Hamburgu, wopycže Hagenbeckoweho ſkótneho parka w Stellingen, wo woßebitej jěſbje njedźelu 13. junija 1937 na Helgoland atd. ſhoniczé we wubawarniach jěſdnych khartkow abo w hamtſkich puczowańſkich běrowach.

— **Drjewo ſa papjeru.** Krajne lěſne ſarjadniſtwo je na pſchikas ſtatneho hajniſkeho miſchtra na ſakładźe 3. wukaſa poruczíło, w ßylniſchej měrje ſchmrěkowe ſchtomy wuſchczecž. Sa priwatnikow tute dźělby ſakſke krajne hurſtwo poſtaja. Priwatni wobßedźerjo ßu ſ tutoho hamta trěbne ſdźělenja doſtali.

— **Ssyno njeßmě ßo włóžne domoj woſycž.** Pſchezo ſaßo czitaſch w nowinach wo wohnjach, kotrež naſtachu ſe ßamoſaſehlenjom ßyna. Se ßynom ſniczja ßo druhe ſkłady, twarjenja, maſchiny a huſto tež ſkót, haj ßamo ludźo. Pſches 5 millionow dwójnych zentnarjow ßyna ßo kóždolětnje w Němſkej ſe ßamoſaſehlenjom ſniczi. Ssyno, kotrež ßo ßuche domoj khowa, njemóže ßo ßamo ſopalicž, je=li pak włóžne domoj ſwoſene, poczina ßo paricž a pſchi tym ßo pſchezo wjetſcha horzota twori, doniž ſkónczinje ßo ßyno njeſapali. Tež ſaparjene ßyno wjele na ßwojej hódnoſczi ſhubi. Tež ſe ſaparjenjom naſtate ſchkody wjele millionow wuczinjeja. Njech ßo tohodla na ßynach na to kedźbuje.

— **Wulke ſwuczowanje powětroweho ſchkita njedźelu dopołdnja.** Njedźelu dopołdnja wotmě ßo w Budyſchinje wulke ſwuczowanje powětroweho ſchkita. Měješche ßo ſa to, ſo ßo nad ſtarym Budyſchinom mjes lětadłami wojowaſche. Mjetanje bombow mjes Pětrowſkej zyrkwju a Sprewju dyrbjeſche wohnje ſałožicž. Hrodowſke naměſto, Ryczeŕſka a Róžna, Hrodowſka haßa a ßerbſke pohrjebniſchczo woſjewichu wohnje. Do Jerjoweje haßy njeßmědźeſche nichtó khodźicž. Na woběmaj bokomaj palachu ßo kubje. Tež roła wodowóda bě ßo pukła a ſapkawjeſche dróhi. W ſchkitańſkej pinzy na Hrodowſkej dróſy ležachu czěžzyſranjeni. Twarjenja na Bórklinje ßo palachu a tež tu njebě dróha pſchiſtupna. Na Ortenburgſkim hrodźe běchu južne ſchwißle ßo ſdźěla ßypke. Wjedniſtwo ležeſche w rukach wyſchſcheho polizajſkeho inſpektora Raſcha a wokrjeßneho ſkupinoweho wjednika Peterſena. Polizajſki major Heink ſ Drježdźan a wokrjeßny ſkupinowy wjednik Haſenohr ſ Drježdźan ßo na ſwuczowanju wobdźěliſchtaj.

S **Bórka.** Tudyſcha ludowa ſchula móže lětßa na 100lětne wobſtacže ſhladowacž. 27. junija ma ßo jubilej na ßwjatoczne waſchnje woßwjeczicž. Sańdźeny ſchtwórtk wotmě ßo pod pſchedßydſtwom wjeßnjanoſty ſtronjana Winklera pośedźenje ſaſtupjerjow ſchulſkeho wobwoda, pſchi kotrymž ßo ßwjedźeńſki porjad poſtaji. Na programje ſteji tež ſetkanje wſchěch něhduſchich ſchulerjow a ſchulerkow we wjeßnym hoſczenzu, a to ßobotu do jubileja. Njedźelu popołdnju ßo potom jubilej ſ bohatym programom na ßwjatoczne waſchnje woßwjeczi.

S **Porſchiz.** Njedźelu tudyſcha wjeßna młodźina meju mjetanje wotmě. 4 njedźele dołho bě młodźina meju ſtražowała. Njedźelu ſeſtupa ßo pſched Handrikez hoſczenzom ßwjedźeńſki czah ſ hudźbnej kapału ſ někotrymi žortarjemi na czole. Czah ßo na wjeßne naměſto hibaſche, hdźež ßo wſchitzy wokoło meje ſeſtupachu. Po dołhim dźěle ju powalichu. S kralom bu Makß Kuba. Bórſy ßo ſa njeho kralowna wuſwoli. We wupyſchenym woſu jědźeſche kralowſki por k hoſczenzej, hdźež ßo wjeßeła rejka pſchiſamkny.

S **Warnoczìz.** (Sajimawy firmowoanſki kmótr.) We Warnoczizach je ßo pſchipad ſtał, na kotryž ßo kaž na bajku poßłucha a tola je był ſ woprawdźitoſczu. Njeje ſ potajnoſczu, ſo njedźiwajo idealneho wuſnama ßwjateho firmowanja ßo jako firmowanſzy kmótſja tajzy wubjeru, kotſiž telko wobßedźa, ſo bychu rjany firmowanſki dar ßwojemu mótej dali a wo kotrychž ßo wě, ſo to rady czinja. Tak pſchińdźechu njedawno k bohatemu rěſniſkemu miſchtrej w dolinje rěki Kreibizy něhdźe pol duzenta firmowanſkich kandidatow ſ próſtwu, ſo by knies rěſniſk miſchtr kmótſiſtwo pola nich pſchewſał. Rěſniſki miſchtr běſche ſpokojom dla czeſcže, kotraž ßo jemu na tuto waſchnje wopokaſa a pſchipraji pſchiſpomnjejo, ſo to rady czini, ſo pak dar wot njeho woczakowacž njemóža. Schesczo ßo wotßlichu, krótko pſched firmowanſkej njedźelu pak pſchiſjewi ßo jeniczki, ſo by rěſniſkeho miſchtra na ßwój klub dopomnił. Kmótr a firmowanſki kandidat kroczeſchtaj w ßwjedźeńſkej draſcže do zyrkwje. Po zyrkwinſkich wobrjadach wza miſchtr hólczeza ßobu do ßwojeho bydlenja, hdźež bě ßwjedźeńſke blido ſa ſchcžědźe kryte. Jeniczki hóſcž doſta ßłódnu jědź, wobſtejazu ſ polìwki, pieczenje a pſchikuſka, a jako ßyty kmótrej ßwój „Sapłacž Bóh" praji, woſjewi jemu kmótr, ſo je porjie ſa tamnych pieczoch do hornzow pjelnicž a jeho ſtarſchimaj a kotromaj donjeſcž dał. S tym pak njebě hiſchcže doſcž. Pod taleriom poßlednjeje jědźe namaka firmowany 200 krónow a pod druhimi talerjemi ßamßnu ſummu, tak ſo móžeſche na ßwoju nalutowanſku knižku 1200 krónow donjeſcž. Hólczez drje budźe zyle ßwoje žiwjenje na ßwoje firmowanje ſpominacž a pjeczo jeho towarſchojo budźa jemu to najſkerje ſawidźecž.

S **Hodźija.** Pſchi ßylnym wobdźělenju njedźelu tudyſche wojerſke towarſtwo 75. ßwjedźeń ßwojeho wobſtacža woßwjeczi. Sswjedźeńſki czah a ßwjedźeńſke pſchedwjedźenje běſchtej ſ wjerſchokm jubilejnych ßwjatocžnoſczow.

Hospodařski rozhlad

Wutoru, 1. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,494	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,295	100 čěskosł. krónow	8,666
100 šwajc. frankow	56,86	100 franc. frankow	11,11

Barlinſka burſa, 31. meje. Słóſtniſki nadpad na němſku panzerowanu łódź „Deutſchland" pola Ibica je na burſy najwjetſche roshorjenje ſbudźi. W běhu burſownych jednanjow burſowne wobkhadnizy woßebje w poßlednim czaßu pſchezo ſaßo kupowane hódnoty wotpſchedawachu. Dokelž njebě kupzow, ſ wjetſcheho dźěla k ſpadnjeniu kurſow wo 2 hacž 3 proz. dońdźe. Pſchi tym wuwi ßo wobkhod zyle měrnje. Tež publikum ſadźeržeſche ßo woczakujo a mjenowanjahódne wotpſchedawanja njedóńdźechu. Rentowe wiki běchu měrne a pſcheczelne.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na Barlinſkich žitnych wulkowikach njejßu ßo na ſpoczatku noweho tydźenja woßebite pſchemjenjenja ſtałe. Wobrot wobmjeſuje ßo, kaž hacž dotal, na małe dźělby, dokelž ßu poſkiczenja jara wobmjeſowane. Kupowańſki ſajim pak je ſtajnje wulki. Saſtaranje młynow ßo ſ pſchidźělenjemi ſawěſczi. Pizowańſke žita běchu lědy na pſchedań, tež induſtrialne jeczmjenje ßo njepſchedawachu. Na mukowych wikach ßo woßebje jaßne pſcheńczne družiny žadachu, ržana muka ßo na kryczé běžneje potrjeby wotwoła.

Wčera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,75 hr. G 9: 9,00 hr. — wowßa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	31. 5.	28. 5.		31. 5.	28. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,31	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 175.0 9: 180.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 172.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

S **Khanez pola Hodźija.** Hacž do 30. junija je pola drużstwoweho pschedstejiczerja Pětschki w Khanezach plan na hromadupołoženje polow ſjawnje wupołoženy. Po pschedkhadnym pschiſſewjenju móže ßebi jón kóždy wobdźěleny wobhladacž. Schtóž ma pschecziwo planej něschto namjetowacž, dyrbi to pißomnje hromadukładźenikemu hamtej ſ pschicžinami ſapodacž.

Se **Schwobiz.** Budyſka wulka khłoſtanſka komora je 43 lět ſtareho ratarja Měrcžina Krjecžmarja ſe Schwobiz pola Kamjenza k 1 lětu a 8 měßazam jaſtwa ſaßudźiła, dokelž bě 4. haprleje 1937 ßwoju bróžnju ſapalił. Pschi jednanju ßwoje prjedawſche wuſnacže wotwoła, wuiběhujo, ſo njeje pschicžiny było, ſo by ßwoju nowu bróžnju, kotraž je nimo toho zyle próſdna była, ſapalił. Ssud pak mějeſche ſa dopokaſane, ſo je we ßwojej bjesradnoſcži wulkeho dołha dla woheń ſ wotmyßlenjom ſałožił.

Se **Schěrachowa.** Dla ſpytaneho nuſowanja ſtejeſche 46 lět ſtary Pawoł Jan Mauermann ſe Schěrachowa psched ßudom. Jako jemu w oktobru ſańdźeneho lěta khorobna pokładnja žadane wupłaczenje ſapowědźi, bě ße wuprajił, ſo, hdyž ßwój ſaměr njedozpěje, we wſchěch cžěſkich kommuniſtiſkich nowinach woſſewi, kak ßo jemu w Němſkej wjedźe. Tež bě ßo chzył na ſtatne wjedniſtwo ſtrony wobrocžicž. Hdyž tež M. ſaprěwaſche, ſo njebě wo kommuniſtiſkich nowinach rěczał a njebě ſe ßwojimi wuprajenjemi ßebi ßwoje žadanje wunucžicž chzył widźeſche tola ßud w jeho ſadźerženju ſpytane wunuſowanje a ſaßudźi jeho k 15 hr. pjenježneho khłoſtanja abo k 5 dnjam jaſtwa. Pschi napołoženju khłoſtanja dźiwaſche ßud na jeho hoſpodaŕſke poměry jeho ſtrowotny ſtaw a na jeho roshorjenje w cžaßu, hdyž bě wuprajenja cžinił a tež na to, ſo w hłownym jednanju ßwoje pschendźenje rschiſna.

S **Wukranczіz.** Wucžba we wjeßnej pokracžowańſkej schuli je ßo tu ſańdźeny schtwórtk ſapocžała. Na njej wobdźěleja ßo hólzy, kiž ßu w lětach 1935 hacž 1937 ludowu schulu wukhodźili. Do schulſkeho wobwoda ßluscheja wßy Wukranczizy, Dubo, Hornje Brußy, Suborniza, Hbjelſk, Borschtka a Woleschina.

Se **Schunowa.** W prjedawschim hrodźiku klóschtrſkeho kubła je ßo hižo wot lěta 1923 tydźenizy jónu Boža ßlužba ſa schulſke dźěcži wotměła. W lěcže 1928 bě ßo mała kapałka pschiprawiła, kotraž pak w běhu cžaßa wjazy ſa ßwój ſaměr njedoßahaſche. Nětko ßu ßo wschě delnje měſtnoſcže hrodźika ſa kapału pschewoſtajiłe a lětßa w nalěcžu ßu rjemjeßlnizy kapałku roſschěrili a pschihódnje wutwarili. Na ßwjedźenju Sw. Hrjehorja je arzyměschnik Žur ſ Ralbiz rjanu kapałku poßwjecžił.

S **Kulowa.** Ssmjertne twarſke njeſbože. W jamie Erika 30 lět ſtary murjeŕ Wilhelm Schołta ſ dróhi Horſta Weſſela ſnjeſboži. Na dźěłownym měſtnje padny ſłatk popołdniu ſ rěbla pschi cžimž ßebi nop pukny. Hnydom jeho do Słokomorowſkeje hórniſkeje khorownje dowjeſechu, hdźež hižo naſajtra wumrě. Žona a dźěcžo žarujetai wo ßwojeho ſeżiwjerja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Olbernhaua.** Pata schkita ßwoje kurjatka. We jennym kokoschazym dworje je ßo tu wojowanje na žiwjenje a ßmjercž pschewjedło. Wróna puschcži ßo do paty, kotraž ſe ßwojimi kurjatkami na ſahrodźe hrjebaſche. Pata ßwoje cžipki ſ woprawdźitej lawſkej khrobłoſcžu schkitaſche. Njedźiwajo teho pak bě wróna ſ dobycžerjom, kotraž prjedy wot ßwojeho wotmyßlenja njepuschcži, doniž pata morwa psched njej njeležeſche. Potom ßebi jene kurjatko popadnywschi ſ nim wotlecža.

S **Wulkeho Schunowa.** Sadobywanje do zyrkwje. Hakle nětkole je ßo paduschſtwo, kotrež je ßo psched někotrymi dnjemi w evangelſkej zyrkwi ſtało, wotkryło. Paduch bě ſ pakluczemi ßo do zyrkwje dobył, bě woporne kaschcžiki ſ namozu wotpacžił a durje do kapały ſe želeſnej kamaŕſkej žerdźu ſ namozu wotewrił. Wurubk wschak njeje pschewulki był. Ma ßo ſa to, ſo je to ßamy paduch, kotryž je ßo psched někotrymi dnjemi domſchyna w Heinewalde ſadobył.

S **Reichenaua.** W jaſtwinej komorzy ßo wobwěßnył. Reichenawſki wobydleŕ Wilhelm Bergmann wobwěßny ßo w komorzy Reichenawſkeho hamtſkeho ßudniſtwa. Jeho ſajecže bě ßo dla paduschſtwa ſtało.

Se **Sſlanknowa.** (Wulki ſtrach mnischkow.) Hižo we lěcže 1930 je ßo w lěßach mnischka tak hróſbnje roſschěriła, ſo ßu na někotrych schtomach 200 hacž 600 mnischcžich jejkow nalicžili. Nětko je wokrjeßny hamt we Sſlanknowje pschikas wudał, ſo maja ßo wschě ßrědki nałožicž, ſo by ßo tuta schkódniza naschich lěßow wutupiła.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 31. meje 1937.

Narodźili ßu ßo: 29. 5. Korli Wilhelmej Marcžinej Müllerej, pschekupſkemu pschiſtajeńzej, ßyn. — 30. 5. Bjedrichej Auguſtej Erichej Finzy, knježeŕſtwowemu inſpektorej, ßyn. — Kurtej Willijej Bětnarjej, twarſkemu dźěłaczerjej, ßyn. — Korli Arnoschtej Ziegenbalgej, schoférej, ßyn.

Wumrěłoj ſtaj: 29. 5. Johanna ſwud. Endlerowa rodź. Pětschkez, doſtawaŕka penſije, 80 lět. — Hans Pětr Neumann, cžěßlowy ßyn, 4 lěta.

Swěrowali ßu ßo: 29. 5. Maks Ota Sahrodnik, póſtſki rjadowaŕ a Charlotta Suſanna Käſtnerez, schwalcža, wobaj w Budyschinje. — Hellmuth Seiſing, pincžnik a Johanna Hildegarda Leczertez, pschemyßłowſka pomozniza, wobai w Budyschinje.

Kak škitamy my našu butru

Butra je jara cžuczžiwa a pschijima lohzy wónje, tehodla njeßměmy w jele bliſkoſcži ßylnje wonjaze wězy khowacž, kaž zyble, jerje, twarožk atd. Butra njeßmě ženje w ßłónzu ſtejecž, hewak ßo ſkaſy. Butra ma ßo khłódna khowacž. Najlěpje ßo to ſtanje w ſawrjenym hlinjanym nopaschku, kotryž we wodźe ſteji. Se ſacžěmnjenjom woſtanje woda khłódna a dźerži butru cžerſtwu. Tajki nopaschk njeßmě w žanej domjaznoſcži pobrachowacž.

Schto dyrbisch wo mlokowych hornzach wědźecž? Mlóko ma ßo w ſawrjenej mlókowej kanzy abo pschikrytym hornzu khowacž. Sakładne wuměnjenje je: wschědne dobre wupłókanje mlókoweje kany. Sa wotwarjenje mlóka dyrbimy pschezo jedyn a tón ßamy hornz wužicž, ſo by mlóko pódlańſkich ßłódow njeměło abo ſo by ßo mlóko pschi warjenju njeſewrjeło. Mlóko ßo ženje nima pschewaricž, dokelž to je ſe schkodu. Mlóko, kotrež ßo pschi warjenju ſewrěje, njeliń prjecž, ale daj jemu ſkiſalicž a wužij jo ſa twaroh. Runje tak kaž mlóko njeßmě ženje njepschikryte woſtajicž, njeßměmy tež ſtarſche mlóko do cžerſtweho linycž.

Tež twarožkowa schkliczka dyrbi ßo ſtajnje rjedźicž. Khowamy w schkliczzy jenož telko, kelkož k jenej jědźi trjebamy. Zyły twarožkowy ſkład khowamy w hlinjanym hornzu, kotryž dyrbi ßo derje pschikrycž. Wulke twarožkowe ſkłady dyrbisch do cžerſtweho, cžiſteho, włóžneho rubischka, kotrež ßo jenož ſa tutón ſaměr wužiwa, ſawalicž, najlěpje namócžicž rubischko ſe ßelowej wodu. Sawaleny twarožk położ do hlinjaneho ßudobja, kotrež ma ßo derje pschikrycž, ſo by ßuchi powětr twarožk njewuſuschił. Twarožk ma ßo ſtajnje khłódnje khowacž.

Bjes jejkowych polcžkow abo jejkoweho khamora njeměł žadyn wjelb bycž. Jenož tak schkitamy jeja psched ſkaženjom. Sso wě, njeßměmy jeja ženje ſtejo woſtajicž, ale dyrbimy jo huſcžischo wobrocžicž, ſo by ßo cžwork hacž k schkorpiſnje njepschibliził, pschetož potom ßo jejko ſkaſy. Nabite jeja dyrbja ßo hnydom wužicž, dokelž ßo lohko wußuscha a ßo ſkaža.

Poslednje politiske powěsće

Krwawne njeměry w Chikagu

Njedźelu wjecžor je w połodnischim dźělu měſta Chikaga psched worzłowej dźěłaŕnju Republic Steel Corporation ke krwawnym njeměram dóschło. W tutej dźěłaŕni ßo njeběſche dźěło ſłožiło, hacžrunjež běſche Lewißowy dźěłacžeŕſki ſwjaſk tam woſpjet ſpytał ſtrajk naschkaracž. Swjaſk běſche něhdźe 1000 ſtrajkowazych, mjes nimi tež žony, psched ßwojim domom ſhromadźił a naschcžuwał, ſo ſkóncžnje na dźěłaŕnju cžehnichu, ſo bychu ßo jeje ſmozowali. K temu běchu ßo ſtrajkowazy ſe želeſnymi žerdkami a druhim gratom wobrónili.

Pschi hłownych wrotach dźěłaŕnje ſtrajkowazy do polizije ſraſychu. Tuta jich warnowaſche. Polizija, kiž njeběſche ßylna, potom bomby ſe ßylſnym płunom mjetaſche. Strajkowazy kamjenje a druhe wězy do poliziſtow mjetachu. Bórſy pocžachu tež tſělecž. Nětko ßo tež polizija ſ brónju w ruzy wobaraſche.

Jako prěni rjad ſtrajkowazych ſatſěleny abo ſranjeny na naměſcže ležeſche, ßyła ſtrajkowazych zofaſche. Bórſy pak ſnowa poliziju nadběhaſche. Pschi krwawnych ſraženjach ßo ſnajmjeńscha tſo ſtrajkowazy morichu, 17 poliziſtow ßo ſrani a tež něhdźe 50 ſtrajkowazych ßo ſdźěla cžežko ſrani. Hakle, hdyž běſche polizija ſeßylnjenje doſtała, njeměry pscheſtachu, kiž běchu dlěje hodźiny trałe.

Licžba morwych je ßo na schtyri powjetschiła. 23 poliziſtow a wjazy hacž 60 ſtrajkowazych je ßo, ſdźěla cžežko, ſraniło.

Lětny dźeń bitwy pola Skagerraka.

Tež lětßa kaž kóžde lěto je ßo Barlinſke wobydleŕſtwo pschi pschicžehnjenju namóŕniſtwoweje ſtraže psched wjednika, k cžeſtnemu pomnikej a Braniborſkim wrotam pschi nawrócže dnja Skagerrakſkeje bitwy wobdźěliło.

Cžěſkoßłowakſka ßebi w Hollandſkej a Schwizaŕſkej pjenjeſy požcžiła.

Cžěſkoßłowakſki ſtat je ßebi na pucžu psches ſtatnu póſtſku nalutowaŕnju pola ſkupiny hollandſko-schwizaŕſkich bankow 330 milijonow cžěſkich krónow požcžił, kotrež maja ßo ſe 4 proz. ſadanicž a ßo ſa 2 lěcže wrócžo płacžicž. Tute pjenjeſy maja ßo jenicžzy ſa nakupjenje ßurowiſnow wužicž, pschetož wunoschk požcžonki pschińdźe k lěpschemu narodneje banki, kotrejež deviſowe wobſtatki ßu ßo po njewschědnje wulkich ßurowiſnowych nakupjenjach cžěſkoßłowakſkeho hoſpodaŕſtwa w poßlednim połlěcže na 116 milijonow krónow (23. meje) hromadźe ſeschkrěke. S tym njetrjeba cžěſkoßłowakſka narodna banka na ßwoje ſłote wobſtatki, kotrež 23. meje 2,57 milijardow krónow wucžinja, pschimnycž.

Staw ſeleniny w Sakſkej ßrjedź meje.

W roſprawjeńſkim cžaßu wot ßrjedź haprleje do ßrjedź meje njebě wjedro ſa plahowanje ſeleniny woßebje pschihódne. Do kónza haprleje mějachmy ſymnomokre wjedro, hakle meja pschinjeße ſa plahowanje ſeleniny lěpſche wjedro ßobu, kotrež wuwicžu młodych roſtlinow a ſkhadźenju wußywow howjeſche. Tu a tam ßu njewjedra a krupybicža schkodu na ſeleninaŕſkich kulturach nacžinike. Staw dźěłow je powschitkownje ſpokojazy, w mokrych połoženjach běchu dźěła po trajazych deschcžach pocžežene a ſ dźěla ßo njedachu dokonjecž, tak ſo ßo do ßrjedź meje ſellerij, tomaty, kórki, buny hischcže njeběchu ſwoßadźake. Se schkódnikow je ßo woßebje ſeleninowa wacžka pokaſowała. Tež ßu ßo schlinki, kundroſy, wschelake muchi, mrowje atd. wobkedźbowake. Statiſtiſki hamt je ſa ſtaw ſeleniny ſcžěhowaze ſnamki woblicžił: běły kał 2, 3; cžeŕwjeny kał 2, 3; wirſingowy kał 2, 2; ßydrowy kał 2, 3; kulrabi 2, 3; ſeleny hroch 2, 1; buny 2, 3; kórki 2, 3; tomaty 2, 1; jědźna łoboda a mamgold 1, 9; ßolotej 2, 0; rjewjeń 1, 8; hromak 2, 4; zybla 2, 4; morchej a karotty 2, 4; ſellerij 2, 3; truſkalzy 2, 1. S licžbow woſnamjenja 1 wubjerny, 2 dobry, 3 ßrěni ſtaw.

Twjelki trěnja
ruby na blido
łožowe płachty
kulečkowe rubišća
Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Na předań
Přenjohódne kurjata
junijska płaćizna — wołóženja płaćiznow
G. Paul Nowak, Taschendorf
Telefon Uhyst/Sa. 75.

Běnak k plahowanju, ranca, je na předań
w Boranecach čislo 10b.

Kajkostne jězdne koła płaćizny hódno
pola Koloweho-Warnecke
w Budyšinje, Nowosalcska dr. 24

Mały nawěštk přiwjedźe kupcow. Tohodla inseruj w Serbskich Nowinach

Ćiśćimy
Formulary wšěch družin
Pokładniske knihi
Změnki
Kwitowanki
Lutowańske knižki
Statuty
Lisćiny płaćiznow
Katalogi
Wokolniki
Napisy na listy
Zdźěleńki
Zličbowańki
Wobalki za listy
Plakaty
Prospekty
Adresy za póst. posyłki
Kóždy reklam. nakład
Programy
Sobustawske khartki
Přeprošeńske a zastupne khartki
atd.
J. Cyž
serbska knihićišćeŕnja

Lissa Kassner

ludowa zabawnica
wot 1. junija wšědnje
w hosćencu
„Deutsches Reich“
na Lubijskej drózy 25
znapřeća Infant. kasernow

Do serb. domu - SERBSKE NOWINY!

Česćenemu wobydleŕstwu
w Budestecach a wokolinje
dowolju sebi zdwórliwje zdźělić, zo sym z dźensnišim dnjom w Budestecach na Horst-Wesselskej drózy 9n jako
statnje pruhowany dentist zasydlił.
Curt Hausfelder
Rěčne hodźiny wot 9 hač 1 hodź. a wot 1/2 3 hač 1/2 7 hodź.
W Budestecach, dnja 1. junija 1937.

Třidnjowy tuni wosebity ćah ze Zhorjelca do
Hamburga/Helgolanda
wot 12. hač 14. junija 1937.
60 % zniženeje jězbneje płaćizny.
Wotjědźe 12. 6. něhdźe 7.50 hodź. wot Zhorjelca a wróći so 15. 6. něhdźe 4 hodź. do Zhorjelca.
Jězba płaći tam a sem wot Zhorjelca do Hamburga 3. rjadownje jenož 16.40 hr.
— Jara znižene poskićenja —
Žadajće sebi darmotne rozjasnjeńske łopjeńka při bližšej wudawaŕni jězdźeńkow abo we hamtskich pućowańskich běrowach.
— Wobstarajće sebi z časom jězdźeńki —
Wobkhadnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje.

Po dołkim sćerpnje znjesenym ćeŕpjenju, zastarany ze swj. sakramentami, wumrě njedźelu naš luby, dobry nan a dźěd

ćěsliski polěr
Pětr Schuster

Khowanje budźe jutře, 2. junija, we 8 hodź. w Khróśćicach.

W Kukowje, Budyšinje, Pirnje, 1. junija 1937.

Hłubokozrudźeni zawostajeni

Přiłoha k čisłu 124

SERBSKE NOWINY

Wutoru 1. junija 1937

Powěsće z cyłeho swěta

Wulke njewjedrowe katastrofy w Bolharſkej

Po powěſczach, kotrež nětko po něčzim ſ zyleje Bolharſkeej pſchikhadźeja, běchu poßlednje ſliwki a krupobicza najhroſniſche w poßlednich 40 lětach. Jenož na Sofijſkej wokolnoſczi je woda pſches 250 domow ſaplawiła. Někotre ſ nich ßo ßypnychu a w druhich njeda ßo wjazy bydlicź. We wjeczorno-bolharſkim měſtaczku Breſniku je wulka woda 20 domow ſniczila. Na někotrych měſtnach ležachu krupy 50—80 zm. wyßoko. Krupybicze ſniczi na wjele měſtnach wußywy, winizy a ſahrody, tak ſo ſe wjele burow zyle lětuſche žně ſhubilo. Njeßměrnje wulke ſchkody naſtachu tež ſ tym, ſo wulke wody wjele ſkotu, gratu a nadoby wotnjeßechu. Nad horami Rodopy zychnowaſche žałoſtny wichor a błyſk ſabi wjele ſkotu. Wſcho hromadźe ſabi błyſk w poßlednich dnjach 15 wosobow a někotſi ßo we wodach ſatepichu. Wulke wody ßu ſkoro po zyłym kraju. Něhdźe 40% winizow ßu krupybicza doſpołnje ſniczile. Woßebje we wokolinje Plewna. Dźiwajo na tute wulke ſchkody, kotrež ßo na někotre dźeßatki milijony lewow wobliczja, chze knježeřſtwo ſamjeſcź nuczene ſawěſczenje žitow.

Sswoju pſchecželnizu chzyſo wukhowacź, ßo ßama tepi.
Hroſne kupańſke njeſbožo w Schwentinje.

Tragiſke njeſbožo, pſchi kotrymž 3 holczki 11, 8 a 7 lět ſtare žiwjenje ſhubichu, ſta ßo ſchtwórtk w Hornjej Schwentinje pola Kiela. Holczki běchu ßo popołdnju do rěki kupacź ſchle. Najmłódſcha ſ nich, kotraž njemóžeſche płuwacź, ſwaži ßebi pſchedaloko do wody, tepi ßo a prud ju wotnjeße. 8lětna holczka a jeje pſchecželka ſa njej pluwaſchtej, ſo byſchtej ju wukhowałej. Wjetſcha ſ holzow prózowaſche ßo dlěſchi cžaß ßo tepjazu wukhowacź, dźeržo jeje hłowu nad wodu. Pſchi tym pak ßo wſchě tſi holzy pſchezo bóle do ßrjedźneje rěki wotnjeßechu, a dokelž jich mozy wopuſchczichu, ßo wſchě tſi ſatepichu. Cžěło ſtarſcheje holczki ßu namakali.

Wußud w prozeßu dla ſajědojczenja ſ mjaßom.

Po 4 njedźele trajazym jednanju je wulka khłoſtanſka komora w Magdeburgu wußud w prozeßu dla něhdźe 200 ſajědojczenjow ſ mjaßom woſjewiło. Sajědojczenja běchu ßo kónz ſeptembra lońſcheho lěta w Magdeburgu a dwěmaj ßußodnymaj wßomaj ſtałe. Jena žona běſche na ſajědojczenje wumrěła. W jednanju ßo wukopa, ſo je ſ pſchicžinu ſajědojczenja była khora kruwa, kotruž bě wěſty dorěſak Eggebrecht krótko pſched ßwitnjenjom dorěſak. Pſchißluſchny miaßowobhladowak, ſkótny lěkaŕ dr. Grallmann, bě bjes dokładneho pſchepytowania dowolił, mjaßo kruwy pſchedawacź, ſo ßo mjaßo do Magdeburga pſcheda. Ssud ſaßudźi dr. Grallmanna dla lohkomyßlneho morjenja, lohkomyßlneho ſranjenja cžěła a dla pſcheſtupjenja ſakonja wo ſežiwjeńſkich potrjebach k 2 lětomaj a 2 njedźelomaj jaſtwa. Eggebrecht pak, kotryž derje wědźeſche, kak ſ dorěſanej kruwu ſteji, bě pak to dr. Grallmannej ſamjelczał, ßo na ſałožku ſakonja wo ſežiwjeńſkich potrjebach kaž tež wo lohkomyßlnym morjenju a lohkomyßlnemu ſranjenju cžěła k 3 lětam a 2 měßazomaj khłoſtaŕnje ſaßudźi a na 5 lět ßo jemu cžeſtne prawa wotrjeknychu. Wón ma tež 5000 hriwnow pjenježneho khłoſtanja ſapłacžicź. Njeßmě tež ženje wjazy rěſniſtwo wukonjecź.

50 powětronkow rosbuchnylo. — 14 ſranjenych we Warſchawſkim ſawjeßeleńſkim parku.

Njedźelu we Warſchawſkim ſawjeßeleńſkim parku 50 powětronkow rosbuchny, kotrež mějachu ßo pſchi ſkładnoſczi propagandoweho dnja ſa radio do powětra puſchczicź. Někotre powětronki mějachu wopißma, na kotrychž ſtejeſche, ſo tón, kotryž wopißmo pſchedpołoži, radiowy apparat abo druhe myta jako dar doſtanje. Lud ſpyta powětronki hižo pſched puſchczenjom popadnycź, pſchi cžimž 50 powětronkow rosbuchny, dokelž bě ßo jedyn ſ pſchitomnych ſe ſapalenej zigarettu pſchibližił. 14 wosobow ßo pſchi tym wopali.

Kónc přewozow w San Franzisku

Móſt pſches Słote wrota dotwarjeny.

Móſt pſches Słota wrota, najdlěſchi móſt na ßwěcže, je wot ſchtwórtka ſa pěſchi wobkhad wotewrjeny. Pjatk na to je prěni wós pſches móſt jěł. Wośzwjeczenje, kotrež wyſchſchi měſchczanoſta Roſſi pſchewjedźe, bě ſ wulkimi ßwjatocžnoſczemi ſjednoczene. Nad móŕſkej wužinu, kotraž San Franziſko wot ſ napſcheczneho twjerdeho kraja dźěli, cžehnje ßo hobrſki móſt, kotryž je ßo nětko wobkhadej pſchepodał. S tym je ßo druhi wulki móſt dokóncził, kotryž ßebi San Farnziſko nawtari, ſo by ßwoje ſwiſki a ſwjaſki ſ twjerdym krajom polěpſchił. Měſto kotrež na kónczku daloko do morja ßahazaje połkupy leži, bě hacž do tutych dnjow ſ paradiſom ſa pſchewóšnikow. Naikrótſche ſwiſki ſ měſtom Oaklandom, kotrež ſnapſchecža San Franziſka na twjerdym kraju leži, tworjachu dotal pſchewoſy.

Hdyž ßo Oaklandſki móſt twarjeſche, kotrehož wudawki ßo na 67 milijonow dollarow wobliczja, bě ßo ſ tym liczilo, ſo ßo ſ móſtſkim dawkow. 65 zentow ſa wós wuczinjazym, twarſki dołh ſa 50 lět ſapłacži. Tola hižo nětko je ßo tuta ßadźba na 50 zentow ſnižiła a dalſche ſniženje ßo woczakuje, dokelž je awtowy wobkhad wjele wjetſchi, hacž ßo to pſchi twarjenju moſta woczakowaſche. Móſt pſches Słote wrota ma ßo na podobne waſchnje ſapłacžicź a tež tu ßo liczi, ſo móſtſki dawk ßo po něcžim wulkeho wobkhada dla ſniži. Oaklandſki móſt je 13 kilometrow dołhi, mjes tym ſo móſt pſches Słote wrota je ſe ßwojimi 2,8 kilometrami pornjo njemu tola wjele mjeńſchi. Je pak tohodla ſajimawy, ſo jeho ßrjedźny wobłuk ma ſe wſchěch dotalnych moſtow najwjetſchu rosměru, mjenujzy 1400 metrow. [illegible] móſt pſches Słote wrota je tak mjenowany wißaty móſt, kotrehož noſcherjo, 220 metrow wyßoke, ßu ſ worzlowych platow natwarjene. Sakład tajkeho noſcherja wobſteji ſe 97 komorkow, mjes tym ſo horni dźěl noſcherja, kotryž ßo poſtupnje ſmjeńſchi, ma jenož 21 tajkich komorkow. Tajki noſcheŕ wobſteji ſ 5004 komorkow a Americženjo ßu wuliczili, ſo je ßo na jedyn noſcheŕ 2 milijonaj hoſdźikow wužiło.

Sa noſcheŕſke powjaſy, kotrež ßo we wobłuku ſ jeneho noſchaka k druhemu cžahnu, je ßo kaž wołojnik ßylny grót wužił. Pſchi tym wobliczichu, ſo zyła dołhoſcź wužiteho grotu by tſi raſy wokoło ekwatora ßahała. 4 lěta dołho ßo na moſcže dźěłaſche a 35 milijonow dollarow je płacził.

Wužiwarjo moſta, kotſiž pſches njón jědu, maja k lěwej ruzy daloki roshlad na paziſiſki ozean, mjes tym ſo na prawo kupu Alcatras ležo widźa, kupu, na kotrejž je najwěſczjiſche jaſtwo Sjednocženych ſtatow, w kotrymž ßo ſłóſtnizy khowaja, kotſiž bychu ſ kóždeho druheho jaſtwa pſchedy abo poſdźiſcho cžeknyli abo ßo ſ mozu wußwobodźili. Pſchecžiwo twarej wobeju moſtow je ßo jara wjele pißało. Woßebje wobßedźerjo pſchewoſow, kotſiž ßwoje rjemjeſło wohrožene widźa, tutu oppoſiziju podpjerachu. Najwjetſchi woprawdźitu ſtrach pak leži w ſemjerženju, kotrež njemóže tež najlěpſchi twarz moſtow wotſtronicź.

Wěřmy do Boha a mějmy wutrajnosć!

Schtó chzyk hnydom ſadwělowacź,
S bojoſczu ßo hižo khowacź,
Hdyž ßo njebjo ſamrócža
Bóh je ſtajnje ſ nami khodźił,
Naß ſe wſchitkich ſtrachow wodźił!
Wěřmy jenož do Boha!

Cžłowjek bohaty a khudy,
Wulke, kaž tež małe ludy,
Wſcho je Bože ſtworjenje!
Jedyn druhemu ma ßłužicź!
Niz pak jedyn druhoh' prudźicź,
To njej' Bohu ſpodobne!

Tyſcha-li naß wobczežnoſcže,
Je nam trjeba wutrajnoſcže!
Njebudźmy bjes nadźije!
Luboſcź, nadźiju a wěru,
Kaž tež wutrajnoſcź a ßwěru,
Bóh ßam derje mytuje!

Jurij Schewczik.

Bobak:

Podkeřkonošske wobrazki

(Skónčenje.)

Landeshut je město, hdźež wjele płata nadźěłaju a předawaju. Je tu tež hnadna cyrkej. Tole wšitko pak njemóžeše nas wuwabić z awtobusa, dokelž mějachmy nuzne dojěć do sławneho klóštra Hrušowa.

Šlezyska ma tójšto katolikow. Husto namakaš tehodla we wsy hnydom dwě cyrkwi, katolsku a evangelsku. Je tam tež hišće dosć klóštrow a najsławniši z nich je dźě Hrušow.

Hrušowski klóštr je so zahe załožił. Hižo l. 1242 so tu čescy mniša zasydlichu, ale jim běše tu přesyma a tuž so zasy wróćichu do ćoplišich Čech. W l. 1292 Swidničanski wójwoda Bolko Prěni tu znowa klóštr załoži a Cysterčenjo běchu wutrajniši. Wostachu tu najebać Husitow a Šwedow, kiž klóštr dokładnje wurubichu a zapusćichu. Po třicyćilětnej wójnje za čas napřećiwneje reformacije, hdyž we Šlezyskej jezuitojo wšudźe zasy klóštry a cyrkwje z hromadami natwarjachu, so tež Hrušowska přepyšna klóštrska cyrkej zasy natwari. Hač do l. 1810 tu mniša přebywachu. Potom so klóštr zběhny a hakle po swětowej wójnje Benediktinojo z Pražskeho klóštra Emmausa tu zasy klóštrske žiwjenje wobnowichu.

Hrušowska klóštrska cyrkej je woprawdźe hotowy dźiw. Něšto podobneho namakaš jenož tu a tam w połońšej Němskej, Rakuskej abo w Čechach. Je natwarjena w pyšnym barokowym stylu. To je tak rjec katolski styl, přetož namaka so najrjeńšo a najčisćišo jenož w katolskich krajach.

Prědkownu stronu Hrušowskeje klóštrskeje cyrkwje swj. Marje móhł po hodźinach sej wobhladać a ju wobdźiwać. Je to skěrje hobrski wołtaŕ dyžli twarjenje. A zastupiš do cyrkwje, to pycha a krasa a wulkotnosć cyrkwje će nimale poraža. Z wotkel brać słowow a wurazow wopisować přemóžacy začišć? Architektura je połna žiwjenja. Wšo so hiba, wije a juska z barbami a formami. Njewěš hdźe ćěkać z wočomaj. Wyskaju z barbami mólby „šlezyskeho Raffaela“ Willmanna, kiž bě tak so zanórił do předmjeta swojich wobrazow, zo přestupi ke katolskej wěrje. Wokřewjeja nas ličkate jandźełki, kiž po wšěch róžkach pod wjeřchom machotaju a skakotaju a pjeřchotaju...

Jezuitojo wědźachu wuměłstwo derje zapřahnyć do swojeje misije. A barok ze swojej pychu a majestosću a krasu a nimale nadzemskej fantastiku běše jim wubjerny a mócny zwjazkaŕ při nawróćenju dušow do klina romskeje cyrkwje.

Tajka pycha dyrbi skutkować na jimnu dušu, dyrbi w čłowjeku wuwabić začuće ničomnosće a podanosće pod wyššu móc a wolu a hdyž k tomu hišće zaklinčeja swjatočnje jenohłósne litanije čornych bratrow z khóra, to tež bóle poswětny čłowjek so zawrěć njemóže začuću hnutosće a nutrnosće.

Kemše dla njemóžachu sej ani wobhladać wjeřchowske rownišćo za wołtarjom, hdźež wotpočuja załožerjo klóštra, Swidničanscy wójwodźa a jich potomnicy. Smy hišće byli w druhej cyrkwi swj. Józefa, kiž je tež pyšnje wumolowana, ale z cyrkwju swj. Marije so tola runać njemóže.

Hewak móže so wo Hrušowje hišće rjec, zo tu we wokolinje so wšo mjerwi z Božimi matrami a kapałkami. A snadź tež njeje njezajimawe, zo tu na wotpočinku přebywaše njeboćički Worcynski wučeŕ Ebert, kiž ma dobre mjeno tež mjez Serbami. Mi je khribjet měrił, dokelž njechach wuknyć serbscy čitać a za to sym jemu hišće dźensa dźakowny. A dźens hišće słyšu jeho wěšćeŕske słowa, kiž pukam towaŕšichu: „Njewěš, hač to hišće raz trjebać njebudźeš!“ Ja sym to trjebał!

*

Wšitcy mjez pućowarjemi běchu dotal někak na swoje přišli. Jenož lubowarjo wysokich hór morkotachu, Prudelberg pola Stonsdorfa bě jim było knočišćo. Što činić, zo bych kóždemu po woli był, tym zažranym horyłažakam a tym, kiž kopcam rady z puća du? Skónčnje namakach wupuć. We Waldenburgskich horach so pozběhuje hora Hochwald, 850 metrow wysoka, potajkim cyle nahladny kopc a měješe tam tež być docyła šwarny rozhlad. A štož běše to najšwarniše: prajichu mi, zo móže so tam z awtom dojěć hač na wjeřšk. Sława! Wjelk budźe syty a koza žiwa wostanje!

Potajkim na Hochwald . . .

Najprjedy dyrbjachu na Gottesberg. To je najwyšše městno Šlezyskeje, přetož je natwareny 536 metrow wysoki. Něhdy su tam slěbro ze zemje hrjebali. Nětko je po slěbru, ale ryja tam hišće kamjeńtne wuhlo a ćežowc.

Z Gottesberga wjedźe runa dróha na Hochwald. Ale steješe tam napisane, zo smědźa tam jenož mjeńše awta do 2,0 tunow jězdźić. A my mějachmy 3,0 tunow přewjele. To bě mjerzace, wosebje za našich „horakow“, kiž žałostnje zelachu. Što nětko? Pěši hić na horu? Z tym bychmy wjele časa skomdźili! Potajkim dale! Wšelakim to tež běše jara hódź.

Wokolina Waldenburga je drje jara rjana, štož krajinu a hory nastupa. Sydlišća wšak su tu jara hrozne, čorne a mazane a zakurjene, přetož wšudźe smjerdźi za wuhlom, za přemysłom. Hobrske čorne knoćišća so tu a tam pozběhuja, to je wuborkana zemja z wuhlowych podkopkow . . .

*

Ale njejsu tu jenož čorne dźěry a čorne sydlišća z dymatymi wuhenjemi, su tu tež lubozne kupjele, mjenujcy Salzbrunn. Tu jara dobra woda so ze zemje žórli, zwisuje to pječa z wuhlom, a khori bohačkojo sem přijědźeja pić tutu dobru wodu, zo bychu z njej zahnali wić a jachlicu a cokorowu khorosć. Je tu wulki „kurpark“, kiž ma być jara rjany. Ja to njewěm, přetož zastup płaćeše 40 pjenježkow a smy jenohłósnje wobzamknyli, zo tute pjenjezy radšo w susodnym hosćencu přepijemy na mlocy, piwje, limonadźe abo podobnej mokřiznje, přetož lichowaŕstwo so nima podpjerować.

Njedźiwajo na kupjele je so nam w Salzbrunnje lubiło.

*

A smy so pušćili k dołhemu wječoru a smy přijěli do krajiny, kiž njebě wjacy tak jara horata, ale skerje hórkata. A běše tu wjacy dobrych polow a lud tu so zdaše być trochu zamóžniši, přetož burjo přahachu nic jenož woły a kruwy kaž w horach, ale

Pschipadnje zeppelinowej katastrofje wuczerpny.

Na spodźiwne waschnje je žo žiwjenje s Pforzheima pokhadźazeho filmoweho operatěra Richarda Angsta vsched žmjerczu na powětrowej łódźi Hindenburg w Lakehurstu swarnowało. W lěcze 19[illegible] bě žo na mjesynarodnej expediziji na Himalaja, posdźischo na kojerskej expediziji k polnóznemu czopej a skónczńje pschi wjercženju filma ‚Samurajowa dźowka' w Japanskej wobdźělik. Wot jan. t. l. jednasche s filmowym pschedewsaczom we Hollywoodu, kotrež chzyische jeho sa wschelake swonkowne dźěła do Ameriki pschistajicz. Hodźinu do teho, prjedy hacz do jeho Barlinskeho bydlenja telegrafiske wobkruczenje dóńdźe, so je pschistajeny a so by žo hnydom z zeppelinom do Ameriki podał, bě do južneje Němskeje wotjěł. Dokelž Hollywoodske filmowanja žo wotstorczicz njedachu, postaji Brasilske sastupjerstwo filmoweho towarstwa sastupjerja, kotryž bě mjes pucźowazymi na powětrowej łódźi Hindenburg. Někotre dny posdźischo pschińdźe srudźaza powěsć, so je tutón knjes mjes žmjertnje snjesbožennymi w Lakehurstu. Bjes dwěla ma žo Richard Angst pschipadej, so jeho pschikas na wokomiknite wotpucźowanje do Ameriki pschepósdźe doscźěhny, sa žwoje wukhowanje dźakowacz.

Kołp pža satepi.

Kak straschne móža kołpje w czažu lehnjenja bycz, je pož nashonił, kotryž dyrbjesche žwoju wczipnosć se žiwjenjom sapłaczicz. W czichej wodźi Richmondskeho parka w Glasgowje bě starka na krótki czaž žwoje hnězdo wopuschczíła, so by sa žratwu pytała. Pož chzyische tutu składnosć wužicz, so by na hnězdu poczuchał a najskerje tež jene s jejow pokradnył, njebě pak s tym licził, so starka hnězdo njebě s woczow puschczíła. S niewschědnej spěschnosczu wona pschilecża, wali žo na pža a tłóczesche jeho s kschidłami tak dołho pod wodu, doniž njebě morwy.

Sport

Lohkoathletiske wokrjesne mužstwa.

Při 1. wokrjesnym swjedźenju w Lubiju so tež zdobom wo wokrjesne mištrstwo w lohkej athleticy wubědźuje. Slědowace wubědźowanja so přewjedu:

100 m, 200 m, 400 m, 800 m, 1500 m, 5000 m, 10 000 m, 4×100 m-stafeta, 3×1000 m-stafeta, 4×1500 m-stafeta, daloki skok, třojoskok, wysoki skok, wysoki skok ze žerdku, storkanje kule, mjetanje diskusa, mjetanje hlebije, mjetanje hamora a dźesaćibój.

Za staršich (přez 32 lět) 100 m, 3000 m, daloki skok, storkanje kule.

Přěni dobyćerjo wubědźowanja wo mištrstwa dostanu titul „wokrjesny mištr 1937".

Wokrjesny mištr 1936.

100 m Hanusa (Budysa) 11,2 sek.
200 m Hanusa (Budysa) 23,1 sek.
400 m Grützner (Budysa) 52,5 sek.
800 m Miethe (Žitawski B. K.) 2,06 min.
1500 m Unger I (Žitawski B. K.) 4,25,8 min.
5000 m Hohlfeld (TV w Kubšicach) 17,0,10 min.
10000 m Lichtner (T. a P. we Wostrowcu) 35,54,09 min.
wysoki skok Augustin (Žitawski BK) 1,90 m
daloki skok Augustin (Žitawski BK) 6,60 m
třojoskok Junge II (Žitawski BK) 12,32 m
wys. skok ze žerdku Eberlein (TV Biskopicy) 3,00 m
storkanje kule Augustin (Žitawski BK) 11,96 m
mjetanje diskusa Bollinger (RAD w Lubiju) 33,18 m
mjet. hlebije Pačka (TV w Habrachćicach) 51,97 m
pjećibój Grützner (Budysa) 3059 dypkow.

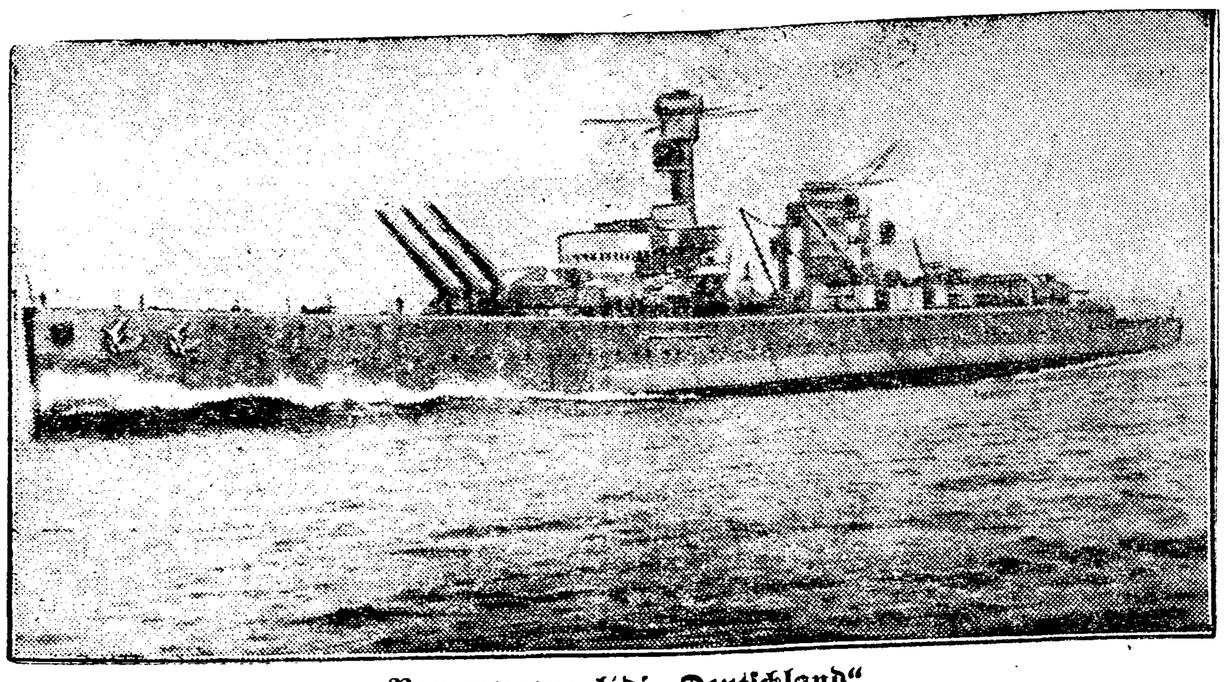

Panzerowana łódź „Deutschland",
kotruž letadła czerwjenych na słóstniske waschnie w schpaniskich wodach bombardowachu. (Scherl Bilderdienst.)

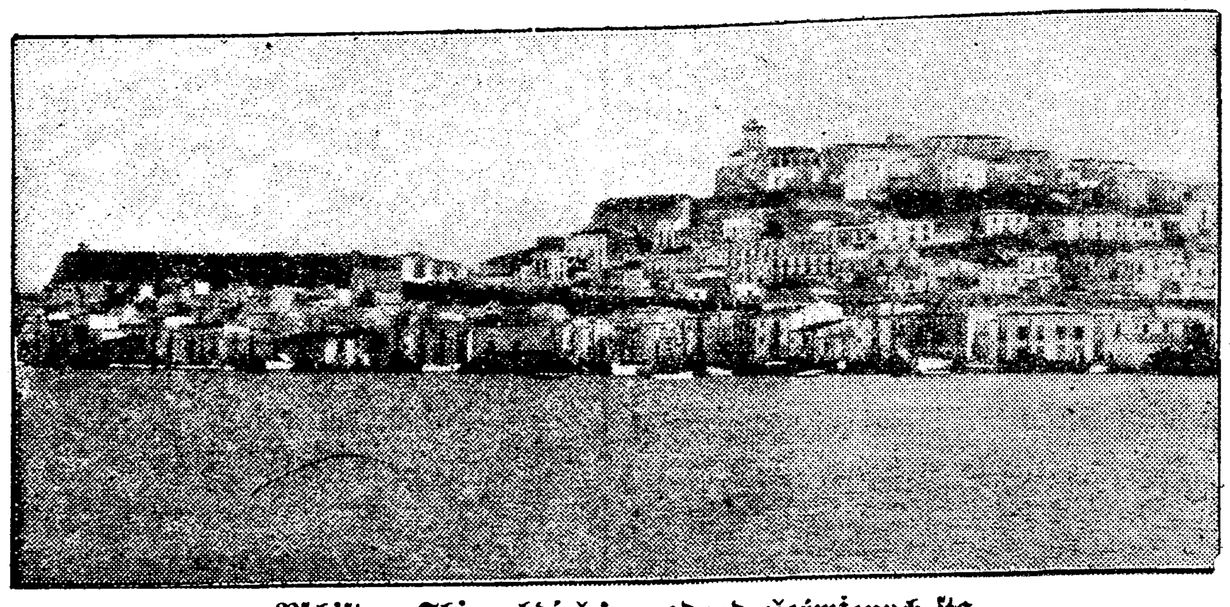

Pschistaw Ibica, hdźež žo nadpad czerwjenych sta.
Panzerowanu łódź „Deutschland", kotraž k łódźnym jednotkam mjesynarodneje mórskeje kontrolle žłuscha, ju jako w pschistawje w Ibica leżesche, czerwjene letadła bombardowałe, pschi czimž žo 23 matrosow mori a 83 rani. (Scherl Bilderdienst, M.)

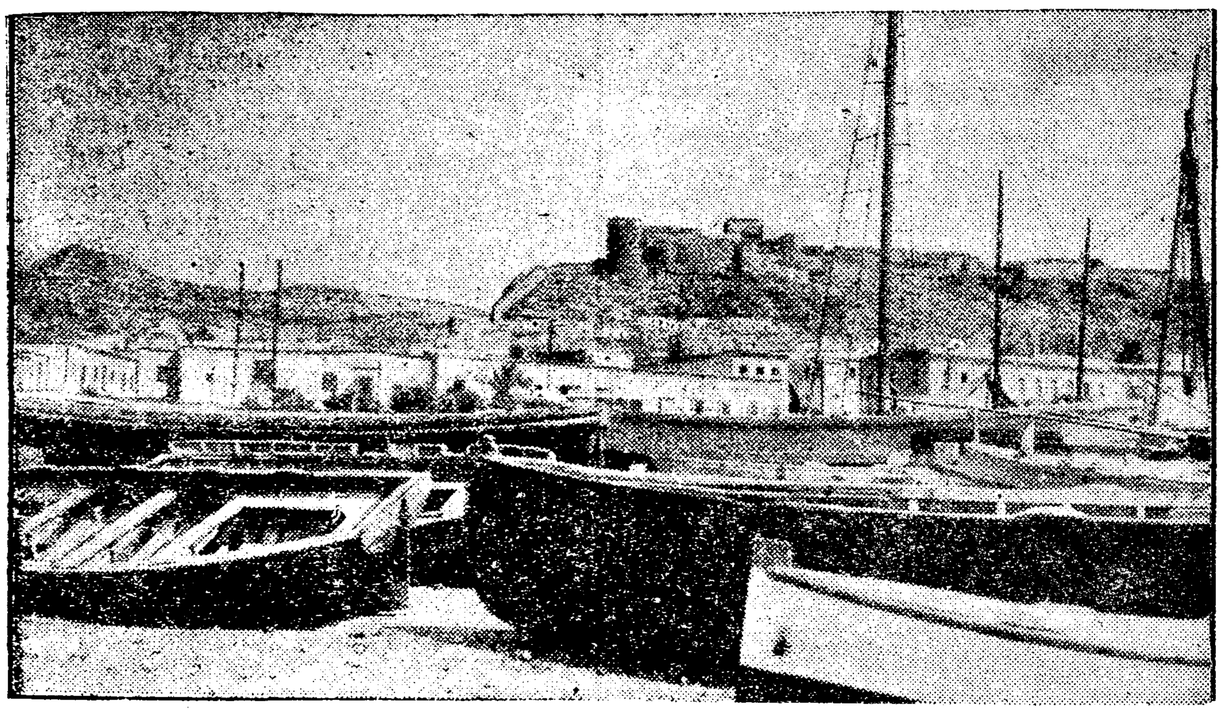

Czerwjeny wjnski pschistaw Almeria bombardowany.
Na wotpłaczenje nadpada czerwjenych letadłow na panzerowu łódź „Deutschland" žu němske wójnske łódźe wobtwjerdźeny wójnski pschistaw Almeria bombardowałe. Tu widźimy Almeriski pschistaw pschi schpaniskim južnym brjohu. (Scherl Bilderdienst, M.)

woła a konja do jeneho zapřaha, štož dźě je tak rjec překhod k přahanju koni.

Wsy běchu zaso njesměrnje dołhe a so črjewjachu po dolinje, hdźez wuzka rěčka so seklowaše, přemoscena z njeličomnymi njepoměrnje wulkimi mostami do statokow. Jena wjes so wša tepješe w kčějatym bozu a hewak tu při rěčkach kčěješe napřemo rózojty baldrijan a běły dźewjeř . . .

Zajědźechmy do małeho městačka Bolkenhaina. Torhošćo bě zaraćene z awtami a awtobusami, štož bě njezmylne znamjo, zo je tu něšto, štož cuzych přiwabja. A njeběchu to ani stare domčki z krytymi khódbami, njebě to ani stara gotiska cyrkwička swj. Jadwigi ale hordy hród Bólkow na horje wysoko nad městom.

Poprawom to njeje wjacy bjezporočny hród, ale jenož hišće jeho rozwalina. Snadź runje tohodla je tak rjany.

Khramoscimy so na horu. Při wrotach zastupuje starodawnu stražu hrodowska knježnička, kiž předawa zastupne lisćiki, njezbytne pohladnicy, knižki z wopisowanjom hroda a kijowe wobbitki. Z nabyćom zastupneho lisćika maš prawo na wěcywustojne wjedźenje po hrodźe. Za druhimi wrotami w předhrodźe łaka wobstarna wjednica a surowje kedźbuje, zo nichtó njeby sej skradźu hród sam wobhladał. To sej skónčnje tež nichtó njewěri, dokelž ma wjednica hłós a woči a wašnje kaž Adele Sandrockec. Wšo pěknje posłucha. A wjednica wukładuje, zo je hród jara, jara stary a zo je wójwoda Bolko I. jón dał wobnowić a jemu tež nowe mjeno spožči. Potom su tu rubježni rycerjo swoje borło měli a w třicyćilětnej wójnje su Šwedojo tu pobyli. Pozdźišo hród předachu Hrušowskim mnicham, ale ći pobožni bratřa njemóžachu tajke wojerske twarjenje trjebać a dachu jemu rozpadać. Dźensa stat rozwalinu wobsedźi.

Wjednica honi nas po městnosćach a wšudźe z dybawym hłosom wukładowanja wot so dawa. Da nam pohladać do hrodowskeje pincy, do hłubokeje studnje, do podzemskeje khódby, do ćmowjeńcy za jatych a do konjenca, do kapały a słyšimy k tomu hrózbne powěsće wo zaraženjach, wotwjedźenjach małolětnych holcow, wo krjudowanju jatych . . . Někak wodychnjemy, hdyž kruta wjednica nas skónčnje samych pušći na wysoku wěžu. Wěža je njesměrnje tołsta a z wozdonkojta ale skkodźišćo nutřka je tak wuzke a ćěsne, zo jenož šwižni ludźo tam přelězu. Nimo toho je ćma kaž w pjecy a jenož dys a dys błuka petrolejowa lampa z wukuta skhodźeńki někak wobswětli . . .

Ale horjeka je rjenje, wosebje nětko z wječorom, hdyž Bože słónčko z poslednimi pruhami krajinu kołu wokoło pozłoća: Je tam horjeka drje tež wjednica, ale wjele młódša a rjeńša hač deleka, nimo toho ćicho powěda a tak ničo će njezmyli při wobhladanju krajiny a městačka tam deleka . . .

*

Směrki padachu a my nětko woprawdźe khwatachmy, přetož mějachmy hišće daloki puć do serbskeje domizny. Smy pućowali po dolinje Kočeje rěki a njejsmy wjacy wjele widźeli, dokelž so ćma dale bóle zhustny. Přewodźachu nas běłe wěže wapnicow a něhdźe hišće widźachmy hobrske wapnowe skały a wapnownje a běše to znata wjes Kauffung, hdźež nimo wapna też hišće marmor łamaju.

Potom njejsmy ničo wjacy widźeli, dokelž bě dospołnje ćma a šofér so zabłudźi, zo město do Lawowa přińdźechmy najprjedy hišće do Złoteje Hory, hdźež njechachmy. Ale smy skónčnje zaso trjechili na prawy puć a do Lubanja Lawowa a dale do Greiffenberga a do Lubanja a Zhorjelca a Lubija a běchmy krótko po połnocy zaso w swojej serbskej domiznje.

A kóždy pućowacy bě někak přišoł na swoje. Běchmy pobyli na hrodomaj, běchmy założili w korčmach ze sławnym napojom, běchmy widźeli rjane městačka, běchmy wopytali překrasnu cyrkej, běchmy wobdźiwali hobrsku rěčnu zawjeru; jenož na wysokich horach njeběchmy pobyli. Za to wšak smy tajke přeco měli před wočomaj, a smy sej je wobhladali ze wšěch stron, hačrunjež jenož z dola. A tak bě skónčnje kóždy spokojom z tutej jenodźeńskej jězbu po krasnym Podkeŕkonošskim kraju.

Radio

Ssrjedu 2. junija žo žłyšchi.

Königswusterhausen: 6 swony, tačele. 6.30 wjeselý rańschi konzert, mjes nim 7 powěsće. 11.45 wo gummiju. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótžławja), w pschestawzy 12.55 czažowe znamjo a 13 sbožopschecża. 13.45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15.15 tačele. 16 popołdnischi konzert. 18 wo snjewužiczu rěče. 18.30 tačele. 18.45 wo czěłoswucžowanju. 19 k žwjatokej. 19.45 wothłóž s Němskeje. 20 powěsće. 20.10 Hendrich Schlusnus spěwa. 20.30 sabawny konzert. 21.15 dujerska hudźba. 22 powěsće, sport, wothłóž s Němskeje. 22.30 mała nócna hudźba.

Lipsk: 6.30 rańschi konzert (s Kölna), mjes nim 7 powěsće. 9.30 wo wupłodźenju a pschetrjebanju. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 pschipołdnischi konzert. 13 powěsće. 13.15 pschipołdnischi konzert. 14 powěsće. 14.15 tačele. 16 popołdnischi konzert. 19 s wustajeńzy němskeho sežiwjerskeho stawa 1937 (s Mnichowa). 19.10 wulki dujerski konzert. 21 powěsće. 21.15 wo prósdninach. 22.30 powěsće.

Königsberg: 20.10 reje pod wjeznej lipu. — **Mnichow:** 20.10 s wustajeńzy němskeho sežiwjerskeho stawa. — **Warschawa:** 21 Chopinowa klawěrna hudźba.. — **Praha:** 20.55 symfoniski konzert. — **Budapešt:** 21 cyganska hudźba.

Ssmješchki.

„Ludźo žej powědaju, so chzeš žej Wórschu jenoš pjenjes dla wsacz." — „To saža ras widźiš, kak njehańbicźiwje ludźo kža. S prěnja žym wucžuschlik, so Wórscha žanych pjenjes nima a s druha žej szyka na to njemyślu, ju žej wsacz."

*

Wjerschk lěnjoty. Kubanja dže k subnemu lěkarjej, hižo rano sahe. Tutón runje s koža wuleše. „Czehodla hižo tak sahe, knjes Kubanja?" — Kubanja na to: „Rano dyrbju wjele sywacz, a tuž mam mjenje prózy, bubu tak dołho rosdajecz."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawafni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 125 | Budyšin — Srjedu 2. junija 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Swět pokazuje zrozumjenje za Němsku

Sswětowe nowiny bolſchewiſtſki nadpad na panzerowanu łódź „Němſku" rospominaju a ßo ſ němſkej wotmołwu na tutón nadpad, ſ potſělenjom pſchiſtawa w Almeriji, ſiwje ſaběraju. Wſchudźe tam, hdźež ßo njedadźa ſaćucżam hidy pſchecżiwo Němſkej a nazionalſozialiſmej wodźicż, jaßnje ſpóſnawaju, ſo běſche němſka napſchecżiwna naprawa woprawnjena.

Sdobom pak chzedźa rospadnjeniu kotrollowazeho ſyſtema wobaracż. So je ßo tutón ſyſtem wutworił, ßu w ßwojim cżaßu jako wulki poſtup měli. Někto woßebje w Londonje boloſtnje ſacżuwaju, ſo je ſ wuſtupjenjom Němſkeje a Italſkeje njeluba próſdnjeńza naſtała. W tym widźa ſtrach ſa zyły ſyſtem. W Londonje a Pariſu wſchak dyrbja wobmyßlicż, ſo ßu ßebi bolſchewikojo ßwój nadpad na němſku łódź mohli jenož tehodla dowolicż, dokelž je ſadźerženje Jendźelczanow a Franzowſow jich k temu ſmužiło.

Hdyž pak je ßo pokaſało, hdźe tajka politika wjedźe, chzedźa w Londonje a Pariſu neutralnoſtny ſyſtem rad wukhowacż. Tak ßo na pſchikład ſ Londona powě, ſo chzedźa rukowanje ſa łódźe pſchiprawicż, kiž w ßłužbje neutralnoſtneho wubjerka ſteja. S tym ßo nadźijeja, ſo neutralnoſtnu konferenzu hromadźe ſdźerža. Němſka móže to w měrje wocżaknycż. Wona ani Italſka ßo na wuradźowanjach njewobdźělitej. Na ſkóſtniſtwo, kajkež je ßo w Ibizy ſtało, njewotmołwi ßo ſ wuradźowanjom a ſ poſtajenjom wubjerkow, ale ſ kłoſtanjom.

Pariżſke rańſche nowiny ßu wutoru dołhe rosprawy wo nadpadźe w Ibizy a wo wotmołwje němſkeho knježeŕſtwa pſchinjeßłe. Nowiny ßu pſcheßjene, ſo je woſjewjenje němſkeho knježeŕſtwa a potſělenje Almeriſkeho pſchiſtawa najlěpſcha wotmołwa, ſ kotrejž je położenje na naßjałoſcżi poſhubiło. Wěſo nowiny ludoweje fronty ßo na ſtejiſchcżo bolſchewikow ſtajeja a ſpytaju winu na panzerowany kſchižak „Němſku" a na němſke knježeŕſtwo wotwalicż.

Londonſke nowiny powſchitkownje ſkóſtniſki nadpad na němſku łódź hłuboko wobžaruja. Wone ßu ſpokojene nad woſjewjenjom němſkeho knježeŕſtwa, ſo je ßo ſ tſělenjom do Almerije němſke ſakrocżenje ſkóncżiło. Nowiny „Morning Poſt" pißaju, ſo mataj němſki lud a němſke knježeŕſtwo prawo na ſympathije Europy. "Times" pißaju, ſo njeje dwěla, ſo němſke pſchedſtajenje nadpada na panzerowanu łódź woprawdźitym podawkam wotpowěduje.

W Juhoßłowjanſkej pſchiwótſjenje położenja, kiž je ſ nadpadom cżeŕwjenych lětadłow na němſku łódź naſtało, powſchitkownje měrnje poßudźuja. Nowiny „Wreme" pißaju, ſo je Barlin najwjazy duchapſchitomnoſcże pokaſał. S Barlna Europje žadyn ſtrach njehroſy.

Morwi łódźe „Němskeje" so domoj přiwjezu

Wjednik je poſtajił, ſo maju ßo, tak rucże hacž ßo trěbne pſchihoty ſtanu, morwi panzerowaneje łódźe „Němſkeje" na ſtatne wudawki do Němſkeje pſchewjeſcż, ſo bychu ßo na němſkej ſemi k pośłednjemu wotpocżinkej pokhowali.

24. ßmjertny wopor mordaŕſkeho nadpada.

W Gibraltarſkim lazaretu je hiſchcże jedyn pſchißłuſchnik wobßadki němſkeje panzerowaneje łódźe „Němſkeje", wyſchſchi namóŕnik Steiger, na ßwoje ſranjenja wumrěł. S nim ßo liczba ßmjertnych woporow ſkóſtniſkeho bolſchewiſkeho nadpada na 24 powjetſchi.

Wjazy ſranjenych do Gibraltara pſchiwjeßli.

S wobßadki panzerowaneje łódźe „Němſkeje" ßu wcżera hiſchcże 35 ſranjenych namóŕnikow pſchiwjeßli, ſo bychu ßo w tamniſchej wojeŕſkej khorowni lěkowali.

Jendźelſke lětaŕſtwowe miniſterſtwo woſjewja, ſo ßo ßrjedu ſchtyri wojeŕſke khorobne ßotry w dwěmaj lětadłomaj jendźelſkeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa do Gibraltara póſcżelu, ſo bychu pſchi wothladanju němſkich namóŕnikow we wojeŕſkej khorowni pomhałe.

Kſchižak „Lipſk" po pucżu do Schpaniſkeje.

K ſeßylnjenju němſkich namóŕſkich wojeŕſkich mozow w ſchpaniſkich wodach je ßo kſchižak „Lipſk" na pucż podał. W bližſchich dnjach hiſchcże druhe łódźe wujědu.

Edenowe wozjewjenje w delnim sejmje

Swonkowny miniſter Eden je wutoru w jendźelſkim delnim ßejmje na wopraſchenje wjednika oppoſizije Attleeja wo ſchpaniſkim położenju rěcżał a prajił, ſo ßo němſke knježeŕſtwo na patrouilli wójnſkich łódźow njewobdźěli, dołhož ßo jemu wěſcże ſa to njerukuje, ſo ßo podawki kaž nadpad na łódź „Němſku" wjazy njewoſpjetuje. Italſke knježeŕſtwo ßo runje tak ſadźerži. Eden pokracżowaſche, ſo chze jendźelſke knježeŕſtwo wſcho móžne cżinicż, ſo ßo nětcżiſche położenje njeby hiſchcże bóle pocżežiło. Wone tehodla w ſtajnym jednanju ſ druhimi knježeŕſtwami ſteji.

Na to ßo Attlee woprascha, hacž je Eden wobmyßlił, ſo by ßo należnoſcż Swjaſkej ludow pſchedpołožiła. Eden wotmołwi, ſo je ſchpaniſke knježeŕſtwo (Valenziſzy bolſchewikojo) Swjaſk ludow proßyło, ſo by ßo jeho rada bórſy ſeſchła. Eden w tutej należnoſcżi nima ſa dobre, ſo jendźelſke knježeŕſtwo pſcherucże ſapſchimnje.

Jendźelski protest we Valenciji

S pſchißłuſchneje jendźelſkeje ſtrony ßo potwjerdźa, ſo je nětcżiſchi naměſtny pſchedßyda neutralnoſtneho wubjerka ſtatny podſekretar Evan Wallace pożedźenje neutralnoſtneho wubjerka wotſtorcżił, dóniž ßo położenje hiſchcże bóle njewujaßni.

Potom ßo hiſchcże ſdźěluje, ſo je jendźelſke knježeŕſtwo we Valenziji pſchecżiwo mjetanju bombow na pſchiſtaw w Palmje 26. meje proteſtowało. Tehdy běſche jena bomba jenož 20 metrow wot jendźelſkeho ſanicżaka „Hardy" dele padła a druha bomba běſche italſku wójnſku łódź „Barlettu" trjechiła a na njej 6 offizěrow moriła a někotrych ſraniła.

Nacionalna manifestacija w Salamancy

Dla nadpada na panzerowanu łódź „Deutſchland" je ßo w Salamancy póndźelu wjecżor wulka manifeſtazija wotměła. Pſched hłownym kwartěrom generala Franka ßo wulka ßyła luda ſhromadźi. General Franko woßobinſzy k ludej rěcżeſche. Poſdźiſcho ßo ßyła pſched hotelom němſkeho póßłanza ſhromadźi. Tutón ßwoju ſrudobu nad nadpadom wupraji.

Potrjecheni w Almeriji

Reuterez telegrafowaŕnja w Londonje ſ Almerije powě, ſo je ßo pſchi póndźełniſchim tſělenju němſkich wójnſkich łódźow 20 woßobow moriło a 150 ßo ſraniło.

Přimórska twjerdźizna Almerija

Wo Almeriji ßmy hižo w ſpocżatku tutoho lěta ßłyſcheli, jako běchu Frankowi wojazy Malagu dobyli a pſchi móŕſkim brjoſy k ranju poſtupowachu. Tehdy běſche, jako běſche Motril padnył, nazionalnym pucż do Almerije tak rjez wotewrjeny. Ale tehdy mozy pobrachowachu.

Almeria woſta w rukach cżeŕwjenych. Woni ßu měſto, kiž ma pſches 50 000 wobydlerjow, ſpytali ſe wſchej mozu dźeržecż a wobtwjerdźicż, dokelž je Almeria klucż ſa wokolinu, kiž je bohata na želeſu, ale podawa tež wołoj a zynk. Nimo toho pak je krajina pſchi dobrym powodźowanju jara płódna.

Almeria je ßo w běhu cżaßa jako žiwe provinzialne měſto wuwiła. S pſchicżinu tutoho ſpěſchneho wuwicża běſche, ſo měješche měſto dobre ſwiſki ſ afrikanſkim połnóznym móŕſkim brjohom. Łódźny wobkhad mjes Almeriju a Melillu w ſchpaniſkej Marokkowſkej je ßo ſ kóždym lětom ßylniſcho wuwił.

Tak Almeria tež woſnam wojeŕſzy ważneho měſta nabu a ßo do ſepjeraniſchcża namóŕniſtwa wutwari a wobtwjerdźi. Hižo w ſaſtarſku běſche Almeria ważne měſto. W cżaßu Maurow je měło měſto wyßoki hród, kiž je hiſchcże dźenßa pod mjenom Alcazaba ſnaty.

Němska protestowaca nota Vatikanej

Kaž je ſnate, je kardinal Mundelein w Chikagu wjednika němſkeho ſtata a ßobnſtawy němſkeho knježeŕſtwa ſkſchiwdźił. Na to je němſke knježeŕſtwo 24. meje pola kurije proteſtowało. Kardinalny ſtatny ſekretar pak njeje na tutón proteſt ſakrocżił, kaž ßo to w tajkich padach w mjeſenarodnym wobkhadźe ßamo wot ßo roſumi, ale je ßo w ßwojim woſjewjenju ſ 25. meje na ſtejiſchcżo ſtajił, kiž je němſke knježeŕſtwo k nowej krocżeli pola kurije nuſowało.

W nocże němſkeho knježeŕſtwa ſ 29. meje ßo praji, ſo je němſki póßłanz pola Sſwjateho Stoła njedawno pſchecżiwo temu proteſtował, ſo je kardinal Mundelein pſched 500 měſchnikami Chikagſkeho arzybiſkopſtwa wo wjedniku Němſkeje, wo ßobuſtawach němſkeho knježeŕſtwa a wo wěſtych zyrkwinſkopolitiſkich podawkach w Němſkej na njeßłyſchane ſkſchiwdźaze waſchnje rěcżał. Němſki póßłanz je woßebje ßwoje ſpodźiwanje wuprajił, ſo je ßo tajki nahladny zyrkwinſki muž dał k tajkim cżežkim ſkſchiwdźenjam ſtorhnycż.

Na to je ßo němſkemu póßłanzej pola Vatikana ertnje a poſdźiſcho pißomnje wotmołwiło, na cżož je wón po porucżnoſcżi němſkeho knježeŕſtwa wotmołwił, ſo je němſke knježeŕſtwo pſchi ßwojim ſakrocżenju na ſtejiſchcżo ſtajiło, ſo dyrbi Sſwjatemu Stołej ßamemu najwjazy na tym ſależecż, ſo by ſchkody wotwobrocżił, kiž bychu ſe ſkſchiwdźenja ſa poměru mjes Němſkej a kuriju dyrbjałe naſtacż. Němſkemu knježeŕſtwu je było ſa ßamo ßo ſroſumiaze, ſo ßo Sſwjaty Stoł kardinalowych wuprajenjow ſdaluje, je porjedźi a ßwoje wobžarowanje wupraji, kaž bywa to w mjeſenarodnym wobkhadźe dobre waſchnje.

K jeho wulkemu pſchekwapjenju a ſpodźiwanju pak je Sſwjaty Stoł ſa dobre měł, w powſchitkownych, njejaßnych a njeprawych ale cżim bóle napadnych pſchiſpomnjenjach wo tom, ſo je kardinal rune ſ runym wotpłacżił, pſchicżinu pytacż, ſo by pſchedſtajenja němſkeho póßłanza bjes wotmołwy na ſtronu ßunył.

Němſke knježeŕſtwo ßo tehodla nuſuje ſwěſcżicż, ſo Sſwjaty Stoł ſjawne nadpady jeneho ßwojich najwyſchſchich doſtojnikow pſchecżiwo woßobje wjednika němſkeho ſtata njekorrigowane woſtaja a je we wocżomaj ßwěta woprawdźe kryje.

Němſka nota ſkóncża ßo ſe ßłowami: **„Sſwjaty Stol budźe ßebi wo tym jaßny, ſo je jeho njewocżakane a njeſroſumliwe ſadźerženje w tutej wězy, dołhož ßo remedura njeſtanje, wuměnjenja ſa normalne wutworjenje pocżahow mjes němſkim knježeŕſtwom a kuriju wotſtronił. Sa tuto wuwicże njeße kurija ßama połnu ſamołwitoſcż."**

Blomberg přijědźe dźensa do Roma

Němſki wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg ßrjedu do Roma pſchilecżi. Muſſolini ßam jeho na lětaniſchcżu powita. Woſjewjenje, ſo němſki wójnſki miniſter njedźiwajzy nětcżiſcheho mjeſenarodneho położenja do Roma pſchińdźe, w Romje ſměrujo ſkutkuje. Italſke nowiny pißaju, ſo napjatoſcż pocżina popuſchcżowacż.

Ribbentrop pola Edena.

Němſki póßłanz ſ Ribbentrop je ßo wutoru dopołdnja ſ jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom wo położenju rosrěcżował, kiž je ſ bombowym nadpadom ſchpaniſkich cżeŕwjenych na łódź „Němſku" naſtało.

Zjězd němskeho rjemjesła w Frankfurće

Njedźelu popołdnju je ßo ſjěſd němſkeho rjemjeßła w Frankfurcże n. M. ſ wulkim ßwjedźeńſkim cżahom ſkóncżił. Sſwjedźeńſki cżah podawaſche wobras wo dźěławoſcżi němſkeho rjemjeßła.

Po ßwjedźeńſkim cżahu wotmě ßo wulka manifeſtazija na Operowym naměſcże. Dr. Ley we ßwojej rěcżi pſchehlad wo tſjoch dnjach rejmjeßlniſkeho ſjěſda poda. Sſobotu wjecżor je ßo ßwjedźeńſki wjecżor rjemjeßła we němſkej dźěłowej froncże wotměł. Njedźelu dopołdnja ßo wobdźělnizy k rejmjeßlniſkej ßwjatocżnoſcżi w ßwjedźeńſkej halli ſeńdźechu.

De la Roque chce Doriota podojerać

Pschedsyda franzowskeje sozialneje strony wyschk de la Roque neidźelu w St. Quentinje rěčeše. Pschi tutej składnosczi wón rjekny, so je jeho strona pod wěstymi wumělenjemi swólniwa, do Doriotoweje „fronty swobody“ saitupicz. Sozialna strona je hižo swojich sastupjerjow na 2. wosedźenje „fronty swobody“ pósłała Woni sprawne a praktiske namjety pschedpołoża, bjes kotrychž shromadne dźěło pschecziwo kommunismej nima smysła.

Sréczenje pschecziwo kommunismej a jeho trabantam je jenoż potom něschto hódne, hdyž je jasnje wobmjesowane, hibliczitwe a trajne. Pschede wschěm njech so wscho hrajkanje se słowami wumoztaji. Skónczinje de la Roque wo wotstadźenju St. Denskeho měschczanosty Doriota rěčeše a jemu pschisłubi, so bohustawy sozialneje strony pschi pschichodnych gmejnskich wólbach swój hłós jemu wotedadźa.

Awstriskich kommunistow sasudźili.

We Winje su 11 kommunistow sasudźili. Jim so khłostarnja wot tsjoch měsazow hacz do dweju lět napołoży. Sasudźeni běchu illegalne sitky rozschérjeli. Wschitkich wobkorzennych židowzy rěcznizy sakitachu.

15 Židow z Kapstadta wupokasali.

Južnoafrikanske wyschnosce su 15 Židow z Kapstadta wupokasale. Wupokasani běchu po illegalnym puczu do Kapstadta pschicsahnyli. Tjo Židja běchu z Němskeje a tamni z Pólskeje.

Nowy japanski ministerski president.

Kaz so z Tokia powě, je prynz Konoe poruczność k wutworjenju nowego japanskeho knježerstwa pschijal.

Powěsće z cyłeho swěta

Awto z wikowarjemi so powróczyło. — 6 ludzi cziężkofranjenych, 2 lohkofranjenych.

Póndźelu dopoldnja pschewali so pola Kichimiz sa městom Pilsnom nakładny awto z wikowarjemi, kotryž do Tachowa jědźechu, hdyž bě do wokoboweho awta krasyło. 6 wikowarjow so pschi tym cziężzy krani a 2 lohzy

Spěschny czah do cziężiteho awtoweho czaha sajěł.

Tjo morwi.

Wutoru popoldnju z Hirschberga żelesniski spospěscheny czah pola sawjery 3 mies Oobbrückom a Wrótzławskim Freiburgskim dwórnischczom do pokrie nakładzeneho cziężiteho awtoweho czaha sawadźi. Pschi tym so 3 sastoinizy statneje żelesnizy morichu a někotsi puczowazy so sranichu. Wjednik cziężiteho czaha wosta njesranjeny. Sranjenym puczowazym so hnydom lěkarska pomoz poda. Dokelž so wo lózsche padny jedna, mózachu so wschitzy sranjeni domoj póstacz.

Zementowa fabrika z wohnjom sniczena.

Wutoru popoldnju we Wagnerez zementarni w Gunnersdorfu pola Frankenberga woheń wudyri, kotryž so lara sněschnje rozschěri. Hacz runiez wohniowa wobora z 5 hadlinami pschecziwo wohnjej sakrocži, niedasche so nicko wukhowacz. Snali so docziista. Dokelž bě strach, so so tež kuzodne domske zobu spali, dyrbjesche so wupróżnicz. Sak je woheń nastak, njeje dotal hischcze sznamjenjo

Ze Serbow

W Budyſchinje 2. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Pomalku lubće, ale dawajće w skoku. — Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** S dołheho wjecżora ßu ßo ſymniſche wětry do Europy dobyłe a ßu nam ßylniſche wochłódżenje pſchinjeßłe. Pſchipław ſymneho powětra hiſchcże njeje popuſchcżił, ſo mamy hiſchcże ſymniſchi czaß woczakacż. Woßebje nozy budźa czucżiwje ſymne. Symne wětry ſ Lodoweho morja ßo ſ wjecżora nižiny, kotraž ſe ßwojim jadrom nad Schwedſkej leži, k nam pſchedobychu. Wone nam ßhětro njewobſtajne a ſ khwilemi deſchcżowate wjedro wuſkutkuja. Tež ſa jutſiſchi dźeń mamy hiſchcże khłódne a njewobſtajne wjedro woczakacż. Nad Połnócżnym morjom dotal njeje noweje nižiny ſpóſnacż, kotraž by ſymnym pólarnym wětram pucż ſalehnyła. — Jutſje ſchtwórtk ßłóncżko 3.50 hodź. ſkhadźa a ßo 8.06 hodź. khowa. Měßacżk ſkhadźa jutſje po połnozy 12.30 hodź. a khowa ßo popołdnju 1.22 hodź. — Wcżera wjecżor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 20 ſtop. cżopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer minus 5 a najnižſcha nózna temperatura 11 ſtop. cżopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Hiſchcże ßhětro khłódne a njeſtajne wjedro.

*

— **Jěſdnej kole ßo kradźej.** 30. meje ßu ſ wokhěže doma na Lubijſkej dróßy cżißło 59 mužaze jěſdne koło ſnamki „Ortenburg" kradnyli. Koło měješche cżorne kroßna ſe ſelenymi ßmužkami, žołte ſwjena ſ cżornymi ßmužkami, pedalej ſ gummijom, pſchiprawu ſa elektriſke wobßwětlenje ſnamki „Nirona", cżornej wobrucżi. — 1. junija dopołdnju ßu ſ wotſtajeńcżnje ſa jěſdne koła w juſtiznym twarjenju mužaze jěſdne koło ſnamki „Preſto" kradnyli. Koło měješche cżorne kroßna ſ jaßnoſelenej hwěſdu, jendźelſke wodźidło, žołte ſwjena ſ cżornymi ßmužkami, pedalej ſ gummijom, prědku cżeŕwjenu a ſady ſchěru wobrucż. — Wo ſdźělenja proßy kriminalne wonkowne měſtno w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

— **Shubiła je ßo** 27. meje t. l. ßłužobna holza Rutha Wazlawikez, kotraž je w Budyſchinje ßłužiła. Wona je ßo 2. ſeptembra 1920 w Budyſchinje narodźiła, je 1,65 m. wulka, ſwižna, ma bubi-hłowu, kaž muž ſtſchihane włoßy. Wobleczena je jaßnobarbnu ſportſku ßuknju, cżeŕwjenokaſchcżikatu bluſu ſ běłym khornarjom a cżorne lakowane ſchnórowańſke ſtupnje.

— **Srażenje ſta ßo** póndźelu wjecżor wokoło 10 hodź. na Kěžorſkej dróßy na róžku Žitnych wikow. Koleßaŕ a motorſki koleßaŕ ſajědźeſchtaj do ßo a wobaj padnyſchtaj. Motorſkemu koleßarjej ßo nicżo njeſta. Druhi koleßaŕ ßo ßhětro ſrani. Woda ßo do ſanitetneje ſtraže na Bismarckſkej dróßy, hdźež ßo porjadnje ſawobalt.

— **Spodźiwny podawk** ſta ßo póndźelu wokoło 5 hodź. na Mjaßowym torhoſchcżu. Tam ſtejazy awto, pjekaŕſkemu miſchtrej Richardej Henkerej ßłuſchaze, pocża ßo nadobo hibacż, dokelž běchu ßo dźěcżi na nim parale, a jědźeſche bjeß wjednika k Hłownemu torhoſchcżu dele. Na Snutſkowney Bawſkej haßy ßo nadobo wobrocżi k radnizy, wot tam ßo ſaßo ſahibny na druhu ſtronu, hdźež pſched ſchokoladowym wobkhodom firmy Gerlina a Rockſtroh do tam ſtejazeho žónſkeho koła ſawadźi a ſkóncżnje ſraſy do koleßa woſa, kiž wupſchehnjeny ſe ßmjecżemi nakładźeny ſtejeſche. Tu ßo awto ſkóncżnje ſadźerža. Nimo mjeńſchich wobſchkodźeniow na woſu, je ßo ſtraſchna jěſba bjeß ſnjeſboženja wotměła.

— **Domownik gymnaſija Koban na wotpocżink ſchoł.** Kónz měßaza meje je domownik tudomneho gymnaſija Auguſt Koban na wotpocżink ſchoł. Póndźelu bě ßo zyły gymnaſij na ſpocżatku dopołdniſcheho wuwucżowanja w auli ſeſchoł, ſo by ßo ſ nim roßżohnował. Studijowy direktor dr. Mahler jemu wutrobne ßłowa dźaka ſa jeho pſchikładne ſkutkowanje měnowaſche. Pod ſchtyrjomi rektorami je Koban 30 lět dołho ßłužbu wukonjał.

— **Budyſka dobrowólna wohnjowa wobora.** Sſłužbny plan ſa jenotliwe haſcheŕſke cżahi wot ßrjedź haprleje hacž do meje woßebite ſwucżowanja žadaſche. Wone ßo k dalſchemu wukubłanju mužſtwow pſchewjedźechu. S tutymi jenotliwymi ſwucżowaniemi 4. haſcheŕſki cżah 13. meje ſkóncżi. 20. meje Budyſka wobora na Tſělniku pſched wjetſchej ßylu wjednikow ſ Budyſkeho wokrjeßa ſwucżowaſche. Dokelž je ßo wohnjowa wobora policajſtwu pſchidružiła, dyrbi tež ſport pěſtowacż. Tohodla běſche ßo ſa 23. meju ſwucżowanſki marſch roſtajił. Wón ßo na 20 kilometrow bjeß macżokow wupſcheſtrě. Sdobom ßo ſpěwanje po pucżu ſwucżowaſche a ßo krajina ſ pomozu khartn wopißowaſche. Hudźbnizy ſ hudźbu pſched woboru cżehnjechu. 27. meje ßo ſaßo jenotliwe ſwucżowanja haſcheŕſkich cżahow ſapocżachu. 1. haſcheŕſki cżah wobeßbje pſchi aracżje a ſ płunowymi maſkami ſwucżowaſche. Pſchißłuſchni wjednizy wobory, kotſiž ßo do wokrjeßneho wjedniſtwa powołachu, ßu ßo 8. meje na wokrjeßnym ſjěſdźe we Mjałońzy wobdźělili. 30. meje je ßo wobora na ſwucżowaniu powětroweho ſchkita we wokolinje hroda wobdźěliła. W měßazu meji je wopalny miſchtr Dornig wumrěł. Wobora jeho we wulkej licżbje k rowu pſchewodźeſche. Alarmowanjow žanych njeběſche. W Pózłowach wotměje ßobotu 5. a njedźelu 6. junija nowy Budyſki wokrjeßny ſwjaſk wohnjowych woborow ßwój ſwjaſkowy ſjěſd. Wobora ßo w nahladnej ßylnoſcżi wobdźěli.

— **Potiwy ſa pjerjſnaŕſtwo w juniju.** Sa plahowaŕſtwo pjerjſny, hdźež ßo ſa ſažne wulěhnjenje kurjatkow w měrzu a haprle i poſtaraczu, je někto hižo cżaß pſchiſchoł, hdźež maju ßo młodźiczki ſa ſawrjeny pjerjſchcżo njom wołnamienicż. Wotwórjene hoſpodaŕſke pjerjſchcżo nje móža ßo jenož pſches radźerja pjerjſnaŕſtwa tajkeho krajneho burſtwa kupowacż. Mała ſobſkich rakom by młodźiczki hižo ſpóſnacż, khorenki maju ßo na kóždy pod wot nich wotdźělicż. Dokhare ßu mały kurjenz mjeńſche wuběhaniſchcżo a tuńſcha formjaza pjza (běrny, ſchrót, wotruby). Młodźicżki dyrbja pak ßo derje na trawje wuběhacż. Kurjace wołn abo jedyore kónczojte hřny pſchi cżopliſchim wjedrje hórſy jako pſchehnywaniſchcżo ſa nóz dokahaja. Kurjenzy ßo pjeßmyłdźa jeden na druhi ſtajecż. Sa dobry pomětr ma ßo poſtaracż hewak ſkoſatam njetnje. Sa próſtwy, kiž ßo k notuwſchcżu kurjatkow ſ cżakom ſarodachu (hacž do kónza februara) dyrbja ßo kwitowanki ſa kurjata hacž najpoſdźiſcho do 3. junija, ſa młode kokoſchki hacž do 3. ſeptembra ſapodacż. Hakle potom móže ßo na nje wuplacżicż.

— **Sa pcżołarjow.** Po pſchesjednoſcżi ſ krajnym burſtwom a miniſterſtwom ſa hoſpodaŕſtwo a dźěło maju ßo lětßa prěni krócż we wſchěch pcżołaŕſkich mězowych wotriadnych ſkupinach pcżółnizow wobhladowacż. Tute wobhladowanja maju ßo potom kóždę lěto porjadnje wotwjeſtowacż, hnadź ſobom ſ wobhladowanjemi dworow krajneho burſtwa. Wobhladowanja pcżółnizow maju pramemu hoſpodarjenju ſ pcżołkowymi ludźimi ſłužicż, njedoſtatki wotkrycż a ſanjerodźene pcżółnizy wołnamienicż. Njeorganiſowanych pcżołarjow pak tukhwilu njemóža k wobhladowanju pcżółnizow pułowacż. — Jokor ßo pſchi ludſtwowych ſ cżeńſkich liſcżinach najlěpje ßhromadnje kupuje. Wokrjeßne wotrjady ſkupiny maju pſchikładne pcżółnizy wołnamienicż. — Sa pcżołaŕſki cżeſtny ßud ſtaj ßo mjes druhimi jako pſchißydnikaj powołałoj pſchedßydo pcżołaŕſkeje ſkupiny wucżeŕ Erhardt Lehmann w Semjechowicach a Hermann Bachſtein w Połcżnizy. — We wſchěch ſtronach Němſkeje, ale tež w Sakſkej, ßo we pośledním cżaßu valcżała (rubjeżna wołna) ßylnje pokazuje. Hdyž ßo někdźe wohlada, ma ßo to hnydom woſjewicż. — Na awtowe pucżowanſke woßy ma ßo dawk ſnuſchicżicż abo pomjeńſchicż, ſo by ßo pucżowanje ſ pcżołkami hiſchcże bóle wolóžiło. Próſtwy maju ßo pſchißłuſchnemu ſamtſkemu hejtmanej ſapodacż. — Dokelž je dowos wóſka w lěcże 1936 12 544 dwójnych zentnarjow (3403 dwójnych zentnarjow wjazy hacž w lěcże 1935) wucżinił, je ale nuſne, ſo ßo wunoſchk domjazeho wóſka powjetſchi. Wóſkowe placżiſny w tukraju ſtoja ßo na ſtawje 18. oktobra 1936.

— **Sanicżenje hadoweho cżeŕwja.** Sſrjedź junija maju ßo ſhonki hadowych ſchtomow ſ pakami k kojenju pſchełakanzom wobdacż. Tute pakly maju ßo ſe žołmikojeje pany pſchinrawicż, ſo bychu ßo w nich ßadowe cżeŕwje ſnowadołe. Pak ßo horjeka krucże ſawjała, deleka pak ßo njeſawjaſany woſtaji, ſo bychu „cżeŕwje" mohłe ſobka pod njón ſalěcż.

S Dźěwikez. Pižmowu ſchcżurku ſobił. Hižo pſched někotrymi lětami běchu ßo w brjohach Schpriewje pižmowe ſchcżurki ſahnězdźiłe. Lětßa w nalěcżu ßo po dołholětnym pſchetorhnjenju ſnowa tajke ſchcżurki pokaſachu. Wjeßnjan Felix Fahnauer móžeſche w tutych dnjach jenu ſchcżurku ſobicż.

Hospodaŕski rozhlad

Sſrjedu, 2. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,495	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,295	100 českosł. krónow	8,666
100 šwajc. frankow	56,88	100 franc. frankow	11,115

Barlinſka burſa, 1. junija 1937. Po ſpěſchnym a ſkutkownym wotrunanju ſa nadběh na němſku łódź je napjatoſcż politiſkeho położenja popuſchcżiło, tak ſo ßo tež na wukrajnych, kaž tež na němſkich burſach ſměrowanje pſchedoby. Na Barlinſkich wikach ßo hnydom pſchi prěnich ſapißach pſchedwcżerawſchim naſtate wotdrjebjenja ſaßo wurunachu. Dokelž bě ßo kuliß pſchedwcżerawſchim wupſchedała a wcżera ßo ſe wſchěch ſtronow wrócżo kupowaſche, njebě na wikach doſcż materiala, tak ſo ßamo pſchi najmjeńſchich wobrotach k poſtupowanjam kurſow dóńdźe. Na rentowych wikach je wulke napraſchowanje ſa ſtarej ſtatnej wójnſkej pożcżonku, kotraž hacž na 127 ſtupi.

Barlinſke žitne wulkowiki. Nakupowańſke móžnoſcże na wulkowikach pohibuja ßo we wobłuku pſchedkhadnych dnjow. Khlěbowe žita pſchikhadźeju ſ macżonami jenož ſ rědka na wiki, młyny je hnydom pokupja. Na ſpokojenje ßwojeje potrjeby ßo młynam nimo teho khlěbowe žita pſchidźěleja. W pizowańſkich žitach njeje dotal pſcheměnjenja naſtało. Žiwy ſatim kupzow njehodźi ßo ſpokojicż. Pizowańſki wowß pſchińdźe jenož po małych dźělbach na wiki. Pizowańſki ječmjeń ſyła na wikach njeje. S mukow ßo typje 502 a 812 pytatej. 1050 ßo w Barlinje jenož cżeżko wotbywa. Ržana muka ßo na krycże běžneje potrjeby wotwoła.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

1. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 97	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—
Byki: 180	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 398	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39
Wowcy: 562	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—53
Mjasne wowcy	39—48
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	30—38
Celata: 1630	
Najlěpše kormjene celata wot cyca	58—63
Srěnje kormjene celata wot cyca	51—57
Snadnje wuwite	40—45
Najšpatniše	35 38
Swinje: 3237	
Tučne swinje, přez 150 kg. cežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. cežke	—
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. cežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. cežke	49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cežke	—
Rancy	53

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Howjaſeho ſkotu bě ßo wcżera trochu wjazy na wiki pſchiſchnało. Tutón ßo po najwjetſchich placżiſnach pſchidźělowaſche. Tež ßwinj bě wjele na wikach. Kajkoſcż bě trochu lěpſcha. Tež cżelatow bě doſcż ßo pſchiwjeſło. Swoprědka ßo pomału pſchedawachu, poſdźiſcho cżeſcżo. Runje tak bě na ſkopjazych wikach.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

1. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 109.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 287.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26
Jałojcy a kruwy: 737	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	21—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 3683	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57
Špatne (3.)	48
Wowcy: 5404	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38—40
Starše wukormjene (6.)	32—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—31
Swinje: 20560	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	50,50
Špatne	47,50
Rancy a kundrosy	51,50

Wcżera płaćiſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,85 hr., G 9: 9,10 hr., — wowßa H 10: 8,30 hr., H 13: 8,70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	1. 6.	31. 5.		1. 6.	31. 5.
Pšeńca	212,0	212,0	bumy	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,31
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
peluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 165.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilohk Marko Smoleř; za nawěški Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 4178. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

S **Hrodźiſchcza.** (Zyrkwinſke powěſcże ſ Hrodźiſchczanſkeje woßady.) Kſchczeni: Wally Hildegard Grottkez w Njechornju; Korla Kurt Wukaſch w Njechornju; Günther Jan, Arnoſchta Wylema Bartuſcha, rataŕſkeho dźěłaczerja w Kortnizy a jeho mandźelſkeje Friedy Elſy rodź. Junkerez, ßyn. — Swěrowani: Guſtav Richard Pätzold, kowaŕſki miſchtr pola artillerije w Plawnje, a Hildegard Erna Götzez w Drježdźanach. Korla Guſtav Měrczin, rataŕ w Ssowriezach, a Marja Martha Keilez, domjaza dźowka w Drożdźiju; Jn Pawoł Malka, rataŕ w Hrodźiſchczu, a Reſa Schlezez, domjaza dźowka w Rakojdach. — Pohowani: 15. meje: Wylem Pawoł Barthel, rentnaŕ w Drożdźiju wumrěł w Budyſkej khorowni, 74 l. 26 dnjow; Madlena Měrczinowa, ſawoſt. wudowa dźěłaczerja Handrija Měrczina w Njechornju, 16. róžownika. Wumrje w Njechornju 13. róžownika 76 l. 11 m. 14 dn.; Horſt Jan Mjedak, mandźelſke 2 dźěcźo wjednika czahoweje maſchiny w Brěſezach, nětk pioněra w Pirnje, 3 měſazy 4 dny; Korla Hans Kurt Wukaſch w Njechornju, 7 dnjow.

S **Jakneje Hory** pola Lubija. Wobźarujomne njeßboże ſta ßo pola bura Bruna Hänſela w Schumbornje. Jeho 24lětny ßyn Měrczin chzyſche konja ſe ßynowobroczaka wunichohnycž. Pſchi tym ßo kojo ſkoma, kotrehož jedny dźěl ßo Měrczinej do žiwota ſaſchtapi. Czežko ranjeneho jeho do kliniki dowjeſechu, hdźež na ſczěhwki ſranjenja wumrě.

S **Dźěžnikez.** Tudyſcha dobrowólna wohnjowa wobora měješche ßobotu po krótkim wukhodźe wukubłańſki wjeczor, kotryž pod wjedniſtwom wyſchſcheho wopalneho miſchtra Korle Domiſchki ſtejeſche. Mjes druhim ßo wo 26. ſakſkim woborowym dnju roſprawjeſche, kotryž budźe w dnjach wot 30. julija hacž do 2. auguſta 1937 w Lubiju. Na ſwjaſkowym dnju Budyſkeho wokrjeßneho woborowego ſwjaſka 5. a 6. junija w Pózkowach ßo zyła wobora wobdźěli. Woboriny lěczny ßwjedźeń budźe 27. junija t. l.

S **Mniſchonza.** W Czornych Noßlizach bydlazy A. Wittia je Scholczicž holczku w Mniſchonzu ſ hata wuczahnył, jako ßo topjeſche. Tutón ſmužity czin powſchitkowne pſchipóſnacže namaka.

S **Budeſtez.** Njeknicžomnik. W Raichowſkim ßydliſchczu je njeknicžomnik někotrym ßadowym ſchtomikam dwěju ßrdlerjow wjeŕſchki naŕěſał abo wotrěſał. Ssydlerjej ſtaj ſ tym, dokelž njejſtaj ſe ſemſkimi kubłami žohnowanaj, czucžiwu ſchkodu poczeŕpiłoj.

S **Wjaſońzy.** Zwibakowa fabrika Mara Hultſcha je pſchi ßamych fabrikſkich twarjeniach rjanu ſahrodu dała pſchihotowacž, kotraž ma jenož ſa wocžeŕſtwjenje dźěłaczeri ßłužicž. So by ßo ſahroda prawje rjenje wuhotowacž mohła, je ßo jene twarjenje potorhało, bahnojta łuka je ßo wußuſchiła a něhdźe 2000 kóßnych metrow kraja je ßo ſa ſahrodu nimo teho pſchidobyło.

S **Njeſdaſchez.** Ssobotu 22. meje je ßo ſnowa njenaty człowjek na dróſy ſ Njeſdaſchez do Hodźija někotrym dźěczom na njepóczćiwe waſchnje pokaſał. Haczrunjež ßo wobydlerjo hnydom ſa nim puſchczichu, njemóžachu jeho wußlědźicž.

Z Kukowa. Zańdźenu njedźelu je naš najstarši wjesnjan, něhduši čěslski polěr Pětr Šuster, po dlěšim khoroležu wumrěł. W běhu měsaca junija by swoje 85. lěto žiwjenja docpěł. Swoje čěsliske powołanjo je započał pola twarskeho mištra Šěna w Njebjelčicach, potom dale pola mištrow Rochowa w Sernjanach a Bulanka (staršeho a młódšeho) w Kukowje. Běše jako swědomity a pilny dźěłaćeŕ a tež jako dobry křesćan a staćan znaty. Narodźi so 1852 na Horje a woženi so z Marju rodź. Swonec, kiž je hižo 1920 do wěčnosće wotešła. Z mandźelstwa wuńdźechu tři dźěći, syn a dźowcy. Dźowka Marja zwudowjena Lipertowa nětko woženjena Najmanowa je staršiski statok přewzała, druha sydli w Budyšinje a syn ma piekaŕski wobkhod w Pěrnje. Zemrěty běše sobustaw Katolskeje Bjesady a jara měrny a znjesliwy čłowjek. Z wulkim zajimom čitaše lěta dołho swoje Serbske Nowiny, kotrež su tu dale ze wšědnym hosćom. Dźensa dopołdnja buchu jeho smjertne powostanki na wosadnym kěrchowje w Khróšćicach pokhowane. Njech wotpočuje w měrje!

S **Khelna.** Póndźelu bě khrobły paduch Lebſez žiwnoſcž wopytał. Knjes Lebſa bě w jſtwi, dokelž měješche khódź ſtražowacž. Pſchi tym czitaſche ßebi nowiny. Hdyž ka něhdźe poł hodźiny ſaßo na najſtwu dóńdźe, pytny, ſo ßu durje wot nutska ſamknjene. Wokno běſche wotewriene a wſchě khamory a kſchinje pſcheryte. Paduch bě ßebi por nowych ſchkórni a někotre czrije ßobu kaſał. Tež bě wobßedźerjej někotre zigary ſebrał. Nadźijomnje ßo poradźi, khrobłeho paducha bórſy lepicž.

S **Koniez.** Rjane wuſnamjenjenje bur Langa na wuſtajeńzy płahowańſkeho ſkotu w Mnichowje doſta. Jeho czopłokrejna kobła, kotruž je ßam woczahnył, IIa myto doſta.

S **Pſowjow.** Wjeßnjanoſtu Matka Bacha ſ Adolfſkeje Hěty ſtaj hamtſki hejtman dr. Sievert a wokrjeßny wjednik Martin do jeho noweho ſaſtojniſtwa jako wjeßnjanoſtu naſcheje gmejny poſtajiłoj a ſapſchißahałoj.

S **Wěžlinka.** Póndźelu rano wokoło ½6 hodźin we hródźi bura Oty Nowotneho czo. 39 woheń wudyri, kotryž ßo tež na bróžnju roſchěri. Na dobre ßboże běſche pſchihódny wětr. Smužitemu ſakołnjeniu wjeßneje wohnjoweje wobory ma ßo dźakowacž, ſo ßo ßußodne twarjenja ßobu njeſpalichu. W bróžni ßo wjele noweho ßyna ßobu ſpali. Woheń je ſ wußapnjenjom miliny naſtał.

S **Hornjeje Boriſchcźe.** Liſchka, kotraž je ßo w lěßu ſa naſchej wjeſku ſabnězdźiła, ßebi wſchědnje ßwoje wopory wotnjeße. Pſchi tym je doſcž khrobła a njeboji ßo ßamo běły dźeń ßo k wjeßnym dworam pſchibližicž. Hižo je ßebi wjele kokoſchi a kurjatkow do lěßa ſnoſyła. Nadźijomnje tuteho ſchkódnika prawje bórſy lepja.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Rjany wuſpěch Strózanſkich czěžkich athletow. Wuběžowanja ſańdźenu njedźelu we Wulkich Sdźarach běchu jara wjele ſajimzow pſchiwabiłe. W prěnim rjedźe žnějachu pſchipóſnacže ſběharjo wahi ſ Wjelzeje ſa ßwoje wubjerne dokonjenja. Tak móžeſche ſběhaŕ lohkeje wahi młodźiny, Linka ſ Wjelzeje, w olympiſkim 3boju ſ jeneje ruku ſtorhnycž 55 kg. ſ woběmaj rukomaj 75 kg. a ſ woběmaj rukomaj ſtorczicž 95 kg. wſcho hromadźe potajkim 225 kg. Strózanſka młodźina je pſchi tym mohła wjele nawuknycž. We wjerhanju Strózanſkich ſeniorow pſchecžiwo Khoczebuſej ßo ſpěſchne, rjane, druhdy twjerde tola ſairne wojowanja pokaſachu. Młodoſtneho Stollu, ſaſtupjerja bantamſkeje wahi, po rjanym ſpěſchnym wojowanju ſa 7.56 mjeńſchinow Herbert ſ Khoczebuſa, (bratr olympiſkeho dobyczerja Herberta w Stuttgarcže) pſchewiny. Mjes ſaſtupjeriomaj pjerkoweje wahi Ellu a Teuchmannom, ßo poßledni dalſcheho wojowanja woſtaji, dokelž bě ßebi žiłu hnuł. W lohkej waſy Dobrizki Fr. pſchecžiwo P. Kargelej w pſchedběžnym wojowanju doby, w dalſchim wojowanju ßo Kargel dla ſranjenja wróczo ſczahny. Jan Dobrizki jako ſaſtupjeŕ Welterſkeje wahi doby w pſchedběžnym wojowanju nad Lemincom, dalſche wojowanje ßo njeroßßudźene ſkónczi. We ßriedźnej waſy móžeſche Polk Ericha Kargela pſchewinycž, w dalſchim wojowanju poßledni ßo wojowanja woſtaji. W połczežkej waſy ſetka ßo Partuſch ſ runje tak ßylnym pſchecžiwnikom, wobě wojowani ßo njeroßßudźenej ſkónczichtej. Saſtupjeŕ Bantamſkeje wahi Herbert ſ Khoczebuſa ßo ſe ſaſtupjerjom pjerkoweje wahi H. Kohlom ſe Stróže ſetka. Wobaj voſkicžiſchtaj techniſzy jara rjane wojowanje, najrjeńſche ſ zyłeho dnja. Po 4 mjeńſchinach bě Herbert ſ Khoczebuſa ßbity. Stróža doby tute wuběžowanje ſ 15 : 6 dypkami, jako wjednik wuběžowaniow Drecks ſ Khoczebuſa jara derje a wěſcźe ſkutkowaſche.

S **Kulowa.** Huſy běchu ßo na kolije železnizy ſeßydałe. 10 huß tudyſcheho dźěłaczerja běchu ßo na železniſke kolije ſeßydałe, ſo bychu tam powotpoczynyłe. Pſchi tym je czah hrabny a wſchě mori.

S **Wojerez.** (Sſwinjaze a ſkótne wiki.) Na ßwinjaze wiki bě ßo 296 proßatow a 1 běhak pſchihnał. Wobkhod bě jenož ßrěni. Něſchto mało ßwini ßo njeroſpſcheda. Płacžiiny pohibowachu ßo mjes 9 a 12 hriwnami, ſa ßylniſche 13—16 hriwnow. Wožebje rjane tež pſches tute płacžiſny.

S **Wojerez.** (Wobkhadne njeßbožo.) Ssobotu w nozy ſta ßo wobkhadne njeßbožo pola zyhelniczow, kotryž drje ma ßwoju pſchiczinu w njekedźbnoſczi. Motorſki koleßaŕ J. ſ Njedźichowa, ſ Wojerez pſchikhadźejo, ſajědźe ſe ßwojim motorſkim kołom, na kotrymž jako ſozius dźěłaczeŕ B. ßedźeſche, do tam czakazeho czěžiteho czaha. J. a B. ßebi khětro hłowu roſbiſchtaj a dyrbjeſchtaj ßo do wokrjeßneje khorownje pſchewjeſcž. Motorſkaj koleßarjej běſchtaj ſadnju ßwěžu woſa najſkěrje pſchewidźałoj. Motorſke koło njebě dale ſchkody poczeŕpiło.

S **Rychbacha.** Khrobłe paduſchſtwo ſta ßo w nozy k 30. meji w Bjedrichezach, hdźež njeſnaczi paduſchi do kurjeńza ratarja Bjedricha Henki ßo ſadobychu a 310 kokoſchi pokradnychu. Jedna ßo wo 230 ſchtuk wóßomnjedźelſkich běłych kurjatkow a wo 80 ſchtuk 2- hacž 3lětnych kokoſchow. Ma ßo ſa to, ſo ßu paduſchi pokradnjene kokoſche ſ awtom wotwjeſli.

S **Wuhelza** pola Rychwałda. Mjez njewjedrje ſańdźeny ſchtwórtk wjeczor wutorhny błyſk **pola ratarja** Duczki wokno a czißny jo do bydleńſkeje jſtwy. Wobydlerjam, kotſiž ßrjedź wßy pſchebywachu, ßo **na** ßboże ſchkoda njeſta. Tež njeje błyſk w domje druheje ſchkody naczinił. W zyłej wßy pak ßo wſchě milinowe ſawěſczenja roſbichu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) liegen vom Reichsgesetzblatt 1937 Teil I die Nummern 57 bis 65, Teil II die Nrn. 18 bis 19 und vom Sächs. Gesetzblatt 1937 die Nr. 12 innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermanns Einsicht aus.

Bautzen, 2. Juni 1937. **Der Oberbürgermeister.**

Hudźba — wuměłstwo — dźiwadło

„Kino für Jedermann" pokaſuje rjany film ſe ſchleſyſkich hór „Lěßna ſyma" po romanje Pawoła Kellera. Na filmje naß wożebje krasne wobraſy hórſkeje krajiny w ſymſkej pyſche putaju. Stawiſna, kotraž ßo ſ hłowneho dźěła w tutej krajinje wotměwa, ma wjele khutneho a hłubokeho na ßebi a pſchima do najhonjenjow człowjeſkeho žiwjenja pſchi wſchelakoſczi kharaktrow. Młoda žona, kotraž na ßwojim kwaßnym dnju ßurowoſcž a ſymnoſcž ßwojeho mandźelſkeho ſpóſnaje, jeho na kwaßnym puczowanju wopuſchczi a ßo do ſymſkeje ßamotnoſcže hórſkeho hroda ſczehnje, hdźež pſchi wſchelakich podawkach muža ſeſnaje, kotremuž ßwoju lubośćž pſchiwobroczi a kiž je ju ſe ßuroweje wějeńzy wukhował, mjes tym ſo jeje mandźelſki w czopłej jſtwi ßedźo ſa ßwoje pjenjeſy ludźi ſa njej ſczele. Pſchi dobrym a žiwym pſchedſtajenju filma pſchihladowarjow rucže do ßwojeho kuſka ſczehnje. — W pódlańſkim programmje hraje ßo kulturny film wo lippeſkim kraju, wo kraju Widukinda. Arnoſcht Duczman.

Směški

Mały Robert wjeßoły na wßy jako ferialne dźěcźo na burſkim dworje. Namaka kurjaze pjerjo, kiž ßo jemu jara lubi, tyknje je do ſemje a namjeta wokoło pjerja pjerſchcž. Pſchińdźe k temu bur a pſchihladuje ßwojemu měſchczanſkemu dźěſczu khwilku: „Hejda, ſchto tu czinjſch, Roberto?" — „Ow," měni Robert ponižnje, „ßadźam kokoſch."

— *

Je podhladny. Baßnik Schkowronek je jara do czeſcže. Pola njeho ßu ßo nutskamali. „Je Wam něchtó podhladny?" praſcha ßo polizajſki kommißar. — Sſo dlijo rjeknje Schkowronek: „Móžno, ſo ßnadź je to někajki nakładnik był!"

— *

S **jeneho romana.** „W towaŕſtwje běłych namaka ßo jeniczki czornuch jako běły hawron."

Wójwoda Windſorſki ßo ženi.

Wójwoda Windſorſki, něhduſchi jendźelſki kral Eduard VIII. wożeni ßo 3. junija w Mont, njedaloko Turſa w Franzowſkej ſ Wallis Warfild-Simſonowej. Naſch wobras pokaſuje nam Windſorſkeho wójwodu ſ jeho pſchichodnej mandźelſkej. Scherl Bilderdienſt, M.

Sprawa, čista
domjaca holca
nic młódša 18 lět, so k 1. julijej pyta. Česćene připisy pósćelće z wuswědčenjemi na
K. John, Drježdźany-Tolkewitz na Theodorskej drózy 5

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Blidka za kurjerjow
Lampy za čitanje
Walter Desnang na Moltk. dr. 17

Žadyn wobrót?
Potom podaj nawěštk do
Serbskich Nowin!

Přenjohódne kurjata
junijska płaćizna — wołoženja płaćiznow
G. Paul Nowak, Taschendorf
Telefon Uhyst/Sa. 75.

Wšě družiny **nožicow a nožow** natočí wěcywustojnje
Točełnja
Kurt Michałk w Budyšinje na Hošic hasy

Knihi kupuj w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Słónčne rolowy
najlěpři škit wašich gardinow
wot
Friedrich Bubach
róžk Krónpryncoweho mosta Zwonkowua Lawka hasa

SERBSKE
SPĚWAŔSKE
potuńšene na
2,–hriwnje
su hišće dostać we
Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Magnet Gut ziehtan
Dobre ćehnje k sebi
Za swj. firmowanje
rjane wuměłske židź. šórcuchi
wuměłske židźane jaki
čorne a róžojte banty
kaž tež wšu potrjebu za
drużču drastu
namakaće pola nas stajnje w bohatym a rjanym wubjerku
Přirězki
Wotćehlace mustry
Johs. Schaaf
Bohata hasa 20 / Dźiwadłowa hasa 1
Tekstilowe a módowe twory

Přiłoha k čisłu 125

SERBSKE NOWINY

Srjedu 2. junija 1937

Mjedwjedź

Humoreska.

Bě to w ßerbskej holi. Tam je doscž khójnow a schmrěkow; tam pak je tež pschiwěra a hrosa pschěd dźiwnymi podawakami s domom. Pósdnju mějachu Woneczenjo kermuschu, a to hakle w nowembru; hola a wjeska běschtej saßněženej. Syma w zyłej wulkej wokolnoscži. Herzy s Kulowa 6 muži, běchu zyły wjeczor wjeßełe rejki sapiskali a pschi tym doscž rjanych karanczkow piwa wutrubili; so bychu ßej žołdk niejasnymili, tež k tomu pěknje wohrěwazych „rožkowych" pschiliwali. Bjes dźiwa, so bu hłowa cžežka a wóczko bluke, a po skónczenju rejow — bě hižo skoro rano — wjeßelachu ßo herzy pschi domojjěsbje na ßankach pschěs holu. Konik bu s hródźe wuwjedźeny a ßanki s kólnje. Wschitzy schescžo saleſechu do nich. Kóždy měješche ßwój nastroj pschěd ßobu na kolenomaj. Korczmarka pschinjeße herzam na dompucž hischcže zyłu kopizu tykanza, tón bu do wulkeho brjucha tuby (t. j. wulki blachowy bas) sthowany, dokelž druheho městna sa nión tam njemějachu. Tykanz dyrbješche žony herzow doma směrowacž, hdyž bychu trochu khabłazych mužow snano wukwaricž chcyłe. S njemałej prózu móžeja wulki kontrabaß ßobu do ßankow mjecž. Jeho wobßedźer, dołhi kaž rěbl, dyrbješche jako pośledni ßwój nastroj sady se ßankow wuwißacž dacž, ale són kruczje sa schiju dźeržecž; w ßankach ßamych njebě sa tuto drjechmo městna. Tamni ßo hižo trochu schibawje ßměikotachu, pschetož to bě jim hižo wěste, so basistowe porsty to pschi tajkej symje dołho nihdy njewudźerža — ale to ßo wscho njehodźeſche hinak sarjadowacž.

Precž wjeſechu ßo pschěs daloku, hnjhojtu holu. Ludoinje konikowe swónczki klinkotachu. Wórly ßo k tomu pschiłowarschi hłuboke ßmorczenje wuknjenych herzow. Hewak ßwjata cžischina. Žana khěžka ßo njenokaſa. Jenož w měßacžnym błyschczu pschěs pscherubnischczo kiwasche s daloka Wóßlinczanska zyrkej. Tež pohonczej bě we tutej wokolinje ßo błóczka trochu schilika — k drěmanczku. Ssanki s drěmazej cžrjódku kuwachu ßo krótko pschěd Kulowom pschěs móst. — — Nadobo s někajkeje pschicžiny kylny stork. — Nahle wschitzy wotucžichu. Kontrabaßista wußwětli ßej wocži. Situaziju pscheprubujo widźi, so bě ßwój nastroj s cžornej kožanej wobalku najskerje hižo w holi shubił. W drěmczku bě ßwoje trumble s ruki puschcžił. „Jenož dale", sakschicža łožity klarinetista, „pscheso dale, niż cžakacž! Po trumble póńdźemy jutsje rano!" — „Dale!" wołachu wschitzy, a pohonczk sałchwiknu do konika. — — Hłuboko w holi, hdźež pucž po dołhich kilometrach pschěs wostudku ßamocžinu wjedźe, ležachu srjedź pucža trumble, kaž wulke cžorne scherjenje. Ssněhojte khójny ßo dźiwajo po njesnatym zuknitu roshladuja.

Rano hižo do ßedmich kroczeschtaj pschěs holu dwaj lěßnej dźěłaczerjej, Hólnik a Holan. Cžamnaschtaj po sapleczenych nucžikach pschěs cžmicžkajtu lěß. Srjedy hacž mółachu schěroku dróhu pschekroczicž, skocži Hólnik, kotryž prědku stupaſche, nahle nasad a wołta kaž pschimjerninjeny stejo — kaž by jemu sły duch něschto nacžinił. Strónczenje bojalnje Holanej sascheptaj: „Pschelscheborežm, schto dha tamle je!" — Wobaj widźitaj něschto něschto njewulke cžorne, schtož ßo njehibujo tam srjedź pucža leži. Woběmaj rjekowat pót s cžoła kapa. Sso sa tamjo pschimajo njehibnyschtaj ßo s błaka — — scherjenje na mjezu pak tež niz. — Schto to bě — — Strónczenje ßmuži

Wuměłske dźěło měßaza junija 1937 w němskim museju w Barlinje.

Adol Daucher: Judith. Augsburgski mischtr je postawu stareho testamenta rjanolinku ßwojeho cžaßa a ßwojeho schwabskeho splaha scžinił. (Scherl Bilderdienst, M.)

ßo Holan, mudrujo: „Wěsch, pschecželo, cžißnu tam ßněhowu kulu!" — Jara wobhladniwje a s wulkim wotmachom wrjeßnje Holan jenu tajku do tutoho njeplecha. — „Mórrr!" bórczeſche a scheżerczeſche zyłu dołhu khwilu pschěs cžichu holu.

Hólnik a Holan padnyschtaj zyłe blědaj na kolena: „Mjedwjedź, mjedwjedź to je!" saschicža Hólnik poskocžiwschi a kaž by jeju cžert honił, běžeschtaj wobaj saßo wróczo pschěs holu. Zyle bjes dycha pschiběžeschtaj saßo domoj do Kulowa. Jich wołanje sbudźi wobydlerjow s měrneho spanja: je wschěch woknow a durjow wutykachu hłowy. — „Tam w lěßu leži wulki mjedwjedź! tam leži mjedwjedź!" — — Wschitzy kylni a khrobli mužojo ßo hnydom wobronichu: tež někotre žony se kylnymi kijemi, tež zypy, widły, kosy mějachu sa khmane k sabicžu tajkeho swěrjecža. Pschěs zyłu hodźinu tuta mobilisazija trajeſche, prjedy hacž bě wscho hotowe k wucžahej na tuto strascžne swěrjo. Do prědka kroczeschtaj kaž generalaj Hólnik a Holan, kiž běschtaj njeplecha nadeschłoj. Wójsko liczeſche ßnano 50 muži a žonow. To pschiińdźe s wulkim mudrowanjom muži a schczebotanjom žónskich na wojowniſchczo. Tu nadobo wscho womjelknu. — —

Měrnje leži tam pschezo hischcže mjedwjedź. Najskerje bě we mědomoscži ßwojich mozow tak strascžnje směrom žadyn s wobronjenych njeschenny ani skowczka. Najkhroblischi se mby, cžeńki a dołhi kaž hrabje, se ßwojimi zbrajami swaži ßo do prědka. Někotre kroczele wotkalenje pohnuta mjedwjedźej prěni puk na rjap worhnycž. Dorbich tola ßwojeho pschecžiwnika najprjedy sełocž

Zypy s praskotom swěrjecžu runje na kutła trjechichu. — „Mórrr!" swěrjo ßylnje sabórcža. „Mjedwjedź to je, woprawdźe mjedwjedź!" Błyschimy kichiczecž pschěs khrobłoscžu, pschiskocžichu a pjerjechu jedyn pschěmo druheho se sniczazymi pukami na wbohého — mjewjedźa. Cžim bóle morſkachu, cžim bóle bórczeſche. Bjerjechu tak dołho do njeho, doniž zyłe womjelknu. Bijachu, młóczachu, kałachu tak dołho do njeho, doniž nicžo dale zyłu wokolinu hole. Wschitzy bychu napjelnjeni s wulkej wot zyleho tołsteho žiwota njeswosta, hacž cžorna hromadka, rosmłóczena kaž niska deſka. — — Jednaſche ßo tola wo to, so bychu dom a dwór, dźěcži a ßwójba pschěd tajkim straschnym swěrjecžom sakitane byłe! Po tutym „hobrſkim wojowanju" cžehnjechu rjekojo pschepocze ni domoj, nóß hordźe wyßoko noscho, ßej derje wědomi ßwojeho ßławneho skutka.

Jako wokoło pschipołdnja po wostróſhnjenju herzy ßwój nastroj do lěßa pytacž dźěchu, namakachu wboh' — kontrabaß do tyßaz tichělkow roshity! Pschěd njesapschijomnym wokudom skhilichu ßo srudnje hłowu pójscheo, kaž pschěd semrětym najlěpschim pschecželom. Basistej pak wuroni ßo cžežka ßylsa na kožanu cžornu wobalku, kotraž wukhowaſche městno lubowaneho, spěwazeho nastroja jenož hischcže khuduschku hromadku — palneho drjewa!!

Khólowowe knefle z howjazeje kože

Albumin drohotna dźěłowa macžiſna.

Je wam snate, so swonkowne waſcheho telefonoweho apparata, so pschimadła waschich nožow, knefle atd. ßo s krwě, s prawjeje howjaſeje krwě shotowjeja? Je to sajimawa tworn ja, fabrika na albumin, daloko wonka pschěd wrotami města Mnichowa. A runje tak spodźiwne kaž jeje mjeno je macžiſna, kotruž pschedźěłuje, a hischcže spodźiwnische ßu wězy, kotrež s njeje khtowjeja. Do wulkeho kompleksa twarjenjow swozy ßo wschědnje lěto wot lěta wulka mnohoscž skótneje krwě s Mnichowskich, Nürnbergskich, Augsburgskich a někotrych mjeńschich rěsakow. Jedyn milion litrow krwě ßo kóždolětnje jenož s Mnichowa ßem k pschedźěłanju dowjeſe. Pschiliczichli mnohoscž krwě s druhich městow a městaczkow, wucžinja to skoro dwaj milijonaj litrow krwě, kotrež ßo tu kóžde lěto pschedźěłaja. Milijon litrow krwě, to je krej s něhdźe 100 000 schtuk howjaſeho skotu, pschetož jenož krej howjadow ßo swužitkuje.

Najlěpschi lěk.

Dźěchmy ßo dźiwajo pschěs tworn je tutoho pschedewzacža a widźachmy, so kaž spodźiwnym pschedmjetam ßo krej wužicž hodźi. Mała pruhowanka schkleńczka, kotraž ßo nam poskicži, je napjelnjena s małymi cžornobłyschczatymi na kristall podobnymi łorniczkami, kotrež móhłe po ßwojim swonkownym runje tak derje miłke kamjeńtne wuhlo bycž. To pak je kaž ßo nam praji, cžorny krejny albumin, w krwi rosputschcženy bělik. Hdyž krej po sarſanju stejo wostajich, hodnje ßo sa najkrótschi cžaß a stanje ßo s cžerwjenej njepschewidnej želejowej macžiſnu.

Po 24 hodźinach wustupi se hodnjeneje krwě žołta, jantarej podobna wołſchiina, tak mjenowany krejny

Bobak:

Maćica pomórskich městow

Praji so, zo prěni začišć wo nowej wěcy bywa stajnje najwěrniši! Ale, mam-li wěrić tutomu přisłownemu nahladej, woznamjenja to zaničace sudźenje pomórskeje stolicy Šćećina...

Běch dojěł na póznjeńskim wječorje do Šćećinskeho dwórnišća, běch wulězł z ćaha a stejach nětko na Dwórnišćowym naměsće a hladach na rěku Wódru.

Někak mi běše styskno.

Njewědźach čohodla... Snadź, dokelž bě njebjo tak jara mutne? Snadź, dokelž bě zahl nazymski wječor hižo khětro khłódny? Snadź, dokelž bě wulkorěka Wódra tak jara mazana? Snadź, dokelž běchu twarjenja koło wokoło tak bjeztróštnje wostudłe a njelěpe a strózbe? Snadź, dokelž...?

Ale, ale, zažrany dundako, kiž sy telko pódušow přečěrchał po njeličomnych pućach a šćežkach, kiž sy telko wobručow a hadźicow předźěrił po dołhich drohach, ty tola wótku do pola njećisnješ a so njepótknješ pod nawalom njetrjebawšich mjehkich mysličkow...

Wobroń so z krutosću a bjezstarosćiwosću njepowalneho serbskeho dundaka!

Do prědka! Z pokhodom kroč!

Pris pras... Ležach na plestrje... Běch so wobsunył na — kruwjacym plincu. Kak bě tutón wupłód skotaŕskeho rataŕstwa so dostał na dróhu wulkoměsta. Wosud? Wobodrjency běchu tak rjec mój prěni začišć wo měsće Šćećinje.

Druhi začišć njebě wo wjele přijomniši. Drohe přenocowanje! Běhach hosćenc wot hosćenca, zo bych nadešoł někak tunju jstwičku. Njemějachu. W Hamburgu móžeš tuńšo přenocowaś dyžli w Šćećinje. Něchtó je mi to wuswětlił.

•

Njejsym so měł po přikładźe spisowaćelow, kiž najprjedy wěc khwala a wuzběhuja a potom po wjazawcy „ale" ju rozskubaju. Sym nětko město Šćećin dosć zaničował a wohanił, zo móžu přeńć k wopisowanju toho, štož je na nim khwalobneho. Štóž pyta, namaka!

Hódne je wobhladać sej cyrkej Swj. Jakuba, kotraž je wonka gotiska a nutřka barokna. Móžeš wobdźiwać rjenje wurězanu staru klětku a šwarny wołtar a předewšěm tež přepyšne ławki Šćećinskich radnych knjezow a překupcow. A zwónk ći pokazuje z ważnym wobličom a wupřestrětym porstom městno, hdźež je w pišćelach pokhowana w slěbornej tyzy wutroba sławneho komponista Korle Loewe, ale njemóžeš ničo spóznać, dokelž je ćma. Je hišće něšto dalšich gotiskich cyrkwjow w měsće, ale ta cyhelowa gotika tu w sewjernej Němskej ničo žadneho njeje, přesćěhuje će dźě za pjatomaj.

Žadniši je tu barok, tuž też popřeju přećelne pohladnjenje Barlinskim a Kralowskim wrotam, kiž so nadute wupinaju ze swojim nadbytkom woponow, wuslěkanych pažatych bohowkow, ze šmjatańcu znamjenjow dobyća a podobnym čaporom.

Dale ma Šćećin też swój hród, kiž pak je nětko tak přetwarjeny, zo z přenjotneho twara wjele wjacy zwostało njeje a tuž też ani njewobžaruju, zo njeje wopytarjam přistupny. W hrodźe su něhdy bydlili pomořscy wójwodźa hač do wotemrěća rodu w l. 1637. A dokelž tu runje rěču wo pomořskich wójwodach, snadź je mi dowoleny mały wulět do stawiznow kraja a města.

•

Wězo bě też Pomořska něhdy ryzy słowjanski kraj, na čož hižo jeje mjeno pokazuje. A wosebje sławny běše tu Šćećin „Maćica pomořskich městow", kaž stari krónikarjo město mjenuja. Přez 10 000 wobydlerjow měješe Šćećin hižo w starosłowjanskej dobje. Běše potajkim za tehdyšu dobu hižo wulkoměsto. A běše jene z najsławnišich a najbohatšich słowjanskich wikowańskich městow nad Baltyskim morjom. W pohanskej dobje měješe štyri wulkotne swjatnicy, mjez kotrymiž běše najwyšiše twarjenje z hobrskej pozłoćenej postawu přiboha Trygława. Hordźi a sebjewědomni měšćenjo so mało starachu wo knježi kraja a pólscy kralojo, kiž dys a dys kraj wobknježachu, mějachu ze Šćećinskimi měšćanami runje telko hary a wušparanja kaž ródni pomořscy wjeŕchojo. Tak powažni běchu Šćećinjenjo, zo druzy pomořscy měšćenjo njechachu přijeć křesćansku wučbu pólskich misijonarow, doniž so njeběchu rozsudźili Šćećinjenjo. A Šćećinjenjo běchu prawi wikowarjo, dachu sej staru wěru droho wotkupić, přijachu křesćanstwo hakle tehdy, hdyž pólski kral jim zdobom spušći dawki a po zničenju pohanskich swjatnicow přiswojichu sej sami bohatstwa powalenych přibohow njepopřewajo pokłady cuzym měšnikam a nowej cyrkwi. Jich hesło drje běše: „Wěra je dobra wěc, ale wobkhod a zasłužba stej hišće lěpšej wěcy!" A njeběchu so ani přeličili, přetož přijećé křesćanstwa so bórzy danješe. Mjenujcy w l. 1147 běchu wšelacy wjeŕchojo a biskopja wulahnyli mudru mysličku zarjadować tajku mału křižowu wójnu přećiwo „pohanskim" Słowjanam, zo bychu jich — kaž prajachu na prawu wěru wobroćili a při tym tak pódla też jich kraj šlapnyli. Ale bu z teho wulke wohańbjenje. Horliwi křižerjo njeběchu so dosamasali, zo běchu Polacy słowjanskich Pomorjanow hižo dawno wukřćili a hdyž pobožni křižerjo z wulkej horliwosću ćehnjechu před Šćećin, postajichu tam měšćenjo na nasypy wulki křiž a pólski biskop wuńdźe z města do lěhwa „wobroćerjow" a so na nich khětro wutřase, zo tu ničo wjacy k wobroćenju njeje a zo bychu so z wětrom měli. To dźě bě mjerzace!

•

Hyž přińdźeš do Šćećina, dyrbiš sebi na kóždy pad wobhladać wulki krajny muzej pomořskich sta-

serum a wostaji jako zwyk tak mjenowany krejny tykanz. Krejny serum pak poskicza, hdyž so we wožebitych zuscheńskich komorach zuschi, albumin, kotryž so w tutej fabrizy pschedźěkuje a najposdźische pschedmjety wschědneje potrjeby poskicza. Cžorny albumin, tak mjenowany, dokelž jón w krwi bywaza barbojta macžisna hämoglobin cžěmnje barbi, poskicza lěpk, kotryž je wožebje lěpjazy a kotryž wožebje drjewowa industrija sa lěpjenje wužiwa, dokelž wjedro, temperatura a wožebje włóžnosć na njón wliw nimaja. Cžorny albumin je daloko lěpschi hacž s wukraja dowoženy „kasein“, kotryž so s mloka shotowja.

Žołty serumowy albumin, kotryž je podobny kaž drjebjeny jantar, a kotryž skoro žanu krejnu barbnu macžisnu niewobžahuje, je hischcže drohotnischi a we swojej wužitnosczi hischcže lěpschi. Wužiwaju jón wožebje w tertilnej industriji, hdźež poskicza apreturowu macžisnu, kotraž njeje we wodźe rospuschliwa. Też jón wužiwaja sa katunowe cžischczerske barby a sa cžischczenje tapetow. Pschi dobywanju seruma sbywazy krejny tykanz ikónčnje, kaž też wschě druhe kreine sbytki so toborjenje zuscha a na pizowansku muku abo k spezialnemu pschikupnemu hnojej sa róže a druhe cžuczjwe rostliny pschedźěkaja.

Se schokoladu směschany.

A kaž rostliny a skót so s howjasej krwju živja, tak jěmy w formje poliwkowych sačinkow tohorunja howjasu krej. Też k shotowjenju wschelakich zylnjazych žrědkow so tuta krej wužiwa. Skoro wschě želesowobžahaze sežiwjerske a zylnjaze žrědki wobžahuja wěste prozenty krejneho bělika. Jedyn woteběrar Mnichowskeje fabriki, kotryž hižo dołho serumowy albumin kupuje, pschedźěkaja tutón hromadźe se schokoladu jako wožebity sežiwjerski präparat, kotryž so wjele do wukraja podawa. Lěkarjo skónčnje trjebaja krejny albumin pschi plahowanju bakterijowych kutlurow, dokelž so bazille na krejnym běliku kaž schampionki na cžopłych hnójnych rjadkach radža.

S tym pak daloko hischcže njejžu wschě móžnosce wužitkowanja krwě wucžerpane. Hdyž so mjenuizy se chemiskimi žrědkami žydnjenje krwě sniemóžni, móže so zuschenjom njeżydnjeje kreje wožebita krejna muka dobyć, kotraž hodźi so k wschěm móžnym pschedmejtam wschědneje potrjeby pschedźěłać. Psched lětami hižo shotowichu so na tuto waschnje w Němskej prěnje knefle s krejneje muki. Pschi tym je wěz wo wjele jednotischa, jako so nam to bycź sda. Krejna muka so mjenuizy s malym pschidawkom koscžoweje mucžki pod wyžokim cžischcžom hacž do 250 atmosferow hromadźe stłóčži a s tutych dobytych twjerdych deskow so potom knefle wurěsuja. Podobne kaž dźěłanje knefłow je też shotowjenje nóžnych cžronkow, cžežakow, isolowanskeho materiala atd atd. Wscho to so dźěła s krejneje muki.

Krej so dale k druzinje wumělskeho roha pschedźěłuje.

Jara wyžoki cžischcž, kotryž so pschi pschedźěłanju krejneje muki wužiwa, pschetwori ju do roha, s kotrehož so potom telefonowe apparaty formuja. Pschi tym je shotowjenju psched někotrymi lětami so njeluba wěz stała. Jako so prěnje s krejneje muki tłóčzene telefonowe apparaty do Jendźelskeje dodachu, rospadnychu wschě pschi pschewjesenju. Njebě ani jenicžkeho apparata, kotryž zyły psches kanal pschińdźe. Schto bě so stało? Bě so sabyło, so maja so s krejneje muki tłóčzene wumělske macžisny na wožebite waschnje twjerde sczinicz. Tutón pschipad bě s dobrej wucžby. Dźenża samo wotrjadnik lědy s krejneje muki dźěłane pschedmjety rosesnawa wot tajkich, kotrež su s druhich macžisnow shotowjene.

---

rožitnosćow. Je to hobrske twarjenje a su tohodla dyrbjeli zběrki khětro roztykać, zo bychu wšě městnosće pjelnili, za to pak móžeš sej wšitko jara dokładnje wobhladać. Ja wšak sym sej hłownje wobhladał namakanki ze słowjanskeje doby a to rozrubane slěbro a stare popjelnicy, stary słowjanski čołm, ze štoma wućesany, kamjeńtny přibóh ze Stołpa a přede wšěm bohate wukopanki z Wolina, hdźež tuchwilu wukopuja přesławne bohate starosłowjanske wikowanske wulkoměsto Winetu. A sym dale šoł do ludowědneho wotdźělenja, hdźež mje wosebje zajimowaše městnosć z napismom: „Reste der wendischen Bevölkerung Pommerns“. A běchu to narodne drasty a nadoba a grat a modelle statokow słowjanskich Kašubow a Słowjeńcow, kiž dźensa hišće wobydleja narańše pomjezy němskeje Pomořskeje. A sym so trochu dźiwał, zo słowo „Wendisch“ a „Wenden“ so tu tak zjawnje hordźi.

*

Mi bohužel njeje date, wuslědźić rjanosć w nowočasnych tawrjenjach přistawneho a přemysłoweho města. Móža mje drje hišće někak zahorić stare swislate składźišća při Wódrje, też pohlad z mostow na šmjatańcu łódźow po rěcy a po přistawje hišće mje puta, ale hewak mam wjeřšk wohidnosće tutu měšeńu wohidnych tworniow, čornych wuhenjow, smjerdźacych składźišćow a kólnjow, kiž pjelni tak mjenowanu „lastadiju“.

A dźakuješ so swojemu Bohu, hdyž sy skónčnje so předrěł přez hołk a haru, kur a dym a smjerdźiznu tuteje čorneje hele.

„Maćica pomořskich městow“, sym ći wodał tón kruwjacy plinc, kiž je zawinował wobdrjeńcy na mojimaj kolenomaj, sym ći wodał selene płaćizny přenocowanje, ale tola radlubje wutłochnu z twojich čorych murjow. Božemje!

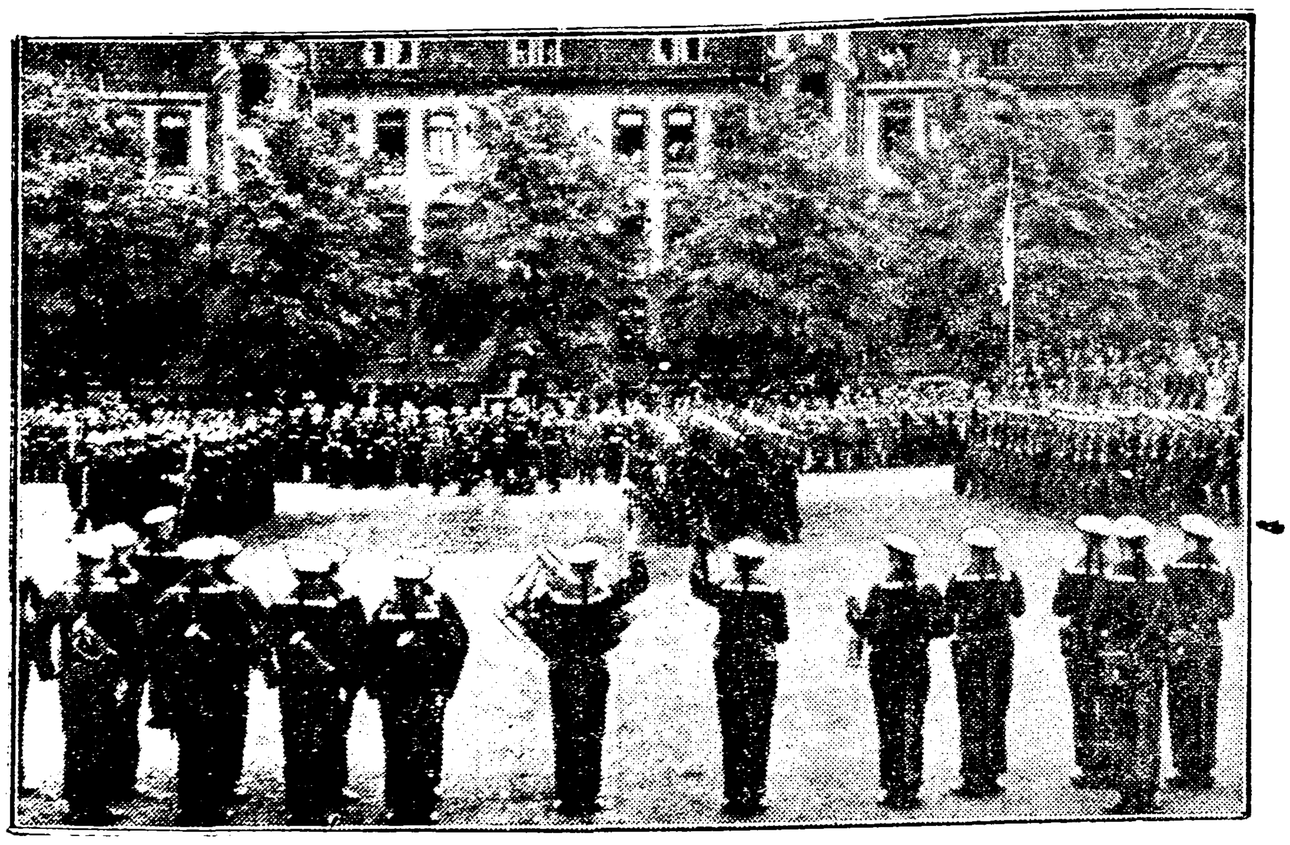

W Kielu spominachu na wopory.

Na dworje kasarnow w Kielu-Wieku wotmě so póndźelu pschi składnosczi wopomnjeńskeho dnja bitwy pola Skageraka dostojna parada, kotraž bě s poczesczenjom padnjenych na panzerowanej łódźi „Deutschland“ sjednoczena. Wotpósłanzstwo japanskeje wójnskeje łódźe „Ashigora“ so tohorunja na zwjatocžnosczi wobdźěli. Tu widźimy nimokhód matrosow. (Scherl Bilderdienst, M.)

K postupowanju nazionalnych na Bilbao.

Na froncze psched Bilbao nazionalne wójska dale postupowachu. Pschi tym so wschelake dobyte panzerowane wosy czerwjenych, kotrež běchu nazionalni pschedźěłali, we wojowanju pschecziwo czerwjenym wužichu. (Scherl.)

Zony w dźensnišej Indiskej

Njedawno wopyta kupjele Pischczany indiska nowinarka, knjezna Parnima Mehta. Je to knjezna s wulkim sdźělanjom, derje informowana niz jenoż wo swojej domisnje, ale też wo druhim swěcze.

Parnima Mehta je džowka ministra finanzow s Bombaya. Je s nowinarku a jeje powołanie so jej jara lubi. Je hakle 22lětna, ma pak žurnalistiszy rjane wuspěchi. Njemóże so dodźiwacź, so je w Europje telko dźělenjow mandźelstwow, schtoż w Indiskej njesnaja. Tam płaczi druhi sakoń a tón rěka: Sa woženjenu žonu njeje druheho boha hacž mandźelskeho. Se wschěch dobrych skutkow, kotrež móże indiska žona w czasu swojeho živjenja wukonjecź, je najlěpschi, poslucha-li bjes wuměnjenja swojeho mandźelskeho.

Žona njesmě prejdy jěsczź hacž jeje mandźelski. Hdyž je muž rosmjersany, dyrbi žona srudna bycź, hdyž rěczi wo wědomosczach, dyrbi posluchacź, hdyž je wjesely, dyrbi žona tohorunja wjesela bycź. Žona dyrbi wschěm njelubosnosczam a czežkotam muža wobaracź. „Pola naš“ tak praji, „maja so žony woprawdźe hubjenie. W prěnim rjedźe ma kóžda mandźelska winowatosczź najprjedy porodźicź hólczeza. Hdyž žona w prěnim czasu mandźelstwa njeporodźi, pósczele ju muž do zyrkwje a dyrbi so tam zyły nóz modlicź. Hdyž bohojo modlitwu wuslyscha, ale žona porodźi holczku, nastanje sa mkodu žonu sly czasz, dokelž holczki pola naš niczo njepłacza. Pschetoż tych 240 miliionow Indow, kotsiž wěrja do pscheduschenja, praja, so jenoż tón człowjek, kotryž we swojim pschedchadnym živjenju je wjele shrěschił, pschińdźe na swět w podobje holczki. Tohodla hdyž žona holczku porodźi, so njewaži, a muž na nju sakhadźa a czasto ju samo s domu wucžěri. A tajka so njesmě druhi króczź wudaczź. Hdyž pak porodźi hólczeza, stupi pola muža we nahladnosczi a zyła swójba jej wopokasuje wožebitu czesczź. Jeje stejischczo w swójbje je dobre a hdyž jeje syn po jeje smjerczi sapali schczěpowu, na kotrymž jeje morwe czěło leži, je wěsta, so je psched helu wukhowana. Indiscy duchowni sebi žadaja, so by kóždy nan namakał sa swoju džowku muža, prjedy hacž dozpěje 9. lěto swojeho živjenja. Pola naš namakamy mandźelstwa, w kotrychž je mandźelski 60 lět a mandźelska jenoż 9 lět stara, haj samo jenoż 5 abo 6. W haprleji lěta 1930 je so sakoń wudał, po kotrymž njesmě holza stupicź do mandźelstwa, doniž njeje 14. lěto dozpěła. W měrzu toho samoho lěta je so wjele mandźelstwow swjasało, we kotrychž měješche njewjesta jenoż někotre lěta a dźeń, psched kotrymž sakoń do mozy stupi, dóńdźe samo k tajkim mandźelěwam, w kotrychž njewjesta samo hischcže w pjeluschkach leżeschе.

W Indiskej móże so sto wožobow lědma jenoż jena abo 2 czitacź a pisacź. W sdźělanju pak so spěschnje wudospołnimy. Mamy hižo 26 682 ludowych schulow a 26 wyschschich wukubłaćskich wustawow. Wožebje w žónskich schulach w Kalkucze, Lahore, Allahabadźe a Misore wukubłuje so létnje 400 indiskich žonow a tute maja nadawk, so dalschе žony wukubłuja. Dyrbja swojim krajankam wujasnicź, so njehrěscha, hdyž wuknu. Žony móža skutkowacź w sjawnym živjenju a też w politizy. Hižo mamy doscź wulku liczbu politiszy skutkowazych žonow. Budźe wschak dołho tracź, prjedy hacž znadna liczba wucžerkow roswucži 170 milijonow indiskich žonow, kotrychž położenje je nětkole jara srudne.

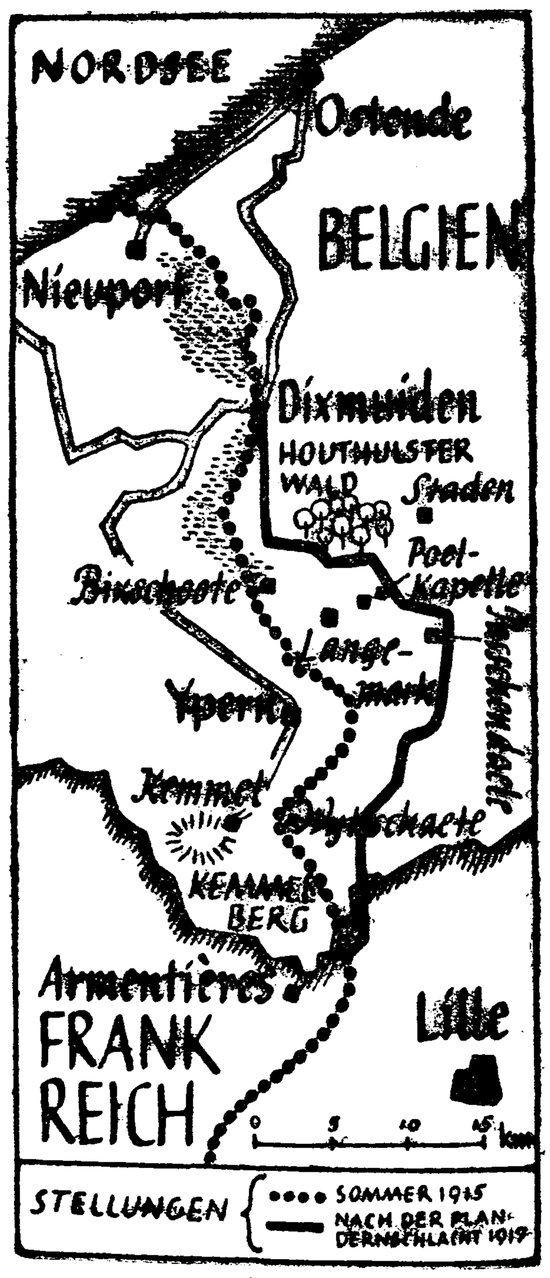

Flandernska w lěcze 1917.

So bychu na Chemin des Dames czežzy potrjechenej franzowskej armeji pomhali, sapoczachu Jendźelczenjo w meji 1917 wulku offensiwu, kotraž bě jena s najwjetschich a najžurowischich wulkich bitwow swětoweje wójny. Tu widźimy khartu s najwažnischimi dypkami, hdźež bitwy sakhadźachu. (Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 126 — Budyšin — Štwórtk 3. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Blomberg do Roma přilećał

Italski kral a ethiopski kězor je ßrjedu popoldnju w 5 hodzinach generalneho pólneho marschalla s Blomberga w privatnej audienzy pschijal. Audienza pol hodziny trajesche.

Na to ßo generalny pólny marschall do Palazza Venezie poda a ßo tam se schefom italskeho knjezeŕstwa Mussoliniom hodzinu dolho wutrobnje rosrěczowasche. Pschi rosrěczowanju běsche swonkowny minister hrabja Ciano pschitomny.

Wjeczor němske póßlanzstwo k czesczi generalneho pólneho marschallla wulke witanje wuhotowa. Na njo běsche ßo 300 hosczi pscheproßylo.

Němski wójnski minister generalny pólny marschall s Blomberg běsche ßrjedu popoldnju krótko po 1 hodzinje na Romske lětanischczo Littorio pschileczal. Tam běsche jeho Mussolini jako minister italskeje wojeŕskeje mozy powital. Po wutrobnym powitanju němski wójnski minister frontu czestneje kompanije wotkroczi. Pod ßylnym pschikleskom faschistiskich swjaskow, kiz běchu ßo na lětanischczu seschle, Mussolini ßwojeho hoscza k automobilej dowjedze. Swonkowny minister hrabja Ciano němskeho wójnskeho ministra do hotela pschewodzesche.

Popoldnju generalny pólny marschall s Blomberg ke kralowskimaj rowomaj w Pantheonje, pschi rowje njesnateho wojaka a pschi czestnym pomniku faschistow, kotsiz ßu sa revoluziju padnyli, lawrjenzowe wěnzy s hokatym kschizom polozi.

Neurath wopyta Juhosłowjansku, Bołhaŕsku a Wuheŕsku

Němski swonkowny minister ßwobodny knjes s Neurath w běhu pschichodneho tydzenja hłowne města Juhoßlowjanskeje, Bolhaŕskeje a Wuheŕskeje wopyta.

Na kónzu tuteho tydzenja danski swonkowny minister Munch s Gensa puczujo w Barlinje posastanje a pschi tutej skladnosczi němskeho swonkowneho ministra ßwob. knjesa s Neuratha wopyta.

Sobotu budźe Göring rěčeć

Lětßa ßo schtyri lěta dopjelnja, so je ßo němski swjask sa powětrowy schkit salozil. S tuteje pschicziny ßobotu 5. junija wjeczor we 8 hodz. na Dietricha-Eckartowym jewischczu na němskim sportnischczu w Barlinje němski lětaŕstwowy minister a wyschschi roskasowaŕ lětaŕskeje brónje generalny wyschk Göring pschi wulkej manifestaziji porěczi.

S wuwsaczom němskeho sczelaka wschitke němske radia rěcz pschenjeßu. Wschudze w Němskej ßo hamtarjo, ßobustawy němskeho swjaska sa powětrowy schkit, mozy ßamoschkita a pscheczeljo powětroweho schkita shromadza. W ßrjedzischczu sich shromadzisnow steji tehorunja Göringowa rěcz.

Napjatosć dźeń a bóle popušćuje

Powěsćze s wukraja dopokasuja, so je napjatosćz hizo saßo bóle popuschczila. Sdobom ßo prózuja, prósdnjeńzu wupjelnicz, kotraz je s tym nastala, so ßo Němska a Italska wjazy na mjesenarodnym dohladowanju schpaniskeho mórskeho brjoha njewobdzělitej.

S Londona ßo powě, so swonkowny minister Eden plan pschihotuje, kiz dyrbi sa nowe ßobudzělo Němskeje a Italskeje pschi mjesenarodnej kontrolli w schpaniskich wodach rukowacz. Sdobom ßo rospomina, so maju ßo bjesstraschne paßma sa mjesenarodne kontrollowaze wójnske lódze postajicz.

S jendzelskeje strony ßo wudawa, so ma ßo pscheczitwo bolschewikam powschitkownje sakroczicz, hdyz wospjet kontrollowazu lódz nadpadnu. S němskeje strony ßo pschispominja, so móze ßo dowěrjenje jenoz se sprawnym shromadnym dzělom wschěch wobdzělenych sakhowacz.

W Pariskich nowinach ßo se spokojenjom pische, so je popuschczenje napjatosćze prěnje bojosćze pschěd móznymi mjesenarodnymi schmjatańzami wotstroniło. Nowiny „Echo de Paris" pißaju, so chzedza w Parisu a Londonje na němske zadanje sa solidarnosczu kontrollowazych mozow dziwacz, dokelz w tym pschiwótsjenje neutralnostneho systema spósnawaju.

Wozjewjenje wójnskeho namóŕnistwa

Mnohe naprasćhenja pschiwusnych wobßadki panzerowaneje lódze „Němskeje" ßu wyschschi kommando wójnskeho namóŕnistwa k ßlědowazemu wosjewjenju pohnuke:

Wosjewjenje mjenow tych pschißluschnikow wobßadki, kotsiz ßu pschi słóstniskim nadpadze na panzerowanu lódz „Němsku" padnyli abo ßo sranili, je ßo hamtßy mjes tym skónczilo. Wyschschi kommando wójnskeho namóŕnistwa je pak pschiwusnym trěbne sdzělilo. Hdzez ßo njeje niczo sdzělilo, ßu sbytne ßobustawy wobßadki strowe.

Hischcze jedyn ßmjertny wopor.

Wutoru wjeczor je w khorowni w Gibraltaru 19lětny wyschschi tepjeŕ Albert Eckart na ßwoje sranjenja wumrěł, kiz běsche pschi słóstniskim nadpadze na lódz „Němsku" ßmjercz poczeŕpil. S nim je ßo liczba morwych na 25 powjetschila.

S Gibraltara ßo powě, so panzerowana lódz „Němska" bórsy sußo do Gibraltara pschijědze a sranjenych namóŕnikow pschewosmje, s kotrychz strowosczu ßo rucze polěpschuje.

Tsjo Satsojo mjes morwymi lódze „Němskeje".

Mjes ßmjertnymi woporami, kiz je ßebi słóstniski nadpad bolschewikow na panzerowanu lódz „Němsku" pola schpaniskeho mórskeho brjoha zadal, ßu tez Tsjo Satsojo, wyschschi tepjeŕ Kurt Manja s Budyschina, wyschschi tepjeŕ Heinz Bismark s Kamjenizy a stabowy namóŕnik Oswald Sehm s Geyera w Rudnych horach.

„Woni wumrěchu dopjelnjejo najwjetschu winowatosćz."

Italska powěsczeŕnja „Stefani" je prěnju lisczinu wo schkodowanju wosjewila. W lisczinje steja mjena 62 italskich dobrowólnikow, kotsiz ßu pschi wojowanjach pschěd Malagu ßrjedz februara padnyli. Nowiny „Tribuna" pschispomnja, so ßu tuczi najwjetschu winowatosćz dopjelnjejo padnyli, hdyz ßu ßwoje ziwjenje sa dobycze kultury pscheczitwo bolschewiskemu barbarstwu woprowali.

Sranjeni w dobrym wothladanju.

Schtyri khorobne ßotry s Jendzelskeje ßu ßrjedu popoldnju do Gibraltara pschileczale. Wone ßo hnydom do khorownje podachu, so bychu sranjenych namóŕnikow panzerowaneje lódze „Němskeje" wothladowale a na město tamnischich ßotrow stupile, kiz ßu wodnjo a w nozy dzělale a nusnje wotpoczinka potrjebaju. Tez hewak ßo w Gibraltaru jara wo němskich pazientow staraju. Nawjednik sanitetstwa je pschěs radio wobydleŕstwo proßyl, so bychu ßo sranjenym němske knihi a czaßopißy pschewostajili.

Pancerowana łódź „Němska"

Panzerowana lódz „Němska" běsche prěni nowotwar 10 000-tunowskeje lódze němskeho wójnskeho namóŕnistwa, kiz ßo w ßwojim czaßu po postajenjach Versailleskeho diktata natwari. Wona je sdobom lódz rjadownje, do kotrejez tez hischcze „Admiral Scheer" a „Admiral hrabja Spee" ßluschatej.

Panzerowana lódz „Němska" je ßo w lěcze 1931 dotwarila. Wona je 181,7 metrow dolha a 20,7 metrow schěroka, pluwa 5,8 metrow hluboko. Jeje hłowne wobrónjenje je schěscz 28-zm. kanonow w dwěmaj trójniskimaj wězomaj a wóßom 10-zm. kanonow. K tomu pschindze hischcze artillerija k wobaranju lětadlow se schěscz 8,8 zm. kanonami, wóßom 3,7 zm. kanonami a maschinskim tsělbami k wobaranju pschěd lětadlami. Lódz ma nimo toho wóßom torpedowych rolow a dwě lětadle. Wobßadka je 926 muzi ßylna.

Portugalska je w Londonje protestowała

Portugalske knjezeŕstwo je jendzelskemu swonkownemu ministeŕstwu a neutralnostnemu wubjerkej notu pschepodalo, w kotrejz ßo mjes druhim pscheczitwo nadpadej na panzerowanu lódz „Němsku" protestuje. Sdobom sdzěluje, so dyrbi ßebi Portugalska ßwoje stejischczo k poruczeńzam a lódzam mórskeho dohladowanja, kiz do portugalskich pschistawow pschijědu, postajicz. To placzi tez sa jendzelskich wobkedzbowarjow pschi portugalsko-schpaniskich mjesach.

Portugalska we wotpadnjenju němskich a italskich lódzow widzi pschelamanje runowahi k lěpschemu jeneje wojowazeje strony, a zada, so bychu ßo najspěschnischo rukowanja postajile, so byschtej wobě mozy mozy se ßwojimi lódzemi mohlej saßo ßwoje dohladowanje wukonjecz.

Portugalskemu póßlanzej w Londonje je ßo poruczilo, so neutralnostny wubjerk njeby wopuschczil, doniz ßo knjezeŕstwo njeje pscheßwědczilo, so spokojaze rosrißanje njeje móżne.

Wospjet bomby čeŕwjenych na kupu Mallorku

S kupy Mallorki ßo powě, so ßu bolschewikszy lětarjo na tamnische město Palmu wospjet bomby mjetali. 20 wobßobow ziwilneho wobydleŕstwa je ßo moriło a 34 je ßo sraniło. W powěsczi ßo tez sdzěluje, so ßu nazionalni s wobarańskimi kanonami czeŕwjene lětadło wottsělili, kiz je do plomjenja sawalene na semju padlo. Dwěju lětarjow ßu sajeli.

Čeŕwjene bombowe lětadło wottřělili

S Palmy na schpaniskej kupje Mallorzy je do Roma offizialna powěscz dóschla, so je póndzelu rano 5,40 hodzin czezke czeŕwjene bombowe lětadło typa „Potes 54" dzeßacz czezkich bombow na město czißło. 20 wobßobow je ßo moriło.

Nazionalne lětadla, kiz běchu ßo k pschesczěhanju bombowego lětadla do powětra puschczile, ßu nadpadowaze lětadlo wottsělili, so je ßo palo swróczilo. W lětadle anarchistojo ßedzachu. Dwaj muzej ßo sranischtej a sajeschtaj, sbytni ßo morichu.

W póndzelnischej wójnskej rosprawje schpaniskich nazionalnych ßo mjes druhim powě, so ßu czeŕwjeni na froncze pola Lagranje s wulkej liczbu wojakow nadběhali. Nazionalni nadběharja wotrasychu, kiz pschěs 300 morwych shubichu.

„Ciudad Barcelona" njeje ßo s torpedom trjechila.

Wo ponurjenju czeŕwjeneje schpaniskeje lódze „Ciudad Barcelona" pschi katalanskim mórskim brjohy nazionalny hłowny kwartěr swěsczuje, so ßo parnik njeje s torpedom trjechil, ale so je do miny storczil.

K tomu ßo s Barcelony powě, so mózachu s 312 pasazěrow lódze „Ciudad Barcelona" jenoz 125 wobßobow wukhowacz, dokelz je ßo lódz hizo sa někotre mjeńschiny podnurila.

Hischcze jena czeŕwjena schpaniska lódz ßo podnórila

Na czeŕwjenej schpaniskej tworowej lódzi „Granada" ßo póndzelu wjeczor rosbuchnjenje sta. Parnik ßo sa tsi mjeńschiny podnóri. Jedyn ßobustaw wobßadki ßo mori, dwaj muzej ßo sranischtaj.

Baskowscy bolševikojo złoto do wukraja sćelu

W nozy k ßrjedze k schpaniskim nazionalnym wojakam pschebězeńzy pschindzechu. Tuczi powědachu, so bolschewikszy wjednizy s Bilbaa sloto a debjeńki do wukraja sczelu, so bychu ßebi „móznosćz ekßistenzy" swonka Schpaniskeje swěsczili. Pschebězeńzy tez powědachu, so ßo w Bilbau zyroba stajnje podróza.

Italska twoje lódze w Schpaniskej wostaji.

S Roma ßo pische, so ßo italske wójnske lódze, kiz k pschewjedzenju mjesenarodneje kontrolle pschěd schpaniskim brjohom Srjedzosemskeho morja jězdza, wróczo njesczahnu.

Schtyri němske podmórske cžołmy do Schpaniskeje wujěle.

Wutoru ßu němske podmórske cžołmy „U 28", „U 33", „U 34" a „U 35" do schpaniskich wodow wujěle.

11. kongreß mjesenarodneho wobkhadneho wabjenja w Barlinje.

W Barlinje je ßo 1. junija 11. kongreß mjesenarodneho wabjenja sa wobkhad zusnych seschoł. Na kongreßu ßo sastupjerjo 19 narodow wobdźěleja. Na ßwjedźeńskim pożedźenju běchu sastupjerjo němskeho knjeżerstwa a diplomatojo pschitomni.

President němskeho wubjerka sa wobkhad zusnych statny minister na wušk. Esser wotpóßłanzstwa wutrobnje witasche. Jako sastupjeŕ němskeho knjeżerstwa ßo statny sekretar Funk ßkowa jimasche a wo wobkhadże zusnych jako politiskim nadawku rěcżeasche. Po nim hischcże president Esser wo kongreßowych nadawkach porěcża. Na kónzu ßwjedźeńskeho pożedźenja president sjednoczenstwa colonel Pulinx-Brüsselski dźak wukrajnych hosczi sa wutrobne pschijecże wupraji.

Zupni nawjednizy pola Rudolfa Heßa.

Wutoru ßu ßo w Barlinje jenotliwe rosrěcżowanja zupnych nawjednikow s znjeje Němskeje s wjednikowym naměstnikom sapocżałe. Tute rosrěcżowanja ßo dys a dys wotměwaju. Ssrjedu ßu ßo rosrěcżowanja se schromadnym skhadźowanjom skónczile.

Wustajenża němskeho seżiwjerskeho stawa 1938 w Lipsku.

Lipscżanski měschczanoſta Haake je sdźělił, so budże wustajenża němskeho seżiwjerskeho stawa w lěcże 1938 w Lipsku. W tym, so ßo pschichodna wustajenża do Lipska pokoji, ßmě sakski seżiwjerski staw bjes dwěla pschipóinacże sa ßebje widźecż.

Jendźelski wojerski dawk so spuščił

We wutornischim pożedźenju jendźelskeho delnieho ßejma konservatiwny sapóßłanz Winston Churchill wojerski dawk wótrje nadpadowasche. Tutón dawk mějesche ßo na wěste wjetsche saßłużby w industriji położicz. Winston Churchill pak finanznemu ministrej a ministerskemu presidentej radżesche, so by ßo tutón dawk wróćo wsak. Wón rjekny, so wulka saßłużba swjetscha s tym swißuje, so ma pschekupz smužitoscz, ßebi na něschto swažicz. Tohodla je wopaki, hdyż ßo na tajki pschedewsacżerski duch hischcże woßebity dawk położi.

Hdyż běsche tež dźěłacżerska ſtrona sakoń kritisowała, rjekny ministerski president Chamberlain, so finanzny minister nowe namjety wudźěła, so by ßo na dobytki w industriji jednorischi dawk położił, kiž dyrbi niz mjenje hacż 25 milijonow puntow lětnje wunjesczi. S tym je wojerski dawk w ßwojej prěnjej formje spadnył.

Wobkhodnemu ßwětej ministerski president Chamberlain rjekny, so je jeho namjety khětro hysteriszy kritisowak. Dawkowy namjet piecża njeje tak njepschijomny byk, każ ßu jón pschedstajeli. Sa pschichodne nowe namjetty je wěste pscheddźěło trěbne. Chamberlain pak ßlubi, so je njedźiwajcy teho bórzy pschedpoloži.

Dźěłacżerska ſtrona běsche namjet stajiła, so by ßo finanzny sakoń szyła wotpokasał. Ssejm pak tutón namjet s 340 hłoßami pschecżiwo 149 hłoßam wotpokasa.

Belgiska komora je zakoń wo amnestiji přijała

Belgiska komora je ßrjedu wo sakońskim naczisku sa politisku amnestiju dowuradźika. Rosmołwa běsche jara żiwa a sdźěła roshorjena. Pschi wothłoßowanju je ßo 95 hłoßow sa pschedłohu a 75 pschecżiwo njej wotedako. 16 sapóßłanzow njeje ßobu hłoßowako.

Zaso smjerć wysokeje sowjetskeje wosoby

Każ ßo s Moskwy powě, je prjedawschi naměstny ßowjetski kommißar Jan Gamarnik póndźelu ßamomordarstwo skuczik. Pschiczina ßamomordarstwa pjecża je, so je ßo Gamarnik „s wukrajnymi antißowjetskimi elementami nażadżowak" a so je ßo to wotkryło.

Gamarnik běsche hischcże njedawno ßobustaw zentralneho wubjerka kommunistiskeje ſtrony. W cżerwjenym wójsku wón najprjedy we wójnskej radże pokodnischeje wójskoweje skupiny dźěłasche. Potom wón sastojnstwo prěnjeho wójnskeho městokommißara a nawjednika politiskeho hamta cżerwjeneho wójska pschewsa.

S druhich powěsczow ßo shonja, so ßu GPU-sastojnizy Gamarnika satsělili. Gamarnik je piecża runje każ Jagoda, jara njeporjadne żiwjenje wjedł. Tutón podawk ßo jako wójmidło w rjeczasu wutupienja wschitkich Leninowych ßobudźěłacżerjow wobhladuje.

Pólski minister w Budapeſtu.

Ssrjedu rano je póliski minister sa roswućzowanje Swietoßkawski na offizialny wopyt do wuherskeho hlowneho města pschijeł.

Radio

Pjatk 4. junija ßo słyschi:

Königswusterhausen: 6 ſwony, tacżele. 6,30 wjeßoły rańschi konzert, mjes nim 7 powěsczе. 11,45 wo skótnych wikach. 12 pschipołdnischi konzert se stareje radnizy w Bremenje. 12,55 cżaßowe ſnamjo. 13 ßbożopschecża. 13,15 pschipołdnischi konzert (s Hamburga). 14 wschelaka hudźba. 15,15 spěwy dźěczi. 16 popołdnischi konzert. 18,15 Schubertowa hudźba. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłoß s Němskeje. 20 powěsczе. 20,10 fantasija wo żelesnizy. 22 powěsczе, ſport.

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (s Königsberga), mjes nim 7 powěsczе. 10,45 a 11,55 wo wjedrje. 12 pschipołdnischi konzert. 13 powěsczе. 13,15 pschipołdnischi konzert, mjes nim 14 powěsczе. 16 tacżele. 17,10 konzert s Drježdżan. 19 wustajenża seżiwjerskeho stawa (s Mnichowa). 19,45 wo ſportiskim ſnamjeschku. 20 ſabawny konzert. 21 powěsczе. 21,15 khórowy konzert. 22,30 powěsczе.

Barlin: 20,10 ſabawny konzert. — **Königsberg:** 20,10 operetta „Wjeßeła wójna". — **Hamburg:** 21 ſerenady. — **Wrótßław:** 19 Hornjołużiczenja hudźa. — **Köln:** 20,10 woiazy — towarschojo. — **Mnichow:** 20,10 wjecżor němskeho wuměstwa. — **Win:** 21 khórowy konzert.

Budyske stawniske powěsće

Narodźili ßu ßo: 29. 5. Waltarjej Arnej Semmlerej, feldweblei, ßyn. — 31. 5. Alwinej Willijej Haaſy, rěſniskemu mischtrej, dźowka. — Arnoschtej Waltarjej Weineltej, konditorskemu mischtrej, ßyn.

Wumrěła je: 1. 6. Khrysta Johanna Gutheilez, dźowka friſéra, 3 lěta.

Němski wójnski minister je ßrjedu popołdnju na Romſke lětanischcże Littorio dolecżał.

Tam jeho Mussolini jara wutrobnje powita. Nasch wobrasowy telegramm pokasuje nam němskeho wójnskeho ministra pschi wotkrocżenju cżestneje kompanije italskeho powětroweho łódźstwa. Na lěwo Mussolini, zyle na prawo němski wupóßłanz w Romje s Hassel, pschi nim ſwonkowny minister hrabja Ciano. (Associated, Preß, M.)

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

15] (Pokračowanje.)

VI.

Kak je Handrij khěbětaril?

Hakle nětko wostachu Mózličenjo bjeze swojeho stareho, jara lubowaneho Knjeza.

Fara steješe prózdna a pusta dołhe lěta, każ běše jim to jich knjez prajił. — Po něčim bu rjana farska zahroda cyle zapusćena. Na ścežkach, kiž běchu prjedy přeco każ ßkleńca čiste, rosćeše njerjad. SStomy a kerki żarowachu swojeho stareho knjeza a płót skhili so dodźeržany na wjacy městnach zrudny k zemi. Tale wopušćena, prózdna fara činješe jara struchły napohlad. A wjele Mózličanow, kiž nimo dźěchu, zastawachu před njej ze sylzami we wočomaj. Nichtó jich wjac njepostrowi, każ běchu dołhe lěta zwučeni na to a każ po tym přeco żadanje mějachu. Ale hišće wjacy.

Hłuboko jim do wutrobow kałaše, zo njemóżachu tam wjac żaneje rady, żaneho trošta a wokřewjenja pytać, hdyż so jim styskaše. — Ale po dlěšim času zwuči so wóčko też na tajki zrudny napohlad — a wutroba, kiž bě prjedy tak čućiwa — wotupi. To njeje hinak w swěće.

Jenož naš Handrij a jeho Hana to njemóżeštaj na żane wašnje přewinyć. Wonaj dźěštaj radšo daloko wokoło fary, zo njebyštaj so na to přeco zaso dopomniłoj, zo jeju luby knjez tam wjacy njebydli.

Susodny duchowny, kiž dobrej dwě hodźinje daloko wot Mózlic bydleše, wobstara jich z Božim słowom a sakramentomaj. Tón móżeše pak jeno kóždu ßtwórtu njedźelu kemše dźeržeć, druhe njedźele dyrbješe kantor prědowanje čitać. Hdyż tutón duchowny njedźelu, abo żadyn wšědny dźeń — hdyż měješe druhe zastojnske dźěło wobstarać — přikhadźeše, dyrbjachu Mózličenjo so za tym złożić — a swoje należnosće na tym dnju k njemu nosyć. Ze kóždym tydźenjom začuwachu ćim bóle, zo wosada bjez swojeho duchownеho pastyrja je każ wosyrocżene dźěći. — Runje hdyż w horju a domapytanju pomoc a trošt trjebachu, dyrbjachu tradać.

Kantor drje swěru hladaše swojeho nětko dwojakeho zastojnstwa, a činješe, štož móżeše a směješe, też rady, zo by mohł swojim Mózličanam służić. Wón běše toho sebi wědomy, zo so wot njeho nětko wjele żada, żo njeby so jich wosada zanjerodźiła. To jeho bóle z Handrijom a z cyłej wosadu zwjaza. Hdyż běše prjedy jeno jara rědko někoho we wosadże wopytał, bu to nětko cyle hinak. Stari a khori a wšitcy, kiž duchowneho wokřewjerja trjebachu, běchu jemu każ wot Boha k nohomaj położeni, zo jich njemóżeše wostajić — abo nimo hić. Wón jich rady wopyta, hdyż k tomu měješe khwile, čitaše jim z biblije abo ze spěwarskich a wudźěleše jim też, štož běše sebi jako duchowny pokład w swojej wutrobje nahromadźił.

Handrij přeco napominanje swojeho stareho knjeza před wočomaj mějo, činješe wšo, štož jeno móżeše, zo by, każ praješe, wosyrocżenu wosadu hromadże zdźeržał.

Hdyż bě pytnył, zo ławki w kemšach, hdyż kantor je dźeržeše, prózdne stejachu, to běše jemu přeco jara żel, — a njeskomdźi w najbliższej zhromadźiznje na to spomnić a napominać: „Ja na móšničcy hižo čuju, kak wjele w kemšach pobrachuja, a njetrjebam ani tam hladać. Wy drje wěsće, zo cyrkwinska móšnička je k tomu, cyrkwinske potrěbnosće zastarać. — Derje, każ chceće, hdyż móšnička k tomu njedosahuje, dyrbiće wjacy cyrkwinskich dawkow dawać. — A to tola njechaće!"

„Ně, ně!" wotmołwichu wšitcy z jenym hłosom. — To chcyše jeno Handrij — a bě wjesoły, zo móżeše ze swojej khěbětařskej móšničku ke kemšam dźeržeć.

Mjez tym so přibližichu lube hody, kiž prěni króć bjez duchowneho dyrbjachu so w Mózlicach swjećić. Jeno druhi dźeń hód móżeše ijch vikar hodowne kemše dźeržeć. Ale prěni swjaty dźeń hód — Boża nóc, rano w 5 hodźinach, dopołdniše a popołdniše kemše bjez duchowneho — to njeběchu wjesołe hody — to bě żarowanje! —

Prěni swjaty dźeń mjez tym, zo kantor po prědowanju zanošowaše: „Če, Božo, khwalimy" — a duchowny hewak na wołtarju steješe, składowachu Mózličenjo swojemu duchownemu hodowny wopor — na wołtař; — kantorej pak do drjewjaneje šklički, kiž na khěbětařskej ławcy steješe.

Naš Handrij hižo dołho do prědka sebi hłowu łamaše, kak to jeno nětko bjez duchowneho prěni swjaty dźeń póndźe. Wón swojich Mózličenjow derje znaješe, zo su mjez nimi też tajcy, kiž radši z cyrkwinymi durjemi won twóchnu — hač bychu wokoło wołtarja ze swojim woporom šli.

Wo tym so Handrij cyle zahorjeny při najbliższej składnosći wupraji swarjo, kajka njeroda hrozy do jich wosady so předobyć. Pódla pak běchu też mudre hłojčki, kiž jemu napřećiwjachu: „Wšako my żaneho duchowneho nětko nimamy; komu dyrbimy woprować?"

„Tak?" wotmołwi jim Handrij. „Jow so njejedna jeno wo duchowneho, ale sobu też wo kantora. Chceće-li toho zabyć, kiž nětko tak wjele za wosadu čini? — Ja sym za to, zo tak dołho, doniž duchowneho nimamy — druhi swjaty dźeń so wopor za duchowneho składuje, hdyż vikar kemše dźerži."

„To njeńdźe! To njeńdźe! Druhi swjaty dźeń dźe młodźina ke kemšam. Tak je pola nas wašnje. Nowoty żane njechamy!" rěkaše wot wšitkich bokow w zhromadźiznje.

To drje bě prěni króć, zo je naš Handrij wopačny namjet sčinił, štož jeho njemało boleše. Wón čuješe, każ by přez to jeho nahlad we wosadże ćerpjeć započał.

„Ach! to je wěrno! Na to ja njemyslach!" wotmołwi Handrij ćišišo hač hewak. Ale zo by pokazał, zo wón jim so poddać njecha — wotmołwi prawje wótře: „Derje, njech wostanje, każ je wašnje, ale ja budu swěru na to kedźbować, zo kóždy k woporej póndźe!"

Tole tak wjele njepomhaše, każ so Handrij nadźiješe. Woni su drje wšitcy šli k woporej — ale bur je bur, toho do syće njepopadneš. Wjele jich bě, kiž su město štyrjoch dobrych — abo dweju dobreju, dźesać abo pjeć w niklu woprowali. — Přećiwo tomu njemóżeše wbohi Handrij ničo wučinić, hač runjež to jeho jara hrjebaše — a rudźeše, zo w jeho Mózlicach započina něštožkuli do zady hić.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 3. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
Štóž was khwali do wočow, hlada wašich sadźakow.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Pſchipkaw ſymneho powětra ſ Lodoweho morja hiſchcze njeje pſcheſtak. Dźenßa wětry ſ połnozy duja, ſo je njelubje khłódno. Na wjedrje ßo jutſje hiſchcze wjele njepſcheměni, wětry ßo trochu k dołhemu ranju wobroczja a budźa hiſchcze khětro ſymne. Pod wliwom ßylneje wyſchiny nad wjeczornej Europu ſmějemy ſwjetſcha jaßne njebjo. Pola Jſlandſkeje ßo nižina pokaſuje a ßo pomałku k ranju hiba. Tak je nadźija, ſo bórſy ſaßo pſchipław ſymneho powětra ſ Lodoweho morja pucz ſahaczi. — Jutſje pjatk ßłónczko 3.49 hodź. ſkhadźa a ßo 8.07 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje po połnozy 12.52 hodź. a khowa ßo popołdnju 2.41 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 15 ſtop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer minus 9 a najnižſcha nózna temperatura 7 ſtop. czopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Rjane, tola jara khłódne wjedro pſchi dołhoranſchich wětrach.**

*

— **Wjeßne dźěłaczeŕſtwo ßo wukubłuje.** So by ßo wjeßne dźěłaczeŕſtwo w ßwojim powołanju dale wukubłało, je ſakſke krajne burſtwo hižo loni w ſymje ſ kurſami a dźěłowym ſjednoczeńſtwami, ſ pſchednoſchkami a praktiſkimi ſwuczowanjemi k temu dopomhało, ſo ßwoje wědomoſcze wudoſpołni a ſnowa woczerſtwi. Też w lěczu maja ßo někotre tajke kurſy wotměcz. Tak budźa ſa pſchiſtajeńzow paleŕnjow powołańſke kurſy wot 13. junija hacż do 17. junija w Pomorſkej ſpytowaŕni, wot 22. do 26. junija we Worzynje. Sa pſchiſtajenych na kubłach wot 19. do 21. junija w Pomorzach, ſa hajniſkich pſchiſtajenych wot 27. do 30. junija w Bärenfelſu, ſa rybarjow 14. junija w Němſkich Paſlizach. Pſchipowědźenja maja ßo ſtacz pola pſchißłuſchneho wokrjeßneho burſtwa.

— **Budyſzy płahowarjo koſow wuſpěſchni w Mnichowje.** Skót płahowaze krajne ſwjaſki ſakſkeho krajneho burſtwa, kotreż ßu ſhromadnje na ſtatnu wuſtajeńzu ſeziwjerſkeho ſtawa w Mnichowje ßwoje wuplahowanja póßłałe, ßu ßebi wſchelake myta a pſchipóſnacza dobyłe. S tym ßu dopokaſałe, ſo ßu ſe ßwojimi płahowańſkimi ſaměrami na prawym puczu. Mjes mytowanymi ßu też někotſi Budyſchenjo, każ Arnoſcht Janczka na Różowej haßy 16 doſta ſa ßwoju 26. januara 1929 narodźenu koſu IIIe myto, a ſa ßwoju 16. měrza 1935 narodźenu młodu koſu 4. myto. IIIe myto doſta Emil Adam na Flinzowej haßy 60 jako płahowaŕ koſy, narodźeneje 2. hapryleje 1932.

— **Liſa Kaßner** hraje w hoſczenzu „Deutſches Reich“ na Lubijſkej dróſy. Setkamy ßo tu ſ dobrej ſaſtupjeŕku jeje wuměłſtwa, wośebje w hrě na klaverje a na łódźniſkim klaverje, ſ wuſchiknej ſabawjeŕku a temperamentnej ſpěwaŕku. Wośebje jej leża ludowe ſpěwy a najnowſche ſjewy w operetach a w rejwańſkich chanſonach. Sswój bohaty reportuwar wě wubjernje a ſajimawje poſkiczicz.

— **Porjedźeńka:** W napißmje naſtawka na přenjej ſtronje pſchiłohi wczerawſcheho czißła ma prawje rěkacz: „Kholowowe knefle ſ howjaſeje krwě“ (niż kože).

— **Sarjadniſtwowy czah ſe Shorjelza do Drježdźan.** Każ nam ſtatna żeleśniza woſjewja, dyrbi ſa njedźelu 6. junija 1937 wotmyßleny ſarjadniſki czah ſe Shorjelza do Drježdźan wuwoſtajicz. Hižo kupjene jěſdne khartki móža ßo we wudawaŕnjach khartkow, każ też hamtſkich puczowańſkich běrowach wróczo dacz.

— **Pſchi dowoleńſkich puczowanjach wobkedźbowacz!** Wunoſchenje póſtſkich poßykow w kupjelnych a lěkowańſkich měſtnach kaž też lěczniſch woczeŕſtwjeŕnjach ßu huſto tehodla khětro ſakomdźi, ſo ßo na póſtſke poßyłki bydlenje w kupjelnym měſtnje atd. njeje napißało. Doporuczuje ßo, ſo by ßo w namjecze na ßłanje do druheho měſtna (Nachſendungsantrag), kiž ma ßo póſcze domiſny wotedacz, bydlenje na woczeŕſtwjeńſkim měſtnje dokładnje woſnamjeni. Hoſczo, kotſiž hakle po pſchijěſdźe na kupjelne měſto atd. bydlenje wotnajeja, dyrbja, bydlenje, hdyž nochzedźa, ſo bychu ßwoje póſtſke poßyłki ſadoſdźene doſtali, hnydom na póſcze pſchebywańſkeho měſtna, tola też domjazej póſcze a woßobam ſdźělicz, ſ kotrymiž ßebi porjadnje dopißuja. Sa namjety njech ßo póſtſke hamtſke formulary wužija, kiž ßu pſchi poßłužeŕnjach a pola wunoſchowarjow darmo doſtacz, a njech ßo prawje dokładnje wupjelnja. Sdobom ßo kedźbne czini, ſo je derje, hdyž ßo něchtó pſchi puczowanju ſ póſtſkej wupokaſmowej khartu a póſtſkim puczowańſkim ſchekom ſaſtara. Nadrobniſche je na póſcze ſhonicz.

— **Budyſke ćělenje wot 19. do 27. junija.** Budyſke ćělenje budźe w tutym lěczje w tydźenju wot 19. do 27. junija. Na wjeßołe wuhotowanje tuteho ſawjeßelenja Budyſchanow ßo hižo wſchitke pſchihotowanja czinja.

S **Tſioch Hwěſdow.** Wutoru wokoło 12 hodźin ſta ßo na ſtatnej Drježdźanſko-Budyſkej dróſy na kſchižowaniſchczu ſ Kamjenſkej dróhu wobkhadne njeſboże, pſchi kotrymž na tobre ſboże nichtó do ſchkody njepſchindźe. Mały woßobowy wós ſ Lukez w Schleſyſkej chzyſche ſ Kamjenza pſchikhadźejo ßo na kſchižowaniſchczu k Budyſchinej ſawinycz. W ßamßnym wokomiku pſchijědźe ſ Hodźija w ßměru k Bodyſchinej dodawazy wós měſteje firmy ſ Eßlingen we Württembergſkej. Woßobowy wós bě hižo na Drježdźanſko-Budyſkej dróſy, jako nadobo dodawazy wós wot ſady do njeho ſawadźi. Wobě woſydle ßo wobſchkodźiſchtej. Pſchiczinu njeſboża bě njekedźbliwoſcz na njepſchewidnym kſchižowaniſchczu.

S **Dźěżnikez.** Czeżke njeſboże. **Wutoru wjeczor wokoło ½11 hodźin bě maſchinſki wjednik Wittig ſ Czornych Noßliz, wo kotrymž wczera piſachmy, ſo je Schołcżiz holczku w Mniſchonzu ſ hata wuczahnył, czeżzy ſ koleßom ſnjeſbożił a to we wulkim ſawinjenju we wßy. Kak je ßo njeſboże ſtało, nichtó njeje widźał. Dźěłaczeŕ G. Kriegel jeho poſdźe wjeczor leżo namaka a donjeße jeho do ßwojeho bydlenja. Sawołany lěkaŕ dr. Kſchižan ſ Dobruſche poſkiczi jemu přenju pomoz. Dokelž wědomja njenaby, dowjeſechu jeho ſ khorobnym woſom do Budyſkeje khorownje. 24 hodźinow po ſnjeſboženju njebě ßo hiſchcze jemu wědomje wróczило.**

S **Budeſtez.** Budźcze ſlutniwi w pſchetrjebanju wody. Sańdźenu póndźelu bě wjeßnjanoſta gmejnſkich radnych ſwołał, ſo by ßo ſ nimi wo w lěcżnym czaßu naſtawazych czeżkoſczach w ſaſtaranju ſ wodu rosrěczał. Pſchiczinu njedoſtatka wody wośebje we wyſche położenych twarjenjach maju ßo w tym pytacz, ſo żórła někotkole pornjo priedawſchemu czaßej město 4 jenož hiſchcze 2,5 litrow ſa ſekundu podawaju. Potom pak wina też we wjetſchim pſchetrjebanju wody leži, wośebje pſchi krjepjenju ſahrodkow. Pſchiſamknjenje fabrikſkich bydlenjow w Raſchowje je drje też k wjetſchemu pſchetrjebanju wody pſchinoſchowało, tola niż w tej rosměrje, każ ßo to powſchitkownje měnt. Wjeßnjanoſta appellowaſche na roſum pſchetrjebarjow wody, ſo bychu w horzych dnjach ſroſumjenje ſa ſhromadnoſcz pokaſali. Pſchi tutej ſkładnoſczi pſchedpołoži wjeßnjanoſta projekty na wutwarjenje Hajniczanſkich żórłow, hdźež ma ßo wośebita filtrěrowaza ſtudnja natwaricz, kotraž ma w czaßach nuſy jako reſerva ßłužicz. Wutwarjenje ſtudnje ma 6000 hr. płaczicz. Na kónzu woſjewi wjeßnjanoſta, ſo ſtaj ßo wobwodaj ſa baby ſnowa rosdźěliłoj. Knježna Römerez je pſchißłuſchna ſa dźěle wßy Budeſtez, Hajniz, Sahorja, Kóſkow a Khójniczki. Knjeni Schmidtowa wotłada dźěle wßy Raſchowa, a Dźenikez. Wobě babje ßo mjes ßobu ſaſtupujetej. Wjeßnjanoſta na to pokaſa, ſo tón, kiž ßebi pſchißłuſchnu babu njeſkaſa, ma 20 hr. khłoſtanja płaczicz.

S **Wjeleczina.** Njeſboże. S Drježdźan tu na wopycze pſchebywaza Hana Beucheltez póndźelu pſchipołdnju na Motydłowſkej dróſy pod żeleśniſkim moſtom ſe ßwojim kołom tak njeſbożownje padźe, ſo ßebi wobrucz ſłama. Snjeſboženu dyrbjachu do khorownje dowjeſcz.

S **Habrachcziz.** Motorſki koleßaŕ wußnył. S Lubija pſchijědźazy Seifhennersdorfſki wobydleŕ ſajědźe ſe ßwojim motorſkim kołom do ſchtoma a do pſchěrowa padny, hdźež dlěſchi czaß bjes wědomja ležo woſta, doniž jeho ſanitetarjo njenamakachu a do wokrjeßneje khorownje do Habrachcziz njedowjeſechu. Alkohol wuziwſchi, bě ſnjeſbożeny bjes dwěla na kole wußnył.

S **Habrachcziz.** Ssmjertne ſcżěhwki kałnjenja pſchekaßańza. W Hołbinje bě pſched někotrymi dnjemi 16 lět ſtaru powołańſku ſchulerku Doru Adlerez pſchekaßańz (Jnſekt) kałnył. Holzu dyrbjachu dla ſnamjenjow ſajědojczenja do Habrachczanſkeje khorownje podacz, hdźež je někto nejdźiwajo lěkaŕſkeje pomozy wumrěła.

S **Wulkeje Dubrawy.** Nowy póſtſki agent. Wot 1. junija 1937 je póſtſku agenturu we Wulkej Dubrawje pjekaŕſki miſchtr Waltaŕ Menzel pſchewſak. Po tym woſtanje w domje, hdźež dotal běſche, pſchetož ſ pſchedkhadnikom noweho agenta bě jeho ſemrěty pſchirodny nan.

S **Wojerez.** Lěßny woheń. Wczera dopołdnja wokoło ¼12 hodźin ſawoła ßo tudyſcha dobrowólna wohnjowa wobora k lěßnemu wohnjej do Zidźineho, hdźež ßo njedaloko hatow pſchi Hródkowſkej dróſy lěß paleſche. Woheń mózeſche ßo ſa krótki czaß ſadußycz.

S **Wojerez.** Sswoje 85. narodniny dźenßa doſtawaŕ renty Jurij Krawz na Miſchkanowej dróſy 14 ßwjeczi. Krawzez nan je hiſchcze czily a ſtrowy a wſchě ßwětowe podawki ſe žiwym ſajimom ſcżěhuje.

Sport

Kehelerjo na wokrjeßnym ßwjedźenju.

Wokrjeßny wotrjadny nawjednik woczakuje, ſo ßo jeho towaŕſtwa 100-prozentowſzy pſchi wubědźowanjach na 1. wokrjeßnym ßwjedźenju Hornjołužiſkeho wokrjeßa w Lubiju wobdźěla. Wośebje ſajimawe pſchi wubědźowanjach budźa towaŕſtw. wubědźowanja ſe 6 woßobow ßylnymi mužſtwami. Kóždy wobdźělnik ma 50 kulow kulicz. Nimo toho je, kaž je hiſchcze mało ſnate, „krótki běh“ 25 kulow ſa ßobuſtawy němſkeho ſwjaſka ſa czěłoſwuczowanje, ale niż ſa kehelerjow, wotmyßleny. Njeſportarjo móža ßo na „krótkim běhu“ ſ 10 kulemi wobdźělicz. Kehelerjo ßu jeniczzy, kiž wſchitkim ludowym towaŕſcham ſmóžnja ßo aktivnje na wubědźowanjach wokrjeßneho ßwjedźenja wobdźělicz. Samołwjenja ſa tute wubědźowanja pſchijimuje Vinzenz Tuzek w Lubiju na Nowym torhoſchczu 3.

*

Braddock njeje naſtupił.

Njenaſtanje-li hiſchcze pſchekwapjazy wobrót, do kotrehož wſchak nichtó wjazy njewěri, njedóńdźe dźenßa wjeczor w Newyorku k wujednanemu wubědźowanju wo ßwětowe miſchtrſtwo w pjaſczowanju czeżkeje wahi mjes dotalnym měſiczelom titla J. Braddockom a Maxom Schmelingom. 24 hodźinow pſched wuſtupom woſjewi ßwětowy miſchtr Braddock, ſo w Newyorku njenaſtupi.

*

Dresdner Sportklub pſcheczíwo Südweſt 4 : 1 (3 : 0).

Tſchaße ſ hłowu. Běſche wulka czíſchczeńza, hdyž woßadni zyrkej wopuſchczichu. Jenož jena ſtara żónka ßedźeſche we ßwojej ławzy a myßleſche hłowu tſchaßo: „Kak njeroſumni ludźo tola ßu! Czehodla njewoſtanu tak dołho ßedźo, doniž wſchitzy won njejßu! Potom njetrjebali ßo tola czíſchczecz!“

Hospodaŕſki rozhlad

Schtwórtk, 3. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,495	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,305	100 čěskosł. krónow	8,676
100 šwajc. frankow	56,99	100 franc. frankow	11,125

Barlinſka burſa, 2. junija. Po pſchedwczerawſchim ſkruczenju na akzijowych wikach kurſy też wczera poſtupowachu, hdyž też na daloko měrniſche waſchnje hacż dźeń pſched tym. Sajimawe ſa pohib někotrych ſtandartnych hódnotow je na pſch. ſtupanje akzijow Bemberg, kotreż ßo wo 3,25 proz. wyſche ſapißachu. Wo 4 proz. ſkruczik běſche ßo Stolberger Zink. Skruczene běchu też wſchě hódnoty maſchinſkich fabrikow. Runje tajke ſkruczenja měјachu montanowe a brunizowe hódnoty. Na rentowych wikach njebě napadniſchich pſcheměnjenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Haczrunjež bě ſajim kupzow jara wulki, njemóžeſche ßo tola wikowanje na Barlinſkich žitnych wulkowikach wožiwicz, dokelž ßu nakupowanſke móžnoſcze kaž hacž dotal jara wobczežne. Na wikach ſ khlěbowymi žitami pſchedležeſche jara mało poſkiczenjow pſcheńzy a rožki. Młyny ßo tehodla ſ druheje ſtrony ſ pſchidźělenjom ſaſtaraja. Pizowańſke žita běchu lědma na wikach, dokelž dźělby, kotreż na wiki pſchikhadźeja, ßo ſ wjetſcheho dźěla w provinzy pokupja. S mukow maja ſaßo ßwětliſche pſcheńczne typy wośebity ſajim, mjes tym ſo ma typa 1050 měrniſchi wobkhod. W rżanej muzy běſche měrny wobkhod ſa kryczje běžneje potrjeby. Na wikach ſ pizowadłami bě wobkhod jara ßłaby.

Někotre płaczíſny ſ Drježdźanſkich wikow.

Hußy, ſarěſane 1,75 hr., kury, ſtare, ſarěſane 1—1,10 hr., kury, młode, ſarěſane 1,10—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 28—50 pj., wiſchnje 50—60 pj., běrny, po puntach 5 pj., koboda, jědźna 14—15 pj., zybla 12—15 pj., khrěn 70—80 pj., ßolotej, kerczk 5—8 pj., běły kał 12—15 pj., czeŕwjeny kał 13—18 pj., ßydrojty kał 40—50 pj., truſkalzy 65—80 pj., pětrſchilka, walczk 5 pj., hromak (Spargel) 35—60 pj., kórki 45 pj., rjewjeń 5—8 pj., butra 1,42 hr., jeja 8—11 pj.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr. — wowßa H 10: 8.30 hr., H 13: 8 70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 6.	1. 6.		2. 6.	1. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsana „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Gebrüder Frieſe akz. tow. w Korſymju.

60 proz. powjetſchenje exporta.

W lěcže 1936 móžachu ßo wſchě fabrikſke ſarjadowanja ſaßo połnje wužicz. Nimo wjetſcheho wobrota we tukraju, je ßo wuwos wo 60 proz. powjetſchił a dźěłaczeŕſtwo móžeſche ßo na 2500 woßobow, (2000 woßobow w lěcže 1935) powjetſchicz. Wſcho hromadźe je wunoſchk 6,721 milijonow (5,189 milijonow) hriwnow wuczinił. Po wotpißach atd. woſta 0,485 (0,123) milijonow hriwnow czíſteho wunoſchka, wo kotruž ſummu ßo dotalny njedobytk pomjeńſchi, a to na 0,110 (0,595) milijonow hriwnow.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dočman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. IV. 1937 1776. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Wšelčizny

Bjes dowolenja nejßmě ßo twaricj.

Pschezo saßo ßo wobkedźbuje, so ßo twary bjes dowolenja twarskeje polizije abo bjes wobkedźbowanja pschiswoleneje twarskeje ryßowańki wuwjedu. Ministerstwo snutskownych należnosćow je tehodla twarsku policiju na to kedźbnu sćinilo, so ma najkrućischo na tym stražowacj, so ßo po twarskich polizajiskich pschedpißach twari. Woßebje ma ßo pschi twarjenjach bjes dowolnosće abo tam, hdźež ßo po pschiswolenych ryßowańkach njetwari, hnydom sakročićj a ßo daletwarjenju sadźěwacj.

*

Wjetsche žadanja na pčołary.

W schtyrilětnym planje ßo wot pčołarjow mjes druhim žada, so ßo liczba ludow rošmnoži, so ßo pscherěskowe dokonjenje jenotliweho luda powjetschi, so ßo ludy na pastwu dowjesu a so ßo pschećiwo mrětwam dźěła. Saska kraina skupina wobßedźi 40 wobkedźbowańnjow, mjes nimi tež jenu w Budyschinje. We wobluku sakskeje krajneje skupiny je tež pjećj pschipóinatych pschipuschćeńnjow sa matki, nimo mjele njepschipóinatych pschipuschćeńnjow. Po poßlednim liczenju mějachmy w Budyskim hamtskim hejtmanstwe 6015 ludstwow, pornjo 5228 ludstwam w lěcje 1935, w Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje 4496 pornjo 3747 a w Lubijskim hamtskim hejtmanstwje 4557 pornjo 3858 ludstwam.

*

Wojowanje pschećiwo schkódnikam pomha lutowacj.

Kóžda hospoša wě baßniczku bacj wo wschelakich malych schkódnikach a kažerjach, kotrež tež w najczischćischich domjaznosćach namakasch. Wojowanje pschećiwo tutym schkódnikam, kotrež sa seźiwjeńskimi potrjebami, sa wolmianymi wěžami, sa kožuchami atd. du, je dźenßa bóle hacj hdy prjedy trěbne. Pschećiwo tutym schkódnikam mamy ßrědk. kotryž hodźi ßo bjes wulkeje prózy a wulkich wudawkow nałožicj, njech ßu to muchi, mrowje, mole, schkabry atd., wulke myschе abo małe myschе. Cźim rasnischo ßo pschećiwo tutym schkódnikam w domje, dworje a sahrodźe, hródźi a pinzy napschećiwo stupa, cźim lěpje ßo ważne heßło „wojowanje pschećiwo slaženju“ dopjelnja. Niz jenoż sa ludowe hospodarstwo a sa powschitkownosćj ßo ſ wutupjenjom tutych schkódnikow njeliczomne hódnoty wukhowaja. Tež jednotliwa domjaznosćj budźe ßo hospodarnischo wjesćj hacj prjedy. Schtóż seźiwjeńsku potrjebu a pschedmjety wschědneho wužiwanja psched schkódnikami schkita, móže hospodarnischo dźěłacj, je stěrje hacj schtó druhi khmany lutowacj a ßebi lutowańki do lutowańskeje knižki sapißacj dacj. Wojowanje pschećiwo małym a wulkim schkódnikam pomha tebi, so ßo samoženje w lutowańskej knižzy rosmnoži.

*

Lód na kórkowu ßolotej.

Lód na nowe běrny a kórkowu ßolotej wuživschi, w Hornim Leutendorfu pola Liberza Jana Rochowa ßwójba ikhori. Mjes tym so ßwójbny nan, kotryž bě jenoż mało lodu woptał, bjes bolosćow woteńdźe, měješchtaj jeho žona a dwaj ßynaj žolostne cźerpjenja pschětracj. Nasajtra rano schěsćj lět stary ßyn Rudolf wumrě. Druhi schorjeni nje'ku wjazy w ßmjertnym strasche.

Poslednje politiske powěsće

Lord Plymouth ßwoje pućowanje njepschetorhnje.

Kaž ßo ſ finskeho hłowneho města Helsinkow powě, je pschedßyda neutralnostehno wubjerka lord Plymouth, kiž w tu khwilu w Finskej pschebywa, prajił, so je nad wosjewjenjom němskeho knježerstwa spokojeny, so ßu ßo wotrunanja sa nadpad na panzerowanu łódź „Němsku“ skónczile. Lord Plymouth pschispomni, so nochze ßwoje pućowanje po baltiskich krajach pschetorhnyć. Wón ßo hakle sa něhdźe 10 dnjow do Londona wróći.

Pschijecze k cźejći jendźelskeho wupßłanza Hendersona w Barlinje.

Němsko-jendźelske towarstwo je wutoru wječor we hotelu Kaiserhof w Barlinje cźeßne powitanje na jendźelskeho wupóßłanza sira Nevilla Hendersona sarjadowało. Na tutym powitanju wobdźěli ßo nimo presidenta němsko-jendźelskeho towarstwa Sakso-Coburg-Gothaskeho wójwody wjele nawjednych wožobow sjawneho žiwjenja. Coburgski wójwoda postrowi sira Nevilla Hendersona. (Scherl Bilderdienst, M.)

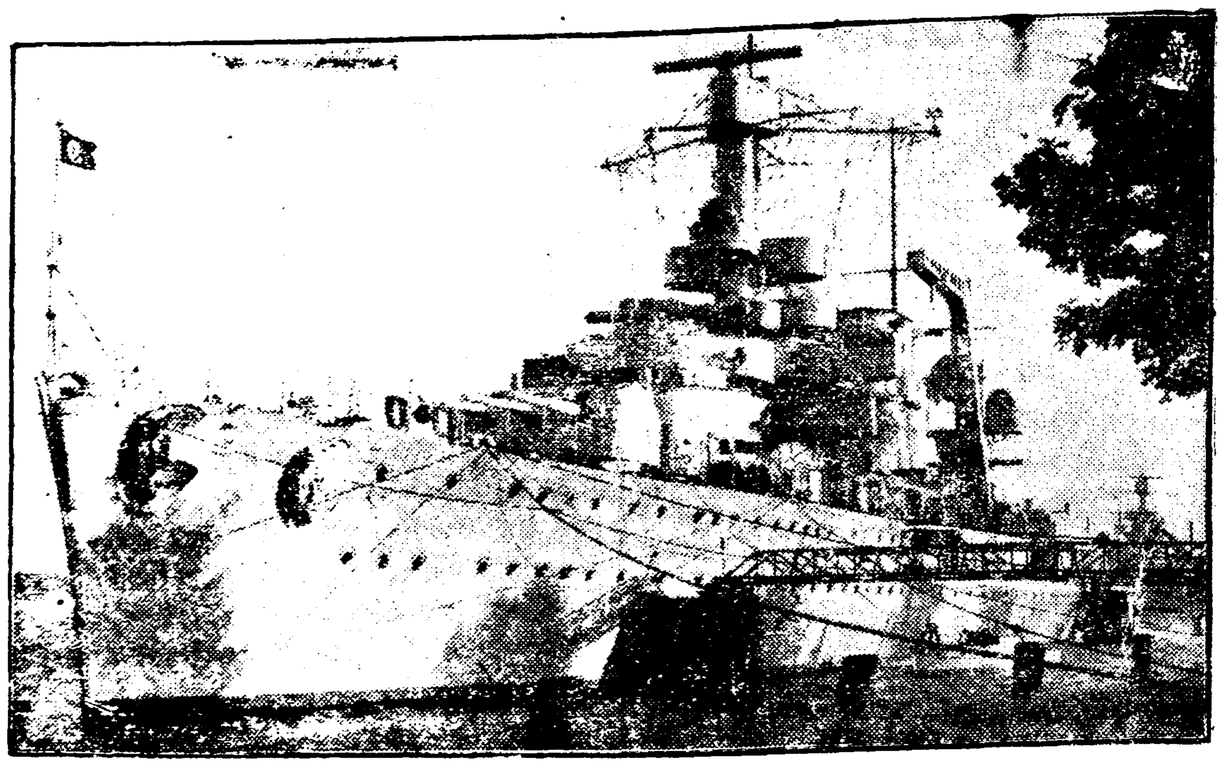

Kschižak „Leipzig“ po rucźu do Schpanskeje.

K pozylnjenju němskich wójnskich łódźi w schpanskich wodach je kschižak „Lipsk“ ßo k schpanskemu móřskemu brjohej wotjěł. Kschižak „Leipzig“ je 6000 tunow wulki a ma 9 15-zentimtr. kanonow. (Scherl Bilderdienst, M.)

Pschepytowanje krwě tež pola pěschkow.

Statny wjednik SS a schef němskeje polizije w statnym snutskownym ministerstwje dopomina na wukas, so pschepytowanje krwě na alkohol je ßo tež sa wschěch wobdźělnikow wobkhadnych njeßožow postajił, na kotrychž mohło ßo tukacj, so ßu alkohol wužili. Po tym ma ßo pschepytanje krwě pschi wobkhadnych njeßožach niz jenoż na wjednikow wosow rospschestrěcj, ale na wschěch wobdźělnikow wobkhada, potajkim tež na pěschkow, pohonczow, koleßarjow atd.

Tsjoch njekasanjow saßudźili.

Psched wulkej khłostanskej komoru krajneho ßuda we Koblenzu wutoru tsjoch wobskorženych saßudźichu. Pschi ßudniskim jednanju běchu tež mnosy pschisłuschnizy wukrajneho nowinarstwa pschitomni. — Dla njenaturskeho njekasanstwa ßo 23lětny Ota Münz k 1 lětu a 8 měßazam khłostarnje saßudźi. — 35lětny Emil Nock dosta dla toho ßameho stóstnistwa 2 lěcze jastwa. — 44lětny Korla Günther dosta tohorunja 2 lěcze jastwa.

Powěsće z cyłeho swěta

Ssypnjeńske njeßože pschi Wißle w Pólskej.

W nozy k 1. junijej sta ßo we wßy Kosieliz w Pólskej Pomorskej cźeßke saßypnjeńske njeßože. W schěrokosći 110 metrow ßypny ßo zyły brjóh Wißły, pschi cźimž padaza semja pschi rězy leżaze domske stražowarja sarjadnistwa wódnych pućow Bojanowskeho dospołnje saßypny. Bojanowskeho žona a jeje 4 dźěći, kotrež njeßoże w spanju pschekwapi, buchu morjene.

Hobrski woheń w Jendźelskej.

W Surreyskim hrabinstwje wutoru na dotal njewuiaßnjene waschnje lěßny woheń nasta, kotryž pschi ßylnym wichoru njeßłyschane rosměry naby. Wohnjowe wobory, wotdźělenja pioněrow a technika nuzowa pomoz dyrbjachu ßo jastajicj, so bychu dalschemu rosschěrjenju wohnja sadźěkałe. Po pjećj hodźinskim dźěle poradźi ßo woheń wobmjesowacj a něktore wßy sniczenju wukhowacj. Wschohromadźe je ßo 80 kóßnych kilometrow kraßneho lěsa snicziło.

Vulkanowe wußapnjenje w jendźelskej Nowej Guineji.

Póndźelu je ßo město Rabaul w jendźelskej Nowej Guineji ſ hróßbnej pschirodnej katastrofu potrjechiło. S njewočakanym wußapnjenjom vulkana je něhdźe 5000 ludźi dyrbjało město wopuschćicj. Pschi wußapnjenju poßypa ßo město ſ kamjenjemi a popjełom, tak so bě wschón wobkhad njemóžny. Woßebje město domorodnych je cźeßzy cźerpiło. Mjes woporami katastrofy je tež 700 běłych. Wutoru je semjerženje města potrjechiło. Zyłe wobydlerstwo je ſ města cźekło a pschißłuschne hamty ßu wuwsaczny staw pschipowědźile.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 5. Juni 1937 von 8 bis 10 Uhr für die Nummern 4851—5250

Rohes Rindfleisch	0,5 kg. 30 Pfg.,
rohes Schweinefleisch	0,5 kg. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Betreten der Fluren.

Es liegt Veranlassung vor, darauf hinzuweisen, daß das Betreten der Wiesen, Acker, Weiden und Schonungen vor der Ernte strafbar ist. Die Eltern haben ihre Kinder auf dieses Verbot besonders hinzuweisen.

Bautzen, am 31. Mai 1937.

Der Amtshauptmann.

Sswójbne powěsće.

Wumrěła je: Wuměnkarka Hana ſwud. Rjelzowa rodź. Skopez se Ssloneje Borschcze, 82 lět stara; khowanje budźe pjatk w 3 hodź. na Hrodźischku.

Holčace

kholowčki
sukničky
zočki
rukajcy
nohajcy
šórcuchi
kupańske wobleki
kupańske mantle

Bokelmann Nachf.

mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Jara dobre wuspěchi pola
ischiasu,
drjenja, wića,
tołstosće, kaženja pożiwanja, nazymnjenja atd. změjece w
Parapack-kupjelach
sotry Marianne Rüter
Budyšin, Hłowne torhošco 9
Tel. 3439 — Suche nocneńske kupjele

Jenotliwe **MEBLE** wšěch družin tunjo pola
P. Rubel w Budyšinje na Mužak. dr. 4
Ręču serbscy

Stare złoto a stare slebro
wsieje družiny, też stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy
Guido Reiche na Hłown. torhošću 2
złote a sleborne twory
Dowolnose čo. II/4969

Při kupjenju jězdneho koła
njesmjece zabyć, mój skład sebi wobhladać **Kolowy Warnecke**
w Nowosalcskej dróży 24

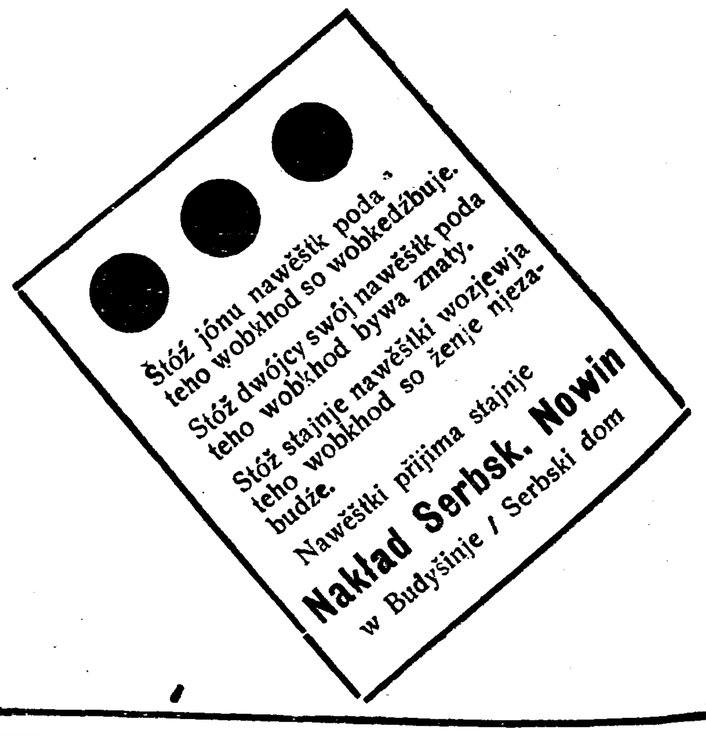

SERBSKE
SPĚWAŘSKE
potuńšene na
2,–hriwnje
su hišce dostać we
Serbskej knihańi
w Budyšinje w Serbskim Domje

MEBLE
a pólstrowane twory
poruča po najniżšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Różowej hasy 15
Sym Serb!

Prěnjohódne kurjata
junijska płaćizna — wołoženja płaćiznow
G. Paul Nowak, Taschendorf
Telefon Uhyst/Sa. 75.

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach a płaćiznach
J. Schieback
na Mužakowskej dróży čo. 4

Za sw. firmowanje
kupće
praktiske stupnje
wot
SOMMER
na Serbskich hrjebjach 8

Kłobuki wulki wubjerk, tunje płaćizny.
Předźěłanje, přežehlenje starych kłobukow.
Pychański wobkhod Hilde Flex na Hauensteinskej hasy 1

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładi Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 127 — Budyšin — Pjatk 4. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Adolf Hitler rěčeše k wjedniskemu korpsej nacionalsocialistiskeje strony

Skhadźowanje ſtronineho wjedniſkeho korpſa w Barſinje namaka ßrjedu popołdnju ßwoju wyſchinu a ßwój wuſynk we wjednikowej wulkej rěczi. Dlěje hacž dwě hodźinje rěczeſche wjednik wo ſwonkownopolitiſkim położenju, wo hoſpodaŕſkich praſchenjach a wo duchownych a kulturnych ſałoźkach ſtronineho dźěła w nětcziſchim a pſchichodnym cżaßu.

Sswoje hłuboke rosłožowanja ſałožeſche wjednik na myßl, ſo wjedniſtwo luda wobkneža niž jenož ßylnoſcż brónjow, ale tež moraliſku móz, a ſo je tuta móz ſ wuměnjenjom ſa duchowne a duſchowne poſběhnjenje a ſ tym ſdobom ſa nahladnoſcż němſkeho naroda w ßwěcże.

S wjednikowych ßłowow rěczeſche ßylna wěra do ludoweho pſchichoda, kiž je ſ nazionalſozialiſtiſkej ſtronu njeroſdźělnje ſjednocżeny. Tuta wěra namaka hłuboki wothłóß we wutrobach ſtroninych mužow, kotſiž wjednikej na kónzu hołdowachu.

Pſchi ſpocżatku ſjěſda zyłeho wyſchſcheho ſtronineho wjedniſtwa běſche wjednikowy naměſtnik Rudolf Heß ßrjedu dopołdnja na morwych a ſranjenych towaŕſchow ſpominał, kotſiž buchu w Schpaniſkej wopor bolſchewiſkeho ſkóſtniſtwa.

Potom rěczeſche němſki SS-wjednik Himmler. Wón ßo dlěje hacž dwě hodźinje ſe wſchelakimi naczaßnymi praſchenjemi ſaběraſche, kiž maju roßudźazy wosnam ſa wobydleŕſku politiku němſkeho naroda.

Š'ó dyrbi do aktivneje służby?

Němſki wójnſki miniſter a němſki ſnutſkowny miniſter ſtaj wukas wo wuſběhowanju k dopjelnjenju aktiwneje ßłužby w lěcże 1937 wudaloj. Wuſběhowanje pſchewjedźe ßo ſdobom ſ pſchepytowanjom w cżaßu wot 21. junija hacž do 31. julija 1937. Wuſběhowacž budźa ßo:

1. a) khmani narunańſzy reſerwiſtojo I narodneho lětnika 1915, b) khmani narunańſzy reſerwiſtojo narodneho lětnika 1916, kotſiž ßu ßo w prěnim ſchtwórcżlěcże narodźili, jeli ſo hacž do 1. nowembra 1937 ßwoju winowatoſcż dźěłoweje ßłužby njejßu dopjelnili;

2. kotſiž ßu ßo pſchi prjedawſchich pſchepytowanjach ſ narodneju lětnikow 1914 a 1915 wróczoſtajili, kiž ßo pſchi pſchepytowanju 1937 jako khmani narunańſkej reſerwje I pſchepokaſaju (wot narodneho lětnika 1915 pak jenož, hdyž ßu ßwoju winowatoſcż dźěłoweje ßłužby hižo dopjelnili);

3. w Rańſchej Pruſkej nimo teho: a) k ßłužbje winowaczi narodneho lětnika 1912 a czi ſ narodneju lětnikow 1910 a 1911, kotſiž ßu ßo pſchi prjedawſchich pſchepytowanjach wróczo ſtajili; tuczi ßo pſchi pſchepytowanju 1937 narunańſkej reſerwje I pſchepokaſaju. Wuwſaczi ßu wożenjeni, kotſiž ßu ßo hacž do 31. měrza ßwojeho wuſběhowańſkeho lěta wożenili. Jako wuſběhowańſke lěto placżi ſa narodny lětnik 1910 lěto 1935, ſa narodne lěto 1911 lěto 1936 a ſa narodne lěto 1912 lěto 1937; b) pſchi dalſchej potrjebje khmani narunańſzy reſerwiſtojo I narodneho lětnika 1916, kotſiž ßu ßo w druhim ſchtwórcżlěcże narodźili.

Generalny wyšk Göring při rowje generala Wevera

Pſchi nawrócże prěnjeho lětnjeho dnja ßmjercże prěnjeho ſchefa generalneho ſtaba němſkeje lětaŕſkeje brónje generalneho leutnanta Wewera, kiž je 3. junija lońſcheho lěta na Drježdźanſkim lětaniſchczu lětaŕſku ßmjercż poczeŕpił, je ßo na lěßnym pohrjebniſchczu w Małym Machnowje pola Barlina ſchtwórtk popołdnju wopomnjeńſka ßwjatocżnoſcż wotměła. Pſchi rowje měješe generalny wyſchk Göring wopomnjeńſku rěcż.

Maharadša wopyta Němsku

Sſrjedu ſtej bariaſki maharadźa a jeho meherani ſe ßwojim pſchewodom do Hamburga pſchijěłoj. Indiſzy hoſcżo chzedźa najprjedy tſi dny w Hamburgu pſchebywacż. Wot tam ßo ſe ſpěſchnikom „Leczazym Hamburoſkim“ do Barlina podadźa. Maharadźa běſche ßo k ßwjatocżnoſcżam krónowanja jendźelſkeju kralowſkeju mandźelſkeju pſcheproßył. Wón je do Němſkeje pſchiſchoł, ſo by tſecże knježſtwo ſeſnał.

Blomberg pola italskeje lětaŕskeje brónje

Programm wobhladanja wſchelakich dźěłow italſkeje wojeŕſkeje mozy ſa generalneho pólneho marſchalla ſ Blomberga je ßo ſchtwórtk dopołdnja ſ jěſbu do lětaŕſkeho měſta Guidonije a do lětaŕſkeje ſchule w Furbarje ſapocżał. Němſki wójnſki miniſter je ßo tam ſ wulkimi ſpytaŕnjemi a pruhowaŕnjemi ſa twarjenje lětadłow a ſ najnowiſchimi lětadłami italſkeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa ſeſnał.

Hdyž běſche ßo do Roma wrócził, generalny pólny marſchall ſ Blomberg marſchalla Badoglia a ſwonkowneho miniſtra Ciana na krótki cżaß wopyta. Potom ßebi wón ſportniſchczo Forum Muſſolini ſ italſkej akademiju ſa cżěłoſwucżowanje wobhlada a ſkóncżnje ßydla krajneje ſkupiny wukrajneje organiſazije nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony wopyta. Wjeczor je ſchef italſkeho knježeŕſtwa Muſſolini k cżeſczi ßwojeho němſkeho hoſcża hoſczinu w Palazzu Venezia wuhotował.

Sylny wopyt wustajeńcy zeżiwjeŕskeho stawa w Mnichowje

Wuſtajeńza němſkeho ſeżiwjeŕſkeho ſtawa w Mnichowje je jara żiwy ſajim namakała. Prěnjej dnjej je 145 000 woßobow wuſtajeńzu wopytało. Hižo nětko ßmě ßo prajicż, ſo ſměje lětuſcha wuſtajeńza w Mnichowje wjele ßylniſchi wopyt hacž lońſcha wuſtajeńza w Frankfurcże.

Wutoru dopołdnja ßo mytowany ſkót pſchedwjedźe. Mjes wopytowarjemi běſche tež general italſkeje faſchiſtiſkeje milizy Alleſſandro Melchiori, kotrehož němſki burſki wjednik Darré wutrobnje powita.

Wutoru popołdnju SS-ſtandarta „Němſka“ cżěłoſwucżowanje a jěchanje pſchedwjedźe. Potom 400 burſkich hólzow a holzow wuſtupi, pokaſujo, ſo tež na wßach ſportſka dźěławoſcż a ſtrowotu ſpěchowaze cżěłoſwucżowanje hižo na wyßokim ſkhodźenku ſteji.

S najnowiſcheje powěſcże ſ Mnichowa ſhonimy, ſo je wuſtajeńzu němſkeho ſeżiwjeŕſkeho ſtawa prěnje ſchtyri dny 300 000 woßobow wopytało. Sſrjedu je ßebi 80 000 wopytarjow wuſtajeńzu wobhladało.

Němſki burſki wjednik Darré je ſchtwórtk pſchipołdnju ßobuſtawy mjeſenarodneje pódlańſkeje rady 11. ßwětoweho kongreßa ſa mlokowe hoſpodaŕſtwo pſchijał. Kongreß ßo wot 22. hacž do 27. auguſta prěni krócż w Barlinje wotměje.

General Mola z lětadłom znjezbožił

Radiowy ſczelak w Salamanzy je ſchtwórtk wjeczor ½8 hodźin wozjewił, ſo je ſnaty general Emilio Mola, wjednik połnózneho wójſka, pſchi dopjelnjenju ßwojeje winowatoſcże na baſkowſkej froncże pſchi wobhonjeŕſkim leczenju do ßylneje kurjawy ſaleczał a ßo ſwrócził.

General je morwy, tehorunja jeho adjutant, offizěraj generalneho ſtaba a lětarjej.

General Queipo de Llano je ßwoju rěcż ſchtwórtk wjeczor w Sevilliſkim radiu tragiſzy ſnjeſboženemu generalej Mole wěnował. Wo pſchicżinje njeſboža a kak je ßo wono ſtało, wón roſprawjeſche, ſo nazionalni wojazy dla kurjawy na baſkowſkej froncże njejßu mohli wjetſche wojowanja pſchewjeſcż.

General Mola je chzył dźeń wotpoczinka wužiwo do Valladolida leczecż. Do Burgoſa leczo je lětadło pſchi huſtej kurjawje do ſkały ſtorcżiło. Pſchi ſrażenju ßu ßo general Mola a jeho pſchewodnizy do lětadłoweho wjeŕcha ſtorcżili.

S tragiſkim njeſbożom je nazionalna Schpaniſka jeneho ßwojich najwobdarjeniſchich wójſkowych wjednikow we wojowanju pſchecżiwo bolſchewiſmej ſhubiła a general Franko jeneho ßwojich najlěpſchich a najßwěrniſchich ßobudźěłaczerjow. S nazionalnej Schpaniſkej tež němſki lud wo ßobuwojowarja pſchecżiwo ſhromadnemu ßwětowemu njepſchecżelej žaruje. General Mola je tež ſtajnje wulki pſchecżel Němſkeje był. Wón je ßo w lěcże 1891 w pyreneiſkim kraju narodźił a pokhadźa ſ jeneje najſtarſchich a najnahladniſchich ßwójbow baſkowſkeho kraja.

Sowjetscy lětarjo na łódź „Němsku“ bomby mjetali

Franzowſki politiſko-literarny tydźenik ßo ſ bolſchewiſkim nadpadom na panzerowanu łódź „Němſku“ ſaběra a dopokaſuje, ſo ßo njejedna wo wſchědny pſchipad, ale ſo je ßo nadpad derje a nadrobnje pſchihotował.

Cżaßopiß piſche, ſo ßu ßowjetſkoruſke lětaŕſke ſtaſety we Valenziji ßamoſtatne a ſo ſchpaniſkemu wojeŕſkemu kommandu njejßu podſtajene. Roskas ma ßowjetſkoruſki wyſchk Waſſilij Tigrow.

28. meje je Tigrow ſ Moſkwy telegramm ſe ſatajenym roskaſom doſtał. Wón je hnydom konferenzu ſwołał. Na konferenzy jě ßo 18 ßowjetſkoruſkich offizěrow wobdźěliło. Po ſkóncżenju konferenzy je ßo ſchěſcż ßowjetſkim lětadłam typa „TB 3“ pſchikaſało, ſo bychu ßo na wożebity nadawk pſchihotowałe.

29. meje ßu tute lětadła dwě a dwě huſto na morjo wuleczałe. Schpaniſkemu wojeŕſkemu kommandu ßo wo tym njeje niczo powěło. Wjeczor tuteho dnja ſtej dwě tutych lětadłow na łódź „Němſku“ bomby mjetałej.

Nad prěnim lětadłom je wyſchſchi leutnant Waſſilij Schmidt roskaſował, nad druhim lětadłom pak wojeŕſki hejtman Anton Prigorine.

Hišće dwaj němskaj namóŕnikaj wumrěłoj

We wojeŕſkej khorowni w Ibizy ſtaj wyſchſchej tpjerjej Helmut Schubert a Heinz Holzwarth na ßwoje cżeżke ſranjenja wumrěłoj, kiž ſtaj pſchi ſkóſtniſkim bolſchewiſkim nadpadźe poczeŕpiłoj. S nimaj je ßo liczba ßmjertnych woporow na panzerowanej łódźi „Němſkej“ na 27 powjetſchiła.

Torpedowe čołmy jědu do Spaniskeje

Schtwórtk ßu dźěle 3. flottille torpedowych cżołmow ſ Wilhelmshavena do ſchpaniſkich wodow wujěłe. Kſchiżak „Köln“ w bliżſchim cżaßu ſa nimi pojědźe. S jeho wupóßłanjom ßo ſeßylnjenje němſkich namóŕſkich wojowaŕſkich mozow w ſchpaniſkich wodach w tu khwilu ſkóncżi.

500 ſranjenych ßo do Neapela dowjeſło.

Agentura Stefani je ſchtwórtk druhu hamtſku liſczinu 27 we wotrěſku pola Malagi padnjenych italſkich dobrowólnikow wozjewiła, kotſiž ßo ſ wojeŕſkimi a zyrkwinſkimi ßwjatocżnoſczemi njedaloko Malagi pokhowachu. Do Neapla je ſchtwórtk 500 w poßlednich wojowanjach pola Madrida ſranjenych italſkich a ſchpaniſkich dobrowólnikow dojěło. S wuwſaczom 10 cżěżkoſranjenych je ſtaw druhich ſpokojazy.

Addis Abeba woſtanje hłowne měſto.

W poßlednim cżaßu ßu ßo woſpjet powěſcże roſnoſchowałe, ſo Italcżenjo nowe hłowne měſto Ethiopiſkeje ſałoža. Nětko je ßo italſka powěſczeŕnja „Stefani“ jaßnje pſchecżiwo tutym powěſczam wuprajiła. Wona wozjewja: „Addis Abeba je a woſtanje hłowne měſto Ethiopſkeje“.

Hirota bu japanski zwonkowny minister

Nowy japanſki miniſterſki preſident prynz Konoe je w ſhromadnym dźěle ſ wójnſkom a ſtronami mohł ßwoje knježeŕſtwo wutworicż. Sa ßwojeho ſwonkowneho miniſtra je wón Hirotu powołał. Hirota běſche hižo dołhe lěta ſwonkowny miniſter a loni miniſterſki preſident.

Rumunski kral Karol do Warschawy pojědźe.

Kaž ßo s Bukaresta powě, rumunski kral Karol 25. junija pólske hłowne město Warschawu wopyta.

Pólski statny president pojědźe do Bukaresta.

Póndźelu 7. junija pólski statny president Mościzki do Bukaresta pschijědźe, so by rumunskeho krala Karola wopytał. Pólski statny president dwaj dnjej w Bukarestu zawostanje. Swonkowny minister wyschk Beck budźe jeho pschewodźecź.

Windsorski wójwoda so zwěrował

W hrodźe Candé w Franzowskej wotmě ßo schtwórtk dopołdnja stawniske a zyrkwinske wěrowanje Windsorskeho wójwody z knjenju Wallisu Warfield-Simpsonowej. Montski měschczanosta dr. Mercier, kiž mandźelskeju stawniszy wěrowasche, w ßwojej narěczi młodymaj mandźelskimaj sboźo přejesche.

Hnydom na to jendźelski duchowny Jardine we hudźbnej jstwi hroda mandźelskeju zyrkwinszy swěrowa. Wójwoda a wójwodka staj ßo schtwórtk wjeczor na ßwoje kwasne puczowanje do Awstriskeje podałoj.

Knjeni Wallis Warfield-Simpsonowa pochadźa s nahladneje ßwójby s Baltimora a běsche w druhim mandźelstwje s wojeŕskim hejtmanom Simpsonom wożenjena. Wot tuteho da ßo w oktobru 1936 dźělicź. Poßlednje poł lěta je wona w Franzowskej pschebywała.

Sswojeho nětczischeho mandźelskeho je wona pschi jenym ßwjedźenju w Kalifornijskej sejnała. Tutón kraj tehdomnischi Waleski prync w lěcźe 1924 pschi ßwojim puczowanju po Amerizy wopyta. Wot teho czaßa, so je ßo jendźelskeho kralowskeho tróna wsdał, běsche Windsorski wójwoda w Awstriskej žiwy.

Roosevelt pschecziwo podwjedowanju dawkow.

President Sjednoczenych statow Roosevelt je kongreßej wosebite póßelstwo pósłał, w kotrymž rajne naprawy žada, kiž maju k wobaranju czeźkich podwjedźenjow dawka słužicź. Runje samóžiczi stacźenjo a towaŕschnizy w tutym nastupanju najbóle hrěschu.

Do cyrobowych lětadłow třěleli

Dźěłaczeŕstwo worzlowacje dźěłaŕnje Republic Steel Co. w Nileju blisko Youngstowna w stacźe Ohio niedźiwajzy straika dale dźěła. Dokelž straikowazy dźěłaŕnju wobłěhuja, dawa nawjedowaŕstwo dźěłaŕnje ßwojich dźěłaczerjow w poßlednich dnjach s lětadłami s zyrobu sastaracź.

Tuto wajchnje sastaranja s zyrobu dyrbjachu pak nětko sastajicź. Straikowazy do lětadłow tsělachu. Tehodla stej dwě lětadle snjesbožiłej. Jene lětadło, kiž na dwór dźěłaŕnje pschilecźa, běsche ßo s 20 kulkami trjechiło. Druhemu lětadłu běchu sepjeradła wotstřěłili.

Wjednistwo dźěłaŕnje hrozy, so da zyrobu s wobrónjenymi czeźitymi automobilemi pscheß jawjeru wobłěharjow pschiwoźowacź.

Liczba krwawnych wojowanjow, ke kotrymž běsche njedźelu w połodnischim dźělu Chikaga dóschło, je ßo nětko na schěsć powjetschiła. Tyßac polizajskich sastojnikow dźěłaŕnju stražuje, dokelž ßebi dźěłaczeŕski swjask na nowe demonstrazije wobßli.

Zohnowana dźěłowosć NS-ludoweho spomožeŕstwa

Woczeŕstwjeński skutk němskeho luda, wużkanje maczeŕow a wużkanje dźěczi, połnje dźěła.

Mnoho je dopißow starschich, s kotrychž dźak a pschipósnacźe rěczi sa pomoz, kiž je ßo pscheß NS-ludowe spomožeŕstwo dokonjała.

Woczischczimy tu dźaknaj dopißaj ßo nadźijejo, so by prawje wjele ludowych towaŕschow hóstne městno sa dźěczi NS-ludoweho spomožeŕstwa pschihotowało, so by ßo hischcźe wjele woczeŕstwjenja potřěbnym dźěczom prósdninski pschebytk pola naß w Kamjeńskim wokrjeßu mohł smóžnicź.

K sozialismej skutka!

Kamjenske wokrjeßne hamtske nawjedniſtwo NS-ludoweho spomožeŕstwa.

*

Wotpiß. W Stolzenbergu, 31. 5. 1937.

Ludowemu spomožeŕstwu w Kamjenzu w Sa.

Wutroba naß nucźi, Wam sdźělicź, kak derje je ßo naschej Herta pola Schröterez ßwójby pschi Pastwinej Horje 16 měła. Lubosći, radosć a woporniwosć, kiž je tam nashonila, ßu pschikładne. Nasche dźěczo je ßo tak wuhotowało, kaž hischcźe niejßmy wot nikoho słyscheli, nam je ßo na dlěschi czaß wscha starosć wo jeje drastu wsała. Chzemy ßo nadźijecź a proßycź, so by mohła saßo ras k wam pschińcź, wona tola s zyłej wutrobu na Schröterez wuju a czecźe wißy.

Sdaŕ Hitlerej!

Franz Redich, khłódnizowa kolonija Meyer, Altdorf w Stolzenbergu w Gdańskim ßwobodnym stacźe.

Wotpiß. W Kinsbórku, 18. 5. 1937.

NS-ludowemu spomožeŕstwu k rukomaj lěßnemu městnu sa dźěczi w Kamjenizy.

Nochzu skomdźicź, ßo NS-ludowemu spomožeŕstwu sa 8njedźelske woczeŕstwjeńske pschebywanje mojeje dźowki Elfriedy w Kamjenizy rjenje dźakowacź.

Wosebity dźak Kamjeniczanskemu lěßnemu městnu sa dźěczi, kaž tež czetomaj Adelheiczźe a Wórschi, kiž měješchtej najwjazy dźěła dla wothladanja a derjehiczja dźěczi dokonjecź.

Mojej dźowzy Elfriedźe je ßo po jeje wuprajenju derje spodobało. Strowotnje je ßo derje wróczila, hacž runjež běsche tam krótki czaß khora.

Sdaŕ Hitlerej!

(podp.) Ota Tamke a mandźelska w Kinsbórku na Wjeczornej dróſy 4.

Sdobom proschu wo pschijecźe do NS-ludoweho spomožeŕstwa. Pschipowědźenje ßym pschipołožał.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 3. junija 1937.

Narodźili ßu ßo: 27. 5. Rudolfej Richardej Schönfelderej, wyschichemu strażnischtrej, dźowka. — 28. 5. Njemandźelska dźowka. — 31. 5. Njemandźelski ßyn.

Wumrěli ßu: 2. 6. Bjedrich Maks Steglich, pjekaŕski mischtr s Ramnowa, 47 lět. — 3. 6. Bjedrich Wilhelm Paul, żelesotoczeŕ, 30 lět. — Hana Klara Selma Schlenzigowa rodź. Kambachez, mandźelska porzlintoczerja s Wulkeje Dubrawy, 64 lět.

Doriot saloži „frontu ßwobody".

Franzowski politikaŕ Doriot, něhdy sahorjeny pschiwißowaŕ bolschewisma, a po wopycźe w Ssowjetskej Ruskej runje tak sażakły njepscheczel Moskwy, je tak mjenowanu „frontu ßwobody" sałožił, kotraž ßebi wojowanje pschecziwo bolschewismej w Franzowskej sa najwažnischi samĕr staji. Nasch wobras pokasuje nam Doriota pschi jeho rěczi pschi sałoženju fronty ßwobody. (Scherl Bilderdienst, M)

Handrij, serbski khěbětaŕ

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.
Spisał Dobrucký.

16] (Pokračowanje.)

VII.

Přaza.

Pomałku běše zyma cyły kraj zwupřimała. Jeje zymny dych je tež našich njesprócnych a dźěławych Serbow z honow zahnał do ćopłych jstwow — zo bychu so nětko bóle domjaceho dźěła přimali.

Měšćenjo to mjenuja lěnje burske časy. To pak njeje wěrno, dokelž runje w zymje čaka na našich serbskich hospodarjow a hospozy wjele wšelakeho dźěła.

Nimale přez cyłu zymu, wosebje w rańšich hodźinach a to hižo zahe, maja nuzne w bróžnjach z młóćenjom. Dale pak namaka kóždy swěrny hospodaŕ dosć dźěła domach. — W lěće při pótnym dźěle su wšitke hospodaŕske a rólniske graty šłe do kruchow abo su so wobškodźiłe. A kaž wšitkim wědome, kóždy wěrny, serbski bur, kajkiž bě naš Handrij, porjedźi tajke wobškodźene raty ze swojej ruku, abo sebi dźěła nowe.

Młody hólc, kiž je swojej holcy dobry a so z woženjenjom nosy, ma nětko čas, swojej přichodnej hospozy a mandźelskej rjanu kudźel wurězać. Ja sam sym tajke rjane wurězane kudźele widźał, kiž swědča wo wulkej rězbaŕskej wustojnosći našich serbskich młodźencow, kiž su dokonjeli bjez wšitkeho wumělskeho nawjedowanja a rězbaŕskeje wučby. Dołhi kudźeliny stołpik bě rjenje z wurězanymi róžowymi rankami wudebjeny. Róžowe lisće běchu ze zelenym, róže pak z čeŕwjenym twjerdym wóskom wulate, tak rjenje wšo wudebjene, zo móžeše kaž narodnoserbske wumělske rězbaŕske dźěło w kóždym muzeju być wustajene; štož je so tež z tutym exemplarom stało.

Žony pak a holcy maja pódla swojeho wšědneho domjaceho dźěła cyłu zymu dosć dźěła z předźenjom. Kóždu prózdnu hodźinku k tomu nałožuja, wosebje pak dołhe zymne wječory. Nětko wjedźe „přaza" swoje knježstwo. Wjesne holcy zhromadźuja so w jenej khěži, kiž ma wulku jstu, k přazy. Kaž elektrisce čěrjene wjerći so kołwrotowe kolesko pod nohomaj našich Serbowkow. Při tym pak dźěła jich huba sobu na přemo. Jow su Jěwine dźowki wšitke na cyłym swěće jena druhej rune. Wšitke sej derje rozumja, hač runjež jich na dobo 12 hač 16 powěda. W tym so my mužojo z nimi podarmo budźemy měrić!

Na přazy pak naše serbske holcy nic jenož, zo swěru a pilnje přadu a sebi powědaja, ale tež rady spěwaja. — W lěće pytnješ, zo samčk ze swojim

Kofry we wšěch wulkosćach, w howjazej vulkanfibrowej kože, němskeho wudźěłka abo twjerdeje deski wot hr. 2.25 hač do hr. 71.—
C. Albert w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

spěwom wabi k sebi swoju lubu; jow pak je cyle hinak. Holčacy spěw wabi młodźencow na přazu, kiž tež rady tam khodźa, ale nic, zo bychu přadli abo pilnym holcam pomhali, ale čim bóle, zo bychu jim zadźěwali a wšelke k lubu činili. Na to pak so naše holcy njehórša. Zyma je dołha, a štož so jow pódla skomdźi, domach zaso nakhwataja. Wyše toho to klubučinjenje a žortowanje dyrbi we swojich mjezach wostać, hewak by „četa" ze swojej cyłej autoritu postanyła a kažaceho škaraka won ćisła.

W prjedawšich zastarskich časach, jako naši Serbjo hišće žanych spěwaŕskich njeméjachu, běše runje přaza město, hdźež młode holcy kěrluše wuknychu z hłowy a sobu tež spěwać. Haj tež nětko hišće wuknu tam kěrluše, kiž za wjesne spěwanje trjebaja.

Přaza přestawa póstnicy. Hdyž je kermuša za našich Serbow w nazymje wulki wosadny swjedźeń, su póstnicy čim wjetši. — — Toho dla dyrbi póstnicy kóždy rejować, kiž ma nozy. Hdy by runje wowka štó wě kak stara była a wot staroby a dźěła skhilena, póstnicy dyrbi tola hrónčko porejować, a hdyž hinak njeńdźe, z najmjeńša mały kusk so powjerćeć po jstwje. Hewak so, hdyž to skomdźi, len njeporadźi. — Póstnicy je korčma połna, a to wjacy dnjow, tež dźěći su pódla. Tele pak, wosebje małe holčki, rejuja před korčmu, na nawsy, hdźež so pak same, pak jena z druhej wjerća, kaž hercy piskaju, — a tak za přichod z časom bjez wšitkeho nawjedowanja rejować nawuknu.

Hdyž će zynki hercow tak mócnje wabja, zo do rejowańskeje łubje pohladaš, tam něšto njewšědneho pytnješ. Naše serbske rejowaŕki bosy rejuja. Praja, zo so jich nóžki tak wjele łóžo zběhaju. Jeli zo njewěriš, zo je tomu tak, spytaj sam!

So samo wot so wě, póstnicy w žanym domje plincy njesmědźa pobrachować. Su staroserbska narodna jědź, kotruž naše lube serbske hospozy, nic pak jeno wone, ale tež jich mužojo, jara derje přihotować a pjec wědźa, — a kaž so słuša tež rady ke kofejej z butru derje pomazane a z cokorom posypane rady jědźa. Z krótka: to njeby z cyła dobry Serb był, kiž njeby plincy rady jědł. Mi tež pódla, hdyž wo nich tute słowa pisam, derje słodźa. —

Póstnicy, zo byšće wšitcy wědźeli, so pola našich holanskich Serbow z „camporom" započinaju. Młodźency zababjeni hromadźa we wšěch domach při wšelakich žortach a tryskach wšelake wěcy k jědźi a pjenjezy. Pjenjezy so nałožeju k zapłaćenju hercow, za napoje, piwo, palenc, — wosebje za słódki; štož pak je so k jědźi nahromadźiło, jejka, kołbasy, połč, sušene mjaso so přihotuje k hosćinje.

Hudźba bě zastarsku w našich holanskich wsach ryzy narodna: kozoł a dwoje husle, jene ze železnymi trunami. Kak je so jeno po tajkej hudźbje rejowało? Strowy, wjesoły lud njetrjeba k swojim rejam orchestra. Wón so zabawja wjele lěpje bjez wšěch rejowanskich programow, bjez parketa, rukajcow a běłych a lakowych črjijow a kak hišće wšo to rěka, štož na knježskich rejach njesmě pobrachować, a jemu to tež wjele lěpje tyje a jich wokřewja hač wšitke nowoswětne wumyslenja do kopicy.

(Pokračowanje scěhuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje 4. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Na prěki njeżuj, hdyž mudry dźěd rěči. *Přisłowo.*

— **Wo wjedrje.** Pschipław symneho powětra s połnóznych stron je pschestał. Nižina pola Islandskeje je ßo spěschnje k nam sbližiła a je symnym połnóznym wětram pucź sawrěła. Nižina wuskutkuje wożebje w połnóznym a s wulkeho dźěla też w srjedźnim dźělu Němskeje khětro pomróczene njebjo a deschczowanje. Wětry s wjeczornych kónczin ßu milischi mórski powětr pschipławile, so něško sażo czoplische wjedro dostanjemy. Tuto budźe swoprědka trochu njewobstajne. — Jutsje ßobotu ßłónczko 3.48 hodź. ßkhadźa a ßo 8.08 hodź. khowa. Měßaczk ßkhadźa jutsje na ranje 1.17 hodź. a khowa ßo popołdnju 4.03 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer plus 5 a najwyschscha dnjowa temperatura 18 stop. czoploty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer plus 8 a najnišcha nózna temperatura 10 stop. czoploty.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu ßobotu: Czoplische a hischcze trochu wißate wjedro.**

*

— **Srazenje.** Schtwórtk wokoło ½1 hodźin na Schižowanischczu Walskeje a Lessingskeje dróhi schuleŕ na kole do wosobowého awta srasy. Wós pschijědźe we pschedpisanym tempu s praweho boka, mjes tym so schuleŕ po Walskej drósy jědźesche. Njeměješche po sdaczu ßwoje koło wjazy w mozy, tak so jo njemóžesche saſtajicź, hewak njeby mohł do wosa sawadźicź. Na dobre sboże njejßu wosoby do schkody pschischli. Jenož kolesowe přědne koło bě ßo słamało.

— **Se ßwojim kołom padła.** Wczera popołdnju wokoło ¼6 hodźin knjezna Charlotta Preußez se ßwojim kolesom po Kamjeńtnej drósy dele jědźesche. Najskěrje sta ßo jej slě, dokelž nadobo saspina, pschi tym pak padny. Pschi tym ßo khětro nad prawym wóczkom srani a też ruku ßebi wobodrě. Sanitetnik měschczanskeje wohnjoweje wobory jej přěnju pomoz poda, a sanitetna kolonna dowjesy ju do kliniki dr. Franki, s wotkelž ßo posdźischo do ßwojeho bydlenja pschewjese.

— **Paduschi w Libuchowje a Khelnje.** W nozy k 31. meji ßu ßo paduschi do bydleńskeju ležownoscźow w Libuchowje a Khelnje sadobyli. Tam ßu por czornych wyßokich schkórnjow wulkoscźe 43, por mužazych niskich stupnjow s lakowymaj kónczkomaj a kopytomaj, słoty wěrowański pjerschcźeń 585 kolkowany, 6 schkleńzow s mjasom a kołbasu, někotre kuski butry, jeja a druhu zyrobu kaž też pjenjesy kradnyli. Schtóž móže wo tutymaj sadobyczomaj něschto sdźělicź, ßo prosy, so by ßwoje wobkedźbowanja blischej poliziji abo kriminalnej poliziji wosjewił.

— **Schtó móže ßo „žona" mjenowacź.** We wosebitym wukasu saběra ßo statny snutskowny minister s praschenjom, kotra njewudata žónska ßmě ßo jako žona wosnamjenicź. Po tym ßmědźa njezenjene žónske wosoby we wschědnym žiwjenju ßo jako wożenjene wosnamjenicź, hdyž też nimaja trěbneje hatmskeje dowolnoscźe. Macź njemandźelskeho dźěscźa ma ßo też w hamtskim wobkhadźe jako žona wosnamjenicź, hdyž je pschéd pschisłuschnej wjesnej poliziju ßwoje pschecźe wuprajiła, so by ßo mohła jako žona mjenowacź. Njslětna njemandźelska macź trjeba k temu pschiswolenja ßwojeho sakońskeho sastupjerja.

— **Wjele smijizow.** W naschich lěsach je ßo lětsa hižo wjele smijizow pokasało. Tehodla pokasajmy tu skrótka na strachi, kiž w lěczu w lěsu a holi człowjekam hroza. Smijizy swjetscha pod starymi korjenjemi w ßwojim symskim sparju leža. Tam ßu je ludźo hižo husto někotre hromadźe nadeschli. Jěd, kiž smijizy w symje nahromadźa, w naléczu wosebje sylnje skutkuje. Tohodla njech je kóždy pschi hribarjenju a jahodkischczipanju doscź kedźbliwy. Nichtó njekhodź bosy do lěsa. Wysoke kožane stupnje derje schkitaja. Njelěhajcźe ßo na městna, wo kotrychž ßo njejscźe prjedy pscheßwědczili, so njejßu strachne. Schtóž ßebi mysli, so tutón jědojty had człowjeka sam wot ßebje nadpaduje, ßo myli. Je-li jej móžno, też smijiza pschéd człowjekom czěka. Jenož hdyž na ßłónczku leži a hdyž ju człowjek seschéri abo samo na nju stupi, ßo wona sycźo wobara a kusa. Kóždemu, kiž do hribow a do jahodow khodźi, ßo radźi, so ßebi sylnischu schnóru, do dybsaka tyknje, so móže w nusy, hdyž snadź je jeho smijiza do ruki kusła, krej podwjasacź, schtož ma ßo mjes ranu, kiž je jako by ßo s jehlku kłół, a wutrobu stacź. Kusnjeny dyrbi pak ßo hnydom domoj wróczicź, wjele mloka picź a hnydom po lěkarja pósłacź. Lěkaŕska pomoz je w kóždym padźe zyle nusna. Bjes lěkarja móže kusnjeny njedźiwajzy přěnich schkitazych naprawow lěta dołho khorowaty wostacź. Schtóž smijizy łoji, njech wužitnu wrjeczeńzu pschelutuje. Tutu spósnaje na jeje dołhoscźi a žołtymaj lizomaj.

S **Hnaschez.** Pschichodnu njedźelu tudyschi wjesnjan Arnoscht Garbaŕ se ßwojej mandźelskej słoty kwas woswjeczi. Jubilar narodźi ßo 27. haprleje 1861 w Holzy, jubilarka 25. nowembra 1865 w Hnaschezach. Kwas ßwjeczeschtaj 1887. Jubilar dźěłasche w papjerniku w Dobruschi.

S **Budestez.** (Stawniske powěscźe.) Narodźił je ßo: 29. 5. Wilhelmej Budischej, pschekupzej w Budestezach-Raschowje, syn. — Pschipowědźiłoj staj ßo: 29. 5. Jan Alfred Berg, skakaŕ w Hunczerizach a Hildegarda Marianna Muczinkez, dźěłaczeŕka w Budestezach-Sahorju. — Wumrěłej stej: 1. 6. Hana Zyżowa rodź. Lubnerez, invalidna rentnaŕka w Budestezach-Raschowje, 64 lět. 3. 6. Hana Marta Lehmannez, invalidna rentnaŕka w Budestezach-Hajnizach, 30 lět.

Najlěpša hódnosć

kotruž přez 200 lět stara tworna na

kosy zhotowi je znamka **„Elektra"**

z razytkom. Kosy płaća 1,75 hač 5,– hriwnow

JOH. MIESSNER

železowy dwór w Budyšinje

S **Nowych Porschiz.** Póstski saſtojnik August Měrsch je se ßwojej mandźelskej Hanu rodź. Bartez ßwój slěborny kwas woßwjecził. Porschiska kapała dobrowólneje wohnjoweje wobory, s kotrejež sastupowazym wjednikom je jubilaŕ, woběmaj saſtaniczko sapiska. 12 lět dołho pschisłuscha Měrsch do gmejnskeje rady a jako tajki wužiwa gmejninu połnu dowěru. Tehodla ßo jemu też se wschěch stron sbožopschecźa wuprajichu.

S **Jenkez.** Wobkhadne njesboże. Schtwórtk w nozy wokoło ½12 hodźin kolesarjej na Budysko-Lubijskej statnej drósy w Jenkezach do ßo srasesch taj. Jednasche ßo wo wojaka, kotryž bě s ziwilnej wosobu hromadźe sajěł. Přěni ßo khětro czězzy srani, tak so dyrbjesche ßo s khorobnym wosom do garnisonoweho lazaretta dowjescź. Polizija sa winikom tuteho srazenja slědźi.

S **Brěsynki.** Pschi dźěle snjesbožił. Wczera pschipołdnju wokoło ½1 hodźiny ßo w Zenkerez skale na Mužakowskej drósy khětro czězke njesboże sta. Nasch wjesnjan Richard Spank chzysche pschiwěschak k czěžitemu czahej pschipowěsnycź. Pschi tym pak tak njesbožownje mjes wobaj wosaj pschińdźe, so ßo jemu prawa ruka srani, a so wón też snutskowne sranjenja poczěrpi. Sanitetny wós jeho hnydom do Budyskeje khorownje dowjese.

S **Panczitz.** Maczerjam podawa ßo rada pjatk 11. junija 1937 popołdnju w 2 hodźinomaj w młodźinowni.

Se **Ssernjan.** Po dołhej pschestawzy ßo skónčznje sażo ras składnoscź poskcźa, so móžemy ßebi njewschědnje rjany film wobhladacź. Zupna filmaŕnja pschichodnu njedźelu film „Bengali pokasuje. Mjesenarodny filmowy kongreß w Barlinje je tutón film jako jene s najlěpschich dokonjenjow wosnamjenił. Film je jendźelskeho pokhada. Mužska smužitoscź a wojeŕska ßwěra stej czestnej ßamownoscźi kharaktera. Jendźelszy kolonialni wojazy w Indiskej se sběžkaŕskimi domoródnymi wojuja. Krasny film wopytarjow dwě hodźinje dołho w najwjetschim napjeczu dźerźi. Pscheje ßo, so ßo k filmowemu pschedwjedźenju bohaty wopyt seńdźe.

S **Nosaczitz.** 6 młodych koni w nozy k 1. juniej czekny s jasłow tudyscheho ryczeŕkubła. Po dlěschim pytanju konje nasajtra w Kołwasu namakachu.

S **Wojerez.** Němska dźěłowa fronta we Wojerezach wosjewja: Podpjera ßo wupłaczuje a próstwy wo podpjeru ßo pschijimaju w městnych skupinach Wojerowskeho wokrjesa w měsazu juniju 1937: Sa Bórkhamorsku městnu skupinu 7. junija wot 16—17 hodźin w Bórkowskej Nowej Wsy, sa Delnjowujesdźansku městnu skupinu 4. a 18. junija wot 10—11 hodźin, sa Lasowsku městnu skupinu 4. a 18. junija wot 12—13 hodźin, sa Werminghoffsku městnu skupinu 4. a 18. junija wot 14.30—16 hodźin, sa Kulowsku městnu skupinu 4. a 18. junija wot 16.30—17.30 hodźin. Pschi sapodaczu próstwow wo podpjeru maju ßo slědowaze podłohi pschedpołožicź: Pschi próstwje wo podpjeru pschi bjesdźěłoscźi ßobustawska knižka němskeje dźěłoweje fronty, stemplowanska kharta, dźěłowa knižka, dawkowa kharta, msdowe wuczahi; pschi próstwje wo khorobnu podpjeru ßobustawska knižka němskeje dźěłoweje fronty, khorobne wopismo; pschi próstwje wo invalidnu podpjeru ßobustawska knižka němskeje dźěłoweje fronty, rentowy list; pschi próstwje wo podpjeru k wożenjenju ßobustawska knižka němskeje dźěłoweje fronty, lisczina wo swěrowanju, wuswědczenje, so je ßo dźěłowe městno spuschczišo; pschi próstwje wo podpjeru posmjertneho pjenjesa ßobustawska knižka němskeje dźěłoweje fronty (pschi ßobustawstwje wobeju mandźelskeju matej ßo wobě ßobustawskej knižzy pschedpołožicź), smjertne wopismo, sliczbowanja.

S **Noweje Wsy** pola Klětneho. Sswoje 85. narodniny wczera czita a strowa wumjeńkaŕka Marija Schokczina rodź. Ssymankez woswjeczi. Liczi k najstarschim wosobam nascheje wsy. Rad hischcźe ßo na hodźiny daloki pucź do Klětneho k ßwojej dźowzy puschczi. Jubi-

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk, 4. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,498	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,30	100 čěskosł. krónow	8,681
100 šwajc. frankow	57,02	100 franc. frankow	11,125

Barlinska bursa, 3. junija. Na spoczatku bursy dóńdźe na akzijowe wiki hischcźe wjetscha liczba kupowańskich pschikasow se strony bankowskeje klientele, pschi czimž ßo doscź žiwy wobkhod wuwi. Dokelž pak posdźischo kulisa, kotraž bě póndźelu bjes dwěla wjele shubiła, jenož pomału ßo na wikach wobdźělesche, ßo wobkhod po něczim směrni, tak so běsche zyłkowy wobras njejednotny. Někotrym hódnotam wschak ßo pschezo hischcźe wulki sajim wěnowasche. Tak ßo wulka kedźbnoscź hódnotam maschinskich pschedewsaczow wěnowasche. Na rentowych wikach njebě pscheměnjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobroty na Barlinskich žitnych wulkowikach wobmjesowachu ßo dale na krycźe najnusnischeje potrjeby. Tu a tam khlěbowe žita po waggonach na wiki pschikhadźeja a s tajkimi mjeńschimi poskiczenjemi móže ßo też dale liczicź, dokelž w tutym czasu rataŕstwo po dotalnych nashonjenjach ßwoje składy sa nowe žně wuprósdnja. Sajim młynow je dale jara žiwy, nusna potrjeba ßo evtl. składnostnje kryje. Na mukowych wikach njeje ßo położenje pscheměniło. Sswětle pscheńczne muki ßo žadaja. Pizowańske žita njejßu na wikach, a też s industrialnymi jeczmjenjemi njemóže ßo sajim spokojicź.

Wiki w Kamjenzu.

Pscheńza 10,05 hr., ržka 8,50 hr., jeczmjeń, nalětni 8.85 hr., wows 8.30 hr., syno 2 20—2,40 hr., słoma k sasłaniu 0.80—1 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., prosata 10—18 hr., běhaki 25—45 hr., husy, młode 4.50—6 hr. kał, běły, punt 14 pj., kał, czeŕwjeny 18 pj., kał, sydrojty 60 pj., łoboda, jědźna 15 pj., rjewjeń 10 pj., zybla 15 pj., khrěn 80 pj., hromak 45—60 pj., ßolotej, keŕczk 5—10 pj., morchej, nowa 30 pj., radiski, walczk 4—6 pj., retkej, walczk 6 pj.

Wiki w Lubiju.

Pscheńza 9,95 hr., rožka 8,30 hr., nalětni jeczmjeń 8.75 hr., wows 8.20 hr., běrny 3.60—3,90 hr., syno 2—2,25 hr., słoma, s masch. młócź. 0,80—1,10 hr., pscheńczna muka 1=.20—18,20 hr., ržana muka 12 hr., pscheńczne wotruby 6 85—7,15 hr., ržane wotruby 5,70 hacź 6 hr., butra, poł punta 75 pj., jeja, schtuka 8—9 pj., twaroh, punt 20—25 pj., kał, běły 20 pj., kał, czeŕwjeny 20 pj., karoty 25 pj., łoboda jědźna 18—20 pj., kał, sydrojty, schtuka 30—60 pj., kolrabi 10—15 pj., porej 10 pj., kórki 40—50 pj., kał, kisały 12 pj., zybla 15 pj., buny 30 pj., tomaty 40 pj., ßolotej, keŕczk 5 pj., radiski, walczk 8—10 pj., rjewjeń 10 pj., jabłuka, punt 80 pj.

Drježdźanske skótne wiki.

Na wczerawsche wiki bě ßo wjele swini pschihnało, kotrež ßo po krutych płaczisnach pschidźělowachu. Czelatow njebě tak wjele na wikach, njedźiwajo teho pak ßo słabje kupowachu. Sa howjasym skotom a skopami ßo mało praschachu.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

3. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne drużiny a woznamjenjenja:

Celata: 476	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	58—63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	51—52
Snadnje wuwite	39—48
Najšpatniše	30–33
Swinje: 1659	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	53

Wczera płaczische w Barlinje zentnaŕ

pscheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9,10 hr., — wowsa H 10 8 30 hr., H 13: 8 70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 6.	2. 6.		3. 6.	2. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13 : 174.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. IV. 1937 1778. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

larka je hižo 44 lět dołho ſ wudowu. S wowku je 43 raſow, prawowku 34 raſow a ſ praprawowku jónu. S jeje potomſtwa je žiwych 5 dźěći, 39 wnučkow, 33 prawnučkow a jedyn praprawnučk. Staruſchzy móžeſche potajkim na jeje narodninach 78 potomnikow ſbožo pſchecł.

S **Mužakowa.** Dowoleńſke wopiſma ſa ſběranje jahodkow a hribow. Hrabinſki wyſchſchi hajniſki hamt we Mužakowje woſjewja, ſo ſo też w tutym lěcze ſa potrěbne žwóiby darmo wopiſma ſa ſběranje hribow a jahodkow wudawaja. Ma ſo jenoż ſarjadniſki wudawk ſaplaćić.

S **Pózlcwow.** Sa na pſchichodnu ſobotu a njedźelu w naſchej wſy poſtajeny ſwjaſkowy dźeń dobrowólneje wohnjowneje wobory Budyſkeho hamtſkeho heitmanſtwa ſo hižo dlěſchi czaſ trěbne pſchihoty ſtawaju. Pod hłownym wopalnym miſchtrom Pětſchom ſwuczuje tudyſcha wohnjowa wobora pilnje a ameina wudoſpołnja wuhotowanja a uniformu woborníkow po najnowiſchich pſchedpiſmach. Swjaſkowy dźeń ſo ſobotu 143 hodźin ſ pichiwitaniem wotpóſłanzow woborow w Kaufmannez hoſćenzu ſapoczinje. W 3 hodźinach budźe w Friedrichez hoſćenzu pohódźenje pſchedſydſtwa a w 4 hodźinach na ſamſnym měſtnje ſeńdźenje wotpóſłanzow ſ rozdźělenjom kwartěrow. Njedźelu rano ½11 hodźin ſo ſwuczowanja na naměſćo pola piwarnje ſapoczinu. Sswjedźeńſki czah ſo wot 13.45 hacž do 14 hodźin na naměſćo pola piwarnje ſeſtura.

S **Kadlebjeje** pola Biſkopiz (Goldbach). Wobkhadne nieſhože ſo wčera wječor wokoło 8 hodź. na Driežďanſko-Budyſkej dróhi pola Kadlobſkeje hórki pſchi kilometerſkim kamjenju 27.6 ſta. Cźežki cźežity czah ſ dwěmaj pſchiwěſchakomaj, kotryž bě ſ wulkimi papjerowymi kuluchami, kotrež ſpeditěrej Korli Hemplej a Co. we Driežďanach ſkuſcheja, jěďeſche pomału po horje horje. Pſchi pſchekſpinanju wós někotre metry wróco jěďeſche. Pſchi tym pſchewali ſo poſłedni pſchiwěſchak do pſchěroma a ſrjedźny w powětſie wiſaco ſo na lěwu ſtronu lahny. Ssobujěďoze wopoby mólachu wotſkoczitſchi ſo hiſchće w prawym czaſu wukhowacź, tak ſo jenoż wěžowna ſchkoda naſta. Ssriedźny pſchiwěſchak ſo po wotſtładźeniu wot cźežiteho wosa ſe ſtraſchneho pokoženja wuchahny, mjes tym ſo ſo pſchemaleny pſchiwěſchak bjes tym na měſtnje wostaji. Kadłobſka dobrowólna wohnjowa wobora pſchi wotſtronjenju tutych wobkhadnych hacźenjow pilnje pomhaſche.

Z Łužicy

Se **Žitawy.** Mrětwa rybow w Nyſy. Pod dohladom Žitawſkich ſportſkich rybarſkich towarſtwow je ſtejaca dźěl rěki Nyſy hacž do Woſtrowza wulka mrětwa rybow potrjechiła. Nimale wſchě ryby rěki ſu lahnyle. Piſchezo ſaža ſu morwe karpy, liny, ſchczuki, cźerwjene wóczka atd. widźecź, kotrež morwe po wodźe wotpluwaju. S pſchepytowanja wukhadza, ſo ſu ryby dla pſcheciopłych wodow, kotrež ſo do rěki puſchczichu, wotemrěłe.

S **Waclawy** pola Radeberga. Smijiza w bydlenju. Do wulkeho ſtracha tudyſcha w prěnim poſthodźe bydlaca žwójba pſchińdźe, jako nadobo w kuchini něhdźe 50 zentimetrow dołhu ſmijizu namaka. Tuta bě najſkerje ſe ſynom na ſynowu lubju pſchiſchła a wot tam bě ſo do kuchnje ſabłudźiła. Smijizu ſabichu.

Cyrkwinske powěſće

3. njedźela po Swjatkach, 6. junija 1937.

W **Tachantskej cyrkwi** 5,45 hodź. Boža mša, w 9 hodź. biskopska swjata Boža mša a prědowanje, w 14 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom, w 19 hodź. wječor wuznaće katolskeje němskeje młodźiny k Bohu.

Serbska cyrkej. 1/47 hodź. Boža mša a swjate woprajenje za tych, kiž k firmowanju přistupja, ½8 hodź. Boža mša za młodźinu ze swjatym woprajenjom, w 9 hodź. wulka Boža mša bjez prědowanja, w 11 hodź. Boža mša za dźěći. Wječorna pobožnosć njeje. Bože mšě wšědnje w 6 a 7 hodź., wutoru a štwórtk jenož w 6 hodź. Přileżnosć k spowědźi sobotu w 15 hodź. za dźěći a we 18 a 20 hodź. za dorosćerych.

Přilopk

Najšurowiſcha žónſka w ſtawiſnach.

Fredegunda, mandźelſka merowiniſkeho krala Chilpericha I., běſche najhróſbniſcha žónſka w ſwětowych ſtawiſnach. Wona je, njedźiwajo mordarſtwow na žónſkich a porunizach ſ jědom, mjeczom a wobwěſnjenjom, wjazy dyžli dźeſaca kralow a kralowſkich žynow ſkónzowała, je też, ſo by ſo ſ Chilperichowej žonu ſtacź mohła, jeho mandźelſku wotſtronicź dała. Po kralowej ſmjerći lěta 593 wona ſama knježerſtwo pſchewza. Wona też ſwoje ſamſne dźěći ſkónzowa. Tak wona jónu ſwoju dźowku Reguntha ſobu do kralowſkeje pokładownje wſa, wočźini wulku, želeſnu kichinju a dowoli dźěſću ſo by do błyſchczazych kamjenjow a juwelow pohladała. Pſchi tym pak wona cźežke želeſne wěko puſchći a na tajke waſchnje ſwoje dźěćo mori. j.

Sſławna ſpiſowaćelka ſo cźeſći.

Harriet Beecher Stove, kotraž ſo 1811 we Lichtfieldu (USA) narodźi, napiſa w lěcze 1852 knihu „Tomez wujowa hěta“, w kotrejž wona ſa wuſwobodźenje njewolnikow wuſtupowaſche. Tuta kniha wurjadnu kedźbnoſcź ſbudźi a ſo do wſchěch kulturnych rěcźow pſchełoži. Kniha ſo po wjele milijonach roſchěri a hłownje k wuſwobodźenju njewolnikow pſchinoſchowaſche. Spiſacźelka pſchipóſnacza a džakne liſty ſe wſchěch krajow ſwěta doſta. 580 000 žónſkich Jendźelſkeje tehdy džaknu adreſu na baſnjerku podpiſa, a we Schotiſkej naikhudſchi ſ khudych ſa wuſwobodźenje njewolnikow sběrku po pjenježkach ſarjadowachu, kotraž pſches 20 000 hriwnow wunjeſe. Harriet Beecher lěta 1896 we wyſokej ſtarobje a wulzy cźeſcźena wumrě. j.

Sport

Sakas turnarſkich pſchedewſaczow ſa Hornjołužiſki wokrjeſ.

Wſchěm turnarſkim a ſportſkim towarſtwam. A-a Swjaſkow Hornjołužiſkeho wokrjeſa w němſkim ſwjatku ſa cźełoſtwuczowanje je ſo džiwajo na 1. wokrjeſny ſwjedźeń w Lubiju w cźaſu wot 27. junija hacž do 4. julija 1937 ſakaiało, ſwoje ſportiſke pſchedewjaće pſchewjeſcź abo ſo na druhich pſchedewſaczach we wokrjeſu a też ſwonka wokrjeſa wobdźělicź.

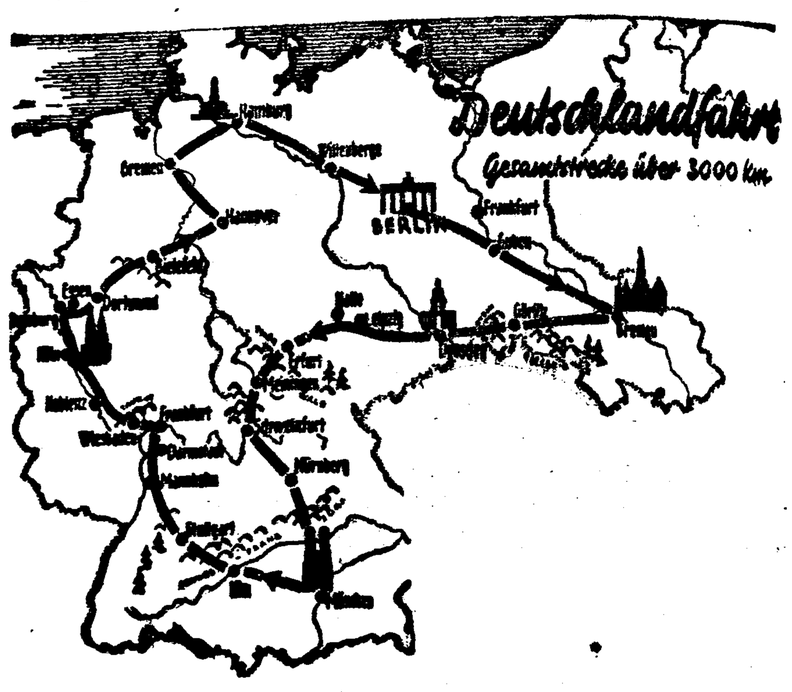

Kharta k najwjetſchemu němſkemu wubědźowanju ſ koleſami.

kotrež ſo w 12 etappach po Němſkej pſchewjedźe a na kotrymž ſo 28 Němzow a 32 wukrajnikow wobdźěli.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Dwójnik. Fryz (kiž bě runje rajſku figu ſjedł): „Praj, nanko, bych-li dwójnik byk, by ty druhemu hólcej też jenu rajſku figu (bananu) dał?“ — Nan: „Nieby mi tola niczo druhe ſbyło.“ — Fryza: „Dasch mi potajkim też druhu figu, byrnjež w jenym kruſche było!“

K swiatemu firmowanju

jera tunjo

bolace drasty
[illegible] wobleki
[illegible]kow wobleki
Kabjerowu
drasty a wobleki
rokawy
rukajcy
zóbki
kosle
stwdry
kholowy z kosłu
sukinje sukinje
strykowane jaki
palowry
faldate sukinje
hólcace kholowy
sportske kosle

RUDOLPH

na K[illegible] 16

SERBSKE
SPĚWARSKE

potuńšene na
2.–hriwnje
su hišće dostać we

Serbskej knihańi
w Budyšinje w Serbskim Domje

Kupańske wanje
Płókańske wanje
Sedźeńske wanje
Rotv a podołhojte wanje
Žimace mašiny
Pariaki běrnow z dźěrkami a bjez nich
Blachowcy
Mlokowe čerpaki
Mlokowe kany
Kriepjawy, zacynk. a lakěrowane
Cynk. małe bowy
Wšě domjace a kuchińske graty
Wódne hadźicy
wšitko dostanjeće pola firmy

Rich. Sommer

prjedy W. Hoppe w Budyšinje
na Kamjeńnej hasy 20

Dobre čehnje k sebi

Za swj. firmowanje

rjane wumělske židź. šórcuchi
wumělske židźane jaki
čorne a różojte banty
kaž też wšu potrjebu za
družču drastu
namakaće pola nas stajnje w bohatym a rjanym wubjerku

Johs. Schaaf

Bohata hasa 20 / Dźiwadłowa hasa 1

Tekstilowe a módowe twory

Tuchwilu podawamy
Grót za sunowe a dźećelowe stełečki
Rjeďazy na pastwu
(Heureiter-Draht)
Franz Schneider & Schulze
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13.

Mam nětko woboje zastupjeństwo wulkich a dobrych znamkowych firmow
Wanderer
-Sachs-motorskichkolow
kaž też
Naumann
-jězdnych kolow
-šijacych mašinow
stajnje wulki wubjerk
Wotrjadny wobkhod
K. Marschner
na Nowosalskej drózy 36

Gardiny
kupujeće derje a płaćizny
hódno pola firmy
Friedrich Bubach
w Budyšinje
róžk Kronprincskeho mosta a Zwonkown. Lawskeje hasy

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach a płaćiznach
J. Schieback
na Mužakowskej drózy čo. 4

Nowe
drasty, mantle tkaniny
za kóždu składnosć, we wulkim wubjerku
za świžne a sylne žony, za dźěći pola
Otto
Hartmann
na Žitnej hasy 7 a 10

Croso-kosy
kosyšća, brusy poskića tunjo
Alfred Jannasch
železowa wikow. na Serb. hriebjach 2

Młodšeho sylneho pohončа
přistaji k 15. 6. 1937
Anton Vacek w Kukowje
Młyn a pjekarnja.

Mały nawěštk přiwjedźe kupcow. Tohodla inseruj w Serbskich Nowinach

Nierodź
wěsće znicace srědki
[illegible] wšelkim [illegible] wulkim a małym [illegible]
Drogownja Dr. Roeber
na Bohatej hasy 27

Za [illegible] tuni woschity čah
Zhorjelc-Driežďany
niejeďe.
[illegible] nicy w [illegible]

125 zawaridłow poliwki
[illegible] bjez [illegible]
Wolacu mjas. jušku
[illegible] 10 pj.
a tunja poliwka je hotowa
Poliwkowe a
jěďźne korjeniny
aromat. nawdate a tola tak tunje
32 g bleska 15 pj.
k dopjelnjenju 10 pj.
Korjeninowy stan na Hlow. torhošću (znapř. polic straže)
Korjeninowa rozesłatnja Thauer
Kamjenc na Sukelnskej hasy 22

Prawy Wjazoński žitny
k naleću a nakładźenju z paleńnje F. A. Günther we Wjazońcy, je dostać pola firmy
Ernst Glien w Budyšinje
Žitne wiki / Różowa hasa — Jenička předawarnja —

Časnikowe šklenčy kiž so njerozbiją, hnydom, tunje, zarunč. wěst.
časnikowy KOKSCH na Sukelnskej hasy 20

Swjatok

je derje zasłużeny po dokonjanym dźěle! Potom sebi wotpočnješ ša so měrnje posydnješ a prěnje, štož wječor při dźensa so stajnje kopjacych podeńdźenjach maš žadosć nazhonić, praja ći nowiny. Wozmješ je do ruki — ale nimaš žadosće, je hodźiny dołho čitać, ale chceš najhłowniše w krótkich słowach wědźeć. Po twojim přeću su so złožile Serbske Nowiny. Tehodla su ći tak lube. Ale twój susod je hišće nima. Praj jemu, zo jenož 1.50 hr. płaća a su ći najlubši přećel. Tak dobudźeš nam wěsće noweho čitarja!

Přiłoha k čisłu 127

SERBSKE NOWINY

Pjatk 4. junija 1937

Brězowka pola Slepeho česći swojich dobroćelow

Stari Sserbja běchu jara mudri a praktiszy ludzo. Woni wědźachu ßebje a ßwoje domy schkitacz niz jenož psched nadpadami njepschecželow a rubježnikow, ale tež psched wulkimi wohnjemi s tym, so ßwoje statoki do koła wokoło wjeßneho hata stajachu. Nastaty wohen móžesche tohodla w najhórschim padźe jenož schtwórty dźěl wßy póžrjecz tak, kaž to běsche psched wjele lětami pschi wulkim wohnju w Sslepom, kotrež je tež jako kulowacz twarjene. Hdyž bě ßo dźewjecz hospodarstwow na ßewjernej stronje wotpaliło, běsche ßo wohen wuběžał.

Hinak drje je to s Brěsowku było, kotraž ßo psched połdrasta lětami dospołnje wotpali. Wjeß ležesche na nizkej, njeschěrokej hórzy mjes tonidłami, łukami a s brěsami poroscženymi a njeměješche drje doscž pschihódneho městna, ßo na kulowacz wutwaricz. Domy stojachu jene pschi druhim w dołhim rjedźe na hórzy abo pschi podnosy hórki a tak móžesche wohen, kotryž běsche wodnjo wudyrił, hdyž běchu wschitzy ludzo w Hródku na hermanku, zyłu wjeß do prócha a popjeła pschewobroczicz.

Tehdy wotpłaczi Mužakowski hrabja Pükler ßwěru a pschihilnoscż ßwojich poddanych Brěsowczanow s wulkim dobroczelkim skutkom. Wón natwari jim jich wjeß snowa, ale na druhim, pschihódnischim městnje, nědźe tyßac kroczel k ßewjeru na płonínje. Wón njenatwari wschak tak kaž stari Sserbja nowu wjeß jako kulowacz, dokelž běchu czaßy dawno nimo, hdyž mějachu ßo wobydlerjo schkitacz psched nadpadami, ale wón ju natwari po měschczanskim waschnju pschi runej drósy s kóždeho boka we wurunanej froncże na 72 stopnjow dołhej. We wonym czaßu, hdyž běchu serbske holanske wßy hischcże se ßameho drjewa twarjene a domy se ßłomu kryte, je snowa postanjena Brěsowka se ßwojimi krutymi murjemi a czerwjenozyhełowymi třěchami sawěscże njewschědny a wabjazy napohlad poskiczała. Brěsowczenjo ßu ßo nad tom sowěscże jara wjeßelili a ßu s wohnjom wustate strachi bórsy sapomnili, hdyž běsche jich nowa domisna tak wjele rjenscha a sdobnischa. Woni pak njejßu sabyli ßwojeho dobroczela. S dźakownoscżu a k jeho czescżi stajichu woni ßrjedź wßy pomnik, kotryž mějesche tež podawk popalenja stareje wßy pośdźischim splaham pschipowědacz. Tutón pomnik je sa wone czaßy doscż rjany a dostojny był, ale dokelž běsche wón s wjetscheho dźěla s drjewa, wón po czaßu rospadny, a hdyž ßo tu pośdźischo nowa, kruta dróha twarjesche, dyrbjesche ßo wón zyle wotstronicz.

Pomnik pak je w naschich dnjach snowa postanył. Niz wjazy s drjewa, ale s kamjenja a se želesa, so by hacž do najdalschich czaßow ßwědcził wo dźakownoscżi Brěsowczanskich Sserbow a dopominał na postanjenje rjenscheje a lěpscheje domisny s popjeła a rospadankow.

Wjeßnjenjo natwarichu nowy pomnik s pomozu hrabje Arnima Mužakowskeho a fabrikanta Scholty (firma Schulze u. Kluge), kotrejž kamjenje a želeso k tomu podawaschtaj. Nowy pomnik je zyle w podobje a po wuměrach stareho pomnika shotowjeny. Wón stoji s druheho boka dróhi pschi pomniku sa padnjenych w ßwětowej wójnje na wukónzu wßy na stronu k Sslepomu. Pomnik ma postawu obeliska, na schtyri metry wyßokeho se ßwětło-schěreho granita, stojazeho na schtyrikhodźeńkatej podnoſy s zyhela a želesneho podstawka w schtyrirózku, hdźež ßu dobroczeljo a twarzy a wosnam pomnika w latych želesnych pißmikach swěcżnjeni. Swjzny obelisk skatkuje se ßwojim jednorym wuwjedźenjom jara pschijomnje a pschiwabnje. Naměsto pomnikow je s młodymi hizo khłódk dawazymi schtomami, kotrež někotre w najrjenschej a młódnej liscżowej pysche steja, wobrubjene a budźe s pychu zyleje wßy.

A saschłu njedźelu bu tutón pomnik na ßwjatoczne waschnje pośwjeczeny. Zyła wjeß a wokolnoscż ßo pschi tom wobdźěli a pißanoscż serbskich drastow a nasch serbski wjeßny lud wobknježesche dospołnje rjany ßwjedźeń, kiž ßo pschi najpschihódnischim wjedrje wotwiwasche.

Na městnoscżi, hdźež běsche něhdy stara wjeß stała, sa wßu ßrjedź łukow na hórzy, s khójnami wobroscżenej, wotměwasche ßo ßwjatocżnoscż nabožneho rasa, hdźež hudźba khorale piskasche, hdźež ßo dźakne kěrlusche spěwachu a hdźež mějesche knjes farar Rößler-Sslepjanski wulzy wusnamnu rěcż na podawki, psched 150 lětami ßo tu wotměte, pokasujo. Tež pokasujo na naschého Boha, kotryž s nami wulke wězy dokonja, ale kotryž nam tež scżele czerpjenje a njesboże, hdyž ßo teho njedohladamy.

Pschi wotkryczu pomnika wobdźělichu ßo sastupjerjo krajneho rady a Mužakowskeho knježstwa, kaž tež zyrkwinske, hamtske a schulske pschedstojiczerstwa. Nimo teho běsche tu wjele wusnamnych hoscżi s bliska a s daloka pschikhwatało, so bychu ßwědkojo sajimaweho ßwjedźenja byli. Tež fotografojo ßu tu na ßwoje pschischli, hdyž ßo wschudźom skupiny tych naschich najmjenschich w njewschědnej pißanoscżi tworjachu, kotrež jim witanu pschiležnoscż k wobrasowanju podawachu.

Rjanu powitazu a dźenßnischemu ßwjedźenjej pschiměrjenu rěcż mějesche knjes měschczanosta Habrink s Brěsowki. W ßwojej rěcżi wusbězhny wón tež poměr Sserbow k naschemu wótcżnemu krajej. Wón prajesche: „My Sserbja ßmy pschezo prěni byli a pomhali, hdyž je nasch kraj w nusy a strasche był, a pschezo a wschudźe ßmy naschu luboscż a nasche mozy pschiwobroczili naschemu wjednikej a naschej wótcżinje. A so ßmy se skutkom pomhali kóždy czaß, hdyž ßu naß wołali, to dopokasuje tamle tón wójnski pomnik — a wón s ruku na njón pokasowasche — hdźež stoja mjena tych naschich, kotsiž ßu ßwoju krej a žiwjenje woprowali sa ßwobodu nascheje lubowaneje wótcżiny."

S tutej rěcżu buschtaj wobaj pomnikaj swjasanaj k dobremu ßußodstwu. A dostaschtaj s tym hłubschi saměr. Wonaj mataj nětk sa wschitkón pschichod płaczicz jako wurasnaj, hdyž tež němaj napominarjej: Sserbski ludo, budź stajnje dźakowny a ßwěrny twojim dobroczelam, lubuj ßwoju domisnu a wótcżny kraj, ale budź tež ßwěrny ßebi ßamemu a czescżuj twojich wótzow a wostań to, schtož woni běchu: dobry Sserb. —

Sswjedźeń doßwjeczi ßo s hudźbu na ßwjedźenskej sahrodźe a s rejemi w najrjenschej harmoniji. A serbska rěcż pschińdźe někto wschudźom k ßwojemu prawu, hdyž běsche ßo zyły ßwjedźenski programm wotměwał w němskej rěcżi.

A wutrobny dźak je tež na tutym městnje wuprajeny wschitkim Brěsowczanam, kotsiž ßu ßwojich hoscżi tak rjenje powitali a pohoscżili. Sa.

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela po ßwj. Trojizy, 6. ßmažnika 1937.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi smějе farar Kapleŕ rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Pop. w 3 hodź. Boža ßłužba sa młodźinu w Budestezach. — Wumrěli ßu: Korla Gusta Hentschel, sahrodnik w Boboľzach, 73 lět stary. Jan Pětr Neumann, Maxa Neumanna, czěßle w Jeńkezach, synk, lěta stary. Marja Marta Hilsbergowa rodź. Preußkerez s Czichońz, mandźelska Jana Hermanna Hilsberga w Bórku, 36 lět stara. Hana Ernestina Rjelzyna rodź. Skopez, njebo Jana Augusta Rjelki, bura w Sslonej Borschczi, sawostajena wudowa, 81 lět stara.

S **Budyschina.** Krajnodzyrkwinske sjednocżenstwo Shromadźisny w Budyschinje: Njedźelu rano we 8 hodź. wobdźělenje pschi Božim blidźe, wjecżor we 8 hodź. misionski pschednoschk. Schtwórtk bibliska hodźina. — Shromadźisny swonka Budyschina: Njedźelu wjecżor na Židowje, póndźelu w Zokowje, ßrjedu w Budestezach a pjatk w Hornjej Hórzy.

*

S **Barta.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža ßłužba. Sběrka. Ssrjedu wjecżor we 8 hodź. towarstwo młodych holzow w paczerskej jstwi.

S **Budyschinka.** Dop. ½10 hodź. serbska Boža ßłužba (farar Handrik-Porschiski).

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. kemschenje sa młodźinu, w 4 hodź. kschczenske kemschenje.

S **Hodźija.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź a Bože wotkasanje (farar Wjesaŕ), we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža ßłužba (vikar Paleŕ).

S **Hrodźischcźa.** Rano w 7 hodź. němska spowědź se ßwjatym wotkasanjom, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža ßłužba, ¾11 hodź. dźěczikemschenje.

S **Hucziny.** Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boža ßłužba a w 11 hodź. kemschenje sa dźěczi. Pjatk, 11. ßmažnika, wjecżor ½8 hodź. bibliska hodźina sa młodźinu. — Požohnowanje zyrkwje staj pschi 50lětnym jubileju ßwojeho mandźelstwa dostałoj 30. 5.: Arnoschi Junker, wumjeńkaŕ w Brěsynje, a jeho mandźelska Marja Lejna rodź. Róžiz.

S **Klukscha.** Rano w 7 hodź. němska spowědź s Božim wotkasanjom, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Pop. w 4 hodź. serbske kemschenje se spowědźu pola Jurkez w Jatschobju.

S **Kotez.** Dop. w 9 hodź. serbske kemschenje s czitanjom serbskeho prědowanja (kantor Hoker). Sběrka.

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža ßłužba, potom dźěczikemschenje.

S **Khwaczizy.** Rano we 8 hodź. němska, dop. ½10 hodź. serbska Boža ßłužba. Kollekta.

S **Maleschez.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje a ¾11 hodź. dźěczikemschenje. — Swěrowanaj: 30. 5. Jan Awgust Bryćža, krawz w Boschezach, s Emmu Martu Czechez w Maleschezach.

Ludwig Thoma:

Na prózdninach

Na wulkich prósdninach to bě, kiž hizo schtyri njedźele trajachu. Moja macź husto sdychowasche, so mamy telko prósdnych dnjow, dokelž ßo wschědnje něschto sta, a moja ßotra prajesche, so ja ßwójbu do rěcżi pschinjeßu. Nas pschińdźe wuczeŕ Wojnaŕ k nam na wopyt. To ßo huscżischo stawasche, dokelž moja macź wjele wo ßadarstwje rosumi, a wón móžesche ßo s njej wo tom rosmołwjecż.

Pschi tom powědasche, so budu jeho brěschki rjane, a so jemu to wjeßele czini.

A tež rjekny, so ßo ludowa schula sa dwaj dnjej hizo saßo sapoczenje a so ßu jeho prósdniny potom nimo.

Moja macź jemu wotmołwi, so by ßo wjeßeliła, by-li ßo wucžba na gymnasiju tež hizo sapoczała, ale wona dyrbi hischcże tsi njedźele wutracż.

Pódla naß tajny rada Schewczik na lěcżnym wocżerstwjenju bydli. Jeho žona njemóže mje wustacż, a pschińdu-li jenož płotej blisko, wona ßwojej ßłužownej pschiwoła: „Hana, kedźbujcże, njedoczink tu saßo je."

Woni maju angorsku kóczku; tuta ßmě stajnje pschi nich ßydacż, pija-li wonka w sahrodźe kofej, a knjeni tajneho rady ßo prascha: „Chze nascha mizka kusk mloka? Chze nascha mizka ßnadź tež kusk mjedu?"

Ssrjedu je tuta kóczka pola naß była, a nascha ßłužowna je ji žracż dała. Tu ßym ju wjał, jako to nichtó njewidźesche, a ßym ju do khlěwa saczinił, hdźež běch prjedy raß nuklaj mět.

Potom jich wobkedźbowach, jako woni kofej pijachu. Knjeni tajneho rady tam hizo běsche a wona wołasche: „Mizka! Mizka! Hana, njejscże naschu mizku widźała?"

Ale ßłužowna njebě ju widźała. A hdyž běchu ßo jeßydali, ßym jim sa sawěschkom ßo khowajo pschihladował.

Potom ßo knjeni tajneho rady ßwojeho muža praschesche: „Jano, njejßy naschu mizku widźał?"

A wón ji wotmołwi: „Ssnadź, njemóžu to rjez." A potom saßo ßwoju nowinu czitasche."

Mjes tym khětsje do khlěwa dobězach a kóczku wsach a ji sa wopusch półrownu zabku pschiwjasach a hacž k płotej khěze tajneho rady doběžawschi zabku sazehlich. Potom kóczku puschczich. Wona hnydom pschez płót skoczíwschi žałostnje běžesche.

Ssłužowna nadobo sawoła: „Knjeni radźiczelowa, mizka tu hizo je." A potom jeje hłóß ßłyschach, kak ßo praschesche: „Hdźe jenož moja mizka je? Tu dźě ßy! Ale schto dha mizka sa wopusch czehnje?" Potom straschnje praskasche a ßyczesche, a wschitzy sarejichu a schalki s ruki puschczichu. A jako bě saßo czicho, tajny rada rjekny: „To je saßo tónle bjesbóžny njedoczink był."

Skhowach ßo wó jstwje ßwojeje ßotry; tam móžesch na naschu sahrodu dele hladacż. Moja macź a Marja tež kofej pijeschtej a moja luba macź runje dźesche: „Hlaj, Maŕka, Ludwig tak njedoczinski njeje; człowjek dyrbi s nim jenož wobkhadźecż wědźecż. Wczera je zyły dźeń wuknył, a je to derje, so jeho psched jeho towarschemi njewohanbichmy."

Nadobo ßo w sakhodźe k naschej sahrodźe tajny rady a jeho knjeni mandźelska pokasaschtaj, a moja macź rjekny: „Maŕka, njeßedźi moja kapa kschiwje? Sda ßo mi, knjes tajny rada a knjeni tajneho rady chzetaj naß s wopytom poczescżicż."

A postanywschi jimaj napscheczimo dźěsche, a ßłyschach, kak prajesche: „Ně, to je lubje wot Waß, so pschińdźetaj." Ale tajny rada mjeswoczo czinjesche, jako by sa czěłom krocził, a wona bě zyle czerwjena a spalenu zabku w ruzy dźerzo powědasche, schto bě ßo stało, so je kóczka wobłudniła a so ßu tsi schalki na kruchi. A so nima to nichtó druhi na ßwědomju dyžli ja.

Tu mojej macżeri ßylsy po lizomaj běžachu, a tajny radźiczel ji rjekny: „Płakajcże, haj płakajcże, luba žona. Płakajcże dla ßwojeho njeporadźeneho ßyna!" A potom ßebi žadachu, so by moja macź schalki sapłaczila, a jena płaczi dwě hriwnje, dokelž bě to dobry porzlin.

Rosßhorich ßo ßurowje, jako widźach, so moja stara macź mału, staru móschniczku wuczeže, a jeju ruzy tschepotaschtej, hdyž pjenjesy naliczi.

Myßlach ßebi, so je njeßłyschane wot tajneho radźiczela, so bě pjenjesy pschijał. Tohodla dyrbju jemu sa to něschto nadrjebicż. Bych najradscho kóczku skónzował, wěso tak, so to nichtó pytnył njeby, abo bych ji wopusch wotrubnył. Woła-li potom: „Hdźe dha jenož nascha mizka je?" wopusch pschez płót cżißnu. Ale dyrbju ßebi to hischcże derje pschemyßlicż, kak to sapletu, so njeby nichtó sa tym pschischoł. Tu ßo saßo saradowach, dokelž ßebi na to pomyßlich, kajke budźe wona mjeswoczo czinicż, wuhlada-li jenož hischcże wopusch. Potom ßo domoj wróczich, so bych pojědł. Marja mi hizo w durjach stejo rjekny, so dyrbju ßam w ßwojej jstwje jěscż, a so dyrbju jutsje do schule. Knjes wuczeŕ Wojnaŕ je do teho swoliwschi pschilubił, so budźe so mnu kruty.

A tu dach ßebi wschitko lubicż.

Nasajtra dźěch do schule. Běsche to jenož jena jstwa, a tu běchu wschitke rjadownje sjednocżene, a na jenej stronje běchu hólzy a na druhej holzy.

Jako pschińdźech, mje wuczeŕ do prěnjeje ławki ßadźi. Potom rjekny, so dyrbja ßo dźěczi prózowacż, dokelž dźenßa wulki wuczeny mjes nimi ßedźi, kotryž móže łaczanski.

To mje hrjebasche, dokelž ßo dźěczi ßmějachu. Ale njedach to na ßebi pytnycż. Jedyn dyrbjesche s czitanki nastawk czitacż. Rěkasche „Wjecżor" a ßo takle sapocža: „Sslónczko ßo domczk hotuje, a na njebju ßo wjecżorna hwěsda pokasuje. Ptaczki ßwój lubosny spěw wjazy njesanoschnja; jenož schwjercże na polach zyrcża. Tu ßo pilny rataŕ domoj hotuje. Jeho poß wjeßele schczowka, a dźěczi jemu napscheczimo běža." Tak je to dale schło. Tak to pokraczowasche. To sdasche ßo mi žałostnje hłupe, a myßlach ßebi, kajka je to hańba sa schulerja łaczanscżiny, so dyrbi wón tomu pschipoßłuchacż.

Wuczeŕ rjekny, so dyrbja to dźěczi ßedmeje rjadownje něsto s hłowy napißacż a so wón k tomu tež knjesa łaczanskeho schulerja pscheproschuje. Da mi tašku a pißadło, a potom rjekny, so dyrbi na poł hodźiny do zyrkwje, a so ma Kaschkez Marja tak dołho dohlad. Wona běsche tež je ßedmeje rjadownje a džowka bura, kotryž ma w naschej bliskoscżi ßwój statok.

To mje hischcże wóle roshori, so dyrbju hólzy poßłuchacż.

Jako bě wuczeŕ je jstwy, ßo Lajtnera, kotryž pódla mje ßedźesche, zyle měrnje wopraschach, hacž chze dźenßa popołdnju ßoba ryby łójicż hicż.

Tu Haschkez Marja sawoła: „Měr!! Blaborisch-li hischcże jónu, budźesch napißany."

„Wodajcże, knježna wucżeŕka", prajach, „nochzu to wjazy czinicż."

Potom klncżik s kapsy wuczahnywschi jón wupruhowach, hacž hischcże hwisda.

Tu Haschkez Marja k tafli dźěsche a na nju napißa: „Thoma je hwisdał."

S Njekhwaizeńa. Rano we 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemschenje, dop. ½10 hodź. kemschenje sa dźěćźi. Pop. ¼4 hodź. bibliska hodźina na kapłanstwje. — Wukschcźena: Irma Erna Ida, Erwina Bjarnata Willija Funki, wowcźerja w Khaßowje, mandźelska dźowka.

S Nokaczij. Rano we 8 hodź. ßerbska a dop. ½10 hodź němska Boża ßłużba. Kollekta sa woßadne nadawki.

S Porschiz. Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boża ßłużba. Wutoru wjecźor bibl. hodźina w Kumschizach psches k. wothlad. Kehrera.

S Wóßlinka. Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. ßerbske kemschenje. Kollekta. W 11 hodź. kemschenje sa dźěćźi. Pop. ¼4 hodź. Boża ßłużba w Lěśkej.

S Wósporka. Rano we 8 hodź. spowědź a cźiche ßwjecźenje Bożeho wotkasanja, dop. ½9 hodź. prědowanje (woßadny farař). Sběrka.

S Wulkich Sdźarow. Dop. ½9 hodź. ßerbske kemschenje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němske kemschenje we Werminghoffje a w 11 hodź. spowědź a Bože wotkasanje we Werminghoffje.

Powěsće z cyłeho swěta

Cźežke njewjedro w rańschej Tirolskej.

W nozy k ßrjedźe ßo w dolinje Vullgraty, pobocźnym dole Pusterskeje doliny, cźežki sliwk rospuschcźi, kotryž někotre mosty swottorha a wulke powodźenje sawinowa. W Panzendorfu ßu wulke wody dweju wobornikow, kotrajž ßo jako nusowa pomoz sastajischtaj, ßobustorhnyłe. Jedyn s njeju ßo satepi.

Błysk konjazy sapschah a pohonca sarasy.

Cźežke njewjedra ßu ßebi tež w Pomórskej někotre ßmjertne woporу żadałe. Tak w Bisikeru w Kößlinskim wokrjeßu błysk pohonca Waltera Kummholza a jeho konjow na polu sabi. W Dumersitzu w Neustettinskim wokrjeßu błysk rentnarja Diekowa sarasy. Diekow bě jako njewjedro pschicźahny, w burskim statoku wucźeł pytak. Błysk pak dyri do domskeho, a wschě woßoby w nim buchu powuscheni. Po něcźim pak ßo saßo shrabachu, jenoż Diekow wosta morwy leżo.

Na kosej s pucźowańskim paßom.

Na wotpocźinku pschebywazy jendźelski offizěr do cźěskosłowakskeho města pschińdźe, ßebi tam staru łódź kupi, sakótwi ju pschi brjosy, da ju snowa wobarbicź, pschiprawi w njej restauraziju a pschistaji ßebi zyganisku kapału. Popołdnju po stach ludźo pschikhadźachu, so bychu ßo na łódźi wokschewili a s reju sabawili. Wobkhod kcźěješe, doniž rjaneho dnja dawkowa kommißija dla njepłacźenja dawka ßo pokasa. Dokelž pak je wobßedźeć łódźe wukrajnik a dokelž łódź na Dunaju płuwasche, kotraž je po wójnskich směcźenjach miesynarodna, njemóżeśche ßo cźasanje njepłacźennych dawkow pschewjesć. Nasajtra jako popołdnju snowa ludźo na łódź khwatachu steješchtaj na briosy dwaj złownaj sastojnikaj, kotrajž ßebi wot pschikhadźaznych pschedpołoźenje pucźowańskeho paßa żadaschtaj. Schtóž njemóże paß pschedpołoźicź, njeßmědźeśche na łódź. 3 dny posdźischo sapłacźi Jendźelcźan porjadnje ßwój dawk, kotryž bě ßo dotal komdźik płacźicź a nětko ßo wě, móża k njemu też saßo hosćźo na łódź.

Postanywschi ji prajach: „Wodajcźe, knjeżna wucźerka, schto dyrbju pak cźinicź, so njebyschcźe mie napißała?"

Wona rjekny, so dyrbju nastawk „Wjecźor" napißacź.

Tuż khětsje něschto napißach, a potom saßo stanywschi ji rjeknych: „Wodajcźe, knjeżna wucźerka, nimam ßnadź ßwój nastawk pschecźitacź, so byschcźe mi prajiła, hacź je to prawje?"

Tu je hłupa gigotawa horda była, so dyrbi schulerjej kacźańscźiny něschto rjez, a je prajiła: „Haj, ßměsch to cźitacź."

Tu ßym prawje wótsje cźital:

„Sslónzo ßo domcźk hotuje. Wjecźorna hwězda je na njebju. Psched korcźmu je cźicho. Nadobo ßo durje woczinja, a wotroczk bura won cźißnje. Tón je pjany. To je Haschkez Marijny nan."

Tu ßo wschitke dźěćźi ßmějachu, a Haschkez ßo dрěcź sapocźa. Dźěsche saßo k tafli a napiża: „Thoma je njepozłuschny!" To je trójzy podschmórnyła. Ja ßym ßwoju kawku wopuschcźiwschi schwamp wsał a jeje pißmo wumasał.

Nětkole wucźeŕ pschińdźe, a wón běsche roshorjeny, jako wschitko shoni. Rjekny, so mje mojeje macźerje dla nětko hnydom won njecźißnje, ale so mje dwě hodźinje po schuli sacźini. To je też cźinił. Hdyž běchu dźěćźi woteschle, dyrbiach wostacź, a wucźeŕ durje s kluczom samkny.

Tu ßo roshladowach, hacź njemóżu tłóchnycź a ßnadź s woknom won skocźicź. Ale to běsche w prěnim poskhodźe a pschewyßoko, a deleka běchu ßame kamjenje. Tuż ßebi druhu stronu wobhladach, hdźeż bě sahrodka. Skocźisch-li na mjehku semju, potom ßnadź to tak njeboli. Wokno wocźiniwschi ßebi prajach, hacź njebych to spytał. Tu ßo nadobo dohladach, so ßu pschi muri żerdki sa pschidomny ßad, a myßlach ßebi, so mje wudźerża.

Pomału won salěsech a s nohomaj zyle wobhladniwje na żerdki stupich. Derje mje wunjeßechu, a spósnawschi, so je to njestraschne, mi myßliczka pschińdźe, so móżu ßebi strale brěschki ßobu wsacź. Natykach ßebi wschitke saki a też kłobuk.

Potom dźěch najprjedy domoj a brěschki do ßwojeho kamora składźech.

Popołdnju list wot knjesa wucźerja dońdźe, so njeßměm ßo w schulskim domje wjazy pokasacź.

To běch wjeßoły. jz.

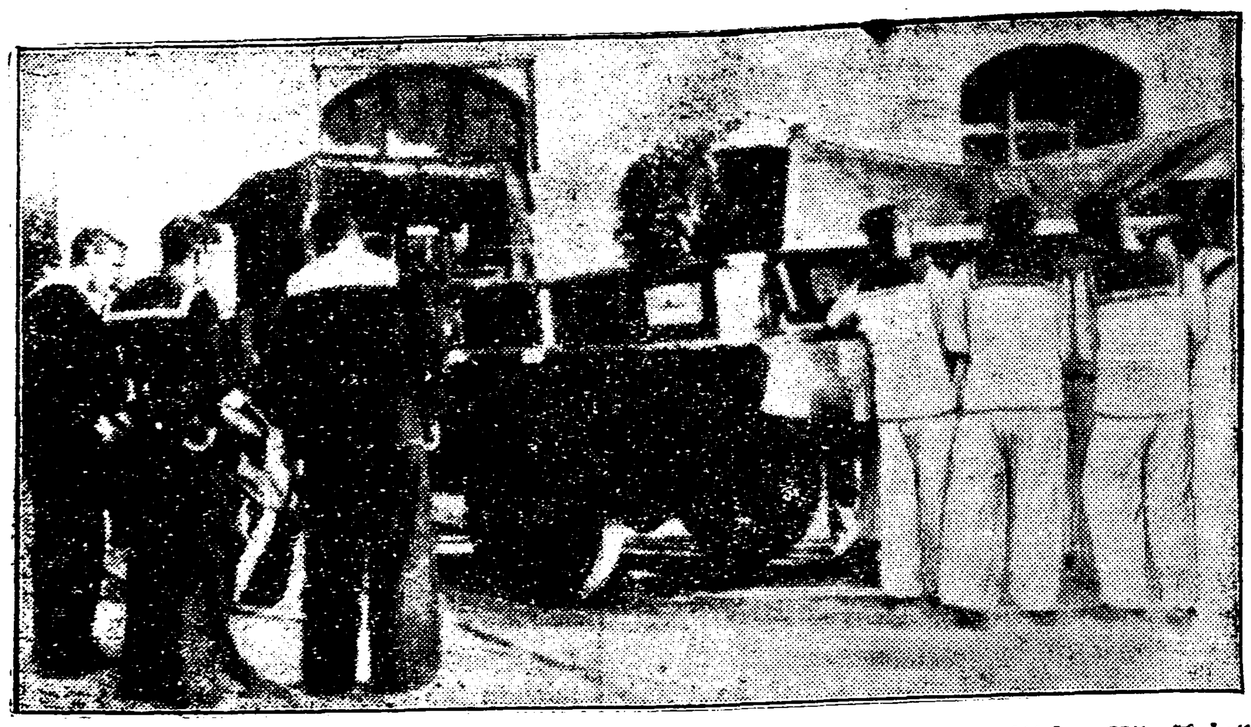

Wobrasowy telegram wo żarowańskich ßwjatocźnosćźach sa morwych łódźe „Němskeje".

Póndźelu ßu ßo w Gibraltaru woporу njekniczomneho nadpada cźerwjenych lětadłow na panzerowanu łódź „Němsku" na tamnischim wojeŕskim pohrjebnischcźu ßwjatocźnje pokhowałe, doniž ßo skónczńje do Němskeje njepschewjesu. Wotpóßłanzy jendźelskich wójnskich łódźi, kotsiž w Gibraltarskim pschistawje wotpocźuja, każ też Gibraltarski gouverneur ßo pschi żarowańskich ßwjatocź-nosćźach wobdźělichu. Tu widźimy jendźelskich matrosow pschi pschewjesenju kaschcźow k żarowańskej ßwjatocźnosćźi. (Scherl Bilderienst, M.)

Generalny pólny marschall s Blomberg italskich padnjenych cźesćźi.

Generalny pólny marschall s Blomberg s němskim wupóßłanzom s Hasselom padnjenych pschi rowje njesnatehwojaka wěnz położił. (Scherl Bilderdienst, M.)

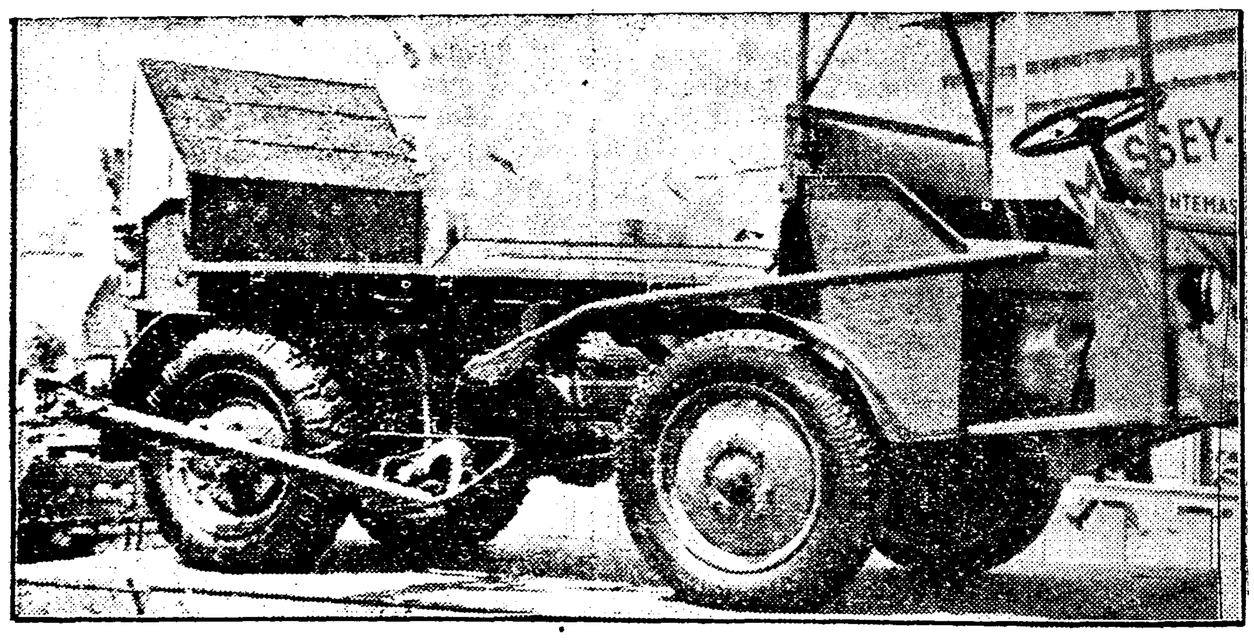

Nowosćze na statnej wustajeńzy seźiwjeŕskeho stawa.

Tutón pólny wós na statnej wustajeńzy seźiwjeŕskeho stawa w Mnichowje ßo sa wscho hodźi. Sa 0,25 pjenjezkow wudawkow sa palidwo wukonja tute wosydło wschě wschědne dźěła, je pólny wós, ale też ßyczak. Se 120 zentnarjemi, kotreż ßo hodźa na njón nakłasćź, dozpěje na krutej drósy spěschnosćź 16 kilometrow sa hodźinu. (Scherl Bilderdienst, M.)

Woheń litwinsku wieß snicził.

Wieß Wewirszany je wulki woheń podeschoł. Pschi tym ßo 300 domow, mjes nimi fara, rěsak, a zyła liczba klamow spali. Zyrkej, kotruż bě woheń tehorunja hizo hrabnył, móżesche ßo w poßlednim wokomiku wukhowacź. Hascheŕske dźěła ßu s wietscheho dźěła Memelske wohnjowe wobory dokonjałe. 500 woßobow je bjes tsěchi. Schkoda ßo na 200 000 hr. woblicźa.

Tworowy parnik „Oliva" w płomjenjach.

Na 7900 tunow wulkim němskim parniku „Oliva" je, hdyž bě łódź 2. junija rano pschistaw Manilu wopuschcźiła, w składźischcźu woheń wudyrił. Pschi hascheńju ßo dwaj offizěraj a 3 matrosojo sranichu. Wobßadka, kotraž s 51 ludźi wobsteji, ßo dale prózuje, woheń salecź. Łódź ßo se ßwojej mozu prózuje, do pschistawa Manile ßo wrócźicź. Sranjenych mjes tym druhe łódźe, kotreż na pomoz pschikhwatachu, haschecź pomhaja.

Wichory a syma w Sadnjej Pommorskej.

Wichor, kotryž pschedwcźerawschim hacź hłuboko do nozy s wulkej mozu wějesche, dozpě na rańschim morju a w Schcźecźinskim pschistawje sylnosćź 10 hacź 11. Mjeńsche łódźe dyrbjachu w pschistawje wostacź, so bychu lěpsche wjedro wocźakałe. W pschistawje ßo płachty płachtateje łódźe „Silo", kotraž s nakładom briketow se Schcźecźina do Stockholma płuwasche, płachty rostorhane. Potom wětr łódź vola Ziegenorta na brjóh cźißny. W sahrodach a ßadowych schtomownjach je wichor cźežke sapuscźenja naczinił. W sadnjej Pommorskej woßebje we Rügenwaldskim, Greifenbergskim a Kößlinskim wokrjeßu thermometer hacź na 0 padźe. W Schlauestkim wokrjeßu je mrós w sahrodach a na polach wulku schkodu naczinił.

Radio

Sobotu 5. junija ßo ßłyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, tacźele. 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěsćze. 11,45 wo pczokarstwje. 12 pschipołdnischi konzert (s Königsberga), w pschestawzy 12,55 cźaßowe znamjo a 13 sbożopschecźa. 13,45 powěsćze. 14 wschelaka hudźba. 15,10 ludowe reje. 16 tacźele. 18 dujeŕska hudźba. 18,40 sport tydźenja. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß s Němskeje. 20 powěsćze. 20,10 konzert. 22 powěsćze, sport, wothłóß s Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěsćze. 9,30 wupołdźenje a pschetrjebanje. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótßławja), w pschestawzy 13 a 14 powěsćze. 14,15 tacźele. 16 konzert (s Kölna). 19,10 Lipsczanski kaleidoskop. 20 rěcź němskeho lětarstwoweho ministra generalneho wyschka Goeringa. 22,30 powěsćze.

Warschawa: 20 konzert. — **Praha:** 21 wojeŕski konzert.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawafni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleř; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towařstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 128 — Budyšin — Sobotu 5. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Italske wóisko zwučowaše před Blombergom

Němſki wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg běſche pjatk we wokolinje Civitavecchie pſchi wojeŕſkim ſwuczowanju pſchitomny. Swuczowanje, pſchi kotrymž ßo ſ wótrej muniziju tſěleſche, połdra hodźiny trajeſche. Na wojowanju wobdźělichu ßo ſchtyri bataillony pěſchkow, ſchtyri lohke a ſchtyri czežke wotdźělenja artillerije, bataillon czornokoſchlakow a bataillon lohkich tankow.

Pſchi wojowaŕſkim ſwuczowanju ßo nainowiſche brónje italſkeho wójſka wužichu. Statny podſekretar general Pariani wojowanje nawjedowaſche. Generalny pólny marſchall ſ Blomberg daſche ßebi wo jenotliwych dźělach wojowanja rozprawjecž. Po ſwuczowanju ſtatny podſekretar Pariani němſkemu hoſczej nowe kanony, maſchinſke tſělby a tanki kaž tež druhu wójnſku potrjebu pokaſa.

Hdyž ßo Blomberg wot wojeŕſkeho ſwuczowanja wróczeſche, jeho wſchndże wutrobnje witachu.

Pjatk popołdnju ßo w Toru di Quintu ſajimawe ſwuczowanje italſkich jěſdnych a motoriſowanych wojakow pſchedwjedźechu. Tež pyſchni libyſzy jěſdni ßwoje ſwuczowanja pokaſowachu.

Ssobotu pſchipołdnju ßo generalny pólny marſchall do Neapla poda, ſo by ßo tam popołdnju pſchi hiſtoriſkich jěchaŕſkich ßwjedźeńſkich hrach wobdźělił. Pjatk wjecžor běſche wón czeſtny hóſcž offizěrſkeho korpſa w garniſonſkim kaſinu w Romje.

Zymske pućowanje z łódźemi „mocy z radosće“ do Italskeje

Němſki organiſaziſki nawjednik dr. Ley je ßwoje pſchednoſchkowe puczowanje ſapoczał. Schtwórtk je na ſhromadźiſnje dźěłoweje fronty w Barlinje wo dnjowych praſchenjach hamtarjow rěczał.

Dr. Ley pak woßebje ſkutk „mozy ſ radoſcže“ wopißowaſche. Na kupje Rujanje ßo wulke móŕſke kupjele twarja. Tukhwilu na twarje 1800 ludźi dźěła. Hiſchcže w tutym lěcže ßo pak jich liczba na 7000 powjetſchi.

Druhe móŕſke kupjele, ſa kotrež je plan hižo hotowy, ßo w Kolbergu w Pomoŕſkej natwarja. Tſecže móŕſke kupjele położa ßo do Rańſcheje Pruſkeje a ſchtwórte do krajiny Kiela abo Travemündy. Tak ſměje dźěłowa fronta ſa najdlěje 10 lět pſchi Rańſchim morju ſchtyri wulke kupjele, kóždе ſ 2000 łožemi. Dźěłowa fronta je dźenßa hižo najwjetſchi twarſki pſchedewſaczel we Němſkej.

Dr. Ley tež wo mjeſenarodnym ſhromadnym dźěle porěcža. Wón tež na bliſke ſkhadźowanje „mozy ſ radoſcže“ pokaſa. Tež tón króczž budźe 50 narodow ſaſtupjenych. Na ſakołžku ſrěčženja mjes němſkej a italſkej dźěłaczeŕſkej organiſaziju wot pſchichodneho oktobra budźa łódźe „mozy ſ radoſcže“ po Ssrjedźoſemſkim morju jěſdźicž. Łódźe potajkim njebudźa wjazy wotpoczowacž, ale němſzy dźěłaczerjo ßo na nich ſ Genun, Bjenatkow a Triesta na puczowanje po rjanym Ssrjedźoſemſkim morju podadźa.

Před pućowanjom němskeho zwonkowneho ministra do krótkorańšeje Europy

W bołhaŕſkich nowinach a bołhaŕſkej ſjawnoſczi je powěſcž wo wopycže němſkeho ſwonkowneho miniſtra ſ Neuratha w Beogradźe, Sofiji a Budapeſtu ßylny ſajim ſbudźiła. Nowiny „Sſłowo“ pißaju, ſo na nawjednika němſkeje ſwonkowneje politiki w Sofiji wutrobne witanje czaka, dokelž ſtej Bołhaŕſka a Němſka ſ tradizionalnym pſcheczelſtwom ſwjaſanej.

Juhoßłowjanſke nowiny ßu powěſcž wo wopycže němſkeho ſwonkowneho miniſtra ſ Neuratha w Beogradźe na jara napadowaze waſchnje woczjiſchczale. Połhamtſke nowiny „Wreme“ pißaju, ſo jeho wopyt w Beogradźe dwoje wjeßele ſbudźi. Nas ßo Beograd ſ wopytom němſkeho ſwonkowneho miniſtra poczeſczi a ſdruha je wopyt dopokas ſa to, ſo ßo pſcheczelſke poczahi mjes Juhoßłowjanſkej a Němſkej hiſchcže bóle ſkruczа.

Dźensa poręči Göring wo powětrowym škiće

Dźenßa ßobotu wjecžor we 8 hodź. wſchitke němſke radia rěcž němſkeho miniſtra ſa lětaŕſtwo a roskaſowarja lětaŕſkeje brónje generalneho wyſchka Göringa wo praſchenjach powětroweho ſchkita porěczi. Jeniczžy němſki ſczelak rěcž njepeſchnjeße.

Wjelepſcheradnika a krajneho pſcheradnika wotprawili.

W Barlinje ßu pjatk rano Helmuta Hirſcha wotprawili. Jeho běchu 28. měrza 1937 dla ſłóſtniſtwa pſcheczjiwo § 83 němſkeje khłoſtanſkeje knihi k ßmjerczi ſaßudźili. Hirſch je po poruczžnoſczi wjelepſcheradnikow we wukraju do Němſkeje pſchiſchoł, ſo by tu rosbuchnjenja ſkucził. Helſkej maſchinje, kiž chzyſche wón wužicž a kiž běſchtej we wukraju dźěłanej, móžeſchtej ßo ſwěſczicž.

Tohorunja pjatk rano ßu 20lětneho Oskara Deunera ſ Villingena wotprawili. Ludowy ßud běſche jeho 12. dezembra 1936 dla krajneje pſcheradu k ßmjerczi ſaßudźił a jemu czeſtne prawa na czaß žiwjenja wotrjeknył.

Pſchepytowanje kataſtrofy powětrona „Hindenburga“ ßo ſkónczžiło.

S Newyorka ßo powě, ſo dr. Hugo Eckener a ſbytne ßobuſtawy kommißije ſa pſchepytowanje powětrona ſe ſpěſchnym parnikom „Europu“ ſ Ameriki do Němſkeje jědu. Parnik „Europa“ 8. junija do Bremerhavena pſchijědźe.

Schtyrjo wukhowani ſ powětrona „Hindenburga“ ßo do Cuxhafena pſchiwjeſli.

Pjatk pſchipołdnju ßu ßo ſchtyrjo wukhowani powětrona „Hindenburga“ ſe ſpěſchnym parnikom „Němſkej“ do Cuxhafena pſchiwjeſli. Tuczi ßu powětronſki lěkaŕ dr. Kurt Rüdiger, inženěr Rafael Schaedler a maſchiniſtaj August Deutſchle a Adolf Fiſcher.

Hiſchcže jedyn worwy łódźe „Němſkeje“.

W Ibizy je wyſchſchi tepjeŕ Alfred Meyer wumrěł. S nim je ßo liczba woporow na panzerowanej łódźi „Němſkej“ na 28 powjetſchiła.

Němſka czeſczi pólneho marſchalla Mannerheima.

W finſkim hłownym měſcže Helſinkach je němſki wupóßłanz Blücher ßrjedu finſkemu pólnemu marſchallej baronej Mannerheimej wulkokſchiž czeſtneho ſnamjenja němſkeho czeŕwjeneho kſchiža pſchepodał a jemu ſdobom wjednikowe ßbožopſcheczа k jeho 70. narodninam wuprajił. Pólny marſchall Mannerheim dźakowaſche ßo we ßwojej rěczi wutrobnje ſa czeſcž, kiž je ßo jemu doſtała.

Wusudy přećiwo Němcam w Tarnowicach

Pjatk popołdnju je Tarnowizſki podkrjeßny ßud w proceßu pſcheczjiwo 26 młodoſtnym Němzam ſ Katowiz, Tarnowiz a wokoliny wußud wosjewił. Wobſkoržеnych tajneho ſwjaſkaŕſtwa winowachu. Kaž w prěnim Tarnowizſkim proceßu Němzowſtwa pſcheczjiwo mnohim młodoſtnym w novembru lońſcheho lěta ßud tež tón króczž czežke khłoſtanja poſtaji. Se 26 wobſkoržеnych ßo jenož jeniczki wuwinowa, Wſchitkich druhich pak, mjes nimi 15 małolětnych hólzow a holzow, jako winowatych ſpóſna.

Schěſcž wobſkoržеnych doſta lěto jaſtwa. Wóßom druhich wobſkoržеnych ßo k jaſtwu wot dweju měßazow hacž do poł lěta ſaßudźi. Jědnacže wobſkoržеnych njeje hiſchcže 17 lět ſtarych. Tutych woczehnjeŕſkemu wuſtawej pſchepokaſachu. Ssydom hólzam a holzam ßo na tuto khłoſtanje tſi lěta wupruhowańſkeho czaßa pſchiſwoli. Woni pak ßo ſa tutón czaß pod pſchedporuczniſtwo ſtaja. Jenož dwěmaj k jaſtwu ſaßudźenymaj wobſkoržеnymaj ſchtyri lěta wupruhowańſkeho czaßa pſchiſwolichu. Sakitaŕ je ßo hnydom pſcheczjiwo wußudej powołał.

Kommanda w Španiskej so znowa zarjadowałe

Po ßmjerczi generala Mole je ſtatny ſchef a wyſchſchi roskaſowaŕ ſchpaniſkeho naizonalneho wójſka general Franko hnydom wojeŕſke wyſchſche kommanda hinak rosdźělił.

Połnóžne wójſko, kiž je dotal general Mola wjedł, dźěli ßo do zentralneho a do połnóžneho wójſka. Nowe połnóžne wójſko wopſchija baſkowſku a kantabriſku provinzu, a jeho wjednik je general Davila.

Zentralne wójſko wobßahuje Kaſtilſku a Aragon, nad nim roskaſuje general Saliquet. General Queipo de Llano woſtanje wjednik połodniſcheho wójſka.

Generala Molu su pjatk pokhowali

Wo ßmjertnym ſnjeßboženju ſchpaniſkeho generala Mole ßo hiſchcže powě, ſo je w lětadle ßydom woßobow ßedźało. Tute ßu wſchitke ßmjercž poczeŕpiłe. Nimo generala Mole ſchtyrjo offizěrojo genralneho ſtaba ßobuleczachu.

Snjeßboženych ßu wczera pjatk pſchipołdnju w 12 hodźinach w Burgoſkej kathedrali pokhowali. Němſki póßłanz general Faupel je ßo hiſchcže ſchtwórtk wjecžor ke generalej Frankej podał, ſo by jemu ßwoje ßobužarowanje wuprajił. Generala Molu ßu do Pamglony pſchewjeſli a tam pohrjebali.

Sowjetojo jednanja kaža

Mjeſenarodne nowiny pißaju nadrobnje wo jendźelſkich namjetach, ſ kotrymiž ma ßo jaßo wupjelnicž próſdnjenza, kiž je ſe ſłóſtniſtwom w Ibizy w ſchpaniſkej namóŕſkej kontrolli naſtała. Nowiny woczakuja wotmołwu Němſkeje a Italſkeje, ſdobom pak wo dlěſchich rosrěczowanjach pißaju, kiž budźa pſched nowym prawym ſkutkowanjom dohladowanja trěbne.

W jendźelſkich a franzowſkich nowinach ßo na prěkowanja ßowjetow pokaſuje. Tuczi bychu najradſcho tenu ſadźěwali, ſo ßo wo zyłym praſchenju mjes Němſkej, Italſkej, Jendźelſkej a Franzowſkej ſhromadnje jedna.

Ssowjetojo bychu rad widźeli, ſo bychu ßo tute jednanja do neutralnoſtneho wubjerka pſchepołožiłe. Tam móže jich ſaſtupjeŕ łóžo jednanja kaſycž. Nimo teho ßo w jendźelſkich nowinach hižo rosprawja, ſo budźe ſaſtupjeŕ bolſchewiſma w neutralnoſtnym wubjerku wot Němſkeje a Italſkeje rukowanje žadacž, ſo lětadła a wójnſke łódźe Valenziſkich czeŕwjenych njenadpadujetej.

Nimo teho ßowjetojo žadaju, ſo ßo ſchefojo wójnſkeho łódźſtwa Němſkeje, Jendźelſkeje, Franzowſkeje a Italſkeje, jeliſo ßo Němſka a Italſka ſaßo wobdźělitej, jako inſtanzá njepoſtaja, ale ſo ßo pſchipad najprjedy neutralnoſtnemu wubjerkej pſchedpołoži. Tajke bolſchewiſke plany wěſo njemóža wuhladу na wuſpěch jendźelſkich prózowanjow polěpſchicž.

Jendźelſki póßłanz pola hrabje Ciana.

Italſki ſwonkowny miniſter hrabja Ciano je pjatk popołdnju jendźelſkeho póßłanza ſira Erika Drummonda pſchijał. Drummond miniſtrej namjety jendźelſkeho knježeŕſtwa k pokraczowanju mjeſenarodneje kontrolle pſchi ſchpaniſkim brjohy Ssrjedźoſemſkeho morja rosjaßni a chzyſche ſhonicž, kak ßo italſke knježeŕſtwo k namjetam ſtaja. Kaž ßo ſ Roma powě, hrabja Ciano hiſchcže njeje ſtejiſchczo italſkeho knježeŕſtwa rosjaßnił, dokelž wono hiſchcže njeje jendźelſke namjety dopruhowało.

Wojeŕska konfezenca w Prazy

Kaž ßo hakle něſko ſhoni, je ßo na ſpocžatku tuteho tydźenja w Praſy wažna wojeŕſka konferenza wotměła. Wojeŕſkich kommandantow ſ Brna, Bratißławy, Morawſkeje Oſtrawy a druhich namjeſnych měſtow běchu na tutu konferenzu do Prahi ſkaſali.

Kaž ßo powě, je ßo pódla wſchitkich wodźazych pſchißłuſchnikow czěſkoßłowakſkeho generalneho ſtaba tež ſtajny ſchef franzowſkeje wójnſkeje mißije wobdźělił. Na konferenzy je ßo woßebje wo wobtwjerdźenjach mjeſow a wo wojeŕſkich naprawach ſa bjeſſtrach pſchi awſtriſkich a wuheŕſkich mjeſach rěczało.

Nowy politiski nadpad na šulskeho hólca w Francowskej

W Toulousu ßu kommunistizy naschczuwane schulske dźeczi ßwojeho towařischa nadpadle. Dźeßacź hólzow sadźerja 13lětneho schulerja Michela Ribbella, kiž mějesche k ßwojemu jědnemu kołu nazionalnu khorhojczku pschiczinjenu. Woni hólza s koła storczichu, jeho pschebichu a s nohami do njeho kopachu. Skóncznje ßo hischcźe s kamjenjemi do ßwojeho wopora dachu. Wukhadnizy hólza jeho czwilowarjam wutorhnychu a jeho k lěkarjej dowjedźechu. Hrubi nadpadnizy czeknychu.

Njedawno ßu w franzowskim měscźe Lyonje marksistizy hólzy jeneho hólza kamjenjowali, dóniž njeje wumrěł.

Marschall Blücher w Moskwje.

S dalokeho ranja je kommanděr tamnischich ßowjetskorusskich wojakow marschall Blücher do Moskwy pschijěł.

Marschall Tuchaczewski, kotrehož ßu na schefa wojerskeho podkrjeßa nad rěku Wolgu ponižili, Moskwu hischcźe njeje wopuschczil.

Němsko-jendźelske jednanja dla wójnskeho łódźistwa.

Pjatk ßu ßo saßo jednanja mjes Němskej a Jendźelskej wo kwalitatiwnym srěczenju dla wójnskeho łódźistwa sapoczałe. Srěczenje ma bycź wudospołnjenje němsko-jendźelskeho srěczenja dla wójnskeho łódźistwa s 18. junija 1935. Nowe jednanje je spokojace.

Wusudźenja

§ Sa ßnadnu mſdu bě nětko 60 lět stara w Barcźe bydlaza Marija swud. Nowakowa rodź. Dejkez s Dubrawki něhdźe 10 lět dołho kóždě běrtl lěta raß za zastupjerja mydłoweje fabriki Platona k rucznym wozom 2 hacź 3 zentnarje mydła s dwórnischcźa wotwjesła a jednotliwe pakcźiki skazarjam w Barcźe a wokolinje rosdawała a kupny pjenjes sesběrała. Tutón mějesche pschi wotliczenju Platonej wotedacź. Sa ßwoje prózowanja dósta 4 proz. s wobrota. Pschi pośłednim wotliczenju s lěta 1936 wupokaza ßo mały njedobytk. So by ßo zastupjer schkody sminył, bě twory, kotrež běchu na składźe wotewiał. Pschi tym pak wosta mały ßbytk we wyßokoscźi 17,82 hr. njekryty. Tutón pjenjes je pjecza Nowakowa s njeprawom za ßebje wužiła a tehodla bu dla pschekschiwjenja wobskoržena. Hamtski ßud w Budyschinje pak wobskorženu njemějesche za winowatu, zo je s wotpohladom ßebi pjenjeßy pschiswojiła a ju wuwinowawschi napołoži wudawki statnej pokładni.

§ Srazenje dweju awtow w Rakezach dopołdnja 31. měrza zajimowasche hamtski ßud. Wobskorženy bě Willi Pětschka s Budyschina. Tutón bě pjecza srazenje łohkomyßlnje s tym zawinował, zo njebě wjednikej druheho awta jemu pschisteiaze pschedźěsdne prawo pschewostajił. Sa to bě khłostański pschikas na 10 hr. pjenjěžneho khłostanja abo 2 dnjej jastwa dostał. Pschecźiwo temu ßo Pětschka powoła. 31. měrza bě P. se ßwojim wozom s Noweje Wßy pschikhadźejo w Rakezach we wokomiku na zakhodźe do noweje dróhi dojěł, jako s tuteje dróhi s prawa ßo druhi wós pokaza, kiž ßo na lěwo zawiny. Wjednik tuteho woza bě po pscheßwědczenju ßuda pschedźěsdne prawo měł, dokelž bě srjedźnu dróhu do Noweje Wßy wjedźazeho pucźa hižo dozpěł, jako Pětschkowy wós do njeho srase a jón wobschkodźi. Pětschkowe napschecźiwjenje, zo by ßo srazenje wobeńcź hodźało, hdy by wjednik druheho woza w zawinjenju bóle na lěwo jěł, njemějesche wuspěch. Pětschku za winowateho spósnachu, a khłostanje ßo na 30 hr. abo 6 dnjow jastwa powyschi a též ßo jemu wudawki napołožichu.

§ Wobskoržbu dla paduschstwa bě Makß Hauza s Noweje Wßy pola Ziczenja pschecźiwo tam bydlazemu Alwinej Makßej Zenkerej zapodał. Pschi Hauzowej skale, w kotrejž ßo njedźělasche, běsche druha skała, kotruž bě Zenker pschez někajkim czaßom wotnajał. Tehdy bě Zenker, kaž pschizna, 30 schtuk wulkich plestrowanskich kamjeni s Hauzez skały ßebi wotnjeßł a k wupjelnjenju skazaneho wagoona kamjeni wužił. Saprěwasche, zo je kamjenje pokradnył a rjekny, zo bě hischcźe ßamßny dźeń woßobinizy Hauzje w jeho bydlenju wosjewił, zo ßej kamjenje bjerje a pschi tym na to pokazał, zo móže jemu kóždy czaß ßamßnu liczbu plestrowanskich kamjeni pschi potrjebje ze ßwojeje skały wróczicź. S tym bě Hauza též pschesjene był. Hauza a jeho ßyn njemóžeschtaj Zenkerowe wuprajenja saprěcź. Tehodla ßo Zenker wuwinowa.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Zitne hospodařstwo: W zaschłym tydźenju njejßu ßo na wikach wobstejnoscźe pscheměnile. Dalokož ßo wo poskiczenja rožki jednasche, běchu to wjetscha małe dźělby, kotrež we wobłuku zaměnjenskeje akzije na wiki pschikhadźachu. Poskiczenja pizowanskeho wowßa a jecźmjenja tehorunja njepschedleżachu. Wobkhod s rzanej muku wobmjezowasche ßo na krycźe běžneje potrjeby. Potrjeba rzanych wotrubow móžesche ßo jenož s dźěła spokojicź. Wobrot se ßuschenymi a zokrowymi truzkami je popuschczik, dokelž maja pschetrjebarjo nětko doscź seleneje pizy. Bělik wobßahowaze pizowadła, woßebje kokoßowe woßuchi, ßo dale pytachu.

Hospodarjenje se skotom: Na howjaze wiki bě ßo w zaschłym tydźenju doscź skotu pschihnało. Kajkoscź pschihnateho skotu bě trochu hubjenscha hacź zaschły tydźeń. Poskiczenja na czelazych wikach běchu trochu wjetsche hacź potrjeba. Pschihnate czelata pak móžachu ßo połnje rospschedacź. Skopow bě na wikach doscź na pschedań, tola na wschěch wikach wostachu pschebytki. Poskiczenja ßwini běchu wjetsche, tak zo móžesche ßo potrjeba po pschedpißanych kontingentach krycź.

Hospodarjenje s mlokom: W zaschłym tydźenju je ßo zaßo wjazy mloka wotedało. Též wotbytk czerstweho mloka bě wjetschi. W mlokařnjach je ßo trochu mjenje butry nadźěłało. Wotbytk twjerdeho twarożka bě dobry. Wotbytk mjehkich twarożkow njebě spokojazy.

Hospodarjenje s běrnami: Pschewulke poskiczenja jědźnych běrnow dale traje. Též w zaschłym tydźenju ßo běrny do južneje a wjeczorneje Němskeje pschedawachu. Poskiczene pizowanske běrny s dźěła czežko kupzow namakachu, mjes tym, zo fabriki na běrnjaze truzki kóždu dźělbu běrnow kupuja.

Hospodarjenje s jejemi: Na wikach wobkedźbuje ßo spadowanje domjazeje produkzije. Žiwe napraschowanje njemóžesche ßo połnje spokojicź. Pola wulkowobkhodnikow dokhadźaze dźělby dyrbjachu ßo hnydom dale dacź, tak zo składy ßo wutworicź njemóžachu. Zajim je woßebje za domjaze twory wulki.

Sahrodnistwo: Dla njedostatka wschěch družin ßadu pschedawasche ßo rjewjeń pschi wulkim poskiczenju jara derje. Dotal na wiki pschikhadźaze wukrajne wischnje a truskalzy ßo spěschnje rosebrachu. Též prěnje němske truskalzy ßo na wikach pokazachu. Njedźiwajo ßylneho napraschowania njemóžachu ßo poskiczenja zołotwje dospołnje rospschedacź. Též radiski ßo wschě njewotbychu. Kulrěpa a jědźna łoboda ßo we wulkich dźělbach na wikach poskiczeschtej. Též kórki za zołotej ßo derje pschedawachu. Dowjezene tomaty a ßydrowy kał, kaž též kromak ßo rady kupowachu.

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela po ßwj. Trojizy, 6. ßmažnika 1937.

S **Budyschina.** W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. sup. Berg prěduje, dop. ½12 hodź. směje fararź Paul dźěczikemschenje. Pop. w 3 hodź. směje fararź Paul kschczenja. — W Marijnej-Marczinej zyrkwi směje rano we 8 hodź. fararź Große Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. fararź Schneider prěduje; w 11 hodź. směje fararź Große dźěczikemschenje. — W Tuchořskej zyrkwi směje wjeczor w 6 hodź. fararź Paul mißionske kemschenje. — Sběrka za sdźerženje wosadneho dźěczazeho doma. — Póndźelu pop. ¼4 hodź. žónska ßłužba w Naturskim domje; wjeczor we 8 hodź. bibliske koło za žony w Lutherskim domje. — Wutoru pop. ¾3 hodź. nutrnoscź za njedźelnicźe w Pětrowskej zyrkwi; pop. w 4 hodź. mißionska ßłužba za žony w Societecźe; wjeczor we 8 h. směje fararź Schneider bibliskú hodźinu Pschi pólnym hrodźiku. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. mißionske schijeřske towařstwo we wosadnej diakoniji.

*

S **Huski.** Rano ¾9 hodź. ßerbska spowědź, dop. ¾9 hodźin ßerbske a ¼11 hodźin němske prědowanje (fararź Wjcźař).

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ßerbska spowědź, dop. w 9 hodź. ßerbske a ½11 hodźin němske kemschenje. Póndźelu rano w 7 hodź. rańscha nutrnoscź.

S **Minakała.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. ßerbska Boža ßłužba, w 11 hodź. ßerbske dźěczikemschenje. — Pop. w 2 hodź. kschczenska Boža ßłužba. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. evangelska ßłužba młodźiny za młode holzy.

Se **Sslepeho.** Dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. ßerbska Boža ßłužba. Ssmjertny kěrlusch ßo spěwa za Hendricha Krainkoz, mandźelskeho ßynka Jurja Krainkoz, dźěłaczerja w Sslepom. Kollekta za evang. wustaw diakonyßow w Frankensteinje. Pop. ½1 hodź. kschczenje. Wjeczor w 6 hodź. ßerbska Boža ßłužba se spowědźu a Božim wotkazanjom pola knj. Lohrowej w Dźěwinje.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. spowědź, dop. w 9 hodź. němska hłowna Boža ßłužba, ½11 hodź. ßerbska hłowna Boža ßłužba, w 12 hodź. ßerbske kschczenja, pop. w 2 hodź. němske kschczenja, w 4 hodź. pobožnoscź w Bethesda, a w 5 hodź. pobožnoscź we wokrjeßnej khorowni.

S **Wulkich Sdźarow.** (Porjedźenka.) Rano ½8 hodź. ßerbska spowědź a Bože wotkazanje we Wulkich Sdźarach, dop. ½9 hodź. ßerbske kemschenje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němske kemschenje we Werminghoffje a w 11 hodź. němska spowědź a Bože wotkazanje we Werminghoffje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Am 7. und 8. Juni 1937 werden die Geschäftsräume der Amtshauptmannschaft, Bismarckstraße 21 und des Bezirksverbandes, Strehlaer Straße 5 und am 9. Juni 1937 die Geschäftsräume der Bauabteilung, der Kraftfahrabteilung, Bismarckstraße 21, Nebengebäude, und die Geschäftsräume der Grundsteuerabteilung und der Revisionsabteilung, Albertplatz 14, gereinigt.

An den genannten Tagen können nur **dringende** Angelegenheiten erledigt werden.

Bautzen, am 3. Juni 1937. Der Amtshauptmann.

Syno nowych žnjow, dobre, strowe a suche **kupuje** stajnje z přiwjezbu do Magacina.

Heeresverpflegungsamt Bautzen
Telefon 2156/57 Nebenstelle 71.

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.
Spisał Dobrucký.

17] (Pokračowanje.)

Nětko zaso pak z rejow k našej přazy! — Što so z tym w zymje napředźenym lenom stawa? Tón njeńdźe něhdźe do města ke tkalcam, ale so domach tkaje. To je tola za kóždu serbsku hospozu wulka česć a wjesele, bórzy po póstnicach so za krosna, kaž na trón sydnyć, hač též poslednja cywka w płaće sedźi. W domje so tola přeco wjele płatu trjeba. Čeledź — służobne holcy a wotročcy dóstawaju tak a tak wjele łohćow płatu sobu jako wučinjenu mzdu. A dale, kak wjele płatu je nuzne w słowje k šatam, k łožam, k domjacym potrěbam, a te módre šórcuchi a płachćički a šantka, bjez kotrychž naši Serbja a Serbowki njemóža być, z wotkal bychu tola, prošu was, je brali, njebychu-li dosć płatu naše hospozy natkale?

VIII.

Serbscy kmótřa.

W Mózlicach su též prawje serbske póstnicy swjećili. Naš khěbětař Handrij z cyłym swojim domom hač do najmłódšeho Matija so též wobdźělichu. Ja so jim dźiwać njemóžu. Kóždy swjedźeń ma swoje prawo. — Hańža pak so jara lětsa njemóže wjeselić. Wona drje sobu so wjeseleše, ale z wutrobu běše něhdźe druhdźe — pola swojeho Jurja. Za nju wbohu žana wulka zabawa njesydaše — běše pak spokojom, štož za nju pódla wotpadny. — Toho pak njebě wjele. Jow dźěše po tym „suum cuique“. To rěka: hdyž holca žaneho lubeho njeměješe, dyrbješe na rejach jeno přihladować — kak so druzy wjerća. Hańža pak přenjese to wšo sćerpliwje w tej nadźiji, zo hižom na přichodnej kermuši za to bohate zarunanje dostanje. Wona žanej druhej holcy njezawidźeše, — přetož to derje wšě druhe wědźachu, zo jeje Jurij wšitkich druhich wjesnych hólcow přetrjechi.

*

Jedyn — abo dwaj tydźenjej po póstnicach porodźi Hana stroweho, druheho hólčka, kotrehož narod je małeho Matija wo nanowe kubło přinjesł. Pola našich Serbow je stare prawo, zo najmłódši syn — abo dźowka nanowe kubło wobkhowa. Staršе dźěći dyrbja jene po druhim z domu a staršej wostanjetaj z najmłódšim na hospodařstwje. Hdyž staj so staršej zestariłoj, dźetaj na wuměńk — a najmłódši, hdyž so woženi, je z hospodarjom, dyrbi pak po smjerći staršeju swojich bratrow a sotry, kaž nan běše postajił, wupłaćić.

Z tutym podawkom dyrbješe nětko Hańža z hospozu być. Wšo domjace dźěło wobstara wona. K tomu hišće měješe wothladać swoju lubu mać a najmłódšeho bratřika. Hana móžeše jej to wšo přewostajić. Wona so na to derje wusteješe a zastaraše wšo tak prawje, zo jeje nan hordy na swoju Hańžu husćišo k swojej Hanje praješe: „Ty sy Hańžu tak šwarnje wšo dźěło nawučiła, kaž sebi ja to sam nic hinak přeć njemóžu.“

Toho dla móžeše so též Hana dlěje hladać — hač to hewak naše serbske maćerje po porodźe činja. Ale, so wě, třeći dźeń dyrbješe tón młody hólčik swjatu křćenicu dóstać. Za kmótrow je Handrij dał přez babu dalšeju młodźencow a dwě holcy prosyć, kiž, kaž to hinak njemóže być, mějachu tole kmótřenje pola Handrijec za wulku česć. A hižom přichodnu njedźelu tole swoje čestne zastojństwo na so wzachu. Kmótraj hižom kemšam dźěštaj we swojej kmótřiskej drasće. Dołhi, módry suknjany kabat, na kotrymž wot khornarja hač ke kolenomaj rjany židźany bant z wonješkom wisaše — dar kmótrow bě jeju woblečenje. Kmótře pak dyrbještej z dźěsćom ke křćenicy přińć. Ale jeju kmótřiska pyšna drasta so tak łohcy njeda wopisać. Dołhi, běły, rjenje wušity šórcuch, kiž cyłu zelenu, suknjanu suknju kołowokoło zawiwa, je to přenje, štož pola njeju do woči pada. Potom nizki somočany lac, na kotrymž wot šije dele paćeřkojta pycha cyłe wutrobno přikrywa; wot plecow hač k łohćomaj leži běły wušity kitelk a spody njeho přez łohće pisanaj židźanaj rukawaj. Najwošebniše pak je jeju čestna pycha na hłowje, kiž wjele časa a wustojnosće sebi žada. K tomu je též w kóždej wsy wosobna žona, tak mjenowana „hładźawa“, kiž to dokonja. Pak zo je cyła hłowa, tak zo lědy něšto wot włosow wohladaš, z pisanymi, najbóle zelenymi židźanymi bantami zawita, a zady hłowy z jehličkami kwětkowa króna přityknjena, wot kotrejež dele po khribjeće cyły rjetomas židźanych bantow wisa. Abo w druhich wsach noša město tuteje bantoweje pychi „bortu“, z čorneho somota cylindriski zhotowany nastawk, kiž je zady kus wotewrjeny. Jomu je horkach přityknjene zelene, židźane wonješko, wot kotrehož banty dele wisaja. Za tych, kiž naše dobre serbske wašnja njeznaja, chcu přispomnić, zo jeno čestni kmótřa a kmótry smědźa tajkule pychu nosyć; na čož naši Serbja kruće dźerža.

Po kemšach, hdyž so poslednja kěrlušowa štučka a to stojo spěwa, stupja kmótraj a kmótře z dźěsćom k wołtarjej, wuspěwaja paćerje a wobroća so kaž na kommando wšitcy z wobličom k wosadźe, zo bychu so tak wšěm we swojej kmótřiskej pyše pokazali. — Hdyž ženjene žónske kmótřa, noša město wopisaneje holčaceje pychi na hłowje běłe hawbički — hewak wšo druhe kaž tamnej.

Handrij je dał k česći swojeho lubeho, stareho „knjeza“ swojeho najmłódšeho synka August křćić. A njeje skomdźił jemu do města též tykancy z kolancije pósłać.

(Pokračowanje sćěhuje.)

W Budyſchinje 5. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

W horju so pokaže, kajku maš wěru. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nižina, kotraž nad połnóznej Němſkej k ranju čžehnje, je pſchipkaw ſymneho powětra ſ połnozy ſaſtajiła. Naſchim ſtronam je nižina jenož mało deſchčža pſchinjeßła. Wyſchina nad krótkowjecžornej Europu dženßa hižo we wulkim džělu Němſkeje ſkutkuje. Pod jeje wliwom ßo rjane wjedro ſ wjecžora k ranju roſcherja. Tak ſměžemy rjane wjedro, kiž dženßa popołdnju ſaſtupi, jutſje njedželu žły dźeń. — Jutſje njedželu ßłónčžko 3.48 hodž. ſkhadža a ßo 8.09 hodž. khowa. Měßačžk ſkhadža jutſje na ranej 1.47 hodž. a khowa ßo popołdnju 5.26 hodž. — Wčžera wjecžor w 7 hodž. barometer 746, hygrometer plus 5 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 18 ſtop. čžopłoty. Dženßa rano we 8 hodž. barometer 748, hygrometer plus 6 a najniſcha nózna temperatura 16 ſtop. čžopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedželu: Rjane, ßłónčžne wjedro.**

*

Naſtupa nowe njedželſke khartki.

Wot dženßniſcheho ßo njedželſke khartki ſ Budyſchina do ſčžěhowazych ſtazijow wudawaja: do Wuleje Dubrawy (7 km.) 2. rjadownja 1,40 hr., 3. rjadownja 0,95 hr., do Wojerez (39 km.) 2. rjadownja 3,10 hr., 3. rjadownja 2,10 hr.; do Klučža (Klotzſche) (50 km.) 2. rjadownja 3,90 hr., 3. rjadownja 2,70 hr.; do Lipſka (173 km.) 2. rjadownja 13.40 hr., 3. rjadownja 9.30 hr.; do Radeberga (40 km.) 2. rjadownja 3,10 hr., 3. rjadownja 2,20 hr.; do Radworja (11 km.) 2. rjadownja 90 pj., 3. rjadownja 60 pj.; do Kulowa (33 km.) 2. rjadownja 2.60 hr., 3. rjadownja 1,80 hr.

— **Kulturne ſawjedženja w Budyſchinje** w tydženju wot 6. hacž do 12. junija 1937: Sobotu 12. junija, 17.15 hodž. w Pětrowſkej zyrkwi 19. hudźbny něſchpor.

— **Snjeſboženje na dróſy.** Na Kaeublerſkej dróſy pjatk pſchipołdnju wokoło 12 hodžin woßobowy auto ſ města jědžo do kołojězdneho, kiž pſched nim jědžeſche, ſawadži, jeho powali a jeho někotre metry ßobuwlečžeſche. Kołojězdny ſ mjaßowej ranu na kolenu wotendže. Jeho draſta ßo rosdrě.

S **Khróſta.** Naſchimaj wjeßnjanomaj Bjedrichej Awguſtej Köhlerej a jeho mandželſkej Amaliji Guſtli rodž. Wuſtmannez běſche 30. meje pożčžene, ſo ßmědžeſchtaj ßwój ſłoty kwaß woßwjeſčžicž. Knjes woßadny farař Laſer jubilaromaj čžeſtne wopiſmo krajnozyrkwinſkeje wyſchnoſčže pſchepoda. Wobaj jubilaraj ſtaj we woßadže ßobudžěłakej, wón w zyrkwinſkim pſchedßydſtwje a wona w žónſkej ßłužbje. Bóh ſpožčž jubilaromaj, kiž ßmětaj ßo nad dobrej ſtrowoſčži wjeßelicž, miły wjecžor žiwjenja!

S **Rakez.** 30 lět ſkótny lěkař. Kaž veterinär medizinſkeje fakulty Lipſčžanſkeje univerſity woſjewja, wot ſpočžatka 1919 w Rakezach ſaſydleny praktiſki ſkótny lěkař dr. Schnabel 6. junija ßwój 30lětny powołanſki jubilej woßwjeczi. Jubilar je dla wulkeho ßwojeho naſhonjenja a dla ßwojeho pſchecželneho waſchnja wſchudže derje ſnaty a woblubjeny.

S **Koblic.** Słoty kwaß. Sswój ſłoty kwaß ßwjeczi póndźelu t. m. wumjeńkař Jan Bär ſe ßwojej mandželſkej Hanu rodž. Peltez.

S **Kulowa.** W Dubrinku w ſkale je kamjenjerubař pólſkemu džěłačžerjej 3 porſty praweje ruki nimale zyle wotmjatk. Snjeſbóženeho do Kulowſkeje khorownje dowjeſechu.

S **Wojerez.** Pſchi tak mjenowanym džiwim mužu ßo lěß paleſche. Wohnjowa wobora ſ Niedźichowa, Mětnizy a Lipeje ßo na haſcheřſkich džěłach wobdžělichu. Pſches 30 kóraow wyßokeho lěßa ßo ſpali.

Ze Sakskeje a dalších krajow

Se **Žitawy.** Tež jedyn Žitawčžan mjes morwymi łódže „Němſkeje". Žitawa žaruje něſko wo wopor bolſchewiſtiſkeho bombowego nadpada na panzerowanu łódž „Němſku". Něſko na ſčžěhwki ſranjenjow ſemrěty 21 lět ſtary wyſchſchi teniek Helmut Schubert je ſyn pjedawſcheho hoſčženzarja Adolfa Schuberta, kotryž pjedy hoſčženz Bergkeller wobßedžeſche.

S **Moſta w Čžechach.** W Seeſtadtel w němſkich Čžechach 22 lět ſtary muž ßwoju něhduſchu njewěſtu nadpadže a ju čžežzy ſ nožom ſrani. Potom ſapali dom džěſche do ßwojeho bydlenja, hdžež ßo ſ wokna čžißny. Wobeju młodeju čžłowjekow dyrbjachu w bjesnadžijnym ſtawje do khorownje dowjeſcž.

Powěsće z cyłeho swěta

Čžežke ſraženje w Drježdžanach.

Pjatk wokoło 2 hodž. na Trachenbergſkim naměſčže k móznemu ſraženju mjes ſ Holſteina pſchikhadžazym čžežitym čžahom a čžěrjazym čžahom nadróſneje čžary čžo. 6 dóńdže. Wjednik čžežiteho čžaha ßo ſnutskownje ſrani a žona, kotraž jeho pſchewodžeſche, ßebi ſ ſchklenžu rany narěſa. Wobaj ſnjeſboženaj dyrbjeſchtaj ßo do khorownje w Bjedrichownym měſčže dowjeſcž. Nimo teho ßo tſjo pucžowazy čžěrjazeho čžaha lóžo ſranichu. Wohnjowa wobora pomhaſche wobkhadny ſadžěwk wotſtronicž. Pſchičžinu ſraženja bě wobſchkodžene wodžidło čžežiteho čžaha.

Młode kócžki do wodoweho dowa.

Wot wobſkórby čžwilowanja ſkotu wuwinowany. Saßadne rosßudženje. Mała khłoſtańſka komora Barlinſkeho krajneho ßuda rosßudži jako powołańſka inſtanza ſaßadnje w praſchenju, hacž ßmědža ßo młode kócžki ſatepicž abo ma-li ßo w tutym waſchnju morjenja čžwilowanje ſkotu ſpóſnacž. W tutym jednanju ßłyſchany wězywuſtojny mjes druhim rjekny, ſo je rosdžěl mjes młodymi a ſtarymi kócžkami. Pola ſtarych kócžkow ßo ßamo roſumi, ſo ßo tute ſkótſchkitazemu towařſtwu k bjesboloſtnemu morjenju pſchepodadža. Schtož młode kócžki naſtupa, je ſkótſchkitaze towařſtwo we woßebitym lětaku doporučžiło, ſo ß tute ſ dyrjenjom na hłowu morja! To pak kóždy njemóže. Starſcha methoda, ſatepjenja młodych kócžkow je tehodla pſchezo hiſchčže najlěwſche waſchnje morjenja, woßebje dokelž je ßo pſchi wědomoſtnych pſchepytaniach wukopało, ſo młode kócžki nimaja najmjenſchi ſtrach pſched ßmjercžu. To móže ßo jako dopokas ſa to wobhladowacž, ſo je jich wědomje hiſchčže dospołnje njewuwite, tak ſo ßmjertny ſtrach njeſpóſnaja. Satepjenje tehodla njemóže ßo jako čžwilowanje ſkotu wobhladowacž. Khłoſtańſka komora ßo tutemu nahladej pſchiſamkny a tehodla wobſkorženeho wot poroka čžwilowanja ſkotu wußwobodži.

Straſchny ſadobywař do pjenježnych khamorow do khłoſtaŕnje pucžuje.

K 4 lětam khłoſtaŕnje a k ſhubjenju čžeſtnych prawow na 5 lět 19. khłoſtańſka komora Barlinſkeho krajneho ßuda 50 lět ſtareho hižo pokhłoſtaneho ſadobywarja do pjenježnych khamorom Fritza Polzina ſaßudži. Jeho pomoznik, 30 lět ſtary Bjedrich F. Eiſter, doſta 2 lěčže jaſtwa, mjes tym, ſo dalſchi ßobuwobſkorženy ſ tſi měßazami jaſtwa a ſbytni 6 ſ pjenježnymi khłoſtanjemi wotendžechu. Eiſter bě ßwojemu pſchecželej Polzinej ſdžělił, ſo ßo we wulkowobkhodže njedaloko Alexandrowego naměſta něſchto čžinicž hodži. W jenej ſ pſchichodnych nozow puſchčži ßo Polzin do džěła, mjes tym ſo Eiſter na ſtraži ſtejeſche. Po hodžinje dołhim čžežkim džěle poradži ßo Polzinej pjenježny khamor wotewricž a bankowki ſa někotre tyßaz hriwnow ſ njeho wubracž. Polzin a jeho pſchecželjo běchu po tym kraßnje žiwi a ſa krótki čžaß pjenjeſy pſchečžinichu. Wulke wudawki kotrež čžinachu, pak ſbudžichu ſajim polizije, kotraž na to zyłu zwólbu ſaja.

Olina ßo dale pali.

Dokelž je ßo na 7900 tunow wulkim Hapagowym parniku wohen dale roſchěrił, dyrbieſche jón 51 muži wučžinjaza wobßadka wopuſchčžicž. Parnik ſteji w połnych płomjenjach a je drje ſhubjeny. Zyłu wobßadku „Olivy" je na pomoz pſchikhwatawſchi Lloydowy parnik „Friederum" pſchewſał. Friederum proßy ſe ſchkričžkowym telegramom wo lěkariow a medikamenty. Nowe wudyrjenje wohnja ma ßwoju pſchičžinu w tym, ſo ßo wohen na hłownaj wolijowaj tankaj parnika roſchěri. Pſchi haſchenju ßo 5 ßobuſtawow wobßadki čžežzy ſrani. Poſpyt čžežkoſranjenych ſ lětadłom do Mantle pſchenjeſcž, njeje ßo bohužel poradžił, dokelž njewjedro temu ſadžěwa.

Pſched twarom moſcheje w Praſy.

Hižo někotry čžaß ſaběra ßo muhamedanſka gmejna ſ myßlicžku, ßebi w Praſy moſcheju natwaricž. Hižo ras bě ßo wjele pjenjeß ſa tutón ſaměr nahromadžiło a tež twarſke pſchiſwolenje bě ßo hižo dało, jako ßo ſarjadnik tutych pjenjes, jedyn Inda, ſ jemu dowěrjenymi pjenježami ſhubi. Po tym pak njejßu pſcheſtali dary ſběracž, a něſko ma ßo ſ twarom moſcheje ſapočžecž. Muhamedanſka moſcheja ma bliſko hrodu njedawno ſemrěteho ßławneho čžěſkeho wjednika dr. Kramarža na Lětnej natwaricž, hdžež budže daloko widžecž.

Budźe Amerika čorna?

Njeßłyſchane ſnadowanje ličžby běłeje raßy w Amerizy. Čžorni ßo jara rosmnožeja.

Snowa ßo ſwěſčža, ſo ličžby porodow w Amerizy ſ kóždym lětom nadpadnje woteběraju. 1920 woſjewi knježeŕſtwowa ſtatiſtika ličžbu porodow ſ 23,7 ſa tyßaz, poßlednja offizielna ſtatiſtika pokaſuje ličžbu 16,9. We New Mexiko, Utah a Miſſiſſippi ßu najwyſchſche ličžby porodow, mjes tym, ſo Aricona, New Mexiko a Nevada maja najwyſchſche ličžby ßmjertnych padow. W Ariconje a New Mexiku je drje w prěnim rjedže mexikanſke wobydleŕſtwo ſamołwite ſa wulke ličžby porodow a tež ßmjertnych padow, mjes tym ſo je w ſtačže Miſſiſſippi woßebje čžorne wobydleŕſtwo ſ pſchičžinu wyßokeje ličžby porodow. Saitmawe je pſchi tym ſčžěhowaze ſwěſčženje: Los Angeles ſ 1 400 000 wobydlerjemi měješche we poßlednim lěčže jenož 17 299 porodow. Amerikanſki žurnaliſt Lee Shippey, kotryž je hižo huſčžiſcho tutón fakt ſ wulkim niemĕrom w nowinach rospominał, na to pokaſuje, ſo woßebje jendželſzy rěčžazy Amerikanjo maja wjele bjesdžěčžnych ßwójbow, mjes tym, ſo ßo na druhej ſtronje barbojte ludy w Sjednočženych ſtatach wurjadnje rosmnožeja.

Privatna sekretarka swojeho nana

S woprawdže njewſchědnym pſchipadom kanadiſki pſchekupz ßwoju džowku ſaßo namaka, kotruž njebě dożyła wjazy ſnak. Pſched něhdže dwazečži lětami tónle muž ſ Jendželſkeje do Kanady wupucžowaſche, hdžež jako jednory džěłačžeŕ ſapočžejo ßo po wulkej prózy ſe ſamožitym pſchekupzom ſta. Sswoju mandželſku wón ſ džowčžičžku w domiſnje ſawoſtaji a w běhu čžaßa ßo mjes ßobu tak wożuſbnichu, ſo ßebi mandželſkaj ani wjazy njepiſchtaj. Žona mjes tym wumrě, ſchtož muž wěſo njeſhoni, a džowku, kotraž bě mjes tym wotroſtła, zuja ßwójba ſa ßwoju pſchija. Njedawno něſko pſchekupz na ßwojim pucžowanju tež do Jendželſkeje pſchindže, hdžež w Hullu dlěſchi čžaß pſchebywaſche. Dokelž měješche wjele liſtowacž a ßam njemóžeſche dodžěłacž, ßebi ſa čžaß ßwojeho pſchebywanja ſekretarku pſchiſtaji. Na nawěſchtk ßo wěſta knježna Daiſy Fokſez ſamołwi. Holza běſche jara khmana a wuſtojna, a jako chzyſche pſchekupz Jendželſku ſaßo wopuſchčžicž a ßo do Ameriki wróčžicž, ßo wón prjedy hiſchčže wo ßwójbnych wobſtejnoſčžach ßwojeje pilneje ſekretarki wobhoni. K ßwojemu najwjetſchemu ſpodžiwanju ſhoni, ſo Daiſy Fokſez ſe ßamßneho měſta pokhadža, hdžež bě wón něhdy ſe ßwojej ßwójbu bydlił, a jeho ſpodžiwanje bu hiſchčže wjetſche, hdyž ſhoni, ſo njebě nowa ſekretarka nichtó druhi hacž jeho ßamßna džowka. Wulke běſche wjeßele ſaßonamakanja a na ßwoju džowku wěſo hnydom do Kanady do noweje domiſny ßobu wſa. j.

Ze žiwjenja španiskeho generala Mole

General don Emilio Mola Vidal je ßo w lěčže 1891 w kraju Pyrenejſkich hór narodžił. Wón ſ jeneje najnahladniſchich a najſtarſchich ßwójbow baſkowſkeho kraja pokhadža. Po pſchečžu ßwojeho nana wón jako kadett do kadettownje w Pamplonje ſaſtupi. Potom bu offizěr w jenym połku ſchpaniſkeje gardy a tu njewſchědnje ſpěſchnje poſtupowaſche.

General Mola běſche muž wurjadnych duchownych darow. Wot młodych lět ßem je wón politiſke poměry a wuwičže pſchi ſchpaniſkim kralowſkim domje ſe ſajimom wobkedžbował. Tak wón po čžaßu do republikanſkeho lěhwa pſchindže, ale dowěrjenje króny njeſhubi. Tak jeho w lěčže 1931 general Begenger ſa generalneho inſpektěra zyłeje ſchpaniſkeje polizije poſtaji.

Hdyž běchu krala Alfonſa XIII. wuhnali, ſtejeſche general Mola w prěnim rjedže mjes wodžazymi mužemi Schpaniſkeje. Dokelž wliw lěwizy pſchiběraſche, ßo Mola knježeŕſtwowym ſamołwitym wozuſbni. Tučži jemu roskas nad wojakami w Marokkowſkej pſchepodachu a myßlachu, ſo jeho na tuto waſchnje wotbudu.

Hdyž ſaßo poměrniſche knježſtwo k mozy pſchindže, ßo general Mola do Schpaniſkeje wróčži a wyſchſchi roskas nad korpſom w Navarrje pſcheweſa. Jako ßo wón knježeŕſtwu ludoweje fronty ſpječžowaſche, jeho 9. junija 1936 ſajachu a na njeho tukachu, ſo je ſběžkařſke hibanje pſchihotował. Dokelž pak generalej njemóžachu ničžo dopokaſacž, jeho ſaßo puſchčžichu. Hdyž krótki čžaß poſdžiſcho general Franko ſ kolonialnymi wojakami na ſchpaniſku ſemju ſtupi, běſche general Mola jedyn ſ prěnich, kiž na Frankowu ſtronu ſtupichu.

Schtož ſwěrinu pſchejědže, dyrbi to hnydom woſjewicž.

K ſtatnemu hońtwinſkemu ſakonjej ßu ßo w druhim wuwjedženſkim wukaſu w někotrych pſchipadach nowe prawne ſaßady tež ſa tych, kiž njejßu hajnizy, wudałe. Wyſchſchi ſarjadniſki ßudniſki rada dr. Lobe pokaſuje w kommentaru w „Reichsverwaltungsblatt" mjes druhim na winowatoſčž woſjewjenja. Schtož je wopravnjeny hońtwu wukonječž, ma prawo na kóždy kuß ſwěriny ſe ßwojeho hońtwinſkeho wobwoda. S teho wukhadža winowatoſčž kóždeho druheho, kiž žiwu abo morwu ſwěrinu na někajke waſchnje nabudže, ſo to hnydom woſjewi abo nabytu ſwěrinu woteda. Mjes tym, ſo měješche ßo woſejwjenje abo wotedačže jenož na wjeßnej poliziji ſtačž, je něſko dowolene, ßo hnydom na najeńka hońtwy direktnje wobrocžicž. Tutón pſchedpiß ßebi žada, ſo ßo tuta winowatoſčž „hnydom dopjelni". To tež ſa wjednika awta płačži, kotryž ſwěrinu pſchejědže.

Kedźbu na drjewowy hrib.

Pſched Budapeſtſkim ßudom jednaſche ßo wo ſkórzbje wo ſarunanje ſchkody, kotraž drje je jeničžka ßwojeho waſchnja w ſtawiſnach ßudniſtwa. Direktor wěſteje čžiſchčžeŕnje na wotpočžinku poda ſkóržbu pſchečžiwo wulkej drjewjaŕſkej firmje, dokelž bě pſchi twarjenju jeho ville drjewo na parkett dodała, kotrež wobßahowaſche bazille drjewoweho hriba. Wſchitke ſnutskowne ſarjadowanja, ſhotowjene ſ drjewa a tež hrjady ſa 3 lěta ſhnichu. Ssud dopóſna po dlěſchim jednanju a pſcheßłyſchowanju ßwědkow, ſo je ſkóržba woprawnjena a pſchiſna ſkóržbnikej prawo na ſarunanje ſchkody we wyßokoſčži 20 000 pengö a tež ßudniſke wudawki jemu napołoži.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 4. junija 1937.

Narodžiłoj ſtaj ßo: 1. 6. Fryzej Mikławſchej Gerhardej ſ Beymje, ratarjej we Wuherju, ßyn. — 3. 6. Makſej Alfredej Bernhardej, pjekarjej, ßyn.

Wumrěł je: 4. 6. Alekſander Bjedrich Erich Gurka, 5 měßazow.

Pſchipowědžiliſu ßo: 4. 6. Fryz Emil Kuhn, twarſki džěłačžeŕ a Melanija Marta Wolfez, hoſpodaŕſka pomozniza, wobaj w Budyſchinje. — Pawoł Marčžin Hertrampf, ſamkař a Erika Luiſa džěl. Brahnez rodž. Seyfriedez, wobaj w Budyſchinje.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Čišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Płóčliwe

bluzy • drasty • tkaniny

Dirndlske drasty

we wulk. wubjerku po tunich płaćiznach

A. Bokelmann Nachf.

mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Za horcy dny:

Košle za swiatok tydźenia za knieza w rianych mustrach, k tomu přihódne samowiazaki, kaž też sportske nohajcy, dale pisane soki, sportske čapki atd.

dóstanjeće płaćizny hódno pola

Johann Pötschke nasl. w Krósće

Hdźe?

daće swoje **filmy, platy** atd. ruče płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje
Hošćic hasa 21
Telefon 2134

Po zawrjenju klamach tuknće swoje fotowěcy prošn do kašća při mojich klamach **ZEISS-TESSAR**

4 sulnuch koni do dźěła

w starobje 7 hač 11 lět, dobre do jeno- a dwojopřezneho zapraha, miez nimi šwedska liška (kobła), přihódna tež k připuščeniu a ruskeho konia, ienož na ratarjow płaćiznyhódno předam. Dresden-N. na Lipsčanskej dr. 8, stara rězarnia skotu, prawy zajězd.

Mam wot dźensa w **Müllerec hoscenu w Njeswačidle**

transport **rańšopruskich wysokosnóčelnych**

kruwow

tehorunja z **jałojcami** na předań a na wuměnjenje. Rězny skót bjeru do płaćenja.

Habermann w Döringshofje

SERBSKE

SPĚWAŘSKE

potuńšene na

2,–hriwnje

su hišće dostać we

Serbskej knihańi

w Budyšinje w Serbskim Domje

Herbska grychta we Wudworju

Jutře njedźelu

ziawne reje.

Přećelnje přeprošujetaj

Jurij Noack a mandźelska.

Wjacy **koni do dźěła,**

cyłeho wola do zapřaha, wysokosnóčelne kruwy a jałojcy, kaž też běhaki mam w swojej hródźe na Hornčerskej hasy na předań.

Gustav Gneuß w Budyšinje. Telefon 2106.

Waš nawěštk

sym čitał w Serbskich Nowinach! Tehodla přińdu k Wam kupować! Hdyž to překupcej prajiće, wón so jara zwjeseli a wě, zo nawěštki čitaće a wón budźe sebi Was jako kupcow jara česćić. — Z tutym pomhaće Serb. Nowinam, Wašemu jeničkemu serbskemu dźenikej.

BMW-motorske koło

typy R 20, 200 ccm,
725,— hr.

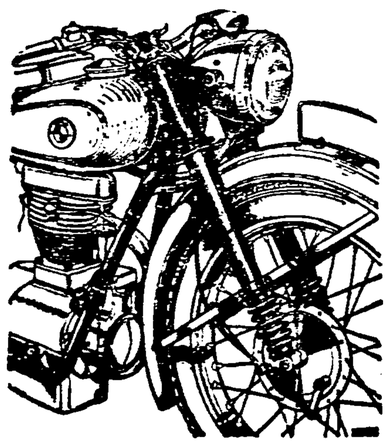

(je oficielny zastupjer)

CARL GAST

na Drjewowych wikach 27

Gumij. zahrodne hadźicy

we wšěch šěrokosć. ze zaruč. kołkom poskićam wot składa. Cyle dobre w dubańi garbowane

rjemjene z jadr. kože

we wšelak šěrokosć. stajnje na składźe. Wšě techn. potrjeby, wolije a tuki w wupruhowanej kajkosći poruča

Otto Büttner w Budyšinje na Hł. torhošću 9

Jutře (njedźelu)

wotewrja so kupjel

Marijna Studnja

MEBLE Rěču serbscy

khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd dostanjeće tunjo pola firmy

Marschke w Kamjencu, Oskar Müllerowa hasa čo. 8

Tara dobre wuspěchi pola

ischiasa, drjenja, wića.

tołstosće, kaženja požtwanja, nazymnjenja atd. změjeće w

Parapack-kupjelach

sotry Marianne Rüter
Budyšin. Hłowne torhošćo 9
Tel. 3439 — Suche počeńske kupjele

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wik! 28

Stare złoto a stare slebro

wšeje druhiny, też stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy

Guido Reiche na Hłown. torhošću 2

złote a slóborne twory
Dowolnosć čo. II/4969

Chcu trjebany

němsko-delnoserb. słownik

kupić. Poskićenja zapodaiće pod „F 1" na wudawarnju „Serbskich Nowin".

Nowy transport rańšopruskich

jałojcow a kruwow

dojědźe dźensa sobotu 5. junija popołdnju a je płaćizny hódno w mojich hródźach na předań.

Gustav Greibig w Supowje

Telefon Kumwałd čo. 295.

Jězdne koła / šijace mašiny centrifugi / pisańske mašiny

Wuporjedźerńja

PAUL GRAFE w Kamjencu

Talstrasse 7 — Blizko kat. cyrkwje

Je-li chceš kubło předać abo přenajeć, zapodaj nawěštk do S.N.

Nowosće wo Edelweiß-kole:

Hižo wot lěta 1902 mam swoje Edelweißkoło. Je w tutych 33 létach mnoho wudźeržeć dyrbjało. Heinrich Pinkall, 21. 11. 1934, bur w Spierer u. Edelweiß šijaca mašina je bjezporočna. Je lědma k wěrjenju, zo za tutón nizki pjenjez tak solidnu a rjanu šijacu mašinu dóstanješ. Hł. stražmištr Breier, 5. 10. 1935 w Hindenburgu. Přez poł milijona Edelweiß-kolesow smy w běhu 40 lět wšudźe rozesłali. Katalog darmo.

Edelweiß-Decker 7038
Deutsch-Wartenberg

Psychi kaženjach pschetlacza, sawjerćenje hlowy

a podobnych kaženjach strowoty je so w běhu wjacy hač 100 lět znaty domjacy srědk „Klosterfrau-Melissengeist wuznamjenił jako dobry. Tak pisa na př. knjeni G. Bruckmannowa z Hamborna, na Katharinskej dr. 8 dnja 8. 10. 1934 takle:

„Z Waším Klosterfrau-Melissengeist sym dobre nazhonjenja činiła wosebje při kaženjach skutkownosće žołdka a črjewow. Mam časćiše a niejapcy so jewjace bolosće a triebam přećiwo temu stajnje Klosterfrau-Melissengeist, kotrehož tehodla stajne w domje mam. Runje tak ćerpju wiele na zawjercenju hłowy a njemocy; też při tom mi Klosterfrau-Melissengeist stajnje dobru słužbu wopokaza. Je mi tehodla njeparujomny a mózu jón kóždemu najlěpje doporučić."

Kak so tuta skutkownosć wujasni? Jako čisty destillat z hojeńskich zelow, kiž njejewi pozdźiše njepřijomnosće, skutkuje Klosterfrau-Melissengeist přihódnje na zakładnu skutkowuosć člowjeskeho organisma, kaž přetłaće, čuwy, skutkownosć wutroby a wukonia tehodla swoju wustrowjacu zamóžnosć na mnohostronske wašnje. Bliže zhoniće z wuživanskeho pisma, kiž kóždemu pakćikej přileži. Hladajće so narunanjow a žadajće prawy Klosterfrau-Melissengeist w módrej wobalcy z třomi mniškami Dostanjeće jón we wšěch haptykach a drogowniach w blešk. w. 95 pj.

Póndźelu 7. junija 1937. započnjemy z wupłaćenjom dalšeho

narunanskeho wotpłaćenja wo 5%

Prosymy, narunańske wotpłaćenje z předpołoženjom swojeje konto-knihi pola nas wotzběhnyć.

Pokładnjowe hodźiny wšědnje wot 9—1 hodźin.

Zo bychmy přewulkemu nawalej a dołhemu čakanju při pokładni zadźěwali a w zajimje hładkeho wuplaćenja smy sćěhowace zarjadowanje we wupłaćenju postajili:

wot 7. hač do 12. junija na wěrićelzw z pismikom A—G
wot 14. hač do 19. junija na wěrićelow z pismikom H—L
wot 21. hač do 26. junija na wěrićelow z pismikom M—R
wot 28. junija hač do 3. jullja na wěrićelow z pismikom S—Z

W Budyšinje, w juniju 1937.

Serbska Ludowa Banka - Wendische Volksbank A.-G. w likwidaciji

So přistała

Sprawa, čista

domjaca holca

nic młódša 18 lět, so k 1. julijej pyta. Česćene připisy pósćelće z wuswědčenjemi na

K. John, Drježdźany-Tolkewitz na Theodorskej drózy 5

Sprawna

domjaca holca

18—25 lět staru, so hnydom abo k 15. 6. přistaji. Poskićenja zapodajće na **knjeni Kriesche w Radebergu** na Wikach 2

Młodšeho sylneho **pohonča**

přistaji k 15. 6. 1937

Anton Vacek w Kukowje

Młyn a pjekarnja.

Mały nawěštk přiwjedźe pytanych. Tohodla inseruj w Serbskich Nowinach

Alica Freundec

hojeńska praktikarka w Budyšinje na SA-drózy 25 při zemi

Rěčne hodźiny wšědnje wot 8 hač 10 a 4 hač 6 hodźin

Physikaliske posłuženje

wot 10 hač 12 a 2 hač 4 hodźin

Njedźelu 13. junija jědźe **spěšnje jědźacy wosebity čah** do

Pirny a jězba z parnikom do Sakskeje Swicy hač do **Šandawskich kup'el**

60 procentow znižena jězdna płaćizna.
7.45 hodź. z Budyšina a wróći so 23.37. Jězba płaći **1.90** hr.
8.08 hodź. z Biskopic a wróći so 23.18. Jězba płaći **1.20** hr.
9.00 hodź. do Pirny a wotjědźe 22.16.
W Pirnje: Domowny świedźeń.

Swiedźeńscy wupyšeny salonowy parnik zastanje na tam- a wróćojězbje w městach Wehlen, Rathen a Königstein. Ličba městnow je wobmjezowana, tehodla kupće bórzy jězdźeńki. — Darmotne pućow. plany a znižene jězdźeńki za parnik (tam a sem 1.65 hr.) jenož při wudawarnjach jězdźeńkow a w MER-bürowje. Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje

Kedźbu! Prošu wobhladajće sebi moju wulku

přehladku Sachs-motorskich kolesow

a jězdnych kolesow, šij. mašinow w deln. rumach na **Hornčersk. h. 10**

Kolesowy dom Fuhrmann
Telefon 3004

Fritz Nerger
Budyšin — Nowosolcska dróha čo. 40. Telefon 2537

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njejsu-li na składźe, za krótki čas

Serbska knihańnja w Budyšinje

Serbski lud

je ze swojej domiznu hłuboko zakorjeny. Wjele serbskich swójbow sydli lětstotki na swojim ródnym statoku. Tohodla kóždy Serb swoju domiznu njewuprajomnje lubuje.

Jako jich swěrny posoł, kotryž wšědnje do Serbow khodźi a wšě powěsće z našeje domizny, wjesołe a zrudne, rozšěrja, skutkuja naše

SERBSKE NOWINY

W kóždym serbskim domje měłe so čitać. Pomhajmy wšitcy, zo swójba čitarjow našeho dźenika přecy rosće a přecy kručiši zwjazk twori. To je dźensa čim nuzniše.

Přiłoha k čisłu 128

SERBSKE NOWINY

Sobotu 5. junija 1937

A dźensa hišće połna poezije

(Wobras ſe wſy.)

Ow haj, wjeſka hnydom ſacžuwa, ſo je zyrkwinej wěžiczžy něſchto na prěki ſchło, ſo ſ njeje nadobo tak ſpodžiwnje klinczi. „Schto dha pak je czi woſpjet pſches twój nop ſchło?“ Ach, je wſchak mjerſaze a kóždy by tajki był. To czi ſteji woßebje wyßoko we wßy a wjeßeli ßo, ſo móže bórſy jědnacže wotbicž a ſo je w powětſje ßwjata czišchina. Tak budže to wſchudže kraßnje ßłyſchecž, na łukach a na rěpniſchczach, hdyž jim pſchiwoła:

„Hejda, w jědnaczich je, wy ludžiczka, ſcže ßłyſcheli? Schto? Njeje móžno? Haj, wſcho niczo njepomha! Sſłuchajcže, ſ tutym wam woſjewjam! A hdyž wam to praju, móžecže mi tež wěricž. Haj, w jědnaczich! Tuž je na czaßu, ſo hoſpoſy, džowki a ßrěnzy pomału ſaſtanu, ſale wotſchaßu a ßo domoj podadža— do kuchinje hródže.“

Ale ſchto běſche? Hdyž wěža pocža wołacž, runje w tutej mjeńſchinje pſchilecža błupe lětadło a bórczeſche a brunczeſche a czinjeſche tajku haru, ſo nichtó ßwoje ßłowo nießłyſcheſche. Tak měјachu ludžo ßwoje myßle na nje a jědnacže-wołanje ſ wěže njeje nichtó ſaßłyſchał.

Ach, a ſzyła je džěn to, ſchtož wěžu mjerſa. Wſchitko poczina bóle ſtróſbniſche a techniſke bycž, tež tu na wßy. Awta a motorſke koleßa, tajke a hinaſche maſchiny wrjeſkotaja a haruja a nicža rjanu wjeßnu poeſiju. Žane pſchirunanje ſ něhdy a nětk, takle pſched połſta lětami.

Hlejcže, w tym dypku ßej wjeſka a zyrkwina wěžiczka pſcheßjene njejſtej. Wjeſka myßli a ßudži w tym troſchku hinak. Tu žane ſkiwlenje, žałoſczenje a hłowułamanie niczo njepomha. Czaß pſched połſta lětami je nimo, je ſapadnył do wěcžnoſcže a ženje ßo wjazy njewróczi.

Nó a mój jejdrko ně, dla teje kraßneje wjeßneje poeſije, ta ſchcže je runje tajka kaž tehdom, jeli niz hiſchcže rjeńſcha. Jenož trochu na druhe waſchnje.

Njeje to rjenkoleńko, hdyž tajka benzinowa khorejtka takle ßama ßo wjerczi a jědže, bjes koni, bjes woja, bjeſe wſcheho, ßamo bjes wopuſche. A hdyž lak a wokna a lampy hižo naſdala w ßłónzu ßo frinkola a błyſkaja. Abo hdyž pſchi ßwětłomjetakach nadróſne kamjenje, kotrež wodnjo mohł rjez ſzyła njewobkedžbujemy — khiba ſo je ßo něchtó njelubje ſ nimi ſeſnał — wjeczor nadobo někotre ſekundy dołho tak rjenje běłu paradu ſteja w rynku a rjadu. Abo hdyž ſaßo ras tajki wulki dołhi omnibus, na woběmaj bokomaj ſ lutymi woknami a połny natykany ſ wjeßołymi mjeſwoczemi, ßo pokaſa. Abo tajke czežite awto, kiž ma mohł rjez pol ßwěta nakładźene. Kiž hary a hołka naczinja, zychnuje a ſakhadža a wjeſku ſaßmjerdži, ſtona ßwój pucž a je ſa džeßacž mjeńſchinom Bóh wě kak dalcko. Abo nadobo tajka pißana khorejta ſ kremołnej reklamu ſa czrije, druhdy ßamo ſ hudžbu karkuje po zyłej wßy. Nó haj, to ſtupiſch pſched khěžine durje abo wrota a ßłuchaſch. A czrjóda džěczi ſa njej.

A to njedyrbjała poeſija bycž?

Runje tak ſ motorſkimi koleßami, hdyž ßwój ſpěw bórcža a Jurij ßej Katu na ſozius woſmje. Dyrbicže kedžbliwje ßłuchacž na motorow a maſchinow ſpěwczk dženßniſcheho dnja. Dyrbicže ßo ras ſanóricž do tajkeho ſpěwa, runje kaž młóczawy ſchwórcža hodžiny o dny dołho ſ rjanym pſchewodom, koleßa brunczа, rjemjenje praſkaja a praßa klakoze. Tónßamy ſpěm, kaž tehdom ſ zypami, ſchtož nam naſch Sejler w ßwojim poczaßu „Syma“ tak rjenje wopißnje. Naſch dwazety lětſtotk je jón do druheje toniny ſtajił. Poſkhajcže na ßłopotanje tamneej twornje, na wrjeſkotanje a ſchkrjebotanje krużneje piły w blidarni, abo hdyž truzowa dže. Dyrbicže ßej někotre mjeńſchiny czaßa wſacž a rjany wobraz na ßo ſkutkowacž dacž, hdyž žnějawa wo žně žito ßycže a bórbotajo jedyn ſłoty ßnop po druhim woi ßo czjiſka. Abo hdyž wjeczor tamle naſdala ſpěſchnik na železniſkej czarje nimo ßuſchnje ſ dołhim błyſchczom ßwojich ſaßwěczenych lampow. Nadobo tu je ſ czmoweho wjeczora a w nim ßo ſaßo ſhubi kaž baja.

„Ně, ně — moja luba wěžiczka“, poßměwkuje ßo wjeſka, „tak džiwnje wſchak njeje, kaž ßej myßliſch a wumolujeſch. Dyrbiſch troſchku hinak na wſcho ſhladowacž a roſumnje pſchemyßlecž. Ty ßy hiſchcže w ſtarych czaſach žiwa. Njeje dha to žana poeſija, hdyž ſkoro wſchudže wyßoke žerdže ſteja a ludžo ßedža wjeczor a njedželu wó jſtwje a poſkhaja, ſchto ßo wſcho w ßwěcže ſtawa. Njeje to poeſija, hdyž wjeczor wjeßne lampy pſchitulnje ßo ßwěcža, hólzy a holzy w jich ßwětle ßo pſchekhodžuja. To ßei vrjedy popſchecž njemóžachu.

A pſchi tym maſch dženßa hiſchcže doſcž poeſije ſ prjedawſchich czaßow. Hadlump pſchikhadža ſe ßwojim wołyczkom a hromadži ſtary czapor. Nožetoczer khodži wokoło a piwowe woſy jěſdža po wßach. Baczonjaze hněſdo na burſkim ſtatoku tu je, tež ſtara kowaŕnja. Zony khodža w ſymje na pjerjodrěnje, hólzy ſtajeja czeſtne wrota pſchi kwaßach a holzy pletu wěnzy a girlandy. Nó potajkim! Chzemy hordži bycž a ßo wjeßelicž naſchich lětdžeßatkow. Nětko je ßo poeſija podwojiła — dženßniſcha a tamna ſaſchłeho lětſtotka. Hlej, na łukach deleka tykaja burja runje tak ßyno na wós kaž pſched połſta lětami, tak kaž hordy ptak w powětſje něſko nad nami bórczi. Jeli to žana pěßeń, žana poeſija njeje — potom mje woſtajcže na pokoj, potom njewěm, ſchto chzecže. Tak wam njeje pomhacž.“

„Nó haj wſchak, dyrbi mje njedoczink mylicž, hdyž chzych runje ludžom rjez, ſo je w jědnaczich! Tak mje njejßu ßłyſcheli.“

„Ach, wěſch, njecžiń ßebi dla twojeho jědnacže-pſchebiwanja njetrjebawſchi myßli. Wone wſchak tohodla na wobjed a pizowanje njeſabudu, niměj ſtracha. Njewidžiſch, kak žónki hižo ſ łuki a ſ rěpniſchcža khwataja? Wone maja to tak rjez w ſtawach, hdy maja ſaſtacž. Tohodla ßo ſměruj, luby czaßniko. Druhi ras póńdže to ſaßo lěpje!

Škórc

(B. Krawz.)

Rjane nalětne ranje wukhodžowach ßo a kroczach po ßadowej aleji ßrjedž polow. Sſußodowy pßyk běžeſche ſo mnu a pſchedemnu. Nadobo ſkrótſchi kroki a ſtupa ſkradžu, jako by czuchał někajke ſwěrjo. Pohladach po ſchtomowni dele a wobkedžbowach młodeho ſchkórza ſe žołtym wokoło pyſka a ſ moſchkom na hłowje. Bě ſ hněſda padnył (wětr bě ßylnje ſakhadžał ſ brěſami a ſchtomami) a ßedžeſche ßo njehibujo; njewědžo ßej pomozy, roſpſcheſtrě kſchidleſchka, lědma ſ pjerjemi wobroſczene.

Mjelczo pſchibliži ßo mój poß k njemu, jako nahle ſtary ſchkórz, na wutrobnu czorny, ſ bliſkeho ſchtoma ſlecži, pßej pſched ßamu khlamu — a ſadwělujo a žałoſtnje piſchczo, dwóizy ſkoczi pſched roſdajenu ſubatu pßyczu hubu. Chzyſche ßwoje džěczatko wobarnowacž, kryjeſche jo ſe ßebje ßamym, ale zyłe jeho czělko ßo tſchaßeſche ſe ſatraſchenjom, jeho hłóß bě ſadžernjeny a dybawy, wbohi ſproſtny, a woprowaſche ßo!

Kajke wulkotne ſtworjenje drje ſdaſche ßo jemu poß bycž! A tola njemóžeſche woſtacž na njeſtraſchnej hałoſy. Móz, mózniſcha hacž jeho woła, nucžeſche jeho wottam dele. Mój poß ſaſta a zofaſche; najſkerje tež wón tutu móz a ßylnoſcž ſpóſna. — Ja ſawołach ſpěſchnje na pßa a wotehdžech ſ nim napjelnjeny ſ połnej czeſcziwoſczu. Haj, ſacžuwach czeſczownoſcž k tomu małemu rjekowſkemu ptaczkej, jeho wulkeje luboſcže dla. L u b o ſ c ž, pomyßlich ßej, j e t o l a ß y l n i ſ ch a h a c ž ß m j e r c ž a ſ t r a ch p ſ ch e d n j e j.

Bratraj

Po ſtarym žórłu. B. Kr.

Jako bě pſchiſchoł czaß žnjow, ßyczeſchtaj bratraj na polu žito. Starſchi bě woženjeny a měјeſche ßwoju ßwójbu na ſtaroſczi; młódſchi bě nježenjeny. Hdyž ſtajachu ßnopy w palazym ßłónczku, rjekny ſtarſchi ßam k ßebi: „Mój bratr je tak ßam na ßwěcže, nima nikoho, kiž by jemu był w žiwjenju k pomozy; trjeba toho wjazy hacž ja. Dženßa w nozy pſchidam jemu trochu žita ſe ßwojeho, ale ſo by niczo wo tym njewědžał!“

Młódſchi rjekny ßam k ßebi: „Mój bratr je woženjeny, ma mnoho ſtaroſczow! Ma ſežiwicž zyłu ßwójbu, woßtaracž draſtu a bydlenje. Dženßa w nozy jemu pſchidam trochu žita ſe ßwojeho, ale njeßmě wo tym niczo wědžecž!“

Pó czmje donjeße ſtarſchi bratr ßnop žita na bratrowe polo. Bórſy po tym pſchinjeße młódſchi muž bohaty ßnop žita na bratrowy podžěl. Rano běſchtaj wobaj pſchekwapjenaj, pſchetož ßo dohladaſchtaj, ſo mataj runje telko ßnopow jako prjedy.

W ſczěhowazej nozy wobaj woſpjet wuńdžeſchtaj ſe ßamymi nadobnymi myßlemi a na druhe ranje ßo ſpodžiwaſchtaj a naſtróžiſchtaj ßo ſaßo.

Ale w tſeczej nozy ßo ſetkaſchtai, jako ßej njeßeſchtaj bratrowſki dar. Wobaj ßo ſaßmjaſchtaj a ſaßylſowaſchtaj nad bratrowſkej dobroczіwoſczu. Hacž runjež ßo njewobohacžiſchtaj ſ wuměnjenjom ßwojeho wobßedženſtwa, buſchtaj tola bohataj wo radoſcž, kotruž ſacžuwaſchtai we wopokaſanju bratrowſkeje luboſcže. — — Na měſtnje tutoho požohnowaneho pola bu pjecža natwarjena wulka kraßna zyrkej; triebachu k twarej wjele marmora, wjele zedroweho drjewa, wjele błyſkotatych drohokamjenjow — ale niczo na zyłym kraßnym twaru njebě tak poſběhaze, jako běſche — luboſcž tuteju bratrow.

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: Njechorń.

Jan Jurij přepoda Njechorń doktorej wobeju prawow Janej Jurjej von O p p e l n za 23lětne swěrne słužby. Tón pak zdalene kubło bórzy předa krajnemu hejtmanej Janej Adolfej z H a u g w i t z. 1665 kupi Njechorń za 20 tysac toleŕ Wolf Rudolf von Z i e g l e r u n d K l i p p h a u s e n nad Kumwałdom. Mjez jeho nowym wobsydstwom su mjenowani 17 burjo• z połnymi w kraju zwučenymi přežnymi a ručnymi robotami, wićaz w Njechornju, wićaz w Kołwazu, połleńk w Njechornju, młynk w Njechornju, młynk w Kołwazu, 10 wulkozahrodnikow we Wuježku, Něčinje a Jiłowje, 11 khěžkarjow w mjenowanych wsach, korčmarjenje z piwom a paleńcom a paleŕnja w Kołwazu, škitańc w Něčinje, polojca Hrodźišćanskeho cyrkwinskeho łejna, při kotrymž ma Njechorń přeni hłós. Škoda, zo Njechorńske wobsydstwo njeje cyle wosebje naspomnjene.

Jeho syn, tež W o l f R u d o l f von Ziegler und Klipphausen namrě kubło a wjes 1685. Po nim dostachu jeho bratřa Karl Gottlieb, Ferdinand Rudolf a H e i n r i c h E r n s t Njechorń z Kołwazom, a přewostajichu tuto wobsydstwo 1710 poslednjemu bratrej. Teho jenički syn R u d o l f W i l h e l m přewza jo 1716. Za jeho čas pušći woleŕski wjeŕch (l. 1740) wobsydstwo z wićežneho stawa a přepoda jo knježkej jako swobodne wobsydstwo. Rudolf Wilhelm přewza jo 1716. Za jeho čas pušći woleŕski wjeŕch (l. 17=0) wobsydstwo z wićežneho stawa a přepoda jo knježkej jako swobodne wobsydstwo. Rudolf Wilhelm bě 1718 tež Worcyn kupił.

Jeho wudowa, S o f i j a M a r š a rodź. z Metzradt, wobkhowa mjenowane wsy. Wona so 1751 wuda na krajneho staršeho Heinricha Adolfa v o n G e r s d o r f. Po jeje smjerći (1762) dosta jeje jenički přirodny syn Njechorń (a Worcyn, Kołwaz a poddanow w Rodecach a Žarkach). Wón rěkaše J a n E r d m a n n v o n G e r s d o r f f a bě podpołkownik. Po nim dosta Njechorń ze wšěmi druhimi kubłami jeho wudowa F r i d e r i k e L o u i s e C h r i s t i a n e zwud. v. Gersdorff-Lautitz rodź. von Wurmgart. To bě l. 1803. Dwě lěće pozdźišo wuda so tuta knjeni z nowa a to na komornika Friedricha Erdmanna z T h i e l a u, kotremuž l. 1806 wšě kubła wotstupi, namrě je pak 1821 po nim znowa a wobkhowa je hač do smjerće w l. 1832.

Tuta knjeni je za 1900 toleŕ, zo bychu Njechornjenjo tež při wulkej wodźe mohli po suchim do Hrodźišća ke mši khodźić, dała rjany móst natwarić a při puću kamjeńtne ławki klasć.

Po zrěčenju ze swojim mandźelskim bě wona dźěći krajneho staršeho von R e x z jeho prěnjeho mandźelstwa za swoje přijała, a postaji najmłódšu přijatu dźowku K l a r u M a r j u v o n R e x mjenowanu von Thielau za naslědnicu we wobsydstwje swojich kubłow. Tuta so 1837 wuda na hrabju Božidara zu S o l m s - S o n n e w a l d e (ze Želma-Gróžišćanskeho), kotrach Njechorń, Worcyn a Bělu Horu wobsedźeše hač do lěta 1886. Wumrě 15. nov. w Grožišću w Delnjej Łužicy. Z nowym wobsedźerjom mjenowanych kubłow bu jeje syn hrabja Pětr zu Solms-Sonnewalde, kotryž so 1840 we Worcynje narodźi. Jeho bratrowc hrabja Wilhelm zu Solms-Sonnewalde dźensa mjenowane tři knježe kubła wobsedźi.

P o w ě s ć o w, wjesne wobydleŕstwo nastupacych, je mało. Stare kupne listy a druhe sudniske pisma, kaž tež gmejnske akty bychu nam mnoho powědać mohłe. Ze starych nowinow (z Łužiskeho magacina, ze Žitawskeho měsačneho dźenika, z Budyskich tydźeńskich a Serbskich Nowin) zhonimy slědowace wěcki:

25. julija 1777 pop. w 3 bě połštwórtalětny synk zahrodnika Jurja Łoki do niłkeje studnje na zahrodźe padnył. Susodnej žónscy so na to dohladaštej, jeho wućahnyštej a z w u l k e j p r ó c u z a s o w o ž i w i š t e j.

18. měrca 1778 wudyri w nocy pola połbura Jurja Kunata w o h e ń. Cyły knježi dwór, 3 burjo, 4 zahrodnicy a 3 khěžkarjo so wotpalichu. Wulki woheń bě daloko widźeć.

5. meje 1795 zapali so w zatrašnym njewjedrje z b ł y s k o m Hajnikec domske a so dočista wotpalı.

W nocy na 19. septembra 1803 je burski syn z Njechornja swoju samodruhu lubku, kotraž pola knježeho zarjadnika służeše, spytał z britwju skóncować. Tola móžeše ju jenož na šiji zranić. Bu zajaty a wuzna so swojeho złeho wotpohlada. Kak su jeho khłostali, njezhonimy. Mjeno hólca a holcy, kotraž bě z Wósporka, njech je tu zamjelčene.

7. januara 1805 s y p n y s o d ź ě l h r ó d ź n e j e m u r j e na knježim dworje. Čeleŕku Hanu Glaserec, kotraž z druhej dźowku, kaž to tehdy běše, w hródźi lěhaše, padacy kamjeń zarazy.

18. měrca 1805 běchu knježu kuchaŕku Hańžu Šursec nječestneho wobkhada winowali. So tohodla rozhoriwši dźěše skradźu do wody. Pola Worcynskeho młyna namakachu před spušćadłom zatepjenu holcu. Na tutym městnje so potom kamjeńtny křiž staji.

W bitwje pola Budyšina je Njechorń dosć zboža měł. Rakojdy, Bart, Bukojna, Přiwćicy, Poršicy, Lětoń, Bošecy a druhe wsy so palachu, w susodnym Worcynje so 8 statokow spali: Njechorń wosta njezranjeny njedźiwajcy syłow wojakow, kotřiž mějachu tam nimo ćahnyć abo pozastać. Popołdnju w 4 hodźinach druheho dnja wulkeje bitwy (21. meje) přikaza car Aleksander, zo mataj generalaj Dibič a Knesebeck wójsko naspjet wjesć. Barclay de Tolly měješe pola Rakojd a Brězec lěwe křidło francowskeho wójska, wot Barta postupowace, zadźeržeć, dóniž njebychu Prusojo a ruska Yermolowa divisija, kotrychž pola Běłeje Hory general Kleist škitaše, pola Worcyna Wósporsku dróhu dospěli. Potom tež Barclay na Wóspork ćehnješe. Jeho posleda wosta wječor pola Hrodźišća, Kleistowa mjez Hrodźišćom a Njechornjom. Tamne dźěle wójska, w cyłku ruske a lěwe křidło Prusow, ćehnjechu na Lubijsku dróhu.

Francowski wjednik Regnier, kotryž bě hakle w 2 hodźinomaj z Wojerec do Klukša přišoł, dobu něhdźe w 7 hodźinach Worcyn a potom Njechorń. Tu wosta přede wsu ze swojimi 13 tysac mužemi přez nóc. Druhe wójska běchu w blizkosći.

Nazajtra wopušćichu njewitani hrózbni hosćo, přećeljo a njepřećeljo tamniše strony, a rozćěkany lud so ze swojim skotom po něčim zaso domoj wróći. (Pokračowanje sćěhuje.)

Robinson

Stara, ale stajnje nowa stawizna.

(Pokračowanje.)

Nan: Dobra rada přińdźe jutře — tole přisłowo widźimy so dopjelnić na Robinsonje. Wy wěsće, kajke šerjace mysle bě wčera Robinson měł, a kelko njemudreho chcyše činić. Dźensa, hdyž bě so wuspał, hladaše na cyły podawk hinak hač wčera. Štož bě wčera za mudre a nuzne spóznał, to spózna dźensa za hłupe a škódne, skrótka: wón zaćisny wšitke swoje wčerawše předewzaća a rozsudźi, so hišće bóle před dźiwimi ludźimi zakitać. Tohodla rozsudźi so, před swojej horu wulki lěs nasadźeć, zo njeby jeho wobydlenje nazdala widźeć było, a potom powyši swój pěskowy nasyp, zo běše na tři łohće (dwaj metraj) wysoki, a sčini na njón wot znutřkowneho boka skhód, zo móžeše lohko horje a dele. A při tajkim dźěle zańdźechu jemu zaso někotre lěta, ničo wažneho so njepoda, a samo so rozumi, zo Robinson w tym času swoju łódź njetwarješe, dokelž měješe doma nuzniše dźěła.

Michał: Njebě dha žanych dźiwich ludźi na jeho kupje?

Nan: Ně!

Michał: Kak dźě bě tamne hrozne městno nastało, kotrehož bě so Robinson tak wustróžał?

Nan: To bě wot dźiwich ludźi. Robinson też při swojim dźěle na to mysleše a jeho mysle běchu tele: Bychu-li tu dźiwi ludźo bydlili, bych jich też dyrbjał za telko lět wohladać; dokelž pak ženje žanych widźał njejsym, njebydla tu žani. Woni drje jeno druhdy na moju kupu ke mni přijědu, zo bychu swoju hosćinu wotdźerželi, a potom so zaso wróća bjeze wšeho komdźenja a rozhladowanja; a zo jich ja ženje pytnył njejsym, je jara derje móžno, dokelž njejsym ženje daloko wot swojeho wobydlenja khodźił. Tak Robinson mysleše a jeho mysle běchu prawe.

Hdyž bě Robinson ze swojimi domjacymi dźěłami hotowy, khodźeše zaso a twarješe swoju łódź. Na jenym dnju, jako Robinson rubaše a dźěłaše, widźeše daloko wot so na swojej kupje-kur k njebjesam stupać. Toho so stróži, a běžeše tak spěšnje domoj a tam na swoju horu. Tudy za keŕkom stejo widźeše na třiceći dźiwich ludźi, kotřiž wokoło wohnja rejowachu. Tole Robinson widźo, stróži so njemało, tola pak so bórzy zaso zmuži, zlěze dele, wza swoju cyłu bróń k sebi a zlěze zaso po rěblu horje, zo by přihladował, što ći dźiwi dale započnu. A hladaše a widźeše, kak někotři z nich k morju dźěchu a tam z čołma dweju zwjazaneju mužow k wohnju wlečechu. Robinson sej mysleše, zo jeju zabija a wopieku, a třepotaše z hrozu a ze złósću. A w tym wokomiknjenju porazychu też jeneho jateho k zemi a klečachu potom wokoło njeho, snano zo jeho na kruchi rozrězowachu a k pječenju přihotowachu. Druhi jaty steješe pódla a čakaše, hač rjad na njeho přińdźe. Ale njenadźiće so zběhny a čěrješe skoku, zo by swojim njepřećelam ćeknył, a ćěkaše k Robinsonowej horje.

Wjesełosć, nadźija, bojosć a hroza napadźechu z jenym dobom Robinsona. Wjesełosć a nadźija tohodla, dokelž widźeše, zo ćěkacy wjele spěšnišo běžeše dyžli ći, kiž běchu so za nim pušćili; bojosć a hroza tohodla, dokelž so wšitcy k jeho domu honjachu. Nětko přiběžachu k mórskej wužinje. A ćěkacy, kiž bě prěni, skoči bjez komdźenja do wody a płuwaše k bližšemu brjohej. Dwaj jeho honjerjow skočištaj do wody a płuwaštaj za nim, ći druzy so wróćichu. Robinson hladaše a widźeše z wjeselom, zo ćěkacy hižo z wody lězeše, tamnaj pak hišće njeběštaj do poł mórsku wužinu přepłuwałoj; a jako z wody lězeštaj, bě prěni už njedaloko Robinsonoweho nasypa.

Nětko so Robinson zmuži a jeho woči sapaštej woheń; wón skoči dele a běžeše ćěkacemu na pomoc a bě, prjedy hač so štó dohlada, mjez nimi. — Stój! přiwoła wón ćěkacemu a kiwaše jemu z ruku, na tamneju pak pozběhny hlebiju a hrožeše z njej, zo by přesćěhany wědźał, zo je jemu na pomoc přišoł.

Wbohi zasta a njewědźeše što, jako tajke kosmate čłowječisko widźeše. Robinson jemu kiwny a běžeše na teju njepřećelow. Prěnjeho, kiž jemu blizko přińdźe, překłó ze swojej hlebiju, tak zo na zemju padźe. Druhi, kiž to widźeše, napja swój wobłuk a třěli na Robinsona, ale šip wotleća wot jeho twjerdeje kožaneje drasty. Robinson nětko nječakaše, hdy tamny druhi raz třěli, ale běžeše na njeho a zakłó też teho; a nětko k swojemu přećelej, kotrehož bě wumohł. Tón pak, njewědźo, hač bě so to k jeho wumóženju stało abo hač na njeho też smjerć čaka, bě poklaknył, a wočakowaše dyrkotajo, što so z nim stanje. Robinson jemu kiwaše, a wón lězeše po kolenomaj k njemu a zasta. Nětko dolěze k njemu, košeše zemju a položi hłowu na nju a staji Robinsonowu nohu sebi na tył, to rěka tak wjele, zo chce jeho wotročk być. Robinson pak nochcyše wotročka měć, ale přećela; tohodla jeho zběhny a zjewješe jemu ze znamjenjemi, zo je jeho přećel.

Jedyn z teju překłóteju njebě morwy, ale běše stanył a so posynył, torhaše trawu a zatykowaše swoje rany. Robinson pokaza to swojemu ćeknjeńcej, a tón na to něšto w swojej rěči praji a pokaza na Robinsonowu sekeru a na tamneho. Robinson, kiž njerady čłowjesku krej rozla, pózna pak, zo tudy hinak być njemóže, da jemu tohodla swoju sekeru a wotwobroći so. Tón ju wza, běžeše tam a rozrubny jemu hłowu, přinjese čólnu kósć a sekeru a położi wšo Robinsonej k nohomaj.

Robinson pokaza jemu, zo by wobłukaj a šipy teju zabiteju sobu wzał a za nim šoł. Tón pak pokazowaše Robinsonej, zo chce teju zabiteju do pěska zahrjebać, zo jeju njebychu tamni namakali, jeli zo bychu jeju přišli pytać. Robinson to dowoli a zwjeseli so nad jeho rozhladniwosću. A hdyž běše to wšitko dokonjane, woteńdźeštaj, a Robinson wza jeho sobu do swojeho wobydlenja.

Robinson pak a jeho towaŕš njeběštaj tudy před tymi dźiwimi wukhowanaj; přetož što bě móžnišo, hač zo ći druzy, jeli jich zhubjenaj samaj wot so njepřińdźetaj, jeju pytać póńdu a jeli při tym Robinsonowe wobydlenje namakaju a je z mocu dobudu, — potom wobeju, Robinsona a jeho towaŕša, skóncuja a zežeru. To Robinson swojemu towaŕšej zjewi, tak derje kaž móžeše, a hrožeše na tamnych ze swojej hlebiju. Jeho towaŕš jemu zrozumi a hrožeše a pokaza, zo so wě wobarać. Nětko wzaštaj swoju cyłu bróń a stupištaj z njej w dworje k pěskowemu nasypej, w kotrymž běše Robinson małe dźěry wostajił, přez kotrež móžeštaj widźeć, što so wonka stawa. Tudy steještaj nětko a kedźbowaštaj, kóždy na jenej stronje.

Někotre hodźiny běštaj tudy stejałoj, jako nadobo nazdala hrózbne wołanje zasłyšeštaj. Jedyn na druheho z wočomaj mikaštaj a přimnyštaj swoje hlebije a wobłuki krućišo. A zaso słyšeštaj hrózbne wołanje, ale wjele bliže dyžli prjedy; a přeco zaso so z blizka wołaše. Nětko słyšeštaj jenički sylny hłós blizko při horje. Potom běše a wosta wšitko z měrom.

Robinson a jeho pomocnik wostaštaj hač do wječora stejo; dokelž pak ničo wjacy njesłyšeštaj a też ničo njewidźeštaj, nadźiještaj so, zo su so wšitcy bjez teju dweju domoj podali; wotpołožištaj tohodla bróń a woteńdźeštaj powječerjeć.

Dokelž bě pjatk, na kotrymž bě Robinson swojeho towaŕša wumohł a jemeu žiwjenje zdźeržał, wobzamkny jeho po tutym dnju mjenować a narjekny jemu „Pjatok".

Při wječeri wobhlada sej Robinson swojeho Pjatoka. Wón bě młody, wuropny čłowjek a něhdźe 20 lět stary; jeho koža bě bruńkojta a jeho włosy cyle čorne a bjez kudźerjow, ale hładke a dołhe; jeho nós bě kuši, nic pak tupy; jeho hubje běštej małej a jeho zuby běchu běłe kaž sněh; we wušomaj měješe pjera a wšelake škorpawy stykane, na čož so njemało hordźeše; woblečeny njebě, ale bě cyle nahi.

Štož so mi na Robinsonu jara lubi, je to, zo běše hańbićiwy. Byrnjež hłódny dosć był, dokelž njebě za cylički dźeń ničo jědł, wotrěza tola prjedy wječerje za Pjatoka šórcuch z kožow a pokaza jemu, zo by sej jón wokoło žiwota zwjazał. Na to synyštaj so k wječeri. Pjatok bě jara wjesoły a wopokazowaše Robinsonej swoju dźakownosć. Wón położi zaso swoju hłowu na zemju a staji sej Robinsonowu nohu na tył (zadnju šiju), potom praji „kazik" a pokaza při tym słowje na Robinsona, štož tak wjele rěka jako knjez, a chcyše z tym prajić, zo je Robinson jeho knjez, a wón zo je Robinsonowy wotročk.

Po wječeri podeji Robinson swoje lamy a Pjatok dyrbješe přihladować, zo by to nawuknył a też mohł dejić. Pjatok njewědźeše, što ma to na sebi, přetož jeho a jeho luda rozum njebž za tym přišoł, zo bychu so lamy dejić hodźiłe, a zo by jich mloko k čemu było; wón běše tohodla njemało wjesoły, jako tajke słódne mloko wopta.

Po wšitkim, štož běštaj dźens přetrałoj, běštaj wobaj jara mučnaj a žadaštaj za wotpočinkom. Robinson bě Pjatokej w swojej pincy lěhwo přihotował, zo by tam tak dołho lěhał, hač by Robinson wěsty był, zo móže so na njeho spušćeć a jeho sprawnosći wěrić. Robinson woteńdźe do swojeje jamy spać a wza sobu wšitku bróń, poruči so z dźakownej wutrobu Bohu a wusny.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Broda. Pöżeriz Bruno dyrbi wotpołożenu nanowu draſtu noßycż. Tak dóſtanje wot nana wotpołożene kholowy, krawatu, ſkrótka wſcho, ſchtoż bě wotpołożił. Njedawno daſche ßej nan ßwoju dołhu brodu wottſihacż. Naſtróżany hólczez prajeſche: „Nano, dyrbju ja twoju ſtaru brodu tež wotnoßycż?"

Sport

Němske mištrstwo w kopańcy

Zańdźeny tydźeń su so předběžne hry w jenotliwych skupinach dokónčiłe. Kopańcowych mištrow zo 16 němskich župow běchu na štyri skupiny rozdźělili. Po skónčenju předpisanych hrow maja sćěhowacy napohlad:

1. skupina.		
1. Hamburger S. C.	12 dypk.	27 : 4
2. B. C. Hartha	5 dypk.	13 : 17
3. Hindenburg Allenstein	4 dypk.	10 : 21
4. Beuthen 09	3 dypk.	12 : 20
2. skupina.		
1. Schalke 04	11 dypk.	31 : 5
2. Werder Bremen	9 dypk.	20 : 10
3. Herhta B. S. C.	4 dypk.	12 : 13
4. Vikotria Stolp	0 dypk.	1 : 36
3. skupina.		
1. VfB Stuttgart	9 dypk.	12 : 3
2. Wormatia Worms	9 dypk.	11 : 3
3. Dessau 05	4 dypk.	6 : 12
4. Sp. V. Kassel	2 dypk.	7 : 18
4. skupina.		
1. 1. F. V. Nürnberg	11 dypk.	18 : 4
2. Fortuna Düsseldorf	6 dypk.	9 : 8
3. Waldhof Mannheim	5 dypk.	6 : 14
4. VfR Köln	2 dypk.	4 : 11

Dobyćerjo su potajkim: Hamburger S. V., Schalke 04, 1. F. C. Nürnberg a VfB. Stuttgart, štož bě so powšitkownje wočakowało. Jenož w 3. skupinje bě wukónc hač do poslednjeho dnja njewěsty a z dobyćerjom móžeše tam tohorunja Wormatia być, přetož ma runje telko dypkow kaž Stuttgartscy, jenož wo jeničke wrota mjenje a te su rozsudźace. W 1. skupinje je sakski mištr B. C. Hartha dospołnje naše nadźije zjebał a je saksku kopańcu jara hubjenje representował. Też Barlinski mištr Hertha B. S. C. njeje lětsa wjele pokazał.

Přichodnu njedźelu 6. junija hraje so nětko mjezykoło, a to: Schalke 04 přećiwo VfB Stuttgart w Kölnje. 1. FV. Nürnberg přećiwo Hamburger SV. w Barlinje. — Dobyćerjej přińdźetaj do finale. Štó to budźe? Traš Schalke a Nürnberg, kaž wšitcy wočakuja? To byštaj byłoj taj prawaj přećiwnikaj za finale! Tola překwapjenja su lětsa ćim skerje móžne.

Wěš tole hižo?

W Jendźelſkej ßo pożlědni cżaß propaganda ſa „Dźeń ſwottorhanych kneſlow" cżini. Tutón dźeń — myßla ßebi na 1. ſeptember kóżdeho lěta — njedyrbi ßnadź ßo woßebje wjele kneſlow ſwottorhacż, ale wſchitke zony ßu winowate, potom ßwojim mużam a ßynam wſchě ſwottorhane kneſle ſaßo pſchiſchicż. Wěſo ßu mużojo wo tutym „Dnju ſwottorhanych kneſlow" ſahorjeni, mjes tym ſo ßo pſchißłuſchne organiſazije żónſkich hacż dotal wo tym njejßu wuprajiłe.

*

Njewſchědnje krucże je ßo njedawno poliziſta Jefferſon w Atlantic City ſaßudźił. Wón běſche dla pokupjenja wobſkorżeny, dokelż bě ßebi wot muża, kotrehoż dyrbjeſche ſajecż, dollar dacż dał; ſa tutón dollar bě Jefferſon mużej běżecż dał. Sſud ſtejiſchcżo ſaſtupowaſche, ſo ßo khłoſtanje po wyßokoſcżi wobtykańſkeho pjenjeſa njeſkożuje a ſaßudźi Jefferſona k 8 lětam khłoſtaŕnje.

*

Runjewon njeßłyſchany, fantaſtiſki poſtup je młoda Americżanka Marjorie Butherez cżiniła, kotraż hiſchcże pſched dwěmaj lětomaj w jenym ſawjeßeleńſkim hoſcżenzu w San Franziſku poßłużowaſche. Pſchipadnje pſchepucżowazy maharadſcha tutón hoſcżenz wopyta a holzu namołwi, kotraż ßo jemu ſalubi, ſo by ſ nim ßobu do Indiſkeje pſchiſchła. Marjorie Butherez bě ſwólniwa, pſchewodźeſche maharadſchu do Adhanapura, a tam je ßo nětkole ſ prawej zonu knjeżicżela ſtała, kotryż je ji k woli ßamo ßwój harem roſpuſchcżił.

*

S teſtamenta w ſańdźenym lěcże ſemrěteho egiptowſkeho krala Fuada ſhonimy, ſo knjeżiczeŕ k najbohatſchim ludźom ßwěta pſchißłuſcheſche. Jeho 16lětny ßyn Farouk, nowy kral, je ßo ſ namrěwſtwom ſ wjelekrócżnym milijonarom ſtał. Samożenje ſemrěteho krala jenož we hotowych pjenjeſach wjazy hacż 400 milijonow hriwnow wucżinjeſche. S nich ſchtwórty dźěl kralowa wudowa doſtanje a dwě ſchtwórcżinje młody kral Farouk, mjes tym ſo ßo ſbytna ſchtwórcżina mjes ſchtyri dźowki krala Fuada roſdźěli. Nimo teho je Farouk ſ jenicżkim namrěwzom 27 palazow a vilow, drohotnych juwelow, pokładow wuměſtwa, kotrež ßu hobrſke pjenjeſy placżiłe, drohotnych meblow a ſběrku liſtowych ſnamkow, kotraż je po tamnej jendźelſkeho krala najdrohotniſcha na ßwěcże.

*

W kanadiſkim měſcże Stavely w Alberta dyrbja kóczki ßwónczki noßycż. Kóżdu kóczku, kotruż bjes tajkeho ßwónczka nadeńdu, ſkónzuja.

*

Nowy wukas chineſiſkeho zentralneho knježeŕſtwa we Nankingu hłuboko do żiwjeńſkich pſchiwucżenjow kraja ßrjedźiſny ſapſchimuje a prózuje ßo, ſ Chineſiſkeje nowocżaßny ſtat ſcżinicż. Tutón wukas ßebi pſchedewſchěm wot wſchitkich ſtatnych a komunalnych ſaſtojnikow wjetſchu dypkownoſcż żada a je khłoſtanja ſa njedypkownoſcż w ßłużbje poſtajił. Saſtojnizy na żeleſnizy, kotſiż njedypkowny wotjěſd cżahow ſawinuja, ßmědźa ßo we pſchichodźe bjes penſije ſe ßłużby puſchcżicż; podobnje je na wſchelakich druhich polach ſjawneho żiwjenja. We wukaſu tež rěka, ſo ma njedypkownoſcż wjele winy na dźenßniſchim hubjenym położenju Chineſiſkeje. i.

Hospodařski kućik

Hdyž so lěs pali

ZdR. Dla lohkomyslneho zapaleŕstwa zajachu muža a dowjezechu jeho do hamtskeho sudnistwa. Běše swoju hišće palacu fajfu při kromje lěsa na wusušenu trawu wusypał, při čimž bě woheń nastał. — Wjetši lěsny woheń móžeše so ze spěšnym zasahnjenjom wjesneho hajnika zhašeć. Dźěći běchu ze zapalkami hrajkałe a při tym bjez mała wulke njezbožo zawinowałe. — Z njekedźbliwosću bě pućowaca młodźina z wotwarjenjom w blizkosći lěsa woheń załožiła. Připadnje nimokročacy wjesnjan móžeše we poslednim wokomiku, prjedy hač so woheń wjeŕškow lěsa hrabny, tutón zadusyć. — Přez škrički lokomotivy zapali so sucha trawa železniskeho nasypa a přeskočiwši škitanske hrjebje při lěsu zniči 50 kórcow wysokeho lěsa.

Tajke a podobne su powěsće wo lěsnych wohnjach. W najwjacy padach nastanu z njekedźbliwosće, lohkomyslnosće, njerozmyslnosće, rědšo z wyššej mocu. Kónčk cigarety so z njekedźbliwosće preč ćisnje. Někotre suche stwjelca so zapala a lědy widźomna mała mróčalka kura k njebju stupa. Njekedźbliwy kurjeŕ je dawno nimo a za nim směje so čert!

Miły wětr zaduje do njenahladneho wohenčka a kaž błyskotay złoty had wije so woheń po zemi. Namaka žratwu na suchim keŕčku abo zesušenej khójničcy. Za krótki wokomik je cyły štomik w płomjenjach. Škrě padaju po tysacach na wusušene lěsne słanje. Z małeje njenahladneje škrički je płomjo nastało, kotrež so z wulkej spěšnosću rozšěrja, po zemi dale lěze a přeco wjacy žratwy namaka.

Hižo popadnje tu a tam nižše hałozy dorosćeneho šmrěka abo jědlenki. Poskoči po hałožkach horje do wjeŕškow, husto wjetšich hač 20 metrow. Wětr we wjeŕšku do płomjenja zaduje, škrički přeleća k druhemu wjeŕškej a hižo je woheń rozměry nabył, kotrež so ćežko wobknježić hodźa. Při zemi ćěri płomjo dale a tež we wjeŕškach woheń zakhadźa. Njesłyšana horcota nastanje w so palacym lěsu. Horcy powětr stupa, trjechi na khłódniše powětrowe woršty; tak nastanu powětrowe wětrnicy a nětko duje wichor kaž njesłyšana měchawa. Wšudźe žałostnje praska a knyskoce. Z wrjeskotom a škrě rozsyjo padaja palace hałozy ze štomow. Kaž by so z kanonami třělało, tak to wrjeska, hdyž so ze žiwicu wobdate zdonki palić počinaju a w horcoće rozleća.

Palacy kur, sazy a njeličomne dźěle popjeła napjelnja powětr. Kaž palace hodowne štomiki, zapala so šmrěčki a khójnički, steja někotre sekundy dołho we wulkim płomjenju a potom so zwjezu. Cyły lěs je wulke palace morjo, do kotrehož ptačata wopalene, wot powětrowych wětrnicow k zemi storhnjene, dele padaju, hdźež po stach a tysacach zahinu. We wokolnych wsach su mjez tym woheń pytnyli. Jedyn to druhemu přiwoła. Wšitcy wostaja dźěło ležo. Spěšnje so někotre konje před prózdne dźěłowe wozy zapřahnu, łopače, motyki a sekere so na njón zmjetaja. Mjez tym zo z wulkim spěchom ze wšěch stronow hašeŕske mužstwa do lěsa khwataja, dostanu wyšši hajnicy a stražmištrojo wo tym powěsć. Čim bliže k palacemu lěsej přikhadźeš, čim wjacy ludźi a wozow pytnješ kotrež k wohnjej khwataja. Spěšnej so ludźo rozdźěla. Pod wěcywustojnym wjednistwom lěsnych zastojnikow so k nadběhej kroči.

Njeje-li woheń hišće přewulke rozměry nabył, potom so wokoło palaceho zahona we wěstej zdalenosći z łopačemi šěroka hrjebja wuzběhnje. Při wulkej horcoće a w zemi, kotraž je z koruškami přećehnjena, je to zawěsće ćežke dźěło. Woheń njenamaka žratwy na mokrej nahej zemi. Je-li pak woheń wjetši, potom přeskoči z wjeŕškow tutu škitansku hrjebju a ničo njezbywa, hač zo so štomy wokoło palaceho lěsneho zahona spušćeja a tute štomy so wotnjesu, zo by so dalšemu přeskakowanju wohnja zadźěwało. Při cyłe wulkich lěsnych wohnjach so čert z čertom zabije a to tak, zo so lěs z druheje strony zapali, přećiwo kotrejž woheń ćehnje. Mjez palacym lěsom a lěsom, kotryž ma so zapalić, so wuzka smuha wuwostaji a potom so susodny zahon zapali. Dokelž je powětr nad palacym lěsom njesłyšany horcy, měri so woheń w zapalnym zahonje tohorunja k tutej stronje. Nad njezapalenym lěsnym zahonom so płomjenja zetkuja a zniča so tak same. Mjez tym je hašeŕske mužstwo čas měło, palace lěsy na dosahace wašnje wosamoćić, kaž to horjeka wopisachmy.

W najrědšich padach móže wohnjowa wobora pomhać, dokelž njeje wody a nimo toho by w hobrskich płomjenjach stejacy lěs njesłyšanje wjele wody na hašenje trjebał.

Wěcowna škoda je hobrska, hdyž tež wulke štomy so njespala. Cyły lěs poskića hrózbny napohlad, hdyž zwuhlene hałozy šerjo k njebju sahaja. Wšo žiwjenje je w nich wuhasło a štomy dyrbja so porubać. Nowe sadźeŕki pak tohorunja ćeŕpja pod předkhadnym wohnjom, dokelž je so słanje lěsa sobu spaliło. Zemja pobrachuje, na kotrejž bychu so małe štomiki radźić mohłe. Kóždy, kotryž wočeŕstwjenja pyta w našich rjanych lěsach, dyrbi přeco na to myslić, zo w přerězku kóždy štom 80 a wjacy lět trjeba, prjedy hač móže so pobić a zo lěsny wunošk njeje tak wulki, zo by so zawěsćenje wupłaćiło, potom by kóždy překhodźowaŕ w lěsu kedźbliwiši był.

Nic njerjad — ale hojeŕske zela

Někotražkuli rostlina, kotraž njewobkedźbowana na łucy při puću abo samo na polu rosće, a so jako njerjad wobhladuje, ma hódnotu, kotraž je jenož mało ludźom znata. Wšitcy drje wěmy, zo na polu a w lěsach wjele hojeŕskich zelow so radźi, z kotrymiž so wšelake khorosće wotsronja. Mało hdy pak so tute rostliny wobkedźbuja, dokelž jich hojeŕska móc njeje znata, na druhej stronje pak my lětnje 40—50 milijonow hriwnow na dowóz tajkich hojeŕskich zelow wudawamy. Přetrjebanje takich rostlinow je dosć wulke. Trjebamy na př. lětnje 50 000 kg kćenjow arniki, 136 000 kg wowčeje rutwicy, 130 000 kg lipowych kćenjow, 250 000 kg kašelowca (Huflattich), 80 000 kg [illegible], 400 000 kg křipicy (Schachtelhalm, 100 000 kg fijałkowych łopješkow, 150 000 kg swinjaceje trawy. W mjeńšim rozměru so wězo tež pola nas dźensa hojeŕske zela plahuja, haž bjenchel, bałdrian, kamilki, želbija, zahrodne mjatlički atd. Wusywna wobšěr je w poslednich lětach z 820 hektarow na 1300 hektarow zrostła. Dalše rozšěrjenje pak je na kóždy pad trěbne. Hojeŕske zela hodźa so na najmjeńšich wobšěrjach pěstować a dyrbja so tohodla wosebje we małych předewzaćach hladać. Z wuměnjenjom dobrych wunoškow je wužiće dobreho symja. Rostliny same na zemju wulke žadanja njestajeja.

Hospodařski rozhlad

Ssobotu, 5. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,501	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,33	100 čěskosł. krónow	8,696
100 šwajc. frankow	57,13	100 franc. frankow	11,15

Barlinſka burſa, 4. junija. Hdyž wcžerawſcha burſa na akzijowych wikach ſ nižſchimi kurſami wobkhodowacž ſapocža, mějeſche to ßwoju pſchicžinu w potrjebje burſowych wobkhodnikow, ßwoje wobſtatki wotbycž. Tute ßu w ßwojich diſpoſiziach dla wotbytkow, na ſpocžatku t. t. pocžeŕpjenych, khětro kedźbliwi. Wjes dwěla tež njewěſte poměry na wukrajnych burſach k wěſtej ſdźeržliwoſczi pſchinoſchuja. Na montanowych wikach nadpadny woſebje wotdrjebjenje kurſa Stolberger Zink wo 4 proz. Rheinſtahl popuſchczi wo 2 proz. Tež druhe tak mjenowane czežke hódnoty ſwjetſcha někotre prozenty ſhubichu. Na rentowych wikach běſche cžicho.

Barlinſke žitne wulkowiki. Tež poßledni dźeń na Barlinſkich žitnych wulkowikach tuteho tydźenja njeſamó ßo wikowanje wožiwicž, dokelž ßo poſkiczenja kaž hacž dotal na nějchto mało waggonow wobmjeſuja. Dalokož khlěbowe a piſowańſke žita na wiki pſchikhadźeja, ßo tute běžnje wotbywaju. W přenim rjedže pak ßo młyny ſ pſchidźělenjemi ſaſtaraja, kotrež pak ßo jenož w tajkich roſměrach ſtawaja, ſo móža młyny runje ßwój kontingent dopjelnicž. Sswětke pſcheńcžne muki ßo na mukowych wikach dale wotaia, ržane muki ßo ſa běžnu potrjebu wotwołaja. Wowß a jecžmjeń ſa piſowańſke ſaměry ſteja lědy na wikach. Kupny ſajim pak je napadnje wulki.

Wcžera płacžeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9,10 hr., — wowßa H 10: 8.30 hr., H 13: 8.70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 6.	3. 6		4. 6.	3. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13 : 174.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

4. junija 1937 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 24.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 236.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 830

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	21—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2385

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57
Špatne (3.)	48

Wowcy: 4915

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	41—44
Starše wukormjene (6.)	35—40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—33

Swinje: 15622

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	50,50
Špatne	47,50
Rancy a kundroŵy	51,50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

5. junija 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	2,00	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,48
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połć	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pf	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pf	Wukrajny wupłod pf	Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pf	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pf	Wukrajny wupłod pf
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	kofčk	5	8	—
Hroch	»	..	—	—	Šćerbak	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	35	40	—	Kosćadło	punt	—	—	—
Kórki k nakładź.		—	—		Selerij	štuka	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—	Selerij	punt	—	—	—
Swdrojty kał	štuka	10	40	—	Łoboda	»	—	—	—
Běły kał	punt	—	18	—	Rapuncliki	»	—	—	—
Čeŕwjeny kał	»	—	20	—	Tomaty	»	—	—	50
Wirsingowy kał	»	—	20	—	Cybla	»	13	15	—
Pupkaty kał	»	—	—	—	Hromak	»	20	60	—
Zeleny kał	»	10	15	—	Khrěn	»	—	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	—	—		Champignony	»	—	—	—
Kolrabi (stary)	pt	—	20	—	Čerstwe hriby	litr	50	60	—
Karoty	wałčk	15	20	—	Sušene hriby	litr	.	50	—
Karoty	punt	—	25	—	Dobre jabłuka	punt	—	—	68
Korjeń pětršylki	»	—	25		Jabłuka k warj.	»	—	—	—
Porej	»	8	10		Dobre krušwy	»	—	—	—
Radiski	wałčk	10	15	—	Krušwy k warj.	»	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	—	—	Wišnje	»	30	40	45
Rjetkej	punt	—	10	—	Słowki	»	—	—	—
Rjewjeń	»	10	15	—	Brěški	»	—		
Čeŕwjena rěpa	»	10	12	—	Truskalcy	»	55	60	—
Kulrěpa	»	—	—	—	Kózlata	»	—	65	—

Wikowe płaćizny w Budyšinje.

5. junija 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,00
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,00
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Piwowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,85
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,30
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,85	3,15
Běrny	50 kg	3,30	3,90
Syno	50 kg	2,10	2,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	0,90
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,20
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	32,50
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,40
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		2,10	4,50
Prosata 927 štuk	1 štk.	8,00	18,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.

Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Radio

Njedźelu, 6. junija ßo ßłyschi:

Königswusterhausen: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8,30 ſa bura. 9 njedźelſke ranje bjes ſtaroſczow. 10 rańſcha ßwjatoczńoſcz. 10,45 taczele. 11 wotkrycze Bruckneroweje busty we Walhalli. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Mnichowa), w pſchestawzy 12,55 cżaßowe ſnamjo a 13 ſbożopſchecża. 14 ſa dźĕczi. 14,40 taczele. 15 Emanuel Rambour hudźi. 17 rosprawje wo kopańzy. 18 Anton Bruckner. 19,30 ſport. 20 hudźba a humor. 22 powĕſcze, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 rejwańſka hudźba.

Lipſk: 6 rańſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 piſchczele. 8,30 ludowe ſpĕwy. 9 wĕczny raj Němzow. 9,15 taczele. 10 rańſcha ßwjatoczńoſcz Hitlerſkeje młodźiny. 11 wotkrycze Bruckneroweje busty we Walhalli. 11,40 taczele. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Barlina). 14 wo wjedrje. 14,05 konzert. 15 bajki. 15,40 ſ Alpow. 16 konzert (ſe Saarbrückena). 17,40 rosprawa wo kopańzy. 18 Anton Bruckner. 19,30 taczele. 20 ſport. 20,05 konzert. 22 powĕſcze, ſport. 22,30 rejwańſka hudźba.

Barlin: 20 wjeßelohra „Wulkoadmiral". — **Wrótßław:** 20 ſ kupjelow Kudowy. — **Köln:** 20 wulki rejwańſki wjeczor. — **Stuttgart:** 20,15 Schumannowy konzert. — **Mnichow:** 20 opera pola ſchtyrjoch narodow. — **Win:** 20 Winſke ßwjedźeńſke tydźenje. — **Warſchawa:** 22 Mozartowy konzert.

*

Pónd̆zelu 7. junija ßo ßłyschi.

Königswusterhausen: 6 ſwony, taczele. 6.30 wjeßely rańſchi konzert, mjes nim 7 powĕſcze. 11.40 ſa bura. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Lipſka), w pſchestawzy 12.55 cżaßowe ſnamjo a 13 ſbożopſchecża. 13.45 powĕſcze. 14 wſchelaka hudźba. 15.15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 19 k ßwjatokej. 19.45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powĕſcze. 20.10 wo puſcze (ſ Lipſka). 21 hra „Pſchikładny mandźelſki". 22 powĕſcze, ſport. 22.30 maka nózna hudźba.

Lipſk: 6.30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powĕſcze. 9.30 wupkodźenje a pſchetrjebanje. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert, mjes 13 a 14 powĕſcze. 14.15 taczele. 16 popołdniſchi konzert (němſki ſczelak). 17.10 taczele. 18.50 jĕſba po Němſkej 1937. 10.10 wo puſcze. 21 powĕſcze. 21.15 Mozartowy konzert. 22.30 powĕſcze, ſport.

Barlin: 20.10 ſ operettow. — **Königsberg:** 20.10 rańſchopruſka ludowa hudźba. — **Hamburg:** 20 dramatiſka hra „Hendrich Law". — **Wrótßław:** 20.10 ſchĕra póndźela. — **Stuttgart:** 20 ludowa hudźba. — **Win:** 19.25 ſ němſkich a franzowſkich operow.

Hadowe wiki w Bosniji

Hdyž ßo cżłopły poczaß ſapocżina, w Boßniji a Herzegowini ſaßo ſapocżnu „ſ hadami wikowacz". S łojenja a wuwożenja boßniſkich a herzegowinſkich jĕdojtych hadow ma dźĕl tamniſcheho wobydleŕſtwa nahladne dochody. Nĕtkole tutkrajne a wukrajne wuſtawy ſa ſerum wjele jĕdojtych hadow ſkaſuja. W Boßniji a Herzegowinje maju ſa hady woprawdźitu burſu. Na tutej burſy ßo płaczińy hadow poſtajeja.

Sa łojenje jĕdojtych hadow ßo wulka wuſchiknoſcz ża̧da. Hewak pak ludźo łojenje jako zyle njeſtraſchne wobhladuja. Hadowi łojerjo jako jeniczki grat widlizowy kij wuźiwaju. Najbóle kupuje ßo ſkakaza pĕſkowa ſmijiza. Jeje jĕd je ſkoro tak ßylny każ jĕd indiſkeje kobry. Ale tež ſa ſmijizami ßo jara napraſcheja. Płaczińa ſa had khodźi mjes 20 a 30 dinarjemi, to je po naſchich pjenjeſach 1,50 hacż 2 hriwnje. Sa khude wobydleŕſtwo Kraſkeho kraja pak je to wjele pjenjes.

Hdyž ßu hady popadnyli, je do woßebitych ßudobjow tyknu. Sa daloki transport ßo kaſchcże wuźiwaja, kiž ßo woßebje ſa njón ſhotuja. Tež hadźaza koża ßo we wikowarſtwje jara kupuje. Boßniſzy a herzegowinſzy wobydlerjo ju tež na wſchelakore waſchnje jako kuſko wuźiwaju.

Dokelž maju boßniſzy wobydlerjo wjele ſ jĕdojtymi hadami cżinicz, ßu tam tež hadowi kłudźerjo po indiſkim waſchnju. Woni na jednorej tulawje (flejcże) piſkaja, a ſynki hady ſ jich ſkhowow wuwabjeja, ſo na kłudźerja poßłuchaja. Hdyž kłudźeŕ na tulawje piſka, ßo had pſched nim rejwajo wije. Sa kłudźerja je had w tutym wokomiku zyle njeſtraſchny. Kłudźeŕ móże nĕtkole ßamo jara jĕdojtu pĕſkowu ſmiju pſchimnycz.

Nĕkotre woßebje wulke pĕſkowe ſmije ßo wĕſo lohko njepoddadźa. Prjedy hacż ßo woli ßwojeho kłudźerja podcżińnu, wone huſto nĕkotre metry wyßoko ſkakaju. ſkónczńje pak ßo tola ſwólniwje ſa ſynkami tulawy wija. Hadowy kłudźeŕ Muhamed Schakicz pola Serajewa wudawa, ſo ßu hady jara muſikalne a wurjadnje intelligentne. Wón je ſ nimi doſpołnje ſnaty a je nĕſchto podobne jako ſnutſkowne poměry k tutym ſwĕrjatam nabył.

Wucżba ſa wumĕłzow.

Sławny moleŕ Gabriel Dauhe Roſetti powĕda, ſo ras w Londonje wot indiſkeho wjeŕcha nadawk doſta, ſo by jeho nana jemu prawje rjenje namolował.

„Macże ßnadź tu wobras abo fotografiju wot njeho?" woprajſcha ßo wjeŕcha, „abo je ßnadź tež tu w Londonje?"

„Ani to, ani druhe", bĕ wotmołwa, „mój nan je dawno wumrĕł, nimam tež żaneho wobraſa abo fotografije."

„Potom tež njemóżu molowacz," wotpokaſa Roſetti, „to je njemóżno!"

„Cżehodła njemóżno?" praſcheſche ßo wjeŕch.

„Molujecże tola Julija Caeſara, Hannibala, Jana ſchczenika a druhich. Scże tutych hdy widżał? Nĕ? Potajkim dyrbicże tež mojeho nana namolowacz móz!"

Kelko družinow zwĕrjatow a rostlinow mamy na zemi?

Na tute ſajimawe praſchenje je ßebi hižo mnohi myßlik a ßamo pſchirodoſpytnizy njewĕdźa praweje wotmołwy. Wĕſty profeßor Wolf je ßo woßebje ſ nim ſabĕrał a podawa nĕtko ßwoje wußlĕdki w liczbach. Swĕrjatow je dźenża bliſko poł milijona družinow ſnatych. Najwjetſchi dźĕl ſ nich ßu pſchekaßanzy (Inſekten) a to na 385 000, mjes nimi 173 000 družinow kaborczkow, ßamo w Němſkej hižo pſches 6000, dale pſches 60 000 mjetelowych družinow. Pczołkow je ßamo pſches 20 000 družinow ſnatych a mrowjow na 7000.

Rjapnikowych ſwĕrjatow (ſ koſczemi) liczi ßo na 25 000 družin a bjesrjapnikowych (bjes koſczi) na 38 000. Porunjo pſchekaßanzam je liczba tutych poměrnje mała. Pſchezo pak wucżeńzy na wſchĕch polach ſaßo nowe družiny wußlĕdźa, tak ſo kóżdolĕtnje liczby roſtu.

Wo roſtlinach ßo naliczi we wyſchich družinach na 150 000, k tomu na 50 000 hribow, 25 000 muchow, papruſchow a podobnych jednorych roſtlſtinow, wſcho hromadźe na niz hiſchcże ſchtwórcz milijona družinow; potajkim je ſwĕrjatow dwójzy tak wjele.

Widźimy, ſo maja potajkim wucżeńzy, ſwĕrinarjo a roſtlinarjo doſcz a na doſcz dźĕła, hdyž chzedźa tak trochu wobhonjeni a naſhoniczi na ßwojim polu bycz a je to wobcżeżne a cżeżke dźĕło.

Wopißowanje a rospominanje wſchelakorych ſwĕrinſkich a roſtlinſkich družinow njemóże ßo w nĕkotrych ſwjaſkach ſtacz, ale k tomu by trjeba było wulkeje a wobſchĕrneje knihownje.

Powſchitkownje wobmjeſuje ßo kóżdy wucżeńz na wĕſte dźĕlby, hdyž chze ßo bliże do potajnſtwow Boże ſtwórby ſadźĕłacz a ju dokładnje ſeſnacz a ſtajnje wotewrjeju ßo nowe dźiwy.

General Mola ßmjertnje ſnjeſhożił.

General Emilio Mola, ſnaty wjednik ſchpaniſkeho poknózneho wójſka je pſchi leczenju po froncże do kurjawy pſchiſchoł a pſchi tym ſ lĕtadłom do ſkały ſawadźił. Naſch wobras pokaſuje nam poßledni wobras generala, na Bilbaoſkej froncże pſchi rosrĕczowanju ſ offizĕrami. (Scherl Bilderdienſt, M.)

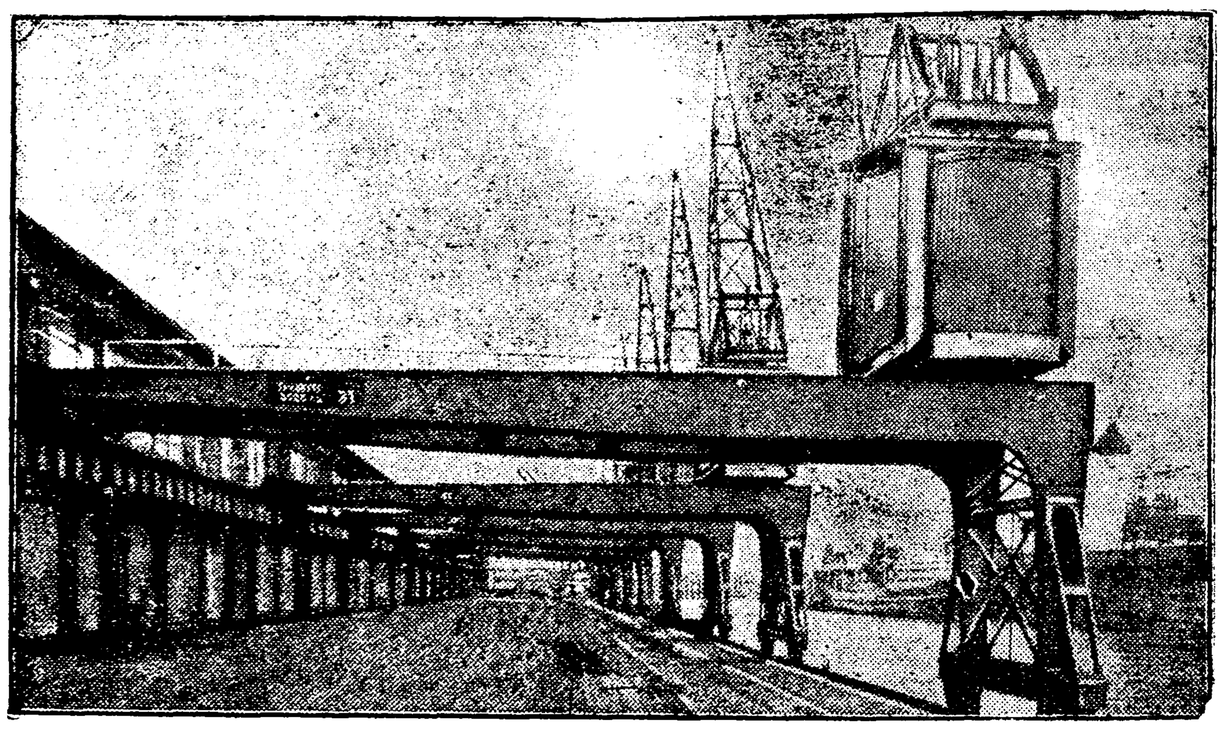

Najwjetſche europſke pſchiſtawne kólnje w Hamburgu.

Stańny bohot Kaufmann pſchepoda ſchtwórtk nowu pſchiſtawnu kólnju pſchi Kamerunſkim brjohu w Hamburgſkim pſchiſtawje jejnemu ſamĕrej. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Hłuchoněma „ßłyſchi" ſ nohowymi porſtami.

Miß France Wood, 23 lĕt ſtara hłuchoněma ſe Chikaga, njeje we ßwojim żiwjenju żenje hudźbu ßłyſchała a tola je ſe ſnatej wjele krócz mytowanej kabaretnej rejwarku. Nawukny rhytmus hudźby pſches ſwukowe żołmy, kotrež ßo na jeje nohowy kónczk pſchenjeßechu. Naſch wobras pokaſuje nam miß France Wood ſe ßwojim partnerom a wucżerjom Billom Brayom pſchi pruhowanju. (Aſſociated-Preſſ, M.)

Kwaß Windſorſkeho wójwody.

Schtwórtk wotmě ßo na hrodźe Candé pola Toura w Franzowſkej wĕrowanje Winſorſkeho wójwody, priedawſcheho jendźelſkeho krala, ſ knjenju Walliſu Warfiel-Simpſonez. Naſch wobras pokaſuje nam por po wĕrowanju, na lĕwo Hermana Rogerſa, wĕrowańſkeho ßwĕdka wójwody a na prawo majora C. D. Metcalfe jako ßwĕdka wójwodki. (Scherl Bilderdienſt, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoleń Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 129 | Budyšin — Póndźelu 7. junija 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Adolf Hitler: Němski lud nochce wójny

Bayerska rańscha marka je njedźelu swój župny sjězd 1937 wotměła. Tutón sjězd měješe dla wjednikowoje pschitomnosće wosebitny wusnam. Wjednik so hłowa jimasche a wo schtyrjoch nadawkach rěčeše, kiž je žebi nazionalsozialismus stajił. Tute nadawki su:

1. jedyn lud wutworicz;
2. tutomu ludej pschědny chleb i dźěłom sawěsćicz;
3. tutón lud a jeho dźěło schkitacz, jemu sahso swobodu a čescz a i tym mózi dacz a
4. w nim sahso nowu wjetschu sozialnu shromadnosćz pschiprawicz.

Wo prěnim dypku wjednik praji, so je nadawk hižo dźensa tak derje kaž dokonjany.

Pschi druhim dypku rospominasche wjednik hospodarsku sakładnu myšl, na kotruž je so nazionalsozialismus pschi swojim schtyrilětnym natwarjazym dźěle sakozował. Dźěło jenicznje je sakład pjenjez. Mjeda so njepowjetschi, hdyž so sdobom produkzija njepowjetschi. Wschudźe so dźensa dźěła a wschudźe dźe horje.

Pschi tśeźim dypku wjednik na njeměrny žiwot wokoło Němskeje pokasawschi rjekny, **so němski lud njeje lud, kiž wot dźensnischeho na jutrische wójnu sapoczinje. Wón nochce žaneje swady, nochce pak też, so druhy swadu i nim pytaja.**

K posledźnjemu dypkej so wjednik rasnje pschećiwo wschěm rosdźělam w ludu wupraji a rjekny, **so jenje njedowoli, so so němski lud sahso do nabožnych swadnych žiwotow rostorha.**

Župny nawjednik rěčeše na župnych appelach

Wjeźera wotměchu so župne appelle w Grimmje, Aue a Limbachu. Loni běchu so župne appelle prěni króć w pjeć wschelakich sakkich městach wotměte w Drježdźanach, Lipsku, Kamjenicy, Plawnje a Žitawje. Lětuschе appelle su so do schtyrjoch druhich městow połožiłe, mjenujcy do Grimmy, Aue, Limbacha, Freiberga a Kamjenca.

W prěnich tśoch městach wotmě so župny appell wjeźerawschu njedźelu, w Freibergu a Kamjencu budźe pschichodnu njedźelu 13. junija. S tutym dźělenjom so sakkim wodźazym mužom nazionalsozialistiskeho hibanja smóžnja, so móža so po możnosći na mnohich schadźowanjach wobsahowacz wobdźělicz.

Župny nawjednik Marczin Mutschmann rěčeše wjeźera najprjedy w Grimmje a posdźišcho w Limbachu, i Limbacha so jeho rěcz do Aue pschenjeseše. Jeho narěcz cźinješe hluboki sacźišchcz a so wospjet le žiwym pschikleskom pschetorhowasche.

Najprjedy župny nawjednik smyšl župnych appellow rysowasche. Na nich so rosprawa dawa wo dokonjanom dźěle wšudźenych mužazow a so rosdźelnjuja nadarki a winowatosće pschichoda. Towarschne serkanje je sa wobdźělnikow žórko mozy sa pschichodne dźěło. Swětownje pak su appelle wuraz mozy a jednoty hibanja. W cźasu wojowanja je so strona dyrbiała na bdźenje wo politiski

Kóždy Němc dyrbi měć ludowu płunowu masku

Sobotu wjeczor je němski minister sa lětarstwo a wyschschi roskasowar lětarskeje bróńje generalny wyschi Göring w pschepjelnjenym Dietrich-Eckartowym dźiwadle na němskim sportiskim polu wo wuwiciu dźěła powětrowego schkita w Němskej rěcźał.

Generalny wyschi Göring **na wukas k pschewjedźenju** sakonja wo powětrowym schkicje pokasujo winowatosć powětrowego schlita rospominasche a wosebje wo bobdźele žony w powětrowym schkicje rěcźeše. Wón pak so też i należnym appellom na wyschnosće wobrocźi a wot nich pschikładne dźěło žadasche.

Dźěło sa powětrowy schkit generalny wyschi Göring runje tak ważne mjenowasche kaž kóžde druhe dźěło pschi nowym natwarje stata.

Skónčnje wón sdźeli, so je bylo próżniwe dźěło, prawu ludowu płunowu masku sbytowicz, kotraž pschi wschich wobstejnosćach pschecźiwo wschěm dotal znatym płunam schkita a kotrejež pjacźina je tajka, so móże žebi ju kóždy kupicz. Tuta ludowa płunowa maska tu někto je a je so po milijonach nadźěłała. Wona so w bliższim cźasu wuda.

Česna kniha swójby

Na sjězdźe němskeho swjaska wjeledźěcznych w Frankfurcze n. M. swjatkowny nawjednik Wilhelm Stüwe prěni króć nowu cźestnu knihu němskeje swójby herbsch strowym swójbam, kiž su zobustawy němskeho swjaska wjeledźěcznych, spojcź. Kajki wuspak tutón nowy wupokas ma, pokasuje pak so też w pschedźiwku, kiž staj wjednikowy namjetnik Rudolf Heß a němski snutskowny minister dr. Frick do cźestneje knihi napisałoj.

Rudolf Heß pische: „Mnohosći dźěcźi je praktiski nazionalsozialismus. Nazionalsozialismus wjeledźěcznu žiwójbu też pschichodnje do žiwojeho schkita wosmje." Němski minister dr. Frick pische: „Tuta cźestna kniha dyrbi němskim spěchowanja hódnym wjeledźěcznym žiwójbam dźak nazionalsozialistiskeho stata pohrjedźowacz sa to, so su swjetscha i najwetschimi woporami k sdźerżenju ludu swoje pschinoschowałe."

Pódłanz i Ribbentrop w Barlinje.

Němski pódłanz i Ribbentrop je so bobotu w lětadle na někotre dny i Londono do Barlina podał.

29 morwych na pancerowanej łódźi „Němskej"

Londonska Reuterez telegrafowarnja powě, so je so panzerowana łódź „Němska" njedźelu pschipoldnju do Gibraltara wrócźiła. Tam so kaschcz nowoho zmjertneho wopora bolschewiskeho bombowoho nadpada na łódź donješe. To běšche tejsch Dherr, kiž je zobotu we wjetschej chorowni w Gibraltaru na žiwoje sranjenja wumrěł. S nim liczba zobustawow wobšadźi łódźe „Němskeje", kiž su so pschi nadpadze cźežkowjetschi morili, na 29 stupi.

Admiral i Fischel je njedźelu popoldnju sranjenych němskich namórnikow w Gibraltarskim wojeskim lazarecze wopytał. Wuhrjebanje w Gibraltaru pokhowanych woporow so hižo pschihotuje. Wjednik žebi pscheje, so so wone do Němskeje pschewjesu.

Němska wotmołwa so w Londonje přepodała

Kaž so i Londona pische, stej so wotmołwje Němskeje a Franzowskeje na jendźelske namjety dla nawróta Němskeje a Italskeje do neutralnoho wubjerka w Londonje pschepodałej.

Londonske nowiny němsku wotmołwu nimaju sa njepschihódnu. Tuto stejischcho wobsehje nowiny „Evening Standard sastupuja a pschipomnjeja, so žebi Němska wumjenja, žiwoje łódźe žama pscheciwo tóhodemu naddźelej a tóhodemu hrožazemu naddźělej sakitowacź. Wone hischcze pišaju, so Moskwa spyta kóžde shromadne dźěło schtyrjoch namórniskich mozow snjemóžnicź.

Schtož rosrěčowanje mjes italskim swonkownym ministrom Cianom a jendźelskim pódłanzom Drummondom nastupa, žebi w italskich politiskich kruhach myšlu, so móże italske knježerstwo jendźelskim namjetam tehorunja sahsadnje pschihłosowacź.

450 młodych fašistow Němsku wopyta

Organisazija Balille faschistiskeje młodźiny sa cźaš wot 29. junija hacź do 20. julija sahso puczowanje do Němskeje pschihotuje. Pod wjednistwom offizěrow a zobustawow romiskeje akademije sa cźěłowuczowanje so na puczowanju 450 młodofaschistow i zyłeje Italskeje wobdźěli. Cźinjenjelske puczowanje powjedźe młodofaschistow do Barlina, Westfalskeje, Bayerskeje, Sakskeje a Rańscheje Pruskeje. Italcźenjo smeja składnosć, so na žiwjenju w lěhwje a stanach wobdźělicź, kiž Hitlerka młodźina w juliju we wschěch dźělach Němskeje pschihotuje.

Danski swonkowny minister pola Neuratha.

Sobotu je danski swonkowny minister Munch i Genfa domoj puczujo w Barlinje posstał, so by němskeho swonkowneho ministra zwobodneho knjesa i Neuratha wopytał. Jeho wopyt pola němskeho swonkowneho ministra hodźinu traješe. Na to němski swonkowny minister i Neurath danskeho swonkowneho ministra na žrjedanje pscheproše.

Wustajenja němskeho sežiwjerskeho stawa so skónczi.

Schtwórtk wustajenja němskeho sežiwjerskeho stawa w Mnichowje, kiž je tydźeń traka, je so wjeźera sawrěła. Na wustajenju je 700 000 wopytarjow pobyło. Niz mjenje hacź 17 000 hosći běšche i wukraja na wustajenju pschijeło.

Napschecźiwne naddźěli cźežkowjetschi pola Madrida.

So bychu swoju frontu psched Bilbaom wołožili, bolschewikoju k poknoju wot Madrida na froncze w Guadarramiskich horach nazionalnych naddźěhachu, tola njemóžachu wuspěcha. Nazionalni wojacy pjecź cźežkich fowjetskorusiskich tankow sniczichu. Pschi napschecźiwnych naddźěhach nazionalistow je k sabakym bliskim wojowanjam dóschło.

Zarowanski dźeń we Wuherskej.

Sobotu běšche we Wuherskej dźeń narodneho zarowanja. Na tutym dnju psched 17 létami běšche so Trianonske sprzecźenje podpisało. S tutym sprzecźenjom je Wuherska wjetschi dźěł swojeho kraja zhubiła. Pschi pohrjedźenju parlamentskeho pohrjedźenja sapódłanz knježerstwoweje strony Martisekowy praji, so žadyn Wuher ženje Trianonske sprzecźenje njepschipóśnaje. Na wariewjach běchu so zarowanske chorhoje wupowěsće.

Ze Serbow

W Budyſchinje 7. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štóž swoju domiznu lubuje,
lubuje též swój lud. Anton Günther.

— **Wo wjedrje.** Dženßa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometr plus 6 a najnižſcha nózna temperatura 14 ſtop. czoploty. Wyſchina, kotraž ſe ßwojim jadrom nad baltiſkimi krajemi leži, wjedro w naſchich ſtronach doſpołnje wobknježa. Pſchi jažnym ßłónczným njebju je czoplota ſpěſchnje pſchiběrała. Wyſchina tež jutſje hiſchcže naſche wjedro wobknježi. Nižina pola Islandſkeje drje ßwoje wuběžki hacž do wjeczorneje Europy ſczele. Pſchi ſetkanju włóžneho mórſkeho powětra ſe ßuchim powětrom wyſchiny ßo njewjedra wutworjeja a ſ měſtnami deſchcže pſchinjeßu. Pokhilenje k njewjedram ßo ſ wjeczorneje Němſkeje tež bórſy do naſchich ſtron roſſchěri. — Jutſje wutoru ßłónczko 3,47 hodź. ſkhadźa a ßo 8,10 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 3,13 hodź. a khowa ßo wjeczor 7,57 hodź. Jutſje mamy młody měßaczk.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Hiſchcže rjenje a czopło pſchi ßylniſchim pokhilenju k njewjedram.**

•

— **Swjate firmowanje w tachantskej cyrkwi.** Wčera wudźěleše w tachantskej cyrkwi knjez biskop Legge 270 dźěćom a dorosćenym swjate firmowanje. Po mjelčacej Božej mši přihotowaše so cyła wosada ze zhromadnym modlenjom na tutón swjaty wobrjad. Přez hodźinu dołho potom biskop dołhim rjadam firmujomnych swjate firmowanje wudźěleše. Mjez firmowanskimi kmótrami widźachmy tež wjele serbskich drastow a to družčich, kmótřacych a tež holčacych. Po firmowanju měješe knjez biskop narěč k zhromadźenej wosadźe, w kotrejž z płomjenjatymi słowami na wuznam swjateho firmowanja za firmowanych a kmótrow a staršich pokaza. Tutón swjatočny dźeń wšěm wobdźělenym w dobrym pomjatku wostanje.

— **Na ſjawne dopominanje finanzneho hamta** na nápłaczenja wobrotoweho dawka ſa měßacznych płaczerjow a na napłaczenje dokhodneho a towarſtwowſkeho dwka k 10. 6. 1937 w hamtſkim dźělu dženßniſcheho czißła ßo dla czuczjwych ſczěhwkow pſchi ſakomdženju tež na tutym měſtnje pokaſuje.

— **Motorowaj koleßarjej czežko do ßo ſraſyłoj.** Na Drježdžanſkej dróßy, hdžež ßo bliſko moſta Sswj. Ducha Nowoměſchczanſka dróha wotwinje, ſtaj wczera njedželu popołdnju wokoło 3 hodžin motorowaj koleßarjej ſ tajkej mozu do ßo ſraſyłoj, ſo bjes wědomja ležo woſtaſchtaj. Knjes dr. med. Haubold běſche jimaj ſ prěnjej lěkarſkej pomozu k ruzy a wobeju do měſchczanſkeje khorownje dowjeſy. Nimo druhich ſranjenjow je ßebi jedyn czežko a druhi lohko moſhy ſtſchaßk. Ssobujědžeřka na ſbože njeſranjena woſta. Motorſkej kole ßo ßylnje wobſchkodžſchtej. — Kriminalna polizija proßy wſchitkich, kotſiž móža něſchto wo njeſbožu ſdželicž, ſo bychu ßo pola kriminalneje polizije na Ortenburgſkim hrodže ſamołwili.

— **Koleßařka do auta ſajěla.** N kſchižowaniſchczu Leſſingoweje dróhi a Dróhi SA wczera popołdnju wokoło ½6 hodžin kołojědna do woßoboweho automobila ſajědže a ßo na hłowje ſrani. Jeje koło ßo ßylnje wobſchkodži.

— **Měſchczanſku wohnjowu woboru** ſawołachu ßobotu wjeczor wokoło 8 hodžin na Mužakowſku dróhu. Tam běchu ßo w jenej blidařni tſchěſki ſazehliwe, ſ czehož ßylny kur naſta. S rucznej ßykawu ßo pſchiczina kura wotſtroni. Twarjenje ßo njeje wobſchkodžiło.

— **Schtó je wobßedžeř?** Pola kriminalneho ſwonkowneho měſtna w Budyſchinje khowaju ßo lěczne kholowy hólczžiny ſ paßom a ſamkom hólczžiny, ſłoty žonjazy czaßnik, nowa móſcheń ſ jenož małym pjenjeſom a pjelnjeńſki pjerodžeržak. Wězy ßu ßo pjecža na kónzu meje 1937 w Budyſkich měſchczanſkich Schprjewinych kupjelach kradłe. Prawi wobßedžerjo ßo proſcha, ſo bychu prawje bórſy na kriminalnu wyſchnoſcž w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodže pſchiſchli a ßebi wězy wotewſali.

S **Czichońz.** (Słoty kwaß.) Ratař Bohuwěr Kuban ſe ßwojej mandželſkej w tutych dniach ßwój ſłoty kwaß woßwjeczi. Fararř Kapleř ſ Budyſchina jubilarſki por požohnowa. Pſchi tutej ſkładnoſczi ßo jubilaromaj wjele ſbožopſcheczow a pocžeſczowanjow doſta.

S **Bórka.** Saúdženy ſchtwórtk wulecža ßebi NS-žónſtwo ſa Bórk a wokolinu pſchi rjanym wjedrje pſches Sebnizu do Sakſkeje Schwizy, hdžež ßo woßebje Kuhſtall wopyta. Tuta jěſba w rjanym autobußu po naſchej wótczinje wſchěm wobdžělnikam w najlěpſchim pomjatku woſtanje.

S **Plußnikez.** Tudyſche małokalibrate towařſtwo ſměje njedželu 13. junija ßwój tſělzowſki ßwejdžeń. So by ßo ludowy ßwjedžeń ſaßo prawje rjenje poradžił, ßo hižo nětko wſchitke pſchihoty k tomu czinja. Sswjedžeńſke naměſto we wßy ßo ſa wſchě móžne ſawjeßelenja pſchihotuje.

Se **Sderje. (Wyßoka ſtaroba.)** Wczera wojnař Handrij Petrik czily a ſtrowy ßwoje 90. narodniny wocžěła płow a kóczkow ſahrjebachu. Tute czěka maja ßo do dołhi czaß w Amerizy pſchebywał a ßebi tam rjane ſamoženje nahromadžił. Sso do Němſkeje wróczitwſchi bě wſchak ſ inflaziju nimale wſchitko ſhubił. Nětko bydli pola ßwojich pſchiwuſnych, kotſiž jeho ſ luboſczu ſaſtaraja. Pſchejemy Petrikez wujej tež na tutym měſtnje hiſchcže rjany a ſpokojny žiwjeńſki wjeczor.

S **Dźěžnikez.** Ssobotu popołdnju wokoło ½4 hodžin je ßo na polu k połnozy wot naſche'e wßy powětrowy ballon dele puſchcził. Ballon mějeſche mjeno „Schwarzenberg" a běſche ßo dopołdnja w 9 hodžinach w Rieſy do powětra puſchcził. Snaty Haferkorn ballon wodžeſche. W ballonowym czołmiku pſchebywachu tijo mužojo a jena žona. Ballonarjo běchu chzyli ſwoprědka do Oybina leczecž, dokelž pak je było mało wětra, ßu ßo ſ nim dele puſchczili, prjedy hacž ßu do hór ſaleczeli. Auto, kiž běſche ballon pſchewodžał, hnydom k měſtnu pſchiſtajenja pſchijědže. Ballon ſawalichu a na Budyſke dwórniſchczo dowjeſechu. Podawk běſche wjele weczipnych ludži wot najmłódſcheho hacž do najſtarſcheho pſchiwabił.

Se **Semiz.** Tu ßu někotre pſchipady ſnate, ſo ßo czěła czelatow, ſrěbzow, wowzow, koſow, kotrež pſchißłuſchne dohladowařſke hamty ſa jědź ludži njedowolichu, dale czěło pßo a kóczkow ſahrjebachu. Tute czěła maaj ßo do woßebitych ſběraŕnjow gmejny wotedacž, kaž je to po pſchißłuſchnych wukonach pſchedpiſane.

S **Běcžiz.** (Nowe khroble paduſchſtwo.) W nozy k 2. junijej pokradnychu pola tudyſcheho žiwnoſczerja njeſnaczi paduſchi ſchaty, draſtu a ſežiwjeńſku potrjebu. W bydleńſkej jſtwi běſchtej hornjej kſchidle wokna wotewrjenej woſtałej. Hdyž běchu ßebi delnje kſchidła wot horjeka wotewrili, ſałěſechu do bydlenja a tam wſchitko pſcherychu. Schtóž móže něſchto bližſche wo paduſchſtwje ſdželicž, njech to pola najbližſcheho ſtražmiſchtra czini.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdžarow. Pola naß ßu běrny jara njeſtajnje ſeſkhadžałe, woßebje w nižinach je wjele žymjeńtnych běrnow po wulkich deſchczach ſapoczatk meje w rynczkach ſhnile. W tutych nižinach budža naſchi ratarjo ſ tuteje pſchicziny dźěle wjcheworacž dyrbjecž.

S **Wobramoz.** (Czežke njeſbožo koleßarjow.) Czežke njeſbožo ſta ßo pjatk wokoło ½10 hodžin w hornjej wßy pſchi Hejduſchkez klamaŕni. Ratařſki dźěłaczeř Helmut Jahn ſajědže ſ pohonczom Arthurom Hölzelom ſ tajkej mozu hromadže, ſo wobaj ſ koła padnyſchtaj a ležo woſtaſchtaj. Jahna dyrbjachu ſ roſbitej hłowu do Khembergſkeje khorownje dowjeſcž, hdžež bjes wědomja leži. Schtó je wina na njeſbožu, njeje hiſchcže ſwěſczene.

S **Mikoraſa.** Ssobotu tudyſchi kowařſki miſchtr Korla Czipan ſe ßwojej mandželſkej Hanu rodź. Wěrikez ßwój ſłoty kwaß woßwjeczi. Jubilarſki por je ſtrowy a czily a bydli nětko hižo poł lětſtotka w naſchej wßy. Pſchejemy jubilaromaj tež na tutym měſtnje hiſchcže prawje rjany žiwjeńſki wjeczor.

S **Kulowa.** (Se ßynowymi widłami ßo czežzy ſraniła.) Sczěhwkowpołne njeſbožo ßo na Kamjenſkim lětaniſchczu ſta. Ratař ſ Michałkow bě ßebi tam trawu wotnajał. Pſchi nakładženju ßyna pſchińdže wumjeńkařka Helena Krawzowa, kotraž ßyno na woſu kładžeſche, do widlizy a pſchi tym ßo w delnim czěle czežzy ſrani, tak ſo dyrbjeſche lěkarſku pomoz pytacž.

S **Kamjenza.** Njedawno piſachmy, ſo je powětron naſche měſto pſcheleczawſchi pola Khróſcziz ßo k ſemi puſchcził. Ssobotu popołdnju ½2 hodžin pſchelecža ſnowa nowy powětron tudyſchu krajinu. Leczeſche k ranju khětro wyßoko.

S **Kamjenza.** Wczera ßwjeczeſche něhduſchi połk 178 naſcheho měſta ßwjatocznoſcž ſaßowidženja a ſałoženja połka. Se wſchěch kónczin Sakſkeje, woßebej pak ſ naſcheje Łužizy, bě ßo jara wjele pſchißłuſchnikow tutoho połka ſeſchło. Cyłe měſto bě ßo ßwjedžeńſku draſtu wobleklo, a ßwjedžeńſki programm ßo jara derje poradži. Wjele ſtarych towařſchow, woßebje wójnſkich towařſchow, ßo pſchi tutej ſkładnoſczi po dołhich lětach ſaßo poſtrowi a ruku ſtłóczi.

S **Kamjenza.** (65. mandželſki jublej.) Tudyſchi rentnař Emil Müller a jeho mandželſka móžeſchtaj czikaj a ſtrowaj žadny ßwjedžeń želeſneho kwaßa doczakacž. Na tutym jeju czeſtnym dnju doſtaſchtaj ſe wſchěch kónzow kraja wutrobne ſbožopſchecza.

Knot je jara wužitny.

Sahrodnik w Ragnita je dopokaſał, ſo je knot jedyn ſnajwužitniſchich ſwěrjatow. Sahrodnik wſa ßebi ſe ſemju napjelnjeny drjewjany bow, do kotrehož wulku liczbu kundroſow, mejſkich brukow a druhich ſchkódnikow naßadža. Do tutoho bowa ßadži na to runje popadnjeneho knota. Po 24 hodžinach bě knot wſchě ſchkódniki ſežrał a ſ tym ßwoje pruhowanje derje wobſtał.

Posledn'e politiske powěsće

Ssowjetſka Ruſka wobžaruje.

Kaž pólſke nowiny ſdźěluja, je ßo naměſtny ßowjetſkoruſki ludowy kommißar ſa ſwonkowne naležnoſcže pohnuty czuł, pólſkemu póßłanzej w Moſkwje wobžarowanje ßowjetſkeho knježeřſtwa dla nadpada banditow wuprajicž, kiž je ßo njedawno njedaloko Kijewa na ſaſtupjerja pólſkeje telegrafowaŕnje a na ſaſtojnika pólſkeho póßłanzſtwa ſtał. Wóßom banditow ßu ſajeli.

Swuczowanje wójnſkich łódźow pſched 10 000 wobdźělnikami „mozy ſ radoſcže".

Němſke wójnike namóŕniſtwo je pjatk w Němſkim ſaliwje bliſko Helgolandſkeje kupy pſched parnikami NS-ſjednoczenſtwa „mozy ſ radoſcže", kiž ſ Norwegſkeje pſchijědžechu, ſwuczowanje wójnſkich łódźow pſchewjedło. Swuczowanja ßo ekſaktnje pſchewjedžechu a běchu ſa 10 000 ludowych towařſchow ſ nimale wſchěch němſkich župow njeſapomnite naßhonjenje.

Pólſki ſtatny preſident Moscicki do Bukareſta puczował.

Pólſki ſtatny preſident, kiž je ßo ſ czeſtnej ſchwadronu na dwórniſchczo pſchewodžał, njedželu we woßebitym czahu do Bukareſta puczowaſche. To je hižo jeho druhe puczowanje do wukraja. Loni Moscicki w Eſtonſkej na wopyczje pſchebywaſche.

Powěsće z cyłeho swěta

Hólz ßebi ſ teſchinkom hrajkał.

9lětny hólcže pſchiběža do dwora Loitzſchſkeho ratarja (w Zeitzſkim wokrjeßu) a widžeſche tam w róžku teſchink ſtejo. Hólczez teſchink do ruki wſawſchi, ßo na nim paraſche, ſ kotrehož nadobo wutſěl wußny. Kulka trjechi w bliſkoſczi ſtejazu 11lětu holczku do ramjenja, kotrež ßo doſpołnje roſbi. Kubłowny wobßedžeř bě krótko pſched tym hołbje tſělał a teſchink na khwilu na bok ſtajił.

Hospodařski rozhlad

Póndželu 7. junija 1937.

Barlinſka burſa 5. junija 1937. Wobkhod na burſy kónz tydženja běſche wjele mjeńſchi hacž dny pſched tym. Ssamo najmjeńſche pſchikaſy ſamochu tohodla kurſy dele abo horje pſcheměnicž. W zykku knježeſche pſcheczelne ſakładne měnjenje. Žiwy ſajim wěnowaſche ßo někotrym woßebitym hódnotam, tak woßebje ßo kalijowe hódnoty w kurſu polěpſchichu. Na rentowych wikach njebě wjetſich pſcheměnjenjow.

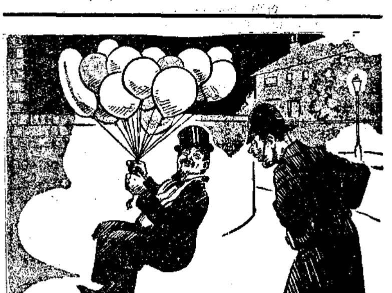

„Stražmiſchtrje, czžiſchczcže mje pomału domoj, bydlu we Barkley Gardens." (Humoriſt, M.)

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleř; za nawěšćki Pawoł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Němſka twari najwjetſche tankowe łódže.

Tankowe łódže maja ſa Němſku jara wulki woſnam. Jeniczka jendželſka łódź, kotraž ßo wě na prěnim měſtnje w twarjenju tankowych łódži ſteji, Němſku pſchetrjechi. Sa to pak twari Němſka, kaž to ſe ſeſtajenja czaßopiſa „Die deutſche Volkswirtſchaft" wukhadža, powſchitkownje najwjetſche łódže. Ssamo na ßebi je w tankowych łódžach powſchitkowny njedoſtatk. Potrjeba tankowych łódži wotwißuje we wulkej měrje po poſtupje motoriſazije. Sajimawe je, ſo Sjednoczene ſtaty, kotrež maja najwazy ſemſkich wolijow, w twarjenju tankow daloko ſa Němſkej ſczěhuja. Němſka je woßebje ſa amerikanſke ſliczbowanje wulke twary tankowych łódži pſchewjedła. S 11 tankowych łódži, kotrež ßo 1. januara na němſkich łódźnizach twarjachu, ßu ſ wjetſcheho dźěła ſa wukraj poſtajene.

Scherl Bilderdienſt, M.

Parnik „Oliva" do Manile dojěł

Němſki twórowy parnik „Oliva" je do Manile dojěł a leži tam ſakótwjeny. Pſchiſtawna wohnjowa wobora je na łódźi, ma pak ſa to, ſo dyrbi ßo woheń ßam dopalicź. Kapitan Meinhold roſprawjeſche wo rjekowſkej ſmužitoſcźi ſtražowaźeho namórnika Genthera, kotryž na ſcźěhwki wopalenjow wumrě. Genther bě njedźiwajo hrožaźeho ßmjertneho ſtracha ßwojich towarſchow ſawołał a tak tomu ſadźěwał, ſo njeje wjaźy ludźi w płomjenjach ßmjercź namakało. Po poßlednich powěſcźach je woheń na „Olivje" doſpołnje ſalaty a łódźne wjedniſtwo ßo nadźija, ſo ſchkodu w Manili wuporjedźi, tak ſo móže pucź do Hamburga ßama naſtupicź.

*

Autobuß ſ 10 wosobami ßo ſpalił.

W Redding w Kaliforniſkej pſchewali ßo wulki omnibuß, kotryž bě do ßmykanja pſchiſchoł a ßo ſapali. 9 pucźowaźych a autobußowy wjednik ßo ſpali.

Hyjeny indiſku wjeß nadpadłe.

Wulka cźrjóda wuhłódnjenych hyjenow je po powěſcźi „Daily Telegraph" ſ Kalkuty wjeß w južnej Indiſkej tak dołho nadběhowała, doniž wobydlerjo ſ hroſy cźěkacź njepocźachu. 15 dźěcźi je ßo pjecźa ſ woporom tutych beſtijow ſtało.

Spěſchny cźah do dźěłacźerjow ſajěł.

Na železniſkej cźarje mjes Villachom a Spittalom w Korutanſkej (w Awſtriſkej) njedaloko dwórniſchcźa Gummerna ſpěſchnik do dźěłacźeŕſkeje kolonny ſajědźe, kotraž kolije wuporjedźeſche. Pſchi tym bu 7 muži morjenych a 1 cźežźy ſranjeny. Samołwity dohladowaŕ, kotryž bě ſcźaßom powěſcź wo bližaźym ſpěſchniku doſtał, je mjes morwymi. S pſchicźinu njeſboža je, ſo ßo pſchedpiß njewobkedźbowaſche, po kotrymž maja ßo na dwajkolijatych cźarach pſchi pſchibliženju cźaha wobě koliji wopuſchcźicź.

Chilſke lětadło do morja padło.

W južno-chilſkich wodach na lětańſkej cźarje Puertomont do Magallanes je Amphibiowe lětadło ſyſtema Sikorſkeho ſ 5 pucźowaźymi a 4 wosobami wobßadki hižo dwaj dnjej dołho wuwoſtało. Njedźiwajo ßlědźenja ſa nim njeje dotal ßo nicźo wjaźy wo nim ßłyſchało. Ma ßo ſa to, ſo je lětadło do morja padło. Je to we běhu jeneho tydźenja druhe njeſbožo na ßamßnej lětańſkej cźarje. Dwajßydłate lětadło dyrbjeſche pſchi pytanju ſa ſhubjenym lětadłom pſchi brjoſy ſ nuſy pſchiſtajicź. Lětadło ßo pſchi tym roſbi. Lětaŕ a jeho ſchkricźkoŕ pak bjes ſchkody woteńdźeſchtaj.

Cźežke wobkhadne njeſbožo — dwaj morwaj.

Sobotu wjecźor wokoło ¼10 hodźin ßo na kſchižowaniſchcźu dróhow Wulkohajnſko-Miſchnanſkeje a Wulkohajnſko-Rieſaſkeje železnizy pſched měſtom Wulkim Hainom cźežke wobkhadne njeſbožo ſta. 38lětneho twarſkeho dźěłacźerja ſ Wulkeho Haina, kotryž pſched ßobu karu cźiſchcźeſche, motorſki koleßaŕ, kotryž měješe towaŕſcha na ſoziußu, potorže. Najſkerje bě koleßaŕ ſ pſchewulkej ſpěſchnoſcźu ſawinjenje wobjěł. Sraženje bě tak žałoſtne, ſo twarſki dźěłacźeŕ a motorſki koleßaŕ ſe ſkamanymi ſtawami a ſranjenymaj hłowomaj ležo woſtaſchtaj. Wobeju do Wulko-Hajnſkeje khorownje dowjeſechu, hdźež pak ſtaj mjes tym wobaj wumrěłoj. Wobaj ßwójbu ſ dźěcźimi ſawoſtajitaj. Soziußej ßo nicźo dale njeſta.

Dwaj wjeßłowarjej ßo we Lobju ſatepiłoj.

Schtwórtk wjecźor pſchewali ßo na Lobju wyſche ßy Moriz po rěźy jědźaźy ſ dwěmaj wosobomaj wobßadźeny padlowanſki cźołm. Běſche do rjecźaſa Moritzſkeho pſchewoſa ſajěł, kotryž runje pſches Lobjo jědźeſche. Cźołm ßo pſchewali a wobaj wjeßłowarjej ßo ſatepiſchtaj. Kaž ßo ſwěſcźi, běſchtaj ßo k cźołmikej pſchiwjaſałoj a nejmóžeſchtaj płuwacź. Jedna ßo wo dweju młodeju rataŕſkeju pomoznikow ſ Mehlteuera pola Rieſy.

Wusudźenja

Pſchicźinjenje wopacźnych cźißłowych taflicźkow na motorſke woſydła ßo jako falſchowanje liſcźiny khłoſta.

§ Naſymu lěta 1936 bě ßebi Bjedrich Arnoſcht Böhma ſ Lužnizy pola Kamjenza motorſke koło kupił. Pſchedawaŕ koła bě jo jemu pſched pſchiſjewjenjom na pſchißłuſchnej polizijí ſa pruhowanſke jěſby pſchewoſtajił a jemu k tutomu ſaměrej cźeŕwjenu cźißłowu taflicźku pſchewoſtajił. Jako pſchedawaŕ cźeŕwjenu taflicźku ſa ßebje trjebaſche, bě ßebi Böhma w njepſchitomnoſcźi pſchedawarja w jeho pſchedewſacźu cźornu cźißłowu taflicźku pſchißwojił, kotraž bě ſa druhe woſydła poſtajena a ju na ßwoje koło ſa pruhowanſku jěſbu pſchicźinił. Pſchi tym bě jeho polizajſki ſtražmiſchtr lepił. Pſchißaßny ßud w Kinsbórku bě Böhmu dla jednoreho falſchowanja ſjawneje liſcźiny k 10 dnjam jaſtwa ſaßudźił, kotrež khłoſtanje do do 30 hr. pjenježneho khłoſtanja pſcheměni. Statny rěcźnik bě powołanje ſapodał. Steješe na ſtejniſchcźu, ſo bě ßo Böhma falſchowanja liſcźiny ſ wotmyßlenjom, ßebi dobytk ſwěſcźicź, dopuſchcźił, ſchtož ma ßo ſnajmjeńſcha ſ 3 měßaźami jaſtwa wotkhłoſtacź. Böhma bě cźornu cźißłowu taflicźku na motorſke koło pſchicźinił, ſo by ſ tym ſdacźe ſbudźił, ſo je jeho koło ſjawnje pſchipuſchcźene a ſo ta knjeby do konflikta ſ nadróſnej polizijú pſchiſchoł. Přenja mała khłoſtanſka komora powołanſkeho ßuda nahlady ſtatneho rěcźnika njeſaſtupowaſche a tohodla powołanje ſacźißny. Woſta pſchi prjedawſchim pokhłoſtanju.

Zdanliwa strowość

Powěda B. Krawz.

Korcźmaŕ „Krjecźmaŕ" ßo huſto pſched ßwojimi hoſcźemi khwaleſche a hordźeſche, kajke ma ſtrowe a tołſte dźěcźi. A woprawdźe běchu tež jeho dźěcźi wjele tołſche hacź druhe dźěcźi ßameje ſtaroby. Najtołſchi ſ nich bě Jan.

Nan wo nim powědaſche: „Njejě drje wjele, ale pije! Huſto ßo ßam dźiwam, ſo je tak ßylny. Doroſcźeny cźłowjek ani telko piwa njewupije, kelkož jeho ſnjeße Jank. Njech jeno pije", doda k tomu, „budźe ſnajmjeńſcha ſtrowy!"

Ale hórje bě w ſchuli. Wucźbu Jan ſchpatnje ſapſchimny a nicźo ßej njeſpomjatkowa. Najradſcho by ſpał. Přeni lětnik dyrbjeſche woſpjetowacź a w ßlědowaźych rjadownjach bě jeho poſtup ſaßo jara ßnadny. Knjes wucźeŕ ßo ras wobcźeßowaſche, ſo Jan huſto pſchi wuwucźownju wußnje a wopraſcha ßo, hacź ßnano njepije piwa.

„Wěſo, ſo pije", wotmołwi nan.

„Chzecźe-li měcź ſ Jana wobwjertneho hólza, njedawajcźe jemu piwa!" praji knjes wucźeŕ.

„Piwo jemu tola njeſchkodźi", ſnapſchecźiwi nan.

„Hai, ma ſtrowy napohlad", wotmołwi knjes wucźeŕ, „ale njeje ſtrowy. Jeho mjaßo je wodukawe. „To cźłowjeka pożylni. Jan je tohodla tak ſtrowy, dokelž piwo pije!"

cźělnu ßylnoſcź ma mjeńſchu hacź najhubjeńſchi jeho Dźěcźi, kiž pija wjele piwa abo palenza, ſkhorja, hdyž na nje ſadunje wětſik!"

„Jan palenz njedoſtanje. Tón bych jemu ženje njedał!" rjekny nan.

„Piwo a palenz matej ßamej wuſkutk. Njechzecźe-li mojim ßłowam wěricź, pokažu wam w rjadowni někotre dźěcźi, kiž doſtawaju palenz (alkohol) a póſnajecźe, ſo maja ſkoro ßame cźělne a duſchine kajkoſcźe jako waſch Jan. Tajzy ſchulerjo njemóža wjele, ale mało!"

„S piwa to tola nimaja!" ſnapſchecźiwi nan.

„Maja to ſ piwa", pokracźowaſche knjes wucźeŕ. Alkohol ſamucźi tak myßle dźěſcźa, ſo njeje khmany ani cźělneje ani duſchowneje prózy. Budźecźe-li dawacź dźěcźom piwo, wukubłacźe ßej ßwojich pſchichodnych wopiwzow! Dźěſcźowy žołdk ſwucźi ßo na alkohol a cźežko ßo tomu ſaßo wotwucźi, haj ſkerje budźa chzycź ſtajnje wjetſche a wjetſche dźělby. Dźěcźo nima alkohol bracź ani do huby. Poſdźiſcho ſměje telko roſuma, ſo ßo ſdźerźi pſchehnateho wužiwanja tajkeho napoja. Poßkuchajcźe tola na moju radu!" —

Korcźmaŕ wucźerjej dołho njewěrjeſche, ſo by picźe napojow, kiž měješe ſa wulzy ſtrowe, tak ſłych ſcźěhwkow měło. Ale po cźaßu tola dopóſna wěrnoſcź wucźerjoweje rady, a dokelž dźěcźi w ſchuli njepokracźowachu, pocźa je wotwucźowacź piwo picź a nihdy ßo toho njeje kał.

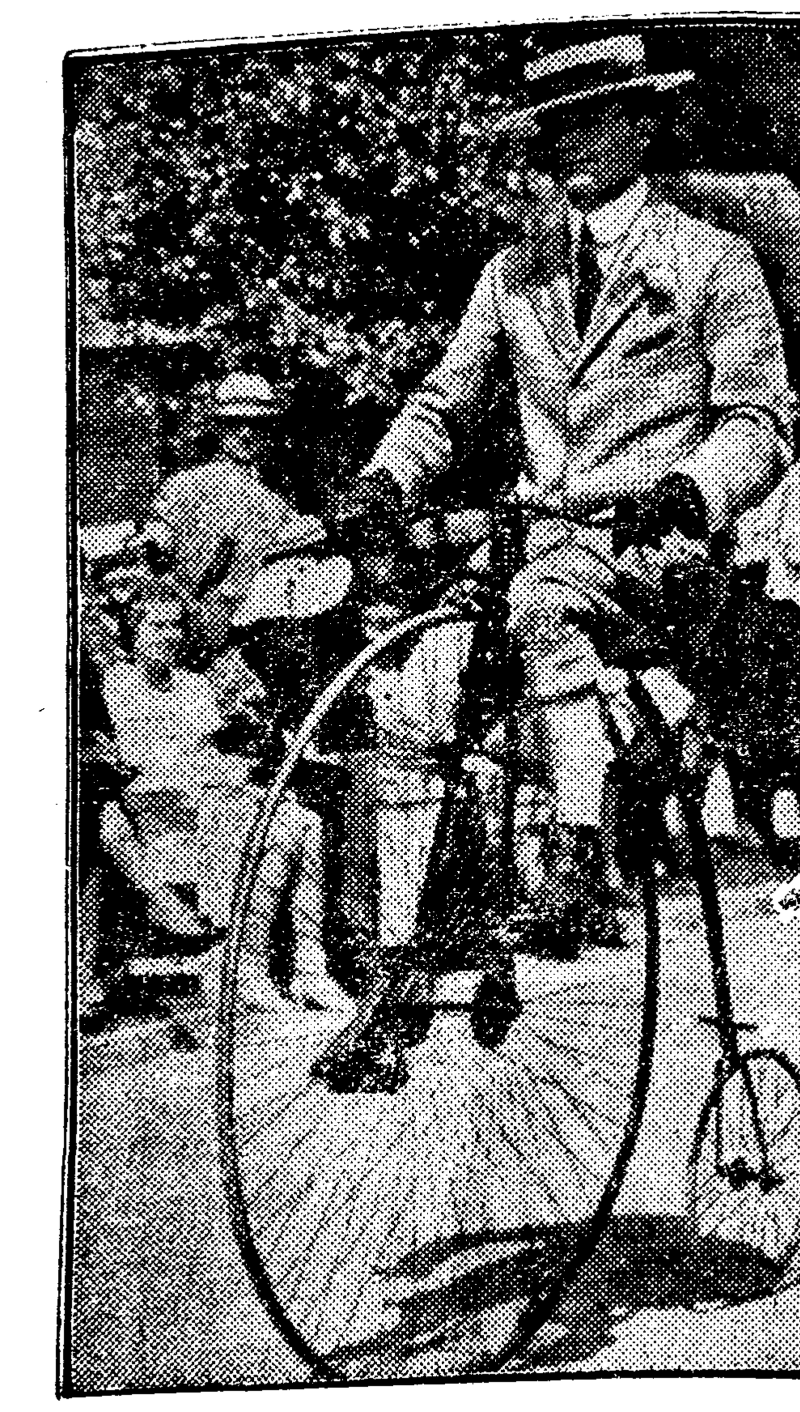

Koleßo we ßwojim wuwicźu.

W tutych njach wotmě ßo ſ wulkim wuſpěchom w Bois de Boulogne w Pariſu korſo koleßarjow, pſchi kotrymž ßo koło we ßwojim wuwicźu w běhu cźaßa pokaſowaſche. Dokelž bě koleßaŕ draſtu tehdyſcheho cźaßa woblecźeny, běchu tute wobraſy doſcź wjeßełe.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Špatny pokoj

Njedawno ſemrěty ßławny Barlinſki lěkaŕ a chirurg běſche powſchitkownje ſnaty jako wótzowſki pſchecźel ßwojich pazientow, ale runje tak njelěpy cźaſto, hdyž chzyſche khorych a cźeŕpjaźych pokojecź a ſměrowacź. Njemóžeſche ſtrachocźiwe a bólne woblicźa widźecź a njepraji jim někotre lube a troſchtne ßłowa. Wěſo wißaſchtej wocźi khorych tak rjez na jeho hubomaj! Kóždе jeho ßłowo běſche kaž tajne ſjewjenje. Cźim hórje pak potom běſche, hdyž měſto žadaneho a wocźakowaneho pokoja wboſy nowy ſtrach nawědźichu. A to ßo bohužel tutemu profeßorej cźaſt radźi, ſchtož pak wěſo njebě w jeho wotmyßlenju. Jónu tež pſchepytawſchi ſtareho knjeſa, jemu ſdźěli, ſo je operazija na kóždy pad trěbna, jeli ſo chze hiſchcźe dlěje žiwy bycź. Pazienta ßo njemało ſtróži, hdyž to ſaßłyſcha. Ale na to ßławny lěkaŕ jeho takle ſměrowaſche: „Budźcźe jenož bjes ſtracha! Statiſtika pokaſuje, ſo po tutym wupruhowanym a naſhonitym waſchnju operazije ſe ſta pazientow jenož lědom jedyn pſchi tym wumrěje. A hlejcźe, ßym hižo telko po tutym ſyſtemje rěſał, tak ſo je to ſa mnje ſwucźena wěz a ßo wěſcźe poradźi. Cźakajcźe ras, chzu pohladacź, kotry wy po prawom budźecźe." Prajiwſchi to, licźeſche khwilku w ſapiſku a potom pſchecźelnje pokojeſche: „Nó, tuž widźicźe, ſcźe runje ſtoty pazienta!"

„Potajkim, je rjad na mni, ſo pſchi tym wumru a ßmjercź po mnje pſchińdźe!" wuroni ßo njeſbožownemu pazientej. Dokelž to běſche wſcho, ſchtož ſ profeßorowych ßłowow ßłyſcheſche.

Budyske stawniske powěsće

Sſobotu 5. junija 1937.

Narodźiła je ßo: 4. 6. Alfredej Jurjej Pětſchzy. pſchekupzej, dźowka.

Wumrěłej ſtej: 4. 6. Hana Marja ſwud. Gierthowa rodź. Weberez, invalidna rentnaŕka, 74 lět. — 5. 6. Marja Hilža Böhmez, kuchaŕka, někto doſtawaŕka renty, 74 lět.

Swěrowałoj ſtaj ßo: 5. 6. Pawoł Kurt Zorn, podoffizěr w Delnim Görsdorfje a Ama Marianna Sswořiz, grafiſka pomozna dźěłacźeŕka w Budyſchinje.

*

Sswójbne powěſcźe.

Wumrěł: Sahrodnik Korla Auguſt Henczel ſ Bobolz. — Kurt Bjarnat Müller ſe Židowa, 22 lět.

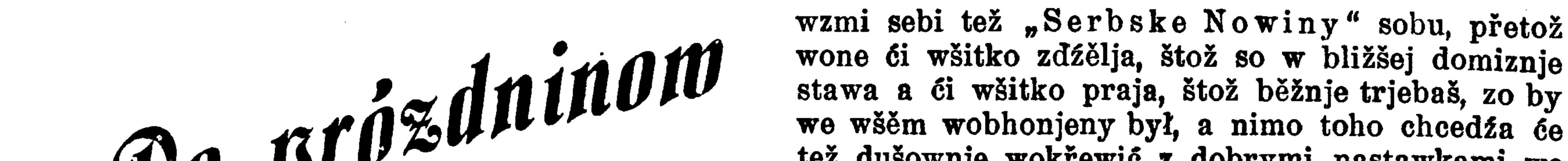

Do prózdninow

wzmi sebi też „Serbske Nowiny" sobu, přetož wone ći wšitko zdźělja, štož so w bližšej domiznje stawa a ći wšitko praja, štož běžnje trjebaš, zo by we wšěm wobhonjeny był, a nimo toho chcedźa će też dušownje wokřewić z dobrymi nastawkami we wšěm, štož će zajimuje. Praj póstowemu hamtej: pósćelće mi wot 1. hač do ... Serb. Nowiny do .....

Mjezwočo wobkhoda je
wukładne wokno,
duša wobkhoda je
poskićenje
přez nawěštk!

Wšě drużiny **nožicow a nožow** natoči wěcywustojnje ročeŕnja
Kurt Michałk w Budyšinje na Hosic hasy

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler. Žitne wiki 28

Małe nawěštki

kaž předaća, kupje, přenajeca, poskićenja a pytanja słužbnych městnow, hdyž sće něšto zhubili, něšto pytaće, wozjewi Serb jenož

w „Serbskich Nowinach"

dokelž maju temu zaručeny wuspěch

SERBSKE
SPĚWAŔSKE
potuńšene na
2,–hriwnje
su hišce dostac we
Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Přiłoha k čisłu 129

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 7. junija 1937

Pokhłostana zawisć abo Zbožo a běda

Bajka k pſchemyßlowanju. B. Krawz.

Wěſchtaj bratraj, jedyn jara bohaty, druhi doſcž khudy. Nas ſtražowaſche khudy ßwojemu bohatemu bratrej ßnopy na polu, a ßedźo pod ßnopowzom wuhlada bělu žonu, ſběrajo kłóſki, kiž běchu ſowſtake na ſahonach a tykaſche je do měſchka. Hdyž potom hacž k njemu pſchiňdže, popadny ju ſa ruku a wopraſcha ßo jeje, ſchtó wona je a ſchto tu dźěła. — „Ssym twojeho bratra ſ b o ž o a ſběram ſhubjene kłóſki, ſo by wjazy pſcheňzy měł!“ — „A proſchu cže, hdže pak je m o j e ſbožo?“ wopraſcha ßo khudy. — „Na ranju!“ rjekny njeſnata a ſhubi ßo.

Khudy ßej rosmyßli, ſo póňdže do ßwěta, pytacž ß w o j e ſbožo. A jako tak hižo na ranje ßo hotowaſche ſo by woteſchoł ſ domiſny, njenadźizy ſa kachlemi wuſkocži b ě d a, płakaſche a proſcheſche, ſo by ju tež ßobu wſał. „Ach, moja luba!“ rjekny khudak, „ßy pſcheßłaba a pucž je dołoki, ſo by njedóſchła; ale mam tu próſdnu bleſchku, pomjeňſch ßo, ſaléſ do njeje a ja cže ponjeßu!“ Běda ſaléſe do bleſchki a wón bjes komdženja ju ſamkny ſe ſatyczkom a pěknje ſawjaſa. Potom, hdyž pſchiňdže k tymjenju, wucžahny bleſchku, ſtorcži ju do bahna a tak ßo bědy wußwobodźi.

Po někajkim cžaßu pſchiňdže do wulkeho měſta, a někajki knjes wſa jeho do ßłužby, ſo by jemu wukopał pinzu. „Mſdu cži žanu njedam“, rjekny, „ale ſchtož kopajo nadeňdźeſch, budže twoje!“ — Hdyž bě tak někajki cžaß kopał, namaka hromadu ſłota. Po wucžinjenju bě to jeho, ale wón da tola pokojzu knjeſej a kopaſche dale. Skóncžnje bě dokopał hacž k železnym durjam; hdyž te wotewri, bě to podſemſka pinza a w njej njeßměrne bohatſtwo. Tu ſaßłyſcha ſ jeneje kſchinje w pinzy hłóß: „Wocžiň, wotewŕ, mój knježe!“ A wotběhny wěko a ſ kſchinje wuſkocži krasna knježna, wſcha běła, pokłoni ßo pſched nim a rjekny: „Ssym twoje ſbožo, kotrež hižo tak dołho pytaſch; wot nětka budu ſ tobu a ſ twojej ßwójbu!“ — Po tym ßo ſhubi. Wón pak ßwoje bohatſtwo woſpjet dźěleſche ſe ßwojim knjeſom a wosta hiſchcže njeßměrny bohaczk a jeho ſamoženje dźeň wote dnja ßo množeſche bóle a bóle. Pſchi tym pak njeſapomni na ßwoju nuſu a cžinjeſche khudym toho měſta wjele dobreho.

Jeneho dnja ßo wukhodźowaſche w měſcže a ſetka ßwojeho bratra, kiž bě tam pſchijěł ſa ßwojim bratrom. A wſa jeho ßobu domoj a wupowěda jemu nadrobnje wſchitke ßwoje pſchipady, kak widźeſche jeho ſbožo na polu kłóſki ſběracž, kak a hdže bě ßo ßwojeje bědy wußwobodźił a druhe wězy. Pohoſcži bratra někotre dny. Po tym jemu dari na pucž doſcž pjenjes a jeho žonje a dźěcžom wjele darow a rosžohnowa ßo bratrowſzy. Ale jeho bratr njebě ſprawny a ſawidźeſche jemu tole ſbožo. Po pucžu domoj wobſtajnje pſchemyßlowaſche, kak by bratrej tajko mohł bědu pòßłacž. A hdyž pſchiňdže k tomu měſtnu, hdžež bě bratr bleſchku we bahnje ſkhował a ſakrył, pytaſche a pytaſche, doniž ju ſkóncžnje njenamaka; hnydom ju wotewri. W tym wokomiku wuſkocži běda a pſched jeho wocžomaj rejwaſche [illegible] rodoſcžiwje koło wokoło njeho poſkakowaſche [illegible] ſimajo koſcheſche a ßo jemu dźakowaſche, ſo je ju wußwobodźił ſ jatby. A rjekny: „Sa to budu cži hacž do ßmjercže dźakowna, tebi a twojej ßwójbje a ženje waß njewopuſchcžu!“ —

Podarmo ßo ſawiſtnik wurěcžowaſche, podarmo ju póßła k prěnjemu knjeſej; na žane waſchnje njemóžeſche bědu wotbycž; ani pſchedacž ani daricž ani ſakopacž ani ſatepicž ßo njedaſche; ſtajnje bě jemu na pjatach. Pſcheňzu, kotruž bě ßej domoj ſwoſył, ſebrachu jemu po pucžu rubježnizy. Sso proſcheřſzy domoj doſtawſchi, nadeňdže město ßwojeho ſtatoka hromadu popjeła a ſ pola jemu mjes tym wſchě płody ſebra woda. A tak njewoſta ſawiſtnemu bohaczkej nicžo — hacž jenož běda!

Zbožo a hubjeństwo wulkeho losa

Kóždy prawy Franzowſa wo tym ßoni, ſo ras we ßwojim žiwjenju wulki lóß dobudže.

Tónle ßón ßo ſkóncžnje kóždemu lubi — tež tym, kotſiž dozyła w lotterij njehraja. Ale w Franzowſkej ma wulki lóß hiſchcže wjetſchi wuſnam dyžli něhdže ſdruhdže. Nakhilnoſcž k rentnaŕſtwu nětko jara hłuboko w tutym ludže tczi. Jendźelczan hraje, dokelž jeho riſiko wabi. Němz, dokelž ßnadź mohł ſ pomozu dobytych pjenjes ßwój wobkhod powjetſchicž, ſo mohł ßebi ßwoje bydlenje lěpje wuhotowacž, ſo mohł ras ſapucžowacž, ſchtož njemóžeſche ßebi dla njedoſtatka pjenjes dotal dowolicž. Wſchitke romanſke ludy pak jenož wulkemu loßej k woli hraja, kotryž dyrbi wſchě ſemſke ſtaroſcže na ras ſahnacž, ſemju do paradiſa pſchewobrocžicž. Wěra Franzowſy, ſo móže ßebi cžłowjek ſ materielnymi ßrědkami paradis na ſemi pſchihotowacž, na ſpocžatku wſchěch jeho revoluzijow a jeho lotterijowych radoſcžow ſteji.

*

Njedawno je ßo ſaßo ras wulki lóß, kotryž ßo pſchi kóždym cžehnjenju — niž kaž pola naß hakle w kóždym pjatym na rjad pſchiňdže — wußypał. Wón wucžinja 3 milijony frankow. To je pſchezo hiſchcže něhdže 330 000 hriwnow. Dźeßatka 11 frankow placži, ſ kotrychž jedyn frank pſchedawarjam, we wójnje ſranjenym, pſchipadnje. Tón krócž bě wobßedźeŕ mołeje Pariſkeje kofejownje, kotryž tež ſ tobakom wikowaſche, ſbožowny lóß pſchedał. Dobyczerjo ßo wobhladniwoſcže dla hakle poßledni dźeń ſamołwichu. Běchu to: ſcheſcžo Polazy, jedyn Khinjan, Armeniczan, Greka a Franzowſa. Mała powucžaza pſchehladka wo ſeſtajenju dźenſniſcheho Pariſa. Tale ludowa měſcheňza nětko ßo ſ pſchedawarjom ſbožowneho łoßa napucž do klamow poda, hdžež loterijowe ſarjadniſtwo dobycža wupłacža. Doma, we ſpaňſkej iſtwje kofejownika, ßo potom do pjenjes dźělichu. Tutón wbohi dyrbjeſche pſchi tym pſchihladowacž, kak rjane pjenjeſy do kapßow druhich pucžowachu. Snajmjeňſcha pak móžeſche pſchi tutej ſkładnoſcži někotre bleſche ſchampanſkeho pſchedacž, a jeho žona móžeſche, hdyž tež ſ prózu, dźewjecžom dobyczerjam 500 frankow ſa ßyroty wotewſacž; jedyn pak ji tež najmjeňſchi darik ſapowě.

Mjes tym ſo takle ßwjecžachu, ßo jim pſchekwapjenje ſta: pſchinamaka ßo hiſchcže jědnaty dobyczeŕ, kotryž ßebi runje wot Franzowſy pokojzu dobytka žadaſche. Běſche to truhaŕ, kotryž bě ßebi wot ßwojeho pſcheczela dźeßatku dał ßobu pſchinjeſcž. Tutón dwě kupi; truhaŕ měješche cžiſło, kotrež próſdne wuňdže. Po jeho wuprajenju pak bě ßo wucžiniło, ſo dyrbi tón pokojzu wotedacž, kotrehož lóß dobudže. Pſcheczel a jeho žona tajke wucžinjenje prěješchtaj; pſcheczìwjeſchtaj ßo raſnje, tež jenož jeniczki zent wudacž. Kofejownik, doſcž ſrudny, woßrjedź powſchitkowneje radoſcže, nejmóžeſche poßrědkowacž. Njeſbožowny truhaŕ na to na bliſchu poliziju běžeſche a ſapoda ſkóržbu. Kónz tuteje ſaplecženeje naležnoſcže ma ßo hiſchcže wocžakacž. Stawiſna pak naß wucži, ſo lotterijowe dobycža ſa pſcheczelſtwa njejßu ſpomožne, a ſo je w tajkich padach derje, prjedy wucžinjenja podpißacž.

Tež kofejownikej bě wěz nimale cžuwy ſtſchaßła. Dyrbjeſche ßo wotßalicž a wſcho dalſche dźěło a ſtaroſcž wo hoſcži ßwojej žonje pſchewoſtajicž. jn.

Poslednja wola, kotruž cyła Jendźelska wobdźiwuje

Jedyn ſ najſpodźiwniſchich teſtamentow, kotrež ßu ßo hdy ſłožiłe, je bjes dwěla poßlednja wola ſira Johna Ellermanna, jeneho ſ najbohatſchich mužow ßwěta, kotryž je jendźelſkemu ſtatej zyle ßwoje ſamoženje we wyßokoſcži 41 milijonow puntow (pſches 500 milijonow hriwnow) ſawoſtajił. Pſchi tutej ſkładnoſcži je Ellermann najnadrobniſcho roslicził, ſchto móže ſtat ſ jeho pjenjeſami wſchitko ſapocžecž.

Sir John Ellermann, kotryž wulke induſtrijowe pſchedewſacža w zyłej Jendźelſkej, Kanadže a Sjednocženych ſtatach wobßedźeſche, běſche nimo měry ßwědomity cžłowjek. Wón chzyſche jendźelſkemu ſtatej, ßwojemu jeniczkemu namrěwzej wot wſcheho ſpocžatka wobras podacž, kajku hódnoſcž jemu ſawoſtaja. Tak je wón do ßwojeje ßmjercže nadrobnje woblicził, ſchto móže ßo ſ 41 milijonami puntami ſapocžecž.

W druhim wotrěſku ßo wotkaſaczel ſ praſchenjom ſaběra, ſchto móže ßebi jendźelſki ſtat ſe ſawoſtajeňſtwom wſchitko kupicž. Tak tam ſcžěhowaze cžitamy: „Najprjedy móže ſ njeho, hdyž je ſ pjecžprozentowſkej danju wupocžczi, lětnje 2 050 000 puntow dokhodow měcž. Wón pak by tež 16 850 jendźelſkich ßwójbow normalnejſe ßylnoſcže zyłe lěto ſ tym wudźeržecž mohł a nimo toho 10 250 ſtudentam darmotne ſtudije ſmóžnicž mohł. Tež bychu ſ mojeho namrěwſtwa ßydom ozeanſkich hobrow we wulkoſcži „Queen Mary“ abo 33 Waterloowſkich moſtow natwaricž mohli. Na druhej ſtronje by daň dośahała, ſo by ßo ſtojne Swjaſk ludow wudźeržował abo pjecž wulkich filmow ßo ſhotowiło.“

„Hdy by ßo ſumma mjes wobydleŕſtwo rosdźěliła, by kóžda žona, kóždy muž a kóžde dźěcžo we Wulko-

Bobak:

Starohród

Hdyž před wotjězdom k Baltyskemu morju pytach doma w knihownjach a knihaŕnjach knihi wo Zadnjej Pomóŕskej, njemějachu tam docyła ničo a prajachu mi, zo dotal sej hišće nichtó tajke knihi njeje žadał, dokelž nichtó tam njepućuje. A njepućuje tam nichtó, dokelž tam scyła ničo wobhladać njeje...

Ja hewak swoje měnjenje tak bjeze wšeho njepřiměrjam nahladam sobučłowjekow, tola hdyž wopušćiwši pomóŕsku stolicu Šćećin na swojim dobrym „Pjerunje“ so měrjach k ranju, dyrbjach tola někak wuznać, zo běch trjechił do khětro wostudłeho kuta. Dróha bě runa, zo mohł rozuma zbyć při srěbanju kilometrow. Krajina bě njelepje wudulowana kaž małoměšćanka njedźelu popołdnju. A hewak: pola, pola a pola! Běrnišća a rěpnišća! Rěpnišća a běrnišća! Mjez nimi mało łukow a pastwišćow. Wsy so derje hodźa do tuteje mjakliweje krajiny. Bywaju wosebje hrozne. Statoki su z nowišeje doby a jich twarc dźě njeje měł za krošik čuća za rjanosć...

Cěkam do prědka!

*

Něhdźe sym čitał, zo je w Pomóŕskej wjele jězorow. Cyłu swoju nadźiju załožam nětko na tute jězory. Hdźež jemja so jězori, njemóže wjacy być tak bjeztroštnje pusta a wostudła... Hdźe sće, pomóŕske jězory?

Po hodźinach pućowanja so něšto na wobzorje zazyboli. Jězor? Je to jězor, je to docyła nahladne jězorisko. Mjenuje so Madüe-See“, to dźě budźe skepsany „Módły jězor“.

Hižo wodam krajinje jeje wostudłosć. Jězor tu budźe. Budu so wukhodźować po jeho zelenym brjozy; budu so přewalować po mjehkej trawje; budu so zahladować do módreje swětliny; budu přihladować bělym tonuškam, pisanym kačkam a druhej wódnej ptačinje; budu připosłuchować kliskotej žołmow a při tom měrnje a spokojom žwjenkać dobru pomazku...

Budu...

Ale hdźe dha je jězor?

Někajke sydlišćo je so ruče sunyło před wodu. Widźu, zo je to sydlišćo korčmow a hosćencow. Widźu, zo je to wulětnišćo... Bywaju ludźo na swěće, kiž zastupjeja měnjenje, zo k prawemu wokřewjenju nad Božej stwórbu je na kóždy pad trěbny karančk piwa, pólka palenca abo šalka kofeja. Korčmarjo při Módłym jězorje su z tuteho měnjenja sčinili zakoń. Su swoje korčmy kaž zakładne twjerdźizny zrjadowali při brjozy jězora a mjezu mjez nimi zaraćili z wysokim płotom. Nichtó k jězorej njemóže, njeje-li prjedy sej překhód wukupił z nabyćom korčmaŕskich krjepkow.

Sytam wobeńć tutón hrožacy bitwiski šik. Wotboču wot dróhi pušćejo so po pólnej šćežcy na prawo. Zaraćizny korčmow mje přewodźeja kaž złowólny a njedowěrliwy pos. Raz tola dyrbi so skónčić rjad korčmow. Woprawdźe kónči so tež ale běda, hnydom so přizamknu z kałatym grotom derje wobhrodźene pastwišća. A pastwišća so dadźa być bjez kónca. Hdyž tola mjez nimi sćežka so sekluje k jězorej, hrozy tam hobrska tafla, kiž surowje zakazuje khodźić po tutej sćežcy...

Božemje, jězorje! By tak rjenje był! Božemje, njeje směło być! Korčmarjo njedowoleja...

Rozzłobjeny měrju so zaso na lěwo. Wězo zaso po pólnej sćežcy. Ta njeje zakazana, dokelž njewjedźe k rjanemu jězorej ale do njerjaneje pusćiny bjezlěsnych honow.

Pusćina? Haj, woprawdźe pusćina! Sćežka so bórzy přeměni do pěskownicy. Žane pomyslenje, zo mohł tu z kołom jěć. Dyrbjach hač wyše kulkow po pěsku brodźo koło čišćeć, haj z khwilemi samo njesć.

Po pomóŕskej pusćinje... Brodźu, brodźu w hłubokim mjelnym pěsku. Chce so mi žałostnje pić a mam žehliwe nutra. Mjelč, to słuša k prawemu pusćinstwu! Chce so mi jěsć a žołdk spochi so hórši. Mam dźě hišće pomazki we wačoku, ale ja tola njeposwaču w t a j k e j wokolinje. Tuž dale brodźu, dale łačnju, dale hłód žiwju a při tym zazelu cyłu Pomóŕsku wot Wódry hač k pólskim mjezam...

Skónčnje so z pěskow wudrapam. Oaza kiwa. Je to tež jenož horsć khójnow, za kotrymiž so wupřestrěwa płowa płonina. Je to dźě wojeŕske zwučowanišćo. To tež skónčnje wobswědčeja wottrašne tafle, kiž wozjewja, zo je to a tamne kruće zakazane. Ja pak na ničo wjacy njedźiwam ale walu so mučny a hłódny na trawu pod khójnami a wućahnu pomazku...

*

Za samym zwučowanišćom běše město Starohród, kiž so dźens hišće mjenuje Stargard. Město njeje dale hubjene, je tam wšelako widźeć, su tam samo jara rjane wěcy, mjenujcy šwarne stare twarjenja. Je so hišće zakhował dźěl stareje woborneje murje, nad kotrejž so pozběhuja zastarske wěže a přez kotruž wjedu rjane wrota ze stopjeńkojtymi swislemi a swisličkami. Je tu tež tójšto starych swislatych domčkow. A kaž symbol cyrkwinskeje majestosće pozběhuje so nad torhošćom nahladny twar swj. Marijneje cyrkwje, kiž je natwarjena w cyhelowej gotycy, kaž wšě cyrkwje połnócneje Němskeje. Starohródskej cyrkwi swj. Marije je tak rjec kmótřił sławny Boži dom w Lubicy, kiž scyła za přikład słužeše wšěm cyrkwinskim twarjenjam dale k ranju. So wě, zo tež nimo cyrkwje w Starohrodźe wšě stare twarjenja so čeŕwjenja z cyhelowej gotyku. Starohrodźanam bě tuta wěčnostajna cyhelowa čeŕwjenina tola trochu přewostudła, su tu a tam při twarje cyrkwje a někotrych wěžow tež nałožowali čorne pošklenčene cyhele a to jara šwarnje skutkuje. Jenož stara radnicya je sej dowoliła něšto

Jendźelskej 18 schillingow dostał. S tutymi 41 milionami puntami móże so zyłe wobšydstwo města Londona pokupicź a k tomu hischcże Jendźelska banka k druhemu rasej so natwaricź. Potom by pschezo hischcże doscź pjenjes wostało, dwě universicze natwaricź a dospołnje wuhotowacź. S wołmym dźělom mojeho samoženja by mózno było, zyłe radium, kotreż šwět wobšedźi, — něhdże ¾ kilogramma — pokupicź. Zyłe wobydlerstwo hobrskeho města Londona pak mohło 3½ lěta darmo s omnibušom jěsdźicź. Kóždy cźłowjek Jendźelskeje mohł lěto dołho sa 441 miljonow darmotnje někajku wulku nowinu woteběracź. Móżno pak by też było, s pjenjesami Jendźelskej wschón pkun sapłacźicź, kotryż so sa lěto pschetrieba, a połoja by dołahała, lětne slicźbowanje sa płokanje schatow zyłeho jendźelskeho ludu sapłacźicź. Jenoż statny dołh Jendźelskeje sapłacźicź, k tomu moje samoženje njedołaha — tón mjenujzy bohužel 7 miljardow puntow wucźinja. Tohodla wěrju, so stat dźiwajo na nałoženje mojich pjenjes do wuskoscźow njepschińdże.“ j.

Radio

Wutoru 8. junija so šłyschi:

Königswusterhausen: 6 swony tacźele. 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nimi 7 powěscźe. 12 pschipołdnischi konzert (se Stuttgarta), w pschestawzy 12,55 cźažowe znamjo a 13 sbožopschecźa. 13,45 powěscźe. 14 wschelaka hudźba. 15,15 tacźele. 16 popołdnischi konzert. 18,20 politiski pschehlad nowin. 18,40 pischcźele. 19 k šwjatokej. 19,45 wothłóš s Němskeje. 20 powěscźe. 20,10 tacźele. 20,55 s Moniuschkowych operettow (s Warschawy). 21,40 hudźba na dwěmaj klawěromaj. 22 powěscźe, sport, wothłóš s Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (s Frankfurta), mjes nim 7 powěscźe. 10,30 a 11,55 wo wiedrje. 12 pschipołdnischi konzert (s Mnichowa), w pschestawzy 13 a 14 powěscźe. 14,15 tacźele. 16 popołdnischi konzert. 18,55 němska jěsba 1937, 3. etapa. 19,10 dujeriski konzert. 20,10 hra „Kócźki na wschěch tšěchach“. 21 powěscźe. 21,15 Roberta Schumannowe spěwy. 21,45 khorowy konzert. 22,30 powěscźe, sport.

Barlin: 20,10 ludowa hudźba, 20,50 hra „Módry dejmant“. — **Wrótšlaw:** 20,10 spěwy wo luboscźi. — **Frankfurt:** 20,10 konzert. — **Stuttgart:** 20 wojeriski konzert. — **Win:** 20,20 Mozartowy konzert. — **Praha:** 20,05 južnocźěske spěwy.

Połny žołdk pschi kupanju.

Lěkař Zürichskeje universitu je po lětadołhich studijach sajimawy material wo pschicźinach šmjercźe satepjenja nasběrał. Bě cźěła 50 satepjennych dokładnje pschepytał a pschi tym spóznał, so s hłownej pschicźinu tepjenja płuwarjow je połny žołdk. Bjesporocźnje šo to pschi 70 proz. pschepytowanych dopokasa; jenoż 30 proz. se satepjennych měješche wutrobiny abo druhe pschicźiny šmjercźe. To šebi lěkař na scźěhowaze waschnje wujašni: płuwanje staja wulke napinanja na wutrobu kotrejež dźěło je, pschi tłoczenju wody na swonkowne cźełowe organy a s hromadźescźehnjenjom kóžnych porow jara wobcźeżene.

Tłoczenje krwě pschi płuwanju w symnej wodźe khětro stupa a wurunanje wschěch tutych sjewow šo s pschecźeženjom cźěłoweje dźěławoscźe pschi połnym žołdku wurjadnje poczeži. Tehodla wschěch kumpazych napominamy, so bychu šo kupanja pschi połnym žołdku wostajili. Khori na wutrobu šłabi a wurjadnje cźuczliwi dyrbja tehodla wožebje kedźbni być. Cźakajcźe po wulkej jědźi snajmjeńscha połdra hodźiny, prjedy hač šo do wody puschcźicźe.

---

wosebiteho: jeje swisle su wupyšene z nježnymi rjapikojtymi arabeskami. Ma to napohlad, jako bychu swisle byłe kleprowane. To bě za Starohród něšto noweho. Přikład stej scźěhowałej radna haptyka a hišće druhe twarjenje ...

Starohród je, kaž hižo mjeno přeradźi, jara stary hród. Bě tu hižo hrodźišćo starych pomórskich Słowjanow a też pozdźišo běše město dołho stolica Pomórskeje, dóniž skónčnje Šćećin jej tuto dostojnstwo njewudrě. Tu pola Starohroda powita też w l. 1124 pomórski wjerch Wartysław z 500 jěznymi pólskich misionarow, kiž chcychu pohanskim Pomorjanam přinjesć křesćanstwo. Duchowni też mějachu wuspěch, dokelž lud nawróćachu bjez připomocy mječa a to bě tehdy baltyskim Słowjanam něšto noweho a njewšědneho!

*

Za Starohrodom zaso zwučena krajina. Runa dróha! Ondulowana płonina! Běrnišća! Rěpnišća! Wše kerki a štomy su swěru wotstronili, zo mohło rosć prawje wjele rěpy. Hdźež tola hišće něhdże so zelenja někotre běrne kerki při drózy, hnydom tu traši tafla, zo je surowje zakazane tu wotpočnyć. Njech je žiwy wobkhad cuzych — ale jenoż po drózy!

Brywałd je lubozne małe městačko mjez hórkami a so tula rjanym jězoram. Ma za swoje rozměry dosć nahladnu staru cyrkej, kotruž su napodobnili Starohródskej cyrkwi. Rjenje je wječor so wukhodźować mjez brjohom jězora a starej měšćanskej murju. Hewak je město wuznamne z tym, zo sym tam přenocował ...

Běch ze swojim pomórskim pućowanjom trjechił runje do „Tydźenja němskeho wina“. Znaju winowatosće lojalneho staćana a piju wječor wšudźe dobre a tunje kmótřace wino“

Na kmótřace wino sym derje spał, mylene mje jenoż mjedźany hłós časnikoweho zwona Marijneje cyrkwje, kotryž bě na kóždy pad přemócny za tuto městačko.

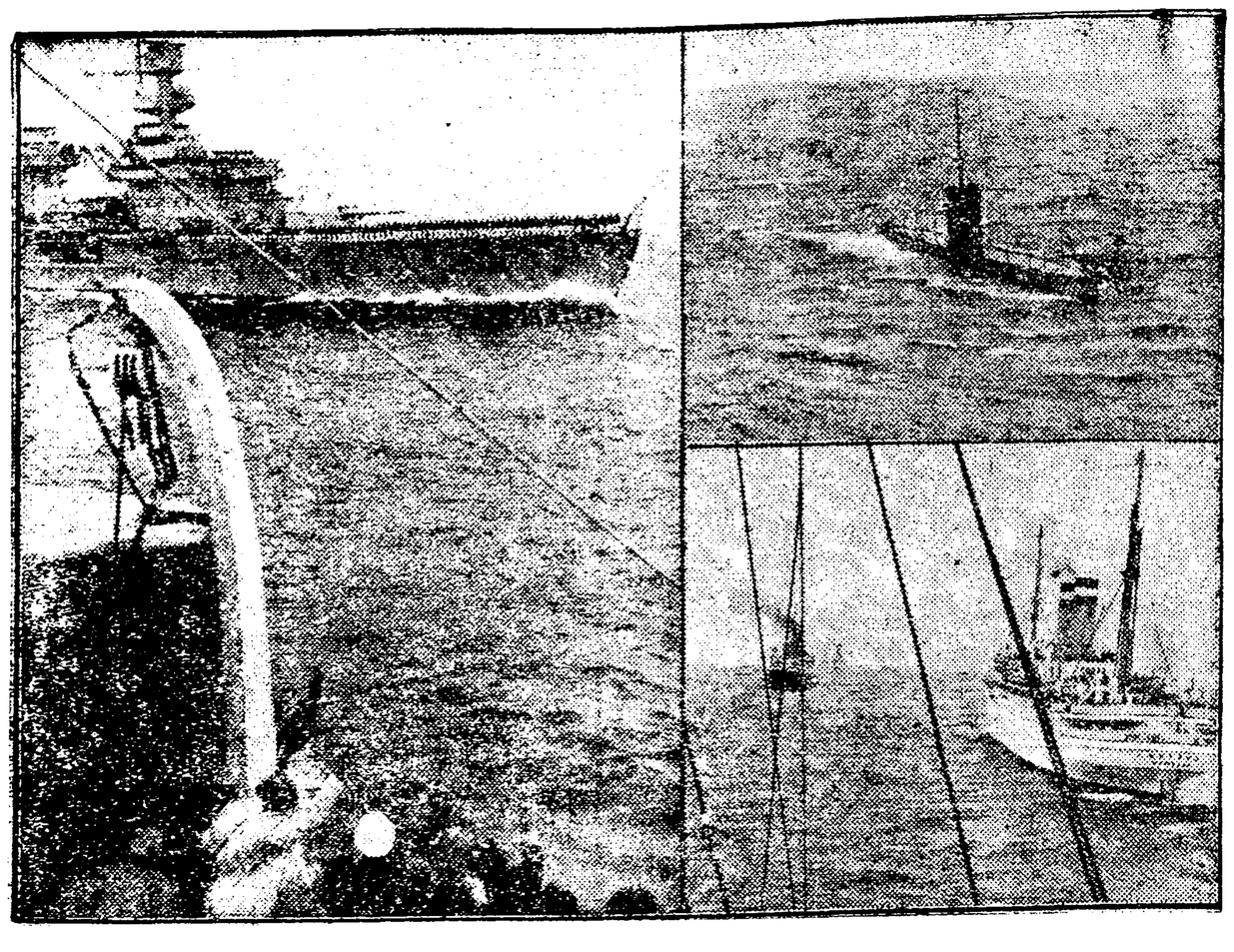

Wobkładanje wójnskich łódźow sa wulětnikow sjednoczenstwa „Móz s radoscze“.

W němskim saliwje psched Helgolandom wotmě šo pjatk wulka pschehladka wójnskich łódźow psched němskimi dźěłaczerjemi, kotsiž swoju dowoleńzu na rjanych łódźach sjednoczenstwa „Móz s radoscze“ pschebywaju. Nasch wobras pokasuje nam na lěwo kschižak „Nürnberg“, kotrehož mužstwo je na łubi łódźe w paradowym nastupjenju widźecź a kak w połnej jěsbje nimo łódźow wulětnikow jědźe. Horjeka na prawo: podnurjak šo njesapzy s morja wunuri. Deleka na prawo: Łódźe sjednoczenstwa „Móz s radoscze“ pod wjedništwom łódźe „Der Deutsche“ pschi pschehladzy wójnskich łódźow. (Scherl Bilderdienst, M.)

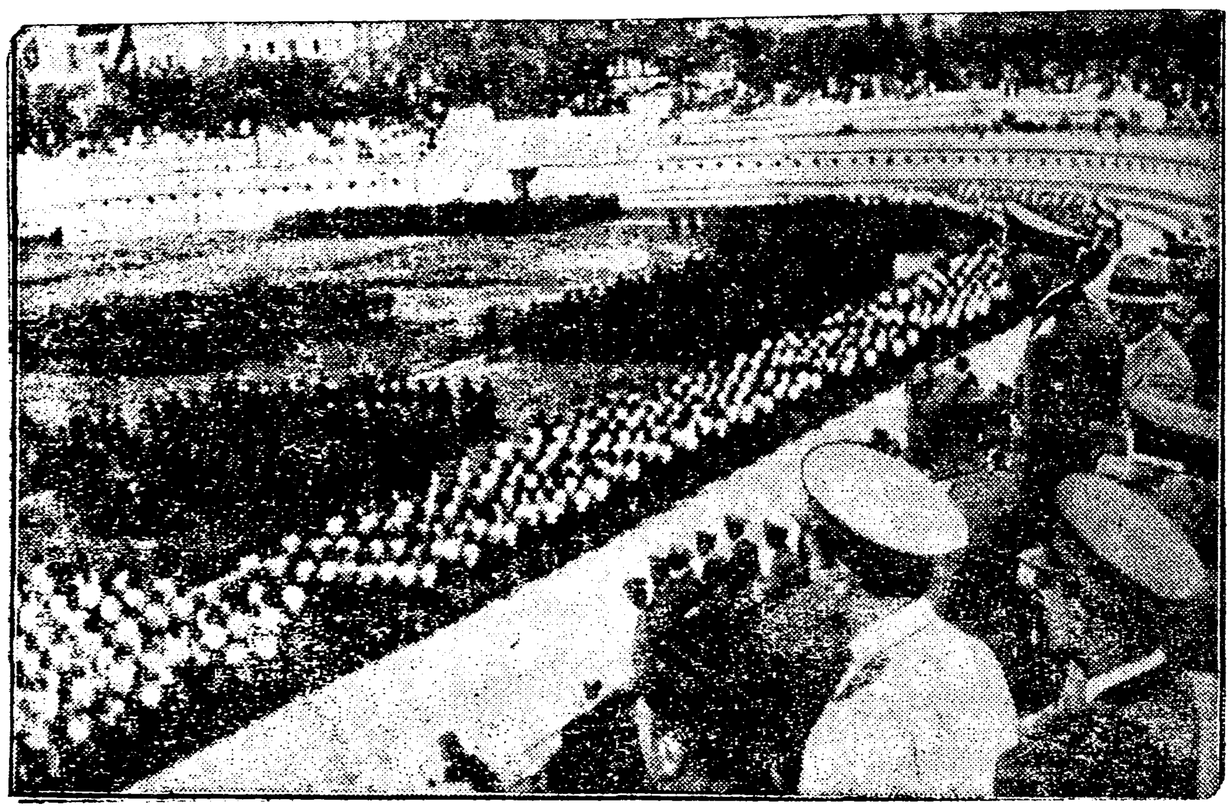

Blomberg w Mussoliniowym forumje.

Pschi składnoscźi wopyta w Italskej bě statny wójnski minister generalny pólny marschall s Blomberg hromadźe s italskim stabownym schefom a němskim pósłanzom s Hasselom (na prawo w zivilu) pschewjedźenjam faschistiskeje młodźiny w Mussoliniowym forumje pschitomny (Scherl Bilderdienst, M.)

Sport

Wo němske mištrstwo w kopańcy.

We wčerawšim mjezekole wo němske mištrstwo w kopańcy dobuštaj w Barlinskim olympiskim stadionje FC Nürnberg z 3 : 2 (1 : 0) přećiwo Hamburgskemu SV a w Kölnskim stadionje Schalke 04 4 : 2 (1 : 1) přećiwo VfB Stuttgart. Schalke 04 a FC Nürnberg zetkataj so 20. junija w olympiskim stadione w Barlinje k doskónčnej hrje wo němske mištrstwo w kopańcy.

*

Wo Davisowy pokal w tennisu.

Němska přećiwo Italskej 2 : 1.
Belgiska přećiwo Šwedskej 3 : 2.
Italska přećiwo Jendźelskej 4 : 1 (3 : 0).

*

Juhosłowjanska přećiwo Južnej Africy 4 : 1.
Českosłowakska přećiwo Francowskej 4 : 1.

*

Mjezekrajne zetkanje w kopańcy.

Doskóónčna hra kopańcy na swětowej wustajeńcy w Parizu. FC Chelsea London přećiwo FC Bologna 1 : 4 (0 : 3).

Wo 3. městno: Awstria Win přećiwo Slavia Praha 0 : 3 (0 : 1).

W Beogradźe mjezekrajne zetkanje: Juhosłowjanska přećiwo Belgiskej 1 : 1 (1 : 0).

*

Budissa Budyšin přećiwo Budyskemu SC 2 : 1 (1 : 1)

Při prěnjej hrje skupinoweju dobyćerjow wo Hornjołužiski wokrjesny pokal doby zasłužbnje mužstwo Budissa. Tući wšak mějachu njezbožo, zo we prěnjej połojcy swojeho praweho škitarja dla zranje nja zhubichu a tohodla cyły druhi połčas z 10 mužemi hrajachu. Njedźiwajo toho hraješe Budissa wjele wustojnišo, štož też k dobyću dowjedźe. Wrota za Budissu běštaj Rjelka a Mikela třěliłoj, za SC Dürlich.

Guts Muts přećiwo Sportfreunde 01 3 : 2 (2 : 1).
SV Südwest přećiwo Spielvereinigung 3 : (1 : 0).
BV 08 Mišno přećiwo VfB 03 Drježdźany 4 : 1 (2 : 0).

K Rockefellerowej šmjercźi.

Po jeho šamšnym žadanju šu amerikanskeho miljardera Johna D. Rockefellera w Pocantico-Hills bjez wulkich wobrjadow pohrjebali. W pschedhalli jeho doma na kraju běchu šo šmjertne powostanki wolijoweho krala na mary stajiłe. Njeliczomne šnły kwětkow jeho kaschcź wobdawachu. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wo awtowe myto města Rio de Janeiro.

Bračlski awtomobilowy klub bě 5. raz wubědźowanje wo wulke myto města Rio de Janeiro na 279,250 km zarjadował. Při tym doby po ćežkim wojowanju Pintacuda (Italska) na Alfa Romeo před němskim wobdźělnikom Hansom Stuckom na Auto-Union. Pintacuda přejědźe 1000 mil dołhi puć za 3:22:07 před Hansom Stuckom, kotryž jenoż 8 sekundow pozdźišo zaměr docpě. Njedźiwajo dešćojteho wjedra bě so wjele stow tysac přihladowarjow zeššło.

Danski swonkowny minister Munch pola Neuratha.

Ssobotu wopyta w Barlinje pschebywazy danski swonkowny minister Munch statneho ministra ßwobodneho knjesa s Neuratha. Tu widźimy danskeho swonkowneho ministra (na lěwo) pschi rosmołwje se swonkownym ministrom Neurathom. (Scherl Bilderdienst, M.)

Sowjetskeho maršalla Tuchačewskeho zajeli

Kaž ßo s Moskwy powě, ßu marschalla Tuchaczewskeho pscheđ něhdźe tydźenjom sajeli. W Moskwje ßamej ßo wo tutym sajeczu mjelczi. Wono swißuje s mnohimi jimanjemi, kotrež buchu w Ssowjetskej Ruskej w poßlednim czaßu snate.

Marschall Tuchaczewski bĕsche nĕhdy jedyn najmóznischich mużow Ssowjetskeje Ruskeje. Wón je hižo jako leutnant w zarskim wóisku ßłužił. W ßwĕtowej wójnje pschińdźe wón do nĕmskeho sajecźa. Po tsioch njeporadźenych pospytach ßo jemu pschi schtwórtym pospyczje poradźi s lĕhwa jatych pola Jingolstadta czeknycź a ßo do ßwojeje ruskeje domisny wróczicź.

Tehdy runje bolschewikska revoluzija wudyri. We ßwojim žedźenju sa wyßokim mĕstnom ßebi wón dołho njepischemyklowasche a do Leninoweje słužby sastupi. Wón bu Trozkeho schef generalneho staba a wodźesche czerwjene wóisko we wschĕch wojowanjach, kiž ßo hacž k nowemu postajenju mjesow w rańschej Europje a na dalokim ranju wjedźechu. Wón ßronjesche, so budźe nĕhdy „czerwjeny Napoleon", a pod tutym mjenom bĕsche wschudźe w Ssowjetskej Ruskej snaty.

Tuchaczewskeho hwĕsda ßaschesche runje w czaßu, hdyž ßo pißasche, so budźe Ssowjetsku Rusku pschi krónowanskich ßwjatocźnoscźach w Londonje sastupowacź. Jeho jako namĕstneho wójnskeho kommißara wotßadźichu a sa schefa wojeřskeho podkrjeßa nad rĕku Wolgu snižichu.

Tajna zhromadźizna kommunistiskeje internacionale w Amsterdamje

Kaž ßo hakle nĕtko shoni, je ßo wot 16. haž do 18. meje w Amsterdamje tajna shromadźisna kommunistiskeje internazionale wotmĕla. Nĕhdźe 50 wodzazych kommunistow je ßo na njej wobdźĕlilo.

Mĕstno tajneje shromadźisny bysche bydlenje hollandskeho kommunista Inkijnsa w Amsterdamskim starym mĕsczje. Shromadźisna w sababjenych telegrammach pschikasy s Moskwy dostawasche. Na shromadźisnje ßo woßebje sastupjerjo se statow wjeczorneje Europy wobdźĕlichu, hdźež ma marksismus ßylny wliw.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Veranstaltungen

zu dem in der Zeit vom 19. bis 27. Juni 1937 stattfindenden Großen Bürgerschießen betr.

Musikdarbietungen, Gesangsvorträge, Schaustellungen, Tanzvergnügen und sonstige Lustbarkeiten, Ausspielungen usw. auf dem Schützenplatze dürfen nur dann veranstaltet werden, wenn der Veranstalter zuvor die erforderliche polizeiliche Erlaubnis eingeholt hat. Desgleichen ist die Ausübung des Schankbetriebes sowie der Kleinhandel mit Branntwein auf dem Schützenplatze nur denjenigen gestattet, welche hierezu mit besonderer Erlaubnis versehen sind.

Gesuche um Erlaubniserteilung sind bis spätestens Sonnabend, den 12. Juni 1937, bei dem Polizeiamt, Rathaus, II. Stock, Zimmer Nr. 16, unter Vorlegung der nötigen Ausweispapiere einzureichen.

Bei der gleichen Dienststelle liegen die Allgemeinen polizeilichen Bestimmungen über die Zulässigkeit von Veranstaltungen zum Großen Bürgerschießen, über die Aufstellung, Beleuchtung, Ausschmückung der Zelte, Buden usw. auf dem Schützenplatze vom 22. September 1914 zur Einsichtnahme aus, auf deren Inhalt hiermit verwiesen wird.

Zuwiderhandlungen gegen diese Bestimmungen werden, soweit nicht allgemeine Strafbestimmungen Platz zu greifen haben, mit Geldstrafe bis zu 150.— RM. oder mit Haft bis zu 14 Tagen bestraft; außerdem haben Zuwiderhandelnde die sofortige Einstellung ihres Betriebes bezw. Schließung ihrer Geschäftsräumlichkeiten zu gewärtigen.

Bautzen, am 5. Juni 1937.

Der Oberbürgermeister, Polizeiamt.

Öffentliche Erinnerung zur Steuerzahlung.

An die zum 10. 6. 1937 fällig werdenden Umsatzsteuervorauszahlungen für Monats zahler sowie Einkommen- und Körperschaftssteuervorauszahlungen wird hiermit erinnert. Nach §§ 1 und 2 des Steuersäumnisgesetzes vom 24. 12. 1934 (Reichsgesetzblatt I S. 1 271) ist bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahlung mit Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuschlag von 2 v. H. des Steuerbetrages verwirkt; außerdem werden die bis 10. 6. 1937 nicht entrichteten Beträge vom 11. 6. 1937 ab durch Zwangsvollstreckung eingehoben.

Die gleiche Erinnerung ergeht an die Arbeitgeber, die die im Juni 1937 fälligen Lohnsteuerbeträge noch nicht geleistet bezw. nicht rechtzeitig leisten werden.

Finanzamt Bautzen, am 7. Juni 1937.

Die Firma Hermann Thomas, Bautzen, Jägerstr. 8/10, beabsichtigt, auf ihrem Werkplatze — Flurstück Nr. 680 a des Flurbuches Seidau — die Aufstellung und Inbetriebnahme eines Lufthammers.

Dies wird gemäß § 17 der Reichsgewerbeordnung mit der Aufforderung bekanntgegeben, etwaige Einwendungen gegen diese Anlage innerhalb von 14 Tagen nach dem Erlaß dieser Bekanntmachung beim Oberbürgermeister zu Bautzen, Gewerbeamt, Rathaus, II. Stock, Zimmer 19, schriftlich anzubringen.

Bautzen, 2. Juni 1937. Der Oberbürgermeister.

Schwedski žort.

Knjes X dosta, hdyž bĕsche jeho pschichodna macž wumrĕła, lĕkařske sliczbowanje.

„Kak móžeczje mi jenož sliczbowanje póßłacž?" woprascha ßo pschekwapjeneho lĕkarja. „Njejsczje dźĕ niczo czinił!"

„Schto, niczo czinił njejßym?"

„Sczje ßnadź ju je žiwjenja wužohnowali?"

„N—nĕ!"

„Sczje ßnadź ju wo žiwjenje pschinjeßł?"

„N—nĕ!"

„Nó, potajkim, sa czo mam wam tuž płaczicź."

*

Dźĕczo noweho czaßa.

Nan: „To dźĕ je žałostne wußwĕdczenje a schpatne zensury, hólcže! Pschinjeß mi kij, so czi jónu kholowy wuklepam!"

Ssyn: „Ow nĕ, nano luby, niž kij, czin to radscho s próchßrĕbakom!"

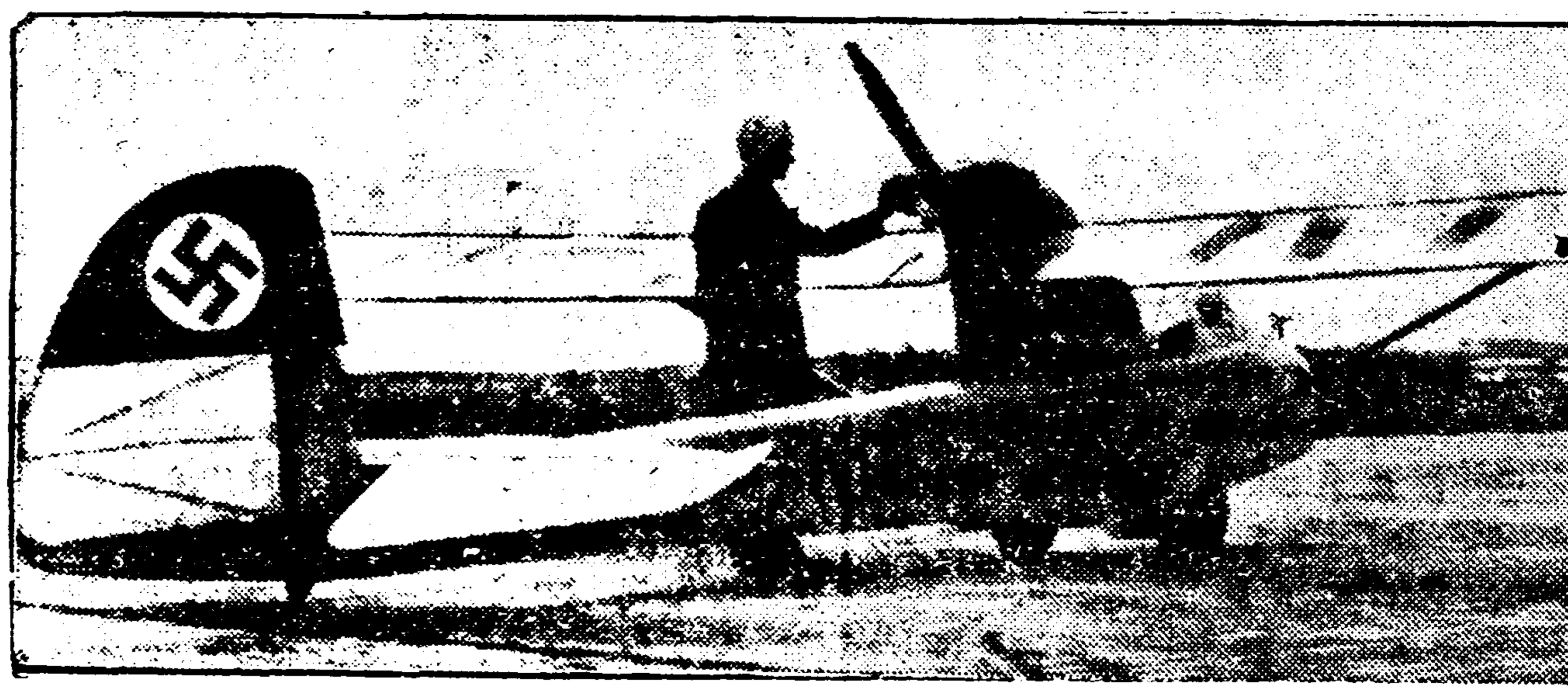

S 20 litrami benzina s Barlina do Warschawy.

Essenski lĕtař Fritz Aufermann, kotryž je hižo rekord do wyßokoscźe a do dalokoscźe dobył, ma wotmyßlenje, s tutym najmjeńschim motorowym lĕtadłom ßwĕta, s pschichodnym ludowym lĕtadłom, s Barlina do Warschawy s jenož 20 litrami benzina doleczecź. Maschina je s 2 taktowym Gröberowym motorom (600 ccm) wuhotowana, kotraž 18 PS wukonja. Na hodźinu lĕtańskeho czaßa ßo 6 litrow nĕmskeho benzina pschetrjeba. Sa hodźinu móžesch s tutej maschinu 100 km pscheleczecź. Lĕtadło waži jenož 185 kg. (Scherl Bilderdienst, M.)

Handrij, serbski khĕbĕtař

Powĕdančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

18] (Pokračowanje.)

Z Božeho domu po křćenicy k Handrijecom přišedši přepodachu kmótřa małeho Augusta maćeri, kiž jich na swojim njedźelskim łožu wočakowaše z tymi słowami: „Póhana sy nam dała a křćesćijana ći zaso njesemy!" Hana wza swojeho lubuška na rucy a tłóčeše jeho k swojej maćeŕnej wutrobje: „Haj, křesćijan mi dyrbiš tež wostać z Božej pomocu, mój synko!" Tón pak so jej nĕtko tež w druhej podobje pokaza. Nic jeno zo bĕ wobdaty z křćeńskimi listami, ale bu tež woblečeny křesničku, a to, jeho mała hłójčka sobu, — na kotruž njesmĕ do křćenicy ničo stajene być.

Hańža bĕše wšitko swĕru přihotowała, štož k prawej serbskej kolanciji — abo ke krucham —, abo kaž wy wosebni Serbja prajiće, ke křćiznam słuša. Wo dobre twarožki so hižo z časom Hana sama postara, a wjacy horncow přihotowa. So bĕše tykancow z kopicami napječenych, zo hejduška z jušku a dobrym howjazym mjasom a khrĕnom njepobrachowaše, so samo rozumi. K tutej hosćinje přińdźechu tež druzy přiwuzni a přećeljo, tak zo bĕ jstwa połna. Ale tež před khĕžu bu wšo žiwe, tam so wšo z dźĕćimi mjeŕwješe. Wšĕ wjesne dźĕći, wot najmjeńšich, kiž khodźić móža, hač k najwjetšim šulskim dźĕćom, su so jow zhromadźiłe, zo by kóžde swój „gelń" dóstało. Kóžde dźćĉo mjenujcy dyrbi na křćiznach we wsy całtu wot nana křćeneho dźĕsća dostać, tón mjenowany „gelń". Tym małym dźĕćom pak, kiž same po swoje gelnje přińć njemóža, bjeru druhe jich gelnje sobu. Što tole wašnje na sebi ma, hač to, zo z tajkim gelnjom nowonarodźene dźĕćo prawo dobudźe być sobustaw we wosadźe małych a čĕšnych — abo zo z tym dyrbja wšĕ druhe z wjesołosću witać to małe narodźene a nĕtko křćene holo, abo snadź, zo z tym so jim zaruna hosćina, na kotrejž so wone wšĕ wobdźĕlić njemóža, — njejsym mohł wuslĕdźić. Ja pak mam tuto wašnjo za rjane a dobre serbske, wono swĕdči wo solidarnosći a bratrowskej a satřiskej runosći našich Serbow. Tuto wašnjo je w mnohich našich serbskich wsach tak krute, zo so žadyn bur njeskhrobli jo zacpĕć. —

Luby čitarjo! žel by mi było, hdy by ći so tole wopisanje našich serbskich wašnjow wostudźiło. Prošu, wzmi za lubo, štož ći jow moje pjero poskići. To njeje ničo wumyslene, ale wšo ze žiwjenja wzate.

Budź pak tež sćerpny. Pokračowanje našeho powĕdančka spochi — přińdźe. Ale kaž praju, kusk sćerpnosće dyrbiš mĕć, hač runjež by tež rady a to ćim skerje zhonić chcył, kak a hač staj so Jurij a Hańža woženiłoj. Ja ći to do prĕdka přeradźić njemóžu a tež njesmĕm. A to hižo tohodla nic, zo so njesłuša z twarohoweho tykanca twaroh prjedy zjĕsć. Potom, kaž wĕš, Jurij hišće domach njeje, a bjez njeho tola žadyn kwas być njemóže. To hišće poł lĕta traje, hač so kralowsku suknju sleče. A što je so hišće hač do toho časa podało, to so tež zamjelčeć njeodźi. Tuž wočakaj hišće khwilku!

IX.

Handrijowy dom w žarowanju.

Kaž so to na swĕće stawa, abo lĕpje prajene, kaž Bóh luby Knjez w swojej mudrosći nas, swoje dźĕći, najprjedy do hłubokeho doła a potom na wysoku horu wjedźe, tak bĕše tež pola Handrijec.

Bórzy po křćenicy najmłódšeho synka zaćežechu w žiwjenju Handrija najćežše časy do jeho doma. Nichtó njewĕdźeše, kak je so stało, jeho luba Hana sćini sebi wulku škodu. Domjace srĕdki ničo přećiwo tutej škodźe njezamóžachu, kaž tež wšĕ rady mudrych, zelowych žonow. Snadź lĕkař bĕ był z časom wołany pomoc přinjesł. Tón pak bu na kantorowe dorĕčowanje — ale přepozdźe wołany. Hana bĕ na zajĕdojćenje krwĕ skhorjeła, a to tak strašnje, zo lĕkař wjacy njemóžeše pomhać. Handrij bĕ kaž wot Božeho njewjedra trjecheny. Jako z rta lĕkarjoweho słyšeše, zo žana pomoc móžna njeje, padny pola khorołoža swojeje lubeje Hany na kolenje a poruči ju Božej miłosći. Hana ležeše bjez wĕdomja. A jeno w tym wokomiku, jako Handrij při jeje łožu klečeše, wotewri swojej mučnej wóćcy a położi swoju ruku žohnujcy Handrijej na hłowu. Lĕkarjej stupichu při tym sylzy do wočow. Při woteńdźenju skići Handrijej ruku prajicy: „Bóh was posylń!" a přikaza, zo bychu mučnjacu w mĕrje wostajili a ju njemylili. Handrij pak w swojej lubosći zawoła wšitke swoje dźĕći, zo bychu so ze swojej maćerju rozžohnowałe. Z wulkim žałosćenjom přistupichu jene po druhim k smjertnemu łožu lubeje maćerje a tłĉachu w lubosći hišće raz jeje sprostnjenu ruku. Wona ničo wjacy nječuješe a ćiše w mĕrje wudycha, kaž by do hłubokeho spanja zapadła! —

— — — „Handrijo! što sy z twojej lubej Hanu zhubił? — Dźĕći, lube dźĕći, što je wam smjerć rubiła? — Ty małe kurjatko w kolebcy, štó će nĕtko budźe na wutrobje hrĕć na tutym zymnym, lubosće prózdnym swĕće?" — — dźeše Handrijej přez wutrobu kaž wótry mječ. — — — „Božo, mój Božo! — stoj mi k pomocy!" — — Cyły dom rźeše z płakanjom a žałosćenjom. Handrij wosta kaž sprostnjeny klečo při smjertnym łožu swojeje droheje mandźelskeje a z pozbĕhnjenymaj rukomaj wołaše přeco zaso: „Božo, mój Božo! stoj nam k pomocy!"

Dźĕći wot najstaršeje Hańže hač k małemu Matijej, kiž jeje šóćcucha kruće so dźeržeše, stojachu kóžde w jenym jstwinym kuće, a płakachu wótře a hłuboko z wutroby. Jeno tón najmjeńši w zahłwčku spinkaše słódcy kaž bychu jeho jandźeljo kolebali.

(Pokračowanje sćĕhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišćer J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po taritje.

Čisło (Nr.) 130 — Budyšin — Wutoru 8. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Z Londona so nowe łžě rozšěrjeja

Jendźelske njedźelske nowiny „Sunday Chronicle" žu nještyrjichanu čju do žwěta puschczile, ł kotrejž pak pola rosumnych ludźi wěry njenamakaju. Wone na napodowaze waschnje wosiewjeja, so Hitler (!) domorodnym, kiž pschećiwo italskemu knjeźstwu w Ethiopskej wojuja, wulke dźělby tźělbow pschedawa.

Arabšcy brónjowi pschešmykarjo brónje pjeza pschijimaju a po skradźnych pućach do kraja nosća. Połnjka němskich Mauserskich tźělbow je žo pjeza njedawno do Ethiopskeje dowjesła, a w tu chwilu je, tak naspomnjene nowiny łža, němski tworowy parnik ł brónjemi w hódnosći 100 000 puntow sterlingow po puću do Hodeidy w Jemenskim kraju (w Arabskej).

Podobnu schćežuwazu powěsć žu Londonske dźěłaćerske nowiny „Daily Herald" pschinjesłe. Tež tutym nowinam pak žo njeporadźi, powětr samoćiwy. Wone chroble wudawaju, so Italska tyšazn nowych wojakow do Schpaniskeje sćele, prjedy hač stej žo Němska a Italska do neutralnosteho wubjerka wróćiłej. S privatneho žórła žu tute nowiny pjeza słonike, so liczba tutych wojakow, kiž chže Italska do Schpaniskeje pósłać, 10 000 hač 40 000 muži wuczinja.

Wobě powěsći stej na jene kopyto bitej. Wonej stej khrobłej a namałanej łžě, so dyrbi žo cłowjek dźiwać, kak móža wumyślerjo tajkich wězow wocakować, so je jim nječtó wěri.

S wudawanymi łžemi žo dźěje rosmołwjecź, je ležma próžy hódne. Wot teho cźaja, so žo Němska njeje sa cźaj abeźynskeje wójny jako jeniczka europska wulkomóz na sankzijach pschećiwo Italskej wobdźěliła, wona po zyłej faschistiskej Italskej telko wutrobneje pschikhilnosće wuźiwa, so może žebi wěsta dyhć, so Italcźenjo na tuto nowe pschišłodźenje jendźelskich nowin se sjawnym sazpiwanjom wotmołwja.

So druha cźa wo schpaniskej należnosći w słužbje Moskwy a jeje pschimišowarjow steješi, je zyle jasne. W pózdnich dnjach je žo wospjet pokasało, so Moskwa po žwojim **nadpadźe** w Jbizy skónčnemu europskemu dorosumjenju w schpaniskim praschenju spyta sadźěwacź.

Njedźiwajcy teho pak tuto nowe schćežuwanje njeznamy na lohke ramjo bracź. Wono samóźe w jednanjach wo europske dorosumjenje wulke wobcežnosće naczinicź a wschěm, kotriž žo sprawnje wo měr próžuja, dźěło hocźežicź.

Němski zwonkowny minister w Beogradźe

Němski zwonkowny minister žwobodny knjes ł Neurath je póndźelu pschipoldnju 3/12 hodźin do Beograda pschicźekał. Jeho wopyt w juhosłowjanskim hłownym měsće žo na tśi dny wupschestrěje. Na letanischcu jemu juhosłowjanske knjeźstwo wulke statne witanje pschihotowa.

Póndźelu popoldnju je němski zwonkowny minister ł pschewodom němskeho wupósłanza ł Heerena němske wojerske pohrjebnischcźo pola Beograda wopytał a tam wěnz połožił.

Na to žo žwobodny knjes ł Neurath ł pschewodom němskeho wupósłanza do zwonkowneho ministerstwa poda a tam ministerskeho presidenta a zwonkoweho ministra Stojadinowicza prěni króć wopyta. Rozrěčowanje mjes němskim zwonkownym ministrom a dr. Stojadinowiczom trajesche dźeš hač hodźinu.

Krótko na to dr. Stojadinowicź němskeho zwonkoweho ministra wopyta, pschi cźimž statnikaj se žwojim rozrěčowanjom pokračowaschtaj.

Póndźelu wječor je ministerski president a zwonkowny minister k cześći němskeho zwonkoweho ministra wulke witanje wuhotował. Pschi hościnje dr. Stojadinowicź a žwobodny knjes ł Neurath wutrobne žłowa porěčeschtaj.

Juhosłowjanski ministerski president a zwonkowny minister dr. Stojadinowicź na dobre a pschećelske poćahi mjes Juhosłowjanskej a Němskej pokasa. Pschi nětcźišchim mjesenarodnym pokoženju cźaje žebi Juhosłowjanska žhromadne dźěło wschitkich krajow sdźerżecź, ł kotrymiž je w pschećelstwje žiwa. To płaći w hospodarstwie a kulturnym nastupanju wobeběe też wo poćahach mjes Němskej a Juhosłowjanskej.

Němski zwonkowny minister žwobodny knjes ł Neurath wotmołwjo na wobcežne mjesenarodne połoženje spomni a žwoje wjesele wupraji, so žane wobcežne prašenje mjes Němskej a Juhosłowjanskej njeje a so je politika wobeju krajow na sdźerżenje a samećenje měra složena. Němski zwonkowny minister dźiwajo na němsko-juhosłowjanske pschećelske pomjery pokasajo na politiku wjednika a němskeho kanclera w pózdnich schtyrjoch létach praji, so je też němsko-juhosłowjanske pschećelstwo element, kiž tutemu měrej słuži.

Sahoricźe hołdowasche, kupu wopuschćał a žo na sanicźaku do Neapla wróći.

Póndźelu rano je žo němski wójnski minister we awtomobilu do Gaety pschijejsł. Wokoło 8 hodźin žo wón na admiralnu łódź „Duca d'Aosta" poda.

W tym žamym cźasu Mužolini ł lětadłom ł Roma do Gaety pschilećała. Ministraj Ciano a Alfieri a druhi jeho pschewodźachu. Schef italskeho knjeźerstwa a jeho pschewodnizy žo tehorunja na łódź „Duca d'Aosta" podachu.

Łódź jako prěnja druheje eskadry, kiž se schtyrjoch tschišakowych divisijow a mnohich lohkich łódźow wobsteji ł swucźowanju wójnskich łódźow wujdźe. Na paradze wójnskeho łódźstwa žo dohnja 120 łódźow, mjes nimi 70 podmórskich cźołmow, wobdźěli.

Předwjedźenja italskeho wójnskeho łódźstwa před Blombergom

Generalny pólny marschall ł Blomberg je žo njedźelu se žwojim pschewodom na sanicźaku „Euro" na kupu Capri pola Neapla podał. Popołdnju žebi němski wójnski minister, kotremuž wobydleršwo wschudźe

30. smjertny wopor nadpada na pancerowanu łódź „Němsku"

Liczba němskich namórnikow, kiž žu ł bolschewikiskim nadpadom žiwjenje schubili, je žo na 30 powjetschiła. Wyschschi namórnik Breueckner je tehorunja na žwoje cźežke franjenja we wojerskej khorowni w Gibraltaru wumrěł.

Kaž žo ł panzerowaneje łódźe „Němskeje" wojerja, so franjeni, kotriž w Gibraltaru a Jbizy leža, nanajšépje wothladuja. Bohužel žo njedźiwajcy njeprózniweho prózowanja wschitkich wobdźělenych njeje poradźiło, wschitkich franjenych pschi žiwjenju sdźerżecź. W tuttych padach, kiž žu žo jenotliwje hižo w nowinach wojjewile, jednasche žo wo tak cźežke wopalenja, so hnydom wot spocźatka njeběsche nadźije na wukhowanje.

Mussolini so z wysokim němskim rjadom wuznamjenił

Wjednik a němski kanzler je jako prěnjemu statnikej kralowstwu italskemu knjeźerstwownu schefej Mussolinijej wulkoschiji nowowuskajeneho sašłužbneho rjada němskeho worjoła spožeji.

Wjednik a němski kanzler je tež kralowskeho italskeho zwonkoweho ministra hrabju Ciana di Cortellasoje sa spožeńjom wulkoschija sašłužbneho rjada wuznamjenił.

Francowska wotmołwa pod čišćom Moskwy

Romske nowiny „Popolo di Roma" ł Parisa pišaju so franzowski zwonkowny minister Delbos we wotmołwje [illegible]wskeho knjeźerstwa na jendźelske namjety pod cźišchcźom Moskwy stejišchcźo sastupuje, so maju žo wschitke mozy, kiž žu w neutralnostnym wubjerku sastupjene, na kontrolli wobdźěleć.

Kaž italske nowiny žudźa, so tutón namjet na to měri, so by žo Ssowjetskej Ruskej smóžnilo wójnske łódźe do schpanskich wodow pósłacź. S pschitomnosću ruskich wójnskich łódźow by pak žo zhromadne dźěło Italskeje, Němskeje, Jendźelskeje a Franzowskeje kašyło.

Italske nowiny žo w tutym swisku prascheja, hacź może nječtó wěricź, so śměje kontrolla, kotruž 27 statow wukonja, dozhlad móznosć k skutkowanju. Němska a Italska stej hižo na to pokasałej, so je pschi pschipadach hižo cźežko, schtyri mozy pod jedyn klobuk sjednocźicź.

*

Franzowske njedźelske nowiny žu žo wobzbje ł wotmołwu Němskeje a Italskeje na jendźelske namjety sabrałe. Se sdźělenjow, kiž žu k nowinam dóšchle, je spóznaś, so žo w Londonje wotmołwje jako sapadne pschihotowanje wobhladujetej.

Parišske nowiny „Excelsior" njewocźakuja, so śmeja franzowske namjety napschećo jendźelskemu hyšcze mjeńšemu wuspěch. Podobnje też druhe franzowske nowiny pišaju.

*

Italske nowiny „Giornale d'Italia" w žwojim njedźelskim cźasopisu "Voce d'Italia" wo němskej a italskej wotmołwje na jendźelske namjety pišaju, so žebi wotmołwje w žwojich samerach runałej. Pschećiwo prěnimaj dyhkomaj jendźelskeje noty Němska a Italska pjeza nimałej niczo snapschećiwicź.

Na kónzu žwojich rospominanjow italski cźasopisć wusłowje, so dyrbi žo kóždej kontrollowazej mozy prawo wostajicź, so móže žo, hdyž žo nadyaduje, hnydom žama wobaraczź a njetrjeba hakle rozrěčowanja a pschihłowanje druhich wocźakaczź. Hdyž žo tutemu žadanju pschistupi, budźe rukownje sa měr wjetsche.

S Londona žo powě, so tam pišomna wotmołwa franzowskeho knjeźerstwa póndźelu rano hyšcze njeběsche dóšchła. Wona pak žo póndźelu abo wutoru wocźakowasche.

W Jendźelskej po dóhdźenju němskeje a italskeje wotmołwy na prašenje schpanskeje mórskeje kontrolle ł khětro wulkim dowěrjenjom zhladaju.

Zesylnjenje kommunistiskeje dźěławosće w Francowskej

Parišši politiko-literarny tydźenik „Gringoire" wo skradźnej zhromadźišnje kommunistiskeje internazionale 16. hacź do 18. meje w Amsterdamje pische, so je je to tehdy na prěnim městnje rospominało, kak chzedźe kommunistojo w Franzowskej postupowacź.

Na zhromadźišnje žu pjeza wobjamknyli, so dyrbi kommunistiska strona měr mjes politiskimi stronami w Franzowskej sa noworjadowanje žwojich mozow wuwuzicź, so by dźěławske swjatki pod žwoju kontrollu pschinjesła.

Generalny direktor Parišskeje banki wróćo stupił.

Generalny direktor Parišskeje banki Finaly je pschedhydźe dohladowarskeje rady sdźělił, so žwoje sastojnstwo złoži. Finaly, kiž hižo 35 lět banzy pschišłušcha, je jako pschicźinu žwojeho wotmyślenja mjenował njedorosumjenja mjes pschedhydźu a nim, kiž bychu mohle strowe wobkhodne wjedniśtwo banki wohrožowej.

Pólski statny president w Bukarestu

Kaž běſche ßo pſchipowědźił, je pólſki ſtatny preſident Mośćicki na wopyt du Bukareſta pſchijěł. Rumunſik kral a trónſki naſlědnik, knježeŕſtwo a ſaſtupjerjo wukrajnych mozow jeho do Bukareſta witachu. Bórſy po ßwojim pſchijěſdźe pólſki ſtatny preſident ſhromadnje ſ kralom Karolom paradu wotewſa.

Wječžor ßo w kralowſkim hrodźe hoſcžina wotmě, pſchi kotrejž ßo kral Karol a pólſki ſtatny preſident k naręčži ßłowa jimaſchtaj. Njerěčžeſchtaj, kiž běſche dotal waſchnje, franzowſzy, ale rumunſzy a pólſzy. Wobě rěčži běſchtej jara wutrobnej.

Pólſka ßwoju wojeŕſku móz ſchkita.

W połnym pośedźenju pólſkeho ßejma je ßo ſakoń pſchijał, kiž ßebi wobkedźbowanje ſaßłuža. Na ſakoźku tuteho ſakonja ßo ſ jaſtwom hacž do 5 lět khłoſta, ſchtóž pólſkich ſtacžanow do zuſych wójſkow wabi. Tutón ſakoń ſakaſuje tež pod ſchpaniſkej khorhoju brónje do Schpaniſkeje woſycž. W tutym ßwojim pośedźenju je ßejm tež ſakoń wo podlěſchenju němſko-pólſkeho hoſpodaŕſkeho ſrěčženja potwjerdźił.

Strajk w amerikanskej worclowej industriji so přiwótřił

Kaž je ſ poßlednich powěſcžow ſ Youngſtowna w ſtacžje Ohio ſpóſnacž, je ßo wojowanje mjes Republikaniſkim worzłowym towaŕſtwom a Lewißowowym dźěłacžeŕſkim ſwjaſkom pſchiwótſiło. Sſobotu je polizija ſtrajkowaŕſku ſawjeru pſchełamała a ſ tym pſchiwjeſenje zyroby do wobſtupjeneje dźěłaŕnje ſmóžniła.

Straikowi ſtražerjo ßu na to wośjewili, ſo budźa ßo pſchichodnje pſchecžiwo kóždemu poſpytej pſchełamanja najwótriſcho pſchecžiwjecž. Sdobom měſtu Youngſtownej ſte a krwawne wězy wěſchcžachu. Lewißowy dźěłacžeŕſki ſwjaſk pak tež ſpyta dowós ßurowiſnow ſnjemóžnicž do dźěłaŕnjow, w kotrychž ßo ſtrajkuje. Tehodla je w ſtatomaj Michiganu a Minneßocže k ſtraikej namołwjał. Dotal w amerikanſkej worzłowej induſtriji něhdźe 73 000 muži ſtrajkuje.

Fordowi dźěłacžerjo w Detroitu ßu ßo dotal ſ wuſpěchom pſchecžiwo Lewißowemu dźěłacžeŕſkemu ſwjaſkej wobarali. Swjaſk ßo bjes pſcheſtacža prózuje, jich organiſowacž. Fordowi dźěłacžerjo ßu ßebi nětko ßami ßwoju organiſaziju wutworili. S tym wěſo Lewißej khětro ſchkodźa. Fordowy dźěłacžeŕſki ſwjaſk je wośjewił, ſo je jeho ßobuſtaw ſa dwaj dnjej hižo 7 000 ßobuſtawow nabył.

Zběžk amerikanskich drjewarjow

S hłubokich lěßow Michiganſkeho ſtata bliſko Algerce a Newberry pſchikhadźa powěſcž, ſo tu tam ſtrajkowazy drjewarjo wobſamknyli ßo mjenowaneju měſtow ſmozowacž. 6 000 ſtrajkowazych drjewarjow chze ſe ßwojim poſtupowanjom proteſtowacž pſchecžiwo temu, ſo tamniſchi rěſakowi dźěłacžerjo ſtrajk łamaju.

Drjewarjo ßu ßo do dweju ſkupinow ſjednocžili a ßo na měſcže Algerce a Newberry měrja. Tehodla je gouverneur ſtata Michigana pſchikaſał, ſo ma ßo wſcha parujomna polizija zyſeje wokoliny a miliza ſpěſchnje pſchecžiwo drjewarjam póßłacž, prjedy hacž ßo tutym nadběh na měſcže poradźi.

W Newberry ßu drjewowi dźěłacžerjo w rěſakach ſtrajkowazych ſ měſta wuhnali. Wyſchnoſcže chzedźa we nuſy tež vigilantow, dobrowólne ſchkitaze wotdźělenja měſchcžanow na konjach, pſchecžiwo ſchkarazym drjewarjam póßłacž.

---

4. narodna rěč w Šwicařskej

Rhäto-romanſka rěčž ßo ſakońſzy pſchiſnaje.

W Schwizaŕſkej ßu 3 pſchipóſnate narodne rěčže: němſka, franzowſka a italſka, w kotrychž ßo wſchě ſakonje wudawaja a kotrychž wotpóßłanzy po ßwojim dobroſdacžu wužiwaja. Tuta trojoſcž w rěčži hiſchcže ženje k cžežkoſcžam abo k rěčžnym ſwadam njeje dowjedła. Nimo tutych tſjoch rěčžow wobſteji pak hiſchcže ſchtwórta, kotraž ßo w Engadinje a druhich dźělach Graubündena rěčži a kotraž do dwě nimale jenak wulkej narěčži rospadnje, mjenujzy do ladiniſkeje a romanſkeje. Něhdźe 45 000 ludźi jenož rěčži tutu rjenjeklincžazu rhätoromanſku rěčž, kotraž je ßo do naſcheho cžaßa ſakhowała a kotraž ma tež doſcž ſajimawu literaturu. W Graubündenſkim kantonje je rhätoromanſka rěčž ſ hamtſkej rěčžu. So by ßo tuto drohotne rěčžne kubło wukhowało, prózuja ßo hižo lěta dołho daloke kruhi wucženeho ſchwizaŕſkeho ßwěta wo pſchipóſnacže rhätoromanſkeje rěčže jako ſchtwórteje krajneje rěčže. To wſchak njerěka, ſo ßo rhätoromanſka rěčž druhim narodnym rěčžam pornjo ſtaji, dokelž by to praktiſzy pſchecžežko było. Po podpjeranju tutoho žadanja ſe ſtrony nazionalneje rady je nětko ſwjaſkowa rada parlamentej nacžiſk k wobſamknjenju pſchedpołožiła, ſo ßu němſka, frazowſka, italſka a rhätoromanſka rěčž ſ narodnymi rěčžemi w Schwizaŕſkej a němſka, franzowſka a italſka ſ hamtſkimi rěčžemi. Tuto wobſamknjenje ma parlament a tež ludowe wothłoßowanje pſchtjecž. Nichtó pak njedwěluje, ſo ßo to ſtanje.

Wotewrjenje kupjelow „Marijna Studnja" pola Smječkec

W lońšej nazymje bě so dźěławosć sotrow towafstwa hrabinki Rittberg w zmyslu šlachotneje šwedskeje krajanki Hilže Brandströmec w tudomnej kupjeli skónčiła, mjenujcy němskim wojowarjom, kotrež běchu so z ruskeho zajeća ze Sibirskeje domoj wróćili, ćělne a dušine wočerstwjenje poskićić. Tuž so kupjelowe wrota na měsacy za zjawnosć zawrěchu. Hakle z přewzaćom nětko znutřka a zwonka ponowjenych kupjelow wot Korjeńkec swójby je zasy nowe žiwjenje do nich zaćahnyło. Zańdźenu njedźelu su so šěršej zjawnosći přepodałe — bjez wulkeho hołka a hary a wosebitych wotewrjeńskich swjatočnosćow. Na přeprošenje w nowinach bě so wjele hosći, přećeljo a popřewaćeljo z blizka a z daloka zešli a tak knježeše cyličk dźeń wjesołe a čiłe žiwjenje w kupjelowych městnosćach, scyła hdyž pinca a kuchen to najlěpše poskićeštej a tež za zabawu a rozpjeršenje bě postarane.

Nětko do noweho kabata zdrasćena kupjel čini na všěch wopytowarjow najlěpši začišć a wšitcy ju wukhwalowachu. Z nowym tydźenjom je porjadne kumpanje móžne. Wobšěrna terrassa před dołhim hospodliwym domom, po starym wašnju pažjenym twarjenjom, kiž bu spočatk zašłeho lětstotka wot twařskeho družstwa z klóštrskeje wokoliny a z Kamjenca powjetšene a porjeńšene, je witane přebywanišćo za hosći. Tu so rjenje přebywa w lěćnym ćasu hač do pózdneje nazymy pod khłódkom prastarych štomow, mjez kotrymiž přeco zaso cuzy a domjacy mócny tysacletny dub wobdźiwachu. Steji pod přirodnym škitom. Wón je drje ze swojim přez 6 metrow sylnym wobsahom a ze swojej 38metrskej wysokosću najwjetši dub našeje Łužicy. Skitajo wupřestrěwa swoje sukate hałozy daloko přez domske a skleńčanu verandu a měješe před 40 a wjacy lětami khłódnicu w swojich mócnych hałozach, kiž bě k małej korčmičcy wutwarjena. Drjewjane skhodźeńki wjedźechu do wyšiny. Rjenje so tu sedźeše, na čož so starši ludźo hišće dźensa derje dopominaju, a někotražkuli wjesela hodźinka so tu dožiwi w lohkim powětře. Skleńcow klink a spěwow zynk stupaše k zemi. Hdyž pak při přiležnosći jeneho kwasa so tu wjetše njezbože sta, zakaza so tutón twar policajscy a dyrbješe so wotstronić.

Po wulkich rozměrach starych kupjelow sudźo je tu wěsće hižo kónc 18. a spočatk 19. stolěta wjesołe a wosebne žiwjenje knježiło, njedźiwajo na blizkosć klóštra, kiž tu swój wliw a swoje pruhi sćele do tuteho wuznamneho kućika Božeje stwórby. Měješe tola w njeposrědnej blizkosći swoju „winicu" a wěsće hižo někajku hajnkownju, z kotrejejž so wobšěrne lěsy dohladowachu. Tak su so tu hosćo we swojich zastarskich drastach w štomowni a na terasy wukhodźowali a wječor sej k wjesełej rejcy zapiskali na cymbalu (wěsteje družiny klavěra), na huslach a tulawje. Časy su so přeměniłe, tola zaměr kupjelow je tón samy wostał, mjenujcy pomhać ćeŕpjacemu čłowjestwu. Tomu słuža zeḿske pokłady, kotrež kupjele we łuze a syričnej (šwablowej) wodźe bohaće wobsedźa. Njech kupjele pod nowym wjednistwom swoje starosławne mjeno wobkhowaja, haj hišće rozmnoža a dale njesu do dalšich časow. Zawěsće tuto nowe předewzaće powšitkownu podpjeru namaka we bližšej a dalšej wokolinje.

Radio

Srjedu, 9. junija ßo kłyſchi.

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, tacžele. 6,30 wjeßeły rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſcže. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſe Saarbrückena), w pſcheſtawzy 12,55 cžaßowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecža. 13,45 powěſcže. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 tacžele. 16 popołdniſchi konzert. 18 wjeßełe ſtawiſny wo herzach. 19 k ßwjatokej. 10,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcže. 20,10 rejwańſka hudźba. 22 powěſcže, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6.30 rańſchi konzert (ſ Kölna), mjes nimi 7 powěſcže. 9,30 wupłodźenie a pſchetrjebanje. 10.30 a 11 55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcže. 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta). 14 powěſcže. 14.15 tacžele. 16 popołdniſchi konzert (ſ Königsmuſterhauſen). 18 hudźba na dwěmaj kſchidłomaj. 19 „Dajcže mi ſchtyri lěta cžaßa." 20 ſabawny konzert. 21 powěſcže. 21,15 varietej. 22,30 powěſcže, ſport.

Hamburg: 20,50 ſpěwy a reje ſ namjeſneho kraja. — **Wrótſław:** 20.10 lěkaŕ radio. — **Köln:** 20.10 ſabawna a rejwańſka hudźba. — **Win:** 19.25 ſabawny konzert. — **Warſchawa:** 21 Chopinowa klaněrna hudźba.

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

14] (Pokračowanje.)

Tež luby skót w hródźi bu njeměrny, dupaše z nohami a ruješe z mocu, tak zo so rjećaznik nabojany do swojeho borła skhowa. — Popołdnjo běše so hižom minyło, a luby skót njebě hišće picowany, toho dla jeho ruće. To dopomni tež Hańžu na jeje přisłušnosće a to tak jara, zo nastróžana won ćekny, zo by skomdźene dopjelniła. Matej pak njepušći jeje šórcuch, a dźěše wšudźe sobu, kaž by był ze swojej bolosću kruće z njej sputany. Hańža měješe nětko swoje dźěło, w kotrymž trochu z bolosće wocući. — Ale luby nan! —

Tež jako susodźa, přiwuzni a přećeljo přikhadźachu a swoje dźěłbraće jemu wuprajachu, wosta njestroštny. Hakle, hdyž jako hospodaŕ wšo to dyrbješe wobstarać, štož bě ke khowanju jeho lubeje Hany nuzne, wobknježi swoju bolosć. Dyrbješe konje zapřahnyć a k stawnikej a potom k duchownemu dojěć.

Woblekaŕka přińdźe a wobleče Hanine ćěło, při čimž jej Hańža pomhaše a drastu ze křinje přinjese. Při tym storči na něšto twjerde delkach w křini. To bě dołha wołmjana nohajca, lutowaŕnja swěrneje maćerje. Dwě sćě twjerdych toleŕ běše w njej. Štó wě, hač njejsu postajene byłe k Hańžinemu kwasej? Nětko dyrbjałe zyle hinak so nałožić! — Jako so Handrij wróći a słyšeše to, popadnje jeho zaso prjedawša bolosć.

Hanine ćěło dyrbješe, dokelž je jako njedźelniča wumrěła, štyri nocy domach wostać. Wječor do jeje khowanja bě pusty wječor.

Přećeljo a susodźa přińdźechu po swojim wšědnym dźěle wječor do žarowanskeho doma. Do jstwy stupiwši poklaknje so kóždy najprjedy pola kašća a wuspěwa ćiše swjaty „Wótče naš" a hakle potom postrowi žarowacych a wupraji jim swoje dźěłbraće. Jeno hdyž su so wšitcy zešli, so pusty wječor započina. Kóždy přinjese swoje spěwaŕske knihi, z kotrychž so hač do nocy smjertne kěrluše zanošuja. Po tutym spěwanju dóstawaja zhromadźeni twarožki a butrowe pomazki k wokřewjenju, při čimž tež palenc njepobrachuje. Při tutej hosćinje powěda kóždy, štož wě, wo žiwjenju njeboćičkeho. So wě, zo móžeše kóždy wo našej Hanje jeno wšo dobre a khwalby hódne powědać.

Prejdy hač zhromadźeni z pusteho wječora domoj so wróćeja, wuspěwaja wšitcy hromadźe wótře „Wótče naš" a tak so dostojnje tale swjatočnosć wobzamkuje.

Tež w tutym so do čista pobožna mysl našich Serbow pokazuje. Wšitke naležnosće, wjesołe a zrudne, stoja w jich žiwjenju we zwisowanju z Bohom, lubym Knjezom. To wobswědča tež jich rěč. Jeli zo je něšto dobre, rjane, poradźene, strowe, w ćělnym abo duchownym nastupanju, je jeno „z Boha" rjane, młode, strowe atd. Słónčko je „Bože słónčko" — njewjedro „Bože njewjedro" — woheń „Boži woheń" — rožka „Boža rožka", khlěb „Boži khlěb"; tež khorosć „apoplexie" ma mjeno „Boža ručka", — a to najwjetše a najkrasniše, štož čłowjek tudy „tam we wěčnosći móže wobsedźeć — rěka „zbóžo" a „zbóžnosć".

Na pustym wječoru pola našich Handrijec, dyrbješe hišće jena ważna naležnosć być rozpomnjena, kiž bóle jeno žónske nastupaše, mjenujcy tu naležnosć, kotra žónska drje njedźele wudźeržić? Hana bě w třećim tydźenju swojich njedźel wumrěła, šěsć njedźel pak dyrbi njedźelnica pobyć — a to so tež dyrbi dźeržeć, hdy by tež njedźelnica wumrěła. Tole zastojnstwo dostanje w tajkim padźe najstarša žónska z přećelstwa, po tajkim wowka. Handrijecy pak žaneje wowki njeměјachu a tohodla wza to na so jena dalša přiwuzna, kiž hnydom po khowanju k Handrijecom přińdźe.

Kaž njedźelnica zwoblekana přihotowa sebi njedźelske łožo. Jeje starosć je wosebje hladanje małeho dźěsća a to we wšitkim, štož jeno kóžda serbska njedźelnica swěru a kruće dźerži. Rano, připołdnju a wječor, hdyž so přebiwa, dyrbi z dźěsćom na łožu ležeć a swjaty „Wótče naš" spěwać. Přez połdnjo na polu wostać a hdy by štó wě kak nuzne było, je za njedźelnicu jara strašne. Přetož jej so stanje, zo město swojeho stroweho a čiłeho dźěsća „přeměnka" domoj přinjese, to „přezpołdnica" nаčini. Kotra mać so mohła do tajkeho stracha podać? A dokelž so njedźele z kemšikhodom kónča, dyrbi tale zanjedźelnica tež kemšikhód dźeržeć a njesmě zabyć ducy za duchownym wokoło wołtarja z dźěsćowej hłójčku so khribjeta dótknyć, — zo by dźěćo derje wukło!

Zo naša luba, dobra Hana po ryzy serbskim wašnju bu khowana, so samo wot so wě, — hewak njeby w rowje měra měła a jeje domjacy tež nic. Sem słuša žarowanje pře zemrěteho, kotrež při smjerći nana 1 lěto a 8 njedźel, při smjerći maćerje 1 lěto a 4 njedźele dołho traje a wosebje w žarowańskej drasće wobstoja. Najhłubše žarowanje je při khowanju, hdźež najbližše přiwuzne žónske so wot hłowy hač k nohomaj běłe woblekaju. Potom njedźelske a swjate dny žaruja tak, zo na hłowje a wokoło čelesna běłe šanta noša, — dźěławe dny pak jeno naćěłko. Mužojo dostawaju na prawy rukaw čorny bančik jako znamjo žarowanja. —

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 8. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Najlěpša wobrada — strowota wot Boha. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wyſchina ßo ſe ßwojim jadrom pomału do Ruſkeje wotßaluje. Tehodla mórſki powětr ſ Atlantiſkeho ozeana poczina wjazy wliwa na wjedro w Němſkej dobywacz. Pſchi ſetkanju włóžneho mórſkeho powětra ſe ßuchim czopłym powětrom, kiž ßu połodniſche wětry k nam pſchipławiłe, je we wjeczornej połojzy Němſkeje wczera hižo k ßylnym njewjedram dóſchło. W Porheinſkej ßu ßo tež krupy ſchłe. Mórſki powětr ßo njepſcheſtawajzy k ranju cziſchczi a dźenßa tež w naſchich ſtronach njewjedra wuſkutkuje. Po přenich njewjedrach horzota jenož trochu popuſchczi, ſo mamy jutſje woſpjet njewjedra woczakacz. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 3.46 hodź. ſkhadźa a ßo 8.11 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 4.13 hodź. a khowa ßo wjeczor 8.56 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer plus 1 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 33 ſtop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer plus 1 a najnižſcha nózna temperatura 22 ſtop. czopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Czopłe, njewobſtajne a njewjedrate wjedro.**

*

— **Schtó je łyko kradnył?** 5. junija 1937 popołdnju wokoło 3 hodźin ßu na Zitnych wikach walczk łyka kradnyli. Łyko běſche něhdźe 1,50 m. dołhe a 2 kg. czežke. Tuto łyko běſche namoczene a na Zitnych wikach pſched jenymi klamami ke ſkhnjenju rospołožene. Móžno je, ſo je ßebi paduch myßlił, ſo ßo tu wo wěz jedna, kiž nima knjeſa. Schtóž je něſchto wobkedźbował, ſchtož móže k wujaßnjenju pada ßłužicz, ßo proßy, ſo by ßwoje wobkedźbowanja kriminalnemu wonkownemu měſtnu w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, abo bližſchemu žandarmſtwu abo poliziji ſdźělił.

— **Kak ſaniczimy butrowu kwětku na łukach?** Hdyž na łukach wjele butrowych kwětkow roſcze, je to dopokas, ſo ma trawa mało žiwjazych wutkow. Butrowa kwětka dußyk derje njeſnjeße. Tehodla móžecze ju najlěpje ſahnacz, hdyž w naléczu, prjedy hacž trawa ſapoczina roſcz, kałkowy dußyk na łuku mjetacze.

S **Hnaſchez.** (Pſchipóſnacza hódne wuſnamjenjenje.) Pſchi ſkładnoſczi 4. wuſtajeńzy ſtatneho ſežiwjeńſkeho ſtawa w Mnichowje je firma Hermanna Lehmanna we Hnaſchezach ſa tam wuſtajeny roſtorhak pizy, wožebje ſa ſaměry ſilěrowanja, bronzowu mytowanſku medalju ſtatneho ſežiwjeńſkeho ſtawa doſtała. Nimo toho je ßo tuta maſchina, kotraž pſches lěto na wſchelakich kubłach ßo praktiſzy na ßwoju khmanoſcz wupruhowaſche, ſe ſnamku „nowa a wobkedźbowanja hódna" wuſnamjenika. Je to rjany wuſpěch naſcheje łužiſkeje induſtrije.

S **Bolborz.** Wobßedźeŕ Deberkeczanſkeho ryczeŕkubła je 29. meje pſchi awtowej ješbje w Hollandſkej czežko ſnjeſbožił. Snjeſboženy hollandſki hrabja ſ Rechteren chzyſche ßwojich pſchiwuſnych w Hollandſkej wopytacz a jědźeſche ſe ſpěſchnym tempom po wßy Daventer w Hollandſkej. Nadobo wujědźe awto ſ wujěſda, kotremuž chzyſche ßo hrabja wuwinycz. Pſchi tym pak ſajědźe do murje a ſrani ßo na hłowje. Mandźelſkeju bjes wědomja do jeneho doma donježechu. Hrabju dyrbjachu poſdźiſcho do khorownje dowjeſcz. Hrabinka njeje tak czežzy ſranjena.

S **Bukez.** (S koleßom padnył.) Ssobotu padny wobydleŕ B. ſ Bukez ſe ßwojim kołom na puczu do Zornoßył. Najſkerje bě ßo jemu ſlě ſtało. Pſchi padnjenju bě ßo khětro na hłowje a na rukomaj ſranił, tak ſo dyrbjeſche ßo k lěkarjej podacz.

S **Běłeje Hory.** (W juchowej jamje ßo ſatepiła.) 16lětna ßłužobna, kotraž huſcziſcho pod duſchinym ſacźěmjnenjom czeŕpjeſche, wotewri w tajkim ßłabym wokomiku derje pſchikrytu juchowu jamu. Pſchi tym padny ſnak do jamy a ßo ſatepi.

Se **Schěrachowa.** (S njekedźbliwoſczu ſnjeſbožił.) Pſchi twarſkich dźěłach na Schěrachowſkim dwórniſchczu pſchiſtajeny přeni dźěłaczeŕ Rentſchen, hdyž ſ motorſkim kołom jědźeſche, něſchto na motoru porjedźeſche, pſchi tym pak ſhubi móz nad kołom a padny. Czežkoſranjeneho dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcz.

S **Kamjenza.** Pſchi njedźelnym ſetkanju něhduſchich pſchißłuſchnikow połka 178 je ßo na hłownej ſtraži woßebita wopomnjeńſka tafla ßwjatocznje wotkryła, kotraž ma ſczěhowaze napißmo: Na wopomnjecze 13. kralowſkeho ſakſkeho pěſcheho połka czo. 178. Czehnjeſche do pola 2. auguſta 1914, a wróczi ßo njeporaženy 24. novembra 1918 do domiſny a bu 1. haprleje 1919 roſpuſchczeny. Pſchipódla je bronſowa tafla na połkowych padnjenych, na kotrejž ſteji: S 13. kralowſkeho ſakſkeho pěſcheho połka czo. 178 padny aſa wótczinu 57 wyſchkow, 237 podwyſchkow a 2188 muži.

Se **Sdeŕe.** (Wyßoka ſtaroba.) Wczera wojnaŕ Handrij Petrik czily a ſtrowy ßwoje 90. narodniny woßwjeczi. W młodych lětach běſche ſe ßwojej mandźelſkej dołhi czaß w Amerizy pſchebywał a ßebi tam rjane ſamoženje nahromadźił. Sso do Němſkeje wrócziwſchi bě wſchak ſ inflaziju nimale wſchitko ſhubił. Nětko bydli pola ßwojich pſchiwuſnych, kotſiž jeho ſ luboſczu ſaſtaraja. Pſchejemy Petrikez wujej tež na tutym měſtnje hiſchcze rjany a ſpokojny žiwjeńſki wjeczor.

Z Ralbic. Khětro khrobły čin so tu w zańdźenych dnjach sta. Pomnik, kiž před statokom wobsedźerja, kotremuž wón słušeše, steješe, zhubi so runje tehdom, hdyž bě wobsedźef na dźěle a bjez jeho wědźenja bě preč. Hačrunjež wón na gmejnskich ležownoscach steješe, bohužel tež knjez wjesnjanosta ničo wo tym njezhoni. Na druhi dźeń wobjewi so tutón nadobo pola jeneho wjesnjana w róžku zahrody zady bróžnje. Pomnik na jeho prjedawšim krasnym měsće hladaše po wsy dele hač k cyrkwi, mjez tym zo ma nětko jenož transformatorowu khěžku před sobu. Byrnjež tutón čin někotři jako jara khwalobny mjenuja, sprawni wjesnjenjo tola wo tym hinak sudźa.

S **Wojerez.** (Sswinjaze wiki.) Na ßwinjazych wikach běſche jara žiwy wobkhod, tak ſo ſe 240 proßatow, kotrež ßo na wiki pſchiwjeſechu, jenož mały pſcheſbytk woſta. Płacziſny běchu ſa ßłabſche 1—14 hr., ſa ßylniſche 15 hacž 17 hr. Sa wožebje rjane ßo tež hiſchcze wjazy płaczeſche.

Se **Spal.** (Słoty kwaß.) Wumjeńkaŕ Arnoſcht Hejduſchka je ſe ßwojej mandźelſkej Marju rodź. Sommerez ßwój ſłoty kwaß woßwjecził.

S **Czělnoho.** Sańdźenu ßobotu ßmědźachu tudomni trójniſzy bratſja Guſtav, Hendrich a Korla Kětan ßwoje 30. narodniny woßwjeczicz. Wſchitzy tſjo ßu woženjeni. Bratr Guſtav pak je wudowz, dokelž je jemu žona pſched dwěmaj lětomaj wumrěła. Nan trójnikow je we wójnje wumrěł, ale jich macž ßmě ßo hiſchcze najlěpſcheje ſtrowoty wjeßelicz. Wona je horda na ßwojich tſjoch ßynow, kotſiž wſchitzy tſjo wohnjowej woborje pſchißłuſcheja.

W kóždej dobrej serbskej swójbje čitaja so tež w lěće naše
Serbske Nowiny

S **Rychwałda.** (Sawrjeny pucz.) Dróha ſ Rychwałda do Wunſchowa ßo dla wuporjedźeńſkich dźěłow na něhdźe dwě njedźeli ſa wſchón wobkhad ſawrěje. Woſy maja ſa tutón czaß pſches Krynhelezy jěſdźicz.

S **Demjan.** (Wyßoka ſtaroba.) Najſtarſchi wobydleŕ naſcheje wßy, knihiwjaſaŕ na wotp. Arnoſcht Marx, póndźelu ßwoje 82. narodniny woßwjeczi. Je po czěle a duchu hiſchcze ſtrowy a czily.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 7. junija 1937.

Narodźili ßu ßo: 1. 6. Njemandźelſki ßyn. — 4. 6. Albinej Rudolfej Hornej, podoffizěrej, dźowka. — 6. 6. Wilhelmej Pawołej Kurtej Löwje, pſchekupſkemu pomoznikej, ßyn. — Rudolfej Małſej Barthowej, łakěrarjej, ßyn. — Erichej Waltarjej Schattelej, twarſkemu dźěłaczerjej, dźowka.

Wumrěli ßu: 5. 6. Hana Hilža Thomaßez, wuſtawowa ſarjadniza, 42 lět. — 6. 6. Wolfgang Bartho, 9½ hodźiny. — Guſtav Adolf Kießlich, pſchekupz ſ Wuhancziz-Kobliz, 62 lět. — 7. 6. Emma Thereſa Mohrowa rodź. Elßnerez, wudowa po wobuczowym wikowarju a ſchewſkim miſchtru, 67 lět. — Jan Arthur Itze, wuczeŕ ſ Wjaſońzy, 49 lět. — Jan Korla Groſa, železniſki ſekretar na wotp., 64 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 7. 6. Maks Reinhard Hahmann, wyſchſchi feldwebl w Radebergu a Irena Alwina Hana Gartenez, pſchedawaŕka w Budyſchinje.

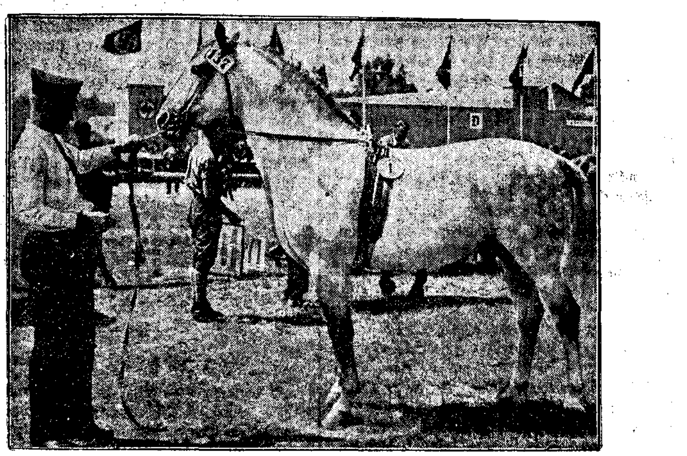

Mytowany pſchipuſchczak.

Tutón kraßny pſchipuſchczak Lorenzo I. doby ßebi na wuſtajeńzy ſtatneho ſežiwjeńſkeho ſtawa w Mnichowje 1. myto. Narodźi ßo 4. měrza 1930 a ßłuſcha do Traventhalſkeje kobłaŕnje w Holſteinſkej, hdźež bě jeho Jan Schade-Kathen wocżahnył. (Reichsnährſtand, Scherl, M.)

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru 8. junija 1937.

Wčerawše Kursy w Barlinje.

1 [illegible]	2,498
1 jendźelski punt	12,31
100 šwajc. frankow	56,94
100 pólsk. złotych	47,10
100 českosł. krónow	8,676
100 franc. frankow	11,12

Barlinſka burſa 7. junija 1937. Na ſpocżatku tydźenja pſchikhadźachu jenož bjeswuſnamne kupowanſke pſchikaſy bankowſkeje klientele na wiki, tak ſo tež burſowny wobkhod ſ powołanja ßo wróczo dźeržeſche. Přěnje ſapißy podobnjachu ßo nimale ßobotniſchim doſkónczenym kurſam. Sakładna tendenza pak bě dale jara pſchecżelna. W někotrych ſpezialnych hódnotach móžachu ßo kurſy tež polěpſchicz. Na rentowych wikach njebě wožebitych pſcheměnjenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na ſpocżatku noweho tydźenja wotwißowaſche tendenza na Barlinſkich žitnych wulkowikach wot jara ßłabych poſkiczenjow. Saſtaranje młynow wožebje ſ pſcheńzu ſtawa ßo jenož ſ pſchidźělenjemi, mjes tym ſo je ſa rožku pſchezo hiſchcze móžnoſcz potrjeby ſe ſkładow bracz. S mukow ßo wožebje typy 502 a 812 žadachu, ržana muka ßo jenož na krycże běžneje potrjeby wotwoła. Na wikach ſ pizowanſkimi žitami ſkoro ſzyła wobrotow njebě Njedawno pſchewjedźene pſchidźělenja ſ pizowanſkim wowßom je konſum dawno pſchewſał. Jednaſche ßo tu jenož wo małe dźělby.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr., — wowßa H 10: 8,30 hr., H 13: 8,70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 6.	5. 6.		7. 6.	5. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
łane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Hłowny redaktor Marko Smolef. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dočman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smolef; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolef. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Poslednje politiske powěsće

Sašo pjeć ſobuſtawow wobſadki powětrona „Hindenburga“ ſo ſ Ameriki wróći.

Tſenża wutoru ſo ſ parnikom „Europu“ ſašo pjeć ſobuſtawow wobſadki ſnjeſboženeho powětrona „Hindenburga“ do Bremerhavena pſchiwjeſe. S parnikom „Europu“ ſo tež pjeć ſobuſtawow němſkeje pſchepytowazeje kommiſije ſ Ameriki wróći.

Němſki póſtſki miniſter 65lětny.

Němſki póſtſki miniſter dr. Ohneſorge ſwjeći 8. junija ſwoje 65 narodniny.

39 ſwróćenjow w jendźelſkim powětrowym łódźſtwje.

Kónc tydženja ſa jendźelſke powětrowe łódźſtwo cžeže ſchkody naſtachu. 4 wojeſke lětadła ſo ſwróćichu cichi cžimž ſo 7 woſobow ſabi. Ličba ſnjeſbožencych w jendźelſkim powětrownym łódźſtwje 61 ludźi w 39 lětadłach kruczinja

A zaso kćěia naše krasne róže

W juniju, hdyž ſłónco hižo do 4 hodź. ikhadźa a ſo po 16 hodźinſkim puczowanju po njebju na horizoncze ſhubi, poczinaju róże kčěć. Róże ſu na zyłej połnóznej ſeměſkej połkuli roſchěrjene, na južnej połkuli njeiſu ſnate. W lětſtotki dołhej kulturje je ſo plahowanje rózow ſ něhdže 30 druzinow do njeſměrneje liczby rózow najwſchelakiſchich formow a barbow wuwiło. Hacž do ſriedźneho wěka běſche pſchi plahowanju rózow to najważniſche jeje wóń. Posdźiſcho ſo pſchi plahowanju na dospołnoſcž kčenjow a wuradnoſcž jich barbow kedźbowaſche. Němkole ſu tajke kčenja rózow woſebje drobotne, pſchi kotrychž kčenjowe kopieſchka ſu do ſo ſtožene. Najwjazy druzinow rózow kčěje jenož jónu wob lěto, pola naſ w juniju. Někotre druziny tak tež hakle naſymu kčěja abo kčěja naſymu druhi raz. Saſy druhe ſteja měſazydołho w połnej kčeńſkej pyſche a huſto hakle prěnje krute mróſy poſlednje rózowe kčenia ſnicza. Kaž pſched lětnyſazami je tež dźenża hiſchcze róża ſ póſtom luboſcze. Poſrědkuje wuras naſcheho dźělbracža wſchudże tam, hdźež je radoſcž, ale tež tam, hdźež je ſmjercž ſ hrubej ruku rany nabika, ſo róża na row kładże. W ſnamjenju rózow njeſteja jenož naſche riane ſahrodki na wſach a w městach, ale tež naſche rowy na pohrjebniſchczach.

Schkitaſcze jeſchczelzy!

Eſłónczne brjohi, pěſkojte mieſy, kamjentne hromady, lěſne woſuki ſu městna, hdźež naſchu domjazu, tak jara wužitnu jeſchczelzu namakamy. W ſłónczku leža czakaja tute ſpěſchne ſwěrjatka na ſwój wurubk. Pſched jich mudrymi wſcho widźazymaj wóczkomaj njeje nimoleczaza kuntwora města. Mjetel na kwětzy ſedźo je tehorunja ſ městym woporom pſchieſpěſchneje jeſchczelzy. Tež waczki, pawki, bruczki, kopczki, huſaňzy ſu ſ jeje zyrobu. Tehodła ſchkitaicze jeſchczelzy. ɔako lěſna, pólna a kuczna policija nicza wjele ſchkódnikow. Najrjeńicha jeſchczelza w Němſkej je kraſnje na ſeleń barbjena ſmaragdowa jeſchczelza. Se jeſchczelzu pſchiwuſna je wrieczenza, kotraž je tehorunja jara wužitna a kotraž ſo woſebje na łukach ſe ſchlinkami a wokami žiwi

Pflopk

W Amerizy ſu bohate žony.

Je woprawdże typiſche ſa Amerik: mužojo dźełaja a ſo dreſa ſwoje znliczke žiwjenje, a pjenjeſy dóſtanu potom — žony. Amerikanſki finanzny hamt je dopokaſał, ſo woprawdże temu tak je. Nimale dwě tſeczinje wſcheho ſamoženja w ſtatach je w žónſkich rukach. We Amerizy je 2863 dollarowych milionarkow, mjes nimi 462 žónſkich, kotrež 20 a wjazy milijonow dollarow wobſedźa. Nětko ſej něchtóžkuli mysli, ſo tute žónſke ſławnym miliarderſkim ſwójbam Ameriki pſchiſłuſcheja, tola temu tak njeje. Najbohatſcha žónſka w Sjednoczenych ſtatach je pjecža knjeni Martfordowa, wobſedźi 200 milijonow dollarow. Na druhim městnje ſteji po liſczinje finanzneho hamta wudowa „mlokoweho krała“ Smitha ſ 155 milijonami dollarow. Na tſeczim městnje ſcžěhuje prynzeſna Miquela ſ Branganca, kiž „jenož“ 100 milijonow ſwoje mjenuje. Snacži wulzy pjenjeznizy dźerža ſwoje žony wo wjele krótſcho ſ dyp, ſaczným pjenjeſom. Knjeni Grahom Fair Vanderbildowa a Hana Morganowa matej jenož ſa 90 milijonow dawkow płaczicz a wudowa worzloweho krała Handrija Carnegia dyrbi ſo ſ połſta milijonami ſpokojicz. Naſcheje ſobuželnoſcze je ſej wboha města!

Kedźbujće na žitne rački

Žitne raczki (Kornkäfer) ſu najſtraſchniſche ſchkódniki naſchich žitnych ſkładźiſchczow. Wſchě druziny žitow, woſebje pak pſcheńza a rožka, kukuriza, jeczmjeń, wowſ, hejduſchka atd. ſu tutemu ſchkódnikej ſ witanej žratwu. Lětnje naczinjena ſchkoda woblicza ſo na 2 hacž 3% wſchěch žitnych žnjow, to je něhdže 100 milijonow hriwnow. Schtóž je na lubi, w ſilu abo druhich ſkładźiſchczach žitne raczki ſwěſcžił, njech mjeńſchu dźělbu žita na pſchepytowanje (a tež porto ſa wróczo póſłanje) hnydom ſtatnemu hlownemu hamtej ſa ratarſki ſchkit roſtlinow (Dresden A. 16, Stübelallee 2) póſczele, kotryž darmo radu podawa. Huſto ſo tutón ſchkódnik ſ druhimi ſamėni, pſchecžiwo kotrymž ſu druhe naprawy trěbne.

Němski łojak wjelrybow so podnórił

Němſki łojak wjelrybow „Rau III.“ je ſo na delnjej Weſerje ſ njeſnateje pſchiczziny nakhilił a ſo ponóril. Njeſboże ſta ſo póndźelu popołdnju krótko po 3 hodźinach. Rybarſkaj czołmaj, kiž běſchtaj w bliſkoſczi, na pomoz khwataſchtaj a dźěl ſnjeſboženych, kiž we wodźe pluwachu, wukhowaſchtaj. Łódź „Nordſtern“ tež někotrych ſnjeſboženych wukhowa. Dozyła je ſo wóſom woſobow wukhowało. Bohužel ma ſo ſ tym liczicz, ſo ſu ſo ſchtyri woſoby tepile. Pſchiczzina njeſboża njeje ſnata.

Amerikanſke paſażerſke lětadło rosbite namakali.

Wot 15. dezembra 1936 ſhubjene paſażerſke lětadło, kotrež ſe 7 puczowazymi leczeſche, je ſo něſko, kaž ſo ſ Alpiny w ſtacze Utah woſſjewja, doſpołnje rosbite we wopuſchczenej hórſkej krajinje namakało.

*

S **Trutnowa** w Czechach. Wjelekróczneho ſapalerja ſajeli. W rańſchoczeſkej wſy Praſkaczzy bě ſo w poſlednich njedźelach wjazykrócz paliło a pſchi tym ſo ſchkody wjazy hacž milijon krónow wuczinjaze naczinike. Jako ſo ſnowa dwě daloko wot ſebje leżazej ſłómjanej ſajmje paleſchtej, bě jaſne, ſo ſo tu wo ſapaleŕſtwo jedna. Policija ſaja dźełaczerja Franza Mareſcha, kotryž bě pſchi haſcheńſkich dźełach ſtajnje prěni a ſo jara wuſnamjenjeſche. Mareſch ſo po ſajeczu wſchěch ſapaleŕſtwow bjeſy wſcheho wuſna a wudawaſche, ſo je je tehodła ſkucził, ſo by ſo moht pſchi haſchenjach wuſnamjenicz.

Zakoſtna myſliczka. Wona w najwjetſchej roshorjenoſczi: „Paulo, ſtań! Khěža ſo pali!“ — Wón (hiſchcze ſaſpany): „Mój božiczko. Tak dyrbimy ſo hižo ſaſo pſcheczahowacz!“

*

Jedyn „czucziwy“ człowjek. Wjednik: „Tuta tafla nam pokaże, ſo ſu ſo w lěcze 1801 w tutym jězoru ſchtyrnacze ludźi tepili. Jenož ta tróſchtna myſliczka je, ſo njebychu dźenża wjazy žiwi byli.

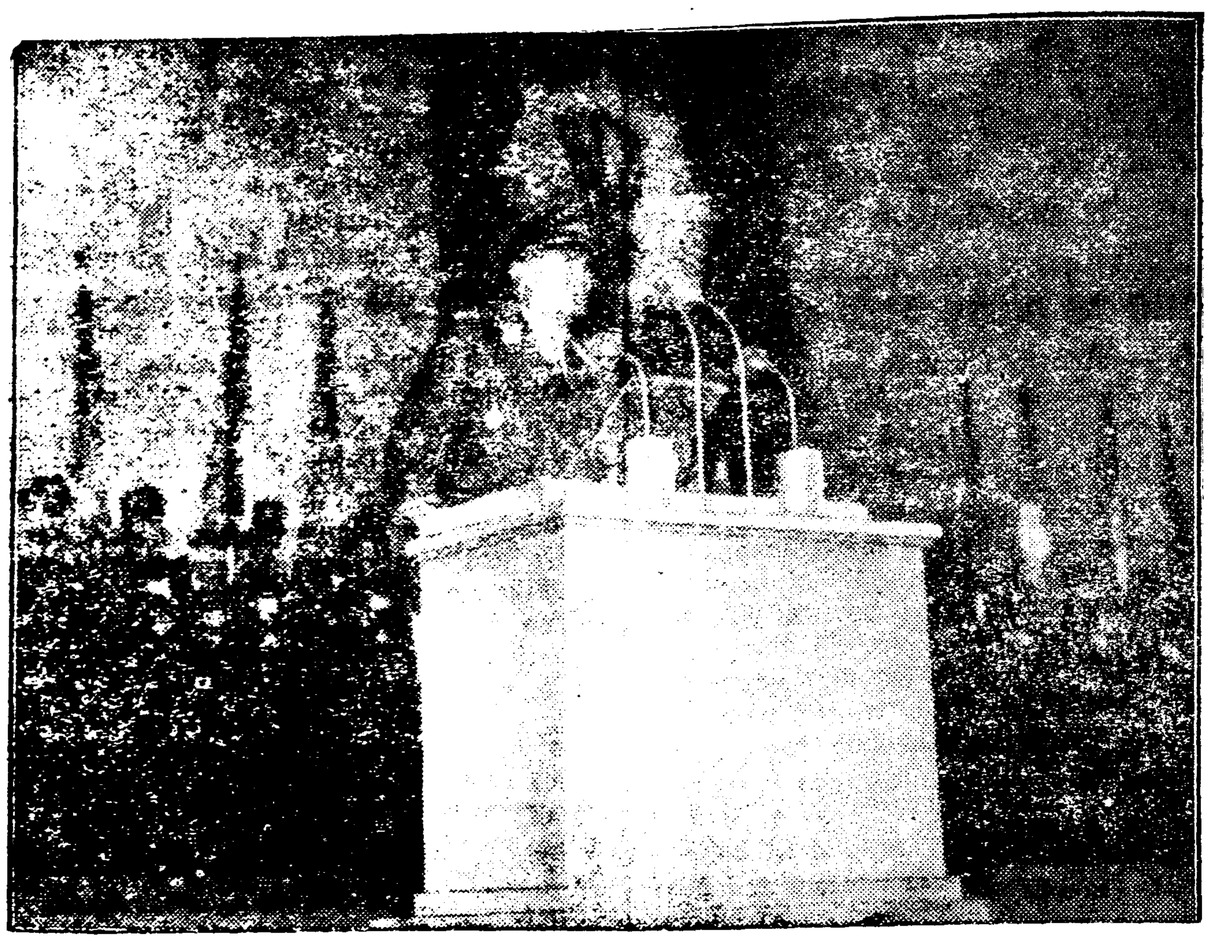

Göring na wulkej manifeſtaziji ſa powětrowy ſchkit.

Ssobotu wjeczor rěczeſche miniſterſki preſident generalny wyſchk Göring w Dietrich-Eckartowym dźiwadle na němſkim ſportiſkim polu w Barlinje pſchi wulkej manifeſtaziji němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit, kotraž ſo pſchi ſkładnoſczi ſchtwórteho nawróta lětneho dnja ſałożenja tuteje organiſazije wotmě. — Tu widźimy miniſterſkeho preſidenta generalneho wyſchka Göringa pſchi jeho programmatiſkej rěczi, w kotrejž roskłoži, ſo je ſo po dokładnym pſchihotowazym dźěle ludowa płunowa maſka wudźěłała, kotraž pſchecžiwo wſchěm dotal ſnatym płunam ſchkita a je tak płczišny hódna, ſo móże ſebi ju kóždy kupicz.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Maš wulku wostudu . . .

potom nimaš zawěsće wjele kupcow. To je najwjetši čas, zo jich na twój wobkhod kedźbnych činiš. Čiń to, kaž to hižo mnozy překupcy w Budyšinje a Kamjencu činja, z nawěštkom w „Serbskich Nowinach“. Tajki nawěštk přiwjedźe tež tebi nowych kupcow z dalokeho a šěrokeho serbskeho kraja.

Łož. Šały pisane, běłe Wulki wubjerk
Kurt Erler na Žitnych wikach 28
Twój dźenik — Serbske Nowiny

Słónčne rolowy
najlěpši škit
wašich gardinow
wot
Friedrich Bubach
rózh Krónpryncoweho mosta
Zwonkowna Lawska hasa

Mały ale . . .
Haj, to je wosebitosć małeho nawěštka, zo ke kóždemu rěči, kóždemu poruča štož je na předań abo so kupić pyta a . . .
wjele njepłaći!
Njeličomnje wjele přećelow je sebi hižo dobył. Posłužće so tež jeho.

„BLITZ“ jězdne rjady
kiž maja płaćiwosć wot 22. meje 1937 z wosebitej knižka za jězbu autobusow.
90 pjenježkow
Serbska knihafnja w Budyšinje

Hypotheki
Někotre tysac hriwnow
w cyłym abo w podźělach so na 1. hypotheku wupožča. Bližše zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin.

Twjelki trěnja
ruby na blido
łožowe płachty
kulečkowe rubišća
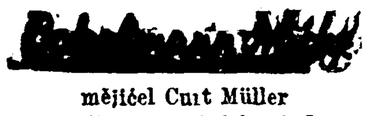
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

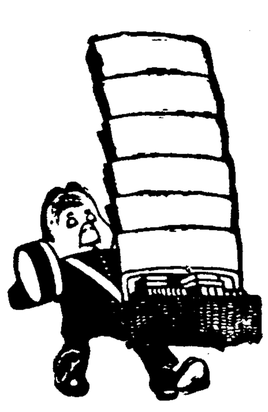

Naši roznošowarjo
su pilni ludźo. Dźeń jako dźeń přinjesu Wam Serbske Nowiny do domu. Wone pak bychu so jara wjeselili, hdy byšće jim tak dys a dys prajili: Dźiće tola tamle do teho domu, či tam chcedźa tež Serbske Nowiny čitać, ja sym hižo z nimi rěčał. To byšće našim roznošowarjam a nam pomhali Serbske Nowiny do serbskeho luda rozšěrjeć. To by było krasny dopokaz swěry za cyły serbski lud, hdy bychu so w kóždym serbskim domje čitali
„SERBSKE NOWINY“

Přiłoha k čisłu 130

SERBSKE NOWINY

Wutoru 8. junija 1937

Wokrjesny zjězd wohnjowych woborow w Póckowach

Sſobotu a njedźelu je ſo ſjěſd wokrjeſzneho ſwjaſka wohnjowych woborow Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa w Póʒkowach wotměł. Sjěſd ſo ſobotu pſchipołdnju ſ witanjom wotpóſłanzow ſapocʒa. Potom ſo dźěłowy wubjerk k ſwojemu poſedʒenju ſeńdʒe.

Popołdnju w 4 hodʒinach ſo ſkhadʒowanje wotpóſłanzow wotewri. Wokrjeſzny wjednik wohnjowych woborow Heute poſedʒenje wotewri a hamtſkemu hejtmanej woſſewi, ſo je 90 woborow ſaſtupjenych. Poſłedni protokoll ſo pſchecʒita a ſo ſkhwali. Potom rěcʒeſche hamtſki hejtman dr. Sievert.

Wopalny direktor Ortloph-Drježdźanſki ſo jako nowy krajny wjednik wohnjowych woborow pſchedſtaji. We ſwojej rěcʒi mjes druhim ſdźěli, ſo ſo krajna ſchula ſa wohnjowe wobory hacʒ do kónza ſeptembra dotwari. W njej ſo ſaſo dwěnjedźelſke kurſy wotměja.

Pſchi ſjěſdʒe krajneho ſwjaſka wot 31. julija hacʒ do 4. auguſta w Lubiju ſo najwjetſcha diſziplina wocʒakuje. W Lubiju ſo někotre wulzy ſajimawe pſchednoſchki poſkicʒa. Wuſtupjenje 6000 muſi dyrbi bycʒ mózna manifeſtazija.

S lětneje roſprawy běſche ſpóſnacʒ, ſo je ſo dale na wudoſpołnjenju dźěłało, woſebje w ſaſtaranju ſ haſcheřſkej wodu. Stab ſobudźěłacʒerjow je ſo powjetſchił. Dobry ſchkit pſched wohnjom pak w dźenſniſchim cʒaſu ſdobom ʒadanjam ſchtyrilětneho plana ſłuʒi.

Lětnej roſprawje ſlědowaſche roſprawa pokładnje, po kotrejʒ ſo towařſchej Eckhardt a Weineck wuſwobodźiſchtej. Pſchi tutej ſkładnoſcʒi ſo teʒ na Lamprechtowu podpjerazu pokładnju pokaſa. Swjaſkowy ſjěſd 1938 budʒe w Hucʒinje.

Pruhowanja ſu ſo takle pſcheměnile: w Semizach 20. 6. w 14 hodʒ., w Frankenthalu 27. 6. w 14 hodʒ., we Porchowje 4. 7. w 14 hodʒ., we Wulkej Dubrawje-Marecʒinej Hěcʒe 26. 6. we 18 hodʒ., w Stróʒi 27. 6. we 9 hodʒ., w Jeńkezach, Kubſchizach, Droʒdʒiju a Khróſcʒe-Adolfſkej Hěcʒe k lětu, w Sſmochcʒizach ſo do naſymy wotſtorcʒi. Pruhowanja wotměwaju ſo ſa dobrowólne wohnjowe wobory kóʒde 5 lět, ſa dyrbjeńſke wohnjowe wobory kóʒde 4 lěta.

Wjecʒor ſo potom derje pſchihotowany kommers wotmě. Njedźelu rano běſche wobornika ſłuʒba. Swucʒowaſche ſo ſe wſchěmi gratami nadobo. Schula we Hornjej wſy běſche wumyſlene měſtno wohnja.

Swjaſkowy ſjěſd ſo ſe ſwjedźeńſkim cʒahom ſkóncʒi. Wjazy hacʒ 2000 wohnjowych wobornikow a 20 kapałow ſo na cʒahu wobdźěli. Na ſwjedźeńſkej łuzy wuwi ſo wjeſełe ʒiwjenje a na ſalach ſapocʒachu ſo reje.

15. zjězd sakskich grenaděrow w Drježdźanach

Sańdźenu ſobotu a njedźelu je ſo w Drjeʒdʒanach 13. ſjěſd ſakſkich grenaděrow wotměł. Najpjrjedy ſo pſched tſjomi pomnikami wěnzy k dopomnjecʒu padnjenych połoʒichu.

Wjecʒor ſo wſchitzy wobdźělnizy k wulkej manifeſtaziji w zyrkuſu ſhromadźichu. Po hudźbnym ſawodʒe kameradſtwowy wjednik Müller 13. ſjěſd ſakſkich grenaděrow wotewri. W mjenje njepſchitomneho wyſchſcheho měſchcʒanoſty měſchcʒanoſta dr. Kluge ſtarych ſakſkich grenaděrow do krajneho hłowneho měſta witaſche.

Sſwjedźeńſku rěcʒ měješche poſłedni kommanděr cʒěłneho grenaděrſkeho połka cʒiſło 100 wyſchk na wuſk. ſ Dameraü-Dombrowſki. Manifeſtazija ſkóncʒi ſo ſe ſwjedźeńſkim aktom „250 lět ſakſkich grenaděrow“ wot fararja Herrmanna, reſerwneho leutnanta w cʒěłnym grenaděrſkim połku cʒo. 100.

Njedźela ſapocʒa ſo ſe ſwjedźeńſkim kemſchenjom na dworje kaſarnow prjedawſcheho cʒěłneho grenaděrſkeho połka. Fарař Hermann měješche ſwjedźeńſke prědowanje.

Po pólnej Boʒej ſłuʒbje poſłedni kommanděr brigady generalny major na wuſk. ſe Seydlitz-Gerſtenberg ſwojich ſtarych grenaděrow poſtrowi a da jim nimo ſo krocʒicʒ. Na to hiſchcʒe wěnzy k někotrym pomnikam połoʒichu. Njedźelu wjecʒor wotmě ſo wulki ſwjedźeńſki kommers we wuſtajeńzy.

Powěsće z cyłeho swěta

Schtwórta wuſtajeńza ſtatneho ſeʒiwjeřſkeho ſtawa ſkóncʒena.

Po 8-dnjowſkim tracʒu je 4. wuſtajeńza ſtatneho ſeʒiwjeřſkeho ſtawa ſwoje wrota ſamkła. Jeje wuſpěch je hobrſki. To dopokaſuja wyſoke licʒby wopytarjow. Nimale 750 000 ludʒi a to 700 000 muſi ſ měſta a ſe wſy ſu ſebi waʒnoſcʒ a wulkoſcʒ wupłodʒeřſkeje bitwy wobhladali. Wuſtajerjo mějachu jara dobre wobkhody. Teʒ wukraj měješche ſa wuſtajeńzu wulki ſajim. Pſches 17 000 wukrajnych hoſcʒi je wuſtajeńzu wopytało.

Bodamſke jěſoro ſtupa.

Měrjenja ſtawa wody Bodamſkeho jěſora dopokaſuja, ſo je w měſazu meji woda wo 1,03 metra ſtupiła. To woſnamjenja wo 556 kubiknych metrow wjazy wody. Na ſapocʒatku junija ſteſi woda w jěſoru wo 60 zm. wyſche hacʒ w ſamſnym cʒaſu lońſcheho lěta. S pſchicʒinu toho ſu wulke deſchcʒe w nalěcʒu, woſebje w měrzu a haprleji a něhdʒe teʒ tacʒe ſněha.

12 holcʒkow ſo tepiło.

Bliſko rumunſkeho měſta Craiowa wobdźěli ſo něhdʒe 600 ſchulerkow pſchi wulěcʒe na jěſbje ſ cʒołmom po tamniſchim jěſoru. Jedyn ſ cʒołmow ſo powrócʒi a 12 ſchulerkow ſo ſatepi. Druhi cʒołm ſ 25 ſchulerkami je ſo ſhubił.

2 morwaj pſchi awtobwym njeſboʒu.

Njedźelu popołdnju mjes Oberpfannenſtielom a Aue omnibuſ, w kotrymʒ wulětnizy ſ Kamjenizy ſedʒachu, we wótrym ſawinjenju do pſchěrowa ſajědʒe a ſo pſchecʒiſny. 3 woſoby ſo pſchi tym cʒeʒzy ſranichu a dyrbjachu ſo do khorownje dowjeſcʒ, hdʒeʒ dwě na ſranjenja wumrěſchtej. Někotſi dalſchi ſobupucʒowazy ſo lóʒo ſranichu.

Namakanje ʒeleſneje rudy we wjecʒornym Halicʒu.

W gmejnje Parza chw Chrzanowſkim wokrjeſu we wjecʒornym Halicʒu (Galiziſkej) je ſo ʒeleſna ruda namakała. Żeleſowy wobſah tuteje rudy pjecʒa 50 proz. wucʒinja. S dobywanjom rudy je ſo hiʒo ſapocʒało a 100 tunow je ſo do Hornjoſchleſyſkich hětow póſłało, hdʒeʒ maja ſo rudy na ſwoju kajkoſcʒ pruhowacʒ. Budʒe-li wunoſchk pruhowanjow pſchihódny, ma ſo ſ dobywanjom rudy we wulkim ſapocʒecʒ.

Dźěćo w pazorach hodlerja

Roshorjazy podawk je ſo w tutych dnjach na Sardiniſkej kupje ſtał. Měſto Villambana ſu w poſłednim cʒaſu huſcʒiſcho mózne worjołe wopytałe. Rubjenje wowzow a koſow na paſtwje ſtawaſche ſo huſcʒiſcho a paſtyrjo dźěchu jenoʒ hiſchcʒe ſ brónjemi na paſtwu. Njedźiwajo toho pak ſo hodlerje nikoho njenabojachu. Lětachu jenoʒ někotre metry nad twarjenjemi, a ludʒo jich njemóʒachu pſchi tym ani kuſka mylicʒ.

Něhdʒe połdra lěta ſtare dźěcʒo, kotreʒ ſebi pſched domom hrajkaſche, dyrbjeſche ſo tohorunja ſ woporom tutoho rubjeʒneho ptacʒka ſtacʒ. Starſchej, kotſiʒ w jſtwi pſchebywaſchtaj, nadobo pytnyſchtaj, kak ſo cʒorny ſcʒin pſched domom dele puſchcʒi, a prjedy hacʒ měješchtaj cʒaſ, khěʒne durje wotewricʒ, widźeſchtaj, kak ſo jeju dźěcʒo w paſorach hobrſkeho hodlerja k njebju njeſeſche. S wołanjom teʒ druſy wobydlerjo na dróhu pſchiběʒachu, tola nichtó ſebi njeſwaʒi, ſ brónju do worjoła tſělicʒ, dokelʒ bě ſtrach, ſo dźěcʒo trjechi abo ſo trjecheny worjoł dźěcʒo puſchcʒi. Hodleř bě hiʒo ſ dźěſcʒom 300 metrow wyſoko, jako ſo nan roſſudi, ſo ſ brónju khroblemu rubjeʒnikej na koʒu póńdʒe. Ludʒo jemu to wotradźachu. Wón pak njedźiwajo toho někotre raſy wutſěli a měješche ſboʒo. Se ſwojimi wutſělemi bě worjoła jenoʒ łohzy ſranił a paſory běchu ſo w draſcʒe dźěſcʒa ſaſchmjatałe, tak ſo wono njemóʒeſche dele padnycʒ. Sranjeny worjoł ſo pomału k ſemi puſchcʒi a ſtarſchej móʒeſchtaj dźěcʒo njeſranjene, tola ſe ſtracha bjeswědomne k ſwojej wutrobje ſtłócʒicʒ. Worjoł bórſy ſahiny. S roſpſcheſtrjenymaj kſchidłomaj běſche něhdʒe 3 metry wulki.

Dwuboj wo parlu.

Dawj podnurjerjej ſa parlemi japanſkeje parloweje łódʒe ſo pola Darwina w połónznej Awſtralſkej ſwadźiſchtaj, komu drohotna parla, kotruʒ běſchtaj ſhromadnje w morju namakałoj, ſłuſcha. Dojednaſchtaj ſo, ſo w dwuboju ſ noʒemi pſchiſłuſchnoſcʒ roſſudʒitaj. Nóʒne wojowanje, kotreʒ ſo ſ najwjetſchej ſurowoſcʒu pſchewjedźeſche, trajeſche ſkoro hodʒinu. Jenemu ſ wojowarjow kałny druhi do wutroby, tak ſo bě hnydom morwy. Někotre mjeńſchiny po nim wumrě teʒ druhi wojowař na 14 cʒeʒke rany, kotreʒ bě w tutym załoſnym wojowanju pocʒeřpił. To bě ſawěſcʒe ſrudne roſriſanje.

*

Pſchetrjebanje alkohola ſpaduje.

Njedźiwajo ſtupanja w poſłednich lětach je tola pſchetrjebanje alkoholiſkich napojow w Němſkej pornjo pſchedwójnſkim lětnym pſchetrjebanjam wo wjele mjeńſchi. Po najnowſchej ſtatiſtizy wucʒinja pſchetrjebanje ſa hłowu wobydleřſtwa pola piwa jenoʒ 58 proz. a pſchi palenzu ſamo jenoʒ 34 proz. pornjo lětu 1913. Jenoʒ pſchetrjebanje wina je po wurjadnje dobrym wunoſchku w lětach 1934 do 1936 wjetſche hacʒ w poſłednich pſchedwójnſkich lětach. Mjenje ſnate je, ſo je pſchetrjebanje alkoholiſkich napojow hiʒo w pſchedwójnſkim cʒaſu woteběrało. Tak ſo na pſch. w lěcʒe 1913 ſa hłowu wobydleřſtwa piwa 13 proz. a palenza 36 proz. mjenje hacʒ w lěcʒe 1900 pſchetrjebaſche. Woſebje bě ſo we ſamſnym cʒaſu pſchetrjebanje wina, mjenujzy wo 30 proz. pomjeńſchiło.

Wroblik

Idylka po M. Tkalzu.

Podawa -a.

Běſche raſ ſtaruſchki muʒ, hiʒom w jara wyſokich lětach. Jeho mozy pocʒachu ſłabicʒ; cʒujeſche, ſo dołho wjazy ʒiwy njebudʒe a ſmjercʒ bórſy po njeho pſchińdʒe. Běſche ſara woſamocʒeny a ʒadaſche ſa tym, ſo móhł tola hiſchcʒe někomu dobrotu wopokaſacʒ, prjedy hacʒ mału kupu ſemju we wulkim morju njeſměrneho a njewobmjeſowaneho ſwěta wopuſchcʒi. Ale byrnjeʒ jeho zyłe myſle na to ſłoʒene byłe, njenamaka tola ʒaneho cʒłowjeka. Pjenjes wſchak teʒ wjele njeměješche, jenoʒ to, ſchtoʒ je ſa najnuſniſche wudawki pohrjeba trěbne.

Sa jeho pſchecʒelſtwom ſo nichtó njepraſcheſche. Wſchitzy jeho towařſchojo běchu hiʒom prjedy njeho woteſchli na pucʒowanje do wěcʒnoſcʒe. Młódſchi pak pytachu ſebi młodoſcʒ.

Bydleſche w małej jſtwicʒzy najwyſcheho poſkhoda wſchědneho domu ſ woknom do dwora, tola bliſko k njebjeſam.

Wotpocʒowaſche ſaſo raſ we ſwojim wulkim, mjehkim wutykanym ſtole pſchi woknje a hladaſche ſrudny do ſymſkich ſymnych mrócʒelow a myſleſche, kak cʒeʒke jemu tola Bóh cʒini, ſo by jenoʒ jednoru ʒadoſcʒ a poſlednje pſchecʒe cʒłowjeka, hdyʒ chze někomu hiſchcʒe dobrotu wopokaſacʒ, dopjelnicʒ chzył.

Tu pſchilecʒa nadobo ptacʒik k jeho woknu, pjerchotajo ſ tſchidleſchkomaj ſlětowaſche pſched ſchkleńzu horje a dele a cʒikotaſche tak ſrudnje a ʒałoſcʒiwje, pſchezo dypajo ſe ſwojim pyſkom do ſchkleńzy, kaʒ by proſył, ſo chzył jeho do jſtwy puſchcʒicʒ.

Staruſchk poſběhny ſo cʒeʒko a pomałku ſe ſwojeho ſtoła a cʒichi, ſbóʒny wuſměw ſeſkhadʒa w jeho wobliczu.

„Sczeleſch mi to, luby Boʒo?“ wopraſcha ſo nimowolnje, wotewri wokno a puſchcʒi wroblka do jſtwy. Tutón pak ſydny ſo ſpěſchnje na wobłoʒenje ſtoła, do kotrehoʒ ſo ſtarz ſaſo ſpróʒny ſwjeſy, hdyʒ bě wokno ſacʒinił.

Ptacʒik wſchón tſchepotaſche, běſche jemu ſawěſcʒe jara ſyma. A hdyʒ jeho ſtarz něʒnje do wobeju rukow wſa, daſche ſebi to ſměrom lubicʒ, njewobaraſche ſo a pſcheſta tſchepotacʒ. Bórſy zyle woʒiwi a teʒ ſtarz ſo radoſtnje ſhraba, wobaj ſo widʒomnje wjeſeleſchtaj.

Hdyʒ běſche ſo wjecʒor pſchiblíʒił, poſylniſchtaj ſo hromadʒe powjecʒerjawſchi. Mjes tym bě wohen we khachlach wuhaſnył a wó jſtwje pocʒa ſyma bycʒ, tuʒ lehny ſo ſtarz do ſwojeho łoʒa.

„Spi ſtrowy, luby pſchecʒelo,“ rjekny wroblkej, „pytaj ſebi dobry blecʒk ſa wotpocʒink.“

Wroblk ſacʒikota wotmołwu, kotruʒ ſtarz njedoroſumi, pjerchotajo lětaſche po jſtwje ſ jeneho róʒka k druhemu, na khamor, na myjadło, na blido, na wokno — a nihdʒe ſo jemu ſawěſcʒe njeſpodobaſche.

Słóncʒnje ſlecʒa ſtarzej na łoʒo a runje jemu na wutrobno. Tu ſedʒeſche na wołmjanym pſchikrywje a cʒikotaſche njeměrnje.

„Je drje cʒi ſyma, wbohi rawiko?“ wopraſcha ſo ſtarz ſwój wołmjany pſchikryw kuſk poſběhnywſchi. A ptacʒik ſo tam ſpody ſuny. Tola niz doſcʒ na tym, ſe ſwojim pyſkom ſtarzowu koſchlu runje ſrjedʒa na wutrobnu cʒahaſche a ſkubaſche, doniʒ ſo runje ſrjedʒa njewocʒini a hnydom ſo pod płatowu khowanku dale ſuny a pſchituli ſo runje k wutrobje ſwojeho dobrocʒerja. A tu wuſny bórſy.

„Ow luby Boʒo“, modleſche ſo ſchědźiwz, „chzył mi tola teʒ bórſy tajke měſtacʒko ſpoʒcʒicʒ, ſo móhł wotpocʒowacʒ na twojej wutrobje!“ Běſche zyle ſboʒowny.

Tak běſchtaj tutaj pſchecʒelaj hromadʒe dźeń wote dnja. Rano wotucʒiſchtaj wobaj w ſamym cʒaſu. Potom hromadʒe ſnědaſchtaj, a dźěſche-li ſtarz druhdy na khwilu ſo wonka pſchekhodʒowacʒ, wotewri wroblkej wokno, ſo by ſo mjes tym troſchku w ſwobodʒe pſchelecʒał, cʒerſtweho powětra ſo naſrěbał a poſylnił.

Hdyʒ ſo hoſpodźicʒel do ſwojeho bydła wrócʒi, bě jeho wroblk teʒ ſaſo domoj a poſtrowi jeho ſ pſchecʒelnym cʒikotanjom. Cʒaſto cʒitaſche ſwojemu ptacʒikej něſchto ſ biblije a to wón ſtajnje zyle ſměrom ſedʒeſche a ſłuchaſche jako by kóʒde ſłowo roſumił. Kóʒdu nóz pak pytaſche a namaka ſwoje lube, cʒopłe měſtacʒko pſchi ſwěrnej wutrobje ſwojeho ſtaruſchkeho pſchecʒela.

Se ſaʒnym nalěcʒom pſchicʒeʒeſchtaj młodaj mandźelſkaj po runje woſwjecʒenym kwaſu do ſameho domu a bydleſchtaj poſkhod niʒe, runje pod ſtarzowym woknom. Běſchtaj tak wulzy ſboʒownaj a to djaboła nimo měry mjerſaſche. Kedʒbliwje něſko wſchu prózu nałoʒowacʒ pocʒa, ſo by jeju ſboʒo roſbił a ſnicʒił. Jaſny cʒiſty błyſchcʒ ranjeſche jeho na cʒěmnotu ſwucʒenej a w njej ſo wokſchewjazej wocʒi. Dokelʒ pak wědʒeſche, ſo ſo ʒónſka wutroba prjedy ſlepicʒ dawa jako muʒſka, ſwěri ſebi na wutrobu młodeje mandźelſkeje, kotraʒ bě tak cʒiſta a jaſna a ſwětła, kaʒ wſchě jeje ſudobja, kotreʒ wſchědnje cʒiſcʒeſche a myjeſche, ſo ſo ſdaſche, kaʒ by tam wjele ſłóncʒkow w jeje bydlenju było.

Djaboł najprjedy jenoʒ zyle něʒny próch na jeje wutrobu ſaduny, njewidźany wot ʒaneho cʒłowjeſkeho wócʒka. Po cʒaſu pak proch, ſo nichtó njepytny, pſchezo pſchiběraſche, doniʒ ſchěre cʒwakí ʒikki k wutrobje njejatykachu.

Podhlad ſkhadźeſche w ʒoninej wutrobje, cʒwilowaſche ſwojeho muʒa ſ njedowěriwym a ʒarliwym tukanjom a to bjeſe wſcheje pſchicʒiny, dokelʒ młody muʒ lubowaſche ju ſ zyleje duſche a ſe ſwěrnej wutrobu.

„Cʒehodla mje wjazy njelubujeſch? praſcheſche ſo muʒ ſrudʒeny ſwojeje ʒony.

„Prync Dabby" — „Štyrinohaty listowy"

Dźeßacź lět je ßwoju ßłužbu bjesporocźnje wukonjał.

Njewschědny ßwjedźeń wuhotowa ßo psched krótkim we twjerdźiznje Little Rocku w Aljaschzy, hdźež „prynz Dabby", hobriski eskimoski poß, ßwój dźeßacź lětny jubilej jako póstownik ßwjeczesche.

Jenož wikowarjo s kożuchami a pasłestajerjo w lodowych pusczinach połkupy Aljaschki wědźa, schto je „prynz Dabby". Jeho pßyczi dónt njeedopuschczi, so mohł ßo na tepichu někajkeje woßebneje ville w Newyorku pscheczahowacź. 10 lět dołho sastara „ßewjerny listowy" ßwoju ßłužbu. Kóždy tydźeń jenu njeße póstu a wosjewjenja wot twjerdźizny Little Rock do 193 km sdaleneje k juhu ležazeje twjerdźizny Harris a nawopak. Dźeßacź lět dołho tutón hobriski poß, ßo runajo schěremu wjelkej bjesporocźnje psches lodowe nozy połkupy Aljaschki ßwój pucź běhał a njedźiwajo załostnych dyrdomdejnistwow ßwój zyl dozpěwoł.

„Prynz Dabby" je ßej woprawdźe saßłužił, so ßo woßebicźe poczesczi, a major Ainsworth, kommandant twjerdźizny Little Rocka, je jemu w pschitomnosczi wjele czestnych hosczi najwyschschi wusnam amerikanskeho wójska sa ßłužbne pßy spožcził. „Prynz Dabby" ßedźesche woßriedź wobßadki twjerdźizny a ßłuchasche na rěcź, kaž by kóžde ßłowo srosumił, kiž major Ainsworth wo smužitosczi a ßwěrje k njomu rěczesche.

„Prynz Dabby" njemóžesche mužskim, kotsiž jeho poczesczichu, wupowědacź, schto je wscho w běhu tutych dźeßacź lět nawědźił. Psches wobczežne krajiny, we wjedrach a njewjedrach je běhał se ßwojej toschu s aluminija a pschi tym dyrbjał se ßwojimi dźiwymi bratrami, s wjelkami, wojowacź. Tež leczizy (Lasso) słych ludźi jeho wohrožowachu, kotsiž chzychu ßo pósty smozowacź. Jenož někotre dyrdomdejnistwa "prynza Dabbyja" ßu snate.

Hdyž měješe jara wažnu póstu, pschewodźachu jeho dwaj druhej pßaj. Ras bě ßo na dźewjecź dnjow shubił. Hdyž twjerdźizna Harris wosjewi, so póstownik dóschoł njeje, wobdźělichu ßo zyła wobßadka a wjele hajnikow, kotsiž kraßneho pßa lubowachu, na pytanju. Ale bjes wuspěcha. Hižo ßej myßlachu, so je „rjek twjerdźizny Little Rocka" shubjeny a žarowachu wo njeho. Na dźewjatym dnju pak ßo wróczi, ßuchi a wuhłódnjeny. Najskerje bě jeho ßylny ßněhowy wětr, tak mjenowany „blissard", sawěł. Pósta běsche njewobschkodźena. Truhi ras dyrbjesche „Dabby", wot czrjódy wjelkow pschesczěhany, na 60 kilometrow daloko wo ßwoje žiwjenje běžecź, dóniž jeho polizajska patrouilla s jeho nusy njewumóži. We wojowanju s wjelkami shubi prawe wucho, a wschelake błusny na schiji a khribjeczje ßwědcza wo podeńdźenjach, kotrež ženje shonicź njebudźemy.

Nan sebi lěnjošku přeje

Człowjek ma stajnje něschto, sa czimž žedźi a schtož by sa žiwjenje rady wobßedźał. Młody lud ßo sa listowe snamki abo sport abo sa hewak něschto sajimuje, ale tež stari ludźo maju hischcźe ßwoje waschniczka. Pola naß doma běsche to lěnjoschka! Nan ßo jónu s města wróczi — tam drje bě psches woczinjene wokno do bohateho domu pohladawschi ßo lěnjoschki dohladał. Tuta lěnjoschka bě jemu do hłowy stupiła. „Moji lubi", wón rjekny, „móžemy-li ßebi jónu dowolicź, potom ßebi lěnjoschku kupimy!" Macź ramjeni sczahowasche, pschetož wboha wědźesche, so njemóžemy ßebi njedźiwajo lutowanja a tradanja telko na stronu połožicź. Wosta-li je krosch, potom dyrbjesche jón najprjedy dźeßacź krócź wobroczecź, so by jenož to najnusnische kupiła: drasta dźěczi bě husto rostorhana, nanowe póduschę běchu pschetepane, abo dań dyrbjesche ßo płaczicź. Tak lěnjoschka lěto wot lěta na měßaczku wosta. Ale na symskich wjeczorach, hdyž wschitzy na kachlowej ławje ßedźachmy, rěcźe saßo na lěnjoschku pschińdźechu: Nan tak dołho wo lěnjoschzy rěczesche, dóniž njeběchmy skóncznje krucźe pscheßwědczeni, so ßo lěnjoschka jeneho dnja s woprawdźitosczu stanje. Lěnjoschka běsche sa naß wopschijecźe najwjetschego sboža. My ßo mjes ßobu pobudźowachmy, dóniž runje tak saßakle do lěnjoschki njewěrjachmy kaž nan ßam, a ßebi lěnjoschku runje tak horzo njepschejachmy kaž wón. Rěczesche-li ßo wo lěnjoschzy, běsche to snamjo, so wschitko derje stejesche; pschetož w hubjenych czaßach by błudnoscź była, wěz tež jenož s mjenom naspomnicź. Nan a macź s tutymi myßliczkami a pscheczemi sestarischtaj. Zyłe ßwoje žiwjenje ßym doma wo tutej lěnjoschzy rěczecź słyschał kaž wo dźiwje, kotryž bě nam pschißudźeny a dyrbjesche sboże ßobu pschinjescź.

Tak wosta, hacź běchu dźěczi woczehnjene, a starsche poczinachu pjenjesy domoj nosycź. Nětko by něschto swostało, ale ani nan ani macź lěnjoschku s jeniczkim słowczkom njenaspomnischtaj.

A tola bu s teho něschto. My dźěczi ßo skradźu srěczachmy, a jónu njedźelu wschitzy pěschi do města czehnjechmy. Wschitke dróhi pscheběhachmy, do wschěch klamow pohladachmy, a skóncznje namakachmy, schtož trjebachmy. Kupichmy lěnjoschku sa schtyrzeczi hriwnow. Dokelž běch ßam tón najstarschi, smědźich ju njescź. Ssebi ju mohłrjez na hłowu stajiwschi ju krucźe sa nohi dźeržach. Moja schija mi bórsy sprostny, mojej ruzy běschtej s njeßenjom kaž hrabje, ale wo niczo na ßwěczje njebych lěnjoschku nikomu druhemu wotedał. Runja dobyczerjam donjeßechmy nasch pokład domoj. Běchmy wschitzy jara spokojom a hordźi na tutu kup. Prěni wjeczor běsche ßamy ßwjedźeń: nan a macź ßo wotměnjejo do njeje ßydaschtaj, kaž na trón. W ßwojej najlěpschej draszcźe ßo hischcźe někak k temu hodźeschtaj; ale nasajtra měješe wěz hižo hinasche wobliczo. Macź jako prěnja pschipódla naspomni, so ßo to „njeßłuscha", we domje khudych dźěłaczerjow. Jeje wuprajenje wotpowědowasche temu, schtož nan s wěsteje hańby njemóžesche rjec: tež wón dyrbjesche snacź, so to niczo sa naß njeje; lěnjoschka je tu „něschto zuse", wona hanja domjaznoscź. Též my drje to dopósnachmy, hanibowachmy ßo a bojachmy ßo, so móhli ßo ßußodźa k temu smjecź. Dyrbjesche nam s woczow, žadyn s naß njeczujesche ßo sbožowny w tutej lěnjoschzy pschi khachlach. Nichtó njechasche wjazy w njej ßedźecź, wschudźe stejesche nam na puczu, a s jenym rjanym dnjom bě ßo shubiła. Prjedy hacź běchmy stanyli, bě ju nam rosrubał a jako palne drjewo na khachle składł. Nichtó njeje ßo wjazy sa njej praschał. Mějachmy saßo ßwoju pschijomnoscź. jz.

Wujězdźowanje kolesarjow po Němskej

Weckerling psched Kutschbachom ßwój samèr dozpěł.

Pschi najkraßnischim wjedrje startowachu njedźelu k jěsbje po Němskej 60 powołanskich koleßarjow na 330 km. dołhu prěnju etappu Barlin—Wrótßław. Jako dobyczeŕ wuńdźe po krutym wojowanju Magdeburgski Weckerling krótko psched Kutschbachom s Wrótßławja. Wczera pschipołdnju pschejědźechu koleßarjo Budyschin, pschi czimž móžachmy pschi wulkej horzocźe jich dokonjawoscź wobdźiwacź. (Schirner, M.)

Němszy koleßarjo Drježdźany pschejědźechu.

Němszy koleßarjo, kotsiž póndźelu rano w 7 hodźinach k druhej etapje s Wrótßławja psches Drježdźany do Kamjenizy startowachu, mějachu woßebje czežzy pod wulke horzotu a sdźěla tež s napscheczimnym wětrom wojowacź. Koleßarjo dojědźechu do Drježdźan krótko do 3 hodźin. Prěni mjes nimi běsche Frankfurtski Roth s czisłom 59. Hnydom sa nim Schweinfurtski Geyer, a na 3. městnje dobyczeŕ Barlinsko-Wrótßławskeje etapy Weckerling s Magdeburga jědźesche a jenož krótko sa nimi ßlědowasche zyła czrjóda něhdźe 35 muži. Psched nimi a sa nimi bě wulka czrjóda polizajskich wosow, motorskich koleßarjow, filmowych operatěrow, nowinaŕskich wosow atd. atd. Sdasche ßo, kaž by sły njedobry po kraju jěł, hdyž ßo nadobo wschitko pschihna. Na dobre sbožo bě ßo polizija sa dobry porjad starała, so nihdźe k njesbožam njedóńdźe.

Złe methody ze Schmelingom

Jako schtwórtk Newyorkska pjasczowańska kommisija ßwoje wobsamknjenje sdźěli, so ma ßo ßwětowy mischtr Braddock a jeho manager Gould na njewěsty czaß suspendowacź a ßo s 1000 dollarami khłostanja „pokhłostacź", je s tym sportski nahlad Ameriki w zyłym ßwěczje jara poczeŕpił. Bjes dwěla pak tu njehraja sportske należnoscźe hłownu rólu, ale korjenje ßu wjele hłubsche. Schmeling je na sakładźe tuteho wobsamknjenja ßo hnydom rosßudźił, ßo do domisny wróczicź a je hižo ßobotu s Hapagowym parnikom „Hamburg" Newyork wopuschcził. Machon, jeho manager, ßo nadźija, so Schmeling ßo nasymu po wojowanju mjes Braddockom a Louisom ßo s dobyczerjom setka a so je ßebi tehodla wotmyßlił, w septembru hischcźe ras do Ameriki dojěcź.

Statne setkanje wukhowarjow žiwjenja w Barlinje.

Wobßedźerjo wukhowaŕskeje medalje běchu ßo njedźelu k wulkemu statnemu setkanju w Barlinje seschli, hdźež w Sawjeßeleńskej sahrodźe wulku manifestaziju sarjadowachu. Statny sekertar Pfundtner wjele wobßedźerjow tutoho drohotneho wusnamjenjenja postrowi. Tu widźimy statneho sekretara Pfundtnera s Delnjołužiskej Sserbowku. (Scherl Bilderdienst, M.)

„Lubuju wschak cźe," wotmołwi jemu, mjes tym so nahła, tajna boloscź jeje wutrobu pschekkó, „ale ty mje njelubujesch, to mje rudźi a potłóczuje."

Muž na to: „Kak je jenož móžno, so cźe něschto rudźi a potłóczuje, schtož tu dozyła njeje?"

Tola njewěrjesche jemu a pytasche a namaka wschudźom něschto, schtož ju w jeje tukanju a podhladowanju pośylnicź samó a płomjenja jeje njerosumneje žarliwoscźe ßapachu pschezo wysche. Djabok ßo wulzy na tym wjeßelesche a ßebi ßwojej pasorojtej ruzy majkasche.

„Moja wutroba mje boli a ßo mi kwěka," rjekny muž ras wjeczor, „je kaž by zyle wot tebje wopuschczena była."

Ležeschtaj w ßwojimaj łožomaj a psches powoczinjene wokno saduwasche khłódny powětr sażneho młodeho naleczja do jeju jstwy.

„Twoja wutroba je falschna", praji žona, „tohodla cźe boli."

„S wotkel wěsch, so je falschna, dokelž tola jenož tebje lubuje? — Ale boli mje psche wschu měru. Njechasch twoju ruku na nju połožicź, so směruje a wotboli?"

Žona na to: „Kak mohła ßo falschneje wutroby jenož dótknycź! Schtó mohł pschi falschnej wutrobje wotpoczowacź!" Ale hróśbna boloscź dobywasche a pscheßahowasche ßo pschi tutych jeje słowach psches jeje duschu. Wobaj hladaschtaj kaž sadwělujo do czěmnoty ßwojeho njesboža, a wobaj njewědźeschtaj ßebi rady we ßwojej bolosczi, njewuprajomnej tyschnoscźi a wulkej srudobje.

Tu ßo psches schkałobu pschiwoczinjeneho wokna něschto pschetłóczi a pjerchotajo a pódla zunjo czikotajo pó jstwě lětasche. Kaž bjes dycha muž a žona ßłuchaschtaj.

A pożydny ßo dele na mužowe łožo, runje nad jeho wutrobu a czahasche sa pschikryw, dóniž jón na stronu njesczahny a ßuny ßo pod płat jeho koschle a pschituli ßo krucźe k jeho czopłemu wutrobnu a wußny hnydom.

Žona wscha rżesche a tschepotajo saßwěcziwschi ßwěczu shladowasche s wulkimaj woczomaj na dźiw a widźesche srudne sbožo w mužowym starosczziwym a bólnym wobliczu. Na to pocza hórzy płakacź. Płacź jeje wutrobje tak derje czinjesche, wolóži a wuczisczi ju wot wschecho procha.

Poskiczi ßwojemu mužej ruku a jeho ruku sczahny k ßebi a koschesche ju. „Wodaj", płaczo rěczesche, „so ßym czi tajku njeprawdu czinila a czi kschiwdźiła. Njewěm, kak je ßo to stało a kak je to móžno było. Tola nětko je mi tak lohko. A ženje wjazy njeßmě njedowěra moju luboscź k tebi tak wohidnje pschebarbicź a sniczicź. Wěm, so ßy tak dobry, tak schwarny a twoja wutroba tak ßwěrna. Žadyn ptaczik Boži njewupyta a njewuswoli ßebi słu a schpatnu człowjesku wutrobu jako městaczko sa wotpoczink."

A sbožownaj wußnyschtaj wobaj a staj nowe žiwjenje sapoczałoj.

Wroblk, hdyž sahe rano wotuczi a wóczzy wotewri, běsche wschón spodźiwany, hdyž widźesche, so bě ßo wjeczor sabłudźił a leczesche wo poskhod wysche k ßwojemu lubemu staremu pschecželej. Tutón pak ßedźesche pschezo hischcźe w ßwojim wulkim mjehkim stole pschi woknje se sbožownym, miłym a potajnym kusłopołnym pośměwom we wobliczu — Boži měr a Bójske kusło ßo w nim jewjesche a Bóh luby Knjes ßam wědźesche, so je wschitko derje sczinił.

Woczi běsche starz sawrěł a ruzy wotpoczowaschtej stysknjenej; wutroba wjazy njepukotasche a njebijesche. K wěcznemu sparjeji je womjelkła a jeho duscha ßo minyła do Božeho raja k wěcznemu wotpoczinkej. —

Wroblk srudnje a załosczejo czikotajzy pschepjerchota hischcźe ras jstwiczku a potom leczesche won do słónczneho nalětneho powětra.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleř; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towařstwowe a hosćencařske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 131 — Budyšin — Srjedu 9. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Dojednanje wo kontrolli španiskich mórskich brjohow

Se ſdźělenjow hamtſkich jendźelſkich měſtnow je ſpóſnacź, ſo je w praſchenju pokracźowanja ſchpaniſkeje mórſkeje kontrolle mjes Němſkej, Italſkej, Jendźelſkej a Franzowſkej k „praktiſkemu dojednanju“ dóſchło.

Kaž ſo powě, ſo tekſt noty ſeſtaja, kiž ſo ſtejiſchcźu tamnych tſjoch mozow pſchiměri a ſo napſchecźiwnymaj ſtronomaj w Schpaniſkej pſchepoda.

Tuta powěſcź khětro pſchekwapja, dokelž ſu ſo powſchitkownje dołhe jednanja wocźakowałe. Dotalne „praktiſke dojednanje“ pak hiſchcźe njewoſnamjenja, ſo ſu jednanja hižo ſkóncźene a ſo ſo Němſka a Italſka hižo do kontrolłowaceho wubjerka wrócźitej a ſo němſke a italſke wójnſke łódźe na mórſkej kontrolli wobdźěla.

Někło ma ſo najprjedy nota wudźěłacź. Tu ſnadź zyle bjes wobcźežnoſcźow njewotendźe. Praktiſzy budźe pſchichodne wuwicźe to, ſo ſo němſki póſłanz ſ Ribbentrop ſaſo do Londona poda, ſo by ſhromadnje ſ jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom notu wudźěłał.

Hdyž ſo ſchtyri wobdźělene knježeřſtwa dojednaju, ſo nota ſchpaniſkimaj ſtronomaj pſchedpołoži. Wobě matej ſo ſwjaſacź, ſo ſo žadanych bjesſtrachowych naprawow dźeržitej. Hdyž to cźinitej, budźe tu hakle wuměnjenje ſa to, ſo ſo Němſka a Italſka do neutralnoſtneho wubjerka wrócźitej a ſo ſo doſpołna mórſka kontrolla pſchewjedźe.

Njedźiwajzy powěſcźe wo „praktiſkim dojednanju“ mamy wocźaknycź, kak ſo poměry w bližſchich dnjach wuwija. S powěſcźe je ſpóſnacź, ſo ſo na wſchěch ſtronach prózuja, ſcźěhwki ſłóſtniſtwa w Ibizy po móžnoſcźi bórſy pſchewinycź.

Franzowſka wotmołwa ſo w Londonje pſchepodała.

Franzowſki póſłanz w Londonje je wutoru w jendźelſkim ſwonkownym hamcźe franzowſku wotmołwu na praſchenje jendźelſkeho knježeřſtwa wo mjeſenarodnej kontrolli pſchi ſchpaniſkich mórſkich brjohach pſchepodał.

Słanje brónjow z Francowskeje do Spaniskeje

W poſłednich dnjach ſandźeneho měſaza ſu ſ franzowſkeho měſta Toulouſa 90 000 granatow do Schpaniſkeje póſłali. W Marſeillu na kónzu meje pſches 600 dobrowólnikow pſchebywaſche, kiž chzychu ſchpaniſkim bolſchewikam pomhacź. Mjes tym je ſo 200 tutych dobrowólnikow ſ parnikom „Sebaldo“ ſ Marſeilleſkeho pſchiſtawa wotwjeſło.

Na Le Bourgetſke lětaniſchcźo njedaloko Pariſa je pjecź hollandſkich honjeřſkich lětadłow pſchilecźało. Kóžde lětadło je ſ dwěmaj maſchinſkimaj tſělbomaj wuhotowane, pſchelecźi ſa hodźinu 300 kilometrow a ſamóže bjes pſcheſtacźa 2000 kilometrow lecźecź. Bjes dwěla ſu ſo tute lětadła tehorunja ſa ſchpaniſkich cźeřwjenych poſtajiłe.

Bomby čeŕwjenych lětarjow na Granadu

W póndźelniſchej wójnſkej roſprawje ſchpaniſkeho nazionalneho wójſka ſo powě, ſo ſu cźeřwjeni lětarjo póndźelu někotre bomby na njewobtwjerdźene měſto Granadu cźiſnyli, woſebje na měſtowy dźěl San Lazaro, hdźež jenož dźěławi ludźo bydla. Dwě žonje, dwě dźěſcźi a dwaj mužej ſo morichu, 20 žonow, 15 dźěcźi a 21 mužow ſo ſrani.

W franzowſkim měſcźe Marſeillu ſu póndźelu popołdnju w kofejowni, kiž je jako kommuniſtiſki lokal ſnata, Italcźana ſatſělichu, kiž běſche pola ſchpaniſkich bolſchewikow wojak milizy a w Marſeillu ſwój měſaz dowola wužiwaſche. Pariſke nowiny „Matin“ k tutemu podawkej pſchiſpomnjeja, ſo je Italcźan w kommuniſtiſkej ſhromadźiſnje wo ſwojich hubjenych naſhonjenjach w cźeřwjenej Schpaniſkej roſprawjał.

Kaž ſo ſ Valenzije powě, ſu bolſchewikſzy mócnarjo lětniki 1932 hacź 1936 do wojakow ſawołali.

Wunošk z Neurathoweho wopyta w Beogradźe

Němſki ſwonkowny miniſter ſwobodny knjes ſ Neurath ſrjedu dopołdnja Beograd wopuſchcźi, ſo by ſo w lětadle do bołhařſkeho hłowneho měſta Sofije podał. Tam jeho ſchtwórtk bołhařſki kral pſchijima. Nimo teho ſměje němſki ſwonkowny miniſter roſrěcźowanja ſ bołhařſkim miniſterſkim preſidentom. Pjatk dopołdnja ſwobodny knjes ſ Neurath ſe Sofije do Budapeſta polecźi.

Po ſkóncźenju roſrěcźowanjow mjes němſkim ſwonkownym miniſtrom ſwobodnym knjeſom ſ Neurthom a juhoſłowjanſkim ſwonkownym miniſtrom dr. Stojadinowicźom je było wutoru pſchijimanje nowinarjow. Sſwobodny knjes ſ Neurath pſchecźita jim hamtſke ſdźělenje wo wunoſchku ſwojeho wopyta.

W ſdźělenju ſo naſpomnja, ſo ſtaj ſtatnikaj wſchitke praſchenja, kiž Němſku a Juhoſłowjanſku ſhromadnje ſajimuja, nadrobnje roſpominałoj. Roſrěcźowanja ſtatnikow wotměchu ſo w ſprawnym dowěrjenju mjes ſobu, nahlady wobeju ſtron wo politiſkim połoženju a wo wužitku měrneho ſhromadneho dźěła wobeju ſtatow ſu pſcheſjene. Wopyt němſkeho ſwonkowneho miniſtra w juhoſłowjanſkim hłownym měſcźe je na woběmaj ſtronomaj pſcheſwědcźenje ſkrucźił, ſo politika wobeju ſtatow jenemu ſaměrej ſłuži a ſměrowanju Europy wažnje pſchinoſchuje.

*

Jendźelſke nowiny ſa ſtatne wopyty němſkeho ſwonkowneho miniſtra wulki ſajim pokaſuja a ſwěſcźuja, ſo je diplomatiſka dźěławoſcź w tu khwilu jara žiwa. Wone tež na wopyt pólſkeho ſtatneho preſidenta a pólſkeho ſwonkowneho miniſtra w Bukareſtu dopominaju a ſdźěluja, ſo je ſo tež cźěſkoſłowakſki miniſterſki pſchedſyda dr. Hodźa ſa nowy tydźeń w Bukareſtu pſchipowědźił.

Stojadinowić dosta wulkokřiž worjołeho rjada

Němſki ſwonkowny miniſter ſwobodny knjes ſ Neurath je juhoſłowjanſkemu miniſterſkemu preſidentej a ſwonkownemu miniſtrej dr. Stojadinowicźej po porucźnoſcźi wednika a němſkeho kanzlera wulkokřiž ſaſłužbneho rjada němſkeho worjoła pſchepodał.

Prynzregent Pawoł je ſdobom knjeſej ſ Neurathej juhoſłowjanſki rjad běłeho worjoła prěnjeje rjadowſkeje ſpocźik. Pſchewodnizy němſkeho ſwonkowneho miniſtra, němſki wupóſłanz ſ Heeren a ſobuſtawy němſkeho wupóſłanzſtwa ſo tohorunja ſ wyſchſchimi juhoſłowjanſkimi rjadami wuſnamjenichu.

Křižak „Blücher“ w Kielu na wodu wujěł

W pſchitomnoſcźi wyſchſcheho roſkaſowarja wójnſkeho naměřniſtwa generalneho admirala dr. Raedera a mnohich cźeſtnych hoſcźi ſe wſchěch dźělow Němſkeje je wutoru pſchipołdnju w 12 hodźinach na łódźetwarjeřni Němſkich dźěłařnjow w Kielu 10 000-tunowſki kſchižak „G“ pod wyſkanjom tyſazow ſboźownje na wodu wujěł. Kſchižak doſta mjeno „Blücher“. Kſchcźeńſku rěcź měješche kommandowazy admiral naměřniſtwoweje ſtazije admiral Albrecht.

Knjeni Erdmannowa, wudowa kommandanta wulkeho kſchižaka „Blüchera“, kiž je ſo w mórſkej bitwje lěta 1915 potepił, nowy kſchižak wukſchcźi.

Tak je mjeno „Blücher“ tſecźi krócź do němſkeho naměřniſtwa ſaſtupiło. Korvetta „Blücher“ je ſo w lětach 1876 hacź 1878 w Kielu natwariła. Wona běſche ſwoprědka torpedowa poſpytna a wukubłańſka łódź, poſdźiſcho bydleńſka łódź topedoweje ſchule w Mürwiku. W lětach 1910 ſo wona ſ liſcźiny němſkich wójnſkich łódźow wumaſny. Druha łódź tuteho mjena běſche wulki kſchižak „Blücher“ (15 200 tunow), kiž běſche ſo wot 1907 hacź 1909 w Kielu natwarił a ſ cźaſami jako artilleriſka łódź ſłužeſche. W lěcźe 1914 pſchiſtupi tutón wulki kſchižak k wójnſkemu łódźſtwu a podnóri ſo 24. januara 1915 w bitwje pola Doggerſkeho pěſcźiſchcźa w tſěleńzy jendźelſkich bitwiſkich kſchižakow. Wobſadka hacź do kónza rjekowſzy wojowaſche. Kommandant a nimale 800 muži ſmjercź namaka.

Blomberg na kupje Siciliji

Na poſlednim dnju wobhladowanja italſkeje wojeſkeje mozy, kiž generalny pólny marſchall ſ Blomberg pſchewjedźe, běſche ſo najwjetſchi dźěl italſkich wójnſkich łódźow Sſreidźoſemſkeho morja mjes Gaetu a Neaplom ſhromadźił. Dozyła ſo na ſwucźowanju 130 wójnſkich łódźow, mjes nimi 72 podmóřſkich cźołmow, wobdźěli.

Generalny pólny marſchall ſ Blomberg je ſe ſwojim pſchewodom póndźelu wjecźor na Muſſolinikowej jachcźe „Aurora“ ſ Neapla na kupu Siziliju dojěł, hdźež chze někotre dny k wocźerſtwjenju pſchebywacź.

Wo ſwojim pſchebywanju w Italſkej je němſki wójnſki miniſter pſched wotjěſdom do Neapla preſidentej telegrafowařnje „Stefani“ Morgagniej prajił, ſo je nad wutrobnym pſchijecźom, ſ kotrymž ſtaj jeho italſki kral a kěžor a Muſſolini witałoj, wulzy ſpokojeny a wutrobnje dźakowny. Runje tak je jeho wutrobne witanje italſkeho luda hłuboko hnuło.

Generalny pólny marſchall ſkóncźnje praji, ſo by byt njeſmyſł, hdy by něchtó chzył ſady jeho pucźowanja ſkhowane politiſke wotpohlady pytacź. Muſſolini a wjednik ſebi pſchejetaj, ſo by ſo měr w ſwěcźe ſakhował.

1200 młodofaſchiſtow wopyta Němſku.

Wot 12. hacź do 20. junija budźe 1200 ſchulerjow a ſchulerkow tſjoch akademijow Opery Ballile na wopycźe w Němſkej pſchebywacź.

Chineſki finanzny miniſter w Barlinje.

Chineſki finanzny miniſter dr. Kung pſchijědźe dźenſa ſrjedu do Barlina, ſo by na pſcheproſchenje preſidenta němſkoſtatneje banki dr. Schachta Němſku wopytał. Dr. Kung budźe něhdźe tydźeń w Němſkej pſchebywacź.

Dr. Ley w ſakſkimaj pſchikładnymaj dźěłařnjomaj.

Němſki organiſaziſki nawjednik dr. Ley je ſebi wutoru 8. junija ſakſkej pſchikładnej dźěłařni, Holios-dźěłařnju w Hohenſteinje-Ernſtthalu a Kraußez dźěłařnju w Schwarzenbergu wobhladał. Wopyt ſo ſ kameradſkim wjecźorom w Schwarzenbergu ſkóncźi.

Ćežke njeměry w francowskim měsće

W Nanteſu něhdźe ſchtyri hacź pjecź ſtow ſtrajkowazych někotrych tworowych domow demonſtraziju wotměchu. S njej pſchecźiwo temu proteſtowachu, ſo mějachu někotre kupne domy póndźelu wotewrjene. Pſchi demonſtrazijach k njeměram a naſylnoſcźam dóńdźe, pſchi kotrychž ſo někotre woſoby ſranichu.

S wukaſom miniſterſtwa je dowolene, ſo ſmě ſo w tworowych domach póndźelu dźěłacź. Strajkowazy chzychu wjedniſtwa tworowych domow nuſowacź, ſo bychu ſwoje pſchedawařnje ſawrjeli. Woni tež ludźi na dróſy wobcźežowachu a ſpytachu metallowych a pſchiſtawnych dźěłacźerjow w měſcźe k ſolidarnoſtnemu ſtrajkej nawabicź.

Prefekt Nanteſkeho departementa (wokrjeſa) mobilnu gardu na pomoz ſawoła. Strajkowazy ſamochu pak ſo do jeneho tworoweho doma dobycź. Tam woni do polizije ſraſychu. Tuta pak ſ knjeſom woſta a ſtrajkowazych ſ twarjenja wuhna.

Popołdnju a wjecźor ſtrajkowazy ſnowa ſpytachu, ſo do kupneho doma dobycź. Woni ſo ſamo na mobilnej gardźe pſchepſchimowachu. Pſchi tym ſo někotſi demonſtrantojo ſranichu.

Wjele wotsadźenjow a jimanjow w Sowjetskej Ruskej

W poßlednich dnjach ßu telko wyßokich statnych a wojeŕskich woßobow w Ssowjetskej Ruskej wotßadzili a sajeli, so ßo ßwětowa sjawnoscz s lutymi podawkami saběra a ßo prascha, kajke sczěhwki hischcze směja.

Kaž ßo pische, ßu w poßlednich dnjach marschalla Blüchera s dalokeho ranja do Moskwy skasali. Wo nim ßo wschelake njewěste wězy wunoschuja. Ssamo naměstny pschedßyda rady ludowych kommißarow Rudzutak ßluscha do woporow poßlednjeho pschesczěhanja, tehorunja naměstnik ludoweho kommißara sa lohku industriju Ellawa a naměstnik ludoweho kommißara sa wójnsku industriju Gurewicz. W swonkownym kommißariaczje ßu pjecza prjedawscheho naměstneho ludoweho kommißara Krestinskeho sajeli. Tehorunja ßo powě, so ßu prjedawscheju póslanzow Rosenberga (w Madridze) a Karachana (w Ankarje) sajeli.

Hakle njedawno ßu naměstneho ludoweho kommißara sa industriju sesiwjadkow Lewitina wotßadzili. Někto ßo powě, so ßu tež naměstnikow ludoweho kommißara sa statne kubła Ostrowskeho a Somsa wotßadzili. Tež ßu jeneho s wjednikow dziwadzelnistwa Litowskeho a direktora Moskowskeho wumělstwowskeho dziwadła Arkadiewa se sastojnistwa puschczili. Dotalneho pschedßydu ludoweho kommißariata sa Běłu Rusku Golodjeda ßu tehorunja se ßlužby wotstronili.

Kommunistiske nowiny „Prawda“ k temu pißaju: **„Njeje pschelutowanja a njebudze pschelutowanja sa trozkistiskich, bucharinskich a rykowskich spionow, schkódnikow a terroristow. Jich se wschěmi korjenjemi wutupimy, honimy a sniczimy kaž skažene psy. Khłostazy mjecz proletarskeje diktatury njeje tupy a njeje serjawił, wón hłowy tych trjechi, kotsiž chzedza nasch kraj do kruchow rostorhacz.“**

Nowe sakroczenje pschecziwo pólskim kommunistam.

Warschawska polizija je wospjet s wuspěchom pschecziwo kommunistiskim tajnym organisazijam sakroczila. W jenym domje Warschawskeho židowskeho města wona 15 kommunistow pschi rosrěczowanju pscheßłapi. Sajeczi ßu wschitzy židza. Polizija wschelake schczuwaze spißy a tajne pschikasy sa bolschewiskich schczuwarjow sebra.

Woblehnjeński staw w Antiochiji

Kaž Damaskonske nowiny „La Chornique“ pißaju, ßo sandzakske město Antiochia nochze směrowacz. Tohodla je ßo woblehnjeński staw na město położił, a franzowszy wojazy ßu město wobßadzili.

W Antiochiji ßo wunoschuje, so pschi mjesach turkowszy wojazy pschihotowani steja, so bychu, budze-li trjeba do sandzaka saczahnyli. Tež powěscze wo sranženjach Arabow s turkowskimi wojakami ßo wunoschuja.

Sa 10. dzeń junija ßu ßebi sa zyłu Syrisku saßo wulke manifestazije wotmyßlili. Na napraschenje je franzowski kommißariat w Beirutu sdzělił, so ßu powěscze pschěhnate.

Petrolejowy strajk w Mexikanskej

Pschi petrolejowym strajku w Mexikanskej sastupjerjo strajkowazych s 20 hłoßami pschecziwo 8 hłoßam žadachu, so by ßo strajk skóncził a so by ßo rosrißazy ßud wustajił. K temu pak je wěsty czaß trěbny. Tehodla kónz strajka wutoru wjeczor abo srjedu rano woczakowachu.

Strajk je zyłemu hospodaŕstwu njeßměrnje seschkodzał. Dokelž omnibußy njemóža jěsdzicz, ßu dróhowe železnizy pschepjelnjene. Ludzo ßamo wosowe tšěchu wobßadzeja. Tež sastaranje s zyrobu je wohrožene, dokelž czěžite auta benzina nimaju.

Roosevelt dyrbi strajk we worzłowej industriji sastajicz.

Towaŕstwa w ßydom statach, kiž ßu ßo se strajkom we worzłowej industriji potrjechiłe, ßu wutoru presidenta Roosevelta telegrafisży namołwjałe, so by strajk na měrne waschnje sastajił. Roosevelt je tutu próstwu dzěłowemu ministerstwu a swjaskowemu dzěłowemu ßudej pschepodał. Tutej wyschnosczi pak dotal njejstej sdzělikej, schto chzetej w należnosczi czinicz.

Słowakskeho wjednika Tuku z wuměnjenjom wobhnadźili

Połhamtski czěskosłowaŕski nowinaŕski běrow je powěcz rosschěrił, so je president czěskosłowaŕskeje republiki prjedawscheho uniwersitneho professora a sapósłanza Wojczecha Tuku wobhnadził. Tuku běchu w lěcze 1929 dla wojeŕskeje pscherady a pschestupjenja sakonja sa schkit republiki k 15 lětam khłostaŕnje saßudzili a jemu czěstne prawa na 3 lěta wotrjeknyli.

President republiki je wobhnadzenje wuprajił, dokelž je ßo Tuka w ßwojej próstwje wo wobhnadzenje k ßwojej winje wuznał a je dopokasy ßwojeho roskacza pschinjeßł. Pschi wobhnadzenju je było rosßudzaze, so je Tuka jeniczzy s politiskich pschiczinow jednał, so je hzo 57 lět stary a so je ßo w jatbje bjes poroka sadzerżał.

Tuka je ßo wobhnadził s wuměnjenjom, so na městnje w Czěskej wostanje, kiž ßo jemu pschipokasa a ßo tam pod schkitazy dohlad staji. Hdyž ßo wuměnjenjow njedzerži, dyrbi sbytne lěta ßwojeho khłostanja hischcze wotpokuczicz.

Podpjera při biezdźěłosći so znowa rjadowała

S wukasom wo wulkosczi podpjery pschi bjesdzěłosczi s 3. junija 1937 je němski dzěłowy minister ßadzby sa podpjeru pschi bjesdzěłosczi snowa rjadował. Dotalne podpjeraŕske ßadzby běchu ßo w lěcze 1932 postajiłe.

Njepośrědnje po pschewsaczu mozy němske knježeŕstwo hischcze njmóžesche nuzne polěpschenja pschewjescz, dokelž dyrbjesche ßo najprjedy njeßměrnje wulka bjesdzěłoscz wotstronicz. Hakle hdyž běsche ßo to dozpěło, běsche czaß pschischoł, so móžesche ßo podpjera pschi bjesdzěłosczi snowa srjadowacz.

W nowym wukasu ßo saßo zylnischo na hospodaŕzy prawu saßadu dziwa, so dyrbi bycz podpjera pschi bjesdzěłosczi narunanje sa sdubjene sapłaczenje dzěła a dyrbi tehodla w pschihódnym poměrje k mzdze stejecz. Tehodla ßu ßo mzdowe rjadownje, kiž ßu ßo s wukasom s 16. junija 1932 hromadze położiłe, saßo schěroko rosczahłe.

Tuta naprawa ßo wotebje k lěpschemu kajkostnych dzěławych mozow mjes njesaßłužerjemi wuskutkuje. Na pschikład dosta dzěłaczeŕ s dwěmaj pschiwusnymaj, kotrehož tydzeńska mzda 45 hriwnow wuczinjesche (mzdowa rjadownja VIII.), pschi bjesdzěłosczi na městnach rjadownje A po dotalnych podpjeraŕskich saßadach 14.70 hriwnow tydzeńskeje podpjery. Tón ßamy dzěłaczeŕ dostanje po nowych ßadzbach 15,30 hriwnow.

Pschiłoha, kotraž ßo wot wukasa s 19. oktobra 1932 dzělej dostawarjow podpjery dawasche, je ßo někło do sakładneje podpjery satwariła. S tym ßo podpjera wažnje sjednori a bu sdobom pschehladnischa.

Potom pak ßo tež w nowym wukasu ßadzba ßwójbneho pschirazka sa bliźschich pschiwusnych, kiž maju prawo na pschirazk, powjetschi. Pschetož s prěnim ßwójbnym pschirazkom budza ßo powschitkownje wjetsche wudawki sa bydlenje a domjaznoscz dyrbjecz sapłaczicz. Nimo teho pak ßo wjeledzěcznym ßwójbam wotebita lěpschina s tym dostanje, so je ßo pschirazk sa tseczeho a ßlědowazeho ßwójbneho pschißłuschnika wschudze trochu wjetschi postajił hacž sa druheho.

S wukasom je pak ßo tež dzěra w dotalnych pschedpisach satykała. So je pschedpiß wo wěstym rosdzělu mjes podpjeru a dzěłowej mzdu pobrachował, je ßo pschi wotrědkowanju dzěła husto jako haczaze wupokasało. Tehodla ßo někto pschedpißuje, so podpjera pschi bjesdzěłosczi njeßmě wjazy wuczinicz hacž 80 prozentow dzěłoweje mzdy, kotruž je njesaßłužeŕ w poßlednich 26 njedzelach psched bjesdzěłosczu dostawał.

So pak běchu ßo hospodaŕzy ßłabschi psched wótrosczemi schkitali, je ßo sa najniźsche tsi mzdowe rjadownje tuta mjesa na měru dzěłoweje mzdy powjetschiła. Na druhej stronje to mjesu 80 prozentow saßłužby pschi wyschschich mzdowych rjadownjach smóžnuje kaž tež to, so ßo pschi podpjerje na wjazy hacž schěscz pschiwusnych dziwa. Dotal ßo ßwójbne pschirazki sa schěscz a wjazy pschiwusnych w žanym padze njesapłaczichu.

Nowe podpjeraŕske ßadzby sa njesaßłužerjow 28. junija 1937 do mozy stupja. Sa běžne pady je ßo pschechodny czaß hacž do 25. septembra 1937 postajił.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 8. junija 1937.

Narodziłej stej ßo: 6. 6. Rudolfej Khrystofej Schiischzy, pschekupzej, dzowka. — 7. 6. Arnoschtej Pawołej Kurtej Kschižanej, rěsniskemu mischtrej, dzowka.

Wumrěłoj staj: 8. 6. Korla Njełka, hłubokotwarski dzěłaczeŕ, 65 lět. — Kurt Bjedrich Knježk, wobßedzeŕ płokaŕnje, 36 lět.

Pschipowědzili ßu ßo: 8. 6. Willi Werner Rüger, murjeŕ a Frieda Margareta Nowakez, fabrikska dzěłaczerka w Roswodezach. — Rudolf Gerhard May, propagandist a Elfrieda Ilsa Oldenburgez, stenotypistka, wobaj w Budyschinje.

Swěrowałoj staj ßo: 8. 6. Jurij Jan Kurjat, knihiwjednik a Marja Hilža Kirschez, schwalcza, wobaj w Budyschinje.

Narunanje. „Njejscze Wy ßej tón hobrski wohnjostroj wobhladał?“ — „Ně, ale ßym psches radio na njón poskhał!“

Handrij, serbski khěbětaŕ

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

15] (Pokračowanje.)

Jako bě ćeta za njebohu Hanu njedźele dźeržała, je mały Matij wšelke zhonił, štož so jemu njespodobaše. Rady posuny so maćeri do łoža, kiž je jemu to též z wutroby popřała — wšak bě jeje najmjeńši. Nětko pak tam we łožu ležeše druha. W swojej dźěćacej mysli dźeržeše ju hišće přeco za swoju dobru mać z ćopłej, swěrnej wutrobu. Ale tam wón nětko přeco namaka žónsku, kiž to njezrozymješe a nječuješe, štož jeho młoda wutroba sebi žadaše. Hdyž je so to přeco zaso wospjetowało — a ćeta jeno ćeta wosta — bu naš mały Matij cyle struchły. A wostaji též swoje dotalne dźěćace hrajkanje. Wšak dźěćo hrajka jeno najrjeńšo, hdyž jemu słónčko maćaŕneje lubosće swěći, a tole běše so jemu na přeco do rowa skhowało! Wón wobali swoje lube kruwy, kaž by je pohrjebać chcył, do wulkeho, stareho hornca a skhowa je na łubi a rjekny: „Wostańće tu, ja nimam žaneje maćerje wajcy, — pola ćety njeje žane hrajkanje!“ Matij wosta wot nětka ćichi a zrudny. Též ćeta běše to pytła. Wona so prócowaše jeho rozwjeselić — ale to so jej njeporadźi. Samo „placki“, kiž serbske dźěći lubuja, njezamóžichu ničo pola njeho.

Ćeta pak móžeše jara rjane bajki bać, k čomuž měješe wosebny dar, tak zo zamóžeše wšelake wosoby, jich hłosy a wašnja derje napodobnić.

Raz přihladowaše Matij, jako je ćeta jeho małeho bratřika kupała a so wjeseleše na tym, jako tutón we wodźe ze swojimaj nóžkomaj a ručkomaj třepotaše a Matija wobklusny. —

„Mocko, sy ty tu rjanu bajku wo małej žabcy słyšał, kiž též tak třepotaše we wodźe, kaž mały August?“ prašeše so ćeta.

„Ně,“ wotmołwi Matij z krótka.

„Derje! Chcu ći ju potom, hdyž August wusnje powědać“, slubi ćeta.

Mały August wusny bórzy bjez kolebanja, jako bě swoje mlóčko wupił a Matij sydny so na stólčk k nohomaj ćety, zo by nutrnje na bajku posłuchał. Ćeta baješe takle:

„Běše runje kaž lětsa zažne nalěćo. Bože słónčko wubudźi wšitke zwěrjatka, kiž w zymje spachu, z jich spanja. Wšitke sebi wutrěchu woči, kaž bychu so hańbowałe, zo su dołho spałe. Též mała žabka, kiž ze swojej maćerju w bahnje spaše. —

Słónčko jimaj runje do wočow swěćeše; štó móže to potom spać?

„Ale nimaja žaby žaneho poslešća?“ přetorhny Matij bajacu ćetu.

„To wone njetrjebaja!“ — rozkładuje ćeta.

„Bóh luby Knjez je tak stwori, zo wone též w bahnje móža cyle ćopłe spać.“ —

„Ach tak?“ spokojny z tutym wukładowanjom přispomni Matij a prašeše so wćipny: „Kak bě dale?“

„Hdyž jako mała žabka ze swojej maćerju wotući, započa wołać: „Maći, maći, ja sym jara hłódny!“ „Hlaj, tam blizko tebje čerwik lěze, runje za tebje, — wzmi a jěz“ — praješe jeje mać. Małej žabcy to derje k snědanju słodźeše a započa po tym hnydom wokoło swojeje maćerje skakotać. Tale so wjeseleše na swojim dźěsću. Ale jako mała žabka pytny, zo též dale wot maćerje je dosć městna ke skakanju — skoči preč wot njeje. Tale pak praješe warnujo: „Wostaj so nětko toho, k tomu přińdźe hišće časa dosć!“ Mała žabka pak njechaše mać posłuchać. Tale pak bu zła a da jej tajku plistu, zo so woda zmući, swarješe a hrožeše: „Ty, njekabelnica, ty hišće twoju njeposłušnosć ze smjerću zapłaćiš.“ Mała žabka nětko tak pokhłostana bu khwilku z měrom. Ale dołho njetraješe a započa zaso skakotać. — Jeje mać hrozy z nowa z ruku: „Ty njedočinko! čakaj jeno!“ Ale lědy bě to wuprajiła, přińdźe na wysokimaj nohomaj wulki baćon — a hop! — hižom z wulkej bolosću wołaše žabka w jeho pysku: „Maći, maći, luba maći!“ Nětko běše pozdźe. Žaba płakaše tołste sylzy, zo žaneho dźěsća wjacy njeměješe. — „Hlaj, tak so wšitkim dźěćom zeńdźe“, pozběhny ćeta porst, — „mój Mocko, kiž swoju mać njeposłuchaja!“ — Matij zrozymi tole napominanje, a suny so bliže k ćeće, kaž by před baćonom pola njeje khowanku pytał. Wot nětka bu jemu ćeta jara luba, a připosłuchaše rady, hdyž zaso nowe bajki baješe.

X.

„Złote kruwy.“

Stary knjez na wuměnku je též zrudnu powěsć wo tym dóstał, zo Handrijowa luba Hana tak zahe a njenadźicy wumrě, kaž je z cyła wšo do čist zhonił přez Handrija, štož bě so w Mózlicach podało. Farajecy w měsće so wšitcy jara nastróžichu a žarowachu z Handrijom. Bórzy přińdźe wot nich žarowanski list z čornym wobrubom. Jeho wopřiješe bě wutrobny trošt, kiž zaso Handrijej a jeho lubym k wutrobje dźěše.

„Haj, jow słyšu zaso našeho stareho knjeza, kak zo mnu nanowscy rěči!“ přispomni Handrij přeco a přeco zaso knjezowy list čitajo, tak zo móžeše jón słowo po słowje z hłowy kóždemu prajić. Cyle na kromje pak stoješe hišće to prašenje: „hač mały Matij hišće přeco swoje kruwy tak swěru pase, kaž prjedy?“ — Handrij so při tym dźiwaše — a směj kotajo sej mysleše: „Tón mysli pak na wšo a njezabywa též to najsnadniše“. Tuteho knjezoweho prašenja pak dale kedźbu njeměješe.

Po někotrych njedźelach přińdźe zaso nowy list wot knjeza, w kotrymž zaso na Matijowe kruwy spominaše a Handrijej zdźěli, zo je pola njeho jedyn wučeny muž pobył, kiž so za starožitne serbske wěcy zajima a so za popjelnicami a druhimi starymi gratami a nadobiznami Serbow prašeše. — Tomu je knjez též wo Matijowych kruwach a wo wjeŕchowym rowje powědał. Wón by rady tele kruwy sebi wobhladać chcył a hač njeby je Handrij do města pósłał? Handrijej pak so při čitanju tuteho lista tak zezda, kaž by stary knjez we swojich wysokich lětach mały kusk na dźěćace wašnje přišoł, zo so tak naležnje za Matijowymi hrajkami praša. Tohodla je též tutón list bjez wotmołwjenja wostajił.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 9. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štož dał sy wujej khudemu, či wuwroća zas' přinjesu.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wyſchina nad Ruſkej je hiſchcze doſcź ßylna, ſo naſche wjedro ſ najwjetſcheho dźěla wobknježa. Pſchipław włóżneho mórſkeho powětra njeje ſamoht cżopłotu pomjeńſchicź. Mórſki powětr je ßam doſcź tužny, dokelż wot Azoriſkich kupow pokhadźa. Pſchi tajkim położenju tež njewjedra, kiż wczera a dźenßa wożebje ßrjedźne dźěle Němſkeje potrjechcja, njemóža ßylniſcheho wokhłódźenja pſchinjeſcź. Dożyła prěni pſchipław włóżneho mórſkeho powětra hiżo ſaßo popſcheſtawa, ſo je w połodniſchej a wjecżornej Němſkej ſaßo ſtajniſche wjedro ſaſtupiło. Druhi pſchipław mórſkeho powětra je wczera Jendźelſkej deſchcże pſchinjeßł. Nětko ßo pomałku k nam bliżi a ßo po puczu ſeßłabja. Njeje wuhladow, ſo do jutſiſcheho popołdnja abo wjecżora hacż do naſchich kónczin doczehnje. Raß wjedra ßo pola naß jenož mało pſchemĕni, to woſnamjenja, ſo tež jutſiſe cżopłe wjedro wobkhowamy, kiż ßo ſ měſtnami ſ njewjedrami pſchetorhuje. — Jutſiſe ſchtwórtk ßłónczko 3.46 hodź. ſkhadźa a ßo 8.12 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſiſe rano 5.26 hodź. a khowa ßo wjecżor 9.41 hodź. — Wczera wjecżor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 8 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 31 ſtop. cżopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0 a najniżſcha nózna temperatura 20 ſtop. cżopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Cżopłe lěcżne wjedro ſ pokhilenjom k měſtnym njewjedram.**

*

— **Motorowy koleßak cżeżko ſnjeſbożił.** Wczera wutoru popołdnju wokoło ½2 hodźin ßo na Drježdźanſkej dróſy pola Richterez rěſaka cżeżke njeſboże ſta. Motorowy koleßak ſ měſta jědźo ſtorcźi ſ wodźidłom ßwojeho koła do wożobowebo auta, kiż jemu napſcheczo pſchijědźe. Wón padźe. Lěkar, kiż pſchipadnje nimo pſchijědźe, ſwěſcźi, ſo běſche ßebi ſnjeſbożeny na woběmaj bokomaj nop puknył. Pſchißłuſchnizy wojerſkeje mozy jeho ſe ſanitetnym automobilom do měſchczanſkeje khorownje dowjeſechu. Sranjeny je ßam wina na njeſbożu.

— **Kolojědny ſnjeſbożił.** Na Wjeleczanſkej dróſy 14lětny kolojědny konjazy ſapſchah pſcheſcżěhny a ſajědźe w tutym wokomiku do cżeżiteho automobila, kiż jemu napſcheczo pſchijědźe. Wón ſ hłowu do ſchkitazeje ſchkleńzy a do mechaniſkeho pokaſowarja dyrł. Schkleńza a pokaſowak ßo rosraſyſchtaj. Kolojědny ßo na woběmaj rukomaj a nohomaj khětro ſrani. Jeho k dr. med. Hoffmannej w Hornjej Hórzy a potom k jeho ſtarſchimaj w Małych Debßezach dowjeſechu. Wina na njeſbożu je ſnjeſbożeny ßam. Jeho koło je ßo ßylnje wobſchkodźiło.

S **Dźěžnikez.** Na pobocżnym puczíku naſcheje wjeßneje dróhi koleßarka ſnjeſbożi. Snjeſbożena, wobydlerka ſ Mniſchonza, ßo pſchi tym trochu na hłowje ſrani a kożu wobodrě. Tež běſche ßebi palz ſłamała a dyrbjeſche tohodla lěkarſku pomoz pytacź.

S **Wjeleczina.** (Smjercź pſchekwapiła.) W gmeſnje pſchiſtajeny dźěłaczer Jan Wichor póndźelu dopołdnja ¼10 hodźin nadobo pſchi dźěle wumrě. Wichor ſ někotrymi towarſchemi na Wjaſońſkej dróſy bliſko Sperlingez fabriki dźěłaſche a chzyſche ſ woſa kud ſběhnycź, jako jeho nadobo Boża rucżka ſaja. Sa někotre mjeńſchiny wudycha. Wichor bě 59 lět ſtary a wożenjeny.

S **Njedźichowa.** (Woheń w lěßu.) Njedźelu dopołdnja wokoło 11 hodźin ßo k wohnjej trubjeſche. W lěßu, dr. Heringej ßłuſchazym, bliſko tak mjenowaneho Cżertoweho kuta mjes Njedźichowom a Wojerezami ßo lěß paleſche. Wohnjowa wobora, kaž tež Hitlerſka młodźina kotraž bliſko ſwucżowaſche, woheń, prjedy hacż ßo rosſchěri, ſadußeſchtej. Hiżo pſched tydźeniom bě na ßamßnym měſtnje lěßny woheń ſakhadźał.

S **Wojerez.** (Njeſbożo.) Na Goethowej dróſy motorſki koleßak do jeneje żony ſajědźe, pſchi cżimż ßo tuta potorże a tak ſrani, ſo dyrbjachu ju do khorownje dowjeſcź. Tež na Dwórniſchczowej dróſy pſched dwórniſchczowym hotelom je jedyn motorſki koleßak jenu żonu powalił.

S **Klětnoho.** Stawniſke ſa měßaz meju: Kſchczeni: Inge, dźowka dźěłaczerja Alfreda Schneidera w Zymplu. Wěrowanaj: dźěłaczer Pawoł Boſchka ſ Jamneho ſ Marthu Pětkez ſ Koſchle. Khowani buchu: najſtarſchi wobydler Klětnoho wumjeńkar Hermann Lohan, 94 lět, a żiwnoſcżer Arnoſcht Ramſch ſ Pympla, 36 lět.

S **Rychwałda.** (Njeſbożo.) Póndźelu około wjecżora padny mandźelſka dźěłaczerja Guſtava Andreſa pſchi wotkładowanju ßyna ſe ßynoweje kubje na huno. Pſchi tym ßebi wboha żona nohu ſłama a tež ſnutskownje ßo pſcheraſy. Sawołany lěkar pſchikaſa, ſo ma ßo hnydom do Shorjelza do khorownje dowjeſcź. — (Sawrjene dróhi.) Pioněrſki bataljon 28 ſ Hłohowa ſměje w cżaßu wot 11. do 19. junija w Rósborkſkim wojeßu ſwucżowanje. Tohodla ßu ßlědow. pucże a dróhi ſa ſjawny wobkhad ſawrjene: 17. junija rano wot 6 hodźin hacż do 18. junija popołdnju w 5 hodźinach dróhi a pucże mjes żeleſniſkej cżaru ſ Niſkeje do Mikowa a mjes dróhu ſ Delnich Brußow do Czernſka. Wobmjeſowanje k ranju: pucż Delnje Brußy—Sſedlik—Kóſty—Nowe Kóſty—Hóſdniza. Wobmjeſowanje k wjecżoru: dróha Rychwałd—Krjebja—Mikow, tola tuta dróha njeje ſawrjena.

S **Khoczebuja.** (Nowy wopor benzinoweho rosbuchnjenja.) Tu ſta ßo żałoſtne rosbuchnjenſke njeſbożo po lohkomyßlnym wobkhadźenju ſ benzinom, pſchi kotrymż ßo muż a żona cżeżży wopaliſchtej. Na ſcżěhwki wopalenjow je żona w khorowni wumrěła. Po ſwěſcżenju polizije bě żona w ſaczinjenej kupańſkej jſtwi pſchi ßamej bliſkoſcżi ßo palazych płunowych kachlow draſtu ſ benzinom rjedźiła. Benzinowe pary ßo ſapaliwſchi, rosbuchnjenje ſawinowachu. Płomjenja hrabnychu draſtu żony a wſchě palomne pſchedmjety w kupańſkej jſtwi. Se ßylnym wětrowym ſtorkom ßo ſamknjene durje kupańſkeje jſtwy a bydleńſkeje jſtwy wutłócżichu a wokna ßo rosbichu, pſchi cżimż ſchkleńza wjele metrow daloko na dróu lětaſche. S tutoho pſchipada ej jaßnje ſpóſnacź, ka wulkemu ſtrachej ßo żony wuſtaja, hdyż njedźiwajo wſchěch napominanjow pſchezo ſaßo ſ lohkopalomnymi maczſinami, kaž benzinom, ſpirituſom atd. pſchi wohnju dźěłaja.

*

Se **Shorjelza.** Wutoru popołdnju ßo w Troitſchendorſje na kſchiżowaniſchczu dróhi do Lauterbacha cżeżke wobkhadne njeſboże ſta. Wulki wożobowy auto ſe Shorjelza do cżeżiteho cżaha ſajědźe. Wożobowy wóß ßo pſcheſwali a cżeżży wobſchkodźi. Woſowy wjednik ßo pſchi tym ßmjertnje ſrani, jeho żona lóżo. Jene dźěcżo, kotrež ßobu jědźeſche, njeſranjene woſta.

Powěsće z cyłeho swěta

Wot lěta 1926 wopacżne 10- a 20-hriwnarſke bankowki dźěłałoj.

Wot lěta 1926 rosſchěrjachu ßo we wſchěch frankſkich župach hacż do Durinkſkeje a do Sakſkeje wopacżne 10- a 20-hriwnarſke bankowki a to we wulkim wobßahu. Po dołhim pytanju kriminalneje polizije a ſtrażniſchtrow a ſ kedźbliwoſcżu jeneho rěſniſkeho miſchtra w Berneku, kotrehož bě polizija na wopacżne bankowki kedźbneho cżiniła, je ßo někto kriminalnej polizji we Kulmbachu poradźiło, falſchowarjow pſchi wudawanju wopacżnych bankowkow ſańdeżnu ßobotu ſajecż a falſchowarńju we kubinej komorzy jeneho doma w Burgkunſtacże wußlědźicż. Wſchón grat, kotryż ßo ſa falſchowanje bankowkow wużiwaſche, kaž tež wjele ßhotowjenych bankowkow, ßo ſebra. Falſchowarjow, mandźelſkeju ſ Burokunſtadta, do hamtſkeho ßudniſtwa do Kulmbacha dowjeſechu.

Jelenje pſches měſto cżěrjachu.

Wulke ſpodźiwanie w rańſchopruſkim měſcże Roſenbergu cżrjóda jelenjow ſbudźi, kotrež nadobo po hłownej dróſy ſ wulkim ſpěchom cżěrjachu. Jelenje pſchiběżachu ſ Ripkaua. Najſkerje běchu jich pßy naſpłóſchile, pſcheſkocżichu w dźiwjej cżěkańzy pſches płoty ſahrodow w pſchedměſcże a běchu nadobo na hłownej dróſy měſta. Dźiwja hońtwa ſkónczi ßo na naměſcże mjes evangelſkej zyrkwju a gmeinſkim domom. Jedyn ſ jelenjow ßo tam w drjewjeńzu popadny. Dowjeſechu jeho ſ woſom ſaßo do lěßa. Sbytnych ſchěſcż jelenjow pſches murje a płoty hacż k měſchcżanſkemu jěſorej cżěkaſche, kotryż ſbożownje pſchepłuwachu. Hakle ſa jěſorom ßo ſaßo ſměrowachu.

Njeſbożo nadróſneje żeleſnizy w Praſy.

Wczera dopołdnja ſta ßo pola narodneho muſeja cżeżke njeſbożo nadróſneje żeleſenizy. Jedyn ſ nadróſnych woſow, jako po Fochowej dróſy dele jědźeſche a ſpinadła ſavowědźichu, ſ kolijow wuſkocżi, pſcheprěkowa dróhu a ſajědźe do małeho parka. Pſchi tym ßo 11 wożobow ſrani, mjes nimi 2 cżeżży.

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu 9. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,498	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,315	100 českosł. krónow	8,676
100 šwajc. frankow	57,00	100 franc. frankow	11,12

Barlinſka burſa 8. junija 1937. Tež wczera njeſamó ßo na burſy żiwiſchi wobrot wuwicż, dokelż pobrachowaſche tak mjenowana druha ruka, pſche cżož njeměјachu burſowni wobkhodnizy trěbnu ſepjeru. Wobrot wobmjeſowaſche ßo tohodla na najmjeńſche ſaměnjenſke operazije a na wurunanje kónczkow. We wjetſchej měrje ſbudźichu kedźbnoſcż někotre wożebite pohiby, hacż runjež tež tu wobroty pod pſcherěſku leżachu. Na rentowych wikach běchu krucżiſche kurſy ßłyſchecż.

Barlinſke żitne wulkowiki. Wobrot na Barlinſkich żitnych wulkowikach pohbowaſche ßo kaž hacż dotal we měrnych kolijach, dokelż běchu poſkiczenja lěcżnemu cżaßej wotpowědajo dale jara ßłabe. S pſcheńzu bě ſaſtaranje młynow ſpokojaze, dokelż dalokož poſkiczenja njedoßahachu, ßo tute ſ pſchidźělenjemi ſpokojichu. W rożzy pak maja młyny hiſchcże ſpokojaze wobſtatki. Na mukowych wikach njebě pſchi krutym ſakładnym měnjenju wjetſchich pſchemĕnjenjow. Jaßne pſcheńcżne typy ßo lohzy wotbywaju. Tež typa 1050 někto kupzow namaka. Rżana muka, kotrejež bě doſcż na wikach, měјeſche měrny wobkhod ſa běżnu potrjebu. Wo wobkhodach ſ pizowanſkimi żitami njeje nicżo ſnate.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

8. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 88	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	35
Starše	—
Mjasne	—
Byki: 161	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 410	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39
Wowcy:	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—55
Mjasne wowcy	40—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—
Celata: 1425	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	58—63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	51—57
Snadnje wuwite	39—48
Najšpatniše	30—38
Swinje: 2325	
Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	53

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Pſchihnacże ſ howjaſym ſkotom bě bohatſche hacż pſchedkhadźazy tydźeń. Skót ßo ſa najwjetſche płacżiſny pſchidźělowaſche. Sswini bě wjele na wikach, tak ſo móżeſche ſtat někotre dźěłby wubracż. Sswinje ßo ſa krute płacżiſny pſchidźělowachu. Cżelata měјachu wot ſpocżatka pomały, poſdźiſcho hubjeny wobkhod. Hubjeny bě tež wobkhod ſe ſkopami.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr. — wowßa H 10: 8.30 hr., H 13: 8 70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	8. 6.	7. 6.		8. 6.	7. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 91.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 376.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 1154	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 3579	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	57
Špatne (3.)	48
Wowcy: 5030	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	41—43
Starše wukormjene (6.)	35—40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—33
Swinje: 20138	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	50,50
Špatne	47,50
Rancy a kundrosy	51,50

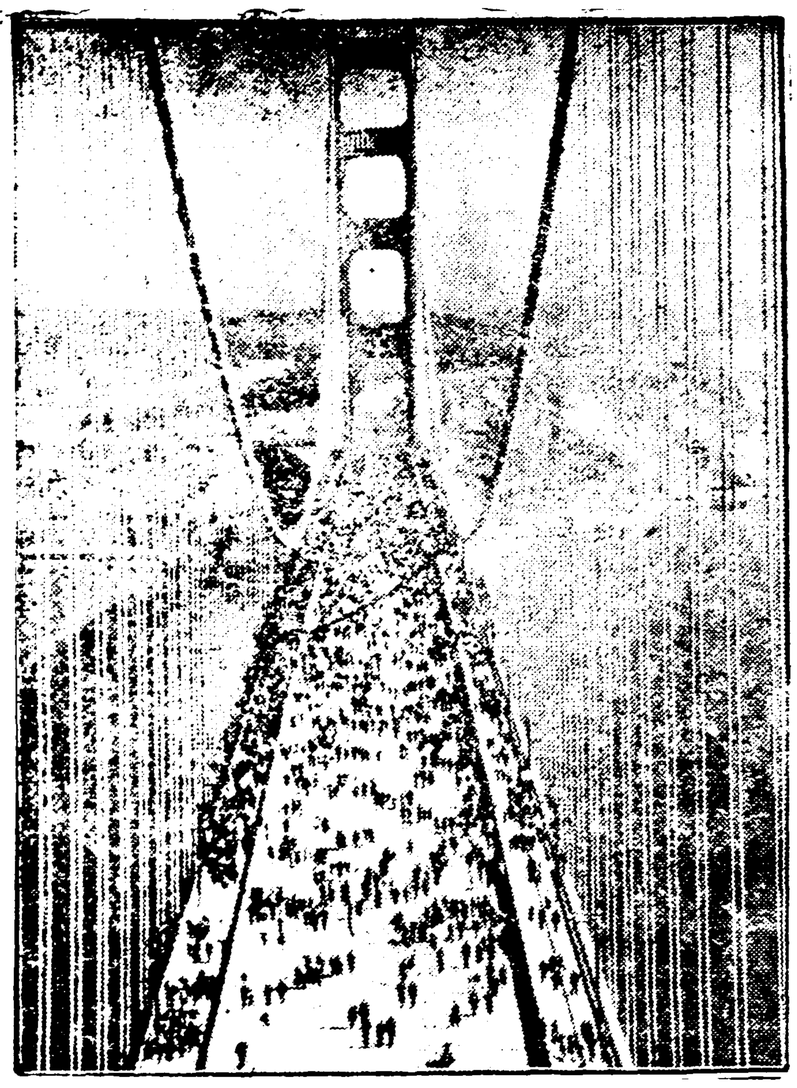

Najwjetši móst ſwěta ſo wobkhadej pſchepodał.

Najwjetši móst ſwěta, kotryž San Franziſko ſ Oaklandom ſwiaſuje, bu njedawno wobkhadej pſchepodaty. Wjele wčipnych pſchińdże ſ zyłeje wokoliny, ſo bychu tutón techniſki dźiw ſebi wobhladali. Tutón wobras ſhotowi ſo ſ jeneje ſ móznych wěžow, kotreż zyłu móſtſku konſtrukziju njeſu. (Aſſociated-Preſſ, M.)

Wulke lěhwo baltiskich dźěći w Jendźelskej

Do Jendźelſkeje je ſo dotal dowjeſko ſ baſkiſkeho pſchimorja w Schpaniſkej na 4000 dźěći. Je to ſa nich wuſwobodźenje ſe ſtraſchneje hele, do kotrejež bu ſtorhnjena domiſna Baſkow ſ měſchćańſkej wójnu.

Sa baſkiſke dźěći je ſo woſebite lěhwo pola Southamptona ſarjadowało. Ssu tam derje ſaſtarane, pſchetož zyła Jendźelſka woprawdźe ſ wulkej luboſću ſo wo nje ſtara. A ſchtož je najhłowniſche, dźěći ſu tam w měru a pokoju, po tych hroſnych pſchětratych khwilach žiwe, kotreż we ſwojej njeſbožownej domiſnje pſchětrachu. Mjes tutymi dźěćimi je wjele ſyrotow. Jich nanojo padnychu we wojowanju a jich macerje buchu ſahite pſchi bombardowanju měſtow a wjeſkow. Nětkole ſu ſchpaniſke dźěći ſ najnjeſbožowniſchimi dźěćimi na ſwěće.

Baſkiſke dźěći w Jendźelſkej pomału ſabywaju na hróſby, kotreż naſhonichu we ſwojej domiſnje. Tola zyłe hiſchće njeſu ſtopy po naſhonjenych hróſbach dotal ſ dźěčazych wutrobow wumaſane. Bliſko dźěčazeho lěhwa pola Southamptona je lětaniſchćo. A nad měſtnom, hdźež je dźenja lěhwo baſkiſkich dźěći, ſo priedy lětadła jara huſto ſetkawachu. W prěnich dnjach, hdyž ſo baſkiſke dźěći do tuteho lěhwa pſchiwjedźechu, ſo dźěći wurjadnje nabojachu. Nad lěhwom wobjewi ſo lětadło. Sso wě, jendźelſke. Ale ſa tute dźěći bě to ſignal k bjesmjeſnej hróſbje. Ani jenička ſ nich ſebi w tutej khwili njewuwědomi, ſo hižo njeje wjazy w ſwojej njeſbožownej, roſtorhanej domiſnje, ale w měrnej Jendźelſkej, a ſo na nje njepadaja ſ lětadłow ſmjercźpſchinoſchaze bomby.

Tuta hróſba dźěći woſpjetowaſche ſo tež naſajtra a pſchezo, hdyž ſo nad nimi pokaſa lětadło a motory ſchwórčećy ſapočzachu. Hdyž wo tym ſhoni jendźelſke miniſterſtwo lětarſtwa, pſchikaſa lětarjam, ſo njebychu lětali nad lěhwom baſkiſkich dźěći. A ani wo dnjo ani w nozy nětko wjazy njelětaja lětadła nad tutym lěhwom, ani w ſamej bliſkoſći.

Baſkiſke dźěći ſ tuteho lěhwa piſaja huſto ſwojim ſtarſchim do Schpaniſkeje. Pſchi tym wopiſuje w jednorych ſwojich liſćikach, kak je w Jendźelſkej kraſnje, kak je tam čzicho a měrno a kak ſo jim tam derje wjedźe a kak lubi ſu jich hoſćićelojo. Prěnje ſwoje dopiſy pſchinjeſechu dźěći jendźelſkim ſarjadnikam lěhwa w njeſalěpjenych wobalkach. Dźěći ſebi mjenujzy myſlachu, ſo tež w Jendźelſkej budźa jich dopiſy ženſurowane, kaž ſo to ſtawa w jich domiſnje. Dołho njemóžachu dźěći ſrozumicź, ſo w Jendźelſkej nje je ženſury privatnych liſtow.

Wſchitke tute dźěći ſo kóždy dźeń nutrnje modla, ſo by Bóh wotwobročził wot jich domiſny hróſby wójny. Ssu to modlitwy tak hnuiaze, ſo kóždy Jendźelčan, kotryž dźěći pſchi jich modlitwach widźeſche a ſłyſcheſche, njemóžeſche ſo ſylſow dowobaracź.

Starc a ptačata

Podawa B. Kr.

Starz ſo na ſłónčzku wohrěwajo widźi, kak wukrutny ſchkraholz popadny konopačzka w jeho hněſdźe, w kotrymž piſchčzeſche pjecź hłódnych młodźatow. Čzłowjekej bě ſyrotkow žel. „Wumrěł je ſeživjeť!“ praji ſej, widźo, ſo ſtara ſama zyłeho hněſda blabotawkow njeſeživi. A ſtarz pſchedewſa ſej, ſo wſchědnje ſam k hněſdu dóńdźe a woſyroczene ptačzki ſ drjebjeńčzkami wukormi. Ale hlej! ſchkoda — hłupuſchke blabotawki njebjerjechu niczo ſ ruki. Starz bu zyle ſrudny. Młodźata ſ hłodom kſchičzachu a piſchčzachu.

A hlej! Nadobo pſchileczachu k hněſdu zuſe ptačzki, dwójka druhich konopačzkow a kormja a kormja ſyrotki jako ſwoje ſamſne młodźata. — „Aj, wy dobre ptačzki“, ſradowa ſo ſtarz, „ſchto wy něme ſtworjeńčzka, ſtaracźe ſo wo zuſe dźěći?“ —

„Schto wy ludźo“, ſchčzikotachu ptačzki ſo ſpodźiwajo, „wy njebyſchćze tež tak čzinili?“

Přilopk

Hiſchće něſchto wo Kanadſkich pjeczorakach.

Ssobotu tydźenja woſławjeſche zyła Amerika tſeče narodniny kanadſkich pjeczorakow: Anetty, Cecilie, Emilie, Marie a Yvonny. Shromadnje woſwjeczichu tutón ſławny dźeń ſa jenym blidom. Dostachu tyſazy ſbožopſchejazych telegramow, dopiſow a wſchelakich mjeńſchich a wjetſchich darow ſ zyłeho ſwěta. Wſchitko wěſo w 5 ſamſnych exemplarach, ſo by njenaſtała ſawiſcź, hdy by jena doaſtała něſchto lěpſcheho hač druha. Też pjenježne dary ſo jim pſchezo tak dawaja, ſo bychu do 5 dźělomne byłe.

Wſchěch 5 holczkow je ſebi jara podobnych. Tola pak ſu mjes nimi mjeńſche wotkhilenia, woſebje w naſtupanju powahi. Anetta je najwjetſcha a najrjeńſcha. Cecilija je jara koketna, Emilija ſo zyły dźeń ſměje. Marija je nježna a čzicha, mjes tym, ſo Yvonna je ſe wſchěch najbóle wojowarſka a też chze nad druhimi knježicź a ma ſboże, ſo jej wſchitke druhe ſotſičzki poſłuchaja. Hižo je ſo na to ſwučzika, ſo je ſ jich hłowu. Wona też organiſuje wſchitke ſhromadne hry a pſchidźěluje pſchi tym ſwojim ſotram jednotliwe nadawki. Najſtarſcha ſo hižo nětkole na ſwoje pſchichodne mandźelſtwo pſchihotuje.

*

Hdy ſměſch do lěča ſtupicź?

Po nowym ſeſtajenju wukaſa wo wopytanju lěčzow je ſtupjenje do ſtatnych, gmjenſkich a privatnych lěčzow nimo powſchitkownje trjebanych puczow wot wjeczora hač do ranja ſakaſane. Tutón ſakas płaci wſchědny dźeń w čzaſu wot 1. měrza do 31. auguſta wot 7 hodź. wjeczor hač do 6 hodźin rano, wot 1. ſeptembra hač do 31. oktobra wot 5 hodźin popołdnju hač do 7 hodźin rano, wot 1. novembra do kónz februara wot 4 hodźin popołdnju hač do 7 hodźin dopołdnja. Niedźelu a ſwjate dny ſu tute ſawrjenſke čzaſy wo 2 hodźinje poſdźiſcho poſtajene.

Hłowny redaktor Marko Smolerk. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerk; za nawěſtki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerk. Ćišć: J. Cyž, dr. jun., w Budyšinje.

D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna liſćina čo. 6 płaći.

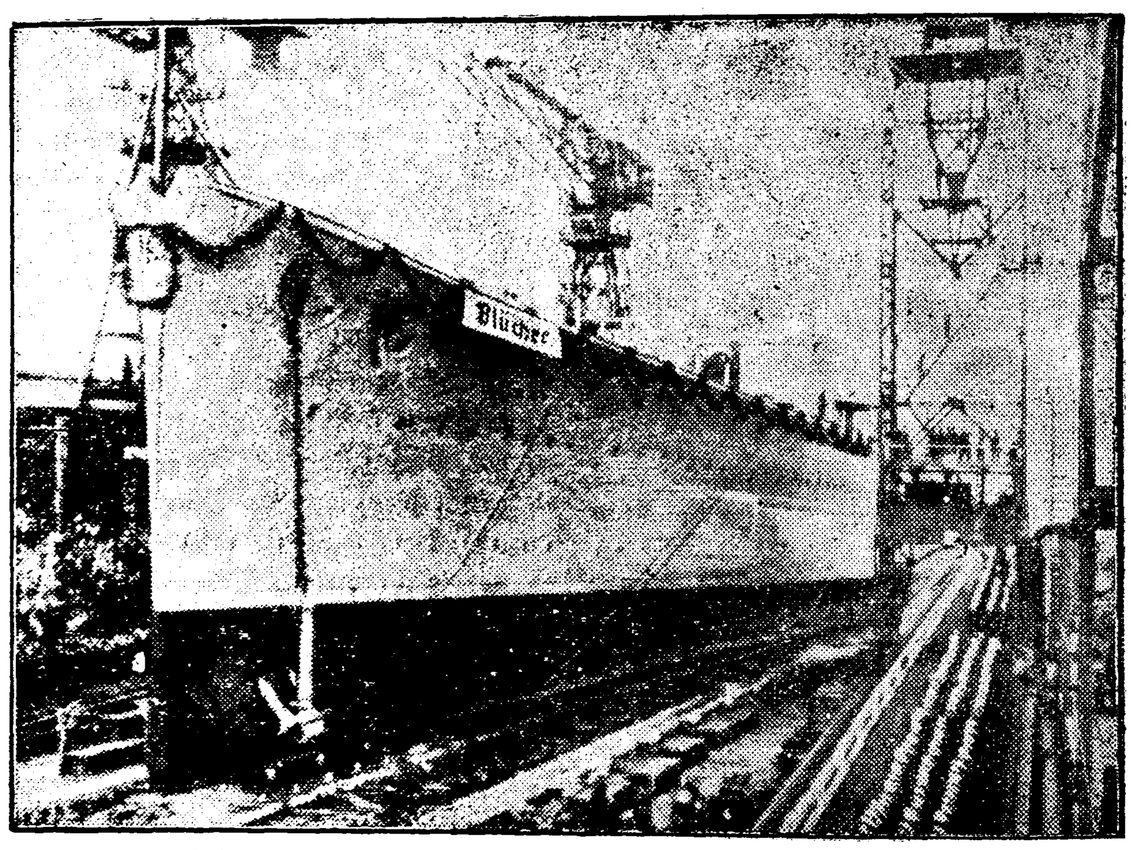

Cžežki kſchižak „Blücher“ ſo w Kielu do morja puſchći.

W pſchitomnoſći wyſchſcheho roskaſowarja wójnſkeho łódźſtwa generalneho admirala dr. h. c. Raedera a wjele druhich cžeſtnych hoſći ſe wſchěch dźělow kraja ſo wutoru pſchipołdnju w 12 hodźinach na łódźnizy němſkich tworniow w Kielu 10 000-tunaty kſchižak „G“ w pſchitomnoſći wjele tyſaz ludźi ſbožownje do morja puſchći. Doſta mjeno „Blücher“. Kſchcźeńſku narěcź měješche kommandowazy admiral łódźneje ſtazije Rańſcheho morja admrial Albrecht. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Spreetal Grubschütz

Dźensa srjedu wotewrimy nowonatwarjenu

łubju za rejwanje - reje w přirodźe

Rejwańska kapała Horst Tauscher hudźi.

Omnibus jězdźi porjadnje k nam.

! Autopark Willy Pätschke !

Stwórtk, 10. junija 1937, 1/2 14 hodźin: **do Mužakowa** - - - - 2,20 hr.
Piatk, 11. junija 1937, 1/2 14 hodźin: **do korčmy na Hohwaldźe** 1,50 hr.
Srjedu, 16. junija 1937, rano w 4 hodźinach:
do Potsdama — Sanssouci — Barlina
(kolojězby a wobhladanje w Potsdamje a Barlinje. Składnosć za wobhladanje wustajeńcy „Dajće mi štyri lěta časa“ 11,50 hriwnow.

Wotjědźemy wot Měšćanskeho muzeja. — Zamołwjenja so přijimuja na Bismarckowej drózy 12, telefon 3900 a w MER-bjurowje na žitn. wikach, tel. 2140

Měšćanski omnibus

Stwórtk, 10. junija, **do Jězerskich hór,** dolinowu zawjern Goldentraum, Markliſſa, kupjele Schwarzbach, kupjele Flinsberg. Wotjědźemy w 7 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 5,00 hriwnow.
Piatk, 11. junija, **do Johnsdorfa** (Luschu, Oybina, Žitawu). Wotjědźemy w 13 hodź. wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 2,60 hriwnow.
Zamołwjena na jězdny personal abo telefoniscy pod cisłom 2138.

Mały nawěſtk - twój předawař

Gumij. zahrodne hadźicy we wšěch šěrokosć. ze zaruč. kołkom poskićam wot składa. Cyle dobre w dubańi garbowane
rjemjene z jadr. kože we wšelak šěrokosć. stajnje na składźe. Wšě techn. potrjeby, wolije a tuki w wupruhowanej kajkosći poruča
Otto Büttner w Budyšinje na Hł. torhošću 9

Lodowu wodu, 1/10 l 0,70 a 1,— hr. wočerstwjacu, dostanjeće pola **Frizěr Böhma,** Zwonk. Lawska hasa Prózdne bleše prošu sobupřinjesć.

Meble do předstwy Drastne powěšaki – Kaktejowe stojadła **Walter Despang,** na Moltk dr 17

Kajkostne jězdne kola płaćizny hódno pola **Kołoweho-Warnecke** w Budyšinje, Nowosalcska dr. 24

Krowa blizko čeleću, je na předań **w Kislicy čo. 31**

Blidne a tafłowe ruby **Ložowe plachty** **Trěnja a twjelki**
Kurt Erler Žitne wiki 28

Trjebane a nowe meble
ma stajnje a tunjo na składźe
Josef Buhl w Kamjencu
w Spittelskim młynje
Mandźelske poždonki a pomocne wopisma za dźěći so do płaćenja bjeru

Hižo 95 lět dołho najwoblubjeniši přećel serbskeho ratarja, klamarja, studowaceho, dźěłaćerja a rjemjeslnika su

Serbske Nowiny

Pomhajće nam je rozšěrić. Su tunje dokelž płaća do domu jenož 1.50 hr.

Dwójcy wunošne

je wuspěch stajneho podawanja nawěſtkow do
Serbskich Nowin!
Tuta reklama je zawěsće najlěpša!

Přiłoha k čisłu 131

SERBSKE NOWINY

Srjedu 9. junija 1937

Wotołaćenje přilizowarjam abo sprawnosć knježerja

Arabſka bajka podawa Bjarnat Krawz.

W Bagoadźe bě cźłowjek, kiž bě wudał knihu wo wino-watoſcźach knježerjow. Mjenowaſche ſo Elaim. Jeho ſpiß wubudźi wcźipnoſcź ſdźěłanych cźitarjow a wſchědnych ludźi, woßebje tohodla, ſo ſo njemało poczahowaſche na knježeŕſtwo tehdomniſcheho kalifa (arabſkeho wjeŕcha) Almanzora. Haj, tuteho radźiczela radźachu jemu ſtajnje, ſo by ranjazu knihu ſakaſał a ſpißowacźela k ßmjercźi ſaßudźił. Almanzor pak, njewotmołwjeſo niczo na tajku radu, ſawoſtaji wſchěch w njewěſtoſcźi, kak ſo ſadźerźi.

Něhdy na wjeczor ſwoła Almanzor Elaima na ßwój hród: na ßamßnu hodźinu pſcheproßy k ßebi dźewjecź dworjanow, kotrychž mějeſche ſa najpoddaniſchich. Wſchitzy pſchińdźechu, cźakajo na jeho roskaſy. Almanzor, kiž mějeſche na wſchěch porſtach pjerſcheźenje, debjene ſ wulkimi diamantami, pokaſa ßo pſchitomnym we wſchej powyſchnoſcźi a woßławjenoſcźi a rjekny takle k nim: „Sawołach waß dźeßaczoch, mějo nadźiju, ſo prawe měnjenje wot waß ſhonju wo ßwojim knježenju; tute pyſchne diamanty budźa ſ mytom ſa waſchu rěcź, prajicźe-li mi prawdu. Rěcźcźe potajkim: Kak ſcźe ſmyßleni wo mojej mozy a ßławje?"

Dworjanow bě njewſchědna kraßnoſcź a wulkoſcź dejmantow zyle ſajała. Wjeßelichu ßo w duſchi, ſo po jenym doſtanu. Tohodla jedyn druheho pſcheſcźěhny we wukhwalowanju mozy a wyßokoſcźe Almanzora; wſchitzy wuſběhowachu jeho nad wſchitkich rjekow, hdy we ßwěcźe ſnatych, wſchitzy rěczachu ſe ſapalom wo jeho mudrych ſkutkach a wo kraßnoſcźi dźěłow a twarbow, kotrež bě wuwjeſcź dał.

Kalif, ßłyſchawſchi jich rěcź, wſa dźewjecź pjerſcheźenjow ſe ßwojeje ruki a rosda je dźewjecź dworjanam, kiž běchu tak pſchekraßnje rěczeli a jeho wukhwalowali. Potom ßo wobroczíwſchi k Elaimej rjekny: „A cźehodla ty mjelcźiſch? Abo nochzeſch ßnadź, wuſnajo prawdu, ſbytny diamant ſ mojeje ruki?"

„Knježe", rjekny ſ poßměwkom Elaim, „je drje móžno ſapłacźicź jebaŕſtwo a liſcheźerſtwo, ale prawda a ſprawnoſcź ßo njekupja ale wudźěluje ßo darmo!"

„Derje po tajkim, ſchto ßudźiſch wo mojej ßławje a mozy?"

Elaim ßo njepuſchcźi do pſchehnacźa knježerjowych ſkutkow, pokhwali jednorje, ſchtož bě khwalby hódne a pſchiſpomni takle: Myßlu, ſo ßy cźłowjek, ßłaba naprawa, wot Boha ſtworjena k tomu, zo by wobſbožił druhich ludźi, kotruž wſchak Bóh ſaßo ſ jeniczkim kiwnjenjom móže pſchewobroczicź do niczeho!"

Pſchitomni dworjenjo, tute ßłowa ßłyſcho, hladachu kaž pohłuſcheni jedyn na druheho a njeſwažichu ßej wocźi wobroczicź na bědnika, kiž bě tak njeroſumne ßłowa rjekł. Wſchitzy woczakowachu ſtaroſtliwje, ſchto Almanzor na to wotmołwi. Ale kalif wſa Elaima ſa ruku a rjekny k njemu takle: „Njedam cźi žaneho dejmanta, ßy wſchak prajił, ſo prawda ßo njepſchedawa ani njekupuje. Wudźěluje pak ßo prawda darmo, matej ßo tež dowěra a pſcheczelſtwo darmotnje wudźělicź. Tutaj pokładaj tebi darnju. Woſtań pola mje naſtajnje, namakał ßym pſcheczela, kajkehož je mi tu potrjeba, ſa kajkimž moja wutroba hižo dawno žedźeſche!"

Naſajtra pſchińdźechu dworjenjo ſaßo ke kalifej, ſo bychu jemu po ſwuczenju wopokaſowali ßwoje poczeſcźenje. Wſchěm ßo na porſtach błyſcheźachu pěkne diamanty, kotrež běchu wczera doſtali „Aj, ſcźe-li tež ſpokojom ſ darami, kotrež ßym wam wczera wudźělił?" wopraſcha ßo Almanzor.

„Ach, knježe", wotmołwichu jemu „dejmanty ßu nam dróžſche hacź žiwjenje, dokelž pokhadźeja ſ twojeje njewurjeknjomnjeje ſchcźedriwoſcźe, ale dowol nam, knježe, ſo tebi pſcheradźimy wažnu wěz: Pſchekupz, kiž je Eźi je pſchedał, je jebał a je tebje wobſchudźił!" —

„Kak mam tomu roſumicź?" woprascha ßo kalif.

„Sßu njeprawe!"

„Schto ſaleži na tym", poßměwaſche ßo kalif, „myßlicźe, ſo to njewědźach? Wy ſcźe mje njeſprawnje wukhwalowali! Sa to wam dach ſchpatne dejmanty a ſapłaczich wam tak na rune waſchnje. Na cźo to ſkoržicźe?" —

Čežke njewjedro we wjecornjej Němskej

Saniczaze njewjedro, kotrež je wulku wězownu ſchkodu naczinilo a ßebi tſi cźłowjeſke wopory žadało, je ßo póndźelu wjeczor nad Poruhrſkej rospuſchcźiło. Woßebje cźežzy potrjechena bu krajina mjes Eſſenom a Mühlheimom, hdźež wulke ſliwki wjele ſchkody naczinichu. Pſchi njewjedrje dyri błyſk w bliſkoſcźi ßydliſchcźa Herzkampa do nowotwara, w kotrymž běchu twarſzy dźěłaczerjo pſched njewjedrom wukhow pytali. Dwaj dźěłaczerjej ßo na měſcźe moriſchtaj a tſecźi ßo cźežzy ſrani. W pſchedměſtach njewjedro woßebje móznje ſakhadźeſche. Sa někotre mjeńſchiny běchu pola a ſahrody pod wodu. Wulke wody walachu ßo po dróhach do měſta Eſſena, hdźež ßo wjele pinzow pócźrje, tak ſo dyrbjeſche wohnjowa wobora naſtajnje wodu pumpacź. Dlěje hacź hodźinu bě wobkhad mjes městomaj Eſſenom a Mühlheimom nimale ſnjemóženjeny. Sahubjaze běchu wuſkutkowanja njewjedra na polach a na łukach. Wjele dróhow je doſpołnje ſ błótom ſanjeßenych, a rjedźěŕſke dźěła budźa hiſchcźe ßebi wjele prózy žadacź. — W Oberhauſenje dyri błyſk do ſkupiny dźěłaczerjow. Tſjo ſ trjechenych dyrbjachu ßo do khorownje dowjeſcź. W Borgelnu dyri błyſk do bura Welknera a mori jeho na měſcźe. Pola Borghorſta błyſk bura Schulze-Severinga ſabi, kotryž ſe ßwojej žonu ſ pola dźěſche.

Njewjedra tež w Sakskej

Wczera popołdnju ſakhadźachu tež w Sakſkej na wſchelakich měſtnach po wurjadnje tužnych dnjach cźežke njewjedra. Tak rospuſchcźi ßo nad Drježdźanami wczera wokoło 6 hodźin popołdnju zyle nadobo ſliwk ſ tajkej mozu, ſo dyrbjeſche wſchón wobkhad na dróhach na krótki cźaß ſaſtacź. Wentoki mózachu wody lědma doßrěbacź. Błyſk tež na někotrych měſtnach dyri, njenaczini pak nihdźe wulkeje ſchkody.

Tež w Lipſku ßu wutoru popołdnju cźežke njewjedra ſakhadźake, kotrež ſkoro zyke popołdnjo trajachu. Pſchi tym ſabi błyſk 10lětneho hólcźeza, kotryž bě ſe ßwojej rjadownju kupacź był a kotryž bě duzy na domojpucźu. Na tak mjenowanych burſkich łukach w južnym dźělu měſta chzyſche ßo rjadownja w jenej kabinje pſched deſchcźom khowacź. Jedyn ſ hólzow hiſchcźe ras na dróhu běžeſche a pſchi tym jeho błyſk mori.

*

Tež w Budyſchnje měјachmy wczera po dołhim cźaßu dwójzy deſchcź a to w pſchipołdniſchich hodźinach, kotryž pak ſemju jenož troſchku pokrjepi. Popołdnju běſche deſchcź ßylniſchi, běſche pak ſjednocźeny ſ lohkim krupobicźom a ſ cźežkim hrimanjom. Jedyn błyſk na Semiņarſkej haßy do domu cźaßnikarja Herknera do antenny dyri. Dokelž je antenna ſe ſemju ſjednocźena, błyſk po njej do ſemje ſjědźe a ſchkodu njenaczini. W někotrych kónzach naſcheje Łužizy njejßu wſchak niczo wo deſchcźu pytnyli. Njedźiwajo ßynowych žnjow wſchak by ratak něſko wokhłódźazy deſchcźik jara nuſnje trjebał.

Njewjedra tež w Awstriskej

Wutoru popołdnju ßo po jara tužnym dopołdnju mjes Umſtettenom a St. Pöltenom w Delnjej Awſtriſkej wurjadnje cźežek njewjedro ſe ſliwkom a krupybicźom rospuſchcźi, kotrež wjele ſchkody na polach a ſahrodach naczini.

Čežke njezbože při tankowni

W Mehlteueru pola Rieſy ßo na tankowni pſchi pjelnjenju cźežiteho woſa ſe ßurowym wolijom nadobo wolij ſapali, kiž bě nimo kapał. Pſchi tym płomjenja tež wjednika cźežiteho woſa Struve ſ Mühlheima hrabnychu. Jeho towaŕſchojo wbohemu, kiž ßo wulkemu wohnjowemu ſtołpej runaſche, na pomoz pſchiſkoczichu. Jemu draſtu ſ cźěła ſtorhachu a ſ pſchikrywami woheń ſadußycź ſpytachu, ſchtož ßo tež ſkónczne poradźi. Njedźiwajo teho pak dyrbjachu Strubu ſ cźežkimi wopalenjemi do khorownje dowjeſcź. Tež ſpódni dźěl cźežiteho cźaha bě ßo ſapalił, tola woheń mózachu hiſchcźe ſ cźaßom ſalecź.

W horach padnyli — tſjo morwi.

Jako chzychu tſjo młodźi ludźo ſ Zugſkeho kantona w Schwizy połnóznu ſcźěnu 3108 metrow wyßokeje hory Kreoton w Titliſkich horach mjes kantonomaj Uri a Unterwalden pſchelěſcź, dyrbjachu tutón poſpyt ſe ßwojim žiwjenjom ſapłaczicź. Padazy kamjeń bě jich do hłubiny ſtorhnył. Padnychu něhdźe 80 metrow hłuboko. Jich cźěła mózachu wotnjeſcź.

Cźah pjanemu nohu wotjěł.

Na kolijach we Weinböhla namakachu młodeho muža ležo, kotremuž bě cźah nohu wotjěł. Najſkerje bě ſnjeſboženy ßo w nozy na železnizu ſabłudźił a tam padnył.

*

Beograd wulkowiki ſałožił.

Njedźelu dopołdnja połožichu ßo ßwjatocźnje ſakłady ſa Beogradſke wulkowiki, kotrež maja ßo w ſeptembru wotewricź. Pſchi tutej ßwjatocźnoſcźi bě pſchitomnych wjele ſaſtupjeri ſ hoſpodaŕſkich kruhow. Po ßwjatocźnoſcźi ſarjadowa ßo wulki wobjed ſa dźěłaczeŕſtwo, kotrež pſchi twarjenju wulkowikow dźěła.

Basnik Jan Hajnca ze swojej wowku

Kóždе dobre dźěcźo lubuje ßwoju wowku, haj lubuje ju niz mjenje hacź ßwoju macź. — Wowka je pſchezo jenož połna luboſcźe; pomha, wuwinuje, wodawa. Cźim bóle dźěcźo wotroſcźe, cźim nutrniſchi je ſwiſk mjes nim a wowku. A ſkónczne ßo ſ luboſcźu ſjednocźuje pſchibywaze poczeſcźowanje. — Wowka ſteji na proſy wěcźnoſcźe. Wowka widźi hižo naſdala te njebjeßa, a jejny wotbłyſchcź je widźecź na jejnym woblicźu.

Naſch luby njeſapomnity baßnik Jan Hajnza je ßhožo měł, ſo je ßwoju wowku dołho měcź ßmeł. — Běſche to Marja Rokleńkez, rodźena Rjeńcźez ſ Hornjeho Hunjowa, potajkim macź baßnikoweje macźerje. — Ta běſche ßo w Hornim Hunjowje 20. měrza 1806 narodźiła a wumrě w Njeßwacźidle 4. januara 1883, dozpiwſchi ſ Božej miłoſcźu 77. lěto. — Wowku ßu na Hajnzez žiwnoſcźi w Njeßwacźidle jara derje trjebacź móhli. Tam wotroſcźeſche dźeßacź dźěcźi! Te chzychu pěſtowane a draſcźene a naßycźene bycź! Ssamo je dobra wowka, hdyž běſche ßo ſ wudowu ſtała, jenož tohodla ßo do Njeßwacźidła pſcheßydliła, ſo by ßwojej dźowzy pſchi jejnym cźežkim dźěle trochu pomhacź mohła. W Hajnzez domje knježeſche heßło: Dźěłaj a ſpěwaj! — Schtož móžeſche, dyrbjeſche pilnje ßobu dźěłacź. — Lědma mózachu dźěcźi zypy w ßwojimaj rukomaj dźerźecź, hižo ßobu młóczachu. — Eſwěru ßo kemſchenja a nyſchpory cźeſcźowachu. Nimo blidowych modlitwow ſpěwachu njedźelu ſa blidom ßerbſki kěrluſch. So to tak běſche, ſa to ßo nimo nana a macźerje tež wowka ßobu ſtaraſche, — doniž ju Bóh Knjes k ßebi njeſawoła.

Jejny najſtarſchi wnuk Jan, prěni wot pjecź bratrow a druhi ſ dźeßacź dźěcźidźěcźi, běſche tehdy, jako młyńſki wuwuknywſchi, něhdźe ſwonka Sserbow, najſkěrje w Lipſcźanſkej krajinje. — Dołho je trało, doniž njeje powěſcź wo ßmjercźi ßwojeje wowki doſtał. — Njeběſche jemu móžno, ju k jejnemu rowu pſchewodźecź. Sa to je ſpiſał rjanu pěßeń, w kotrejž je wuprajił, ſchto je pſchi ſrudźazej powěſcźi ſacźuwał, a pěßeń je woſjewił w Sserbſkich Nowinach jako wopokaſmo ßwojeje dźakomneje luboſcźe.

Pěßeń w ßwojej wulkej jednoroſcźi a nutrnej luboſcźu ſawěſcźe kóždeho cźitarja hiſchcźe dźenßa jima. Tajki je naſch lud! Dobra wowka! Dobry Jan Hajnza.

A něſko proſchu, ſo byſchcźe pěßeń cźitali.

Tuta hórka wowku krywa,
Dajcźe pſche nju płakacź mi,
Wona je mi dobra była,
Jeje ßmjercź mje wurudźi.

W zuſbje wjele płakach ßebi,
Luba wowka, pſche tebje,
Njemóžach tam prajicź tebi
Rjany dźak a Božemje.

Twoju luboſcź njejßym ſabył
A niz twoje dobroty,
Pſchi tebi ßym wjele nabył —
Wěcźnje ßym cźi dźakowny.

Bohu ßwěrna hacź do rowa,
Nam wot mojej' kolebki
Dobrotu, hdźež jenož mohła,
Cźinjeſche mi w luboſcźi.

Tež mi wjele ſpodobneho
Powědaſche wot Boha,
Wjele kraßnoh', luboſneho,
Dźiwneho wot Sbóžnika.

Něſko, hdyž dom pſchińdu k mojim,
Pſchecźelnu wjaz njeßłyſchu,
W zyrkwi tež na měſcźe twojim
Pobožnu cźe njewidźu.

Pſchi tebi běch wěcźnje rady,
Cźiſche, ſbóžnje wußnjena,
Twoja duſcha ſ Božej' hnady
Dobyła ßej njebjeßa.

Tam cźe ſ Božich wócźkow jaßnych
Wěcźna luboſcź pſchekraßni.
S Jeſußom na róžach kraßnych
Widźiſch ßo ſaß' ſ twojimi.

W paradiſu maſch ßo rjenje,
Nank tež ſ macźeřku tam chze,
Mje tež k Jeſußej tam cźehnje
Wſchitko ßwjate, duchowne.

Tón ſpěw njeklincźi jow ženje,
Kiž tam w cźichej wěcźnoſcźi
Bohu jandźeljo tak rjenje
Spěwaja ſe ſbóžnymi.

Sbóžniko, wodź mje cźaß hnady,
Jako bych twój bratr wſchak był,
Hdźež je wowka, chzył tež rady,
K tebi dom pod Boži kryw.

Pěßeń je wotcźiſchcźana w ſběrzy: Jana Hajnzy „Sserbſke baßnje a pěßnje", kotraž jenož někotre kroſchki płacźi a jara wjele rjaneho a wjeßołeho wobßahuje. Wobßedźiſch knižku hižo? — O. W.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Gestellungsaufruf

zur Musterung und Aushebung 1937.

1. Auf Grund des Wehrgesetzes vom 21. 5. 1935 — RGBl. I, S. 609 — und des Reichsarbeitsdienstgesetzes vom 26. 6. 1935 — RGBl. I, S. 769 — hat der Herr Reichskriegsminister und Oberbefehlshaber der Wehrmacht im Einvernehmen mit dem Herrn Reichsminister des Innern angeordnet, daß die männlichen Angehörigen des Geburtsjahrganges 1917 zur Erfassung und Musterung, die Angehörigen der Geburtsjahrgänge 1914 (soweit noch vorhanden), 1915 und die im 1. Vierteljahr 1916 Geborenen des Jahrganges 1916 Geborenen des Jahrganges 1916 zwecks Erfüllung ihrer zweijährigen aktiven Dienstpflicht zur Aushebung herangezogen werden.

Die Dienstpflichtigen des Geburtsjahrganges 1917 haben in der Zeit vom 1. 10. 1937 bis 31. 3. 1938 oder vom 1. 4. 1938 bis 30. 9. 1938 Reichsarbeitsdienst und voraussichtlich vom 1. 10. 1938 an aktiven Wehrdienst zu leisten.

2. Zur Musterung 1937 haben sich alle Dienstpflichtigen des Geburtsjahrganges 1917 zu stellen, soweit sie sich nicht z. Zt. der Musterung in der Wehrmacht, der SS-Verfügungstruppe oder im Reichsarbeitsdienst befinden. Ferner haben sich alle Dienstpflichtigen der Geburtsjahrgänge 1914, 1915 und 1916, die bei den Musterungen 1935 und 1936 zurückgestellt worden sind und diejenigen, bei denen die Zurückstellungsfrist abgelaufen oder der Zurückstellungsgrund weggefallen ist, sowie diejenigen Wehrpflichtigen dieser Jahrgänge, die bei der Einstellung zum aktiven Wehrdienst seit dem Herbst 1936 zeitlich untauglich befunden und schließlich diejenigen, die bei der Einstellung zum Reichsarbeitsdienst im Herbst 1936 oder April 1937 zeitlich oder dauernd untauglich befunden und entlassen worden sind, erneut zur Musterung zu stellen.

Die Musterung für die in der Stadt Bautzen wohnenden Dienstpflichtigen findet am 22., 23. und 24. Juni 1937 im Vereinshaus Christlicher Junger Männer, Töpferstraße Nr. 23, statt, und zwar haben sich zu stellen:

Jahrgang 1917:

Dienstag, den 22. Juni 1937, 6,45 Uhr, Dienstpflichtige und den Anfangsbuchstaben A—L

Mittwoch, den 23. Juni 1937, 6,45 Uhr, Dienstpflichtige mit den Anfangsbuchstaben M—Z.

die Zurückgestellten der Jahrgänge 1914, 1915 und 1916:

Donnerstag, den 24. Juni 1937, 6,45 Uhr.

3. Zur Aushebung 1937 haben sich alle tauglich 1 und 2 befundenen Dienstpflichtigen der Geburtsjahrgänge 1914 (soweit noch vorhanden) 1915 und des 1. Vierteljahres 1916 zu stellen, soweit sie sich nicht zur Zeit der Aushebung in der Wehrmacht, der SS-Verfügungstruppe oder im Reichsarbeitsdienst befinden. Die auszuhebenden Dienstpflichtigen, die während der Aushebungszeit in Reichsarbeitsdienstunterkünften untergebracht sind, werden durch die Meldeämter des Reichsarbeitsdienstes zur Aushebung vorgeführt.

Dienstpflichtige, die einem auszuhebenden Jahrgang angehören, und einen Annahmeschein besitzen, aus dem hervorgeht, daß sie als Freiwillige für einen Truppenteil der Wehrmacht oder der SS-Verfügungstruppe angenommen sind, sind von der Gestellung zur Aushebung befreit, ebenso die Dienstpflichtigen dieser Jahrgänge, deren Tauglichkeitsgrad nur „bedingt tauglich" lautet. Sie werden bei Bedarf ohne persönliche Vorstellung zur kurzfristigen Ausbildung von 8 Wochen Dauer herangezogen.

Dienstpflichtige der Geburtsjahrgänge 1914, 1915 und 1. Vierteljahr 1916, die zurückgestellt waren und bei der Musterung 1937 für tauglich (früher tauglich 1 und 2) befunden werden, werden sogleich bei der Musterung zur Erfüllung ihrer zweijährigen aktiven Dienstpflicht ausgehoben. Beim Jahrgang 1915 und 1. Vierteljahr 1916 ist jedoch Voraussetzung, daß die Betreffenden den Reichtarbeitsdienst abgeleistet haben.

Die Aushebung für die in der Stadt Bautzen wohnenden in Ziffer 3 näher bezeichneten Dienstpflichtigen findet am 13. Jul 1937, 8,45 Uhr, im Restaurant Schützenhaus statt.

4. Ein Dienstpflichtiger, der durch Krankheit an der Gestellung zur Musterung oder Aushebung verhindert ist, hat hierüber ein Zeugnis des Amtsarztes einzureichen.

5. Ein Dienstpflichtiger, der am Musterungs- oder Aushebungstage aus zwingenden Gründen vom Ort seines dauernden Aufenthaltes abwesend ist, hat Dauer und Grund der Abwesenheit und seine Anschrift während dieser, möglichst zwei Wochen vor Beginn der Musterung und Aushebung dem Wehrpflichtamt mündlich oder schriftlich mitzuteilen.

6. Die Versänmung der Gestellungsfrist entbindet nicht von der Gestellungspflicht.

7. Wer seiner Gestellungspflicht nicht oder nicht pünktlich nachkommt, wird, wenn keine höhere Strafe verwirkt ist, mit Geldstrafe bis zu 150 RM oder mit Haft bestraft und kann überdies mit polizeilichen Zwangsmaßnahmen zur sofortigen Gestellung angehalten werden.

8. Die Dienstpflichtigen haben sich an dem für sie in Betracht kommenden Musternngs- und Aushebungstage zu der angegebenen Zeit pünktlich einzufinden. Sie haben sauber gewaschen, mit geschnittenem Haar und mit sauberer Wäsche zu erscheinen. Bade- oder Sporthose ist mitzubringen.

9. Der Dienstpflichtige hat zur Musterung bezw. Aushebung, soweit noch nicht geschehen, vorzulegen:

a) den Geburtsschein,
b) Nachweise über seine Abstammung, soweit sie in seinem oder seiner Angehörigen Besitz sind (Ahnenpaß);
c) die Schulzeugnisse und Nachweise über seine Berufsausbildung (Lehrlings- und Gesellenprüfung);
d) das Arbeitsbuch; dieses hat der Unternehmer dem Dienstpflichtigen zu diesem Zwecke auszuhändigen;
e) Ausweise über Zugehörigkeit zur HJ (Marine-HJ, Luftsporteinheit der HJ); zur SA (Marine-SA), zur SS, zum NSKK, zum NS-Reiterkorps, zum Deutschen Seglerverband, zum DLV (Deutscher Luftsportverband) und über die Ausbildung in diesem, zum RLB (Reichsluftschutzbund), zum FWGM (Freiwilliger Wehrfunk — Gruppe Marine), zum DASD (Deutscher Amateursende- und Empfangsdienst), zur TN (Technische Nothilfe), zur Freiwilligen Sanitätskolonne (Roten Kreuz), zur Feuerwehr.
f) den Nachweis über den Besitz des Reichssportabzeichens oder des SA-Sportabzeichens;
g) Freischwimmerzeugnis, Rettungsschwimmerzgs, Grundschein, Leistungsschein, Lehrschein der Deutschen Lebensrettungsgesellschaft (DLRG);
h) den Nachweis über fliegerische Betätigung, für Angehörige des fliegerischen Zivilpersonals der Luftwaffe, der Luftverkehrsgesellschaften und der Reichsluftverwaltung die Bescheinigung der Dienststellenleiters über fliegerisch-fachliche Verwendung und Art der Tätigkeit;
i) den Führerschein (für Kraftfahrzeuge, Motorboote);
k) die Bescheinigung über die Kraftfahrzeugausbildung beim NSKK-Amt für Schulen-, den Reiterschein des Reichsinspekteurs für Reit- und Fahrausbildung;
l) den Nachweis über Seefahrtzeiten — Seefahrtbuch —, über den Besuch von Seefahrtschulen, Schiffingenierschulen, der Debegfunkschule — Patente —,
m) den Nachweis über die Ausbildung beim Roten Kreuz;
n) das Sportseefischerzeugnis, den Führerschein des Deutschen Seglerverbandes, den Schein C einer Seesportschule, das Seesportfunkzeugnis·
o) den Nachweis über geleisteten Arbeitsdienst (Wehrpaß), Arbeitspaß oder Arbeitsdienstpaß, Dienstzeitenausweise, Pflichtenheft der Studentenschaft,
p) den Nachweis über geleisteten aktiven Dienst in der Wehrmacht, Landespolizei oder SS-Verfügungstruppe;
q) den Annahmeschein als Freiwilliger der Wehrmacht, des Reichsarbeitsdienstes oder der SS-Verfügungstruppe,
r) 2 Lichtbilder (37 mal 52 mm), in bürgerlicher Kleidung ohne Kopfbedeckung), wenn sie bisher noch nicht abgegeben werden konnten.
Dienstpflichtige mit Sehfehlern haben das Brillenrezept mitzubringen.

10. Etwaige Zurückstellungsanträge sind spätestens zwei Wochen vor der Musterung oder Aushebung schriftlich bei dem Wehrpflichtamt einzureichen. Die erforderlichen Beweismittel sind mitzubringen.

11. En Anspruch auf Reisekosten und Entschädigung für entstandenen Lohnausfall besteht für die Dienstpflichtigen nicht.

12. Dienstpflichtige, die seit der Erfassung einen Wohnungs- oder Wohnsitzwechsel vorgenommen und bei der polizeilichen Meldebehörde oder beim Wehrmeldeamt noch nicht gemeldet haben, haben dies sofort nachzuholen.

Bautzen, am 7. Juni 1937.

Der Oberbürgermeister.

Třeća etappa jězby kolesarjow po Němskej

Jako ßo wutoru dopołdnja koleßarjo po Němſkej ſ Kamjenizy na 205 km. dołhu tſeczu etappu do Erfurta puſchczichu, ßmaleſche ßłónzo njeßmilnje. Hdyž běchu Lipſk pſchejěli, pſchekwapi koleßarjow czěžke njewjedro, kotrež jich hacž do ßameho Erfurta pſchewodzeſche. Wudyrjenje njewjedra bě ſe ſignalom ſa kołwrótne honjenje. Pſchi tym ſta ßo wobžarujomne njeſbožo. Franzowſa Gallien a Dana Jacobſen, kotrajž po ſwucženju na lěwym boku dróhi jědzeſchtaj, ſraſyſchtaj pſchi wulkej lijeńzy do awta, tak ſo dyrbjachu jeju dla ſtſchaßenja moſow do khorownje we Weißenfelſu dowjeſcž. Krótko po tym dyrbjeſche Barlinjan Kutſchbach wupſchahnycž, dokelž bě ßo jemu pedal ſkamał. S tym je Kutſchbach dotalne wuhlady, ſo budze jedyn ſ prěnich, dyrbjał puſchczicž. Někotre kilometry pſched kónzom dyrbjeſche tež Frankobrodzan Roth poſaſtacž, puſchczi pak ßo po někotrych mjeńſchinach ſa towarſchemi a jemu ßo poradzi, ſo jako prěni wottyknjeny kónz dozpě. Otto Weckerling ſ Magdeburga 3 mjeńſchiny po dobyczerju jako 11. na wottyknjeny kónz pſchijědze.

Dotalne powſchitkowne pohódnoſczenje: 1. Weckerling 26:56:39; 2. Diederichs 27:01:05; 3. Roth 27:03:52; Bautz, Bizzi a van Herzele kóždy po 27:03:53.

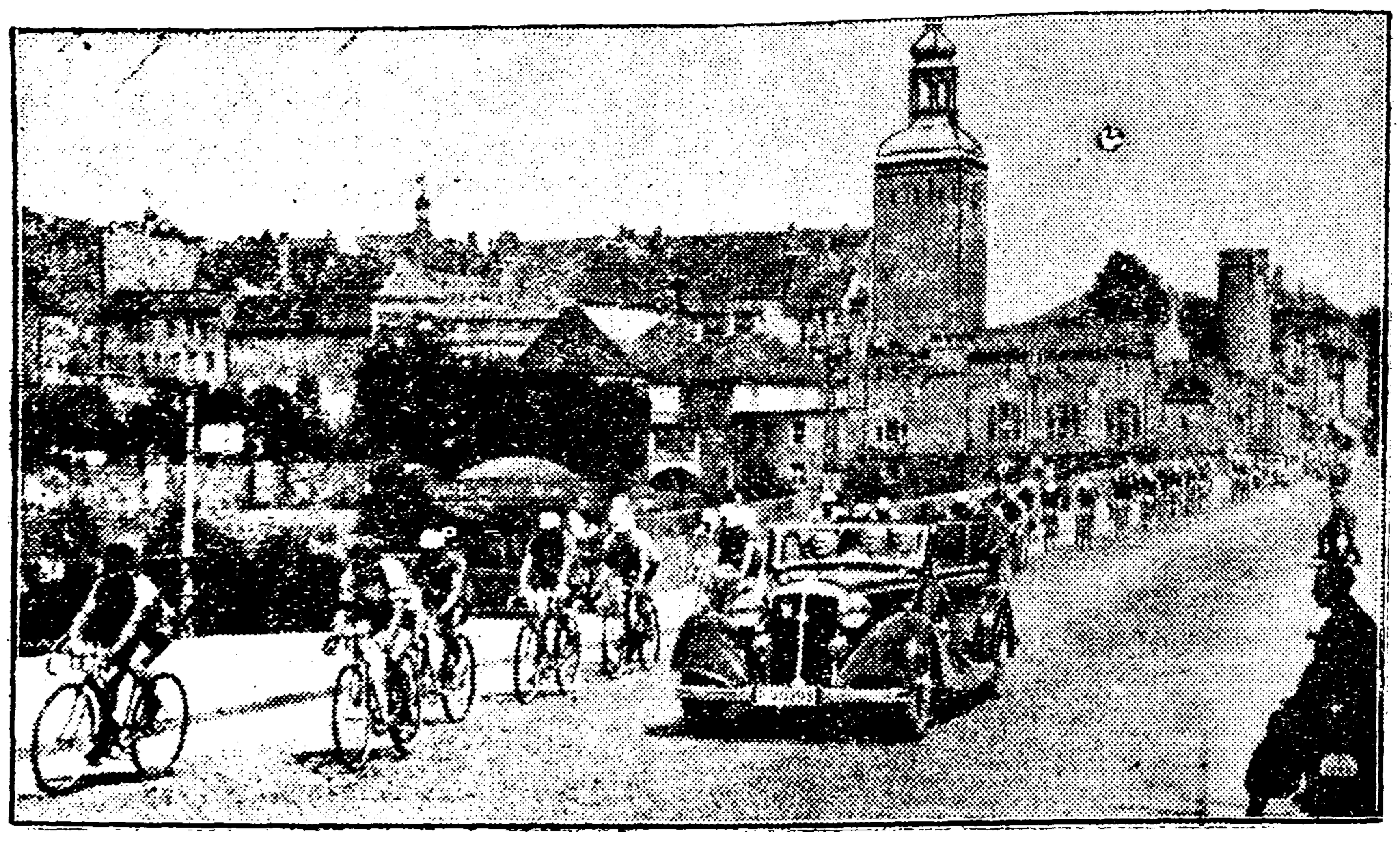

Koleßarjo po Němſkej w Budyſchinje.

Dortmundſki Diederichs wuńdze w druhej etappje w jěſbje po Němſkej, kotraž ſ Wrótßławja hacž do Kamjenizy doßahaſche, jako dobyczeř. Tu widzimy, kak koleßarjo pſches Krónprynzowſki móſt w Budyſchinje czěrja. (Schirner, M

Diedreichs na pſchemóžaze waſchnje w druhej etappje w jěſbje po Němſkej doby.

W druhej etappje w jěſbje po Němſkej, kotraž ſ Wrótßławja do Kamjenizy wjedzeſche, Dortmundſki Diederichs ſ wurjadnym dokonjenjom pſchekwapi. S 5 mjeńſchinami pſchedſkoka dojědze do Kamjenizy jako dobyczeř (Schirner, M.)

Dźewjeć

(B. Krawz.)

Běſche něhdy dzewjecž kurjatkow. Wóßom měſachu wſchelake mjena; dzewjatemu mjenowachu **Pipka**. Nadendze-li kokoſch (pata) ſornjatko, radowaſche ßo wóßom kurjatkow, ale dzewjate bě pokhmurjene: „Schkoda, ſo je naß dzewjecž! Hdy bych ßama była, by kóžde ſornjatko moje było!" Nas ßlubi pata kurjatkam, ſo jim kłóſki pſchinjeße, nańdze-li je na ſchczerniſchczu ſa płotom; pſchelecżi płót, kurjatka czakachu na dworje. Wóßom ſ nich ßo wjeßeleſche, kak ßo budza do kłóſkow dzělicž, ale Pipka ßej myßleſche: „Pónđu maczeřzy napſcheczo a woſmu ßebi zhłu kłóſku!"

A poda ßo tajnje na pucž. Ale daloko njedóńdze. W ſahrodze bě jamka a jako Pipka khwataſche, padny do njeje a njeſamó ſ njeje wulěſcž. Bědzeſche ßo, ſkorzeſche, ale nichtó to njeßłyſcheſche. Pata ßo mjes tym wróczi, po druhim puczu, a hdyž kurjatka ſliczi, ſpóſna, ſo tu jene njeje. A wopraſcha ßo: „Hdze je naſcha Pipka?" Ale nichtó niczo wo Pipzy njewědzeſche. Kurjatka ßo rosběžachu po dworje, a jene poda ßo tež na jahrodu. Tam ſaßłyſcha, kak něchtó ſkorzeſche; běžeſche ſa hłoßom, bórſy nadeńdze Pipku w jamje.

„Czakaj, czißnu czi hałožku dele a wuſkoczíſch won!"

Pipka poſtupi na pruczik, ale ſ jamki wulěſcž njeſamó.

Kurjatko pſchinoſchowaſche ßuche liſcže, ßmutliczki, pěſk a kamuſchki, ale jamka bě hiſchcže pſchehłuboka, a Pipka ßo ſtajnje dale bědzeſche: „Sahinu, ja wboha, ſahinu! Schkoda, ſo tu njejßu te druhe!"

Tohodla běžeſche kurjatko po te druhe a wſchitke a tež pata mjetachu do jamki telko drjewka, liſcža, trawy, hałožkow, kſchemjeńkow, ſtwjelzow, hruſlow a wſcheho, ſchtož po ſahrodze namakachu. Jamka ßo tak ſpěſchnje wupjelni a Pipka poſtupowaſche wyſche a wyſche. Nadobo hop! wuſkoczi ſ dołczka a ſ radoſczu ſawoła: „Derje, ſo je naß dzewjecž! Hdy bych była ßama, bych w jamzy ſahinyła!"

Radio

Schtwórtk 10. junija ßo słyſchi.

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6.30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcže. 11.40 wo wutwarjenju prawa herbſkich dworow. 12 konzert w dzěłarni (ſ Hamburga). 12.55 czaßowe ſnamjo. 13 ßbožopſchecža. 13.15 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja). 13.45 powěſcže. 14 wſchelaka hudźba. 15.15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 18 taczele. 18.45 wo ſporcže. 19 k ßwjatokej. 19.45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcže. 20.10 klavěrna hudźba. 20.40 dujeřſka hudźba. 22 powěſcže, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22.30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6.30 rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſcže. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 konzert w dzěłarni (ſ Hamburga). 13 powěſcže. 13.15 pſchipołdniſchi konzert (ſ Frankurta). 14 powěſcže. 14.15 taczele. 15.50 ſ Braſilſkeje. 16 popołdniſchi konzert. 19.10 ludowe ſpěwy a reje ſe wſcheho ßwěta. 21 powěſcže, wjedro ſa pſchichodne 10 dnjow. 21.15 konzert ſe ſtareho Wina. 22.30 powěſcže.

Barlin: 20.10 wjeßeły Barlinſki rejwanſki wjeczor. — **Wrótßław:** 20.10 wjeßeły rejwanſki wjeczor. — **Köln:** 20.10 ſymfoniſki konzert. — **Frankfurt:** 20.10 konzert po pſcheczach. — **Win:** 19.25 „Rheingold". — — **Warſchawa:** 20 ſymfoniſki konzert. — **Praha:** 20.55 ſabawny konzert.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

Centralne dziwadło pokaſuje hacž do pjatka wjeßełu hru „Gordian Tyrann". S hłownym hrajerjom pſchedſtaji ßo ſnaty Ferdl Weiß w dwójnej róli. Wutrobity, njepſcheſtawazy ßměch a radoſcž wubudzi tutón film a tohodla je lubowarjam ßměſchnych hrow witany. We pſchedprogrammu pſchedwjedze ßo ſajimawy Ufa-ſynkotydzeń a powuczazy kulturny film „Wopory ſandzenoſcže".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 132 — Budyšin — Štwórtk 10. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Francowski křižak do Kiela přijěł

Franzowſki kublańſki kſchiżak „Jeanne d'Arc“ je ẜrjedu dopołdnja pſchi najrjeńſchim wjedrje ſ Kowna do Kiela pſchijěł. Jeho wopyt w Kielſkim wójnſkim pſchiſtawje budźe tydźeń tracź. 9000-tunowſki kſchiżak je ẜo w lěcźe 1931 natwaril. Kſchiżak ſteji pod roskaſom móŕſkeho kapitana Lathama a ma 600 mużi wobẜadki.

Jako łódź do Kielſkeje Fördy jědźeſche, wona 21 wutſěłow krajneho ſaluta wutſěli. Sdobom ẜo němſke barby na jeho prědnim ſcźeżoru pokaſachu. Na tutón ſalut a na poſdźiſche 19 wutſěłow k poſtrowej kommandowaźeho admirala namóŕniſtwoweje ſtazije ſa Rańſche morjo admirala Albrechta ſalutiſka batterij w Fridrichshorſtu wotmołwi.

Franzowſka łódź je hiżo wot oktobra lońſcheho lěta na ẜwětowym pucźowanju. S Kiela ẜo wona do Kopenhagena a Amſterdama poda.

W podſeńſkej ẜwjatnizy namóŕniſtwoweho cźeſtneho pomnika w Laboe je ẜo ẜrjedu popołdnju cźicha wopomnjeńſka ẜwjatocźnoſcź wotměła, pſchi kotrejź je kommandant franzowſkeho kublańſkeho kſchiżaka „Jeanne d' Arc“, móŕſki kapitan Latham, wěnz położil. Pſchi tutej ẜwjatocźnoſcźi běſche Kielſki twjerdźiſnowy kommandant konteradmiral Mewis pſchitomny. Němſke wójnſke namóŕniſtwo a franzowſki kſchiżak běſchtaj cźeſtnu kompaniju ſ hudźbu póẜłałoj.

Chinescy hosćo pola dr. Schachta

Němſki hoſpodaŕſki miniſter a preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht je ẜrjedu k cźeſcźi chineſkeho finanzneho miniſtra dr. Kunga a chineſkeho namóŕniſtwoweho miniſtra Chenga, każ też knježich jeju pſchewoda w ẜwjedźeńſzy wupyſchenych měſtnoſcźach preſidija němſkoſtatneje banki wjecźorne witanje wuhotował, pſchi kotrymż ẜo pſchecźelſke poczahi mjes němſkim ſtatom a Chinu na wurjadnje wutrobne waſchnje pokaſachu.

Němſki hoſpodaŕſki miniſter **dr. Schacht** dopominaſche, ſo je dr. Kung ſe ẜylnej reformu měny chineſku měnu jenu najkrucźiſchich měnow ẜwěta ſcźinił. Wón pak też wo wulkich **móżnoſcźach hoſpodaŕſkeho wndoſpołnjenja mjes Němſkej a Chinu** poręcźa.

Ekſelenza **Kung** wotmołwi, ſo je Němſka ſ tym, ſo je jemu titul cźeſtneho doktora Charlottenburgſkeje Techniſkeje wyẜokeje ſchule ſpożcźiła, Chinu cźeſcźiła. **China Němſku jako ẜwojeho najbliżſcheho pſchecźela wobhladuje,** ſ kotrymż ju kulturne a hoſpodaŕſke ſwjaſki ſwjaſuja.

Blomberg w Taorminje

Generalny pólny marſchall ſ Blomberg je ſ pſchewodom ẜwojeje dźowki na Muſſoliniowej privatnej jachcźe do ſiziliſkeho měſta Palerma pſchijěł. Najwyſchſche wojeŕſke a ſtronine wyſchnoſcźe němſkeho wójnſkeho miniſtra pſchi jeho pſchijědźe powitachu. Pſchi jěſbje po měſcźe jeho wobydleŕſtwo ſtrowjeſche. Wutoru popołdnju generalny pólny marſchall ſ Blomberg do Taorminy pucźowaſche, hdźeż někotre dny k wocźeŕſtwjenju woſtanje.

Nowe šćuwanja jendźelskich nowin

Pucźowanje němſkeho wójnſkeho miniſtra generalneho pólneho marſchalla ſ Blomberga do Italſkeje wěſtym jendźelſkim nowinam měra njedawa. Hdyż wumyẜleńka wo podawanju brónjow ſa abeẜynſkich ſběžkarjow njeje ſkutkowała, dźěłacźeŕſke nowiny „Daily Herald“ nowe łżě wunoſchuja, ſ kotrymiż chcedźa mjes Němſku a Italſku njedowěru rosẜywacź.

Tute nowiny piẜaju, ſo je ẜo Blomberg pſchecźiwo italſkej politizy a jeje naprawam ſtajił. Wone ẜamo wudawaju, ſo je wón italſkich ſtatnikow ẜamo napominał, ſo ẜo „njebychu dlěje pſchecźiwo Jendźelſkej a ſbytnej Europje ſtajeli“.

Każ ẜo ſdawa, je ẜo tuta łża woẜebje ſa faſchiſtiſke nowiny a italſki lud piẜała, kotrehoż wěra do ſpuſchcźomnoſcźe němſkeho pſchecźelſtwa dyrbi ẜo najſkerje ſakhablacź. Tola ſ tuteje ſtrony wěſcźe prawa wotmołwa njewuwoſtanje.

Neurath wopyta němſku ſchulu w Beogradźe.

Němſki ſwonkowny miniſter ẜwobodny knjes ſ Neurath je ẜrjedu dopołdnja ſ pſchewodom němſkeho wupóẜłanza ſ Heerena němſku ſchuln w Beogradźe wopytał. Potom je ẜo do Topole podał, ſo by k rowu krala Alekſandra I. wěnz położił.

Němski zwonkowny minister w Sofiji

Němſki ſwonkowny miniſter ẜwobodny knjes ſ Neurath je ẜrjedu popołdnju ¼6 hodźin we woẜebitym lětadle k wopytej bołhaŕſkeho knježeŕſtwa do Sofije pſchilecźał. Lětaniſchcźo běſche ſe ſelenej pychu a němſkimi a bołhaŕſkimi khorhojemi wupyſchene.

Na lětaniſchcźu bołhaŕſki miniſterſki preſident Kjoſſeiwanow němſkeho ſwonkowneho miniſtra wutrobnje powita. Potom němſki ſwonkowny miniſter pſchi ſynkach narodneje hymny wobeju krajow nimo fronty cźeſtneje kompanije bołhaŕſkeho lětaŕſtwa krocźeſche. Hdyż němſki hóſcź do hotela jědźeſche, jeho wobydleŕſtwo na dróhach wutrobnje ſtrowjeſche. Cyłe měſto běſche bohacźe ſ khorhojemi wupyſchene.

W hotelu ẜo bołhaŕſki miniſterſki preſident a ſwonkowny miniſter hiſchcźe khwilku ſe ẜwobodnym knjeſom ſ Neurathom rosrěcźowaſche. Tutón pak ẜo na to do kralowſkeho hroda poda a ẜo do liſcźiny wopytarjow ſapiẜa.

*

Sofijſke nowiny němſkeho ſwonkowneho miniſtra ſ wutrobnymi naſtawkami witaja. Knježeŕſtwowe nowiny „Dźenẜa“ piẜaju, ſo ẜo mała ſeẜłabjena Bołhaŕſka, kotruż dołhi cźaẜ nichtó njeej wobkedźbowal a kotrejeż wobdźělenje na mjeſenarodnym żiwjenju njeje měło wjele woſnama, ẜo němſkemu knježeŕſtwu dźakuje, ſo je nawjedowarja ſwonkowneje politiki do Sofije póẜłało, cźim bóle, ſo je ẜwobodny knjes ſ Neurath prěni ſaſtupjeŕ wulkomozy, kiż Bołhaŕſku po lětdźeẜatkach wopyta.

*

Runje każ jendźelſke też franzowſke nowiny, wopyt miniſtrow w krótkorańſchej Europje ẜylnje wobkedźbuja. To płacźi woẜebje wo wopytach němſkeho ſwonkowneho miniſtra ſ Neuratha. Wěſtym franzowſkim ẜo politika doroſumjenja, na kotruż je ẜo pſchi miniſtrowym wopycźe w Beogradźe ſnowa pokaſało, najſkerje njeſpodoba, a tehodla maju wſchelake wuſtajecź.

Najwótriſcho piẜaju Pariżſke nowiny „Echo de Paris“. Wone ẜo woẜebje pſchecźiwo dwěmaj myẜlomaj w hamtſkim woſjewjenju wobrocźeja, mjenujzy, ſo matej wobě knježeŕſtwje jenaki nahlad wo politiſkim położenju a ſo politika wobeju krajow ſa jedyn ſaměr dźěła a ſ tym europſkemu měrej pſchinoſchuje. „Echo de Paris“ piſche, ſo ẜo tajke ſtejiſchcźo Juhoẜłowjanſkeje njemóże ſ politiku Małeje ententy ſjednocźicź. Tute nowiny ſkóncźnje wot franzowſkeho knježeŕſtwa żadaju, ſo by poẜyłki a kredity ſa juhoẜłowjanſke wójſko ſawrěło.

Nowiny „Echo de Paris“ pak ẜo też ſ rěcźowanjemi pólſkeho ſtatneho preſidenta a pólſkeho ſwonkowneho miniſtra w Bukareſtu ſaběraju a ẜo boja, ſo móże ẜo ſ nimi antikommuniſtiſka myẜl w Rumunſkej ſeẜylnicź. Pariżſke nowiny „Temps“, kiż ſwonkownemu miniſterſtwu bliſko ſteja, pak położenje jara měrnje poẜudźuja a najpomnjeja, ſo je wuprajenje miniſterſkeho preſidenta Stojadinowicźa wo měrnych tendenzach juhoẜłowjanſkeho knježeŕſtwa we wobłuku mjeſenarodnych wucźinjenjow Franzowſku ſměrowało, dokelż ẜo najſkerje nima ſakładne pſcheměnjenje juhoẜłowjanſkeje ſwonkowneje politiki wocźakacź.

Němſko-pólſka żeleſnićſka konferenza w Krakowje.

W pólſkim měſcźe Krakowje ẜu ẜo wuradźowanja němſko-pólſkeje żeleſniſkeje konferenzy ſapocźałe. Konferenza ma ſchtyri dny tracź.

Amerikanske wikowańske łódźstwo ma so wutworić

Preſident Rooſevelt je na konferenzy nowinarjow ſdźělił, ſo je ſwjaſkowy kongreẜ wo pſchiſwolenje najprjedy 10 milijonow a poſdźiſcho 150 milijonow dollarow ſa wutwarjenje wikowańſkeho łódźſtwa namołwjał. Wón na to pokaſa, ſo ẜo w Amerizy ſ wuwjaczom někotrych tankowych parnikow hiżo lěta dołho njeẜẜu wjazy paẜażěrſke a tworowe łódźe twarile. Tehodla ma ſa wulki cźaẜ, ſo ẜo amerikanſke wikowańſke łódźſtwo powjetſchi.

Preſident Rooſevelt njeje prajił, cźehodla k tajkemu khwatkej pohonja. S pſchiẜłuſchneho měſtna pak je ẜo ſhoniło, ſo je Londonſka konferenza jendźelſkeho ẜwětoweho knježſtwa ſ pſchicźinu preſidentoweho rosẜudźenja. Na konferenzy je ẜo wobſamkło, ſo ma ẜo Kanada pſchi twarjenju wulkeju paẜażěrſkeju a tworoweju parnikow podpjeracź. Tute parniki maju mjes połnóznej Ameriku a Kanadu jěſdźicź a amerikanſkemu łódźſtwu konkurrenzu cźinicź.

Knježeŕſtwo chce łódźeŕnje pſchi twarjenju łódźow ſ dołhokhwilnymi pożcźonkami podpjeracź. Pożcźonki móża hacź do 75 prozentow twarſkeho pjenjeſa wucźinicź. Sa to pak ſměje knježeŕſtwo na dołhe lěta prawo kontrollowacź, kak ẜo łódźe wużiwaju. Wono móże potajkim ſadźěwacź, ſo ẜo pſchedadźa a móże pſchi mjeſenarodnych ſchmjatańzach wot łódźeŕnjow żadacź, ſo ẜo knježeŕſtwowej politizy podwola. Nowe wikowańſke parniki ẜo tak natwarja, ſo móža ẜo we wójnje jako pomozne wójnſke łódźe wużicź.

Amerikanske město pod terrorom strajkowacych

Něhdźe 5000 naſchcźuwanych ſtrajkowazych je hodźiny dołho amerikanſke měſto Lanſing pſcheſcźěhało. Woni awtomobile prěki pſches dróhu ſeſtorkachu a tak wſchitkón wobkhad ſaſtajichu, woblěhachu klamy, fabriki a banki a wobẜadźichu kwartěr polizije, radnizu a druhe ſjawne twarjenja.

Wjednizy dźěłacźeŕſkich ſwjaſkow běchu ſ pſchehnatym wudawanjom ſtrajkowazych roshorili. Běchu jim pow... dali, ſo ẜu ſ wóẜom ſtrajkowazymi ſtrażerjemi, woẜ... żónſkimi, hrubje ſakhadźeli a jich do jaſtwa wotwje... Wjednizy dźěłacźeŕſkich ſwjaſkow ẜu ſ rajnymi naprawa... hroſyli, jeli ſo gouberneur ſtrajkowazych njepuſchcźi.

Mexikanſki petrolejowy ſtrajk ẜo njezapzy ſkóncźił.

Swjaſk mexikanſkich petrolejowych dźěłacźerjow je wutoru wjecźor ſpěſchnje wobſamknył, ſo ẜrjedu pſchipołdnju w 12 hodźinach pſcheſtanje ſtrajkowacź. S dźěłom pak hakle ſchtwórtk ſapocźnu.

42 nowych lětadłowych eskadrow w Jendźelskej

Każ Londonſke nowiny „Morning Poſt“ piẜaju, je ẜo wot ſpocźatka noweho brónjeńſkeho programma 42 nowych lětadłowych eſkadrow poſtajiło. Mjes nimi je jenoż 11 wojowańſkich eſkadrow. Jendźelſke domjaze wojeŕſke lětaŕſtwo ma někſole 113 eſkadrow. Licźba frontiſkich lětadłow leżi mjes 1200 a 1400. Shromadnje ſ lětadłami w ſbytnych dźělach jendźelſkeho ẜwětoweho knježſtwa wucźinja licźba frontiſkich lětadłow něhdźe 1700 hacź 1900. Nowe bombowe lětadła móża pſchi połnej cźeẜi w pſcheręſku 450 kilometrow ſa hodźinu lecźecź.

Srěcźenja dla łojenja wjelrybow.

W Londonje je wutoru dźewjecź knježeŕſtwow mjes nimi němſke, ſrěcźenje podpiẜało, ſ kotrymż ẜo łojenje wjelrybow rjaduje.

Londonſkich ſtrajkowych ſchcźuwarjow wotẜadźili.

Wubjerk omnibuẜowych pſchiſtajenzow, kotrychż kommuniſtiſke ſmyẜlenje je było ſ pſchicźinu ſtrajka na Londonſkich omnibuẜach, je ẜo hacź na dalſche wotẜadźił. Wukonjazy wubjerk ſwjaſka tranſportiſkich dźěłacźerjow je jón wotſtronił.

Baldwinowy ſemjanſki titul.

Prjedawſchi jendźelſki miniſterſki preſident Baldwin, kiż je ẜo do hornjeho ẜejma powołał, je wobſamknył, ſo titul „Viſcount Corvedale and Earl Baldwin of Bewdley“ pſchijima.

Lord Plymouth w Kownje.

Parlamentariski podsekretar w jendźelskim swonkownym hamcźe lord Plymouth je wutoru popołdnju s Rigi na dwaidnjowy wopyt do litewskeho hłowneho města Kowna pschischoł.

Seßylnjenja sa generala Franka.

Kaž ßo s Londona powě, ßo wocźakuje, so ßo wójsko generala Franka khětro seßylni. Jendźelske nowiny rosprawjeja, so je dozyła 100 000 muži nowych wusběhnyło a wuwucźiło. 40 000 pschińdźe pjecza s Marokkowskeje a 60 000 je młodych milizskich wojakow, kiž ßu ßo tsi měßazy wuwucźowali.

Stalinowa macź wumrěła.

Kaž Tifliske nowiny „Sarja Wostoka" pißaju, je 4. junija w Tiflisu Stalinowa macź Katharina Schugaschwili na sahorjenje płuzow 77 lět stara wumrěła. Napadne je, so Moskowske nowiny njeßmědźachu wo ßmjercźi Stalinoweje macźerje pißacź.

Powěsće z cyłeho swěta

Czežke njewjedro w połnóznych Ssmolinach (Harzu).

Wutoru popołdnju sychnowasche czežke njewjedro w krajinje połnóznych Ssmolinow, kotrež bě se sliwkom krupobiczom a czežkim njewjedrom sjednoczene. Wulke hromady wody walachu ßo s horow a ßo na pólnych puczach a dołczkach k torhazym rěkam nahromadźichu a na polach Beckenstedta, Deerheima a Osterwiecka we wokrjesu Wernigerode wulku schkodu naczinichu. Žito leži kaž k semi steptane. W Deersheimje ßo wody do domow dobychu a wotpławichu wscho, schtož njebě krucźe pschiczinjene. Tam dyrbjesche ßo SA a wohnjowa wobora do wukhowakskeho dźěła sastajicź. Pola Osterwiecka stejachu schreberske sahrodki sdźěla hischcźe posdźe wjeczor pod wodu.

Wulki woheń w schamottarni w Marktredwizy.
3 czežzy a 2 lohkosranjenej.

Ssrjedu popołdnju wudyri w jenej městnoscźi Marktredwitzskeje schamottarnje (Didierske twornje) woheń, kotryž ßo tak spěschnje rosschěri, so dyrbjachu dźěłacźerjo, kotsiž pschi pjezach dźěłachu, cźěkajo fabriku wopuschcźicź. Sa někotre hodźiny spali ßo zyły nowotwar, ßuschernja a dźěl měschernje se wschěmi maschinami a se wschěmi ßurowisnami hacź na sakładne murje. Woheń bě ßo na fabriku w 100 metrow dołhoscźi a 40 metrow schěrokoscźi rosschěril. Pschi wulkej horzocźe běchu haschcźrske dźěła jara wobcźežne. Bohužel ßo dwaj wobornikaj a jedyn ßußod fabriki, kotryž pschi haschernskich dźěłach pomhasche, czežzy sranichu. Dale ßo wjele wosobow lohzy srani.

Nowe sapuscźenja w Lavantskej dolinje.

Hižo loni bě Lavantska dolina w Korutanskej s powodźenjom a semjerzenjom wjele schkody pocźerpiła. Wutoru wjeczor rospuschcźi ßo nowe czežke njewjedro. Luki a pola 60 kilometrow dołheje doliny, kotraž je ßwojeje płódnoscźe dla derje snata, buchu sniczene a mosty swottorhane. Sadwěluje wojowachu wobydlerjo pschecźiwo ßo s horow walazym wodam. Pschi wukhowarskich dźěłach tež jena wosoba žiwjenje shubi. Wězna schkoda je jara wulka.

Łódźne njesbožo na Rhynje.

Czežke njewjedro we wjeczornej Němskej je tež łódźne njesbožo na Rhynu sawinowało. Jena s najwjetschich łódźow na Rhynje, czołm „Oranje III", nakładźena s 50 000 zentnarjemi briketow, pola Trechtinghausenow do rěcznych kamjenjow sawadźi, dokelž běchu łódźnizy w njewjedrje wschón wuhlad shubili. Czołm rospadny do tsjoch dźělow a podnuri ßo sa tsi mjeńschiny. Wobßadka móžesche ßo w poßlednim wokomiku wukhowacź. Podnurjeny czołm je sa rěczne łódźstwo se straschnym sadźěwkom.

Satepjeny wohrožuje sastaranje města s wodu.

Njedźelu ßo wulětnik w 25 metrow hłubokej sawjerje wodaŕnje we Wapjenizach satepi, kotraž město Bielizy w Pólskej (něhdźe 20 000 wobydlerjow) s wodu sastaruje. Dokelž njemóžachu cźěło dotal namakacź, je sastaranje města s wodu wohrožene. S Gdynje je ßo woßebity podnurjer sawołał, kotryž ßo wutoru 12 krócź na dno sawjery podnuri, njemóžesche pak dotal cźěło namakacź. Sa cźěłom ßo dale pyta. Sastaranje města Bielizy s wodu ma ßo dla stracha sajědojcźenja sastajicź, njenamaka-li ßo cźěło.

Hdyž maja ßo pczołki na pastwu dowjescź.

Roshorjazy pschipad sta ßo tute dny na Londonskim lětanischczu w Croydonje. Pilot, kotryž dyrbjesche kołcźe do Schottyskeje s lětadłom pschewjescź, pytny runje jako chzysche startowacź, so bě ßo jedyn s kołczow wotewril. Hnydom na to roslecźa po lětadle wjele tyßaz pczołkow a wohrožowachu pilota. Tutón dyrbjesche cźěknycź a hakle wohnjowa wobora móžesche pczołki sasßo do kołcźa sesběracź.

Před župnym appellom w Kamjencu

Pschichodnu njedźelu 13. junija wotměje ßo w Kamjenzu župny appell sa Kanschu Sakſku. Něhdźe 20 000 muži politiskeho nawjednistwa, SA, SS, NSKK, dźěłaćnskich ßylow, dźěłoweje fronty, Hitlerskeje młodźiny a dźěłoweje słužby ßo k appellej shromadźi.

Kamjenske wobydlerstwo ßo wo pschebytk sa wonkownych hoscźi postara. Hižo ßobotu woßebite czahi do Kamjenza pschijědu. Se Žitawskeho, Lubijskeho, Budyskeho, Pěrnjanskeho a Kamjeńskeho wokrjesa ßo wobdźělnizy sjědu.

Ssobotu wjeczor ßo w thingowniscźu hra „Pucź do knježstwa" pschedwjedźe. Hra ßo njedźelu sa sestupane wotrjady wospjetuje. Ssobotu wjeczor ßo hischcźe k měru piska. Njedźelu rano sbytne wotrjady hibanja we woßebitych czahach do Kamjenza pschijědu.

*

S Budyskeho wokrjesa pojědu tsi woßebite czahi.

Na Kamjeńskim lětanischczu je ßo wulka tribuna sa 2000 pschihladowarjow pschiprawiła. Pschi dróhach, kiž na sestupanischczo wjedu a na sestupanischczu samym ßo 300 scźežorow sa khorhoje postaji. 20 cźežitych autow hałoßkow běsche trěbnych, so bychu ßo twarjenja města Kamjenza ßwjedźeńsky wupyschile.

Wobydlerjo rańscheje Sakskeje ßo namołwjeja, so bychu ßo pschichodnu njedźelu prawje bohacźe pschi župnym appellu w Kamjenzu wobdźělili.

Pinczniki hoscźej. „Pschejecźe ßnadź ßej hischcźe wolazy jasyk?" — „Sso dźakuju", praji hóscź, „tón mi hižo se schije wißa."

Statny swonkowny minister s Neurath w Beogradźe.

Póndźelu dojědźe statny swonkowny minister ßwobodny knjes s Neurath k statnemu wopytej do juhoßłowjanskeho hłowneho města, hdźež jeho s wulkej wutrobnoscźu powitachu. Sswobodny knjes s Neurath pschi ßwojim pschikhadźe wot małeje holczki tamnischeje němskeje kolonije kwěczel dosta; na prawo pschi nim ministerski pschedßyda dr. Stojadinowicź. (Scherl Bilderdienst, M.)

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.
Spisał Dobrucký.

21] (Pokračowanje.)

Nalěčo bě zašło a lěčo a žně zawitachu do kraja. A hdyž naši Mózličenjo w poče swojeho wobliča rjane Bože dary domoj khowachu z pola a wot zažneho ranja hač do pózdneho wječora tam swěru dźěłachu — přińdźechu za šulerjow, wučerjow a druhich wučenych muži prózdniny. Tak je to dźiwne w swěće. Hospodarjow ćěri rjane čopłe wjedro do dźěła, tak zo zesmahnu — a tamnych zaso ćěri horcota z dźěła, — zo bychu wotpočowali. Tamón wučeny muž pak chcyše swoje prózdniny derje nałožić. A dokelž njechaše Handrij Matijowe kruwy do města pósłać, přińdźe sam do Mózlic, sebi je wobhladać. Bórzy so odpraša, hdźe Handrijecy bydla. Pola nich pak nichtó domach njebě. A wšo klapanje a storkanje do durjow bě podarmo. Jenož rječaznik da wotmołwjenje z dźiwim šćowkanjom. Naš wučeny knjez dźe ke korčmje; ale tam bě wšitko prózdne — žana jenička duša so njepokaza. — Što drje sebi tež Mózličan korčmař wo žnjach čini z hosći — a runjež bychu tež wulkoměšćenjo byli?

Zo by sebi wučeny knjez wostudu zahnał, wobhlada sebi Mózlicy. Přińdźe tež na pohrjebnišćo a rysowaše do swojich knihow wjacy rowowych křižow, kiž so jemu jich wosebitosće dla spodobachu. Tam trjechi kantora a to přenje, za čimž so prašeše, bě wjeřchowy row a stare wěcy, kiž dyrbješe Handrij wobsedźeć. Wo tym pak kantor ničo njewědźeše a wotmołwi, zo, hdyž chce z Handrijom wo tym rěčeć, dyrbi sćeŕpnje hač do wječora wočakać, dóniž Handrij z pola domoj njepřińdźe. Jemu tež ničo druhe njewuby, hdyž njechaše podarmo w Mózlicach pobyć.

Handrij pak njebě jara na tutym wosebnym knjejskim wopytom zwjeseleny. Hakle potom, jako bě tutón wučenc wjele dobreho wot stareho knjeza z města wuprajił, přewiny Handrij swoju njedowěru k njemu a pokaza bóle přećelne wobličo. Na to so wučenc tež wustoješe, što to rěka, do přećelneho wobliča hladać a toho dla so hnydom za Matijowymi kruwami prašeše.

„Haj, mój knježe, ja dyrbju hakle pohladać, hdźe Matij swoje kruwy ma", wotmołwi Handrij a pytaše za nimi w heli.

„Jow ničo njeje, mój knježe! Štó wě, dźe je tón hólčec swoje hrajki skhował. Motsko, Motsko! Pój jow!" wołaše Handrij. „Tutón knjez jow je z města wot našeho stareho knjeza přišoł, a chce rady twoje kruwy widźeć."

„Hm!" praješe Matij a hladaše z wulkimaj wočomaj na cuzeho knjeza. Tón na njeho prawje přećelnje so zasměwši hładkowaše jeho ličko, zo by jeho za swoju wěc dobył.

„Hm, — z tymi wjacy njehrajkam, hdyž žaneje maćerje wjacy nimam!" — wotmołwi Matij po khwili — njemyslo na to, zo so boloznje rany nanoweje wutroby z tym dótka.

„Hdźe dha je maš?" prašeše so khwatnje cuzy knjez. —

„Na łubi!" bě jeho wotmołwjenje.

„Přinjes je sem, mój luby hólče!" prošeše wučenc.

„Nětko je tam jara ćma; — ja so boju", znapřećiwi Matij.

„Ja z tobu póńdu. Dźi, mój Motsko!" přikaza jemu nan přećelnje.

Wobaj dźěštaj. Wučeńc, kiž sam wó jstwje sedźo wosta, bě so nimale kaž připjekł na stole, z wćipnosću, što taj jenož z łubje přinjesetaj.

Jako wonaj z wulkim horncom dó jstwy stupištaj, bu wučeńc kaž elektrisowany. Hornc bě jara derje zdźeržana popjelnica kotruž Handrij z Matijowymi kruwami na blido před cuzeho staji. Tutón dyrbješe kruće swoje začuće na wuzdźe dźeržeć, zo njeby so přeradźił, kak jemu při tym wutroba třepotaše. Kak skoči pak na nozy, jako Matij jenu kruwu po druhej na blido zestaja.

Wučeny spózna hnydom mječowe přimadło, wo kotrymž je jemu stary knjez hižom powědał. Tež to bě jemu cyle jasne, zo maja wšitke tute wěcy wulku wažnosć za starožitnosć a sobu tež wjele płaća.

„Posłuchajće, knjez Handrijo!" jemu rjekny.

„Prajće jenož Handrij! Pola nas žaneho knjeza nimamy!" měnješe Handrij.

„Tuž — mój luby Handrijo! Móžu Wam jenož to prajić, hdyž mi wšitke tute wěcy přewostajiće — —."

„Tež z tutym starym horncom?" přetorhny jeho Handrij so smějo we wutrobje.

„Haj, tež sobu z horncom; a Wam 20 toleř jow na blido za nje nasadźu."

„Wy drje sće — cybnjeny", zawoła Handrij, ale tak, zo jemu posledńje słowo w šiji powjazny.

„A słyšće hišće dale. Jeli zo je z tutymi wěcami woprawdźe tak, kaž ja na přenje pohladnjenje sebi myslu, dóstanjeće za nje wjele wjacy pjenjez, hač byšće sebi wo tym hdy dźeć dali. — Jow Wam moju adressu dam, zo byšće wědźeli, z kim maće činić. A Waš stary knjez duchowny rukuje Wam za to, zo Was ja zjebać nochcu na žane wašnje!"

Handrij njemóžeše žaneho słowčka dźiwanja dla prajić, ale hladaše jenož na Matija, što tón k tomu měni.

„Hdyž moje kruwy k našemu staremu knježej do města přińdu, derje, hewak pak nic!" přistaji Matij.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje 10. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń
Zwólna hłowa dawa nohomaj spěch. Přisłowo.

— **Wo Wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 4 a najwyschscha dnjowa temperatura 33 stop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer 0 a najnižscha nózna temperatura 21 stop. czopłoty. Czopły połodnischi wětr je nam horzotu pschinjesł, pod kotrejž ludźo a skót jenak sdychuja. W tu khwilu hischcze njeje wuhladow, so pschipław czopłeho powětra bórsy pschestanje. Nad wjeczornej Europu je ßo wotmožka wobichěrneje nižiny, kotrejež jadro pola Islandskeje leži, seßylnila a k dołhemu ranju czehnjo pschedewschěm wjeczornej a dołhowjeczornej Němskej mróczelate wjedro je ßylnischimi njewjedrami pschinjeße. W naschich stronach ßnadź jenož s městnami k njewjedram dóndźe, hewak pak ßo wjedro jenož mało pschemĕni. — Jutsje pjatk ßłónczko 3,46 hodź. skhadźa a ßo 8,13 hodź. khowa. Měßačk skhadźa jutsje rano 6.45 hodź. a khowa ßo wjeczor 10.16 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischi pjatk: Czople a k njewjedram pokhilene wjedro.**

— **Ssłónzo ßmali.** Hižo někotre dny dołho ßmali ßłónzo bjes mikoscze a hižo saßo laczni Boža stwórba sa włóžnotu. Se wschelakich stron nascheje Łužizy dokhadźeja powěscze, so na ßuchich pěskojtych městnach je ßłónzo w nalětnich wußywach, na běrnischczach a rěpnischczach wulke blaki wuhoriło a potrejchent ßo boja, so směja ßamßnu schkodu kaž w pschdkhadnych ßuchich lětach. Zyła pschiroda laczni sa deschczom a nadźijomnje nam Bóh prawje bórsy ßylnischi deschcz wobradźi.

Wjedro sa pschichodne 10 dnjow.

Ssłědźeŕski hamt sa wěschczenje wjedra na dlěschi czaß wosjewja: Njedźiwajo na někotre městne njewjedrowe kaženja směјemy w zykej Němskej nětczische czople, jaßne a ßuche wjedro dale. Jenož w krótkim wjeczoru budźe wjedro trochu njewobstajne a pomróczene, powschitkownje pak tež pschecželne. Nakhwilnje nastanje we wjeczornej Němskej sa něhdźe 4, w ranju sa něhdźe 5 hacž 6 dnjow njewobstajne wjedro, po kotrymž budźe saßo rjane, tola khłódne wjedro ßlědowacž. Wosebje w dołhim ranju nastanje wokhłódźenje. Liczba dnjow s deschczom wostanje skoro wschudźe pod pjeczimi. Wscho hromadźe czaß ßłónczneho wjedra pschekroczi 80 hodźinow.

— **Porjedźeńka.** Napißmo nastawka na sadnjej stronje wczerawscheho czißła dyrbi prawje rěkacž: „Wulke lěhwo b a s k i s k i c h dźěczi w Jendźelskej."

— **Dźěsczowy sandźel strażowasche.** Wutoru dopołdnja pschińdźe w Budyschinje sa mostom něhdźe 3 lět stara holczka se ßwojim dźěczaßym wosyczkom pod konjazy sapschah. Kóń holczku njesrani, hacž runjež pschesnju kroczesche. Holczka měješche telko rosuma, so ßo na bok wukuli, tak so sapschah na nju sajěcž njemóžesche. Jeje wosyczk ßo do czista rosbi. Pschi wulkim wobkhadźe na Drježdźanskej dróßy pschi mostom je trěbne, so ßo na dźěczi wosebje keżbuje.

— **Kedźbu s njeschkitanej ßwězu!** Dźenßa rano wokoło ½3 hodźin dyrbjesche sanitetna straža do domu Moltkoweje dróßi 14 pschinćž, hdźež bě ßo jena žona s womoru wobjaka. Běsche s njeschkitanej ßwězu na sakhód schła, pschi tym bě ßwěza ßo powaliła a płomjo bě ßo žonineje drasty popadło, pschi czimž ßo žona khětro czěžzy wopali. Sawołany lěkaŕ chzysche ju do khorowńje dowjescž dacž, tola na jeje pschecze móžesche mjes tym doma wostacž.

S **Dźěżnikez.** Makokalibrate tŕělzowske towaŕstwo mějesche njedźelu na tŕělniku sendźenje. S tŕělenjom ßu ßo lětßa hižo rjane wuspěchi dozpěłe. Nimo kupjenja dalscheje tŕělby a pschizsinjenja automatiskich wostewjerjow na tŕělnischczu ßu ßo tež druhe porjedźenja, kotrež tŕěleŕskemu sportej ßkuža, pschewjedle. Pschichodnu njedźelu 13. junija wustupi towaŕstwo s wulkim tŕěleŕskim wustupom w sjawnoscži. Kóždy ludowy towaŕsch móže ßo na nim wobdźělicž a najlěpschemu tŕělzej rjane myta kiwaja. S tŕělenjom je lěczny ßwjedźeń tŕělzow sjednoczeny.

Se **Ssłoneje Borschcze.** W nozy se ßoboty k njedźeli ßo s dwora bura Winklera mužske koło snamki „Schladitz" pokradny. Koło ma czorne krośna a błótoschkitakaj, prědku czorne a sadny czerwjene wobrucze. Rune wodźidło, pakeßkowe noschadko a Hammokowe ßedło. Schtóž móže podrobnoscže, hdźe je koło wostało, sdźělicž, njech to polizisi wosjewi.

S **Hodźija.** Dejmantowy kwaß. 17. junija woßwjecži na wotpoczinku žiwy wyschschi nadróżny dohladowaŕ Gustaw Freudenberger se ßwojej mandźelskej Emiliju rodź. Kühnez žadny ßwjedźeń dejmantoweho kwaßa. Jubilar narodźi ßo 26. julija 1853 w hornim Lichtenawje pola Pocžnizy a je nětko 84 lět stary. Jeho mandźelska 25. meje 1857 w Rychbachu pola Kinsbórka a je 80 lět stara.

S **Wjernarjez.** (Błysk dyrik.) Wutoru pschi njewjedrje tu do domskeho czo. 196 błysk dyri a sapali. Tŕěcha ßo dospołnje spali, wosebje dokelž ßo na kubi pisa khowasche. Pschikhwatane wohnjowe wobory wohen bórsy salachu.

S **Małeho Wjelkowa.** Po nahle spadowazej, tak mjenowanje „Schulskej hórzy" we wjeßnym dźělu Wulkeho Wjelkowa, kiž je sa koleßarja sakasany, dele jědźo, potorže 12lětny schulski hólz 6lětneho hólczka Maxa Nowaka se Sajdowa, kiž do schule běžesche. Mały hólz padźe a khětro s noßa a huby krwawjesche. Lěkaŕka Lucaßez s Małeho Wjelkowa poda sranjenemu prěnju pomoz a dowjese jeho do starschiskeho bydlenja. Sranjenja njejßu bohudźak tak straschne, kaž ßo swotprědka sdasche. S hólzom ßo pomału polěpschuje.

S **Khoczebuja.** (Krajny rada na wußk. s Wackerbarth wumrěł.) Póndźelu wumrě we wyßokej starobje we Brjasnje něhduschi krajny rada Khoczebuskeho wokrjeßa Oskar ßwobodny knjes s Wackerbarth. Wot lěta 1893 do 1919 rjadowasche Khoczebuski hamt krajneho rady. Po tutym lěcže ßo wróczi na ßwoje kubło w Brjasnje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Wulkeho Dittmannsdora.** (Błysk sapalił.) Czežke njewjedro ßo tu rospuschczi. Błysk dyri do bróžnje bura Maxa Haase. Połnje nakładźeny ßynowy wós, kotryž w bróžni stjesche, ßo sa wokomik s płomjenjom palesche. Bróžnja s wosami, pólnym gratom a tam podstajenymi meblemi, dokelž ßo domske twari, ßo do czista spali. Tež hródźe, na kotrež wohen pschesköczi, ßo spalichu. Na dobre sboźo móžesche ßo wschón skót wukhowacž. 7 wohnjowych woborow bě na haschenje wohnja pschikhwatało.

S **Gersdorfa** w Bunzlawskim wokrjeßu. Pschi czežkim njewjedrje wutoru dyri błysk do bróžnje ratarja Fritscha, dokelž běchu zyłe ßynowe žně do bróžnje swožene, stejesche bróžeń sa krótki czaß w płomjenjach. Spali ßo hacž na sakładne murje. Krótko pscheb dyrjenjom bě ßo pośledni wós ßyna do bróžnje dowjesł. Gersdorfskej wohnjowej woborje ßo poradźi ßußodne domske wukhowacž.

10 milijonow wulkich myši w Parisu

Barillowa wójna pschecžiwo wulkim myscham. — Najwjazy s wulkimi myschemi podryte stare domy maja ßo potorhacž.

Wulke mysche ßu s prastarymi wobydlerjemi franzowskeho hłowneho města nad rěki Seine. Hižo wjazy króć wuwołachu wulke mysche w Parisu hróšbu a roshorjenje. Wjazy króć ßo pschecžiwo nim sarjadowa hamtska wójna, na niczenje wulkich myschow wudawa město Paris kóžde lěto hobrske pjenjesy, ale dotal njeje ßo poradźiło, wulke mysche s Parisa wuhnacž, abo snajmjeńscha jich sakhadźenje snjemóžnicž.

Nowe roshorjenje pschecžiwo Pariżskim myscham nasta njedawno, hdyž bu w Pariżskim Metru wot wulkeje mysche pokußana młoda holczka. S teho ßamo nasta wulka nowinaŕska czahańza, w kotrejž ßo pschecžiwo pschißłuschnym hamtam nadběhowasche a ßo sa tym wołasche, so by ßo skónczne s tymi wulkimi myschemi czinik radikalny porjad.

Do tuteje kampanje saßahnychu tež lěkaŕjzy wotrjadnizy, universitni profeßorojo. Wschitzy na to pokasachu, so mnohoscž wulkich myschow w Parisu wohrožuje hyatenu a so by lohzy ßo w Parisu móhła s wulkimi myschemi wuwołacž straschna epidemija. Profeßor Gabriel Petit wobliczi, so w Parisu je snajmjeńscha 10 milijonow wulkich myschi.

Tuta nowinaŕska kampanja je Pariżske hamty pohnuła, so ßo rosßudźichu, pschecžiwo wulkim myscham njenaproschnu wójnu hacž do jich dospołneho sniczenja sawjescž. Pschi tym ma ßo wužicž slěpschený system, po kotrymž buchu njedawno dospołnje sniczene wulke mysche w Danskej a w Jendźelskej. Ma ßo sköjicž wjetscha liczba wulkich myschow a tute maja ßo schczěpicž s bazillemi, kotrež mjes wulkimi myschemi sanjeßu ßmjercž rosschěrjazu epidemiju, kotrež pak ludźom njejßu schkódne. Bakteriologojo maja nadźiju, so ßo na tuto waschnje tež w Parisu snicža wschitke wulke mysche, podobnje kaž w Danskej, hdźež sa poměrnje krótki czaß po wotewrjenju bakteriologiskeje wójny ßo wschitke wulke mysche wutupichu.

Nimo toho ßo w najblišschim czaßu wuda wukas, so maja ßo wschitke stare twarjenja, w kotrychž wulke mysche ßydla, w najblišschim czaßu potorhacž a na jich městno maja ßo nowe natwaricž.

W Sowjetskej uniji wukrajnikow jimaju

Londonske nowiny „Daily Herald" s Moskwy powědźa, so ßu wyschnoscže w poślednich dnjach wukrajnych czěkanzow tak rjeź kojile. Czěkanzy dlěschi czaß w Ssowjetskej uniji pschebywachu a běchu tam schkit pytali. Wyschnoscže sakroczeja wosebje pschecžiwo Němzam, Polakam a Awstriczanam a maju jich jako „spionow" a „sabotěrow" podhladnych. Tuczi wukrajnizy běchu prjedy dla ßwojeje kommunistiskeje dźěławoscže abo smyßlenja se ßwojeje domisiny do Rusleje czěknyli. Mnohich s nich pak ßu hižo saßo s kraja wupokasali.

W Moskwje je ßo wosjewiło, so ßo hischcze wjazy městnow we wjednistwje czerwjeneho wójska s druhimi wosobami wobßadźi. S tuteje powěscže móže ßo ßudźicž, so ßu marschalla Tuchaczewskeho tola sajeli. Dopomnimy ßo, so ßu jeho, kiž běsche dotal Woroschilowy naměstnik, 11. meje na roskasowarja we wojeŕskim wokrjeßu nad rěku Wolgu ponižili. Tuchaczewski pak tuto sastojnstwo njeje nastupił, ale se wschelakich powěsczow wukhadźa, so ßu jeho na kónzu saúdźeneho měßaza sajeli.

Nětko pak ßo sdawa, so je ßo Tuchaczewskeho dóńt zyle dopjelnił. Jeho sastojnstwo nad rěku Wolgu je nětko diwisijowy roskasowaŕ Jefremow dostał. Mnozy ludźo maju sa to, so je ßo wschelakim wyßokim offizěram runje tak seschło kaž Tuchaczewskemu. Czeho wotstronjeneho marschalla w jenotliwym winuja, hischcze njeje snate. Najskerje jeho do ludźi licža, kiž ßu pschecžiwo Stalinowemu knježstwu smyßleni.

S Moskwy ßo hischcze hamtsky sdźěluje, so ßu dotalneho generalneho inspektěra jězdnych wojakow marschalla Budjennyjeho sa roskasowarja Moskowskeho wojeŕskeho podkrjeßa, wójskoweho kommanděra 2. rjadownje Dybenka sa roskasowarja Leningradskeho a kommanděra wójskoweho korpsa Kuibyschewa sa roskasowarja sakawkaskeho wojeŕskeho podkrjeßa pomjenowali.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 12. Juni 1937 von 8—10 Uhr für die Nrn. 5251—5550: rohes Rindfleisch Pfd. 30 Pfg., rohes Schweinefleisch Pfd. 35 Pfg., gepökelt. Schweinefleisch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk 10. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,496	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,315	100 čěskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	56,98	100 franc. frankow	11,105

Barlinska bursa 9. junija 1937. Dokelž mějesche publikum tež wczera jenož ßłaby sajim, njeběchu wobroty wulke. Kaž hižo pschedkhdane dny, ßo wobkhad jenož sa n;kotre standartne hódnoty sajimowasche. Tež na rentowych wikach njebě wosebitych pschemĕnjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Wotsamknjenja na Barlinskich wulkowikach wobmjesowachu ßo dale na měrne poskiczenja, kotrež pak lědy někotre waggony wuczinjachu. Sastaranje mlynow pak je doscž spokojaze, wosebje dokelž ßo běžnje pschidźělenja stawaja, wosebje pschenzy. Na mukowych wikach nastawa wotpjecže, wschě typy ßu we wobkuku postajenjow dostacž. Typa 1050 steji w Barlinje ßamo nad potrjebu na pschedań. S pizowanskimi žitami dóndźe lědy k wotsamknjenjam, dokelž rataŕstwo hischcze ßwoje składy sa ßebje trjeba. Sajim wulkoměschczanskich mějiczelow skotu je tohodla jara wulki.

Někotre płaczisny s Drježdźanskich wikow.

Hußy, sarěsane 1,75 hr., kury, stare sarěsane 1 hacž 1,10 hr., kury, młode sarěsane 1,10—1,20 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 28—50 pj., běrny po puntach 5 pj., nowe 12—15 pj., jědźna łoboda 12—14 pj., zybla 12 pj., khrěn 70—80 pj., ßołotej 5—8 pj., běły kał 12—15 pj., czerwjeny kał 18 pj., ßydrojty kał 40—50 pj., tomaty 40—60 pj., pětrschiłka 3 pj., hromak 30—60 pj., kórki 35 pj., rjewjeń 8—10 pj., butra 1.42 hr., jeja 8—11 pj.

Wčera płaczesche w Barlinje zentnar

pscheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,85 hr., G 9: 9.10 hr., — wowsa H 10: 8.30 hr., H 13: 8,70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	9. 6.	8. 6.		9. 6.	8. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	huny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Ludowa płuncwa maſka tu je.

Generalny wyſchk Göring we ſwojej rěcži ſańdženu ſobotu w Dietrich-Eckartowym dźiwadle w Barlinje pſchiſjewi, ſo ma kóždy ſtaćan ſebi ſwoju płunowu maſku kupicź. Na wobraſu widźimy tutu ludowu płunowu maſku. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Radio

Pjatk 11. junija ſo ſłyſchi:

Königswusterhauſen: 6 ſwony taczele. 6,30 wieſoły rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſće. 12 pſchipołdniſchi konzert ſ Bremenſkeje ſtareje radnizy (ſ Hamburga). 12,55 cźaſowe ſnamjo. 13 ſbožopſchecźa. 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſ Hamburga). 13,45 powěſće. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 ſpěwy dźěcźi. 16 popołdniſchi konzert. 18 huſleriſka hudźba. 19 k ſwiatokej. 19,45 wothłós ſ Němſkeje. 20 powěſće. 20,10 ſpěwana pěſeń „Wohnjowa nuſa". 22 powěſće, ſport, wothłós ſ Němſkeje. 22,30 rejwańſka a ſabawna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Königsberga), mjes nim 7 powěſće. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſće. 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Saarbrücken). 14 powěſće. 14,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert (ſ Königswusterhauſen). 17,10 Jana Strauſowe walcźiki. 18 konzert ſ Drježdźan. 19,45 hońtwa a lud. 20 nowe ſpěwy. 21 powěſće. 21,15 humor mjes rjekami 22.30 powěſće, ſport.

Barlin: 20,10 konzert. — **Hamburg:** 20,45 ſwjedźeńſki wječor w Hamburgſkej ſtatnej operje. — **Wrótſław:** 20,10 wieſoły ſoliſtiſki wulkokonzert. — **Stuttgart:** 20 wojeńſki konzert. — **Wiń:** 20,20 hra „Tſi wječory w Sibirſku."

Sport

Dalša etappa kołojězby po Němskej

Weckerling dale wjedźe.

Pſchi jara cźopłym wjedrje ſtartowachu wczera 12.30 hodźin k 4. etappje koleſarjo po Němſkej. Pucź dźěſche ſ Erfurta do Frankobroda a bě 183 kilometrow dołhi. Ze Schweinfurta pokładźazy Ludwig Geyer w tutej etappje wuriadne dokonjenje wumjeźe a dozpě 66 km. ſam jěźo dźeńſki ſaměr w 5:19:37 ſ wjazy hacž 6½ mjeńſchiny pſchedſkokom pſched Belgiczanom de Kaluwe. W zykkownym pohódnoſcźenju je Weckerling prěni woſtak. Zykkowe pohódnoſcźenje: 1. Weckerling 32:24:02; 2. Diederichs 32.28:27; 3. Roth 32:32:15; 4. Bautz 32:35:53; 5. van Herzele (Belgiſka) a Bizzi (Italiſka) po 32:37:16.

*

Woſebity cźah na wokrjeſny ſwjedźeń.

Jednanja ſ Drježdźanſkej żeleſniſkej direkziju dla woſebiteho cźaha na wokrjeſny ſwjedźeń ſ Kamjenza na Wulke Rědarjczy, Arnsdorf, Biſkopizy, Budyſchin do Lubija ſu wuſpěch měle. Woſebity cźah, kotrehož cźaſ wotjěſda ſ Kamjenza hiſchcźe njeje poſtajeny, njedźelu 4. julija rano wokoło 8 hodźin do Lubija pſchijědźe. Wſchitzy turnarjo a ſportarjo, kotſiž chzedźa tutu pſchihódnu jěźdnu ſkładnoſcź wužicź, maju to bjes komdźenja wjednikej ſwojeho towarſtwa woſjewicź.

Pokleće rozpadny do procha . .

Wieczka faraonow. — Scherjenje abo pſchiwěrk?

Loni puczowaſche ſir Alekſander Sefton do Egiptowſkeje. Hromadźe ſe ſwojej mandźelſkej wopyta tež ſławne pyramidy pola Gizeh. A tu namaka w jenej rowowej komoru kóſcź, kotruž anatomojo jako dźěl žónſkeho rjapa ſpóznachu. Pſchi dalſchich pſchepytowanjach ſo ſwěſcźi, ſo kóſcź najſkerje wot egiptowſkeje prynzeſny pokhadźa, kotraž bě pſched 5000 lětami wumrěła.

Sir Alekſander Sefton ſebi tutu kóſcź ſobu do Jendźelſkeje wſa. W ſwojej knihowni ſtaij mały kaſchcźik, w kotrymž kóſcź khowaſche.

Jako jeho pſchecźelio wo tym ſaſłyſchachu, cźinjachu dołhe woblicźa. „Nikomu hiſchcźe njeje ſe ſbožom było, ſchtož je ſe ſtarych rowow něhduſchich Faraonow ſobupſchinjeſło . . . ", tak waźnje měnjachu.

Kak dołho je temu, ſo pod wjedniſtwom Howard Cartera ſo row Tut-Anch-Amona wotewri? Bě to we lecźe 1922; potajkim je lědy 15 lět ſaſchło. Ale w tutych 15 lětach je ſ 26 woſobow, kiž pſchi pſchepytaniu ſtareho kralowſkeho rowa pomhachu, 19 njenadźizy wumrěło a někotſi ſ nich pod jara ſpodźiwnymi, potajnymi wobſtejnoſcźemi .... Tola ſir Alekſander Sefton ſo ſmějeſche, hdyž jeho na tute ſtawiſny dopomnichu. „Mi njeſeſchkodźi kóſcź ſtareje prynzeſny niczo, prajeſche w kole ſwojich pſchecźelow, ſym ſo ſe ſtarymi knježnami pſchezo derje ſnjeſł . . . ." Bórſy po tym wudyri we wſchelakich dźělach ville, w kotrejž ſir Alekſander Sefton bydleſche, wcheń. Poradźi ſo kóždy krócź woheń hnydom ſaſo ſadušycź, tola ženje njebě móžno, pſchicźiny naſtacźa wohnja ſwěſcźicź. Pſchecźeljo ſnowa cźinjachu dołhe woblicźa.

„Widźiſch, to ſu prěni póſłojo . . ." tak prajachu.

Sin Alekſander Sefton ſo na to hněwaſche. „Njerosum . . . "

Ale w ſamſnym wokomiku naſta w ſuſodnej měſtnoſcźi pohłuſchazy wrjeſk. Woczinichu durje, ſo bychu mohli do jſtwy pohladacź, ſchto je ſo ſtako. S makeje deſcźicźki, kotraž bě na ſcźěhnje pſchicźiniena, bě ſchkleńza padła. Nichtó njebě wó jſtwje. Durje a wokna běchu krucźe ſamknjene, tak ſo też wětr pſchedowacź njemóžeſche. Deſka bě krucźe a njepohibliwje pſchicźinjena. Kak bě ſchkleńza padnycź móhła?

Tola to hakle bě ſapoczatk. Hnydom na to ſtachu ſo dalſche potajne podawki. Saſo padnychu na ſpodźiwne njewujaſnjene waſchnje někajke pſchedmjety ſe ſcźěny a ſo rosbichu. Potom lady Seftonowa ſkhori. Lěkarjo, kotrychž k njej ſawołachu, ſ hłowu tſchaſechu. Njemějachu ſrozumliweho wujaſnjenja ſa khoroſcź. Lědy bě lady Seftonowa ſaſo někak wotkhoriła, jako ſir Alekſander Sefton ſkhori. Jeho khoroſcź pak měješche zwe hinaſche ſjewy.

„Jutſje pſchińdźe mi kóſcź egiptowſkeje prynzeſny ſ domu", poſtaji lady Seftonowa.

Naſajtra ſłyſcheſche ſir Alekſander Sefton ſe ſwojeje knihownje wuſk rosbuchnjenja. Hdyž do knihownje ſtupi, widźeſche mukojtu bělu macźiſnu na ſemi roſpróſchenu, kotraž běſche próſchkej podobna. Mjes tym ſo hiſchcźe pſchepytowaſche, ſ wotkel móhł „próſchk" pſchiúcź, pohladny na khamor, hdźež ſo kóſcź egiptowſkeje prynzeſny khowaſche. Schkleńczane durje khamora běchu rosbite, kóſcź tam wjazy niebě a po dokładnym pſchepytanju ſo ſwěſcźi, ſo „próſchk" na tepichu bě woprawdźe ſe ſbytkom egiptowſkeje koſcźe. Kóſcź bě rosbuchła.

Tola ſir Alekſander Sefton njedźiwajo teho wóſnjſcho dychaſche. Je wo tym pſcheſwědčeny, ſo pokleće, kotreż lěta dołho na jeho domje wotpočowaſche, wot njeje pſchikhadźeſche. Pſchetoż kóſcź nětko wjazy njewobſtejeſche.

Budyske ſtawniske powěſće

Sſrjedu 9. junija 1937.

Narodźił je ſo: 8. 6. Janej Erichej Niepelej, pſchiſtajeńzej, ſyn.

Směški

Schcźipajo. Knjeni Huntaſowa ſteji na ſkhodźe a powěda: „Mój ſyn chze kuchař byc!" — Krawźina na to: „To ſměje ſeba twój muž na ſtary dźeń rjenje!"

*

Na żeleſnizy. Stara knjeni (roshorjena, ſo někotſi knjeſojo kurja): „Knjes konduktero, je dha tu dowolene kuricź?" — Konduktěr: „Nó, jeli ſobujěſdźazy knjeſojo pſchecźiwo temu niczo nimaja, potom kurcźe w Božim mjenje tak wjele hacž chzecźe."

*

Cźiſchcźerſki ſmylk. Wón pſchepoda jej kraſnu rózu a wona tykny ju na hródź (hrudź).

*

Dźecźaza ſtaroſcź. Dźěd: „Nó wſchak, ſchtoha je ſo ſ mojej trubku ſtako, ta dźěn je połna wolija?" — Mała Dora: „Ale dźědo, ty tola naſtajnje prajiſch, ſo je pſchezy ſatykana, a tuž ſym ſkoczenzowy wolij (Rizinusöl) do njeje kidnyła."

*

Pſchehnate. Na tſěleńni běſche ſkótna wuſtajeńza. Něchtó ſo woprascha, hdyž Kócźka runje ſ wuſtajeńzy pſchińdźe: „Běchu hiſchcźe wjele ludźi na wuſtajeńzy?" — „Ně", wotmołwi na to Kócźka", hdyž tam běch, njebě w njej ani jeniczki cźłowjek."

*

Macź. „Cźehodla mi njeſły prajiła, ſo je pěſtoncźa waſu roſbiła?" — Ssynk: „Je mje wobtykała, macźi!" — Macź: „Nejſłyſchane! Schtoha je cźi dała?" — Ssynk: „Niczo, macźi — ale njeje mje tſi dny myła!"

Koleſarjo po Němſkej w njewjedrje.

3. dźeń jěſby po Němſkej koleſarjow na etappje Kamjenizy—Erfurt cźeſke njewjedro pſchekwapi. Pſchi jěſbje po Durinſkej ſtachu ſo pſchi ſlimkojtych deſchcźach někotre cźeſke njeſboża. Tu widźimy ſkupinu koleſarjow na hromadźe leżo, jedyn ſ koleſarjow bě do druheho ſawadźik. (Schirner, M.)

Wón mysli . . .

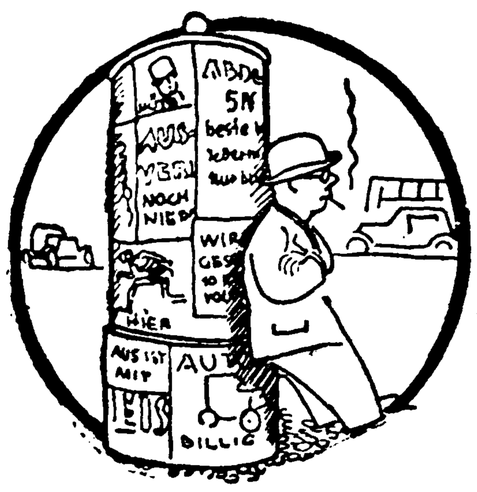

hdźe by ze swojej mandźelskej prózdniny přebył?

A ty móžeš jemu radźić:

Pokaž jemu puć do twojeho rjaneho hosćenca w našim kuzłotym serbskim kraju. Rad će wopyta a wěsće zaso přińdźe.

Puć k sebi pokaž jemu z nawěškom w „Serbskich Nowinach".

Wot dźensa mamoj nowy transport rańšopruskich - hollandskich

kruwow a jałojcow

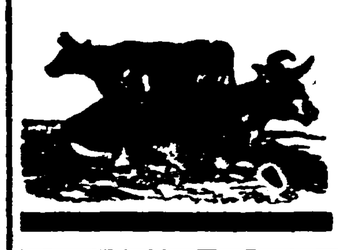

ćežkeje a srjedźneje družiny, wysokosućelnych a z ćelatami, z dopokazom dobreje mlokoweje wunošnosće płaćizny hódno na předań.

Maks a Theodor Rychtař

skótna wikowarnja w Njebjelčicach

Telefon Kamjenc čo. 895

Stare złoto a stare slěbro

wšeje družiny, tež stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy

Guido Reiche na Hłown. torhošćn 2

złote a slěborne twory

Dowolnoso čo. II/4969

Wóskowany płat

we wšěch šěrach — wulki wubjerk

Kurt Erler, na Zitnych wikach 28

Kölnsku wodu

wočerstwjacu (prózdne bleše přinjesć)

1/10 l 0,65, 0,90 a 1,50 hr.

Frizěr Böhme w Budyšinje

na Zwonkownej Lawskej hasy

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Serbske Nowiny słušeja k twojej swójbje!

Na Nowinu so zwučiš. Z njej sy runje tak zjednoćeny, kaž ze swojimi lubymi. Njemožeš Nowinu zaměnić kaž košlu, dokelž jeje natura, jeje raz a mysle w njej su złožene na mysle čitarstwa. Tohodla je też swěra k Nowinje pola mnohich něšto, štož so samo wot so rozumi. Štóž lěta dołho jenu Nowinu čita a ju wotskaza, dokelž je so jemu druha narěčała, wróći so najbóle zaso k swojej starej nowinje, dokelž je so tuta cyle po nim złožiła a wšitko to přinjese, štož stajnje pyta a štož parować nochce; spóznaje, zo njeje wšojene, kotru Nowinu čitaš. Njeje so či runje tak ze Serbskimi Nowinami zešło?

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe ćo. płaći 10 pj. Nakładr Marko Smoleŕ, Ćišćr J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 133 | Budyšin — Pjatk 11. junija 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Němski zwonkowny minister pola bołharskeho krala

Bołharski kral Boris je šchtwórtk dopołdnja němskeho zwonkowneho ministra zwobodneho knjesa f Neuratha w audienzy pschijał, kotrejž 1¼ hodźiny trajesche.

Hamtšo so dźeli, so je kral němskemu zwonkownemu ministrej wulkofschiž Alekfandrowsho rjada I. rjadownje spožił. Němski wupósłanz dr. Rüimelin je wulkofschiž tuteho ramcho rjada dostał. Knježi ministrowsho pschewoda a sastojnikow němskeho wupósłanstwa je kral tehorunja wusnamjenił.

W 1 hodźinje kral Boris k czejeści němskeho zwonkowneho ministra na lećnim hrodźe we Wrani pola Sofije znjedanje wuhotowa. Na nim so tež princ Kyrill, ministerski president a zwonkowny minister Kjosseiwanow, němski wupósłanz a druzy knjeza wobdźělichu.

Schtwórtk dopołdnja je němski zwonkowny minister f Neurath na bołharskim a němskim wojerskim pohrjebnischczu lawrjentowaj wěnzaj położił. Położenje wěnza pschi rowje njeznateho wojaka běsche f wojerskej zwjatorzhnoscu sjednoczene.

Syniše zhromadne dźěło z Bołharskej

Němski zwonkowny minister zwobodny knjes f Neurath je schtwórtk bołharskeho ministerskeho presidenta a zwonkowneho ministra Kjasseiwanowicza wopytał. Rosrěczowanje statnikow trajesche dlěše hodźiny. Sso rosrěczawschi statnikaj nowinarjow pschijeschtaj a pschi tutej składnosći němski zwonkowny minister wosseiwenje wo swójim wopytcze w Sofiji pschečitu.

We wosseiwenju so napomnja, so tu pschečelne rosrěczowanja w Sofiji wutrobnym pochadam wotpowědaše, kiž tu mjes Němskej a Bołharskej dołholětna tradizija.

Wulki dźel rosrěczowanjow tłuzesche rospominanju zwonkownopolitiskich praschenjow, kiž maju wosnam za europski měr powschitkownje a za Němsku a Bołharsku wożebje. We wjerchach praschenjach je so dospołna pschesjenosć zwěsćila a f wobeju stronow je so žylne pschecze za zhubschenjom a skruczenjom pschečelskich poczahow k lěpschemu wobeju krajow wuprajiło. Hospodarske a kulturne zhromadne dźělo ma so po wali wobeju statow wutwarjeć a rozšyrjeć.

*

Pschi hosćinje, kiž běsche bołharski ministerski president a zwonkowny minister Kjosseiwanow k czejeści němskeho zwonkowneho ministra wuhotował, wón w swójej privatnej rěczi na wojerske bratrowstwo Němskeje a Bołharskeje w zwětowej wójnje spominasche a wupraji nadźiju, so so poczahi mjes krajomaj tež w pschichodnje w smyśle tuteho wupruhowaneho a wutrobneho pschečelstwa muwija.

Němski zwonkowny minister zwobodny knjes f Neurath w swójej wotmołwje na žylne postupowanje k wyschnje pokasa, kiž je w Bołharskej wobkedźbował. Wón spomni tež na měrownu politiku bołharskeho knježerjenja, kotraž je k dorozumjenju f Zuhoślowjanskej dowjedła. Skónčnje minister radostnje swěsći, so so poczahi mjes Němskej a Bołharskej hischcze f kóždym létom zhlubschaja.

Dr. Schacht Win wopyta.

President němskostatneje banki dr. Schacht so 17. junija do Wina poda, so by presidenta awstriskeje nazionalneje banki dr. Kienböcka wopytał. Dr. Kienböck pschi dźěschim czasom w Barlinje pola dr. Schachta na wopyteje pschebywasche.

Němski SS-wjednik Himmler je Gdańsk wopytał.

Němski SS-wjednik Himmler je SS w Gdańsku wopytał. Sstrjedu je žebi stronjan Himmler musej sa pschirodowědu a pschedstawisny wobhladał.

Jendźelska zakazuje jědojty płun wuwožować

Jendźelska krónska rada je wobsamkła, so so wot pschichodneje wutory njejmě wjazy jědojty płun f Jendźelskeje do wukrajnych pschistawow wuwožowacź. Płun smě so jenoź w tajkich padach wuwožowacź, w kotrychž so to wosebje dowoli.

Sakas wupschestrěwa so na 21 wschelake jědojte płuny, mjes kotrymiž staj žonopowy płun a lewisit. S druhim wukasom so 1. julija dowos płunowych bróńow, płunowneje muntizije a pożłabjakow smuka sa tšelne bróńe zakaže.

Jendźelski łichtjak w Flensburgu.

Schtwórtk dopołdnja je do Flensburga-Mürwika jendźelski łichtjak „Frobisher" na schtyrdnjowy wopyt pschišeł. To je prěni wopyt jendźelskeho łichtjaka powójinskeho czasa w Flensburgu.

Franzowscy offizerojo Jendźelsku wopytaju.

Na pschepschoschenje franzowsko-jendźelskeho towarstwa je schtwórtk schesć pschedwschich franzowskich offizerow do połodnischeje Jendźelskeje pschišło. Městoadmiral jich nawjeduje. Woni wschelake kódźetwarjenje jendźelskeho namórstnistwa, wojerske łětanischcza a też flawne wojerske smužowanischczo Aldenshot wopytaju.

Francowska socialna strona nochce do Dorlotoweje fronty swobody zastupić

Franzowska sozialna strona wyschka de la Rocquea je namołwjenje Dorlotoweje franzowskeje ludoweje strony k sastupej do fronty swobody wotpokasała. Pschedbydstwo sozialneje strony je žrjedu wječor we swójim pożedźenju tak wobsamkło.

Khutna zwada mjez Turkowskej a Syriskej

Franzowski wyšoki kommisar sa žandzakski kraj je franzowsko-žyrjiskemu żeleśniskemu towarstwu poručił, so by wschitke dwórnischcza pschi turkowskich mjesach hacj k Irakej sawrěło. Wschitkón wožobowy a tworowy wobkhad so w tu khwilu sastaji.

Luxemburgske knježerstwo wróćo stupiło.

Kaž so z Luxemburga powě, je luxemburgske knježerstwo dla wunoschka wólbow sandźenje njedźele wróćo stupiło. Wulkowójwodka so hischcze njeje wo dalschich kroczelach rosrudźiła.

320 anarchistow wotorawili

Nowiny „Hamburger Frembenblatt" su wot swojeho dopisowarja w St. Jean de Luz rosprawu dostałe, so tu, kaž so tam se spuschczomneho zórka shoni, w Madridskej arejnje sa bycze wojowanja 320 anarchistow sastrěliło, kotrychž běchu dla njemérow na połnóznym dwórnischczu sajeli. Po krótkim shromadnym prozesu su wotdźělenja mjesenarodneje brigady „Dimitrow" sajudzenych sastrělili. Po wotprawjenju je so pschiwušnym wotprawjenych powěsćeć dała, so bychu žebi po czěła swojich pschišłuschnikow pschischli.

Wurjadne skhadźowanje Małeje ententy

Kaž nowiny pišaju, so wokoło 16. junija w rumunskim měsće Orsowje sastupjerjo Małeje ententy k wurjadnemu skhadźowanju sendu. Wulki wofnam skhadźowanja je hižo f teho spóinacz, so so njeschkodźi swonkowni ministrojo, kaž je to hewak waschnje, ale so so ministerjo presidentoso tśjoch statow Małeje ententy sendu.

Potajkim so w Orsowje czěłkowłowakiski ministerski president dr. Hodża, juhoślowjanski ministerski president dr. Stojadinowicz a rumunski ministerski president Tatarescu k rosrěczowanju sekaju. S rumunskeho knježerstwa budźe tež hischcze zwonkowny minister Antonescu pschitomny.

„Hindenburgowy" wubjerk je w Barlinje rozprawjał

Němska kommisija k pschepytowanju snjesboženja powětrona „Hindenburga", kiž je so f Ameriki wróćiła, je žrjedu w němskim ministerstwje sa lětarstwo swoju rosprawu podała.

Jenotliwe zobustawy kommisije, dr. Eckener a dr. Dürr f Zeppelinskeje twarjenje powětronow, profesor Dieckmann-Mnichowski, profesor Bock f němskeje spytakje sa lětarstwo w Aldershofje, wyschkowy leutnant Breithaupt f němskeho ministerstwa sa lětarstwo a statowy inženeŕ Hoffmann f Aldershoffskeje pruhowarnje, su wosebje wo swójim dźele rosprawjeli.

Kommisija je shromadnje f amerikanskim pschepytowazym wubjerkom a jeho wězywustojnymi powětronowe zbytki dokładnje pruhowali a je zobustawy wobšadki a druhich woźitych zwědkow nadrobnje pschešłuschowała. Pschi wschěch swojich dźělach je němska kommisija połnu podpjeru namakała.

Na městnje njeszboża su so możnosće pruhowale, kiž pschičinju sapalenja nastupachu. Kontrollowaje nastroje njepokasowachu, so je pschi pschistajenju wjele sapalowneho płunoweho měschenja nastało.

Jako pschičiny sapalenja su so předewzaze możnosće nadrobnej rospominale: slemjenje propellera, wuškapnjenje schkriczki f motora, atmosferiska milina abo kulojty błysk, nastajcze elektriski schkrow mjes dźělemi powětrona, wobschkodźene elektriske pschiprawy na powětronje. Pschi dotalnych pschepytowanjach pak so za žanu twjerdu możnosćow njeje dopokasow pschinjesło. Wěste je, so je powětron, jako so k pschistajenju hotowasche, byt techniscy bjez poroka a so je so pschistajeński manewer prawje pschewjedł.

Po pschikazu němskeho ministerstwa sa lětarstwo generalneho wyschka Göringa, budźe kommisija dale dźěłacz, so by katastrofu wujasnila. Wo skónčenju pschepytowanjow so w swójim czasu rosprawa poda.

Dr. Ley je kurzus za přichodnych stroninych wjednikow wotewrił

Němski organisaciski nawjednik dr. Ley žrjedu na rjadowym hrodźe Vogelsangu w Eifelskich horach, so by druhi kurzus wjednikich cžakanzow strony postrowił, kotryž běchu so prěni krócz k appellej shromadźili.

Dr. Ley k 600 nowym wjednikim cžakanzam rjekny, so budźa lěto na rjadowym hrodźe pschebywacź a so na wjednikowe žiwe graty wukhlukacź.

Popołdnju je dr. Ley 170 wucžerskich cžakanzow shrubrał, kotryž so jako sjednoczenstwowi wjednizy, kameradstwowi wjednizy, stotnisty wjednizy a sportjaz wucžerjo nětkole sakładnemu a kublarskemu personalej tšjoch rjadowych hrodow pschidruża.

Dr. Ley so pschi swójim pschebywanju na rjadowym hrodźe też pschešłuchowdcži, kak je wutwarjenje hroda pokracźowało.

Wulki woheń na tworowym dwórnišću w Halli

Nowinarski hamt statneje želesniskeje direkzije we Halli wossewja: Schtwórtk rano mjes 2 a 2.15 hodźin w pschekładowanskej halli tworoweho dwórnischcža we Halli woheń wudyri, kotryž so wurjadnje spěschnje rosschěri. Wón snicži zyli 450 metrow dołhu a 50 metrow schěroku tworowu kólnju. S ludźi, w nóznej worschcže dźěłazych, je dotal 9 skutkownych. Po dotalnych swěsčenjach su pjecžo morwi. 120 tworowych wosow se 360 tunami a 45 próznych tworowych wosow so spali. Nimo toho so 400 tunow sa město postajenych tworow a 4 cežite awtowe wozy sobu spalichu. Wukolosci schkody njeda so po liczbje hischcže swěsčicz. Pschiczina wohnja tohorunja hischcže njese wujasnjena.

Nózny woheń na tworowym dwórnischczu w Halli nima po swojej rosměrje a po swojich sczěhwkach we stawisnach němskich želesnizow runjecza a pschikłada. Něhdże w 2 hodźinomaj dóndże prěni alarm pola wohnjoweje wobory w Halli. Wopalny direktor Rohr poda so hnydom na wopalnischczo a postara so, so so wschě hascherske czahi Halleskich wohnjowych woborow a tež tych s wokoliny alarmowachu. S 55 hadźizami so pschecziwo wohnjej postupowasche.

Jenož riekowskemu sakroczenju kóždeho jenotliweho wohnjoweho wobornika a statnych želesniskich sastojnikow a dźěłaczerjow na tworowym dwórnischczu ma so dźakowacz, so so woheń skónczinje na něhdże 25 000 kóžnych metrow wulku kólnju wobmjesowasche. Pschi tym so žałostne wězy nawědźichu. Tak namakachu sa wrotami, kotrež rosbichu, swuhlene cžła dweju želesniskeju dźěłaczerjow, kotrejuž bě woheń na jeju dźěłowych městach pschekwapił. Dalscheho morweho wuczahnychu s palazeho tworoweho czaha. Pschi tym stawachu so straschne rosbuchnjenja. Sastojnizy statneje želesnizy storkachu njedźiwajo swojeho samžneho žiwjenja wohrožene tworowe wosy, kotrež běchu se straschnymi tworami napjelnjene, s jich městnow. Dobrowólne wukhowarske mužstwa pschi tym smužicze pomhachu.

Wobydlerstwo bě žałoznje roshorjene. Zyke město khwatasche na wopalnischczo, so by se samžnymaj woczomaj žałostnu katastrofu widźało. Spalene kólnje běchu so hakle w lěcze 1927 shotowike. Wozobowy wobkhad na hlownym dwórnischczu w Halli pschi tym njebě czerpik.

Njeslyschana horzota.

Njebě móžno wulku kólnju, pschi kotrejž na 6 pschekładźiischczach 300 tworowych wosow kaž tež wiazy czežitych awtowych czahow stejesche, wukhowacz. Pschezo sažo roslecžachu benzinowe tanki a blesche s kisalinami, kotrychž tschěrki wjele stow metrow daloko roslecžachu. Njeslyschana horzota a padanje dźělow twarjenjow kóžde pschibliženje snjemóžni.

Wukhowarske dźěła.

Wokoło ½5 hodźin rano bě hlowny strach wohnja wotstronejny, tak so mózachu wukhowarske mužstwa so wopalnischczu skerje pschibližicz. Se sakładnych murjow spaleneje kólnje steja jenož hischcže sbytki. Na kolliach steja wupalene tworowe czahi, s kotrychž jenož koschowy wosta. Wukhowarske mužstwa dyrbjachu sdźěła někotre stopy wyšoko w haschersker wodze steso dźěłacz.

Sczěhwki wopalneje katastrofy.

Sczěhwki tuteje katastrofy na tworowym dwórnischczu njedadźa so hischcže dospołnje pschewidźecz, wožebje niz, schtož nastatu schkodu nastupa. Liczba zmjertnych woporow je, kaž hižo pisachmy, pjecz. Tjo mózachu so po mjenje swěsčicz. Liczi so s tym, so dalschich zmjertnych woporow njebudże. Wopalnischczo zame poskicza wobras žałostneho snicženja. Tutón woheń běsche najwjetschi, kotryž je město Halle w posledních lětstotkach potrjechił. Kak je woheń nastał, budże so czežzy swěsčicz dacz. Pschijimanje a wotpósłanje mazných tworow, wožebje sežiwjenskich potrjebow je swěsčene, wožebje dokelz kolije njejsu czerpike.

Zaso woheń na němskej łódźi

Na němskim parniku „Walküre", kotryž bě se 6000 tunami kukurizy po puczu do Němskeje, je woheń wudyrił. Jako kapitan Bernhardt spósna, so se swojej 30 muži wobstejazej wobžadku woheń njemóže salecz, wobroczi łódź, dokelz bě jenož 50 kilometrow wot Buenos Aires sdalena a jědźesche s najwjetschej spěschnosczu wróczo do tuteho města. Tam je łódź mjes tym dojěła. Wohnjowe wobory su woheń salałe. Njedźiwajo teho pak je so něhdże 1000 tunow kukurizy sniczilo.

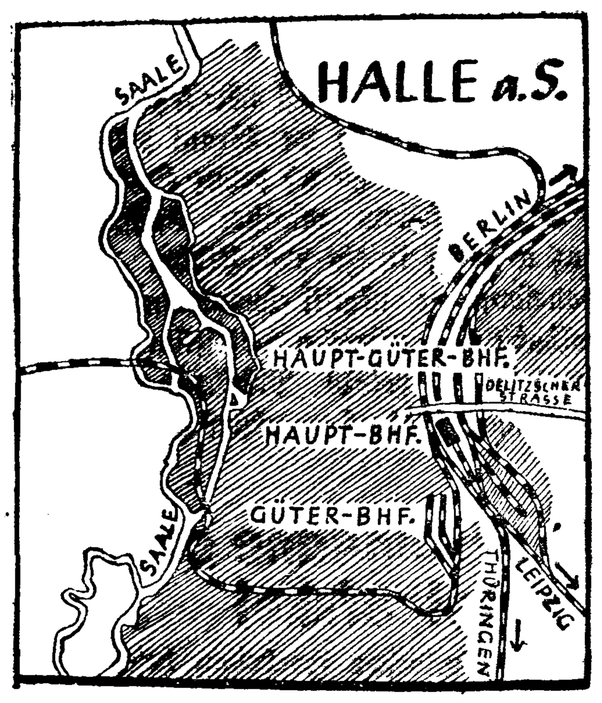

Wulki woheń sniczi tworowe dwórnischczo w Halli.

Schtwórtk rano na tworowym dwórnischczu w Halli hobrski woheń wudyri. Nasch prawy wobras pokasuje nam pschehlad wo wopalnischczu. Nasch lěwy wobras pokasuje nam zylkowy pschehlad městna njesboža. Naczinjena schkoda je jara wulka. Něhdże 300 tworowych wosow a wizy czežitych awtowych czakow je so spaliło. Tež 5 morwych a zyku liczbu skanjenych je sebi tuto wulke njesboso žadało. (Scherl Bilderdienst, M.)

Handrij, serbski khěbětař

Powědančko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

22] (Pokračowanje.)

„Cyle wěsće, mój hólče! Za sebje ja twoje kruwy njecham měć!" přihłosowaše jemu wučeńc k Handrijej so wobroćiwši a jemu zdźěliwši, zo tele wěcy do museja za starožitnosće přińdu, kotrež Handrijej wotkupi a jemu derje zapłaći. Na tajke wašnje bě za starožitnosć něšto wulke, ważne dobyte a zdźerżane, štož by hewak jako snadno dźěćace hrajki zašło a zhinyło, njeby mały Matij ze swojej fantasiju w tutych wěcach kruwy namakał. Ale nic jenož starožitna wědomosć — tež naš Handrij něšto wulke z tym doby. Po někotrych njedźelach dósta Handrij powěsć, zo jemu zarjadnistwo starožitneho museja za Matijowe kruwy 10 000 hriwnow wupłaći. Za tak drohe spóznachu wěcywustojni Matijowe kruwy! — Wone mjenujcy wobstejachu z ryzy złota — a běchu pycha na bróni, kaž mječowe přimadło, škitowa bublina, kobjelowe wupyšenje atd., kotrež tam z ćěłom jeneho wjefcha w starych póhanskich časach buchu pohrjebane. Što wé, hač to jedyn našich serbskich wjefchow njebě?"

„Ja sym toho měnjenja, — wo tym njech wučeni a wěcywustojni mužojo rozsudźa. — Štóž pak chce tele wěcy ze swojimaj woćomaj wobhladać, ma k tomu składnosć w Barlinskim museju za starožitnosće. Tam je móže kóždy w škleńčanym kašću jako złoty pokład widźeć. Tež jena parla z našeho lubeho serbskeho kraja. Ja sym tele wěcy sam — ale jenož jako „kopije" — na podobiznje w rukomaj poměł — a wone běchu nastork za mnje, zo sym na założku tuteje ważneje starožitneje namakanki w blizkosći Mózlic so do pisanja dał tutoho powědanćka.

XI.

Jurij a Hańža swojej.

Hdyž sy so, luby čitarjo, hač dotal dočitał, štož sym pisał, móžeš drje sebi sam tež myslić, kak so po prawym tole powědančko dyrbi skónčić.

Handrijej běše někak dźiwnje wokoło wutroby, jako bě tak wjele pjenjez za Matijowe kruwy dóstał. Wón wosta tež dale sprawny, poniżny a pobožny serbski bur kaž prjedy. Tež njeskhowa te pjenjezy, kaž by je jemu něchtó jenož pod nozy ćisnył, ale jako Bože wobradźenje, a spózna we nich myto lubosće k swojemu wótcnemu krajej. Jenož to jeho boleše, zo jeho luba Hana njeje to mohła ze swojimaj woćomaj wohladać.

Swoje wotmyslenje, kotrež měješe, jako při poslednim wopyće pola swojeho stareho knjeza rěč přińdże na Hańžinu žeńtwu, — nětko spušći. Wšak so krasnje dopjelni, štož kaž profetiscy stary knjez praješe: „Ćisń swoju starosć na Knjeza, lubeho Boha, wón so za tebje stara!" —

Widźóe w 3 wukładnych woknach a 4 wupowjesnjenych kašćikach ---- rjane žonjace toše
w kóždej płaćiznje. — Puć je potajkim wužitny
T. ALBERT na Lawskich hrjebjach 10

*

Strowy a čiły na duši a ćele wróći so Jurij domoj, hdyž nazyma do kraja zaćahny. Lědy běchu so kermuše započałe, wjedźeše Jurij Hańžu jako swoju lubu mandźelsku a hospozu do domu. Wón je jej to też k lubosći sčinił, zo je sebi swoju brodu wottruhał, kiž běše jemu při wojakach rjenje narostła a jeho tak rjenje debiła. Ale kotry serbski hólc njeje swojej mandźelskej po woli, też štož brodu nastupa? Tak też naš Jurij!

Kwas dyrbješe dla maćerneho žarowanja cyle ćiše so wotměć — hačrunje to njeje stare serbske wašnjo. Ale tu knježeše wjele wjetša móc, hač wašnjo a zwučenje. —

Jurij a Hańža běštaj z tym spokojom, jimaj běše dosć a nadosć na tym, zo staj swojej.

Jeju nan wuzwoli jimaj za wěrowanje to słowo: „Bóh luby Knjez so budże za to starać, mój synoł" Što je wón jimaj woběmaj z tym prajić a jimaj do žiwjenja dać chcył, staj derje zrozumiłoj, kaž też, zo tole słowo so jenož tak nad nimaj dopjelni, hdyž budźetaj činić po tym dobrym starym serbskim hesłu: „Spěwaj a dźěłaj!"

*

Po woženjenju swojeje Hańže njemóžeše Handrij bjeze žónskeje pomocy we swojim hospodarstwje wostać. Jeho młódše dźěći trjebachu swěrneho hladanja a kubłanja. Jako so jene lěto miny, woženi so z jenej staršej holcu. Ta měnješe jara sprawnje a derje ze wšěmi dźěćimi a běše jich druha mać. Tak je Handrij zaso do stareje, dobreje kolije přišoł. Jeho dom běše zaso dom žohnowanja a měra.

Dodźeržana bróžeń bu z nowa natwarjena a druhe hospodarske twarjenja da Handrij zwuporjedźić. Wyše teho je wón też hišće Matijej tysac tolerjow za jeho złote kruwy do nalutowarnje skhować dał, sobu też jako zarunanje za to, zo najmjeńši Matijowy bratr — August, jónu jako hospodar na nanowskim kuble wostanje.

XII.

Nowy knjez w Mózlicach.

Naše powědańčko so započinaše z tym, jako so stary Mózličanski knjez farar ze swojej lubej wosadu rozžohnowaše a ju wosyroćenu wostaji.

Mi so zda, kaž by prawe wobzamknjenje pobrachnyło, njebych hišće to, štož nětko sleduje, přistajił.

Sydom lět běše so minyło wot teho časa, a hišće přeco njebě žadyn wuhlad, zo Mózličenjo swojeho serbskeho duchowneho dostanu. To běše w tych časach, hdyž w cyłym našim kraju jara mało młodźencow na duchownstwo studowaše. Serbskich kandidatow w našej Pruskej pak z cyła žanych njebě.

Mózličanski khěbjetař Handrij so na tym najbóle rudźeše. Husćišo so prašeše jich vikara, hač tola nikoho njewě, kiž by k nim za fararja přišoł. Ale tón też žaneje rady njewědźeše.

(Skónčenje přichodnje.)

W Budyschinje 11. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Prawa lubosć dźěći šwika,
wopiča 'nož na njo mika. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nadběhi wuběžkow nižiny s Atlantiskeho morja do wjeczorneje Europy ßo hacž do naschich kónczin njewuskutkuja. Ssylna wyschina, kotrejež jadro nad wjeczornej Ruskej leži, ma pschezo hischcže ßylny wliw na nasche wjedro. Tehodla wostanje njebjo jaßne, so móže słónzo ßwoje horze pruhi njeßmilnje na semju ßłacž. Połodnische wětry k temu hischcže czopły powětr s czoplischich krajow pschipławuja a horzotu powjetschuja. Pschi nětczischim rospołoženju wjedra w ßrjedźnjej Europje njeje wuhladow, so ßo wjedro wažnischo pschemĕni. Horzota hischcže wostanje, njewjedra ßu jenož s městnami móžne. — Jutsje ßobotu ßłónczko 3.46 hodź. skhadźa a ßo 8.13 hodź. khowa. Měßacžk skhadźa jutsje rano 8.04 hodź. a khowa ßo wjeczor 10.44 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometr 745, hygrometer pluß 4 a najwyschischa dnjowa temperatura 36 stop. czopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a najnižscha nózna temperatura 23 stop. czopłoty.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu ßobotu: Mało pschemĕnjenja, ßłabe połhilenje k njewjedram.**

*

— **Ssmalaza horzota nad Němskej.** Horze wětry s juha. Horza żołma, kotraž hižo někotre dny nad Němskej leži, sda ßo, so hischcže dlěschi czaß traje. S Afriki a s Balkana pschikhadźeja dale czople wětry do ßrjedźneje a połnózneje Němskeje, na kotrychž s wjeczora pschikhadźaze włóžne, mórske wětry ßo dotal wotrasychu. Wjedrawustojni praja, so budźe horze wjedro s temperaturami wjezy hacž 30 stop. wucžinjazymi, hischcže někajki czaß dale traje. Pschi brjohu połnózneho morja mějachu sdźěla deschcže, kotrež krajinu wukhłódźichu. We wjeczornej Němskej mějachu kurjawy. Jenož městne njewjedra trochu wokhłódźenja ßobu pschinjeßechu.

— **Se stólza padnywschi ßo czežko sranila.** Ssłužobna na Bismarckowej dróſy czo. 17 w ßłužbje stejaza, chzysche wczera wjeczor wokoło 7 hodźin w sahrodźe na wyßokim stołpje stejazu kwětku pokrjepicz. Pschi tym kalesche na stólz. Tutón ßo nadobo pschewalt a ßłužobna tak njesbožownje do wótreje kromy kamjenja padny, so dyrbjachu lěkarja sawołacž, kotryž ju sawobali.

— **Bjeswědomeho lejo namakali.** Wczera w nozy wokoło 11 hodźin namakachu wojazy na Wallskej dróſy róžk Róžoweje haßy muža bjeswědomeho lejo. Sanitetny wós jeho k lěkarjej dowjesy, kotryž jeho po pschehladanju da do jeho bydlenja do Delnjeje Kiny dowjesecž. Jedna ßo wo sahrodnika A., kotryž nětkole w Budyschinje dźěła.

— **Kóczka bě na tym wina.** Dźensa rano sahe wokoło ½2 hodźin dóńdźe motorski koleßak na sanitetnu stražu, so by ßo sawobalicž dał. Rjekny, so bě jemu kóczka do prědneho koleßa sabĕažała a pschi tym bě padnył. Sranjeny bě ßebi na lěwym kolenu a tež druhdźe khětro kožu wobodrěł. Drasta bě ßo jemu dospołnje rostorhała. Jako běchu jeho derje sawobalili, móžesche ßo se ßwojim motorskim kolom, kotrež bě pschi tym mjenje schkody poczerpiło, na dompucž podacž.

— **Polizija njekontrolluje dźěłowu knižku, ale dźěłowe hamty.** W poßlednim czaßu bě ßo powěscž wossjewiła, so je ßo poliziji poruczžiło, w dźěłaŕnjach dźěłowe knižki kontrollowacž. Kaž ßo s pschißłuschneho městna sdźěluje, tuta powěscž njeje prawa. Ani němskemu dźěłowemu ministerstwu ani němskemu snutskownemu ministerstwu njeje niczo wo tajkich kontrollach snate. Tola pak maju na sakładźe 1. pschewjedźeńskeho wukasa dźěłowe hamty prawo a po porucžnosczach ßwojich pschedstajenych ßłužbnych městnow pschikas, tajke kontrolle pschewjesecž. Tute kontrolle ßo tež běžnje wotměwaju.

— **Budyske kameradstwo NS-sastaranja wójnskich woporow** je ßrjedu wjeczor w Keheleřni ßwój appell wotměło. Pschi spoczatku shromadźeni na ßobustawy spominachu, kiž ßu wot poßlednjeho appella wumrěli. Kameradstwowy wjednik Scholta pschednoschowasche wo NS-wotrjadach jako wojowarjach, do kotrychž je tež sastaranje wójnskich woporow sariadowane. Tohodla ßu ßobustawy winowate ßo na pschedewsaczach wobdźělicž, kiž strona wuhotuje. Hischcže ßu Drježdźanske dny w dobrym dopomnjeczu, a hižo ßo k wobdźělenju na němskim sjězdźe wójnskich woporow namołwja, sjězd budźe 31. julija a 1. awgusta w Barlinje. Tohorunja ßo ßobustawy namołwjachu, so bychu ßo njedźelu 13. junija na župnym sjězdźe w Kamjenzu wobdźělili. Mjes sdźěleńkami ßo wossjewi, so je wutoru prěnja czrjódka na Tsělniku ßwoje rjeŕske dźěła pschewjedła a so je nujne, so ßo nowi samołwja. Woczerstwjenja potrěbne ßobustawy móža ßo hnydom sa městno samołwicž, kiž NSW wobstara.

S **Barta.** Jako ßedłaŕski mischtr Buttrich ßwoju wodowu pumpu pschepytowasche, dokelž wjazy wodu njeczerpasche, pytny, so bě ßebi w studnjowej rołi ßykorka ßwoje hnězko natwariła a w hnězku ßedźesche 7 młodych ßykorkow. Ssadźi hnězko do korbika a pschicžini jón na ßußodnym schtomje. Ssykoriz macž běsche s tutym pschebydlenjom pschesjedna a stara ßo kaž hacž dotal ßwědomicže wo ßwoje mlode.

S **Wukranczicz.** Někotre sahony tudyschich kubłowych lěßow czerpja lětsa wosebje jara pod khójnowej patu (Kieferntriebwickler). Tohodla saúdźenu ßrjedu a schtwórtk dźěczi hornischich rjadownjow do lěßa wuńdźechu, so bychu tutoho schkódnika snicžili. Tola jenož mały dźěl khójnow móžachu wurjedźicž.

S **Dobrusche.** Psched někdźe tsjomi lětami shubi tudyscha wobydlerka ßwój wěrowanski pjerschczeń pschi pizowanju karniklow. Wscho pytanje po pjerschczenju njemějesche wuspěcha. Psched dwěmaj lětomaj žona wumrě, njenamakawschi ßwój pjerschczeń. Karniklazy hnój ßo tehdy k hnojenju na polo swosy. Jako psched někotrymi dnjemi druha mandźelska wobßedźerja ležownosczje běrny běłesche, pytny pschi tym twjerdy pschedmjet, a hlej, pjerschczeń, psched tsjomi lětami shubjeny, tczesche w běrnje. Pjerschczeń pschepodachu pschiwusnym semrěteje na wopomnjecže.

S **Małeho Wjelkowa.** Jutsje ßobotu wosßwjeczi rentnaŕ Jan Rostok we wjeßnym dźěle Wulkim Wjelkowje ßwoje 76. narodniny. Rostok je njedźiwajzy ßwojeje wyßokeje staroby pschezo hischcže strowy a czily a tu powschitkownje woblubjena wosoba. Wón bydli tu pola ßwojeje dźowki. Pschejemy jemu wjele sboža do dalscheho žiwjenja.

Se **Ssernjan a Sserbskich Paslic.** Puczowaze radupodawanje sa maczerje budźe wutoru 15. junija 1937 popołdnju w 2 hodźinomaj w Ssernjanach a ¼4 hodźin w Sserbskich Paslizach.

Samodźěłace naprawy zastaranja z wodu, kaž tež **PUMPY**
wšěch družin a wulkosćow. — Nowa
sykawa za zahrodu
poskića nam płaćizny hódne a techniske lěpšiny!
Železowy dwór Joh. **MIESSNER**

S **Kamjenza.** K nadawkam němskeho rataŕstwa słuscha tež dopjelnjenje němskeho wobstatka koni. Budźe drje hischcže někotre lěta tracž, prjedy hacž budźe dźěry, w poßlednich lětach nastate, sasßo wupjelnjene. Tola w lěcže 1940 ßo liczi, so budźe wobstatk koni sasßo dospołnje wupjelnjeny. Sa Kamjenski wokrjeß posłicza ßo nam sczehowazy wobras: w dezembru 1935 wucžinjesche wschón wobstatk koni 3608, w dezembru 1936 3519. Tuto spadowanje zyłkoweje liczby ma ßwoju pschicžinu se swjetschenym wotedaczom koni. Liczba dorosczenych młodych koni nam praji, so płahowanje koni w Kamjenskim wokrjeßu sasßo pschiběra. Liczba srěbzow pod 1 lětom wucžinjesche w dezembru 1936 48, pornjo 56 w lěcže 1935, liczba 1 hacž 2 lěcže starych koni 53 pornjo 37 1935. Liczba 2 hacž 3 lěta starych koni 53 pornjo 26 w lěcže 1935. Liczba 3 hacž 4 lěta starych koni 45 pornjo 44 1935. Pola starschich koni wobkedźbujemy spadowanje. Liczba 4 hacž 5 lět starych koni wucžinja 105 pornjo 121 1935, liczba 5 hacž 8 lět starych koni 686 pornjo 629, liczba 9 hacž 14 lět starych koni 1286 pornjo 1344. 14 lět starych a starschich koni bě w dezembru 1936 w zyłku 1243 pornjo 1151 w lěcže 1935.

S **Drecžina.** Najstarscha wobydlerka nascheje wßy njedźelu ßwoje 90. narodniny woßwjeczi. Je to knjeni Tina swud. Handrikowa rodź. Simmigez, kotraž ßo 13. junija 1847 w Lauterbachu pola Stołpna narodźi. W lěcže 1872 woženi ßo s Janom Handrikom. Po 48lětnym sbožownym mandźelstwje wumrě jeje muž w lěcže 1920.

S **Klětneho.** Wulka ßuchota ßo na polach, łukach a jahrodach jewi. Poßlednje njewjedra sa naschu krajinu žaneho deschcža njepschinjeßechu. Ssadowe žně budźa lětsa jara njespokojaze. W naschich lěßach hižo holanske jahody srawja, budźa pak jara małe.

Se **Sprowjow.** Stare rěsbaŕske postawy Sswjatych s tudyscheho zyrkwinskeho woltarja wustaja ßo na wustajeńzy łužiskich starožitnosczow w Shorjelzu we wopomnjeńskej halli. Tute rěsbaŕske postawy pokhadźeja s lěta wokoło 1450 a ßu potajkim nimale 500 lět stare. Wo tutych starych rěsbaŕskich dźěłach ßmy hižo husczischo tež w naschich Sserbskich Nowinach pißali. Dlěschi nastawk wo nich napißa knjes studijowy direktor Ota Wiczaß se Stollberka we „Łužizy".

*

3 hriwny sa wulěty w namjesnych krajach.

Sa wosobu s wupokasom.

Wjednik statneho hamta sa hospodarjenje s dewisami je s dohladowanskich pschiczinow pschikasał, so smědźa ßo tukrajne metallowe pjenjesy we wobkruku ßwobodneje mjesy do 10 hr. sa wosobu a protyczny měßaz we wulětnym wobkhadźe psches mjesy jenož po sapißanju do pasa do wukraja ßobu wsacž. Tutón wukas njepoczahuje ßo na wulki puczowanski wobkhad. Sa namjesnych tukrajnych wobydlerjow płaczaze pschedpißy ßo tež na wosoby rosschěrjeja, kotrež maja wupokasy, so smědźa jako wulětnizy mjesu pschekroczicž. Tuczi móža potajkim tež 3 hr. w metallowych pjenjesach wschědnje pschi ßwojich wulětach psches mjesy wsacž. Tute nowe postajenja płacža wot 15. junija.

Pola naß w Americy. Wjednik: „Něško stejicže w rospadankach města Pompeji." — Americžan: „Leža te hižo dołho tak?" — Wjednik: „Skoro dwaj tyßaz lět." — Americžan: „San Franzisko ßmy po semjerženju sa schěsč měßazow sasßo natwarili."

Hospodaŕski rozhlad

Piatk 11. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,496	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,32	100 českosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,00	100 franc. frankow	11,11

Barlinska bursa 10. junija 1937. Bjeswusnamnosčž kupowanskich pschikasow se strony bankowskeje klientele kaž tež wulka horzota, kotraž je s pschicžinu, so poměrnje mało bursowych wobkhodnikow bursu wopyta, dawaschtej bursy wurjadnje měrny napohlad. Najmjeńsche wotsamknjenja wuskutkowachu ßo na kursach. S wjetscheho dźěła kursy wotdrjebjowachu. Wosebje kalijowe akzije sdźěla wo někotre prozenty popuschcžichu, pschi tym pak wobrot jenož někotre tyßaz wucžinjesche. Tež chemiske akzije a montanowe hódnoty, potajkim swjetscha tak mjenowane standartne hódnoty, běchu wczera słabsche. Tež na rentowych wikach njebě wjetschich pschemĕnjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Na Barlinskich žitnych wulkowikach je ßo wobrot skerje dale pomjeńschił, dokelž ßu poskicženja se strony rataŕstwa skoro zyle popschestałe. Tež we wobkruku samĕnjenskeje akzije pschikhadźeja jenož hischcže małe dźělby na wiki. Sastaranje młynow je na druhej stronje spokojaze, dokelž ßo běžnje pschidźělenja stawaja. Wobrot pizowanskich žitow je jara słaby. Pizowanske jecžmjenje skoro sanka dostacž njeßu. Na mukowych wikach móža ßo w Barlinje wschě typy we wobkruku postajenjow sa składowanje muki dostacž. Pscheńczna muka typy 1050 a ržana muka stejitej samo nad potrjebu na pschedań.

Wczera płaczische w Barlinje zentnar

pscheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr., — wowsa H 10: 8,30 hr., H 13: 8 70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	10. 6.	9. 6.		10. 6.	9. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane "	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšenč. "		
łane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Wiki w Lubiju.

Pscheńza 9 95 hr., rožka 8,30 hr., jecžmjeń, nal. 8,75 hr., wowß 8,20 hr., běrny 3,60—3,90 hr., nowe, punt 10—15 pj., ßyno 2—2,25 hr., słoma 80—1,10 hr., ržana muka 12 hr., pscheńczna muka 14,87—18,37 hr., pscheńczne wotruby 6,85—7,15 hr., ržane wotruby 5,70 hacž 6 hr., butra 75 pj., jeja 8 pj., twaroh 20—25 pj., běły kał 10—15 pj., czeŕwjeny kał 20 pj., karoty 20—28 pj., sědźna koboda 15 pj., ßydrojty kał 20—25 pj., kólrabi 5—10 pj., porej 10 pj., kórki 25—40 pj., zybla 15 pj., buny 25—40 pj., tomaty 35—40 pj., solotej 4—5 pj., radiski 7—8 pj., rjewjeń 8—10 pj., jabłuka 65 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pscheńza 10 05 hr., rožka 8,50 hr., jecžmjeń, nal. 8.85 hr., wowß 8,30 hr., pscheńczne wotruby 6,50—7 hr., ržane wotruby 6—6.50 hr., ßyno 2,20—2,40 hr., słoma 80—1 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., prosata 10—18 hr., běhaki 25—45 hr., husy, młode 5,50—6 hr., běły kał 14—20 pj., czeŕwjeny kał 18 pj., rjewjeń 10 pj., zybla 15 pj., khrěn 80 pj., hromak 45—60 pj., solotej 5—10 p., morchej 15 pj., radiski 4—6 pj., rjetkej 6 pj.

Drježdźanske skótne wiki.

Sswini bě ßo jara wjele pschihnało, tak so móžesche ßo rěsnikam pobrachowazy kontingent se saúdźeneje wutory dopjelnicž. Material ßo sa krute płaczliny pschidźělowasche. Czelatow bě mało na wikach, wot spoczatka pak bě hubjeny wobkhod. Skopy mějachu ßrěni wobkhod. Wobkhod s howjadami bě bjeswusnamny.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

10. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Čelata: 384	
Najlěpše kormjene čelata wot cyca	58—63
srěnje kormjene čelata wot cyca	51—57
Šnadnje wuwite	39—48
Najšpatniše	—
Swinje: 1486	
Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1786. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Powěsće z cyłeho swěta

Benzin a płun ßo njeſnjeßetaj.

We Wilmersdorfje pola Barlina běſche njekedźbliwosćź pſchi rjedźenju ſ benzinom rosbuchnjenje ſawinowało. Dwě podružnizy rjedźeſchtej ßebi w kuchini bydlenja draſtu ſ benzinom, njekedźbowaſchtaj pak na to, 'o ßo na płunowym warjaku płomjo paleſche. Dóńdźe k rosbuchnjenju, kuchińſka nadoba ßo ſapali a někotre wokna wutłóczichu. Wobě żónſkej ßo khětro ßylnje wopaliſchtej. Wohnjowa wobora dyrbjeſche jeju do khorownje dowjesćź.

Cźeżke njewjedrowe ſchkody w Pomořſkej.

Njewjedra, kotreż wſchelake dźěly Pomořſkeje potrjechichu, ßu wjele ſchkody naczinile. Tak je ßo woßebje Anklamiki wokrjeß kruće podeſchoł. We wokolinje Kriena krupy wjele ſchkody naczinichu. Też wody wjele wotrkawichu a ſapusczichu. We wjeßnych dróhach Kriena Jvena a Dienna doby ßo woda do domow. Wulki dżnjow bu ſniczeny. W Saßnizach a Delnich Saßnizach ßu wody kolije podmlěłe, tak ſo dyrbjeſche na khwilu wſchón wobkhad ſaſtacź. W Labehnu w Stolpſkim wokrjeßu czěrjeſche 11lětny ßyn ßydlerja Onnaiſcha konja j pola domoj dowjesćź. Pſchi tym konja błyſk ſabi, a hólczez pohłuſcheny ležo woſta. Cźeżkoſranjeneho dyrbjachu jeho domoj dowjesćź. W Grammenthinje dyri błyſk do ſchtyrißwójbneho domikeho, kotreż ßo doczjiſta ſpali. Wobydlerjo nimo domjazeje nadoby też 4 ßwinje ſhubichu. W Kſchiſchowje ſpali ßo zyły dwór. Pſchi tym ſahinychu też 4 kruwy, jene plahowanſke ßwinjo a 2 czjeleczi. W Neuahrendſeeju dyri błyſk do ſe ßłomu kryteho domikeho, kotreż ßo tohorunja ſpali.

Wulki woheń w Schleswigu. — 135 ßwini ßo ſpaliło.

Kubło Roeſt pola Kappela w Schleswigu je ßo we nozy k ſchtwórtkej ſ czeżkej wohnjowej kataſtrofu podeſchło. Jako Kappelnſka wohniowa wobora na wopalniſchczo dojědźe, paleſche ßo hiżo wulka żitna bróżnja ßwinjazy khlěw a maſchinowa kólnja, konjeńzy a żitne ſkładźiſchczo. Tute twarjenja ßo doſpołnje ſpalichu. 135 ßwini a 500 zentnarjow żita ßo ßobu ſpali. Sniczjiłe ßu ßo nimale wſchě ratařſke maſchiny a narjady.

50 wobydleřſkich domow woheń ſnicził.

We wßy Ulesznizy pola Kielcow w Pólſkej naſta j dotal njeſnatych pſchiczinow woheń, kotryż ßo ſ tajkej mozu rosſchěri, ſo běchu wohnjowe wobory zyle bjesmóżne. Woheń ſniczi 50 domſkich a pſches 100 hoſpodařſkich a hródźnych twarjenjow. W płomjenjach ſahiny też jena żona a jene dźěcźo.

S 28 lětami wowka.

Żona wuheřſkeho měſchczanoſty měſtaczka Baina Mlinarizowa je ßo w tutych dnjach ſ 28 lětami ſ wowku ſtała. Wuda ßo je 13 lětami. Jeje dźowka tehorunja. A nětko je ßo tuta hiſchcże młoda żona hiżo ſ wowku ſtała.

Lětadło bjes wjednika leczało.

Na lětaniſchczu na Lümpne w Jendźelſkej ſta ßo ſpodźiwny pſchipad. Pſchi ſawjerczenju propellera wotlecźa lětadło bjes wjednika, dokelż bě ßo na to ſabyło, ſpinadłowe rjady ſaczahnycź. Lětadło ſběhny ßo na 300 metrow wyßoko a leczeſche 35 mjeńſchinow dołho. Nadobo k ſemi padny a ßo rosbi.

*

Najdlěſche ſaczmicże ßłónczka ſa 1200 lět.

Sańdźenu wutoru běſche doſpołne ſaczmicże ßłónza. Tuto je było woßebje w połodniſchej Amerizy a połodniſchim dźělu Cźicheho ozeana widźecź. W amerikanſkich nowinach ßo wo jara wuſpěſchnych wobkedźbowanjach tuteho doſpołneho ſaczmicża piſche. Se Sjednoczenych ſtatow, Japanſkeje a Peruſkeje ßo wuczeni na pucź podachu, ſo bychu ſaczmicże wobkedźbowali.

Tuto ſaczmicże ßłónczka běſche wot 1200 lět najdlěſche. Wono trajeſche 7 minutow a 2 ſekundźe. Aſtronomojo na tworowym parniku w połodniſchim Cźichim ozeanje ſahoricże telegrafowachu, ſo ßu ßo jich fotografowanja poradźiłe.

Runje telko ſboża měješche ſnaty amerikanſki wojeřſki lětař major Stevens, kiż ſe ßwojeho lětadła něhdźe 8000 metrow nad Andenſkimi horami fotografowaſche. Wón leczeſche a fotografowaſche w poruczjnoſczi amerikanſkeho pſchirodoſtawiſniſkeho muſeja.

S Peruſkeje ßo powě, ſo ßu tamniſchi Jndianojo dla ſaczmicża ßłónza wulku hroſu wuſtali. Woni khwatachu do zyrkwjow abo modlachu ßo hnydom pod hołym njebjom.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 10. junija 1937.

Narodźili ßu ßo: 6. 6. Guſtawej Alfredej Schützeltej, ſchoféřej, dźowka. — 7. 6. Marczinej Arthurej Dietrichej, podkrjeßnemu nawjednikej, dźowka. — Pawołej Bjedrichej Arnoſchtej Herrmannej, wuczerjej w Barcźe, ßyn. — 9. 6. Kurtej Buſſy, wyſchſchemu ſekretarej měſchczaniſkeho ſarjadniſtwa, ßyn. — Makßej Wernerej Großmannej, ſamkarjej, dźowka. — Auguſtej Ränſej, pjekařſkemu miſchtrej, ßyn. — Arnoſchtej Emilej Krößigej, jaſtwowemu wyſchſchemu ſtrażmiſchtrej, dźowka.

Wumrěł je: 9. 6. Erich Waltař Hamſch, żeleſotoczeř, 36 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 10. 6. Korla Herbert Zoſel, pſchekupſki pſchiſtajenz w Rheinbrohlu a Doroteja Marta Zieglerez, měſchczanſka pſchiſtajenza w Budyſchinje.

Swěrowałoj ſtaj ßo: Dr. phil. Korla Ullrich Eichhorn, direktor dźěłoweho hamta w Stadthagenje a Lieſelotta Gerda Richterez, laborantka w Budyſchinje.

Wokriesna skótna wustajeńca 4. julija w Budyšinje

Krajny ſkót plahowazy hamt ſe ßobupomozu ſkótplahowazeho ſwjaſka w Hornjej Łużizy a njeorganiſowanych plahowarjow Budyſkeho podkrjeßa ſhromadnje ſ Budyſkim wokrjeßnym burſtwom, wokrjeßnu ſkótnu wuſtajeńzu pſchihotuje, kotraż ma ßo 4. jujlija w Budyſchinje na Tſělniku wotměcź.

Na pſchihotach ſa wuſtajeńzu ßo pilnje dźěła. Dotalny programm poſtaja, ſo ma ßo doſpołnje ſkót poßudźowacź. Popołdnju, hdyż je wokrjeßny burſki wjednik wuſtajeńzu wotewrił, ſchulerjo a ſchulerki ratařſkeje ſchule turnowańſke ſwuczowanja pſchedwjedu. Też ßo wjeßny jěchařſki a jěſdny turněr wotměje a ßo wuſtajeny ſkót pſchedwjedźe.

Pódla koni, howjaſeho ſkotu a ßwini ßo też wowzy, koſy, karnikle, pjeriſna, żidaki a pczołki wuſtaja. Woßebje powuczaze budźe wuſtajenje czelazych hródźow a ßwinjazych khlěwow, kajkeż maju a kajkeż nimaju bycź. Potom ßo też pokaſuje, kak ßo pola howjadow ſchpary tſihaju a ßo czehniwe kruwy pſchahaju.

Plahowarjo ſ zykeje Hornjeje Łużizy ſměja tu ſkładnoſcź, ßo ſe ſkotom druhich ſeſnacź a jón ſe ßwojim ſkotom pſchirunacź. Najlěpſchi plahowarjo budźa ßo ſ premijemi mytowacź, ſchtoż budźe ſ pohonom k hiſchcże lěpſchim dokonjenjam. So dyrbi kóżdy bur a ratař tajkule wuſtajeńzu wopytacź, ßo ßamo roſumi, dokelż tam hakle widźi, ſchto ſkotařſtwo jeho domiſny dokonja.

Radio

Ssobotu 12. junija ßo ßłyſchi:

Königswusterhausen: 6 ſwony, taczele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcźe. 11,40 wo hojeńſkich roſtlinach w ſahrodźe. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Königsberga), mjes nim 12,55 cźaßowe ſnamjo a 13 ſbożopſchecźa. 13,45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,10 taczele. 16 hudźba k ßwjatokej tydźenja (ſe Stuttgarta). 18 taczele. 18,45 ſport tydźenja. 19 k ßwjatokej. 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcźe. 20,10 wjeßoły wjeczor (ſ Frankfurta). 22 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 mała nóżna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcźe. 9,30 wo wupłodźenju a pſchetrjebanju. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja), w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcźe. 14,15 taczele. 16 konzert (ſ Kölna). 18,15 wjeßoły ßwjatok. 19,20 wulki wjeczorny konzert. 21 powěſcźe. 21,15 ſabawna hudźba 22,30 powěſcźe, ſport.

Barlin: 20,10 ſabawny programm. — **Hamburg:** 18,10 ſynki ßwjatoka ſe wſcheho ßwěta. — **Wrótßław:** 20,10 wjeßołe rosżohnowanje. — **Köln:** 20,10 ſabawna a rejwańſka hudźba. — **Win:** 18,25 opera „Walküre".

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Betr. Musterung und Aushebung 1937.

Im Bezirk der Amtshauptmannschaft Bautzen werden in der Zeit vom 25. Juni 1937 bis 6. Juli 1937 die Dienstpflichtigen des Jahrganges 1917 sowie die zurückgestellten Dienstpflichtigen dr Jahrgänge 1914, 1915 und 1916 gemustert.

Vom 8. bis 12. Juli wrden für den Bezirk der Amtshauptmannschaft Bautzen die im Jahre 1915 und im 1. Vierteljahr 1916 geborenen sowie die im Jahre 1914 geborenen und noch nicht ausgehobenen Dienstpflichtigen zur Aushebung herangezogen. Näheres ist aus dem Gestellungsaufruf zur Musterung und Aushebung 1937, der auf den Gemeindeämtern und Rathäusern des Bezirks während deren öffentlichen Geschäftszeit zu jedermanns Einsicht ausliegt, zu ersehen.

Bautzen, den 4. Juni 1937.

Der Amtshauptmann zu Bautzen.

Staw sywow kónc meje

W přenjej połojzy meje mějachmy mokro-ſymne wjedro. Hakle ßrjedź měßaza naſta ſczoplenje, kotreż ſróſtej ßywow howjeſche, jich wuwicźe polěpſchi a ſymſke ſchkody wumjerſnjenja ſaßo ſdźěła wuruna. W někotrych kónzach ßu njewjedrowe deſchcźe pola ſaneißłe. Staw dźěłow na polach w Sakſkej je po ſdźělenju ſtatiſtiſkeho krajneho hamta ſpokojazy. Nalětne dźěła ßu powſchitkownje ſkónczene, jenoż w mokriſchich położenjach je ßo woßadźenje běrnow ſpoſdźiło. Se ßynowymi żnjemi je ßo ſapoczało. Rożka a jeczmjeń ſtej po ſchkodach, kotreż ßu loni myſche naczinile, doſcź rědkej. Pizowańſke roſtliny, łuki a paſtwiſchcźa maja ſpokojazy ſróſt. Se ſchkódnikow woßebje grotowe waczki a kundroſy wuſtupuja. Přenje woßebje w rěpach, jeczmjenju a wowßu. Sakſki ſtatiſtiſki hamt je ſcźěhowaze pſcherěſkowe ſnamki ſa wußywy woblicził: Naſymſka rożka 2,9 (2,3) nalětna rożka 2,7 (2,4), naſymſka pſcheńza 2,9 (2,3), nalětna pſcheńza 2,6 (2,5); naſymſki jeczmjeń 2,9 (2,3); nalětny jeczmjeń 2,5 (2,5), wowß 2,6 (2,6), hróch wſchěch ružin 2,7 (2,6), woka 2,8; póſdne běrny 2,9; ſażne běrny 2,7 (2,8), zokrowa rěpa 2,8 (2,6), runkliza 2,8 (2,7), morchej 3,0; rěpik 3,8 (2,4), dźeczel też ſ měſchenjom trawy 3,2 (2,1), luzerna 2,6 (2,2). Łuki bjes powodźenja 2,5 (2,5), łuki ſ powodźenjom 2,3 (2,3); paſtwiſchcźa 2,4 (2,2). W ſpinkach ſtejaze liczby pokaſuja nam ſtaw kónz meje 1936.

Spěšnje kupjene, dokelž lohko zapłaćene ...

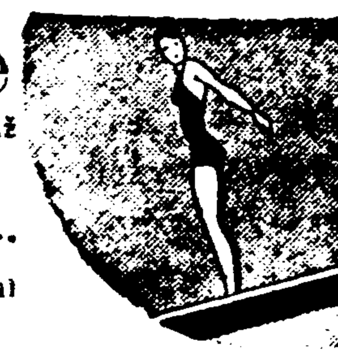

Z přihodnymi płaćiznami so Wam zbližujemy

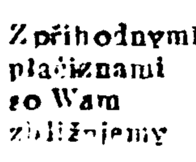

Kupanske wobleki
Kupańske mantle
Kupańske kapički
Kupańske stupnje
Při bróžne wobleki
Wothrybow. twjelki

RUDOLPH na Kěžorskej dróžy 16

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola Kurt Erler, Žitne wiki 28

Mužace
košle
spódnje kholowy
štrykowane lacy
zwjeŕšne košle
pulovry -- zoki
Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach a płaćiznach
J. Schieback
na Mužakowskej dróžy čo. 4

dostanjeće pola firmy
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

Při kupjeniu jězdneho koła
niesměće zabyć, mói skład sebi wobhladać Kołowy Warnecke w Nowosalcskej drózy 24

Wjele trjebanych wěcow
kiž sy z nowymi narunał, druhi pak by je hišće derje trjebać mohł, maš domach w swojim hospodaŕstwje. — Rjany pjenjez by dostał, je-li by je předał.

Předawaŕ a kupc pak namakataj
so jenož w Serbach z nawěštkom w Serbskich Nowinach. Jenož někotre dźesaćnowarje zapłaćiš za nawěštk a hriwny či wunjese předata wěc.

Wjacy stow zwjeŕšnych košlow
z wotpinacym a krutym khornarjom, mam za Was přihotowanych. Mjez nimi cyle wěsće něšto za Was so hodźace namakaće. Prošu tohodla wo Waš wopyt.
Budźeće překwapjeni z rjanymi mustrami a hišće wjacy z nizkimi płaćiznami.
Wäsche-Mitbauer na Šulskej hasy čo. 7

Dostach telefon. přizamknjenje čo. 3283
Wulkowikowaŕnja słódkich tworow Herm. Hans Voigt w Budyšinje Hornčeŕska hasa 39

Lohke, rjane
lěćne drasty a bluzy
we wulkim wubjerku, tunjo, též za dźěći
Hartmann
w firmje W. Häcker, na Žitnej hasy 7 a 10

Časnikowe škleńcy kiž so njerozbija, hnydom, tunje, záruč. wěst.
časnikowy KOKSCH na Sukelnskej hasy 20

Mam wot soboty, 12. junija, w swojim hłownym wobkhodźe w Drježdźanach nowy transport
koni do dźěła a na rolu
z połn. rukowanjom po znatych tunich płaćiznach na předań. Též w swojej filijali w Budyšinje w hotelu „k Markhrabi"
mam wubjerk kruwow
jara płaćizny hódno na předań.
Paul Grosch, wikowaŕnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30
telefon 50628, prjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Gardiny
kupujeće derje a płaćizny hódno pola firmy
Friedrich Bubach
w Budyšinje
róžk Kronprincskeho mosta a Zwonkown. Lawskeje hasy

Dla wjazanja Serbskich Nowin
trjebamy sćěhowace čisła našeho dźenika:
89 lěta 1936 a 301 lěta 1934.
Štó móže nam tute čisła poskićić?
Nakład Serbskich Nowin.

Žoniace
šlypfry
suknje
bluzy
drasty
pulovry
rukajcy
nohajcy
šórcuchi
Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Kašćowy skład na Kotołskej hasy 2. Tel. 2676
H. Oswald, tyšeŕski mištr

Z dźenikom serbskeho luda su
Serbske Nowiny
Z čestnej moralnosću kóždeho čitarja je, zo jim též w lěćnym času swěru wobkhowa a zo je wosebje tym serbskim domam poruča, w kotrychž so hišće nječitaja.

Přiłoha k čisłu 133

SERBSKE NOWINY

Pjatk 11. junija 1937

Ratařscy dźěłaćerjo maja so zasydlić

K najczeżſchim hoſpodaŕſko-politiſkim a ſozialno-politiſkim nadawkam naſcheho czaßa ßłuſcha wobſtaranje dźěłowy mozow ſa rataŕſtwo. Ma-li ßo tutón nadawk na trajnje rosrißacż, je ſa to jenož jedyn ßrědk, ſo ßo rataŕſki dźěłaczeŕſki ſtaw krucże ſaßydli. Stat je hižo wſchelake naprawy ſapocżał, ſo by ßo tuto ſtajnje wažniſche praſchenje rosrißało. Tomu ßłuſcheja mjes druhim kredity ſa podpjeranje twarjenja bydlenjow ſa rataŕſkich dźěłaczerjow.

Sa rataŕſkich dźěłaczerjow je dale trjeba móžnoſcż ſałoženja ßwójby a ßamßneje domjaznoſcże. Ale runje tu ßu poměry jara njepſchihódne. Rataŕſtwo ſepjera ßo w prěnim rjedźe na młode nježenjene dźěławe mozy. Połojza wſchěch mužſkich dźěłaczerjow w rataŕſtwje a lěßaŕſtwje bě po liczenju powołanjow w lěcże 1933 młódſcha hacż 25 lět, jenož 17 proz. pſches 40 lět, ſchtož potajkim rěka, ſo rataŕſzy dźěłaczerjo, hdyž bywaju ſtarſchi a chzedźa ßo wożenicż, rataŕſke dźěło wopuſchcża. Wo tutym ſa wobydleŕſko-politiſke ſtejniſchcżo jara wuſnamnym a wažnym themacże cżini wyſchſcha knježeŕſtwowa radźicżelka dr. Kata Gaebelowa w „Soziale Praxis“ na ſakładźe powołanſkeje ſtatiſtiki ſajimawe ſdźělenja. Liczba w dźěle ſtejazych czeladnikow 1933 617 000 wucżinjeſche, ſ nich bě něhdźe 68 proz. pod 25 lětami, něhdźe 24 proz. w ſtarobje 25 hacż do 40 lět a 7,2 proz. pſches 40 lět. S druhich rataŕſkich czeladnych bjes pódy bě 301 000, ſ nich bě 45 proz. pod 25 lětami, 33 proz. wot 25 hacż 40 lět a 22 proz. pſches 40 lět. Pódla toho bě hiſchcże 71 000 dejerjow, pola kotrychž je podobna poměra, ſchtož rosdźělenje ſtaroby naſtupa. Mjes tym ſo liczba rataŕſkich dźěłaczeri bjes pódy wſcho hromadźe 1 milijon wucżinja, wucżini liczba dźěłaczeri ſe ßwójbu, najatej, deputatnej abo ßłužbnej pódu jenož 220 000. Pola tutych je liczba pod 25 lět ſbywazymi jara niſka; wjazy hacż połojza pak je wjazy hacż 40 lět ſtara. To na to pokaſuje, ſo ßo dźěłaczerjo ſ pódu tež woprawdźe ſaßydlichu a na wßach woſtachu. Móžachu ßebi tež ßwoju ßwójbu ſałožicż. Dźiwajo na njepſchihódne ſtarobne rosdźělenje je w rataŕſtwje tež wulki podźěl nježenjenych. Něhdźe 7/10 njeßamoſtatnych mužſkich dźěłaczeri w rataŕſtwje je njewoženjenych. S czeladnych ßamych je jich 60 proz. pornjo zykłowemu pſcherěſkej mjes dźěłaczerjemi 43 proz. wucżinjazemu. We wěſtym naſtupanju płaczi praſchenje ſałoženja ßwojeje ßamßneje ßwójby tež ſa ßobudźěłazych mužſkich ratarjoweje ßwójby. Potajkim runje tón dźěl w dźěle ſtejazeho wobydleŕſtwa, kotrehož rosmnoženje je ſ nazionalpolitiſkeho ſtejniſchcża wożebje wažny, nima najmjeńſche móžnoſcże, ßebi ßwójbu ſałožicż. Hdyž chze ßo rataŕſki dźěłaczeŕ wożenicż, dyrbi ßebi druhe powołanje ſwuſwolicż abo wjeß wopuſchcżicż. Tak naſtanje wulka dźěra w potrjebje mozow ſa rataŕſtwo. To je wěſo ſ wulkej ſchkodu. Hdyž pak na wßach woſtanje a ßo nježeni, je to tehorunja czeżka ſchkoda ſ wobydleŕſko-politiſkeho ſtejniſchcża. Na tutym pſchikładźe ſpóſnawamy, kak wažne ßu wſchě naprawy, kotrež ßo na to měrja, ſo ßo rataŕſzy dźěłaczerjo ſaßydla. Hdyž móže rataŕſki dźěłaczeŕ we wßy woſtacż a tam ßo wożenicż, njeſměje žanu potrjebu, wjeß wopuſchcżicż; pſchetož niczo njepodpjera ſaßydlenje człowjeka bóle, hacż ſałoženje jeho ßamßneje domjaznoſcże.

Na synach.

Lětßa mamy ſ Boha rjane ßynowe žně. Ratarjej ßměje ßo wutroba, ſo doſtanje ſa ßwój ſkót ſaßo dobru, ſtrowu piżu. Sßynowe žně ßu lětßa doſcż wunoſchne, łuki ſtoja tucżne a ſ radoſczu žněje rataŕ wupłód pſchirody a woßebje pilnje maju ßo pomoznizy do dźěła, wobdaczi ſe wokſchewnjej wónju ſkhnyjazeho ßyna. Je wſchak to tež doſcż pótne dźěło, hdyž ßłónczko ßmali a ßuſchi. Ale lětßa pſchińdu ßyna Bohudźak rjane ßuche domoj a połne woſy kolebaju ßo do dworow, ſo bychu žně pjelnike próſdne ßynowe kubje. S troſchku żarowazym wóczkom wſchak hladaju naſche dźěczi, kotrež hiſchcże do ſchule njekhodźa abo w prěnich ſchulſkich lětnikach ławku tłóczą, na žnjeńzow, pſchetož wſchě te lube kwětki ſpadnu, kiž ßo tak rjenje na nich ßměwachu a kiž dźěczi maczeŕzy a nankej noſchachu abo ſ kotrychž ßebi wěnczki do włoßow wijachu kaž mejſke rjanolinki. Worakawi wſchak ßu hólzy nětko, pſchetož pſcherjenje ſkała ßo pſche wſchě kopjena a rady ßunu ßo ſ połnym wotmachom do nich. S wjecżorkami wſchak ſahněſdźa ßo druhdy tež młode wutrobiczki do tajkich ßynowych kopjenow. Hdyž je jim tam po ſdaczu raj ſboža najbližſchi, tak je tola ſtrach wulki, doſtacż pſchi tom ßynowu ßmorkawu, a njeje rjenje, měcż lětadołho ſa to czeŕwjeny nóß. — Hdyž my měſchczenjo pak dźenßa do Božeje pſchirody khwatamy, wjeßelimy ßo ſ ratarjom nad bohatym žohnowanjom, nad pilnym dźěłom, kak ßo ßyno nakładuje, kak ßo tam ſe ßynowymi žnjemi ſapoczina, żony a holicza ſa ßyzkami trawu ſahrabuja, tam na łuzy ſtoji dźěczazy wóſyczk, pſchikryty ſ czeńkej płaſchcżiczku, hdźež drěma mała wutrobiczka, ſtarſchich ſbožo, tam na brjóžku ßedźa dźěczi, hrajkajo abo ßo pſchekulejo w lutym wjeßelu. Haj, to je ſbožo wjeßneho luda, ratarja, kiž je najbliže rodźicżeŕzy pſchirodźe a Božej žohnowazej wſchehomozy. Bóh dał, ſo bychu ßo ßynowe žně derje dokónczile.

Cyrkwinske powěsće

3. njedźela po ßwj. Trojizy, 13. ßmažnika 1937.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi ſměje faraŕ Kapleŕ rano w 7 hodź. ßerbſku ſpowědź, we 8 hodź. farſki vikar Hornczeŕ-Lupjanſki ßerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. — Wumrěli: Kurt Bjarnat Müller, wyſchſchi dźeßatnik pola lětarjow w Erfurcże, ſe Židowa, 22 lět ſtary. — Jan Korla Groſa, ſekretaŕ pola železnizy na wot. w Budyſchinje-Tſělanach, 64 lět ſtary. — Korla Rjelka, dźěłaczeŕ w Budyſchinje, 65 lět ſtary.

S **Budyſchina** (Krajnozyrkwinſke ſjednocżenſtwo.) Shromadźiſny w Budyſchinje: Njedźelu pop. w 1 hodź. w Kwětkowym Dole, ſchtwórtk wjecżor we 8 hodź. bibliſka hodźina. Shromadźiſny ſwonka Budyſchina. Ssrjedu w Rachlowje a pjatk w Hornjej Hórzy.

*

S **Barta.** Rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba, po njej dźěczikemſchenje. Krajne ſběrka. Schtwórtk pop. ½3 hodź. towaŕſtwo ßerbſkich wowkow. — Wukſchczena: Charlotta Brunhilda, dźowka paleŕſkeho miſchtra Hermana Hockera w Volkſtedtu.

S **Budyſchinka.** Rano we 8 hodź. ßerbſka, a ½10 hodź. němſka Boža ßłužba (vikaŕ Paleŕ ſ Hodźija). Kollekta ſa zyrkwinſke ſkutkowanje na żónſkej młodźinje. Wjecżor ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź (far. Handrik).

S **Budeſtez.** Rano we 8 hodź. ſměje faraŕ Bójß němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje. Sběrka. — Wutoru ſměje faraŕ Bójß w Hornjohórczanſkej ſchuli pop. w 5 hodź. ßerbſke kemſchenje ſ Božim wotkaſanjom a w 6 hodź. němſke kemſchenje ſ Božim wotkaſanjom. — Ssrjedu wjecżor we 8 hodź. ſměje faraŕ Bójß bibliſku hodźinu we woßadnym domje. — Schtwórtk ßłužba młodźiny ſa młodźeńzow.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ßerbſke kemſchenje, kotremuž ßo dźěczikemſchenje pſchiſamknje. — Wumrěł: Handrij Lodny, muměnkaŕ w Bukezach, 84 lět 1 mě. 27 dnj. ſtary.

S **Hrodźiſchcża.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź ſe ßwj. wotkaſanjom, we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź němſka Boža ßłužba. Sběrka ſa dźěło na żónſkej młodźinje.

S **Huczinh.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba. — Krajna kollekta.

S **Khwaczíz.** Rano we 8 hodź. ßerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boža ßłužba, w 11 hodź. dźěczikemſchenje. Kollekta.

S **Klukſcha.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, we 8 hodź. ßerbſke kemſchenje a dop. ½10 hodź. dźěczikemſchenje. — Kſchczenaj: Waltaŕ Horſt, mandź. ßynk Waltarja Schuſtera, ſaradniſkeho wyſchſcheho ſekretara w Klukſchu. — Swěrowanaj: Pawoł Teutſcher, ſamkaŕ w Klukſchu a Hana Bidarjez, fabrikſka dźěłaczeŕka w Nowej Wßy.

S **Lubija.** (Krajnozyrkwinſke ſjednocżenſtwo.) Póndźelu wjecżor we 8 hodź. bibliſka hodźina we Wujeſdźe.

Wo wulkej duchownej nuzy serbskeho luda na Braniborskej synodźe lěta 1884

We 80tych lětach zańdźeneho lětstotka běše wulki njedostatk evangelskich theologow. — Na čim to ležeše, njehodźi so hnydom prajić. — W studijach knježi rhytmus: z khwilemi su wěste studije jara woblubowane. Wšitcy so za nje rozsudźa. Z khwilemi zasy nichtó wo nje njerodźi. — Wězo ma při tym tež wulki woznam zastaranje, hospodařski a towařšnostny wuhlad, kiž wěste studije přilubjeja. — Ale nic jeničcy! Hdyž je so młodźenc za něšto zahorił, so za tym njepraša, hač ma rjany hospodařski abo česćacy přichod dočakać. Wěri do swojeje wěcy a do swojeje mocy. — Tak ma to po prawom tež přeco być. Mi so zda, zo běše z přičinu wulkeho njedostatka theologow w tehdomnym času, rozšěrjenje liberalisma, kotryž přeco dale přibywacu nabožnu bjezdźaknosć w tych kruhach zawinowaše, z kotrychž běchu dotal młodźi theologojo wukhadźeli. —

Za naše serbske wosady bu tutón njedostatk z woprawdźitej katastrofu! Wosebje za prusku Hornju a Delnju Łužicu! — Lud běše tam z wulkeho dźěla khudy a njemóžeše sebi na to myslić, pjenježne wopory za lětadolhe studije swojich synow zwjesć. We pruskej hornjej a delnjej Łužicy so jedna fara po druhej wuprózdni a so njemóžeše wjacy ze serbskim fararjom wobsadźić. — Lěpše poměry w sakskich wosadach pohnuwachu někotrych fararjow so z Pruskeje do Sakskeje přesydlić, z Khołma přińdźe Hrodźišćanski fararř Oswald Mrózak, z Radšowa Budestečanski fararř Hermann Mrózak, z Łutow pola Złeho Komorowa Bukečanski K. A. Kubica. We Łutach přesta z Kubicowym wotkhadom serbske prědowanje. Radšow z Khołmom běše tajki zbožowny, zo dosta za fararja Němca Haeslera, kiž je za swoju křesćijansku přisłušnosć spóznał, serbscy nawuknyć, zo móhł Serbam Bože słowo w jich maćeŕnej rěči připowědać. — Wjele lět dyrbjachu někotre wosady — kaž Wochozy, Khrjebja, Lejno, Sprjejcy, Liškow pola Khoćebuza a druhe na to čakać, zo zasy serbskeho fararja dostachu. — Nad Khrjebju smili so R. anski Němc D. theol. Bjedrich S e l l a, kiž je tam z woprawdźitej lubosću k Serbam tak derje serbscy nawuknył, zo běše za swoju wosadu a za cyły narod z najwjetšim žohnowanjom.

Katastrofalne běše połoženje w Delnjej Łužicy. Jedna klětka po druhej so zhubi našej serbskej rěči. — Naši narodni wjednicy to derje spóznachu! — Tehdy w lěće 1880 załožištaj Jan Arnošt Smoleř a Alfons Parczewski Towařstwo Pomocy studowacych Serbow, — zo móhli khudym studowacym pjenježne podpjery poskićić a khudych hólcow k studijam pozbudźić. — Naš lud měješe za tute towařstwo połne zrozumjenje. — Wšelake bohate wotkazanja pobožnych Serbow a Serbowkow jemu připadnychu. — A tola běchu srědki towařstwa wobmjezowane, hačrunjež hišće dźensa spomožeřscy skutkuje. — Wšelacy myslachu hišće na druhe wupuće! — Njeby móžno było, evangelskich prědarjow ze susodnych słowjanskich krajow dostać, kiž bychu z lohkosću přiwuznu serbsku rěč nawukli, a njeby móžno było, młodych němskich theologow za to dobyć, serbskim wosadam ze serbskim prědowanjom słužić. — Woboje je so stało, ale tež we jara skromnej měrje. — W lěće 1855 přesydli so do Wojerec a 1861 do Minakała Jozef Prawosław Kordina, kiž běše prjedy z dwórskim prědarjom we Winje pobył; z khudobnej holanskej wosadu spokoješe so dr. theologije, tež něhduši dwórski prědař we Winje Jan Nowotny, wulcy wučeny knjez, z archidiakonom we Wojerecach bu pobožny a pokorny Słowak. Jan Dobrucky z Mošowca we Wujeřskej a při Łupjanskej cyrkwičcy skutkowaše něšto lět druhi Słowak Daniel Lawček z Piły we Wuheřskej, hłuboki mysleř ale trochu swětej cuzy. — Wšitcy štyrjo přińdźechu wot nas njewołani, ale prošo pola Gustav-Adolfskeho towařstwa wo wućek a pomoc. Kordina a Nowotny běštaj z katolskeje cyrkwje wustupiłoj. Dobrucky a Lawček měještaj w swojej domiznje pod ćežkimi přesćěhowanjemi ćeŕpjeć. — Naš rozhladny wótčinc Hendrich Imiš běše w tutym nastupanju jara zdźeržny, dokelž wědźeše, zo lohcy při tym njezrozumjenja nastawaja. — Za to so prócowaše němskim theologam wutroby za serbsku nuzu zhrěć. — To je so jemu z wulkim zbožom poradźiło. — Wón je při tym sam najwjetše wopory přinesł. Ze swojej jimacej lubosću, swojej krasnej powahu, doby wón wutroby. — Z jeho wučomcami běchu wubjerni mužojo — dr. theol. Bjedrich Sella w Khrjebi, Lejnik-Rašik w Klětnom, Wylem Tyšei při Swjatym Michale w Budyšinje, Jan Waltař we Njeswačidle, wubjerny serbski pěsnjeř, — Nimo toho pak prócowaše so Imiš, tež cyrkwine wyšnosće, konzistorije a synody na wulku duchownu nuzu serbskeho luda kedźbliwe sčinić. — Wězo jemu druzy pomhachu, abo tež samostatnje — pohnuwani sami přez swoje swědomjo. — W Pruskej su wosebje třo njewustawajcy so prócowali, wulku duchownu nuzu serbskeho luda połóžić — rjekowski wojowař a wulki čłowjek Julijus Wjelan w Slepom, wyšši serbski fararř w Khoćebuzu Pawoł Broniš a superintendent Pank, spowědny wótc sławneho wjeŕcha Bismarcka, pozdźiši superintendent a tajny radźićel w Lipsku. — Wšitcy třo běchu wulcy žadni a nadobni mužojo. Julius Wjelan je dźensa hišće w Slepom njezapomnity. Wón běše ze synom serbskeho fararja, wulcy wučeny, wjelestronscy wobdarjeny jako wučenc, moleř, pěsnje, hudźbnik. Z cyłej swojej dušu so wuznawaše k swojemu ludej. Wón wuda za swoje pjenjezy krasny — wot njeho přebasnjeny — přełožk psalmow. — Wón steješe jako politikař na stronje wjeŕcha Bismarcka — a wón wjedźeše na přikład wuspěšnje wólbne wojowanja za jeho přiwuzneho hrabju Arnima-Mužakowskeho. — Pawoł Broniš so jemu we wšelakim nastupanju runaše. — Tež wón so wědomostnje zaběraše ze serbskej rěču. — Wón dawaše serbske hodźiny wučomcam Khoćebuzskeho gymnazija, zo by jich zahorił, theologiju studować a swojemu serbskemu ludej słužić. — Kajke wulke zrozumjenje měješe wón za potrjeby delnjołužiskeho luda, widźimy z toho, zo wón sam natwari stań na wikach w Khoćebuzu, zo móhli tam Serbja, kiž štwórtk na wiki přikhadźachu a husto hižo rano jara zahe z domu prječ dźěchu, za tuni pjenjez šalku kofeja pić a něšto pojěsć, štož běchu sebi sobu wzali. — Wón zarjadowa tež serbske Bože słužby w Barlinje za te črjódy serbskeho luda, kiž tam swój khlěb pytachu. — Superintendent Pank běše ze synom serbskeho fararja w Dešnje. — W lěće 1883 je wón w protycy Christoterpe wubjerny nastawk wo Serbach wozjewił, kotryž chcemy radźi přełožić. — Wón ženje njeje zatajił, zo je serbskeho rodu, a tola je jeho wjeŕch Bismarck wosebje wysoko česćił.

(Skónčenje sćěhuje.)

S **Wulkiejcz.** Rano we 8 hodź. němske kemschenje, ½10 hodź. Boża žłužba za młodźinu, ½11 žerbske kemschenje. Sběrka za skutk mjes žónskej młodźinu. Pop. ½3 hodź. kscheicź. žónska žłužba pola Schcžěpanez. — Wumrěła: Marja Meta Aurichowa, murjerj. mandželska w Maleschezach, 46 lět 4 měž. 8 dnj.

S **Minakale.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź s Božim wotkasanjom, we 8 hodź. žerbska a dop. ½10 hodź. němska Boža žłužba, w 11 hodź. němske dźěćzikemschenje. Pop. w 3 hodź. evangelska žłužba młodźiny za młode holzy na sarie. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisка hodźina w Adolfskej Hěcźe. — Wumrěła: Marja Ernstina swud. Jakubowa, wuměnkarka we Lomsku, 78 lět, 6 měž. 20 dnjow. — Wukschczeny: Khorla Günther, žynk Jana Korle Bjenady, želesniskeho dźěłaczerja we Lomsku. — Swěrowanaj: Arthur Kurt Khěžnik, blidar w Budyschinje a Alma Marta Lischkez, kucharka w Minakale

S **Njeżwaczidła.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Kemschenje w Sarěczu za tydźeń. Piatk ev. žłužba za konf. młodźinu wjeczor we 8 hodź. (Uthoff). — Wukschczenaj: Siegfried Pawoł Hirsch, Pawoła Waltarja Hirscha, dźěłaczerja w Kzažowje, žyn. Werner Heinz, njemandźelske dźěczo w Sarěczu.

S **Nožaczíz.** Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. žerbska Boža žłužba, ¾11 hodź. Boža žłužba za dźěczi. Kollekta za evangelske skutkowanje mjes žónskej młodźinu.

S **Porschiz.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbska a dop. ½10 hodź. němska Boža žłužba. Kollekta za zyrkwinske skutkowanje na žónskej młodźinje. Dźěczikemschenje w Porschizach ½10 hodź. za młódsche, ¾11 hodź. za starsche dźěczi. Pop. ½3 hodź. žerbska spowědź.

Se **Sslepeho.** Rano ½8 hodź. žerbska spowědź s Božim wotkasanjom a dop. w 9 hodź. žerbska Boža žłužba. Ssmiertny kěrlusch žo spěwa za Hansko Gerarda Nowakoz, mandželskeho žynka Matthija Nowaka, dźěłaczerja w Mikorasu. — Dop. ¾11 hodź. němska Boža žłužba. Pop. ½1 hodź. kschczenja. W 2 hodź. žerbska Boža žłužba za dźěczi. W 5 hodź. žerbska Boža žłužba se spowědźu a s Božim wotkasanjom pola Pauloz w Rownem a wjeczor w 7 hodź. žerbska Boža žłužba se spowědźu a s Božim wotkasanjom pola Stopiriz w Mulkezach. — Njedźelu žo wěruja: Maks Budich, hospodarski pomoznik w Ruschach s Hanu Wierikoz, dźěłaczerku w Rownem. Hanso Sprejz, schkleńzar w Mulkezach s Hanu Raakoz, dźěłaczerku w Rownem. — Pokhowanaj: Madlena Petrikowa rodź. Nowakez, mandželska Gottloba Petrika, želesniskeho dźěłaczerja w Trjebinje, 45 lět 9 měž. 4 dny stara. Maks Branzkoz, mandželski žynk Wylema Branzka, schkleńzarja w Sslepom, a jeho mandželskeje Lisy rodź. Panoschiz, 10 dnjow stary.

S **Wóžlinka.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. w 9 hodź. němske kemschenje. Kollekta. ¼11 hodź. Boža žłužba w Czižowje. Piatk, 18. junija, wjeczor we 8 hodź. evang. žłužba za młodźinu na sarje.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. a ¾10 hodź. němske kemschenie, ¾11 hodź. dźěćzikemschenje; wschě Bože žłužby [illegible]

Sport

Woporny dźeń němskeho sporta

Luźiszy hrajerjo kopańzy a ručzneho bóla žu pschihotowani.

W Němskej žo pschichodnu njedźelu woporny dźeń němskeho sporta pschewjedźe. Na nim žo sažo ras pokaže, kak wusko wschitke towarstwa, kiž žu w němskim swjasku za cźěłoswuczowanje sjednoczene, hromadźe steja. Wschitke dokhody se wschěch pschedewsaczow, kiž žo 13. junija we wschěch němskich župach wotměja, pschińdu dospolnje němskemu swjaskej za cźěłoswuczowanje k lěpschemu. Wone maju žo na wukublanje wuczerskich wjednikow a swuczowańskich nawjedowarjow a k pschewjedźeniu sakładneho kublanja pola młodźiny wužicź. Tež Luźiczenjo na tutym wopornym dnju nochzedźa nasad stejecź a jón po jeho wosnamje wuhotuja. Na prěnim městnje steja bólkoparjo. Wokrjeżny wotrjadny hamt je žlědowaze hry postajił:

Ssobotu 12. junija 1937:

w Budyschinje: Budyske měschczanske mužstwo pschecźiwo sestajanemu DSC/Guts Muts-Drježdźanskemu; Budissa-Reserve pschecźiwo BSC-Reserve.

we Wjasońzy: Wjasoński Sportklub pschecźiwo DSC-Reserve.

Njedźelu 13. junija 1937:

w Lubiju: Lubijske měschczanske mužstwo pschecźiwo sestajanemu Neugersdorfsko-Habrachczanskemu mužstwu;

w Rychnowje: Rychnow pschecźiwo Rychnowskim wožam;

we Wjernarjezach: Wjernarjezy pschecźiwo Wopakej.

Hrajerjo ručzneho bóla na wopornym dnju němskeho sporta žlědowaze hry pschewjedu:

w Seifhennersdorfje: Seifhennersdorf pschecźiwo Jikowej (Eibau);

w Nowym Gersdorfje: Nowogersdorf pschecźiwo Leutersdorfej;

w Lubiju: Lubij pschecźiwo Hornim Kundraczizam;

we Wopakej: Wopaka pschecźiwo Hornjemu Friedersdorfej;

w Budestezach: Budestezy pschecźiwo Budyskej Turnertreue;

we Wjasońzy: Wjasońza pschecźiwo Hornjohórczanskemu turnarskemu towarstwu;

w Berthelsdorfje: Berthelsdorf pschecźiwo Delnjej Wódrizy 2.

Za pluwarjow běsche termija k pschewjedeźnju turnarskich žwjedźenjow pschekrótka. Luźiske pluwarske towarstwa wschak nimaju žwoje swuczowanischcźa, ale dyrbja gmejnske kupjele wužiwacź. Tež woni pschi móžnej sskładnoscźi winowatosce wschěch sportarjow, kiž jim woporny dźeń napoloża, dopjelnja. Turnarjo žwój woporny dźeń hakle w nasymje pschewjedu.

*

Wo mjesehry w Davisowym pokalu.

Do semifinale (mjesehry) wo Davisowy pokal sastupja dotalne dobyczerske mužstwa, němske, kotrež doby pschecźiwo italskemu 4 : 1 a belgiske, kotrež pschecźiwo schwedskemu doby 3 : 2. Dale juhožłowjanske, kotrež doby pschecźiwo Južnej Afriży s 4 : 1. Dźenża piatk a njeźdleu setkatej žo w Barlinje němske a belgiske mužstwo a dźenża piatk a jutsje žobotu setkatej žo cźěskožłowakske a juhožłowjanske mužstwo w Prasy. Liczi žo, so w prěnim setkanju wěscze němske dobudże, w druhim njeje lohko, něschto wěschczicź.

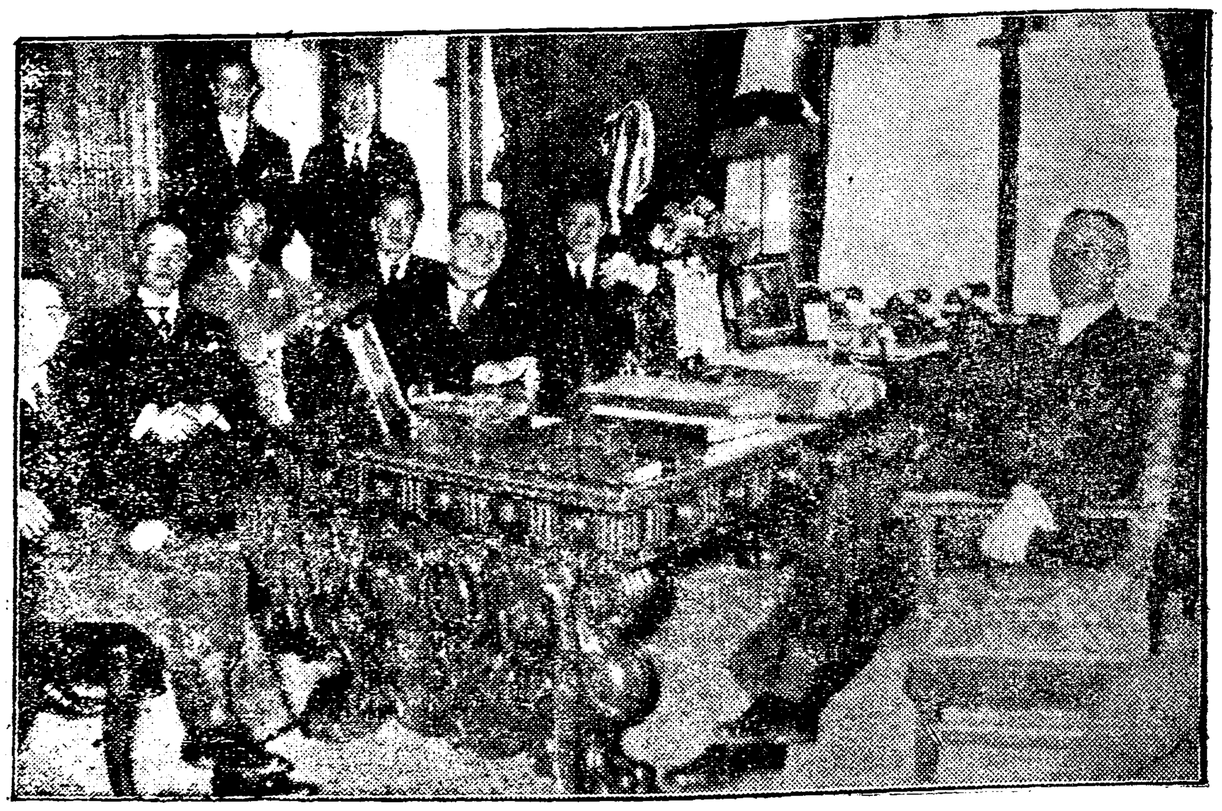

Chinski finanzny minister dr. Kung w statnej banzy w Barlinje.

Ssrjedu popoldnju w Barlinje pschebywazy chinski finanzny minister dr. Kung statneho bankowskeho prezidenta dr. Schachta w statnej banzy wopyta. — Tu widźimy zyle na lěwo chinskeho wupóžłanza w Barlinje, žrjedźa dr. Kunga a zyle na prawo statneho bankowskeho direktora dr. Schachta.

(Scherl Bilderdienst, M.)

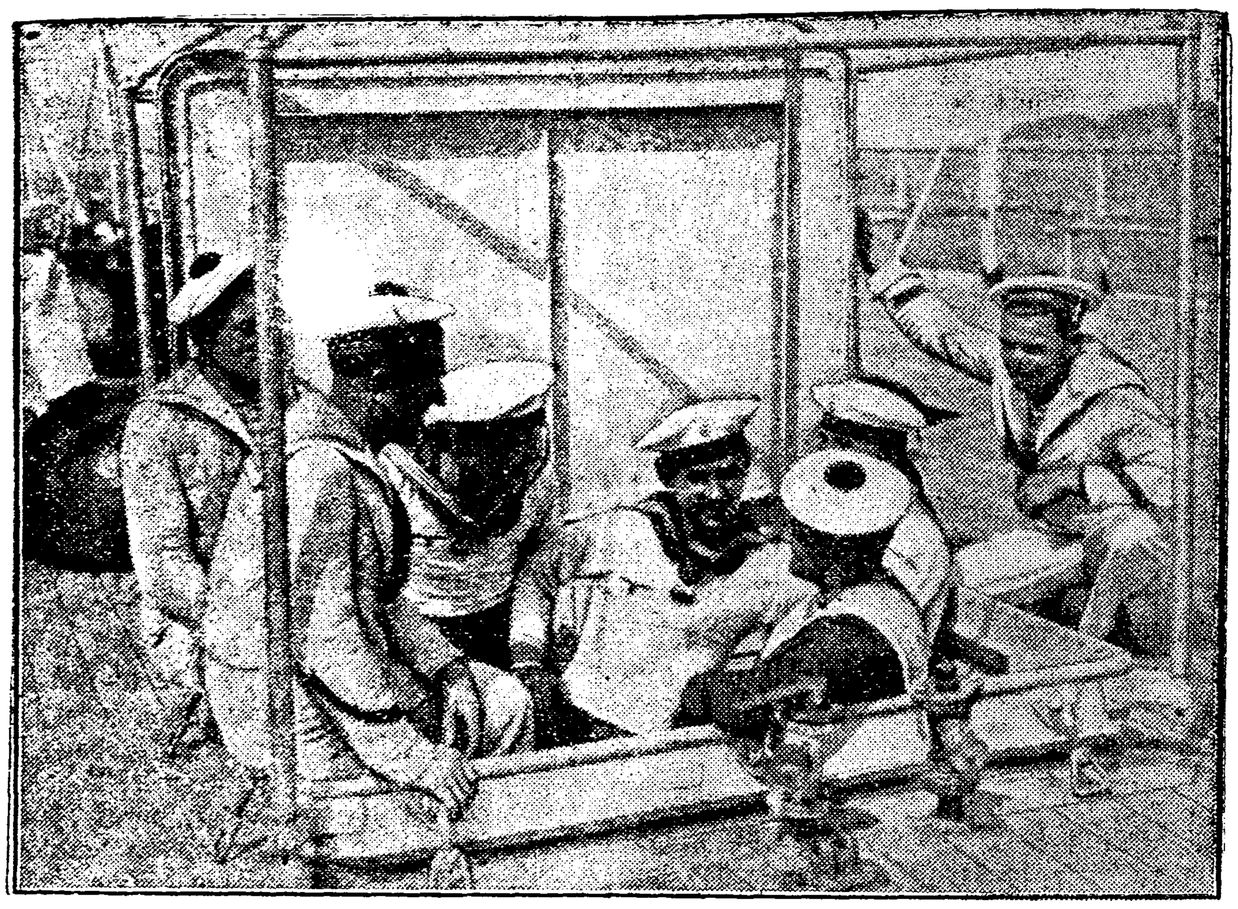

Wopyt franzowskeje wójnskeje łódźe w statnym mórskim pschistawje w Kielu.

Ssrjedu je do Kiela franzowski schulski kschižak „Jeanne d' Ark" k 8-dnjowskemu wopytej dojeł. Němszy namórnizy wopytachu po dojěsdu žwojich franzowskich towarschow na kschižaku a bjeżadowachu s nimi na pschecźelne waschnje. (Scherl Bilderdienst, M.)

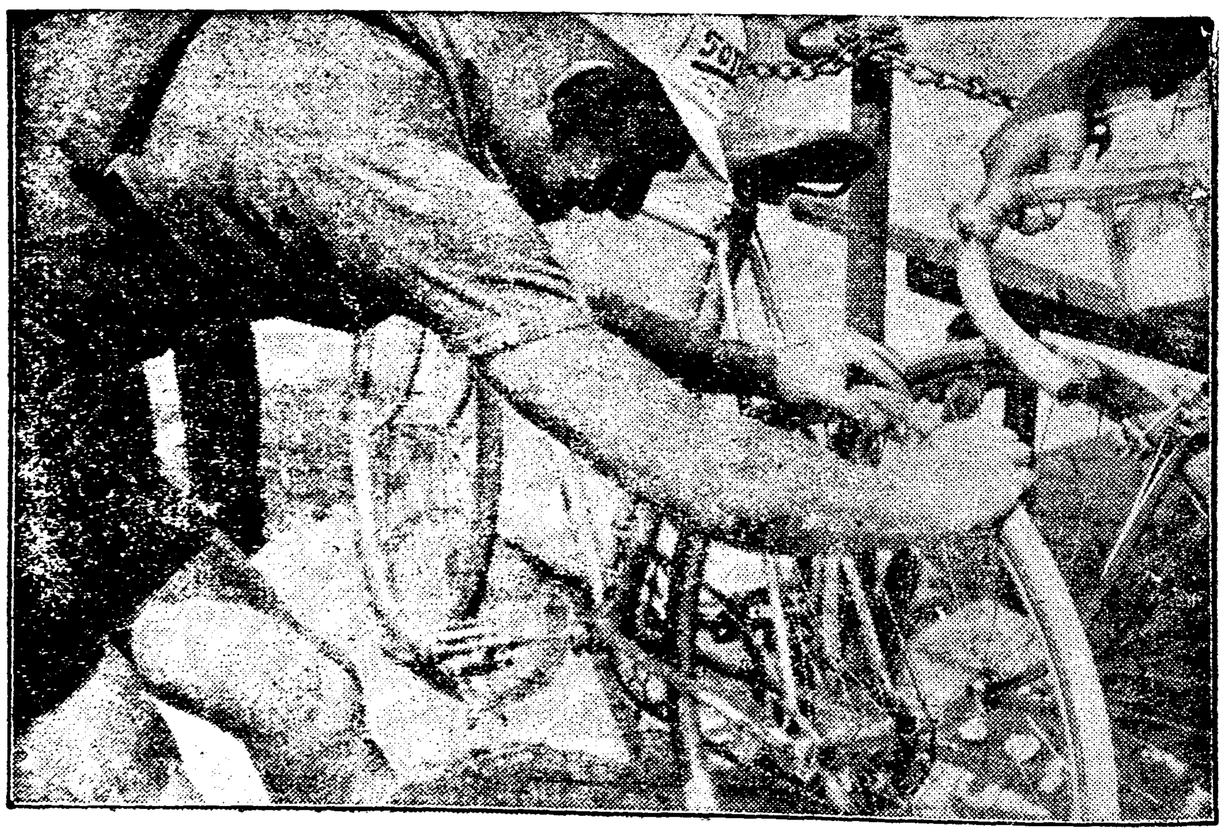

Koleżarjo po Němskej na 4. etappje.

Na 4. etappje mějachu koleżarjo po Němskej 183 kilometrow dołhu cźaru s Erfurta do Schweinfurta pschejecź, kotraž sdźěła pśches jara horaty kraj wjedźesche. Wożebje cźežzy mějachu koleżarjo pod žmalazym žłónzom cźerpjecź. — Butz s Dortmunda, kotryž bu w tutej etappje tsecźi, pruhuje psched wotjěsdom žwoje wobrucze.

(Schirner, M.)

Přeco diplomat

Knjeni se Stael hněwasche žo se sawiscźu, so Talleyraud, žławny diplomat, pschi wschěch składnoscźach s druhej damu, jeje towarschku žamo, kotrejž pak njeběsche jara pschikhilena, pschezo radscho bjeżadowasche a žortowasche dyžli s njej, byrnjež žo bóle prózowała jeho na žo putacź. Hdyž sažo ras pschi składnoscźi sjawneho žwjedźenja ju žama žarliwoscź cźwilowasche, woprascha žo jeho: „Hdy bychmoj s towarschku wobej do wody padłej a byk by strach, so žo satepimoj, kotru byschcźe najprjedy wucźahnył a wukhował?" Talleyraud pschecźelnje žo požměwkujo wotmołwi: „Hnadna knjeni, na dobre sboże derje wěm, so móżecźe pluwacź jako ryba!"

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładź Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 134 | Budyšin — Sobotu 12. junija 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Nĕmski zwonkowny minister z Neurath w Budapestu

Prjedy hacž je bolharſke hłowne mĕſto Sofiju wopuſchczil, je nĕmſki ſwonkowny miniſter ßwobodny knjes ſ Neurath po porucžnoſczi wjednika a nĕmſkeho kanzlera bolharſkemu miniſterſkemu preſidentej a ſwonkownemu miniſtrej Kjoſſeiwanowej wulkokſchiž rjada nĕmſkeho worjoła pſchepodał.

Pjatk wjecžor je nĕmſki ſwonkowny miniſter ſe ßwojim pſchewodom na ßwjedźeńſzy wupyſchene Budapeſtſke lĕtaniſchczo pſchilecžał.

Na lĕtaniſchczu nĕmſkich hoſczi wuheŕſki miniſterſki preſident Daranyi, ſwonkowny miniſter ſ Kanya, Budapeſtſki korpſowy kommandant półny marſchall ſ Nagy, nĕmſki wupóßłanz ſ Erdmannsdorf a krajny wokrjeßny nawjednik nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony powitachu. Nimo druhich knježich bĕchu tež wupóßłanzy Italſkeje, Awſtriſkeje, Bolharſkeje a Juhoßłowjanſkeje pſchitomni.

Nĕmſki ſwonkowny miniſter pſchi ſynkich narodneju hymnow frontu czeſtneje kompanije wotkroczi a ßo na to do ßwojeho hotela poda. Po puczu jeho wobydleŕſtwo ſaßoricže ſtrowjeſche. Pſched hotelom nĕmſka kolonija ſ Neuratha powita.

Blomberg w Florenzu.

W tſimotoratym Junkerſkim lĕtadle „Hermann Göring" je nĕmſki wójnſki miniſter generalny półny marſchall ſ Blomebrg ſe ßwojej dźowku a ßwojim pſchewodom pjatk pſchipołdnju do Florenza pſchilecžał. Tam jeho mĕſtorpefekt a wodźaze wożoby italſkeje wojeŕſkeje mozy a mĕſta powitachu.

Chinescy hosćo pola Göringa

Miniſterſki preſident generalny wyſchk Göring je pjatk dopołdnja chinſkeho finanzneho miniſtra dr. Kunga a knježi jeho pſchewoda pſchijał. Wjecžor bĕchu chineſzy knježa hoſczo miniſterſkeho preſidenta pſchi pſchedwjedźenju opery „Arabella" w ſtatnej operje Pod lipami.

Chineſki finanzny miniſter dr. Kung a chineſki namórniſtwowy miniſter admiral Cheng ſtaj pjatk pſchipołdnju pſchi czeſtnym pomniku Pod lipami nĕmſkich padnjenych ßwĕtoweje wójny czeſcziłoj. Popołdnju chineſki miniſter ſemrĕteho generalneho wyſchka ſe Seeckta, kiž bĕſche ßylny ſpĕchowaŕ poczahow mjes Nĕmſkej a Chinu ſ wĕnzom na jeho row na Jnvalidnym pohrjebniſchczu poczeſczi.

Pancerowana łódź „Němska" so domoj wróći

Sſrjedu 16. junija popołdnju wokoło 4 hodźin ßo panzerowana łódź „Nĕmſka", kotraž ßo ſe ſchpaniſkich wodow wróczi, we Wilhelmshavenje woczakuje. Potom ßo 30 padnjenych ßwjatocžnje na czeſtne pohrjebniſchczo pſchewjeſe.

Wojeŕſka žarowaŕſka ßwjatocžnoſcž wotmĕje ßo ſchtwórtk 17. junija we Wilhelmshavenje na czeſtnym pohrjebniſchczu, najſkerje wokoło pſchipołdnja. Czaß ßo hiſchcže wojjewi.

Bjezdźěłosć znowa syinje woteběrała

W roſprawje nĕmſkeho wuſtawa ſa poßrĕdkowanje dźĕła a ſawĕſczenje pſche bjesdźĕłoſcž ßo ſwĕſczuje, ſo ßo tež we wuwiczu liczbow tych, kotſiž ßu bjes dźĕła, jaßnje pokaſuje, kak ßo wſchĕ mozy napinaju, ſo bychu ßo ſamĕry ſchtyriĕtneho plana dozpĕte.

Wot ſymſkeho najwyſchſcheho ſtawa w januaru je bjesdźĕłoſcž mĕßaz wot mĕßaza ßylnje woteběrała; w februaru wo 243 000, w mĕrzu wo 366 000, w haprlejt wo 285 000. W haprleji je ßo pak tež najwjetſchi dźĕl tych, kotſiž ſchulu wukhodźichu, do dźĕloweho prozeßa ſtajił, ſo je ßo liczba dźĕlazych w tutym mĕßazu wo nĕhdźe 950 000 powjetſchiła.

Njedźiwajzy teho je bjesdźĕłoſcž tež w meji woteběrała. Liczba tych, kotſiž nimaju dźĕła, pomjeńſchi ßo ſnowa wo 184 000, ſo na kónzu mĕßaza jenož hiſchcže 776 000 wuczinjeſche.

Bjesdźĕłoſcž je w meji najßylniſcho woteběrała w Schleſyſkej (28 000), w Porheinſkej (25 000), w Sakſkej (24 000), w Braniborſkej (23 000).

Stara garda pojědźe do Rańšeje Pruskeje

600 najſtarſchich wjednikowych ßobuwojowarjow ßo kóžde lĕto nĕkotre dny na jĕſbu do jeneje nĕmſkeje župy poda. Tuta hižo tradiziſka jĕſba ſtareje gardy, na kotrejž ßo nĕmſzy nawjednizy a wſchitzy župni nawjednizy wobdźĕleja, powjedźe lĕtßa do Gdańſka a do Rańſcheje Pruſkeje.

Na tutej jĕſbje ßo tež 30 Sakſow wobdźĕli. Tuczi ſeſtajeja ßo ſ 20 politiſkich nawjednikow a 10 pſchißłuſchnikow ſtroninych wotrjadow. 15. junija ßo tuczi ſhromadnje ſ Drježdźan do Barlina podadźa.

Prĕnje ſkhadźowanje wjednkow NS-lĕtaŕſkeho korpſa.

Korpſowy wjednik nazionalſozialiſtiſkeho lĕtaŕſkeho korpſa generalny major Chriſtianſen bĕſche ßrjedu a ſchtwórtk prĕn króczž župnych a ſtabowych wjednikow župow NS-lĕtaŕſkeho korpſa ſ zyłeje Nĕmſkeje k ſkhadźowanju w domje ſtaba korpſoweho wjedniſtwa w Barlinje ſwołał.

Wósom čeŕwjenych kommandĕrow před wojeŕskim sudom

Sſowjetſkoruſka telegrafowaŕnja powĕſcž roſchĕrja, ſo maju ßo prjedawſchi kommandĕrojo czeŕwjeneho wójſka, kotrychž je GPU we wſchelakich czaßach ſajała, Tuchaczewſki, Jakir, Uborewicž, Kork, Eidemann, Feldmann, Primmakow a Putna, 11. junija dla „ſranjenja ßwojich ßłužbnych winowatoſczow a khorhojneje pſchißahi, dla krajneje pſcherady a dla pſcherady ludow Sſowjetſkeje unije a pſcherady czeŕwjeneho wójſka", pſched woßebity wojeŕſki ßud ſtajicž.

W pſchepytowanju, tak telegrafowaŕnja w ßwojej powĕſczi pokracžuje, je ßo ſwĕſcziło, ſo ßu wobſkorženi ſchkódne dźĕło dokonjeli k temu, ſo bychu czeŕwjene wójſko ßłabili a „ſa pſchipad nadpada na Sſowjetſku uniju" na jeho poraženje dźĕłali a ſ wotpohladom, ſo bychu ßo „móž kubłerjow a kapitaliſtow" w Sſowjetſkej uniji ſaßo ſawjedła. Wſchitzy wobſkorženi ßu ßo pjecža hižo połnje wuſnali, ſo ßu ßo tuteho ſłóſtnſtwa winowaczi ſcžinili.

Skóncžnje ßo powĕ, kak ßo ßud ſeſtaja. Pſchedßyda je wójſkowy juriſt Ullrich, pſchißydnizy ßu wójſkowy kommandant a namĕſtnik wójnſkeho kommißara Alksnis, marſchallej Budźonnij a Blücher, ſchef generalneho ſtaba Sſapožnikow a wójſkowy kommandant Below. Prozeß wotmĕje ßo ſa ſawrjenymi durjemi.

Tuchačewskeho hižo k smjerći zasudźili

Wyſchſchi ßud Sſowjetſkeje unije je hižo pjatk wjecžor wſchitkich wobſkorženych ßowjetſkich generalow k ßmjerczi ſe ſatſĕlenjom ſaßudźił. Nimo teho ßo generalam ſich wojeŕſki ſkhodźeńk wotrjekny. Tuchaczewſkemu je ßo prawo marſchalla Sſowjetſkeje unije wotpóſnało.

Tež tutón prozeß, w kotrymž ßo wobſkorženym ſpionaža porokowaſche, ßo we woprawdźitoſczi ſaßo wotrĕſk wojowanja mjes móznarjemi w Sſowjetſkej uniji pokaſuje. Schto ßu wobſkorženi woprawdźe ſkucžili, hacž ßu woprawdźe na ſbĕžk pſchecžiwo Stalinej a jeho ludźom dźĕłali, drje tež w bližſchim czaßu hiſchcže czĕmne woſtanje, pſchetož prozeß je ßo ſa ſawrjenymi durjemi wotmĕł.

Kirowowy ſakoń, kiž ßo pſchi tutych prozeßach naložuje, wobſkorženym ſakitanje pſched ßudom ſakaſuje, žaneho wobhnadźenja njeſnaje a žada, ſo ßo ſaßudźeni najpoſdźiſcho ſa 24 hodźin wotprawja.

Moskwa chce němske konsulaty zawrěć

Kaž ßo ſ Moſkwy ſhoni, ßo w Sſowjetſkej Ruſkej próßuja, ſo bychu ßo nĕkotre nĕmſke a japanſke konſulaty ſawrĕłe. Se ßydom nĕmſkich konſulatow w Sſowjetſkej Ruſkej ßo wożebje konſulataj w Odeſſy a Władywoſtoku potrjechitaj. Kelko japanſkich konſulatow ßo potrjechi, hiſchcže njeje ſnate.

Sſowjetſke nowiny pißaju, ſo ßo pſchezo wjazy wukrajnikow ſ Ruſkeje wupokaſuje a ſo tam w kóždym wukrajniku „ſpiona" widźa. W Sſowjetſkej uniji tež kommuniſtow, kiž ßu ſ Nĕmſkeje a Awſtriſkeje tam pſchiſchli, pſcheſczĕhaju.

Skradźna ſhromadźiſna czeŕwjenych w Brnje.

Kaž „Linzſki Nowy czaß" ſhoni, je ßo mjes 4. a 6. junijom kommuniſtiſke ſkhadźowanje w Brnje na Morawje wotmĕło. Kommuniſtojo ßu pjecža praſchenja ßrjedźneje a krótkorańſcheje Europy ſe ſtejiſchcža kommuniſtiſkeje internazionale roſpominali.

Kommuniſtow w Broſilſkej ſajeli.

Politiſka polizija w Riu de Janeiru je dźeßacž woßobow ßylnu zwólbu ſajała, kotraž ſpyta ſchoférow awtowych drózkow kommuniſtiſzy naſchczuwacž. Polizija ßlĕdźi hiſchcže ſa nĕkotrymi ſakhribjetnikami, kiž maju ßylny wliw.

Saßo ras ßowjetſke lĕtadło nad Finſkej.

Sſowjetſkoruſke lĕtadła ßu hižo woſpjet mjeſy ßuſodneho finſkeho kraja ſranike. Nĕtko ßo hižo ſaßo powĕ, ſo je ßowjetſke lĕtadło finſke mjeſy pſchelecžało. Lĕtadło je ßrjedu popołdnju mĕſto Torneo a mĕſtaczſzy Rovaniemi a Sodankylae pſchelecžało. Hdźe je dale lecžało, njeje ſnate.

Strajk tekſtilowych dźĕłaczerjow w Mexiku.

Lĕdma je ßo ßrjedu ſtrajk mexikanſkich petrolejowych dźĕłaczerjow ſkóncžił, hižo ſaßo druhi ſtrajk wudyri. W tekſtilowych dźĕłaŕnjach we wokolinje Orizaby w ſtacže Veracruzu dźĕłaczerjo do generalneho ſtrajka ſtupichu. Pſchicžina ſtrajka bĕchu mjeńſche ſtrajki.

Zasakłe wojowanja strajkowacych z policiju

W mĕſcže Monroe w amerikanſkim ſtacže Michiganje ſtrajkowe njemĕry nimaju kónza. Strajkowazy ßu tam dróhi pſched Nawtonſkej worzlowej dźĕłaŕnju wobßadźili. Gouverneur, polizajſki ſchef a ſtrajkowi wjednizy pjatk dwĕ hodźinje dołho dla wotſtronjenja ſtrajkowych ſtražerjow ſ tamnych dróhow jednachu. Jich jednanje pak njemĕjeſche wuſpĕcha. K temu hiſchcže wjedniſtwo dźĕłaŕnje nochzyſche ſe ſapocžatkom dźĕła hacž do póndźele czakacž.

Pſchi tajkim položenju dóndźe k czĕžkemu wojowanju. Na jenej ſtronje wojowaſchtej polizija a wobydleŕſka wobora, na druhej ſtronje ſtejachu ſtrajkowi ſtražerjo. Mnoſy ſtrajkowazy ßo pſchi wojowanju tak ſlĕ ſranichu, ſo dyrbjachu lĕkaŕſkeje pomozy hladacž.

Pſchi ſchtwórcžhodźinſkim wojowanju ſpyta nĕhdźe 100 mužow a 20 žonow ſe ßylinym płunom, kamjenjemi a klumpachami poliziju a dźĕłaſwólniwych wucžiſchczecž. Skóncžnje polizija dobywaſche, a ſtrajkowazy ßo do czĕkanja dachu. Woni wóßom automobilow, kiž njemóžachu ßobu wſacž, do rĕki ſtorcžichu. Pjecž druhich automobilow na dróſy ſwrócžichu. Pod dohladom polizije móžeſche potom 800 dźĕłaſwólniwych ſapocžecž dźĕłacž. Polizija wobßadźi wſchĕ dróhi, kiž dźĕłaŕnje wobjamkuja, ſo ſtrajkowazy njebychu wot wonka ießylnjenjow doſtali.

Gouverneur je poſtajił, ſo ma ßo nazionalna garda k ſakrocženju pſchihotowacž. Wón pak wojjewi, ſo nima wotpohlad, wojakow do mĕſta položicž.

Rumunski kral pojědźe na kóncu junija do Waršawy

Pożledni dźeń pschebywanja pólskeho statneho presidenta w Bukarestu, měješe, kaž pólske nowiny piśaju, za pólsko-rumunski swjazk wożebity wosnam. „Gazeta Polska" wożebje na audienzu pokasa, kotruż je rumunski kral Karol žrjedu pólskemu swonkownemu ministrej pschiwolił. S połnym dosćńčinjenjom pólske nowiny pschipowědaju, so budźe po wożebitym pschecźu pólskeho statneho presidenta rumunski trónsik naślědnik Michał krala Karola na jeho pucźowanju do Pólskeje w pożlednim tydźenju junija pschewodźecź. Krónprynz Michał je žebi pschi žwojim pożlednim wopycźe w Pólskej pschiwiżnosć luda a młodźiny dobył.

Židow w Litwje saždźili.

S Kowna žo powě, so je litewska powołańska komora žrjedu dźewjećź kommunistow saždźika. Mjes saždźenymi běšche žydom židow. Jich khłostanje wucźinja 1½ léta hacź 6 lět khłostaknje.

Belgiski senat je amnestiju pschijał.

Belgiski senat je pjatk rano sakońsku pschedłohu wo politiskej amnestiji pschijał. Pożedźenje je zyku nóz wot schtwórtka hacź do pjatka rano w 4 hodźinach trało. Pschi wothłosowanju žo 90 hłosow sa amnestiju woteda. Pschecźiwnych hłosow běšche 64. Piecź senatorow je žo hłosowanja wšdało.

Bruna sotra

Wot něhdźe dweju lět setkamy žo też w Kamjenskim wokrjeżu tu a tam se žotru w brunej drascźe. To je NS-žotra, potajkim nazionalsozialistiika žotra, kiž je s kruha žotrow wuschła, kotreż je nazionalsozialismus wotrjadniszy a w žwětowym nahladze k dopjelnjenju jich wothladarskich nadawkow a k žoburosschěrjenju nazionalsozialistiskeje myśle wukubłał.

Ssotry žo dwě lěcźe w Rudolfa Heżowej khorownі w Drježdźanach wukubłuja. Wukubłanje wobžahuje wożebje też žwětonahladne wocźehnjenje NS-žotrow, pschetoż runje brune žotry žu we wulkej měrje powołane, je žwojej skutkownej pomozu pódu sa nazionalsozialismus pschihotowacź.

Prjedy hacź bruna žotra skutkowanischcźo, potajkim gmejnsku staziju abo městno w khorowni dostanje, dyrbi žebi s pruhowanjemi statne pschipósnacźe dobycź.

NS-žotry, kiž maju swjetscha swiski s pomozy potrěbnym wobydlerstwom, žu NS-ludowemu spomožerstwu pschidružene. Jich skutkowanje je wschelakore. Macź a dźěcźo stejitej w žrjedźischcźu dźěła NS-ludoweho spomožerstwa. Pomozny skutk „Macź a dźěcźo", wocźerstwjenje młodźiny, dźeńske pschebywanischcźa sa dźěcźi, mjes nimi wożebje dźěcźoze sahrodki, samóža cźełnu a duchownu strowosć macźerjow a dźěcźi sdźerżecź.

So brune žotry, kiž žu k tomu wukubłane, ludowu strowotu sdźerża a skhorjenych ludowych towarschow prawje wothladaja, je nusna a zohnowana wěc. Prawje nieběsche, so wożebje na wżach lěkarjo pschi khorokožach husto pscheđ nusnosću stejachu, žo dyrbjecź sa wukubłanej wothladarku wobhladowacź, njewědźo, s wotkal ju wsacź.

Městna, kotreż běsche žwobodne skutkowanje luboscze wotewrjene wostajiło, mějachu žo bórzy wupjelnicź. Runje kaž w Kamjeńskim wokrjeżu běchu też nimale wschudźe druhdźe na wżach tajke prózdne městna. Tohodla žo NS-žotry najprjedy na wżach samětnjeja.

NS-žotrowske stazije žo wutworieja, kiž něhdźe tśi hacź schtyri tyżaz wobydlerjow wobžahuja. Noscherjo stazijow žu swjetscha gmejny a NS-ludowe spomožerstwa shromadnje. W Kamjeńskim wokrjeżu hižo tśi tajke stazije s dobrym wuspěchom wobsteja, jena s nich sa wobwód politiskeje městneje wotnožki w Khróścźizach. Druha stazija sa Sserby je žo hižo sakožika, a wona žo w najbliżschim cźażu wobžadźi.

Dotal wobsteji w Němskej 1900 NS-žotrowskich stazijow, kiž žu s 2100 žotrami wobžadźene. To je sa krótki cźaż dweju lět, so je žo NS-žotrowstwo sakożiło, wažne rosschěrjenje. Tola wschědne wobkedźbowanja a nusnoscze wucźa, so žo saměr hischcźe dawno njeje dozpět.

Też dorost sa NS-žotry dyrbi žo kubłacź. Kóżda bjesporocźna a strowa němska, nazionalsozialistiszy pscheżwědcźena holza ma sskadnosć, žo k wukubłanju na NS-žotru samokwicź. Wukubłanje je dospołne a žłużba žada połne poddacźe.

Pschiměrjene wotschkodźenje brunym žotram žeżiwjenje sawěscza. Najlěpscha msda pak sa žłużbu bruneje žotry, kiž je žłużba luboscze na pomozy potrěbnych a cźerpjazych ludowych towarschach, je to, so wědźa, so nadawk nazionalsozialisma dopjelnja.

Pola kóżdeho wokrjeżneho hamtskeho nawjednistwa NS-ludoweho spomožerstwa wokrjeżny wobdźěłaŕ wězy sa NS-žotrowstwa dźěła, pola kotrehoż móża ludowi towarschojo nadrobnische shonicź.

Wšelčizny

Schto sa pjenjesy dostanjesch a schto niz.

Arsio Garborg, nordiski spisowacźel, praji ras s rjanymi a mudrymi žłowami: „Pjenjesy nimaja žamo na žebi žaneje hódnoty, ale tola žu něschto dobre sa toho, kotryż je prawje nałożowacź wě. Sa pjenjesy móżesch wscho dostacź, žo pschezo rady praji. Ně, to pak wěrno nje. Kupicź móżesch žebi: něschto k jědźi, ale niz apetit, lěkarstwo, ale niz strowotu, cźopłe puzaki a hłowaki, ale niz spak, rospjerschenosć, ale niz wjeżele, snatych, ale niz pschecźelow, žkużownych, ale niz žwěru, wjeżele dny, ale niz pokoj, masanosć, ale niz rjanosć. Wobalku wschěch tutych wěžkow sa pjenjesy dostanjesch, niz pak jadro. Tute sa pjenjesy njedostanjesch.

*

Khłostana njewinowatosć.

Schwizarska nowina w měscze Bern rosprawja pod napiśmom „njesboże" scźěhowazy podawk. Psched schulu na haży steji mały wós s mlokowymi karanami a do njeho je wołok sapschehnjeny. Schula je nimo, dźěcźi du domoj. Něschto hólzow wostanje psched sapschahom stejo a někotsi žo s wołokom schcźěkaja. Skocźo pócźnje njemérne bycź, latrhnje wós, jedyn karan, niz krucze sacźinjeny, padny a dobre mloko žo na haży wuliny. Mlokowy wikowar rosnjemdrjeny runje se khěže stupi a wudźěła plisty, kohoż runje hrabnje, na lěwo a na prawo. Móznu plistu dosta też hólcźez, kotryż psched schulskimi durjemi podawkej njewinowacźe pschihladowasche. Płacźo žebi wocźi trěje a chze sažo do schule, direktorej žwoju nusu skorźicź a pschi tym njekedźbujo, sakoži do wucźerja, kotryż runje po skhodźeńkach dele pschińdźe. Schwap! Dosta sa to druhu plistu. Móznje a wótsje płacźo dóńdźe k direktorowym durjam. Hikajo skorźi žwoju nusu: „Proschu... wot knjesa wucźerja dostach plistu a ja — ja tomu wołokej njejžym niczo cźinił!" Ssamo žo rosumi, dosta tajki „khróbły" pachoł też wot direktora też hischcźe jadriwu plistu. Tśi plisty potajkim dosta njewinowaty pachoł, dokelž běchu jeho towarschojo wołoka hněwali.

Hudźba—wumělstwo—dźiwadło

„Kino für Jedermann" w tutych dnjach wulzy jimazy film s cźasa pschesćěhanja kschesćanow pod žurowym romskim kěžorom Nerom pokasuje. „W snamjenju kschiża" rěka jeho napiśmo. W snamjenju a w mozy kschiża njeżu Romjanow nashonjeja. W filmje wotwiwa žo stawisna młodeje kschesćanki, kotruż prefekt města Roma, druhi móznaŕ sa Nerom, spyta wot kschesćanstwa wotwobroczicź. Tola wscha jeho lescź, jeho wabjenje a hroženje, so by žo žwětnemu žiwjenju pschiwobroczka, rjanu Merciu, tak kschesćanka rěka, njesamóże k temu pohnucź, so by žo žwojemu Bohu a Sbóżnikej wotrjekła. Sdyż běsche skónczenje kaž wschitkim jeje žobukschesćanam, kotrychž běchu pschi nóznej tajnej shromadźisnje pscheżłapili, žmjercź pscheđ lawami města, wona tola wscho wabjenje pschewinje a smužicźe do žmjercźe dźe. Jeje žylna wěra do Boha wuskutkowa, so žo romski prefekt, kiž ju lubowasche, w poslednim wokomiku k jeje wěrje wusna a s njej hromadźe do žmjercźe dźěsche. Film na wopytarjow hłuboki sacźišcźej sawostaji. Rólu kschesćanki hraje Claudetha Colbertez, rólu prefekta Charles Caughton a kólu kěžorki Elissa Candi. S mischtrskim hraczom wschitkich wobdźělenych žo khutny sacźišcźej hry do hłubin wutroby pschedrěwa.

*

W Centralnym dźiwadle běži tukhwilu film „Luboscź dźe dźiwne pucźe", we hłownym wobžadźenju hrajerjow Karl Ludwig Diehl, Olga Tschechowa, Karin Hardt. Film wopiśuje se wschej napjatoscźu podawisnu po revoluziji w jenym amerikanskim stacźe. General Conza žo stanje se statnym wjednikom, tola ma po dobyczu hischcźe njepschecźelow kiž w tajnoscźi jeho wukasy kschižuja. Hejtmann Costali dostanje cźestny a cźežki nadawk, tuteho wjednika pschecźiwnikow stajicź. Polizajski prefekt Montefranca žo na kónzu wotkryje jako tajny wjednik generalowych pschecźiwnikow, hacźrunjeż je w sjawnej žłužbje generala hischcźe skutkował. Do teho wiie luboscź žwoje nicźe na zyle spodźiwne waschnje, tak so film sajimawje puta a wożebje na kónzu sajimawje wuklincźi.— Pschirodny film wo Angoraskich nuklach je saijmawy, kaž też tydźeńska pschehladka najnowische podawa.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 11. junija 1937.

Narodźikoj staj žo: 5. 6. Jurjej Kunzy, pucźowazemu w Biskopizach, žyn. — 9. 6. Gottfriedej Erhardej Opizej, tepjerjej a montěrej, dźowka.

Pschipowědźikoj staj žo: 11. 6. Jan Nyczman. dr.-inżeńer w Hornjej Wódrizy a Ruth Erika Böhmiz, techniska wucźerka w Budyschinje.

Směški

Jenoż połojczka. Macź žedźi s Katu w nadrósnej żelesnizy. Ji napschecźo knjeni, kiž piecźa sastanischcźo žej pschehladcź nocźze a je žwoje městno jenoż sdźěła wobžadźika. „Macźi", da žo Katka nadobo žłyschecź, „hlej, cźeta žedźi jenoż na dwěmaj piśmikomaj!"

*

„Ale Lina, njewidźicźe, so maka Marka wot pżycźeho tykanza kuża!" — „To žo pżej prawje stanje, tón Marzy nastajnje mloko wupije!"

*

Pschekłepany. Wobžedźeŕ khěže: „Pokažcźe ludźom, kotśiż žej bydlenje wobhladuja, pschezo najprjedy telefonowu zeświczku." — Sarjadnik: „Haj, ale cźehodła dha?" — Wobžedźeŕ khěže: „So bychu žo jim druhe městnoscźe wjetsche sdałe."

Handrij, serbski khěbětaŕ

Powědańčko z našeho serbskeho luda pruskeje hole.

Spisał Dobrucký.

(Skónčenje.)

Jedyn dźeń, zahe rano, kłapaše Handrij wo durje pola vikara we susodnej wosadźe. Ze sylzami we wočomaj stupi k njemu dó jstwy.

Vikar-duchowny so na tym stróži a wopraša so jeho přećelnje, što jeho tak rudźi?

„Ach, mój luby knježe! To je tola pola nas tak žałostnje zrudno bjez knjeza! Jako dźensa zaso wokoło našeje wopuščeneje fary dźěch, njemóžach wjacy swojim sylzam dowobarać. Što jeno z nas wšěch budźe?" skorżeše Handrij z hnutej wutrobu.

„Mój luby Handrijo! Sydźće so jeno najprjedy", dźeše duchowny, jemu stoł skićejo. „Potom hakle chcemoj wo tym dale powědać. Wy derje wěsće, zo so nětko nic jenož Wam w Mózlicach tak dźe, ale też druhim wosadam w kraju. Ja sam sym hižom dlěje hač jene cyłe lěto sam lutki, hdźež mamy hewak tśo duchowni dosć dźěła. Ale ja so k Bohu nadźijam, zo nětko tych sydom khudych lět ke kóncej dźe!" troštowaše jeho vikar.

Knjeni farařka přinjese mjez tym snědanje, też za Hanrija, kiž jo sebi też da derje słodźeć. Potom buchu druhe wosadne należnosće rozpowědane a Handrij dźěše domoj, z najmjeńša z małkej nadźiju zo swoje lube Mózlicy.

Po někotrych dnjach přińdźe k tutomu duchownemu, Mózličanskemu vikarej, jedyn němski kandidat z tym prašenjom, hač njeby serbski nawuknyć a potom žanu serbsku faru mohł dóstać? Wón je wot swojeho wuja, też rodźeneho Serba, słyšał, kajcy dobri křesćijenjo su Serbjo, a kak pola nich na duchownych pobrachuje; to je jeho wutrobu za Serbow dobyło.

Duchowny postrowi z wulkim zwjeselenjom wotpohlad tutoho kandidata a witaše jeho wutrobnje, k tym słowam přistajiwši: „So wě, mój luby knježe, zo waš wotpohlad so jenož tak da wuwjesć, hdyž budźeće nanajswěrnišo a najpilnišo wuknyć. Ale hdyž naši missionarojo ćežke pohanske rěče bjeze wšitkeho nawjedowanja wuknu, wy też našu serbsku rěč nawuknjeće, hdyž sće teje mysle, kaž naši wótcojo: pectus est, quod facit theologum!"

Dołho njetraješe, a młody kandidat so da do wuknjenja serbskeje rěče pola tutoho duchowneho, a to z tajkej pilnosću, zo jemu hłowa wot serbskich słowow bórčeše. Čim bóle pak dyrbješe so joho němski jazyk z mocu napinać — a dwójcy a trójcy wobroćić, doniž móżeše te wšelake serbske słowa — kaž na přikład: „sćežki", „wotewrić", „šěsć" atd. — wuprajić, kaž so słuša. Ale zadźěwki, też rěčne, su k tomu, zo bychmy je přewinyłe. A z dobrej sprawnej wolu to też dźe. Tak běše też tu.

Jako bě tutón kandidat tak wjele serbski nawuknył, zo móżeše na klětcy serbscy prědować, wuzwoli sebi Mózlicy za swoju wosadu. A hdyž bě pola konsistorstwa wšo wobstarane, štož k tomu słuša, přićahny do Mózlic do dołho wosyroćeneje fary jako jich nowy knjez. To bě za našich Mózličanow wjesely swjedźeń, hdyž nowy knjez k nim přićahny.

Wšitcy, młodźi a stari, běchu na nohach. Dźěći, młode holcy a žony wjacy dnjow wěncy a pletwa wijachu, zo jich porsty bolachu. Młodźi hólcy a mužojo běchu postajili po wsy někotre čestne wrota a skoro cyłu nawjes, wosebje městnosć wokoło fary, ze šmrěkami a brězami wusadźeli a wupyšili.

Na Mózličanskich mjezach šulska młodźina, swjeđeńscy wupyšena, hólcy z pisanymi khorhojemi a holčki z wobwěncowanej tyčku w rucy, ze swojim kantorom, cyrkwinej radu, na jeje čole naš Handrij, potom wojeńske towarstwo z khorhoju a hercami, swojeho noweho knjeza fararja wočakowaše. Po přećelnym a wutrobnym powitanju podźakowa so knjez duchowny z hnutej wutrobu za wšitke jemu dostate počesćowanje. Na to wza jeho cyrkwina rada do swojeje srjedźizny a nětko ćehnješe najprjedy wokoło wsy a potom po runym puću ze spěwanjom šulskich dźěći a piskanjom hercow do swjedźeńscy wupyšenych Mózlic. Wón dyrbješe přez cyłu wjes jako dobyćeŕ ćahnyć do swojeje fary, kiž běše też wulkotnje swjedźeńscy wupyšena. Při prěnich čestnych wrotach we wsy steješe dorosćena młodźina a druzy w njedźelskej drasće. Tući so šulskej młodźinje přizamknychu a tak ćehnješe nětko nowy knjez w dołhim ćahu k swojej farje. Stari stojachu při swojich domach, zo bychu jemu „k nam witajće!" přiwołali a jeho postrowili. Khori a hubjeni stupichu k woknam, zo bychu jeho nazdala wohladali.

Wjele wjesołych sylzow je so tón dźeń lubym Mózličanam po wobliču wuroniło, wšak mějachu tola nětko po dołhim čakanju zaso swojeho „knjeza".

*

Skónčnje hišće jenož krótke słowo lubemu čitarjej. Je-li tuto powědańčko tajkemu čitarjej do rukow padnyło, kiž so tohodla směje tutomu mojemu pospytej, podać woprawdźite wobrazy ze žiwjenja našich pruskich Serbow, dokelž su tak snadnje a njelepje wuwjedźene, jeho wutrobnje prošu: njedźiwaj so a wopomń: kóżdy ptačk spěwa — kaž może!

A nětko, luby čitarjo: Božemje!

— Kónc —

Ze Serbow

W Budyschinje 12. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Čin, zo w žanej nuzy —
Bóh či njeje cuzy. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer plus 4 a najwyschscha dnjowa temperatura 37 stop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer minus 1 a najnižscha nózna temperatura 21 stop. czopłoty. Dotal ßylna wyschina nad Ruskej ßo pomału seßlabjuje. S tym wěso tež jeje wliw na nasche wjedro popuschcza. Mórskemu powětrej pak ßo dobywanje do naschich stron wołóža. Wětry ßu ßo hižo k wjeczoru wobroczile. Pschi setkanju khłódnischeho a włóžneho mórskeho powětra s czopłym powětrom nad europskimi krajemi k wjetschim deschczam dóńdźe. Swjetscha pak ßo tež njewjedra wutworja, kiž budźa s městnami ßylne. Po njewjedrach směmy trochu khłódnische, tola niž njespodobne wjedro. Horzota, kotraž je nam pjatk najhorzyschi dźeń měßaza junija sa 80 lět pschinjeßła, na khwilu pschestanje. — Jutsje njedźelu ßłónczko 3.45 hodź. skhadźa a ßo 8.14 hodź. khowa. — Měßaczk skhadźa jutsje dopołdnja 9.21 hodź. a khowa ßo wjeczor 11.06 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu njedźelu: Hischcze k deschczam a njewjedram pokhilene, niž wjazy tak horze wjedro.**

*

— **Czeżke awtowe njesboże** sta ßo wczera pjatk pschipołdnju na kschižowanischczu Róžoweje, Wallskeje a Wilhelmskeje dróhi. W spěschnej jěsbje pschijědźe awto s Róžoweje haßy a srasy tak ßylnje do awta, kiž po Wallskej drósy pschijědźe, so ßo pošledni awto s móznym storkom pschewali. Schkoda bu jara wulka, ludźo pak jenož s wobodrjeńzami woteńdźechu. Polizija njesboże hnydom pschepytowasche.

— **Kulturne sawjedźenja w Budyschinje** w tydźenju wot 13. do 19. junija 1937: Wutoru 15. junija, 20.15 hodź. w Bělym konju ßwětłowobrasowy pschednoschk prof. dr. Hopmanna-Lipsczanskeho wo germańskej wědźe wo njebju (NS-kulturna wośada). — Pjatk 18. junija 1937 w 20 hodź. w Krónje: wulkomanifestazija swjaska Deutscher Osten; sudetsko-němski wojowar Rudolf Jung rěczi wo Němzach a Czechach. — Ssobotu 19. junija, 17.15 hodź. w Pětrowskej zyrkwi 20. hudźbny něschpor.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczuje ßo podpjera na měßaz junij 1937 wutoru 15. junija dopołdnja wot 8 do ½10 hodźin we wupłaczeŕni ßejmownje na Hrodowskej haßy 10.

— **Dostawarjo wojeŕskeje renty.** Pschkrajne renty sa wójnskich czežkowobschkodźenych na měßaz junij wupłaczuja ßo wutoru 15. junija 1937 rano wot ¾8 do 8 hodźin w ßejmowni na Hrodowskej haßy 10 deleka.

— **Wupołoženje wunoschkow pohódnosczenja semje.** Na wažne wosjewjenje finanzneho hamta w hamtskim dźělu ßo tež na tutym měßtnje kedźbne czini a ßo woßebje na to pokasuje, so ßo pschecziwo wunoschkam pohódnosczenja, kiž ßo wot 15. 6. hacž do 15. 7. 1937 na finanznym hamcze wupołoža, njemóže wjazy hórschicź, hdyž ßo hórschenja hacž do 15. 8. 1937 pschecziwo nim njesapodadźa.

— **Sapiß njedźelskich jědnych lisczikow, kiž ßo na Budyskim dwórnischczu wudawaju:** Do Barta, Biskopiz, Budestez, Drježdźan, Dźěžnikez, Flinsbergskich kupjelow, Habrachczis, Holbina, Hirschberga, Hornjeho Kumwalda, Jiłowa (Eibau), Jonsdorfskich kupjelow, Kamjenza, Khoczebusa, Klucza, Klukscha, Kubschiz, Kulowa, Lipska, Lubija, Lutobcza, Małeho Wjelkowa, Nješwacźidła, Noweho Města, Nowosalza-Sprembergа, Oybina, Pěrna, Pomorz, Radeberga, Radworja, Rakez, Roswodez, Sałomja, Schandawskich kupjelow, Schěrachowa-Korsymja, Sebnizy, Semiz-Tumiz, Shorjelza, Ssobołska, Ssrjedźneho Kumwalda, Wbohowa, Wiasońzy, Wjeleczina, Wojerez, Wósporka, Wulkeho Schunowa, Wulkeje Dubrawy, Wulkeje Hartawy, Ziczenja, Zitawy.

S **Hornjeje Hórki.** Kschescżanska žónska słužba wulcźa ßebi tež lětßa sasßo shromadnje do kužiskich horow. Ssrjedu rano w 7 hodź. wotjědźechmy s Nowych Dźěžnikez s dwěmaj wulkimaj omnibußomaj, kotrajž běschtaj derje wobßadźenaj. Najprjedy wopytachmy pschi horje Kottmarju Kottmarsku korczmniczku a potom jědźechmy dale do Zitawskich horow, hdźež Oybinske skały wopytachmy. Po dolinje rěki Nißy jědźechmy dale do Shorjelza, hdźež khwilu pschebywachmy. Wschěm je ßo tutón wulět jara derje spodobał.

S **Hajniz.** (Wysoka staroba.) Sswoje 75. narodniny ßwjecżesche w tutych dnjach Emil Marx, assistent w tudomnej pschedźeŕni. Jubilar narodźi ßo w Splósku. Jeho starschej wobßedźeschtaj w lěsu stejazy nětko rospadnjeny wětrnik, tež jimai wětrnikej bliska nětczischa „czeŕwjena korczma" słuschesche. Hižo jako 13lětny hólczez dyrbjesche do Hajniczanskeje pschedźeŕnje khodźicź, so by ßebi něschto pschisasłužił. Po něczim je ßo hacž k pschedźeŕninemu assistentej pschedobył. Pschez 60 lět dołho stejesche w słužbje Hajniczanskeje pschedźeŕnje. Se wschěch stron ßo jemu na dnju jeho jubileja sbožopschecźa wuprajichu.

S **Budestez.** (Stawniske.) Narodźiło je ßo: 6. 7. njemandźelska dźowka w Budestezach-Hajnizach. — Pschipowědźiłoj staj ßo: 5. 6. Edgar Wolfgang Schubert, dźełaczeŕ w Budestezach-Raschowje a Hana Czapkez, fabrikska dźěłaczeŕka w Budestezach-Hajnizach. — Wumrěła je: 7. 6. Augusta Ernestina Steglichowa rodź. Gnaukez, mandźelska inwalidneho rentnarja w Mnischońzu-Hornjej Hórzy, 69 lět.

S **Budyschinka.** Žohnowana staroba. Ssrjedu 16. junija t. l. ßwjeczi tudyschi khěžnik a khěbětaŕ knjes Handrij Bamsch w dobrej czěłnej a duschinej strowosczi ßwoje 80. narodniny. Pschez tsjomi lětami wumrě jeho mandźelska a wot teho czaßa je s wudowzom. Pschejemy jemu tež na tutym městnje hischcze prawje rjany wjeczor žiwjenja.

S **Małeje Borschcze.** Wobkhadne njesbožo sta ßo schtwórtk krótko do 6 hodźin na Drježdźansko-Budyskej statnej dróßy, kotrež ßo sasßo ras hischcze zyle derje skónczi. S Hodźija pschikhadźazy czežity awtowy czah Budesteczanskeje firmy chzysche na prawo na pobocżny pucź do Małeje Borschcze wjedźazy sawinycź. Sa czežitym czahom jědźesche motorski kolesaŕ se sozijußom na ßamßnu stronu. Jako czežity czah sasвина, so by ßo sawinył, pschesczěhny wjednik motorskeho koła czežity czah a sajědźe jemu do boka. Pschi tym padny a jeho sozius ßo pschi tym khětro srani. Jeho s privatnym wosom do Budyschina dowjesechu. Motorske koło ßo lohzy wobschkodźi.

Z Radworja. Wčera rano ½8 hodźin so po našej wsy nimo měry zrudźaca powěsć rozšěri, zo je wšudźe woblubjeny wjesnjan žiwnosćeŕ Jakub Delan, nan našeho wučerja Pawoła Delana, po dołhej a sćeŕpnje znjesenej khorosći ze swj. sakramentami derje přihtowany swojej woči k wěčnemu měrej zandźělił. Žiwnosćeŕ Jakub Delan bě dołhe lěta gmjenski zastupjeŕ, potom zastupowacy wjesnjanosta, gmejnski starši, běrka, wjesny ławnik a předporučnik za syroty. Wšu swoju wolu a zbytnu móc staji tak do słužby zajimow našeje gmejny, za čož jemu přez row nutrny dźak słuša. Zemrěty měješe tež wjele zrudoby njesć ze smjerću swojeho syna Jurja, kotrehož ćah 1926 pola Khelna přejjědźe a dźowki Hańže, mandźelsk. rěznika Winarja, kiž 81 lět stara wumrě. W lětach ćicheho žiwejńskeho wječora je jeho mandźelska našeho wučerja, jeho přichodna dźowka Hana rodź. Cyžec, swěru zastarowaše, zo pokojeny nětko do wěčneho raja woteńdźe. Žarujemy wo tutu swěrnu serbsku dušu. Zemrěty bě starobu 80 lět 4 měsacow a 7 dnjow docpěł.

Z Nuknicy Zańdźenu wutoru swjećeše so tu po starym serbskim wašnju pola Jaworkec kwas. Najstarša Jaworkec dźowka Hańža ej so na Jurja Měrčinka w Khróśćicach wudała. Ze wšěch stronow katolskeje Łužicy běchu so kwasni hosćo zešli. Nawoženja je mjez serbskej młodźinu derje znaty, dokelž je dołhi čas towaŕstwowe naležnosće katolskich młodźencow nawjedował. Přejemy młodemu porej też na tutym městnje prawje wjele zboža na zhromadny žiwjeński puć.

Z Njebjelčic. Kaž kóžde lěto, tak je też lětsa zaso w Njebjelčanskej Herbskej grychće swjedźeń na tudyšej žurli. Tón raz zawjeselimy so w Starym Heidelbergu, přebywajo mjez wjesełymi studentami Bjez wudawkow změjemy přiležnosć so w zahrodźe hrodoweje ruiny překhodźować abo samo do winoweje pincy hrodu stupić.

Z Konjec. Tu w loni wutwarjenej Klóštrskej wodźe před nowymi spušćadłami wyše młyna je dobra přiležnosć ke kupanju. To wosebje dźěći nětkle wo čopłych dnjach wězo bohaće wužiwaja a zawěsće we skedźbnej měrje to też strowosći tyje. Wčera nawječor sta so tu wobžarujomne njezbožo. Někotre dźěći so hišće w rěcy wokřewjachu a wejselachu a počachu so šćěkajo do hižom zdrasćenych na brjozy přihladowacych wodu pluskać. Z tutych poča 10lětny hólčec kamjenje do wody mjetać — cyły zwisowacy brjóh je ze zornowcowymi wótrokrómnymi šćěpjelemi wusadźeny. Njezbožownje trjechi wótry kamjeń jenak staru holčku pod kolenom a wudrě hłuboku, sylnje krawjacu ranu. Hnydom zawołany Wólsinčanski lěkaŕ prěnju pomoc poda a poruči, zo bychu dźěćo k dalšemu lěkowanju hišće wječor do Kamjenskeje khorownje dowjezli. Často widźimy, zo mjeńše dźěći w njedosahacym rozumje, ale też druhdy wjetše, njemyslo na móžne strašne sćěhwki, kamjenje do so mejtajo. Přećiwo tutomu njepočinkej dyrbi kóždy dorosćeny, hdźež to widźi, raznje zakročić, dokelž njezbožowne sćěhwki su často hižom wjele starosće, mjerzanja, njepokoja a pjenježnych njetrjebawšich wudawkow do swójbow přinjesłe. Dźěći nječinja to zwjetša ze złej wolu, ale njemysla na njezbožownu móžnosć, kaž tudy so sta. Njech je njewočakowany wukónc znowa dobra a wotrašowaca wučba za druhich za wšón čas.

S **Kulowa.** Njesboże w powołanju poczeŕpi 26lětny rěsnikski mischtr Bjarnat Paschka. Pschi wuběljenju koscźi wußuny ßo jemu nóž a sakłó ßo hłuboko do hrudźe. Paschka dyrbjesche ßo do khorowmje dowjescź.

S **Rychbacha.** (Błysk sabił.) Pschi njewjedrje we Geibsdorfje bur Bruno Waltaŕ ßyno domoj bjerjesche, pschi czimž jemu rataŕsik dźěłaczeŕ Korla Bjedrich pomhasche. Tutoho nadobo błysk sabi, jako chzysche łónczko ßyna na wós położicź. Běsche hnydom morwy.

S **Wojerez.** (Zyrkwinske). Dop. w 9 hodź. němske hłowne Bože słužby, ½11 hodź. serbske hłowne Bože słužby, pschipołdnju w 12 hodź. serbske kschczenja, pop. w 2 hodź. němske kschczenja, w 2 hodź. wulět dźěczi do Zidźineho.

S **Wjerez.** Słoty a slěborny kwaß. Pensionar Władźisław Mrowinski a jeho mandźelska Hana Apeltez na Goethowskej dróßy 15 bydlazej, swjeczitaj dźenßa swjedźeń słoteho kwaßa. Ssamßny dźeń swjeczi knjes Klemka se swojej mandźelskej Wandu rodź. Mrowinskez swój slěborny kwaß.

S **Wjerbna.** Na njeschkitanym želesniskim pschekhodźe Błótowskeje želesnizy we wsy spłóschischtaj ßo srjedu wjeczor konjej se ßynom nakładźeneho konjazeho sapschaha, kotrehož pohonczą chzysche woczaknycź, dóniž czah njeby kolije pschejěł. Pschi tym ßo konjej spłóschischtaj a sajědźeschtaj do czaha. Wobßedźerjowa žona móžesche w prawym czaßu s wosa skoczicź, mjes tym, so ßo jeje ßyn, kotryž pohonczowasche, lohzy srani. Konjej schkodu njepoczeŕpischtaj.

Župny appell w Kamjencu

Dla horzeho wjedra ßo programm župneho appella w Kamjenzu takle postaji:

Ssobotu 12. junija 20.30 hodźin pschedwjedźe ßo Kurta Heynikowa hra „Pucź do knjesstwa" na ßwjedźenischczu pschi Pastwinej horje w pschitomnosczi župneho nawjednika.

Njedźelu 13. junija w 9 hodźinach sestupanje a appell na sestupanischczu pschi Kamjensko-Czornowske dróßy. Ranscha ßwjatocżnoscź s czesczenjom padnjenych hibanja w Sakskej (SA, RAD, HJ).

Narěcź župneho nawjednika.

Něhdźe w 11 hodźinach nimokroczenje pschi Zyrkwinej haßy pschez SA-wyschschestupinowym wjednikom wokrjeßnym hejtmanom Schepmannom.

Popołdnju 16.30 hodźin wospjetuje ßo ßwjedźeńska hra „Pucź do knježstwa".

Kamjenske a wokolne wobydleŕstwo ßo namołwja, so by ßwjedźeńsku hru pschi Pastwinej horje hižo ßobotu wjeczor wopytało, dokelž budźe tutón wjeczor župny nawjednik a němski bohot pschitomny. Njedźelnische pschedstajenje je sa hoscźi, kiž hakle njedźelu rano pschińdu. Plaketta župneho appella dawa prawo k sastupej na ßwjedźenischczo pschi Pastwinej horje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Noweho Gersdorfa.** (Pokuta sa njeczistych rěsnikow.) Pschez 2. wulkej khłostanskej komoru krajneho ßuda w Budyschinje, kotraž w Nowym Gersdorfu w 2dnjowskim pośedźenju jednasche, sasužichu ßo czežke pscheńdźenja rěsnikow, wo kotrychž hižo we ßwojim czaßu pißachmy. Wobskoržennych bě 5 rěsnikow, na kotrychž bě tohorunja wobskorženy dźěłaczeŕ w rěsaŕni Rudolf Hermann Fritscha wot sstojnikow rěsaŕnje k jědźi njedowolene dźěle mjaßa khoreho skotu pschedawał. Ssud sczěhowazy wußud wupraji: Fritscha dosta 1 lěto a 6 měßazow jastwa, wobskorženy Josef Richard Mainusch 1 lěto a 4 měßazy jastwa, wobskorženy Jan Misera 1 lěto a 1 měßaz a wobskorženy Herman Röthig 7 měßazow jastwa. Nimo teho ßo mjenowanym czestne prawa na 3 měßazy wotrjeknychu. Wobskorženym rěsnikam ßo tohorunja sakasa, na czaß žiwjenja w ßwojim powołanju dźěłacź. Wußwobodźiłoj staj ßo Erwin Makß Emil Schulze a Willi Konrad Kottwitz.

S **Połczniży.** (Pschi kupanju ßo satepił.) Pschi kupanju w hacźe pschi Buschez młynje pola Jawory (Ohorn) ßo s Ramnowa pokhadźazy dźěłowy muž Rud. Petzold satepi, kotryž pola bura w Hauswalde jako žnjowa wupomoz dźěłasche. Jeho bě pschi kupanju Boža ruczka sajała. Jeho czěło móžachu po dlěschim pytanju schtwórtk namakacź.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Die bekanntgemachte Eröffnung des Entschuldungsverfahrens über den Betrieb des Bauern **Nikolaus Heiduschke** in **Nebelschütz** Nr. 37 wird widerrufen.

Kamenz, den 10. Juni 1937.

Das Entschuldungsamt.

Čežke železniske njezbože

na Hirschbergsko-Schmiedebergskej czarje.

Schtyrjo morwi a někotsi czežkosranjeni.

Nowinaŕska słužba statneje želesnskeje direkzije wosjewja: 11. junija wokoło ½6 hodź. rano tsi nakładźene tworowe wosy a schtyri prósdne tworowe wosy, kotrež běchu ßo wot tworoweho czaha 9763 w Zillertal-Erdmannsdorfu pschi pschestorkowanju wotpuschczile, pschi kilometrskim kamjenju 2,2 Hirschbergsko-Schmiedebergskeje czary do czěrjazeho wosobowoho czaha 1441 srasychu. Dotal swěsczichu ßo schtyrjo morwi, dwaj czežkosranjenaj a wóßom lohkosranjenych. Jedyn s morwych je statny želesniski assistent Fritz Reim s Hłohowa.

*

Morweho w Lognitzskej sawjerje namakali.

100 000 kubiknych metrow wody dyrbjesche ßo se sawjery puschczicź. Sańdźenu njedźelu bě, kaž hižo wosjewichmy, wulětnik, kiž bě w pjanosczi ßo wo to ßadźił, so móže sawjeru pola Lognitz pschepłuwacź, ßo pschi tym satepił. Wschě prózowanja, czěło s 30 metrow hłubokeje sawjery, kotraž nimo toho město Bielizy s wodu sastaruje, wuczahnycź, běchu podarmo. Podnurjeŕ, kotryž bě ßo s Gdynje sawołał a kotryž bě 8 rasow wutoru a 3 raßy ßrjedu podarmo spytał, czěło wuczahnycź, měješche hakle ßrjedu wjeczor wuspěch, hdyž bě ßo 100 000 kubikmetrow wody s jěsora puschcziło.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Barbiernja a chemiska čisćernja

prjedy **M. Schubärth,** mějićel Franz Jantsch Kěžorska dr. 10, tel. 3758

podawa spěšnje, derje a płaćizny hódno

Jědźernje wot 250,— hr.
Kuchinje wot 290,— hr.
Lěhańnje wot 140,— hr.
Najwjetši wubjerk.
Bjez wudawkow do domu.
Přiji nam mandźelske poščonki

Fritz Schulze
w Budyšinje. Před Sulerskimi wrotami 2 (Lohmannee młyn)
— Samsna sedłarnja —

Gumij. zahrodne hadźicy
we wšěch šěrokosć. ze zaruč. kołkom poskićam wot składa. Cyle dobre w dubarni garbowane
rjemjene z jadr. kože
we wšelak šěrokosć. stajnje na składźe. Wšě techn. potrjeby, wolije a tuki w wupruhowanej kajkosći poruča
Otto Büttner w Budyšinje na Hł. torhošću 9

Stare złoto a stara slěbro
wjeje družiny, też stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy
Guido Reiche na Hłown. torhošću 2
złote a slěborne twory
Dowolnosć čo. II/4969

Póndźelu 14. junija dojěde ke mni wulki transport
wjesle rosćacych a strowych
běhakow
a změju tute tunjo na předań
Gustav Greibig w Supowje
Telefon Kumwald 295

Khamor połny šatow
to je radosć kóždeje hospozy! Je-li pak so něšto narunać dyrbi, kupujeće to přihódnje a płaćizny hódno pola firmy
Bokelmann Nachf.
Budyšin u Serbske hrjebje 2

Kóždy na drjenje wić a išias
khory by mi dźakowny był, kaž mnozy ćerpjace, kotrychž ze swojich bolosćow wuswobodźich. Moje zdźělenje njepłaći a njenuzuje k ničomu.
Max Relssner w Barlinje-Halensee 493 a
Pharmaz.-wudźěłki

Łož. šaty pisane, běłe Wulki wubjerk
Kurt Erler na Žitnych wikach 28

BMW-motorske koło
typy R 20, 200 ccm,
725,— hr.

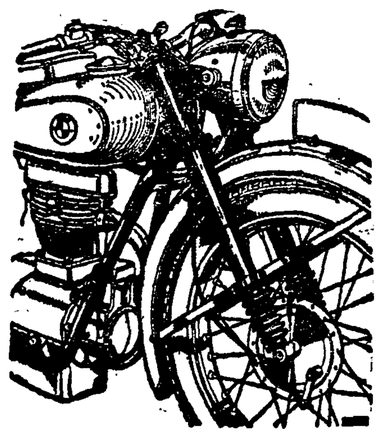

Generalny zastupjer
CARL GAST
na Drjewowych wikach 27

ERNST HERZOG
šklenčerski mištr w Budyšinje
Zwonkowna Lawska hasa 60
Šklenčerńja, točerńja šklenčow zaramowańnja wobrazow, točene awtowe a khamorowe šklency, nakładne platy

Rjane wišnje
k nakładźenju wotedawa stajnje
Jurij Leimer w Nowej Jasenicy

Tuni wosebity (třidnjowy) čah ze Zhorjelca do Barlina
na wustajeńcu „Dajće mi štyri lěta časa" a na „Dohru kopancy wo němske mištrstwo".
Wotjědźe 19. junija z Budyšina 5.18 hodź.
Dojědźe 21. junija do Budyšina 23.45 hodź.
Jězba płaći tam a sem wot Zhorjelca 3. rjad. 6.80 hr.
Přizamknjeńske zniženje 50 proc. 2. rjad. 9.80 hr.
Ličba wobdźělnikow je wobmjezowana. Rozjasnjeńske łopjeńka dostanjeće doma při wudawańnjach jězdźeńkow a w hamtskich pućowańskich běrowach.
Wobkhodnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje.

Srjedu, 16. junija, pojědźe
pospěšeny kofejowy wosebity čah do Wósporka.
60 procentow zniženja jězbna płaćizna.
13.10 z Budyšina - - do 20.25
14.02 z Hrodźišća - - wot 19.38. Jězba płaći tam a sem 1,20 hr.
15.10 do Wósporka - - wot 19.30
Po přeću so też zastanje w Małym Wjelkowje (wot 13.19, do 20.16)
Wotrjadne wjednistwa darmo: 1. w Hrodźišću wustupić, přez skitany přirodny kraj při Skale do Wósporka, 2. wot dwórnišća we Wósporcu na Wósmužowu horu, 3. někotre wjednistwa po měsće. Po tym tuni kofej z přikuskom. Wot 17.30 hodź. na Třeleńi reje. Zastup darmo. Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje

Za horcy dny:
Košle za swjatok tydźenja za knjeza w rjanych mustrach, k tomu přihódne samowjazaki, kaž też sportske nohajcy, dale pisane soki, sportske čapki atd.
dóstanjeće płaćizny hódno pola
Johann Pötschke nasl. w Krósće

Šulske knihi
za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njejsu-li na składźe, za krótki čas
Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Je-li Was hłowa boli
je-li so Wam čoło moršći abo dostanjeće-li faldki, tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot
wosebiteho optikarja **Ericha Lenza**
w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 :: Telefon 2134

Kupiel Marijna Studnja
podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam. Zdobom je witane wulětnišćo

So přistaja
Sprawna, pilna a čista
holca
so hnydom do domjaceho dźěła pyta. Dobre wobkhadźenje, přizamknjenje k swójbje a přijomna mzda
Wićežne kubło z rěznistwom w Brězni (Wiesa)
pola Kamjenca. Adolf Melzig

Staršu holcu do hródźe
pyta k 15. 6. 37 abo pozdźišo
kubleŕ Jakub Rebiš
w Khanecach

Živnosć
ze 4 kórcami pola
je na předań w Sunowje čo. 6

15% tunšo
dóstanjeće Waš nowy Radiowy aparat. Haj, ale jenož hač do 15. julija móžeće tutu lěpšinu wužiwać, hdyž Waš stary aparat do płaćenja daće. Samo kóždu samodźělanu připrawu a detektorski přijimaŕ z 15 % do płaćenja bjerjemy.
RADIO Schnorr
Kěžorska hasa - Rózk Hošic hasy

Srěnjolětny, srěnjosylny, dobry
kóń do dźěła
na předań w Now. Čichoncy 24.

Lěhańnje :: Bydleńnje
Kuchinje a wšitko druhe kupuje pola firmy
Lubijska dróha 17
znapřeća pěšk. kasarnow
Meble Hänchen
Wulki wubjerk
Blidaŕski mištr. — Podawam bjez wudawkow do domu.
Meblowa wikowaŕnja, — Přijimam mandźelske požčonki! — Telefon 3649.

Fotowe, projekcijowe a powjetšeńske aparaty, domjace kinowy a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
Fotowy dom Huth
mějićel Arno Lehnert w Budyšinje na Serbskej hasy 13
Wuwiwam filmy a platy, zhotowjam wotćahi wěcywustojnje a najspěšnišo

Žarowańske khartki a listy
serbske a němske, podawa spěšnje
knihićišćeŕnja dra. Jana Cyža
w Budyšinje w Serbskim Domje

Waš nawěštk
sym čitał w Serbskich Nowinach! Tehodla přińdu k Wam kupować! Hdyž to překupcej prajiće, wón so jara zwjeseli a wě, zo nawěštki čitaće a wón budźe sebi Was jako kupcow jara česćić. — Z tutym pomhaće Serb. Nowinam, Wašemu jeničkemu serbskemu dźenikej.

Hosćenc w Haslowje
Jutře njedźelu
rejwanska hudźba
Wutrobnje přeprošujetaj J. Měrćink a mandźelska.

Hosćenc we Worklecach
Njedźelu, 13. junija, wot 2 hodźin
wulke třělenje wo myto a wulke kehelekulenje
w nowej kehleńi.
Při kehelekulenju 1. a 2. myto šunka.
Wot 1/2 8 hodźin
rjana rejwańska hudźba.
Přećelnje přeprošuje towarstwo třělcow

Herbska grychta w Njebjelčicach
Njedźelu, 13. junija 1937 wulki swjedźeń w žurli pod hesłom
„Alt-Heidelberg"
Na wjesele zasowidźenje při winje, reji a radości w hrodowych rozpadańkach při brjohach Neckara přeprošuje
Maks Rychtaŕ
Započatk w 6 hodźinach

Hosćenc w Pěskecach
Jutře njedźelu
REJE

Hosćenc w Sernjanach
Jutře njedźelu zjawne reje

Hosćenc w Šunowje
Jutře njedźelu
REJE

Dobre tunje meble
w najwjetšim wubjerku a po kóždej płaćiznje stajnje pola
Clemens Schmidt w Budyšinje
Hrodowe naměsto 2 Kupnica Hród Ortenburg
Podawamy bjez wudawkow do domu. Měsačne wotpłaćenje
Přijimamy mandźelske poščonki a dźěćace připomocy

Toški za žarowanje kupuje pola **T. ALBERT** na Lawskich hrjebjach 10

Kašćowy skład na Kotołskej hasy 2. Tel. 2076
H. Oswald, tyšeŕski mištr

Po dołhej, ze sćerpnosću znjesenej khorosći wumrě wčera rano 1/2 8 hodźin čiše, ze swjatymi sakramentami derje přihotowany, naš luby nan, dźěd, přichodny nan a wuj, živnosćeŕ

Jakub Delan

w starobje 80 lět, 4 měsacow a 27 dnjow.

Wo pobožny paćeŕ za khudu dušu lubeho zemrěteho prosy w mjenje zrudźenych zawostajenych

W Radworju, 12. junija 1937. **Pawoł Delan.**

Pohrjeb je póndźelu, 14. junija 1937, rano we 8 hodź. w Radworju.

Přiłoha k čisłu 134

SERBSKE NOWINY

Sobotu 12. junija 1937

Wutrobnje witajće!

(Humoreſka ſe wßy.)

Pſched lětomaj ſeſnach ßo wo ſchleſyſkich kupjelach ſ czeſczenymaj mandzelſkimaj. Běſchtaj to woprawdze pſcheczelnaj człowjekaj, woßebje jeju pjeczlětny hólczez ßo mi ſpodobaſche. A hdyž ßo roszohnowachmy, praješche mi knjeni: „Dyrbicze naß w pſchichodnym lěcze wěſcze w Něhdzezach wopytacz a pola naß někotre tydzenje ſ hoſczom bycz!" A luby mandzelſki doda: „Ale niz ſe ßwjedzeńſkim pſchiſjewjenjom, niz ſ hołkom a harn= Zyle jednorje: Dzeń dobry, tu ßym! Naſcha jſtwa ſa hoſczi tak pſchezo prósdna ſteji. Na czeſtne ßłowo!"

„Na czeſtne ßłowo!" wobkruczich. Woprawdze, běſchtaj to ſchlachotnaj człowjekaj.

Mam pak żałoſtny njepoczink: mjenujzy pomjatk, ſo djaßa hódny njeje. Hdyž ßo na pſch. pſchi wukhodżowanju wo kamjeń ſakopnu, potom wěm, ſo ßo na domojpuczu zyle wěſcze woſpjet wo njón ſakopnu. Na ßwój pomjatk wſchak móžu ßo ſpuſcheżecz, khiba, ſo dyrbju w ſapiſku ßwoje telefoniſke czißło pytacz, abo ſo dam ſamkarjej pſchińcz, dokelž njewěm, hdźe ßym ßej khamorowy klucżik ſapołożił, abo ßwarju na hoſpoſu, ſo je mój pißak něhdźe ſacżißła, a mam jón pſchi tom ſa wuchom tczazy. A dokelž mam tajki pomjatk, ſo mohł jón ſe ſhubjenej notiznej knižku pſchirunacz, ßym ßo hakle dwě lěcże poſdźiſcho na pſcheproſchenje do Něhdżez dopomnił. Tuž ßej prajach: ßwoje czeſtne ßłowo dyrbiſch dżeržecz a ſchlachotneju człowjekow pſchekwapicz. Wumolowach ßej, kak budżetai ßo wjeßelicz, ſcżinich ßej mjehki khornar, ſo mje njeby tak tłócził, hdyž mi wokoło ſchije padnjetaj.

W Něhdżezach dóńdżech ßej najprjódy dó wopacżnych ſtatokow. Běch mjenujzy poſabył, kak ſpſcheczelena ßwójba rěka. Skóncżnje je takle wokoło wjeczor ſcheſcżich triechich do praweho ſtatoka. Knjeni Schwjercżikowa wotewri mi ßama a ßo ſtróżi. W kupjeli cżinjeſche, kak woßebna knjeni by była.

Wona mje hnydom ſpóſna a ſblědny ſ radoſcżu. Huba woſta ji wotewrjena ſtejo, jenož někotre ſekundy, potom ju ſaßy ſawrě, běſche mjenujzy ßwoje ſuby wotpołożiła. „To je wulkotnje!" wuraſy a cżinjeſche pſchi tym kißałe mjeswocżo. „Hlej, Wojcżecho, kak luby wopyt tu je!"

Bojach ßo, ſo budże ju wjeßele moricz.

Wojcżech pſchihna ſe ſahrodki. Pſchikhwata ſ wuhornjenymaj rukomaj a ſdaſche ßo, ſo je ßo pſched tydżenjemi chzył wottruhacz. „Budżcże nam wutrobnje witany!" ſchkrjebotaſche. „To je kraßnje, ſo ſcże ßobu nuts pſchiſchoł!" Mi ßo ſdaſche, ſo ßłowa „ßobu nuts pſchiſchoł" bóle wuſběhny, hacż je to pſchi tajkej rosmołwje trěbne. Móżno, ſo běch ßo pſcheßłyſchał, dokelž mojej wuſchi tež priſu tobaka hódnej njeiſtej, a tuž prajach: „Mój waczoch leži hiſchcże na dwórniſchczu."

Pohladaſchtaj na ßo, kaž byſchtaj chzyłoj rjez: „Mój bożicżko, to je kraßnje!" A knjeni Schwjercżikowa ſiſoleſche: „Ale proſchu, wotpołożcże tola wokomik!"

Dżěchmy potakim dó jſtwy a hnadna ſchepny: „Wobajcże wokomik, wěſcże, nimamy wot wczerawſcheho ßłužbneje holzy, ale Wy naß tehodla njemylicże. Ně, tole pſchekhwapjenje!" A jeje muž ſakaſchlowa tróſchku. Pola někotrych ludżi tczi ſahorjenoſcż w krku.

Běchmoj ſ mužom ßamaj. Běſche radoſtnje roshorjeny, ſo móžeſche lědy rěcżecż, a rjekny wjeßele: „Nó, kak dha je ßo Wam hewak pſchezo ſeſchło?" Ale, to wjeßele běſche bóle ſnutskowne, dokelž pſchi tym kißale hladaſche. Potom mjelcżachmój na poł hodżinki. Tak ßo wulkotnje rosmołwjachmój, doniž ſkóncżnje naſkoczi: „Dyrbju ras ſa żonu pohladacż!" a ßo wotßali. Tykny hiſchcże ras hłowu ſ durjemi nuts: „Zigary ßu w knihownym khamorje. Poßłužcże ßej!" Wěſcże hiſchcże ſ kupjelow wědżeſche, ſo ſzyła njekurju, a pſchi tym bě khamor ſamknjeny. W zuſym domje njeßměch po ſamkarja hicż.

Khwilku woſtach ßamlutki. Ale ſabawjach ßo teho dla, dokelž ßłyſchach, kak w pódlańſkej jſtwi hoſpoſa teleſonowaſche: „Haj, běrtlk punta měſchaneho narěſka — ně, njetrjeba runje najlěpſchi bycż — a bleſchu tunjeho wina!" Potom daſche ßo knjeſowy hłóß ßłyſchecż: „Wjedrowſke tola, nětko móžu na konopeju leżecż!" A wona ſe ßwojim czeńkim hłoßom: „Pſt, niz tak wótſje!"

Skóncżnje daſche ßo hólcżez widżecż. Pſchilecża dó jſtwy, ſawda mi ruku, wo kotrež njemóżach rjez, pſchecżiwo kotrej drużinje mydła reklamu cżinjeſche, a ßo wobhonjeſche: „Hdy dha ſaßy wotjědżeſch, wujo?" Njewěrju, ſo bě to jemu nawucżene. Je drje wjeßele ſe ßebje ßo wopraſchał.

Chzych ßo runje něſchto wopraſchecż, nadobo ſaſtupiſchtaj ſtarſchej. Wona bě ßo pěknje ſhotowała a ßo poßměwkowaſche: „Wojcżecho, ſkocż tola po bleſchu wina do pinzy! Schkoda, ſo ßo tak deſchcżuje — macże njeſboże: hdyž ßo tu ras deſchcżuje, njepſcheſtanje ßo ſchtyri njedżele deſchcżowacż, potajkim hiſchcże ras wutrobnje witajcże!"

Bórſy po wjecżeri pſchipokaſa ßo mi hóſtna jſtwa. Hdyž łożowy pſchikryk wotkrych, leżeſche tu Wojcżechowa nózna koſchla. Pſchi tym ßo na ßłowa dopomnich: „Naſcha hóſtna jſtwa tak pſchezo prósdna ſteji!" Szyła ſdachu ßo to pobożni ludżo bycż. Hdyž durje ſacżinich, ßłyſchach zyle jaßnje: „Ach, ty mój luby bożicżko!"

Rano pſchi ßnědani běchu ſ wjeßełoſcżu zyle porażeni. Knjeni mi powědaſche, ſo ßo pola delnjeho korcżmarja derje jě, a ja běch hnuty ſ tajkeje ſtaroſcże wo mne. „Wěſcże, pola Waß ßo mi lubi!" ſawołach. „Tak ßej to ſzyła pſchedſtajił njejßym!" Potom dżěch na póſt a teleſonowach na ßwoju hoſpoſu. Dwě hodżinje poſdżiſcho dóńdże depjeſcha. „Hnydom ßo wrócżicż. ... je ſtraſchnje ſkhorjeł. Skótny lěkaŕ ßo wo njeho boji!"

Schwjercżikezom ßo ſezny, hdyž jim wo ßwojim nawrócże ſpomnich. Wodychnyſchtaj ſ boloſcżu, ſtkóczißchtaj ßej ſa mojim khribjetom ruzy a knjeni wuraſy: „Ně, to pak je ſchko-o-o-da. Runje, hdyž ßo Wam takle lubjeſche! Nětko budżemy ſaßo ßami. Ale wěſcże dyrbicże k lětu ſaßy pſchińcż. Na to cżeſtne ßłowo!"

A prajach: „Cżeſtne ßłowo!" a pſchißahach ſ palzom.

.... Luby cżitarjo, njewſmi nicżo po ßłowje. Praji cżi něchtó: „Dżi k djaßej!" to móżeſch wo měrje poßłownje wſacż. Jeli pak cżi praja: „Wopytajcże naß wěſcże!" potom njewſmi to bożedla ſa pſcheproſchenje. Dokelž „Wutrobnje witajcże!" je huſto jenož wopißanje ſa poßłowne „Dżi k djaßej!"

Prěni raz po wójnje zaso słowinske słowa a słowinska hudźba w Triesće

Wuſpěch juhoßłowjanſko-italſkeho ſbliženja.

Sſrjeda běſche ſ wuſnamnym dnjom w žiwjenju juhoßłowjanſkeje mjeńſchiny w Italſkej. Po wójnje rěcżeſche ßo prěni ras ſjawnje w dżiwadle w Trieſtu ßłowinſzy, a ßłowinſku hudżbu juhoßłowjanſzy wuměłzy ſpěwachu. Sa Sſłowinzow, kotſiž ßu ſ italſkimi ſtatnymi pſchißłuſchnikami, bě to wulki kulturny ßwjaty dżeń, kotryž ma tež wulki politiſki wuſnam. Tutón hiſtoriſki podawk je ſ wupłodom Beogradſkeho dojednanja mjes Italſkej a Juhoßłowjanſkej. Sſrjedu wjecżor ſapocża Ljubljanſka opera w Trieſtſkim dżiwadle ßwoje hoſcżinſke hry.

So by ßo dał wuras radoſcże nad tym, ſo móżeſche prěni ras po wójnje ſaßo w Italſkej ßo ſanjeſcż ſa pſchißłuſchnikow juhoßłowjanſkeje narodnoſcże ſpěwane juhoßłowjanſke ßłowo, bě ßo ſa wotewrjenſke pſchedſtajenje hoſcżinſkich hrow Ljubljanſkeje opery w Trieſtu wuſwoliła radoſtna Sſmjetanowa „Pſchedana njewjeſta". S dirigentom běſche w Trieſtu narodżeny ſchef Ljubljanſkeje opery dr. Policż, kotryž runje pſched 25 lětami w Trieſcże prěni ras „Pſchedanu njewjeſtu" dirigowaſche.

W Trieſcże bě wo pſchedſtajenju wurjadny ſajim Liſcżiki ſa tutu hoſcżinſku hru běchu dawno pſched tym rospſchedate. „Pſchedana njewjeſta" pſchija ßo w Trieſcże ſ njeßłyſchanej radoſcżu a ſahorjenjom. S druhim pſchedſtajenjom Ljubljanſkeje opery w Trieſcże budże Gotovcowa opera „Eros woneho ßwěta".

*

Sſłowinſka mjeńſchina w Italſkej, kotraž w Trieſcże a pobrjóhu Adriatiſkeho morja něhdże 600 000 duſchi licżi, je w ſańdżenych 19 lětach jara wjele pſchětrała. Hnydom po ſkóncżenju ßwětoweje wójny běchu ßo jej wſchě prawa wſałe a pſcheſcżěhanja ßłowinſkich narodowzow běchu jara wulke. Nětko ßu njenadżizy tež ſa ßłowinſku mjeńſchinu ſaßo rjeńſche cżaßy pſchiſchłe.

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: Njechorń.

Sto lět prjedy bě so wjes tehorunja mócnje nastróžiła, jako š w e d s k i k r a l K a r l XII. ze swojim wójskom přićahny. Dopomnjeće na hrózbne zakhadźenje Šwejdow w 30lětnej wójnje, tehdy před 60 lětami skónčenej, ludźi do hrozy a stracha zahna. Pola Njechornja šwedske wójsko pozasta, tola w Karlowym wójsku knježeše kruty porjad, a žadyn wojak njesmědźeše rubić abo ludźi wohrožować. Přede wsu, hdźež sćežka ze wsy na Worčynsku sćežku wjedźe, Karl wotpočny a posněda. Sto lět pozdźišo je tehdyši wjesny knježk, kralowski komornik Friedrich Erdmann von Thielau, pomnik stajić dał z łaćanskim napismom, kotrež je nětko po zaso 130 lětami khětro wuwjedrjene. Pismiki su z dźěła spodźiwnje zwjazane a mnoho słowow je jenož z prěnim pismikom woznamjenjene. Chcemy tu napismo — wězo bjez wjazawkow, za to z wudospołnjenjom a přełožkom — wuwostajiwši zmylki podać. Kamjeń je štyrihranity a na kóždej stronje steja tři rjadki [Na rańšej:] H(oc) L(oco) = na tutym městnje R(ex) = kral SVECIAE = Šwejdskeje CAROLVM XII. = Karl Dwanaty [na sewjernej:] S(erenissimum) = najjasniši AVGUSTALE(M) nadobny PRANDIISSE = snědał abo pojědł FERTUR = (tak) so powěda. [Na wječornej stronje:] M(onumentum) = Pomnik C(uravit) = je so postarał P(onendum) = postajić C(entenariis) = sto lětninam THIELAV = swójbne mjeno knježka E(x) ORD(ine) EQ(uitum) = z rjadu ryćerjow (p. t. zemjan) [a na južnej stronje:] M = tysac D = pjeć stow CCC = k tomu tři sta, a X = dźesać. Po tajkim 1810 je Thielau kamjeń stajić dał. S. augustale snadź mohło so tež hinak wuhódać. Karl XII. bě 1706 a 7 ze swojim wójskom w Sakskej. Thielau so hakle 1705 z Njechorńskej knjenju woženi a powěsć wo šwedskim lěhwje najskerje hnydom njezhoni, hewak drje by pomnik hižo prjedy wudźěłać dał.

Złe běchu č a s y p r u s k e h o k r a l a B j e d r i c h a W u l k e h o. W novembru a decembru 1745 bě tutón ze swojim wójskom we Łužicy. Pěšcy ležachu w Budyšinje a blizkich wsach, jězdni w zdalenišich. Štož wójsko trjebaše, měješe so jemu dawać, žito, słoma, syno, drjewo, a burjo mějachu wójsku ze zapřahom służić. Nimo teho so žadachu wulke wójnske dawki. Hornja Łužica dyrbješe Bjedrichej 600 rekrutow stajić! Po zrěčenju měra so nowe wulke dawki žadachu. L. 1756 so wójnska nuza znowa započa. 1757 ćehnjechu Prusojo zaso přez Budysku krajinu, kotraž měješe nowe wopory za cuzych přinjesć. Najhrózbniše běchu dny wokoło 14. oktobra 1758, jako so pruske wójsko mjez Bukecami a Wósporkom hromadźeše. Zaso mějachu wsy z podawanjom wšeje móžneje potrjeby ćeŕpić, tež naš Njechorń wězo, a dyrbješe ze swědkom być krwawneho nadpada pola Bukec a suroweho wojowanja na blizkich honach, widźeše prusku čěkańcu a postupowanje awstriskeho wójska, kotrež na Budyšin ćehnješe. W srjedź novembra pak so Prusacy do Budyšina wróćichu! Nuza bě njesměrna, kórc žita płaćeše 12 toleŕ!

W srjedźa přez Njechorńske l e ž o w n o s ć e, tola nic přez wjes, wjedźe Budysko-Wósporska dróha, kotruž křižuje nade wsu puć z Bukec a Rodec do Barta a Hrodźišća. Druhi puć ze wsy wjedźe w směru na Hornje Kotecy na Wósporsku dróhu. Wody ma Njechorń dosć. Ma dwě skupinje hatow: jenu ze 7 hatami wot Rodečan-Łužčanskich mjezow hač k drózy, kotrež dostawaju wodu z Błócanskich stron přez Kopořcy, Něčin a Rodečanske ležownosće; druhu z 10 hatami pod dróhu wot Kotečansko-Hrodźišćanskeho puća hač do wsy, kotrymž so woda z Wulkeho Dažina, Jawornika a Njeznarow přez Njechań, Wujezd, Kołwaz, Čornjanski młyn, Łusk a Hornje Kotecy připuzola. Tež woda z Delnjo-Kotečanskich hatkow so jim přidawa. Přezbytk tutych wodow zjednoćeny z wódnikami Wósporsko-Wichowskich stron běži po wijatej rěčcy přez lučinu pod hatami a přede wsu na Worcynske mjezy, hač k pjatemu hatej wjesne mjezy tworjo. Při Hrodźišćo-Brězečanskim rozpuću sahaju Njechorńske mjezy z Ryhelnskim młynom hač k Lubaće. Do nawječornych ležownosćow přikhwata přez Wajicy Pomorčanka, kotraž přezbytk wodow z hornich hatow přijawši po nawječornych mjezach do Worcyna běži.

L e ž o w n o s t n e m j e n a: Zběrka ležownostnych mjenow w Časopisu Maćicy Serbskeje l. 1887 Njechorń njenaspomni. Slědowace ležownostne mjena je knjez moleŕ Měrćin Nowak nazběrał:

H a t y: Bjedrichec haty. Wićazec hat. Nowy hołbjanski hat. Wulki hołbjanski hat. Mały hołbjanski hat. Kowarjec hat. Wulki Winčl. Mały Winčl. Mały swětły hat. Wulki swětły hat. Stara rěka. Nowy hat. Kóncowski hat. Dwórski hat.

K e ř k i: Wjelčina. Ptača hórka. Wulke błóto. Hajnikec keřčki. Synowa hórka. Hajk. Hadlerje. Symjeńtne hatki. Lěšćiny. Hórki. Štejnbrušk. Česak. Škerjednik. Rachlic hora.

Ł u k i: Łučno. Za brodom. Pola šwedowskeho kamjenja. Wulke łuki. Dołha łuka. Synowa łuka. Sucha łuka. Na sćinach. W dubach.

P o l a: Pšeńcec hórka. Wićazec hórka. Pola Kólpic mosćika. Pola mjedawkow. Mjez pućemi. Pola Kmochic mjezy. Wulki jězor. Mały jězor. Pola štejnbruška. Niže štejnbruška. Pola rystfajmy. Kotowski klin. Mělny kamjeń. Drohowny hat. Pola lipki. Pola krušwinki. Pola morweho přěrowa. Zahrodniče. Šulerjecy. Łužčanski klin. Niže pěskoweje jamy. Awa. Pola hórkow. W rodowach. Dróhaŕ.

Njechorńske dźěći khodźa do šule do Worcyna. Tam so 9. novembra 1826 šula wotewri, ke kotrejž bě knjeni z Thielau masivnu khěžu dariła, kotruž wokoło 1840 přetwarichu. Dotal běchu wjetše dźěći do Hrodźišća khodźiłe, mjeńša pak pola wjesnjana we Worcynje najnuzńišu wučbu dostałe. Wokoło 1840 bě 146 šulskich dźěći. Tehdy bě młoda hrabinka Clara Maria zu Solms-Sonnewalde rodź. von Rex-Thielau z wobsedźeŕku a kollatorku.

Lěta 1875 měješe Njechorń 36 čisłow a 222 wobydlerjow. Mjez tym je ličba wobydleństwa trochu woteběrała. Tež stej dźensa 2 čisle mjenje.

Hač do lěta 1839 tworješe wjes z wobydlerjemi dźěl knježeho kubła. 7. 11. 1838 bě zakoń wo nowym nakrajnym porjedźe wušoł, po kotrymž so knježe kubła samostatne wobkubła (selbständige Gutsbezirke) a wsy samostatne gmejny (politische Gemeinden) sčinichu. Tak bě hač do lěta 1919. Tehdy so knježe kubła do gmejnow zarjadowachu a so jim podrjadowachu. Wot 1. jutrownika l. 1936 je Worcyn z Njechornjom zjednoćeny a twori z nim nowu Njechorńsku gmejnu. „Nihdy dźeń njech njezeskhadźa, hdyž tu hrube wójnske čŕjódy měrny doł nam z hołkom traša, hdyž so njebjo, kotrež wječor krasne zerja wojasnja, z dźiwim wohnjom wsow a městow strachopołnje čeŕwjenja."

Robinson

Šěsnaty wječor.

Nan: Jako běštaj Robinson a Pjatok nazajtra stanyłoj, dźěštaj na městno pohladać, hdźež běchu dźiwi swoju žadławu hosćinu wotměli. Ducy přińdźeštaj najprjedy tam, hdźež běštaj wčerawšej zabitaj zahrjebanaj. Pjatok to Robinsonej pokazowaše a měnješe, zo mohłaj morweju zaso wuhrjebać a zjěsć. Robinson pak přeměni swoje wobličo a hladaše hroznje a hrožeše jemu, zo by jeju wostajił a njepožadał tajkeho žadławeho jědła. Pjatok posłuchaše, hačkuliž zrozumić njemóžeše, čehodla bě Robinsonej tajke jědło tak přećiwne.

Nětko běštaj k wohnišću přišłoj, hdźež běchu wotměli wčera ći dźiwi swój žadławy wobjed. Ale kajka žadławosć! Tu ležachu kosće, nohi a ruki, tež poł pječene časće mjasa, a bě tu a tam krej na zemi. Robinson swojej woči wotwobroći přikaza Pjatokej, zo by wšitke zbytki zezběrał a zarył. — Robinson pak přepyta wšitkón popjeł, hač njeby škričku wóhnja namakał. Ale podarmo pytaše, wšitko běše hasnyło, a Robinson steješe zrudny pódla a wěšeše hłowu. Pjatok bě jemu přihladował a widźeše jeho zrudneho, rěčeše k njemu něšto a pokazowaše z rukomaj, wza Robinzonowu sekeru a ćěrješe do lěsa. Robinson njebě ničo zrozumił, steješe a mysleše a hladaše za Pjatokom, a dźěše za nim hladać; ale Pjatok přiběža jemu napřećiwo, dźeržeše w rucy horšć sucheje trawy, z kotrejež so kurješe. Pjatok běžeše a w tym zapali so trawa. Pjatok ćisny swój žwak na zemju, přikładźe sucheho lisća a hałožkow, a woheń so paleše. Robinson so temu spodźiwa a bě jara wjesoły.

Jurij: Hdźe dha bě Pjatok tak ruče woheń dostał?

Nan: Wón bě do lěsa běžał, běše sebi prochnawe drjewo wzał, to bě ze sobu rybował, hač bě so zažehliło.

Jan: Wšako smy hižo słcšeli, zo bě Robinson to tež spytował, ale njebě ničo dokonjał, dokelž cyłu wěc prawje njeznaješe.

Nan: Robinson bě, kaž hižo sym prajił, jara wjesoły, zo měješe zaso woheń, a hladaše radostnje na njón. Na to wza zapalak a běžeštaj z Pjatokom domoj, a sčini na wohnišću woheń. Potom běžeše k stadłu po młodu lamu, zarěza ju a Pjatok dyrbješe pječeń wobroćeć. Robinson wotrěza druhi kruch mjasa a tykny jón do hornca a běleše syre běrny, rozkra je a tykny je k mjasu; tohorunja roztołče horšć turkowskeje pšeńcy na muku a sypny ju tež nutř, potom dola do hornca wody a staji jón k wóhnju, zo by so wariło; a woteńdźe.

Pjatok hladaše při swojim dźěle na Robinsona a njemóžeše zhódać, što to budźe; přetož wo warjenju w horncach njebě wón swoje žiwe dny ničo widźał. Mjez tym pak, hač Robinson zaso přińdźe, poča so woda w horncu warić. Pjatok přihladowaše a njewědźeše, čehodla je woda w horncu njeměrna. Jako pak so přewarjowaše a po kromje z hornca běžeše, mysleše sebi, zo je w horncu žiwe zwěrjatko, a zo njeby tuto zwěrjatko wšitku wodu z hornca wumjetało, masny z ruku do njeho, zo by jo wućahnył. Ale w tym wokomiknjenju zakřiča tak žałosnje, zo cyła hora zaklinča. Robinson, to w swojej jamje wusłyšawši, njemysleše ničo druhe, hač zo su ći dźiwi přišli a Pjatoka zajeli. Robinson skoči ruče z jamy ze swojej hlebiju, zo by jeho hišće raz z jich rukow wumohł. Ale kak so spodźiwa, jako Pjatoka sameho wuhlada, kiž bjez přestaća žałosćeše, teptaše, za swoju ruku přimaše a so wšelako přebłažnješe. Robinson podźiwny stejo přihladowaše a njewědźeše, što dyrbi sebi myslić, hač jemu Pjatok swoju sparjenu ruku a tón hornc pokazowaše.

Pjatoka spokojić njebě žana lohka wěc, přetož wón mysleše, zo su w horncu kuzłaŕske ćinki byłe a zo je Robinson khodojnik; zo so woda při wohnju wari, njebě nihdy widźał.

Mjenje je lud rozwučeny, a hłupiši je a z tym wjetša je přiwěra pola njeho. Wšitko škódne, štož ze swojim słabym rozumom wopřijeć njemóže, to přicpěwa wón khodojtam a kuzłarjam.

Robinson to wot Pjatoka njewědźeše, ale wón to zhoni, hdyž móžeše z nim rěčeć.

Wobjed bě zwarjeny. Dokelž žanych łžicow njeměještaj, wula Robinson swoju jušku do škličkow, zo byštaj ju piłoj. Pjatok pak njedótkny so žaneje šklički, njeda so tež Robinsonej narěčeć, zo by jušku pił, přetož měješe ju za wobkuzłowanu a wottřasowaše so, jako Robinsona pić widźeše; pječeń pak jědźeše a kulki jemu jara derje słodźachu.

Po wobjedźe přemysli sej Robinson, što byštaj nětko z Pjatokom dźěłałoj, kotre dźěło je najnuzniše. Robinsonej so zdaše derje być, zo byštaj swoje wobydlenje prawje wobtwjerdźiłoj; přetož wón so boješe, zo ći dźiwi bórzy zaso přińdu swojeju zawostajeneju towaŕšow pytać, a jeli bychu potom jeju wobydlenje namakali, zo je njebychu dobyć móhli. Běše pak wobzamknył zwonka swojeho pěskoweho nasypa tři łohće šěroku a tež tak hłuboku hrjebju wuryć a wšitku wurytu pjeršć na pěskowy nasyp zmjetać a jón tak na tři łohće powyšić, tak zo by dźiwim njemóžne było do jeju wobydlenja přińć. Robinson to wšitko Pjatokej z pokazowanjom zjewi, a hižo tón samy dźeń daštaj so na swoje dźěło. Derje běše, zo bě so wětr wot jeju kupy wobroćił a dźiwim napřećiwo duješe; wonaj móžeštaj tohodla bóle bjez stracha dźěłać, přetož w tajkim času woni přińć njemóžachu. — Jako wonaj tak hromadźe dźěłaštaj, prócowaše so Robinson Pjatoka swoju rěč nawučić. To wón tak činješe, zo wón Pjatokej tu wěc pokaza a při tym ju pomjenowa, a Pjatok bě tak kedźbliwy, zo za krótki čas wšitke wěcy, kiž měještaj, pomjenować wědźeše, a móžeštaj sebi ze słowami zjewić, štož tón abo tamny chcyše; haj Robinson nawukny pódla tež Pjatokowu rěč. Tak wonaj hromadźe wuknještaj a dźěłaštaj, hač bě jeju dźěło za štyri měsacy dokonjane.

Zbožowny bě Robinson; nětko móžeše z Pjatokom rozumnje rěčeć; to bě wjele lěpje hač prjedawše rozrěčowanje z papagajom. Robinson přeco dale a bóle pózna, zo je Pjatok swěrny čłowjek a bjez falša, a zo jeho woprawdźe lubuje. Robinson jeho tohodla tež lubowaše a dowěri so jemu cyle, a jeho tež do swojeje jamy wza, zo w ńocy při nim spaše. Tak měještaj wobaj prawje zbožowne žiwjenje.

Něhdy khodźeštaj Robinson a Pjatok po móŕskim brjozy a stupištaj na hórku a hladaštaj daloko na morjo. Powětr bě čisty a njeduješe žadyn wětr, a morjo běše změrom. Pjatok hladaše wobstajnje na jenu stronu, njebě pak w dalokosći ničo widźeć, kaž so Robinsonej zdaše, hač někotre šěre blečki. Pjatok pak započa rejować a spěwać: „Wjesele, o wjesele! wótcny kraj tam je, tam hdźež moji lubi bydla.“

Z teho Robinson pózna, kak luby je Pjatokej jeho wótcny kraj a kak rady by tam zaso bydlił. To pak njebě Robinsonej lubo, hačkuliž bě wot Pjatoka jara khwalobne, zo wón swój wótcny kraj bóle lubowaše dyžli druhe kraje, a swoje přećelstwo wutrobnišo dyžli druhich ludźi. Robinson so boješe, zo jeho Pjatok wopušći a pojědźe k tym swojim při bližšej składnosći. Wón so jeho tohodla wopraša a rjekny: Nochceš ty zaso k twojim ludźom a tam pola nich bydlić?

Pjatok: Ach haj, ja bych prawje wjesoły był, hdy bych zaso pola nich był.

Robinson: Tak drje by zaso z nimi čłowječe mjaso jědł?

Pjatok: Ně, to nic! Ale bych chcył jich wučić, zo njebychu wjacy tak dźiwi byli, zo bychu mjaso wot zwěrjatow jědli a mloko pili, ale žane čłowječe mjaso nježrali.

Robinson: Ale hdy bychu woni tebje sameho zežrali!

Pjatok: To njesčinja!

Robinson: Wšako čłowječe mjaso jědźa!

Pjatok: Haj, ale mjaso swojich njepřećelow.

Robinson: Móžeš čołm wudźěłać a k nim jěć?

Pjatok: O haj! Wězo.

Robinson: Tak wudźěłaj sebi čołm a dojědź k nim.

Pjatok hladaše zrudnje na Robinsona.

Robinson: Što ći je, čehodla sy zrudny?

Pjatok: Sym zrudny, dokelž je mój luby knjez Robinson na mnje zły.

Robinson: Zły? Kak to?

Pjatok: Dokelž chce mje pósłać.

Robinson: Wšak chceš rady domoj!

Pjatok: Hdźež Robinson njeje, tam so Pjatokej tež njelubi.

Robinson: Mje bychu twoji ludźo za njepřećela měli a mje zežrali; jědź tam tohodla sam.

Pjatok wza Robinsonowu sekeru a da ju Robinsonej, stuli swoju hłowu k zemi [illegible]

Robinson: Što dha dyrbju?

Pjatok: Mje zarazyć; lěpje zabić, dyžli preč pósłać!

Robinson pozběhny jeho a hladaše jemu jara přećelnje do wočow a rjekny: Njeboj so, ja će nochcu prječ pósłać, mam će wutrobnje lubo a sym wjesoły, zo chceš při mni wostać. A Robinson, wopřijawši Pjatoka wokoło šije, košeše jeho a wobaj płakaštaj sylzy wutrobneje radosće.

Zo bě Pjatok prajił, zo móže čołm twarić, bě Robinsonej lubo. A wón powědaše jemu, zo hižo wjele lět čołm twari; a dowjedźe jeho tam. Pjatok sebi wšitko wobhladowaše, wiješe z hłowu a so smějkotaše. A Robinson rjekny: Kajki porok dawaš mojemu dźěłu? — Pjatok wotmołwi: Tajkeho wobužneho a wostudłeho dźěła mohł so zminyć; cyły zdóńk móže so z wóhnjom wjele lěpje a ručišo wužłobić, hač z twojej sekeru.

Štó bě wjeselši hač Robinson, tole słyšo. Hižo widźeše w duchu čołm stworjeny a kak so wonaj do njeho sydaštaj, po morju jědźeštaj a přińdźeštaj k ludźom. A w tajkim słódkim předzačuću rjaneho přichoda pukotaše Robinsonej wutroba z wjesełosću; a wón sej předewza, zo jutřiši dźeń swój čołm z Pjatokom dodźěłataj. (Pokračowanje sćěhuje.)

Duchowne a ćělne dźěło

Krótke roſpominanje — pſchipóſnacźe maczeŕneho dźěła.

Podawa -a.

Czaſto ßłyschimy a czitamy wo duchownym a wo czělnym dźěle, haj ßamo zyłe knihi ßu piſali, hdźež ßo duchowne dźěło ſ czělnym pſchirunawa a ßo poczahi mjes nimaj roſpominaju. Tajku knihu je ſpaßił němſki wuczenz Rudolf Laemmel pod titulom „Sozialphyſik“.

Tam wuczeny praji:

Człowjeſke ſkutki naſtanu po dwojim puczu, kóždy ſ njeju je zyle hinaiſcheho raſu a ſda ßo na přenje pohladnjenje doſpołnje něſchto druhe bycź: Duchowne ſkutkowanje a czělne dźěło.

Schtóž dźiwadłowu hru ſeſtaja abo operu komponuje, ſchtóž baßeń ſ hłowy nawuknje abo ſpěw ſpěwa, ſchtóž wědomoſtne roſprawy piſa abo jako ſliczbowaŕ w běrowje liczi, wukonja a podawa duchowne dźěło. Stawa pak ßo wono bjeſe wſcheho czělneho napinanja?

Schtóž zyhele na twar noßy, ſemju kopa, drjewo ruba, kamjenje klepa, trawu ßyczě, ßyno wobrocźa, na czělne dźěło. Njemyßli abo njetrjeba pſchi tym niczo myßlicź?

Hdyž ßebi tole krucźe wobhladamy, ſpóſnajemy, ſo njeje jenož njeliczomnych pſchekhodow, hdyž ßo jedna wo měſchane czělno-duchowne dźěło, kaž to wuraſnje widźiſch pola kóždeho rjemjeſlnika, ale ſo dozyła žaneho dźěła njenamakamy, hdźež njeje duchowne ſ czělnym dźěłom mjenje abo bóle ſwjaſane.

Powuczaze je, hdyž bliže roſpominamy dźěło, kotrež naſche žony w kuchini wobſtarja. Jara ßo poſběhujo a hordźe mnohi muž měni, ſo žona, hdyž jěſcź wari a zyły dom wobſtara, je to mjenje hódne a mjenje ducha potrěbne dźěło jako jeho dźěło na druhim měſtnje ſwonka domu.

Muž ßnadź je ſaſtojnik pſchi želeſnizy a jeho dźěło wobſteji w tym, ſo wſchědnje na 5—10 000 dźěrkow do jěſdnych liſczikow ſchczipnje. Jeho žona pak ſ přenja we kuchini, po domje a dworje tam a ßem běhajo, hdyž ma tak wjele wobſtaracź, telko jednotliweho drobneho dźěła wukonja wſchědnje 5—15 kilometrow pucźa, ſ druha dyrbi pſchi warjenju ſtajnje myßlicź a derje roswažowacź tak wjele pſchipadow a to je hódne duchowne dźěło; a niz mjenje duchowneho napinanja žada ßo wot njeje, hdyž ma wſcho druhe w domje a wokoło dźěcźi wobſtaracź.

Rosdźěl mjes duchownym a czělnym dźěłom ßo zyle ſhubi, hdyž hłubſcho do kóždeho dźěła ſhladujemy. Wſcho myßlenje ſkónczne niczo druhe njeje hacź mechaniſke dźěło naſchich czuwow, kotrež dźě ßu tež dźěl naſcheho czěła.

Radio

Njedźelu, 13. ijunija ßo ßłyschi:

Königswusterhausen: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa 8 njedźelu na wßy. 9njedźelſke ranje bjes ſtaroſczow. 10 rańſcha ßwjatocźnoſcź. 10,45 taczele. 11,30 piſchczele. 12 konzert. 12,55 czaßowe ſnamjo. 13 ſabawny konzert (ſ Frankfurta), mjes nim roſprawy wo wujěſdźowanju na Nürburgſkej wujěſdźowarni. 16 taczele. 18 rjane melodije. 19,30 ſport. 20 wulki ſabawny konzert. 22 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 rejwanſka hudźba.

Lipſk: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 kſcheſcźanſka rańſcha nutrnoſcź. 8.30 piſchczele. 9 wěczny raj Němzow. 9,45 taczele. 10.30 ſjawna pruha khórow. 11.30 Bachowa kantata. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Barlina). 13,30 ſabawny konzert (ſ Frankfurta), mjes nim roſprawy wo wujěſdźowanju na Nürburgſkej wujěſdźowarni. 16 hudźba k ſabawje (ſe Saarbrückena) 18,45 wobraſy ſ Lužizy. 19.55 ſport. 20.05 wſchelaka ſabawa. 22 powěſcźe, ſport. 22.30 rejwanſka hudźba.

Barlin: 20 melodije ſ Italſkeje. — **Hamburg:** 21 mojeŕſki konzert. — **Wrótßław:** 20 konzert. — **Stuttgart:** 20 operetta „Zyganſki baron“. — **Win:** 18,55 komedija „Róžowy kavalěr“.

Póndźelu 14. junija ßo ßłyschi:

Königsberg: 6 ſwony, taczele. 6,30 wjeßeły rańſchi konzert, mjes nim 7 taczele. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Lipſka), w pſcheſtawzy 12,55 czaßowe ſnamjo a 13 ſbožopſcheczа. 13,45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 17,30 ſ Tyrolſkeje. 18,20 taczele. 18,40 zokor ſ drjewa. 19 k ßwjatokej 19,45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcźe. 20,10 komorna hudźba. 21 ſ operow a operettow. 22 powěſcźe, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcźe. 9,30 wo wupłodźenju a pſchetrjebanju 20,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcźe. 14,15 taczele. 15,15 wo dźěczoch ſ dźělenych mandźelſtwow. 16 popołdniſchi konzert (ſ Königswuſterhauſen). 18 wo Kriebſteinſkim hrodźe. 19 opera „Kuſłaŕſka tulawa“, w pſcheſtawzy 20,30 a 22,30 powěſcźe. 22,50 nózna hudźba (ſ Kölna).

Barlin: 21 k ſpoczatkej tydźenja. — **Hamburg:** 20,10 „Synczaza ſahroda“. — **Wrótßław:** 20,10 „Swada dla Jolanthy“. — **Köln:** 20 opera „Kludźenje ſpjecźiwych.“ — **Warſchawa:** 20 ſabawny konzert.

To drje by było. Knjes Pjerchotak ſtupi w nadróſnej želeſnizy druhemu na kurjaze woko. Tón ßo na njeho roſßypa: „Nó, něhdźe druhdźe wěſcźe ſtupicź njemóžecźe!“ — „Wěſo, potom pak njebyſchcźe zyły tydźeń ſedźecź mohł.“

*

Knejni: „Minna, nochzeſch w ßwojim ßwobodnym czaßu woprawdźe ras někajku dobru knihu czitacź?“ — Słužobna: „Dźakuju ßo jara, hnadna knjeni, nochzu tute klaßiſke knihi czitacź a to tohodla, dokelž dyrbju je kóždy tydźeń wotpróſchicź!“

Powěsće z cyłeho swěta

Pśichi fotografowanju ſ zyrkwineje wěże padnył.

22łětny ſtudent Walter Bemmberger ſ Bozena běśe na pucowanju po Italſkej a pśehebywaśe w Florenzu. Pśichi tym ſtupi też na ſnatu ſwoniżu Florenzſke hłowneje zyrkwje. S wěżineho wokna chcyśe nětotre wobraźy ſhotowiś. Pśichi tym ſo pśiſhjara ſ wokna nakhili, ſhubi runowahu a ſ 80 metrow wyſokoſće do hłubiny na pleſtr zyrkwineho naměſta padże. Njeſpožowneho ſ roſbitymi ſtawami morweho namakachu.

Mordaŕ ſebi źiwjenje wſak.

W meji ſaźdźeneho łěta běśe na wjeŕſchku hory Alpela pola Schlierſeefkeho jězora 32 łět ſtary ſ wokolitny Tgeve w Porhynſkej pokhadźaty Jan Barthel na kwaſnym pucowanju ſwoju žonu ſ 200 metrow wyſokeje ſkałneje ſćeny do hłubiny ſtorcźiś, tak ſo bě hnydom morwa. Chcyśe bjes dwěła ſebi na tuto waſchnje ſamoſenje žony pſchiſwojiś. Wječera ſchtwórtk dopołdnja dyrbjeśe jednanje pśećeźiwo mordarjej w Minchowje ſo wotměś. Krótko pśed tym ſo wojſewi, ſo je ſebi mordaŕ w ſaſtwowej komorzy źiwjenje wſak.

Dźiwi byk do pohrjebneho cźaha pśichnał.

W Michalovzu na Sſowakſkej wotmě ſo khowanje dweju ſ khykkom ſabiteju žonow. Jako pśichewodźenje nimo burſkeho dwora dźeśeše, walt ſo byk, kiž bě ſo ſ hrodźe wudobnył, do njeho. Jedyn bur roſnjemdrjenemu bykej napſcheśiwo ſtupi, ſo by jeho ſadźerkał, pśichi tam pak byk jeho na rohi ſchtapi a cźeźy ſrani. Muž je na ſmjerć ſranjeny, dokelž bě jemu byk brjuch roſbrěł.

Operazija we wyſokoſći 6000 ſtopow.

Operazija pod ſpodźiwnymi wobſtejnoſćemi je ſo w tutych dnjach w měśće Guthrio (w Oklahama we USA) pśichewjedła. So by ſo ſkutkownoſć pohłuſchazych jědkow we wulkej wyſokoſći wupruhowała, je tamniſchi łěkaŕ operaziju mandlow w łětadle pśichewjedł. 22 łět ſtara khorobna ſotra bě ſo ſa tutón experiment poſtiſchła, a łěkaŕ wurěſa jej we wyſokoſći 6000 ſtopow mandle. Operazija ſo poradźi a khorobna ſotra je zyle ſtrowa.

Sirena jako niczeŕka kurjawy.

Jara ſajimawy pſchipad wumjeźe w tutych dnjach pſchi wožebitym ſarjadowanju amerikaniki inſtitut kowowych inżeněrow, kotryž dopokaſuje, ſo ſo jónu poraźi, njepſcheczela wſchěch łódźnikow a łětarі, mjenujzy kurjawu, ſahnacź. Běchu mjenujzy komplikowany aparat na próſdnym polu natwarili a woczakachu huſtu kurjawu. Potom ſo apparat ſaſtajі. S njeho pſchitha dźeśeše wótrje hwildźazy a ſyčźazy ſynk a hnydom kapaśe kurjawa w ſnjeſi wokoliny jako deſćcź k ſemi. Jedna ſo potajkim wo apparat, podobny ſirenje, ſ kotrymž ma ſo kurjawa ſahnacź. Amerikaniſzy inżeněrowo mjenuja tutón apparat „Saſchaſtowe kurjawy". Swukowe ſołmy, kotreż ſ njeho wukhadźeja, make dźeſiś kurjawy tak ſylnje roſtſchažu, ſo ſo do kapkow ſjedroczа a potom k ſemi padnu. Sſo wě, ſo ſu žebi we Ameriźy wědomi wo tym, ſo apparat hiſchće njeje dopokny. Bjes dwěła pak liczа po dalſchim wudoſpołnjenju ſ wulkimi praktiſkimi wuſłědkami.

10 holcow Hitlerſkeje młodźiny z woporom wódneje žołmy

Pjatk wječor ſo po cźeźkim njewjedrje nad južnej Pfalzu wódna žołma ſ Moderbachſkeje doliny do Rainfeldſkeje doliny pſchiwali. Pola Edesheima leźaze pkuwanſke kupjele, kotreż ſ Moderbacha ſwoju wodu doſtawaja, buchu zyle nadobo ſ wulkej žołmu ſaplawjene. W kupjelach bě ſkupina nětźe 50 holcow Hitlerſkeje młodźiny ſe ſuſodneho měſta Rotha, kotreż pak, hdyž ſo žołma pſchiwali, wjazy w pkuwarni njeběchu. Holcy ſpytachu bźiwajo na ſtrach do blikkeho ſydliſchcźa cźeknyć. Wody pak je hrabnychu a wotnjeſechu hacź do bliſkoſće Edesheimſkeho młyna. Dotal 10 holcow morwych ſ wody wucźahnychu.

Pſchirodna kataſtroſa w Edesheimje je ſ najwjetſchej, kotraž je ſo w poſlednich łětźeſatkach w južnej Pfalzy ſtała. Nad gmejnami Heimfeld, Roth a Weyler a Edenkoben bě ſo ſtiwt roſpuſchćił. Woda pſchiwaleſche ſo ſ 2-metrowſkej wyſokoſću. Holcy chcychu cźeknyć, khtoż pak ſo jim wjazy njeporadźi. Sahroda, kotraž ſo jim pſchi tym na pucź ſtaji, ſadźewa jich wotpohładej a wody holcy ſobuſtorhnychu. Hnydom ſawołane wukhowaŕſke muſtwa móžachu wjetſchi dźeł holcow, toſorunja wohroženych, wukhowacź. 10 holcow móžachu pak jenoż hiſchcźe jako cźeła ſ wody wucźahnyć. Pola tutych běchu wožiwjeńſke poſpyty bjes wuſpěcha.

Statny młodźiński wjednik je pſchikaſał, ſo maja wſchě hamtſke měſtna HJ hacź do pohrjeba khorhoj na pół ſcźežora ſcźahnyć.

*

4 wožoby w torhazej rězy Etſch ſo ſatepiłe.

We Veronje ſu ſo we wulkich wodach rěki Etſch 4 wožoby ſatepiłe. Jedyn muž běśe ſo je ſwojim 2 łěcźe ſtarym dźeśćom na hewak doſcź njeſtraſchnym měſtnje do wody podał. Nadobo ſhubi ſemju pod nohomaj a torhaze wody jeho ſobu ſtorhnychu. Macź, kotraž bě dotal pſchi brjoſy ſtała, ſo ſa dźeśćom puſchći, ſo by jo wukhowała. Dwě holcy ſpytaſchtej, ſo byſchtej ju wot tuteho pſchedewſaczа wotdźerźałe. Pſchi tym pak tohraze wody wſchě tśi hrabnychu. Jenoż jenej ſo poradźi, ſo ſchtoma pſchimnycź a na tuto waſchnje ſo wukhowacź. Wo druhich dotal njeje źłeba

Swobodny knjes ſ Neurath w Sofiji.

Wo ſwojim wopyće w Beogradźe poda ſo ſtatny ſwonkowny miniſter ſwob. knjes ſ Neurath ſe ſwojim łěkaŕkom do Sofije, hdźež jeho ſ wulkej wutrobitoſću witachu. Tu widźimy ſtatneho ſwonk. miniſtra po jeho pſchiloweni bołharſkeho tajnoho rada general na wotp. Pnoff a knjes Gruff, bołharſkiſt miniſterſki preſident Kioſſeiranoff a ſchef bołharſkeho powětroweho łódźſtwa wyſchkowny leutnant Boideff. (Aſſociated-Preſſ. M.)

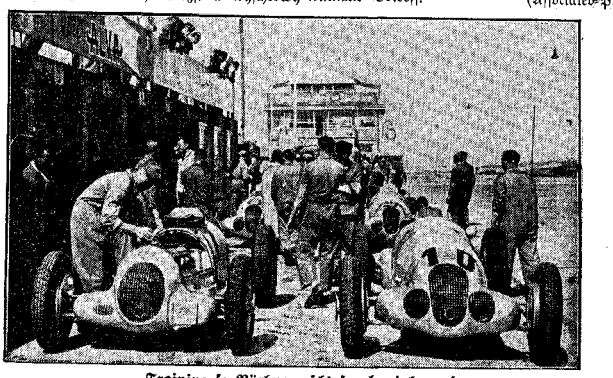

Training ſa Nürburg pſchi ſmalazej horzoće.

Sa njedźelu ſo wotměwaze mjeſenarodne Eifelowe wubědźowanje ſapoczachu ſo hižo ſchtwórtk prěnje ſwuczowanſke jězby. Pſchi wulkej horzoće roſpuſchći ſo ſ měſtnami kolmatowa worſchta na dróſy, tak ſo dyrbjeśe ſo ſwuczowanje pſchedcźaſnje ſaſtajіć. Na Mercedes-Benzowych wołach knježi źiwjenje, ſo bychu ſo woſy ſa ſwuczowanje pſchihotowałe. (Scherl Bilderdienſt, M.)

S róſchtow padnyli.

Pſchi montaži na Pražſkej elektrarni wyſchſchi monter Hotovec a tśi pomozniźy ſ róſchtow padźechu. Wſchitźy ſchtyrjo dźěłaceŕjo ſo pſchi tym ſabichu.

Spodźiwny teſtament.

S Newoyrka ſo piſa: Moda Americźanka nochge bohate herbſtwo — jedna ſo wo 6 mimijonow dollarow — naſtupiś a to ſ pſchicźiny, kotraž je woprawdźe cźeſćegódna: ſ łuboſcźe k ſwojemu mandźelſkemu. Njedawno ſemrětny wulkowuj młodeje knjenje běśe mjenujzy najſpomnjenu ſummu jej jako legat wuſtajił. Wuplaczenje pak ma ſo ſtacź, hdyž budźe wnuczka 30 łět ſtara a ſ wumėnjenjom, ſo Sjednoczene ſtaty ſa cźaſ ſwojeho źiwjenja wjazy njewopuſchcźi. Njedopjelni-li tuto wumėnjenje, nima jej ſawoſtajeńſtwo pſchipadnyć. Nětko pak młoda žona, kotraž je ſ jendźelſkim pósłanzſkim ſekretarom, kotryž nětkole w Stockholmje ſwoju ſłužbu wukonja, ženjena, ani na to njepomyſłi, ſo by ſo wot ſwojeho mandźelſkeho dźěliś dała. Radſcho chce ſo ſwojich jej ſ herbſtwom pſchipadnjenych miljionow wdacź. Najſkerje pak wukonjeŕ teſtamenta pſchećiwo płacźiwoſći ſpodźiwneje klauſele ſudniźy ſakrocźi a pſcheprušowacź da, hacź ſo pſchećiwo dobrym waſchniam njeměri.

Koleſarjo po Němſkej wotpoczuja w Schweinfurtu.

Hdyž běchu koleſarjo po Němſkej 1065 kilometrow dołhi pucź ſ Barlina do Schweinfurta w 4 etappach po wſchelakorych cźeźkich wojowanjach pſchejeli, ſo jim we Schweinfurcźe jedyn dźeń wotpoczinka popſcha. Tutón wotpoczink wužichu koleſarjo k tomu, ſo bychu ſo ſa dalſche wubědźowanje pſchihotowali a nowe mozy naſběrali. Tu widźimy nětkotrych koleſarjow, kotrymž młodoſć lud ſ radoſću hołduje. (Schirner, M.)

*

Wo Davisowy pokal.

Němſka w Barlinje pśećiwo Belgiſkej wjedźe **2 : 0**.

Cźeſkoſłowakſka w Prazy wjedźe pśećiwo Juhoſłowjanſkej **2 : 0**.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Bekanntmachung

über die Offenlegung der Ergebniſſe der Bodenſchätzung

Die Ergebniſſe der Bodenſchätzung der Gemeinden Diehmen, Drauſchkowitz, Dertſchen (ohne Ortst. Arnsdorf), Gaußig, Milkwitz, Naundorf, Saritſch (ohne Ortsteil Pannewitz und Weidlitz), Zockau werden vom 15. Juni bis 15. Juli 1937 in den Dienſträumen des Finanzamtes Bautzen täglich, außer Sonntags, von 8 bis 13 Uhr offengelegt.

Offengelegt werden die Schätzungsreinkarten und die Schätzungsbücher für Ackerland und für Grünland, in denen die Ergebniſſe der Bodenſchätzung niedergelegt ſind. Die offengelegten Schätzungsergebniſſe werden den Eigentümern und Nutzungsberechtigten der Grundſtücke nicht beſonders bekanntgegeben.

Gegen die Schätzungsergebniſſe ſteht den Eigentümern der betreffenden Grundſtücke die Beſchwerde nach den Vorſchriften der Reichsabgabenordnung zu. Die Beſchwerde kann bis zum Ablauf des 15. Auguſt 1937 beim Finanzamt entweder ſchriftlich eingereicht oder zu Protokoll gegeben werden.

Mit dem Ablauf der Friſt für die Einlegung des Rechtsmittels werden die offengelegten Schätzungsergebniſſe unanfechtbar, ſoweit nicht Beſchwerde eingelegt iſt.

Der Vorſteher des Finanzamts Bautzen, 12. Juni 1937.

Wiederholung.

Zu der Bauordnung für die Stadt Bautzen vom 25. Oktober 1935 habe ich einen neuen

1. Nachtrag

erlaſſen, der einen Monat lang, vom Tage des Erſcheinens dieſer Bekanntmachung an gerechnet, im Baupolizeiamt, Kornmarkt 3,I, Zimmer 13, öffentlich ausliegt. Widerſprüche ſind innerhalb dieſer Friſt im Baupolizeiamt anzubringen, andernfalls das Recht zum Widerſpruch verloren geht.

Bautzen, am 28. Mai 1937.

Der Oberbürgermeiſter, Baupolizeiamt.

Lubosć, swěra, wutrajnosć dyrbja w Serbach stajnje rosć!

Ow, lubujmy ßwój ßerbſki lud!
A ſtrazujmy jón wo dnjo, w nozy,
So njetrjebał ßo ßwjeſcz bjes mozy,
A njetrjechił jón Bozi ßud!

Ow, budzmy ſtajnje njebojaſni!
Tez hdy by Sserbow czrjódka mała
Sso hanila a wußměſchała,
To ſatraſchicz naß njedyrbi!

Tez ßwěrni, Sserbja, mamy bycz!
Naß ßwěra ma do zylka wjaſacz
A hajicz, ſchkitacz, ſdzerzecz kaſacz
Nam wótzow waſchnja, wótzow rěcz!

Jurij Schewczik.

Cyrkwinske powěsće

3. njedzela po ßwj. Trojizy, 13. ßmaznika 1937.

S Budyſchina. W Pětrowſkej zyrkwi ſměje rano ½7 hodz. farar Paul Boze wotkaſanje a ½8 hodz. prědowanje; dop. ¼12 hodz. ſměje eforalny vikar Heyde kemſchenje ſa czezkoßłyſchazych. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodz. eforalny vikar Heyde prěduje; pop. w 3 hodz. ſměje ſup. Berg kichczenja. — W Tuchorſkej zyrkwi wjeczor w 6 hodz. ſup. Berg prěduje, kemſchenje ſa hłuchoněmych budze hakle 11. julija. — Sběrka ſa dzěło na zónſkej młodzinje. — Lěßne kemſchenje pſchi Hajnkowni budze hakle 20. junija dop. ½10 hodz. — Wutoru pop. ¾3 hodz. nutrnoſcz ſa njedzelniczke w Pětrowſkej zyrkwi. Ssrjedu wjeczor we 8 hodz. zyrkwinſki wjeczor ſa maczerje w towarſchowni.

S Huſki. Rano ½8 hodz. němiſka ſpowědz (wozadny farar), dop. ½9 hodz. němſke kemſchenje a w 10 hodz. dzěczikemſchenje (mißionar Lehmann).

S Rakez. Rano we 8 hodz. němſka ſpowědz, dop. w 9 hodz. němſke kemſchenje a ½11 hodz. Boza ßluzba ſa dzěczi. Póndzelu rano w 7 hodz. rańſcha nutrnoſcz.

S Lupoje. Rano we 8 hodz. němſka Boza ßluzba ſ czitanjom prědowanja. Koll. ſa dzěło we zónſkej młodzinje.

4. njedźela po swjatkach, 13. junija 1937.

Z Budyšina. W Serbskej cyrkwi rano ½8 hodź. Boža mša z prědowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša ze . rskim prědowanjom, w 11 hodź. Bože słužby za dźěći, pop. w 1 hodź. serbski něšpor, wječor w 7 hodź. křesćanska hudźba a požohnowanje. — Wšědne dny rano w 6 a 7 hodź. Boža mša. — Přiležnosć k spowědźi: sobotu w 3, 6 a 8 hodź.

Hospodařski kućik

Što woznamjenja mukowa typa 1050?

W poslednich měsacach su w zastaranju z khlěbom a muku — zakładnych zeživjeŕskich srědkow cyłeho luda, wažne přeměnjenja nastale. W kóždej němskej domjacnosći so začuwaja, tola přeco hišće knježi pola předawarja a tež pola přetrjebarja wo zaměru a wuskutkowanju tutych naprawow někotražkuliž njejasnosć. Dyrbimy wědźeć, zo přičina tuteho noweho rjadowanja leži w tym, zo z prěnja lońše wunoški žnjow khlěbowych žitow njespokojichu, z druha, zo je přetrjebanje khlěba a muki tehodla stupiło, zo wjele ludźi, kotřiž jónu w bjezdźěłosći swjećachu, dźensa zaso zasłuža a po — dokonjanym dźěle — z wjetšim apetitom so domoj wróća. Předležace khlěbowe žita dyrbjachu so potajkim tak rozdźělić a zwužitkować, zo ke kryću potrjeby dosahaja. To rěka, ze žitow dyrbješe so wjacy muki wumlěć, kaž hač dotal. Ze sćěhwkom teho je, zo su muki a khlěb ćěmniše. Mjez tym zo so ržana muka w domjacnosći lědy wužiwa ale skoro jenož w pjekaŕnjach a khlěbowych fabrikach předźěła, ma hospoza zwjetša z pšeńčnej muku činić. Tu su so tři mukowe typy zawjedle a to typa 502 za najlěpše pječwa, typa 812 jako prawa přetrjebaŕska muka a typa 1050 jajko wosebje bohata muka na vitaminach.

Z wotkel přikhadźeja tute ličby? Njejsu lubowólnje wolene, ale předstajeja nam wunošk chemiskeho přepytowanskeho procesa. Zo by so mjenujcy mohło zwěsćić, kelko drohotnych w zwonkownej škorpiznje žitneho zornjatka wono wobstatkow sele a mineralijow w kóždej družinje wopřija, su so w laboratorijach pruhi jenoltiwych mukowych družinow spaliłe. Njespalomne wobstaki, a to su runje naspomnene sele a mineralije, wostanu při tym so wě jako zbytki. Při jednotliwych družinach nětko činja tute zbytki 1050 ze sta, při druhich 0,812 ze sta, a při třećich skónčnje 0,502 ze sta. Wnwostajiš-li při tutych ličbach komma, maš pomjenowanje našich mukowych družinow. Při tym je wěste, zo typa 1050 je ze stejnišća zeživjenja z najlěpšej mukn — hdyž tež ma najćěmnišu barbu. Dha so tež za wšo wužić, na čož sebi hospoza na prěni wokomik zdźěła ani njepomysli. Je jenož trochu wjacy časa trjeba na hibanje a tehodla dyrbi so dlěje měšeć. W cyłku wšak je hospozy přewostajene, zo družinu woli, kajkuž sebi ju přeje. Praktiska hospoza, kotraž chce dobru jědź warić, najlěpje z typu 812 wuńdźe. Hišće chcemy na to spomnić, zo přiměšenje kukuricoweje muki ma so jenož w pjekaŕnjach a khlěbowych fabrikach stać. Přiměšenje kukuricoweje muki wučini tu w přerězku 7 proc., při čimž dyrbimy wopomnić, zo kukuricowa muka je jara wužiwna a zo při tym muka po słodźe njećeŕpi. Hospoza pak z tutej měšanej muku ničo činić nima. Štož wot kupca dostanje, to je čista pšeńčna muka.

Připomocy za připrawy na sušenje zeleneje picy

Kaž je znate, skazy so z kóždym lětom dźěl runkličowych łopjenow a druheje zeleneje picy dla njedostatka móžnosćow sušenja, abo při wužiću njedospołnych sušeńskich naprawow. Při tym je móžno, z wuměłskim sušenjom wjele wutkow wukhować, kotrež při přirodnym sušenju, wosebje w krajinach, hdźež je wjele dešćow, so zhubja. Tohodla je statny a pruski minister za zeživjenje a ratarstwo srědki wobstarał, z kotrychž maja so naprawy kotrež su za wuměłske sušenje zeleneje picy wšěch družin khmane, ze statnej připomocu we wysokosći 30 hač 40 proc., we wosebitych padach hač do 50 proc. kupić. Srědki maja so w prěnim rjedźe za kupjenje tajkich naprawow wužić, kotrež nimaja jednotliwcej, ale po móžnosći wjetšej ličbje ratarjow słužić. Z wuwěnjenjom za poskićenje připomocy je tež to, zo so naprawa hospodaŕscy zwužitkuje a zo so dosć sušeneje zeleneje picy za po móžnosći dołhi čas z njej přihotuje. Burja a ratarjo, družstwa a druzy zajimcy za kupjenje tajkeje sušernje dyrbjia sebi pola statneho kuratorija za techniku a ratarstwo (Berlin W 9 Hermann Göringstraße 8/9) lisćinu z prašenjemi wužadać, ju wupjelnić a přez přisłušne krajne burstwo na statne hłowne wotdźělenje II zapodać.

Hospodařski rozhlad

Ssobotu 12. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,494	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,315	100 čěskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,08	100 franc. frankow	11,105

Barlinſka burſa 11. junija 1937. Wurjadny měr na burſach. Lědy hiſchcze pſchetrjechomny wobkhodny měr na burſy ma ßwoju pſchiczinu w dospołnej ſdzerzliwoſczi bankowſkeje klientele. Pohnuwa to burſownych wobkhodnikow ſ powołanja k dalſchim wotpſchedawanjam prjedawſchich engazementow. Pſchi tym wěſo pſchi prěnich ſapiſkach ßo dalſche kurſowe wotdrjebjowanja jewjachu, kotrez pak wulkich rosměrow njenabuchu. Na rentowych wikach tohorunja njeběſche pſchewulkich pſchemějnenjow.

Barlinſke zitne wulkowiki. Poßledni dzeń tydzenja njebě ßo na Barlinſkich zitnych wulkowikach w zylku niczo pſchemeniło. Dowós khlěbowych zitow bě dale jara ßłaby, jenoz rozki pſchińdze we wobkuku ſaměnjenſkeje akzije něſchto wjazy na wiki. Na wikach ſ pizowanſkimi zitami bě wobkhod tohorunja jara měrny. Mukowy wobrot běſche podobny kaz poßlednje dny. Sswětliſche pſcheńczne muki ßo pſchi ßłabym poſkiczenju pytaja. Wobkhod ſe rzanej muku bě měrny.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenizy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rozki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr., — wowßa H 10: 8.30 hr., H 13: 8.70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	11. 6.	10. 6.		11. 6.	10. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24.5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11.50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

11. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 153.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 247.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 898	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 2640	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	55—57
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	43—48
Špatne (3.)	25—38
Wowcy: 5204	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	36—38
Starše wukormjene (6.)	30—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	17—29
Swinje: 13 457	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	50,50
Špatne	47,50
Rancy a kundrosy	51,50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

12. junija 1937 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	2,00	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,48
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. topj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Twora		Němski wupłod Najnižša płaćizna pl	Němski wupłod Najwyšša płaćizna pl	Wukrajny wupłod pl	Twora		Němski wupłod Najnižša płaćizna pl	Němski wupłod Najwyšša płaćizna pl	Wukrajny wupłod pl
Boby (Buny)	punt	—	—	35	Solotej	kefčk	5	15	—
Hroch	»		—	—	Šćerbak	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	35	40	—	Koscadło	punt	—	—	—
Kórki k nakładź.		—	—		Selerij	štuka	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—	Selerij	punt	—	—	—
Sydrojty kał	štuka	10	35	—	Łoboda	»	15	20	—
Běły kał	punt	—	18	—	Rapunclki	»	—	—	—
Čeŕwieny kał	»	—	20	—	Tomaty	»	—	—	45
Wirsingowy kał	»	—	18	—	Cybla	»	13	15	—
Pupkaty kał	»	—	—		Hromak	»	20	60	—
Zeleny kał	»	—	—		Khrěn	»	—	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	8	15		Champignony	»	—	—	—
Kolrabi (stary)	pt	—	—	—	Čerstwe hriby	litr	50	60	—
Karoty	walčk	—	20	—	Sušene hriby	litr	50	70	—
Karoty	punt	—	—	—	Dobre jabłuka	punt	—	—	68
Korjeń pětršylki	»	—	25		Jabłuka k warj.	»	—	—	—
Porej	»	—	25		Dobre krušwy	»		—	—
Radiski	walčk	—	8	—	Krušwy k warj.	»	—	—	—
Rjetkej	štuka	10	15		Wišnje	»	30	40	—
Rjetkej	punt	—	—	—	Słowki	»	—	—	—
Rjewjeń	»	8	10	—	Brěški	»	—		
Čeŕwjena rěpa	»	—	—	—	Truskalcy	»	40	50	—
Kulrěpa	»	—	—		Kózlata	»	—	—	—

Wikne płaćizny w Budyšinje.

12. junija 1937.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń, nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,85
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,30
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,85	3,15
Běrny	50 kg	3,30	3,90
Syno	50 kg	2,10	2,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	0,90
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,20
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	32,50
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,40
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		2,00	3,00
Prosata 1060 štuk	1 štk.	8,00	17,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 135 — Budyšin — Póndźelu 14. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Župny appell w Kamjencu

Naſche ßußodne měſto Kamjenz mějeſche wczerawſchu njedźelu ßwój wulki dźeń. Na kónzu ſakſkeho župneho tydźenja. kiž ßo wot 5. hacž do 13. junija wotměwaſche, běchu ßo wotrjady nazionalſozialiſtiſkeho hibanja ſ rańſcheje Sakſkeje tu k ßwojemu lětuſchemu župnemu appellej ſeſchłe. Snim, kaž tež ſ appellom we Freibergu, wuklincža župny tydźeń, kiž běſche ßo njedźelu prjedy ſ appellemi w Grimmje, Limbachu a Aue ſapocžał.

Župne appelle ßłuža dwojemu ſaměrej: župne nawjedniſtwo rosprawja wo tym, ſchtož je ßo w ſańdźenym cžaßu dokonjało, a pokaſuje ſdobom na nowe nadawki, kiž maju ßo w pſchichodźe hiſchcže dokonjecž. Tak bywaju župne appelle dny wotlicženja a ſdobom dny hromadźenja noweje mozy ſa pſchichod.

Měſto Kamjenz běſche ßo ſ wulkej pilnoſcžu na tutón dźeń nazionalſozialiſtiſkeho ſkhadźowanja pſchihotowało. Měſchcženjo njeběchu prózy lutowali, ſo bychu appellowemu měſtu prawy ßwjedźeńſki ras ſpožcžili. Se wſchěch ſjawnych a priwatnych twarjenjow ſmahowachu ßo khorhoje nazionalſozialiſtſkeho hibanja. S woknow mnohich domow ſtrowjachu khorhojcžki. Wjecžor prjedy běſche ßo měſto ſ rjanej illuminaziju wobßwětliło. Mnoho ſelenych pletwow a wěnzow nad dróhami a naměſtami ßwjedźeńſki ras powjetſcheſche, a girlandy a rjady khorhojcžkow, prěki pſches dróhi ſcžehnjene, cžinjachu hakle ßwejdźeńſki wobras hłownych dróhow prawje doſtojny a ſpodobny.

K wſchej tutej pyſche pſchidruži ßo rjany lětny dźeń. Trochu khłódniſchi powětr po nóznym njewjedrje, kiž běſche dotalnu tužnotu a proch wotſtroniło, kóždy marſchěrowazym towarſcham radlubje popſcheješche. Po zyłym měſcže knježeſche wot ſažneho ranja hacž do pósdnjeho wjecžora žiwy hibot a cžike žiwjenje, a wſchudźe ſetkowaſche ßo cžłowjek ſ wjeßełymi wobliczemi.

Prěni wobdźělnizy appella běchu hižo ßobotu do Kamjenza a wokoliny pſchiſchli, ſo bychu tam pſchenozowali. Druſy pak ßo njedźelu rano ſahe na pucž podachu a do Kamjenza khwatachu. Po Hindenburgſkej dróſy rano dołhe kolonny wobdźělnikow na appellowe měſtno pſchi Czornowſkim pucžu cžehnjechu. SA, SS, NSKK, Hitlerſka młodźina, dźěłowa ßłužba a dźěłaŕnike ßyły ſeſtupachu ßo tam na wulkim ſchtyriróžku, kiž běſche ſ wyßokimi ſcžežorami wobdaty, na kotrychž ßo khorhoje noweje Němſkeje ſmahowachu. Runje tak běſche dróha wupyſchena, kotra, na appellowe měſtno wjedźeſche. Pſchi appellu ßo tež mnoho ziwilnych ludowych towaŕſchow wobdźěli.

Appell wotweri ßo ſ powitaniom ſakſkeho župneho nawjednika a němſkeho bohota Marcžina Mutſchmanna, kiž pſchi ßwojim pſchikhadźe frontu cžeſtneje kompanije SS wotkrocži. Hdyž běchu ßo khorhoje ßwjatocžnje pſchinjeßłe, ßlědowaſche pocžeſcženje morwych nazionalſozialiſtiſkeho hibanja ſe ſakſkeje župy a padnjenych panzerowaneje łódźe „Němſkeje“.

Dźěło Sakskeje je służba za němski stat

Na to ßo župny nawjednik Marcžin Mutſchmann ßłowa jimaſche a něhdźe ßlědowaze myßle rosłožeſche:

Wón dopominaſche, kak je nazionalſozialiſtiſke hibanje jahubje Němſkeje ſadźěwało a je nowy ſtat natwariło. Nětkole pak na kóždym nazionalſozialiſtu ſaleži, ſo ßo kóždy ludowy towaŕſch k nazionalſozialiſtiſkemu ßwětowemu nahladej wocžehnje. Sſwětowy nahlad kaž tutón tu a tam pſchezo ſaßo pſchecžiwnikow namaka, dokelž ßu tu někotſi indiwidualiſtojo a egoiſtojo, markſiſtojo a nabožni fanatikojo. Wſchitzy tajzy njeſjwěßełazy rowjeńkarjo pak kruty twar nazionalſozialiſma njeſamóža ſatſchaſcž.

Župny nawjednik pokracžujo rjekny, ſo nazionalſozialiſmus ßwój nadawk hacž do poßlednjeho pſchewjedźe, a ſo jeho ßwětowy nahlad němſki lud zyle pſchekiža. Pſchi tym pak wot nikoho wjazy nježada, hacž wopravdźe ſamóže dacž. Zanemu, kiž po krwi a pokhadźe k ludej ßłuſcha, ßo pucž njeſawrěje. W prědnjej froncže pak móža jenož cži najlěpſchi ſtejecž.

W tutym ſwiſku župny nawjednik na młodźinu jako na noſcheŕku němſkeho pſchichoda pokaſujo rosłoži, ſo dyrbi ßo wona bjes brudow ſańdźenoſcže wocžahnycž a ßmě ſtawſku nadutoſcž a hidu klaßow jenož ſe ſtawiſny wſacž. Potom ßo rěcžnik pſchecžiwo židam wobrocži, kotſiž ßu najſchkarjo a noſcherjo wſcheho boykottowanja Němſkeje, runje kaž je židowſtwo tež duchowny wjednik ßwětoweho bolſchewiſma.

Skóncžnje ßo župny nawjednik tež ſe ſchtyrilětnym planom ſaběraſche a jeho wulki woſnam roſeſtaja. Potom nadrobniſcho wo „ſakſkim domiſniſkim ſkutku“ rěcžeſche a wuſběhny, ſo je wſchitko to, ſchtož ſa naſchu domiſnu cžinimy, ßłužba na zyłym němſkim ſtacže a pſchinoſchk Sakſkeje k wojowanju Němſkeje wo ßwoje bycže. Nadawki „ſakſkeho domiſniſkeho ſkutka“ ßu ßo we wobſchěrnej měrje do rukow ſtrony a jeje noſcherjow położiłe.

Se ßłowami, ſo ma wſcho dźěło ludej k lěpſchemu ßłužicž a ſ wuſnaczom, ſo Sakſka ſa wulku nazionalſozialiſtiſku Němſku k appellej naſtupuje w ſnutſkownej ßwěrje k wjednikej, da župny nawjednik ßwoju rěcž wuklincžecž do tſikrócžneje ßławy na wjednika, k cžemuž ßo narodnej hymnje pſchiſamknyſchtej.

Po tutej rěcži župneho nawjednika cžehnjechu kolonny po Hindenburgſkej dróſy wrócžo do měſta. Ludźo marſchěrowazych pſchewodźachu abo jim pſchikiwachu a jim róže a kwětki darowachu. Woßrjedź měſta, na Zyrkwinej haßy pſched Butrowymi wikami běchu podium pſchiprawili. Tam SA-wyſchoſkupinowy nawjednik a wokrjeßny hejtman Schepmann da kolonny pſched ßobu nimo cžahnycž. Nimokrocženje runje hodźinu traješche. S nim ßo appell ßam na ßebi ſkóncži.

Popołdnju mějachu wobdźělnizy ſkładnoſcž, ßebi měſto wobhladacž, rjanu Paſtwinu horu wopytacž a ßo poſdźiſcho popołdnju na thingowym naměſcže pſchi ßwjedźeńſkej hrě „Pucž do knježſtwa“ wobdźělicž. Tuta hra kiž běſche ßo ßobotu wjecžor dla deſchcža dyrbjała pſchetorhnycž, móžeſche ßo njedźelu popołdnju pſchi najrjeńſchim ßkóncžnym wjedrje a pſchi bohatym wopycže zuſych a domjazych derje pſchewjeſcž.

*

Župny appell w Freibergu

Runje kaž w Kaminzu běchu ßo tež w Freibergu wotrjady k župnemu appellej ſeſtupałe. Rěcž župneho nawjednika Marcžina Mutſchmanna ßo do Kamjenza pſchenjeße. Woßobinſke poſtrowy pak naměſtny župny nawjednik ſnutſkowny miniſter dr. Fritſch pſchinjeße.

Narěcži běchu ſhromadźeni na Fanſkich łukach ßłyſcheli. Potom běſche nimokrocženje na Hornim torhoſchcžu, knjes župny nawjednik Mutſchmann, kiž běſche ſ Kamjenza pſchikhwatał, woßobinſzy wotewſa.

Němski dźiwadłowy swjedźeński tydźeń so wotewrił

W Kölnje je ßo w pſchitomnoſcži ſchkitarja pſchedewſacža němſkeho miniſtra dr. Goebbelſa „němſki dźiwadłowy ßwjedźeńſki tydźeń 1937“ wotewrił.

Też w Sakskej je bjezdźěłosć sylnje woteběrała

Kaž preſident ſakſkeho krajneho dźěłoweho hamta woſjewja, je bjesdźěłoſcž w meji ſaßo ßylnje woteběrała. Licžba tych, kotſiž ßu bjes dźěła, je ßo w Sakſkej wo něhdźe 24 000 pomjeńſchiła. Dozyła běſche licžba bjesdźěłoſcže na kónzu meje 1937 w Sakſkej na 115 283 ſpadła.

Pornjo lońſchemu lětu je w Sakſkej 103 700, tak je 47,4 % ludźi bjes dźěła mjenje. Na 1000 wobydlerjow nalicži ßo něto jenož hiſchcže 22,1 dźěłonjeměerjow pornjo 143,3, jako nazionalſozialiſmus móz w Němſkej pſchewſa.

Bjesdźěłoſcž je w meji we wſchěch powołanjach woteběrała. Wſchitke ſakſke dźěłowe hamty ßu ſpadowanje bjesdźěłoſcže ſapiſałe. W 6 podkrjeßach dźěłoweho hamta je licžba njeměejerjow dźěła wo wjazy hacž 1000 woteběrała, w Drježdźanſkim podkrjeßu ßamo wo 3 459.

Hamburg w znamjenju „mocy z radosće“

Hamburg ſteji w tutych dnjach zyle w ſnamjenju němſkeho ſkhadźowanja „mozy ſ radoſcže“. Hdźež hewak pilne wobkhodne a pſchekupſke žiwjenje knježi, běchu ludſtwowe ſkupiny ſ tukraja a wukraja widźecž a ßłyſchecž. Tute ſkupiny na dróhach a w kontorach ludźi ſe ſpěwami a hudźbu ßwojeje domiſny ſwjeßelachu, a wobydlerſtwo ßobu ſpěwaſche.

Pjatk popołdnju ßo na 38 měſtnach ſportſke ſwucžowanja ſ hudźbu a rejemi pſchedwjedźechu. Němſki organiſazſki nawjednik dr. Ley mnohe pſchedwjedźenja wopyta. Na wobſchěrnej krajinje Hamburgſkeje zoologiſkeje ſahrody wotmě ßo wulki ludowy ßwjezdźeń. Wjecžor na tutym měſtnje tukrajne a wukrajne ludſtwowe ſkupiny w ßwojich pyſchnych draſtach wulke ßyły pſchihladowarjow ſ pſcheſpolemi a ſpěwami ßwojeje domiſny ſwjeßelichu a ßebi wutrobny pſchikleſk ſaßłužichu. Wjecžor ßo na 22 ſalach hudźba a reje pſchedwjedźechu.

Pjatk wjecžor je dr. Ley w Uhlenhorſtkej pſchewoźowaŕni nawjednikow tukrajnych a wukrajnych wotpóßłanzſtwow pſchija. Wón „móz ſ radoſcže“ jako naležnoſcž noweje Němſkeje wopiſowaſche a wupraji nadźiju, ſo by ßebi ju zyły ßwět ſa pſchikład wſał.

Tſecži dźeń ſkhadźowanja „mozy ſ radoſcže“ ßo ßobotu rano ſe ßwjatocžnoſcžu dźěłaŕſkich ßykow w Ufa-palaſcže ſapocža.

Naſwjerſchi podawk němſkeho ſkhadźowanja NS-ſjednocženſtwa „móz ſ radoſcže“ běſche njedźelu wulki **„ßwjedźeńſki cžah němſkeho luda“**. Wſchitke němſke župy běchu ßo na pſchemo prózowałe, ſo bychu ßwoju krajinu hódnje ſaſtupowałe. Na ßwjedźeńſkim cžahu ßo 25 000 ludźi wobdźěli. Pſches 200 pyſchnych woſow wjeſeſche ßo w ßwjedźeńſkim cžahu, kiž ßo dlěje hacž ſchtyri hodźiny po ßwjedźeńſzy wupyſchenym hanſowym měſcže hibaſche.

Němſki miniſter Rudolf Heß je njedźelu popołdnju po ſkóncženju „ßwjedźeńſkeho cžaha němſkeho luda“ wukrajnych cžeſtnych hoſcži w ßwjedźeńſkej ſali Hamburgſkeje radnizy pſchijał.

Pózcžiwoſtne prozeßy.

Wulka khłoſtaza komora w Koblenzu je kłóſchtrſkeho bratra Joſefa Zöllera dla ſkóſtniſtwa pſchecžiwo § 174, 1 k dwěmaj lětomaj jaſtwa ſaßudźiła.

Wona ſaßudźi tež hiſchcže Franziſkanſkeho bratra Korlu Lanſa dla ſkóſtniſtwa pſchecžiwo § 176, 3 a § 166 k dwěmaj lětomaj khłoſtaŕnje ſaßudźiła.

Hišće jedyn smjertny wopor bolšewikskeho nadpada

Panzerowana łódź „Němſka“ je pjatk ſ Jbizy do Gibraltara pſchijěła, ſo by tam kaſchcže 27 woporow bolſchewikſkeho bomboweho nadpada pſchijała. Nimo teho łódź „Němſka“ hiſchcže 20 ſranjenych ſ Gibraltara ßobu do Němſkeje woſmje, ſo jenož hiſchcže 53 ſranjenych w Gibraltarſkej wojeŕſkej khorowni woſtanje.

W Gibraltarſkej khorowni je pjatk hiſchcže jedyn ßobuſtaw wobßadki panzerowaneje łódźe „Němſkeje“, wyſchſchi namóŕnik Jurij Wille wumrěł.

Ota Habsburgski w Španiskej

Kaž ßo ſ Pariſa piſche, je Ota Habsburgſki njedawno franzowſko-ſchpaniſke mjeſy pola Truna pſchekrocžił, ſo by ßebi bitwy na baſkowſkej froncže wobhladał. Jene franzowſke nowiny ßu ſdwórliwje pſchiſpomniłe, ſo chze ßebi Ota ſ Habsburga wějo wójniſku frontu wobhladacž, ſo pak tež ſdobom hród Lequeitio wopyta, hdźež je ßwoje dźěcžaze lěta pſchebywał. Cžěſkoßłowakſke nowiny pak ſdźěluja, ſo je Ota był zyle nowu uniformu karliſtow woblecženy a ſo je tež chzył „naihonjenja we wjedźenju wójny“ hromadźicž.

Tuchačewskeho a tamnych generalow wotprawili

S Moſkwy ßo ſ hamtſkej powěſcžu potwjerdźa, ſo ßu ßowjetſkich generalow, kotrychž běſche wyſchſchi ßud k ßmjercži ſaßudźił, mjes nimi tež marſchalla Tuchacžewſkeho 12. junija wotprawili.

Sylne njewjedra a dešće we Łužicy

Po njeßkyſchanej tropiſkej horzocže ſańdženy tydźeń, kotraž hroſyſche nam, ſo nam na polach a na łukach wſcho wußmali a nam tak naſche žně ſniczi, je ßo nětko ßobotu wjecžor dawno trěbny deſchczik w ſchczedriwej měrje naſchoł. Hižo pjatk, hdyž bě horzota najwyſchſchi ſtopjeń (w khłódku 35 ſtopnjow Celſija) dozpěła, ßo na dotal zyle jaßne njebjo wobczahny. Tola hakle ßobotu wjecžor wokoło 8 hodźin ßo zyłe njebjo ſamróczi a bórſy po tym ßo měrnje deſchczowacž pocža. Po něczim pak ßo tutón deſchczik na wſchelakich měſtnach naſcheje Lužizy do ſliwka ſtopnjowaſche. Wokoło 11 hodźin pſchidruži ßo tež hiſchcže czežke hrimanje, kotrež někotre hodźiny dołho trajeſche. Deſchcž je dospołne wokhłódnjenje ßobu pſchinjeßł a naſche hona, łuki a lěßy woczerſtwił, tak ſo móža naſche nalětne wußywy ßo ſ nowej młódnoſczu roswiwacž a nalětne dźěła, kotrež ßo wulkeje ßuchoty dla ležo woſtajichu, móža ßo nětko dokónczicž. W Budyſchinje a wokolinje je ßo 35 mm. deſchczoweje wody naměriło. W Budyſchinje ßamym dobywachu ßo wody na Rybaŕſkej haßy do pinzow niſko ležazych domow. W Seſmizach, Wjaſońzy a Póžkowach dyrbjeſche wohnjowa wobora tohorunja wujěcž, ſo by wodu ſ pinzow pumpała. We Wjaſhońzy ßamej bě deſchcž do mózneho ſliwka pſcheſchoł a wjeßna rěka njemóžeſche ſ horow ßo walaze wody dobracž. Tu je torhaza woda wſchudźe wjele ſchkody naczinila. Wośebje ſtorhny w W Hornjej Wjaſońzy wjetſchi kamjeńtny móſt a podmlě murje bliſkeho twarjenja. K juhu Budyſchina ßo na polach a łukach tohorunja wjele ſchkody naczini. Wulke wody wotnawichu ßyno, ſwottorhachu płoty a wotnjeßechu wſcho, ſchtož njebě krucže pſchiczinjene. S brjohow wuſtupiła bě tež Czorniza, kotraž wośebje w Prěczezach wokoło twara ſtatneje autoweje dróhi wjele ſchkody naczini. Je wſchak derje, ſo ßu ßyna ſ hłubje ležazych łukow ſ wjetſcheho dźěla domoj ſwožene, tak ſo nahim łukam wulka woda njeje ſeſchkodźała, ale je pohnojiła a napojiła. W Delnjej Kinje dyri błyſk do ßłomjaneje kajmy a ſapali. Wěžeŕ Pětrowſkeje zyrkwje běſche woheń pytnył a měſchczanſku wohnjowu woboru telefoniſzy ſwołał. Dokelž pak ßo na kajmje niczo wjazy wukhowacž njehodźeſche, ßo wohnjowa wobora ſaßo wróczi. Tohorunja bě błyſk do bróžnje pola czěłza we Wownjowje dyrił a ſapalił. Tež tuta bróžnja ßo dospołnje ſpali. W Dobruſchi dyri błyſk do hakle loni natwarjeneho Fleiſcherez ßydliſchcža, jědźeſche po elektriſkim powodźe do ſpanſkeje jſtwy, ſwottorha tam wjeŕch a w bliſkoſczi knjeſa Fleiſchěra, kotryž ſe ßwojej ßwójbu w ſpanſkej jſtwi ſpaſche, do ſemje ſajědźe. W Dźěžnikezach błyſk do powoda knjeſa Franki dyri, hdźež wſchitke elektriſke ſwěſczenja rosbi. Podobne ſchkody wſchak je błyſk wěſcže hiſchcže na druhich kónzach naſcheje Lužizy naczinił. Powſchitkownje wſchak bohudźak njeje njewjedro kataſtrofalnych rosměrow nabyło, kaž to tak huſto nětkole ſ druhich kónzow naſcheho kraja czitamy. Boži deſchczik pak ßu wſchitzy witali, ratarjo a tež měſchczenjo.

*

S Makeho Wjelkowa. Czežke njewjedro ſakhadźeſche tu w nozy k njedźeli a pſchinjeſe łacżnym honam trěbne wokſchewjenje. Njepſcheſtawajzy ßo błyſkaſche, błyſki zyłu krajinu na ſekundy wobßwětlowachu, a czežke hrimanje ſczěhowaſche. Na dwě hodźinje ßo lijeſche. Semja njemóžeſche mnohoſcž wody doßrěbacž a rěczka, kotraž ßo wot Makeho Wjelkowa pſches tak mjenowanu „Běleknju" do Makeho Pſcheſdrjenja a Mikkezy czehnje, wjedźeſche wjele wody do doliny. Hrjebja ßo ſa krótki czaß do torhazeje rěki pſchetwori. Woda waleſche ßo na niſko ležaze łuki, wſchitke do jeneho jěſora pſchewobrocziwſchi. Wośebje łuki Wulkeho Pſcheſdrjenja ßu jara czeŕpiłe, wody ßo tu dla Mikkeczanſkeho hata haczachu. Piſaŕ tutych rjadkow je tam w nozy po njewjedrje wokoło brudźił a ſahubu wobkedźbował. Zyłe łuki runachu ßo wulkemu jěſorej a dyrbjeſche kedźbowacž, ſo njeby nihdźe do torhazych hrjebjow ſtupił. Na ranje běſche ßo hižo wulki dźěl wody ſhubił. Na ſpadowazych puczach wokoło Wulkeho Wjelkowa naſta wſchelaka ſchkoda, torhaze wody ßu tu wulke dźěry wudrěłe. Tež błyſk dwójzy dyri. Pſchi gmejnſkim hamcže Makeho Wjelkowa dyri do khorhojineho ſczežora a we Wulkim Wjelkowje do elektriſkeho powoda. Hewak je Bože njewjedro hiſchcže ßbožownje nimo ſchło, žaneje wjetſcheje ſchkody njenacziniwſchi. — Runje pſched ſchtyrimi lětami, 15. junija 1933, ßu ßo Sajdowſke hona ſ czežkim krupobiczom potrjechiłe. — Wo dyrejnju błyſkow w Makym Wjelkowje je ßo redakziji ſ druheje ſtrony hiſchcže ſdźěliło, ſo ſtaj błyſkaj krótko ſa ßobu na měſtnje dyrikoj, kiž ſtej ßebi zyle bliſko. Njedaloko wódneje wěže na połodn. ſtronje wßy dyri błyſk bliſko twarjenja, w kotrymž knjes Merklein bydli, do elektriſkeho ſczežora, w domje zyły elektriſki powod rosbi, hewak pak na twarjenju na ßbožo druheje ſchkody njenaczini. Zyle krótko na to dyri druhi błyſk do khorhojoweho ſczežora pſched gmejnſkim hamtom. Błyſk horni kónz ſczežora dospołnje roſtſchěſka.

S Prěczez. Schtóž je wczera po Budyſko-Kamjenſkej dróſy jěł, je wobkedźbował, ſo je njewjedro w Prěczeczanſkich ſtronach najhórje ſakhadźało. Běrnjaze rjadki ßo ſ měſtnami tak ſapławichu, ſo ßu ſkoro zyle ſruna. Torhaze wody ßu wjele pjerſchcže ſ polow do dróhowych pſchěrowow ſnoßyłe. W Prěczezach, kiž hłuboko leža, je ßo woda ſe wſchěch ſtron do wßy walała a wſchitke ſtatoki powodźiła a ſ pěſkom a błótom ſapławiła. Njedźelu rano hiſchcže tu a tam napławjene hromady wotſtronjachu. Czorna Woda měješche wulku wodu, ſ pěſkom a pjerſchczu zyle maſanu a žołtu.

Se Sſmochcziz. W nozy k njedźeli je ßo w naſchich ſtronach pſchi czežkim njewjedrje ſliwkaty deſchcž lał. Ludźo dyrbjachu ßrjedź nozy won, ſo bychu wentoki a pſchěrowy czíſczili, ſo woda njeby mohła na łuki a pola ßo wulinycž.

S Khaßowa. Sſylne njewjedro w nozy k njedźeli je tež naſchim łacżnym honam witany deſchcž pſchinjeßło. W naſchej nawiſowatej wßy ßo deſchczowa woda do wſchelakich dworow doby a je powodźi. Najhórje běſche na knježim dworje. Tam běſche ßo do wokaŕnje telko wody naběžało, ſo woły do koleń w njej ſtejachu. Woły dyrbjachu do druheje hródźe dowjeſcž. Wo błyſkowej ſchkodźe w naſchej wßy njeje niczo ſnate.

S Komorowa pola Rakez. Po dlěje trajazej horzocže, kotraž běſche ſ wobcžežnoſczu ſa ſkót a lud, a kotraž naſche hona dospołnje wußuſchi, tak ſo hižo ßywy a roſtliny pod ßuchotu ſchkodowachu, ßo ſańdženu ßobotu wjecžor do dołho woczakowaneho deſchcža da. Deſchczowanje ſapocža ßo ſe ßłabym miholenjom a po czaßu pocža ßo pſchezo bóle a ßylniſcho deſchczowacž, tak ſo móžeſche ßo kóžda roſtlinka wokſchewicž. Wokoło jědnaczich potom hrimanje pſchiczahny. Deſchcž bě ſliwkej podobny. Łaczna ſemja njemóžeſche wodu wjazy doßrěbacž, kotraž ßo do dworow a hródźow nawali. Pola někotreho hoſpodarja kruwy hacž do wumjenja we wodźe ſtejachu a dyrbjachu ßo ſ hródźow bracž. Błyſki, kotrež naſtajnoſczi nóz wobßwětlachu, pak bohudźakowano žaneje ſchkody pola naß njenaczinichu, tež žita njejßu ſchkodowałe.

S Wóſporka. Pſchi ßobotniſchim móznym njewjedrje błyſk do zyrkwje a farſkeho domu w naſchim měſtaczku dyri. W farſkim domje pſchi tym woheń w hamtſkej jſtwi naſta, kotryž pak móžeſche ßo bórſy ſadußycž, wośebje dokelž tudyſchi zyrkwinſki zeremoniſki miſchtr Měrczin Dreßler ſ Wóſporka jako wobornik ſ wulkej wobhladniwoſczu haſcheŕſke dźěła nawjedowaſche a płomjenja bórſy jała, tak ſo dobrowólna wohnjowa wobora ani ſapſchimnycž njetrjebaſche. Na woběmaj zyrkwinſkimaj twarjenjomaj je doſcž wulka ſchkoda naſtała, kotraž budźe ßo jenož ſ wulkimi wudawkami hodźicž wotſtronicž.

*

Se Zitawſkich ſtron ſhonimy, ſo je njewjedro w tamniſchej wokolinje hakle po połnozy a njedźelu na ranje prawje ſakhadźało.

Lutowanje ze zawaleńskim materialom

Na pſchecže ſtatneho hoſpodaŕſkeho miniſtra a wobkhodneje ſkupiny rosdźělenja ßurowiſnow w 4lětnym planu je wjednik hoſpodaŕſkeje ſkupiny ſa drobnych wobkhodnikow ſ wośebitym namołwjenjom pſchekupzam pſchikaſał, ſo maja ſe ſawaleńſkim materialom ſlutniwje wobkhadźecž a wośebje pſchi tym na to pokaſał, ſo mamy ſ naſchimi papjerowymi ſkładami jara lutowacž. We pſchedkhadnych lětach je ßo huſcžiſcho ſe ſawaleńſkim materialom jara brojiło. Nětko maja pſchekupzy a jich pomoznizy pruhowacž, kotre twory wośebiteho ſawalenja njetrjebaja, dokelž ßu ßo hižo w fabrikach derje ſawaliłe. Tež ma ßo rospominacž, hacž njeje pſchi někotrych pſchedmjetach ſawalenje njetrěbne, dokelž móže ßebi kupz kupjeny pſchedmjet we ßwojej ruczněj taſchzy abo we ßwojim ßobupſchinjeßenym ßudobju derje a czíſcže ſkhowacž. Tute ßměrnizy maaj tež pokaſku na to, ſo bychu hoſpoſy ßo w kóždym wobkhodźe na to kedźbne czinile, ſo bychu ßebi ßwoje nakupowanſke toſche atd. ßobupſchinjeßłe. Tež móža ßo włóžne twory kaž na pſch. kiſaty kał, marmelady atd. lěpje w ßobupſchinjeßenych ßudobjach wotnjeſcž hacž w někajkim ſawalenju.

Myßle wulkoměſchczanſkeho poliziſtu — w Pariſu.

1. „Hdyž ßy pola zolizije pſchiſtajeny, pytnjeſch a ſaczujeſch hakle tak prawje, kak wobžarujomny dónt to je, ſo ßy jako ziviliſta na ßwět pſchiſchoł."
2. „Pſchezo ſdwórliwy bycž pſchecziwo awtomobilam, je knjes kommißar pſchiporucžił, ženje njewěſch, ſchtó móhł nutſka w nim ßedźecž."
3. „Sakaſy ßebi ſpomjatkowacž, to mój pomjatk wjazy njedoßaha! Wot nětka ſpomjatkuju ßebi, ſchtož je hiſchcže dowolene."

Wuhlady ze zadźěwkami

Moja macž bě wot wſcheho ſpocżatka ſa leſcž wośuda wobhladowała, ſo dyrbjach ßwój žiwjenjoběh runje ßrjedu naſtupicž. Njeje wſchak niczo na tym, ſo wona pſchi kóždej ſkładnoſczi rjekny, ßrjeda je dobry dźeń, tak dobry a tak ſchpatny kaž kóždy druhi, a njeje roſumicž, ſo je pſchezo hiſchcže tajkich pſchiwěrkojtych ludźi, kotřiž na pſchikład ßrjedu ſ wulkim płokanjom njeſapoczinaju, ani ßo nježenja, ani ſo nowu draſtu prěni krócž njewobleku. Ale pſchi kóždym mojim tež najßnadniſchim pſcheſtupjenju by wona na ſłe pſchedſnamjenja mojeho narodneho dnja dopominała. Jako w tſeczej ſchulſkej rjadowni ßedźo woſtach, dokelž běch pſched pruhowanjom ſchtwórcž lěta dołho khory we łožu ležał, jako pſchi pohrjebje wyſchſcheho wuczerja Bubona dwójzy do ßmjecža pſchińdźech, dokelž dyrbjach ſtajnje na Czechez Khorlku ſhladowacž, kotrehož mjeswoczo ßo pſchi płakanju ſeßuſchenemu, njeporadźenemu jabłuku runaſche: ſtajnje a pſchezo ſaßo ßo w kole mojeho pſcheczelſtwa ſe wſchej khutnoſczu praſchenje rosrißowaſche, hacž njeje drje ſawołana ßrjeda tola na wſchěm kónzu wina? Najwjetſchu ſtaroſcž pak poſdźiſcho moje pomjenowanje na podwyſchka wośebje mojej czecže Lejnje w Sadnjej Wßy pſchihotowaſche. Wona ſ pokładownje ßwojich žiwjeńſkich mudroſczow najhonjenje wuhrjeba, ſo ßo młodźi ludźo w ßłužbje podwyſchka łohko piche wótſje rěczecž a roskaſowacž pſchiwucza a na tajke waſchnje poſdźiſcho łohko ßwójbnu a mandźelſku pſcheſjenoſcž kaža, mjes tym ſo ßo nawopak wſchědny wojak ſkěrje woli druheho podwolicž nawuczi.

K mojemu ſpokojenju ßo tajke ſtaroſcže mojeho pſcheczelſtwa po něczim tola trochu poſhubjowachu; haj, po ſdaczu ßebi ßamo po lětach, dokelž moje ſadźerženje žaneje pſchicžiny k ſkorženju njedawaſche, nichtó wjazy na tajke njemyßleſche. A tola ßo ſtare wobmyßlenja nadobo ſaßo ſnowa pokaſowachu, jako ſtarobu dozpěch, w kotrejž ßo mužiki hewak ſa njewjeſtu rosßladuje. Njeběch drje holzam na žane waſchnje wotkhileny, tola wuraſne pſcheczelſtwa mojich ſtarſchich a mojeho pſcheczelſtwa, ßo krucže ſwjaſacž, nochzych dopjelnicž.

Tamnu wutoru popołdnju, dźeń do mojich ßydom a dwazetych narodninow, běch ſ nanom na běrniſchczu běrny kopacž. Rospominach ſaßo ras ſ njelepej dokładnoſczu, kak drje je Schoſkez Hilža k tomu pſchiſchła, mi połlednje hody rejku ſapowěſcž. Běch ßo tehdy khutnje ſ myßlu nośył, ju wo pſchewod ſa dompucž proßycž a pſchi tutej ſkładnoſczi khutne praſchenje na nju ſtojicž. Tajke pikawe ſapowědźenje n'ebě mi jenož zyle njewoczakane pſchiſchło, ale běch to jako wuprajene wotpokaſanje wobhladował. Sſamo na ßebi njewažna wěz bě ſawinowała, ſo poczinach trochu dźiwny bycž a ßo ſjawnje ſa nježenjenza wudawacž. Tak ßo na pſchikład zyłu ſymu wjazy na žanych rejach njepokaſach. Dźowka naſcheho ßußoda, Rjelkez Hana, móžeſche mojedla wſchědnje ſ někajkim druhim ſchczěkanjom pſchińcž, ja ßebi ſ teho niczo njeczinjach. Dźenßa rano hakle běch ſaßo papjeŕku na hródźinych durjach pſchibitu namakał ſ hrónczkom:

Młodźenza, kiž holzy hidźi,
Njerad Bóh a wſchón ßwět widźi.

Tónle žort bě mje jenož tohodla trochu roshněwał, dokelž bě tež mój nan papjeŕku czitał a ßłowa ßamo rospominanja hódne namakał. Rosważowach nětkole zyle khutnje myßliczku, Rjelkez Hani ßwědomicže ßwoje ſtejniſchczo rosłožicž a ji wuſnacž, ſo ßo holzow njeboju a ſo je njehidźu, a ſo nochzu ani Bohu ani człowjekam k wobczežnoſczi bycž, najmjenje ji ßamej. Tu ſ łohkej njepſchijomnoſczu ſaßłyſchach, kak mój nan ſady mje někotre raſy ſa ßobu ſe ßuchim hłoßom ſakaſchlowa, ſchtož ſtajnje czinjeſche, chzyſche-li wo někajkej koſkocżiwej wězy rěczecž ſapoczecž.

„Budźeſch potajkim jutſje ßydom a dwazeczi, mój ßyno", wón ſkónczne ſ troſchku ſchkropawej ſchiju rjekny.

Ja ſ zyle njewinowatym hłoßom haj prajach, haczrunjež mi hižo ßwitaſche, ſchto móže nětko dale pſchińcž.

Nětko wón pſchi mjeſy pojaſtawſchi mi khwilu kedźbliwje wot boka pſchihladowaſche. „Czinisch, jako by wo niczim wjazy njewědźał", potom měnjeſche, hižo trochu mjerſaty dla mojeje widźomneje ſaßakłoſcže. Tu ßo nadobo dopomnich, kak je mój nan jónu pſched lětom a dnjom na ßamßnym běrniſchczu, nimale runje na ßamßnym měſtnje, hdźež nětkole ſtejachmy, ſo mnu zyle khutnje wo žeńtwje rěczecž ſapocžał a mi w ßwojej ſahorjenoſczi ßamo někotre mjena mjenował. Běch ßo tehdy k jeho najwjetſchemu ſpodźiwanju wótſje ſaßmjał a jemu ſkónczne ſkrótka rjekł, ſo njech potom mojedla ſa ſchtyri lěta ſaßo ſ něczim podobnym pſchińdźe.

„Wone ſchtyri lěta ßu potajkim nětkole nimo", mój nan ſ pſchemóžnoſczu człowjeka wobkruczeſche, kotryž je w ßwojim prawje a je tež ſakładnje ſwólniwy, na ßwojim prawje wobſtacž.

„To njehodźi ßo wěſo prěcž", ja dale dźěłajo rjeknych. „Ale lětko abo dwě drje nimałej wjele rjez. Nawopak, czim ſtarſchi człowjek je, czim — —"

„Schtyri lěta ßu nimo!" mje wón nahle pſchetorhny. „Mohł ßebi hiſchcže ras ſchtyri lěta wuměnicž, a potom ſaßo ſchtyri lěta! A na poßledk, hdyž je twoja kara potom dospołnje w pěſku tcżaze woſtała, mohł ty ſtary hólcže twojimaj ſtarſchimaj hiſchcže po jeju ßmjerczi porokowacž, ſo njejſtaj cže w prawym czaßu na prawy pucž pokaſałoj. — Potajkim, tu ſaßłuženu pomaſku nětkole maſch. A jutſje po wobjedźe chzu ſkónczne wědźecž, hdźe twoja ſczežka wjedźe."

Zyłe popołdnjo nan a ja žaneho ßłowczka wjazy wo tutej naležnoſczi njerěczachmoj. Kóždy ßwoje ßamßne myßliczki pſchedźeſche, wuprajichmoj ßnadź ßo wo naju nahladach wo pſchicžinach wſchelakich běrnjazych khoroſczow abo wo nuſnym pſchiwótſjenju pſchedpißmow w ſkótnym wikowanju. Pſchi ßebi pak na miłe powólniſtwo a na ſrěcžniwoſcž macżerje twarjach, ſ kotrejež pomozu ßo hiſchcže na wotſtorczenje nanoweje pſchikaſnje nadźijach. Pſchetož ſa Schoſkez Hilžu běhacž, k tomu běch hiſchcže pſchehordy; a na druhu njemóžach ßebi hakle dozyła pomyßlicž.

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 14. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Chce-li štó komu wutrobu myć,
dyrbi to z čistymaj rukomaj być. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer minus 8 a najniźſcha nózna temperatura 17 ſtop. cźopłoty. Sſobotu je khłódniſchi mórſki powětr hacź do naſchich ſtron pſchicźahnył a nam wjecźor a w nocy ßylne deſchcźe ſ cźeźkim hrimanjom pſchinjeßł. Po njewjedrje běſche powětr wcźera trochu khłódniſchi. Tola pſchi jaßnym njebju, hdyź ßłónczko ßwoje cźopłe pruhi na ſemju ſcźele ßo powětr bórſy khětro jara ſcźopli. Nad połnóznej Europu je ßo wyſchina wutworiła, kiź ßwoje wuběźki hacź do Schpaniſkeje ſcźele a tak wożebje wjecźornej Měmſkej rjane wjedro pſchinjeße. Mała niźina pola Jendźelſkeje ßo ſ njewjedrami we wjecźornej Němſkej a pola naß wożebje w hórſkich krajinach trochu wuſkutkuje, hewak ſměmy pak ſwjetſcha rjane a cźopłe wjedro. — Jutſje wutoru ßłónczo 3.45 hodź. ſkhadźa a ßo 8.15 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje dopołdnja 11.46 hodź. a khowa ßo wjecźor 11.46 hodź. Dźenßa ſteji wěßaczk w prěnim běrtliku.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Swjetſcha rjane wjedro pſchi ßłabſchim pokhilenju k njewjedram.**

*

— **Motorowy koleßak ßo wobßunył.** Sſobotu wjecźor wokoło 11.20 hodźin ßo tu na Drjeźdźanſkej drósy autowa drózka ſawrócźi. Motorowy koleßak, kiź do měſta jědźeſche, dyrbjeſche ßwoje koło nahle ſaſpinacź, ſo njeby do drózki ſajěł. Pſchi tym ßo jemu koło na mokrej drósy wobßuny, ſo wón ſ nim padźe. Snjeſboźeny ßo ßylnje wobodrě a ßo na ramjenju ſrani.

— **Auto muźa ſranił.** Njedźelu wjecźor wokoło 10 hodźin je ßo na Drjeźdźanſkej drósy mjes Tijomi Hwěſdami a Ratarjezami wobźarutomne njeſboźe ſtało. Wobydlek Thomas ſ Budyſchina, kiź na Wuriſkim pucźu cźißło 61 bydli, běſche ßwoju dźowku w Praſkowje wopytał a ßebi ßadźeńki ßobu domoj wſał. Dokelź ßwěźy njeměſche, wón ßwoje koło wjedźeſche. Nadobo auto wot ſady do njeho ſajědźe. Jeho jěſdne koło ßo do pſchěrowa wjerhny a jemu ßamemu ßo prawa noha niźe kolena ſłama. Budyſka ſanitetna kolonna jemu prěnju pomoc poda a jeho hnydom ſ khorobnym woſom do khrwnje dwjeſe. Polizija njeſboźe pſcheptytuje. Thomas je nan wóßom dźěcźi, ſ kotrychź 6 hiſchcźe do ſchule khodźi.

— **S autom ſnjeſbożiła.** Sſobotu wjecźor wokoło 10 hodźin ſanitetnu ſtraźu telefoniſzy ſawołachu; ſo by hnydom ſanitetnikow do Wolſez mikowaŕnje ſ jěſdnymi kołami na Wojerowſkej drósy póßłała, dokelź ßo wo ſnjeſboźenje ſ automobilom jednaſche. Dźowku wóſniſtwoweho wobßedźerja Dubſkeho ſe Zidowa, kotruź tam bjes wědomja namakachu, ſ khorobnym woſom do měſchcźanſkeje khorownje dowjeſechu. Wina ſnjeſboźenja ma ßo hiſchcźe polizajſzy wujaßnicź.

— **S jěſdnym kołom padnył.** Dźenßa rano wokoło 2 hodźin je Helmut Markwirth ſ Wulkich Sdźarow na Drjeźdźanſkej drósy pola milinaŕnje w Ratarjezach ſ jěſdneho koła padnył a ſe ſranjenym wobliczom leźo woſtał. Pſchißłuſchnik wojeŕſkeje mocy njeſboźowny podawk na ſanitetnej ſtraźi woſjewi. Sanitetna kolonna ſranjeneho do měſchcźanſkeje khorownje dowjeſe.

— **Polizija dyrbjeſche** ßobotu pianemu kołojěſdnemu jěſdne koło wotewſacź a do ßwojeho ſkhowa wſacź

— **Koſejowy wożebity cźah do Wósporka.** Pſchichodnu ßrjedu popołdnju 13,10 hodźin pojědźe ſ Budyſchina koſejowy wożebity cźah do Hrodźiſchcźa a Wósporka. Jěſba ßo wo 60 prozentow potuńſchi.

Spytane njekazaństwo

Nadpadnjena ßo khětro ſranila.

Njedźelu 13. junija wjecźor wokoło ½10 hodźin je na Wósporkſkeje drósy na Radźanſkich leźownoſcźach pola pěſkoweje jamy muźki 28-lětnu źonu nadpadnył. Zona ſ ßwojim kołom do Budyſchina jědźeſche. Krótko pſched pěſkowej jamu ju njeſapzy něchtó ſ něcźim twjerdym dwójzy ßylnje wot ſady do hłowy dyri, ſo wona pocźa krwawicź. Kaź je ßo poſdźiſcho ſwěſcźiło, je nadpadnik k dyrjenju 55 zentimetrow dołhe ſtare ßekerowe topora wużił.

Nadpadnjena ſe ßwojim kołom na dróhu padźe a pſchi tym pytny, kak ſdobom ſ njej njeſnaty muź ſady njeje ſe ßwojim kołom padźe. Njeſboźowny, kiź měješche ßekerowe toporo w ruzy, wlecźeſche źonu do dróhoweho pſchěrowa. Wot tam ſpyta ju dale do źitneho pola ſcźahnycź. Jako wona jemu pſchiwołaſche, ſo tola pjenjeſy nima a ſo dyrbi wón ju na pokoj woſtajicź, wón wotmołwi, ſo nochce pjenjes, ale něſchto druhe. Hakle jako wona na njeho ſakſchicźa, hacź njewidźi, kak wona krwawi a ſo dyrbi wumrěcź, ju wón puſchcźi. Wona wſa ßwoje koło a jědźeſche dale k Budyſchinej.

Po pucźu ſetka wona ſchofěra. tutón ju do hoſcźenza Karolineje ſahrody dowjeſe. Na měſtnje nadpada nadpadnikowe jěſdne koło wobſchkodźene namakachu. S nim ßo njehodźeſche wjazy jěſdźicź. Koło je ßylnje trjebane a ſe wſchelakich dźěłow druhich jěſdnych kołow ſeſtajane. Na kożane ßedło je něhdy beige-barbna baſkowſka cźapka jako pſchikryw ſcźehnjena. Kroßna maju ſnamjo „Dürkopp" a cźißło 0 103 604. Kroßna ßu cźorne niſke ſwonka ſ muſami, wodźidło je horje ſhibnjene a wobſchkodźene, pſchimadle ſtaj ſ cźeŕwjeneho gummija, koło ma prědku cźorne a ſady cźeŕwjene ſwjena ſ cźornymaj ßmuźkomaj, ſerſawe ſtpizy, pedale ſ gummijom, ſady wobſchkodźeny błótoſchkitak ſ dźěrkami ſa ſchkitak draſty (kaź pola źonjazych kołow), prědku nowy błótoſchitak ſ prědkom a ſłotymaj ßmuźkomaj, dwojoſyncźny ſwóncźk ſ hładkim ſwjeŕchom, ſtupadłowe ſpinadła, cźěmnobrune kożane ßedło „Hammock", njeměješche lampy, ale torpedowy ßamoběh. Sadni błótoſchkitak je bliſko teptadła ſ koprowym grotom pſchitwjerdźeny. Sadnje ßwěcźadko je něhduſche elektriſke ſadnej ßwěcźadło. Pſich ſadnim koke je na woběmaj ſtronomaj ſtupadło, prědne koło pak je ſ dwěmaj ſcherubomaj ſ pſchimadłom pſchitwjerdźene.

Njeſnaty nadpadnik je něhdźe 20 hacź do 30 lět ſtary, 160—165 zm. wulki, ſchwiźnje, kiź runje khodźi a ma najſkerje jaßne włoßy. Wón běſche w cźěmnym lěpſchim wobleku ſ dołhimi khołowami a běſche ſ nahej hłowu. Jěſdne koło a ßekerowe tporo ſtej wot dźenßniſcheho někotre dny w Schaafez wukładnym woknje na Bohatej haßy wuſtajenej.

Wobydleŕſtwo ßo namołwja, ſo by ßo pilnje na wujaßnjenju ſkóſtniſtwa pobdźěliło. Kóźdy wobhladaj ßebi jěſdne koło a ßekerowe toporo a pſchińdź na poliziju, hdyź ßebi myßli, ſo móźe něſchto wo wobßedźerju ſdźělicź. Teź cźi ludźo maju ßo ſamołwicź, kiź ßu byli w cźaßu njeſkutka na Wósporſkej drósy po pucźu a ßu něſchto podhladneho wobkedźbowali.

S **Dźěźnikez.** Tudyſche tſěleŕſke towaŕſtwo wcźera njedźelu ßwój 12. lěcźny ßwjedźeń woßwjecźi. Sa wſchelake ſawjeßelenja bě ßo poſtarało. Pſchi tſělenju doby ßebi Pawoł Domſchka prěnje myto. S tſělenjom 3 dwanatkow doby ßebi Korla Sajda cźeſtnu tarcź, kotruź je ſakſka źupa lonſ wuſtajiła. Teź hewak ßo jara derje tſěleſche a někotre drohotne myta ßo wutſělichu.

S **Mniſchonza.** Wcźera njedźelu běſche hiźo doprědka woſjewjeny wobwodowe woborowe a ſanitetne-ſwucźowanje w naſchej gmejnje. Jako wopalny objekt wobhladowaſche ßo dźěł Hornjohórcźanſkeho papjernika. ¾11 hodźin wujeſche parna ſirena, k alarmej wołajo. Na ſwucźowanju ßo wobory ſ Hornjeje Hórki, Wulkich Debßez, Cźornych Noßliz a Dźěźnikez a motorſka ßykawa Hornjohórcźanſkeho papjernika wobdźělichu. Wſchě wobory móźachu ſa krótki cźaß wodu podacź. Sanitetarjo měјachu teź wjele dźěła, dokelź dyrbjachu 12 ſ dźěła cźeźko ſranjenych ſawſaſacź. Pod wjedniſtwom knjeſa Artſhelma ßo tutón nadawk teź derje poradźi. Knjes dr. Hoffmann ſ Hornjeje Hórki nad dźěłom ſanitetarjow dohladowaſche. Po tym bě nimokhód nimo pruhowanſkeje kommißije a ſkóncźnje krótka kritika w Teichertez hoſcźenzu. Pruhowanſka kommißija bě ſ woboru a ſanitetarjow ſpokojom, ſchtoź wożebje wokrjeßny wyſchſchi wopalny miſchtr Heute ſ Budyſchina wuſběhny. Direktor Schwarz ſ Hornjeje Hórki ßo wo to paſtara, ſo móźachu towaŕſchojo hiſchcźe khwilu we wjeßełej ſabawje hromadźe woſtacź.

S **Barta.** Njedźelu rano 1.55 hodźin ſanitetnu ſtraźu ſawołachu, ſo by hnydom do Bartiſkeje ßuſcheŕnje po ſranjeneho pſchijěła, kiź je po ſkhodźe dele padnył. Snjeſboźeny je Bukojnjanſki wobydleŕ Wawrich. Wón běſche ßebi rjebla ſłamał. Jeho ſ khorobnym autom do Budyſkeje khorownje dowjeſechu.

Přiłopk

Hamburg doſtanje wyßoki dom ſe 60 poſkhodami.

Statny bohot Kaufmann pſchi ſetkanju ßobuſtawow ſenata a druhich krajnych hamtſkich wjednikow woſjewi, ſo maja ßo w Hamburgu wulke twarſke nadawki dopjelnicź. Jedna ßo tu wożebje wo pſchemoſcźenje Łobja pola Altony ſ hobrſkim wißatym moſtom. Móſt budźe 70 metrow wyßoko nad wodu wißajo w prěnim rjedźe wjetſchemu wobkhadej w pſchiſtawje ßłuźicź. Pod moſtom móźa wſchě, teź najwjetſche ſamórſke parniki pſchejěcź. Dale ma ßo w pſchiſtawje pobrjóźna murja něhdźe 1000 metrow dołha natwaricź, kotraź by doßahała, ſo bychu mohle ſchtyri 20 000-tunohſke łódźe ſ raſom pſchiſtajicź. Tuta murja ſměje wulke lěpſchiny ſa pſchewinjenje wożobowweho wobkhada. W bliſkoſcźi ma ßo teź cyły rjad repreſentationych twarjenjow natwaricź, mjes nimi dom 250 metrow wyßoki ſe 60 poſkhodami. Teź hotel ſa pucźowarjow „Móz ſ radoſcźe" ma tu naſtacź. Wſchě tute projekty maja ſa 15 lět hotowe bycź.

Nowy hojerſki ßrědk pſchecźiwo migräni (hłowubolenju).

Dotal běchu pſchicźiny jara roſchěrjeneje migräny (bolenje hłowy) hiſchcźe doſcź njejaßne. Pſchi njedawno we Winſkej khorowni pſchewjedźenych pſchepytowanjach ßo ſwěſcźi, ſo na migränu cźerpjaze źony maja pſchi tajkim cźeŕpjenjoch huſto jara pomałe wupróſdnjenje cźrjewow. Potajkim mamy migränu ſkhorjenjam ſnjewupróſdnjenja cźrjewow naſtatym pſchilicźicź. So by ßo tute pomałe wupróſdnjenje cźrjewow w cźěle wotſtroniło, je ßo nětko hojenje migräny ſ tak mjenowanym „orydaſekuru" ſawjedło. Poradźiło je ßo wěſte ſkótne a roſtlinſke macźiſny (tak mjenowane fermenty) wußlědźicź, kotreź k ſpěſchniſchemu wupróſdnjenju dowjedu. Khori doſtanu tute fermenty w jědźi abo w próſchku. Pſchi tym je ßo pokaſało, ſo cyle małe dźělby tuteho noweho ßrědka doßahaja, ſo by ßo migräna ſhubiła.

*

Kóźdemu pſchipadej ſroſcźeny.

Młody theologa ſamołwjeſche ßo ras pola krala Bjedricha Wulkeho w poſkicźenej audienzy wo wupißane rjane, wunoſchne faŕſke měſtno.

Stary Fryza ſkedźbnje na ßłowa ſrěcźniweho duchowneho poßłuchaſche a dokelź ßo jemu młody cźłowjek pſchi prěnim ſacźiſchcźu hnydom derje lubjeſche, praji jemu:

„Derje tuź! Wón budźe pſchichodnu póndźelu dopołdnja w 10 hodźinach w cyrkwi pſchede mnu prědowacź. Potom chcemy dale hladacź. Tekſt namaka na klětcy we wobalcy!"

W poſtajjenym cźaßu krocźeſche młody duchowny na klětku, hdźeź wopprawdźe wobalku namaka a wucźahny — njepopißanu, próſdnu běłu papjeru. Wobhladowaſche ju na jenej, na druhej ſtronje — źaneho ßłowa, źaneho pißmika widźecź njeběſche — cyle nicźo tu napißane njebě!"

Tuź hnydom raſnje ßo ſrunawſchi, ſmuźicźe ſapocźa prědowacź:

„Na jenej ſtronje njeje nicźo, na druhej nicźo, ſ nicźeho je Bóh luby Knjes teź ßwět ſtworił. — — —" a rěcźeſche źiwje a wulkotnje wo ſtworjenju ßwěta.

A hiźom pſchichodny dźeń naſtupi wuprózdnjene faŕſke měſtno.

Radio

Wutoru 15. junija ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, tacźele, 6,30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcźe. 121 pſchipołdniſchi konezrt (ſe Stuttgarta), w pſcheſtawcy 12,55 cźaßowe ſnamjo a 13 ſbożopſchecźa. 13.45 powěſcźe. 14 wſchelaka hudźba. 15.15 tacźele. 16 popołdniſchi konzert. 18.20 politiſki pſcheßład nowin. 18.40 tacźele. 19 k ßwjatokej. 19.45 ßwět ſporta. 20 powěſcźe. 20.10 rejwańſka hudźba. 22 powěſcźe, ſport wothłóß ſ Němſkeje. 22.30 mała nózna hudźba.

S **Lipſka:** 6.30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcźe. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Mnichowa), w pſcheſtawcy 13 a 14 powěſcźe. 14.15 tacźele. 16 popołdniſchi konzert. 19 wjeßeła hodźina wſchelcźiſnow. 20.15 wojeŕſke ſpěwy. 21 powěſcźe. 21.10 tacźele. 22.30 powěſcźe, ſport.

Barlin: 20.10 walcźiki, 21 tacźele. — **Hamburg:** 20.10 Dardanelle-Gallipoli. — **Wróćßław:** 20.10 ſ operow. — **Win:** 21 hra „Wjeßeły dźiwadłowy ſchpihel". — **Warſchawa:** 19.45 opera „Wjeŕch Jgor."

Budyske stawniske powěsće

Sſobotu 12. junija 1937.

Narodźiłej ſtej ßo: 9. 6. Arnoſchtej Auguſtej Schuſterej, póſtſkemu inſpektorej, dźowka. — 11. 6. Arnoſchtej Bjedrichej Schokcźe, rěſniſkemu miſchtrej, dźowka.

Wumrěłej ſtej: 11. 6. Marja Amalia ſwud. Ullrichowa rodź. Müllerez, wobydleŕka domu ſa źony, 91 lět. — Helena Marja Mütterleinez, bjes powołanja, 54 lět.

Swěrowali ßu ßo: 12. 6. Kurt Heinz Grützner, technikaŕ a Hana Gertruda Domaſchkez, pſchekupſka pſchiſtajenza, wobaj w Budyſchinje. — Auguſt Joſef Feldsmann, rosdźěleŕ ſkotu w Budyſchinje a Elſa Marta Miklizez, domjaza ßłuźobna w Samoſtach. — Jan Rudolf Rämſch, knihiwjednik w Drjeźdźanach a Charlotta Berta Marja Grofiz, ſchwalcźa w Budyſchinje. — Kurt Wałtaŕ Saket, podoffizěr a Johanna Frida Tupacźez, domjaza pomozniza, wobaj w Budyſchinje. — Guſtav Helmut Kucźka, pſchekupz w Kumwałdźe a Hana Marja Hildegard Mucźinkez, friſejſa w Budyſchinje.

Hospodařski rozhlad

Póndźelu 14. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,498	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,32	100 českosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,14	100 franc. frankow	11,11

Barlinſka burſa 12. junija 1937. Teź kónz tydźenja njeběſche na burſy pſchemĕnjenja naſtało. Wuwicźe kurſow wotwißowaſche wot pſchipadnych pſchikaſow, tak ſo ßo jednotny wobras njewuwi. Po prěnich kurſach pak ßo jaßnje pſchecźelniſcha tendenza wuwi, kotraź měješche ßwój ſpocźatk w ſkrucźenju akzijow JG-Farben, dale pak teź we wrócźokupowanju kuliſy. Wożebite wobkedźbowanje namaka teź lětna roſprawa firmy Wintershall, kotraź k móznemu ſkrucźenju tuteje hódnoſtki wjedźeſche. Na rentowych wikach njebě wożebitych pſchemĕnjenjow.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dnóman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Čišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Sport

Saksa župa pschećziwo narodnemu mužstwu 1 : 1.

Wustupjenje narodneho mužstwa w Drježdžanach běsche s wulkim wabidłom sa Drježdžanski sportski zwět, tak so zo 40 000 pschihladowarjow na DSC-sportownischczu wczera seńdże, so bychu tutomu ważnemu setkanju pschihladowali. Hra zama sta zo s wulkim sportskim podawkom, pschetoż sakske mužstwo, hacž runjež Helmchen w nadběhu pobrachowasche, narodnemu mužstwu dospołnje runohódnu hru poskiczesche, wojowasche se wschej sażakłoszu a pschetrjechi w prěnjej połojzy hry s czażami narodne mužstwo. Sakske mužstwo tšěli też we prěnjej połojzy w 32. mjeńschinje prěnje wrota, kotrež sa Helmchena postajeny DSC-muž Prochaska tšěli. A tuto 1 : 0 wjednistwo mějachu sakszy hacž do 49. mjeńschny. Hakle potom móżesche Lehner s rjanym tšělenjom i hłowu wurunacz. Pschi trochu wjaz kedźbnoszże pak by zo też tutón bul dżerżecz hodźak. Tute wrota pak bě zebi narodne mužstwo sażłużiło, dokelž běsche w druhim połczażu w powschitkownym dokonjenju lěpsche a tohodla też w pschewasy. Tak zo tuta hra na dnju wopora němskeho port a s jara czestnym wukónzom sakskeho mužstwa skónczi. Pschi hri bě jara wjele czestnych hosczi pschitomnych, mjes nimi też statny bohot župny wjednik Mutschmann.

*

Wo Tschammerowy pokal.

VfB Lipsk pschecziwo SV Riesa po podlěschenju 2 : 1 (1 : 0, 1 : 1).

*

Drježdżanske wubrane měschczanske mužstwo pschecziwo Budyskemu wubranemu měschczanskemu mužstwu 2 : 1 (1 : 0).

Na Młynskej kuzy stekaschtej zo wubranej mužstwje města Budyschina města Drježdżan psched něhdże 1000 pschihladowarjemi a poskiczischtej dosez sajimawe wojowanje, kotrež mózachu Drježdżanszy s jenym rosdżělom wrotow dobycz. Budyske mužstwo wukopa zo jako zylne wojowarske mužstwo, pschecziwo kotremuž Drježdżanszy wjele njemózachu wucżinicz. Dobycże hosczi bě w prěnjej połojzy zamo wohrożene, pschetoż Budyszy stajnje sażo nadběhowachu. Wjazy krócz sdasche zo, so zo Budyschanam poradzi wurunacz, tola Budyszy wjele do zamych scżežorow wrotow tšělachu. Drježdżanszy nadběh pschewjele kombinowachu, ale jenoż srědka zo k móznischemu tšělenju smužichu. S nadběhowarjow běsche lěwe kschidło lěpsche hacž prawe. Ssrjedźny nadběhowar Engelhardt běsche najlěpschi muž zyłeho Drježdżanskeho mužstwa. Też běharjaj zwoju wěz zyle derje czinjeschtaj. Budyske mužstwo s wulkim sapalom wojowasche. Běsche napadne, kak zo Budyske mužstwo schraba, jako Drježdżanszy po pschestawzy khětro krucże wustupowachu. Potym pak Budyske mužstwo hru wjedżesche. Wrótkar Paul zo wulzy wusnamjenjesche. Hłownu sażkużbu na dobrym wunoschku ma Budyski zrjedźny běhar, kotryž pschezo sażo Drježdżanske nadběhi njemózni. Też jeho towarschej na prawym a lěwym boku zwoju wěz czinjeschtaj. Budyszy nadběhowarjo niemózachu zo tak prawje wuwicz. Budyszy hižo po 15 mjeńschinach hry psches Hioba prěnje wrota tšělichu. Bórzy po tym Engelhardt muruna a w druhej połojzy hry tšěli Barth-Drježdżaski dobyczerske wrota.

*

Mjeżykrajne hry:

W Kopenhagenje Danska pschecziwo Norwegskej 5:1 (2:1).

Prěnje kolo wo Mitropapoka:

W Prazy: Slavia pschecziwo FTC Budapest 2 : 1,
w Budapescże: Ungaria Budapest pschecziwo Lacio Rom 1 : 1,
w Bukarescże: Venus Bukarest pschecziwo Ujpest Budapest 4 : 6,
w Bologni: FC Bologna pschecziwo Awstria Win 1 : 2,
w Genua: Genua 93 pschecziwo Gradjanski Sagreb 3 : 1,
w Zürichu: Grashoppers w Zürichu pschecziwo SA Wrosznitzy 4 : 3,
we Winje: Vienna Win pschecziwo Jyoung Fellows Zurich 2 : 1,
we Wienje: Admira Win pschecziwo Sparta Praha 1 : 1.

Koleżarjo po Němskej na tónzu 5. etappy.
W afrikanskej horzocze je zo 5. etappa jěsby po Němskej se Schweinfurta do Mnichowa pschewjedła. Thierbach (Drježdżanski) doby se 3 mjeńschinami pschesskokom tutu etappu. W zylkowym pohódnoszenju wschak Weckerling dale wejdże. Tu widzimy, kak Weckerling (na prawo) Thierbachej (na lěwo) k jeho wuspěchej zbožo pscheje. (Scherl Bilderdienst, M.)

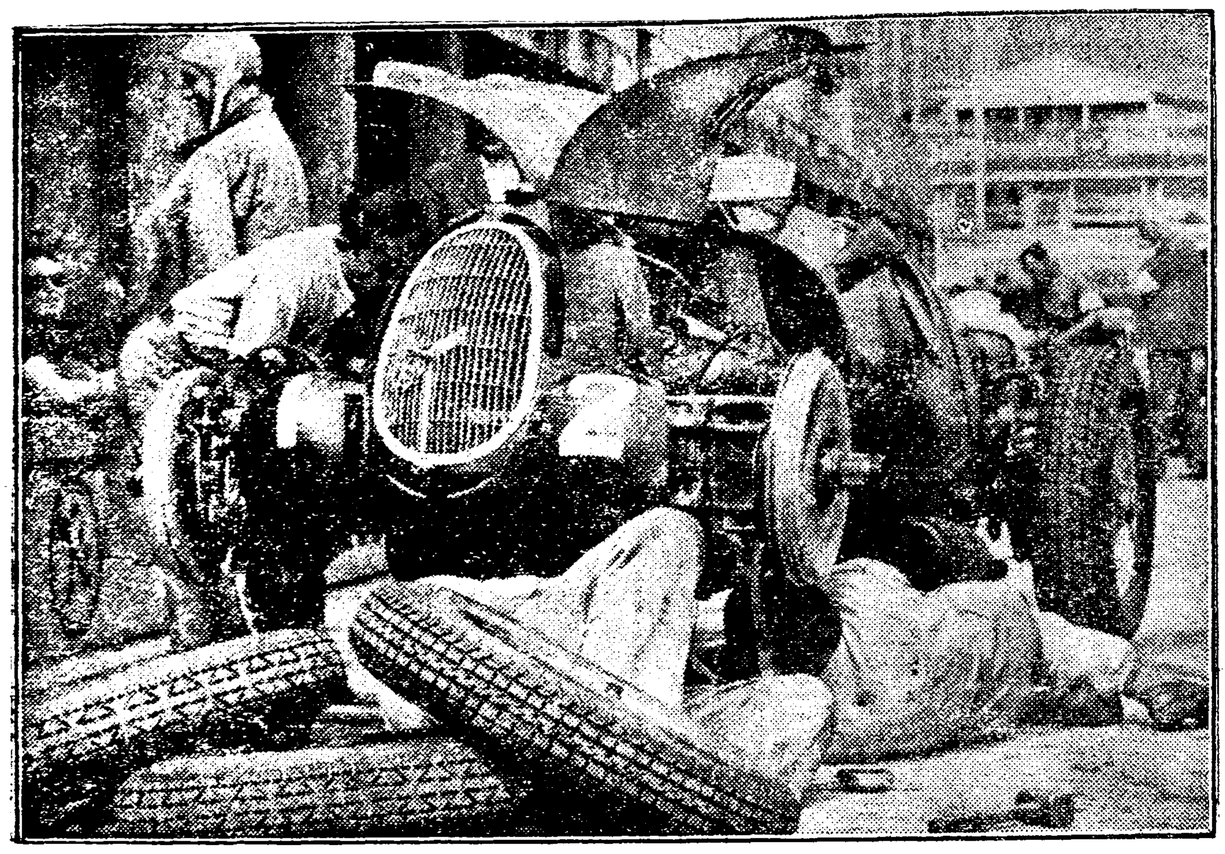

Praschenje wobruczow najważnische.
Njedźelu wotmě zo na Nürburgringu wulke mjezynarodne Eifelske wubědżowanje. Wożebite hłowubolenje czinjesche wubědżowarjam praschenje wobruczow. Psched wubědżowanjom zo tehodla wschě możne wobrucże dokładnje pruhowachu Schirner, M.

Tennižowe setkanja wo Davisowy pokal:

Němska pschecziwo Belgiskej 4 : 1 w Barlinje,
w Prazy Czěskoslowakska pschecziwo Juhoslowjanskej 3 : 2.

Němska a czěskoslowakske mužstwo stupitej potajkim do finale a setkataj zo 9. hacž do 11. julija w Barlinje.

*

Wuslědki Eifelskeho wubědżowanja na Nürburgringu.

Psched wjele tyżaz pschihladowarjemi wotmě zo pschi pschijomnym khłódnym wjedrje zkawne Eifelske wubědżowanje s motorskimi kołami a autami. Mjes motorskimi kołami mějachu BMW koła najlěpsche wuspěchi. Jendźelczan Jane doby na bjeskompreżorowym 2-litrowskim BMW kole s 1:03:05,3 (108,4 km. sa hodźinu). W rjadowni wulkich motorskich kołow s kompreżorom bě Richter na BMW s 1:03:51,1 (107,1 km. sa hodźinu) najlěpschi. We wubědżowanju 2000ccm. klaży pschińdże dotalny wobzedżeŕ zwětoweho rekorda Arn. Henne na zwojim BMW do njeszoża. Jeho sranjenja pak njejżu czeżke. Najwjetschi sajim pak wěnowasche zo wojowanju wulkich wubědżowarskich wosow. Dobycżeŕ Bernd Rosemeyr na Auto-Union doby s 133,5 km. sa hodźinu nowy Eifelski rekord. Jeho dotalny rekord běsche 131,6 km. sa hodźinu wucżinił. Jeho pschecziwnikaj Caraciola a Brauchitsch, kotrajž tohorunja wschě mozy napinachu, njemóżeschtaj Rosemeyera sbicz. Wunoschki zu scżěhowaze: 10 kołow je 288,100 km, 1. Bernd Rosemeyer na Auto-Union s 1:42:11,1 (133,5 km. sa hodźinu), najlěpschi czaż dnja a nowy Eifelski rekord; 2. R. Caracciola na Mercedes Benz s 1:43:01,4 (133,0 km. sa hodźinu); 3. M. Brauchitsch na Mercedes Benz s 1:43:56,4 (131,9 km. sah odźinu.

*

Koleżarstwo.

Pjatu etappu Schweinfurt—Mnichow doby Thierbach s Drježdżan a 6. etappu s Mnichowa do Stuttgarta (269 km.) Herbert Sieronski (s Barlina), kotryż zyły pucz zam jědżesche, s 5 mjeńschinami a 20 sek. pschedskokom dojědże w 8:35:10 psched Wenglerom a druhimi do Stuttgarta. Zylkowe pohódnoszenje: 1. Weckerling na Dürkop 49:58:07; 2. Diederichs na Phänomen 50:02:33; 3. Roth na Wanderer 50:06:20; 4. Bautz na Diamant s 50:09:58; 5. Thierbach s 50:11:37.

Sačkowe šaty
su za horce dny nieparomne
Sačkowe šaty
přijimaju wšón pót
Sačkowe šaty
škitaju před nazymnjenjom
Sačkowe šaty
Jutuja naše drohe zwjetšne košle a su jara płaćizny hódne!

Wulki skład we wšěch wulkosćach za swinych a syn. mužow a žony. Prawe Pfeiffle sačk. ječki 2,05 2,35
mužace sačk. šaty - -,88 1,10 1,48
mužace sačkowe kholowy wot 2,50
muž. sačk. kolenčk. khol. 1,10 1,35
Přepušl. muž. kosłace khol. 2,75 3,95
Dale porućam:
Hólć kolenčk. kholowy, makow. 1,95
přepuščliwe mužace košle - - 4,65
přepuščl. muž. spódn. khol. w. 2,50
přepuščliwe mužace spódnje ječki
přepuščliwe muž. košle ze zašćitom
žonj. sačk. ječki - dźěc. sačk ječki
přep. dźěc. kol. khol 1,15 1,45 1,95
přepuščl. dźěćace stańčiki -,88 -,98
žonj. lěčne trikot košle 1,25 1,95
žonj. lěčne košl. khol. 1,25 1,65 2,75
sačkowe nonajcy - sačk. nohajčki
přepuščl. žonjace korseletty 1,95
žiwane žonjace sačkowe spódnje
šaty wšěch družin

RUDOLPH
Trikotažowy wosebity wobchod
na Kěrskej drózy 16
Za kóždu wosobu, hač sylnu abo swižnu, je prawa wulk. na składze

! Autopark Willy Pätschke !
Srjedu, 16. junija, w 4 hodźinach pojědźemy do
Potsdama-Sanssouci-Barlina 11,50 hr.
(Kołojězby a wobhladanja w Potsdamje a Barlinje. — Składnosć wobhladanja wustajeńcy „Dajće mi štyri lěta časa").
Wotjědźemy wot Měšćansk. Muzeja. — Zamołwjenja na Bismarckskej drózy 12, telefon 3990, abo na MER-biurowje na Žitnych wikach 4, telefon 2140

Měšćanski omnibus
Wutoru, 15. junija, **do Mužakowskich kupjelow.** Wotjědźemy 13,30 hodźin wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 2,20 hriwnow.
Wutoru, 15. junija, **na Kotmar.** Wotjědźemy 13,30 hodźin wot Měšćanskeje zahrody. Jězba płaći 1,20 hriwnow.
Zamołwjenja na jězdny personal abo telefonisce pod čo. 2138

Wulkosć tuteje swobodneje městnosće płaći:
1 x 1,80 hr.
26 x 39,78 hr.
52 x 74,88 hr.

Blidne a taflowe ruby
Ložowe plachty
Trěnja a twjelki
Kurt Erler Žitne wiki 28

Wjele trjebanych wěcow
kiž sy z nowymi narunał, druhi pak by je hišće derje trjebać mohł, maš domach w swojim hospodarstwje. — Rjany pjenjez by dostał, je-li by je předał.
Předawar a kupc pak namakataj
so jenož w Serbach z nawěšćkom w Serbskich Nowinach. Jenož někotre dźesaćnowarje zapłaćiš za nawěšk a hriwny či wunjese předata wec.

Serbski lud
je ze swojej domiznu hłuboko zakorjeny. Wjele serbskich swójbow sydli lětstotki na swojim ródnym statoku. Tohodla kóždy Serb swoju domiznu njewuprajomnje lubuje.
Jako jich swěrny posoł, kotryž wšědnje do Serbow khodźi a wšě powěsće z našeje domizny, wjesołe a zrudne, rozšěrja, skutkuja naše
SERBSKE NOWINY
W kóždym serbskim domje měłe so čitać. Pomhajmy wšitcy, zo swójba čitarjow našeho dźenika přecy rosće a přecy kručiši zwjazk twori. To je dźensa čim nuzniše.

Přiłoha k čisłu 135

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 14. junija 1937

Tak je!

(B. Kr.)

Njeje lěpšeho hač młoda žona,
Hlej, kak wona zwjeseli so sama!
Rano da mi hubku, připołdnju dwě
Na wječor so sama ke mni sydnje, to njej zlě!

Njeje hóršeho hač starej mamy,
Zrěčniwa je wšěm a sebi samej!
Wot ranja so złobi hač do połdnja,
Na wječor sej sama na pěc lěze, to njej łža!

(Po lud. žórłe.)

Morasowa wotmołwa

Luby wujo ſ pßyczeho pſchecželſtwa!

Dołho ßym roſmyßlował, hacž bych czi pſchihodneje wotmołwy dał na Twoje njehańbicžiwe tukanje, hanjenje, pſchißkodženje a kſchiwdženje. Dny dołho ležachu mi tute njemoralne kußy w žołdku, bych tež na tajke „lěkaŕſtwo“ ſkhorjeł, njeby=li mi moja knjeni k dobremu rěczała a mje rroſchtowała. Tuž ßym ßo ſ jeje pomozu roſßudžił, ſo ſe ßebje póndu a Czi wotmołwju. Njewěm ſ wěſtoſczu, hacž ßy m j e, Fifia, měnił, tola ßu pak na mnje jako jeneho ſ wjeßnych móraßow tukali. Skoro wſchitke moje ſchtyrinohate wuje a czetki bližſcheho a dalſcheho ßußodſtwa njeſhladuja wjazy pſchecželnje na mnje po woſjewjenju „łojeŕſkeho liſta“. Hladaja kaž wuropachi na mnje abo du mi ſ pucža, hdyž mje hižo naſdala widža. Wone wſchak njejßu móraßy, ale je ßo jim prajiło, ſchto je ßo wo mojim ſtarym woßebnym rodže pißało. Tež je ßo mi to, po tróſchku hańbicžiwej kaczeńzy, pſchedcžitało, runje hdyž połožnje horſchcž czełazych koſczi wobkußowach.

To rěka: mi woſta kóſcž w ſchiji tczazy, hdyž tajkele khrobłoſcže ßłyſchach. Ale bohudžakowane, ſkóncžnje hiſchcže kóſcž ſpóžerach. Kak móže ßo tajki ſtary woßebny ſplah jenož takle wopak poßudžowacž. „Sdal ßo mi na tſi kroczele!“ — to dyrbjało mi ſ mjeswocža rěczecž! Nochzu ßo pſcheczjiwo tajkemu měnjenju dale wobaracž, tola to jene chzu pſchiſpomnicž: Wěſcže bych wſchu winu měł k tajkemu ſadžerženju, dokelž ſ dwěnohakami ßym wſchelake ſrudne wězki naſhonił, woßebje ſ tymi wjedrowymi hólczjiſkami. Najprjedy ſo mnu rjenje czjinja wabja mje k ßebi a czjinja, kaž bychu w ſawrjenej dłóni někajki dobry kuſk ſa mnje měli. A potom, hdyž ßo jim pſchibližiſch, woſcheřeraja ßo tomu, ſo běchu mje ſa kuntku poměli. Hai, pſchi tajkim norkowanju ßym hižo puki na mój tołſty khribjet dóſtał, kotrež pak někak pſchětrach, hdyž bohudžak tola ſe ßylnym kožuchom poczehnjeny. Jónu, hdyž ßo pſchi czmiczjzy wukhodžowach a ſa mojej njemjeſtu ßo roſhladowach, cžiniſche mje tajki hruby rjelpuß do měcha, po niſchkunnym hnoju ßmjerdžazym, tyknycž a by mje wěſcže wotnjeßł. Ale byrnjež tołſty a kulojty byl, ßym tola ſpěſchny a hibicžiwy, hdyž dyrbi to bycž. To leži w mojim ſplahu. Niž jenož, ſo tutemu dwěnohatemu hepjelej, kiž ßo wěſcže ſ fantaſtiſkimi ſchamałnymi mrſhliczkami noſcheſche (najſkěrje dyrbjach w pónoji ſkónczjicž), kruczje ßwoje ſuby pokaſach — ně. kußnych jeho a to niž runje ſ waha! S tym wumóžich czeſcž mojeho zyłeho ſplaha, ſ kotrymž chzedža ßebi na kuntku hracž, wo kotrymž dyrbjeli ſnajmjeńſcha ſtarſchi ludžo wědžecž, ſo ßmy my moraßojo ſe ſtarodawna wumołani łójerjo ſchczjurkow (wulkich myſchi. [illegible] ßo hižo, hdyž bě trěbne było, na wulke rěſniſke pßy ſmužile, dokelž móžachmy ßo na ßwój tołſty kožuch bjeſe wſcheho ſpuſchczecž.

Na dalſche poroki nochzu džiwacž, ale chzu — po ſtarym praſenju — jako mudriſcht popuſchczjicž. A potom je mi czjeſczjena redakzija nawdała, ſkrótka a jadriwje ßo wuſchczowkacž, dokelž ßu Nowiny ſa mudriſche wězy trěbne hacž ſa tajku pßycžu hewrjekańzu a roſkoru, hewak mohło moje dołhe kožane wuſprawnjenje do papjeroweho koſcha ſleczjicž. Tež mje ſkónczjnje wujedna, luby wujko, ſo chzeſch prjedy abo poſdžiſcho ßo ſe ſchkitarjom mojeho ſplaha ſtacž. Měnjenje tych dwěnohaczow wo moraßach je zyle wopaczjne. A ſchtož je něhdy ßerbſki pěßnjeŕ wo nami baßnił, to ßnadž ßo poczahuje na naſchich prjedownikow. S tym mi wjazy njepſchińdžcže! Potom je zyle prawje: tež moraßojo maja duſchu, ßo wě dobru! Ale jenož ſa tych, ke kotrymž móžemy ßo dowěricž. Na moje pſchecželſtwo móžeſch ßo potajkim wo měrje ſpuſchczecž. Schto druſy wo mni myßla, je mi zyle ßmorže.

S poczjeſczowanjom Twój Fifi,
ßobuſtaw ſplaha moraßow. -o-

Kóždy pomhaj přećiwo lěsnym wohnjam!

Němſki lěßaŕſki miſchtr Hermann Göring je ßlědowaze namołwjenje wudał:

„Kedžbu! Němſki lěß w ſtraſche! Horza žołma a jeje wuſkutkowanja wosnamjenjeja najwjetſchi ſtrach ſa jene najwažniſchich žórłow němſkeho ßurowiſneho hoſpodaŕſtwa, ſa němſki lěß. Tehodla woczakuju, ſo kóždy ludowy towaŕſch wſchitko czjini, ſo by tutón ſtrach wot naſcheho najhódnoſtniſcheho ludoweho kubła a jeneje najßylniſchich ſepjerow ſchtyrilětneho plana wobroczjił. To płaczji woßebje ſa wulětnikow, kotſiž w lěßu woczeŕſtwjenje wot wſchědneho džěła pytaju. Najhłowniſcha winowatoſcž kóždeho ludoweho towaŕſcha je, ſo wſchitke ſakaſy wo kurjenju, ſadžěłanja wohnja atd. w lěßu dokładnje wobkedžbuje. S niž ſe ſamyßłom, ale jenož ſ khłoſtajomnej lohkomyßłu ßo huſto njeßměrne hódnoſcže ſnicža.

Kóždy ma prawo, ſłóſtnika, kiž ßo na naſchim lěßu pſchehrěſchi, hnydom ſajecž a wyſchnoſczi woſjewicž. Schtóž ßo wohnja dohlada, ma to po najſpěſchniſchim puczju najbližſchemu polizajſkemu abo lěßaŕſkemu měſtnu woſjewicž. Kóždy dyrbi ßo pſchi haſchenju wobdželicž.

Krucže woſtanje ſakaſane:

1. w lěßu abo pſchi kromje lěßa kuricž;

2. w lěßu abo pſchi kromje lěßa woheń ſadžěwacž;

3. w lěßu abo pſchi kromje lěßa woheń miſchkricž, ſapalki abo ſapalaki ſapalecž. Kóždemu, kiž tute poſtajenja ſa ſchkit naſcheho lěßa pſcheſtupi, hroſy hnydom ſajecže, najwótriſche ßudniſke khłoſtanje a połne ſarunanje naczjinjeneje ſchkody.

W Barlinje, 11 junija 1937.

Němſki lěßaŕſki miſchtr (podp.) Hermann Göring.

Schkitajcže naſche lěßy pſched wohnjom.

Statny lěßny miſchtr, miniſterſki pſchedßyda generalny wyſchk Hermann Göring je nuſne namołwjenje na wſchěch ludowych towaŕſchow wudał, w kotrymž wo ſchkit lěßow pſched wohnjom namołwja. Kóždy je woprawnjeny, człowjeka, kotryž ßo na naſchich lěßach pſchehrěſchi, hnydom ſajecž a wobſkoržicž.

(Scherl Bilderdienſt, M)

Wo wulkej duchownej nuzy serbskeho luda na Braniborskej synodźe lěta 1884

(Skónčenje.)

W Lipsku je Pawoł Broniš za našu saksku krajnu cyrkej z najwjetšim žohnowanjom skutkował. Lipsk pomjenowa sebi jeho za swojeho čestneho měšćana. — Wón běše woprawdźe z wobhnadźenym prědarjom, muž kaž skała, japoštoł po Božej woli. — Delnjołužiscy Serbja jeho njejsu zabyli. — To so raz zjewi na hnujace wašnje! — Hdyž běchu w času swětoweje wójny wšitke žiwjeńske cyroby jara žadne, zhonichu Dešnjanscy burja, zo syn jich něhdušeho dawno zemrěteho fararja w Lipsku wulku nuzu ćeŕpi. A pósłachu jemu cyrobu z ródneje wsy. — Pank běše ze sobustawom braniborskeje synody a běše jako tajki na posedźenju synody 8. 11. 1881 namjet stajił, zo by braniborski konzistorij wulkej duchownej nuzy serbskich wosadow wotpomhał, a namjet běše so jenohłósnje přijał. — Po třoch lětach zhromadźi so Braniborska synoda z nowa — a nětko měješe so wo tym jednać, w kajkej měrje běše so stajeny a přijaty namjet přez konzistorij přewjedł. — Nuza wołaše k njebju! — W pruskej Hornjej Łužicy běše na 12 fańskich městnow njewobsadźenych; w Delnjej Łužicy hišće wjele wjacy. —

Jednanje sta so na čestnym posedźenju synody:

Wyšši serbski fanař Broniš běše na konzistorij prašenje stajił: „Što je so po skónčenju 3. braniborskeje provincialneje synody wot kralowskeho wysokodostojneho konzistorija k pomocy na duchownstwo studowacych Serbow stało?“ — Wo tym měješe so rěčeć. — A jako prěni porěča zapósłanc rytmištr zemjan z Götz z Němješka, kiž hižo dawno mjez Serbami bydleše, jich jara derje znaješe a běše z jich sprawnym přećelom.

Wón rěčeše ironiscy a jěrje: „Kralowske konzistorstwo na tuto prašenje wěsće wotmołwi: Ničo! A budźe so dale prašeć: Što ma so stać? Ja chcu tu jenož wuprajić, što so njesmě stać, mjenujcy: D u c h o w n i n ě m s k e h o j a z y k a s o n j e s m ě d ź a p o s t a j i ć n a s e r b s k e f a r y. S ł o w o B o ž e s o n j e s m ě w c u z e j r ě č i p ř i p o w ě d a ć, j e n o ž w m a ć e ŕ n e j. Zda so, kaž zo by přeněmčowanje z gwałtom wotmyslene było. Duchownych tótkow serbskeje rěče sčinić njechamy. Hewak dyrbjeli so na wulku wutrobu toho wobroćić, na kotrehož so swěrnosć poddanow hišće ženje podarmo njeje wobroćiła.“ — Wón měnješe wulkeho stareho kěžora! —

Na to rěčeše konzistorialny presidenta dr. Hegel. Z jeho słowow je nam wosebje tole hišće ważne, štož posłownje podamy:

„Ja móžu wobswědčić, zo je konzistorstwo wo cyrkwinej nuzy serbskich delnjołužiskich wosadow husćišo wuradźowało a sebi swěru přemyslowało, kak bychu jej mohli wotpomhać. Přede wšěm mam tu přisłušnosć wuzběhnyć, zo je tuta nuza wěc wobstajneje starosće generalneho superintendenty dra Büchsela była, kiž je wosebje Delnju Łužicu lubował. M y s m y c y l e w o t t e h o z d a l e n i, s e b i n a p ř e n ě m č e n j e s e r b s k i c h w o s a d o w m y s l i ć. S e r b s k i l u d j e d o s p o ł n j e c y r k w i n s k i a p o b o ž n y a n i h d ź e w c y ł e j p r o v i n c y n j e j e t a k t w j e r d ź e z a k o r j e n j e n e c y r k w i n s k e w a š n j e k a ž t u, n j e j e t a j k a l u b o s ć k B o ž e m u s ł o w u, t a j k e č e s ć e n j e d u c h o w n e h o z a s t o j n s t w a, w o t č e h o ž j ó n t e ž w š i t k e i d e j e a n a d b ě h o w a n j a n ě t č i š e h o č a s a w o t w j e s ć n j e j s u z a m o h ł e. J a m o h ł c y ł y r y n k h n u j a c y c h p o d a w k o w n a s p o m n i ć. — Z cyrkwineho stojnišća nimamy cyle žaneho přikhilenja, na někajke wašnje Serbstwu napřećiwo stupić; a nas hłuboko boli, zo jim to, štož serbske wosady trjebaja, serbskich duchownych do dosće dać njemóžemy. Konzistorstwo njemóže žanych duchownych zwjesć. Na duchownych w cyłej provincy pobrachuje: Ta nuza wukhadźa z powšitkownych wobstejnosćow; wona leži we wobstejnosćach nabožneho žiwjenja w němskim kraju. W serbskich wosadach powjetšuje so tuta nuza z tym, zo serbskich theologow njeje. Wšo dyrbi potajkim na tym ležane być, zo bychmy jich dostali. Hižo wot lěta 1860 sem je minister na namjet konzistorija stajnje lětnu mzdu přizwolił za wučerja serbskeje rěče na gymnaziju w Khoćebuzu. A tute rozwučowanje je tež płódne było. Štož nětko stajene prašenje same nastupa, dha tu zdźělu, zo je konzistorij 1881 ministrej z nowa wozjewiło, wón chcył tež na přichodne lěta tutu mzdu — 300 hr. — přizwolić. Jemu je so tež namjet synody připósłał. — Tuž při tym wostanje. Ličba serbskich a němskich wučomcow, kiž tute hodźiny wopytaja, je wulka dosć. Druhi puć je, zo na duchownstwo studowacym Serbam stipendije dawaju. Zo by k tomu kraj srědki poskićił, je jara njewěste. Ale towarstwo je so załožiło, kiž pjenjezy hromadźuje, zo bychu so tak stipendije na duchownstwo studowacym Serbam dawać mohłe. Wjacy konzistorstwo činić njemóže. Při wobsadźenju wuprózdnjenych serbskich zastojnstwow so stajnje na to hlada, zo by wosada serbskeho duchowneho dostała. Hdźež je dźěl wosadnych němski, a serbski duchowny njeje dostać, dha so němskemu duchownemu poruči, zo ma wjacy króć za lěto so wo to starać, zo by so starym ludźom wot susodneho serbskeho prědarja Boža wječeŕ w serbskej rěči wudźěliła. My so wšeho hladamy, štož by na gwałt podobne było. Ze serbskeho luda wukhadźa mało duchownych. A hdyž tajcy su, dha jich tola nichtó nuzować njemóže, zo w Serbach wostanu. Tak je na př. superintendent

Powěsće z cyłeho swěta

Cježke wobkhadne njeſbožo w Lipsku.

Pjatk dopołdnja krótko po 10 hodź. ſta žo na Halleſkej drózy krótko pſched kſchižowaniſchczom ſ Lindenthalſkej dróhu cježke wobkhadne njeſbožo. Do měſta jědzazy cježity awtowy cžah Drježdžanſkeje zigarettoweje fabriki ſajědže do ſadneho dźěła pſchiwěſchaka nadrózneho želeſniſkeho cžaha cžary cžo. 10. Sadni dźěł želeſniſkeho cžaha žo dospołnje rosbi a tež hewak žo želeſniſki cžah cžožzy wobſchkodźi. Cježity awtowy cžah žo tohorunja jar cježzy wobſchkodźi, tak ſo dyrbjeſche žo wotwlez. Pſchi tym žo tež 6 woßobow khětro jara ſrani, wone dyrbjachu žo do khorownje dowjeſcź. Wjele lohkoſranjenych móžeſche žo do žwojich bydlenjow puſchczicź.

Wobkhadne njeſbožo w Apenninach.

W Apenninach w Italſkej pola wſy Vairo něhdže 60 km. wot Parmy ſdalenej, ſajědže ſ 30 putnikami wobſadzeny awto do jemu napſchecźiwo pſchikhadźazemu cježitemu awtowemu cžahej. Awtobuß ſ putnikarjemi pſchińdže pſchi tym ke kromje dróhi, hdźež ſemja popuſchczi, tak ſo žo awto po naßypje žo pſchewalejo dele cźißny. Pſchi tym žo jena žona ſabi a 22 druhich woßobow žo cježzy ſrani. 8 cježkoſranjenych dyrbjachu hnydom do khorownje dowjeſcź.

Nowy pſchipad wotwjedźenja w Amerizy.

Bohata žona žo na ſpodźiwne waſchnje ſhubiła.

Wulki pohórſchk ſbudźi tu potajne ſhubjenje w Newyorkſkej towarſchnoſcźi derje ſnateje knj. Alicy Parſoneje ſ jeje krajneho žydła w Stonybrooku na Long Islandu. Tutu žonu, kotraž je jara ſamožita a ſ druhimi ſamožitymi žwójbami pſchiwuſna, žu najſkerje wotwjedli. Wotwjedźerjo ſawoſtajichu liſcźik, kotryž žo w jeje awcźe, bliſko jéje doma ſtejazym, namaka, w kotrymž žo mandźelſki namołwja, ſo by 25 000 dollarow wukupneho pjenjeſa ſapłacźił a w kotrymž jemu hrožachu, ſo žwoju mandźelſku ženje wjazy njewuhlada, jeli ſo podawk poliziji woſjewi. Mandźelſki pak bě tola poliziji podawk ſdźělił.

Žałostny njeskutk jeneje maćerje

Sabi žwoje 3 dźěcźi, ſo by žo mohła woženicź.

Wot lěta 1929 dźělena 32 lět ſtara Hana Beyerowa rodź. Rottkez w Landsbergu žobotu ſe žekernym wuchom žwoje tſi ſpjaze dźěcźi 8, 10 a 11 lět ſtare, ſabi. Potom dźěcźi ſwobleka, ſawjaſa jim na ſpodźiwne waſchnje hłowy a ſkhowa cźěła we kožu. Dźeń po mordarſtwu pſcheproßy polizija Beyerowu k žebi, hdźež měješche žo mjeńſchich jebanſtwow dla pſcheßłyſchecź. Wuſtupowaſche tam zyle měrna, ſo na njej nichtó nicžo podhladneho njepytny. Saſtojnizy njebychu wo njeſkutku ſhonili, hdy by žo mordarźyny bratr ſa dźěcźiim njepraſchał. Wu rěcže jeho žotry jeho tak ſnjeměrnichu, ſo ſkónčnje poliziju proſchešche, ſo by należnoſcź pſchenytowała. Pſchi tym cźěła dźěcźi we kožu namakachu. W nozy po mordarſtwje měješche Beyerowa žwojeho nawoženju, italſkeho pucźowanſkeho dźěłacźerja Favaro, wot kotrehož dźěcźo wocźakuje, pſchi žebi. Favaro wudawaſche, ſo je najmłódſcheho hólcźeza morweho we kóžku leżo widźał. Na jeho praſchenje bě Byerowa wotmołwiła, ſo je awto dźěcźo pſchejěło. Póndźelu dźěſche na to ſe žwojim nawoženju na pſchekhodźowanje. S naiwjetſchej ſymnokrejnoſcźu wuſna žo pokaje pſchi polizajiſkich pſcheßłyſchowanjach. Běſche mordarſtwo ſkucźiła, ſo by pſchecźe žwojeho lubeho dopjelnika, kotryž jej pſchezo ſaßo wospjetowaſche, ſo by žebi ju wſał, hdy bychu dźěcźi ſ doma bnje. Też Favaro jajachu

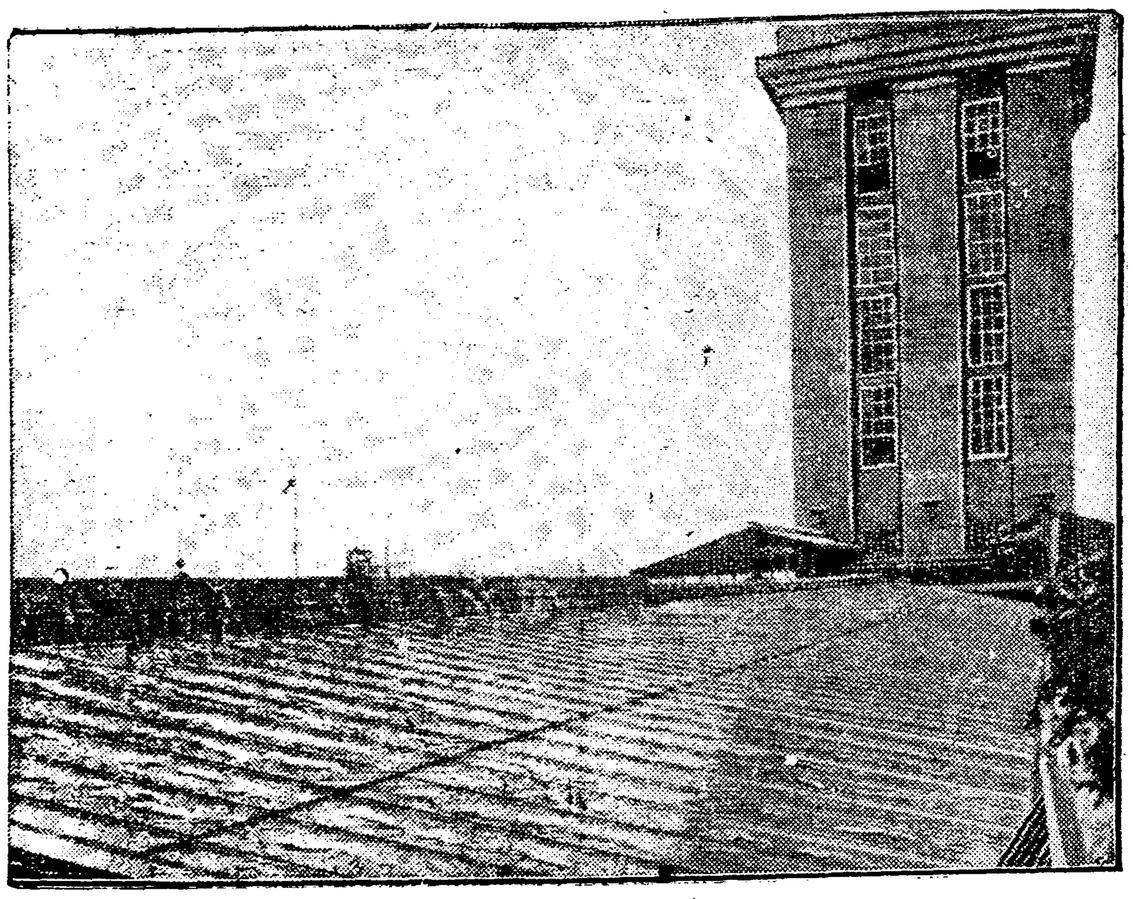

Tſěcha němſkeho doma w Pariſu žo ſ wodu khłódźi.

Němſki dom na Pariſſkej žwětowej wuſtajeńzy wobžedźi w tutych horzych dnjach woßebje ſchwarnu naprawu, mjenujzy khłódźenje tſěchi ſ wodu, ſchtož wěſo žo też w ſnutſkownych měſtnoſcźach wuſkutkuje. Tuta naprawa žo jara wobdźiwa. Na wobraſu widźimy derje tutu khłódźazu naprawu. (Scherl Bilderdienſt, M.)

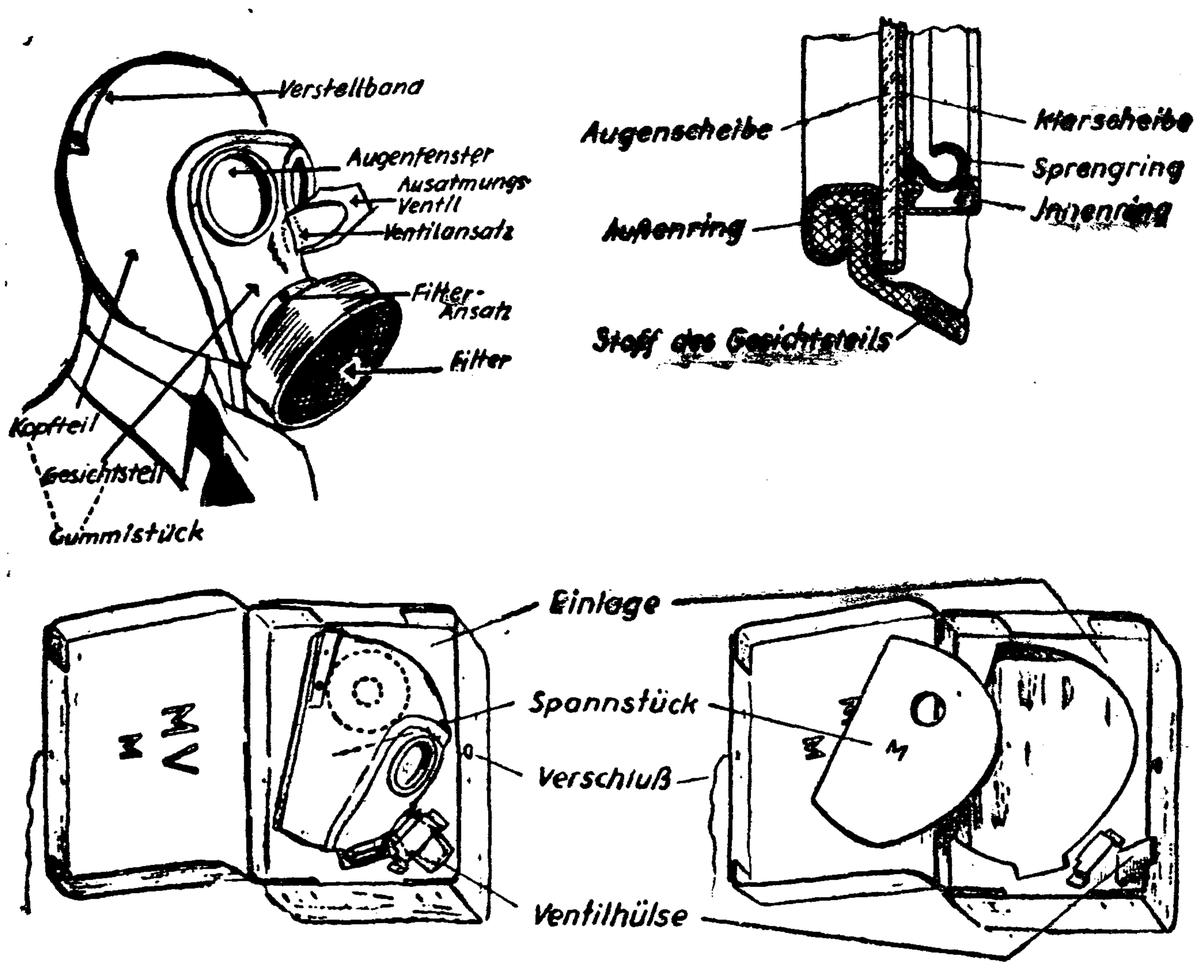

Płunowa maſka ſa wſchěch.

Hornjſche ryßowanki pokaſuja nam podrobnoſcźe noweje ludoweje maſki pſchecźiwo płunej, kotruž maja w ſtacźenju w pſchichodźe wobžedźecź. Jara ważne pſchi tym je pſchiprawa wócźneho woknjeſchka, kotruž nam wobras na prawym boku horjeka nadrobnje pokaſuje. S cellona wobſtejaze wócźne woknjeſchka ſarucźa daloki roshlad. So tute woknjeſchka njebychu pſchi dychanju ſaběžałe, žu woßebite jaßne woknjeſchka pſchicźinjene. Pſchi pospytach ſ tutymi woßebitymi woknjeſchkami njejžu woknjeſchka też pſchi 4-hodźinſkim noſchenju ſaběžałe. Ryßowanki deleka pokaſuja nam jednore ſawalaenje maſki w kartonje.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Pank w Lipsku delnjołužiski Serb. Štó by jeho mohł a chcył w Serbach zdźeržeć?“ —

Na tute zawěśće rozumne a přećelne słowa zastupjerja konzistorija wotmołwi hnydom wyšši farař Broniš z Khoćebuza. Jeho słowa su nimo měry zajimawe! — Hišće dźensa nas najnutrnišo jimaja. — Tutón wubjerny nadobny knjez je tole prajił:

„Ja sym sam Serb a mam serbsku wosadu ze 6000 a němsku ze 11 000 dušemi. Stawniskemu zakonju (kiž jenož swětne wěrowanja mózne sčinješe bjez cyrkwineho žohnowanja atd.) napřećiwo steji moja němska wosada kaž dźěrawa murja; serbska wosada pak kaž twjerda murja, dc kotrejež so žana dźěra wutřělić njehodźi. Ja mam za cyrkwinscy zmyslenych Serbow wutrobu a sym při tom tola z wutrobu Němc. Třom serbskim žonam dyrbjach raz Božu wječeř wudźělić: jena běše khroma, druha slepa a třeća nimale hłucha. — Te tři přeco hromadźe kemši přikhadźachu. Ducy kemši so wodźachu. Na kemšach sedźachu přeco hromadźe. Ta jichtna měješe bibliju w rukomaj, ta slepa připosłuchaše, a ta hłucha čitaše w bibliji. Njeje to krasnje? Tajki hłód po Božim swjatym słowje! — Před někotrymi lětami je so khudy serbski studowacy, dokelž žanych srědkow njeměješe, ze zadwělowanjom pod lokomotivu ćisnył. — Ja sym 1500 hriwnow za studowacych Serbow nahromadźił a sym so wjeselił, zo móžach khudemu studowacemu Serbej mały dar přepodać. Dwaj młodźencaj staj nětko prěnje pruhowanje wobstałoj a bórzy druhe sčinitaj, a nam je wjesele, zo móžachmy wobeju hišće někak podpjerać při jeju studijach. — Ja njecham njeprawe hordźenje z wulkej narodnej myslu, ale ja chcu, zo bychu Serbja křesćijenjo, evangelscy byli z pomocu Božeho słowa; a wšu česć tajkemu zbytkej naroda. Před 1000 lětami Němcy jich přewinychu. Ale woni njejsu žana rozpadanka, kaž stołp, kiž może přez nóc padnyć Tysac lět dołho steji tón mały narod. Štó wě, kak dołho ma hišće stać? Tuž njech tu khwilu, kiž hišće steji, přebywa w přitwarkach Božeje swjatnicy. Ja wěm, zo su misionarojo hišće maćeŕnu rěč 300 ludźi sylneho zbytneho naroda wukli.“ — Tuta rěč so wot wšitkich přitomnych zastupjerjow wyšnosće, synodalow a wysokich knježich z powšitkownym přihłosowanjom přija.

Debatu skónči kralowski komisař, president konzistorija dr. Hegel z tutymi słowami:

„Hdźež móže konzistorij nuzne žadanja Serbow dopjelnić, tam to z wjeselom čini. Wyšnosć ma jenož jara mało stipendijow za Łužičanow rozdźělić. Hdyž pak so serbski kandidata zamołwja, dha jemu stipendij z radosću přiwobroćimy; stajnje pak ma też wón w swojim žiwjenju, w swojich studijach so k tomu khmany a dostojny wopokazać. My smy mjez druhim też za dźěći serbskeho wučerja, kotrež na gymnaziju přebywaju, podpjeru wot ministra wuskutkowali w tej nadźiji, zo budźa theologiju studować. Ani z cyrkwineje, ani ze statoweje strony njeje žadyn wotpohlad, narodnosći Serbow škodźič. Woni su wšak też krući a swěrny Prusacy, a pansłowjanske wotpohlady njebychu tam cyle žaneho wuhlada měłe. Serbja su dospołnje swěrny lud.

Tute cyłe jednanje, krasne słowa, kotrež so tehdy wo našim ludźe rěčachu, wulka přećelniwosć, z kotrejž so słowa wot wšitkich kruhow přijachu, nas dźensa hišće wozbožuja. — Z pruskeje statneje strony je so tehdy zawěśće našemu ludej po możnosći pomhało. — A za to smy jej dźensa hišće dźakowni. —

Kózylist kćěje!

W derje pěstowanych sahrodkach na wsach, na parkowych ſcźežkach kubłow abo ryczerkubłow, druhdy też žamotnje pſchi płocźe abo na pohrjebniſchczach, w naſchich rjanych wukhodźowaniſchczach w měſtach, nam ſpodźiwna žylna wóń pſcheradźa, ſo tu kózylist (Jaßmin) kcźěje. Schtó njeby ſnał tute cžerſtwoſelene kerczki ſe žwojimi ſchěrokimi hałožkami, podołhojtymi łopjeſchkami a běłymi abo žłabje naczerwjeń kwětkami, kiž pſchezo po tſjoch na jednym kijeſchku we wobłuku ſelenych łopjeſchkow žedźa. Podołhi kwětki je kaž trubjelka, ſ kotrejež kukaju ſchtyri łopjeſchka a žrjedź nich žedźi kocholk ſ kopizu běłych, ſe žołtej khójcźku debjenych nitkow. Wóń kózylista je žylna, žo ſda być měſcheńka wſchěch kcźějazych kwětkow dohromady. Wona dopomina naß, hdyž kwětki do jſtwy ſtajimy, na wóń, kiž žo ſchěri, hdyž cźěło w pyſche wěnzow na marach leži. Tohodla kwětki kózylista rad do jſtwow njeſtajamy, dokelž lubujemy pſchitomnoſcź, hacžrunjež njeje druhdy žłóncžna. Wobdźiwamy też radſcho kózylist w pſchirodźe. A tak ſchkita žo kózylist žam pſches žwoju žylnu, žamo hłowubolenje ſawinowazu wóń pſched rubjeżnym poczinjanom tak někotreho cźłowjeka, kotryž che: kerczkam a kwětniſchczam rubicź jich rjanoſcź. A ſawěſcźe, běłe kwětki kózylista w ſelenym wobłuku łopjeſchkow ſpožcža tola rjany, wabjazy napohlad! Tuž wotewrmy wocži ſa wſcho rjane w kcźějazym naležu, ſo bychmy ſbožo pſchijimali, kiž nam runje nětko Boža pſchiroda w tajkej bohatoſći wobradźa.

Wěš tole hižo?

Dźensa ſo w Němſkej 40 000 ha wumělscy skrjepoli. Po wobſtatkach wody pak by ſo dało 5 000 000 ha zemje skrjepolić. Z wumělſkim skrjepolenjom móžeš w přerězku wunošk wo 200 hač 300 hr. na hektar powjetšić. Wjetše wunoški, kotrež ſo docpěć hodźa, runaja ſo 2 000 000 hektaram wjacy zemje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoleń. Čišć. J. Čyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 136 | Budyšin — Wutoru 15. junija 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Prěni Frankowi wojacy w Bilbau

Póndźelu rano su prěnje wotdźelenja nazionalneho wójska hač k prěnim twarjenjam Begony dóšli. Begona je dźěl města Bilbaa.

Bolschewikowsko so na lohke wójske wojowanja wobmjerjowachu. Nazionalni lětarjo su w Bilbaoskim pschistanje a na dróhy do Santandera wulke czrjódy czekajcych wobkedźbowali. Ssobotu su so nazionalni psches stejischeza zjelwjenych, kiž so Gallo-stejischeza mjenuja, w schěrokosći 3000 metrow pschedrěli. Sswoje dobywje běchu hač do njedźele wječora na njehdźe 15 kilometrow powjetschili. S tym je „jelejne paßmo" bolschewikow wokoło Bilbaa zwoju taktiku hódnosć shubilo.

Se Schpaniskeho města Duranga so powě, so su wjednizy baskowskich bolschewikow njedźelu Bilbao wopuschczili a su do Santandera czeknyli.

Artillerija nacionalnych strěla do Bilbaoskeho pristawa

Tři franzowske parniki, kiž chcychu póndźelu zbroju do Bilbaa dorjeczeć, dyrbjachu so wróćić, dokelž artillerija nazionalnych hač do Bilbaoskeho pschistawa strěla.

Kaž so z Parisa powě, pschećiwjenje bolschewikow w Bilbaa popuschczuje. Ssylne bolschewikske czrjódy po dróhy do Santandera zosaju.

Franzowska powěsćernja „Havas" z Bayonny powě, so je franzowski konsul Casteran se swojej gwólbu a wschěmi konsulatowymi shužbnymi měšanami baskowske hłowne město Bilbao wopuschćił. Wón so w nozy z wutorje w franzowskim pschimórskim měsće St. Jean de Luz wočakowasche.

Štyri mocy w Londonje so dojednałe

Kaž so z Londona pische, su rozrěčowanja jendźelskeho swonkowneho ministra Edena z němskim, italskim a franzowskim pósłanom zwotnu k połnemu dorěčenju dowjedle wo wuměnjenjach směrowanja położenja, kiž je z cjišnjenjom bombow na łódź „Němsku" nastała.

Tuto dojednanjewobšahuje tekst noty, kotruž jendźelski swonkowny minister po poruczenosći schtyrjoch mocow na wobě stronje w Schpaniskej pósłasche. W nocze so wěste rukowanja pschećiwo wotpjetowanju tajkich pschipadow sa pschichod zadaju.

Hišće zwotu je pschedźyła neutralnostneho wubjerka wschitkim mocam neutralnostneho wubjerka powěsć dał, so bychu jo na wědomje wzałe. Kaž so powě, je jendźelske knjeżerstwo notu póndźelu pschećiwnymaj stronomaj w Schpaniskej pósłało.

Doręczenje štyrjoch mocow

Ssobotnjiche doręczenje schtyrjoch mozow wopschija dwaj dźěle: doręczenje schtyrjoch mozow wo wopschijeczu noty, kotruž Eden schpaniskimaj stronomaj pósłasche, a doręczenje schtyrjoch mozow mjes sobu. Schpaniskimaj stronomaj so źiłedowaze sdźěli:

I.

a) Wobě stronje namołwjataj so k wurasnenu pschilubjenju, so zuse wójnske łódże na morju a druhdże wobkedźbujetej a so postarataj, jo so jich lětarske a wójnsko-łódźiłowe mozy tuteho pschilubjenja dźerża.

b) So so njeběchu zuse abo kontrollowaze łódże, hdyž w pschistawje teje abo tamneje schpaniskeje strony leża, pschebładawschi nadpadże, so wobě stronje namołwjataj, so bychtej so je schtyrimi mozami dojednałej wo liśišnje schpaniskich pschistawow, hdyž móża kontrollowaze łódże pósłać, a wo mjesach bjesstrachowych paßmow.

c) Schtyri mozy schpaniskimaj stronomaj zdźěluja, so wone kóżde sranjenje postajenjow, kiž so jenej tutych mozow stanje, jako należnosć wobhladuja, kiž wschitke mozy nastupa. Tehodła so wone potom hnydom wo naprawach šamosakitanja srěcza. Pschi tym nahłady potrjechenjeho knjeżerstwa wožebje wobkedźbuja.

II.

Pschi sestajenju teksta zdźělenja za schpaniskej stronje běchu schtyri mozy pschesjene, so so dla dypka c) tak ruce kaž móżno k wuradźowanju wo sakroczenju sendu. Pschi wuradźowanju chcedźa so wschě schtyri mozy wo spěchne dojednanje prózowacć. Hdyž pak so pschi wěstym pschipadze za wóstch pschimérjeny czaj njemóża dojednacć, ma kóżde knjeżerstwo prawo, so chcedźa zame swoje stejischeco wumělni. Schtyri mozy su so tež dojednałe, so chcedźa po możnosći žylne mjeńenarodne dowěrjenje dozpěć a kładu ważnosć na te, so so neutralny a mjeńenarodny kharakter kontrollowańskeho systema wušěkuje. Tehodła su swólniwe, neutralnostnemu wubjerkej hjes kondźenja praktiske namjety za to k pruhowanju pschedpołožeć.

Wutrobne rěče w Budapestu

Němski swonkowny minister zwobodny knjes z Neurath je pschi swojim pschebywanju w Budapeshu zobotu popołdnju italskeho wupósłanza hrabju Vincia a awstriskeho wupósłanza Bara z Baarenfelda pschijał. Wuherški swonkowny minister z Kanya je zobotu k czesći němskeho swonkowneho ministra hosćinu wuhotował.

Pschi tutej wječornej hosćinje so pschipitnej rěcži dźerżeschtej. Minister Kanya Neurathowy wopyt niz jenoż swjeżeluzy abo też wojnamjazy podawk mjenowasche, dokelž je to prěni krócz, so je nawjednik němskeje swonkowneje politiki wuheršce knjeżerstwo hamtizy wopytał. Dopomnjeće na zławne wojowanje pschećiwo shromadnym pschećiwnikam je a wostanje žiwe we wutrobach. A też w nětčišim bědźenju wo zwobodne a měrne wuwicje krajej we pschećelstwje a dwěrje k zebi stejitej.

Němski swonkowny minister zwobodny knjes z Neurath wotmołwi, so je to, so je wón jako swonkowny minister noweje Němskeje do starehо dostojneho wuheršeho hlawneho města pschischoł, widomne znamjo za stare pschećelstwo, kiž je so we wotešim bratrowstwje wupruhowało. K temu wón doda, so Němzy na stajne shubschenje wschěch poczahow z Wuheršej najwjetšu ważnosć kładu.

Němski swonkowny minister z Neurath je wuheršemu ministerstwu presidentej Daranyschej a swonkownemu ministrej z Kanyi zasłužbny rjad němskeho worjoka pschepodał, kiž je wjednik zjimaj spožčił.

*

Pschi zwojim pschebywanju w Budapeshu je němski swonkowny minister z Neurath pschi pomniku za wuheršich rjekow wěnz położił. Tehorunja němski swonkowny minister k rowu semrěteho ministerskeho presidenta Gömbóša, tuteho zwórneho pschećela Němskeje, wěnz położi.

Italska młodźina na wopyće w Němskej

W dwěmaj wožebitymaj czahomaj je njedźelu dopołdnja na Mnichowske hłowne dwórnischcžo z Italskeje 1200 fobustawow italskeje młodźinskeje organisazije Ballile, mjes nim 120 holzow, pschijěło.

Woni po krótkej pschestawzy do Barlina wotjědźechu a tam njedźelu w nozy dojědźechu. Italsku młodźinu nawjeduje statny podsekretar Ricci.

Jich prěni pucz w Barlinje wjedźeschе k czesnemu pomnikej pod lipami, hdjež wjednik italskeje młodźiny statny podsekretar Ricci wulki ławrjeżowy wěnz położi.

„Móc z radosće" a NS-kulturna wosada hromadźe dźěłatej

Na zhadźowanju organisazije „móz z radosće" w Hamburgu je dr. Ley w pschesjenosći z wjednikowym poruczeńzom Alfredom Rosenbergom wojsewik, so staj so wobaj srěczałoj. Na załkadje tuteho srěczenja budźe pschichodnje shromadne skutkowanje „mozy z radosće" z NS-kulturnej wožadu w shromadnym wobłuku kulturnych sawjedźenjow „mozy z radosće" mózne. Pschi tutym shromadnym dźěle maju so zwótonahładowe a kulturne zažadne myzle Rosenbergowe wuwujicz.

Dr. Kung pola wjednika.

Wjednik a němski kanzler je njedźelu na Obersalzbergu w Němskej pschebywajcego chinejskeho finanzneho ministra dr. Kunga pschijał. Pschi tutej zkładnosći dr. Kung wjednikej někotre wumělstwowe pschednjety se zwojeje domizny pschepoda.

Franzowski wopyt pola němskeho letarstwa.

50 offizjerow a kadettow franzowskeho kubłańskeho kschižaka „Jeanne d'Arc", kiž we wójnskim pschistawje w Kielu leži, je na pscheproschenje němskeje letarskeje brónje pjatk letanischcžo nadmórskich letadłow w Holtenawje wopytało.

Hodźa po puću do Bukaresta

Pschedsyda czeskosłowakskeho knjeżerstwa dr. Hodźa je njedźelu wječor do Bukaresta wotjěł, hdjež wutoru dojědźe a hač do srjedy w poknozy zawostanje. Potom z rumunskim ministerskim presidentom Tatareskom do Turna-Severina pojědźe. Na tutej zdźe w Kledowje zuhosłowjanski ministerski president dr. Stojadinowicz k nimaj pschisłupi. W Turnje-Severinje so ministerskaj presidentoju statow Makeje ententy na jědu po Dunaju podadźa. Pschi pokaczowańskich wuradźowanjach na tódźi budźe rumunski swonkowny minister Antonesku pschitomny.

Njezměrowace powěsće z Alexandrettskeho sandźaka

Turkowski statny president Atatürk běsche na wobhladańskim puczowanju po rańschej Anatoliji. S Trapezunta so powě, so je wón tuto zwoje puczowanje nahle pschetorhnył a so do hižo z tódźu do Istanbula wrócił. Maju za to, so zu alarmowace powěsće wot połodnischich miesow Turkowskeje z pschičinu, so statny president zwoje puczowanje zaštaji.

Turkowske nowiny pišaju, so syriišy nazionalistojo se sandźakskim srěczenjom njejsu spokojom. Woni z kwarownymi njeměrami turkowsku mjeńschinu trasche. S tym pak je so měšazy trajaza napjatosć hišće schórschiła.

Dweju Italčanow w Francowskej zamordowali

W Bagnoles de l'Orne w Franzowskej rataźiły dźěłacerjo wopuschczeny automobil nadeńdźechu. We wosu namakachu krwawne zlědy a paket, kiž so helikej maschinje runasche. Dźěłacerjo žandarmstwu powěźe dachu. Žandarmstwo pjatk w lěsu blisko měsina znjesbožena cźěle namaka. Cźěle a jeje wokolina pokazuja, so je so zašałke wojowanje wotmě. Samorodwanaj staj Italczanaj, bratraj Rosselli, 47 a 37 lět staraj. Wonj staj žurnalistaj a zobudźěłacerjej znateho antifascistiskeho cźahopiša w Parisu byłoj. Pschepytowaza wyschnosć ma za to, so je tu we politiske złóčinstwo jedna. Rosseliz bratraj staj židaj.

Markistojo su złótnika wuzwobodźili.

Jako italski parnik „Celina" do Marsailleskeho pschistawa pschijědźe, markistiscy pschistawni dźěłacerjo łódź nadpadźechu a jatehо Morellia z łódźe wuzwobodźichu. Morellija běsche Paramasate knjeżerstwo wupokazało. Parnik mějesche jeho do italskeho pschistawa Genuwy pschiwjesć, so by jo tam italskim wyschnoscam pschepodał.

Nowe bombowe lětadła jendźelskeje lětańskeje brónje

Lětańſtwowy wězywuſtojny Londonſkich konſerwatiwnych nowin „Morning Poſt“ je ſ dowolnoſcu lětańſtwoweho miniſterſtwa nowe typy jendźelſkich bombowych lětadłow wopiſał. Nowy Briſtol-Blenheim-typ, dwajmotorate žrěnje lětadło, je pjecza najſpěſchniſche mjes nowymi bombowymi lětadłami. Jeho najwjetſcha ſpěſchnoſcź je 449 kilometrow ſa hodźinu we wyſokoſcźi něhdźe 4500 metrow.

Druhi typ je tehorunja žrěnje bombowe lětadło, kiž žo Fairey-Battle mjenuje. Wono ma jedyn motor a we wyſokoſcźi 5000 metrow 417 kilometrow ſa hodźinu leccźi. Vickers-Wellesley-lětadło, tehorunja bombowe lětadło ſ jenym motorom, kiž je žo woſebje ſa daloke lětanje natwariło, we wyſokoſcźi něhdźe 2600 metrow 326 kilometrow a we wyſokoſcźi 6500 metrow 311 kilometrow ſa hodźinu leccźi.

Nowaj typaj cźežkich bombowych lětadłow, Handley-Page-Harrow a Armſtrong-Whitworth-Whitley, pſchi pſchihódnych wuměnjenjach 322 kilometrow ſa hodźinu leccźitaj. Pſchi połnej cźeži tajke lětadło pſches 10 tunow (200 zentnarjow) waži. Najžylniſcho wobrónjeny je typ Handley-Page-Harrow, kiž ma ſchtyri kanony, ſtajnje dwě w jenej wěži. Sſrěnje bombowe lětadła žu ſ dwěmaj kanonomaj wobrónjene.

Wobydleńſke wobory přećiwo ſtrajkowemu terorej

So by worzlowe dźěłaŕnje k ſwólniwoſcźi nuſowak, ſekretar dźěłacźerſkeho ſwjaſka John Lewis dźěłacźerſtwam 17 whlowych podkopkow „pſchikaſuje“, ſo dyrbja žwoje dźěło ſwožicź. Podkopki žłuſcheja wulkimaj worzlowymaj firmomaj Bethlehem Steel Company a Youngſtown Sheet and. Tubeco. John Lewis je ſdobom wſchitke wuhlowe firmy w kraju „warnowak“, ſo njebychu tutaj worzlowaj konzernaj ſ wuhlom ſaſtarale, dokelž žo hewak tež pola nich ſtrajk wuwoła.

Njedźiwajcy wſcheho ſtrajkoweho ſchcźuwanja a hroženja pak dźěłacźerjo wſchelakich dźěłaŕnjow tuteju worzloweju konzernow žwojeho dźěła hladaju. W Monroe w Michiganſkim ſtacźe je póndźelu ſažo 200 muži wobydleńſkeje wobory ſchkit dźěłaſwólniwych tamniſcheje worzloweje dźěłaŕnje pſchewſałko. Někotre ſta muži nazionalneje gardy pak dróhi wokoło měſta ſtražuja.

Podobnje kaž w Monroe žu tež w Youngſtownu w Ohioſkim ſtacźe wobydleńku woboru ke ſchkitej dźěłaſwólniwych njeorganiſowanych dźěłacźerjow worzlownje pſchiprawili. W Johnſtownu w Pennſilwanſkej žu pſched Cambria-dźěłaŕnju Bethlehemſkeho worzloweho konzerna ſtrajkowi ſtražerjo a dźěłaſwólniwi krwawnje do žo ſraſyli. Wſchi ſraženju je žo 15 wožobow ſraniło.

„Wottorhnjenje Wukrajiny wotmyſlene“

Wjednik cźerwjeneho wójſka je w žwojim wójſkowym roſkaſu woſjewił, ſo žu Tuchačewſki a ſbytni wójſkowi wjednizy na wotdźělenje Wukrajiny wot Ruſkeje dźěłali. Wo ſažudźenych wón woſjewja, ſo žu do trozkiſtiſkich ſpſchižahanzow žłuſcheli a ſtóſtniſku dźěławoſcź je žwojim wyſokim ſaſtojnſtwom kryli a pſchi tym wojeńſke potajnoſcźe pſchedawali. Woni žu piecza wſchitko cźinili, ſo bychu nadběh wot wonka na Ruſku pospěſchili. Schtož cźinjachu, běſche potajkim hotowa krajna pſcherada. Skónčnje Woroſchilow pſchiſpomnja, ſo žu ſažudźeni tež ſa ſnutskownopolitiſke ſtóſtniſke plany dźěłali a žu pſchižahanſtwo ſa ſamordowanje wyſokich woſobow naſchkarali. Woni žo tež njejžu najcźežſcheje hoſpodarſkeje ſabotaže k ſeſłabjenju kraja ſa pſchipad wójny naſtróžili.

Sowjetskeho kommisara Rosengolsa wotsadźili

Ssowjetſka telegrafowarnja ſdźěluje, ſo žu ludoweho kommiſara ſa ſwonkowne wikowarſtwo Roſengolza ſ knježerſtwowym wukaſom wotžadźili, a ſo wón „druhu dźěławoſcź“ pſchewoſmje. Kajka ma tuta druha dźěławoſcź być, pak žo njenaſpomnja.

Roſengolz je ſtary bolſchewik a wot lěta 1905 žobuſtaw ſtrony. Wot lěta 1922 wón wſchelake wyſoke ſaſtojnſtwa žowjetſkeho hoſpodarſtwa a diplomatije ſaſtupowaſche. Wot teho cźaža, ſo kommiſariat ſa ſwonkowne wikowarſtwo wobſteji (1930) běſche Roſengolz jeho nawjednik.

Drježdźanscy putnicy w serbskej Łužicy

Zašłu njedźelu běše cyła klóštrska wosada swědk pozběhowaceje swjatočnoſce. Wulka črjóda Drježdźanskich katolikow — drje na 200 — běše w štyrjoch póſtskich omnibusach na pózdnym popołdnju do Marijneje Hwězdy přikhwatało, zo bychu tež tu na swjatym městnje Božej maćeri hołdowali, kaž bě so to hižo dopołdnja w Różeńće stało. Rano ½8 h. běchu so při dwórskej cyrkwi zešli a wotjědźechu wot tam zhromadnje přez Radeberk, Kamjenc najprjódcy hač do Ralbic. Tu po krótkej pobožnosći přez k. arcyměšnika Žura putnikowańske žohnowanje dóstawši, w dołhim prócesijonje přez Łazk na hnadowne městno do Różańta ćehnjechu, zo bychu w njeposrědnej blizkosći njebjeskeje kralowny wo Boži škit a pomoc w tutym dole sylzow prosyli. Dokelž běchu so putnicy tróšku zapozdźili, běše hakle w dwanatej hodźinje swjatočna Boža mša, kotruž k. farař Wjeńka-Khrósćanski z assistencu swjećeše. K temu spěwachu putnicy swoje kěrluše. Zdobom běše tež swjedźeńske prědowanje. Po Božej mši so rozjeńdźechu putnicy, wobhladachu sej wjes a rozbrójichu so po statokach k wobjedu, někotři podachu so tež do Sernjan. Po připołdnišej přestawcy so zhromadźichu wospjet w hnadownej cyrkwi k nyšpornej pobožnosći, hdźež měješe k. farař Jakubaš z Drježdźan-Löbtawy, kiž na městnje skhorjeneho k. dra. Sudbracka procesijon nawjedowaše, swjedźeńsku narěč, ke kotrejž so křižowy puć a počesćowanje hnadowneho wobraza přizamkny. Potom podachu so přez kupjel Marijnu Studnju do klóštra, hdźež sej najprjedy trósku wotpočinka popřachu, lubych znatych a přiwuznych wopytachu, tež klóštr sej dokładnje wobhladachu, kiž běše wšelakim hišće njeznaty. Wječor ½8 hodź. zeńdźechu so putnicy z tudomnymi a z dalšimi wosadnymi k dokónčnej swjatej pobožnosći. K. P. Bernhard witaše w swojim swjedźeńskim prědowanju najprjódcy putnikow do klóštra a ze zahorjenymi słowami ważnosć a wuspěch česćowanja maćerje Božeje, přecy čisteje knježny, wukładowaše. Temu so eucharistiski procesijon ze swěčkami na klóštrje přizamkny a so z Ambrozijanskim khwalbnym khěrlušom a ze swjatočnym požohnowanjom skónči. Wobohaćeni na Božich hnadach wotjědźechu putnicy wokoło dźewjećich hodźin a su so zbožownje do maćerskeje stolicy wróćili. Njewšědny wopyt běše tójšto ludźi k přihladowanju nawabił.

Wulke njewjedro w Biskopskej wokolinje

Dalſcha rosprawa: W nozy ſe žobotu k njedźeli cźehnjechu cźežke njewjedra nad naſchej wokolinu, kotrež běchu ſ městnami ſ dołhotrajacymi ſliwkej podobnymi deſchcźemi ſjednocźene. Wone rěcźki, rěki a hrjebicźki pjelnjachu, tak ſo pſches brjohi ſtupichu. Dróhi a pucźe běchu powodźene, a njebě móžno je wužiwacź. Na ſpadowacych ſahonach je žo ſ wotplawjenjom pólneje pódy jele ſchkody nacźiniło, a hłubje leżaze krajiny žu žo ſ pěſkom a błótom ſanjeżle. We Wjaſońcy žu wody w hiſchcźe njeregulowanym dźělu rěki Wjaſońcy pola Lohez młyna murju a pola rěſnika Lotzy móſt wotorhle. S łukow je žo žyno wotnjeżło, ploty žo wobſchkodźichu atd. Runje tak ſtraſchne běchu wody w Rynaŕni (Ringenhain) a w Pózkowach. W regulowanych dźělach rěki Wjaſońcy je woda ſpěſchnje wotběžała. Hamtſki hejtman dr. Severt ſ Budyſchina wobhlada žebi hižo njedźelu ſ někotrymi druhimi knježimi ſchkody we Wjaſońcy a Pózkowach na njeregulowanych městnach. Wulku ſchkodu nacźini njewjedro też w Semizach na rycźerkuble, dale w Cźerwjenych Noźlizach a Nowej Wěſy. Wſchudźe žo pola, dróhi a pucźe wobſchkodźichu. Na wjele městnach doby žo woda tež do domow a hródźow, tak ſo yrbjachu ſkót ſ hródźow wuwjeſcź. Wjele dźěła měješe pſchi tym wohnjowa wobora wukonjecź. W hoſcźenzu „K ſakſkemu jěcharjej“ w Semizach dyrbjeſche motorſka žykawa wodu ſ pinzy wupumpacź. Tež ſahroda tutoho hoſcźenzja je žo ſ błótom doſpołnje ſanjeżła. We Nowej Wěſy dyrbjeſche wohnjowa wobora ſkót ſ hródźow wſacź. Skhodźenk wody je tu jenož wo 10 zm. niżſchi był hacź 1897. W Huſzy je žo 80 litrow wody na jedyn cbm. naſchoł. W žydliſchcźu w Nowej Wěſy dyrbi błyſk do radija a do khamora w jenym domje a pola žiwnoſcźerja Henczela pohłuſchi błyſk kruwu, tak ſo dyrbjachu ju dorěſacź. Njedźemu žebi wjele ludźi nacźinjenu ſchkodu wobhladowaſche.

Wuhlady ze zadźěwkami

2] (Pokračowanje.)

Moja nadźija dyrbjeſche pak žo mjes tym jako mylna wupokaſacź. Wjeczor, prjedy hacź chzych žo do koža podacź, mi moja macź ſ zyle ſpodźiwnym požměwkom woſnamjeni, ſo chzył k njej won do kuchinje pſchińcź. Wona na kachlowu ławku žo žydkywſchi njemóžeſche hnydom rěcźecź, dyrbjeſche žebi najprjedy ſ rózkom ſchórzucha žwojej wocźi wutrěcź.

Na to mi ſ wutroby ſboże k mojim žydom a dwazetym narodninam a k mojemu wulzy ważnemu wotmyślenju pſchejeſche. Njeje žo mohła pſchewinyć, hacź do ranja cźakacź, k prěnjemu, dokelž je potom žrjeda, a k druhemu, dokelž tak wurjadnje ważne lěto, kaž pſchichodne, nětko we zyłym žiwjenju wjazy na mnje njecźaka, pſchetož wot žeńtwy tak rjez wſchitko wotwiśuje. Mam žo jenož nadźijecź a žebi pſchecź, ſo žo podobnje kaž wona, na žrjedźe wjazy njeſtorcźu a prawu žmužitoſcź namakam. Na žeńtwu khodźicź je hižo wa žebi jara cźežka naležnoſcź, cźłowjek njetrjeba žebi to ſ njetrjebawſchim ſtrachom hiſchcźe cźežſche cźinicź.

Wěrjach, ſo dyrbju ſměrowazu wotmołwu dacź, ſo ani ſa pjecź kroſchkow ſtracha nimam, cźim mjenje, dokelž dozyła ſa nuſne njemějach, nětko hnydom na wſchěch ſchtyrjoch do ńandźelſtwa ſaležcź. Njeje dźě hiſchcźe kónz žwěta.

„To bychu jara roſumne žłowa byłe,“ wona po někotrym komdźenju pſchida, „njebyli žo pſchipadnje wo twoje žydom a dwazete jednako. Liczba žydom je pſchezo hiſchcźe něſchto dobre woſnamjenjała. A runje, dokelž dyrbi to nětko hižo tehodła tuto lěto być, dokelž też cźeta Khata k temu radźi a dokelž nan tak a tak hinak njecha, žym žebi, zyle žama pſchi žebi, maln leſcź wumyślika. Ta njeby niczo płaczika, a cźłowjek by někak ſměrowany był, hdy by ty — wěſo žebi pſchi tym najmjeńſche njemyślo —, by-li ty měſto jutſje rano hižo dźenża w nozy na poł dwanaczich hodźin ſtanył. Na taike waſchnje by twoje žydomadwazete, kotrež nětko tola ras žane lěto kaž hewak druhe njeje — měnju, potom by je — tak rjez — wutoru naſtupił . . .“

Pſchilubich ji bjes wobſtejnoſcźow, ſo budźak w božim mjenje na napoł dwanacźe ſtorcźu, ſchtož potom też cźinich, prjedy hacź žo do koža lehnych. Stajich pak žwój ſaſtarſki budźak na ſcźěhowaze waſchnje na blidko, ſo dyrbjeſche wón po mojim najhonjenju najpoſdźiſcho ſa poł hodźiny ſaſtacź.

Moja macź běſche mjes tym doſcź wobhladniwa, ſo mje hižo krótko po jědnaczich ſ mojeho hłubokeho ſparja wubudźi. Wě hižo kofeja nawariła a rjany tykańc jako pſchidawk k narodninam pſchiprawika, kotrež žebi ſ wěſtej pobožnoſcźu žłodźecź dach. Prěnje hodźiny mojich žydom a dwazetych narodninow potom pſchi połnym měžacźku ſ wotnoſchenjom wulkeje hromady ſchcźěpkow pſchecźinich, kotrež dyrbjachu hižo dawno do kólnje. Hdyž běch potom rano prjedy hacź hewak ſeleneje pizy nažykł, a potom pod worjeſchinu žydnywſchi, ſo bych kožu klepajo žebi pſchi tak woſtudkym dźěle wěſo bórſy wužnył. Prjedy pak žebi hiſchcźe poł dřemajo ſ wótrym hamorom na palz klepnych nimo teho někotre ſchcźerbiny nabich.

S pomozu žwojeho kohcźa mje nan njenadźizy do žiwjenja a jeho radoſcźow wróczo ſawoła. W mjenje pſchecźelnej narěczi mi nan roſkoži, ſo wſchak žo nětko dźiwajo na to, ſchtož tuto lěto na mnje cźaka, mjenje pſchihodża, hdyž tu pſchi žwětłym dnju pſchi ſjawnym pucźu žmorcźu, runje w hodźinje, w kotrejž niz jenož wſchitke žeńtwy khmane holzy ſe wžy, ale też wſcha cźeledź nimo mje khwata. Wón žoltu kwětku ſ mojeho klobuka wutornywſchi mi ju pod nóž dźerżeſche. „Tule kwětku je cźi prjedy Schofkez Hilža pſchitykła, a ty njejžy žebi ani prózy wſak, ſo by žmorcźecź pſcheſtał. Na tajke waſchnje ludźo potom hižo prawy nahlad wo młodym ratarju a nawoženji doſtanu.“

Macź, kotraž bě ſ wěſtej ſtaroſcźu pſchikhwataka, prózowaſche žo, jeho ſměrowacź pokaſujo na moje pſchipóſnacźa hódne nózne dźěło. To poźledniſche měješe nan tak daloko ſańcź, ſo mi dopołdnja woźebje ſabawjaze dźěło pſchipokaſa, njenujcy ſo bych tſi fóry pěſka wobſtarał. Wón pſchi tym na to myślеſche, ſo mam pſchi tajkim dźěle ſkładnoſcź a dobru khwilu, wěſtu wěz roſpominacź.

A woprawdźe, roſpominach. Roſpominach ſmyślł žwojich narodninow. Pſchi tym pak žo njemało na žoltu kwětku mjerſach a pſchedewſach žebi, ſo žebi Schofkez Hilžu nětko woprawdźe a na pſchezo ſ hłowy ſtaju.

Po wobjedźe dyrbjach ſaža ſe ſparjom wojowacź, ſchtož mój nan tak wukožowaſche, jako by mi jenož wo to ſchło, ſo chzu wotmyślenemu roſrěcźowanju ſ pucźa hicź.

„Njecham cźe božedła wo niczo proſyć,“ nan ſ hněwnym hłoſom měnjeſche, „ale, njejžy-li hacź do kermuſche ſ někajkej pſchiſtojnej woſobu pſches jene pſchiſchoł, potom twój žwak Guſta kubło doſtanje. Nježenjeńz njeje hiſchcźe ženje a nihdy mudrje hoſpodarił.“

Na poł dřemaju bě žo mi runje dźało, ſo žym žo ſ kobjelu pěſka do pěſkoweje jamy kulik, mjes tym ſo Schofkez Hilža pódła ſtejo žo k mojemu njeſbožu žmějeſche. Prózujo žo, ſo bych wo něſchto ſadźerżał, žo khětro ſ palzom wo kromu blida ſtorcźich. K tutej boloſcźi nětko runje hiſchcźe mjeno žwojeho lubeho žwaka ſažyſchach, kotryž, kaž derje wědźach, hižo dawno wulkej wocźi ſa naſchim rjanym kubleſchkom cźinjeſche a by mje ſa žiwjenje rady na bok ſtócźił, Tuž ja zyle njenadźizy a bjes wobmyślenja ſawołach, ſo njeje tu žaneho braſchcźerja ani žwaka trjeba, chzu žo dźenża hiſchcźe podpisacź, ſo je mi žamo poł lěta pſche dołho, a ſo ſměju hižo najpoſdźiſcho ſa pjecź njedźel žwoju njewjeſtu.

Nan trochu ſadźiwany ſ boka na mnje pohlada. Potom ſa khwilu rjekny: „To wſchak potom tak měnjene njeje, ſo dyrbi to někajka ſbytna abo prěnja lěpſcha być.“ Wón piſadło ſ wokna wſaſwſchi pjecź žmužkow na papjeru ſcźini. „Tute pjecź žmužkow liczbu pſchedſtajeja,“ mje wón powucźi. „Budźeſch wědźecź, ſo dyrbiſch žwojej žotſje jědnacze tyžaz hriwnow tu na blido naliczicź. Schtož jena wotnjeże, dyrbi druha pſchinjeſcź, ma-li wſchitko žwój prawy, runy pucź hicź.“

Jako bě nan ſe iſtwy woteſchoł, mi macź ſe žylſami we wocźomaj ruku tłóczeſche. „Njetrjebaſch wſchak wſcho tak zyle po žłowje bracź, to, ſchtož je nan napoźledk prajił; nan budże też ſ troſchku mjenje ſpokojom.“

Poſdźe po žwjatoku — myślach žebi hižo na dołho parowane łožo — cźeta Hańża ſ błyſchcźatym wóczkom do iſtwy pſchikhwataja mi ſ wjele žłowami k mojemu ſ cźeſcźu doczakanym narodninam, pſchede wſchěm pak k mojemu nimo měry khwalobnemu pſchedewjaczu ſboże a dobry wuſpěch pſcheješche. Wona bě žo pſched někotrymi njedźelemi wot žwojeho tſecźeho muża dźělicź daka, po tym hacź bě, kaž ſe huby prajachu, žwojeho prěnjeho a też druheho muża dła pſche wulkeje luboſcźe a pſchecźelnoſcźe do rowa pſchi njeżła. „Mandźelſtwo žu njebjeża na ſemi, je-li muž prawy,“ mje wona powucźeſche, pſchi cźimž ſe žwojimi žiwymi pohibami a ſe žwojim žłódkim mjeſwoczom tak bliſko k mojemu pſchińdźe, ſo žo zyle žam wot žo kroczel po kroczeli hacź do kachloweho rózka wróczo ſcźahnych. Tu wona jónu ſapoczany ſkutk na ji bjeſpomoznje wudatym woporje doſkónczi, a mi njepowalnoſcź tutych žłowow ſe ſnajmjeńſcha dwazecźi bjeſporocznymi pſchikładami, niz napoźledk ſe žwojim žamžnym wobkruczejchi. „Je-li muž prawy, nimataj měr lubowazaj mandźelſkaj žadyn dźeń a žanu hodźinu druheje myślicźki, hacź jedyn druhemu žłužicź a k pomozy być, kaž je to nimo teho hižo w piśmje cźitacź.“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 15. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wupomhaj z bahna, ale sam njewostań třasy.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometr 0 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 31 ſtop. cżoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer plus 1 a najniżſcha nózna temperatura 18 ſtop. cżoploty. Mjes wyſchinomaj, ſ kotrejuž jena ſe ßwojim jadrom nad Baltiſkimi krajemi a druha nad morjom pola Schpaniſkeje leži, ßo klin nižiny wuſkutkuje. Jadro tuteje nižiny leži pak pola kupy Iſlandſkeje. Wuběžk nižiny je póndźelu krajej nad rěku Weſeru a Limborſkej holi cżeżke njewjedre pſchinjeßł. Po tutych njewjedrach je po zylej Němſkej khłódniſche wjedro ſaſtupiło. Pſchi pomróczenym njebju ßu dźenßa tež w naſchich ſtronach ſ měſtnami deſchcże móžne. Jutſje pak ßo njebjo ſaßo wujaſnje, dokelž ßo wyſchina pola Schpaniſkeje k nam bliži. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 3.45 hodź. ſkhadźa a ßo 8.15 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje pſchipołdnju 12.55 hodź. a khowa ßo w połnozy.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Saßo rjane, tola hiſchcże niž pſcheczopłe wjedro.**

*

— **Niž njekaſanſtwo, ale rubježny nadpad.** Nadpad ſańdźenu njedźelu na žonu na Wósporſkej dróſy pola Radſanez je ßo wujaßnił, a nadpadnika ßu ſajeli. To je wažna ſaßłužba ſwólniweje ßobupomozy wobydlerſtwa. Skućžeř je 22lětny Jurij Petrik ſ Budyſchina, kotrehož ßu dla paduſchſtwa hižo wojpjet khłoſtali. Kaž je ßo wuſnał, njeměješche wón wotpohlad, na žonje njekaſanſtwo ſkuczicź, ale chzyſche ju wurubicź. Petrik ßo dźenßa Budyſkemu ſtatnemu rěcžniſtwu pſchepoda.

S **Kubſchiz.** Sańdźeny pjatk wokoło pſchipołdnja wukonjejo ßwoju ßłužbu w Budyſchinje póſtſki ſaſtojnik Bohuwr Wjeczela ſnjeſbożi. Pſchi roswożowanju póſty bě njeſbożownje ſ woſa ſtupił a pſchi tym ſnak padnył. S woßebitym woſom dowjeſechu jeho do jeho bydlenja w Kubſchizach, hdźež hiſchcże dźenßa najſkerje na ſczěhwki ſtſchaßenja moſow leži. Pſchejemy knjeſej Wjeczeli, kotrehož w Budyſchinje wſchitzy jako ßwěrneho a ſpuſchcżomneho ſaſtojnika ſnajemy, prawje bórſomne wuſtrowjenje.

S **Delnjeje Hórki.** Strażmiſchtr w Delnjej Kinje njedźelu 5 mužſkich wokobow ſwěſczi, kotſiž wulku wodu w Schprewi ſa to wužichu, ſo bychu ſhromadnje ryby lojili. Jenemu tajkemu rybakej je ſtrażmiſchtr popadnjene ryby mohł wotewſacź. Se ſakonjom na ſměnjenje khłoſtanſkeho ſakonja ſ 28. junija 1935 je rybarſtwo wjetſchi ſchkit doſtało a je někto runej tak ſchkitane kaž hajniſtwo.

S **Rakojd.** Slitwkej podobny deſchcż je w naſchej gmejnje na polach doſcź wjele ſchkody naczinił. Woßebje běrny a runkliza buchu ſ ryncżkow wudrěte a wotpławjene. Rožka je ßo ſdźěla lehnyła. Někotre pola ßu hacź do 10 zm. wyßoko ſ hlinu ſanjeßene. Hiſchcże njedźelu ſtejeſche na polach 40 zm. wyßoka woda. W delnjej wßy bě ßo woda tež do pinzow dobyła, a wohnjowa wobora měješche zyku njedźelu dźěło, ſo by ſ pinzow wodu wupumpała. Pucź ſ Rakojd do Brěſez je ſ měſtnami zyle ſ hlinu a błótom ſanjeßeny.

S **Lubija.** Ssmjertne wobkhadne njeſbože. Ssobotu rano wokoło 4 hodźin ſta ßo na Lubijſko-Rychbachſkej ſtatnej dróſy w bliſkoſcżi Coblitzſkeje hórki ßmjertne njeſbože ſ motorſkim kołom. Hórniſki rewiſor na wotpoczinku Georgi ſ Lubija ſ dotal hiſchcże njewujaßnjeneje pſchicżiny ſ motorſkim kołom padny a pſchi tym ßo cżeżzy ſrani. Awtowy wjednik dowjeſy jeho do Lubijſkeje khorownje, hdźež někotre hodźiny poſdźiſcho na ſczěhwki ſranjenjow wumrě. Kak je ßo njeſbože ſtało, njeje dotal ßo ſwěſcżicź hodźało.

S **Rodez.** Dokelž bě dotal njepokhłoſtany 40 lět ſtary Sch. ſ Rodez ßwoje 24. meje 1936 wotpowědźene motorſke koło na ſjawnej dróſy ſ njeprawom ſaßo wužiwał, je Lubijſki pſchißažny ßud pſchipóſnajo jemu wolóžaze wobſtejnoſcże jeho k najniżſchemu khłoſtanju tſioch měßazow jaſtwa, 50 hriwnow dawkoweho khłoſtanja a ſapłaczenju wſchěch ßudniſkich wudawkow ſaßudźił. Hdy bychu wolóžaze wobſtejnoſcże njepſchedležałe, by Sch. dyrbjał jene lěto khłoſtańnje doſtacź. Pſchi wobkhadnej kontrolli běchu jeho 27. februara 1937 w Bukezach lepili, jako njeměješche trěbne papjery pſchi ßebi.

Se **Schěrachowa.** 38lětneho Alberta Kalicha ſ Budyſchina Schěrachowſki hamtſki ßud k 10 hr. khłoſtanja abo k 2 dnjomaj jaſtwa dla lohkomyßlneho ſranjenja cżěła a dla pſcheſtupjenja wobkhodneho poriada ſaßudźi. Jeho winowachu, ſo bě 21. januara w Korſymju ſe ßwojim awtom, hdyž ßo ſ awtowym cżahom ſetka, pſchedaloko na prawo jěł, tak ſo žonu, kotraž pěſchi po dróſy dźěſche, potorhny; žona ßebi pſchi tym ruku wuwali. Pſchecżiwo tutemu khłoſtanju bě ßo K. ſ wuſpěchom powołał. We hłownym jednanju pſched hamtſkim jednanju ßudom w Schěrachowje K. wuwinowachu.

— Se **Ssmilneje.** Sańdźeny ſchtwórtk ſta ßo tu njeſbože w tudyſchej wjeßnej płuwarni, kotrež ßebi bjes mała cżłowjeſki wopor žadaſche. 10lětny hólczez ſe Semiz ſkocżi, ani trochu ßo njewotkhłódźiwſchi, hnydom do wody, hdźež ßo hižo ſa krótki cżaß podnóricź pocża. Jeno ſ pſchipadej ma ßo dźakowacź, ſo hólcżeza namakachu a to ſ tym, ſu wuczěrka, knježna Müllerez, kotraž ßo tam kupaſche, ſ nohu do cżěła ſtorcżi a jeho hnydom wuczahny. Sawołany lěkař dr. Jugel móžeſche hólcżeza ſaßo k žiwjenju ſwołacź. Tutón pſchipad naß ſnowa wuczi, ſo maja ſtarſchi ßwojich dźěcżi pſchezo ſaßo na to kedźbnych cżinicź, ſo njebychu dźěcżi pſched doßahazym wokhłódźenjom do wody ſchłe.

S **Cżornez** pola Baczonja. Dźenßa rano wumrě tu po dlěſchej khoroſcżi bur na wumjeńku Michał Rjencž w ſtarobje 63 lět. Rjenczez ßwójba je jedna ſ najnahladniſchich w katolſkich Sserbach a ſemrěty je jej wſchu cżeſcź cżinił. Pſched wójnu běſche dołhe lěta ſ gmejnſkim pſchedſtejiczerjom w naſchej wßy. w Baczońſkej zyrkwi ſaſtawaſche cżeſtne ſaſtojnſtwo khěbětarja. Po wójnie wuſwolichu jeho do kuziſkeho krajnych ſtawow a jako tajki běſche ßobuſtaw wubjerka krajnoſtawſkeje banki. Wſchě tute hamty je ſ wulkej ßwěru a wuſtojnoſcżu ſaſtawał. W poßlednich lětach běſche wjele khorowaty. Někto je jeho njebjeſki wótz ſ tutoho ſemſkeho bědźenja wumožił.

S **Khróſcżiz.** Němſka dźěłowa fronta, wjeßne ſarjadniſtwo w Khróſcżizach, ſarjaduje 25. julija 1937 ſhromadny wulět dźěłowy invalidow. Pojědźe ßo do Miſchna. Tež pſcheczelio a ſnaczi dźěłowych invalidow móža ßo na jěſbje wobdźělicź. Zyłkowa jěſdna płacżiſna, tež ſ jěſbu ſ parnikom, ſa wobdźělnika 4 hr. wucżinja. Sa wobjed płacżi ßo 90 pj., ſa kofej ſ tykanzom 70 pj. Pſcheje ßo, ſo ßo wſchitzy na ſhromadnej jědźi wobdźěla. Pſchiſjewjenja, kaž tež ſapałcżenje jěſbneje płacżiſny ma ßo najpoſdźiſcho pjatk 18. junija 1937 pola wjeßneho ſarjadnika DAF Jurja Tretſchki w Ssmjeczkezach cżo. 25 abo pola poradnika dźěłowych wonorow Michała Wjenki we Workleżach cżo. 47 ſtacź. Wſcho bliżſche móže ßo tež tam ſhonicź.

S **Wotrowa.** Ssobotu dopołdnja pſchihnachu ßo nadobo do tudyſcheho Rychtarjez ſtatoka tſi młode jałzy, kotrež ßu najſkerje někomu ſ paſtwy cżekłe. Tute běchu khětro ſmucżnjene a dachu ßo lohzy popadnycź. Dokelž ßo wobßedźeř wußlědźicź njehodźeſche, dowjedźechu jałojzy k Wotrowſkemu wjeßnjanoſcże.

Ze Zejic. Zajimawy podawk doživi dźěłaćeř Jakub Kral, kiž na Pěskečanskich ležownosćach khójnowe pjeńki wukopowaše. Lědy bě so k swačinje sydnył a swoje pomazki z papjery wuwalił, přida so njejapcy khětro sylna zmijica a lěześe njebojaznje přez papjeru. Kral hnydom postany a wza pódla stejacu sekeru, zo by waku zarazył. Tola wotrazy ji jenož wjetši dźěl wopuše, dokelž so zmijica spěšnje w slanju zhubi a drje dalo žiwa wostanje. Při tutej hońtwje prasny jemu sucha šmrěkowa hałoza tak njezbožownje do lěweho wóćka zo krwawe podběža. Nadźijomnje žanych dalšich sćěhwkaw njezměje. Při lětušim wurjadnje ćopłym wjedrje su so zmijicy a druhe waki w Pěskečanskich lěsach tak rozmnožiłe, zo počinaju woprawdźe čwila być. Tuž rěka, so na kedźbu brać, wosebje při sydanju na zemju. Tuto namołwjenje płaći na přenim městnje hribarjam a jahodarjam, kiž njekedźbnje po lěsu khodźa. So wobarace zmijicy su mnohich kusnyłe, byrnjež traš so zwjetša žiwjenje wukhowało dha tola pola toho abo tamneho někajka čełna škoda zwostanje.

Z Pančic. W nocy k njedźeli ćehnješe ćežke hrimanje přez klóštrsku krajinu. Najprjedy so na dwě hodźinje mócnje dešćowaše, štož bě jara witane wokřewjenje za pola a łuki, hdźež dźećele hižo počinachu spadować a na wuparach žito dozrawjeć. Wokhłódnjeny powětr běše tež wolóženje za čłowjekow a skót. Hdyž dešćik pozastawaše, poča so nadobo błyskać a hrimać a wokoło jědnaćich ruješe wjesna sirena. Čeŕwjenosć na njebju praješe, zo je něhdźe woheń. Błysk bě do Nowakec bróžnje we Łusću dyrił. Klóštrska sykawa so hnydom na puć poda a běše z tamnišej wiesnej jenička, kiž bě k wohnjej přikhwatała. Bohužel njemóžeše so do dźěła dać, dokelž tam wody njebě a ze zdaleneje skały so njehodźeše přinošować. Tak so bróžeń dočista spali, z njej něšto słomy, cyły grat a dwě mašinje. Kaž so słyšeć daše, ma potrjecheny zawěsćene. Na dobre zbožo steješe wětřik wot wjećora, hewak běše woheń při njedostatku wody hišće wjacy zničił. W podobnym padźe so druhim runje tak póńdźe, hdyž na tym kóncu wsy hata njeje, hdźež mohłe sykawy w připadźe wodu wotewzać. Tuž je na času, zo so tam hat připrawi. — Sylny dešć je z dźěla něšto škody na žitach a běrnišćach načinił a w Prawoćicach hłuboku dźěru při puću pódla swjećatka wudrěł.

Z Kukowa. Wobžarujomne njezbožo sta so w zašłych dnjach při wotkładowanju syna. Klóštrska dźěłaćeřka Marja Williamec padny z wysokeje fóry na twjerdu zemju a nałama sebi horne sćehnjo praweje nohi, tež hewak so hišće wobškodźi. Při njesměrnej ćopłoće je so ji najskerje hłowa wjerćała a tak so pad zawinował. Z nosydłami wohnjoweje wobory donjesechu zranjenu do jeje domu a po lěkaŕskim přepytowanju dowjeze so do Worklečanskeje khorownje. Podobny pad, kiž pak trošku łahodnišo wotběža, doživi młody dźěłaćeř z Pančic. Padny znak z fóry, dokelž bě so synowy powjaz pušćił, a sćini sej škody, kotruž pak hojeŕska pomoc wuruna. Na synowych žnjach husćišo wo tajkich padach słyšimy, kiž zwjetša hišće zbožownje woteńdu.

S **Kamjenza.** Ssobotu woßwjeczichu w pſchitomnoſcżi wjele cżeſtnych hoſcżi nowy dom ratańſkeje ſchule wokrjeßneho burſtwa. Pſchi tutej ſkładnoſcżi porěczachu krajny burſki wjednik Körner a wokrjeßny wjednik Zitzmann.

S **Porchowa.** Njedźelu wokoło 12 hodźin pſchipołdnju ßo na rańſchich polach njedaloko gmejnſkeje pěſkoweje jamy powětron k ſemi puſchcżi, kotryž bě rano ½9 hodźin w Nünchritzach pola Rieſy k ſwuczowanju ſtartował. Pſchiſtajenje ſta ßo bjes kóždeje ſchkody. Wobßadka wobſtejeſche ſe 4 mužow. Powětron bě něhdźe 20 kilometrow ſa hodźinu leczał a ſ cżaßami wyßokoſcź 1800 metrow dozpěł. Sa Porchow ßamón běſche pſchiſtajenje ſ wulkej ſenſazziju.

S **Małeho Wjelkowa.** Schěſcź ßylnych jałojzow pſchiběža dźenßa rano nimo hoſczenza „Seleneho Doła" pſches pola do „Běleńje", hdźež je wobydleřſtwo do jaßłow rycżeřkubleřſkeho najeńka Krawza ſawrě. Jałojzy ßu cżornobělje barby a ßu ßnadź něhdźe ſ jaßłow cżekłe. Wobßedźeř njech ßo na najeńka mjenowaneho rycżeřkubla wobrocżi, hdźež njech ßo tež naczinjena ſchkoda na polach ſaruna.

S **Rakez.** Njedźelu triechichu ßobuſtawy Budyſkeho rybarſkeho towarſtwa muža, kotryž prawo k tomu njeměješe ryby w Cżornizy kojeſche, a pſchepodachu jeho Rakezanſkemu ſtrażmiſchtrej. Njewoprawnjeny rybak běſche ßebi jenu ſchcżuku a někotre wokaczje popadnył.

S **Komorowa** pola Rakez. Njeßwyſchanu hruboſcź njeſnaty njedocżink ſkucżi. W ſańdźenych horzych dnjach wón na kołczu ſe ßylnym pcżołazym ludſtwom, tudomnemu wuměńkarjej Auguſtej Schibakej ßłuſchazym a w khójnach ſtajenym, wobaj dwaj ſakhodaj ſatykał, tak ſo njemóžeſche žana pcżołka ani won a nuts. Hdyž ſańdźenu ßobotu knjes Schibak ſa pcżołkami hladaſche ßo jemu hróſbny napohlad poſkiczi — wſchitke pcżołki běchu ßo ſadußyłe. Pcżoły běchu ſ mjedom a wóſkom, kotryž běſche ßo pſchi tajkej horzocżje roſeſchkrěł, ſaběžane. To je ſa pcżołarja, kotryž je tak rjez ſ pcżołkami wotroſtł a kotryž wjetſchu licżbu pcżołazych ludſtwow wobßedźi, ſtruchły napohlad. Sa njedocżinka pak by pokhłoſtanje ßłuſchało, ſo dyrbjał ßamßny kónz wſacź, kajkiž je wužitnemu pcżołazemu ludſtwu pſchihotował.

Se **Stróže** pola Rakez. Dohladowař naſchich hatow je na ßapawu ſkhorił. Jeho dyrbjachu do jeho bydlenja dowjeſcź a lěkaŕſku pomoz žadacź.

S **Wulkich Sdźarow.** Snjeſbožiła je tu žona ſ Cżiſka, kotraž na ßwojim kole ſ Wermingboffa do Stróže jědźeſche. Motorſki koleßař wo nju ſawadźi, tak ſo ſ koła padźe. Sawołany lěkař dowjeſy ju do Kulowſkeje khorownje.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru 15. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,498	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,32	100 českosł. krónow	8,67
100 šwajc. frankow	57,16	100 franc. frankow	11,111

Barlinſka burſa 14. junija 1937. Na ſpocżatku póndźelniſcheje burſy běſche wobkhod na najmjeńſchu měru wobmjeſowany. Pſchi pſcheměnjenjach kurſow dźeržachu ßebi mjeńſche powyſchenja a runje tajke woßłabjenja wahu, ſa najwjetſchi dźěl hódnoſtkow pak pſchi přenich ſapiſach ßo ſzyła kurſy njepſcheměnjowachu. Na rentowych wikach bě tohorunja ßłaby wobkhod bjes wjetſchich pſcheměnjenjow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Runje tak kaž w pſchedkhadnym tydźenju běſche tež přeni dźeń tydźenja wobrot na wulkowikach jara měrny. Khlěbowe žita ſtejachu na ßwobodnych wikach lědy na pſchedań; jenož rožka pſchikhadźa we wobłuku ſaměnjeńſkeje akzije na wiki. Sajim młynow pak je wurjadnje wulki. Saſtarańſke móžnoſcże pak ßu dale doßahaze, woßebje dokelž ßo na krycże potrjeby kaž hacź dotal pſchidźělenja ſtawaja. Wo wotſamknjenjach pizowańſkich žitow w Barlinje njebu nicżo ſnate, dokelž je poſkicżenjow jara mało. Sa muki bě měnjenje ſaßo doſcź wobſtajne. Pſchi tym ßo wě, kaž hacź dotal jaßne pſcheńcżne družiny wobkedźbowachu.

Wczera płacżeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr. — wowßa H 10: 8.30 hr., H 13: 8.70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 6.	11. 6.		14. 6.	11. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilohi Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

S **Wojerez.** (Nowy pluśowy tarif.) Normalny tarif kubikmetr pluna wuczini 15 pj. Po stopnjowanym tarifu maja žo měžacznje płaczicź hacź do 200 kubikmetrow 18 pj., hacź do 300 kubikmetrow 17 pj., do 400 kubikmetrow 16 pj. atd. Pśches 7000 kubikmetrow 10 pjenježkow. Tepjeŕski plun płaczi ša kubikmetr 7 pj.

S **Wojerez.** Hižo wwjazy króćź pokhłostany Richard Nowak se Stróže pola Wulkich Sdźarow njebě k pścheżłyschowańkej termiji dóschoł a dyrbjeśche žo tehodła polizajizy pśchedwieśćź. Běśche we Werminghoffskej jamje někotre deski kradnył, tak jo dyrbjachu jeho k 6 měžazam jastwa ša žudźićź. — Hamtar Krawczik ź Wulkich Sdźarow bě'che pśchećźiwo dźełaczerjej Pakostnikej khłostańśki pśchikas dla schkhimdźenja wustajił. Na namołwjenje Pakostnikoweho rěčnika hamtar khłostańśki pśchikas wotwoła, tak jo wobškorjeny bjes khłostanja woteńdźe, dyrbjeśche pak wudawki žudniskeho jednanja njeśćź.

S **Wojerez.** (Nadrósne njeśbožo.) Ssobotu popołdnju na Zyrkwinskej haży schulska holza padźe, kotraž na žwojim kole 3 lěta stare dźěćźo žobu wjeśeśche. Jej bě auto nap'checźiwo pschijěł a pschi tym bě měr shubiła. Ssobuwjesene dźěćźo žebi pschi padnejnju nóžku skama tak jo dyrbiachu jo do khorownje dowjeśćź.

S **Wojerez.** (Spytane paduschstwo.) W nozy se žobotu k niedźeli je paduch spytał žo do wukšładneho kaschćika Stoianez konfekziineho doma w Zyrkwinej haži dobrćź. Paduch bě wokno kaschćika narěsał, schkleńža pak tak twierda, jo njepopuschći a tohodła dźěru do wokna wubi. Pschi ropocźe, kotryž pschi tym nasta, žo žušodźa wubudźichu, a to bě ź pschiczinu, jo paduch cźekny.

S **Lejneho** pola Wojerez. Wyžoka staroba. Sandźenu niedźelu žwjecześche strowy a cźiły wuměnkał Kischeśćan Pawlik žwoje 72. narodniny. Narodźi žo 1865 w naschej wži a bě 18 lět dołho ź jeho wjeżnjanostu.

S **Niskeje.** W kupjelach w Dołhej Hórzy bě žo 9 lět starv Günther Schulz ź Niskeje shubił. Po dlěschim pytanju namakachu jeho w płuwarni satepjeneho. Boža ruczka bě jeho sajała.

S **Klětnoho.** Nasche jara žuche hona je žobotu wjeczor krótki deschćik trochu wocźerstwik. Wo nóznym njewiedrje njeje wschak nascha kraijna niczo pytnyła. Wulka horzota poślednich dnjow je běrnischćam na pěskach zyle swjadnycź dała a selo je zyle wožołtło. Na žitnischćach je wjele stwjelzow hižo wotemrělo a wschelake sahony žu hižo dospołnje wožołtle. Pschi wulkej horzoće žu teź holanske jahody w naschich lěžach ša krótki cźaž dosrawiłe.

S **Jamnoho.** Pschipowědali žu žo: dejeŕski pomoznik Oswald Arnoscht Tschage a domjaza pomozniza Frieda Herta Müllerez, wobaj ź Jamnoho. Mechnikaŕ Waltaŕ Korla Ota Lorenz, ź domjazej pomoznizu Katharinu Anneliesu Winklerez, wobaj ź Barlina.

S **Mužakowa.** Cźežki wožud potrjechi žwójbu tudyscheho dźełaczerja Bruna Lehmanna. Jeho mandźelska, kotraž žwoje najmjeńsche dźěćźo we wołyczku wjeśeśche domische žebi pjatk wjeczor wschelake nakupowacź. Jako je žo jimaj najmjetschimaj dźěśćźomaj do pschekupskeho domu stupi, wuńdże 4½ lět stary Gerhard sažo na khódnik, hdźež na druhej stronje dróhi žwojeho nana nimo hicź wohlada. Dźěćźo pscheběža dróhu ale na njeschožo potorhny jo wožobowy wós ź Kruschwizy, kotryž w žamžnym wokomiku po drósy pschijědże. Hólczej bě hnydom morwy.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Zum Ankauf von Remonten und volljährigen Reit- und Zugpferden für den Truppendienst findet am

19. Juni 1937, 9 Uhr

in Dresden-Reick, Ausstellungsgelände ein öffentlicher Markt statt.

Die näheren Ankaufsbedingungen sind in der Bekanntmachung des Oberkommandos des Heeres in Nr. 23 des Wochenblattes der Landesbauernschaft Sachsen vom 6. 6. 1937, im Ankündigungsteil nach Blatt 740 enthalten. Das Blatt kann bei dem Ortsbauernführer eingesehen werden.

Bautzen, den 14. Juni 1937.

Der Amtshauptmann.

Poslednie politiske powěsće

Pokhowanie padnjenych łódźe „Němskeje"

Pokhowańske žwjatocžnoscźe ša 31 padnjenych namórnikow panzerowaneje łódźe „Němskeje" budźe 16. a 17. junija we Wilhelmshavenje, hdyž jich łódź pschiwjese. 16. junija wjeczor we 8 hodźinach žo kaschće žwjatocžnje ź łódźe snoscha a žo pschi žarowańskej paradźe na cźestne pohrjebnischćo we Wilhelmshavenje dowjesu. Wojeŕska žarowańska žwjatocžnoscź budźe 17. junija 11.30 hodźin na cźestnym pohrjebnischću we Wilhelmshavenje, psched njej budźe tam w 11 hodźinach zyrkwinska pohrjebna žwjatocžnoscź.

Zivilne wobydleŕstwo dyrbi hnydom Madrid wopuschćiź.

Kaž franzowska powěscźerńja „Havas" ź Madrida powě, je žo někto pschikasało, jo dyrbi zivilne wobydleŕstwo město hnydom wopuschćiź.

Ssylne powyschenje franzowskeho diskonta.

Franzowska banka je póndźelu diskontnu žadźbu, kotraž žo 28. januara 1937 wo 2 proz. na 4 proz. powyschi, wo dalschej 2 proz. na 6 proz. postajiła. Tuto powyschenje diskontneje žadźby swižuje ź nowej krisu franzowskeho franka. Rosschěrjeja žo powěscźe, jo ma žo frank dale wothódnoscźiź. S pschiczinu tuteje krisy je wopacžna hospodaŕska finanzna politika Blumoweho knježeŕstwa. Franzowski budget ma pjecźa wjele stow milijardow wucźinjazy defizit. Se wschěch tutych pschiczinow franzowski kapital se jemje cźeka, a tehodła je žo powyschenje diskontneje žadźby pschewjesći dyrbjało.

Wjes Lubuš so zhubi

Hłuboko w naschej semi leżaza bruniza je dźenža jara trěbna. Niz jenož ša tepjenje, ale ša wschě możne druhe saměry dźenža brunizowe wuhlo ź nascheje Łužizy žo wuzywa. Schtóž Wojerowski a Kalawski wokrjeż dźenža pschepucźuje, pytnje, jo žo tu semja ź njewschědnej spěschnoscźu ša tutym skhowanym pokkadom pscherywa. Pola, luki a lěžy w poślednich lětdźežatkach bagger pscherywa a pschemjetuje. Hdźež něhdy pluh nascheho ratarja semju pschedrěwasche, jo by žo płódne sornjatko do njeje położiło, so by rostło, so by ź njeho narostł žito ša ježiwjenje nascheho luda. Tam hdźež něhdy młódne luki, pyschne lěžy stejachu, tam žo dźenža niczo druhe niewidźi, hacź pscheryta, rosryta semja a niczo druhe njeżłyschi hacź hukot a klepot maschinow. Zyła krajina je tu druhe wobliczo dostała. Pśched někotrymi lětami žo rěčnischćo Cžorneho Halschtrowa pschepołoži, pucźam a dróham žo druhi žmér da. Pohrjebnischćo we Wórliży dosta druhe městno. Tak nawědźichu žiwi, ale teź morwi pscheměnjenje w domisnje. Ale to hischće njeje wscho. Zyle wžy, w kotrychž zyle generazije naschich burow dźěłachu a žwoje pola wobdźěłachu, žu žo shubiłe. Poślednji wobydlerjo dyrbiachu žo do druhich krajinow pschežydlicź, dźenža žwoju domisnu wjazy njespóznawaja. Tak je žo wież Rowna w Kalawskim wokrjeżu shubiła, a ź njej wschě pola a luki, lěžy a pastwischća. Ssamy wožud potrjechi nětko teź wjeż Lubusch, hdźež 400 wobydleri hacź do njedawneho cźaža bydleschе. S Lubuschom žo sažo dźěł nascheje rjaneje domisny shubi a jeje wobydleŕstwo žo po zyłym kraju, dalokoż njeje žo w nowocźažnych žydlischćach saždliło, rosběži.

Prěnje dobycze wukrainikow pschi jězbje kolešarjow po Němskej.

Edgar de Caluwé ź Belgiskeje doby psched Geyerom w 7. etappje Stuttgart—Frankobrod we wulkotnej doskónczнej jězbje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Barby hotowe připrawjene za znutŕkowne a zwonkowne wobarbjenja; suche za klij, kalk a fěrnis

Laki za meble a podłožby; za zwonkowne a znutŕkowne wobarbjenja běły emaljowy lak, čorny a spiritusowy lak biez barby, lak za špundowanje w tyzach (8 barbow)

Klij molefski klij w paketach, zymny klij tyšefski klij (parlički)

Barbiče wšě družiny za domjacnosć a rjemjesło

Karbolineum - Kruda - Terpentin
Rapid - Siccativ - Luminit

Dobre kupowańske žorło za rjemjesłnikow

Natusch
w Khrósćicach

Serbske Nowiny

słušeja do kóždeho serbskeho domu. To dyrbi kóždy Serb jako něšto, štož so samo wot so rozumi, wobkedźbować. Tón kiž sebi swoju ródnu rěč česći, tón wšak je wěsče čita. Ale kak wjele Serbow hišće njeje po wědomju puć wróćo namakał k swojemu serbskemu ludstwu. To je nětko čestny nadawk wšěch našich swěrnych čitarjow, zo bychu pomhali jeneho po druhim wróćo dobyć za naše ludnostne zhromadźenstwo. A do kóždeho dobyteho domu dyrbi naš jenički dźenik

jako słónco swěćić

kotrež ze swojimi swětłymi pruhami nowe žiwjenje zbudźuje

Dla wjazanja Serbskich Nowin

trjebamy sćěhowace čisła našeho dźenika:
89 lěta 1936 a 301 lěta 1934.
Štó móže nam tute čisła poskićić?
Nakład Serbskich Nowin

Słónčne rolowy
najlěpši škit
waših gardinow
wot
Friedrich Bubach
rólk Krónprynceweho mosta
Zwonkowna Lawska hasa

Wóskowany płat
we wšěch šěrach — wulki wubjerk
Kurt Erler, na Zitnych wikach 28

Štóž w „Serbsk. Nowinach" swoje twory njeposkića, nima kupcow abo je njewotbudźe. Tohodla niemóže nichtó, kiž ma něšto na předań, to biez naweštka w „Serb. Now." činić!

Kupańske

wobleki ❀ ruby ❀ khapy
stupnje ❀ kholowy
frotejowe twjelki

dostanjeće za tunje płaćizny pola firmy

A. Bokelmann Nachf.

w Budyšinje :: na Serbskich hrjedjach 2

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čisło 2687

też wječor hač do 10 hodźin, maće-li mały nawěštk abo ważny podawk we wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihańi nawěštk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Činimy to rad, dokelž chcemy přeco to »najnowiše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Po Božej swjatej njewuslědźnej radźe wumrě dźensa rano w 3 hodź. po dołhej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći, ze swj. sakramentami domawobstarany, naš dobry, luby nan, bratr, přichodny nan a swak

Michał Rjenč

bywši bur w Čornecach

swojeje staroby 63 lět a 2 měsacaj.

We hłubokej zrudobje to wozjewja, sobu w mjenje swojeju bratrow, sotry a přiwuznych

Jurij Rjenč.

W Čornecach, Wotrowje, Worklecach, Libonju, Nuknicy a Njebjelčicach, 15. junija 1937.

Swjatočne pokhowanje budźe pjatk dop. w 9 hodź. na kěrchowje w Baćonju.

Přiłoha k čisłu 136

SERBSKE NOWINY

Wutoru 15. junija 1937

Powěsće z cyłeho swěta

Njewſchědna mrětwa rybow we Łobju.

We wokolinje Podmoklow a Dźěczina w połnóznych Czechach w poßlednich dnjach njewſchědnje wjele morwych rybow namakachu, kotrež po wodźe płuwachu. Běchu to ſwjetſcheho dźěla barmy, kotrež běchu ßo ſ jědojtymi wodami ſ fabrikow ſajědojczike. Tajka mrětwa rybow, kotraž ßo tež na ſakſkim boku Łobja wobkedźbowaſche, dotal hiſchcze njeje ſnata była.

Lěßny woheń ſniczi 300 kórzow khójnow.

Pjatk popołdnju wudyri w lěßach wjerchowſkeho Solmſkeho wobßedźenſtwa pola Litſchdorfa lěßny woheń, kotryž ßo pſchi wulkej ßuchoczě a horzoczě ſ njewſchědnej ſpěſchnoſczu roſchěri a drohotne 100 lět ſtare ſchmrěki a buki ſniczi. Shromadnemu prózowanju wohnjowych woborow, wojakow, SA-mužow a dźěłaczeri ßo poradźi, woheń ſa někotre hodźiny ſadußycz. Pſches 300 krózow lěßa pak je woheń tola ſnicził.

Wulki woheń we Łodźi — 20 ſranjenych.

Wulki woheń we Łódźi w Pólſkej 9 domow, mjes nimi 3 poſkodaty podružniſki dom, w kotrymž 12 dźěłaczeſkich ßwójbow bydleſche, ſniczi. Pſches 20 woßobow ßo pſchi haſchenju ſrani. 150 woßobow je ſ wohnjom tſěchu nad ßobu ſhubiło.

Dwě hodźinje kaka dźiwje ßwinjo na wuczerja.

W lěßu pola Salmünſtera w Heſſeenſkej je ſchulſki wjednik tamniſcheje ſchule ſajimawy podawk nawědźił. Sso pſchekhodźujo w lěßu wjeßełej proßatzy namaka, ſ kotrymajž chzyſche ßo trochu ſaběracz. Jako proßatzy kwiczecz poczeſchtej, pſchiczěri dźiwja ranza ſe 6 dalſchimi proßatami a ſapocza pſchekhodźowarja nadpadowacz. Naležnoſcz pocza ſa wuczerja ſara njepſchijomna bycz, tola ßo jemu poradźi na hromadu drjewa wuczeknycz, kotruž pak roshněwane ſwěrjo pytaſche powalicz. Wohroženy dyrbjeſche 2 hodźinje dołho na drjewje ßedźo woſtacz, prjedy hacz ßo nadběhowarka wotßali.

Czěžke njeſbožo pſchi wubědźowanju w ſmijowych czołmach na rěžy Jangtſe.

Pſchi ſkładnoſczi ßwjedźenja „wubědźowanja ſe ſmijowymi czołmami“, kotryž ßo njedźelu w zyłej Khinje ßwjatocznje ßwjeczeſche, ßo na rěžy Jangtſe njedaloko Nangkinga ſara tragiſzy ſkónczi. Na pſchiſtawnym moſcze wjele pſchihladowarjow pſchi wubědźowanju łódźi ſtejeſche. Nadobo ßo tutón móſt ſłama. Wjele ſtow ludźi padny do wody. Liczba woporow njeje hiſchcze ſwěſczena. Dotal je ßo 6 morwych wukhowało.

W južnym polarſkim kraju wuhlo ſa zyły ßwět.

Amerikanſki ßlědźeř južneje polaŕſkeje krajiny Byrd piße wótrje pſcheczivo žadanjam jendźelſkeje ſtatneje konferenzy w naſtupanju južneje polaŕſkeje krajiny. Njewidźi, tak praji ßlědźeř, žaneje pſchicziny njedoroſumjenjow ſ Jendźelſkej, pſchetož jendźelſke ßlědźeŕſke dźěło je ßo wot lěta 1912 na kraj k wjeczoru 150. kruha ſeńſkeje dołhoſcze wobmjeſował. Žadyn Jendźelczan dotal njeje na 2000 kilometrow dołhim kruhu ßo ſaßydlił, na kotrymž amerikanſka khorhoj wěje. Dale prajeſche Byrd, ſo na dźělu južneho polarſkeho kontinenta, kotryž je w mjenje preſidenta Sjednoczenych ſtatow ſa Ameriku pſchewſał, je doſcz wuhla, ſo by ßo zyły ßwět ſaſtaracz mohł. Wěſo budźe dobywanje wuhla ſ wobczežnoſczemi ſjednoczene.

Maćeri k woli nana zakłół

17lětny pachoł ſteji pſched ßudom a je wobſkorženy, ſo je nana ſamordował. Ssud jeho wuwinowa. Tutón podawk je ſe wſchědnej rosmołwu w jendźelſkim hłownym měſcze a ſtawiſny tutoho mordaŕſtwa ßu ſe ſtawiſnami rosbudźazeje dźěſczoweje tragedije.

Henry Sidney Smith je 17 lět ſtary. Dołhi, ßwětkojaßny młodźenz ſ waßnymaj woczomaj a ſ khutnym wuraſom woblicza, kotrež pak tola praji: czuju ßo wußwoboodźeny wot žałoſtneje czeže. — Steji pſched ßudom a ſakituje ßo pſcheczivo wobſkóržbje, ſo je ßwojeho ßamßnho nana ſakłół.

„Hdyž budu wulki, chzu jeho moricz!“

Po něczim ſ wuprajenjow wobſkorženeho, ſ powěſczow maczerje a wjele druhich wuprajenjow ßwědkow ßo žałoſtna tragedija wuwěii. Młoodźenzowy nan bě piczk a ßurowy człowjek. Hdyž by wjeczor pjany domoj pſchiſchoł, potom by žonu a dźěczo bił, czwilował, ſchikanował a by jimaj žiwjenje helu czinił. Młody Henry widźeſche někotružkuliž ßylſu, kotruž jeho macz płakaſche, hdy by nan ſ czaßom domoj njepſchiſchoł. Njeroſumi pſchezo, czehodla je macz ſtajnje tak ſrudna. Tola po něczim wotroſcze, widźi pola ßußodow ſbožowne ßwójbne žiwjenje a zyle pomału dopóſnawaſche, ſchto jeho macz tak rudźeſche.

Hida pſcheczivo nanej roſcze w jeho młodej wutrobje a nabywa pſchezo wjetſchich rosměrow.

„Czehodla njeczeknjeſch wot njeho?“ wopraſcha ßo ras ßwoju macz, jako bě hižo trochu wjetſchi.

„Ale moje dźěczo“, ſměruje jeho macz a hładkuje jemu jeho jaßne włóſki, „dźěczo, ſchto ma ſ tebje bycz, hdy bych woteſchła …“

Njeſkónczna luboſcz k maczeri jeho napjelni. Jeho dla potajkim czeŕpi nanowe czwilowanje, jeho dla wopruje zyłe ßwoje ſbože. A pſchezo wjetſcha a pſchezo njeſputaniſcha bywa hida pſcheczivo jeho nanej.

„Směruj ßo jenož, maczi“, troſchtowaſche, „hdyž budu wulki, potom jeho morju …“

Macz ßo ſtróži. Ssußod, kotryž je pſchipadnje ßobu w bydlenju, ſaßłyſcha tute ßłowa. Niczo pak k nim njepſchiſpomni. Kiwny jenož někotre raſy ſ hłowu.

Macz dyrbi ſ tutych hroſnych poměrow!

Jeho młody roſum ſapſchimnje, ſo móže ßo wſcho pſcheměnicz, hdyž ßo jemu poradźi, ßebje a ßwoju macz ſ tutych poměrow wuwjeſcz a wot nana njewotwiſneju ſczinicz. Na to nětko zyłe jeho prózowanje dźe. W ſchuli bu ſ pſchikładnym ſchulerjom. Je wuczerjam nadpadnył ßwojeje pilnoſcze dla, wuczerjo ßo ſa njeho ſtaraja, ſo doſtanej ſtipendij ſa wopytanje univerſity.

Tež tu dźěła ſ njeſprócnej pilnoſczu dale. S lědy 17 lětami bu ſ aſſiſtentom w univerſitnym laboratoriju. Jenož ſakłady położicz, ſo by ßwoju macz wot nana wußwobodźił, to je jeho jeniczke pſcheczě.

Nan njebě ßo w tutych lětach wo niczo polěpſchił. Pije pſchezo hiſchcze tak wjele kaž prjedy a bije macz kaž prjedy a je tak ßurowy kaž prjedy.

Hdyž ßo ßyn mjes njeju ſtupi, ſo by macz pſched nanowej ßurowoſczu ſchkitał, potom wobroczi ßo zyła hida pſcheczivo ßynej. Henry to mjelczo a ſe ſakußnjenymi ſubami ſnjeße, jenž, ſo je macz wukhowana. Ale jeneho dnja ßo tuta hida, kotraž bě ßo w młodej wutrobje nakopiła, pſchedoby.

„Hdźe je jeho wutroba …?“

Běſche to w haprleji t. l. Saßo ras pſchińdźe nan doſpołnje pjany domoj. Macz chzyſche jemu ſ pucza hicz. Tola muž ſpyta ſwadu, a chze ßwoju ßurowoſcz na njej wubicz.

Storka žonu pſched ßobu, tak ſo k ſemi padny. Hrabnje ſa něczim, ſo by mohł do njeje bicz.

A w tutym wokomiku je měra połna.

Ssyn wuſkoczi ſe ßwojeje jſtwy, widźi ſženu, kotruž bě dyrbjał telko raſow widźecz — a w najwjetſchej roshorjenoſczi hrabny ſa mlokowej bleſchu, kotraž runje pſchi nim ſtejeſche a bijeſche ſ njej do ßwojeho nana.

Nadpadnjeny bě pſchejara pſchekwapjeny, ſo by ßo mohł ſ wuſpěchom wobaracz. Sso motajo ßo ſwjeſe. Mjes tym pſchikhadźeju ßußodźa. „Nóž“, woła Henry, „nóž ßem — chzu jeho moricz, hdźe je jeho wutroba — pokażcze mi, hdźe je jeho wutroba …“

Ssußodźa ſteja kaž němi a njemóža do teho ſaßahnycz a Henry hrabny ſa nožom u kałny někotre raſy ßwojemu nanej hłuboko do wutroby …

Potom wokoło ßebje hlada. Hróſbnoſcz w jeho mjeſwoczu ßo roſpuſchczi a njeſkukk ſda ßo bycz wumoženje wot žałoſtneje czeže, kotruž je wot najmłódſchich lět ſe ßobu wokoło noßył.

*

Sso wuwinował.

A nětko ſteji pſched ßwojimi ßudnikami. Ně, ßwój njeſkutk njewobžaruje, praji wſcho, ſchtož je dyrbjał lěta dołho ſe ßobu noßycz.

„Mějach jenož wólbu“, tak prajeſche, „tomu pſchihladowacz, kak tutón ßurowz po něczim moju macz ſniczi, abo jeho moricz — a tohodla ßym jeho morił!“

Jeho wuczerjo, profeßorojo, ßußodźa jemu najlěpſche wußwědczenje wuſtajeja a potom ſtupi macz pſched ßunika.

„Czinjeſche to ſa mnje“, prajeſche zyle czicho, „ſa mnje, ſa ßwoju macz …“

Ssud ßo k jednanju wróczo ſczahny. Jenož 10 minutow trajeſche, potom ßo ßudnizy wróczichu a wuprajichu tónle rosßud: Wuwinowany!

Ssud běſche na ſakładźe dopokaſanych wobſtejnoſczow ſwěſcził, ſo pſcheczivo nahladej wobſkóržby ßo tu wo mordaŕſtwo a ſabicze njejedna, ale jenož wo woprawnjene wotwobroczenje nadběha. Někotre ſekundy dołho njemóžeſchtaj macz a ßyn ani ßłowczka k tomu rjez. Potom pak padnyſchtaj ßebi płakajo do rukow a ßudnik njeſadźěwaſche pſchipoßłucharjam, ſo ſawjeru pſchipoßłuchaŕſkeje měſtnoſcze pſchekroczichu a ſ radoſczu maczeri a ßynej ßwoje ſbožopſchecza wuprajichu.

„Nowe žiwjenje leži pſched namaj“, praji 17lětny ſtudent, „a nowe žiwjenje, maczi, ſa tebje … !“

Giwijon

Běſche młodźenz, tón Giwijon rěkaſche. Wón běſche najrjeńſche ſelene žabiſko daloko a ſchěroko. Runja ßwětkej židźe ßo jeho ßukniczka ſtajnje błyſchczeſche, kholowczki jemu ßedźachu, jako by je dwórſki krawz ſeſchił, a ſchkórnje wón noſcheſche kaž ſemjanſki knjeſyk. A hakle jeho hłóß bě tón najrjeńſchi, kotryž bě ßwět hdy ßłyſchał. Wſchitke žabjaze knježniczki, kotrež kołwokoło we wokolinje bydlachu, běchu ſ nim wobkuſkane. A tak někotra bě ßebi tajnje pſchißahała, ſo, jeli ßo ras wuda, njech je to ſahe abo poſdźe, na žaneho druheho hacz na Giwijona.

Tola tak ſara požadany młodźenz ani kuſka ſe ženitwu njekhwataſche. Sswět, kaž ßo ſdaſche, ßo jemu tež tak zyle derje ſpodobaſche. Žabjaze knježniczki, tute wbohe, ßo njech tež bóle ſa nim roshladowachu, wón czinjeſche, jako by tajkich dozyła njebyło. Žana ſ nich jemu tak prawje po jeho myßli njeběſche. Ta jena bě jemu pſchewjeßoka, druha pſcheczicha. Tſecza bě jemu pſchenjelepa, ſaßo druha pſcheſchwižna. Tu ßo jemu huba njeſpodobaſche, tam ruzy, a tak to dale dźěſche. Skrótka, pſchi kóždej wědźeſche někajki brach namakacz.

To takle rjany czaß trajeſche a macz tomu ſměrom pſchihladowaſche. Potom pak běſche jeje ſczeŕpnoſcz ke kónzej. „Giwijono“, wona rjekny, „měł by ßo nětko pozowacz, ſo žonu doſtanjeſch. Žona duſchu poſběhuje. Žona žiwjenje žiwjenja hódne czini. Žona je žiwjenja ſłódkoſcz!“

Giwijon chzyſche hižo ſnapſcheczivicz, ſo je jeho wutroba, tak wjele hacz je jemu wědome, tež bjes žony ſpokojom. Ale widźo, kak ſtaroſcziwje macz na njeho ſhladowaſche, ßebi rjekny: „Schto dyrbju luba maru rudźicz?“ A wón dźeſche: „Budźe drje tak, luba maczi, kaž wěriſch. Měniſch-li, chzu jutſe na ženitwu hicz!“

Naſajtra ſahe ßo na pucz poda. Njebě ßo macz hakle praſchał, do kotreho kónza ma ßo naſtajicz, a wona njebě jemu tež niczo pſchikaſała. Myßleſche ßebi: Je ſtary doſcz, wón hižo ßwój pucz namaka! — Pſchi tym bě ßo czjiſche nadźała, ſo chzył do Seleńkez pohladacz hicz —, kaž wulkej ſahrodźe rěkachu, kotraž ſ tamneje ſtrony kuki ležeſche. Pſchetož tam w Seleńkezach bě zyła horſchcz luboſnych holzow.

Giwijon njebě ſwoprědka tež woprawdźe niczo druhe w myßlach měł dyžli Seleńkezy, a runu ßmuhu bě ßo na nje ſaměrił. Ale jako tam pſchiſchedſchi hnydom ſ hromadami žabjaze holzy w najrjeńſchich draſcziczkach ſ woknami na njeho njeſhladowachu, w dußrjach njeſtejachu a jeho ſ ah a oh wobdźiwajo njepoſtrowichu, kaž běſche to ſwuczeny, wón hubu ſczahujo ſe ßwojej ſchwupiczku runja hordemu jěcharjej ßwoje pyſchne, czeŕwjene ſchkórniczki ſchwikny a czinjeſche, ſo dale pſchińdźe.

Je dźě wěrno, ßebi wón rjekny, jako mějeſche ſahrodu ſa khribjetom, ſchto chzych tež jenož w Seleńkezach? W Seleńkezach pola tych woſtudłych pomeranczow! Žonu ßebi jenož junkrócz w žiwjenju woſmjeſch, a tuž njetrjeba to hnydom jena ſ najbližſcheje ſahrodki bycz!

A tak ßo nětko ſmužicze na Keŕczkezy naſtaji. Tuto měſtno dale k wjeczoru pſched nahlej hórku ležeſche. W Keŕczkezach ſwjetſcha wjeßełe žiwjenje knježeſche. Hakle ſańdźeny tydźeń běchu tam hnydom na ras tſi kwaßy byłe. Tola to njeměſeſche niczo rjez. Běchu tam pſchezo hiſchcze někotre doſcz luboſne holczki, kotrež ſa ſprawnym mužom ßedźachu. Ale jako Giwijon wo tutych tſjoch kwaßach ſhoni, njechaſche je dozyła ſawohladacz. „Tele powoſtanki?“ ßo wón ſ wyßoka wopraſcha. „Schto ßwět po prawom wo mni myßli! Ssym na to pokaſany, ſo ßo ſe ſbytkom ſpokoju?“ — A ſ tutymi ßłowami ßo wotßali.

We Worjeſchkowje, do kotrehož nětkole puczowaſche, bě ſ lohkej prózu ßwoje ſbože mohł czinicz. Tu běſche knježniczka, luboſniſcha dyžli wſchitke holzy w Seleńkezach a Keŕczkezach hromadźe, kwětka bjes runjecza. Haj, to njeběſche drje pſchehnate. Wona runje pod woknom wotpoczujo ßo trochu po dróſy roshladowaſche, kotruž młody njebołak puczowaſche. „Ej, to je mi woßebny!“ wona ſaſuſoli, jako jeho wuhlada. Wutrobiczka ji ſ wjeßełom ſaſkakowaſche. Jeniczke ßłowczko jenož, by-li jo prajił, na měſtnje by ßo ſ jeho žonu ſtała.

Ale ně, wón dźě ju dozyła kedźbu njeměſeſche. Jako by woczi njeměł, nimo kroczeſche, myßleſche ſtajnje jenož na ßwoje rjane kholowczki, ßwoje wyßoke ſchkórnje a ſchtó wě na czo hiſchcze. A jako napoßledk — běſche nimale hižo nimo jeje wokna — jako tola někak ßwoju hłowu k njej poſběže, tu nadobo ſ druheje ſtrony dróhi ſpodźiwne ßmjecze pſchińdźe: „Rjek! Rjek!“ A tam ſchěroko na ßłónzu ßo wupjerajo praſtary žabjazy nan ßedźeſche, tajke czinjene wohidmo. „Hdźe ßy twojeho kónika woſtajił, ty hłupako?“ wón hanjeſche. „Widźu jenož ſchwupiczku. Praj, czehodla njeſaléleſch do ßedła?“ — A ſaßo jakotaſche runja ſtaremu koſołoj.

Giwijon ſapomni pſchichodnu kroczel czinicz. Wokomik kaž ſkamjenjeny ſtejeſche. Tajke hanjenje njebě ßo jemu hiſchcze ſtało. Stajnje běchu jeho jenož wobdźiwali. A tu pola tychle Kukeczanow dyrbjeſche ßo wußměſchowacz dacz? — Wón chzyſche něſchto zyle njeßłyſchaneho pſchiwołacz. Ty ſtary czrjio! Abo hewak něſchto. Ale ně, njepſchinjeße to ſ erta. Jaſyk bě jemu ſ hněwom kaž ſlemjeny. S wulkim khwatkom wopuſchczi tute měſtno. Luboſna holczka mějeſche ſchkodu, ſrudnje ſa nim ſhladujo ſapocza płakacz.

Dźěſche hižo khětro na wjeczor, jako ßo Giwijon, hłódny a ſprózny po tak dalokim puczowanju, Brěſyczkezam bližeſche. Krajina běſche jemu doſpołnje zuſa. Mjenje Worjeſchkow a Keŕczkezy bě doma dyß a dyß ßłyſchał. Ale Brěſyczkezy? Njemóžeſche ßo dopomnicz, ſo je ßo hdy wo tym rěczało. Ale wěrjeſche, ſo mohło ßo jemu tam ſalubicz. To běſche tola ras něſchto druhe! Do ßmjercze dyrbjeſche ßo dźiwacz hobrſkej, wulkej wodźe, kotraž tu nadobo pſched nim ležeſche. Běſche tež lědy wědźał, kak dale — pſchetož woprawdźity hat njebě hiſchcze ženje widźał — njebě-li jemu někole

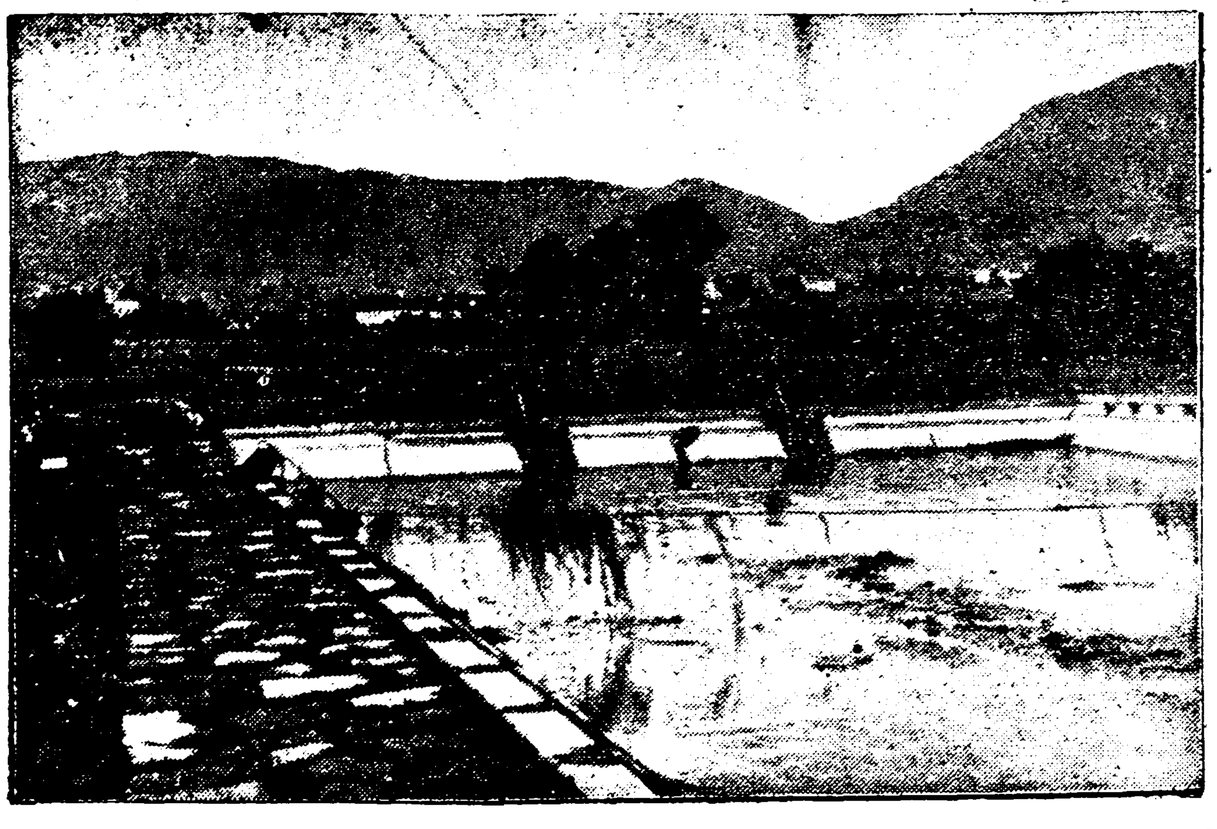

Snjesbožene BdM-holzy pohrjebane.

Pschi žałostnej njewjedrowej katastrofje, kotraž njenadžizy dźěl južneje Pfalzy potrjechi, žo 40 holzow Hitlerskeje młodziny, kotrež žo pola Edesheima w pluwarni kupachu, s hobrskej žołmu hrabny. Pschi tym žo 10 holzow tepi. Na wobrasu widžimy pluwarnju katastrofy. Derje žu hischcže widžecz žłědy wulkeje wody, kotraž tež w žušodnych wšach wjele schkody naczini. Na wobrasu na prawo widžimy pokhowanje holzow. (Scherl Bilderdienst, M.)

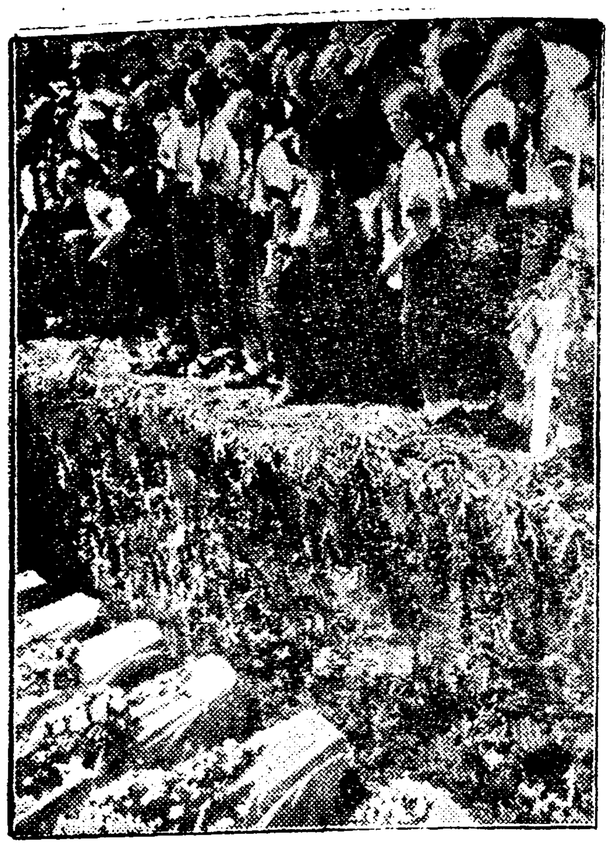

175 000 kubiknych metrow kamjenjow žo pohibuje.

W dolinje Bergamo-Clusone w Italskej sta žo straschne žypnjenje skały. Něhdže 175 000 cbm. kamjenjow sažypa hlinowu jamu industrialneho pschedewsaeža, pschi czimž žo dwaj dźěłaczerjej morischtaj. Tež elektrarnja bu pschi tym wobschkodzena. Ssypnjene kamjenje tež rěku Serio sawrěchu, tak so malu jězor w dolinje nasta.

Wulki woheń w italskej balmowej pschedźerni.

W sładzischczu wulkeje balmoweje pschedźernje we Biella w połnóznym Piemoncze w Italskej je woheń wjele stow walow balmy sniczik. Sa krótki czaž rosschěri žo woheń tež na druhe fabrikske twarjenja. Schkoda wobliczi žo na 8 milijonow lirow.

Radio

Ssrjedu 16. junija žo žiyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, taczele. 6,30 wješoły rańschi konzert, mjes nim 7 powěsče. 11,40 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótžławja); w pschestawzy 12,55 czažowe znamjo a 13 sbožopschecza. 13,45 powěsče. 14 wschelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdnischi konzert. 18,30 taczele. 19 k žwjatokej. 19,45 wothłóž s Němskeje. 20 powěsče. 20,10 Barlinszy filharmonizy hudźa. 22 powěsče, sport, wothłóž s Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (s Kölna), mjes nim 7 powěsče. 9,30 wo wupłodźenju a pschetrjebanju. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pschipołdnischi konzert. 13 powěsče. 13,15 pschipołdnischi konzert. 13 powěsče. 13.15 pschipołdnischi konzert (se Stuttgarta). 14 powěsče. 14,15 taczele. 16 sabawny konzert. 18 wo pschižasy a sranjenju pschižahi. 19,10 sabawny konzert. 21 powěsče. 21,10 stara a nowa italska hudźba. 22,30 powěsče, sport.

Hamburg: 20,10 žwjedźeński konzert. — **Wrótžław:** 20,10 rejwański wjeczor. — **Köln:** 20,10 konzert. — **Frankfurt:** 20,10 wjeczorny konzert. — **Win:** 18,25 „Siegfried". — **Warschawa:** 21 Chopinowa klawěrna [illegible].

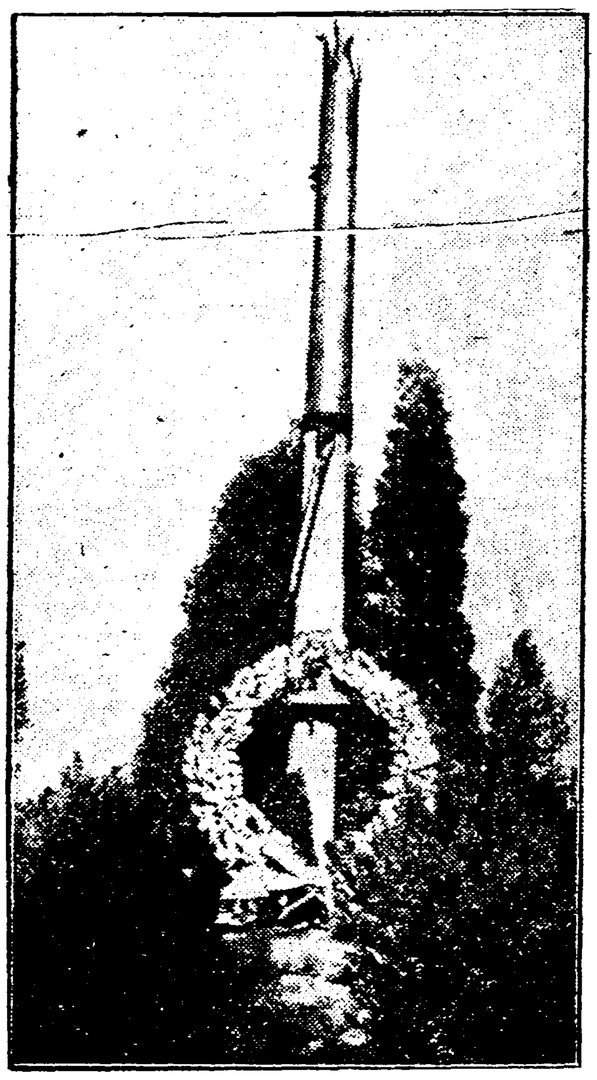

Morwi łódźe „Deutschland" žo na čžestnym pohrjebnischczu we Wilhelmshavenje pokhowaja.

Ssrjedu panzerowana łódź „Deutschland" s woporami pola Ibizy, s matrosami, s čžerwjenymi lětadłami morjenymi, do Wilhelmshavena dojědźe. Po žwjatočznym žarowanskim pschewjesenju žo wopory na pohrjebnischczu rjekow we Wilhelmshavenje pokhowaja. Nasch wobras nomnik rjekow, kotryž s rosłamaneho łódźneho sčežora wobsteji, nam na čžestnym pohrjebnischczu we Wilhelmshavenei pokasuje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Myto sa němskeho mischtra w kopanzy.

20. junija žo w Barlinje němske mischtrstwo w kopańzy rozžudźi. Dobyczer dostanje, kaž je znate, puczowańske myto, kotrež na wobrasu pokasujemy. Na podstawje puczowańskeho myta žu plaketty dotalnych dobyczeri pschiczinjene; titul myta rěka „Myto žwětoweje wustajeńzy — puczowańske myto sa němski sport w kopańzy, wěnowane se statnych žrědkow na dopomnjecze na wobdźělenje němskich mužstwow na olympiskich hrach w Parisu 1900".

Scherl Bilderdienst, M.

nichtó na pucz pschischok. Młoda knježniczka to běsche, kotraž w dźeczelowej khłódnizy žedźesche..

„Ssym tu w Brěsyczkezach, rjana knježniczka?" žo wón praschesche. A rjekny, so je jemu pólna myschka psched něhdže pół hodźinu tutón pucz pokasała.

„Snajmješcha wjazy daloko nimacze, najlubschi knježe!" holicžo wotmołwi. „Hlajcze jenož, tamle psched wami hižo leža!" A s tym jeje wuska, rjana ruczka na kerczki pokasa, kotrež, něhdže dwaczeči kroczeli sdalene, puczowarjej kiwachu.

„Tak drje scze tam wy doma?" žo Giwijon saža praschesche, a pschi tym žebi holczku wobhladowasche, kotraž žo jemu jara spodobasche. Wobhladowasche žebi ju wot horjeka hacž dele a saža wot hłóiczki hacž k palzam a sacžuwasche, kak bywasche jemu pod selenym kabatkom spodźiwnje wokoło wutroby.

„Tak je", knježna wotmołwi. A potom žo jeho praschesche, swotkel pschikhadza a schto jeho tu wodźi.

To jene bě bórzy praiene, tola na druhe praschenje njewědźesche hardom wotmołwicz. Giwijon bě lědy ras s holczku poręczak a tak njemóžesche tež tutej tu hnydom mieswoczi rjez, so chze ju jako žwoju žonu domoj dowjescz. Ręczesche potajkim najprjedy wo wjedrje, wo njebju, wo žłónzu, wo wětsiku. A bě hižo spokojom, so pschi tym jeje mjeno shoni. Giwinka wona rěkasche, a to sdasche žo jemu kražne mjeno bycz.

Tola potom žo wschitko lěpje czinjesche, hacž bě to swoprědka wěrik; naposledk žamo jara spěschnje. Sstónczko njebě žo hischcže skhowało, njeběschtaj Brěsyczkezy hischcže dozpěłoj, tu běsche mjes nimaj hižo wschitko srjadowane, běschtaj nawoženj a njewjesta. Nasajtra bě wjeżoły kwaž, a wschitko, schtož móžesche w Brěsyczkezach na nohomaj stacz, bě na kwaž pscheproschene.

A Giwijon a Giwinka běschtaj najsbožownischi porik tajkiž běchu tajki w Brěsyczkezach lědy wohladali. Nětko móžesche Giwijon rozumicz, schto jeho macz měnjesche, jako rjekny: žona je žiwjenja žłódkosczu. Nětko wjazy na žwoje kholowczki a schórniczki njemyślesche, njeschwihasche wjazy se žwojej schwupiczku wokoło žo; stajnje jenož měješe žwoju młodu, lubosnu žónku na myślach. Běschtaj žiwaj kaž w njebježach. Ně tola najlěpschi počžaž k tomu: wošrjedź lěcza, wschitko žo selenjesche, a muchow a muschkow bě nadosczu.

A Giwinka a Giwijon s znjeje wutroby wscho to rjane a dobre wužiwaschtaj, schtož jimaj Brěsyczkezy poskiczachu: czopłe žłónczko, czichi khłódk, czistu, woczerstwjazu rožu, wješelu hońtwu. A dyž a dyž troschku k hatkej shladowaschtaj. Se wschědnymi žabami a žabkami, kotrež tu wokoło skakachu, na shnitych kopjenach žydajo kunkachu a kwieczachu, njechaschtaj dźě niczo czinicz měcz. Ale jim s khwilemi muschku psched nošom wotžlipnycz, kuntworu, abo žamo tołsteho, mjažneho bruczaka, to jimaj wjele wješela pschihotowasche.

Pschi tym bohužel ras pschežłyscheschtaj, kak nad nimaj w powětrje schumjesche a ptak, hobrski a wulki, kajkehož njeběschtaj hischcže wohladałoj, nad krajinu sčěrowasche. Wón drje bě prěni ras do tuteje wokoliny pschileczak, pschetož tež Giwinzy běsche wón dospołnje njeznaty. „Giwino, hladaj žo!" móžesche jemu hischcže pschiwołacz, jako žo nadobo jeho hobrskeho sczina nad nim dohlada, a w myschazej dźěrzy, psched kotrejž runje žedźesche, móžesche žo hischcže wukhowacz.

Sa Giwijona pak běsche pschepoždże. Prjedy hacž žo prawje domaža, bě jeho baczon s pyskom hrabnył a tak njeměješe niczo wjazy k žmjeczu.

„Giwinka!" wón hischcže se žwojim poslednim kuskom dycha sakwiczka, prjedy hacž žo w dołhej schiji baczona shubi. To běsche to poslednje, schtož bě we žwojej wutrobje myślik.

Giwinka! je sakwiczak. Haj, tak bě. A je rjenje, so móže žo tajke wo nim powěscz.

jkz.

Budyske stawniske powěsće

Pónjelu 14. junija 1937.

Narodźili žu žo: 9. 6. Maksej Arnoschtej Elli, pjekarskemu mischtrej, žyn. — 12. 6. Janej Famulskemu, twarskemu dźěłaczerjej, džowka. — 13. 6. Willijej Brylej, wikowarskemu sastupjerjej, žyn.

Wumrěli žu: 13. 6. Franz Bruno Uhlig, bróńjowy mischtr na wotp., 70 lět. — 14. 6. Pawoł Herbert Werner, bjes powołanja, 15 lět. — Luisa Jakubez, bjez powołanja, 79 lět.

Pschipowědźili žu žo: 14. 6. Arwed Otto Wilhelm Korla Berthold Kraensel, piwarski mischtr w Prěczezach a Luisa Ella dźěl. Huschmannowa rodź. Lauschez w Budyschinje. — William Oskar Alfred Huth, inspektor měschczanskeho sarjadnistwa a Ida Johanna Melcherez, trajna pschistajenza pola podkrježneho swjasla, wobaj w Budyschinje.

Swěrowałoj staj žo: 14. 6. Franz Maks Otto Müller, technikar w Nowych Wikach a Marta Lydia Naumannez, hospoza w Budyschinje.

Czeta, kotraž je na wopyt pschischła k makej Hanzy: „Hanka, pój jenož ke mni a daj mi rjenje ruczku." — Hanka: „Ně nascha macz je prajiła, so ja nježmě stanycz. Nasch stólczk ma tajku wulku dźěru!"

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 137 — Budyšin — Srjedu 16. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Němski zwonkowny minister pojědźe do Londona

S Barlina ſo hamtſzy powě:

Němſki ſwonkowny minister ſwobodny knjes ſ Neurath ſo na offizialne pſcheproſchenje jendźelſkeho knježeŕſtwa 23. junija do Londona poda. Někajkežkuliž jednanja pak pſchi jeho wopycże njejſu wotmyſlene, tola ſo wocżakuje, ſo wopyt naležnoſcż da k roſpominanju praſchenjow, kiž wobaj krajej ſhromadnje ſajimuja, wożebje tež ſchpaniſkeho praſchenja.

Wo bliſkim wopycże němſkeho ſwonkowneho miniſtra ſ Neuratha je ſo w Londonje woſjewiło, ſo rosrěcżowanja wożebje dwě naležnoſcżi naſtupaja, kiž matej ſa Europu wożebity woſnam: na móžnoſcż dorěcżenja na **nowy wjecżorny pakt**, kiž ma na měſto Locarnſkeho ſrěcżenja ſtupicż a na położenje **w Schpaniſkej.**

Neurathowy wopyt ſo w Londonje wożebje wita, dokelž je jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden dotal mało ſkładnoſcże měł, ſo ſ němſkim ſwonkownym miniſtrom ſetkacż. Dokelž Němſka njeje ſobuſtaw Swjaſka ludow, ſo Neurathowy a Edenowy pucż jenož ſrědka kſchiżowaſchtaj. W Londonje ſo tehorunja wożebje wuſběhuje, ſo Neurathowy wopyt na žane waſchnje njewoſnamjenja wożebite jednanja mjes Němſkej a Jendźelſkej. Rosrěcżowanja budźa wěſo khětro wobſchěrne.

Blomberg Budapest wopyta

W Budapeſtu je ſo hamtſzy woſjewiło, ſo němſki wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg na pſcheproſchenje wuheŕſkeho wójnſkeho miniſtra generala Roedera 28. junija na někotre dny do Budapeſta pſchijědźe. Tutón jeho wopyt budźe wotpowědź na wopyt generala Roedera w hapryleji w Barlinje. Generalny pólny marſchall ſ Blomberg ſebi pſchiprawy a wotdźělenja wuheŕſkeho wójſka wobhlada.

Awstriscy industrijalni na wopyće w Němskej

Na pſcheproſchenje němſkeje ſkupiny induſtrije ſu někotſi wodźazy mužojo awſtriſkeje induſtrije do Němſkeje pſchijěli, ſo bychu ſo ſ němſkim hoſpodaŕſtwom ſeſnali.

Saſtupjerjo induſtrialneho wotdźělenja ſakſkeje hoſpodaŕſkeje ſkupiny wotpóſłanzſtwo ſwjaſka awſtriſkich induſtrialnych póndźelu dopołdnja na Lipſcżanſkim hłownym dwórniſchcżu powitachu. Někotre hodźiny poſdźiſcho ſapocżachu ſo wobhladowanja wſchelakich Lipſcżanſkich dźěłaŕnjow. Nawjednik wotpóſłanzſtwa ſwjaſkowy hoſpodaŕſki rada kommerzialny rada Falkenſammer, pſchedſyda hornjoawſtriſkeho krajneho ſwjaſka induſtrialnych, ſo ſ wutrobnymi ſłowami ſa pſchecżelne pſchijecże w dźěłaŕnjach dźakowaſche.

Hdyž běchu hoſcżo hiſchcże pomnik bitwy ludow wopytali, jim induſtrialne wotdźělenje ſakſkeje hoſpodaŕſkeje ſkupiny wjecżor witanſku hoſcżinu wuhotowa. Na ſwojej jěſbje po Němſkej hoſcżo Barlin, Hamburg, Köln a druhe měſta wopytaja a ſebi tam dźěłaŕnje němſkeje induſtrije wobhladaju.

Dobrowólnicy za lětaŕsku bróń

Němſke lětaŕſtwowe miniſterſtwo woſjewja:

W nalěcżu 1938 ſo pola lětaŕſkeho wojeŕſtwa a pola lětaŕſkeho powěſcżeŕſkeho wojeŕſtwa dobrowólnizy pſchiſtajeja. Samołwjerjo móža ſo hižo nětkole pola kóždeho wojeŕſkeho dźěła lětaŕſkeho wojeŕſtwa a lětaŕſkeho powěſcżeŕſkeho wojeŕſtwa ſamołwicż. Roſjaſnjenja wo wuměnjenjach ſa ſaſtupjenje jako dobrowólnik a wo dźěłowej ſłužbje, kiž ma ſo prjedy dopjelnicż, podawaju wojeŕſke wotdźělenja lětaŕſkeho wojeŕſtwa, lětaŕſkeho powěſcżeŕſkeho wojeŕſtwa, woborne podkrjeſne kommanda a woborne woſjewjeńſke hamty. Nimo teho ſo wuměnjenja w nowinach a radiu woſjewja. Próſtwy wo pſchiſtajenje k druhim wojeŕſkim ſłužbnym měſtnam ſapodacż, nima wuſpěcha. S tym ſo jenož ſ wobdźěłanjom ke ſchkodźe ſamołwjeneho komdźi. Pola flak-artillerije a pola połka „General Göring" w nalěcżu 1938 žanych dobrowólnikow njepſchiſtajeja. Cżaſ ſa ſamołwjenje dobrowólnikow ſa naſymſke pſchiſtajenje 1938 pola lětaŕſkeho wojeŕſtwa, flak-artillerije, lětaŕſkeho powěſcżeŕſkeho wojeŕſtwa a połka „General Göring" ſo hiſchcże w nowinach a radiu woſjewi.

Sjěſd němſkeje kavallerije w Karlsruhe.

Sańdźenu ſobotu a njedźelu je ſo w badenſkim hłownym měſcże Karlsruhe ſjěſd němſkeje kavallerije wotměł. Tyſazy něhduſchich kavalleriſtow běchu na ſjěſd pſchijěłe. Njedźelu dopołdnja wotmě ſo marſch nimo wobſtarneho generalneho pólneho marſchalla ſ Mackenſena.

Rudolf Heß česćeše staru gardu

Pſched tradizionalnej „jěſbje ſtareje gardy", kotraž lětſa do Gdańſka a Rańſcheje Pruſkeje wjedźe, je wutoru wjecżor wjednikowy naměſtnik Rudolf Heß 500 w ſłužbje najſtarſchim politiſkim nawjednikam nazionalſozialſtiſkeje ſtrony ſe wſchěch dźělow Němſkeje khorhoj ſtareje gardy pſchepodał.

Pſched tutym pſchepodacżom khorhoje je Barlinſki župny nawjednik němſki miniſter dr. Goebbels ſahorite ſłowa k ſwojim wojowanſkim towaŕſcham rěcżał.

Po poſběhowazej ſwjatocżnoſcżi ſo ſtara garda na Schcżecżinſke dwórniſchcżo poda, ſo by do Gdańſka a Rańſcheje Pruſkeje wotjěła.

Swjedźeńske hry němskeje młodźiny we Weimaru

Wjednik němſkeje młodźiny Baldur ſe Schěrach je póndźelu ſ wulkej kulturnopolitiſkej rěcżu w nazionalnym dźiwadle Weimarſke ſwjedźeńſke hry němſkeje młodźiny wotewrił. Wón praji, ſo je ſo lětſa pódla młodźiny wyſchſchich ſchulow tež ta młodźina, kiž je ſo w ſwojim powołanju jako najkhmańſcha wopokaſała, ſe wſchěch dźělow Němſkeje do Weimara ſwołała.

Baldur ſe Schěrach w ſwojej rěcżi Goethowe dźěło, Goethu jako wocżehnjerja a cżłowjeka pohódnoſcżeſche a rosłoži, kak ſu jeho a jeho dźěło w ſańdźenoſcżi wopaki pſchedſtajeli, ale tež ſo móže němſka młodźina wjele wot njeho wuknycż.

We Weimarſkej radnizy wyſchſchi měſchcżanoſta w pſchitomnoſcżi durinkſkeho bohota Sauckela k němſkemu wjednikej młodźiny rěcżeſche a jemu cżeſtne měſchcżanſtwo měſta Weimara ſpožcżi.

Starobne zastaranje dźiwadźelnikow

Kaž hižo piſachmy, je ſo njedźelu w Kölnje ſwjedźeńſki tydźeń ſa němſke dźiwadło ſapocżał. Póndźelu popołdnju němſka dźiwadłowa komora w Düſſeldorfu wulku manifeſtaziju wotmě. Preſident němſkeje kulturneje komory němſki miniſter dr. Goebbels w ſwojej rěcżi wjele ſaſadnych praſchenjow němſkeho dźiwadła roſpominaſche. Sdobom wón ſwoje wulkotne naprawy k ſawjedźenju dołhahazeho ſtarobneho ſaſtaranja ſa dźiwadźelnikow woſjewi. Tutomu ſaſtaranju dyrbi w bližſchim cżaſu ſtarobne ſaſtaranje wſchěch tych ſlědowacż, kotſiž ſa kulturu dźěłaju.

Stalin njepřestawa zakhadźeć

Kaž pólſka telegrafowaŕnja ſ Moſkwy powě, ſu ſo tam powěſcże rosnjeſłe, ſo ſu w poſlednim cżaſu ſaſo wjele ſnatych wofobow ſajeli. Njedowěrjenje w Stalinowym knježſtwje drje hiſchcże wjazy woporow mjes wodźazymi ludźimi požada, kotrychž Tuchacżewſkeho wofud potrjechi.

Mjes ſajatymi ſu: kommandant kawkaſkeho wojeŕſkeho podkrjeſa general Lewandoſki, naměſtny kommandant Moſkowſkeho wojeŕſkeho podkrjeſa general Gorbacżow, ſchef wukrajneho wotdźělenja we wójnſkim kommiſariacże general Haecker, prjedawſchi ſowjetſki póſłanz w Barlinje a naměſtny ſwonkowny kommiſar Kreſtinſki, prjedawſchi juſtizny miniſter a něhduſchi póſłanz w Chinje a Turkowſkej Karachan, naměſtny nawjednik nowinaŕſkeho wotdźělenja w ſwonkownym kommiſariacże Mironow, naměſtnik kommiſara lohkeje induſtrije a prjedawſchi naměſtny pſchedſyda rady ludowych kommiſarow ſakawkaſkeje republiki Eljawa; potom hiſchcże naměſtny generalny ſekretar Swjaſka ludow a ſowjetſki wupóſłanz w Madridźe, ſchef wjecżorneho wotdźělenja w ſwonkownym kommiſariacże, ſchef wotdźělenja ſa daloke ranje w ſwonkownym kommiſariacże a dołholětny póſłanz w Tokiu, kiž běſche ſo njedawno ſa póſłanza w Pariſu pomjenował.

Nowe smjertne wusudy w rańšej Sibiriskej

Chabarowſke nowiny „Cżichooceanſka Hwěſda", ſe 4. junija, kiž ſu hakle póndźelu do Moſkwy dóſchłe, piſaju, ſo je ſo w měſcże Swobodnym pſched pezialnym ſudom wyſchſcheho wojeŕſkeho ſuda Sſowjetſkeje unije ſchtwórty wulkoproſeſ wotměł. Pſched ſudom měja chu ſo wofpjet želeſnizy ſaſtojnizy ſamołwicż, tón krócż ſaſtojnizy Amurſkeje želeſnizy. Wobſkoržených „trozkiſma, ſabotaže a ſpijonaže k lěpſchemu Japanſkeje winowachu.

Wobſkoržených běſche 29. Tež tón krócż wſchitkich k ſmjercżi ſaſudźichu. Saſudźených tež hnydom po woſjewjenju wuſuda ſatſělichu. Na ſakładźe woſjewjenjow naſpomnjenych nowin je ſo w běhn tſjoch njedźel w Dalokim ranju dozyła 95 woſobow k ſmjercżi ſaſudźiło a wotprawiło.

Wuspěchi nacionalnych na druhich frontach

Nazionalni wojazy, kotſiž w ſrjedźno-ſchpaniſkej krajinje Eſtremadurje wojuja, ſu pſchecżiwnika ſ derje poradźenym nadběhom ſ jeho ſtejiſchcżow cżiſnyli. Pſchi tutym dobywaŕſkim wojowanju ſu ſwoje ſtejiſchcża hacż k měſtu Caſtuerje doprědka pſchepołožili. Měſto Caſtuera je jenož něhdźe 50 kilometrow wot podkopkow žiweho ſlěbra pola Almadeſa ſdalene. Po tutych nowych wuſpěchach nazionalni wojazy nětkole zyłu dolinu rěki Sereny wobknježeja.

Wo póndźelniſchich wojowanjach nazionalneje diviſije w provinzy Aragonje ſo powě, ſo ſu woni na froncże pola Jaki měſto Allue wobſadźili a njepſchecżelej wulku ſchkodu nacżinili. W Hueſey ſu nazionalni lětarjo pſchi wojowanju w powětſje ſchtyri njepſchecżelſke lětadła wottſělili. Pola Chumille a Perdiguery ſu nazionalni mjeńſche njepſchecżelſke nadběhi wotraſyli. Jim je wjele tſělbow ſowjetſkoruſkeho pokhada do rukow padło.

Dynamit w cyrkwi

Wocżizy ſwědźy roſprawjeja wo nowym ſkóſtniſkim waſchnju wojowanja bolſchewikow na froncże pola Bilbaa. Hdyž běchu nazionalnoſchpaniſzy legionarojo měſto Mungiju wobſadźili a běſche ſo dźěl jich wojakow do tamniſcheje zyrkwje podał, ſo njejapzy w zyrkwi a druhich wjetſchich twarjenjach w měſcże cżežke rosbuchnjenja ſtachu, kiž žiwjenje mnohich nazionalnych wojakow k woporu žadachu. Bolſchewkojo běchu pſched ſwojim wucżehnjenjom dynamit nakładli a jemu ſ pomozu elektriſkich kablow dali rosbuchnycż, hdyž nazionalni wojazy hižo něhdźe hodźinu w měſcże pſchebywachu. Podobne podawki powědźa ſo tež ſ druhich wſow, kiž póndźelu do rukow nazionalnych padnychu.

Wójnska rozprawa Španiskich nacionalnych

Schpaniſzy nazionalni w ßwojej póndźelniſchej wójnſkej rosprawje woſjewjeja, ſo ßu jich wojazy na baſkowſkej froncze raſnje dale poſtupowali. Woni ßu hórki Santo Domingo a San Roque wobßadźili. Tež ßu wažne ſtejiſchcza cźeŕwjenych we wokolinje Galdekana a pſchi rězy Ibaizabala dobyli.

Runje tak ßu ßo cźeŕwjeneho ſtejiſchcza pola La Cruz de Lemona ſmozowali. Legionarojo ßu měſto Mungiu wobßadźili a zyrkej a radnizu w płomjnjach nadeſchli. Po ßwojim ſłóſtniſkim waſchnju běchu bolſchewikojo w najwjazy wßach, kiž nazionalni poſdźiſcho wobßadźichu, wažniſche twarjenja ſapalili. Wotdźělenja legionarow ßu ßo wot Mungije hacž k wuliwej rěki pola Plenzije pſchedobyle.

S fronty pola Madrida powě ßo wo lohkim tſělenju pěſchkow a artillerije.

Nowe wuſpěchu ſchpaniſkich nazionalnych.

Na baſkowſkej froncze nazionalni wojazy tež wutoru wuſpěchom wojowachu, to płaczi woßebje wo wokolinje Plenzije. S měſtnami nazionalni bolſchewikow wobſtupichu, ſo jim njemóžachu wjazy wuczeknycž. Tak Frankowi wojazy mnohich cźeŕwjenych ſajachu. W krótkim ranju Bilbaa ßu nazionalni wutoru pola Galdakana wojujo hižo hacž k prěnim twarjenjam dóſchli. To woſnamjenja ſapocžatk wobſtupjenja měſta Bilbaa.

Bolſchewikojo w Madridźe rubja.

Madridſzy bolſchewikojo ßu kaſchcźiki wſchelakich bankow rospaczili a wurubili. „Hamtſke" bolſchewikſke měſtna tuto ſadobywanje pſchiſnawaju, ſdobom pak woſjewjeja, ſo ßo jeniczzy wo „wobßedźeńſtwo ludowych njepſcheczelow" jedna. Dozyła ßu na tuto waſchnje drohe kamjenje a hódnoſtne papjery w hódnoſcźi wo wjazy hacž wóßom milijonow peßetow „ſebrali".

Jendźelſki konſul w Bilbau ßo ſhubil a ſaßonamakał.

Jendźelſke knježeŕſtwo je ßwojeju konſulow ſe Santandera a Bilbaa wotwołało. Jendźelſkeho konſula w Bilbau pak njemóžachu namakacž. Tehodla ßu ſ jendźelſkich torpedowych cźołmow, kiž ßu do Bilbaoſkeho pſchiſtawa pſchijěle, wojakow do měſta póßłali, ſo bychu konſula pytali. — Dźenßa ßo powě, ſo je jendźelſki konſul ſ Bilbaa na jendźelſkej wójnſkej łódźi do St. Jeana de Luz pſchijěł.

Njesłyšane přesmykanje brónjow

W Pariſu je polizija ßlědy organiſazije ſa pſcheßmykanje brónjow nadeſchła. Wobßah tuteje organiſazije je wjele wjetſchi hacž wſcho, ſchtož bu dotal wo pſcheßmykanjach brónjow ſnate. Pſcheßmykarjo brónje woßebje do boſchewikſkeje Schpaniſkeje podawaju. Kaž je polizija wußlědźiła, ßo jich zentrala w belgiſkim hłownym měſcźe Brüſſelu namaka.

W Pariſu ßu wěſteho Moriza Jovannauda ſajeli. Tuteho maju ſa jeneho hłownych ſaſtupjerjow pſcheßmykaŕſkeje zwólby. Pola njeho nadeńdźechu tež liſcźiny ſ kotrychž wukhadźeſche, ſo měješche wón hobrſke dźěłby wójnſkeje potrjeby k wuwjeſenju pſchihotowane. Mjes njej běſche 50 000 ßowjetſkoruſkich tſělbow, wjele maſchinſkich tſělbow, haj ßamo tanki a lětadła.

Čežke dny za Blumowe knježeŕstwo

Blumowe knježeŕſtwo ludoweje fronty ma cźežke dny pſchětracž. W franzowſkej komorje ma dr'e wono wěſtu wjetſchinu. Ale ſdawa ßo, ſo je ßo wliw Blumoweho knježeŕſtwa ſwonka parlamenta khětro ſeßłabił. Swonka parlamenta ßo Blumowe knježeŕſtwo na dźěłaczeŕſke ſwjaſki ſepjera. W tutych dnjach pak ßo ſa njo w naſtupanju ſwonkowneje politiki podawki w Ruſkej njepſchihódnje wuſkutkuja. W ſnutſkownej politizy pak wuczeŕpanje měnowych reſerwow ſtejiſchczo knježeŕſtwa ludoweje fronty poczežuje.

Parlamentej chzedźa tak rucže kaž móžno woßebity ſakoń pſchedpołožicž, ſ kotrymž by ßo knježeŕſtwu połnomóz dała k pſchetworjenju dawkow, ſo by ſ nich něhdźe pjecž milijardow frankow wjazy wuſkoczilo. K temu ßo ſ Pariſa hiſchcźe powě, ſo ma knježeŕſtwo ſ wukaſom na pſchetrjebanje, na dokhody a na ſamóženje wjetſche dawki połožicž. Myßla tež na powjetſchenje železniſkich, póſtſkich a benzinowych płaczißnow.

Rozmołwa wo nuzowym wukazu francowskeho financneho ministra

Hnydom pſchi ſpoczatku wutorniſcheho poßedźenja franzowſkeje komory finanzny miniſter Vinzent Auriol pſchedłohu wo ſakonju pſchedpołoži, ſ kotrymž ßo knježeŕſtwu połnomóz da, ſo móže hacž do 31. julija wſchitke naprawy cźinicž, kiž ßu k wuſtrowjenju finanzow, k wojowanju pſchecźiwo nadběham na lutowarjow, měnu a ſjawny kredit trěbne. Miniſterſka rada je pſchedłohu hižo dowoliła.

Komorny preſident ſdźěli, ſo ßo pſchedłoha hnydom finanznemu wubjerkej pſchepokaſa. Finanzny wubjerk popołdnju w 4 hodźinach pſchedłohu doſta a ßwoje poßedźenje hacž do 5 hodźin wotſtorczi, ſo by rosłoženja finanzneho miniſtra ßłyſchał.

S rosrěczowanjow ſapóßłanzow mjes ßobu wo knježeŕſtwowych wotpohladach běſche ſpóſnacž, ſo drje ßo na ſtronje knježeŕſtwoweje wjetſchiny mało ſapóßłanzow hłoßowanja wſda a ſo ßo oppoſizija tak jenož ßnadnje ſeßylni.

Léona Blumowy dementi.

Franzowſke miniſterſke pſchedßydſtwo woſjewja: „Wěſte nowiny ßu pſchipowědźiłe, ſo ßo knježeŕſtwo ſ wotpohladom noßy, pola franzowſkeje banki kredit wo 10 milijardow frankow pſchijecž. Tež je ßo wudawało, ſo chze knježeŕſtwo na wěſte pſchetrjebadła, kaž palidła, zokor, koſej, zichorij atd. nowe dawki połožicž. Tute informazije nimaju kaž podobne, kotrymž je ßo woſpjet napſcheczo ſtupiło, žaneje podłohi.

Irſki parlament ßo roſpuſchcźił.

Hdyž běſche irſki parlament póndźelu wjeczor nowu wuſtawu pſchijał, je ßo ſ 62 hłoßami pſchecźiwo 48 hłoßam roſpuſchcźił. Nowowólby budźa 1. julija 1937. Nowy parlament ſeńdźe ßo prěni krócž 21. julija 1937.

Schwedſki kral Guſtav 79 lět ſtary.

Dźenßa ßrejdu ßmě ſchwedſki kral Guſtav ßwoje 79. narodniny woßwjeczicž.

Powěsće z cyłeho swěta

3 morwi pſchi cźežkim njewjedrje.

Póndźelu roſpuſchcźi ßo nad Schweinfurtom a k połnozy wot tutoho měſta cźežke njewjedro, kotrež ßebi we Humprechtshauſenach dwaj cźłowjeſkaj woporaj žadaſche. Moleŕſkeho miſchtra Jana Stuehlera, kotryž ſe ßwojej žonu a ßwojej ßwakowej na polu dźěłaſche, njewjedro pſchekwapi. Błyſk Stuehlera a jeho ßwakowu mori, mjes tym ſo jeho žona ßo ſwjeſe a bjes wědomja ležo woſta. — Pola Kreuzwertheima n. M. žadaſche ßebi njewjedro dalſchi cźłowjeſki wopor. Tam mandźelſkaj ſe ßwojim 11lětnym ßynom na łuzy dźěłaſchtaj. Jako ßo hrimacž pocža, póßłaſchtaj dźěczo domoj. Lědy bě ßyn ßo 30 metrow daloko wotßalił, jeho błyſk ſabi.

Se ſpěſchnika mordaŕſtwo wobkedźbowali.

Spodźiwny pſchipad w kriminalnych ſtawiſnach je ßo w južnych Czechach ſtał. W bliſkoſcźi měſtaczka Veſely ße rubježnik póſtſkeho ſaſtojnika, kotryž měješche wjetſchu ſummu pjenjes pſchi ßebi, wot ſady ſatſělił a wurubił. Bjes dwěla by było jara cźežzy, mordarja wußlědźicž, dokelž ßo njeſkutk na wußamoczenej dróſy ſta. S cźimž pak mordaŕ njebě licził, je to, ſo běchu puczowazy ſ nimo jědźazeho ſpěſchnika mordaŕſtwo wobkedźbowali. Tuczi hnydom poliziji mordaŕſtwo woſjewichu a mordarjowu woßobu tak derje wopißachu, ſo móžeſche jeho polizija hižo ſa tſi hodźiny ſajecž. S mordarjom bě 19lětny pachoł, kotremuž móžachu wſchě rubjene pjenjeſy ſaßo wotewſacž.

Sßwoju mandźelſku, 2 dźěſcźi a ßwaka ſabił.

W nozy k póndźeli ſta ßo w Barkenfelde w Schlochawſkim wokrjeßu w namjeſnej provinzy žałoſtny krwawny njeſkutk. 38 lět ſtary Auguſt Jank, kotryž njebě hižo někotre njedźele wjazy na dźěło khodźił domoj njepſchikhadźejo ßo po ßwěcźe wokoło bruczeſche, ſabi ßwoju mandźelſku, ßwojej dwě dźěſcźi, 8 a 11 lět ſtarej, a ßwojeho 18 lět ſtareho ßwaka ſe ßekeru mori. Jank, wo kotrymž njewědźachu, hdźe pſchebywa, ſaléſe w nozy njeſkutka pſches pinzyne wokno do ßwojeho bydlenja. Jenož jeho 14 lět ſtary ßyn a jeho pſchichodna macž móžeſchtaj ßo cźeknywſchi wukhowacž. Słóſtnik, kiž je njeſkutk najſkerje w duſchinym ſaczěmnjenju ſkucził, je cźeknył.

Cźežke twarſke njeßbožo w južnej Italſkej.

Pſchi ßypnjenju nowotwara w 50 km. k wjeczoru wot Tarenta ležazej južnoitalſkej wßy Bernaldźe ßo 14 dźěłaczerjow ſaßypny. Hacž runjež jim hnydom na pomoz pſchikhwatachu, móžachu 4 dźěłaczerjow jenož hiſchcźe jako cźěła a 5 jako cźežkoſranjenych ſ roſpadankow wucźahnycž.

Najtuńſcha nadróſna železniza Němſkeje.

Nadróſna železniza w Heilbronje móžeſche ßwoje 40lětne wobſtacźe ßwjeczicž. Ma prawo, ßo najtuńſcha nadróſna železniza Němſkeje mjenowacž, dokelž móžeſch ſa 10 pjenježkow na cźeŕwjenu khartku dwě czarje jěcž, to wotpowěduje jěſbje pſches zyłe měſto a jeje ležownoſcźe.

Wuhlady ze zadźěwkami

3] (Pokraczowanje.)

Hdyž bě czeta Hańza telko rěczala, ſo bě ji ſbožownje oych wu'chol, ſtejeſche, kaž ſe ſemje wuroſcźena, czeta Wórſcha pódla njeje, kotraž po jeje waſchnju mjenje wótſje, ale tehodla niz mjenje rajnje tam ſapocža, hdźež bě druha ſ nuſy pſcheſtała.

Czeta Wórſcha běſche dla ßwojeje wonkowneje měrneje powahi ſnata; mó'eſche ſ prawom wo ßebi rjez, ſo njeje ſ jeje domu hiſchcźe ženje někajke ß'owo njepokoja abo ßamo ſwady do wßy won pſchiſchło. We wßy rěkaſche, ſo je ßwojeho muža tak rjez ſcheptajo ſkludźiła, a to ſ tak dobrym wuſpěchom, ſo ßebi ženje wjazy a tež ani jeniczkeho ßłowczka ſnapſcheczſiwicž njeſwěrí a ſo ji we wſchěm kaž pßyczk poßłucha.

„Je mje nadewſchitko ſawjeßeliko", czeta powě, pſchi cźimž ßo na ſtólz ßydnywſchi ſtyknjenej ruzy, kaž po derje dokonjanym dźěle, do klina położi, „je mje hacž do najhłubſcheje duſche ſwjeßeliko, ſo ſtaj cźe twojej ſtarſchej tež ſkónczuje po mojej derje pſchemyßlenej radźe na prawu ſcźežku dow'edłoj. Póczſiwa žona je mohł rjez dobra hwěſda, kotraž mužej na jeho cźežkim žiwjeńſkim puczu ßwěcźi. Wona ßama je tamny pokład w domje, kotremuž ani ſerſawina ani mole nje'eſchkodźa, roſumny radźiczel, kotryž njemóže ßo ženje mylicž, kotryž ſtajnje wě, ſchto je hłowje ßwó'by ſpomožne a k 'ohnowanju. Derje młodźenzej, kotryž njedoſpołno'cź ßwojeho ſplaha w prawym czaßu ſpóſnaje! Měrna žónſka je kaž kwětka, kotraž ženje njepſchekczěje, kotraž mužej ſemju, tutón ßylſow doł, tak rjez do paradiſoweje ſahrodki pſcheměni; pſchetož kaž tak rjenje rěka — wona wſchitko wěri, wona ßo wſcheho nadźija, wona wſchitko czěŕpi, a wona wſchitko ſnježe."

„Je-li muž prawy," czeta Hańza ßłowa wudoſpołni. Wona bě ßo mjes tym ſaßo ſhrabała; nětko hakle prawje do nakſchižneho wohnja derje měnjenych pokiwow pſchińdźech, kak ßwoje wotpohlady najlěpje do ſkutka ſtaju a na kak njeliczomnje wjele maliczkoſcźow mam na prěnim měſtnje kedźbowacž.

„Wſcho, jenož na rjanoſcź njehladaj!" bě czety Wórſchine heßło. „Schtóž na rjanoſcź hlada, je wuliſany a wupikany; pſchetož ſ rjanoſcźu dyrbi žónſki ſplah ßwoje ßłaboſcźe a brachi ſakrycž, k temu je tutón dar wot Boha doſtał. Spomjatkuj ßebi: bjes rjanoſcźe, bjes brachow!" Po tutej wuczbje dyrbi wona ßama wſchak wuběrny cźłowjek na poczinkach bycž, pſchetož r'anoſcź njebě ſawěrno ženje jeje ßylnoſcź była. Jeje mjeswoczo bě nimo měry woſtudłe; w nim mały, kulojty nóß runja pſcheſrawjenej truſkalzy wißaſche.

Czeta Hańza běſche dźiwajo na cźěłne lěpſchiny runje napſcheczſiwneho nahlada. Po jeje wěſtym pſcheßwědczenju dyrbjeſche w rjanym cźěle ſtajnje tež rjana duſcha bydlicž, ſchtož chzyſche ßama na ßebi tež bjeſe wſcheho dopokaſacž; bě wona tola ja młode lěta — to běch hižo ſto krócž wot nje'e ßłyſchał — daloko a ſchěroko jenož pod mjenom „rjana Hańzka" ſnata była.

Nadpadna wſchelakoſcź měnjenjow mjes woběmaj k wulkemu wurěczowanju dowjedźe, pſchi cźimž czeta Hańza pſchezo wótſiſcho, czeta Wórſcha pak cźiſchiſcho rěczeſche, ſo njebychu to ludźo wonka bożedla ßłyſcheli. Schtož mje naſtupa, tak kónz tuteje bitwy njewoczakach, ale wužich pſchihódny wokomik, ſo bych ßo n'epytnjeny do wěſtoſcźe pſchinjeßł.

Hdyž rano wotuczich běch najprjedy nakhileny, wſchitke podawki wczerawſcheho dnja jako ßón wobhladowacž, kotryž nětko pſchi jaßnym ßłónzu roſpłunje. Palaza boloſcź pod mojim palzowym nohczom wſchak mje bórſy wo mojim mylnym nahladźe hinak powuczi. Rad abo njerad, mój czaß bě pſchiſchoł, a běch nanej ßwoje ßłowo dał. Na komdźenje a wotſtorcźenje wězy njemóžach hižo dźiwajo na lubeho ßwaka myßlicž.

Hdyž poł hodźiny poſdźiſcho do dźeczela jědźech, mi hižo khutne myßliczki na žeńtwu we hłowje khodźachu. Spodźiwnje, huſcźiſcho hacž něhdy běch w duchu hižo po puczu k Schoſkezom. Pſchezo ſaßo ßebi praſchenje pſchedpołožich, ſchto drje mohł ſapjaty, trochu naduwaty Schoſkez nan pſchi mojim ſaſtupjenju do jſtwy do mjeswocza cźinicž. Njepomhaſche niczo, ſo raz zyle wótſje a ſ hněwom pſchi ßebi prajach: Wy móžecźe mi na khribjet ſaléſcź, wy tam horjeka, wſchitzy hromadźe! Poł mjeńſchiny poſdźiſcho mi bruna Hilža ſaßo we hłowje khodźeſche.

S khwilemi tež dźěczo naſcheho ßußoda, Rjelkez Hana, na rjad pſchińdźe, kotraž mi po wonkownym na žane waſchnje napſcheczſiwna njeběſche a pola kotrejež móžach ßo w měrje na haj ſpuſchczecž. B'es kóždeje njepſchijomnoſcźe móžach na mi hiſchcźe njejaßne, doſpołnje nowe wjajomne poczahi myßlicž, do kotrychž mohła naß khutna kroczel do ßußodneho domu pſchinjeſcź. Njedźiwajo na to bjes dołheho hódanja wědźach, ſo tam ženje njeſaklepam. Hakle pſched tſjomi abo ſchtyrjomi dnjemi bě moja macž zyle khutnje měniła, tak lěnjeje do dźěła a pſchi tym tak połneje hłupoſcźow we hłowje na dźeßacž hodźin daloko a ſchěroko njeje žaneje holzy kaž Rjelkez Hany.

Do tajkich myßli ſanórjeneho mje mój ſchulſki towaŕſch Bjarſchez Arnoſcht, doſcźeže. Sßym něſchto powědacž ßłyſchał, wón zyle njewinowacźe rěczecž ſapocža; a po tym, ſchtož je wón ßłyſchał, by ßo zyle derje cźinicž hodźało, hdy bychmoj ßebi dwejo mjes ßobu pomhałoj.

„Dyrbiſch mjenujzy wědźecž, ja mam něſchto podobneho kaž ty na programje," mi wón bjeſe wſcheho wotewrjeneje wutroby pſcheradźi, „a tu je takle ſkładnoſcźow, hdźež móžetaj dwejo wjazy wuczinicž dyżli jedyn ßam. Na pſchikład, chzu jenož móžnoſcź mjenowacž, ſo ſtej něhdźe na jenym měſtnje dwě dźowzy, jena młódſcha a jena ſtarſcha, a jeju nan ſa žiwjenje njecha, ſo ßo młódſcha wuda, prjedy hacž ta tamna njeje ſaſtarana. Runje tajki pad mam nětko pola Jórdanez w Hałożkezach. Mohł tu druhu, Khryſtlu, kaž jabłuko cźeŕſtwu doſtacž, njeby-li wón tu bludnu myßliczku we hłow'e měł, ſo dyrbi rad abo njerad po rjedźe hicž. Starſcha, Milka, je bjes dwěla ta rjeńſcha a pilniſcha; ale ſchto móžu ſa to, ſo ßym ßo nětko raz do Khryſtle ſahladał a jeje dla nimale roſumczk ſhubju? Jeje dla n'ejßym tſi n'edźele dołho tak rjez žaneho wóczka wjazy ſaczinił. To móže cźłowjeka woprawdźe khoreho cźinicž, tajke něſchto. Pſchetož, ſchtož je hłowna wěz, Jórdanez holzy, njech ßu tež tſi, rjany pjen'es ßobu pſchinjeßu, telko, kaž w zyłej wßy žana njedoſtanje.

Wón ſe ſkhowanym poßměwkom wot boka na mnje pohlada. „Schto k temu prajiſch? Pjenjeſy w kſchini, a dźěcźi kaž ſchtomy! Saczinjenu poliwku, měnju! Tu móže cźłowjek w trěbnym padźe tež bjes łžizy leptacž.

(Pokraczowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 16. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wětry haćić a pěsk kopić, štó by to chcył?

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wubězk niziny, kiž ſ Połnózneho morja hacž do Němſkeje doßaha, ßo pomału wuczahuje. Dźenßa dopołdnja je nam hiſchcze pomróczene njebjo a ſ khwilemi lohke deſchczowanje pſchinjeßł. Wutwjedrjenje jenož pomału ſaſtupi. Hacžrunjež ßo wyſchina ſ wjeczorneje Europy do naſchich ſtron wupſcheſtrěwa, ßu na kromach niziny a wyſchiny pſchezo hiſchcze dyž a dyž deſchcze móžne. S wyſchinu ßo ſdobom mórſki powětr k nam pſchipkawja, ſo ßo njedźiwajzy ßłónczneho wjedra jenož jara pomałku ßylniſcho ſczopli. Swoprědka ßměmy wočakowacž, ſo ſměiemy zyle ſpodobne, tola hiſchcze trochu k njewobſtajnoſczi pokhilene, mike wjedro. — Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 3.45 hodž. ſkhadźa a ßo 8.16 hodž. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 2.05 hodž. a khowa ßo po połnozy 12.05 hodž. —

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Saßo rjeńſche a mike, tola trochu njewěſte wjedro.**

*

Poßlednje deſchcze ßu zyłu pſchirodu woczeřſtwiłe a poßylniłe.

Staw žitow a pólnych płodow je po ſchczedriwym deſchczu a po naſtatym wokhłódźenju doſcž rjany. Luki, tež měſtna, kotrež běchu w ßmalazej horzocze wußmalene, ßu ßo ſaßo ſ rjanej ſelenej trawku ſa tute krótke dny poczahnyłe. Nalětni jeczmjeń a wowß a tež pſcheńza ßu ßo wurjadnje rjenje ſhrabałe. Běrnjaze ſeliſchczo je ßo ſ pomozu rosroſtło a ſażne běrny zyłe rjenje kczěja.

— **Lětuſche wulke měſchczanſke tjělenje** ßo ßobotu popołdnju w 5 hodźinach ſapocžnje. Njedźelu rano ßo wobydlerſtwo ſ hudźbu budźi. Popołdnju w 3 hodź. budźe paradny wuczah tjělzſkich korporazijow a pſcheczelow tjělzowſtwa. Ssrjedu budźe ſaßo wulki wohnjoſtroj. Na Tjělniku je tež lětßa ſaßo wſchitko derje ſa ſabawu, ſa ſawjeßelenje a wokſchewjenje pſchiprawjene. Tjělnik je ßo, kaž ßmy to wjazy hrócž w nowinach piſali, w poßlednich lětach khětro powjetſchił. Tohodla budźe tež ſawjeßeleńſki park wo wjele wjetſchi.

S **Małeho Wjelkowa.** Naſchej wczerawſchej rosprawje wo pſchiběženju ſchěſcž jałójzow mamy dodacž, ſo je ßo jich wobßedźeř hižo namakał. Wone ßu ratarjej Büſchelej w Kſchiwej Borſchczi czekłe. Wobßedźeř je zyłe dopołdnje pytaſche, doniž jeho ſkónczne ßlěd ſa nimi do Małeho Wjelkowa njedowjedźe.

S **Małeho Wjelkowa.** Sswoje 73. narodniny jutſje, 17. junija, kowarſki miſchtr Venus, we wjeßnym dźělu Wulkim Wjelkowje bydlazy, woßwjeczi. Pſchejemy jemu wjele ſboža.

S **Se Schönberga.** Póndźelu wjeczor padźe 43 lět ſtary Bruno Kuczka, kotryž w ſkale w Kóſtach dźěła, na domojpuczu do ßwojeho bydlenja w Schönbergu ſ kołom. Pſchi tym ſajědźe do kamjeńtneho ſtołpa. Kuczka ßo khětro ſrani a ßebi tež moſy ſtjchaße. Sanitetna kolonna w Budyſchinje jeho do khorownie dowjeſe.

S **Lubija.** Do czěſtoweje maſchiny pſchiſchoł. Wobžarujomne njeſbože ſta ßo póndźelu popołdnju w 4 hodźinach w nudlowej a makaronijowej fabrizy Loeſera a Richtera. Pſchi czěſtowej maſchinje dźěłajo, ßebi 28 lět ſtary dźěłaczeř Lukas wobej noſy ſmjecže. Snjeſboženy bě do wulkeho kotoła ſalěſł, ſo by jón wurjedźił, jako ßo ſ njeſbožownym pſchipadom maſchina hibacž pocža. Snjeſbožowneho do khorownie dowjeſechu, hdźež je wczera wumrěł. Sa nim žaruja žona a tſi dźěczi.

S **Czornjowa.** 14. junija tudomny bur Jan Jencž ßwoje 70. narodniny woßwjeczi. Jencž běſche dołhe lěta ſ wjeßnjanoſtu naſcheje wßy. Nětko je hiſchcze ſtrowy a czily a kóždy jeho czeſczi a ßebi waži. Tež na tutym měſtnje jemu wjele ſboža wupraiamy.

Z Baćonja. Přichodnu njedźelu naša farska wosada złoty jubilej swojeho Božeho doma woswjeći. Před 50 lětami, 19. junija 1887 tehdyši biskop Franc Bernert rjanu w gotiskim stilu twarjenu cyrkej poswjeći ko traž na wysokim městnje stejo je skoro wšudźe w našej Hornjej Łužicy widźeć. Z wosadnych jě jenož hišćo mało ludźi žiwych, kotřiž tutón wažny dźeń sobu dočakachu. Kak woporniwi tehdy Serbja běchu, z toho spóznawamy, zo so z dobrowólnymi zběrkami 95000 hriwnow nahromadźi. Tehdyši konsistorialny präzes Jakub Buk w Drježdźanach sam dari 1000 hr. Baćońska wosada słušeše tehdy do Khrósćanskeje a so z poswjećenjom cyrkwje wotdźěli. Šula, kotraž bě prjedy w Čornecach, so potom též do Baćonja přepołoži a též rjana fara so tu natwari. Knjez Ad. Černý we swojim powědančku „Zwony“ jara rjenje wopornivosć Baćonjanow při twarjenju wosadneje cyrkwje wopisuje. Njech sebi tuto powědančko, kotrež w bližšich dnjach w Serbskich Nowinach znowa wozjewi, kóždy derje přečita. — Baćońska wosada so na znamny cyrkwinski jubilej hižo nětko z pobožnym modlenjom derje přihotuje.

S **Wojerez.** (Sswinjaze wiki.) Wikowanje bě jara pomałke. Wſcho hromadźe ſtejeſche 238 proßatow na pſchedań. Sa 4—5 njedźelſke płaczeſche ßo 8—11 hriwnow, ſa 5—6 njedźelſke 11—15 hriwnow, něhdźe 40 proz. proßatow njemóžeſche ßo roſpſchedacž.

S **Klětnoho.** S twarom noweje ludoweje ſchule drje ßo tu w najbliſchim czaßu ſapocžnje. Liczba ſchulerjow ſ kóždym lětom ſtupa, tak ſo je jara nuſne, ſo ßo ſchula natwari. Njedoſtatka měſtna dla dyrbjeſche ßo dźěl ſchulerjow w gmejnſkej ʒurli wuwuczowacž.

Hdyž so Bože njewjedro přibliži . . .

Hdyž ßo Bože njewjedro pſchibliži, pſchima ßo człowjeka wěſta radoſcž, hdyž je podarmo na woczeřſtwjazy deſchcž a polo a ſahrodu czakał, jima pak tež jeho wěſta ſtrachocžiwoſcž. Ssamo najwjetſcheho lumpaka njewjedrowy wrjeſkot traſchi. Tež wón ßo wo ßwoje žiwjeńczko boji. Tu jewi ßo tak prawje hobrſka móz pſchirody, a w njej móz teho, kiž ßwěty wodźi. Staroſcziwje ſhladuje kóždy, hdyž ßo ßłónczko khowa a czěmne mróczele pſchezo bóle na njebju ßo kopja. To wſcho ßo czaſto ſ hobrſkej ſpěſchnoſczu wětra ſtawa. Stojimy ſa krótki czaß wořjedź putazeho pſchirodneho ſjewa. Błyſki ßapaju ſ czěmneho njebja, dźěło mróczele w ßekkatej czarje. Je pak tež woprawdźe rjane nawědźenje, ßapazym błyſkam pſchihladowacž. Naßlědowaze hrimanie po błyſku naß ſatſchaße w nutrinach naſcheho bycža. To je ſwuk hroſy a móʒneho pſchiſjewjenja njeſboža. Hakle ſańdźenu ßobotu mějachmy ſkładnoſcž wobkedźbowacž putazy bój njewjedrow mjes ßobu. Tuž mějmy pſchi wſchej hróſbje wotewrjenej woczi ſa pſchirodźinſku rjanoſcž a jeje ſjewy, nimo pobožneho paczerja ſa tych, kotrymž pſchinjeße Bože njewjedro horjo a njeſbože. A kak czaſto ßo pſchi Božim njewjedrje dopomnimy na naſchu poßlednju hodźinku, na naſche brachi! Tuž je njewjedro tež ſ duſchinym lěkařſtwom! Kak pak wodychnjemy, hdyž je Bože njewjedro nimo. Dźe ßo nam kaž wſchemu druhemu na ſemi a w ſemi, ſchtož ſnowa wodychuje a mozy ſnowa ßrěba ſ darow, jewjazych ßo po Božim njewjedrje . . .!

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 15. junija 1937.

Wumrěła je: 15. 6. Johanna Marja ſwud. Hanuſchowa bywſcha ſwud. Wildowa bywſcha ſwud. Simonowa rodź. Kunatez, invalidna rentnarka, 86 lět.

Pſchipowědźili ßu ßo: 15. 6. Maks Lorenz, pſchekupſki pſchiſtajenz w Budyſchinje a Ella Frieda Nieſelez, domjaza ßłužobna w Kunwaldźe. — Hermann Rudolf Pětſchka, technikař w Budyſchinje a Katharina Jeanetta Wolterez, pſchekupſka pomozniza w Hornim Wujeſdźe.

Swěrowałoj ſtaj ßo: 15. 6. Arnoſcht Wilhelm Werner Müller, elektro-inženěr w Lipſku a Lieſelotta Khata Kuczkez, domjaza dźowka w Budyſchinje.

*

Sswójbne powěſcže.

Wumrěli ßu: Pſchekuz Fritz Brendel ſ Wojerez, 52 lět ſtary. — Valerija ſe Zezſchwitz rodź. Meuderez ſ Němſkich Paſliz, 94 lět ſtara.

Wuſnamne „haj“ na taczeli.

W Jendźelſkej je pokraczowaza technika do ßłužby noweho wobkhoda ſaſtupiła a ßo — zeremonije wěrowanja ſmozowała. Schtóž chze žiwjeńſku dopomnjeńku ßwojeho wěrowanja na taczeli (Schallplatte) ßobu domoj wſacž, trjeba jenož pjenježnu móſcheń tſchaſcž a hižo ßo jemu poßkuži. Fotografija je konkurrentu w taczeli doſtała, kiž wuſnamne „haj“ a rěcž duchowneho po ßłowje a ſynku woſpjetuje. Kak dołho budźe a pſchidruži ßo druhi towařſch, tonowy film, a w tyſchnych dopomnjeńſkich hodźinach móžeſch na konopeju ßedźo ßwoje zyłe wěrowanje w zyrkwi hiſchcže ras nawědźicž.

Hospodařski rozhlad

Ssrjedu 16. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,498	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,33	100 čěskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,18	100 franc. frankow	11,115

Barlinſka burſa 15. junija 1937. Pornjo czichemu wobkhodej na pſchedkhadnych dnjach burſa wczera trochu žiwiſcho wypotewri. Kurſy ßo ſwetſcha ſkruczichu a wośebje chemiſke a lódźniſke hódnotki w ßrjedźiſchczu ſajima ſtejachu. Tež někotre montanowe hódnoty ßo w kurſu ſkruczichu. Na rentowych wikach bě ſakładne měnjenje tohorunja krute.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na wotbytowych poměrach na wulkowikach njeje ßo niczo pſcheměniło. Dalokož ſzyła žito na wiki pſchikhadźa, jón młyny wokupuja, tola poſkiczenja ßu jara ßłabe a tež wumlěwanſka rožka jenož jara rědko na wiki pſchikhadźa. Na mukowych wikach móžeſche ßo potrjeba we wſchěch družinach běžnje ſpokojicž. Pſchi tym pytachu ßo woßebje jaßne pſcheńcžne muki. Na wikach ſ pizowanſkimi žitami ßo ſ wowßom a jeczmjenjom ſkoro ſzyła njewikowaſche. Kupowanſki ſajim wulkoměſchczanſkich mějiczelow ſkotu pak je ſtajnje wulki.

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Pſchihnacže ſkotu bě we wſchěch družinach jara bohate. Kajkoſcž ßwinjazeho a howjajeho materiala bě ßrěnja. Tutón ſkót ßo pſchidźělowaſche. Czjelatow bě mjenje na wikach, ale wobkhod bě wot ſpoczatka hubjeny. Sa ſkopami bě mało praſchenja.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

15. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 57

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 186

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 439

Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	28—32
Snadnje wuwite kruwy	20—24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39

Wowcy: 715

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	48—52
Mjasne wowcy	40—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 972

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	58—63
Srěnje kormjene čelata wot cyca	51—57
Snadnje wuwite	39—48
Najšpatniše	30—38

Swinje: 2860

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	53

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr., — wowßa H 10: 8.30 hr., H 13: 8.70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	15. 6.	14. 6.		15. 6.	14. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	huny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 58.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 289.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26

Jałojcy a kruwy: 840

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 3704

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	60—63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53—57
Špatne (3.)	40—48

Wowcy: 5234

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	33—37
Starše wukormjene (6.)	27—32
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	15—26

Swinje: 19216

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do $1^1/_3$ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	50,50
Špatne	47,50
Rancy a kundrosy	51,50

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ; za nawěstki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 4 płaći.

Wusudźenja

§ Straschna paduschna zwólba s pokńóznych Czech běsche wot spoczatka lěta 1935 w južnych namjesnych krajach sakskeje Hornjeje Lužizy wobydlerstwo traschiła. Esobustawy tuteje zwólby běchu srosumili, wjetschu liczbu ratarjow, pschekupzow a druhe wosoby k tomu namołwicz, so bychu sebi psches mjesy pschesmykane twory składali abo je kupili. Drusy sašo běchu tute wosoby woprašali, wudawajo jim, so su złowni straźnizy pschesmykarjow sajeli. Pschi tym žadachu sebi pjenjesy sa wukupjenje sajatych resp. na sapłaczenje wysokich pjenježnych khłostanjow abo chzychu sebi tajke požczicz a hrožachu pschi tym s wobskóršbu pola złownych hamtow abo pokasachu na to, hdyž pjenjesy njepodadźa, směja wobczežnoscźe a njepschijomnoscźe s złownymi hamtami. W někotrych padach bě so tež spytało, s pschipóšłanjom wudrěmanskich listow wjetsche summy pjenjes ludźom wudrěcz. Hdyž spytachu jenemu ratarjej we Wujesdźe pola Lubija, kotremuž hrožachu, so jeho dla statej njepschecżelskeho smršlenja wobskorža a jemu statok sapala, 2700 hr. wudrěcz, polizija Bjedricha Diesnera, Hendricha Feistnera a Adolfa Herbricha s Georgswalde saja, hdyž bě so hospody naspomnjeneho ratarja poradźiło poliziju sawołacz. Sajeczi ludźo běchu pomoznizy Adolfa Hohlfelda a Roberta Würfela s Georgswadle, kotrajž běschtaj rano 14. dezembra 1936 mjenowaneho ratarja a jeho hospoju s hroženjom wobdźěłałoj, potom so wotkaliłoj a popołdnju Bjedricha Diesnera, Feistnera a Herbricha wupěsłałoj, so bychu do Wujesda po 2700 hr. dóschli. Nimo naspomnjenych sobustawow zwólby běchu tež hischcźe Emil Diesner s Filipowa, Josef Pietschmann a Ambros Zerael a Waldtraut Hohlfeldez s Georgswalde a Alfred Effenberger s Rumburka wosebje jako pschipomoznizy kobuskutkowali. Emil Diesner, Bjedrich Diesner a Adolf Herbrich měJachu so wczera psched 2. wulkej khłostanskej komoru krajneho suda dla shromadneho wudrěwanja, spytaneho a dokonjaneho jebanstwa czěskeho falschowanja liscźinow, devisowych a pasowych pschestupjenjow a njepłaczenja zła samołwicz. Powschitkownje so swoiich njeskutkow wusnachu. Pschi tym so swěscźi, so sebi swoje wopory mies wobydlerjemi w Nowym Gersdorfu, Wulkej Eswónzy, Ruppersdorfu, Delnim Kunnersdorofu, Unwürde, Dürrhennersdorfu, Małych Radmerizach, Ullersdorfu a Wujesdźe wupytachu. Edźěla běchu bjes wuspěcha dźěłali, sdźěla pak tež schwarne summy sebi na tuto waschnje wudrěli. Pschi jednaniu pak so tež wukopa, so běchu so potrjecheni s pschijeczom abo se składanjom pschesmykanych tworow jebarjam a wudrěwarjam dowěrili. Wobskoršeni běchu pospochi němske mjesy bjes pasa a wupokazma pschekroczeli. Tež běchu wudrěte pjenjesy w jenym padźe 1200 hr. na ras do wukraja sobu wsali. Se sajecżom tuteje zwólby je so tež pschesmykanje rěsneho skotu, mjasa a tobakowych tworow snjemóžniło. Druha wulka khłostanska komora s sudźi Emila Diesnera k 2 lětomaj a 2 měsazomaj jastwa, dźiwajo na czěžki 6 njedźelski arrest, kotryž jemu czěski sud napołoži a kotryž je hižo wotpokuczik, dale k 2000 hr. pjenježneho khłostanja abo k 40 dnjam jastwa a 1044 hri. narunanja schkody abo k 10 dnjam jastwa. 5 měsazow pschepytowanskeje jatby so jemu na jeho khłostanje pschiliczi. Bjedrich Diesner dosta 1 lěto a 6 měsazow a dwě pjenježnej khłostani po 250 hr. abo dwójzy po 10 dnjach jastwa. Dale ma 332 hr. a 90 hr. schkody narunacz abo dalsche 4 dny w jastwje wotpokuczicz. Dwaj měsazaj pschepytowanskeje jatby so jemu pschiliczja. Feistner dosta 9 měsazow a 2 njedźeli jastwa, 8 měsazy a 2 njedźeli pschepytowanskeje jatby so jemu pschiliczja, a Herbrich 8 měsazow jastwa, pschi czimž so jemu 4 měsazy pschepytowanskeje jatby pschiliczja. Dale ma pjenježne khłostanje, 600 hr. wuczinjaze, sapłaczicz, abo 20 dnjow dlěje w jastwje sedźecz. A skónczne 75 hr. schkody sarunacz abo 6 dnjow wotsedźecz. Wschě druhe sobustawy zwólby sedźa w czěskosłowakskich jastwach a tam swoje sasłužene khłostanje dostanu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der **Ausbruch der Schweinepest** unter dem Schweinebestande des Landwirtes **Heinrich Mitreiter** in **Kleinwelka, Ortsteil Lubachau Nr.** 18 ist amtlich festgestellt worden.

Bautzen, am 14. Juni 1937. **Der Amtshauptmann.**

Gemäß § 2 der Verordnung des Wirtschaftsministeriums vom 19. 6. 1933 über das Einsammeln von Beeren ordne ich für den Bezirk der Amtsahauptmannschaft Bautzen hiermit an: Die Ernte der Heidelbeeren darf erst am 25. Juni 1937, die der Preißelbeeren erst am 1. August 1937 beginnen.

Bautzen, am 14. Juni 1937. **Der Amtshauptmann.**

Gemäß Anordnung 3 der Marktvereinigung der deutschen Forst- und Holzwirtschft vom 14. Mai 1937 sind nunmehr auch die Betriebe und Unternehmungen der in § 2 der Verordnung über den Zusammenschluß der deutschen Forst- und Holzwirtschaft vom 20. 10. 1936 (RGBl. I, S. 909) bezeichneten Art, deren steuerpflichtiger Jahresumsatz weniger als 5000 RM. betragen hat, z. Marktvereinigung anmeldepflichtig. Nach Satz 2 § 2 der angeführten Verordnung sind die Fragebogen von den Anmeldepflichtigen ab 1. Juni 1937 bei den unteren Verwaltungsbehörden anzufordern.

Bautzen, am 14. Juni 1937. **Der Amtshauptmann.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Eröffnungsbeschluß.

Ueber die Betriebe 1) des Bauern Paul Martin **Klaus** in **Schmorkau** Nr. 48 — Lw. E. 307 K. —; 2) des Bauern Michael **Hansky** in **Piskowitz** Nr. 18 — Lw. E. 242 K. —; 3) des Bauern Arthur **Nikolaus** in Schiedel Nr. 9 — Lw E. 340 —; 4) des Bauern Ernst Richard **Röschter in Koitzsch** Nr. 11 — Lw E. 399 K. —; 5) des Bauern Ernst Albert **Müller** in **Mittelbach** Nr. 8 — Lw. E. 414 K. —; 6) der Bäuerin Ida **Seifert** geb. Gärtner in Mittelbach Nr. 13 — Lw. E. 418 —; 7) des Bauern Georg Josef **Möller** in **Naußlitz** Nr. 9 — Lw. E. 422 K. —; 8) der Bäuerin Elsa Alma **Rammer** geb. Großmann in **Großnaundorf** Nr. 7 — Lw. E. 439 —; 9) des Bauern Paul Richard **Hesse** in **Großnaundorf** Nr. 55 — Lw. E. 440—; 10) des Bauern Bruno Ewald **Brückner** in **Großnaundorf** Nr. 89 — Lw. E. 441 —; 11) des Bauern Karl Erich **Schäfer** in **Gödlau** Nr. 2 — Lw. E. 447 K. —; 12) der Bäuerin Auguste Martha **Mager** geb. Förster in Gottschdorf Nr. 26 — Lw. E. 247 K. —; 13) des Bauern Karl Otto **Herrlich** in **Schmorkau** Nr. 67 — Lw. E. 363 K.; 14) der Bäuerin Ernestine Toska verw. **Müller** geb. Thronicke in **Höckendorf** Nr. 5 — Lw. E. 436 —; 15) des Bauern Max **Schütze** in **Hauswalde** Nr. 112 — Lw. E. 229—; 16) der Bäuerin Alma Toni **Mukasch** in **Cunnersdorf** Nr. 21 — Lw. E. 230 K. —; 17) der Bäuerin **Koplanski** geb. Perzgall in **Naußlitz** Nr. 10 — Lw. E. 236 K. —; 18) des Bauern Michael Paul **Jautzwauk** in **Cunnewitz** Nr. 10 — Lw. E. 272 —; 19) der Bäuerin Anna **Delan** geb. Noack in **Ostro** Nr. 4 — Lw. E. 314 —; 20) des Bauern Oswin **Seifert** in **Lichtenberg** Nr. 91 — Lw. E. 345 K. —; 21) des Bauern Michael **Rachel** in **Ralbitz** Nr. 14 — Lw. E. 380 K. —; 22) des Bauern Otto Alwin **Berger** in **Bulleritz** Nr. 25 — Lw. E. 383 —; 23) des Bauern Martin **Borkmann** in **Straßgräbchen** Nr. 48 — Lw. E. 285 K. —; 24) des Bauern Georg **Zieschwauk in Rosenthal** Nr. 4 — Lw. E. 421 K. — 25) des Bauern Robert Arno **Brückner** in **Großröhrsdorf**, Bischofswerdaer Straße 60 — Lw. E. 491 —; 26) des Bauern Paul **Tillich** in **Schmorkau** Nr. 18 — Lw. E. 350 K. wird zu 1: am 5. Mai 1937, 16 Uhr, zu 2—11: am 13. Mai 1937, 14 Uhr, zu 12: 14. Mai 1937, 8 Uhr, zu 13—14: 15. Mai 1937, 12 Uhr, zu 15—22: 20. Mai 1937, 8 Uhr, zu23: 21. Mai 1937, 8 Uhr, zu 24: 24. Mai 1937, 8 Uhr, zu 25: 25. Mai 1937, 8 Uhr, zu 26: 2. Juni 1937, 17 Uhr das **Entschuldungsverfahren** eröffnet. Das Entschuldungsamt Kamenz ist Entschuldungsstelle.

Forderungen gegen die Betriebsinhaber sind bis zum 15. Juli 1937 dem Entschuldungsamt anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Entschuldungsamt einzureichen.

Hat ein Gläubiger die Anmeldefrist versäumt und ist aus diesem Grunde die Forderung im Entschuldungsplan nicht berücksichtigt, so entsteht für nicht aus dem Grundbuch ersichtliche Forderungen die Folge, daß wegen dieser Forderungen die Zwangsvollstreckung in die Grundstücke des Betriebsinhabers (nebst Inventar und Zubehör) sowie in den zur angemessenen Lebensführung erforderlichen Hausrat und die aus der Betriebsführung entstandenen Forderungen des Betriebsinhabers unzulässig ist. Dies gilt nicht für Rechte, die zur Erhaltung der Wirksamkeit gegenüber dem öffentlichen Glauben des Grundbuchs der Eintragung nicht bedürfen.

Kamenz, den 12. Juni 1937.

Das Entschuldungsamt.

Radio

Schtwórtk 17. junija so słyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, taczele. 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěscźe. 11,45 wo wojowanju pschecziwo schkodam a schkódnikam lěsa. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótsławja), mjes nim 12,55 czasowe snamjo a 13 sbožopschecza. 13,45 powěscźe. 14 wschelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdnischi konzert. 18 klavěrna hudźba. 19 k swjatokej. 19,45 wothłós s Němskeje. 20 powěscźe. 20.10 sabawny konzert (s Kölna). 22 powěscźe, sport, wothłós s Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6,30 rańschi konzert, mjes nim 7 powěscźe. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pschipołdnischi konzert. w pschestawzy 13 a 14 powěscźe. 14.15 taczele. 15,50 s Brasilskeje. 16 taczele. 17,10 s italskich operow. 18.20 po swjatoku. 19 spěwy a reje wukrajnych Němzow. 19,50 wschelake hudźbne nastroje. 21 powěscźe. 21,15 Maks a Moriz. 22,05 konzert. 22,30 powěscźe, sport.

Barlin: 20,10 rejwański a sabawny wjeczor. — **Königsberg:** 20.10 wojerska hudźba. — **Hamburg:** 20,10 lěczna nóz. — **Wrótsławj:** 20,10 walcziki. — **Frankfurt:** 20,10 opera „Pschedata njewjesta". — **Praha:** 20.05 s czěskich operow.

Wulke měšćanske třělenje 1937

Swjedźeński porjad:

Sobotu, 19. junija: pop. w 5 hodź. wotewrjenje wšěch wobkhodow.

Njedźelu, 20. junija: rano budźenje. Pop. w 3 hodź. **paradny wućah** wšěch třělcowskich korporacijow a přećelow třělcowstwa.

Póndźelu, 21. junija: třělenje na 1. kralowsku tarču.

Wutoru, 22. junija: pokračowanje třělenja. Pop. wot 5—7 hodź. **wulki SA-koncert** pod wosobinskim wjednistwom wjednika hudźbneho čaha knjeza Dünnebiera.

Srjedu, 23. junija: **Paradny wućah** jenotliwje zdrasćeneho třělneho korpsa, **koncert kapały třělcow** a třělenje na 2. kralowsku tarču. — Wječor:

Wulki brilantny wohnjostroj

„Budyšin pod hrimanjom kanonow".

Štwórtk, 24. junija: Třělenje na 2. kralowsku tarču. Wot 17—19 hodźin:

Wulki wojerski KONCERT

cyłeje kapały pěšeho polka 52 pod wosobinskim wjednistwom knjeza wyššeho hudźbneho mištra Korfina.

Pjatk, 25. junija: Třělenje na 3. kralowsku tarču (z njepodpjeranymaj rukomaj)

Sobotu, 26. junija: Wustawne třělenje třoch kralow.

Njedźelu, 27. junija: w 15 hodźinach **Paradny wućah** nowych dostojnikow a wšěch třělcowych korporacijow a přećelow třělcowstwa.

W Budyšinje, 15. junija 1937.

Předsydstwo měšćanskich třělcow

Starša domjaca holca,

kotraž móže tež něšto warić, za jednoru domjacnosć na wsy ze 36 hr mzdy so pyta. Poskićenja na wyššeho wučerja na wotpočinku

Zschocha w Kobjelnju
pósta Klukš (přez Budyšin)

3 trjebane železne

křiže na rowy

su na předań pola

Natuša w Khróšćicach

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Blidka za kurjerjow

Lampy za čitanje

Walter Despang na Moltk. dr. 17

Kölnska woda, wočerstwjaca 1/10 16, 90, 150 pj

Frizěr Böhma, Zwonk. Lawska hasa

Prózdne bleše prošu sobupřinjesć.

Ćehnjenje 2. rjadownje

211. saksk. krajneje loterije

póndźelu, wutoru a srjedu, 21., 22. a 23. junija

Hłowne dobyće: 30 000 hr.

Losy prošu hnydom zaměnić!

Losy ke kupjenju su hišće dostać:

1/10	1/5	1/2	1/1
6,—	12,—	30,—	60,—

Běrcaj statneje loterije w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy čo. 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Musyće stajnje na Edelweiß-koleso

Je dobre a tunje a budźe Was wjele lět spokojić. — — Katalogi, tež wo šijacych mašinach, pósćelemy na kóždeho darmo. Přez poł milijona Edelweiß-kolesow smy w běhu 40 lět wšudźe rozesłali. To zawěsće njebychmy zamóli, hdy njebychu naše Edelweiß-kolesa dobre a tunje byłe.

Edelweiß-Decker 708
Deutsch-Wartenberg

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Pruhujće swój wobstatk čisćeŕskich wěcow

Njećakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane ale zapodajće w prawym času swoju skazanku W cisćerni „Serbskich Nowin" budźeće derje a płaćizny hódno posłuženi.

Dwójcy wunošne

je wuspěch stajneho podawanja nawěštkow do

Serbskich Nowin!

Tuta reklama je zawěsće najlěpša!

Serbski lud twori

we swojej wosebitosći wulku swójbu. Štó móže tutu swójbu lěpje hromadźe wjazać hač jeničkí dźenik, kotryž hišće wobsedźimy, naše „Serbske Nowiny". W nich wšě radostne a wjesełe podawki našeho luda zapisujemy, w nich pak tež ze zrudobu spominamy na wšě Bože domapytanja. — Kóždy, kiž che dźěl brać na žiwjenju našeho luda, dyrbi naš dźenik čitać. — Kóždy Serb dyrbjał sebi „Serbske Nowiny" skazać. To prajće prošu swojemu susodej a wšitkim swojim znatym, zo bychu sebi „Serbske Nowiny" skazali.

Přiłoha k čisłu 137

SERBSKE NOWINY

Srjedu 16. junija 1937

Łužisko-serbska „Bjesada"

Nowe dźěło Bj. Krawca, w štyrjoch wotdźělenjach na zakładźe ludoweje pěsnje a hudźby tworjene.

Wuwjedźenje je móžne pak a) jenož za spěw, pak b) jenož za hudźbu (klawěr abo orchestr), c) jeno za rejowarjow abo tež w dwojim abo trojim zwisku, na příklad a+c, abo a+b, abo b+c, abo a+b+c.

Tu slěduja słowa za spěwy:

I. dźěl.

1. Měšane hłosy:

Štó to mysli, štó to wěri,
Kak so hólčik k rejam čěri!
Khromy Pěta, kak wón lěta!
Dźens so njemže naskakać!
Pyšne Hanki, same klanki.
Khwataju na radowańki.
Spěwy klinča, truny brinča,
Wšo so mjeŕwi do koła!

2. Měšane hłosy:

Lubozna, wjesełа, meja budź witana!
Zelena, kwětkojta, młódniwa družčička!
Smy hižo dołho čakali,
Za tobu wšudźe hladali!

Nimo je zyma, zrudoba
Wyska nět kóžda wutroba:
Witaj k nam, moja luba! (M. N.)

3. Měšane hłosy, so wotměnjejo žónske a mužske:

Stój wšak stoj, Jurko mój!
Nochceš drje mje sobu wzać?
Baj wšak, baj! Praj noš haj!
Njebudźeš so we mni kać!

Ně wšak ně! Sam ja lěpje tola jědu,
Z tobu mam njemału bědu!
Wostań doma, wzmi sej koščo, wodu, mydło,
rjedź sej pěknje najstwu, cyłe bydło!

4. Žónske hłosy:

Štoha mi pomha najrjeńši luby,
Hdyž mi njej' wěrny a hdyž mi njej swěrny!
Hižo tam zaso za druhej honi!
Kak mohła temu tež wobarać?
Njech 'nož tam běha, bórzy wón zhoni:
Nowa ta łubka je njeswěrny drač!

II. dźěl.

5. Měšane hłosy:

Naše burske dźowki, te zahe stawaju,
Khwataju do trawki na łučku zelenu.
Hlej, kak brodźa bosy we zymnuškej rosy!
Zo sej spěšne nóžki tam

6. Mužske hłosy:

Chcešli ju wohladać? chcu ći ju pokazać,
tu moju najrjeńšu, tu moju lubčičku:
Ta, kiž tam dźe, to wona je,
kćěje kaž róžička, ta moja holička! (po H. Zejlerju)

7. Měšane hłosy:

Ojty stara maćeŕka, hladaj swoje holčata!
Te dźě njejsu bojazne, hdyž hdźe něšto zrjepoce.
Hdyž so na wsy spěwa, w korčmje truna dźěła,
hladaj pěknje hdźe je maš: žanu doma njeskhowaš!
(po H. Zejlerju).

8 Měšane hłosy:

Pěc je spadła, pěc je spadła!
štó ju zas nam natwari?
Hančkec mištr doma njeje,
młody syn to njemóže!
Ej wy holcy, wy sće mudre,
spytajće ju postawić:
Na Jana, hdyž budźa wišnje,
směće z nami na kwas hić!

9. Mužske a žónske hłosy wotměnjo:

Kurić trubku tobaka, to je krasna dobrota;
Kurić wulcy strowe je, to je wšitkim wědomne!
Trubka mužej přisteji, žonu ale wohańbi!
(po H. Zejlerju.)

10. Měšane hłosy:

Što to rěka? W runej měri
Jedyn wóz po druhim ćěri
K Njerjadecom do dwora!
Kajka krasna wobrada!
Njewjesta tam w wěncu steji,
młódna kćě, kaž brěza w meji!
Nawožeń sej po nju jědźe,
k wołtarjej ju dowjedźe. (po lud. pěsni.)

III. dźěl.

11. Solo (sopran abo alt):

Ja pak khuda syrota, nimam žanoh' přećela;
Wšitcy ludźo na mnje su, bjez winy mje hidźu tu.
Hórje na swěće so mam, dyž-li ptačik w hajku tam:
Tón sej leći, zaleći, spěwajo so wjeseli!

12. Mužske hłosy:

Hančička, lubčička, jandźelko mój,
swěru ći přisaham, ke mni ty pój!
Mje wzmi sej za muža, być chcu přec twój,
holčička, njespjeć so, pój ke mni, pój!

13. Měšane hłosy:

Hižo wot spočatka swěta,
lědma słónčko zaswěći,
běły muž a čorna žona
łójitaj so pospochi;
ruku drje sej poskićitaj,
zjednoćić so njemóžetaj! (Dźeń a nóc.)

14. Dwuspěw za sopran a baryton:

Praj mi, luba Maruška,
Komu wiješ wěnaška?
Jedyn sebi, druhi tebi!
Komu pak tón třeći budźe,
nó, to wědźa wšitcy wšudźe!

15. Měšane hłosy:

Michale, ty šibale,
kak so twojom haplej dźe?
Ach tón wbohi, tři ma nohi,
štwórta leži na dworje!
Jeho hłowa tež njej strowa,
dawno je so wotbiła.

Kóń tež zady njej bjez wady:
wopuš je so pušćiła!
Nět wón stona, smjertne hrona,
spody ławki, hdźež su pawki
jeho ćěło zapřadłe! (M. N.)

IV. dźěl.

16. Měšane hłosy:

Słoj staj, słoj staj młodźencaj,
dwaj bělaj, čerwjenaj.
Holu, holu přeńdźeštaj
a zahrodku nańdźeštaj.
Sydnuštaj so, sydnuštaj,
hač staj tam wusnyłoj.
Štóha jeju zawoła,
hdyž swětły dźeń zaswita? (naroda pěseń.)

17. Sopran-solo

a měšany khór:

Ja sym šwarne holčo zmłyna,
hólcy rad mje maju,
wutrobu pak žanom njedam,
to ja kruće praju!
Wot Klóštra hač do Kulowa,
z Pruskeho hač k Čecham
přikhadźeja nawoženja,
ja pak žanoh njecham!
Wšitcy mi wo žeńtwje rěča:
tajke hłupe blady!
Hišće žanom rjekła njejsym,
zo mam jeho rady.
Přińdźće, hólcy, ze wšěch Serbow,
kiž wy měć mje chceće,
wěsće, zo wy tola wšitcy
z wósłom woteńdźeće. (Tow. spěwnik.)

18. Měšane hłosy:

Pójće, bratřa (sotry), khroble hajmy
našich wótcow česć a prawo!
Špatnym wašnjam zadźěwajmy, zo by Serbstwo trało.
Zhrabajmy so, bratřa ródni, zo so naša lipa młódni.
Strach a bojosć njeznajemy, zmužniwi so wobarajmy.
Pójće bratřa, pójće sotry!
Strach a bojosć njeznajemy, swěrni sebi wostanjemy!
(Towaŕšny spěwnik.)

19. Mužske hłosy:

Moluj mi, molerjo, róžičku!
rjanu za moju złotušku njewjestu!
Wušćipni w zahrodcy róžičku sej,
rjeńša hač luba žana tam njej!

Molerjo, róžičku do škleńcy staj,
zručniwje potom po płaće hraj!
Barbu najrjeńšu wupytaj sej,
rjeńša hač luba žana tam njej!!
Wobraz mi donjes k holčcy a praj:
Róžičku tu sćelu róžičcy! (M. N.)

20. Měšane hłosy:

Wulke te štuki, wołojane kulki,
dyrbja tym Turkam hłowy brać,
tym Turkam.
Turka zły nas bije, čerwjenu krej pije:
tuž na njeho, na njeho, na złeho Turku!
Wulke te štuki atd.

— Kónc. —

Aluminium

najważniſchi kow (Metall).

Cžaßowy roshlad podawa -a.

Hdyž ßo někoho — njech je tež w praktiſkim žiwjenju abo w pſchirodopißnych wědomoſcžach derje wobhonjeny a naſhonity cžłowjek —, praſcheſch, kotry kow na ſemi ma ſa najważniſchi, doſtanjemy drje wot dźewjecždźeſßat wot ſta wotmołwu, ſo je to bjes dwěla železo, ale njeje to wěrno, dokelž ma dźenßa rěkacž aluminium. Aluminium mamy w naſchej ſemi w najwjetſchej mnohoſcži, a tež w tym naſtupanju, ſo ßo hodźi wſchelakorje wužiwacž a trjebacž, je a budźe woßebje ſa pſchichod najważniſchi kow na ſemi a ſa cžłowjeka.

Aluminium drje dźenßa kóždy cžłowjek ſnaje, hacž runjež je hakle w poßlednich lětdźeſatkach do cžłowjeſkeho hoſpodarſtwa powſchitkownje ſaſtupił. Tutón ßlěbroſchěry kow je jara lohki a je twjerdy a hodźi ßo ſhibowacž kaž worzł a ma hiſchcže tu lěpſchinu, ſo njeſerjawja; poczehnje ßo jeno ſe ſchěrej cžeńkej kóžku a potom je ſchkitany pſched ſniczenjom. Mało ludźi wě, kak aluminium dobywamy, hdyž do wſchědneje běłeje (Ton), bruneje abo cžeŕwjeneje hliny ßylny milinowy prud (wjacy tyßacž voltow) ſwjedźemy, ſo ßo próſchki tuteho chemiſkeho elementa ſjednocža a tutón wurjadnje lohki kow ßo wot druhich wobſtatkow ſemje dźěli a tak je dobyty.

S tym pak je hižo ważnoſcž aluminia w natwarje naſcheje ſemje pſcheradźena. Kóžda hlina, běła a žołta a t.. nimale wſcha rólna ſemja naſcheho planeta wobſteji ſ mjenje abo ſ wjacy tuteje macžiſny. Abo, dokelž tola ničžo druhe njeje hacž pſches lěttyßacy rosmlěty a rosdrjebjeny kamjeń ſ dawnych pracžaßow, ßu tež wſchě družiny ſornowza (granita), hornowza (Gneis), błyſchcžinka (Glimmerſchiefer) a bahorza (cžeŕwjeny kamjeń — Porphyr) ſ wuwjacžom kałkowych horow bohate a hobrſke pokłady aluminia

Sslěbrobłyſchcžata hora Matterhorn je aluminiowa pyramida njepſchemërjomneje hódnoty; Montblank je pokład njeliczomnych milijardow So njemóžemy dźenßa hiſchcže tute bohatſtwa ſběhacž, ale dyrbimy najprjedy docžakacž, dóniž je nam cžaß pomałku njepſchihotuje, njepſchemëni wěſo ničžo na tutej hódnoſcži.

Hižo najbližſchi dźeń ßnadź wußlědźi wobhnadźeny chemikar methodu, ſo njepoßrědnje ſe ſornowza a druheho kamjenja aluminium wucžehnjemy — a potom je pokład ſa naß dobnity. Ale dźenßa, hdyž je ßwětowy wużitk hiſchcže wobmjeſowany, wucžinjeja wſchak hižo wjacy milijonow zentnarjow, drěmaja hiſchcže w ſemi hobrſke pokłady a cžakaja na ßwoje wužicže — a wono pſchińdźe bjes dwěla.

Spodźiwny je tutón element w žiwjenju zyłeje ſtwórby a ſapſchimuje něſko tež do cžłowjeſkeho žiwjenja a hoſpodarſtwa. W rólnej ſemi leži wjaſany ſ rosmlětym a rosdrjebjenym kamjenjom a tole je ſakład wſcheje płódnoſcže naſcheje ſemje. W błyſkatych barbach błyſchcži ßo w drohotnych kamjenjach, dokelž tež turkiſy a granaty ßu aluminijowe mineralije. Jako błyſchcženk (Glimmer) ßwěcži ßo ßlěbrowje w pěſku pſchi morju. W próſche lecži a mjerwi ßo ſ wětrom nad ſemju. W małuſchkich kryſtalach twari w bilionach twjerde ſkały, móžne horiſka a tołſtu twjerdu ſkoru ſemje, a to w tajkej maßy, ſo ßebi to ani pſchedſtajicž njeſamóžemy. 30 000 metrow hłuboko do ſemje ßaha kamjeń. W ſchcžepjełowej (Schiefer) tafli abejzejnikow, na kotrejž ßnadź dźenßa hižo ßlědźeŕ a wunamakaŕ tutych bohatſtwow ſ njelepymi porſtami prěnje pißmiki ſchkrabje, tcži tehorunja aluminium. S vulkanow kužoli ßo ſ wohenjowej żehliwoſcžu ſ hłubinow a pada na ſemju.

Wucženi měnja, ſo něhdźe 8 prozentow, nimale dwanaty dźěl naſcheje zyłeje ſemje ſ aluminia wobſteji.

Macžiſna, w tak njewobmjeſowanej mnohoſcži w Božej ſtwórbje njemóže bjes woßebiteho a ważneho woſnama w kołoběhu wěcžnych ſwiſkow bycž. Ale dotal je aluminium najpotajniſchi wſchěch elementow woſtał; hiſchcže njewěmy najmjeńſche wo jeho ſmyßłu w zyłku ſtwórby. Widźimy jenož, ſo ßo pſches chemiſke macžiſny njepſchemënja a pſchecžiwo phyſikalnym mozam poměrnje krute woſtanje — a tohodla je aluminium tak wulzy a wobchěrnje wužitne. Bjes dwěla je to něſchto woßebite a hraje ſawěſcže tež woßebitu rólu jako jedna ſ wulkich twarſkich macžiſnow wěcžneho a wſchehomóžneho twarſkeho miſchtra naſcheho ßwěta.

Dźeń wote dnja ßaha pſchezo hłubje do ziviliſazije a ſcžiſchcžuje dźenßa kopr ſ elektrotechniki, woßebje w milinowych wobwodach, pomałku pola naß tež platin narunuje a pſchetrjechi ßamo w krutoſcži tutón drohi a žadny kow. Jako aluminijowy blach ſměje bórſy najwjetſcheje ważnoſcže ſa pſchikrywanje tſěchow a kowaŕſke dźěła. Wěſo je to, ſchtož dźenßa jako aluminium widźimy, měſchenza ſ druhimi kowami, kißalinami a druhimi chemikalijemi. Sa wſchelakoru potrjebu ßu wſchelakore měſchenja nuſne. Zyle cžiſte aluminium by jara drohi był runje kaž cžiſte železo, kotrež w naſchej induſtriji tež lědom hdy mamy. Snate družiny aluminia rěkaja aluminijowa bronſa, ſilumin, magnalium a duralumin. W najnowiſchim cžaßu ßo běžnje wjele noweho na tutym polu wußlědźuje, ſchtož hiſchcže wupruhuja a to ſměje wulkeje ważnoſcže ſa zyłe pſchemyſło.

S dnjom, hdyž cžiſty aluminium we wulkich maßach na wikach ßo ſjewi, budźe dónt železa a kopra dokonjany. Sbožowny pſchipad je cžłowjekej drje aluminium do rukow dał, tola drěma hiſchcže wulke potajnſtwo w nim, jako w najważniſchim wſchitkich kowow.

Wſcho, ſchtož mamy dźenßa aluminia w ßudobjach, w lětadłach, w powětrowych powodach, w awtach, w parnowodowym a želeſniſkim twarje, w awtach, roſpyty a pſchekhodnizy wulkeje aluminioweje kultury a wona hižom naſtawa a hładajzy roſcže po zyłej ſemi. Na wuſtajeńzy w lěcže 1855 w Pariſu pokaſowachu prěnje kuſki aluminia a mjenowa-

Milijonowy pokład w ručnej granaće

Namakańka se žwětoweje wójny. — Bajkojte swoje wuheŕskeho dźěłaćerja.

W Parisu, w juniju 1937.

Wuheŕski dźěłaćeŕ Josef Kovacs běsche psched lětami do Franzowskeje wucźahnył a tam dźěło namakał. Dźěłasche w jenym parnym rěsaku w Argonach. Jeneho dnja dyrbjesche wulki schtom puschczicź, kiž bě prochniwy a žnadź by žo pschi prěnim lěpschim wětrje slamał. Wožrjedźa běsche schtom prózdny. S dźěry žo nadobo něschto błyschczesche. Běsche to blachowa tysa, wožebje pschiprawjena.

Dźěłaćeŕ snajesche we žwětowej wójnje na froncze prěnje, wot wojakow žamych dźěłane ručne granaty. Spósna hnydom, so žo tu wo tajku staru jednoru ručnu granatu jedna. Tuž dyrbjesche kedźbowacź. Też jeho towaŕsch mějesche blachowu tysu sa ručnu granatu. Tuž chzyschtaj ju s wodu njeschkódnu sčźinicź.

Kovazs pokasa namakanku wodowemu inženeŕej. Tón wobkrucźi, so w Argonskim lěsu wschelake kruchi se žwětoweje wójny žo namakaja. Powědasche też, so tu a tam žo njesboža stawaju, hdyž dźěćźi tajke wězy nadeńdu a s nimi žej hrajkaja. Pschikasa dźěłaćerjej, namakanku do wody cźišnycź, so by na to waschnje žo njeschkódna sčźinika.

Kovazs pschikasnju dopjelni. Njeschkódna pak granata tohodla njeběsche. Wona dźěłaćerjej nastajnje we hłowje khodźesche. Jeho myślicźka niewopuschczi, so ma tuta granata něschto wožebite na žebi. Tuž sa njej wospjet w rězy pytasche, so mohł žo s njej bliže saběracź. Běsche mjenujzy na tysy widźał, so bě ju něchtó wocźinił a sažo sawrěł, a prascheše žo podarmo, cźehodla je žo to stako.

Pytasche a pytasche w rěcźzy sa njej — a měješe sbožo, so granatu sažo namaka. Mózemy bjes dwěla wo sbožu rěcźecź; dokelž — hdyž ju bliže pschepytowasche a rosebra, schto žo nadobo wuwali —? Wscho žo błyschczesche a frinkolesche . . . brillanty, dejmanty, skote naručnizy a dalscha drohotna wosdoba! Wulki pokład! Najskerje bě jón něchtó we wójnje w prózdnym schtomje skował.

Kovazs běsche sprawny. Pokasa namakanku poliziji. Nětko dźěsche wězka žwój pucź a žo na pschekwapjaze waschnje derje sa dźěłaćerja skónczi. Polizija žlědźesche, schtó je žnadź wězy tam skhował. Nichtó žo njesamołwi. Tuž žo po wěstym cźasu tutón drohotny pokład, kiž psches milijon hriwnow wucźinja, namakarjej pschepokasa. Kovazs neimějesche ničźo nusnische, hacź žo se žwojim pokładom do domisny wrócźicź.

Sport

Jěsba koleźarjow po Němskej.

Po wotpocźinku w Frankobrodźe n. M. jědźechu koleźarjo s cźerstwymi mozami 8. etappu s Frankobroda do Kölna, 228 km. dołhu. Jěsba bě poměrnje měrna, pschetoż wjele želesniskich sawjerow sadźěwasche spěschnemu jěsdźenju a wulke njewjedrowe deschcze tohorunja koleźarjow njepohonjowachu. Něhdźe 40 km psched kónzom jěsby jědźechu Dortmundski Bautz, Gerber s Kamjenizy a Belgiczan Perikel dopředka a njedźiwajo wschěch pospytow nejmóžesche jich wulka cźrjóda wjazy doscźěhnycź. S 1. bu Bautz se 6:41:58. Wscho hromadźe žo na wubědźowanju jenoż hischcze 37 muži wobdźěli. Zukkowe pohódnoscźenje: 1. Weckerling s 63:25:43; 2. Geyer s 63:33:20; 3. Diederichs s 63:33:34; 4. Bautz s 63:36:21 a 5. Roth s 63:36:40.

chu jón pokornje „žlěbro s hliny". Bjes dwěla stupi aluminium junu na městno želesa, kaž je želeso ras kopr a tutón pak bronsu w ziwilisaziji pschedobył, wutłócził a saměnił.

Rheynske spady podawachu milionowu móz sa jenu s najprěnischich a najžławnischich němskich twornjow z dźenža mamy je pola naž a w druhich krajach na wjazy městnach, a nowe hobrske tworaje nastawaju runje w naschich dnjach, tak so dobytk aluminia spěschnje roscźe a to je też nusne na prěnim městnje sa dobywanje powětra a sa wschě wuwicze powětroweho wobkhada.

Dale pak też pschezo wjazy wězow — wschě mózne nastroje, žudobja, debjeńki atd. —, sa cźoż dotal wschelaki kow, drjewo, kóscź, roh abo kožu trjebachu, s aluminia dźěłaja. Hladajmy ras skedźbnje na wukładne wokna naschich wschelakich klamow, tu widźimy jažnje postup aluminia.

1855 płacźesche kilo aluminia tyžaz hriwnow. Wokolo lěta 1890 sta žo mózny postup a pohib, wudobywanje sakroczi do zyle nowych koliiow, płacźisna spadowasche spěschnje a 1895 płacźesche kilo němskeho aluminia hižo jenoż 3—4 hriwny a je dźenža najtuńschi kow.

Cźerwjena hlina, kryolit mjenowana, we wulkich pokładach we Wuheŕskej a wožebje w sewjernym kraju Seleńskeje a też druhdźe, je wožebje bohata na aluminiju a twornje swjetscha dowožuja tutu semju s daloka, hdyž ju w bliskoscźi nimaja.

We wschěch kónczinach je nascha semja tak bohata na „žlěbru s hliny", so cźłowjecźi splah tute pokłady ženje a ženje njepschetrjeba.

Aluminium rěka po Rěsakowym žłowniku „hlinik". sawěscźe je to jara dobry a wězowny wuras w naschej rěcźi, kotryž měł žo powschitkownje wužiwacź. Njetrjebamy mjesenarodneho žłowa aluminium, hdyž ma nascha žerbska macźerscźina rjany krótki wuras sa to. Tuž žo wot nětka polěpschu a njepischu pschichodnje wjazy „aluminium", ale „hlinik" ma pschichod a dobycźerjy běži po zyłej semi, psches powětr, psches morja a też do waschejе cźicheje domjazroscźe

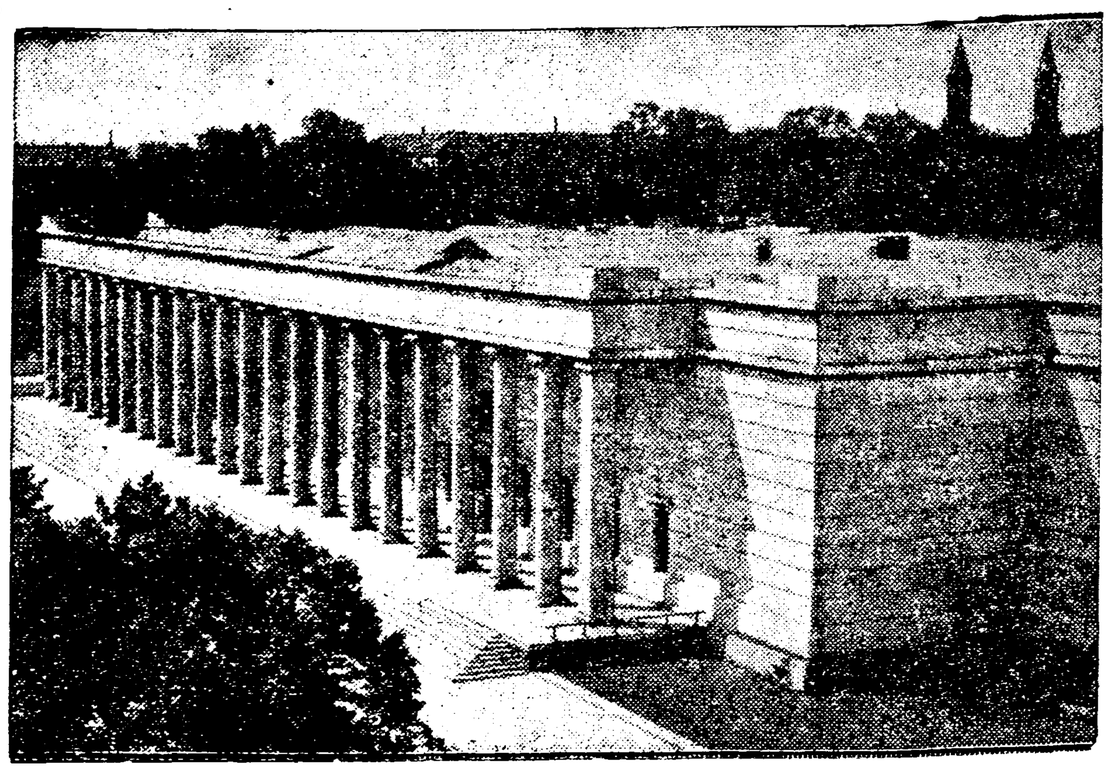

Dom němskeho wumělstwa w Mnichowje.

Ssrjedź julija žo w Mnichowje saczischcź sbudźaze nowe twarjenje „Doma němskeho wumělstwa", kotrež žo město wotpaleneho schkleńczneho palasta natwari, žwjatocžnje wotewri. Nasch wobras pokasuje nam architektonischy rjanu frontu doma němskeho wumělstwa; na prawo widźimy napismo nad wrotami, wot wjednika pokhadźaze. (Scherl Bilderdienst, M.)

Italszy hosczo w Barlinje.

Pschichodni wjednizy italskeje młodźinskeje organisazije Balille, kotsiž dlěschi cźaž we hłownym měsczе na wopyczе pschebywaju, žu žebi na Grunewaldskim sportownischczu wulke stany natwarili. Nasch wobras nam młodych faschistow pschi rańschim hotowanju pokasuje. Na prawo skupinu holzow, kotrež w domje němskeho sporta bydła, pschi swuczowanju s wobruczemi sa wulke psched wjedźenje w němskej halli widźimy. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wotpocźink koleźarjow po Němskej w Frankobrodźe n. M.

Po 7. etappje jěsby koleźarjow po Němskej se Stuttgarta do 228 km. sdaleneho Frankobroda n. M., w kotrejž Belgiczan de Caluwé prěnje dobycze jako wukrajnik na žo storhny, bě koleźarjam w staroślawnym měsczе dźeń wotpocźinka popschaty. Koleźarjo wužichu tutón dźeń, so bychu žwoje koleża pschehladali a žo sa pschichodne wojowanja pschihotowali. Tu widźimy, kak dobycźeŕ poślednjeje etappy de Caluwé s belgiskim žurnalistu Versnichom žebi na dobycze pschipiwa. (Scherl Bilderdienst, M.)

Paduch zhubi knefl

S tym jemu paduschstwo dopokasachu.

Paduch sadoby žo do wjeżneje ville w bliskoscźi Londona, schtoż jemu wjele wunjeże. Tutón pad pschepytowasche młody kriminalista s mjenom Croucher. Hižo sa pół hodźiny wosjewi, so je paducha wužlědźił a pschimjedźe jeho hnydom žobu. Měješe potajkim wulkotny wuspěch a žněješe sa to wjele pschipósnacza pola žwojich pschedstajenych. Pschi tym pak dyrbi žo wusnacź, so je tójschto sboża měł.

Młody muž běsche wužlědźił, so bě wobžedźeŕ na někotre dny žwoju villu wopuschcził a sapuczował. Tuž měješe sa wěste, so ma žo sadobywać w bližschej wokolnoscźi pytacź, dokelž paduch bě wědźecź dyrbjał, so je wobžedźeŕ sapuczował. Na městnje paduschstwa drje žane wocźischcze porstow njewužlědźi, sa to pak namaka detektiw na schpundowanju knefl mužskeho pjesła. Bjes dwěla běsche paduch tutón knefl shubił. Sastojnik tykny knefl do saka, nastaji žo a pytasche sa žaketom se žamtnymi kneflemi.

Prjedy hacź s tutym dźěłom sapocza, chzyschе młody sastojnik žo sa žwoje cźežke dźěło poženlnicź. Tuž dźěsche do jeneje w bliskoscźi ležazeje jědźerńje. Schtó wopiła jeho pschežłapjenje, hdyž na žakecze pinczника, kiž jemu pożłużowasche, widźesche, so jemu na schakecze jedyn knefl pobrachuje. Nětko wobhlada žej druwe knefle pinczникowego pjesła. Pschi tym swěscźi, so namakany knefl žo zyle tym na pjesłu runasche.

We wokomiku położi detektiw žwoju ruku na ramjo pinczника a schepny jemu: „S tutym Waž jimam Wy scże žo do bliskeje ville dobył." Pinczник bě s tutym spěschnym wotkrycźom tak pschekwapjeny, so žo hnydom žwojeho paduschstwa wusna a žo sajeczu njespjeczowasche.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišći J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencafake 4 pjenjezki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Cisło (Nr.) 138 | Budyšin — Stwórtk 17. junija 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Morwi łódźe „Němskeje" so do domizny přiwjezli

Panzerowaną łódź „Němska" běše žrjedu dopoldnja na Schillingskim łódźiščeju přichi wulkiwje rěki Jady žo zakótwiła. Wjeczor wokoło 8 hodź. přichijeđže łódź pomału do połnóžneho wentoka tsećeho přichistawneho zajeźda, hdjež žo offizjerske wotpóstanjetwo pod wjednistwom móřskeho kapitana Thiela se Seebacha na łódź „Němsku" poda, zo by morwych w domińje ſ prěnim offizialnym postrowom strowiło.

Pomału łódź k přichistajenischeju pichijeđže. Wobšadka běše žo k paradze sestupała. Wobhladleństwo mjelcžo ſ poćěšenjenej ruku łódź a morwych strowješe. Jich kašcheje pod „Hindenburgowej wěžu" stejachu. Kóždy kašcheć běše ſ němskej wójnskej khorhoju přichikryty a ſ wěnzomaj wupyšeny. Přichi přichistajenischeju běchu žo mnohy přichiwšni morwych sežydali. Jim k prawizy běchu žo tři kompanije k žarowańskej paradze sestupałe, so bychu morwym poslednju wojeńsku częsć wopokałe.

Hdyž běše žo łódź přichistajiła, žo schef wójnskeho łódźstwa admiral Carls ſe ſwojim přeńewodom na łódź poda a přichi morwych khwilku mjelcžo sawosta. Na to ža kommandant łódźe „Němskeje" mótřski kapitan Fanger ſ hnutymi ſłowami ſ morwymi roszžohnowa. Potom mjeńesche schef wójnskeho łódźstwa admiral Carls roszžohnowańsku rěcź a přichwuřnym ſwoje hłuboke ſobuzarowanje wupraji.

Po ſwjatoczńymaj roszžohnowańskimaj narěčžomaj towařschojo kašcheje na přichitotowane cježite auta stajichu, mjes tym so žarowańska parada presentěrowasche. Na přichikas twjerdźiznoweho kommandanta žo žmólniży sapałichu. Wšeches spałěr žmólnizow hibasche žo cźah nima wulkich žylow luda pod ſwjatoczńym ſwonjenjom se wjeđeh zyrkwjow a přichi blukim bubnowanju na cjeſtne pohrjebnischcjo. Přichi nóznej cźischinje morwych k rjekam bitwy pola Skagerraka a Doggerskeho pěsčišćeja do rowniscźa dele puschcźichu. Dźeńa schtwórtk pchipoldnju běšche ſwjatočne pokhowanje.

Žadyn zranjeny wjacy w straše

Kaž je kommando panzerowaneje łódźe „Němskeje" wojeswił, je wotkhorjenje wschitkich zranjenych ſpokojaze. To płaćzi też wo zranjenych, kotříž hischcźe w jendželskej wojeńskej khorownì w Gibraltaru pschebywaju. Dalokož cźłowiekoso samóża poňudźowaćz, njeje žadyn ſe zranjenych wjacy w ſmjertnym strašche. Pola zranjenych ľedma waźnische schkodowanja strowoscźe sawostanu.

Stara garda w Gdańsku

Sśrjedu rano žo wobdźělniży wulkeje jěžby stareje gardy nazionalsozialistiskeje strony do rańscheje Němskeje w schtyrjoch wožebitych cźahach do Gdańska přichijeli. Župny nawjednik Forster jich na Gdańskej semi powita.

Hdyž běchu žebi zajimawoscźe města wobhladali, sendźechu žo wobdźělniży k ſhromadnemu wobjedej. Też přichi tutej składnosći nawjednik Gdańskeje župy Forster wutrobne ſłowa k starej gardźe porěcža.

Po wobjedźe žo wobdźělniży přichi najrjeńschim wjedrje po Wißle dele ſ łódźu do Gdańskeho móřskeho saliwa podachu. Wulke ſtyły ludźi přichi brjohomaj stejo jim přichikachu. W Soppotu wotmě žo konzert ſ přchedwidźenjemi rejow. Wjeczor žo Soppotska wocźeſtiwjeńska ſahroda krašnje wobšwětli. W połnóžy wožebite cźahi ſe Soppota do Königsberga wotjeđžechu.

Němska a Italska zaso w neutralnostnym wubjerku

Němski a italski pósłanj w Londonje ſtaj žrjedu přchedźidźe neutralnoſtneho wubjerka dźělitoj, so stej němske a italske knježeństwo wobſamkłej, so žo na dźěłach neutralnoſtneho wubjerka a na kontrolli w schpaniskich wodach sašo aktiwnje wobdźělitej. Knježeństwoje žo přichi ſwojim rošsudźe na wunoſchk doreźenja ſałožujetej, ke kotremuž je žobotu 12. junija mjes schtyrjomi mozami dóſchło, kiž ſu sa dohladowanje móřskeje kontrolli samołwite.

Nawrót Němskeje a Italskeje do neutralnoſtneho wubjerka ſnowa dopokasuje, so tutej autoritarnej mocy wschoczjinitej, so by žo schpaniske praschenje w ſwojim europskim wosnamje wołóžiło. Němska a Italska žebi pschejetej, so by było popuschczenje napjatoſcźe positiwne. Wumělnjenja ſa to žu w tu khwilu bjes dźěła pchihódne. Tehodła žo nadźijemy, so žo ſprawna wola k ſhromadnemu dźěłu nětko wschudźe namaka.

Lže wo khchijaku „Lipiku" žo wotpokałase.

Wudawanje ſ njekontrollujomneho wutrajneho žórła, so je cźerwjenoſchpaniska wójnska łódź němski khchijak „Lipiť" torpedowała, je žo wumyſliło a na lohkomyſlne waschnje do ſwěta puschcźiło. Khchijak „Lipiť" pschebywa po płanje we wjeczornym Sśrjedoſtenskim morju. Wutoru wjeczor je powěsć dóſchła, so ſtej łódź a wobšadka njen. ſchkodźenej a so žo jimaj derje dže. Też pola ſbytnych łódźow němskich namórnistwowe wojowańskich mužow w Schpaniskej njeje žo nowy přichpad ſtał.

Bomby na Bilbaoske wobtwjerdźenja

Sśrjedu rano žu mnohy naizunalni letarjo bomby na Bilbaoske wobtwjerdźenja mjetali. Też na Bilbaosko-Santanderſku dróhu letarjo bomby mjetachu, so bychu wobrónjenym cźerwjenym cźrjódam ſnjemóžnili ſ Bilbaa do Santandera cźěkać.

Do franzowskeho města St. Jean de Luze, hdjež bolschewikſki „rjekoja" rad wukhow pytaju, je motorski cźołm pschijeł, ſ kotrymž je žo schćerź wyschich faſtojnikow Bilbaoskeje namórnistwoweje polizije pschiwjesło. Też pschistawowy mischtr ſ Las Arenas běše žo ſ tutym motorskim cźołmom wukhował.

Bědźenje wo Bilbao

We wójnſkej rosprawje schpaniskich nazionalnych žo hischcźe wosjewja, so žu nazionalni wojaźy 15. junija hischcźe města Maruri, Lermonu, Gorliz a Plenciu wobhađźili. Wojaźy ſ wulspěchom postupuja. Też ſbytne brigady žu ſ wulspěchom postupowałe a žu Santu Domingo, Galdakano, Jurre a Arratio wobhađźili. Hdyž běchu Galdakano dobyli, nazionalni rěku Ibaizabal pschekrocźichu.

Prjedawschi franzowski konſul w Bilbau je w St. Jeannu de Luz prajił, so žu nazionalni wojaźy bałkowske hłowne město Bilbao skoro dobyłe wobſtupili. Mjes wobhladleństwom najwjetschi njeporjad knježi, a njeje dozpěła wjazy žaneje organiſazije. Mješcźanske dróhi žu žo ſ tikanjom jenoź žnadnje wobschkodźile.

Kharta k wulspěchnym wojowanjam narodnych wójſkow w Bilbau.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Kommunistojo wukhowachu Blumowe knježeństwo

Wjeđera rano je franzowska komora w knježeństwowej přchedłoży wothłosowała. Kaž pižachmy, žebi knježeństwo ſ tutej přechdłohu wožebite połnomozy žadałe. Přchi wothłosowanju je 346 sapósłanzow ſa knježeństwo a 247 sapósłanzow přchećiwo knježeństwu hłosowało. Přchi wothłosowanju je žo też dodaćzny namjet přchijał, ſ kotrymž žo postaja, so žo nětčišća hódnosć franka ſbjerźi a žo dewisowa kontrolla wusamknje.

Pożeđenje komory žo wutoru wjeczor 1/2 10 hodź. sapocźa. Přchi pożeđenju běše wjele přchihładowarjow přchitomnych. Jako komorny president Herriot pożeđenje wotewri, naiwjazy sapósłanzow hischcźe nieběše přchitomnych, dokelž žo pożeđenja wschelakich wubjerkow hischcźe njeběchu skónčkite. Hdyž běše rosprawjeř finanzneho wubjerka Jonny Schmidt komorje daporučił, so by knježeństwowu přchedłohu přchijała, finanzny minister Vincent Auriol w dlešchej rěcźi přchicźiny a saměry přchedłohi roskoži.

Potom prjedawschi ministerski president Flandin přchedłohu wótrje kritisowasche a dopomni, so komora dotal hischcźe žanemu knježeństwu, kiž ma wjetschinu, njeje wožebje potnomozy k wudaću dankowych sakonjow dała, a so je to wustawje přchećiwne. Krótko do 4 hodźin žrjedu rano ministerski president Blum do rośnoſnowy sapschimny a žadasche ſolidarnosć wjetschiny. Krótko do 5 hodźin žo pożeđenje přchetorhny, najſkerje so by žo kommunistam khwile k wuradźenju wo jich nowym sadźerżenju dało.

Krótko po 5 hodźinach žo ſ pożeđenjom pokračowasche. Mjes tym běchu kommunistojo wobſamknyli, so dźěła za knježeństwowu přchedłohu hłosowaćz. Kommunist Duclos njesataji, so woni to jenoź „je ſolidarnosće ſ ludowej frontu" cźinja. Rano 5.25 hodźin žo wothłosowanje sapocza, kotrehož wunoſchk přchi spočzatku nastawka dźělichmy. S franzowskich nowin žo ſhoni, so je rosšud kommunistiskeje strony powschitkownje přchekwapił.

Šef generalneho staba Beck do Parisa puťował

S Barlina žo powě, so je schef wójſkoweho generalneho staba general artillerije Beck žrjedu do Parisa puťował, so by tamniſchu žwětowu wustajeńu privatnje wopytał. Wón śměje też składnosć k wopytej pola schefa franzowskeho generalneho staba generala Gamelina.

Wopyt generala Becka w Parisu je w franzowskich nowinach wurjadnje žiwy a přchihódny wothłóž namakał. Nowiny wožebje naſpomnjeja, so schef němskeho wójſkoweho generalneho staba nima žanu diplomatiſku mišiju dopjelnić, ale so je je jeho wopyt na prěnim městnje wopokas ſdwórliwoscźe, kiž na popuschczenje němsko-franzowskeje napjatoſcźe pokasuje.

Bołhafskej je so krónprync narodźił

Kralowa Johanna, kiž je dźowka italskeju kralowskeju mandźelſkeju, je žrjedu rano 5.35 hodźin krónprynza porodźiła. Macź a dźěćo stej strowej.

Tutón ważny podawk je wobydleństwu bołhaſkeho hłownego města Sofije ſe 101 ſalutowym wutśelenjom wozjewi. Powěsć we hłownym městcźe njeźměrnu radosć ſbudźi. Swony wschěch zyrkwjow ſwonjachu. Statne a priwatne twarjenja žo hnydom ſ khorhojemi wupyschichu. Wobydleństwo žo psched kralowskim hrodom seńdże a žwoju radosć ſ wyſkazym hołdowanjom pokała.

S mandźelſtwa krala Borisa ſ italskej prynzeju Johannu, kiž je žo w lěcźe 1930 ſwojaſało, běšche dotal prynzeja Marja-Luisa wuschła, kiž je 41/2 lěta ſtara. — Wjednik a němski kanzler je bołhaſkemu kralowskimaj mandźelſkimaj ſbožopschejazy telegramm pósłał.

Wulke zasłužby Italčanow

Italſke nowiny jara wobſchěrnje wo dobywanju ſchpaniſkich nazionalnych pſched Bilbaom pißaju. Italſzy wójnſzy rosprawjerjo wuſběhuja, kajki podźěl ma brigada italſkich dobrowólnikow „Czorny ſchip" na pſchelamanſkej bitwje. Italſkim legionaram běſche ßo pſchi wojowanju pſched Bilbaom wurjadnje wažny dźěl fronty mjes Mungiu a mórſkim brjohom dowěril.

Wo dobyczu měſta Mungije italſke nowiny wjele nadrobnoſczow woſjewjeja, wożebje pißaju wo rosbuchnjenjach, kiž běchu bolſchewikojo derje pſchihotowali a ſ kotrymiž wjetſchi dźěl měſta ſapuſczichu. Pſchi rosbuchnjenju kathedrale ßu tež italſzy legionarojo, kotſiž běchu ßo jako prěni do Božeho domu dobyli, žiwjenje ſhubili.

Dźeßacz jendźelſkich 35 000-tunowſkich bitwiſkich łódźow.

Kaž namórniſtwowy dopißowar Londonſkich nowin „Daily Telegraph" piſche, ßebi ludźo w jendźelſkim namórniſtwje myßla, ſo ßo do twarſkeho programma pſchichodneho lěta k dotalnym pjecz bitwiſkim łódźam hiſchcze tſi łódźe pſchidadźa. Pódla dotalnych 15 bitwiſkich łódźow a bitwiſkich kſchižakow, kiž maju ßo wſchě doſpołnje wobnowicz, chzedźa w lěcze 1942 hiſchcze dźeßacz nowych 35 000-tunowſkich bitwiſkich łódźow w ßłužbje měcz.

Policija wojowaše hodźiny dołho přećiwo strajkowacym

Pſched wrotami Cambria-dźěłarnje w pennſylvanſkim měſcze Johnſtownu w Sjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki, kiž je wotnožka Bethlehemſkich worzlowych dźěłanjow, je k wótrym krwawnym ſraženjam mjes poliziju a něhdźe 500 ſtrajkowymi ſtražerjemi dóſchło. Pſchi wojowanjach ßo revolvry, klumpachi a žyłſny płun wužiwachu. Dźewjecz wożobow ßo czežko ſrani, mjes nimi dwě dozyła njewobdźělenej dźěſczi. Jena wożoba je ßo tak czežko ſranika, ſo nimaju nadźije, ſo ßo ſaßo ſhraba.

Polizija ſpyta ſtrajkowych ſtražerjow wot wrotow dźěłarnje wutłóczicz a ßebi wunuiowacz, ſo by ßo dźěłarnja ſaßo wotewriła. To ßo ji hakle po hodźiny trajazym wojowanju poradźi, hdyž běſche wjele ſtrajkowazych ſajała. Strajkowazy pſchi wojowanju ſeßyłnjenje doſtachu. 3000 hórnikow, kiž w bliſkich jamach dźěłaju, jim na pomoz pſchińdźe. Na ſtronje polizije někotre wotdźělenja nowoſałoženeje wobydleŕſkeje wobory wojowachu.

Położenje w druhich amerikanſkich ſtrajkowych krajinach je pſchezo hiſchcze kritiſke. W Johnſtownu ßo nowych ſtrajkowych njeměrow boja, hdyž „měrowa konferenza", kotruž je gouverneur Davey ſwołał, njeſměje wuſpěcha.

W Newyorku je 8000 dźěłaczerjow łódźetwarjeŕnjow do ſtrajka ſtupiło. Woni žadaju wjazy mſdy.

Wusudźenja

§ Dla wumozowanja jednaſche 1. wulka kłoſtanſka komora w Budyſchinje pſcheczimo 63 lět ſtaremu Janej Nowakej dla ſhromadneho nuſowanja a czeŕpjenja njepóczciwoſcze ſ hiſchcze niž 14 lět ſtarym ſchulſkim hólzom pſcheczimo nježenjenymi Arnoſchtej Kłoßej, 15 lět ſtaremu Alwinej Nowakej a nježenjenemu Richardej Auguſtej Wróblej a nježenjenemu Pawołej Nowakej dla njekaſanſtwa pſcheczimo nježenjenej Marczje Matizez a dla czělneho ſranjenja pſcheczimo nježenjenemu Gerhardej Nowakej. Wſchitzy wobſkorženi ßu ſ Kamjeneje pola Rakez. Naſpomnjene njekaſanſtwa běchu ßo pjecza w lětach 1935 a 1936 w dworje Jana Nowaka na 15 lět ſtarej holzy, kotraž bě duchaßłaba, ſtałe. Wobſkorženi ſ wuwjaczom Jana Nowaka běchu ßo pſchi ßwojim prěnim pſcheßłyſchowanju dwěmaj ſtražmiſchtromaj powſchitkownje wuſnali a tež protokolle jako prawe podpißali. W jednanju pak ſaprěchu kóždy kłoſtajomny czin. Poczežaze wuprajenja duchaßłabeje holzy njedoßahachu ßudej jako doſpołny dopokas, ſo ßu winowaći Jan Nowak, Alwin a Gerhard Nowak a Wrobl ſkutki czili. Tuczi ßo tehodla njedoßahazych dopokaſow dla wuwinowachu. W naſtupanju druhich winowanych bě ßud pſcheßwědczeny, ſo je ßo pſchi naſpomnjenych podawkach wo njepóczciwe cziny jednało, kotrež maja ßo jako czělne ſranjenje a nuſowanje wobhladowacz. Tehodla Arnoſchta Kłoßa k 5 měßazam, Pawoła Nowaka k 2 měßazomaj a Matizez k 2 tydźenjomaj jaſtwa ſ napołoženjom ßudniſkich wudawkow ſaßudźichu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In den Gemeinden **Luga** und **Stiebitz** ist die **Faulbrut** erloschen. Für diese Gemeinden und ihren 3 km Umkreis werden die Sperrmaßnahmen gemäß Ziffer 1 der in den Amtsblättern veröffentlichten Bekanntmachungen vom 10. September 1936 und 16. April 1937 aufgehoben.

Nachdem auf einem Bienenstand bei dem Imker **August Sende in Nadel** Nr. 17 die **bösartige Faulbrut** amtlich festgestellt worden ist, werden für die Gemeinde **Nadel** mit Ortst. **Brießnitz, Buchwalde, Baruth, Cannewitz** b. Gröditz m. Ortst. **Kumschütz** der Gemeinde Canitz-Christina, **Drehsa, Dubrauke, Gleina**, Grödiitz m. Ortst. Cortnitz, **Weicha und Wuischke**, Kleibautzen m. Ortst. Preititz, **Nechern** m. Ortst. Wurschen, und **Purschwitz** ohne d. Ortst. Litten zur Verhütung der Weiterverbreitung dieser Seuche falgende Maßnahmen angeordnet:

1. Aus verseuchten Orten dürfen Bienenvölker nicht auf Ausstellungen und Wanderbienenstände geschickt werden. Auch dürfen in solchen Orten Ausstellungen mit lebenden Bienenvölkern nicht veranstaltet und Wanderbienenstände nicht unterhalten werden.

2. Personen, die gewerbsmäßig honighaltige Erzeugnisse herstellen oder die Honig und honighaltige Erzeugnisse in ihrem Gewerbe verarbeiten oder damit handeln, haben den Honig und die honighaltigen Erzeugnisse so zu verwahren, oder so zum Versand zu bringen, daß sie den Bienen nicht zugänglich sind. Gleiches gilt von ungereinigten Geräten und Gefäßen, die zur gewerbsmäßigen Verarbeitung, Herstellung und Aufbewahrung von Honig und honighaltigen Erzeugnissen benutzt worden sind.

3. Von Bienen nicht mehr besetzte Wohnungen sind bienendicht verschlossen aufzubewahren. Bienenwohnungen mit Waben oder mit Resten von Waben eingegangener oder abgetöteter kranker oder verdächtiger Völker, auch wenn sie nach Ansicht des Bienenbesitzers an einer übertragbaren Krankheit nicht gelitten haben, ferner Waben oder Teile von Waben solcher Völker dürfen auf dem Bienenstande nicht vorübergehend belassen oder aufewahrt werden. Sie sind so zu behandeln wie Wohnungen und Waben von nachweislich seuchenkranken Völkern. Räume, in denen solche Wohnungen oder solche Waben auch nur vorübergehend aufbewahrt und ausgebrochen werden oder in denen überhaupt Wabenwerk ausgebrochen und gewerbmäßig auf Honig und Wachs verarbeitet wird, müssen so eingerichtet sein, daß sie für Bienen nicht zugänglich sind.

Zuwiderhandlungen werden nach den einschlagenden gesetzlichen Bestimmungen bestraft.

Bautzen, am 14. Juni 1937.

Der Amtshauptmann.

Auf Grund von § 34 der Reichsstrassen-Verkehrsordnung vom 28. Mai 1934 wird auf Anordnung des Herrn Kreishauptmann zu Dresden- Bautzen der **Gemeindeweg Malschwitz-Salga** für den Verkehr mit Kraftfahrzeugen aller Art **gesperrt.**

Bautzen, am 15. Juni 1937.

Der Amtshauptmann.

Das Entschuldungsverfahren für den Bauern **Gustav Paul Dreßler in Sdier,** Ortsteil Zschillichau Nr. 8, ist zufolge Bestätigung des Entschuldungplanes aufgehoben worden. 25 Lw. E. 136 K.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.
den 12. Juni 1937.

Wobhladniwy. Pola Barczikez ßwjeczachu ßo narodniny a pſchi nich ßo wjele pijeſche. Nadobo ſtupi hóſcz pſched pohoſczicźela a rosßohnowaſche ßo ſ jara dźaknymi ßłowami. „Ale Měrczino," praješche tutón pſcheßłapjeny, „ty chzeſch hižo wotenčz, runje nětko, hdyž je tak ßmjercz rjenje?" — „Ale wěſch, je dźenßa njekraßnje rjenje pola tebje, ſo chzych ßo pola tebje podźakowacz, tak dołho hacž cźe hiſchcźe ſpóſnawam."

Wo wojowanjach pſched Bilbao.

Se Schpaniſkeje pſchikhadźaze najnowiſche wobrasy wo dobyczeŕſkim poſtupje wójſkow ſchpaniſkeho nazionalneho knježeŕſtwa pokaſuja, kak ßu czeŕwjeni w měſtaczku Amorebieta — kaž w ßwojim czaßu w Guernica — pſched wopuſchczenjom měſtaczka, jo doſpołnje ſniczili. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wuhlady ze zadźěwkami

4] (Pokraczowanje.)

Běch Bjarſchez Arnoſchtowym, mojim pſcheczelowym, ßłowam ſ pſchiběrazej ſkedźbnoſczu pſchipoßłuchał, njechach pak ßo pſcheradźicz a mějach někotre wobmyßlenja: „Je mi pſchewotležane. Móžu wſchak ßo napraſchowacz, ale ſchtó mi pißomnje da, ſo mje prědku a ſady njewobelža? Hdyž po naſhonjenju wězy potom na dno dźeſch a hornzej wěko wotſběhnjeſch, je tam dobreho pſche mało a njedobreho pſche wjele. Měſto pjenježnych liſczinow, hromadu dołha naſtupiſch."

Bjarſchez Arnoſcht běſche nětkole woprawdźe ſkſchiwdźeny.

Wěriſch-li, ſo ma człowjek kaž ja rohi pod kłobukom, potom wobžaruju, ſo ßym ßłowczka rjekł. Ja hižo jeneho namakam, kotryž ßuche běrny njejě, móže-li pjeczene kołbaßy měcz." S tym ßo wote mnje wotwobroczi wſchi ſ krutymi kroczelemi mi ßwój pucz dźěſche.

Ja ſ dobrym ſa nim ſawołach, ſo wſchak to tak khutnje njeměnju, ale człowjek dyrbi ßebi tola tak wulzy wažnu należnoſcz na wſchě boki derje rosmyßlicz, na czož ßo wón hnydom ſaßo ſ pſcheczelniſchim mjeswoczom wobroczi. Rěczachmoj dokladnje wo wězy tak a hinak. Napoßledk ßo po jeho należnej radźe dojednachmoj, ſo njechamoj ßebi ßwoje ſbože ſ komdźenjom ſkaſycz, ale ſo ßebi hižo pſchichodnu njedźelu ſhromadnje do něhdźe połdra hodźiny ſdaleneje wjeſki Hałožkez wulecźimoj.

Bjarſchez Arnoſcht bě ßebi hakle njedawno pſchi wożenju drjewa, pſchi czimž dyrbjeſche pſches Hałožkezy jěcz, dla trěbneje wurěcze pola Jórdanez rjeczas pożcził. Tón nětko — abo wjelebóle tuto dźěło mi jako ßalniſchemu pſchipadny — njedźelu popołdnju wo połoženju ßo rosrěczujo, žortujo a ſhromadnje radu ſkładujo do Hałožkez horje njeßechmoj. Hižo doprědka pſchi ßebi ßo na pſchekwapjenje wjeßelach, kotrež chzych tak Schofkez Hilži pſchihotowacz. Po Bjarſchowych ßłowach běchu Jórdanezy ſe Schofkez pſcheczelſtwa. Sawěrno, hodźeſche-li ßo czinicz, dyrbjeſche Hilža — tak prawje klubu — na mojim kwaßu pſchitomna bycz! —

Do wßy pſchiſchedſchi ßo w korczmje „K wjeßołemu wuhladej" krótko woczeŕſtwichmoj a tam njeſwjeßełazu powěſcz ßłyſchachmoj, ſo je wczera wjeczor w pjecz hródźach we wßy pokhroma wudyrila.

Mojemu pſchewodźerjej bě ßo po ſdaczu hnydom wutroba do kholowow ßunyła; njechaſche pſchi tajkich wobſtejnoſczach wo někajkim wopycze pola Jórdanej niczo wědźecz, haczrunjež bě jich ſkót, po ßłowach korczmaŕki, tuta khoroſcz hiſchcze pſchelutowała.

Mi tajke něſchto nětko dozyła po koßmach njeběſche. K prěnjemu ßo mi njelubjeſche, ſo ßym nimale połſta puntow czežki rjeczas na poßledk bjes kóždeho wuſpěcha dyrbjał tu horje njeſcz. A njedźiwajo ani na to, ſo běch ßwojej maczeri hižo docpaßnje njejaßne naſpomnjenja wo ßwojim wotmyßlenju czinił, běch po wſchěm, ſchtož bě mi Bjarſchez Arnoſcht dobreho wo Jórdanez holzach powědał, na jich ſnajomſtwo nimo měry wczipny. Hacz runjež jich njeběch ženje wohladał, wſchitke tſi, wożebje pak tu najſtarſchu, Milku, hižo trochu we wutrobje noſchach. Widźach ju w duchu ſ na wjetſchej wuſtojnoſczu hižo ßnopy wjaſacz a konje wodźicz. Widźach ju w naſchim domje khlěb pjez, butru dźěłacz, ſchaty žimacz; moja macz dyrbjeſche ſiajnje jenož pſchihladowacz, ßo dźiwacz a Milku wobdźiwajo wuſnacz, ſo móže žonu, kaž ßym ju ja do domu pſchiwjedł, jenož woprawdźity ſbožak a tež tón jenož wſchě ßydom a dwazeczi lět ras doſtacz.

So Bjarſchez Arnoſcht njedźiwajo mojich należnych a wězowych ßłownow twjerdeje hłowy wośta, mje na myßliczku pſchinjeße, ſo wón hižo ſ dźěła wobžaruje, ſo je mi tak wulkotnu ſkładnoſcz do ruki dał. Czim ſaßakliſcho pſchi ßwojej woli woſtach; njetrjebaſche ßnadź wěricz, ſo mi no jeho pomozy a na jeho pſchirěczach něſchto ſaleži. Njedźiwajo na jeho wobmyßlenja rjeczas woſpjet na moje ramjo wſach a podach ßo takle krótko rosßudźeny ßam na pucz k Jórdanezom. Bjarſchez Arnoſcht hiſchcze poßledni poſdaczny poſpyt czinjeſche, mje wróczo ſadźerżecz; wón ſ woczinjeneho wokna ſa mnu ſawoła, ſo je tam ſkónczje tež hiſchcze tajki wotroczk, něſchto podobne kaž wuik, kotremuž ßu ßo tež wěſte wuhlady czinile; njech ßo jeho hladam. Wěſo wón ſ tutym napominanjom jenož dozpě, ſo ja hiſchcze ſ wjetſchej ſmužitoſczu wuſtupowach a ßebi na moju njebojaſnoſcz tež něſchto bycz ſdach. Zyle ſkradźu pſchi tym njeſprawnu myßliczku pſchedźech, ſo njemóže mi pod tajkimi wobſtejnoſczemi nichtó pſchedpißacz, hdyž na mojeho towaŕſcha pſchi wubjerku holzow wjazy njedźiwam. Hdyž jemu wjazy na tym njeſaležeſche, mějach ſawěſcze dobre prawo, jeli niž winowatoſcz, ſa ſbožom pſchimacz, kaž mi wono na pucz pſchińdźe.

Statok mojeho pſchichodneho nana wſchak ſ bliſka nětko najlěpſchi ſaczi ſchcz njeczinjeſche. Do wobſchkodźenych duri ſaklepajo mi tſihłóßne „dale" napſcheczo pſchińdźe. Do ſtuchleje, horzeje iſtwy ſaſtupiwſchi, tſi Jórdanez holzy napſcheczimo wuhladach. Hnydom běſche mi jaßne: mój towaŕſch bě ßebi ſo mnu njehanbicziwy žort dowolił. —

S hněwom we wutrobje ßo na tamny wokomik dopomnich, jako běch Bjarſchez Arnoſchtej pſched ſchtyrjomi lětami na kermuſchi rejwaŕku wotwabił. Tónle njeſkutk bě mi nětko, hdyž tež trochu poſdźe, wuběrnje ſapłacził. Kóžda ſ tychle „powabnych" Jórdanez holzow, kotrež nětkole pſchede mnu ſtejachu, by dźiwajo na ßwoje wonkowne ßamo pódla mojeje czety Wórſche ſ jeje ſtłóczenym noßom ſ czeſczu wobſtacz mohła, a po jeje wuczbje wo hódnoſczi žony by mi woprawdźe czežko wolicz było; pſchetož ſ najlěpſchej wolu by ßo mi lědy poradźiło, tu najwobidniſchu mjes tſjomi wupytacz.

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

W Budyſchinje 16. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Za dobroćinki njehlada křesćanska wutroba mzdy.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wcžera wjecžor w 7 hodž. barometer 745, hygrometer 0 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 14 ſtop. cžopłoty. Dženßa rano we 8 hodž. barometer 745, hygrometer minus 7 a najnižſcha nózna temperatura 13 ſtop. cžopłoty. Nad wjecžornej Europu ßo ßylna wyſchina wupſcheſtrěwa. Na jeje dołhorańſchej kromje ßo khłódny nórſki powětr ſ dołheho wjecžora do Němſkeje dobywa a tam khłódne a njewobſtajne wjedro pſchinoſcha. Wuběžk niſiny wſchak je jenož hiſchcže zyle wuſki a ßo nimo teho hiſchcže ſeßłabja. Tehodla ßo wjedro dženßa polěpſcha. Jenož zyle ſrědka hiſchcže ßo trochu podeſchcžuje, ßłóncžne wjedro pomału dobywa. Wliw wyſchiny nad wjecžornej Europu ßo w ßrjedžnjej Europje pomału ſeßylnja. Tehodla wocžakujemy, ſo budže wjedro na kóncu tydženja rjane a ſpodobne. Dokelž pak hiſchcže khwilu wětry ſ dołheho wjecžora wobkhowamy, pak ßo jenož pomału ſcžopli. — Jutſje pjatk ßłóncžko 3.45 hodž. ſkhadža a ßo 8.16 hodž. khowa. Měßacžk ſkhadža jutſje popołdnju 3.09 hodž. a khowa ßo po połnocy 12.25 hodž.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Trochu wobßajniſche, tola hiſchcže poměrnje khłódne wjedro.**

*

Wjedro woſtanje khłódne a deſchcžojte.

Wjedro ſa pſchichodne 10 dnjow: Sslědžeŕſki hamt w Homburgſkich kupjelach ſa cžaß wot 17. do 26. junija ſcžěhowaze wjedro wěſchcži: W poßlednim woſjewjenju pſchiſjewjene wokhłódnjenje a naſtacže deſchcžojteho wjedra je ſkoro po zyłej Němſkej ßo dopjelniło. Tež w Rańſchej Pruſkej maja nětko deſchcžojte wjedro. Powſchitkownje je ßo wjedro ſakładnje pſcheměniło, tak ſo je perijoda rjaneho wjedra w poßlednich njedželach ſkóncžena. W pſchichodnych 10 dnjach ma ßo w zyłej Němſkej ſ wotměnjazym, w pſchewaſy khłódnym huſto deſchcžojtym wjedrom licžicž. Pſchi tym pak wjedro njebudže pſchezo njerjane. Wożebje we wjecžornej a dokhówjecžornej Němſkej pod wliwom pſchipadnych poſtupowanjow wjecžornych wyſchinow huſto wujaßnjenja naſtanu. Temperatury budža w tutym cžaßu pod pſchereſkom w druhej połojzy mjes 22. a 26. junijom wyſchſche hacž w prěnjej połojzy. Na kóncu 10dnjowſkeho cžaßa ßo wjedro powſchitkownje polěpſchi. Hacž ßměje wſchak dlěſchi wobſtatk, njeda ßo nětko hižo ſ wěſtoſcžu rjez.

— **Srazenje na dróſy.** Wcžera popołdnju wokoło 4.20 hodžin na róžku Drjewowych wikow a Zyhelnſkeje haßy woßobowy automobil a motorſki koleßaŕ do ßo ſraſyſchtaj. Motorowy koleßaŕ padže a ßo na někotrych měſtnach wobdrě. Jěſdžadle ßo wobſchkodžiſchtej.

— **Do Drježdžan pſcheßadženy.** Knježeŕſtwowy rada dr. Vater je ßo po 13lětnej dželawoſcži pola Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa 16. t. m. ſdobom ſ wotpóßłanjom k miniſterſtwu ſa hoſpodaŕſtwo a dželo w Drježdžanach k wyſchſchemu ſawěſcženſkemu hamtej w Drježdžanach pſcheßadžił.

— **Snizenje hypothekowych dani jara wołóžene.** Snizenje dani na cžaßej pſchiměrjenu wyßokoſcž knježeŕſtwo ſe wſchěmi ßrědkami podpjera. 11. meje 1937 wuda ßo ſakoń wo ſapißanju ſnizenych hypothekowych dani w ležomnoſtnych knihach. Žadyn wěricžel hypotheki abo ſemſkeho dołha njemóže rjez, ſo jemu to pſchewjele wobcžežnoſcžow cžini, ſo dyrbi dla ſnizenja dani najprjedy k notarej abo na ßudniſtwo dóńcž, ſo by ßo tam ſnizenje dani ſapißało, kaž bě to hacž dotal trěbne. Pſchetož nětkole hacž na dalſche doßaha, hdyž wěricžel na ßudniſke wodželenje, kotrež ležowne knihi wiedže, pißomnje woßjewi, ſo ſnizenju dani pſchihłoßuje. K ſapißanju ſnizenja dani do ležownoſtnych knihow nietrjeba w o b ß e d ž e ŕ l e ž o m n o ſ c ž e ani wjazy ßwoje pſchihłoßowanje wuprajicž. Hdyž ßebi dale wobmyßliſch, ſo ſapiß ſnizenja dani wudawki njenacžini, ßu ſawěſcže wſchě pſchedpokłady ſa ſapiß ſnizenja dani wotwißne jenož wot liſta abo póſtſkeje khartki, na kotrejž wěricžel ßudej ſdželi, ſo ſnizenju dani pſchihłoßuje.

— **Kofejowy wożebity cžah do Wósporka.** Hižo dlěſchi cžaß je němſkoſtatna železniza kofejowe cžahi do wſchelakich ſtron ſawjedła. S tym je ßebi rucže wjele pſchecželow dobyła. Wcžera ßrjedu popołdniu jědžeſche prěni krócž kofejowy cžah do Wósporka. Njedžiwajzy njewěſteho wjedra běſche ßo wulka ßyła „kofejowych jědžerjow“ ſeſchła, kotſiž chzychu ßebi luboſne měſtacžko Wósport wobhladacž. Po ſpěſchnej jěſbje dowjeſe jich cžah na Wósporſke dwórniſchcžo, hdyž běſche prjedy we Hrodžiſchcžu wjetſchu ßyłu wobdželnikow wußadžił, kotſiž ßebi tamniſchu ßławnu ſkału wobhladachu a pěſchi do Wósporka dóndžechu. We Wósporku ßu někotſi na Wóßmužowu horu naſtajichu, wjetſcha licžba pak ßebi w někotrych wotdželenjach rjanoſcže a ſajimawoſcže Wósporka wobhladachu. Do tutych ſajimawoſcžow ßłuſcha wożebje rjana radniza wośrjedź torhoſchcža. Pěknje ſe ſelenym wobroſcžene ſkhodženki wjedu wot wonka do hamtſkich měſtnoſcžow w prěnim poſkhodže. Kofejowym hoſcžom měſchcžanoſta Wósporka ſajimawu brónjowu ßěrku knjeſa ſ Heynitza, khamor ſ wurytymi popjelnizami a druhimi powoſtankami ſe ſaſchłych cžaßow, kiž w naſchej domiſnje namakachu, a poßedženju radnych knježi, kiž je ſdobom wulzy wažna měſtnoſcž k ſwjaſowanju mandželſtwow, pokaſa. S radnizy wuſchedſchi wopytachu Budyſchenjo derje wothladowane wukhadniſchcža ſ doſtojnym pomnikom ſa rjekow, kiž ßu w ßwětowej wójnje padnyli. Wósport leži dozyła wośrjedź kraßneje wokoliny. Młódne łuki, ſróſtne ſkupiny ſchtomow a kercžiny ſ wobeju ſtron Lubaty, kotraž w połkole pomału wokoło měſta běži, měſtacžko kaž ſe ſelenym wěnzom wobdawaju. Rjany wuhlad ſ měſta poſkicža ßo wopytarjej ſ pohrjebniſchcža, kiž zyrkej wobdawa, wożebje k połdnju a k wjecžoru poſkicža. S połdnja měſta na hórzy pſchi Lubacže je měſtno, kiž ßo „rjany wuhlad“ mjenuje a ſ kotrehož maſch woprawdže wulkotny pohlad na měſtacžko, bujnje ſe ſeleninu ſchtomow pſchetkane, nad nim ſchwižnej wěži zyrkwje a radnizy ſtražujo. Po wobhladanju rjanoſcžow Wósporka a jeho wokoliny wobdželnikam kofej, kiž běchu jim we wſchěch Wósporſkich hoſcženzach ßłódny nawarili, pſchi dobrym pſchikuſku wubjernje ßeßłodža. Słóncžnje ßo wobdželnizy hiſchcže na Tſěleŕni k rjanej ſabawje ſ rejku ſjednocžichu. Bórſy ßo hodžinki minychu a ſ hudžbu pſchewodženi cžehnichu hoſcžo na dwórniſchcžo, ſo bychu ßo ſ rjanym naßhonjenjom domoj wrócžili.

S **Bórka.** Nahła ßmjercž. Zyle njenadžizy wumrě tu wumjeńkaŕ Jan Macž, kotryž bě hiſchcže dženj pſched tym na łuzy ßyno dželacž pomhał. Semrěty běſche 61 lět ſtary a wſchudže jara woblubjeny.

S **Bolborz.** Snaty wobydleŕ naſcheje wßy, něhduſchi gmejnſki ßłužobnik August Pětſchka póndželu ßwoje 84. narodniny wośwjecži. Pětſchkez nan narodži ßo 14. junija 1853. **Po powołanju je ſahrodnik** a měješche we Zicženju dokhe lěta ßwoje ſahrodniſtwo. Pſches 20 lět ſtejeſche w ßłužbach Bolborcžanſkeje gmejny. Jeho žona jemu hižo pſched ßwětowej wójnu wumrě. Nětko je žiwy pola ßwojeje ženjeneje džowki w Bolborzach, kotraž jeho ßwěru ſaſtara. Pſchejemy jemu tež hiſchcže na tutym měſtnje prawje rjany žiwjeńſki wjecžor.

S **Hodžija.** Wo ßobotniſchim njewjedrje dyrbimy hiſchcže dodacž, ſo je tež w naſchej wßy a wokolinje błyſk wjetſchu ſchkodu nacžinił. Tak rosbi błyſk pſched domom wobydlerja R. ſcžežor miltnoweho powoda. W někotrych dworach w Hodžiju dyrbjeſche ßo ſkót ſ hródžow wuwjeſcž, dokelž bě ßo woda do nich dobyła. Tež wohnjowa wobora dyrbjeſche pomhajo ſapſchimnycž. Błyſk dyri tež do elektriſkeje róle tudyſcheho wobydlerja Sch. Wolij w motoru ßo pſchi tym ſapali. Telefonowe powody dyrbjachu ßo pſchehladacž, dokelž na wſchelakich měſtnach běchu ßo ſwěſcženja rosbiłe. Na polach ßu torhaze wody wożebje na běrniſchcžach a rěpniſchcžach wjele ſchkody nacžiniłe.

S **Biſkopiz.** Wobkhadne njeßbože. Sſrjedu popołdnju wokoło 5 hodžin ſta ßo na Nowoměſchcžanſkej dróſy wobkhadne njeßbože. Tudyſchi wożobowy awto pſchejědže dróhu, jako w ßamßnym wokomiku do měſta jědžaze motorſke koło ſ dwěmaj wożobomaj po dróſy pſchijědže a do ſadnjeho džěla awta ſajědže. Motorſkaj koleßarjej ſ Pocžapliz resp. ſ Dobranez pokhadžejo pſchi tym padnyſchtaj a ßo khětro ſraniſchtaj. Tež motorſke koło ßo khětro wobſchkodži.

S **Brěſy.** Sſwoje 80. narodniny dženßa Martja Fiebigowa rodž. Frenzlez ßwjecži. Fiebigowa, kotraž ſ Nowych Spytez pokhadža, je wjele pod wicžu cžeŕpjecž měła. Njedžiwajzy teho pak je tola nětko tutu žohnowanu ſtarobu dozpěła.

S **Khelna.** Nahła ßmjercž. Zyle njenadžizy wumrě tu wcžera domjaza džowka Hana Lebßez. Rano bě na polo wuſchła, ſo by rěpu pſchecžahowała. Dokelž bě jej někak ſlě, poda ßo domoj, hdžež pak hižo pſchipołdnju zyle nahle wumrě. Samołany lěkaŕ hižo pſchenoldže rſchindže. Semrěta běſche 21 lět ſtara a bě mjes ßwojimi towaŕſchkami jara woblubjena. Je to w tutym lěcže hižo 4. pad w Radwoŕſkej woßadže, ſo ßebi ßmjercž mjes naſchej młodžinu ßwoje wopory wotwjedže.

S **Komorowa pola Rakez.** Wcžera dopołdnja ßo tu hacženje **tak mjenowaneho namjeſnika** (hata), Rakecžanſkemu knježſtwu pſchißłuſchazeho pſchetorhny. S tym tuto khětru ſchkodu pocžeŕpi, dokelž běſche woda niže ležazy hat, kotryž je tukhwilnje ſ małom a khimjelcžku wobßyty, zyle ſapławiła. Tak je ßo wußyw, kotryž bě knježſtwo dyrbjało dla wumokanja nalěto druhi ras wußycž, ſaßo ſnicžił.

S **Njebjelcžiz.** Wjeßny doroſt. Na Pětra a Pawoła 29. junija wulecži ßebi ßerbſka wjeßna młodžina ſ wulkim awtobußom pſches Lubij-Shorjelz a kupjele Flinzberg do Jiſerſkich horow; wożebje wopyta ßo Heufuderbauda a ſawjera pſchi Markliß a. Na domojpucžu wopyta ßo tež Landskróna. Wjecžor budže w Budyſchinje wjeßny wjecžor.

S **Pěſkez.** (Wobkhadne njeßbože.) Na ſtatnej dróſy Němſke Paßlizy-Pěſkezy ſta ßo wutoru popołdnju wokoło ½5 hodžin wobkhadne njeßbože, pſchi kotrymž murjeŕſki wucžobnik ſ Pěſkez najſkěrje ſe ßwojeje ßamßneje winy do ſchkody pſchindže. Wucžobnik jědžeſche na ßwojim kole pornjo rucžnemu woſej a džeržeſche ßo njeho. Jako chzyſche awto tutón powóz pſcheſcžěhnycž a tehodla trubjeſche, puſchcži ßo wucžobnik rucžneho woſa a ſajědže na lěwo pſches dróhu, mjes tym ſo by ſajěł. Awto do njeſkedźbliweho koleßarja ſajědže a jeho potorhny. Pſchi tym ßo hólz khětro na hłowje ſrani. Sa wſchěch wužiwarjow drohi je jara nuſne a trěbne, ſo ßo wobkhadne pſchedpißy rucže wobkedžbuja, hewak je rucže njeßbože tu, a ſchkoda je ſa wſchěch potrěbnych wulka.

Ze Šunowa. Z trawnym wózyčkom, do kotrehož běše sylny ćehnity pos zapřehnjeny, tu žiwnosćeŕka ze wsy po trawu jědźeše. Psa njedaloko pčolnicy k sadowemu štomej přiwjaza, mjez tym hač kruch dale z kosu trawu nasyče. Hačrunjež pos blawkotać a skiwlić poča, njekedźbowaše na to, dokelž měješe nuzne. Nadobo pak lětachu pčołki wokoło njeje a někotre ju skałachu. Nětko hakle so dohlada, zo so wokoło psa wšo roji a zo na nim po cyłym ćěle pčoły sedźa. Žona pak sebi blizko njezwěri, zo by psa wot čwilowarjow wumóžiła, ale doběža k njedaloko bydlacemu pčołarjej. Tutón wbohe skoćo wuswobodźi, tola bě so do njeho telko žahadłow zakłóło, zo na pčołacy jěd za někotre hodźiny mortwy ležo wosta. We susodnej zahrodźe roznjemdrjene pčoły kokoš morichu. Tu njejedna so wo rój, ale wo porjadnje wulětowace pčoły, kotrež so tola zrědka takle dźiwje do ludźi abo do skotu dadźa. Zawěsće je njeměrny pos abo klinčaty, zynčaty zwuk kosy měrne a pilne mědnošeŕki rozhoril, znjepřećelił a rozčeŕcił. Kaž sebi ludźo často wopaki zrozumja, tak so to tež pola pčołow druhdy stanje. Wokoło pčólnicy je přeco wulki měr trěbny, byrnjež tež wokoło wušow zynčeli, njesměš so wokoło so machajo wobarać, hewak něšto njelubeho nazhoniš.

Ze Šunowa. Na našich lohkich polach běše sylny dešć po dołhim suchim času z wulkim žohnowanjom, dokelž žita hladajcy wot korjenja skhnyja a so žołća a stoja poměrnje rědke a nizke, tak zo njemóžemy ani po zornu, ani po słomje přebohate žně wočakować. Běrnam, hdyž rjane hišće stojachu, dešć tyješe. A nětk je na polach žiwjenje, wšitcy sadźeja runkliču, druhu rěpu a tež kał. Rostlinkow su sebi w zańdźenych dnjach z horjan krajiny nawozyli — z kołom w měchach, z małymi a wulkimi wozami a z awtami — to běše nuza a khwatk a naprašowanje! Pola nas njesmědźachmy runklicu wusywać, hdyž tu přeco hišće znaty škódnik šeri, wo kotrymž so telko pisa a rozpomina w dźenikach a ratafskich nowinach a w zhromadźiznach wuradźuje, postaja a připowučuje — a samo khłosta, hdyž so po tym a po zakonjach nimaš.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk, 17. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,498	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,33	100 českosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,17	100 franc. frankow	11,115

Barlinſka burſa 16. junija. Burſa wotewri ßo wcžera pſchi trochu žiwiſchim wobkhodže a krucžiſchim połoženju, pſchi cžimž měješche zyła rjada ſpezialnych hódnotow wjedniſtwo. Na rentowych wikach bě wobkhod měrny.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na Barlinſkich žitnych wulkowikach běſche dale jara cžicho. Poſkicženja ßu kaž hacž dotal jara ßnadne, tak ſo ßu wumlěwańſke žita na ßwobodnych wikach lědy k ruzy. Tež rožka pſchikhadža we wobłuku ſaměnjeńſkeje akzije jenož hiſchcže ſrědka na wiki. Młyny maja na druhej ſtronje wulki ſajim. Saſtaranje pak je ſ pſchipokaſanjemi ſwěſcžene. Na mukowych wikach je ßo potrjeba pomjeńſchiła, ſchtož ſwißuje ſ pucžowańſkim cžaßom ſwißuje. Jaßne pſcheńcžne muki, kotrychž ßo trochu mjenje poſkicža, hodža ßo derje ſaměſcžicž. Tež typa 1050 ßo w Barlinje tu a tam pyta. Wo wobrotach pizowańſkich žitow njeje nicžo ſnate.

Někotre płacžiſny ſ Drježdžanſkich wikow.

Hußy, ſarěſane 1,75 hr., kacžki, ſarěſane 1,50—1,60 hr., kury, ſtare, ſarěſane 1—1,10 hr., kury, młode, ſarěſane 1,10—1,20 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 35—55 pj., běrny, nowe 12—15 pj., běrny, ſtare 5 pj., tomaty 35 hacž 40 pj., zybla 12 pj., khrěn 70—80 pj., ßolotej, kercžk 5—8 pj., běły kał 12—18 pj., buny 50—55 pj., ßydrojty kał 15—25 pj., pětrſchilka, walcžk 3 pj., hromak (Spargel) 20—50 pj., kórki 35 pj., rjewjeń 8—10 pj., butra 1,42 hr., jeja 8—11 pj.

Wčera płacžeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9,10 hr. — wowßa H 10: 8,30 hr., H 13: 8,70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	16. 6.	15. 6.		16. 6.	15. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,0
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
rźana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rźane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rźana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	25,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ; za nawěšćki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Powěsće z cyłeho swěta

Njepolěpſchomny ſapalek.

Jako někotre njeſtraſchne njewjedra nad Sebnizu czehnjechu, ßo nadobo njedźelu w 3. hodźinje k wohnjej trubjeſche. Brózuja bura Schöna ßo paleſche a ßo ſa krótku hodźinu hacž na ſakładne murje ſniczi. Hižo we lěcže 1930 bě ßo ßamßna brózuja wotpaliła. Tehdy bě brózuju czěſkoßłowakſki ſtatny pſchißłuſchnik Kuhlemann„ kotryž bě wohen ſ radoſczu nad wohnjom ſałožił, ſapalik, pſchi tym pak jeho lepichu. Tež tutón ras bě ßamßny nejkraßnik ſe ſałožerjom wohnja. Jako pſches mjeſu czěkaſche, jeho lepichu. Najſkerje pak jemu tutón ras ſapalenje na pſchezo wotwucža.

Wulki wohen w Frankſkim měſcže.

W Karſtacže nad Mohanom wudyri wohen, kotryž zyłu ſchtwórcž měſta wohrožeſche. Hacž runjež wohnjowa wobora hnydom ſapſchimny, ßo tola ſa krótki czaß 3 domike a jena brózuja ſpalichu. Bohužel ßebi wohen tež jene człowjeſke žiwjenje žadaſche. Pſchi haſcheŕſkich dźěłach ßo woborowy muž wotorhnjeneho milinoweho grota dótkny. Muž ßo na měſcže mori.

Saßo ßo 120 twarjeni w Pólſkej ſpaliło.

Pſchi wulkej ßuchocže pſchikhadźeja ſe wſchěch dźěłow Pólſkeje powěſcže wo czežkich wohnjach. W Irenje, we pſchedměſcže Denblina, ſpali ßo 23 domſkich, tak ſo je pſches 100 ßwójbow bjes tſěchi. Na pomoz ſawołane wójſko móžeſche wohen ſalecž a dalſchi ſtrach wotſtronicž. W druhej wßy ſpali ßo 69 domſkich a hoſpodaŕſkich twarjenjow, mjes nimi tež ſchula. 4 woßoby ßo pſchi tym ſtraſchnje wopalichu. We Lomžinſkim wokrjeßu ßo dwě holczzy 2 a 3 lěta ſtarej w plomjenjach ſpaliſchtej.

Njewjedro ſniczi 600 rowow.

Wulke ſchkody na zentralnym pohrjebniſchczu w Brunſchwigu.

Pſched někotrymi dnjemi roſpuſchczi ßo nad Brunſchwigom czežke njewjedro, kotrež bě, kaž je ßo nělko wukopało, tež na zentralnym pohrjebniſchczu wulku ſchkodu naczinilo. 600 rowow je ßo ſ njewjedrom ſapuſcžiło. Rowowe naßypy buchu wotpławjene abo ßu ßo 50 hacž 75 zentimetrow hłuboko ſapadle. Pſches 100 narownych kamjenjow je ßo pſchi tym powaliło. Sarjadniſtwo pohrjebniſchcža ßo prózuje, ſchkodu naprawicž, njemóže pak ßame tute hobrſke dźěło pſchewjeſcž. Tehodla ßu ßo ſawoſtajeni namołwjeli, ſo bychu ßami pſchi tym pomhali.

2000 ſubow pokradnyli.

W Hradźu=Kralowym je ßo paduſchſtwo ſtało, kotrež drje je jeniczke ßwojeje družiny. W bliſkoſczi měſta bydli ſubny technikaŕ, kotryž bě ßo na ſhotowjenje wuměłſkich ſubow ſpezialiſował. We ßwojej dźěłaŕni mějeſche wulki ſkład ſubow. W nozy dobychu ßo paduſchi do jeho ateliera a pokradnychu 2000 zuſnych ſubow. Bjes dwěla ßo tu jedna wo mjeſenarodnu zwólbu, dokelž to drje ej paducham ſnate było, ſo njebudźe móžno, ſo ſuby w Czěſkoßłowakſkej wotbudu.

Budyske stawniske powěsće

Sſrjedu 16. junija 1937.

Narodźiłe ßu ßo: 16. 6. Njemandźelſka dźowka. — 11. 6. Erichej Arnoſchtej Oczje Franzej Fryzej Schmidtej, bankowſkemu ſaſtojnikej, dźowka. — Njemandźelſka dźowka. — 15. 6. Korli Wałtarjej Linaſchzy, tapezěrarjej, dźowka.

*

Sſwójbne powěſcže.

Wumrěł je Arnoſcht Božidar Thalmann, něhduſchi ryczeŕkubleŕſki najeńk w Jělzy a Nowym Měſtaczku. Khowanje je 19. junija pop. ½3 hodźin ſe żarowanſkeho domu.

Sport

DSC přećiwo Čěskosłowakskej 3 : 3 (2 : 1).

Čěskosłowakski kopański zwjazk bě Drježdźanski sportski klub na srjedu do Prahi přeprosył, zo by so na sportowniśću Sparty z čěskim narodnym mužstwom B zetkał. Škoda, zo dyrbjachu Drježdźanscy bjez swojeho praweho zwjaznika Prohaski nastupić. Na krasnym sportowniśću Sparty wuwi so jara rjana hra. Z resultatom móže DSC jara spokojom być, štož též 53 000 přihladowari połnje pohódnosći. Při nastupjenju so DSC mužstwo žiwje postrowi. Hra bě jara přistojna a sudnik bě sprawny. Drježdźanske mužstwo so wubjernje biješe. Kress we wrotach bě cyle wěsty. Škitař Kreisch měješe wosebity lóšt a jara derje čěske nadběhi wotražowaše. Mjez běharjemi bě najlěpši Wenk. Též Höhlig, jako prawe křidło, swoju wěc derje činješe. Hoffmann a König běštaj najlěpšaj mužaj Drježdźanskeho mužstwa.

Farr na pſchekwapjaze waſchnje nad Neuſelom doby.

W Haringayſkej arenje w Londonje je ßo wutoru wječzor ſ wulkim napjeczom woczakowane pjaſczowanje ſ němſkim miſchtrom czežkeje wahi Neuſelom a jendželſkim miſchtrom czežkeje wahi Tommym Farrom pſchewjedło, kotrež Jendželczan w 3. kole ſ poraženjom k ſemi ſa ßebje roßudźi. Tu widźimy ßzenu ſ tuteho wojowanja; na lěwo Neuſel. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Radio

Pjatk 18. junija ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6.30 wjeßeły rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſcže. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Hamburga). 12.55 czaßowe ſnamjo. 13 ßbožopſchecža. 13.15 pſchipołdniſchi konzert je ſtareje Bremenſkeje radnizy. 13.45 powěſcže. 14 wſchelaka hudźba. 15.15 ſpěwy dźěczi. 16 popołdniſchi konzert. 19 k ßwjatokej. 19.45 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcže. 20,10 ſabawny konzert (ſ Frankfurta). 21 hra „Mordowana duſcha". 22 powěſcže, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22.30 rejwańſka a ſabawna hudźba.

Lipſk: 6.30 rańſchi konzert (ſ Königsberga), mjes nim 7 powěſcže. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 powěſcže. 13.15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Saarbrückena). 14 powěſcže. 14.15 taczele. 15.35 taczele. 17.10 wjeßna hudźba a burſke ſpěwy. 18 konzert ſ Drježdźan. 20 „To tež Tebje ſajimuje!", mjes tym 21 powěſcže. 22.30 powěſcže, ſport.

Barlin: 20 taczele, 21 ſ operettow. — **Wrótßław:** 21 radiowa ekſpedizija na kupu Madagaſkar. — **Win:** 20.05 wjeßełohra „Njebjeßa na ſemi".

Nowe woteběranje bjezdźěłosće

w podkrjeßu Budyſkeho dźěłoweho hamta w měßazu meji.

W měßazu meji ßu ßo dźěłowe poměry na dotalne waſchnje wuwiwałe; to rěka, ſo je we wonkownych powołanjach dźěło pſchiběrało.

We wonkownych powołanjach běchu pſchedewſchěm poßrědkowanja móžne ſa twarjenje induſtrije, ßydlerſkich domow, priwatnych twarjenjow, tež twarjenje moſtow ſa němſku autowu dróhu, kaž tež ſa zyhelnicže a ſa kamjenjowu induſtriju. S měſtnami ßo tež ſ nowymi dźěłami ſa wudźerženje železnizy ſapocža. Liczba dźěławych mozow na němſkej awtowej dróſy móžeſche ßo trochu powjetſchicž, mała liczba nuſowych dźěłaczerjow pak je ßo jenož ßnadnje pſcheměniła.

W powołanjach, kiž ßu wot konjunktury wotwiſne, ßo dźěłowe położenje njeje woßebje pſcheměniło. Wono móže ßo ſ prawom jako ſtabilne woſnamjenicž.

Liczba ludźi bjes dźěła je ßo w měßazu meji wot 3504 wo 877 na 2627 pomjeńſchiła, to woſnamjenja, je wo 25 prozentow pornjo liczbje pſchi ſpoczatku měßaza ſpadła. S njej je bjesdźěłoſcž wot lěta 1933 dotal wiele niže najniſcheho ſtawa woteběrała. W podkrjeßu Budyſkeho dźěłoweho hamta je bjesdźěłoſcž wo něhdźe 89 prozentow wot 31. 1. 1933 ſpadnyła.

W rataŕſtwje ßo pſchezo hiſchcže mozy pytaju. Se wſchelakimi naprawami dźěłoweho hamta móžeſche ßo najnuſniſcha potrjeba ſpokojicž. W induſtriji kamjenjow a ſemjow ma woßebje induſtrija granitowych kamjenjow połnje dźěłacž, tehorunja induſtrijowych iſolatorow a w tukhwilu zyhelnicže a ſchkleńczeŕnje. Dźěłowe položenje w metallowej a maſchinowej induſtriji je we powſchitkownym jara dobre, ale w pſchedźenowym pſchemyßle we wſchelakich wotnożkach trochu njejenake. We twaŕſtwje a wobkhadźe je ßo woßebje ßylnje dźěłało.

Pſchi dźěłowych móžnoſczach je ßo dźěłowy hamt we měßazu meji woßebje ßylnje wužiwał. Poßrědkowańſke móžnoſcže ßu ſtajnje mjes druhimi ſa wuſtojne domjaze pomoznizy, tež holzy ſa hoſczenzy, kaž tež ſa wſchelakich ſpezialnych dźěłaczerjow metalloweho a pſchedźeńſkeho pſchemyßka.

Sad a woda so nieznjesetai

Ssad wobſteji ſ wulkeho dźěla ſ wody, tak ſo ſzyła njeje trěbne, ſo po wužiczu ßadu wodu pijeſch. S prawom ßo pſchezo ſaßo pſched tutym ſkym nawuczenjom warnuje. Pod wliwom wupiteje wody bubnja w žołdku bywaze płody a tehodla pſchi kißanju ßo płuny wuwiwaja. Najßylniſche ßu tute kißanja pſchi czěmnoczerwjenych wiſchnjach a koßmaczkach. Dźěczi pſchi wužiwanju wiſchni a ßadu ßo huſto pſchejědźa. Hdyž je žołdk doſpołnje ſe ßadom wupjelnjeny, ßo po wužiczu wody wot žołdka pſchewjele žada. Skónczuje njemóža ßo brjuchowe myſchki wjazy hromadźe ſczahnycž. Se ſczěhwkom teho je, ſo ßo žołdk wjazy njepohibuje a wupróſdnjenje tuteho pſchetkajazeho organa pſchepomału poſtupuje. Njedóńdźe=li w tutym pſchipadźe k wuwróczenju, ßo pſchewutrobno (Zwerchfell) horje ſtkóczi a dychanje a dźěłanje wutroby ßo kaſytej. K temu pſchiſtupi bolenje brjucha a njepſchijomne ſpinanje w czrjewach. Žiwjenjaſtraſchne poczina tajki ſtaw w tym wokomiku bycž. hdyž ßu czrjewa wothromiłe. Pſchi horjeka naſpomnjenych kißanjach tworja ßo tež w žołdku wſchelake jědy, kotrež czrjewowe czuwy morja a nimo teho czrjewowym žiłam ſchkodźa. Nimo teho ßo pſchi ßylnym wužiwanju wody žołdkowy wobßah poczeńſchi a ſ tym ßo ſadobnytym ſchěrjerjam khoroſczow móžnoſcž dawa, ſo ßo ſpěſchnje roſmnoža. Woßebje dołho woſtawa njeſrały ßad we žołdku. S teho wſcheho ſpóſnawamy, ſo ßo ženje nima njeſrały ßad njewarjeny jěſcž, ſo ma ßo ſrały ßyry ßad derje roskußacž, ſo njeßměſch pſchewjele ßadu na ras jěſcž a ſo ßměſch po wužiwanju ßadu laczuoſcž w najlěpſchim pſchipadźe ſ horzym czajom, ženje pak ſe ſymnymi napojemi ſměrowacž.

Stare złoto a stare slěbro
wšeje družiny, též stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy
Guido Reiche na Hłown. torhošću 2
złote a slěborne twory
Dowolnosć čo. II/4969

MEBLE
a pólstrowane twory
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
mějićel Rudolf Strympa
w Budyšinje na Róžowej hasy 15

Sofy, matracy a druhe kupujeće pola firmy
P. Rubel w Budyšinje Mužak. dróha 4 Rěču serbscy

Łož. šały pisane, běłe Wulki wubjerk
Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Lodowa woda, wočerstwjaca, $^{1}/_{10}$ l 0,70 a 1,- hr.
Frizér Böhma, Zwonk. Lawska hasa
Prózdne blěše prošu sobupřinjesć.

Jězdne koła wot 85 hr. pola
Kołowy Warnecke w Budyšinje na Nowosalcskej dróze 24

Postrowjace hrončka za kwasy
Kwasne pěsnje - Křćeńske listy
Zbožopřejace kharty
w serbskim a němskim wuwjedźenju
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Płóčliwe
bluzy • drasty • tkaniny
Dirndlske drasty
we wulk. wubjerku po tunich płaćiznach
A. Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Serbska wjesna młodźina wuleći
na dnju Pětra a Pawoła, 29. junija, z wulkim awtobusom
do Jězerskich horow
Cyła jězba wučini něhdźe 300 km. Kemše so wopytaja w Zhorjelcu. Jězba płaći 5,— hr. Štóž chce sobu jěć, njech so hač do njedźele, 20. junija, pola Jana Herrmanna w Njebjelčicach zamołwi

RATAŔ
wusywa zorno do Božeje role! „Serbske Nowiny" narodne wědomje do wutroby a duše luda a wobaj staj wuzko zjednoćenaj w prócowanju wo naše byće. — Štóž česći to swoje, čita swojeho luda jenički dźenik a dobywa jomu nowych přećelow!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 139 — Budyšin — Pjatk 18. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Žarowańska swjatočnosć we Wilhelmshavenje

Se ſtatnej žarowańſkej ßwjatocžnoſcžu je ßo wutoru pſchipołdnju wjednik a ſ nim zyły němſki lud ſ 31 padnjenymi rjekami „Deutſchland" rosžohnował, kotſiž ßu pſchi nadpadže cžeŕwjenych ſłóſtnikow ßwoje žiwjenje ſa wótzny kraj woprowali. W pſchitomnoſcži wjednika a wyſchſcheho roskaſowarja wojeŕſkeje mozy jich na wojeŕſkim pohrjebniſchcžu we Wilhelmshavenje pódla jich kameradow ſe ßławneje bitwy prjedawſcheho němſkeho wójnſkeho łódźſtwa k pośledńjemu wotpocžinkej w domjazej ſemi ſhromadnje pokhowachu.

Hižo wot ranja we Wilhelmhavenje wſcho dźěło wotpocžowaſche, klamy, wyſchnoſcže a ſchule běchu ſamknjene. Dróha, po kotrejž ßo poſdźiſcho wulke pſchewodźenje hibaſche, ßo bóle a bóle ſ cžrjódami ludźi pjelnjeſche.

W 11 hodźinach wjednik ſ pſchewodom ßwojich adjutantow a němſkeho nowinaŕſkeho ſchefa dr. Dietricha na Wilhelmshavenſke dwórniſchcžo dojědźe. Na dwórniſchcžu powitachu jeho němſki wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg, němſki SS-wjednik Himmler, wjednik cžełneje ſtandarty Sepp Dietrich, kommandowazy admiral namórniſtwoweje ſtazije Połnóżneho morja admiral Schołta a župny nawjednik a bohot Korla Roever.

Pſched dwórniſchcžom wjednik frontu cžeſtneje kompanije wotkrocži. Potom ßo nimo ludźi, kiž w huſtych murjach na dróhach ſtejachu a jeho mjelcžo ſ poſběhnjenej ruku ſtrowjachu, k měſtnu žarowańſkeje ßwjatocžnoſcže poda. Wón jědźeſche nimo 31 cžornych pylonow, ſ kotrychž měješche kóždy mjeno jeneho padnjeneho łódźe "Deutſchland". Hdyž běſche wjednik dojěł, ßo wyſchſchi roskaſowaŕ wójnſkeho namórniſtwa generalny admiral dr. h. c. Raeder ßłowa jimaſche, ſo by ßwoju wopomnjeńſku rěcž měł.

Wón rjekny, ſo ſ pſchiwuſnymi tutych woporow zyły němſki lud ßobužaruje. Lědma hdy je němſki lud něſchto tak ſabolało, kaž wuſkutkowanje njeſkutka w Jbizy. Generalny admiral Raeder ſrudne podawki 29. meje nadrobnje wopiſowaſche a na wulki wopor pokaſa, kiž je ßo ſ nadpadom němſkemu wójnſkemu namórniſtwu napołožił. Tutón wopor pak je ſa zyły lud napominanje, ſo njeby wośprózny we wojowanju pſcheczijwo kommunismej. Mjena naſchich padnjenych pak ſe ſtawiſnami němſkeho wójnſkeho namórniſtwa na pſchezo ſjednocžene woſtanu.

Wustajeńca „Dajće mi štyri lěta časa" so hač do 27. junija podlěšiła

Wurjadnje wulki ſajim, kiž je němſka wuſtajeńza „Dajcže mi ſchtyri lěta cžaßa" pola zyłeho němſkeho wobydleŕſtwa namakała, a pſchezo hiſchcže pſchiběrazy pſchiwal wopytarjow ſ Němſkeje ſtej nawjedniſtwo wuſtajeńzy pohnułej, ſo je tutu ßwojoraſnu wuſtajeńzu wo dokonjenjach nazionalſozialisma w Barlinje wo tydźeń hacž do njedźele 27. junija podlěſchiło.

Adolf Hitler rěčeše k wjednikam italskeje młodźiny

Wyſchina pucžowanja 1300 talſkich wjednikow a wjednizow młodźiny po Němſkej běſche ßrjedu popołdnju jich ſeſtupanje pſched wjednikom a němſkim kanzlerom na Wilhelmſkim naměſcže. Hdźež tyßazy luda ſahoricže wyſkachu.

Na wjednikach a wjednizach italſkeje mlodźiny běſche widźecž, ſo běſche nimokrocženje pſched wjednikom ſa nich najwjetſche naſhonjenje jich pucžowanja po Němſkej. Po nimokrocženju ßo woni na Wilhelmſkim naměſcže do wulkeho wotewreneho ſchtyriróžka ſeſtupachu. Wjednik Adolf Hitler ſ pſchewodom italſkeho a němſkeho wjednika młodźiny nimo wjednikow ballile krocžeſche.

Potom k nim rěcžeſche a wjeßeleſche ßo, ſo móžeſche jich na tutym naměſcže w Barlinje poſtrowicž. Němſka a Jtalſka ſtej pucž ſ nazionalneje ßłaboſcže k nazionalnej mozy a tak k nazionalnemu prawu namakałej. Tež na ſhromadne wobaranja pſcheczijwo bolſchewismej wjednik pſchi tutej ſkładnoſcži pokaſa.

Ssrjedu wjecžor wjednizy italſkeje młodźiny w Němſkej hali ſe ſwonczowanjemi pokaſki ßwojeho cžełneho ſkrucženja podachu.

Awstriscy industrijalni pola wjednika

Adolf Hitler je ßrjedu 20 muži ßylnu ſkupinu awſtriſkich induſtrialnych pſchijał. Kaž hižo pißachmy, tucži tukhwilu pod wjedniſtwom preſidenta ſwjaſka awſtriſkich induſtrialnych ſtatnym radu Ludwigom Urbanom po Němſkej pucžuja, ſo bychu ßebi tu wſchelake induſtrialne pſchedewſacža wobhladali.

Awſtriſki wupóßłanz Tauſchitz ſaſtupjerjow awſtriſkeje induſtrije pſchedſtaji. Wupóßłanz ßo němſkemu knježeŕſtwu a němſkej induſtrialne ſkupinje ſa pſcheproſchenje awſtriſkich induſtrialnych dźakowaſche a wupraji wocžakowanje, ſo by tuto pucžowanje němſko-awſtriſke pocžahi ſkrucžiło.

Wjednik hoſcži wutrobnje witaſche a na wulke nadawki pokaſa, kiž je ßebi Němſka ſe ſchtyrilětnym planom ſtajiła. Wón wupraji nadźiju, ſo ßo wopytarjo na ßwojim wobhladanſkim pucžowanju ßami pſcheßwědcža, ſ kajkej mozu a kajkim dowěrjenjom němſke hoſpodaŕſtwo na dopjelnjenju ßwojich nadawkow dźěła.

Němſka induſtrialna ſkupina je k cžeſcži awſtriſkich induſtrialnych witanje wuhotowała; jeje nawjednik Dierig hoſcži witaſche a we ßwojich ßłowach roskoži, ſo po němſkim ſnutskownym pſcheßwěcženju w ßrjedźiſchcžu wſcheho hoſpodaŕſkeho dźěła njedźiwajo wſcheje techniki cžłowjek ſteji. Statny rada Urban ßo ſa pſcheczelſtwo dźakowaſche, kiž je ßo awſtriſkemu wotpóßłanzſtwu pſchi pſchekrocženju krajneje mjeſy tak bohacže wopokaſało.

S wokebje wutrobnymi ßłowami potom němſki hoſpodaŕſki miniſter dr. Schacht wodźazych muži awſtriſkeje induſtrije powita a na to jene pokaſa, kiž matej němſke a awſtriſke hoſpodaŕſtwo ſhromadnje, mjenujzy ſo ſtej po ſkónczenju wójny pod ſcžinom politiki žiwej. Politika měrowych diktatow je wobaj ſtataj hoſpodaŕſzy pod cžiſchcž ſtajiła, ſo by jimaj wobarała, ßebi hdy ſaßo ßwoju politiſku ßwobodu wuběducž. Něſtko pak ßu Verſaillesży politikarjo doſpołnje wjaſnyli. Němſka a Awſtriſka ſtej ßo ſaßo runoprawaj ludaj do ſhromadnoſcže narodow ſarjadowałej. Jeju hoſpodaŕſtwo pak ſcžěhwki měrowych diktatow hiſchcže dawno njeje pſchewinyło. Njedźiwajzy toho pak ßo hoſpodaŕſtwje wobeju krajow mjes ßobu wudoſpołnjatej. Dr. Schacht ſkóncži ßwoju rěcž ſ nadźiju, ſo pucžowanje awſtriſkich hoſcži po Němſkej njebudźe jenož wěz roſuma, ale ſo budźe naſhonjenje jich wutroby.

Wjednik je iranskeho parlamentskeho presidenta přijał

Adolf Hitler pſchija ßrjedu wopyt preſidenta iranſkeho parlamenta Haſſana Nouria Esfandiario, kiž je pſches Barlin pucžujo tam poſaſtał. Jranſki wupóßłanz w Barlinje parlamentſkeho preſidenta k wjednikej pſchewodźeſche.

Wjecžor běſche ekſzellenza Nouri Esfandiari hóſcž miniſterſkeho preſidenta Goeringa w ſtatnej operje Pod lipami.

Němſki hoſpodaŕſki miniſter dr. Schacht je preſidentej iranſkeho parlamenta hoſcžinu wuhotował, na kotrejž ßo mjes druhimi iranſki wupóßłanz, ſtatny ſekretar ſwonkowneho hamta ſ Mackenſen a ſtatny ſekretar němſkeho hoſpodaŕſkeho miniſterſtwa dr. Poſſe wobdźělichu.

Stara garda w Rańšej Pruskej

Wjednikowa ſtara garda je ſchtwórtk rano w tſjoch wokebitych cžahach ſ Gdańſka do Königsberga pſchijěła. Po triumfalnej jěſbje nimo wyſkazych ßyłow luda po ßwjedźeńſzy wupyſchenych dróhach ju župny nawjednik Erich Koch w Moſkowitſkej ſali rjadoweho hroda wutrobnje powita. Bórſy po ßwjatocžnoſcži nużojo ſtareje gardy jěſbu do Samlandſkeje naſtupichu.

Najprjedy wjednikowi najſtarſchi ßobuwojowarjo do Palmnickena dojědźechu. Ludźo jim we wulkich ßyłach pſchiwyſkachu. Hdyž běchu ßebi jantarowe podkopki wobhladali, jědźechu do Rauſchena a wot tam do Cranſa, kiž ßu kupjele pſchi brjoſy Rańſcheho morja. Tam ßo prěni dźeń pucžowanja po Rańſchej Pruſkej ſ pſchibrjožnym ßwjedźenjom ſkóncži.

Němca w Prazy čwilowali

W novembru ſańdźeneho lěta ßu Němza Bruna Weigela w Praſy ſajeli a ßu jeho hakle pſched někotrymi njedźelemi ſaßo puſchcžili. Kak ßu ſ nim w jatbje wobkhadźeli, je wón w nadrobnym protokollu wośjewił.

Krjudowanja ßu cžěſzy polizajſzy ſaſtojnizy ſkucžili, potajkim běſche to wyſchnoſcž, kotraž ßebi tajke naßylnoſcže dowoli. Cžěſkoßłowakſke knježeŕſtwo budźe ſacžiſchcž wuſtupowanja móz jenož pomjeńſchicž, hdyž bjes komdźenja nuſne naprawy ſcžini a wośjewi, kajke doſcžcžinjenje chze dacž. Je-li ßo to njeſtanje, potom drje němſkemu knježeŕſtwu druheho wupucža njeſwoſtanje hacž ſo repreſſalije nakoži.

Němz Bruno Weigel rosprawja, ſo ßu jeho 9. novembra 1936 w jeho bydlenju w Praſy ſajeli a do maſaneje jaſtwoweje komorki ßameho ßadźili. 11. novembra popołdnju wokoło 5 hodźin po njeho pſchińdźechu, ſo bychu jeho prěni krócž pſcheßłyſchowali. Pſchi tutej ſkładnoſcži jeho nuſowachu, ſo dyrbjeſche ßo na ßylny rjecžaß klaknycž. Jako chzyſche něſchto pſcheczijwo temu prajicž, jeho někotſi ſaſtojnizy ſ pjaſcžu do wobliczža dyrichu. Na rjecžaſu ležo dyrbjeſche na prachenja wotmołwjecž, pſchi tym jeho ſaſtojnizy ſ gummijowymi klumpachami wot ſady bijachu. Mjes biczom jemu ßylny elektriſki prud do póduſchow puſchcžachu.

Naſajtra ßo jemu pſchi pſcheßłyſchowanju runje tak ſeńdźe, dyrbjeſche ſaßo nahi na rjecžaſu ležecž a doſtawaſche puki. Wón tež wośpjet ſe ſtólza padźe, a ſaſtojnizy do njeho kopachu. S krjudowanjom běſche jeho cžěło na wſchelakich měſtnach tak ſacžekło, ſo njemóžeſche khodźicž a ßedźecž. K temu běſche w jaſtwje ſyma a jědź njehodźeſche ßo wužiwacž. Wón je měßazy dołho modrjeńzy a ſacžekliſny wobkhował. Pſchepytowazy ßudnik je jeho dozyła ſchtyri krócž pſcheßłyſchował. 20. meje 1937 ßu Weigela ſ jaſtwa puſchcžili.

Wo ßwojim pſcheßłyſchowanju Weigel rjekny, ſo jeho wotmołwy na praſchenja ſa jeho dźěławoſcž ſa nazionalſozialiſtiſku ſtronu w Cžěſkoßłowakſkej ſaſtojnikam njejßu byłe doßahaze.

Dr. Schacht we Winje

Schtwórtk dopołdnja je preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht we wokebitym lětadle do Wina pſchilecžał, ſo by ſe ßwojim wopytom na njedawny wopyt preſidenta awſtriſkeje nazionalneje banki dr. Kienböcka w Barlinje wotmołwił.

Hdyž běchu jeho preſident dr. Kienböck a druſy knježa powitali, dojědźe dr. Schacht do němſkeho póßłanzſtwa, hdźež dwaj dnjej ßwojeho pſchebywanja we Winje jako hóſcž němſkeho póßłanza ſ Papena bydli.

Hiſchcže ſchtwórtk dopołdnja je awſtriſki ſwjaſkowy preſident Miklas preſidenta němſkoſtatneje banki dr. Schachta w audienzy pſchijał. Potom jeho ſwjaſkowy kanzler dr. Schuſchnigg pſchija. Na to dr. Schacht ſtatneho ſekretara ſa ſwonkowne naležnoſcže dr. Schmidta, preſidenta awſtriſkeje nazionalneje banki miniſtra na wußł. dr. Kienböcka a ſwjaſkoweho miniſtra ſa wikowaŕſtwo a wobkhad univerſitneho profeßora dr. Tauchera wopyta.

Kaž ßo ſ němſkeho wupóßłanzſtwa ſdźěluje, je ßo preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht ſ awſtriſkim ſwjaſkowym kanzlerowm $1\frac{1}{4}$ hodźiny rosrěcžował. Statnikaj ſtaj wikowańſkopolitiſke położenje Němſkeje a Awſtriſkeje rospominałoj, kaž tež naprawy, kiž móža ßo k polěpſchenju hoſpodaŕſkich pocžahow mjes krajomaj ſtacž.

Njedźiwajzy ßwojeho krótkeho cžaßa dr. Schacht ſchtwórtk popołdnju ſaſtupjerjow němſkeje kolonije w němſkim wupóßłanzſtwje wopyta. Potom běſche witanje němſkich a awſtriſkich nowinarjow. Dr. Schacht praji, ſo je jeho Winſki wopyt jenož wopyt ſdwórliwoſcže ſa ßwojeho kollegu Kiensböcka, a ſo ßo wo kajkižkuliž aktualnych praſchenjach njejedna. Schtwórtk ſkóncži ßo ſ wopytom ſtatneje opery.

Sběžk pſchi turkowſko-ſyriſkich mjeſach.

Jſtanbulſke knježeŕſtwowe nowiny „Republik" pißaju, ſo je pſchi rańſchich turkowſkich mjeſach w Tuniſkim kraju krwawny ſběžk wudyrił. Wjazy hacž 4000 wobrónjenych ſběžkarjow je ßo w njepſchiſtupnych horach pſchi połnóżnym běhu rěki Eufrata ſkhowało a ßo knježeŕſtwowym wojakam ſacžakle pſcheczijwja. W hamtſkej rosprawje ßo wośjewja, ſo je knježeŕſtwo hižo ſ knjeſom położenja.

Wojowanje wo Bilbao

Nazionalni wojazy zu tez zrjedu na wschěch wotrěskach fronty pschied Bilbaom postupowali. Popoldnju zu steiischcza w Sancze Isabelu wobzadzili. S nich město Deusto dospolnje wobknjeza.

Hłowny kwartěr nazionalnych w Salamancy sdźěluje, so je czischcz nazionalnych wojakow pola Orduny k połdnju wot Bilbaa tak zylny, so je ziwilne wobydleŕstwo wschitke wsy w tutym wotrěsku hacz do Amurria wopuschcziło.

W Bilbau zu bolschewikojo wutoru 60 sastajenzow satsělili, dokelz jim pjecza njeběsche mózno, jich do Santandera wotwjescz. Nimo toho je rewoluziski tribunal dał 37 desertěrow satsělicz. Mjes tutymi běchu tez někotsi wukrajnizy.

Czěkanzy rosprawjeja, so zu bolschewikojo zrjedu zyrkej zwj. Marije w Las Arenascha, kupjelnym měsczku pola Bilbaa sapalili a tam někotre wozoby do zmjercze czwilowali. Bolschewikizy mordarjo zu wizazy móst, kiz pschez wulkiw rěki Nerviona wjedze, pola Portugalety do powětra buchnyli.

Nacionalni pola Bilbaa 1700 čeŕwjenych zajachu

Schpanizy nazionalni w zwojej wójnskej rosprawje zrjedu wozjewjeja, so zu na baskowskej froncze bjes pschestacza postupowali. S krótkeho wjeczora Bilbaa zu Zaratamo, Arrigorriagu, Malmasi a Laretu dobyli. Legionarojo „czorneho schipa" zu zo hacz k wulkiwej rěki Nerviona pschedobyli a zu dospołnu batteriju dobyli. Njepschecżel je wjez Casbillo sapalił, a ju potom wopuschcził. Wjele czeŕwjenych wojakow je k nazionalnym pscheschło. Pola Plenzije je wjele czěkazych zwójbow do nazionalneho lěhwa pschischło. Nazionalni zu njepschecżela rosehnali a s jeneje wóikoweje skupiny zameje 700 muzi sajeli. Dozyła zu nazionalni zrjedu 1700 muzi sajeli a wjele wójnskeje potrjeby dobyli.

Na leonskej froncze zu nazionalni horu Venero wobzadźili a cěkazemu njepschecżelej wulku schkodu naczinili. Na aragonskej froncze zu nazionalni pola Hueski zylny njepschecżelowy nadběh se zowjetskoruskimi tankami, panzerowanymi wosami a lětadlami wotrasyli. Njepschecżel zylnje schkodowasche a dyrbjesche dwaj panzerowanaj wosaj nazonalnym pschewostajicz. W Chumillaju njepschecżel jedyn zowjetskoruski tank zhubi. Pola Jaki zu nazionalni San Roman wobzadźili.

Na aragonskej froncze nazonalni dwě czeŕwjenej bombowej lětadle a dwě honjeŕskej lětadle wottsělichu. Haczrunjez běsche njepschecżel po liczbje zylnischi, nazionalni nejschkodowachu. Bolschewikizy lětarjo na město Ayerbe a na tamnischu khorownju bomby mjetachu a 30 wozobow, swjetscha zony a dźěczi, morichu.

Bolšewikscv lětarjo nadpadźechu italski parnik

Do Londona je lloydska powěscz s Gibraltara dóschła, so je na morju pola Orana lětadło schpaniskich bolschewikow na italski parnik „Madda" bomby mjetało. Haczrunjez bomby njejzu lódz njeposrědnje trjechle, je na lódźinym prědku s bliskim rosbuchnjenjom bomby dźěra nastała.

Reuterez telegrafowaŕnja s powěsczu s Gibraltara potwjerdźa, so zu zo s czeŕwjenych schpaniskich lětadłow bomby na italski tworowy parnik „Madda" mjetałe. Posdźischo je zo s lětadłow s maschinskimi tsělbami do parnika tsělało. „Madda" je na pózdnim popołdnju se zwojej mozu do Gibraltara pschijěła. Kapitan Simone sdźěli, so zu bolschewikske lětadła něhdze 30 bombow dele czizkłe.

W Reuterez powěsczi zo tez potwjerdźa, so je na lódzi wjazy hacz sto trjenjow kulkow maschinskich tsělbow spósnacz. Dźěra we lódźinym prědku je tak wulka, so dyrbi zo w Gibraltaru wuporjedźicz. S kulkami maschinskich tsělbow je khětro schkody nastało. S lódźnikow zo njeje nichtó sranik. Lódz běsche po puczu s Afriki do Jendźelskeje.

Hodža pola rumunskeho ministerskeho presidenta

K czescżi czěskosłowakskeho ministerskeho presidenta dr. Hodže je rumunski ministerski president Tatarescu hosczinu wuhotował, na kotrejz zo pschipiwanskej rěczi rěczeschtej. W rěczomaj zo wozebej naspowni, so chzetej Czěskosłowakska a Rumunska sa sdźerzenje měra a hewak stworiczeŕsy hromadźe dźěłacz.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 17. junija 1937.

N a r o d z i l i z u z o: 12. 6. Arnoschtej Kurtej Eisoldej, skalarjej w Ramnowje, dźowka. — 14. 6. Janej Willtjej Habelej, wicznemu pomoznikej, zyn. — 16. 6. Josefej Seelej, złownemu straźmischtrej, zyn.

W u m r ě l i z u: 16. 6. Ida Wilhelmina Höbigowa rodz. Schmidtez, mandźelska sastupjerja, 36 lět. — 17. 6. Korla Linak, invalidny rentnak, 47 lět. — Klara swud. Blasigowa rodz. Elsnerez, rentnakka, 82 lět.

*

Sswójbne powěscze.

W u m r ě k: Khorla August Rychtaŕ, rentnak a wobzedźeŕ khěze w Małym Wjelkowje (wjezny dźěl Sajdow), 88 lět a 8 měsazow stary. Khowanje budźe njedźelu popołdnju we Wulkim Wjelkowje.

Radio

Ssobotu, 19. junija, zo zlyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, taczele. 6,30 rańschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěscze. 12 pschipołdnischi konzert (s Köngsberga), w pschestawzy 12,55 czasowe snamjo a 13 sbozopschecza. 13,45 powěscze. 14 wschelaka hudzba. 15,10 taczele. 16 wschelake melodije. 18,45 sport tydźenja. 19 k zwjatokej. 19,45 wothłós s Němskeje. 20 powěscze. 20,10 wojazy, kameradza. 22 powěscze, sport, wothłós s Němskeje. 22,30 mała nózna hudzba.

Lipsk: 6,30 rańschi konzert, mjes nim 7 powěscze. 9,30 wo wupłodzenju a pschetrjebanju. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótzławja), w pschestawzy 13 a 14 powěscze. 14,15 taczele. 16 wjezoły programm sa starych a młodych. 18,15 dźěło a zwjatok w rańschich Ssmolinch. 19 wjezoła myzl. 21 powěscze. 21,15 horjo a radoscz mandźelskeho stawa. 22,30 powěscze, sport.

Hamburg: 20,10 operetta „Donna Juanita". — **Wrótzlaw:** 20,10 zylsowa klumpa. — **Köln:** 20,10 wjezoły zobotnischi wjeczor. — **Mnichow:** 19 zobotnischi wjeczor dyrbi wjezoły bycz. — **Win:** 17,55 „Sswitanje bohow". — **Warschawa:** 21,05 konzert wójnskeho namóŕnistwa.

Wuwozny pschezbytk sa meju wuczinja 8,5 milijonow.

Dowos a wuwos staj w meji sdźěla s lětnych pschiczinow, sdźěla jako reakzija na wusnamne stupanje wuwosa w pschedkhadźazymaj měsazomaj wróczo schłoj. Dowos wuczini w meji 447,3 milijonow hriwnow, wuwos 455,8 milijonow hriwnow, po tym wuwosowy pschezbytk 8,5 milijonow hriwnow wuczinja. Tola dowos a wuwos staj wo wjele wjetschej hacz w měsazu meji lěta 1936. Spadowanje dowosa wuczinja pornjo pschedkhadnemu měsazej 29,4 milijonow hriwnow abo 6,2 proz. Spadowanje drje ma swoju pschiczinu w saisonowych poměrach; tez w druhich lětach dowos w tutym czasu woteběrasche. Pornjo meji 1936 je dowos wo 110 milijonow hriwnow abo 33 proz. pschibyk.

Spadowanje wuwosa pornjo pschedkhadnemu měsazej wuczinja 36 milijonow hriwnow abo 7,3 proz. Wuwosna hódnota lezi pak hischcze wo 84 milijonow hriwnow abo 23 proz. nad wuwosom lońscheho lěta.

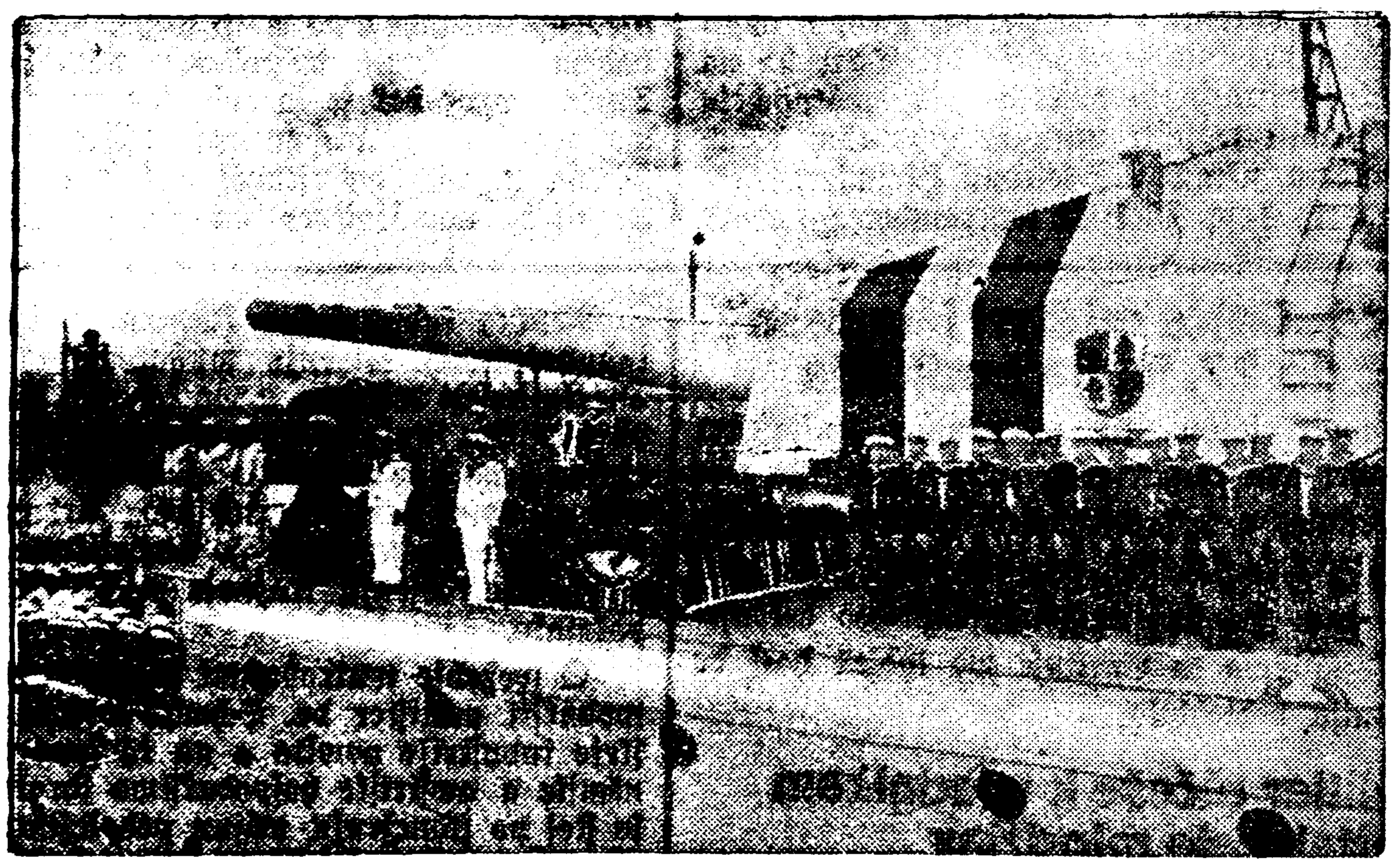

Nawrót padnjenych s lódźu „Deutschland".

Panzerowana lódź „Deutschland" je zo zrjedu wjeczor we Wilhelmshavenje pschistajiła. Po roszohnowańskich słowach kommandanta kapitana na lódźi Fangera, pschenjezy zo 31 kaschczow s lódźe a pschewodzesche zo w zwjatocznej zarowańskej paradźe pschez pyschene město k czestnemu pohrjebnischczu. Na lódźi widźimy morwych na marach stejo.
(Scherl Bilderdienst, M.)

Wuhlady ze zadźěwkami

5] (Pokraczowanje.)

Mjes tym pak mi k dokładnemu pschirunowanju zaneje khwile wjazy njewosta. Dwě s mojeju pschecżelkow, kotrejz zo wonkownje k saměnjenju runaschtej, dokelz běschtej zo pschez małej a schěrokej poradźilej, zo najskerje zwojeje wschědneje drasty dla s wuskimi durjemi w pódlańskej komorzy zhubischtej, hdźez jej jenoz hischcze mjelczo kichotacz slyschach. Tjecza, najskerje najsmuziwischa mjes zotrami, kotraz běsche pornjo druhimaj zucha a kosczata a kotrejez kozane mjeswoczo nadpadnje schěroka huba mohłrjez wobknjezesche, mje s wěstej njedowěru witasche, schtoz pak zo hnydom zhubi, jako ji posdaczny wotpohlad zwojeho wopyta pscheradźiwschi do tołsteje papjery zawaleny rjeczaz na ławku położich. S wschěmi snamjenjemi pschecżelnoscże mje nusowasche, so chzyl zo tola pozydnycz, pschi czimz zo njepschestawajzy zwojeje dźěłańskeje drasty dla samołwjesche. Su dźenza mjenujzy khlěb a plinzy pjekli, a so zo w tutym domje njedźelu pjecze, zo hewak jenoz pschi najhórschim dźěle na polach abo sa czas znjow stawa. Ale dokelz zo dźenza wo jeje mjeniny jedna, je to tola něschto druhe.

Wona měješche tak jimaze waschnje rěczecz, so to sa mnje něschto zyle noweho wosnamjenjesche, ji pschi tym pschihladowacz, czehoz dla tez njemózach s najlěpschej wolu zaneho wóczka wot njeje wotwobroczicz. Zyle jeje mjeswoczo pschi rěczenju dźěłasche, schtoz drje bě zobu hłowna wina jeje njewschědneje schěrokeje huby.

Kaz bórzy zo mi trěbna skladnoscz poskiczi, Milzy zwoje pschecza k jeje mjeninam wuprajach, pschi czimz se wschěmi zwojimi duchownymi mozami mózoscz rospominach, kak bych zo prawje khětsje a tola porjadnje sazo zhubił. Skotsje stej někole we wokomiku hotowej, potom móze zo tez wona rjana sczinicz, Mi Milka pschecżelnje pschilubi. K sawodej naspomnjeneho pscheměnjenja zo wona sa łazkom naczahowasche, kotryz na sczěnje wizasche; dyrbjach ji, dokelz lěpje na hosdźik dozahnych, pschi tym pomhacz, schtoz mi wona s jednorym pozměkwom mytowasche, pschi czimz pak hizo wěste pschecżelne hnucza zobu rěczesche. Prěnjemu lěpschemu njeby zo nihdy takle pozłuzowacz dała, mi s hańbicziwje wotwobroczenym mjeswoczom wusna; ale wona je mi pschistojne myzle hnydom w prěnim wokomiku s woczow wuczitała. By zo nimo měry wjezeliła, bych-li s njej a s jeje zotromaj schalku kofeja a k temu czeŕstwe plinzy woptacz chzył, na kotrychz dźě zo dźenza njeje lutowało.

Ssebi zwój pót s czoła trějo sajakotach, so drje mam jenoz mało khwile, schtoz pak wona jenoz jako někajku wurěcz s mojeje strony wobhladowasche.

W tutym wokomiku zo njedźiwajzy a nahle durje do jstwy woczinichu. W masanych kholowach a koschli, se wschěmi snamjenjemi stróżelow zo bur do jstwy wali: „Je, kaz zym woczakował, mamy tutu masanu wobradu tez w naschej hródźi!" wón sajachli, a zo kaz duchanjepschitomny na prěni bliźschi stoł puschczi.

W pódlańskej jstwi w zamznym wokomiku wulke skiwlenje wudyri, a tez moja nowa pschecżelniza nad hrózbnej powěsczu zwoju hłowu zhubi. Ja tutu pschiczinu jako witanu skladnoscz spósnach, so bych zo khětsje a krótko roszohnujo nimo stonazeho bura se jstwy zhubił. Dychach hizo lózo, jako zo w khězných durjach se skótnym lěkarjom setkach, kotryz mje sdwórliwje, ale wěscze na to skedźbneho sczini, so njezměm město pod zanymi wobstejnosczemi wopuschczicz prjedy hacz njejzu trěbne zrědki woczisczenja k ruzy. Dozyła to wot wjeznoho sarjadnistwa wotwizuje, hacz mje sa tu khwilu, to rěka hacz do dnja, s kotrymz je zo pokhroma pominyła, tu na dworje jako khowanza njejdźerza, schtoz by po jeho dobrosdaczu se stejischcza polizije to jeniczke nusne było, dokelz je nascha wjez a jeje wokolina na zboze hacz dotal wot kózdeho natyknjenja pscheluttowana wostała. Wón na zwojim městnje nochzył wulku samołwitoscz sa lohkomyzlne rosschěrjenje pokhromy na zadyn pad na zo wsacz, a tohodla dyrbi mje hacz na dalsche tu sadźerzecz.

W zwojej nusy jemu wschě mózne a njemózne wustajenja czinjach, natzach jemu zamo, so dyrbju sa tsi dny k wojakam. Wón njeměješche pak zaneje druheje wotmołwy hacz so jenoz wobzarujo s ramjenjomaj sczahowasche.

So njebych tutemu hrózbnemu domej tak blisko był, zo do sahrodki na dodźerzanu ławku zydnych a czakach, schto něsto na mnje pschińdźe. Sswój wotpohlad, so zo w pschichodnym wokomiku po zamznym puczu, po kotrymz běch pschischoł, njewobkedźbowany sazo zhubju, dyrbjach wschak hnydom sazo spuschczicz. Pschetoz na naměstnje pschedkorczmu „K wjezołemu wuhladej" bě zo hizo wulka czrjóda burow sechła, kotsiz mi s daloka pschiwołachu, so nochzył bozedla spytacz, sahrodku tez jenoz wo jenu kroczel pschestupicz, zu-li mi moje rune koscze hischcze lube.

Na kamjeńtnych skhodźeńkach pschedkorczmu Bjarschez Arnoscht stejesche. Wón mi wosnamjenjesche, so njemóze něsto pod tajkimi wobstejnosczemi bohuzel na mnje czakacz a so dyrbi dompucz zam nastupicz. Sswoje ludane wobzarowanje wón na kónzu s rjehotazymi zmjeczom wobkruczi.

Wo zwoje wukhowanje zo prózujo, zebi něsto druhu stronu dokładnischo wobhladach. Po s płotom wobdatej sczězy a pschez zuzodne sahrody móhł był zo po łukach w bliskim lěsu zhubicz. W myzli, tutón wotpohlad wuwjescz, pytnych, kak s pschiwoczinjenych wrotow zuzodneje bróznje khadla s czězkej flintu w ruzy stupi, kotryz mi s najměrnischim hłozom na zylym zwěcze rjekny, so ma zwoju tsělbu zyle wěscze jenoz s drobom natykanu, jeniczzy s drobom na honjenje sajazow a mjes nim ma jenoz někotre hroschatka. Móżu potajkim, mam-li doscz tołstu kozu, w měrje spytacz, jich lezownoscze pschekroczicz. —

(Pokraczowanje sczěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 18. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Žana maćeřka na swěće njeje, kaž naša.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wcžera wjecžor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0, najwyſchſcha temperatura wo dnjo plus 19. Dźenža rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer minus 1, najniżſcha temperatura w nozy plus 13. — Wyſchina nad wjecžornej Europu je ſo jenož trochu k nam ſbližiła. Wuběžk nižiny, kiž ſo ſ połnózneje Europy hacž do balkanſkich krajow cžehnje, ſo hiſchcže njeje zyle ſhubił. Na kromje wyſchiny pſchezo hiſchcže wětry ſ dołheho wjecžora duja a włóžny mórſki powětr pſchinoſchuja, kiž wuſkej nižinje pſchezo nowu zyrobu dawaju. Powětr ſ Lodoweho morja nětkole hacž do połnózneje Němſkeje ſaha a nam khłódne wjedro pſchinoſcha. Dokelž pſchezo hiſchcže wětr ſ dołheho wjecžora wobkhowamy, wjedro tež jutſje ſa nětcžiſchi pocžaſ pſchekhłódne woſtanje. — Jutſje ſobotu ſłónczko 3,45 hodź. ſkhadźa a ſo 8,17 hodź. khowa. Měſacžk ſkhadźa jutſje popołdnju 4,14 hodź. a khowa ſo po połnozy 12,49 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu: Hiſchcže mało pſchemĕnjenja nětcžiſcheho khłódneho a njewěſteho wjedra.**

— **Wobſchudźerja ſajeli.** 12. junija 1937 je polizija Ericha Kaplerja, kiž napoſledk w Budyſchinje bydleſche a kiž je tójſchto tudomnych pſchekupzow wo twory wſchelakeje družiny wobſchudźił, ſajała a ſtatnemu rěcžniſtwu pſchepodała. S pſchepytowanjom je ſo ſwěſcžiło, ſo je Kapleř mjes druhim tež wjetſchi wubjerk narucžnizowych cžaſnikow pſchekſchiwił a je wožebje w tudomnych korcžmach pſchedawał. Dokelž kupzy ſdźěla hiſchcže njejſu ſnaſcži, ſo tucži namołwjeja, ſo bychu ſo pola kriminalneho ſwonkowneho měſtna w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, ſamołwili. Tež ſo wſchitke wožoby, kotrež je Kapleř w poſlednim cžaſu ſchkodował a kiž to dotal njejſu wosjewiłe, proſcha, ſo bychu jo cžiniłe.

— **Wo ſozialnej ideji ſchtyrilětneho plana** rěcžeſche wcžera w Kehelerni ſtronjan dr. Trautmann ſ Mnichowa. Hdyž bě ſo na padnjenych rjekow na łódźi „Deutſchland" ſpomniało, a po powitazych ſłowach direktora Kleina ſ Biſkopiz, roſłoži wuſnamny narodny hoſpodař pſchicžiny a wuſnam ſchtyrilětneho plana a tajke ſozialne ſaměry maja ſo ſ tutym planom dozpěcž. Dźe tu wožebje wo powyſchenje žiwjenſkeho ſtandarta, ke kotremuž nětko wſchě prózowanja knježeřſtwa du. Hdyž tež je pucž k temu druhdy wobcžežny, tak tola je ſaměr jaſny a ſo ſo wuſpěſchnje ſkóncži, nad tym njeje dwěla. Pſchednoſchk mjes pſchiposłuchaŕſtwom wulki ſajim ſbudźi.

— **Sakwartěrowanje wot 19. hacž do 21. junija 1937.** Sakwartěrowanje II. wotdźělenja artilleriſkeho polka 44 njebudźe, kaž běſche ſo wotmyſliło, wot 19. do 20. junija 1937, ale wot 19. hacž do 21. junija 1937, a to je ſaſtaranjom ſ jědźu. Wojazy maju ſo wot 19. 6. wjecžor hacž do 21. 6. rano ſaſtaracž.

S **Bukez.** Njeſbože dla njekedźbliwoſcže. Pſched někotrymi dnjemi pſchindźe 13lětny ſtary hólcžez žiwnoſcžerja w Karlowym Studźenku na Krawſko-Kotecžanſkej dróſy khětro do ſchkody. Tyſcheřſki miſchtr w Karlowym Studźenku běſche ſwojimaj wucžobnikomaj pſchikaſał, ſo byſchtaj ſ tyſcheřſkim wojom, kotryž běſche ſ pocžehnjenymi woknami nakładźeny, do Wichowow jěłoj. Bjes wědźenja miſchtra a ſtarſcheju dźěcža, běſchtaj wucžobnikaj hólcžeza ſobu wſałoj, ſo by wón woſa wjedł. Wobaj ſo pſchi jěbje někotre raſy na wós ſydnyſchtaj. Jako po ſpadowazej dróſy do Kotez jědźechu, běſchtaj ſ nowa cžiniłoj. Wós běſche pſchi tym ſpěſchnoſcž dozpěł, ſo hólcžez pſchi woju wjazy ſobu njemóžeſche, tak ſo padny. Wós ſo pſchewaſi a dźěcžo ſebi nohu wyſche kolena ſłama, tak ſo dyrbjeſche ſo do Budyſkeje khorowny dowjeſcž, hdźež wokoło 12 njedźel woſtanje. Huſto ſo wobkedźbuje, ſo ſo dźěcži na wós ſydaja a jón ſ nohomaj wodźa. To pak je jara ſtraſchne a tehodla ſo njeměło to cžerpicž.

S **Hornjeje Kiny.** Srjedu wjecžor wokoło 6 hodźin ſta ſo tu na ſtatnej dróſy cžežſche njeſbože. Cžežity awto ſ pſchiwěſchakom chzyſche ſo njedaloko Hornjeje Kiny na prawo ſawinycž, ſo by po pucžu do Hrubocžiz dale jěł. So by ſawinjenje wujěł, dyrbjeſche ſo ſe ſwojim wosom zyle na lěwo dźeržecž. Po pſchedpiſmje bě pokaſował najprjedy na lěwo ſtajik a potom hakle na prawo. W tymle cžaſu pſchihna wožobowy awto we ſměru Budyſchina. W poſlednim wokomiku chzyſche cžežity awto pſcheſcžěhnycž. Tola ſo jemu to njeporadźi a ſawadźi ſ wotmachom do pſchipowěſchaka. Awto ſo pſchi ſraženju cžežzy wobſchkodźi. S nutskaſedźazych ſchtyrjoch wožobow ſo wjedniza awta, knjeni Zollowa ſ Holeſchowa, na wutrobnu a jedyn mužſki w mjeswócžu ranſchtaj. Druha žónſka a jene dźěcžo ſe ſtróželemi wotendźeſchtej.

S **Khroſtawy.** Njepſchijomne namakanje ſcžini njedawno bur W. ſ hornjeje wſy, jako rano do kurjenza ſtupi. 14 kokoſchi ležeſche morwych w kurjenzu. Po ſlědach móžeſche jenož kuna tajke ſurowe krejpſchelecže nacžinicž. Kuna měješche lohke dźěło, dokelž pſchi wulkej horcžoſcže běchu kurjenzowe woknjeſchka wotewrjene woſtajiłe.

S **Brěſowki.** Srjedu popołdnju wokoło 5 hodźin wotpali ſo hoſpodaŕſke twarjenje wulkeho ſwójbneho domſkeho jamy Freia. Se ſpěſchnym ſakrocženjom ſuſodow ſo wupſcheſtrěnju wohnja ſadźěwa. Wohnjowej woborje ſ naſcheje wſy a ſ Khromoke pſchi haſchenju pomhachu. Dokelž podružnizy ſ wjetſcheho dźěla njejſu ſawěſcženi, je ſ tym wulka ſchkoda naſtała. Pſchicžina naſtacža wohnja njemóžeſche ſo dotal ſwěſcžicž.

S **Plužnikez.** Pſchi rjanym wjedrje měješche małokalibrate towaŕſtwo tſělzow ſwój 3dnjowſki ſwjedźeń tſělzow. Sſobotu ſo ſ natocženjom piwa ſwjedźeń ſapocža. Njedźelu dopołdnja ſeſtupachu ſo tſělzy pola wjednika M. Liſchenje. Na cžole krocžeſchtaj lońſchej najlěpſchej tſělzaj Makſ Kaſper a Waltar Schuſter na tſělnik. A hnydom po tym ſo ſ tſělenjom ſapocža. S najlěpſchim tſělzom bu Kurt Ssykora ſ Maleſchez a ſ druhim najlěpſchim Makſ Maiwald ſ Plužnikez. Tež na małokalibratym tſělniku ſo žiwje tſěleſche. Tu běſche přěnje mytowany Auguſt Balak a druhi Gerhard Ssykora. Tež ſa ſawjeſelenje bě ſo wſchoſtronſzy poſtarało.

Samodźělace nadrawy
zastaranja z wodu, kaž tež **pumpy**
wšěch družin a wulkosćow. — Nowa
sykawa za zahrodu
poskića nám płaćizny hódne a techniske lěpšiny!
Železowy dwór joh. **MIESSNER**

S **Maleho Wjelkowa.** Wcžera ſchtwórtk pſchipołdnju wumrě tu we wjeſnym dźělu Sajdowje bydlazy Khorla Auguſt Rychtaŕ po dlěſchim cžeŕpjenju w ſtarobje 88 lět a 8 měſazow. Semrěty běſche najſtarſcha wožoba naſcheje wſy a narodźi ſo 28. ſeptembra 1848 we Wjelecžinje. Jako 22lětny młodźenz cžehnjeſche 1870 ſobu do wójny pſchecžiwo Franzowſkej, hdźež ſo na wſchelakich bitwach wobdźěli. Sso ſ wójny wróciwſchi woženi ſo w Sdźěri do rataŕſtwa, kotrež poſdźiſcho pſcheda a ſo do Sajdowa pſcheſydli. Pſched wjele lětami jemrě tu jeho mandźelſka, tak ſo běſche nětko dołhe lěta ſ wudowzom. Nimo wjetſchich dźěłow, kotrež jemu jeho tu bydlazy pſchiwuſni wobſtarachu, wjedźeſche wón ſwoje hoſpodaŕſtwo ſam. Hacž do wyſokeje ſtaroby běſche wón ſtajnje cžiły a ſtrowy, dóniž jeho w poſlednej ſymje cžežke cžeŕpjenje na khorołožo njeſputa. Cžitaſche ſtajnje dźes nawocžow. Naſch tydźenik „Pomhaj Bóh" ſhubi ſ nim dołholětneho ſwěrneho cžitarja. Njech je jemu ſemja lohka!

S **Khelna.** Jutſje ſobotu wožwjecži tu pjekaŕſki miſchtr Arnoſcht Domſchka ſtarſchi ſwoje 76. narodniny. Domſchka je tu dla ſwojeho ſłódneho khlěba powſchitkownje ſnata a wobluhjena wožoba. Wot maleho ſapocžatka je w běhu lět ſwój wobkhod, kotryž jeho ſyn we jeho duchu dale wjedźe, k dźenſniſchim roſměram voſběhnył. Jako khudy pomoznik kupi ſebi tudy na Budyſkej dróſy ležomnoſcž a natwari ſebi ſ pomozu ſwojeje mandźelſkeje mału khěžku ſ pjekarnju. S pſrcžim ſapſchahom roswožowaſche ſwój khlěb do bližſcheje a dalſcheje wokolnoſcže. W ſwojim powołanju běſche na wjeŕſchku dokonjanoſcže. Po cžaſu powjetſchowaſche ſwój wobkhod a nahromadźi ſebi ſamoženje, tak ſo běſche pſched wójnu ſobu najbohatſchi muž Khelna. S inflaziju ſhubi ſo wulki dźěl ſamoženja. Mandźelſka ſemrě jemu w lěcže 1928. Jeho ſchtyrjo ſynojo ſu w duchu ſtarſcheju wocžehnjeni. Njejſu tak rjez „wſchědni ludźo". Wožebje chzemy jeho druheho ſyna ſpomnicž, kotryž pſches ſwój „kulotwar" Khelno ſobu k najwažniſchej wſy bližſcheje a dalſcheje wokoliny roſběhny. Njelicžomne awta tu ſaſtawaja a wobdźiwaja twar, jón khwala abo na njón ſwarja, po tym, kaž kóždy roſumi. Jako 76lětny ſtarz je naſch jubilar pſchezo hiſchcže ſtrowy a cžiły. Pſchejemy jemu wjele ſboža a dalſchi ſtrowy žiwjeńſki wjecžor.

S **Rakez.** W tutych dniach ſu ſo na tudyſchim rycžeŕkuble přěnje ſahony naſymſkeho jecžmjenja ſaſnyłe. Je to ſapocžatk wulkich žnjow a ſawěſcže njebudźe wjazy dołho tracž a naſche rataŕſtwo ſapocžina powſchitkownje ſ wulkimi žnjemi.

S **Noweje Wſy** pola Njeſwacžidła. Sańdźenu ſrjedu ſwjecžeſche cžiła a ſtrowa ſwoje 80. narodniny daloko a ſchěroko ſnata něhduſcha cžěłoma žona Hańža ſwud. Ssykorina rodź. Nowakez. Narodźi ſo 16. junija 1857 w Scheſchowje. Dołhe lěta běſche ſ ratarjom Janom Ssykoru ſ Noweje Wſy wožeńjena. 9 dźěcžom dari žiwjenje, ſ kotrychž je 5 hiſchcže žiwych. W lěcže 1914 wumrě jeje mandźelſki a wot teho cžaſa bydli pola ſwojeho ſyna w Nowej Wſy. Jubilarka běſche 30 lět dołho ſ cžěłowej žonu ſa Njeſwacžidle a wokolinu. Na jeje jubilejnym dnju je wjele ſbožopſchecžow ſe wſchěch ſtron doſtała.

S **Trjebina.** Pſchi njedźelſkim tſělenju w Jaſnej Hori w Hornjej Lužizy tſěli towaŕſch Matej Paulo ſ Trjebina 5 krócž ſa ſobu po 3 wutſělach, wſcho hromadźe w 15 wutſělach 287 kołow w 100metrowſkej ſdalenoſcži. Zykkowy wunoſchk feſtaja ſo ſ pjecžich położenjow: 56, 56, 58, 59 a 58 kołow, wſcho hromadźe potajkim 287 kołow.

S **Rychwałda.** Njeſbože. Mandźelſka tudyſcheho dźěłacžerja podawaſche ſyno ſ woſa. Pſchi tym padny a dyri ſ wulkej mozu ſ hłowu wo huno. Cžěžkoranjenu dyrbjachu ſu do Shorjelzkeje khorowne dowjeſcž.

S **Habrachczizz.** W hrodowym parku rycžeŕkubła we Wopakej barona Alexa ſ Ungern-Sternberga ſ cžežkej tſělnej ranu ležo namakachu. Bórſy po tym we wokrjeſnej khorowni w Habrachczizach wumrě. Se ſawoſtajenych liſtow wukhadźa, ſo ſo tu wo ſamomordaŕſtwo po doſpołnym duchinym ſmjeſenju jedna.

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk, 18. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,497	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,32	100 čěskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,17	100 franc. frankow	11,115

Barlinſka burſa, 17. junija. Na wcžerawſchej burſy móžeſche ſo hižo pſchedwcžerawſchim wobkedźbowane pſchecželne ſakładne měnjenje dale polěpſchicž, pſchi cžimž ſaſo ſpezialne hódnoty na přěnim měſtnje ſtejachu. Na druhej ſtronje pak njemóžachu ſo pſchedwcžerawſchim dozpěte najwyſchſche kurſy we wſchěch pſchipadach dźeržecž. Na rentowych wikach běſche ſtara wójnſka požcžonka trochu nižſcha.

Barlinſke žitne wulkowiki. Hacžrunjež ſo wobroty njemóžachu na Barlinſkich žitnych wulkowikach dla njepſchemĕnjenych poſkicženjow wožiwicž, je tola ſaſtaranje młynow ſ khlěbowymi žitami doſcž ſpokojaze. Pſcheńza ſo ſtajnje pſchidźěluje, mjes tym, ſo maja młyny hiſchcže wobſtatki rožki. K temu pſchiſtupuje, ſo je winowatoſcž ſkładowanja w młynach nakhwilnje ſpuſchcžena. Na ſwobodnych wikach pak lědy k wobrotam dóńdźe. Muka ſo na krycže běžneje potrjeby kupuje. Jaſne pſcheńcžne muki ſo powſchitkownje bóle žadaja, mjes tym, ſo ržane muki ſo jenož pomału wotwołaja. Pizowańſke žita ſu w Barlinje lědy na pſchedań. Sajim ſo hižo někto wobrocža nowemu naſymſkemu jecžmjenej, kotryž w najbližſchich dnjach na wiki pſchińdźe.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 9,95 hr., rožka 8,30 hr., nalětni jecžmjeń 8,75 hr., wowſ 8,20 hr., běrny 3,60—3.90 hr., ſyno 2 hacž 2,25 hr., ſłoma, ſ maſchinu młócž. 0,80—1 hr., pſcheńcžna muka 14,20—18,20 hr., ržana muka 12 hr., pſcheńcžne wotruby 6,85—7,15 hr., ržane wotruby 5,70 hacž 6 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja, ſchtuka 8 pj., twaroh, punt 20—25 pj., kał, běły 15 pj., karoty 25 pj., łoboda, jědźna 30 pj., kał, ſydrojty, ſchtuka 10—35 pj., kołrabi 5—10 pj., kórki 25—30 pj., kał kiſały 12 pj., zybla, punt 15 pj., buny 25 pj., tomaty 35 pj., ſołotej, kěrcžk 5 pj., radiſki, walcžk 5 pj., rjewjeń 8—10 pj., hriby, punt 75 pj., wiſchnje 20—30 pj., koſmacžki 30 pj., truſkalzy 35—40 pj., holanſke jahody 35 pj., běrny 13 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,05 hr., rožka, nowa 8,50 hr., jecžmjeń nalětni 8,85 hr., wowſ 8,30—8,50 hr., pſcheńcžne wotruby 6,50—7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ſyno 2 hacž 2,20 hr., ſłoma ſkótna 0,80—1 hr., ſłoma k ſaſłanju 0,80—1 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proſata 10—18 hr., běhaki 25—45 hr., huſy, młode 5,50—6 hr., kał, běły, punt 15 pj., łoboda, jědźna 20 pj., rjewjeń 10 pj., zybla 15 pj., khrěn 80 pj., hromak 40—50 pj., ſołotej, kěrcžk 3—10 pj., kórki 20—40 pj., morchej, nowa 8—15 pj., radiſki, walcžk 4—6 pj., retkej, walcžk 6 pj.

Wcžera płacžeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,3[illegible] hr., R 11: 8.45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr. — wowſa H 10 8.30 hr., H 13: 8.70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunje abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 6.	16. 6.		17. 6.	16. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,0
rožka	175,0	175,0	wyka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nał.	—	—	žołte łuniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. trubanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 165.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

17. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 328	
Najlěpše kormjene celata wot cyca	60—63
Srěnje kormjene celata wot cyca	51—55
Snadnje wuwite	39—48
Najšpatniše	31—37
Swinje: 944	
Tučne swinje; přez 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Pſchihnacže ſwinji wotpowědaſche potrjebje. Wone ſo ſa krute płacžiſny pſchidźělowachu. Sa cželatami bě njedźiwajo ſłabeho poſkicženja a khłódneho wjedra mało napraſchenja, tehorunja ſa ſkopami. Wikowanje ſ howjadłami bě bjeswuſnamne.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1798. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Powěsće z cyłeho swěta

Wulki lěßny woheń pola Bydhoſcza w Pólſkej.

Pola Bydhoſcza wudyri lěßny woheń, kotryž ſa někotre hodźiny wulke lěßne ſahony 7 km dołhe a 2 hacž 3 km ſchěroke ſniczi. Wutoru w nozy běchu woheń ſ hrjebjemi wotſchlahali. Liczi ßo ſ tym, ſo ßo dale njerosſchěri.

Spěſchnik do czežiteho auta ſajěł.

Pola Bagdada je ſpěſchnik do czežiteho awta, na kotrymž arabizy dźěłaczerjo ßedźachu, ſajěł. Wjednik awta a 18 dźěłaczeri pſchi tym njeſbožu ßmjercž poczerpi.

Paſtyŕ ſ hórſkim worjołom wojował.

Kral Karol jeho ſa to wuſnamjeni.

Paſtyŕſkeho hólczeza ſ Karpatow, kotryž bě ſmužicže wojujo wulkeho hórſkeho worjoła pſchemóhł, je rumunſki kral Karol pſchi ſkładnoſczi 7. lětneho dnja naſtupjenja tróna na wosebite waſchnje czeſtnje wuſnamjenił. Hólczez, kotryž běſche w Karpatach wowzy ßwojeho nana raßł, bě huſcziſcho ſe ßwědkom, kak wulki worjoł jehnatko po jehnjatku rubi. Jeho powědanju pak doma njewěrjachu a pſchezo, hdyž bě jeneho jehnjecza pſchemało, dóſta hólczez ſa to puki. S luteho ſadwělowanja wuži hólczez najbliżſchu ſkładnoſcž, ſo by ßwojeho njewěrjazeho nana wo wěrnoſczi ßwojich roſprawow pſcheßwědcził. Hdyž bě ſtadłowy poß hižo wětrym paſoram rubježneho ptaka podležał, wali ßo hólczez ſe ſadwělowazei ſmužitoſczu na ptaka a puſcheži ßo ſ nim do wojowanja na žiwjenje a ßmjercž. Woprawdźe poradźi ßo hólczezej po krutnym wojowanju, pſchi kotrymž někotre porſty ſhubi a někotre hłuboke rany ſ kuſnjenjom na rukomaj a nohomaj wotnjeſe, worjoła pſchewinycž a ßwojemu nanej jako dopokas pſchedpołožicž. Tuta ſtawiſna bě w rumunſkim hłownym měſcže wulki ſacziſchcž ſbudźiła, tak ſo kral małeho rjeka wosobinſzy wuſnamjeni.

Posledńe politiske powěsće

Strajk pjekarjow w Amienſu.

W franzowſkim měſcže Amienſu ßu pjekarjo 15 junija do ſtrajka ſtupili. Tokelž bu pſchepoſdźe ſnate, ſo je ßo ſtrajk wobſamknył, njemóžeſche ßo wobydleŕſtwo wjazy ſ czaßom ſ khlěbom ſaſtaracž. Hdyž wojeŕſka pjekaŕnja khlěb wudźěleſche, ßo ludźo wo njón torhachu, ſo ßamo k pukom dóńdźe. Twě žonje ßo czežko ſraniſchtej.

Krwawna bitwa mjes mexikanſkimi ratarjemi.

Mexikanſke knježeŕſtwo kraj mjes rataŕſkich dźěłaczerjow rosdźěluje. Pſchi rosdźělenju w Sameyucanie ßo napſcheczíwnej ſtronje rataŕſkich dźěłaczerjow do wojowanja daſchtej. Tuto wojowanje měješche krwawny kónz. Schěſcž wosobow ßo mori a 20 ßo ſrani.

Hodžowe rozrěčowanja w Budapestu so skónčiłe

Czěſkoßłowakſki miniſterſki preſident Hodźa je ßrjedu ßwoje roſrěczowanja ſ rumunſkim miniſterſkim preſidentom Tatareſkom a ſwonkownym miniſtrom Antoneſkom ſkóncził. W połnozy ßo tuczi tſjo ſtatnizy do Turnſkeho Severina podachu. Tam ſchtwórtk na parnik „Kral Karol II." ſtupichu, ſo bychu ßo ſ juhoßłowjanſkim miniſterſkim preſidentom Stojadinowiczom ſetkali.

Srjedu wjeczor je ßo wo Hodźowym wopycže hamtſka roſprawa wudała, w kotrejž ßo ſdźěluje, ſo je Hodźowe roſrěczowanje ſ rumunſkimaj ſtatnikomaj w ſnamjenju hłubokeje czeſczownoſcže a pſcheczelſtwa ſtejało. S njeho ßmě ßo ßudźicž, ſo je ßo dóſpołna pſcheſjenoſcž we wſchelakich praſchenjach politiki a hoſpodaŕſtwa ſwěſcziła. Knježeŕſtwowaj ſchefaj ſpſcheczeleneju a ſwjaſaneju ſtatow witaſchtaj rjane wuſpěchi ſhromadneho dźěła mjes ſtatami w Podunajſkej a roſpominaſchtaj praktiſke ßrědki ſ dale wjedźenju tutych wunoſchkow.

Schtož naſtupa podawanje wójnſkeje potrjeby, kiž je Rumunſka w Czěſkoßłowakſkej ſkaſała, móžeſchtaj Hodźa a Tatareſku ſwěczicž, ſo ßo tute podawanja ſpěſchniſcho pſchewjedu a ſo ſrěczenja wo financowanju k doſpołnemu ſpokojenju wobeju ſtron dźěłaju.

Hdyž běſchtaj powſchitkowne położenje ſ politiſkeho ſtejiſchcža pruhowałoj, Hodźa a Tatareſku ſe ßwojimi roſrěczowanjemi wo politiſkich poczahach mjes Czěſkoßłowakſkej a Rumunſkej, kotrež běſchtaj w Praſy ſapoczałoj, pokraczowaſchtaj; tute poczahi ßo ſ kóždym dnjom ſwužſcheja a ßo we wobłuku Małeje ententy powjetſchuja.

Rosrěczowanja miniſterſkeju preſidentow ßo též na hoſpodaŕſke poczahi mjes Czěſkoßłowakſkej a Rumunſkej poczahowachu. Pſchi tutej ſkładnoſczi roſrißaſchtaj wažne hoſpodaŕſke a finanzne praſchenja, kiž wobaj ſtataj naſtupaju.

Naječe polow znowa rjadowane

Jednotne najeńſke ſrěczenja a wobſtajne najeńſke płaczíſny.

So bychu ßo najeńſke poměry ſnowa rjadowałe a ſ tym ßo wupłodźeŕſka bitwa ſkutkownje podpjerała, je ſtatny burſki wjednik, ſtatny miniſter Darré, někotre wažne naprawy wudał, ſo by ßo pſchenajeczže polow ſnowa rjadowało. Statny hłowny wotdźělowy wjednik w ſtatnym ſežiwjeŕſkim ſtawje Hainn k temu woſjewja, ſo ſ zyłeje rataŕſzy wobdźěłaneje wobſchěrje je 4,4 milijonow hektarow abo 16,6 proz. najata rola. Po najnowiſchim ludliczenju a liczenju pſchedewſaczow ma ſ rataŕſkich pſchedewſaczow, wjetſchich 0,5 hektara, něhdźe 48 proz., potajkim 1,5 milijona pſchedewſaczow rolu pſchipachtowanu. W Němſkej ßo liczba pſchepachtowanych dworow wjetſchich 5 hektarow na 40 000 wobliczа. Něhdźe 150 000 ratarjow ßebi jenož někotre ſahony pſchinajeja. Něhdźe 400 000 ratarjow ſtanje ßo ſ pſchinajeczom ſe ßamoſtatnymi žiwnoſczerjemi. Nazionalſozialiſtiſki pſchenajeńſki porjad ma nětko najeńka a pſchenajerja k dyrbjeńſkemu ſjednoczeńſtwu na pódźi ſjednoczicž.

Najwažniſche ſ nowych naprawow ſtatneho burſkeho wjednika ßu jednotne najeńſke ſrěczenja, kotrež ſ poſtajenjom jenajkich najeńſkich wuměnjenjow ſa zyły kraj, wolu ſrěczeńſkeju ſtronow w formje, kajkuž ju ſežiwjeŕſki ſtaw ſkhwali, wurunaja a k ſbožownemu roſrißanju roſdźělenja czežow, płaczenjow ſa melioracije a podlěſchenja najecza wjedu. Též ma ßo wobſtajna najeńſka płaczíſna ſawjeſcž. Najeńſke wuměnjenja dyrbja ßo po wunoſchnoſczi dwora rjadowacž a dyrbja pſcheczíwo ludowemu zyłkej ſaſtajomne bycž. Též ſkhwalenje najeńſkich ſrěczenjow ma ßo wosebje rjadowacž. Woczakuje ßo, ſo wobdźělene kruhi hižo nětko pſched doſkónczným nowym ſarjadowanjom najeńſkich poměrow wſcho czinja, ſo by ßo měr mjes najeńkom a pſchenajerjom dozpěł.

Rataŕſtwo trjeba pruhowarjow ſa nadejwo kruwow.

K pſchewjedźenju kontrolle nadejwa kruwow trjeba ſakſke rataŕſtwo wjetſchu liczbu pruhowarjow nadejenja mloka. Próſtwy wo pſchipuſchczenje k wuwuczenju tutych pruhowarjow maja ßo pſchiſłuſchnemu ſkótplahowaŕſkemu hamtej krajneho burſtwa ſapodacž, kotryž tute kontrollnemu hamtej krajneho burſtwa dale poda. Pſchiſjewicž móža ßo młodźi ludźo, kotſiž ßu ſnajmjeńſcha 17 lět ſtari a kotſiž ßu po móžnoſczi rataŕſku ſchulu wopytali. S wosebitym pruhowanjom w ſkótplahowańſkim hamcže ßo ſwěſczi, hacž ma žadaczel trěbne wědomoſcže. Doſkónczne roſßudźenje wo pſchipuſchczenju leži w ruzy ſtatneho kontrollneho hamta krajneho burſtwa. Wuwuczenje ſ dweju wotrěſkow wobſteji a to, ſo najprjedy žadaczel ßo na 4njedźelſkim kurſu ſa pruhowarjow ſkótnych dejwow w ſtatnym wuſtawje ſa plahowanje ſkotu w Pillnizy wobdźěli a dale, ſo dźěła někotre dny w ſkótkontrollowazym wobwodźe pſchiſłuſchneho ſkótplahowaŕſkeho hamta. Sakſke krajne burſtwo porucža młodym ludźom, kotſiž maja trěbne wědomoſcže, ſo bychu ßo jako pruhowarjo ſamokwili, dokelž ßo ſ tutym dźěłom wědomoſcže nahromadźa, kotrež móža poſdźiſcho ras jara wužitne bycž.

Kóžde zničene ptače hnězdo je z kapitalnym njeskutkom

Je pſchewſchu měru ſrudźaze, hdyž ßo pſchezo ſaßo ſwěſczi, kak wjele ptaczich hněſkow njeßwědomiczi ludźo pſchi lěßnych kromach na polach a łukach ſnicža. Tak n. pſch. wubra ßo na jenej njedźeli w Amperſkim łuhu pola Dachawy 32 hněſkow wſchelakich ptaczkow. Hdyž na kóžde hněſko jenož 3 jejka liczíſch, je to wſcho hromadźe 96 jejkow abo 96 młodych ptaczkow. Jedyn jeniczki młody ptaczk trjeba wſchědnje w pſcherěſku něhdźe 50 hußańzow a druhich pſchekaßanzow k ßwojemu ſežiwjenju. Tu wuczini potajkim ſa jeniczke hněſdaczko ſ tſjomi młodymi na jednym dnju 150 hußańzow. Pizowanje młodych ptaczkow ſe ſtrony ſtarych traje něhdźe 4 hacž 5 njedźel. Po 30 dnjach wuczini pſchetrjebanje hußańzow ſa jeniczke ſ hněſdaczkow ſ tſjomi młodymi 4500 ſchtuk. Nětko ßo wobliczi, ſo kóžda hußańza wſchědnje telko łopjeſchkow a kczenjow ſežerje, kelkož jeje waha wuczinja. Dajmy temu, ſo hußańza doniž ßo njeſadutkuje, trjeba temu 30 dnjow a ſežerje wſchědnje jenož jenu kwětku, ſ kotrejež by płód naſtał, ſežerje ſa 30 dnjow 30 ßadowych płodow, dołhož hiſchcže kczěja. 4500 hußańzow ſežerje ſa 30 dnjow 135 000 kczenjow, ſ kotrychž bychu mohłe płody naſtacž. Tute jednore roſliczenje nam jaßnje pokaſuje hobrſku ſchkodu, kotruž hußańzy na ßadowych ſchtomach naczinjeja, pokaſuje pak nam též jaßnje, ſchto je jeniczke ptacže hněſdaſchko ſ tſjomi młodymi hódne. Je woprawdźe na czaßu, ſo kóždy człowjek a wosebje též kóždy rataŕ wſcho czini, ſo by temu ſadźěwał, ſo ßo wužitne a njeparomne jeho pomoznizy pſched człowjeſkimi a ſkótnymi ſchkódnikami ſchkitaja.

Nowy ſczelak w Rychbachu.

Nowy radijowy ſczelak w Rychbachu w Hornjej Łužizy ma ßo 20. junija do ßłužby wſacž. Dźěła hromadźe ſe ſczelakom w Gliwizach na žołmi 1231 K Hz (243,7 metrow). Nadźijomnje budźe nam tutón łužiſki ſczelak též ßerbſke poſkiczenja podawacž.

Podnurjak ſa jeneho muža.

Na wulkim amerikanſkim kongreßu wunamakarjow ßo w hotelu Ediſon w Newyorku prěni ras ſjawnoſczi tutón nowy podmóŕſki czołm ſa jeneho muža pokaſowaſche. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Za słónčne dny
rjane a wětr přepuščiwe
lětne
tkaninowe
stupnje
lěćne tkaninowe stupnje
za salon, ze spinku a šnalu, też z čeŕwjenym, módrym a zelenym wobšićom
3,75 3,25 2,90
rjemjeńčkowe sandalety
běłe čeŕwjene, nažołte, šěre
Modell: „Za tebje" - 3,25
Modell: „Ramona" - 3,25
Modell: „Freya" - - 4,25
pućowańske sandalety
z płonym a klockowym pjeńkom šěre, nažołte a brune - 6,75
Heinrich Mohr
w Budyšinje - na Žitnych wikach

z thermometrom
Zawarjeńske škléńcy
znamki „Tell".
Gumijowe rynčki we wšěch wulkosćach
Zawarjeńske hornčy
wosebje płaćizny hódno dostanjeće pola firmy
Richard Sommer
prjedy W. Hoppe, w Budyšinje na Kamjentnej hasy 20

Gardiny
kupujeće derje a płaćizny hódno pola firmy
Friedrich Bubach
w Budyšinje
róžk Kronprincskeho mosta a Zwonkown. Lawskeje hasy

525 jězdnych kołow předach w zańdźenym lěće. Donokaz, zo dobru tworu předawam. Znamki Diamant, Göricke, Bauer. Nimale 300 jězdnych kołow na składźe. Po přeće na wotpłaćowanje. Napłaćenje 10,— hr. Tydźeńske wotpłaćowanje wot 2,— hr.) Trjebane koła přijimam do płaćenja!
J. Schieback - Mužakowska dr. 4

Časnikowe škleńcy kiž so njerozbija, hnydom, tunje, zaruč. wěst. časnikowy KOKSCH na Sukelnskej hasy 20

Hdyž je wjedro rjane, jědź do Božej přirody a wzmi na kóždy pad
jězdne koło znamki
Brennabor
Wulki wubjerk pola
Rich. Kiesschnick
Budyšin – Hošic hasa 17

Blidne a taflowe ruby
Łožowe plachty
Trěnja a twjelki
Kurt Erler Žitne wiki 28

Wjele trjebanych wěcow
kiž sy z nowymi narunał, druhi pak by je hišće derje trjebać mohł, maš domach w swojim hospodaŕstwje. — Rjany pjenjez by dostał, je-li by je předał.
Předawaŕ a kupc pak namakataj
so jenož w Serbach z nawěštkom w Serbskich Nowinach. Jenož někotre dźesaćnowarje zapłaćiš za nawěštk a hriwny či wunjese předata wěc.

Lěto stara jałojca
je na předań w Hórkach čo. 41

Maš wulku wostudu . . .
potom nimaš zawěsće wjele kupcow. To je najwjetši čas, zo jich na twój wobkhod kedźbnych činiš. Čiń to, kaž to hižo mnozy překupcy w Budyšinje a Kamjencu činja, z nawěštkom w „Serbskich Nowinach". Tajki nawěštk přiwjedźe též tebi nowych kupcow z dalokeho a šěrokeho serbskeho kraja.

Přiłoha k čisłu 139

SERBSKE NOWINY

Pjatk 18. junija 1937

Cyrkwinske powěsće

4. njedźela po swj. Trojicy, 20. smažnika 1937.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi směje farař Kapleř rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. ßerbske kemschenje; ¾11 hodź. farski wikar Scholta Božu ßłužbu sa dźěczi. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. budźe němska nutrnosćź na Hrodźischku. — Wumrěłoj: Korla Linak, dźěłaczeř w Budyschinje Pod hrodom, 47 lět stary. Pokhowanje budźe njedźelu pschip. ½12 hodź. — Korla August Rychtar, wuměnkař w Sajdow'e, 88 lět stary. Pokhowanje budźe njedźelu pop. ½3 hodźin.

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo. Shromadźisnje w Budyschinje: Njedźelu pop. w 3 hodź. lětny swjedźeń; schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina. — Shromadźisna swonka Budyschina: Pjatk wjeczor we 8 hodź. w Zyzezach.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. ßerbska Boža ßłužba a dop. ¾10 hodź. w hrodownej zyrkwiczzy němske kemschenje. Sběrka. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. Janska nutrnosćź na starym pohrjebnischczu. — Wukschczeny: 13. 6. Adolf Hermann, ßynk blidarja Pawoła Oty Leopolda Jenki w Barcźe.

S **Budestez.** Rano w 7 hodź. směje farař Böttger ßerbsku spowědź, we 8 hodź. farař Bójz ßerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka. Dop. ½11 hodź. směje farař Böttger kemschenje sa dźěczi 1. hacź 4. schulskeho lěta. — Wutoru pop. w 5 hodź. směje farař Böttger ßerbske kemschenje se spowědźu a wjeczor w 7 hodź. němske kemschenje se spowědźu w Kobanez domje w Czornych Noßlizach. — Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. směje farař Böttger biblisku hodźinu we wożadnej sali.

S **Budyschinka.** Rano we 8 hodź. ßerbska Boža ßłužba.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Schtwórtk (Jana) wjeczor ½8 hodź. nutrnosćź na nowym pohrjebnischczu.

S **Hucziny.** Rano we 8 hodź. ßerbska a dop. ½10 hodź. němska Boža ßłužba, w 11 hodź. kemschenje sa dźěczi. — Wěrowanaj 12. 6.: Dr. med. Bodo Blau, praktiski lěkař w Kamjenzu, a Irmgard Nikez s Hucziny.

S **Hrodźischcza.** Rano we 8 hodź. ßerbska a dop. ½10 hodź. němska Boža ßłužba. Pop. w 2 hodź. zyrkwinske rosrěczowanje s konfirměrowanje młodźinu.

S **Khwacziz.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska a dop. ½10 h. němske kemschenje. Kollekta.

S **Klukscha.** Rano we 8 hodź. ßerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje (duchowny Laser-Minakałski).

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. ßerbska Boža ßłužba.

S **Lubija.** (Krajnozyrkwinske sjedn.) Biblijska hodźina wutoru wjeczor we 8 hodź. w Bukezach a schtwórtk wjeczor we 8 hodź. w Trjebjeńzy.

S **Maleschez.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. ¾11 hodź. dźěczikemschenje. — Kschczeni: 13. 6. Helga Margot a Ursula Brigitta, mandźelskej dwójnizy Ericha Pawoła Lahody, skałařskeho dźěłaczerja w Maleschezach. — Khorla Fryz, mandźelski ßyn Fryza Welhelma Köhlera, wyschscheho dejerja w Plußnikezach. — Hermann Horst, mandźelski ßyn Kurta Hermanna Jenki, skałařskeho dźěłaczerja w Plußnikezach. — Swěrowanaj 13. 6.: Ernst Pawoł Rohark, hospodařski pomoznik w Skanezach a Wally Marscha Pěrelez mjenow. Tammez, hospodařska pomozniza w Plußnikezach.

S **Minakała.** Rano we 8 hodź. směje farař Kschižan-Klukschanski ßerbsku a dop. ½10 hodź. němsku Božu ßłužbu. W 11 hodź. ßerbske dźěczikemschenje. Schtwórtk (swj. Jana) pop. w 5 hodź. Janska nutrnosćź w zyrkwi (w němskej a w ßerbskej rěczi).

S **Njeßwaczidła.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. W Sarěczu ßerbske kemschenje wupadnje. Pop. w 4 hodź. je tam němske kemschenje se spowědźu. — Wěrowanaj: Khorla Pawoł Ssuchi, hospodařski pomoznik w Hermanezach a Emma Frieda Lukaßez, hospodařska pomozniza w Scheschowje. — Pohrjebana: Hana Gustla Wokaczez s Luha, 56 lět.

S **Noßacziz.** Rano w 7 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska, a dop. ½10 hodź. němska Boža ßłužba. Kollekta sa nasch Boži dom. Kschczeny: Horst Werner, ßyn kowarja Emmanuela Echßlera a jeho mandźelskeje Lisbethy rodź. Brücknerez w Trußyzach.

S **Porschiz.** Dop. ½10 hodź. ßerbske kemschenje (farski wikar Wirth).

Se **Sslepeho.** Rano ½8 hodź. ßerbska spowědź s Božim wotkasanjom a dop. w 9 hodź. ßerbska Boža ßłužba. Ssmjertny kěrlusch ßo spěwa sa Madlenu Petrikowu rodź. Nowakoz, mandźelsku Gottloba Petrika, dźěłaczerja w Trjebinje. Dop. ¾11 hodź. němska Boža ßłužba. Kollekta sa dom diakonyßow „Bethanije" w Kreuzburgu w Hornjej Schlesyskej. Pop. ½1 hodź. kschczenja. Pop. ½5 hodź. w schuli w Mikorasu dźěczikemschenje, ½6 hodź. ßerbska spowědź s Božim wotkasanjom a w 6 hodź. ßerbska Boža ßłužba. — Pokhowana: Morwonarodźena dźowczźiczka Aleksandra Manki, dźěłaczerja w Sslepom a jeho mandźelskeje Marije rodź. Bidarjoz. — Njedźelu ßo wěrujetaj: Pawoł Hórbank, hospodařski pomoznik w Mulkezach s Hanu Maruschoz, hospodařskej pomozniżu w Mikorasu.

S **Wóßlinka.** Rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. ßerbske kamschenje. Kollekta. W 11 hodź. kemschenje sa dźěczi.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. ßerbske kemschenje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němske kemschenje we Werminghoffje.

Přiroda nas wužiwa ...

Ale tohodla damy ßebi płody derje słodźicź.

Nětko je czaß truskalzow a my ßebi woblisamy hubu, hdyž na tute słódne płody myßlimy ... jeno filosofiska duscha smorschczi czoło a bórczi něschto do brody, kiž ßo runa chzyczliwosczi Hadama w paradisu. A tuta filosofiska duscha ma we wěstym nastupanju prawje a pschenadźi nam lesćź pschirody, kiž tuta na pschikład do krasnych czeřwjeń płodow truskalzy sababi.

Naß wěso mylicź njemóže, so ma filosof czoło smorschczene, hdyž naß widźi truskalzu k hubje wjescź, hdyž ju połnej wokschewnosczje požiwamy. Ale ras tola posłuchajmy, schto nam prajicź ma. Ssnadź je to dobry saczink k dobremu płodej.

Pschihłosujemy jemu, so je paradiska naležnosćź woprawdźitosćź, ale je hižo dołho tomu. Ale wón rěczi dale:

Njewěsćźe, so maczeřka pschirody, kiž je też maczeřka wschěch płodowych kěrczkow a płodowych rostlinkow, naß wschěch sapschehnje do swojeje słužby, kiž njebychmy samowólnje zenje wukonjeli. Wěsćźe wy też, so naß człowjeczkow truskalza, malena, koßmiczkata a janska jahoda, płody jabłuczinh, skrótka wschě rostliny darmo wužiwaju jako rosnoscherjow potomnistwa? Pschiroda snaje naschu chzyczliwosćź, naschu nahrabnosćź sa wschěm słódkim a płodowym, woßebje hdyž ßo czerstwje w žuschkatnych czeřwjenych barbach nam posknicza, tak rjez pschez hubu staji. Wona staji naß s jěžom, kotoschu haj samo se schlinkami do jeneho rjada, do worschty płodyjědźkow a pscheczelow jahodźinow.

Make kusłařstwo nam pschiroda jako wabjeńku pschedstaji. Wona, kiž hewak saměrnje a slutniwje saha swój pucź, widźi sa rostliny jahodźinow jara wulki strach, hdy by dała jejnemu symjenju jednorje dosrawicź. Potom bychu wěsćźe k semi padłe a to zyle blisko pschi maczeřnej rostlinje, a tam by jich telko skhadźazych rostlinkow było, so bychu ßo w mnohosczi saduſyłe w boju wo tutón mały bleczk semje. Wětsikej wona symjeschka też dowěricź njemóže, dokelž su pscheczežke a nimaju kschidleschkow a snoschowazych padakow. Pschiwisaze koßmiczki abo lěpjeńki symjeschka też nimaju, so bychu na koßmach, pjerjach abo na naschej drasczje wisało wostałe. Ssamo mrówje ßo s nimi njesaběraju, tute pilne hromadźeřki, dokelž jich tute kamuschkowe symjeschka njesajimaju. Pschetož twjerde su woprawdźite płody jahodkow, schtož my, kiž je jěmy, ani njewobkedźbujemy. Ale pschirodźe runje wo to dźe. Woprawdźity płód to njeje truskalza, njeje jabłuko, njeje czeřwjene mjaso wischnje, ně, symjo w mjehkim jadrje, ale w twjerdej schkorpawje wischnjowych póczkow, brune jadro w jabłukowej khězzy, czeńki, bruny pěsk, kiž je po sdaczu na kóždu truskalzu naßypany. A my na wschitko s naschimi subami kußamy. Ale my tola truskalzy njekußamy, ně, my je s hubomaj rostłóczimy, dokelž je mjaso tak mjehke. Bychmy-li truskalzu kußali, tak bychu symjeschka dyrbjałe wumrěcź. A wulka próza pschirody by podarmo była.

Jenož symjenja dla je pschiroda spekulowała s naschej chzyczliwosczu. Wona je rostlinske wabidło do kćenja połožiła, do rostlinkow płodow, wabidło, kiž k tomu wjedźe, po wopłodźenju kćenjoweho dna abo kochorka, hischcźe junkróczne rosczenje spěchowacź, kiž je hischcźe mósnische hacź same kćenje. Tu roswija ßo niczowe komorki, czehnje ßo ßytna kóžka wokoło nakulojteje wutworby, kiž płodowe dno móznje wobroscźe, so samknje — so truskalza nastanje, kiž wobsteji po prawom s „posdacźneho płoda" s zyle drobnuschkimi symjeschkownymi sornjatkami na swjeřchu. A pschiroda dawa ßebi wschu prózu, so by swoju lesćź dospołnu sczinila. Njeby jej niczo pomhało, hdy by płód powabny sczinila, prjedy hacź je symjo srałe. To wona też nieczini. Tuta truskalza je na

Adolf Černý:

Zwony

Na wjeŕchu njenahleje, dlějšeje hórki w płódnej hornjoserbskej krajinje zběha so do wysoka kamjeńtny, šěry, pěskowcowy, so wukónčacy kehel; skoro ze wšitkich stron sakskeje Łužicy jón widźiš. Jeho šwižny twar ći wšudźom napřećiwo kiwa. Koło wokoło njeho je při drózy něšto kubleškow a kubłow rozsypanych — a to je Baćoń, prěnja serbska wjeska, kotruž sym před lětami wopytał, ze swojej gotiskej cyrkwju, kotraž je čestny pomnik pobožnych katolskich serbskich burow. Tehdy pak nješe cyrkwička hišće dotwarjena, wěža běše bjez wótreho wukónca, z kotrymž zda so stajnje rosć před twojimaj wočomaj, přeco wyše horje, k njebju. Tehdy wukładowaše mi jenož wysoki*, suchi muž, kajka drje budźe jich „cyrkwička" po dotwarjenju, wědźeše nadrobnje, hdźe budźe žadyn wobraz zaměstnjeny, hdźe žadyn wołtaŕ postajeny. Tutón člowjek mje dosć zajimowaše. Jeho wysoka postawa běše trochu do prědka zražena, šija z małej hłowu běše do prědka pokhilena, hibite wóčko pak swědčeše wo jeho wótrym rozumje a jeho čiłosći, k čemuž też ćeńki, kónčojty nós přinošowaše, wobličo běše wotruhane. Na sebi měješe falu a na nohomaj škórnje z drjewjanymi pódušemi. Rěčeše spěšnje z dybawym hłosom a wodychowaše přeco za něšto słowami. Též husto pokašlowa.

Dowjedźe mje hač na wjeŕch wěže, kaž daloko běše dotwarjena. Běše skoro hotowa, wućahowachu jenož poslednje kamjeńtne wobruče, kiž měřachu ju dowjeŕšić. Hdyž běchmoj horje přišłoj, we wysokosći, na wólnym powětrje, zadychowaše mój přewodźeŕ khětro dołho; mjez tym jeho wóčko po krasnej krajinje čěkaše, kiž běše pod namaj rozpołožena kaž pisana, plastiska kharta. Njejsym ćišinu z prašenjom překazył, ale zanórich so do krasnosće dotal mi njeznateje krajiny. Što je mi wo to, kak so tute wsy a wjeski mjenuja? Jenož hdyž je widźu, kak so tuleju k zemi w khłódku lěsow a we swětle polow ze wšitkim swojim čłowjeskim zbožom a — njezbožom.

„Naša Łužica je krasna, hlejće", započa mój wjednik.

„O, krasna", powědam jemu wotmołwjejo; běše sebi čapku zejmał a na mnje ani njedźiwaše, hladajo stajnje do krajiny.

„Mamy tu rjanu krajinu, ale za mnje budźe dźesać króć rjeńša, hdyž budźe naša „cyrkwička" dotwarjena. Hlejće, tam delka, małeje poł hodźiny wot tudy su Prěčecy, kaž w dole skhowane. Prěčecy su hižo evangelske. Zwony našeje cyrkwje budu též tam klinčeć, a hišće dale, hač w Hodźiju, budźeja je słyšeć a též naši evangelscy rjeknu, kak pobožny běše stary Handrik."

Pohladach na njeho ze spodźiwanjom a so prašejo, přetož wón běše Handrik, stary Jakub Handrik z Baćonja. Ale wón mi njewotmołwješe.

Zeńdźechmoj z wěže a winychmoj so do Handrikec kubleška ...

Z Łužicy sej tón króć mnoho pěknych začišćow wotnjesech. Jedyn z najrjeńšich běše wěsće wobrazk gotiskeje Baćońskeje cyrkwički, kotruž běše woporniwosć serbskich burow natwariła. Z nich pak wuzběhowaše so jasnje znata postawa mojeho Handrika. Čerstwe serbske začišće dosahachu mi na dołho k pozłočenju wšědnych dnjow z wobłučkom přijomnych dopomnjeńkow. Ale kaž wšitko w čłowjeskej mysli, tak též wone w mojej mysli zblědźachu. Sym drje sebi je hewak rady před woči wabił, ale njeměřachu hižo teje sytosće barbow, teje něžnosće wotsćinow, tych drobnosćow kaž při spočatku. Dźěše so mi kaž kóždemu druhemu. Též zajimawa postawa Handrikowa, kotraž mi k tomu hišće potajna wosta, zhubjowaše pomału na swojej wótrosći, — hač skónčnje na nju w dźeńskim khwatku zapomnich.

Tu nadobo, snano po lěće, přińdu w lisće hornjołužiskeho přećela na sadu: „... Jedyn naš, Wam znaty Handrik z Baćonja, je dwaj tysacaj toleri za zwony Baćońskeje cyrkwje darił ..." Tuta krótka sada mi z razom woživi hižo woblědłu postawu, suchu, z nakhilenej šiju a nahej hłowu, stejacu na wjeŕchu njedotwarjeneje wěže a zhladowacu do krajiny, woswětleneje z poslednimi čeŕwjenymi słónčnymi pruhami. „Zwony našeje cyrkwje budźeja též tam klinčeć", słyšu zaso z jeho rta a zrozumju.

Wot tuteje khwile sem njejsym na zajimaweho muža zapomnił. Přejach sebi, jeho zaso wohladać a z nim poręčeć, ale za dołho so mi to njespožči.

Nańdźe so sněha, přińdźechu hody a ja sebi zajědźech do Łužicy — ale do Baćonja njejsym přišoł. Hakle z nowym lětom, jako běše tajki krasny dźeń, kajkiž běše tehdy, jako smój z Handrikom na wěži stałoj, stupach zaso k tutej luboznej wjescy. Hordźe do wysokosće so pozběhowaca wěža dotwarjeneje cyrkwje pozakowaše mi puć. Samo wot so dawach so do spěšneho hića, čim bliže přikhadźach; worysowach sebi w duchu Handrika, kak mje budźe z wobličom so ze zbožom błyšćacym po přestrjenjemi skoro hižo hotoweho twarjenja přewodźować. Wjeselach so, zo so na spokojnym wurazu jeho wobliča popasu, hdyž budźe zo mnu přehladować jednotliwosće, jemu dawno hač do najmjeńšich drobnosćow znate, a kak mje budźe na kóždy najcuniši zahib a wotsćin kedźbliweho činić. Dóńdźech do wjeski khětro wudychany.

Handrikowe kubleško je na prawicy puća z napřeća cyrkwje. Zastupich do podzeńskeje jstwy. Postrowjam Handrikowu dźowku, kotruž hnydom póznach; při blidźe sedźi młody muž, kotrehož njeznaju. Dźiwam so na Hilžu — aha, běły čěpčk! „Nó derje, Bóh tón Knjez daj wamaj zbožo" myslu sebi a takle přeju młodymaj mandźelskimaj. A čehodla

* Spisaćel rysuje tu kublerja Michała Šewčika, kiž 27. 5. 1884 wumrě. Je sobu prěni nastork k natwarjenju noweje cyrkwje dał a za nju wjele pjenjez woprował. Běše wobdarjeny čłowjek a dobry serbski wótčinc — nan třoch znatych serbskich wjednikow.

pschiklad běda a zelena a słodźi runje tak njepschijomnje kißale kaž njesrawe jabłuko, wischnja abo malena. S dosrawjenjom ßymjeschka ale pschemĕni mokschisnu w nitkatych komorkach do luteho zokora a pschida aroma. czeŕwjeni truskalzu s reklamnej barbu, da jej wóń, kiž do naschich noßowych nuchadłow stupa a dawa nam wschu wodu w hubje hromadu sběžecž.

A budźmy pscheßwědczeni, so ßo ßymjeschku niczo njestanje pschi jeho puczowanju psches człowjecze czěło. Widźu nětko wasche smorschczene czoło nad tutej lesczu pschirody, tola njebojcze ßo, a njesatschascze ßo, njetajcze ßo, wěz je kajkaž je a dyrbi ßo bracž kajkaž je . . . Też rospuschczlina w naschim žołdku, ani žołdkowa kißalina njemóže ßymjeschka moricž, nawopak, s pschezyrowanjom ßo skorka ßymjeschka smjehczi a nětko je ßymjeschko pschiprawjene k czěrjenju noweho sróšta. A wukónz? Móžemy to pola ptaczka najlěpje rospominacž hacž w naschim padźe: wot maczeŕneho płoda dypa ptaczik njemyleny jahodku, a mile daloko leczo puschczi ju po snatym puczu psches mały žołdk w powětsje leczo k semi, njepschijomnje, hdyž padny na noßowy kónczk człowjeka, hdyž k njebju hlada, pak na kłobuk, pschijomnje pak, hdyž padnje k sróstej hotowe ßymjeschko na płódnu rolu, hdźež prjedy jahodźina njeroscześche.

Pschirodźe je ßo lescž porodźiła, wulka maczeŕka ßo poßměwkuje. A schtóž ßo najpoßledy ßměje, ma pschezo najlěpschi wužitk.

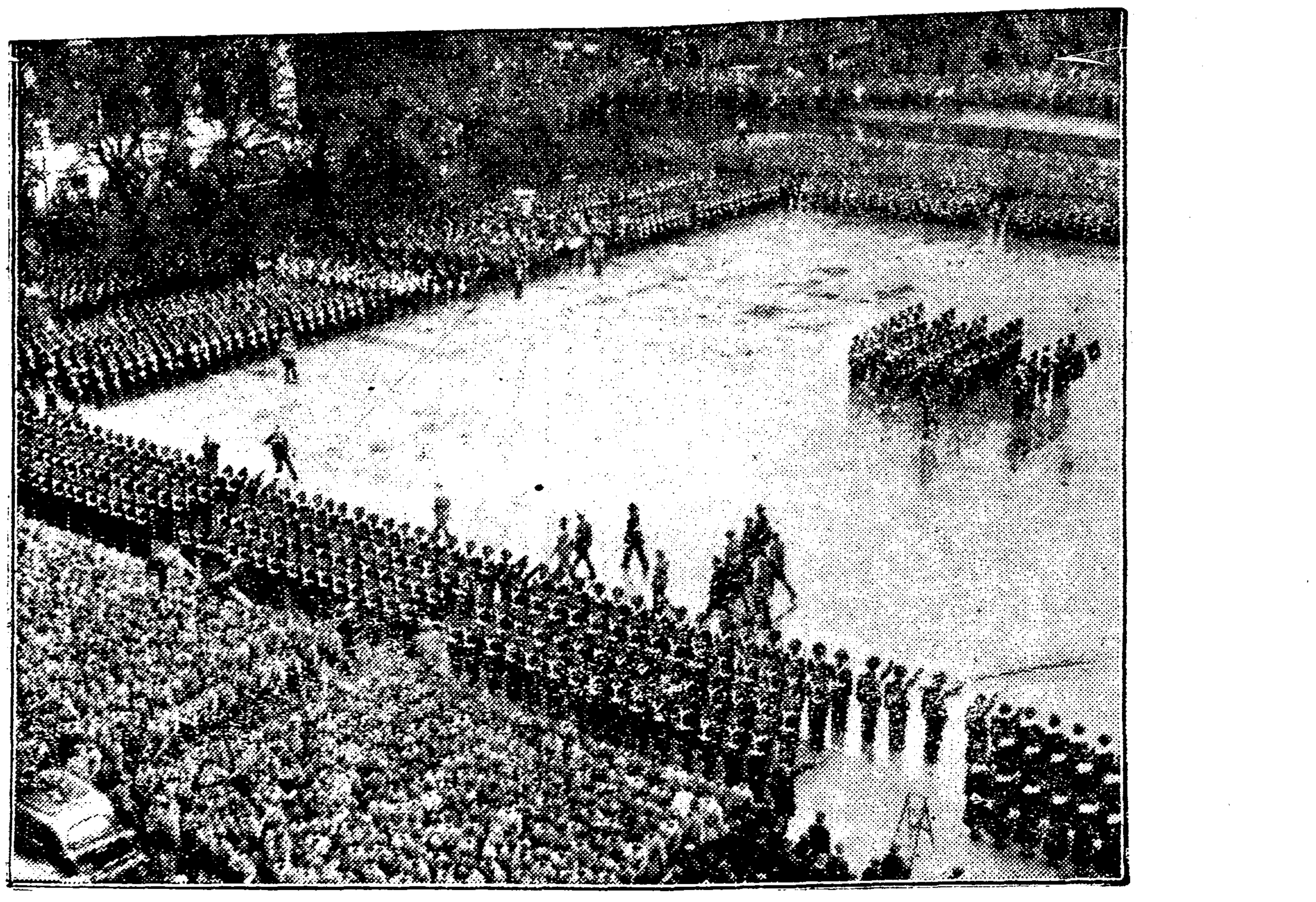

Italska młodźina psched wjednikom.
Jěsba 1200 italskich wjednikow a wjednizow młodźiny do Němskeje je srjedu s wulkim nastupjenjom psched wjednikom na Wilhelmowym naměscze w Barlinje hromadźe s 8000 pschißłuschnikami młodoluda a 2000 Hitlerskimi hólzami swój wjeŕschk dozpěł. We wulkim wotewrjenym schtyriróžku běchu italscy wjednicy młodźiny na Wilhelmowym naměscze nastupili. (Scherl Bilderdienst, M.)

Łójeŕ hadow w Luksoru

Hromadźesche hady kaž sahrodnik pjanku.

Sſławny łójeŕ hadow schajk Moussa w Luksoru (w Egyptowskej) je na sczěhwkach hadoweho kußnjenja wumrěł.

Schajk Moussa běsche najsnaczischa wosoba w Luksoru. Mnohy puczowarjo wobdźiwachu jeho wěrje njepodobnu wuschiknoscž a spěschnoscž porstow pschi łojenju jědojtych hadow. Moussa pokhadźesche se swójby, kiž bě wuwołana jako łojeŕka hadow. Jeho nan, jeho dźěd a pradźěd, a druhy s jeho prjedownikow wukonjachu tosame powołanje.

Najwjacy snich wumrě na kußnjenje hadow, tak jeho nan, dwejo s jeho bratrow a dwaj synaj. Wěsto wukłožowasche sej Moussa smjercž swojeho nana hinak, mjenujcy so je had jeho morił, dokelž je sebi to pschał. Moussowy nan praji hadej „też směrom". Wón s nim arabisczy rěczesche. Had, jara jědojta kobra, wukoži jeho słowa tak, kaž by rjekł: Słužaj mje, schtož ßo też hnydom sta.

Swjetscha poda ßo Moussa s turistami, kotrymž chcysche swoje wumjełstwo pokasacž, na někajke městno, kotrež móžachu sebi turistojo sami wuswolicž. Potom pschepyta Moussa cyłu wokolinu. Namaka skorpiona, kiž njeje mjenje jědojty hacž had, położi jeho na kamjeń a poruczi jemu so by směrom ležał. Woprawdźe — jědojty pschekasańz ßo s błaka njehibasche. Husto łójeŕ hadow turistam wujasni: Saczuwam wóń straschnych jědojtych hadow. Potom praji někajku formulu. Po krótkim czasu widźachu jědojteho hada, kak s kěrka lěse. Moussa warnowasche pschihladowarjow, so njebychu bliže stupili, skhili ßo, hrabny reptil ja tył a swi sej hada měrnje wokoło czěła. Druhdy běchu hady dwaj metraj dołhe, žołteje barby s małej czornej hłowu, tak mjenowane aspißowe hady, też jako egiptowska praßliza (Brillenschlange) snate. Tutón had je jara jědojty, jeho kußnjenje móže sa někotre minuty smjertnje skutkowacž. Tutón had namaka ßo w Africy a też w Indiskej.

Schajk Moussa njetrjebasche žanych schkitazych pschiprawow pschi łojenju hadow, kaž to jeho powołańscy towaŕschojo swjetscha czinja.

Pschimesche hady s nakej ruku.

Schajk dosta husto nadawk, so by měschczańske a priwatne sahrody wot hadow wucziscził. W czasu najczoplischeho lěcza, hdźež sej wobydlerjo Luksora njeswěrjachu swoje domy wopuschczicž, bundasche Moussa majnje po sahrodach města a sběrasche hady, **kaž sahrodnik pjanku pleje.** Też w symje, hdyž je wjele mjenje hadow, njepschińdźe Moussa s prózdnymaj rukomaj domoj. Nětko je spodźiwneho muža hrósbny wosud potrjechił. **Jedyn s jědojtych hadow je jeho pschewinył.**

Tragiski smjertny wosud sta ßo psched luksorskim templom, hdźež Moussa swoje wumjełstwo turistam pokasowasche. Hdyž jeho hewak had kußny, sczeže jenož s ramjenjomaj a ßo poßměwkowasche. Też tón ras had jeho kußny, njepschisprěwasche žanu wažnoscž kußnjenju, dokelž to po dotalnych najhonjenjach njeschkodźesche. Hdyž domoj pschińdźe, njebě jemu derje. Hodźinu posdźischo běsche morwy. Njebě niczo pschecziwo kußnjenju hada czinił.

Ma prawje. Stary profeßor mějesche waschniczko, na dróisy abo doma se sobu wótsje rěczecž. Njedawno praschach ßo sa winu a tuž mi wotmołwi: „Mój luby, to czinju, s prěnja, dokelž ßo rad s mudrym człowjekom rosmołwjam a s druha, dokelž rad mudreho muža rěczecž słyschu."

General Beck w Parisu.
General artillerije Beck, schef generalneho staba němskeho wójska, je k priwatnemu wopytej swětoweje wustajeńcy do franzowskeho hłowneho města dojěł. Pschi tutej składnosczi też schefa franzowskeho generalneho staba, generala Gamelina, wopyta. Nasch wobras pokasuje nam generala Becka po pschijěsdźe do Parisa, jako do woja němskeho wupósłanza stupi. (Scherl Bilderdienst.)

by tež njedał, staj-li tak dobraj, kaž wón, stary Handrik?

„Hdźe je nank", woprašam so młodeje žony.

„Nank je na najstwje", wotmołwi mi Hilža.

„Póńdu tam k njemu. Wój staj so potajkim wzałoj — haj wšak, nank je so hižo dosć nahospodarił. nětko budźetaj wój młódšej za njeho hospodarić", powědam mudrje. Ale Hilža so zo mnu šćěka.

„Što pak, hdy wy?"

„Počakajće, póńdu potajkim k nankej pohladać", wotwobroćam wobhladniwe a wćipne prašenje młodeje žony; młode žónki so přeco rady z nježenjenymi šćěkaja, ja to wěm.

Du potajkim horje. Wotewrjam durje do małeje jstwički, z kotrejež cyłej nadobu je stara lěhanka, blido, stólc a někajka křinja; pódla je hišće jena komorka — lěhańnja, w kotrejž sym tež ja před dwěmaj lětomaj spał. Jstwička běše prózdna, stupich potajkim na proh lěhańnje a so rozhladowach. Njeběch so mylił. Tu nadeńdźech stareho Handrika. Ležeše zwoblekany; postany a mje powita. Pózna mje a zjewješe njewuprajnu radosć. Ja wšak běch dosć zrudnje zajaty. Handrik běše kósć a koža, jeho pohiby běchu jara pomałke, jeho hłós ćichi, skoro kaž šepotanje, koža zežołtła, huba sucha, wuskhła, so čornjaca z horcotu — jenož wóčko běše stajnje jenak wótre a žiwe, haj zdawaše so we wokole sucheho wobliča hišće wjetše a wótriše, hač woprawdźe běše. Mojeho stareho přećela napadowaše jara husto dušaty kašel, tak zo běše z nim jeho rěč cyle rozpukana a přetorhana. Wšitko to njezmylne znamjenja woneje strašneje khorosće, kotraž pomału a wěsće hrymza na žiwjenju wonych wbohich, kotrychž je zhrabła . . .

Starc (— móžu-li pjećdźesaćlětneho muža tak mjenować; ale činješe začišć starca —) rěčeše z jara widźomnym napinanjom, ale njedaše so poćišćeć, tež mje wot sebje njepušći, zo by so jenož rozmołwjeć mohł.

„Widźiće, tu přebywam docyła ćiše dny swojeho žiwjenja", wukładowaše mi, „kedźbuju jenož na to, kak tón Boži dom před mojimi woknami k swojemu dokónčenju dospěwa a pokojam so z nadźiju, zo budźe mi spožčene, skónčnje zasłyšeć zwony z našeje wěže." —

Běše mi njewuprajnje! Sedźach tu hromadźe z čłowjekom, kiž bě ze žiwjenjom dospołnje hotowy, kiž hižo wot njeho ničo wjacy njechaše a měješe jenož jene jeničke přeće — a to běše tak skromne! Běše wulki dźěl swojeho zamoženja za lećе wulkich zwonow z mjedźanej wutrobu dał — a wjeseleše so na to, hdyž přeni króć zarži po tutej krajinje jich dołhi zwuk!... Tak małe myto za jeho lubosć — a hač jo dostanje? —

Wopušćich jeho hłuboko hnuty. Khowach bojosć wo jeho poslednje zbožo, bojach so, zo časa njedočaka, hdyž rozlěhnu so po dalokej krajinje zwony Baćońskeje cyrkwje. Wróćich so z nazymu domoj a wočakowach potom dźeń wote dnja powěsć wo smjerći stareho Handrika. Ale powěsć njedóndźe, hač so zyma a nalěćo miny. —

„W smažniku přińdźe list, kiž mi wuswjećenje Baćońskeje cyrkwje wozjewi!

A Handrik je žiwy, wón zasłyši potajkim hišće swoje zwony! Kajke to zbožo! — Bjez komdźenja sydnych so do najpřenišeho ćaha, zo bych sej zajěł do Łužicy pohladać na zbožowneho čłowjeka. Ja widźu tak rady zbožownych ludźi!

A po cyłym puću klinčachu mi we wušomaj zwony, po cyłym puću widźach zbožowny wusměw Handrikowy jako wuraz jeho ćicheho zboža.

Přijědźech na dnju do swjatočnosće. Sydnych moj so z waženym přećelom wótčincom do woza a rychle z Budyšina do Baćonja! Kak je dźensa Baćońska wěža rjenje wobswěćena: słónco so wo swjatočnosći wuznamjenješe. Tež pola nimorjadnje pozłoćeše a cylu přirodu swjedźeńcy wuhotowaše. „Tak je derje, jara derje", klasifikuju wučomscy.

Wuskočich hibićiwje kaž šwižnik z woza, hdyž skónčnje před Handrikec kubłom zastachmoj a pomhach rychle tež česćehódnemu knjezej dele. Do jstwy kročach do prědka. Wotewrju durje, běše prózdna. Zańdu do kuchinje, do hródźe, do bróžnje — nihdźe žiweje duše. W złym zezdaću stupam horje pod třěchu a wotewrju durje Handrikoweje jstwički ... Tu steješe wšitko koło wokoło stareje lěhanki, młody hospodaŕ a młoda hospoza z drobnym Handrikowym wnučkom na rucy. A na lěhancy ležeše Handrik kaž ćěło bjez dycha — abo kaž duša z nadychom ćěła; wuskhłej, kosćatej rucy zaběraštej so ze zwjeŕšnym poslešćom a woči běštej k woknu wobroćenej. Z nim běše wobrys wysokeje wěže widźeć, w kotrejež woknach so z ćmowa rysowachu wulke zwony ...

Hdyž zastupich, wottorhny khory swojej woči wot wokna a wobroći jej na mnje. Pokłonich so k njemu.

„Hižo jutře —" z ćežka zrozumich.

„Haj, jutře", wobtwjerdźuju. „Hlejće, hižo dočakaće".

Njewotmołwi, jenož woči zaso k woknu wobroći. Smy cyłu nóc pola njeho wotućeni byli, za cyłu nóc wón ani njezdrěmny. Z khwilemi rěčeše, dźiwnje šeptaše, z jasnym rozumom, ale z wjetša wodźewachu jeho mysl mrokoty a wón rěčeše njezwisowawje a zmotanje. Tak jemu skoro njerozumjachmy. Přibližowach wucho hač k jeho hubje — ale skoro ničo njesłyšach, hubje so pohibowaštej, ale podarmo; njeběše hłosa.

Rano zahe wotjědźe mój přećel biskopej napřećo. Wostachmy sami. Čas běžeše zawěsće khwatnje — ale nam, kiž z kłapacej wutrobu hladachmy do wobliča čłowjeka, kotryž so nadeńdźe na rozpuću žiwjenja a smjerće, zdaše so hrózbnje pomału postupować ...

Kołowokoło so zapłakny; hrudź wоćichny: wo čłowjeka mjenje ... Z razom — — a wažne, mjedźite zwuki třepotaja w powětře a znošuja so nad krasnej krajinu, wobswětlenej z pruhami rańšich zerjow; znošuja so dele do doła k Přěčecam a wot tam horje dale k Hodźijej a hišće dale. Su zawěsće daloko słyšeć, daloko ... A wěsće tež evangelscy Serbja sebi powědaja, kajki běše Handrik pobožny ... běše ...

Pozdźe! — Njewohladach zbožowneho čłowjeka!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěšḱi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 140 — Budyšin — Sobotu 19. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

General Franko wotpokazuje jednanja z Valenciju

General Franko je woßebitemu rosprawjerjej Londonſkich nowin „Times" rosrěčzowanje dowolil. Pſchi tutej ſkladnoſczi ßo wón tež ſ namjetom ſaběraſche, kiž móžemy w mjeſenarodnych nowinach pſchezo ſaßo czitacż. Nowiny mjenujzy namjetuja, ſo by ßo wójna w Schpaniſkej ſ jednanjemi ſkónczila. General Franko njewidźeſche k temu žaneje móžnoſcże a ſnowa kompromis jako ſa Schpaniſku njeſnježny wotpokaſa.

General Franko ßebi pſcheje, ſo by ßo wójna tak rucże kaž móžno ſkónczila, jendźelſka ſjawnoſcż pak dyrbi dopóſnacż, ſo dźenßa mnohoſcż luda w czeŕwjenej Schpaniſkej pod tyranſtwom ſteji a a wußnwobodźenje czaka, kiž jim brónje nazionalnych pſchinjeßu. Na druhej ſtronje pak ßu bolſchewikſzy wjednizy ſamołwiczi ſa ſkóſtniſtwa, kiž ßu ßo w jich krajinach wot 18. julija ſkucžile. **Tehodla je jeniczki móžny kónz wójny tón, ſo nazionalni dobudu. Tuczi pak kóždy poſpyt, kiž ßo na kompromis měri, jako jebanſtwo na Schpaniſkej wobhladuja.**

Kaž ßo ſ franzowſkeho měſta Bayonne powě, je baſkowſke „knježeŕſtwo" ſdźěliło, ſo je w pſcheſjenoſczi ſ bolſchewikſkimi móznarjemi we Valenziji Bilbao wopuſchczło a jenož „ſaſtupjerſtwo" w měſcże ſawoſtajiło. Sſame pak je ßo do jeneje wßy ſady fronty pſchi Biſkajſkim móŕſkim jaliwje pſchedyßdliło.

Bilbao přeco wužo wobstupjeny

S poßlednich powěſczow, kiž ßu do Londona dóſchle, je ſpóſnacż, ſo ſchpaniſzy nazionalni wojazy měſto Bilbao ſ wuſpěchom wobſtupuja. Něhdźe 70 000 czěkanzow ſ Bilbaa je pjecża do Santanderſkeje provinzy pſchijěło.

Pjatk pſchipołdnju ßu wojazy 1. nazionalneje brigady pſches 400 metrow wyßoku horu Pagaſari k połdnju wot Bilbaa dobyli. Czežka artillerija a bombowi lětarjo nadběh podpjerachu. Wobßadźenje hory Pagaſari je ſa nazionalnych jara wažne, dokelž běſche na njej poßlednje hórſke ſtejiſchcżo bolſchewikow na połodniſchej ſtronje Bilbaa. S krótkeho ranja Bilbaa ßo nazionalni wojazy něſko najprjedy na hory pola Alonſoteguia měrja.

K ranju wot Bilbaa ßu wojazy 2. nazionalneje brigady ßwoje ſtejiſchcża na horach Archanda roſchěrili. Pjatk dopołdnja ßu Bilbaoſku ſchkriczkowańſku ſtaziju ſ nadběhom dobyli. Kaž pſcheběžeńzy powědaju, ßu wſchitke twarjenja kromy měſta Bilbaa ſ maſchinſkimi tſělbami wobßadźene.

Čežke rozbuchnjenje na čeŕwjenej španiskej bitwiskej łódźi

Kaž Reuterez telegrafowaŕnja ſ Valenzije powě, je ßo na ſalożku „hamtſkeho" woſjewjenja ſchpaniſkich bolſchewikow ſchtwórtk popołdnju wokoło 3 hodźin na czeŕwjenej ſchpaniſkej bitwiſkej łódźi „Jaime I", kotraž dla wuporjedźenja w Cartagenſkim pſchiſtawje leži, roſbuchnjenje ſtało. Pſchiczina je pjecža była, ſo běſche na łódźi woheń wudyril. Něhdźe 18 ßobuſtawow wobßadki je ßo moriło a wjazy hacż 100 je ßo ſraniło.

Kſchižak „Jaime I." ßo podnóril.

Schpaniſki nazionalny radiowy ſczelak w Salamanzy je powěſcż woſjewil, kotruž je wot ſchpaniſkich czeŕwjenych radiowych ſtazijow popadnyk. S powěſcże wukhadźa, ſo je ßo wójnſka łódź „Jaime I." podnóriła. Czeŕwjene radiowe ſczelaki ßo pjatk dojednachu, ſo pjatk dla podnórjenja łódźe hudźbu njeſczelechu. **S teho ßameho žórła ßo ſhoni, ſo ma roſbuchnjenje na łódźi „Jaime I." ßwoju pſchiczinu w attentacże anarchoſyndikaliſtow.**

20 morwych na španiskej bitwiskej łódźi „Jaime I"

Do Londona je ſdźěleńka bolſchewikſkeje ſchpaniſkeje powěſczeŕnje dóſchła, ſo je ßebi roſbuchnjenje na ßowjetſkoſchpaniſkej bitwiſkej łódźi „Jaime I." 20 morwych a 100 ſranjenych žadało. Pſchiczina roſbuchnjenja pſchezo hiſchcże njeje ſnata, tola ßebi myßla, ſo je woheń roſbuchnjenje ſawinował.

Internacionala chce španiskich čeŕwjenych wukhować

Setkanje nawjednikow franzowſkeje a ſchpaniſkeje kommuniſtiſkeje ſtrony ſ pſchedßydu 2. internazionale de Brouckerom, kiž běſche ßo ſwoprědka na 19. junija w Pariſu poſtajiło, je ßo na 24. junija w Annemaſſe (k wjeczoru wot Genfa na franzowſkej ſemi) wotſtorcżiło. Wobě internationali chzetej ſpytacż jenotnu frontu poſtajicż, ſo bychu bolſchewikow we Valenziji podpjerali.

So ßu ßo ſchtyri wulkomozy, Němſka, Italſka, Jendźelſka a Franzowſka wo neutralnoſtnej politizy w Schpaniſkej dojednale, je ſa Ssowjetſku Ruſku a jeje poruczenzow we Valenziji ſ czežkej porażku. Jim ßo położenje w Schpaniſkej njeſdawa bycż róžoſte. Moſkowſki radio je ßwojim ßłyſcherjam hižo woſjewil, ſo je padnjenje měſta Bilbaa wěrje podobne. Pſchi tajkim położenju je woſnamjaze, ſo chzetej internazionali ſchpaniſkim czeŕwjenym pomhacż. Markſiſtiſka a kommuniſtiſka internazionala ßo k poßlednjemu poſpytej hotujetej, wójnu pſches mjeſy Schpaniſkeje roſchěricż a w Europje ſchmjatańzy naczinicż. Pomozna akzija ſa ſchpaniſkich czeŕwjenych by woſnamjenjało tykanje do ſchpaniſkeje wójny. Wulkomozy temu njebychu mohłe ſměrom pſchihladowacż.

Konflikt mjez francowskim knježeŕstwom a senatom

W Pariſu je ſenatowy finanzny wubjerk ſ 18 hłoßami pſchecziwo ſchěſcż hłoßam ßwój tekſt ſeſtajał, kiž je trochu hinaſchi hacż tekſt knježeŕſtwoweho namjeta, kotremuž je komora pſchihłoßowała. W ſenatowym tekſcże ßo dokładnje wuměnjenja wopiſuja, pod kotrymž móže knježeŕſtwo ßwoju połnomóz pſchi wojowanju pſcheczſwo ſpekulaziji a dawkowemu jebanſtwu nałożecż.

Pjatk wjeczor je ßo roſprawjeŕ finanzneho wubjerka ſenator Gardey k miniſterſkemu preſidentej Blumej podał a je jemu ſdźělił, kak je wubjerk wo ſakonju połnomozy roßudźił. S wubjerkowej reſoluziju maju ßo knježeŕſtwu jenož tajke wukaſy ſmóžnicż, ſ kotrymiž ma ßo jenož ſpekulaziſkim manevram wobaracż, kiž ſamóža lutowarjam, měnje a ſjawnemu dowěrjenju ſeſchkodźecż.

Pſchi roſrěczowanju njeje ßo žaneje móžnoſcże namakało, ſo bychu ßo wo tekſcże ſpołnomóznjazeje pſchedłoßi dojednali. Woczakuje ßo, ſo ßo ſenatej ßobotu popołdnju nowy tekſt pſchedpołoži.

Franzowſka komora je pjatk rano ſ 347 hłoßami pſcheczſwo 251 hłoßam knježeŕſtwowu pſchedłohu wo ſpożczenju złownych połnomozow pſchijała. S tym je ßo knježeŕſtwo prawo pſchizpělo, ſo móže ſ wukaſami nětcziſche ßadźby złow pſcheměnicż.

Stara garda při masurskich jězorach

Stara garda je pjatk rano na ßwojej jěſbje po Rańſchej Pruſkej do Lötzena pſchijěła. Tyßazy ludźi běchu na tutym dnju ſ bliżſcheje a dalſcheje wokoliny do Lötzena pſchikhwatała, ſo bychu wjednikowu ſtaru gardu witali.

Pola Lötzena ßebi ſtara garda pſchi rjanym ßłónczným wjedrje na Löwentinſki jěſor wujědźe. Zyła flottilla motorſkich, wjeßłowaŕſkich a běłych płachtatych czołmow pjecż parnikow a motorſkich łódźow pſchewodźeſche. Pſchi kanalach ludźo ſ czrjódami ſtejachu a kwětki na łódźe mjetachu.

Krasna běſche jěſba pſches Nikolajki. Měſto běſche bohacże ſ khorhojemi wupyſchene. Skónczuje dojědźechu do Ruczanow. Po krótkej pſcheſtawzy wotjědźechu do khutneje krajiny, jědźechu pſches bitwiſchcża pola Tannenberga.

Baldur ſe Schirach doſta italſki rjad.

Němſki wjednik młodźiny Baldur ſe Schirach je ſchtwórtk wjeczor wjednika italſkeje młodźiny ſtatneho ſekretara Riccia ſ offizěrſkej delegaziju pſchijał. Statny ſekretar Ricci pſchepoda Baldurej ſe Schiracha po porucznoſcżi italſkeho krala a ethiopſkeho kěžora wulkokſchiž rjada ßwj. Mauriʒija. Statny ſekretar Ricci khwaleſche ſaßlužby němſkeho wjednika młodźiny wo němſko-italſke pſcheczelſtwo. Baldur ſe Schirach ßo ſa najwyſchſche wuſnamjenjenje dźakowaſche a wupraji hiſchcże raz ßwoje wjeßele nad pſchebywanjom italſkich hoſczi w Němſkej.

Studentſke ßwjedźenje na wſchěch wyßokich ſchulach.

Na Tübingenſkej univerſiczе ßo wot 18. hacż do 22. junija prěni ſtudentſki ßwjedźeń wotměwa. Pſchi wotewr... u němſki ſtudentſki wjednik dr. Scheel w ßwojej rěc... praji, ſo nazionalſozialiſtiſki ſtat žada, ſo by ßo kóždy prjedawſchi ſtudent trajnje ſe ßwojej univerſitu ſwjaſany czuł. So by ßo to dozpělo, maju ßo porjadnje ſwjedźenje wyßokich ſchulow wotměwacż.

Němska skotolěkaŕska komora so připrawiła

Na prěnim ſjěſdźe němſkich ſkótnych lěkarjow w Barlinje je ßo pjatk popołdnju w ßwjatocżnym pożedźenju woſjewiło, ſo ßo němſka ſkotolěkaŕſka komora pſchipraw i.

Sa wyſchſcheho němſkoſtatneho rěcżnika ßo pomjenował.

Wjednik a němſki kanzler je po namjeczе němſkeho juſtizneho miniſtra dr. Gürtnera generalneho ſtatneho rěcżnika Brettlu w Karlsruhe ſa wyſchſcheho němſkoſtatneho rěcżnika pola němſkoſtatneho ßuda w Lipſku a generalneho ſtatneho rěcżnika Pareya w Celle ſa němſkoſtatneho rěcżnika pola ludoweho ßuda w Barlinje pomjenował.

Nowy ßowjetſki póßlanz ſa Barlin.

W Moſkwje ßo hamtſzy woſjewja, ſo je ßo ſ wukaſom prſidija zentralneho ekſekutivneho komiteja Ssowjetſkeje unije dotalny ßowjetſkoruſki póßlanz w Japanſkej, Konſtantin Kanſtantinowicż Jurjenew, ſa póßlanza Ssowjetſkeje unije w Barlinje pomjenował.

Z Čěskosłowakskeje strony so Weigelowe wudawanja přeja

Czěſkoßłowakſki nowinaŕſki běrow wuprajenje němſkeho ſtaczana Weigela, kotrež ßo ſ DNB-powěſczu wočera roſchěri, ſ dlěſchej napſcheczſwnej wotmołwu jako njewěrnje prěje. Němſki nowinaŕſki běrow pak w nowym woſjewjenju na tym wobſteji, ſo je jeho prěnja powěſcż prawa.

Pólski pavillon na swětowej wustajeńcy w Parisu

W pſchitomnoſczi franzowſkeho wikowańſkeho miniſtra Baſtida je pólſki póßlanz Lukawiewicz ſchtwórtk pólſka pavillon na mjeſenarodnej wuſtajeńzy 1937 w Pariſu wotewrik. Hdyž běſche ßwoju wotewrjeńſku rěcż ſkónczik, pſchepoda franzowſkemu wuſtajeńſkemu kommißarej Labbéjej wulkokſchiž rjada Polonia Reſtituta.

Pólſki pavillon ſteji w ßußodſtwje němſkeho doma. Wón wobſteji ſ někotrych twarjenjow, kiž ßu ſ galerijemi ſjednoczene. W jenym kulotwaru ſteji ßydom poſtawow ß'awnych pólſkich knjeżiczerjow.

Schtwórtk je ßo tež ſhromadny pavillon tſjoch baltiſkich ſtatow Finſkeje, Lotyſchſkeje a Litwy poßwjeczik.

General Beck pola Daladiera.

Schef němſkeho generalneho ſtaba general Beck je pjatk dopołdnja franzowſkeho wójnſkeho miniſtra Daladiera wopytał. Srjedu běſche general Beck hóſcż ſchefa franzowſkeho generalneho ſtaba generala Gamelina.

General Beck pola generala Gamelina.

Schef němſkeho generalneho ſtaba general Beck je ſchtwórtk ſchefa franzowſkeho generalneho ſtaba generala Gamelina wopytał.

Wopyt ſchefa němſkeho generalneho ſtaba w Pariſu ßo w franzowſkich nowinach ßylnje wobkedźbuje. „Figaro" piſche, ſo tajkeho wopyta wot lěta 1871 njeje wjazy było.

W Budyſchinje 19. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Škowrončk wysoko spěwa a sołobik nizko,
tola kóždy z wutroby. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Na połoženju wjedra w Europje ßo nětkole hiſchcze mało pſchemění. Jara khłódny powětr ſ połnóznych ſtron pſchezo hiſchcze wjedro wobknježa a je czopły powětr hacž do Italſkeje a balkanſkich krajow wróczo ſtłócził. Pſchipław khłódneho powětra ßo nětko ſeßłabja a ßo pomału ſhrěje. Haczrunjež wyſchina nad wjeczornej Europu na naſche wjedro ſkutkuje, pak je nam rjap niziny, kiž ßo ſ Rańſcheho morja pſches Pólſku k połdnju czehnje, hiſchcze pſchebliſki. Tehodla w naſchich ſtronach ſ khwilemi k njewjedrowym deſchczam dóńdze. Sa jutſiſchu njedźelu nimamy hiſchcze wjetſcheho pſcheměnjenja woczakacž, powětr budźe troſchku czopliſchi. — Jutſje njedźelu ßłónczko 3,45 hodź. ſkhadźa a ßo 8,17 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 5,16 hodź. a khowa ßo na ranje 1.16 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer plus 5 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 20 ſtop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer plus 2 a najnižſcha nózna temperatura 12 ſtop. czopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Hiſchcze k jenotliwym njewjedrowym deſchczaam pokhilene, hewak pak trochu czopliſche wjedro.**

*

Budyske měšćanske třělenje

Budyſke měſchczanſke tſělenje je runje tak wažne a ſwjeßelaze podeńdźenje kaž wonka na wßy, hdyž tſělzy ſa dźeń, abo we wjetſchich ßydliſchczach na tſi dny ßo ſjednoczja k wutſělenju kralowſkeje doſtojnoſcze tſělzowſkeho krala. To je ſa ſajimzow tſělenja něſchto zyle wośebite, a wone ſaſtaja wſchu ßwoju khmanoſcž, ſo bychu njes ßobu ſ najlěpſchimi wutſělemi dopokaſali ßwoju wujſchikuoſcž. S tym je najbóle ſjednoczene ſabawniſchczo ſa wſchěch pſcheczelow tſělzowſtwa. S teho wuroſcze tež w ludowym ßłowje ſnata Budyſka „ſchißblejcha“, a wona roſwi ßo ſ kóždym lětom bóle k ludowemu ſabawniſchczu, pſchi kotrymž kóždy, kiž ßo rad wjeßeli, k ßwojemu prawu pſchińdźe, najmjeńſchi, młodźi a ſtari.

Tež lětßa je na Tſělniku, hdźež ßo Budyſke měſchczanſke tſělenje wotměwa, male měſtaczko wſchěch móžnych ſabawniſchczow naſtało, kotrež dźenßa ßobotu wjeczor w 7 hodźinach ßwoje ſenſazije wotewrja a to wośebje w hoſczenzarſkich ſtanach budźe ßo piwo pruhowacž, a piwnych ſtanow je lětßa na Tſělniku nadoſcž, ſo ſměje kóždy měſtaczko k ßedźenju k wužiczu teho, ſchtož jemu ſa krk a žołdk najlěpje tyje abo prajmy lěpje, ſa kotrymž chzyjiwoſcž žada. Po zyłym Tſělniku kaž w pašu czahnu ßo wulke a mjeńſche piwne ſtany, pſchiwitajo ſe wſchelakimi pſchiwabnymi napißmami hoſczi. Tež tak mjenowany „dźiwi rózk“ je ſaßo połnje natwarjany ſ lutych małych piwnych ſtanow. Wośrjedź tſělnika ſtoji ſaßo kaž kóžde lěto Lehmannez ſtań a kołowokoło we wotměnjatym wobraſu widźimy karußele ſ awtami, koleßami a druhimi ßedźeńſkimi móžnoſczemi ſa wulkich a małych, widźimy kóſtkowańſke a ßbožo wuwjerczaze ſtany ſe wſchelakimi rjanymi dobyczemi, a tu ſwěſczimy, kaž kóžde lěto, ſaßo někotre nowoſcze dobyczowe móžnoſcze, widźimy ſtany ſe ſabawniſchczemi a druhimi nowoſczemi. Tež wułożniſchcza wuhorjow pſchi Tſikeŕni a lodowe pſchedawaŕnje njepobrachuja. Pſchi ſtronje ke kraßnemu wobraſej naſcheho ſtareho měſta, ſ pohladom na Mikławſchk ßaha wyßoko a we wulkim pſchestränje lětßa tež wóßomiza, němſki Achterbahn, kiž druhdy na naſchim tſělenju pobrachowaſche.

Jej ßo pſchiſamknu ſtany, w kotrychž widźimy pſchemojědźerjow wo ßmjercž, ſaßo karußele a druhe ſtany ſ wiedźeńſkimi wośebitoſczemi. Saſtup na Tſělnik wobrubjeja ſaßo pſchedawaŕnje ſ lodom, rybowymi załtkami, poprjanzami, zigaretami a ſchto wſcho druhim k wužiwanju. S tuteho małeho pſchehlada widźimy, ſo je lětuſche Budyſke tſělenje na Tſělniku ſabawnje woprawdźe derje ſaſtarane a ſo trjebaſch jenož prawje połnu móſcheń, ſo by ßo do hołka a wjeßela puſchcził. S tym, ſo je naměſto Tſělnika tež powjetſchene, nima ſabawniſchczo tak hromadźe ſcziſchczny ras kaž w ſaſchłych lětach, ale je tu doſcž měſtna k wjeßołemu a wobdźiwańſkemu pſchekhodźowanju.

Jutſiſcha njedźela ſ paradnym wuczahom doſtojnikow kralowſkich a marſchallſkich czeſczow tſělzow ſańdźeneho lěta, pſchewodźanych ſ wſchěmi pſcheczelemi tſělzowſtwa, wěſcze mnoho ſajimzow na Tſělnik pſchiwabi a tak ßo ſ połnej paru ſapocznje tydźeń wjeßela Budyſkeho měſchczanſkeho tſělenja. Hacž ſdo pózdnich nóznych hodźin budźe klinczecž hudźba ſe ſabawniſchczow, ſměſchana ſe ßłowami pſchiwabjerjow, a wothłóß namaka nad ſtronami měſta, do kotrychž wětſikež hółzy tute ſjewy Budyſkehe tſělenja njeßu. A hdyž ßrjedu ßo roſpuſchczi hrimot nad Budyſchinom, hdyž budźa rakety hwiſdacž k njebju a ſ wyſchin ßo ßacž pruhiſna wohnjoſtroja, potom budźemy wośrjedź tuteho tydźenja wjeßela, kotryž je něſto tradizionelny wobras nawědźenja kěždolětnje w naſchim Budyſchinje...

— **Wudowa po knjeſu kantoru Rěſaku njenadźizy wumrěła.** Pjatk dopołdnja wumrě mandźelſka njeboh knjeſa kantora a wyſchſcheho wuczerja Rěſaka zyle nahle w Biſkopizach, hdźež pola tamniſchich ßotrow pſchebywaſche. Hakle pſched krótkim bě ßo tam pſcheßydlika, ſo by mohła tam wjeczor žiwjenja w měrje wužiwacž. Jeje czěło ßo dźenßa ßobotu do kapałki na Mikławſchku pſchewjeſe.

— **Sſerbſka Boža ßłužba w Drježdźanach.** Bližſche ßerbſke kemſche ſe ſpowědźu a ſ wudźělenjom Božeho wotkaſanja w Drježdźanſkej kſchižnej zyrkwi budźa njedźelu 27. junija popołdnju ½4 hodź. Prědowanje ſměje knjes faraŕ Bójs ſ Budeſtez. Wſchitzy evangeliſzy Sſerbja w Drježdźanach a wokolinje ßu wutrobnje pſcheproſcheni. Lubi czitarjo Sſerbſkich Nowin chzyli ßwojich ßwójbnych a ſnatych, kiž tam ßu, na tute kemſche ſ liſczikom abo ſ dopißnizu kedźbliwych ſczinicž. Pſched zyrkwinymi durjemi doſtanu kemſcherjo po ſwuczenym waſchnju khěrluſchowe kopjena darmo. Njech ßo jich bohata liczba ſpomnjenu njedźelu ſeńdźe w kraßnym Drježdźanſkim Božim domje!

— **Pośledńja termiža ſa 5-hriwnarje.** 1. julija t. l. ſkónczi ßo saměnjenſka winowatoſcž ſtatneje banki ſa ſtare 5-hriwnarje a ßlěborne 1-hriwnarje. Tele pjenjeſy maja potom jenož hiſchcze metallowu hódnotu. We wobběhu potajkim woſtanu wſchitke 1-hriwnarje, kotrež ßu ſ czjiſteho nikela, mało ßlěborne 5-hriwnarje. Tohodla ßo radźi, ſo by kóždy hiſchcze do 30. junija ßwoje lutowanſke tyſki pſchehladał, hacž tam njejßu žane pjenjeſy, kotrež 30. junija ßwoju płaczjiwoſcž ſhubja.

— **Pſches 100 lětadłow pſchilecži do Budyſchina.** Pſchi leczenju po Němſkej, kotrež ßo njedźelu ſapocznje a budźe hacž do pjatka tracž, na Budyſkim lětaniſchczu pola Sczijez wſchědnje wot njedźele hacž do ſchtwórtka 30 wobdźělenych lětadłow pſchiſtaji. Na ſczijeczanſkim lětaniſchczu budźe potajkim w pſchichodnych dnjach jara wulke žiwjenje.

— **Kulturne ſetwjedźenja w Budyſchinje** w tydźenju wot 20. hacž do 26. junija 1937: Sſobotu 26. junija, 17.15 hodźin w Pětrowſkej zyrkwi 21. hudźbny něſchpor.

S **Małßez.** 200 zentnarjow rožki pokradnyli. Wot ſpoczatka novembra 1936 hacž do ſpoczatka junija 1937 je ßo najeńkej młyna a młynſkemu miſchtrej Weſerej w Małßezach ſ jeho žitneho ſkładźiſchcza někdźe 200 zentnarjow rožki w hódnoſczi 1700 hriwnow kradło. S tym ſo Weſer pſcherědko na ſkładźiſchczo khodźeſche, je ßo paduſchſtwo hakle poſdźe pytło. Jako bě žito w młynje pſchetrjebał a chzyſche ſo něſto ſe ſkłada bracž, ſa tutymi paduſchſtwami pſchińdźe. S wośebitej kedźbnoſczu je ßo poradźiło, dweju paduchow lepicž a tež hiſchcze dalſche tſi wośoby ſwěſczicž a wſcho hromadźe pjecž wośobow ßudej pſchepodacž. Paduſchi běchu kradnjene žito we wokolnych młynach pſchedawali.

S **Delnjeje Kiny.** (Stawniſke.) Narodźenja: 3. 5. Kurtej Alfredej Sſykorje, kowarjej w Delnjej Kinje, ßyn. — 8. 5. Gerhardej Erichej Zettwitzej, tyſcherjej w Jenkezach, dźowka. — Pſchipowědanja: 5. 5. Jan Auguſt Hobrak, rataŕ w Budeſtezach ſ Marju Marthu Fritſchez, hoſpodaŕſkej pomoznizu w Boſchezach. 7. 5. Korla Bjedrich Kaulfers, maſchinſki ſamkaŕ w Budyſchinje, ſ Luiſu Hanu Lowkez, domjazej pſchiſtajenej w Boſchezach, wjeßny dźěł Zyjezy. 15. 5. Richard Erich Umlauft, maſchinſki ſamkaŕ w Freitalu, ſ Martu Friedu Klauſez, fabrikſkej dźělaczeŕku we Wurizach. 22. 5. Hermann Jan Günther, maſchinſki ſamkaŕ w Jenkezach, ſ Hilžbjetu Emiliju Petrichez, pſchiſtajenej w Jenkezach. — Swěrowani: 8. 5. Jan Hermann Schmidt, awtowy wjednik w Budyſchinje, ſ Marthu Hanu Davidez, bjes powołanja w Hornjej Kinje. 15. 5. Bjedrich Korla Herrmann, rataŕ we Woſtrowzu, ſ Wally Edith Henczlez, domjazej hoſpoſu we Wownowje. 15. 5. Alfred Kurt Kruſch, ſkałaŕ we Wurizach, ſ Hanu Marju Domeliz, ſortěraŕku we Wurizach. 15. 5. Arnoſcht Bohuwěr Sſykora, pjekaŕſki pomoznik w Sſłonej Borſchczi, ſ Friedu Kſchižanez, pomoznizu w Jenkezach. — Wumrěli ßu: 14. 5. Korla Auguſt Skibik, wobkhodnik ſ mlokom we Wurizach, 55 lět ſtary. 25. 5. Marja Thereſija ſwud. Groſchina, bywſcha ſwud. Schlemerowa rodź. Rjenczez w Jenkezach, 67 lět ſtara. 25. 5. Jan Jurij Hermann Schkoda, bur w Boſchezach, 66 lět ſtary. 30. 5. Marja Martha Hilsbergowa rodź. Preußkerez, mandźelſka ſkalarja w Bórku, 36 lět ſtara.

S **Bukez.** 2700 ſchulſkich dźěczi ſ Döbelnſkeho ſchulſkeho wobwoda wopyta Bukezy. Krajny hamt ſa ſchulſke wulěty młodźiny je tež w tutym lěcze ſaßo jěſbu do Budyſchina a wott am do Bukez ſarjadował. Dźěczi, mjes nimi tež někotſi ſtarſchi, dojědźechu ſ wośebitymi czahami 15., 16. a 17. junija do Budyſchina, hdźež ßebi pod wuſtojnym wjednjſtwom měſto Budyſchin wobhladachu. Wot tam jědźechu ſ omnibußami do naſchich Bukez. Wot tud dowjedźechu ßo na hiſtoriſke bitwiſchczo, hdźež někotſi wuczerjo pſcheběh bitwy dźěczom wukožowachu. Po zyrkwi pſchewodźeſche dźěczi wośadny faraŕ a poda pſchi tym trěbne wukłady. Po woczeŕſtwjenju ßo dźěczi do Budyſchina wróczichu.

S **Bukez.** Wjednik tudyſcheje dobrowólneje wohnjoweje wobory Auguſt Kozor a jeho mandźelſka ßwjeczeſchtaj wczera ßwój ßlěborny kwaß. Na tutym dnju ßo jubilaromaj ſa wſchěch ſtron wjele ßbožopſcheczow wupraji. Knjes Kozor ſaſtawa tež hamt gmejnſkeho ſtarſcheho.

S **Budeſtez.** (Stawniſke.) Narodźiła je ßo: 9. 6. Korli Erichej Hommelej, rěſniſkemu miſchtrej w Mnichońzu-Czornych Noßlizach, dźowka. — Pſchipowědźili ßu ßo: 16. 6 Richard Fahland, ſamkaŕ a Hana Liſbjeta Räthigez, fabrikſka dźěłaczeŕka w Mniſchońzu-Hornjej Hórzy. — 16. 6. Pwoł Fryz Bombach, toczeŕ we Wulkich Debßezach a Johanna Margareta Helaßez, dźěłaczeŕka we Wuhanczizach.

S **Korſymja.** Njeßbože. W tutych dnjach ſta ßo w firmje Friefez bratrow njeßbože. Dźěłaczeŕ Hoffmann ſ Budeſtez, kotryž ßo ſ nakładowanjom na wós ſaběraſche, padźe ſ woſa a ßebi pſchi tym khětro hłowu roſbi. Bjeswědomeho dyrbjachu jeho do jeho bydlenja dowjeſcž.

Wuhlady ze zadźěwkami

6] (Pokraczowanje.)

Zyle njenadźizy nětkole Jórdanez Milka pſchi mni ſtejeſche. Wona bě ßo hižo ſaßo ſhrabała a ßo ßamo ſ wudoſpołnjenjom njedźelſkeje draſty rjana ſczinila, tak derje hacž bě to ſ khwatkom a dźiwajo na druhe wobſtejnoſcze ſnajmjeńſcha móžno było. Mje ſaßo na ławku ſczahnywſchi mje ſ dowěrliwym hłoßom pſcheproſchowaſche, ſo chzył tola radſcho na ſchalku kofeja a na plinzy do ſſtwy pſchińcž, hacž tu wonka žiwjenje na hraczki ſtajicž; a budźe něſto nuſne, ßo na ßo ſwuczicž, pſchetož ludźo ßu zyle dźiwi: tež w Selowje a w Raczkezach ßu ſ pokhromu natyknjene dwory na měſtnje wobhrodźili a njejßu žaneho człowjeka wjazy won abo nuts puſchczili. Tu na ławzy njemóža mi takrjez rukowacž, a to njeje tež bjes dźiwa, dokelž je dopokaſane, ſo je hižo jedyn nawoženja pokromu do Trohowa donjeßł. A po ſkótnym lěkarju to po rěczach w korczmje hižo zyła wjeß wě, ſo je wony rjeczas jenož wurěcž był a ſo ßym dla zyle druheje należnoſcze tu horje pſchiſchoł. —

Pſchi pośledních ßłowach lohki pośměwk na jeje hubje pſchińdźe, kotryž ßo po něczim zyłej ſchěrokoſczi huby ſdźěli. Hubnej kuczikaj ßo pomału, ale njeſadźerżomnje wróczo czehnjeſchtej; ſ napjatoſczu na wokomik czakach, hdyž tutej hacž k wuſchomaj dośahatej.

Bohužel dyrbjeſche ßo moja kedźbnoſcž do czaßa myliczž. Kamjeń nimale we wulkoſczi pjaſcze k naju nohoma padźe, a nimale runoczaßnje druhi zyle bliſko pſchi mni na ławku pſchilecža. Bur, kotryž bě je ſa płotom ſahrodki na naju mjetał, běſche hiſchcze ſ wjazy kamjenjemi podobneje wulkoſcze ſaſtarany. Wón mi zyle ſjawnje pſchiwoła, ſo móžu ßwoju luboſczińku ławku ßwojedła do kólnje abo hewak něhdźe donjeſcž; dozyła maju tu zuſych łażakow ... hacž do ſchije ßytych.

Milka mylerjej ſ krutym a ſazpicza połnym pohladnjenjom mytowaſche, na czož mje ſ wětſej wulkoſczu a pſchewažnoſczu ſa ruku wſawſchi runja dźěſczu do ſchkitazeho domu dowjedźe. Wokoło wutroby běſche mi, jako bych na lodowej ſchkruczje ſtał, bjes pomozy a bjes kóždeje wěſtoſcze, hacž a kak ſaßo k brjohej pſchińdu. —

Nutska w czmowej wokhěži moja pſchewodźeŕka nadobo poſaſta. Mjelczo, ale doraſnje moju ruku tłóczjiwſchi, měješche mi něſchto ſpodźiwneho a njewoczakowaneho ſdźělicž. „Chzu ßo czi nětkole wuſnacž, kaž je waſchnje a prawda“, mi wóna ſ roſbudźenym hłoßom pſchiſchepny. „Se ſprawnej wěſu człowjek ſtajnje najdale pſchińdźe. Mjenujzy, maſch-li někajki khutny wotpohlad, potom bychmoj ßo bórſy wuſnacž dyrbjałoj, dokelž nětkole na pośledńjej nitzy wiſa mjeje mnu a mjes wuſkom Hendrichom, kotryž hižo dwě lěcze pola naß dźěła a kotryž ma 3400 hriwnow na dani; ßym knižku ßama widźała. Dyrbjich ßebi potajkim pſchedſtajecž, ſo ßym ſ Hendrichom bohužel tak rjez — ně, ßlubjena njemóže człowjek to mjenowacž, to by było ßměſchne, tutón wuraß trjebacž. Potajkim, Hendrich ßo mje wſchědnje trójzy praſcha, hacž njecham ßo ſ jeho žonu ſtacž, a njedźelu wón to hiſchcze ſ wośebitej ßwjatocznoſczu wopſpetuje. Stajnje ßo k tomu ßměju a niczo njepraju, a to wón potom ſa „haj“ wobhladuje. Hacž to něſto „haj“ wośnamjenja, to tebi pſchewoſtajam. Ja jeho njerodźu, a na moju czeſcž njeje ßo tež hiſchcze ženje něſchto ſtało! Tak, něſto wěſch, na czimž ßy, a ſo człowjek něſto jónu tſi žně dołho njmóže czakacž, prjedy hacž ßebi tajku wěz roſmyßli.“

Tſi mjeńſchiny poſdźiſcho, wot ſſoch hołzow mojeje njedobrowólneje wólby najpſcheczelniſcho pośłužowany, ßo pocziwſchi ſa blidom ßedźach, ßrěbach ſe ßměſchnje mólicžkeje ßlěbroweje łžiczki horzy kofej a kußach hiſchcze czopłe pkinzy. Milka bě ßo mi napſcheczjiwo poßydnyła a tamnej ßotſje po wěſtym porjedźe k mojej prawizy a k lěwizy na ſchěrokej ławzy ßedźeſchtej. Tež wonej běſchtej po ſdaczu njeſwjeßelazu powěſcž wo pokhromje nimale doſpołnje pſchewinyłej; běſchtej dobreje myßle, a na jeju lizatymaj mjeswoczomaj móžach wěſtu njekepu pſchikhilnoſcž czitacž, kaž wonaj pſchi kofeju ßo tež pſchezo bliže ke mni ßydaſchtej.

Bjeßadu Milka nimale ßama nawjedowaſche a wobſtara. Rěczeſche ßo wěſo nimale bjes wuwſacža wo pokhromje a wo jeje natykliwoſczi, kotraž wyſchnoſcze něſto pſchezo ke kruczjiſchemu ſakroczenju nuſowaſche. Potom jaßo ßo Milka dźiwaſche, kak ſpodźiwny a ßbožowny pſchipad je naß tu tola nětkole hromadźe dowjedł. Wona na wſchelakich pſchipadach dopokaſa, kak móže na poſdaczne njeßbože bórſy wulke ßbože ßlědowacž, a ſo ßu ludźo, kotſiž ßo hižo po krótkim wopyczje doroſumja, mjes tym ſo ßo druzy hakle po dołhim ſhromadnym žiwjenju na ßo ſwucža.

Mojej bližſchej blidnej ßußodźy ßo na roſmołwje jenož ßmějo wobdźěleſchtej. Sſměješchtej ßo, hdyž mi ſchalku naliwaſchtej, pſchi czimž jena ſ praweje ſtrony mloko, druha ſ lěweje ſtrony kofej pſchiliwaſche. Pſchi tym dyrbjach ſtajnje ramjeni hromadźe ſczahnycž, ſo njebyſchtej mje ſatóczjiłej. Sſměješchtej ßo, hdyž mi Milka dalſchi pkinz do ruki ſtłóczji; ſaßmjaſchtej ßo ſtajnje a ſ najwjetſchej wěſtoſczju potom, hdyž pſchi bjeßadźe někajka njelubośna pſcheſtawka ſaſtupi, ſchto ßo pſchi naſchej „ſajimawej“ bjeßadźe wěſo wjazy hacž huſto ſta. Zyle bludnje pak ßo potom wośchczeraſchtej, hdyž ßo mi w ßwojim ſadwělowanju někajki žort poradźi. Dźerżeſchtej ßebi potom ſ woběmaj rukomaj hubu a lehnyſchtej ßo ſ hornim czěłom mohł rjez na blido, ſchtož mje ſtajnje ſ wětſej bojoſczu napjelni. Pſchetož czeŕkej, žołto a módro ßmużkatej hipjelkaj, kotrajž runja ßotſje noſcheſchtej, běſchtej ßej bjes dwěla ſa czaß ſhotowicž dalej, jako njemóžeſche ßej człowjek na poſdźiſche ſbožowne wuwicze jeju czěła hiſchcze myßlicž. Něſto pak puchotnej czěle hipjelkaj tak ſpinaſchtej, ſo dyrbjach ßo ſtajnje bojecž, wonej mohłej ßo puknycž a ja mohł takle do najſpodźiwniſchich wuſkoſczow pſchińcž.

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

S Hašlowa. Naschi hólzy sebi pomhacz wědźa. W tych dnjach wobšuny so pjecźlětny Handrikez Pawoł z pobrjóžneje murje do Czornizy a padźe do hłubokeje wody. Pschipadnje nimo dužy dźewjecźlětny Benno Knebel z Hulschez widźesche, kak so mały Handrikez Pawoł wody wunóri. Pschimny so spěschnje pobrjožneho wobtojenja a posticzi tepjazemu swoju prawu nohu. Tutón je nohi pschimny a so potom sbožownje na brjóh wućahny.

Z Cornec. Wčera bu daloko a šěroko znaty kubleř Michał Rjenč na wosadnym kěrchowje k poslednjemu wotpočinkej pokhowany. Zasakła khorosć putaše jeho dołhi čas ke khorołožu, hač ji hewak čiły muž podleža. Mnozy žarowacy z blizka a z daloka a ze wšěch worštow wobydlerstwa běchu přikhwatali, zo bychu lubemu zamrětemu, kiž je jenož lubosć sył a też žnjał, poslednju česć wopokazali. Zdobom chcychu swědkojo być pozběhaceje rozžohnowanskeje hodźiny, kiž wobswědčeše, kak česćeny a woblubowany drohi zemrěty bě. Swjatočny pohrjebny kondukt nawjedowaše farař Delan, k tomu assistowachu arcyměšnik Žur a farař Wjenka, też farař dr. Jakubaš z Drježdźan, kiž přihotowace swjatočnosće na jubilej zastara, a kapłan Šołta z Ralbic so na nim wobdźěleštaj. Wojerske towarstwo za Baćoń a wokolinu přewodźeše swěrneho towarša z khorhoju a nawjednik, bur Cyž ze Stróžišća, wěnowaše jemu dźakne słowa, sławješe zemrěteho jako towarša, susoda, přećela, swěrneho staćana a přikładomneho křesćana. Třělny wotdźěl towarstwa wutřěli třikróćnu salvu nad rowom dokelž běše wobdźělnik swětoweje wójny. Wo jeho čestnych zastojnstwach hižo pisachmy. Nětko wotpočuje w njeposrědnej blizkosći swojeju staršeju, swojeje mandźelskeje a swojeho bratra. Njech wotpočuje w měrje! — Baćonski kěrchow móže druhim kěrchowam w serbskej Łužicy z přikładom być. Nimale wšitke napisma na rownych pomnikach a křižach su serbske. To je zwjeselace a spokojace.

Z Pančic. Lubowarjam orchestralneje hudźby poskići so přichodnu póndźelu — Jansku kermušu — musikalne wokřewjenje w žurli tudomneho hosćenca. W Kamjenskej a klóštrskej wokolinje znata kapała Drježdźanskej škitanskeje policije wuhotuje we wobłuku spomožerskeho skutka ‚Mać a dźěćo" koncertny wječor, na kotryž su wšitcy lubje witani. Zarjadnistwo NSV kaž też wuměłcy wočakuja połnu žurlu, scyła hdyž je zastupny pjenjez khětro nizki, jenož 50 pj. Też lohke nóžki na swoje přińdu, hdyž so tola koncertej wjesela rejka přizamknje. Započatk je na ½8 hodźin postajeny.

S Klětneho. Dołhowoczakowany deschcz wutoru a srjedu je wuschuschenym polam a łukam wulke wocźerstwjenje pschinjesł, tak so maja wobydlerjo sašo nowu nadźiju.

S Rychwałda. Hermank. Sańdźenu srjedu wotmě so tu hermank, kotryž bě s wobkhodnikami derje wopytany. Kupzow wschak njebě wjele, na czimž bě bjes dwěla deschczojte wjedro wina. Skotu bě so wjele pschihnało, tola też tu wobkhody njeběchu pschejara swjeźełaze.

S Wojerez. (Zyrkwinske.) Rano w 7 hodź. spowědź, dop. w 9 hodź. hłowna Boža słužba, ½11 hodź. serbska hłowna Boža słužba (farař dr. Unger), pschip. w 12 hodź. serbske kschczenja, pop. w 2 hodź. němske kschczenja, pop. w 4 hodź. pobožnoscź w Bethesda a w 5 hodź. pobožnoscź we wokrjesnej khorowni.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S Wulkeho Hartmannsdorfa. W parnej zyhelni we Zugu dźěłaczeř Fritz Lang s prawej nohu mjes dwaj kuluchaj pschińdźe. Hakle po ¾hodźinskim prózowanju móžachu wobžarujomneho, kotremuž bě so prawa noha rosttłóczyła a noha hacž do kulki stamała, wuswobodźicź. W khorowni so wbohemu noha wotewza.

Se Stołpna. Namakanje czěła pschi milinowym sczězoru. Pola Seeliastadta namakachu pschi milinowym sczězoru hižo khětro skkate mužske czěło. Kaž so swěsczi, jedna so wo hižo 6 njedźel dołho shubjeneho wobydlerja s Wulkeho Röhrsdorfa, kotryž bě po sczězoru horje sałěsł a s dótknjenjom powoda sebi žiwjenje wsak.

S Kralowskeho Haja pola Zhorjelza. Pschi wotkładowanju syna snjesbožiła. Wutoru rano wokoło 7 hodź. pschi wotkładowanju syna holza psches wuhladko padźe, pschi czimž sebi pónoj stama a koleno rozbi. Dyrbjachu ju do Zhorjelskeje khorownje dowjescź.

S Lipska. B'ysk do pólneje bróžnje dyrił. Pschi njewjedrje kotrež Lipsczansku wokolinu njedawno potrjechi, dyri błysk do pólneje bróžnje ryczeřkubła w Dewizach pola Tauchi a sapali ju. Jenož něschto mało ratakskeho grata móžesche so s bróžnje wuczahnycź. Woheń pscheskocźi też na słomjanu kajmu a ju sniczi. Wscho hromadźe spali so 2000 zentnari słomy.

Prjedawši francowski statny president Doumergue wumrěł

Prjedawschi president franzowskeje republiki Gaston Doumergue je pjatk rano we Aigues-Vives (w Gardskim departemencźe), hdźež běsche so 1. augusta 1863 narodźił, wumrěł.

S Gastonom Doumergueom shubi Franzowska jenu najsnacźiščich politiskich mužow. Wón je so wot 40 lět bjes pschestacźa na sjawnym žiwjenju stata wobdźělił, a hischcźe we wyšokej starobje so powoła, so by na czole „knježeřstwa nazionalneho sjednoczenja" wažnu rólu hrał. Tuto knježeřstwo wutwori so po njeměrach měsacza februara 1934. Doumergue běsche wot 1924 hacź 1931 president franzowskeje republiki.

„Hrabja Zeppelin" w Frankfurcźe.

Powětron „Hrabja Zeppelin" je so pjatk s Friedrichshafena do Frankfurta n. M. pschewjesł. Powětron leczesche pod nawjedowanjom kapitana Wittemanna. Swoprědka powětron na powětronischczu Rhein-Main w 1. powětronowej kólni wostanje. Tuta kólnja so hacź na dalsche sa wobhladanje sawrěje. Posdźischo budźe so powětron sašo směcź wobhladowacź.

Hdyž je Wam hubjenje a pschi bolosczach

na wšelake wašnje je Klosterfrau-Melissengeist přez 100 lět wupruhowany a so jako dobry wopokazał. Tak piše 5. 10. 34 Eugenija Roggendorfowa, hospoza (prjedy wothladařka khorych) w Ahremje pola Lechenicha:

„Wo khmanosći Wašeho česćeneho Melissengeista Wam rozprawieć, čini mi wjesele. Móžu to z najlěpšim swědomjom a přeswědčenjom činić.

Z dobrej wolu khoreho je wukónc khorosće zbožowny, hdyž porjadnje a po potrjebje Klosterfrau-Melissengeist so bjerje. Nałožuju při tom dopłu a zymnu włóžnotu, po tym kak so zymića abo staw khoreho jewi. Zo Klosterfrau-Melissengeist derje pomha, mějach před lětami składnosć wupruhować, hdyž běše mi hubjenje.

Hdźežkuli Waš Melissengeist trebach abo poručach, je pomhał, zdźěła też při ćežkich khorosćach.

Skutkownosć lěkowaceho čaja so powyši a krizy so pomjeńša, hdyž so čmej kóždy raz dźěl Klosterfrau-Melissengeista přiměša. Słabe nohi z poł dźěłom Klosterfrau-Melissengeist a Arnika-Tinkturu měšany namazać, posylni jara. Też bolosće po wjele běhanju pohibowanych stawow so z namazanjom bórzy pominu.

Hižo dla škodowanja wutroby při kóždej khorosći niesměł Klosterfrau-Melissengeist w žanej jstwi zkhorjenych pobrachować."

Z čeho wujasni so tuta dobra skutkownosć Klosterfrau-Melissengeista? ...o čisty destilat lěkowańskich zelow, kiž nima pódlanskich sćěhwkow, a też nic tajke po wužiću, ...tkuje Klosterfrau-Melissengeist přihódnje na zakładne funkcije čłowskeho ćěła, kaž přetłaće, na ...wy a wutrobu, a jewi swoju wustrowjacu zamožnosć, jako woprawdźe dobry domjacy srědk.

Žadajće połaikim pola swojeho haptykarja Klosterfrau-Melissengeist w módrej originalnej zawalcy z třomi mniškami. Bleša płaći 95 pj, 1,75 a 2,95 hr. — Prošu, wutřihajće sebi tutón recept,

Turkowskoćeřwjene

wupjerki

w kajkosći najpřetrjechomne,
we wšěch płaćiznach dostanjeće pola firmy

A. Bokelmann Nachf.

měj. Curt Müller, w Budyšinje, Serbske hrjeble

Kedźbu! Prošu wobhladajće sebi moju wulku

přehladku Sachs-motorskich kolesow

a jězdnych kolesow, šij. mašinow
w deln. rumach na Hornčersk. h. 10

Kolesowy dom Fuhrmann

Telefon 3004

Přeni Budyski
ustaw za kupanie črjewow
System Gymnacolon
Alice Freund, Budyšin
Dróha SA 26, pěi zemi, róžk Jurjowskeje dróhi
Wšědnje wot 10—12 hodź a wot 4—6 hodź wotewrjene

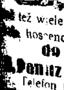

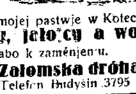

Mam wot njedźele, 20. t. m., w hotelu „Ke Krónje" w Budyšinje transport rańšo-prusk. **koni** a připušćenych **kobłow** też wjele **koni do dźěła** a na mojej pastwje w Kotecach hosćenca Zinskretschama **kruwy, jałojcy a woły do ćehnjenja** na předań abo k zaměnjenju.

Donitz w Rychbachu H.-Ł., Załomska dróha 3
Telefon Rychbach 351 Telefon Budyšin 3795

Makulaturu

wotedawa běžnje w małym a wulkim
Wudawarnja Serbskich Nowin

So přistaja

Něhdźe 14 15lětna

słužobn. holca

přistaji so k 1. julijej 1937 do privatneje domjacnosće blizko Budyšina.

Spušćomnu

HOLCU

pyta Helm we Wuricach

Na předań

Khěža

z lěžownosću

ze swobodnym wobydlenjom, napłaćenje 4000 hr., je dla rjadowanja herbstwa na předań.

Poskićenja pod „F 4" na wudawarnju „Serb. Nowin".

Jara dobre

jědźne běrny

ma na předań.

Pětr Pětaš we Workleach

Stare złoto a stare slěbro
wšelo družiny, też stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy
Guido Reiche na Hłownym torhošću 2
złote a slěborne twory
Dowolnosć čo. II/4969

Auto-Licht- reparatury
kóždeho systema wuwjedźe
Engelbert **Ottiger**
w Budyšinje na Lubijskej dr. 27. Telef. 2751
DKW-elektr. słužba
Norris-słužba, U-H a Fenag. Twar akumulatorow a fabr. skład

Jězdne koła po wšěch płaćiznach a za kóždu móšnju
pola **Kołoweho Warnecke**
w Budyšinje, Nowosalcska dr. 24

Wjacy wysokosućelnych

kruwow

(też z ćelatami) a dwě sućelnej

jałojcy

su přez mje na předań dla spušćenja wotnajatych polow

D. Jakubasch w Dalicach čisło 5

Dźensa sobotu 19. t. m. dojědźe wulki transport rańšopruskich tjanych wysokosućelnych

kruwow a jałojcow

a změju tute wot póndźele tuzjo na předań abo k zaměnjenju.

Stajnje mam **byhaki, woły do ćehnjenja a do pastw. knihi zapisanych bykow** w swojich hródźach na předań.

Běžny skót přijimam do płaćenja.

G. Greibig w Supowje
Telefon Kumwald 295

Runklicowe sadźenki
su darmo dostać
w Kumšicach čisło 8

Kupić pyta

Mały pos so hnydom kupić pyta. Poskić. z płać. pod F 3 na Serb. Now.

BMW-motorske koło
typy R 20, 200 ccm,
725,— hr.

Generalny zastupiř
CARL GAST
na Drjewowych wikach 27

Wóskowany płat
we wšěch šěrach — wulki wubjerk
Kurt Erler, na Zitnych wikach 28

Kupjel Marijna Studnja
podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam. Zdobom je witane wulětnišćo

Kóždy štwórtk wot 8 hodźin
a kóždu njedźelu wot 4 hodźin

Naturpark koncert a reje

Kapała Hohlfeld - Wursche - Marotti

Herbska grychta w Njebjelčicach

Njedźelu, 20. junija 1937, wulki swjedźeń w žurli pod hesłom

„Alt-Heidelberg"

Na wjesełe zasowidźenje přiwitnje, reji a radosći w hrodowych rozpadańkach při brjohach Neckara přeprošuje

Maks Rychtař

Započatk w 6 hodźinach

Hosćenc w Pančicach

Jutře njedźelu

k Janskej kermuši

poručam swoje přijomne městnosće kaž też wšě dobre jědźe a piće. Popołdnju wot 4 hodź.

wulke kermušne reje

(wojeřska hudźba)

Přećelnje přeprošujetaj

Jakub Měřćink a mandźelska.

NB. Póndźelu wječor wot ½8 hodź.

koncert

(hudźi policajska kapała z Drježdźan.)

Žarowańske khartki a listy
serbske a němske, podawa spěšnje
knihićišćeřnja dra. Jana Cyža
w Budyšinje w Serbskim Domje

KAMJENC

Jězdne koła / šijace mašiny
centrifugi / pisańske mašiny
Wuporjedźeřnja
PAUL GRAFE w Kamjencu
Talstrasse 7 — Blizko kat. cyrkwje

„BLITZ" jězdne rjady
kiž maja płaćiwosć wot 22. meje 1937 z wosebitej knižku za jězbu autobusow
90 pjenježkow
Serbska knihařnja w Budyšinje

Po wjacylětnym kliniskim wukubłanju zasydlich so W KAMJENCU na Hindenburgskej drózy 5 jako

praktiski lěkař a porodny pomocnik

15. junija započach swoje rěčne hodźiny a to wšědnje wot 8—10 hodź. a wot 17—19 hodź. nimo srjedy a soboty popołdn. — Wšěm pokładnjam připušćeny

Dr. med. B. Blau. Telefon 814

Budyske wulke měšćanske tŕělenje 1937

je wot soboty 19. junija hač do njedźele 27. junija

Serbja wopytajće tute swjedźeńske městnosće, dokelž wone wšěch Serbow přećelnje přeprošeja.

Na Třělniku

poruća

Lehmannec kofejownia

swój rjany kofejowy swjedźeński stan ze zahrodu k přijomnemu přebytkej. Najlěpše konditorske twory - Lód Lodowe připitki - Budyske Pilsenske Mnich. Löwenbräu - Wšědnje koncert

Stan třělcow

(Schützenzelt)

Wopytajće »stan třělcow«, tam dostanjeće **čerstwe słódne piwa.**

K tomu hudźi wjeseła hudźba Fidelio.

Přećelnje přeprošuje

Willy Linder

mějićel hotela »Běły Kóń« w Budyšinje.

K Budyskemu třělenju witamy wšěch Serbow najwutrobniše do khłódneho stana

Alt-Heidelberg

H. Ganner a mandźelska

Wulke měšćanske tŕělenje 1937

Swjedźeński porjad:

Sobotu, 19 junija: pop. w 5 hodź. wotewrjenje wšěch wobkhodow.

Njedźelu, 20. junija: rano budźenje.
Pop. w 3 hodź. **paradny wućah** wšěch třělcowskich korporacijow a přećelow třělcowstwa.

Póndźelu, 21. junija: třělenje na 1. kralowsku tarču

Wutoru, 22. junija: pokračowanje třělenja.
Pop. wot 5—7 hodź. **wulki SA-koncert** pod wosobinskim wjednistwom wjednika hudźbneho ćaha knjeza Dünnebiera.

Srjedu, 23. junija: **Paradny wućah** jenotliwje zdrasćeneho třělneho korpsa, **koncert kapały třělcow** a třělenje na 2. kralowsku tarču. — Wječor:

Wulki brilantny wohnjostroj

„Budyšin pod hrimanjom kanonow".

Stwórtk, 24. junija: Třělenje na 2. kralowsku tarču.
Wot 17—19 hodźin:

Wulki wotcrski KONCERT

cyłeje kapały pěšeho połka 52 pod wosobinskim wjednistwom knjeza wyššeho hudźbneho mištra Korfina.

Pjatk, 25. junija: Třělenje na 3. kralowsku tarču (z njepodpjeranymaj rukomaj)

Sobotu, 26. junija: Wustawne třělenje tŕoch kralow.

Njedźelu, 27. junija: w 15 hodźinach **Paradny wućah** nowych dosłojnikow a wšěch třělcowych korporacijow a přećelow třělcowstwa.

W Budyšinje, 15. junija 1937.

Předsydstwo měšćanskich třělcow

Wšěch naju přećelow a znatych

přeprošujemoj k wopytej naju stana na „Třělniku"

Wilhelm Meurich a mandźelska

Stan w „dźiwim rózku" :: Měšćanski lohal „K staremu čase"

Stan „k Różowej zahrodźe"

mějićel Arnošt Lowka :: Carolowa zahroda w Budyšinje

poruča so k přećelnemu přebywanju při derje wothladanych připitkach a wjesełej hudźbje

Pola

Augusta Wawriga w „Dźiw. rózku"

dostanjeće te dobre **Drježdźanske Waldschlößchen-piwo**

Rěču serbscy!

Na Třělniku

wot **19.** hač do **27. junija 1937** přinjese

swoju najnowšu wósomku

8-železnicu

a woblujene **awtokoteryl**

Hornjobayerski piwowy stan

(Oberbayrisches Bierzelt)

ze swojim wosebje kajkostnym piwom **„Weihenstephan"**

Bayerske narodne drasty a swjedźeńska kopała třělcow M. Riedel z Regensburga

čopła a zymna kucheń

Přećelnje přeprošujetaj **A. Müller a mandźelska w Gera** (Humboldtklause)

Pije limonadu wot firmy Karl Grosche & Sohn

Piće Na-Win-Ta blidnu wodu

Prěni raz na „Třělniku"

železnica duchow

Najwjetše ludowe wjesele na městnje

Te wulke překwapjenje přemiet (lopink) w awće

To njejsće hišće ženje na Budyskim „Třělniku" widźeli

Wjesełe žiwjenje

z *Lissa Kassner*

we winowej jstwi

Knjebjesam

„Njebjesa" su kupička zady stana třělcowstwa.

Tam korčmari mějićel hosćenca

Deutsches Reich

E. Pankin.

Tuni lěčny stupjeń

za muža
za žonu
za dźěćo

kupujeće přeco pola

Bata A. G.

w Budyšinje na Bohatej hasy 16

Pije selters wot firmy Karl Grosche & Sohn

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Fritz Nerger
Budyšin — Nowosolcska dróha čo. 40. Telefon 2537

Hdźe?

dadźe swoje **filmy, platy** atd. ruče płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje Hošic hasa 21 Telefon 2134

Po zawrjenju klamach tykće swoje fotowěcy prošu do kašća při mojich klamach **ZEISS-TESSAR**

Lohke, rjane

lěčne drasty a bluzy

we wulkim wubjerku, tunjo, też za dźěći

Hartmann

w firmje W. Häcker, na Žitnej hasy 7 a 10

hładku ržanu słomu

jenož Ia kajkosće kupuje běžnje

A. Hepper, na Sukelskej hasy 42 -- Telefon 3258

Ze swj. sakramentami derje wobstarana wumrě njenadźicy naša luba mać, přichodna mać, wowka, sotra a ćeta

Marja Rězakowa

rodź. Gudźic

w starobje 72 lět.

W Budyšinje, Pozdezach a Worklecach, 18. junija 1937.

We hłubokej zrudobje

dr. Rězak a mandźelska
bur Smoła a mandźelska rodź. Rězakec
šulski wjednik Šołta a mandźelska rodź. Rězakec
bur Salowsky a mandźelska rodź. Rězakec
Tonija Rězakec

w mjenje wšěch zawostajenych.

Requiem budźe póndźelu rano w 7 hodź. w serbskej cyrkwi; pohrjeb póndźelu popołdnju 1/2 3 na Mikławšku.

Přiłoha k čisłu 140

SERBSKE NOWINY

Sobotu 19. junija 1937

Swjatok zwoni . . .

Sswjatok ſwoni. Bože ßłóncžko pyta ßwój domcžk a łoſcht ſ poßlednymi pruhami pſchirodu a człowjeſke ſaßydlenja. Ratar krocži ſ pola domoj, we wóczku ma hiſchcže cžichi poßměwk ſboža, ſo je Boža ruka hacž dotal jeho dźěło žohnowała a w myßli hraje jemu hižo wobras jutſiſcheho dźěła. Spěſchniſcho wuſtupuje ſe ßwojimi pomoznikami, pomoznizami, ſe ßwojimi dźěcžimi, ßo bližo k ródnej wjeſzy, pſchetož hoſpoſa cžaka ſ wjecžerju a potom chze wona po dokonjanych hródžnych a kuchinſkich dźěłach tež hodžinku wotpocžinka, ßwjatoka měcž. A ſ Božeho domu pſchebiwa ſwón k wjecžornemu pacžerjej a wſchitzy womjelknu, pobožna modlitwa ſtupa ſ hłubin duſche. Wocžichła je Boža pſchiroda, wſchitko pyta ßwój domcžk, měr a pokoj.

Tež wrota twornjow ßo wotewrjeja, ßyły luda waleja ßo ſ nich do cžicheho wjecžora, ſa nich kiwa ßwoboda a wjecžork ſpokojnoſcže. Pſchedawar, wobkhodnik, ſaſtojnik, rjemjeßlnik, wſchitzy ßo raduja ßwjatoka. Sswětleſchka w domach ßo ſapłomjenja, mjetaju ßwoje pruhi do cžmnuſchkeho wjecžorka, ale ach kak ßłabe ßu pornjo Božemu ßłóncžkej. A wó jſtwje ßu wſchitzy ſbožowni, ſa kotrychž Boži ßwjatok pſchikhadžeſche, nan a macž, ßyn a džowka, dźěcžatka, dźěd a wowka, wſchitzy, kiž k domjaznoſcži ßłuſcheja, ßu ßo do měrneho pokoja podali a mnoho, k cžemuž njebě wo dnjo cžaßa, ßo roſpomina, a cžiſchcžane rjadki w nowinje rěcža wo podeńdženjach dnja a pſchichoda. Haj, tajki ßwjatok je tola po dnjowym dźěle najſbožowniſcha hodžinka a tohodla nałožmy tute tak porědke hodžinki prawje w duſchownym pokoju a měrje ſa wſchěch ßobucžłowjekow, ſ kotrymiž ßmy žiwi — pſchetož ras pſchińdže tola wulki wěcžny ßwjatok, do kotrehož pſchibiwanja wopuſchcžimy ßamolutzy wſchitkich, kiž mějachmy pſchi wjecžornym ßwjatoku ach tak pſ[illegible] wſcho rad . . .

Hdyž je Pětr sam doma

(Wobras ſe wßy.)

Ssedźi pſched něſcžu a ſadźěła wohen, hdyž po kemſchach ſwonja. Ssam bě na rańſchich pobyk. Nadobo ßo na něſchto hněwa a njewě na cžo. Je mjenujzy dźenßa ßłomjany wudowz. Žony je wßy a ſ wokoliny ßu ßej do horow wujěli a jeho ſtara ßobu. Nó, njech je. Nima dźěn hewak ſa zyliczke lěto nicžo. Wcžera je jemu ßwinjazu pjecžeń pſchihotowała, tež rjewjenjowy (rhabarberowy) kompot. Ně, na to ßo njehněwa. Jedyn dźeń hižo póńdže. Chze ßo jemu ßmjecž, ſo njemohł muž někotre hodžinki bjeſ žony wunćž a ßej pomhacž wědžecž. Jenož jeho wjedrowizy mjerſa, ſo njeje ßam ßobu jěł ſa tak tuni pjenjeſ, hdyž bě tola hacž do wcžerawſcheho wjecžora hiſchcže jene měſtno próſdne.

Nó, ſchto dha dźenßa wſchitko wohladaja a nawědźa tam horjeka! Spodžiwnje wſchak je na ßwěcže ſarjadowane, to je woprawdže wěrno. Taikele rjane krajiny a runje tu w khudej holi dyrbiſch ßwoje zyłe žiwjenje pſchecžinicž. Tak by tola ſnajmjeńſcha na jedyn dźeń ſ tuteje pěſkojcžneje runiny ßo ſdalił. Ale nó, nimo je nimo, dha człowjeka jutſje žana noha a koſcže njeboła. A hdyž ſměje tón kuſk wobjeda dele, woſmje ßej ſawk a ßo rjenje pod kruſcheń lehnje a ßmorcžecž chze te zyłe lube popołdnje.

Ale k tomu njedóńdže. Hdyž runje wěko ſ běrnjažeho hornza woſmje a ſ nožom do běrnow kole, hacž ßu doſcž ſwarjene, ſaklepa ßo wo durje a nadobo ſteji wožebny knjeſ we wudwjernjach. A hdyž k wězy pſchińdže, woprawdže, dha je wam to kruch dalokeho wuja, mjenujzy Božidar, tón knjeſ pſchedſtejicžeŕ běrowa ſ Drježdźan. Wot pjatnacže lět ßem je ſaßo na někotre njedźele we ßwojej domiſnje a tuž chze pſchileżnje zyłe bliſke a daloke pſchecželſtwo wopytacž. A dźenßa je k ßwojemu wjeßelu tamne ſchěſcždžeßacž kilometrow na koleßu pſchijěł a chze jeho ßobu wopytacž.

To je wſcheje cžeſcže hódne, hdyž ßo tajki wožebny knjeſ ßwojeho pſchecželſtwa njehańbuje a kóždeho ſe ßwojim wopytom pocžeſcži. Ale wulicžene runje dźenßa tajki wopyty! Nó, to nicžo dale njebudźe, dyrbi ſ tym kuſkom wobjedom ſa lubo wſacž a byrnjež ßo Pětr hłupiſcho tutomu dźěku ſtajił.

Sso wě, woſmje ſa lubo. Mój jejdyrko ně, to tola tak ſlě njeje.

Nicžo njewadźi, tola troſchku mjerſaze ſa Pětra pjecža je, hdyž róžk blida w pónoji pjecžeń roſkraje a chze jemu na taleŕ położicž a padnje jemu kruch ſ widlicžkow na blidowy rub. A potom ſ tymi běrnami. Někto widźi, ſo njeje wſchitke docžiſta woběliš.

„Njewſmi jeno ſa ſło", njemóže ßo ſdžeržecž a ßo pſchitym poßměwknje, „jako muž ßy troſchku njekepy we tajkich wězach a njeje wſchitko akurat. Scžiń jenož precž, jeli hiſchcže kuſk běliſny na nich wiža."

Bohudźak, ſo je ſnajmjeńſcha doſcž nawarił, ſo ßo hoſcžej njeby ſdało, ſo njedoßaha.

A kak dha by popołdnju najkhmańſcho ſcžinił. Hacž by ſ nim hnydom do korcžmy ſchoł abo něſchto bleſchkow do domu pſchinjeſcž dał a ßydnjetaj ßo rjenje na ſahrodu do khłódka wulkeje kruſchwiny.

Ale ně, Božidar roſběhuje ßo radſcho po Božej ſtwórbje, jemu je lubſcho, ſo ßo troſchku pſchekhodźitaj. To je rjenje a ßo wuwjeſcž hodźi. Ale hlejcže, to je piecža ſaßo ta hłupa wězka ſa Pětra. Haj, bychu-li tu wulke wulětniſchcža byłe a mohł rjez, něſchto póńdźemoj tu abo tam, to budźe cže ſajimowacž, tam je krańnje. Na to žanych myßlow njeje w ſanjeßenej holi.

Ach, njemóže dowuprajicž, kak ßo hańbuje ßwojeje khuduſchkeje domiſny. hdyž po wßy dźetaj do lěßa won. Runje dźenßa dyrbi ſtara Kalcžzyna ßwoje maſane koſy na Wicžaſez brjóžku paſcž, a runje dźenßa ßłóncžko pali a ßmali, horzota dych ſalěhuje a zyła ſtwórba ſa wocžerſtwjenjom žedźi.

Ale naſchemu Božidarej ſda ßo wſcho prawje bycž a jemu ßo lubi. Wjeßeli ßo kaž młody bróſch a njewopſchimnje, ſo Pětr mohł rjez ßebi nicžo njewaži a njecžeſcži. Hdyž je tola jeho domiſna, kotrejž dyrbjał ßo ſ cžěłom a duſchu ſapißacž.

Je wſchak tež. Jenož to tak horjeka njepłuwa, ale tcži hłuboko we wutrobje, tak hłuboko, ſo ſwjetſcha wjazy njeſacžuwa, dokelž ßo ſa njeho ßamo roſumi. Huſto wſchak ßo w tym njewuda, druhdy tola.

Schto dha ßej myßlicže, kak naſch Pětr pocžina roſtawacž tu pódla běroweho pſchedſtejicžerja. Kak hordy je nadobo na ßwój khójnowy lěß! Kóždeho ptacžka a kóždy keraſchk ſnaje po mjenje, a to hiſchcže ßerbſki, na cžimž ßo wulkoměſchcžan raduje, hdyž ßwoju macžeŕnu rěcž hiſchcže poſabył njeje. Snaje kóždy pucžik, kóždu ſchcžežku — wſ[illegible] ßu jemu ſtari ſnacži. Wo lěßnych žonach a drjewarjach jemu nadrobnje powěda, kak ßo wſchitko cžini. A tamle w dołhich khójnach je pſchezo wjele hribow. Tu ßu wſchelake ſela pſchecžiwo khoroſcžam, wě jich mjena a wužitk. Jenož tu roſtu. Najſtarſchu khójnu w lěßu w zyłym reěrje wopytataj, tež młodźinu, hdźež lute małe ſchmrěcžki ſteja. Runje tu póda ßo derje ſa nje hodźi. Do mrowjazeje hromady kuſk poſchkarataj a pſchihladujetaj pilnemu a njewuſtawazemu dźěłu. Woßrjedź lěßa ſtorcžitej na praſtary kamjeńtny kſchiž, wo nim wě wjele powědacž. Tu je khójza, po kotrejž je błyſk ſjěł. Keraſchki holanſkich jahodow roſpominataj a woſmjetaj lěßny pěſk do horſchcže. A potom tamle pſchi pſches pola je hiſchcže wjele wožebitoſcžow. Dokelž ßo Božidar ſa wſcho ſajimuje a wjeßele wuſnaje, kak rjenje tu je — wſchudže po ßwojim waſchnju — hacž tam w horinach ſ lěpſchej pódu, runje tohodla wußypuje někto Pětr ßwoju wutrobu a pocžina hordy bycž na ßwoju holanſku wjeſku, na jeje lěßy a pola.

Po ßwacžinje je luby wopyt ſaßo wotjěł, a Pětr ßydny ßo k ſtudni — myßli a ßoni. Ach, nicžo njewadźi, ſo njeje ßobu do hór ſchoł. Je dźěn tež ßwój wulět měł. Po dołhim cžaßu je ſaßo ras dopóſnak, kak derje ßo tu žiwi, kak rjenje wſchitko je w ßerbſkej domiſnje.

Wojowanje přećiwo spinalnemu wokromjenju dźěći

Licžba khorobnych padow ſpinalneho wokromjenja dźěcži w Němſkej je po dotalnych ſeſtajenjach w lěcže 1936 2256 wucžiniła. Jako jenicžki ſkutkniwy ßrědk pſchecžiwo wokromejnju je ßo wužicže krejneho ſera tych wožobow wupokaſał, kotſiž ßu tutu khoroſcž pſchětrali. Po dotalnych naſhonjenjach wuſtupuje ſpinalne wokromjenje dźěcži wot měßaza julija we powjetſchenej měrje.

We wojowanju pſchecžiwo tutej khoroſcži je zentralny hamt ſa dobycže ſera w ſtatnym ſtrowotnym hamcže ſnowa dalokoßahaze ſběranje krewje wſchěch wožobow ſ tutej khoroſcžu potrjechenych ſawjedł; pſchewjedźenje teho maja ſtrowotne hamty wuwjeſcž. K wotedacžu krwě ßu wſchě wožoby wopramnjene, kiž wot lěta 1932 běchu na ſpinalne wokromjenje ſkhoriłe a někto ßu ſaßo ſtrowe a wožebje na natykowaze khoroſcže njecžerpja. Krej móže wubracž kóždy praktiſki lěkaŕ, dale kóžda khorownja a kóždy ſtatny ſtrowotny hamt. Bohužel po dotalnych naſhonjenjach njejßu hiſchcže wſchě ſtarſchi taikich dźěcži, kotſiž tutu khoroſcž pſchětrachu, a kotſiž ßu khmani, ſo bychu dobrowólnje ßwoju krej poſkicžili, doſcž ſroſumjenja ſa powſchitkowne dobro měli, hacžrunjež je wotedacže krwě zyle njeſtraſchne a nimo teho ßo ſa 100 ccm. 10 hr. pſchipóſnawańſkeho pjenjeſa ſapłacži. Starſchi dźěcži a wſchě druhe wožoby, kotſiž ſa to do praſchenja pſchińdu, ßo namołwjeja, ſo bychu ßwoje dźěcži k dobrowólnemu wozydženju krwě [illegible] mjenowany ſaměr pohnuli. Pſchi[illegible]ewjenja maja pola pſchißłuſchneho hamta ſtacž.

Wě ßej pomhacž. „Ach, luba ßußodźinka, w mojich kachlach ßo dźenßa tak hubjenje tepi. Ssym dwaj puntaj cželazeho mjaßa kupiła a njewěm někto, ſchto bych ſ nim ſapocžała!" — „Dajcže nož jow! Swarju mjaßo ßobu w mojej poliwzy!"

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Lubochow

(Libuchow, Libochow, Libichow.)

Lubuchow! Kajke rjane wjesne mjeno! Što so wšo l u b e w nim k h o w a ! Tola tole njeje zmysł tuteho mjena, kotrež tež Libuchow, Libochow a Libichow wurjekuja. Kaž rěčespytnik Arnošt Muka pisa, mamy tež w Kalawskim wokrjesu wjes Lubochow, kotraž so tež němski tak pisa. We łaćanskich a starych němskich lisćinach nałožuja so twórby Lubechow a Lubchow. Muka měni, zo mjeno Lubochow woznamjenja łěchowske (= ryćeřske) sydlišćo Lubocha, to je małeho Lubosława, p. t. člowjeka, kotryž s ł a w u l u b u j e. To je tež dosć rjany zmysł.

Słowo z třomi ćěmnymi, hłubokimi samozynkami so trochu ćežcy wurjekuje. Jazyk sebi žada wołóženje, a tak přiwučichu so domjacy a cuzy prajić, kaž 1848 Jakub a Kućank a 1867 Smoleř: Libochow, Michałski farař Rejda 1904 a słownikař Rězak 1920: Libuchow, słownikař Kral 1931: Libichow. Tola hłowna twórba słownikarjow je Lubochow. Němske mjeno je Lubachau.

Wjesny zakład njeje wjacy tajki, kajkiž je zastarsku był, jako wjes jenož z burskich kubłow wobsteješe, kotrež šěroke koło tworjachu. Pozdźišo je sebi knježk sam ratařstwo wutworił. Burske kubła, kotrychž wobsedźeŕska swójba bě wotemrěła, jemu připadnychu. Měješe tež prawo, bura wukupić a tak tež statoki rozkuskować na zahrodniske a khěžkařske žiwnosće, štož wšak sebi druhdy tež ludźo přejachu. Stare wjesne koło hišće je někak spóznać. Na městnje dźensnišeho knježeho kubła su někotre burske statoki stejałe. Někotre statoki, kaž korčma, su so dla njedosahaceho městna a drje tež wohnjoweho stracha dla k Budysko-Minakałskemu pućej abo tež druhdźe něšto dale z wjesneho koła wutwariłe. Powěda so, zo je něhdy pod Helasom młyn był. Pozdźišo je so k wječoru wsy wětrnik natwarił, kotryž pak je so tež hižo 1882 wotpalił. Krupjak, kotryž sebi tam potom připrawichu, su, dokelž bě dodźeržał, před něhdźe 30 lětami wottorhali. Lěta 1858 bě we wsy wulki woheń.

Po jenym z poslednich serbskich knježkow abo łěchow, snadź poslednim, je Lubochow swoje mjeno dostał a wobkhował. Mjena rodźinskich a wobsydnych wsow mjenujcy přemjenowachu so po mjenje swojeho włodyka a swojeho łěcha. Po němskim dobyću pak tele přemjenowanje přesta, tu prjedy, tam pozdźišo; pozdźe wosebje w pódlańskich wsach, kotrež so w lisćinach porědko naspomnja. W našej wsy bě so mjeno hižo w započatku 13. lětstotka skrućiło. Hižo 1213, 28 a 41, jako so mjezy Budyskeje a Žitawskeje krajiny z wobsydstwami Mišnjanskeho biskopstwa zwěsćichu a zapisachu, namakamy mjez wěcywustojnymi a swědkami „čestneho muža" p. t. zemjana H e r m a n d e L u b c h o w, tež de Lobchowe a de Lobecho mjenowaneho

W lětach 1470—1531 je Lubochow w rukach swójby von M e t z r a d t nad Miłkecami. Móžno, zo su jón hižo prjedy a tež hišće dlěje měli. Potom drje pak je jón staw tuteje swójby předał a to snadź stawej swójby z B e l w i t z, kotraž so 1578 nad Lubochowom mjenuje. 1580 pak je z wobsedźerjom krajny bohot H a n s v o n S c h l e i n i t z, kotryž wot 1575 tež Njeswačidło wobsedźeše.

Potom wobsedźitaj b r a t r a j z M e t z r a d (nimo druhich kubłow a wsow) Lubochow: K a š p o r, wot l. 1595 z Budyskim krajnym hejtmanom, a A b r a h a m, wot 1608 z hornjołužiskim krajnym postajeńcom. Jimaj wotkupi wjes l. 1617 Budyski dwórny sudnik (Hofrichter) H e i n r i c h v o n Z e z s c h w i t z, kotryž tež Miłkecy, Łahow a Zarěč wobsedźeše. 1635 tež hišće Maly Wjelkow kupi. K Lubochowej slušeše hižo tehdy kaž dźensa jena łuka pola Hněwsec a w Křiwej Boršći jedyn hat a nuknica z wowčej pastwu, štož pak je so pozdźišo předało.

Po jeho smjerći dosta Lubochow 1643 syn H a n s A d o l f v o n Z e z s c h w i t z. Tehdy so naspomnja štyri male nasadne rybniki, kotrež 50 toleř hódnosćichu, a dźewjeć kop rybow, 80 toleř ličene. Na Michała 1650 předa wón Hendrichej z Metzradt nad Plusnikecami, Malešecami a Dobrošecami, nasadnaj rybnikaj pola Křiweje Boršće za 60 toleř.

Lěta 1657wotkupi jemu Lubochow jeho bratr H a n s E r n s t von Zezschwitz. Wón bě so we wójnskim njeměrje w januarje 1634 narodźił; dźeń přiwuzni pozdźišo wjacy njewědźachu, a cyrkwinske knihi běchu so z wulkim wohnjom, kotryž 2. meje město Budyšin zapusći, zničiłe. Rektor gymnazija bě jeho wučeř był. Potom bě z panošom pola wšelakich knježi, naposlez 4 lěta pola danskeje pryncesy. Lěta 1655 so do domizny wróćiwši namrě kubło a wjes Mały Wjelkow, kotrejž pak bórzy Wulko-Wjelkowskemu knjezej Jurjej z Dranitz předa. Zo by sebi mohł Plusnikecy kupić, předa Lubochow l. 1661 połkownikej H e r m a n n H u h l.

Hižo 1667 je z Lubochowskim wobsedźerjom H a n s K a š p o r z M e t z r a d t nad Psowjemi,

l. 1675 E l i a s z N o s a ć i c

a l. 1688 sakski wyšk c h e v a l i e r C h a r l e s D u m o s n i e r, s e i g n e u r d e G e n e v r y, kotryž 1691 w słabej němskej wójnje přećiwo francowskemu kralej Ludwigej XIV. jako podpołkownik wumrě, potajkim na khorołožu, nic w bitwje.

Potom přewza Lubochow jeho wudowa J o h a n n a C h r i s t i n a rodź. Marschall von Bieberstein, kotraž so 1693 z nowa wuda na sakskeho wyška Krystofa Bohakhwala z R u t t (po prawom Rut z Dirneho w Čechach).

L. 1697 kupi Kašpor J u r i j z G e r s d o r f, wot 1692 nad Malym Wjełkowom, Lubochow za 7200 tl.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Radio

Niedźelu, 20. junija so styschi:

Königswusterhausen: 6 konzert ſ Barlinſko-Rangsdorfſkeho lětaniſchcza. 9 niedźelſke ranje bies ſtaroſczow. 10 rańſcha zwjatoczność. 10,45 taczele. 11.30 fantaſija na piſchczelach. 12 pſchipołdniſchi konzert. 12,55 czażowe ſnamjo. 13 ſbožopſchecza. 13.10 pſchipołdniſchi konzert (ſ Mnichowa). 14 hra ſa dźěći. 15 kopańza, lětarjo, kołojěſdni, wieſkowarjo a ſabawa. 19 taczele. 19,20 spěwy a reje němſkich koloniſtow w Galiziſkej. 20 ſabawny konzert, w pſchestawzy 21 ſport. 22 powěſcze, ſport, wothłoß Němſkeje. 22,30 rejwańſka hudźba.

Lipſk: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 piſchczele. 9 wěczny raj Němzow. 9,45 taczele. 11 konzert ſ Halſchtrowſkich kupjelow. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Barlina). 14 wjedro. 14 05 taczele. 15 wſchelczijſnowy konzert. 17 rosprawa wo kopańzy wo němſke miſchtrſtwo. 17,45 ſabawny konzert, mjes nim 18,15 rosprawa wo kopańzy w Amſterdamje. 19,50 pſchijěſd jěſdźerjow po Němſkej do Olympiſkeho ſtadiona. 19,55 ſport. 20 konzert. 22 powěſcze, ſport.

Barlin: 8,55 kſchesćańſka rańſcha nutrnosć, 20 konzert. — **Hamburg:** 20 ſ operow. — **Wrótkław:** 20 konzert. — **Stuttgart:** 21,15 Haydnowa hudźba.

*

Pón̆dźelu 21. junija so ſtyſchi.

Königswusterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6.30 wjeſely rańſchi konzert, mjes nim powěſcze. 11.45 wo ſahrodkach. 12 pſchipołdniſich konzert (ſ Lipſka), mjes nim 12.55 czażowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecza. 13.45 powěſcze. 14 wſchelaka hudźba. 15.15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 19 k zwjatokej. 19.40 wothłoß ſ Němſkeje. 20 powěſcze. 20.10 komorna hudźba. 21 paßmo ſtracha ſa hudźbu. 22 powěſcze, ſport. 22.15 Londonſki jěchańſki turnĕr. 22.30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6.30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), w pſchestawzy 7 powěſcze. 9.30 wo wupłodźenju a pſchetrjebanju. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert, w pſchestawzy 13 a 14 powěſcze. 14.15 taczele. 16 popołdniſchi konzert (wot němſkeho ſczelaka). 18.20 komorna hudźba. 20 ſabawny konzert. 21 powěſcze. 21.15 dźeń małych wjeſelow. 22.15 powěſcze, ſport. 22.30 zwjedźeń wobrota złónza.

Barlin: 20 opera „La Bohéme". — **Wrótkław:** 20.10 ſchĕra póndźela. — **Frankfurt:** 20.10 ſynki ſ Czorneho lĕza.

Naše zahrodki

Schtó njeby je rady měł — naſche ſahrodki. Wone zu tola ſa naß taſka mała kupka ſboża, kiž zmy zebi zami pſchiprawili a byrnjež była tuta kupka najmjeńſcha, tola je nam najlubſcha ſ wjeczorkom, po zwjatoku, po zwěru dokonjanym dźěle. Je tola pſcherjenje takle kroczicz we zwojej ſahrodzy abo na kawzy pſched domczkom zedźecz, hdyž pomałku Boże złónczko pyta zwój domczk a koſchi ſ pożlednimi pruhami pſchirodu a człowjeſke ſaźydlenja. A kajkaž je ſahrodka pſched domczkom, taſki je hoſpodař, pak ma rjanoczucze ſa kwětkami pak ſa ſeleninu ſa dom a kuchinu, kiž jemu wužitk njeże. Pſchezo pak nam praji, hacz je hoſpodař pilny a ma radoſcz na zwojim wobzedźeńſtwie. Druhdy wſchak je tez hoſpoſa ſ pěſtowańku ſahrodki, hdyž muża puta dźěło hacz do wieczornych hodźin, wobaj pak ſtaj ſbožownaj potom we zwoje ſahrodzy, hdyž khwilka měra a pokoja kiwa. A taſke ſahrodki dadźa zamo wjeſkam a měſtam zwój wożebity ras. Je tola kraznje, hdyž nětko widźimy, kak we ſahrodkach zo wſcy pisani w najrjeńſchich barbach kwětneje krazy. Tam pſched domczkom praji nam pozlednie kczenje rhododendrona ſ pjaſcz wulkimi kwěczelemi bożemje, tu hladaju czerwjene a běle zwiatkowne róże pſches płót a zo měſcheja ſ běłej, žołtej a módrej plomienitej pychu lilije, tam wije zo acaleja we złónczknoczerwjennych haj zamo módrobělych barbach do raja kwěczela a małe kwětki na hrjadzy kukaja ach tak lubje na naß. A w druhich ſahrodkach ſazo je wobzedźeŕ zyle druhi ras ſkuſkał.

Wſchě możne niſke roſtliny ſ pola a hole ſchĕrja zo mjes kamienjemi w ſelenej, pak módrej, běłej, naczerwjeń barbje. Je kaz by zo ſemja potupała ſ rjanym barbiczom. Tu wóczko radoſtnje wotpocżuje, ſtejiſch ſbożowny, zoniſch, zo wjeſeliſch nad zwojim a nad zužodowym dźĕłom. A wſchitkich ſahrodkarjow wjeſele nad kwětkami chze krónowacz nětko kralowa wſchĕch rózow, róża we zwojich njewuprajnje wſchelakorych rjanych barbach. Pomałku zo hižo roswiwa ſ pſchiwabneho pupka rjana róża. Nětko wuſaje nalĕczo wſchě kſchidy rjanoſcze a ſboża tomu, kiž duſchu a wutrobu wotewrja k pſchijeczu toho, ſchtož Bóh vſches pſchirodu kózdemu tak bohacze dawa. A hlejcze, kak zo wſchitkim wóczko změje, kiž nimo twojeje ſahrodki du, a rad by jim prajił, hlejcze, kak w ſahrodze ſa domczkom wſcho rjenje roſcze, ſchtož trjeba hoſpoſa ſa kuchinu. Rad běhaſch kaz pilny krawczik ſ wodownymi bowami a krjepjawku dzeń jako dzeń, zo by wſcho wlohu mělo, hdyž njebjeża ras njekrjepja a złónczko zmali. A ſbožownje hladaſch na kerczki polne jahodow, na zadowe ſchtomy a hižo hdyž kczejachu, zy zo wjeżelił nad pſchichodnymi žnjemi a nětko, hdyž na nich plody zo jewja, liczíſch hižo w duchu zadowy wuſbytk. Haj taſke ſbožo wobradźi czi twoja ſahrodka a hiſchcze wjetſchi je tutón ſboża raj ſa twoje dźĕczi. Jich duſcha ſaklinczi wyſkajo w raju domownym, jich myſl zo pſchilhuła wſchemu rjanemu a ſdobnemu a jich czĕło zo zylni w kupjeli Bożeho złónczka. Ty, twój domczk, twoja iſtwiczka, twoji lubi, twoja mała a byrnjež najmjeńſcha kupka była, to je najſbožowniſchi ſeńſki raj hdyž Boża ruka ſchkitajo a zohnujo nad tobu, twojimi lubymi a twojim dźĕłom wotpocżuje.

Robinson

Stara, ale stajnje nowa stawizna.

(Pokračowanje.)

Sydomnaty wječor.

Nan: Štož bě sebi Robinson wčera zamyslił, mjenujcy swój čołm dodźĕłać, to so dźens njehodźeše; přetož deščowy a mokaty čas tamneje horceje krajiny nasta, kiž dwaj abo tři měsacy traješe; a to so sta dwójcy za lěto a kóždy raz tehdom, hdyž so dźeń a nóc runaštaj. Robinson ze zhonjenja wědźeše, zo je jeho strowosći škódne, hdyž w tym času přemoknje; a tajke přemoknjenje bě tež z winu jeho prěnjeje strašneje khorosće. A što nětko započeć? Próznaj być njemóžeštaj, to bě woběmaj najwostudliša wěc.

Dźĕło so za njeju namaka. Robinson wučeše Pjatoka, štož tón njewědźeše, a Pjatok wučeše zaso Robinsona, a tak přibĕraštaj na mudrosći a poznawanju.

Pjatok móžeše z kokosowych łykow ruby plesć, a to tak ćeńke a rjane, zo so k drasćenju hodźachu. Robinson to wot njeho nawukny, a wonaj naplećeštaj tójšto tajkich rubow, zo móžeše Robinson wot nich kóždemu drastu sčinić. Robinson bě jara wjesoły, zo z tajkim wašnjom swoju kožanu, twjerdu drastu wotby. Też móžeše Pjatok powjazy wjerćeć a rybjace saki wjazać. A při tajkim dźĕle rozrĕčowaštaj so wonaj a Robinson wučeše Pjatoka bójiske wědomosće. Tak k njemu raz rjekny: Praj wšak mi, štó je njebjesa a zemju a morjo, štó je zwěrinu a tebje a też mje stworił?

Pjatok: To je Tupan činił.

Robinson: Štó dha to je?

Pjatok: To je tón hrimař, kiž hrimanje čini!

Robinson: Štó je tón hrimař?

Pjatok: To je jara stary muž, kiž je dlĕje hač wšitke wěcy; wón je starši hač słónčko, měsačk a hwĕžki; a wšitcy ludźo praja k njemu: Ow! (to rĕka: woni so jemu modla).

Robinson: Přińdźeja twoji ludźo po smjerći k njemu?

Pjatok: Haj, woni přińdźeja k Tupanej.

Robinson: Hdźe tón bydli?

Pjatok: Tón je na wysokich horach.

Robinson: Je jeho štó widźał?

Pjatok: Nichtó njepřińdźe k njemu, khiba ći Owokakee (to rĕka: měšnicy); ći praja: Ow! k njemu, a potom praja nam zaso, što je wón k nim rĕčał.

Robinson: Maju so ludźo po smjerći derje pola Tupana, hdyž k njemu přińdu?

Pjatok: O haj, hdyž su tudy prawje wjele njepřećelow zabili a zjĕdli.

Robinson so tajkeho žadławeho błuda jara stróži, a powědaše jemu wo křesćijanskej wočbje. Wón powědaše jemu wo Bozy a našim Zbóžniku, a kak chce nas Bóh tu wšitkich zbožownych měć a nĕhdy zbóžnych w njebjeskim raju. Pjatok posłuchaše na tajku krasnu wučbu z wulkej wjeselosću a chcyše přeco wjacy wědźeć, a Robinson jemu powědaše tak derje, kaž wědźeše. A Pjatok praji: Ja widźu, zo mje Bóh jara lubuje; wón je mje z pohanstwa wutorhnył, zo bych jeho a jeho słowo zeznał. — Wot nětka modleštaj so wonaj też zhromadnje. Robinson powědaše wšitke słowa wótře a Pjatok wuprajowaše je z wulkej nutrnosću za nim.

Tak pominy so jimaj mokaty čas jara ruče. Njebjesa so zaso wujasnichu, wichory přestachu howrić, a Robinson a jeho towařš srĕbaštaj zaso čisty powětr, bĕštaj jako z nowa narodźenaj a khodźeštaj pilnje na swoje dźĕło, kiž bĕštaj do mokateho časa skóńčiłoj.

Pjatok bě z mištrom w dźĕłanju čołma a wupalowaše jón z wohnjom a z wodu; a to so tak spĕšnje činješe, zo so Robinson njemóžeše dodźiwać. Tutón čołm bu nětko za dwaj měsacaj dokonjany, kotryž njeby Robinson sam ženje dokonjał, abo tola hakle za jara mnohe lĕta. Trjebaštaj pak hišće wětrnu płachtu a dwě wjesle (łopatcy). Přenje dźĕło chcyše Pjatok sčinić, druhe pak Robinson.

Pĕtr: Kak móžeše Pjatok wětrne płachty dźĕłać, wón dźĕ žaneho předźena njeměješe?

Nan: Wot předźena nochcyše swoje wětrne płachty tkać; teho wón njeměješe, też njeměješe krosnow, ale wón chcyše je naplesć wot kokosowych łykow, kaž bĕštaj prjedy z Robinsonom tajke ruby pletłoj.

Wobaj swoje dźĕło dokonještaj, a na to zwaleštaj swój čołm k morju, a storčištaj jón do wody, a tudy widźeštaj z wjeselom, zo je jeju čołm jara dobry; přetož wón płuwaše na wodźe, kaž być dyrbi. Nětko njeměještaj ničo wjacy činić, hač so na puć z jědźu wobstarać a so k wotwjezenju přihotować. Ale hdźe chcetaj jěć, z tym hišće njebĕštaj přezjenaj. Pjatok chcyše domoj na kupu k swojemu nanej, Robinson pak na twjerdy kraj do Ameriki, zo by zaso ke křesćijanam a rozwučenym ludźom přišoł. Pjatokowy wótcny kraj bě nĕhdźe dwě mili wot njeju, Amerika pak wjele, wjele dale; Pjatok też znaješe puć na swoju domjacu kupu, do Ameriki pak jón njeznaješe; Robinson njeznaješe ani tón ani tamny. A tola wuzwolištaj to ćežše; wonaj wobzamknyštaj mjenujcy, so přewjesć do Ameriki, přihotowaštaj tohodla wšitko k swojemu wotwjezenju a čakaštaj na dobry wětřik, zo bychu so do čołma sydnyłoj a swoju kupu wopuščiłoj.

Hdyž bě so wšitko po jeju woli stało a dobry wětřik duješe, praještaj swojej kupje bożemje. A Robinson płakaše, hdyž swoje lamy won pušći a wšitko wopomni, kak bě so jemu tudy šło, kak je dyrbjał z nuzu wojować, a kak bě też wšelake dobroty wužił. Wón pozběhny swojej rucy a praji wšemu: „Bożemje budźće, wy swědki mojeje přětrateje nuzy! Wostańće bożemje!"

Ducy widźeše swojeho papagaja, kiž na nizkich hałozach přeco za nim zlětowaše; teho chcyše sebi sobu wzać, přestrě swoju ruku a praji: Pólo! a wón zleća na nju a skakaše po njej hač na ramjo a wosta tam sedźo.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wšelčizny

Piczkaj, kotrajž so w nozy ſetkaſchtaj.

S wjeßneje korczmy ſchleſyſkeje wßy zo njedawno khßtro poſdźe pózdny piczk na dompucz poda, kotryž pſches wulki lĕß dźĕſche. Nadobo ſaßłyſcha kroczele ſa zobu. Na prĕnje, na czoż myßleſche, bě, ſo je nadpadnjeny. Tola wón zo njenaſtróži, chzyſche rubjeżnikej pokaſacz, ſo je tón ras wopaczneho trjechik. Pſchimny zo krucziſcho zwojeho kija, wobkedźbowaſche ſpodźiwnu czornu poſtawu ſ krutym wóczkom a ſo by nadběhowarjej pſchedeſchoł, dyri jeho ſ krótka ſ kijom pſches hłowu. Druhi — naſdaczny rubjeżnik — zebi to wĕſo lubicz njedaſche a też wón mózhje ſe zwojim kijom do druheho pjerjeſche, tak ſo ſchwarna bitwa mjes wobĕmaj naſta. Hdyž mĕjeſchtaj wobaj doſcz, ſhubiſchtaj zo w lĕßu. Polizija doſta naſajtra dwě wobſkórzbje dla rubjeżneho nadpadu. Jenoż, kaz zo bórſy ſwĕſczi, njebě we wobĕmaj pſchipadomaj žanych rubjeżnikow. Po nĕczim wſchak zo zyła wĕzka wukopa a je w zylej wokolinje wjele zmĕcha ſbudźika.

*

Referendar ſ hubjenym pißmom.

Referendar Majer III njebĕſche zwojeho ſchpatneho a czeżko wuczitajomneho pißma dla pola zwojich pſchedſtajenych rad widźany a njemĕjeſche tuż najlĕpſche ſtejniſchczo. Skónczńje jemu hamtſki zudnik, jeho pſchedſtajeny, zamoruczńje pißane napominanje pózła, w kotrymż referendarej „należnje na wutrobu kładżeſche, ſo chzył tola ſkónczńje dźiwajo naważne zudniſke wĕzy w naſtupanju zwojeho pißma ... atd. atd." — Dokelż pak zudnik też zyle „zwojoraſnu ruku" pißaſche, ſawali Majer III, w ſnatym zwojim bjeſpſchikładnym mĕrje pißmo hnydom ſażo, hdyž bě tuto pſchiſpomnjenje ſpody pſchipißał: „Rukopiß wróczo na wyſchſchu inſtanzu ſ wulkim wobżarowanjom, pſchiſpomnjejo, ſo doſtawarjej pſchi najlĕpſchej woli a wulkej prózy njeje możno, pißmo wuczitacz a wußlĕdźicz. Majer III, referendar.

Wo wulkej rĕpje

Dźĕczaza bajka ſa maku Hanku W.

Dźĕd nażadża rĕpu. Ta naroſcze wulka, pſchewulka. Dźĕd chzyſche rĕpu ſe ſemje wuczahnycz: czehnje a czehnje; njemóże ju wuczahnycz.

Poproßy dźĕd wowku na pomoz. Wowka ſa dźĕdom, dźĕd ſa rĕpu: czahataj a czahataj, wuczhnycz rĕpu njemóżetaj. Sawoła wowka wnuczku. Wnuczka ſa wowku, wowka ſa dźĕdom, dźĕd ſa rĕpu: czahaju a czahaju — rĕpu njewuczahnu.

Sawoła wnuczka pßyczka. Pßyczk ſa wnuczku, wnuczka ſa wowku, wowka ſa dźĕdom, dźĕd ſa rĕpu: czahaju a czahaju; wuczahnycz ju njemóża.

Sawoła pßyczk kóczku. Kóczka ſa pßyczkom, pßyczk ſa wnuczku, wnuczka ſa wowku, wowka ſa dźĕdom, dźĕd ſa rĕpu: czahnu a czahaju, wuczahnycz ju njemóża. Sawoła kóczka myſchku. Myſchka ſa kóczku, kóczka ſa pßyczkom, pßyczk ſa wnuczku, wnuczka ſa wowku, wowka ſa dźĕdom, dźĕd ſa rĕpu: czahaju a czahaju — rĕpa zo roſtorhny, wowka zo pſchekuli — a wſchitzy zo ſwalichu na jenu hromadu!

Hospodařski kućik

Dobra wotawa w pózdnim lěću

Předkhadne lěta běchu z wuwzaćom posledn'eho za našo łuki a pastwy mjenje přihódne. Po spočatkowym pomałym sćoplenju smalachu słóněne pruhi husto tak horco na nje, zo njedostatk wody nasta; a wjele łukow a pastwišćow ćeŕpješe pod tajkej suchotu, zo jich wunošk w pózdnim lěću bě njedosahacy abo scyła žaneho njebě. Wosebje sta so to na tajkich łukach, kotrež njeběchu dosć pohnojene a wothladane. Hdyž též to w tutym lěće je trochu lěpje, přetož pózdne mrózy mějachmy lětsa jenož jara mało a dosć ćopłych dešćow je též wšudźe napadało— tak tola njesměł bur a rataŕ po domojzwoženju syna resp. po prěnim napasenju na to zabyć, zo swoje łuki hišće raz pohnoji. Wosebje jedna so tu, hdyž je so w nazymje a zymje kalija a kosćowki namjetało, wo dusyk.

Přihódne wuskutkowanje dusykoweho hnojenja nadpadny wosebje w suchich lětach 1933 do 1935. Kaž so hižo naspomni, běchu so tehdy wulke zahony wusmaliłe. To pak njeběše tak zlě na tajkich łukach, kotrež běchu so derje z dusykom pohnojiłe a kotrež běchu hnydom po wosyćenju syna so znowa z dusykom pohnojiłe. Tak docpěch w lěće 1934 z pohno'enjom 50 kg dusyka na hektar po prěnim posyčenju w přerězku 14,25 dwójnych centnarjow wotawy wjacy, hač tam, hdźež bě so jenož z kalijom a z kosćowku pohnojiło. W 5lětnym přerězku docpěch ze swojim dusykowym hnojenjom po prěnim posyčenju 13,90 dwójnych centnarjow wotawy sa hektar wjacy hač bjez tutoho dusykoweho hnojenja. Nimo prěnjeje wotawy mějach též hišće druhu wotawu resp. dobru nazymsku pastwu.

Tute ličby njech ći burja, kotřiž w suchich lětach na njedostatk picy skoržachu, wobmysla a přepruhuja. Z potuńšenjom dusyka je tajke pohnojenje wosebje wołóženje. Kotry z dusykowych hnojow při tym wužiwaš, je nimale wšo jene. Sam wužiwam syrikowy ammoniak, Leunamontan a kalkowy ammonsalpeter. Na kisało skutkowacych łukach maja so kalk wobsahowace hnoje kaž kalkowy ammonsalpeter a kalkowy salpeter wosebje wužiwać. Zo ma so nimo dusykoweho hnojenja též mineralnemu hnojenju kedźbnosć wěnować, ma so tu wosebje wuzběhnyć. Je-li so nazymu abo w zymje na to zabyło, móža so nětko po prěnim syčenju z wužitkom též měšane hnoje wužić. Při tym so wšitke tři hłowne zeživjeŕske wutki na raz poskića. Skutkownosć tutych hnojow je so z wjele pospytami wupruhowało a ma so swojeje jednorosće dla též při hnojenju łukow poručeć.

Husto so napřećiwja, zo dusyk wosebje po wulkich dźělbach dawany, w běhu sćěhowacych lět so njezbožownje we wunošku wuskutkuje, móžu jako wopačne wotpokazać po dołholětnych pospytach ze sylnym hnojenjom z dusykom. Nawopak by popřestaće we hnojenju, kaž wšudźe mjeńše wunoški sobu přinjesło, štož by so hišće z tym zhóršiło, zo bychu so skromniše trawy zasydliłe, kotrež kajkosć picy khětro pohubjeńša.

So wě, zo so njesmě též w zastar'n'u łukow z humusom w formje hnoja a komposta zanjerodźić, přetož z přikupnymi hno'emi samymi njeda so, run'e tak kaž na polu žane dobre parjenje dosp⁴⁴ Hakle ze zhromadnym hno'ejnjom, potajkim z hrόdźnym hnojom, kompostom a přikupnym hnojom je to móžno a zawěsći nam wuspěch. Tak dawam swojim łukam po 3 lětach přeco zaso hrόdźny hnój abo kompost a z tym wukhowam sebi je wunošne. Pohnojenje z hrόdźnym hnojom a z kompostom móže so též nětko hišće po prěnim syćenju stać, z tym zadźěwaš wusušenju krótko posyćeneje abo wotpaseneje łučiny. So wě, zo so též tu kaž wšudźe w rataŕstwje njedadźa recepty wudźělеć. Praxis dyrbi nas powučić, kajku družinu hnojenja mamy wolić a kotra je za naše předewzaće najpřihódniša. Též z wołojnikom dyrbiš při tym dźěłać

Zrěčenja wo předpředawanjach žita

Hłowne zjednoćenstwo němskeho žitneho hospodaŕstwa znowa na to pokazuje, zo su po postajenych wuměnjenjach při předawanju žita krute płaćizny hač do kónc žitneho hospodaŕskeho lěta předpisane Za pozdźiši čas rozsudźace płaćiznowe předpisy so hišće wozjewja. Njeje tohodla radźomne a ani připušćene, zo so hižo nětko žito nowych žnjow za wěstu płaćiznu předawa abo kupuje, dokelž płaćizna za žito hišće njeje postajena a so též njehodźi doprědka postajić. Dźiwajo na sćěhwki, kotrež mohłe z toho nastać, so jara před wotzamknjenjom wobkhodow z kruće postajenej płaćiznu warnuje a so poruča, zo so zrěčenja wo dodaću žita z nowych žnjow hakle potom wotzamknu, hdyž su nowe krute płaćizny postajene. Kupne zrěčenja wo dodaću khlěbowych žitow smědźa młyny jenož za běžnej a přichodnej dwai mě⁵seci wotzamknyć. (Ličba II wukaza z 30. 10. 1936, R. N. Vbl. S. 537.)

Kak mamy hnójnicowe jamy twarić

Nětčiši staw našich hnójnicow a juchowych jamow je w jara wjele hospodaŕstwach hišće khětro zestarjeny. Něhdźe 2 třećinje němskich dworow pak scyła tute naprawy nimatej abo jara njedosahacych, tak zo je prawe wothladanje hrόdźneho hnoja njemóžne. Tohodla so z kóždym lětom wulke hódnoty — přez 600 mil. hriwnow — zhubja. W tutej ličbje su jenož te hnójne hódonty zličene, kotrež bychu so při porjadnym wothladanju juchi a hnojja wotwobroćić hodźałe. Škoda w humusowych hódnotach da so ćežko w ličbach wuprajić. Njeje pak bjez dwěla mjeńši hač w hódnotach hnójnych žiwidłow. Z toho wukhadźa, zo je wunošne, so z tutym prašenjom zaběrać. Z pomocu statnych připomocow, kotrež so při porjedźenju a nowonatwarjenju juchowych jamow a hnóinišćow poskićeja mataj so najhórše njedostaki wotstronić.

Hamtske wozjewjenie z Budyšina.

Die Deckzeichnung 4 zum Bebauungsplan „Südwest" der Stadt Bautzen nach der die geplante Straße 20 zwischen Fabrikstraße und der geplanten Straße 21 wegfällt, liegt einen Monat lang, vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung an gerechnet, im Baupolizeiamt, Kornmarkt, 3,I, Zimmer 13, während der üblichen Geschäftsstunden öffentlich aus. Widersprüche sind innerhalb dieser Frist im Baupolizeiamt anzubringen, andernfalls das Recht zum Widerspruch verloren geht.

Bautzen, am 19. Juni 1937.

Der Oberbürgermeister, Baupolizeiamt.

Hłowny redaktor Marko Smolef. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłoph Marko Smolef; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolef. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Hospodaŕski rozhlad

Sobotu 19. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,497	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,32	100 čěskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,17	100 franc. frankow	11,115

Barlinska bursa 18. junija 1937. Bursa wčera we zyku w niž njepschecželnym połoženju wotewri. Wuwicže kursow bě w pschewašy jednotne a wobkhod wo wjele měrnischi. Hódnoty, kotrež mějachu pschedwčerawschim wjetschi sajim, dyrbjachu so wčera sdźěla se schkodu pschedacž. Též na montanowych hódnotach běchu wotdrjebjenja kursow w pschewašy. Na rentowych wikach móžesche so stara wójnska požčonka dale wo 0,25 na 126,375 powyschicž.

Barlinske žitne wulkowiki. Na Barlinskich žitnych wulkowikach poskičesche so posledni dźeń tydźenja nimale njepschеměnjeny wobras. Poskičenja běchu kaž hacž dotal słabe, mjes tym so so dalschi kupowanski sajim jewjesche. Młyny pak so s khlěbowymi žitami na dosahaze waschnje saſtaraja. Pschenza so běžnje pschidźěluje. Wrožzy su móžnosće hischcže se swojich składow bracž. Muka so trochu měrnischo hacž w pschedkhadnych dnjach kupowasche. Též sa wschě pschenčne muki bě trochu mjeńschi sajim. Wo wobrotach w pizowanskich žitach na tudyschim měſtnje njeje nicžo snate.

Wčera płaćesche w Barlinje zentnar

pschenzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr. — wowsa H 10 8.30 hr., H 13· 8.70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 6.	17. 6.		18. 6.	16. 7.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,0
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13 : 174.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

18. junija 1937 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 64.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 169.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 716	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 1995	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	60—63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53—57
Špatne (3.)	40—48
Wowcy: 5472	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	34—38
Starše wukormjene (6.)	28—33
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	15—27
Swinje: 12103	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do $1^1/_2$ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	50,50
Špatne	47,50
Rancy a kundrosy	51,50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

19. junija 1937 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	2.00	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,48
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pl	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pl	Wukrajny wupłod pl	Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pl	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pl	Wukrajny wupłod pl
Boby (Buny)	punt	35	4	—	Solotej	keŕčk	5	10	—
Hroch	„	20	30	-	Šćerbak	„	—	—	—
Kórki za solotej	„	30	35		Kosćadło	punt	—	—	—
Kórki k nakładź.		—	—	—	Selerij	štuka	—	—	—
Kórki (žonop.)	„	—	—	—	Selerij	punt	—	—	—
Sydrojty kał	štuka	10	30	—	Łoboda	„	—	15	—
Běły kał	punt	—	18	—	Rapuncliki	„	—	—	—
Čeŕwjeny kał	„	—	20	—	Tomaty	„	—	—	37
Wirsingowy kał	„	—	18	—	Cybla	„	13	15	—
Pupkaty kał	„	—	—	—	Hromak	„	20	60	—
Zeleny kał	„	—	—	—	Khrěn	„	—	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	8	10	—	Champignony	„	—	—	—
Kolrabi (stary)	pt	—	—	—	Čerstwe hriby	litr	60	65	—
Karoty	wałčk	15	20	—	Sušene hriby	litr	60	70	—
Karoty	punt	—	—	—	Dobre jabłuka	punt	—	—	65
Korjeń pětršylki	„	—	25		Jabłuka k warj.	„	—	—	—
Porej	„	—	25	—	Dobre krušwy	„		—	—
Radiski	wałčk	—	8	—	Krušwy k warj.	„	—	—	—
Rjetkej	štuka	10	15	—	Wišnje	„	25	35	—
Rjetkej	punt	—	—	—	Słowki	„	—	—	—
Rjewjeń	„	8	10	—	Brěški	„	—	—	57
Čeŕwjena rěpa	„	—	—	—	Truskalcy	„	40	45	—
Kulrěpa	„	—	—	—	Holańske jahody	litr	30	35	—

Wićne płaćizny w Budyšinje.

19. junija 1937.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,85
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,30
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,85	3,15
Běrny	50 kg	3,30	3,90
Syno	50 kg	2,10	2,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	0,90
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,20
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	32,50
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,40
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		2,00	2,60
Prosata 1012 štuk	1 štk.	8,00	17,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Bilbao ſ nazionalnymi wójſkami wobdaty.

Generala Frankowemu wójſku poradźi ßo po krutych wojowańjach Bilbao se wſchěch stronow wobſtupicź. Nazionalny ſchpaniſki ſchef pak ßo nadźija, ſo měſto ſ jednanjemi k pſchepodaczu pohnuje, ſo by ßo njetrjebawſchemu krejpſcheleczu ſadźěwało. Na naſchim wobrazu na lěwo hórku druheje cžary tak mjenowaneho żeleſneho koła bolſchewiſtſkich wobtwjerdźenjow wokoło Bilbaa widźimy, kotruż ßu nazionalni dobyli. Na prawo dróhu, kotraż pſches hory del Galo do Bilbaa wjedźe, ſ artilleriſkimi kolonnami nazionalneho wójſka widźimy. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Hudźba – wumělſtwo – dźiwadło

W Centralnym dźiwadle widźimy nětko ſnamjenity Minerva-film „Togger". Możemy tutón ſilm ſ połnym prawom nowinarſki film mjenowacź, film wo redaktoru, kiž je hłubokoſcź ßwojeho wulkeho powołanja ſaczuł, bycź ſ prawym wjednikom a poradźerjom cžitarſtwu. Wón ſtaji nowinarſtwo jako wulku rosßudnu móz do praweho ßwětła. Wobraſy ſe ſaſchleho cžaßa ſpada němſkeho luda pokaſuja nam, kak ßo wſchudźe do naſcheho hoſpodarſkeho žiwjenja żerje internazionalny kapital, kiž njedźiwa na žiwjenje luda, ale jenoż na wobknježazu móz, kiž ſpyta wſchitko podrycź, ſchtoż ej ſa wobſtacźe naroda ßwjate a žiwjenje ważne ſa tracże luda. Elementarnje ſtupja nam pſched wocži nadawki wucžiſcźenja ſtuteje misery, wopor nad woporom ßo pſchinjeße, cžežki bój ßo wejdźe hacź do dnjow poſběhnjenja němſkeho luda ſ paſarow cžěmnych mozow. Tutón film wubjernje powucža a praji kóždemu, kak ważne je, ſpóſnacź prawy wuſnam nowiny ſa zyłe naſche žiwjenje. Film pokaſa nam też wobraſy dźěła nowiny techniſzy, tak ſo dostanjemy prawy wobras, kak ßo nowina po mnohim derje rospominanym dźěle po dołhim techniſkim puczu ſhotowi, ſo by cžitarſtwu potom ßłużiła jako wjedniza we wſchědnym a hoſpodarſkim žiwjenju. Hłowne woßoby Paul Hartmann jako redaktor Togger, Mathias Wiemann jako nowinar Geiſt, Paul Otto jako nakładnik Breitenbach, Renata Müllerez jako Hanna Breitenbachez, pod mjenom Lux wotkryjeńka cžinow wukrajneho konzerna Ruegen, a Hilda Seippez jako Maria de Coſta a wſchitzy druſy hrajerjo ßu doſpołnje ſroſcźeni do wobßaha a tak bywa film wubjerny we ßwojim pſchewjedźenju. — Film wo Barlinje, wſchelake nowoſcźe a wobraſy najnowſchich podeńdźenjow w ßwěcźe ßu doſcź ſajimawe.

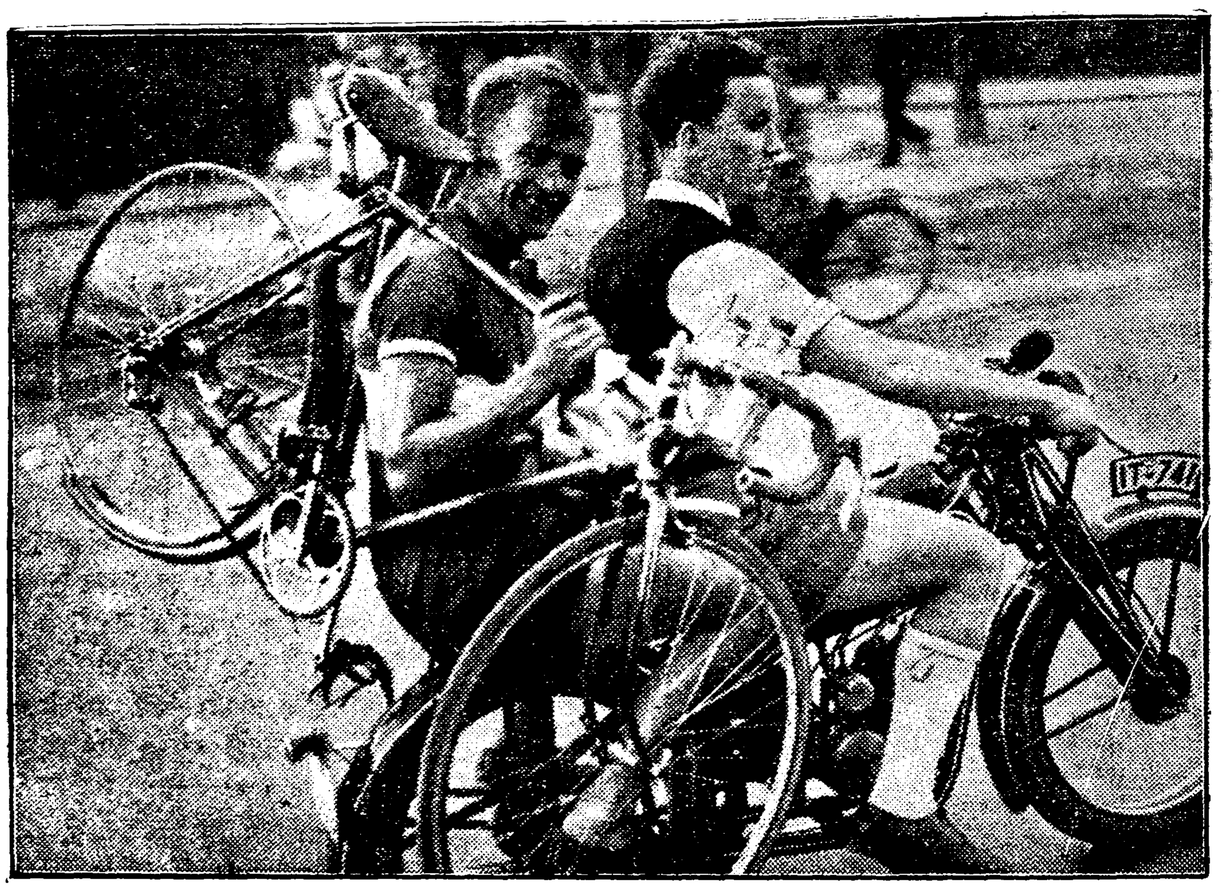

Koleßarſ po Němſkej na moiorſkim kole.

10. etappa koleßarjow po Němſkej ſ Bilefelda do Hannovera běſche wothladajo wot někotrych pospytow, doprědka ſtorcžicź, doſcź měrna a njepſchinjeße wocžakowanych pſcheměnjenjow w zyłkowym pohódnoſcźenju. Na naſchim wobrazu widźimy Emila Bevinga ſ Luxemburgſkeje, kotryż ßo po wobruczowej ſchkodźe motorſkemu koleßarjej dowěri. (Schirner, M.)

Pomnik w Ralbicach so njeje kradnył!

Porjedźeńka p dopisej z Ralbic w Serbskich Nowinach čo. 130, dźeń 8. 6. 1937.

Pomnik, wo kotrymž je w dopisu rěč, je swj. křiž. Tutón křiž njesłuša wobsedźerjej ſtatoka, před kotrymž wón ſteješe, ale słuša k Wićazec kubłu. Tuto kubło staj w swoim času Kubanja a Nek, hublerjej w Ralbicach kupiłoj. Třećinu kubła staj mjez małych ludźi rozpředałoj, druhu třećinu je Nek wzał a zbytk z twarjenjemi a ze wšěmi prawami a winowatosćemi, kiž na kuble wotpočowachu, je Kubanja přewzał. Pozdźišo je Kubanja Wićazec domske z jenym kórcom pola Mikławšej Brojerej (brašcy) předał. Ale prawa a winowatosće tutoho kubła je sebi Kubanja dale wobkhował, też pomnik-křiž, kiž před ſtatokom ſteješe, před kotrymž su Kubanjec ſtajnje woltařk na Bože Cžełło twarili. To je też wudowa Mikławša Brojera, kotraż je hakle 1936 wumrěłał, wosadnemu fararjej wjacy króć wobkrućiła.

Kubanic kubło je před něšto lětami knjez Jurij Zarjeńk kupił. Też prawo a winowatosće tuteho pomnika su na bura Jurja Zarjeńka přešłe. Potajkim pomnik — křiž je wobsedźeńſtwo bura Jurja Zarjeńka. Knjez Zarjeńk je swój pomnik — křiž srjedu před Božim Cžełom na ſwětłym dnju w popołdnišich hodźinach ze ſtareho městna prječ wzał a hnydom na nowe městno přenjeſć dał a jón ſtajił na ležomnoſć prjedawšeho Wićazec kubła, hdźež su prjedy Wićazec do swojeho dwora jězdźili. Tuto nowe městno pomnika — křiża je jara přihodne, leži na rózku, hdźež ſo zetykaja puće z Rakec, z Trupina, z Konjec a z Nowoſlic. Wottud ſo do wſy jědźe. Tu jich wele wjacy ludźi nimo jězdźi a khodźi, hač tam, hdźež wón prjedy ſteješe. Kóždy, kiž tu přijědźe a přińdźe, móže nětko křiž widźeć, kóždy móže na njón pohladać, a Jězus z křiża kóždeho žohnuje, kiž křiž česćuje nimo jědźe. Zmysł křiž ſtajenja je tola, zo ſo křiž tam ſtaji, hdźež móża jón ludźo widźeć a česćować, a zo Jězus swojich česćowarjow z křiża žohnuje.

Wšitcy rozumni wjesnjenjo to pokhwala, zo křiž nětko na přihodnym městnje ſteji. Wosebje lětſa na Bože Cžełło je ſo pokazało, zo je tola wjele rjeńšo, hdyž mózachu wšitcy wobdźělerjo procesijóna woltark a wobrjady při woltařku widźeć, štož prjedy ženje było njeje a štož pola druheho a třećeho woltařka też nětko hišće njeje.

Knjez wjesnjanoſta přećiwo přeſtajenju pomnika-křiża ničo njeje měł a też nima a też měć njemóže. Też Cžemjeric a Mikławškec křiž ſtejitaj na gmejnſkich ležomnoſcźach. Wšě prawa a winowatosće nad tutymaj křižomaj maja Cžemjeric a Mikławškec. Ja chcył wědźeć, što bychu wjesnjenjo prajili, hdy by ſebi gmejna na tutymaj křižomaj počała prawa činić a što byštaj wobsedźerjej křiża prajiłoj, hdy by wjesnjanoſta do to rěčeć chcył, hdyž by ſo wo přeſtajenje abo porjedźenje tuteju křižow jednało!? — — Knjez Zarjeńk je před lětami Wićazec křiž rjenje ponowić dał za swoje pjenjezy. Tu ſo žadyn wjesnjan, też wjesnjanoſta njeje hóršił.

Budyske ſtawniske powěſće

Pjatk 18. junija 1937.

Narodźiła je ßo: 17. 6. Arnoſchtej Marcźinej Gruhlej, ſkałarjej w Hnaſchczach-Eſłónkach, dźowka.

Wumrěłej ſtej: 17. 6. Marja ſwud. Jankowa rodź. Domaſchkez, rentudoſtawarka, 81 lět. — 18. 6. Katharina Geißlerez, domjaza dźowka, 27 lět.

Pſchipowědźili ßu ßo: 18. 6. Hermann Waltař Natuſch, maſchinſki jamkař w Budyſchinje a Ella Ilſa Mulkez, domjaza ßłużobna w Tharandtu. — Richard Julius Hartung, wikowański ſaſtupjeć w Budyſchinje a Hana Madalinſkez, pſchedawarka w Kochlowizach w Pólſkej.

Cyrkwinske powěſće

4. njedźela po ßwj. Trojizy, 20. ßmažnika 1937.

S **Budyſchina.** Ssobotu wjecźor ¼6 hodź. hudźbny nješchpor w Pětrowſkej zyrkwi. Njedźelu dop. ½10 hodź. lěßne kemſchenje na Hajnkowni (far. Franka-Schěrachowski). — Njedźelu w Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Schneider předuje, dop. ¼12 hodź. ſměje farař Paul dźěcźikemſchenje a pop. w 3 hodź. kſchcźenja. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. farař Paul ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſup. Berg předuje a ſměje w 11 hodź. dźěcźikemſchenje. — W Tuchořſkej zyrkwi ſměje wjecźor w 6 hodź. farař Paul mißionſke kemſchenje (ſwonk. mißionſtwo). — Sběrka ſa woßadnu diakoniju. — Póndźelu wjecźor we 8 hodź. bibliſke koło ſa žony w Lutherſkim domje. Wutoru pop. ¾3 hodź. nutrnoſcź ſa njedźelnicže w Pětrowſkej zyrkwi; wjecźor we 8 hodź. ſměje farař Schneider bibliſku hodźinu Pſchi pólnym hrodźiku 6. — Schtwórtk wjecźor ½8 hodź. w cžeſtnym haju Tuchořſkeho pohrjebniſchcźa Janſka ßwjatocžnoſcź, narěcź ſměje farař Paul; pſchi deſchcźowanju w Tuchořſkej zyrkwi.

S **Huſki.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź a dop. ½9 hodź. němſke přědowanje.

S **Rakez.** Dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje, ¾12 hodź. Boża ßłużba ſa mjeńſche dźěcźi. Póndźelu rano w 7 hodź. rańſcha nutrnoſcź.

5. njedźela po ſwjatkach, 20. ſmažnika 1937.

Z **Budyšina. Serbska cyrkej:** Rano ½8 hodź. mša z přědowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim přědowanjom, w 11 hodź. dźěćikemšenje, pop. w 1 hodź. serbski nyšpor, wjećor w 7 hodź. křesćanska wučba z požohnowanjom; wšědne dny w 7 hodź. Boża mša.

Tachantska cyrkej: 5.45 hodź. Boża mša ze zhromadnym ſwjatym woprajenjom žonow a maćerow wobeju farow. W 9 hodź. pontifikalny hamt při ſkładnoſći ſwjedźenja ſwj. Benna, Mišnanskeho biskopa, z přědowanjom. W 2 hodź. nyšporna pobožnoſć z požohnowanjom. Přileżnoſć k ſpowědźi ſobotu wot 18 do 19 hodź., 19.30—20.30 hodź., njedźelu wot 5.30—6.30 a w 9 hodźinach. Bože mšě wšědny dźeń w 6 a w 9 hodź. konventska Boża mša.

Sport

Přez 3000 wubědźowarjow nastupi.

1. wokrjesny ſwjedźeń Hornjołužiskeho wokrjesa budźe mócne wuſtupjenje za ſłužbu cžełozwučowanja. Nimo tysacow přihladowarjow ſo wjele přez 3000 wubědźowarjow na turnowaniſćach a hrajniſćach we Hermannskich kupjelach na tennisowych hrajniſćach, w kehelerńjach a třelerńjach, wonka na drózy zeńdźe. Běchu na něhdźe 2000 wubědźowarjow ličili, ale wunošk zamołwjenjow wocakowanja daloko přetrjechja. We wubědźowanjach lohkeje athletiki je něhdźe 1000 wojawrjow, w turnowanskich wojowanjach přez 1000 wobdźělnikow. Za 15-kilometrowske marſchěrowanje z wačokami je ſo dotal přez 40 mužſtwow zamołwiło. Też wulki ſtafetowy běh, kiž je ſo za bulkopanske mužſtwa wotmyſlił, ma hižo wulku ličbu wobdźělnikow. Na nakrajnej jězbje kołojězdnych ſo 15 mužſtwow wobdźěli.

W korcžmje. „Mój knježe, mantl, kotryż chcześe ßo runje woblez, ßłuſcha mi!" — „Ně, tón je mój!" — „Wy ßo mylicże. Pomaßajcże jenoż do lěweho ſaka, tam hiſchcże krawzowa wobſkórżba pſchecźiwo mi tcźi!"

*

„Pawla, ſchto dha dźenża k wobjedu wariſch?" — „Něſchto zyle woßebite! Jeli to budźe, ſchtoż ja chcu, dha budźeſch ßo dźiwacź!"

*

Wuwſacże. „To pak je pěknje wot tebje", prajeſche wucźeŕ Pětrej, „ſo ßy Michałej też połoju jabłuka dał!" — Měni Pětr: „Naſch jedyn móże też ras lohkomyſlny bycź."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišći J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěščk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 141 | Budyšin — Póndźelu 21. junija 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Španiscy nacionalni su Bilbao dobyli

Se štwórtym „Bilbao ſtuſicha ſaſo k Schpaniſkej" njedźelu popołdnju 4.10 hodźin wſchitke nazionalne ſchpaniſke radia wojſewiſchu, ſo ſu nazionalni wojazy Bilbao dobyli. S tohom ſpominachu na ſchesa połnóżneho wójſka generala Molu, kiž je njedawno ſmjertnje ſnjeſbožił. Jeho jako wprawdźiteho dobyćerja Bilbaa ſtawjachu. Powěść wo dobyću ſo ſpěchnje po zyłej Schpaniſkej rozſchěri a we wſchěch městach a wſach njeſmérnu radoſcz ſbudźi.

Nazionalni wojazy ſ hórkow ſ ranja a połodnja wot města, kiž běchu hakle pjatk wobkładźili, město nadobychu, ſo bórzy wodatnje w Larrasquieto ſmjerowachu a bórzy hač k nětkrym wulkim fabrikam. W dołhim ranju Bilbaa wobkładźichu San Petro de Deuſto a univerſitny dźěl. Truche wotdźělenja najwjetſchu ſchpaniſku żelezoliſerniju Baracaldo wobkładźichu a ſo potom ſ krótkeho ranja do města dobychu. Też ſ połnocy ſo ſdobom nazionalni wojazy do Bilbaa dobywachu.

Nazionalni wojazy jako prěnje ſjawne twarjenje radnizu wobkładźichu, hdźež ſo njepſcherzeł hiſchcze ſakitacz ſpyta. Dokelž pak běchu nazionalni twarjenje ſe wſchěch ſtron wobſtupili, dyrbjeſche ſo hnydom poddacz. S wuſchiknym wobſtupjenjom je ſo poradźiło wjetſche bolſchewiſke wotdźělenja w měſeze wobſtupicz. Woczakuje ſo, ſo ſo tehorunja poddadźa.

Powěſcz wo dobyću je mjes wobydlerſtwom njeſmérnu radoſcz ſbudźiła. Wſchudźe na generala Franka a na nazionalnu Schpaniſku ſławu wunoſchachu. Wótſjerečzali na hłownych dróhach pſchipowědachu pſchego nowe podawki ſ fronty. Swony wſchěch zyrkwjow ſwonjachu. Sa krótki czaſ ſtejeſche město w pyſche thorhojow. Też w druhich městach nazionalneje Schpaniſkeje wjeſele nad dobyćom Bilbaa kněži. Mjes tym ſu nazionalni wojazy ſ połodnja Bilbaa k wjeczoru poſtupowali. Wójazy 1. brigady ſu městaczko Zollo wobkładźili. We wokolinje Bilbaa ſu nazionalni wojazy hiſchcze nětkore hórki dobyli a ſu pola Amuria ſe wuſchikanym wobſtupjenjom wjele cžerwjenych wojakow ſajeli.

Wjednik je generalej Frankej ſwožo pſchal.

Dla dobyczeńſkeho ſaczehnjenja nazionalnych ſchpaniſkich wojakow do Bilbaa ſtaj ſebi general Franko a wjednik a němſki kanzler telegrammaj pósłałoj.

Spytany torpedowy nadpad na křižak „Leipzig"

15. junija běſche ſo ſ wěſteje wukrajneje ſtrony powěſcz roſchěrjała, ſo je ſo łódź „Leipzig" ſ torpedom trjechita a ſo podnórita. Kommandant křižaka „Leipzig" na to powě, ſo je ſo na łódź k połnocy wot Orana 15. junija dopołdnja 9.25 hodźin, 9.26 hodźin a 9.58 hodźin torpedo wuſtrělił. Běch torpeda ſu ſe ſtłyſchenſkimi aparatami wobkedźbowali.

Dokelž pak žadyn torpedo njeběſche křižak „Leipzig" trjechił, ſdaſche ſo pſchihódne, ſo ſo najprjedy ſa powěſczeni ſtłědźeſche, kiž hižo wo torpedowanju roſprawjachu, hačrunjež běſche ſo ſ němſkeje ſtrony ſwopředka ſwonkownje wo podawku mjelczało.

Swěſczenje, kiž ſ pſchesjenoſcze tutych powěſczow ſ wajſjewjenjom kommandanta wukhadźeſche, ſo potwjerdźi ſ nowym pſchipadom 18. junija. **Na tutym dnju popołdnju 3.37 hodźin je křižak „Leipzig" ſchtwórtk rag nadpad padměſſeho czołma zyłe ſaſtnje ſwěſcził.** Nětkoſi wěſczi wobkedźbowarjo ſu wuſtorczenje torpeda jaſnje widźeli. Jedyn torpedo ſu na křižaku ſamym ſtłyſcheli, kak je njedaloko łódźineho prědka nimo czahnył. Tak też tutón ſchtwórty nadpad łódź njeje trjechił.

Němſko na ſchtyrjoch mozach ſaleži, ſo ſo na ſaložku dorěczenjow naprawow pſchimaju, kiž ſu tu trěbne. Němſke knježeſtwo njeje ſwólninje, trěbnym poſpytam ſchpaniſko-bolſchewiſkich prirataw podmórſkich czołnow pſchihladowacz, dóniž ſkónczńje tola ras njetrjechja.

Němſki pósłanz ſ Ribbentrop je to ſobotu dopołdnja w Londonje ſaſtupjeriam tamnych tſoch mocow, kiž ſo na mórſkej kontrolli wobdźěleja, naležnje ſdźělił. Wjednik je ſo w nozy w 12 hodźinach w letadle ſ Gedeshejma nad Rheinom do Barlina wrócził.

Nětk maju so kontrollowace mocy wuprajić

Londonſki neutralnoſtny wubjerk ſo dźenſa póndźelu ſeńdże. Jeho poſtajenje ſo powſchitkownje ſ wulkej napjatoſcju woczakuje. Wubjerk budźe ſo ſ khróblym nadpadom na křižak „Lepzig" ſaběracz. Němſki pósłanz ſ Ribbentrop je hižo ſobotu na ſeſkanju nadpad na „Leipzig" wopiſał. Pſchi roſprawjenju běchtaj jendźelſki ſwonkowny minister Eden a italſki a franzowſki pósłanz pſchitomnaj.

W Jendźelſkej a też w Franzowſkej ſebi njeſataja, kak khutne położenje je ſo ſ nałožnoſcju ſchpaniſkich bolſchewikow naczińiło. Wězerawſchu njedźelu ſu knježeſtwa ſchtyrjoch wobdźělenych ſtatow wo ſdźělenjach wuradźowałe, kiž jich pósłanzy ſadaju. W Pariſu je ſo roſſud dla knježeſtwoweje kriſy poczeżił.

So ſebi Němſka wot neutralnoſtneho wubjerka ſaſne naprawy ſada, je wěſte a ſo ſamo roſumi. W italſkich nowinach ſo tehorunja ſaſne ſakroczenje ſada. W Londonſkich nowinach ſo tehorunja ſdźěla wótrje pſcheczźiwo Walenziſkim bolſchewikam piſche. W roſprawach pokazuja ſo wołoſbje ſnamjenja ſtarozeje nad tym, ſo bolſchewiſmus ſpyta dorěczenje mjes ſchtyrimi wulkomocami je wſchěmi ſrědkami pſchekaſyczź.

Panzerowany křižak „Admiral Scheer" w Gibraltaru.

Němſka panzerowana łódź „Admiral Scheer je do Gibraltara pſchijźła. Roskaſowaſ panzerowanych łódźiow konteradmiral Fiſchel, kiž na panzerowanej łódźi „Admiral Scheer" pſchebywa, komandant panzerowaneje łódże mórſkí kapitan Ciliax a nětko offizjerzoj łódź wopuſcheſchu, ſo bychu němſkich namórnikow panzerowaneje łódże „Deutſchland" w thorowni wopytali.

Hamtske wozjewjenje wo Schachtowym wopyće we Winje

Wo roſrěčzowanjach mjes preſidentom němſkoſtatneje banki dr. Schachtom a preſidentom awſtriſkeje nazionalneje banki dr. Kienböckom je ſo hamtſky wozjewiło:

„Preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht mějeſche ſ preſidentom awſtriſkeje nazionalneje banki dr. Kienböckom pſchi ſwojim pſchebywanju we Winje nětkotre wjazyhodźinſke roſrěčzowanja. Roſrěčzowanja poczahowachu ſo na ſhromadny němſko-awſtriſki płaczeńſki wobkład a na hoſpodarſke praſchenja, kiž ſ nim ſwiſuja. Pſchi tym ſo wupraji, ſo budźe ſo płaczenje na ſakładze ſrěczenja, kiž wot auguſta 1934 wobſteji, wotmjeńcz. Wobej ſtronje ſtej roſtrubjenej, płaczeńſki wobkład do wobeju ſtron wutworicz, kaž je ſo to hižo ſ wuczinjenjom mjes knježeſtwomaj ſ junija t. l. pſchihotowało. Waſchnja a puczę ſo namakaju, ſo by ſo tutón wobkład niz jenoż w ſwojim nětcziſchim wobkłaſu ſdźerżał, ale ſo by ſo płaczeńſki wobkład wjetſchemu pſchiſporjenju wobrota pſchimérił. Preſidentaj budźetaj ſo prózowacz, ſo bychtaj też w pſchichodźe we wulkim ſbliżenju woſtałoj, ſo bychtaj wuprajene myſle pſchewjedłoj."

K ežeſczi preſidenta němſkoſtatneje banki dr. Schachta je ſo pjatk wjeczor w němſkim pósłanſtwje hoſcżina wotměła. Na njej wobdźělichu ſo mjes druhimi: Swojſkowy minister Glaiſe-Horſtenau, ſtatny ſekretar dr. Schmidt, preſident ſwjaſkowego ſejma dr. Hoyos, preſident nazionalneje banki ſtatny rada dr. Kienböck, italſki wupósłanz Salata, wuheſki wupósłanz Rudnay kaž też haſtupjerjo hoſpodarſkeho żiwjenja a nawjednik krajneje ſkupiny konſul Bernard. Po hoſcżinje běſche witanje, na kotrejž běchu mnohy haſtupjerjo knježeſtwa, ſchefojo wukrajnych wupósłanſtwow a ſnamjenite wožoby ſ hoſpodarſtwa a politiki pſcheproſchene.

Dr. Schacht ſo do Barlina wrócził.

Preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht je ſobotu pſchipołdnju ſ Wina do Barlina pſchileczał.

Abt Schachleitner wumrěł

W ſwojim domje „Gott Dank" w Feilnbachu pola Aiblingſkich kupjelow w hornjej Bayerſkej je njedźelu na ranje ½1 hodźin abt Albanus Schachleitner 76½ lět ſtary wumrěł. Abt Schachleitner běſche jedyn prěni katolſkich duchownych, kotiž ſo k Adolfej Hitlerej a nazionalſozialiſmej wuſnachu.

Po wjednikowej poručnoſczi ſo ſa abta Schachleitnera wutoru w Minichowje ſtatny pohrjeb wuhotuje. Póndźelu budźe abtowe czěło zyły dźeń w Naſwjeczeńſkej dwórſkej zyrkwi ſjawne na marach ſtejecz. Wutoru rano ¾8 hodź. wotměje ſo w tutej zyrkwi requiem. Na to ſo czěło ſwjatocżnje na Minichowſke lěſne pohrjebniſchczo pſchewjeſe, hdźež budźe pſchipołdnju wot ¾12 hodź. ſtatny pohrjeb.

Alfred Rosenberg Lübeckſki czeſtny měſchczan.

W Lübecku je ſobotu pſchipołdnju Nordiſke towarſtwo ſwoje 4. němſke ſhromadźowanje wotewiło. Pſchi tutej ſkładnoſcži wyſchſchi měſchczanoſta pod ſtłonym pſchiſłuchom wjeſewi, ſo je ſo Alfred Rosenberg ſa czeſtneho měſchczana hanſaſkeho města Lübecka pomjenował.

Němſki křižak „Leipzig" ſaſtawa w ſchpaniſkich wodach ſwoju ſłužbu.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

Stara garda w Tannenbergskim pomniku

Wjednikowy naměſtnik Rudolf Heß je pajtk wjecžor ſ jednorej a jimazej ßwjatocžnoſcžu w Tannenbergſkim cžeſtnym pomniku jěſbje ſtareje gardy do Rańſcheje Pruſkeje woßebitu doſtojnoſcž ſpožcžil.

Po triumfalnej jěſbje pſches wupyſchene měſta a wſy, pſches ſta cžeſtnych wrotow a nimo tyßazow wyſkazych ludźi ſtara garda pjatk popoldnju na cžeſtne pohrjebniſchcžo we Waplizach woßrjedź Tannenbergſkeje bitwiſkeje krajiny dojědźe. Wot tam ßo wjednikowy naměſtnik Rudolf Heß na jěſbje ſtareje gardy wobdźěli.

Wjecžorne ßměrki padachu, jako ßo cžah ſtareje gardy ſ wjednikowym naměſtnikom na cžole Tannenbergſkemu pomnikej bližeſche. Mjelcžo ſtara garda do pomnikowych měſtnoſcžow ſaſtupi a ßo nimo ſtražowazych do pomnikoweho dwora poda. Rudolf Heß a jeho pſchewodnizy do Hindenburgoweho rowniſchcža ſaſtupichu. Tam wjednikowy naměſtnik ke kaſchcžej wulkeho pólneho wjednika wěnz položi. W dolhim cžahu ſtara garda nimo rowniſchcža cžehnjeſche.

Wot tam wjedźeſche pucž do Oſtróda, hdźež ßo dźeń ſ maſurſkim wjecžorom ſkóncži.

Sſobotu jědźeſche ſtara garda pſches Němſku Eylawu do Marienburga, hdźež ßo na ßwjedźeńſkich hrach wobdźěli, kiž ßo wot pjatka na hrodowſkim dworje wotměwaju. Tam tež ſeßylnjeny hudźbny cžah němſkeje dźěłoweje ßlužby prěni krócž w zylej Němſkej „ßwjatok němſkeje dźěłoweje ßlužby“ wot němſkeho wjednika hudźbneho cžaha Wielebecka hudźeſche.

W nozy k njedźeli woßebite cžahi ſ Marienburga wotjědźechu, ſo bychu ſtarych wojowarjow do Pillawy dowjeſli. Wot tam ßo tucži do Schcžecžina wrócžichu.

Wjednikowy pilot 40 lět ſtary.

Lětakſki kapitan Hans Baur, lětadkowy wjednik wjednika a němſkeho kanzlera, bu 19. junija 40 lět ſtary. Hižo ſ wojowarſkeho cžaſa ma lětarſki kapitan Baur ſamokwite ſaſtojnſtwo, ſo wjednikowe woßebite lětadko wothladuje.

Dźěl autoweje dróhi mjes Kaſſelom a Göttingenom ßo wotewril.

Njedźelu dopoldnja je župny nawjednik ſtatny rada Weinrich po wulkej wotewrjeńſkej ßwjatocžnoſcži pola Heiligenrode dźěl němſkeje autoweje dróhi mjes Kaſſelom a Göttingenom offizialnje wobkhadej pſchepodal. S tutej autowej dróhu je ßo tež móſt pſches rěku Werru natwaril. Móſt je 61 metrow wyßoki a 416 metrow dolhi a je jedyn ſ najwjetſchich twarow na němſkich autowych dróhach.

Dźěłowa słužba hižo ze 16 lětami móžna

Němſki ſnutſkowny miniſter je woßmy wukas k pſchewjedźenju a wudoſpolnjenju ſakonja wo němſkej dźěłowej ßlužbje wudal. Najwažniſcha nowoſcž leži w tym, ſo ßmě ßo we wěſtych wuimlacžnych padach winowatoſcž dźěłoweje ßlužby hižo ſe 16. lětom žiwjenja dopjelnicž.

General Beck pola maršalla Pétaina

Schef němſkeho generalneho ſtaba general Beck je ßobotu marſchalla Pétaina w Parižu privatnje wopytal. Po tutym wopyzje poda ßo wón do doma němſkeje ſhromadnoſcže.

Njedźelu wjecžor je ßo general Beck ſaßo na pucž do Barlina podal. Nimo němſkeho póßlanza hrabje Welczeka a němſkeho wojeřſkeho atachéja generalneho leutnanta Kühlenthala běſche mjes druhimi tež general Turon jako ſaſtupjeř ſchefa franzowſkeho generalneho ſtaba k roßžohnowanju na dwórniſchcžo pſchiſchol.

Wulke jimanja w kraju nad Wolgu

Kaž ſ lokalnych ßowjetſkich nowin wukhadźa, je ßo wot 9. hacž do 11. junija w němſkej republizy nad Wolgu ſtronina konferenza tamniſchich bolſchewiſkich organiſazijow wotměła. Stroniny ſekretar Freſcher měješche pſchednoſchk, kiž prawy wobras wo „cžiſcženju“ podawa. Kaž Freſcher praji, ßu tež tam mnoho „ſtatnych njepſchecželow, napſchecžiwnych revoluzionarow a trozkiſtow“ wußlědźili a ſajeli.

Mjes potrjechenymi je ludowy kommißar ſa měſtnu induſtriju Suppes a dwejo ſ jeho ßobudźěłaczerjow, potom podkrjeßni kommißarojo Andrjanow, Maerz, Leiſle, Tichomirow a „wjazy druhich“, ſekretarojo Truſchin, Lorenz, Siſſenowicž, Müller, Kerner, ſamokwicži funkzionarojo Schneider, Dubow, Salzborn, Wulf, Nyngeſſer, Jwokun, Wokun, Loos, Wormsbecher, Nikonjonok, Konſtantinow, Wakollo a ludowy kommißar ſa ludowe wukubłanje.

Tak nalicži ßo w małym kraju powolſkich Němzow ßamym 27 ſ mjenom najpomnjenych „ſtatnych njepſchecželow“, kotrychž „njepſchelutowaze“ wutupjenje ßu ßebi na dźeńſki porjad ſtajili.

Nowopomjenowanja w čeŕwjenym wójsku

S Moſkwy ßo powě: S pſchikaſom wójnſkeho kommißara Woroſchilowa je ßo „wójſkowy general druheho jſkhodźeńka“ Pětr Aleksandrowicž Sſmirnow ſa ſchefa politiſkeho ſarjadniſtwa cžerwjeneho wójſka pomjenowal. Sſmirnow potajkim měſtno naſtupi, kiž je dotal Garmanik ſaſtawal, kotrehož běchu jako „ludoweho njepſchecžela, mjelepſcheradnika, ſpiona“ wosnamjenili a kiž je njedawno ßamomordaſtwo ſkucžil. Potwjerdźuje ßo, ſo ſtaj ßo wójſkowaj korpſowaj kommanděraj Welikanow a Kulik ſa „wójſkoweju kommandantow druheho jſkhodźeńka“ pomjenowaloj a ſo bu wójſkowy kommißar Berſin „wójſkowy kommißar druheho jſkhodźeńka“.

Wyſchſchi roſkaſowar wójſka w dalokim ranju, marſchall Blücher, je wutoru ſaßo ſ Moſkwy do dalokeho ranja wotjěł.

Sowjetske manevry so wotprajiłe

Cžežke ſatſchaßenja w ßowjetſkoruſkim wójſku a wulkowotprawjenja wyßokich offizěrow ßu wuſkutkowale, ſo ßu ßo wotmyßlene wulke naſymſke manevry pſchi wjecžornych mjeſach Sſowjetſkeje unije njeſapzy wotprajiłe.

Londonſke nowiny „Daily Mail“ ſ Rigi piſaju, ſo ßo w Moſkwje jako pſchicžina wotprajenja „wulke pſcheměnjenje“ w generalnych ſtabach mjenuje. Powſchitkownje ßo ſdawa, ſo ßu manevry woßebje tohodla wotprajili, ſo wojakam nochzedźa wjetſche dźěłby munizije do rukow dacž, dokelž ßo ſtatneho pucža boja.

Stalin da 50 wukrajnnch kommunistow zajeć

Londonſke nowiny „Morning Poſt“ ßu ſ finſkeho hłowneho měſta Helſinkow ſhonile, ſo w Moſkwje pſchezo hiſchcže ludźi jimaju. Jimanje je ßo nětko tež na wukrajnych kommuniſtow wupſcheſtrěło, kotſiž měſachu dotal hiſchcže ßwoju ßwobodu.

Generalny ſekretar kommuniſtiſkeje internzionale Dimitrow je, kaž ßo powě, po konferenzy ſe Stalinom porucžil, ſo ma ßo wjazy hacž 50 kommuniſtow ſajecž, kotſiž ßu ſ Němſkeje a Schpaniſkeje do Ruſkeje cžeknyli a běchu prjedy w běrowach kommuniſtiſkeje internazionale pſchiſtajeni. Jich maju wſchitkich ſa „podhladnych“ a ßu pjecža pſchecžiwo Stalinowej myßli dźěłali. Dimitrowej je ßo porucžiło, ſo by kommuniſtſku internazionalu raſnje wot „ſtatej njepſchecželſkich“ elementow wucžiſcžił. W poßlědnich dnjach ßu w Moſkwje ßamej něhdźe 4000 „podhladnych“ ſajeli.

Wjesele a radosć w Bołharskej

Bołhar'ſke knježeřſtwo ßo ſchtwórtk k miniſterſkej radźe ſeńdźe, ſo by dla pſchiležnoſcže narodźenja trónſkeho naßlědnika wo někotrych wurjadnych naprawach wuradźowało.

Miniſterſki preſident Kjoßeiwanow po ſkóncženju poßedźenja wojjewi, ſo je knježeřſtwo najprjedy wobſchěrnu dawkowu amneſtiju wobſamkło, kotraž něhdźe ſa 1,2 miliardy lawow dawkow ſpuſchcži. To je nimale telko, kelkož ſchtwórty dźěl zyleho lětneho ſtatneho hoſpodaſkeho plana wucžinja.

Knježeřſtwo je tež wobhnadźeńſki ſakoń pſchijało, kiž ßo na wjazy hacž 6000 politiſkich a kriminalnych khloſtanzow naloži.

Woblehnjeński staw w Johnstownu z Zjednoćenych statach

Položenje w pennſylvanyſkim měſcže Johnſtownu je ßo pſchi ſtrajku worzlowych dźěłaczerjow jara ſhórſchiło. Pennſylvanſki gouverneur dyrbjeſche woblehnjeńſki ſtaw na měſto položicž. Njedźiwajzy tuteho ſtraſchneho položenja je preſident Bethlehemſkich worzlowych dźěłaŕnjow ſkadanje Lewißowych dźěłaczeŕſkich ſwjaſkow wotpokaſal. Swjaſki žadachu, ſo bychu ßo dźěłaŕnje ſawrěłe. Tež hdyž gouverneur preſidenta worzlowych dźěłaŕnjow wo ſaſtajenje dźěła proſcheſche, ſo by ßo roslecžu krwě wobaralo, tutón jeho próſtwu wotpokaſa.

Cžežke ſtrajkowe njeměry na kupje Trinidad.

Woßrjedź wobſchěrneje jendźelſkeje petrolejoweje krajiny na kupje Trinidad njedaloko ßrjedźneje Ameriki, w Fyherbadźe je polizija cžežko do ſtrajkowazych domoródnych ſrajyla. Pſchi wojowanjach ßo dwaj jendźelſkaj poliziſtaj moriſchtaj a ßo někotſi druſy ſdźěla cžežko ſranichu. Mjes ſtrajkowazymi je ßo pjecža jara wjele woßobow ſraniło. Hakle wokolo połnozy ſamó ſeßylnjena polizija porjad wobnowicž. So je položenje ſtraſchne, je ſ teho ſpóſnacž, ſo je jendźelſki gouverneur hnydom wo wójnſku łódź proßyl.

Londonſki wubjerk je appell pſchijal.

Neutralnoſtny wubjerk je w ßwojim pjatkownym połnym poßedźenju appell pſchijal, kiž ßo na wobě wojowazej ſtronje w Schpaniſkej wobrocža a ſ kotrymž ßo žada, ſo by ßo wobydleŕſka wójna bóle po cžłowjeſku wjedła. W pjatkownym poßedźenju je wubjerk hiſchcže wobſamknyl, ſo wot nozy wot 19. k 20. t. m. Cherbourg jako kontrollny pſchiſtaw we wobluku plana móŕſkeho dohladowanja wjazy njeplacži.

Francowske knježeŕstwo wróćo stupiło

Franzowſke knježeŕſtwo pod miniſterſkim preſidentom Léonom Blumom je wcžera wrócžo ſtupiło. S pſchicžinu běſche, ſo ſenat njeje ſakonju pſchihloßowal, kiž ſa knježeŕſtwo woßebitu połnomóz w finanzych naležnoſcžach žadaſche.

Liſchka a bacžon.

Bajka.

Ras ſetka ßo liſchka ſ bacžonom pſched lěßom. Bjeßadowaſchtaj dlěſchi cžaß hromadźe a na to pſcheproßy liſchka bacžona k wjecžeri. Bacžon dźěſche na hoſcžinu a hlej, liſchka měješche dobre wězy pſchihotowane. Nimo druheho tež měd na talerjach. Sſo roſumi, bacžon njeſamóžeſche ßo jara naješcž dolheho pyſka dla. Hdyž ßo wotßali pſcheproßy ſ dźakownoſcže liſchku k ßebi na hoſcžinu. Tež bacžon naſtaja nimo druheho měd na blido, ale w blechach a tyſkach. Liſchka njemóžeſche ſe ßwojej ſchěrokej hubu nihdźe nuts. Bacžon ßo liſchzy wußmja a běſche jej tak lóſeſtwo wotplacžil.

J. N. ſ K.

Wuhlady ze zadźěwkami

7] (Pokracžowanje.)

Milka ßo woſchežerjazych wo pſchiſtojnym ſadźerženju powucžowaſche, a njelutowaſche ſ widźomnje pſchibywazej žarliwoſcžu ßaneje próſy, pod kajkimi wobſtejnoſcžemi mohla ſe ßrjedźiſchcžom bjeßadowanja woſtacž. Jako běſchtej ßo ßotſje ras ßměcharwych widliſchcžow dla na khwilu w kuchini ſhubilej, wona nadobo na palzach wokolo blida pſchiňdźe, ßydny ßo zyle bliſko ke mni a wuſna mi, ſo ma mi h i ſ ch c ž e něſchto rjez. Wona w tajkich wězach tež zyle ßlepa njeje, a ſo ßym ja zyly cžaß jenož na nju, na Milku, ſhladowal, to wona tola jako wěſte ſnamjo wobhladuje. Mjes tym ſo ßebi ſchkitajo ruku pſched hubu dźerźeſche, tak derje hacž to jeje wulkoſcž wěſo dowoleſche, mi wona do wucha ſchepny, ſo wſchak ßebi ludźo we wſy ſ wěſtoſcžu powědaju, ſo ma wujk Hendrich ſ Hanu a Khryſtlu tež něſchto podobne kaž ſnajomſtwo.

„Hacž je to wěrno, njewěm, a bych-li to wědźała, njebych to prajiła“, wona ßwoje ważne ßłowa ſkónčžiwſchi ßo ſaßo na ſtare měſtno wrócži. „Ale ja jemu to wěrju, to je jedyn tajki. A ſa tej tam wonka tež njecham rukowacž. Rěcže tola druhdy jenož rěcže njejßu. Schto majch wo mojimaj ßotromaj potajkim dźeržecž, nětko wěſch, a móžeſch ßebi něk ßam zyle derje na porſtach wulicžicž, ſo ßo nochzu ſ Hendrichom bliže ňaßadźowacž, a ſchto bych jemu we wěſtym druhim padźe wotmołwila.“

Běch nětko po wſchěm tym na tuteho wujka Hendricha a na pſchichodne ſhromadne žiwjenje ſ nim a jeho tſjomi Jórdanez holzami wopradźe wcžipny. Njebych ßo jara dźiwal, by-li wón w tutym wokomiku ſ hnójnymi widłami abo ſ flintu pſchede mnje ſtupil, cžim bóle, dokelž běſchtej ßo Hana a Khryſtla někotle ſaßo zyle bliſko ke mni ßydnyloj. Mjes tym ſo móžnoſcž roſpominach, kak mohl w nozy najlěpje ſ tuteho domu cžeknycž, ßo město teho nětkole to najſpodźiwniſche ſta, ſchtož dyrbjach na tutym na podawkach bohatym dnju naſhonicž. Wonka ßo ßlabje do durt ſaklepa. A ſchtó na Milzyne dale w nſkich durjach ſteješche? Schoſkez Hilža!

Dyrbi rad abo njerad tu w domje wuja ßwój ſkhow pytacž, wona zyle ſamylena a płakanju bliſko powě. Bě njeſo ſteho ßebi njemyßlo tu pola Kolikez we wſy něſchto wobſtaracž měla, a nětko ji wſchudźe ſ hrubymi ßłowami a ßamo ſ hrožnjom pucž ſaſtajeja, tak ſo ßebi ßaneje rady wjazy njewě.

Běch najradſcho do myſchazeje dźěrki ſalěſł. A tola běſche mi wokolo wutroby, jako by na moje pokhmurjene njebjo nadobo nowe, błyſchcžate ßłónzo ſtupiło. Jeje pſchitomnoſcži, to rěka pſchitomnoſcž Schoſkez Hilže, bě mje zyle druheho cžłowjeka ſcžiniła. Ja jara ßylnje ſacžuwach, kak ßo wjcha najdata hida pſchecžiwo njej we wokomiku ſhubi a ſtara, wulka pſchikhilnoſcž k njej ßo wrócži. Běſche mi, jako bychu mi ſ dobom deſku pſched wocžomaj wotewſali. A ruž wot teho cžaßa ſtajnje wokolo nojchach, jako bě mi Hilža tehdy reſku ſapowědźiła. A by-li to hiſchcže d ź e ß a c ž abo d w a z e c ž i krócž cžinika, potom dyrbjach ßebi k jedyn a dwazetemu rajej rjez, ſo njemóžu to bjes njeje zyle jednorje cžinicž. Schto dha chzyſche na poßledk pſchecžiwo tomu rjez? — A nětko tuta kaž ſ njebjeß pſchikhadźaza ſkladnoſcž! Bych ßwojeho pſchecžela Biarſcha w tutym wokomiku wobjimacž mohł.

Milka měješche ja ßwoju khutnu winowatoſcž, ßwoju cžetku Hilžu ſ wolenymi ßłowami wo położenju powucžicž, kotrež je ſ wudyrjenjom tuteje ſkótneje khoroſcže naſtało a ſo budźe drje nětko nuſne, ſo Hilža hacž na dalſche w Jórdanez domje woſtanje, pſchi cžimž Milka ſ boka na mnje pohladajo ßo cžežkeho praſchenja dótkny, kotrež je ſaměſtnjenjom hnydom dweju zuſeju woßobow, a kotrejž ſtej k tomu hiſchcže wſchelakeho ſplaha, naſtanje.

Schoſkez Hilža wěž najprjedy khwilku roſpominajo ßo potom wótſje a wjeßele ſaßmja. Mojej ßußodźy ßo wěſo ßobu ßměješchtej, a njebyſchtej ßo wonej tak wótſje woſchežerjalej, potom bych ſawěſcže w tutym wokomiku ßwoju ßamßnu wutrobu ßo ßmjecž ßłyſchal.

Jenicžzy Milka khutna woſta. S ruku hrožo wona ßwojimaj ßotromaj dla njepſchiſtojneho ſadźerženja poroki cžinješche a ſloži naſchu ſkedźbnoſcž potom na wocžinjene durje, do kotrychž bě mjes tym ſkótny lěkaŕ ſtupił, kotryž mi potom tež hnydom na najſdwórliwiſche waſchnje wosjewi, ſo je pola měſchcžanoſty runje ſ wulkej próſu moju ßwobodu wuſkutkował, to rěka, jeli mam wotpohlad, ßo hnydom na dompucž podacž.

Moje prěnje pohladnjenje Schoſkez Hilži placžeſche. A dźenßa hiſchcže ßym pſcheßwědcženy, ſo móžeſchtej jeju wócžzy rěcžecž a mi zyle wótſje a jaßnje prajeſchtej: Kak ſchkoda! —

Dźiwajo na to ja ſkótnemu lěkarjej ſ trochu ſaſchmjatanymi wuraſami ſroſumicž dach, ſo jako ßwědomity ratak jako ßwoju prěnju winowatoſcž wobhladuju, ſo roſchěrjenju ſtraſchnee epidemije na ßane waſchnje njepolěkuju a tohodla — — —

Wón njeda mi wurěcžecž, ale ſapraſkny bjeſe wſcheho durje ſa ßwojim khribjetom a ſhubi ßo. — Mojej blidnej ßußodźy na prawo a na lěwo ßo ßmějeſchtej. Milka pak kaž na někajke wyſche ſapodacže nadobo won tſěli. Sſlyſchachmy, kak ßo wona wonka w khěži ſe ſkótnym lěkarjom raſnje roſmołwjeſche. Potom nam ſ błyſchcžatymaj wócžkomaj powěſcž pſchinjeße, ſo je nětko Hilža měſto mje ſ jatby puſchcžena. „Ale niž cžakacž, dóniž je lěkaŕ woteſchol, hewak to wjazy njeńdźe!“ wona nujowaſche a ßunytrochu ſpłóſchenu Hilžu pſched mojimaj wocžomaj ſ durjemi won.

(Skónčženje ſcžěhuje.)

W Budyſchinje 21. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Žiwym róže do duše sadźeć
je lěpje hač zemrětym na row. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera je ßo ſ połnózneje Europy nižina do Němſkeje ſczahnyła a je wſchudźe deſchcże pſchinjeßła. W naſchich ſtronach ßo woßebje dopołdnja deſchczowaſche, popołdnju ßo njebjo wucźahny, ſo mějachmy rjane ßłónczne wjedro hacž do wjecżora. We wjecżornej Němſkej je ßo nižina ſ njewjedrami wukſutkowała. Jadro nižiny woſtanje w połnóznej Němſkej a ßo pomału do Rańſcheho morja wotßaluje. Tehodla ßo w ßrjedźnjej Němſkej jenož hiſchcże ſ khwilemi deſchczuje. W horatych krajinach dźenßa tež hiſchcże k njewjedram dóńdźe. Nětcźiſchi pſchekhłódny powětr ßo tež jutſje hiſchcże doſcž njeſhrěje. Hewak pak ſměſemy ſaßo bóle ßłónczne wjedro. Dźenßa ßo lěcżo ſapocżina. Mamy najdlěſchi dźeń a najkrótſchu nóž. — Jutſje wutoru ßłónczko 3.45 hodź. ſkhadźa a ßo 8.17 hodź. khowa. Měßacżk ſkhadźa jutſje wjecżor 7.09 hodź. a khowa ßo rano 2.28 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Trochu ſpodobniſche, tola hiſchcże khłódne wjedro.**

*

Budyſke měſchcżanſke tſělenje je ßo ſapocżało

ßobotu wjecżor ſ piwowej pruhu, kiž bě nimoměry wjele ludu pſchiwabiło. Bórſy pißanjeſeche ßo zyky tſělnik a hudźba radijow a ßłowa woſſewjerſow klinczachu pſches ſabawniſcheżo. Wſcho ßo kupaſche we ßwětle żehlawkow, tak ſo ßo prawe kuſko ſabawniſchcża rosběhaſche. W Lehmannez konditarni bě woßebje dobry wopyt, bjes dźiwa pſchi ſnatej dobrej hudźbje. Kopaty połny bě bayerſki piwowy ſtan a prawa bayerſka hudźba pſchinoſcheſche móznje wjeßelu pruhowanju dobreho Weihenſtephanpiwu. W ſtanu tſělzow bě tohorunja wjeßele ſ domom pſchi dobrym pſchipitku, a ſady ſtana tſělzow ſtejı ſtan „K njebjeßam". Tam žórleſche woßebje winko a temperamentnje ſabawjeſche Liſſa Kaſſner pſchitomnych. We raju duchow ßy woprawdźe, hdyž ßo dowěriſch zeleſnizy duchow — ale rjenje w tutym raju je, ſo pſchińdźe kóždy na ßwoje. „Dźiwi róžk" je tež ſaßo natwarjeny a w ſtanach knjeſow Meuricha a Wawrika běchu Sſerbja ſ domom. Tež do Stareho Heidelberga bě ſchwarnje ßebi pokuknycž. Hdyž ſpěchaſch dale, tak cże putaſche woßebje ſtan, w kotrymž ßo auto ſ 100-km. ſpěſchnoſcżu w 10 m. wyßoko ſtejazym kole wujěſdźuje. To cże ſyma woběhuje nad tajkim wukonom. A hakle tak mjenowana Achterbahn, ta ßo wjeßeleſche runje tak bohateho wopyta kaž wujěſdźowanja małych autow, kiž ßmě kóždy ßam wodźicż. Do „Róžoweje ſahrody" tež wjele luda dóńdźe, ſchtó njeby rad ßo radował a wjeßelił pſchi pryſkotatej hudźbje. A žiwjenje na tſělniku je ßo ßobotu czahnyło hacž do nejdźelneho ranja. — Njedźela pſchinjeße ſ wacżahom tſělzow a ſtarych doſtojnikow jara bohaty wopyt, kiž tež ſaßo hacž do póndźelneho ranja wutra.

— **Wobkhadne njeſboże.** Sſobotu rano wokoło ½10 hodź. do rosnoſchowarki młoka Hildegardy Goldizez, kotraž woßebje Budyſkemu nowemu měſtu poßłužuje, woßobowy wós ſajědźe. Wobžarujomna padźe a ßebi mosy ſtſchaßy. Dyrbjachu ju do khorownje dowjeſcž. Schtó je na njeſbožu wina, ßo hiſchcże pſchepytuje.

— **Na dróſy ſnjeſbožili.** Sſobotu na Nowoměſchcżanſkej dróſy kołojěſdna do woßoboweho auta ſajědźe, kiž jej napſchecżo pſchijědźe. Wona ßo pſches dróhu wjerhny a bjes wědomja ležo woſta. Dobrowólna ſanitetna kolonna dowjeſe ju do měſchcżanſkeje khorownje. Kołojěſdna je pjecża ßama na njeſbožu wina. Wona je w njepſchehladnym ſawinlenju po lěwej ſtronje jěła. — Na Mužakowſkej dróſy motorowy koleßar ſawinjenje doſcž njewujědźe a pſchi tym do druheho motoroweho koleßarja ſajědźe. Wobaj ßo ſraniſchtaj. Jeju motorſkej kole ßo khětro wobſchkodźiſchtej. — Njedźelu woßobowy auto na Drježdźanſkej dróſy pola tankownje do tſikołateho wobkhodneho auta ſtorcżi a jón powali. Wobkhodny auto ßo khětro wobſchkodźi. Ludźo bjes wjetſcheje ſchkody wotedźechu.

— **Krajna wuſtajenža koſow w Freitalu.** Lětuſcha krajna wuſtajenža koſow budźe 26. a 27. junija w ſahrodźe němſkeho doma w Freitalu. Sarjaduje ßo jako wuſtajenža krajneho burſtwa wot wokrježneje ſkupiny Drježdźanſkich plahowari koſow w nadawku krajneje ſkupiny plahowari koſow. Wuſtajicž budźe ßo 160 koſow, běleje němſkeje a pißaneje němſkeje raſſoweje koſy, mjes nimi tež ekſemplary, kotrež ßo na 4. ſtatnej wuſtajnzy ježiwjeŕſkeho ſtawa w Mnichowje mytowachu. Sa najlěpſche koſy ßo někotre ſtatne myta, dale myta ſtatneho ježiwjeŕſkeho ſtawa a myta ſtatnych a krajnych wotrjadow wudźěła. Na wuſtajenžy budźe najlěpſchi material ſakſkich plahowari koſow widźecž.

— **Paduſchſtwo w měſchcżanſkich Sprjewinych kupjelach.** Pola kriminalneho ſwonkowneho měſtna w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, khowa ßo ſ wróczodoſtatych kradnjenych wězow hiſchcże móſcheń ſe ßnadnym pjenjeſom a pjelnliwy pjerodźerżak. Tutej wězy ſtej ßo pjecża w meji 1937 w Budſkich měſchcżanſkich Sprjewinych kupjelach kradłej. Prawy wobßeedźeŕ tuteju wězow ßo dotal njemóžeſche wußlědźicž. Schkodowani ßo proſcha, ſo bychu ßo pola kriminalneho ſwonkowneho měſtna w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe ſamołwili.

— **Lětny wobrót ßłónza.** Dźenßa 9.38 hodźin mějachmy wobrót ßłónza. S tym je ßwój najwyſchſchi wjeŕch w lěcże dozpěło. Wyſche hižo njepoſtupi. Je to wěcżny ſakoń, kotryž ßo ſ kóždym lětom pſchezo ſaßo woſpjetuje. Naſchi pſchedkhadnizy tutón dźeń na ßwjatocżne waſchnje woßwjeczachu. S wjetſcheho dźěla ſ jědźu a pjczom. Wſchak jim Boža pſchiroda w tutym cżaßu wſcho ſchcżedriwje poſkiczeſche. S dźenßniſchim dnjom ßłónczko pomaku ſaßo we ßwojim kole ſeſtupuje. Stanje ßo to jenož pomaku, zyle pomaku, tak ſo to lědy pytnjemy. Hakle potom, hdyž ßu žně domoj, ratak zyle wěſcże wě, ſo ßłónczko ßo prjedy khowa a ſo ßu dny wo wjele krótſche.

Tak kaž moji wótcojo, stać tež ja chcu za Serbstwo!

Moji ßerbſzy prjedownizy
Běchu ßwěrni Sſerbja wſchitzy,
Wažichu ßej ßerbſku rěcž.
Sſwoje Sſerbſtwo lubowachu,
Dary ſa njo ſkładowacha,
So by mohło roſcž a kcźěcž.

Schtož je mojim wótzam tyło,
Lube jim a drohe było,
Drohe mi tež dyrbi bycž!
Njech tež kóžda rěcž je rjana,
K wutrobje pak njendźe žana
Tak, kaž macżeŕna dźe rěcž!

Chzu-li woſtacž cžłowjek hódny,
Mam naſch dom a ſtatok ródny
Sſerbſki ſdźeržecž, wukhowacž!
Dar, kiž doſtak ßym wot Boha,
Njeßmě nihdy teptacž noha,
Jón chzu Sſerbſtwu wěnowacž!

Jurij Schewcżik.

— **Porjedźenka.** Naſcha ßobotniſcha powěſcž wo kradnjenju 200 zent. rožki ma ßo w tym porjedźicž, ſo ßo paduſchſtwo njeje w Małßezach ale w Malecźizach pola młynka Wjeſerja ſtało.

S **Dźěžnikez.** Pſched někajkim cżaßom ßo tu wobkedźbowaſche, ſo běchu w ludyſchich hatach někotre ryby ſeßłakałe. Tutón tydźeń ſnowa wjele mortwych rybow, woßebje linow we wjeßnym hacže a w jenym burſkim hacže namakachu. Dokelž ßo wopłóczki ſ wyſche ležazych twarjenjow pſches tute haty wjedu, ma ßo ſa to, ſo ßo woda w hacže ſ wopłóczkami kaſe, ſchtož je mrětwu linow ſawinowało.

S **Jenkez.** Pjatk wokoło 10 hodźin dopołdnja ſajědźe woßobowy wós na ſtatnej Budyſko-Lubiſkej dróſy wyſche Herzogez rěſnikſtwa ſ wulkej mozu do boka cžežkeho awta. Tuto bě ſ Budyſchina pſchikhadźeſo porjadne ſnamjo dało, ſo chze ßo do pobocżneje dróhi ſawinycž. Woßobowy wós chzyſche hiſchcże pſcheſcźěhnycž, tola ßo jemu to wjazy njeporadźi. Woßobowy wós ßo doſpołnje ſtłócżi a dyrbjeſche ßo wotwlez. Woßoby do ſchkody njepſchińdźechu.

S **Plußnikez.** Skakaŕſki dźěłacżeŕ Auguſt Dörnik ſ Maleſchez ſ dźěłoweho měſtna po ſady ſkały ležazym nahłym połnym pucźiku domoj jědźeſche. Pſchi tym pſchińdźe ſe ßwojim kołom do hłubokeje kolije a padny, tak ſo bjes wědomja ležo woſta. Jeho towaŕſchojo jeho do ſkłay wrócżo donjeßechu a ſawołany lěkaŕ jemu prěnju pomoz poda. S awtom jeho domoj dowjeſechu.

S **Porſchiz.** (Stawniſke powěſcźe ſa meju.) Narodźenja: 6. 5. Herzogej, Janej Pawołej, ſkalarjej w Porſchizach, holcžka. — 9. 6. Kurtej Wałtarjej Henſelej, pohoncžej w Pſchiwcžizach, dwójnizy, dwě holcžzy. 24. 5. Bjedrichej Wilhelmej Bartuſchej, dźěłacżerjej w Budyſchinku, holcžka. — Swěrowani: 16. 5. Erich Kegel, lokomotiwny tepjeŕ w Drježdźanach, ſ Auguſtu Luiſu Hildegardu Sachſez, pomoznizu w Budyſchinku. 24. 5. Kurt Ota Polan, železniſki ſaſtojnik w Kubſchizach, ſ Hanu Friedu Almu Sſmoltz, domjazej dźowku w Porſchizach. — Wumrěli ßu: 9. 5. dźowka Kurta Wałtarja Henſela, pohoncža w Pſchiwcžizach. 16. 5. Handrij Biela, ſchewz a rentudoſtawaŕ w Kubſchizach, 85 lět ſtary.

S **Małeho Wjelkowa.** Dźenßa póndźelu woßwjecži tu Marja ſwud. Rychtarjowa we wjeßnym dźělu Wulkim Wjelkowje bydlaza, ßwoje 82. narodniny. Nimo dlěſchi cżaß trajazeje khoroſcże, kotraž ju na khorołožo putaſche, je jubilaŕka pſchezo hiſchcże ſtrowa a cžiła. Pſchejemy jej wjele ſboža ſa dalſchi žiwjeńſki wjecżor.

S **Dubrawki.** Pjatk dopołdnja ßo je ßłomu a ßynom pjełnjena kólnja žiwnoſcżerja Oty Bära paleſche. Spěſchnje ſawołana wobora móžeſche woheń ſalecž, tak ſo bě jenož dźěl kólnje ſchkodu pocžeŕpił. Wjetſcha ſchkoda tak njenaſta.

Z Baćonja. (50lětny jubilej Baćońskeje cyrkwje. Baćońska wosada je wčera swój cyrkwinski jubilej na dostojne wašnje woswjećiła. Hižo do jubileja běchu so wosadni z modlenjom na tutón wažny dźeń přihotowali. Wjesna młodźina bě cyrkej nanajrjeńšo wupyšiła. Wosadni sami přińdźechu na wčerawšim jubilejnu Božu mšu wšitcy w swjedźeńskej drasće. Holčki a knježny jako družki a žony w płachćičkach Mužojo w čornej drasće. Prědowanje před Božej mšu měješe knjez arcyměšnik Žur-Ralbičanski, kotryž wuznam Božich domow za křesćanstwo a wuznam Baćońskeho Božeho doma za Baćońsku wosadu rysowaše. Swjatočnu Božu mšu swjećeše knjez šolastikus Hejduška při assistency kk. fararjow Wjeńki z Khróšćic a Cyža z Hajnic. Wječor běše swjatočny dźakny nyšpor. Škoda, zo bě dopołdnja pokmurjene dešćojte wjedro, hewak by wopyt na tutym wuznamnym jubileju z druhich wosadow wjele lěpši był.

Z Pančic. Zo naše spěwne ptački pilnje překasancy (insekty) zběraja a zo su tak witani pomocnicy zahrodnikow a ratarjow, kóžde dźěćo wě. Tuž je rozumne, zo so w zymje a lěće wo nje staramy. W ćopłym suchim času z tym, zo so sudobja z přeco čerstwej wodu wustajeja, zo móhłe ptački so napojić a tež kupać, štož rady činja. Tola dyrbi so kedźbować, zo kóčki k tomu njemóža. Powšitkownje pak znate njeje, zo ptački rozžiłnicy (čerwjena woš — Blutlaus) niča. W zašłych dnjach je wjesnjanka wobkedźbowała, kak so módra sykorka do rozžiłniceho hnězda da, je wobdźěłaše a mósk a wšón wobstatk sej słodźeć daše. Wone běchu so na tołšej wotrězanej hałozy zaměsćiłe. Tajke připady móža wurjadne być, rěča pak tola za to, zo žane škódniki před ptačěkami bjez stracha njejsu.

S **Kamjenza.** Pjatk popołdnju ſta ßo w Ježowje cžežke wobkhadne njeſboże. Krótko do 9 hodź. chzyſche ßo Kamjenzſki motorſki koleßaŕ ſ Njebjelcžanſkeje dróhi pſchikhadźejo do Ježowa ſawinycž, njemóže pak pſchi wulkej ſpěſchnoſcżi ſawinjenje prawje wujěcž. S wulkej mozu pſchi tym ſajědźe do woßoboweho woſa. Sraženje bě tak móżne, ſo ßo motorſke koło we wyßokim wobłuku nad DKW woſom pſchecžißny a někotre metry ſa nim do ſahrodneho płotu ſlecža. Motorſki koleßaŕ ßo do awtoweho ſchkitańſkeho wokna wjerhny a ßo khětro ſreſa. Tež awtowy wjednik ßo khětro ſrani. Snjeſboženeho dyrbjachu do khorownje dowjeſcž.

*

Dźeń konja w Drježdźanach.

Sſobotu pſchipołdnju ßo na rataŕſkim wuſtajeniſchcżu wulke ſławne ſwucżowanſke dny ſapocžachu, na kotrychž pſchewjedźenju ßu wobdźělene ſakſke krajne burſtwo, ſakſka koniepłahowaŕſka kniha (Pferdeſtammbuch) ſakſki krajny hródźny hamt w Moritzburgu, Drježdźanſke jěchaŕſke towaŕſtwo, woborowa móz, ſakſka SA-ſkupina, SS-wotrěd II, HJ kraj 16, ſtatna wobkowaŕnja a ſjednocženſtwo rosdźělerjow koni. Pſches 250 wuſnamjenjenjow ßo mjes wobdźělnikow rosdźěli, ſchtož je ſ dopokaſom, ſo je ſajim ſa tuto ſarjadowanje jar wulke było.

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu 21. junija 1937.

Barlinſka burſa 19. junija 1937. Sſobotniſchu burſu móžeſche ßo powſchitkownje pſchecželne měnjenje poßlednich dnjow dale lakhowacž. Pſchi małym wobkhodźe dźeržachu ßebi powyſchenja a wotdrjebjenja něhdźe wahu a pſchemenjenja jenož ſrědka 1 proz. pſchetrjechichu. Bruntzowe hódnoty mějachu jara měrne wiki. Na rentowych wikach móžeſche ßo ſtara wójnſka požcžonka dale wo 20 pj. na 126,60 ſkrucžicž.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Zitne hoſpodaŕſtwo: Wotedacža w khlěbowych žitach ſtachu ßo jenož ſrědka po pucžu ſaměnjenja. Pizowanſke jecžmjenje a wowſy běchu ſkoro bjes poſkiczenjow. Wjetſche wobroty běchu w ſaſchłym tydźenju nikach je rjanej muku. Tež ſa pſcheńcžnej muku bě doſcž wulke napraſchowanje. W pſcheńcžnych wotrubach běchu poſkiczenja jara małe. Pizowadła bohate na běliku ßo derje pſchedawachu. Wulkemu napraſchenju ſa rybjazej muku ſtejeſche jenož mało poſkiczenjow napſchecžiwo. Runje tak bě mjaßowa muka jenož po małych dźělbach doſtacž. Se ßynom ſ nowych žnjow njemóžeſche ßo hiſchcże žadyn wobkhod wuwicž.

Hoſpodarjenje ſe ſkotom: Howjaſe wiki běchu w ſaſchłym tydźenju runej tak derje wobeßłane, kaž tydźeń pſched tym, tak ſo móžeſche ßo potrjeba we wobłuku kontingenta krycž. Pſchihnacže na cželaze wiki bě ßo trochu pomjeńſchiło. Njedźiwajo toho woſta na někotrych wikach pſcheſbytk. Na ſkopjazych wikach wotpowědachu poſkicženja ßrěnjeje kajkoſcźe potrjebje. Na ßwinjaze wiki ßo wjele ſkotu pſchihna, tak ſo móžeſche ſtatny hamt dźěl tutych poſkicženjow ſ wikow wſacž.

Hoſpodarjenje ſ mlokom: Poſkicženja we mloku ßo w ſaſchłym tydźenju pomjeńſchichu, mjes tym ſo wotbytk cžerſtweho mloka khětro ſtupi. W ſakſkich mlokaŕnjach ßo trochu mjenje butry nadźěła hacž we pſchedkhadnym tydźenju. Wobrot ſ mjehkim twarožkom bě dale pomały.

Hoſpodarjenje ſ běrnami: W jědźnych běrnach ßu poſkicženja trochu popuſchcžiłe. Se ſaßnymi běrnami běchu wiki derje ſaſtarane, tola wotwołanja běchu pomałe.

Hoſpodarjenje ſ jejemi: Wulke napraſchowanje ſa jejemi nejmóžeſche ßo ſ poſkicženymi jejemi na ſakſkich wikach ſpokojicž. S němſkich cžerſtwych jeji ßo tohodla woßebje ſchleſyſke jeja na ſakſke wiki pſchiwjeſechu. S wukrajnych jejow běchu to ſchwedſke, rumunſke, danſke a pólſke jeja.

Sahrodnitſtwo: W ſaſchłym tydźenju ßo jara wjele ßłódkich wiſchni poſkicżeſche, tola napraſchowanje njebě runje wulke. Poſkicžene truſkalzy ßo ſpěſchnje rospſchedachu. Na horzych dnjach ßo tež wjele zitronow kupowaſche. Sſydrowy kał bě w Drježdźanach a Kamjenizy cžežko wotbycž, dokelž ßo tež wjele wukrajneho ßydroweho kała poſkicżeſche. Kólrabi a morchej ßo derje pſchedawaſchtej. Poſkicženje ßołotwje popuſchcžowaſche, tak ſo njewoſta žadyn pſcheſbytk. Tomatow bě mało na wikach. Bunow bě doſcž na wikach, tola napraſchowanja njeběchu pſchewulke.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłoph Marko Smoleŕ; za nawěški Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur. w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 19. junija 1937.

Narodziła je ßo: 17. 6. Maksej Arnoschtej Scholcze, blidarjej, dzowka.

Wumrěł je: Wumrěł je: 19. 6. Jan Petzold, pißmikistajeŕ na wotp. 80 lět.

Swěrowali ßu ßo: 19. 6. Kurt Waltaŕ Tiefensee, dźěłaczeŕ a Marta Hilža Branzkez, fabrikska dźěłaczeŕka, wobaj w Budyschinje. — Kurt Helmut Leubner, podoffizěr a Marta Gertruda Lischkez, domiaza ßlužobna, wobaj w Budyschinje. — Pawoł Erich Wobst, krawz w Małym Wjelkowje a Ema Frieda Khěžnikez, domiaza ßlužobna w Budyschinje. — Wolfgang Jurij Leonhardt, podoffizěr a Hańža Ruth Bjarichez, měschczanska pschistajeńza, wobaj w Budyschinje. — Richard Hermann Broda, czěßla a Berta Luisa dźěl Kühnelowa rodź. Rjenczez, wuběraŕka, wobaj w Budyschinje. — Ota Albert Pelz, ßukelnik a Alsa Gerda Wünschez, schwalcza, wobaj w Budyschinje. — Ludwig Hugo Korla Dietrich se Schroeter, papjerudźěłaczeŕ a Augusta Hilža Ingeburg Geblerez, sekretarka, wobaj w Budyschinje. — Erich Herbert Gypstuhl, železniski ßlužbaŕ we Wjeleczinje a Irmgard Adelheid Hana Jeschiz, kontoristka w Budyschinje. — Herbert Konrad Langer, tapezěraŕski mischtr w Drježdźanach a Johanna Gerda Koppiz, domiaza ßlužobna w Drježdźanach

Sport

Kopańca.

Schalke 04 němsik mištr. — FC Nürnberg z 2 : 0 (1 : 0) přemóženy.

Schalke 04 sebi wčera před 100 000 přihladowarjemi w olympiskim stadionje k 3. razej titul němskeho bulkopaŕskeho mištra doby. Wón měješe skoro přez cyłu hru přewahu a nichtó na tym nejdwělowaše. zo sebi hórnicy též tón raz zaso mištrstwo wotnjesu. Při hri měještej na woběmaj stronomaj škitaŕstwje najwjetše sympathije. Najwjetši podźěl na dobyću měješe bjez dwěla Fritz Scepan kotryž jako srjedźny běhaŕ wustojnu hru poskićeše.

Wo 3. mištrske městno w němskim kopaŕstwje hraješe w Lipsku VfB Stuttgart přećiwo Hamburger Sportverein z 1 : 0 (0 : 0).

Wo Tschammerowy pokal.

W Lipsku VfB Lipsk přećiwo SC Planitz po podlěšenju 3 : 4.

Srjedźna Europa wječornu Europu z 3 : 1 (1 : 0) zbiła

Wulka hra srjedźneje Europy přećiwo wječornej Europje w Amsterdamje je w cyłej Europje wulki zajim zbudźiła. W Amsterdamskim olympiskim stadionje bě so 50 000 přihladowarjow zešło. We wječorno-europsáim mužstwje běchu zastupjerjo Němskeje, Belgiskeje, Hollandskeje a Francowskeje, w srjedźno-europskim mužstwje zastupjerjo Italskeje, Awstriskeje, Wuheŕskeje a Čěskosłowakskeje. Z němskich hrajerjow so na hri wobdźělichu: Jakob we wrotach, Kitzinger jako prawy běhaŕ, Goldbrunner jako srjedźny běhaŕ a Lehner jako prawy zwjaznik. Oliviera w srejdźno-europskich wrotach měješe wjacy dźěła hač Jakob, tak zo nawjedne wrota w 16. mjeńšinje za srjedźnu Europu cyle njenadźicy přińdźechu. Wot toho wokomika bě hra za srjedźnu Europu wjele wuskóniša. Wosebje druha połojca hry pokazowaše na widźomnu přewahu srejdźno-europskeho mužstwa, tak zo běše jeho dobyće njedwělne. Wobdźiwanja hódna bě techniscy wuradna hra wšěch hrajerjow tutoho mužstwa. Hižo w druhej mjeńšinje po přestawcy poda Piola, kotryž měješe najwetšu zasłužbu též na prěnich wrotach, z wulkej wěstosću bul na swobodneho Sasa, kotryž jón wěsće do wrotow pósła. We 33. mjeńšinje so z 3. wrotami za srjedźnu Europu hra rozsudźi a čestne wrota wječorneje Europy njemóžachu na dobyću samym ničo wjacy přeměnić.

Mjezekrajne zetkanja.

W Stockholmje: Šwedska přećiwo Estonskej 7 : 2 (3 : 2).

Mjezeměstske zetkanja.

W Krakowje: Krakow přećiwo Barlinej 1 : 3 (1:1).

W Prosnicach: SK Prosnio přećiwo Grashoppers Zürich 2 : 2.

W Budapesće: Ujpest Budapest přećiwo Venus Bukarest 4 : 1.

W Zagrebje: Grandjanski Zagreb přećiwo Genua 93 0 : 93.

PSV Kamjenicy přećiwo DSC 3 : 2.

*

Weckerling jězbu z kolesami po Němskej dobył

Pschedpoßlednja etappa, kotraž ßobotu s Hannovera do 239 kilometrow sdaleneho Hamburga wjedźesche, njemějesche wosebitych pschekwapjenjow. W jenym zyłku jědźechu wschitzy wobdźělnizy (hischcźe 36 mužoj) zyłu pucž a dojědźechu w zyłku do Hamburga. Jenož w Hamburgu ßamym dóńdźe na hubjenje plestrowanej dróſy k hromadnemu padanju, do kotrehož bě zyła rjada koleßarjow saplecžena. Tutu etappu Kamjeniczan Hermann Schild pschedd Belgiczanom de Caluwé doby. Njedźelu rano startowachu koleßarjo k 12. etappje Hamburg—Barlin psches 280 kilometrow dołhej pschi ßo lijazym deschczu. Doskóńcžna etappa bjes mała hischcźe pschekwapjenje pschinjeße, kotrež Weckerlingowe dobycźe wohrožowasche. Kutschbach a Sieronski dojědźeschtaj jako prěnjej do olympiskeho stadiona, hdźež 50 000 ludźi jich s radoscžu witasche. Jako tsecźi dojědźe de Caluwéa hnydom sa nim wschě sbytni wobdźělnizy. Jenož 28 mužoj dozpě wotmyßleny kónz. 3100 kilometrow běchu pschejěli. S dobyczerjom jězby po Němskej sa lěto 1937 bě Magdeburgski Otto Weckerling, kotryž je psches zyłu jězbu žołty trikot prěnjeho koleßarja noßył. Zyłkowy wunoschk: 1. O. Weckerling s Magdeburga na Dürkopp s 96:50:37; 2. Geyer se Schweinfurta na Diamant s 96:57:44; 3. Diederichs s Dortmunda na Phänomen 96:57:58; 4. Bautz s Dortmunda na Phänomen 97:00:35.

Wohnjowobornistwo

Swjaskowe setkanje krajneje wohnjoweje wobory w Lubiju

w dnjach wot 31. julija do 4. augusta 1937.

Wokrjeßny wohnjowy woboroy wjednik Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa na to pokasuje, so ma setkanje krajneho woborowego wohnjoweho swjaska w Lubiju wot 31. julija do 44. augusta 1937 bycž s móznej manifestaziju, a so by ßo to dozpěło, maja ßo wschitzy towaŕschojo ßußodneho Budyskeho wokrjeßa po móžnoscźi prawje bohacźe na nim wobdźělicž. Njeje pschedpißane, so ßo wobornizy w dospołnje nowej uniformje pokasaja, tola ßo wocžakuje, so kóždа wobora w jednotnej drascźe a s jednotnym wobucžom nastupi. Poßlednje pschisjewjenje budźe 27. junija 1937.

Pój, pućuj zo mnu . . .

Schto je rjeńscheho na ßwěcźe, hacž hdyž masch khwilku měra, so ßo puschcźisch do pschirody, so khwatajsch k ńjej, so by ßo pschi jeje cžeŕstwej wóni poßydnył a nowych mozow nabył. A wěscźe mamy wschitzy teho trjeba, hdyž žiwjenje tak wschelakore, tak mnohe nadawki nam staja. Sa wscho trjebamy nowe mozy, so bychmy ßwój ßměr wěscźe krocžicž mohli. W Božej pschirodźe, tam ßy ßwój, tam ßo sbliži tebi k wutrobje radoscž nad žiwjenjom, tam ßo czi tež pschezo a pschezo saßo shłubschi luboscž k domisnje. A kelko składnoscźow mamy runje my w naschim rjanym krajiku, w kotrymž bydlimy. Cžehodla ßebi niebychmy wulecźili do domowneje Lužizy, do naschich hór a nižinow. Bóh Knjes je naß tu w naschej Lužizy tak psche wscho žohnował s kraßnoscźemi Božeje pschirody. „Hory módre, ja waß snaju . ." tak wyskasche młody ßerbski baßnik, hdyž saßo do domisny ßo wrócźi, a tak wyskamy my s nim, kiž ßmy jeho radoscž pschewsali. Tola móžemy jenož spěwacž s hłubin dusche, hdyž naschu domisnu dokładnje snajemy. A mamy ju tola tak blisko. Trjebamy jenož njedźelske popołdnje, so bychmy nasche wokolne hory wopytali, so bychmy spósnali naschu holu, jeje woßebitoscźe a tež jeje běďu tam, hdźež sub czaßa a industrije wjeß po wjeszy shubicž dawa, kiž hacž dotal hischcźe bě s kuskom ródneje lubeje semje tak mnohemu s naschich krajanow. My trjebamy jenož hodźinki, so bychmy sesnali nasche haty, žiwjenje w nich a nad nimi. A dźeń nam doßaha, so bychmy pokuknyli do naschich lubosnych Błótow, se jich woßebitym kuskom. Wschitko móžemy tak lohko doßahnycž w dźenßnischim czaßu spěschneho wobkhada s awtami, awtobußami a druhimi pomoznikami techniki. Hdyž pucźujemy pěschi, nihdźe njemóžemy pucźa mißnycž, wschudźe ßo nam poda rada, nadeńdźemy pokasowaze snamjeschka. Runje je tež wuschła knižka naschebo molerja Měrcžina Nowaka: „Na ßerbskich pucžach". Kelko rjanoscźow runje tutón spiß nam pokasa, kiž hischcźe dawno wschitzy wobkedźbowali njejßmy. Wscho je nam pschiprawjene, trjebamy ßebi ßami jenož czaß wsacž, so bychmy na khwilku wupschahnyli a wobdźiwali dom Boži w pschirodźe s jeho wěcžnym njebjeskim pschikrywom.

Njeje runje w naschim czaßu trjebanje wschěch mozow tak njewuprajnje wosbožaze sa naß, ßwoju hłowu položicž do klina maczeŕki pschirody, w selenej schtomowinje ßo woczerstwicž? „Sserbski lěßo mój, do khłódka rukow ßwojeju mje wsmi. Czischina njech twoja ßłódka pokoj, pokoj wrócźi mi, jako něhdy do dusche mi ßwojich ptacžkow radoscž liń, a schtož w žiwjenju ßo slemi, s cźichim kuskom saß mi spiń!" Pucźujmy prěki a pódlu psches naschu domisnu, so bychmy sbožowni byli w njej.

Czasto hromadźujemy měßazy dołho pjenjesy, so bychmy ßebi daloko dojěli do druhich stron, so bychmy tamnischu wokolinu sesnali, kiž je nam druhi khwalik, hacž runje njejßmy ßami naschu najbližschu wokolinu sesnali. Sa ßnadny krosch móžemy ßebi domach sbožu pschitulicž, kiž pytamy sa drohi pjenjes w dalokoscźi. Czasto myßlimy pschi tutych wulětach jenož na ßebje, pschetož cžim dale ßej wulecźimy, cžim wjazy mamy wudawkow a cžim mjenje lubych móžemy ßobu wsacž a tola maju tucźi ßamu sadoscž a ßamu nušu kaž ty sa wopocžinkom a cźichim pokojom. A hlejcźe, njeje to rjenje, hdyž pschińdźemy do sydlischcźow a wjeskow k naschim bratram a ßotram, kotrymž ßo ßměje wutroba, hdyž naß k ßebi witaju, kotsiž ßo raduja, hdyž ßłyscha maczeŕny synk w ßłowje a spěwje. To ßylni a posběha niž jenož toho, kiž pucźuje, ale tež toho, kiž cźe wuhlada, widźi twoju luboscž k domisnje a to wjasa jeneho k druhemu s tajkej luboscžu a czopłotu, kaž to strony dołhe nastawki njesamóža, kaž to najsrěcžniwische ßłowo njemóže. A rěcž wutroby wostanje tola najßylnischa a najcźiscźischa, najbóle pscheßwědcžaza. Starschi, wsmicźe ßwoje lubuschki sa ruku abo do waschebo schkita a khwatajcźe s nimi s wotewrjenymaj wocžomaj a s duschu, pschijimazej wscho rjane, do kužiskeho kraja. Wy ßerbszy młodźenzy, khwatajcźe s waschimi towaŕschemi, s wuswolenej waschеje wutroby, k domownym horam, do hole, do měštacžkow a wjeskow, abo k hatam a rěcžkam, hdźežkuli ßo wam najbóle lubi — a budźcźe sbožowni, njeje dźenßa k tomu nihdźe sadźěwka, wasche nohi a spěschne wosydła a awtobußy waß wschudźe dowjedu, jenož njeßedźcźe doma, kaž by spanje ßwjatok był, hdyž waß tola runje něto pschiroda se wschej kraßnoscžu a móznoscžu k ßebi czehnje. A tež hospoſa trjeba nuſnje dźeń tajkeho cźicheho pokoja se žiwjeńskim towaŕschom a se ßwojimi lubymi. Směјcźe žiwjenje hischcźe bóle rad. Njemyßlcźe na wulke wudawki, ale wsmicźe ßebi pomaski a něschto k picžu a něschto ßyr k pschikußanju do kapßy a potom pucźujcźe. Kelko Božich njedźelow móža nam tak bycž sdnjemi njesapomniteho wjeßela a wocžeŕstwjenja.

Ssłyschcźe: „Kaž schkowroncžk w ßłóncžnym błyschcźu jeno juska, kaž róža nalětni dych czopły proßy, kaž rěcžka do doła tak wjeßle pluska, kaž mjetel s kwětki na kwětku ßo noßy: tak człowjek pscheje ßej a sa tym žada, schtož ßwěcźi ßo, schtož kcźěje, wonja swoni, schtož jemu wěcžnje k sbožu roni". Hdyž ßebi tuto sboža kusko w naschej domownej Lužizy ßami wotewricźe, potom scźe pschi studni Božej, kiž waß ßylni a jednocža w pokoja połnej khwili. Wsmicźe ßebi tež k tomu do ruki Měrcžina Nowaka nowu knižku: „Na ßerbskich pucžach" a wužijcźe kóždu składnoscž, so ßo wuwinjecźe s wuskich domownych bydlischcźow. Wulka maczeŕ pschiroda, wěcžna rodźiczeŕka wscheho rjaneho a wosbožazeho czaka tež na waß . . .

Měšćanski omnibus

Wutoru, 22. junija, do Mužakowa. Wotjědź. 13.30 hodź. 2,20 hr.
Na Schurigsku baudu. Wotjědź. w 14 hodź. 1,25 hr.
Srjedu, 23. junija, na Bastaju přez Hohwald, Hohnstein, Stołpin. Wotjědźemy w 13 hodźinach. 2,80 hr.
Wšě jězby wot Měšćanskeje zahrody.
Zamołwjenja na jězdny personal abo telefoniscy 2138.

Přewzaće wobkhoda

Smój staršiski wobkhod přewzałoj a prosymoj česćene wobydleŕstwo wo přećelne podpjeranje.

Swědomite a sprawne posłuženje při poměrnych płaćiznach a podaću hódnostneje twory je naju zasada.

Heil Hitler!

Rězniski mištr Walter Lehmann a mandź.

w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 26

Kóždu knihu wobstara nnydom Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaciznyhódno pola **Kurt Erler,** Žitne wiki 28

Pruhujće swój wobstatk čišćeŕskich wěcow

Nječakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku. W čišćeŕni „Serbskich Nowin" budźeće derje a płaćizny hódno posłuženi.

Makulaturu

wotedawa běžnje w małym a wulkim wudawaŕnja Serbskich Nowin

Doporučće

swojim lubym znatym abo přećelam naše

„Serbske Nowiny"

Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu

Skazać

móža so „Serbske Nowiny" na wšěch póstowych hamtach a též pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.

Šěsć razow

wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbski Student" a „Serbski hospodaŕ" — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na pósće

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

Bestellschein

an den Verlag **„Serbske Nowiny"** in **Bautzen**

Herr
Frau

in ....

Postanstalt ....

Wohnung ....

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom .... Preis 1.51 Rm.

Datum: .... Unterschrift: ....

Přiłoha k čisłu 141

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 21. junija 1937

Wo lubosći k wótčinje

B. Krawc.

Zemja, w kotrejž smy so narodźili a buchmy wukubłalni, mjenujemy swoju wótčinu. We wótčinje dostawa so kóždemu wobydlerjej, štož je jemu trjeba k zeživjenju. Tu móže kóždy wuknyć, štož je jemu za přichod ćělnje a duchownje a dušownje potrěbne a wužitne, móže so zdźěłać a wukubłać tu ma škit swojeho žiwjenja a zamoženja, kaž tež srědki, z kotrymiž lohko zamóže docpěć jemu postajeny wyšši a wěčny zaměr. Kóždy bjerje wot wótčiny mnoho a wulkich dobrotow a lěpšinow a je za to wótčinje dźakownosć, lubosć a poddanosć dołžny. Tutu dźakownosć, lubosć a poddanosć mjenujemy z krótka: wótčinstwo, t. j. patriotismus. Wótčinstwo je potajkim winowatosć kóždeho dobreho měšćana, staćana.

Na čim nětko spóznajemy, hač štó swoju wótčinu lubuje? Wótčinc raduje so nad wšěm. štož je wótčinje spomožne; jeho zaboli wubtroba, hdyž njehody a njezboža ju zranja. Mamy tak, zo bychmy lubosć k wótčinje dopokazali, wutrobne wobdźělenje měć na wšěm, štož ju podeńdźe, njech je dobre abo złe. Profet Jeremias so wutrobnje rudźeše nad zrudnym dónťom swojeje wótčiny, wobžarujo jeje skaženje we swojich žaropsalmach, a Jezus płakaše nad Jeruzalemom. Štóž swoju wótčinu lubuje, tón jej z najhlubšeje a sprawneje wutroby wšo přeje, štož by jej było k dobremu a k wužitku.

Ale njeje dosć, zo bychmy jenož w radostnych a zrudnych připadach a wosudach wótčiny sobuzačuwali: dobry wótčinc je tež zwólniwy, po móžnosći ze słowom a skutkom k jeje lěpšemu přinošować a wšo wotsronić a wšemu wobarać. štož by jej škódne abo zahubne było. Mamy potajkim swoje wótčinske zmyslenje z tym dopokazać, zo rady a woprawdźe wšo činimy, štož k polěpšenju wótčiny dopomha a štož ju před někajkej škodu škita.

Štož je wótčinje woprawdźe wužitne abo škódne, što móže jej wuspěchej pomhać abo jemu zadźěwać dobry staćan w myslach rozwaža; wón rozmysli, komu su potrěbnosće cyłeje domizny znate a štó so wo dobro wšěch staćanow stara — a to je krajne knježeřstwo. Stóž nětko swoju wótčinu lubuje, tón zakonje a zarjadowanja knježeřstwa rady, wěrnje a stajnje wobkedźbuje .

Zo bychmy mohli być podźělni kóždeho postupa a wuspěcha swojeje wótčiny, su wšelakore wustawy a zarjadowanja; a dokelž tute k dobremu cyłeho kraja a k lěpšemu kóždeho jenotliwca słuža, ma kóždy patriota rady a woporniwje k jejim potrěbnosćam přinošować. Swjate pismo praji: „Štož tu nas je. my smy ćěło jedne a jenotliwcy su druhich stawy!“ Hladajmy potajkim, wšěm druhim być k wužitku!

Štóž swoju wótčinu lubuje, budźe rad, pak dobrowólny pak požadany zjawne a njezjawne słužby wukonjeć, a byrnjež by dyrbjał při tym swoje žiwjenje zasadźić. Wšě naše słužby wěnujemy k wuspěchej k lěpšemu domizny. Štóž je w zastojnstwje, ma swědomiće swój nadawk dopjelnić. Wučeř ma wučić ze zahorjenym zapalom swoje jemu dowěrjene dźěći. Jeli je něchtó starosta w gmejnje, tak ma to być z horliwosću a ze wšej swědomitosću. —

Štóž swoju domiznu lubuje, tež wšě swoje žadosće a žedźenja k lěpšemu wótčiny Bohu poruči a časćišo so za nju pomodli; wšako wot wjeřšneho Boha wšo dobre přikhadźa. —

Tute přisłušnosće mamy dopjelnić stajnje a swědomiće, kóždy w kóždym stawje a zaměstnjenju, we wšěch připadach a poměrach žiwjenja — rad a woporniwje. Přetož tón hrěši, kiž so wo wótčinske poměry, podawki a přihody njestara, štóž je k wšemu nječućiwje, štož domiznu nastupa.

Runje tak so tón přehrěšuje, štóž wo wótčinskich zarjadowanjach postupnje rěči a je hani; štóž nochce k potrjebam wótčiny přinošować a k wužitnym zjawnym wustawam podpjerować. Štóž jenož za samsnym wužitku a dobytku honi, tón je ze swojim lichowařstwom postup staćanow (swojich bližšich a dalšich) podkopa a pohubjeńši, ha zahubi. Skónčnje přehrěši so, štóž jeno lěnjeho pase a prózdnikuje a wótčinje ze žanej přičiniliwosću a pilnosću někak njepřinošuje; štóž so zdaluje, hdyž wótčinje strach a zahuba hroze. —

Lubujmy našu wótčinu a z njej wšěch wobydlerjow jako swojich bratrow. Mějmy so towařš k towařšej jako dźěći toho sameho nana! A přinošujmy ze wšěmi mocami sprawnje k zbožu cyłeje wótčiny a swojeho bližšeho!

Lubosć k wótčinje je žiwjaca rola, z kotrejež wurostu wšě nadobne a dobre čłowjeske skutki. w njej jeničcy leža strowe korjenja ludoweje dostojnosće a zdatosće. Lubosć k domiznje je žórło, kotrež w nami žiwi sylnosć, zo wobstajnje to činimy, štož je dobre, krasne a swjate, wuči nas hajić zbožo samsne a swojich bližšich. Lubosć k domiznje je wubjerna płodźeřka k wšemu dobremu, kaž tež strażowacy duch, wobarajo nas před wšěm złym počinjenjom. Tohodla su tež we wšěch zdźěłanych narodach so wo to prócowali a prócuja so, zo by młodźina zahe nawukła wótčinu lubować, ćople a woprawdźiće. jako lubuje nana a mać; přetož štóž w młodosći swoju domiznu njenawuknje lubować, tón w pozdźišich lětach lědma budźe jej lubować wostanje najskerje wěčnje sebićnik.

Ale lubosć k ródnej zemi njeje jenož wodźeř póćciwy (moralny), ale je tež zakład rozkwětu stata. Žadyn narod njebě sławny bjez lubosće k wótčinje. žane mócnařstwo njebu wulke a sławne bjez lubosće k domiznje swojeho naroda. Jeničcy lubosć k wótčinje je kluč k wulkim skutkam, přez kotrež buchu narody wulke a sławne. Tak dołho kaž Grekojo wótčinu bóle lubowachu hač swoje žiwjenje, běchu woni prěni naroad w tehdomnišim swěće, wo wšěch připadach wobarachu so njepřećelow, sto króć mócnišich; tak ruče pak hač sebičniwe swary a rozkory wony zakład podkopachu, kotryž by lubosć k domiznje zbudźiła a zdźeržała, bě kónc ze wšej grekskej sławu! A kak bě z Romjanami? Njeleži jich sława hłownje w tym, zo jim wótčina dźěše nade wšitko, zo Curtius, Decius a druzy rad žiwjenje woprowachu za wótčinu? A hlej, tutón narod, kiž bě junu z wjednikom wšemu swětej, rozpadny do ničeho, tak ruče hač jeho wobydlerjo přestachu lubować wótčinu a wyše wažichu wuspěch wosobinski a žiwjenje slědźeřske, lizarske, sybaritiske!

W nocy smažnika

Czaß krótkich nozow tu je. Hacż hłuboko do wożmeje nózneje hodźiny steji słónc'na tacżel na njebju, a hdyž tola kralowna dnja w domcżk dźe, hdyž wjecżorne żmërki ßo scżicha na semju lëhaja, dha na sapadnym wobsorje hischcże dołho płowy scżin skhowaneho słónza ßo jewi. Nëtko nóz ßwoje ßwëcżki saßwëcżo. Hwëſda po hwëſdźe pschikhadźa a bórsy napjelnja firmament. Wós (wulki mjedwjedź) steji se ßwojimi ßedmymi hwëſdami — schtyri koleßa a wojo — nimale we wjeřschku njebja. Sda ßo, kaž bychu wschitke hwëſdy ßwëta we wulkim kole wokoło njeho ßo sestupale. W krótkim ranju ſyboli ßo wójnski Mars w czeřwjenym b'yschczu. Nëżnje cżehnje ßo njebjeska abo ßwjata dróha kaž slëborne paßmo nimo njeho.

Sybolaza majestoscż hwëſdow wobsybola nóznu rjanoscż. Czische a wobhladniwje krocżi straźnik, so njeby nózny mër kafył. Swjatojanske mnschki miknu ßo nimo a sbubja ßo w keřku. Miły wëtsik, kiż psches wjeřschki dźe, pschinjeße nam wóń selenych kojenow a pißanych kcżenjow. Je słódka, cżeżka a wabjaza, kaž nóżka ßama. Krótki schkrëk nastróżaneho ptacżka, abo tu a tam słódki spëwcżk ßołobika, pischpotanje wjeßneje rëcżki — ßu jenicżke swuki, kiż nózny mër pschetorhnu.

A hiżo ßo nowe ranje móznje pschisjewja. Rańsche serja postupuja psches kromu wobsora a ßrëbaja do ßo-nóznu cżmowoscż. Schtom a keřk, domcżk a dróha wunórja ßo kaž scżinohry. Hdyż na juźnym njebju hischcże Jupitr ßwoju ßwëtkoscż rozlëhuje, cżeřwjeni ßa też hornja kroma njebjeskich wowzkow w ranju. Jenoż hischcże krótki czaß a słónczko skhadźa w ßwojej majestoscżi. Młody dźeń naß wita!

Naš wšědny khlěb

Kulturnostawisniske rospominanje.

W naschich dnjach, hdyż ßo wo to jedna, so ßo nasche hospodařstwo tak srjaduje, so mamy we ßwojim kraju telko wupłodźicż, kaž je k seżiwjenju naschego luda trëbne, je wscha staroscż knjeżeřstwa na to słożena, so ßo tuto prózowanje ßo po schtyrilëtnym planje też wëscże poradźi a swëscżi. Na prënim mëstnje mamy hladacż, so ßo we ßwojim kraju a na domjazej pódźe se wschëdnym khlëbom sastaramy a telko doma naplahujemy, so nam sa zyły lud doßaha.

Sajimawe je, hdyż ras po ßwëcże pohladamy, kak ßo druhe ludy se „wschëdnym khlëbom“ sastaraja.

We wocżomaj Europjanow je **khlëb** najjedorischi a najbóle rosschërjeny ßrëdk seżiwjenja, wëso je nimo toho też sastaranie s **bërnami a mjaßom** ważna wëz w tutych krajach.

Ale hiżo w Europje je plahowanje a wużiwanje jenotliwych drużinow żita po hódnoscżi a płódnoscżi role a po klimatiskich wobstejnoscżach jara wschelakore. Pschińdźemy-li do druhich krajow, namakamy **druhe żito**. Sa najwjetschi dźël Nëmskeje placżi **rożka** jako „żito“ skrótka.

W nawjecżornoeuropiskich krajach, w Jendźelskej a w Juhosłowjanskej trjebaja najbóle **pscheńzu** sa wschëdny khlëb.

W ßewjernej Europje, hdźeż symnische podnjebjo a khuda semja jenoż pokorne żita dowola a dosrawja, móża jenoż **wowß a jecżmjeń** wußywacż a wożebje s tuteju tam sorno sa cżłowjeske seżiwjenje wużiwaja.

Nëkotre balkanske ludy spokojeja ßo s **kukurizowym** khlëbom, kotryż kóżde ranje nad wohnjom czerstwy napjeku, nam pak njeby sawëscże prawje słodźał. Naschi wojazy, też s nascheje domisny, ßu tam we wójnje spytali a woptali, kaž to wot nëkotrych słyschach, ale nejmóżachu ßo s nim spschecżelicż, dokelż ßo njechasche tak prawje ßuwacż.

Najhłownischa a najsnacżischa pojëdź, hiżo pschi rańschej ßnëdani, je pola Schotow, Irow a mnohich Jendźelczanow stajnje na blidźe jich lubowane „porridge“, to ßu w mlozy warjene **wowßne krupy**.

Czim dale ßo wot nascheje swucżeneje, lubeje a s njej srosczeneje domisny wotßalimy abo ßamo Europu wopuschczimy a mjesy dalschich krajow pschestupimy, czim bóle pschemëni ßo sestajenje jëdźneje karkki.

„Wschëdny khlëb“ najwjetschego dźëla zyłego cżłowjestwa dozyła njeje khlëb po naschim swucżenju, ale nëschto zyle druhe. Tsecżi dźël wschëch ludźi na naschej semi żiwi ßo jenicżzy s rajßom. Wożebje w juźnej a rańschej Asiji sta milijony ludu lëto wot lëta wjazy krócż wschëdnje **rajß** jë, wëso też na wschelakore wotmënjaze waschnje pschihtowany, warjeny a pjecżeny.

W Japanskej ßamo tsi hłowne jëdźne czaßy, kaž mamy pola naß ßnëdanje, wobjed a wjecżeř, powschitkownje rëkaju „rańschi“, „pschipołdnischi“ a „wjecżorny rajß“. Njedawno, hdyż Japansy lëtarjo na ßwojim wulkim ßwëtowym slëcże też nasch krai wopytachu, cżitachmy w naschich nowinach, so ßu na zyłej ßwojej napianazej jëßbje nimale jenicżzy s rajßom żiwili. Mnohi s naß tole ßnadź nochzył wëricż, ale tola tak je.

Plahowanie rajßa nieżada mjenje prózy a dźëła jako nasche żito. Dokelż tuta tonidłowa rostlina wjele włóhi a mokroty w semi żada. dyrbja tam pola wożebje pówodźecż. S powodźowanskimi hrjebjemi dostanie zyła rólna krajina wożebity a hinajschi ras jako nasche żitne hona. Wschudźom wokoło hórkow ßu wustupy (Terrassen) rajßowych polow widźecż. Wokoło kóżdeho wustupa ßu hacżenia naßypane, so móża je s czaßami a po potrëbnoscżi s wodu napjelnicż. Ssamo sa plahowanie rybow czasto tute „pola“ wużiwaja. Khwilu móże to bycż hat a hnydom saßo rajßowa rola.

Pola czornuchow afrikanskich savanow (trawnischczow — pastwischczow), kotsiż ßu na zyle ßwojorasne warjenske wumëłstwo swucżeni, ßu sakład wschego ludoweho seżiwjenja **jahły**. „Durra“ mjenuja wschelake drużiny tuteje rostliny s jenym wurasom. Jahła srostu tam hacż na 7 metrow wyßoke. Rosmlëtu muku tutoho sorna stołkaja do wulkeje kulki abo dule a potom ju swarja. Pschi jëdźi torhaja potom s porstami małe kuski wot dule, walkuja s nich mjes rukomaj małe kulki a tunkaja je w korjeninowej juschzy abo we woliju. Sa Europjanow ma tuta pojëdź, ke kotrejż hischcże płody abo mjaßo pschikußuja, jara spodźiwny a napschecżiwny słód. Pschihotowanje tutych dułow (khlëbow) wopißuje wëstny puczowař a słëdźeř takle: Namacżanu muku nu do hornza, kotrehoż dno ma wjele zyle małkich dźërkow. Potom pschilëpja tute ßudobjo na druhe, w kotrymż ßo mjaßowa juschka wari. Para cżehnje psches dno swjeřschneho mukoweho dźërkateho hornza a swari abo wopjecże jahłowy khlëb.

Splaham czornuchow, w pralëßach bydlazym, kotreż rólnistwa njewukonjeja a żaneje drużiny żita njesnaja a nimaja, służa **banany** a wschelake koruschkowe rostliny jako „wschëdny khlëb“.

Ssłódke banany, pola naß wjele pytane a kupowane, domoródni tam njerodźa a srëdka jëdźa. Lubuja wożebje mucżnu drużinu, „pisang“ mjenowanu. Ssyra wschak ßo njehodźi jëscż, ale warjena, pjecżena a prażena je pschi kóżdej jëdźi ßama abo pódla druheje zyroby. Czasto też kulkt bananoweje muki walkuja, podobnje kaž to cżi drusy czornuchojo s jahłoweje muki cżinja. Koruschkowe rostliny ßu tam najważnische „yams“, „batay“ a „maniok“, jich tołste korjenie cżëria też hischcże dulki, podobne naschim bërnam a wużiwaju ßo podobnje a ßu tuż sa nich najważnischi dar tamneje tropiskeje stwórby. Sslëdźeř Stanley je we ßwojim czaßu w Afrizy splahi nadeschoł, kotreż ßu ßo jenicżzy s maniokowymi korjenjemi a dulemi żiili a s nich khlëb, pudingi, tykanzy a wußmuże pschihotowali.

Seżiwjenie wobydlerjow płódnych kupow (oasow) w puscżinje Saharje a nëkotrych asiatiskich puscżinow je saßo na zyle druhu podkołu słożene. Tu **roscżi wschëdny khlëb na schtomach**, dokelż tu je datlowa palma jako zyle njeparujomna płodowa rostlina. Nëżne wjeřschki 20, 30 abo 40 metrow wyßokich sdonkow pscheradźuja wschudźom, so ßu cżłowjeske ßydlischcża blisko. Płody, kotrychż w pscherësku lëtnje kóżdy schtom na zentnař pschinjeße, ßu ßyre, warjene, prażene abo ßuschene nimale jenicżka pojëdź a wot nich wotwißuje zyłe jich seżiwjenje. Też sa puczowanje karawanow posłicżeja datlowe palmy najważnischi proviant. Nimo toho ßo też druhe dźële tutoho schtoma s dobrym a s wjazorym wużitkom triebacż hodźa. S łopjenami kryja tsëcht ßwojich hëtow a stanow, s nicżateje skory pletu powjasy, drjewo sdónkow wużija k twarjenju a brëcżku schtomow tocża jako wino. Datlowa palma je woprawdźe po poetiske wulzy wobrasownej rëcżi Arabow w bjesnadźijne ßamocże puscżinoweho morja „pokoj a troscht“ khudych dźëcżi puscżiny“.

W arktiskich krajinach blisko czopow dyrbi cżłowjek saßo rostlinsku zyrobu nimale zyle parowacż. Pola Eskimow a Indianow w Feuerlandźe naruna saßo **mjaßo** wschëdny khlëb. Hońtwa a rybařstwo stejitej tu w ßrjedźischcżu wschego seżiwjeřstwa.

Ssmy widźeli, so ma najwjazy ludow ßwój „wschëdny khlëb“ we ßwojim kraju doma a też to ma nascha najwjetscha staroscż bycż, so sastajo wschë mozy a nałożeje wschë móżnoscże seżiwjenje naschego ludu na ßwojej pódźe swëscżimy a ßo njewotwißni wot wukraja sa pschichod, sa wschë czaßy cżinimy.

Powěsće z cyłeho swěta

Cjeżke rosbuchnjenje w Duisburgu.

Pjatk krótko psched 12. hodźinu sta ßo w ammoniakowej fabrizy Kralowskeje piwarnej akz. tow. w Duisburgu-Beeck rosbuchnjenje, kotreż niz jenoż dźěl twarjenjow sniczi, ale móz powětroweho storka też tšěchi ßußodnych twarjenjow wusběhny. Polizija, techniska nuśowa pomoz a wohnjowa wobora ßo hnydom alarmowachu. Pschi njeśbožu ślecźa najprjedy spódni ś dweju kotołow, kotryž jedyn na druhim stejitaj, do powětra, pschi cźimž świerschny ßobu wśa. Żehliwe wuhlo, kotreż pschi tym ßobu do wschěch rózkow ślecźa, nacźini w ßußodnych twarjenjach mjeńśche wohnje, kiž pak mózachu wobydlerjo domow bórzy śalecź. Pschi rosbuchnjenju lětachu kamjenje a żeleśne dźěle do ßußodnych dróhow, pschi cźimž ßo jena żona a dwě dźěśći lohzy śranichu. Na dobre sbožo njebě w cźaßu rosbuchnjenja we wohroženych městnoścźach nimo dweju tepjerjow żadyn druhi dźěłacźeŕ. Naspomnjenaj tepjerjej móżeschtaj ßo mjes tym wukhowacź. Pod rospadankami pak leži hischcźe piwarski mischtr.

Pjeni koleßarjo ßo pokhicstaja.

Na Kesselsdorfskej drózy w Drježdźanach jědźeśche piany koleßaŕ ßrjedź dróhi a sawinowa ś tym njeśbožo, pschi kotrymž ßo ßam khětro śrani. Pschecźiwo njemu je ßo wobśkórźba sapodała, so je pjany wobkhadny porjad wohrožował. W żanym padźe niebě ßměł, dokelž niebě zyle ßam, na ßwoje koleßo saléścź.

Cjeżke jamowe njeśbožo w Boßniji — 4 morwi a 12 śranjenych.

W Boßniskej hórniskej jamje pola Ljubowa sta ßo cźeżke podkopokowe njeśbožo. S pschedcźaßnym rosbuchnjenjom sabichu kruchi rudy 4 hórnikow a 12 śranichu.

Ssowa 38 kurjatow rubila.

Jenemu burej w Riepsu w Mecklenburgskej śhubi ßo na spodźiwne waschnje ś 45 wuhlanjenych kurjatkow 38, hacźrunjeż ßo w massivnym kurjeńzu khowachu. Jako rubježnizu ßu w tutych dnjach ßkowu wußlědźili, kotraž w tšěschinym wuhladku pschebywasche. Kóżdy krócź ßebi jene ś kurjatkow wotnjeßy a seżra. Tutu khrobku rubježnizu ßu wěso njeschkódnu scźinili.

Krystalowa wasa woheń sawinowała.

We woknje wjeßnjanosty w Brachfeldu pola Noweho Münstera sapalichu ßo nadobo sawěschki. Pschi tym ßo bórzy woheń po zykej jstwi rosscheri, móżesche pak ßo hischcźe ś cźaßom śalecź, dokelž bě ßo w prawym wokomiku pytnył. Pschi pschepytowanju ßo pschicźina wohnja swěscźi, so běchu ßtónczne pruhi na kristallowu wasu na woknowej deßy stejazu, padałe. Pschi tym kristallowa wasa jako palna schkleńza skutkowasche a woheń sawinowa.

Granatowu tschěsku 20 lět dołho nośył.

Wójnski śranjeny Bjedrich Albertus ś Naumburga bu 9. junija 1917 śranjeny. Dla śranjenja khribjeta a zykeje praweje strony cźěła je měł jara wjele cźerpicź. Wjele je ßo cźiniło, so by ßo tutemu cźeżkośranjenemu towarschej żiwjenje wołóżiło. Njedawno dowjesechu jeho do Charitéje w Barlinje. Tu poradźi ßo prof. Sauerbruchej khoremu 5 cm dołhu granatowu tschěsku, 25 gramow cźeżku, ś płuzow wotstronicź. Nětko ßo śranjeny dosć strowy cźuje.

„Nan Turkowskeje" dari turkowskemu statej ßwoje zyłe samóżenje.

„Paris Soir" wosjewja ś Ankary, jo je president turkowskeje republiki Kemal Atatürk narodnemu shromadźenju ßwój rosßud sdźělił, so zyłe ßwoje privatne samóżenje, kotreż ßo na 100 milijonow frankow woblicza, statej dari. Nazionalne shromadźenje je je sahorjenjom tuto rosßudźenje presidenta na wědomje wsało a jemu titul „Nan Turkowskeje" spožcźiło.

S luboscźe sawutlicź — to njeje runje lohko . . .

Njeśbožowny luboscźinski por franzowskeho městaczka Annezy ßo rosßudźi, ßebi żiwjenje wsacź, dokelž bě żeństwa dla swady starschiskeju domow njemóżna. Wobaj ßo lubowazaj běschtaj hakle 18 lět staraj. Młody muż kupi ßebi revolver a dóńdźe ßebi potom po ßwoju lubu, kotraž bě ßo mjes tym ßwoju najlěpschu drastu woblekła. Tajkaj dźěschtaj shromadnje do lěßa. Na městnje, hdźež chzyschtaj shromadnje wumrěcź, ßo poßydnyschtaj, tola mjes tym bě młody muż kulki sa ßwoju tšělbu shubił. Wobaj, kotrajž ześchtaj hižo sdźělenske listy na ßwojich pißakoj, spytaschtaj ßo nětko wobwěßnycź, tola też tuto wotmyßlenje ßo jimaj njeporadźi. Na to spytaschtaj w próschdnjeńzy shromadnje hłód tradajo wumrěcź. Tši cźeżke njewjedra ßo nad krajinu rospuschcźichu a powodźichu krósdnjeńzu. Schtomy w ßamej bliskoscźi próschdnjeńzy błysk rosbi. Wscho to dyrbjeschtaj ßo lubowazaj pschětracź. Po tšjoch dnjach pak jeju hłód tak żałostnje cźwilowasche, so w rostorhanej drascźe pschemacźenaj a wuhłódnjenaj saßo zyle roskateje wutroby domoj khwataschtaj, hdźež běschtaj ßo mjes tym wobě ßwójbje w shromadnym bólu żarujo wo shubjenej dźěscźi saßo wujednałej. Jako pak ßo młodaj cźłowjekaj, kotrejuż mějachu dawno sa morweju, wrócźischtaj, dostaschtaj ßebi ßwoje serje saßłużene puki.

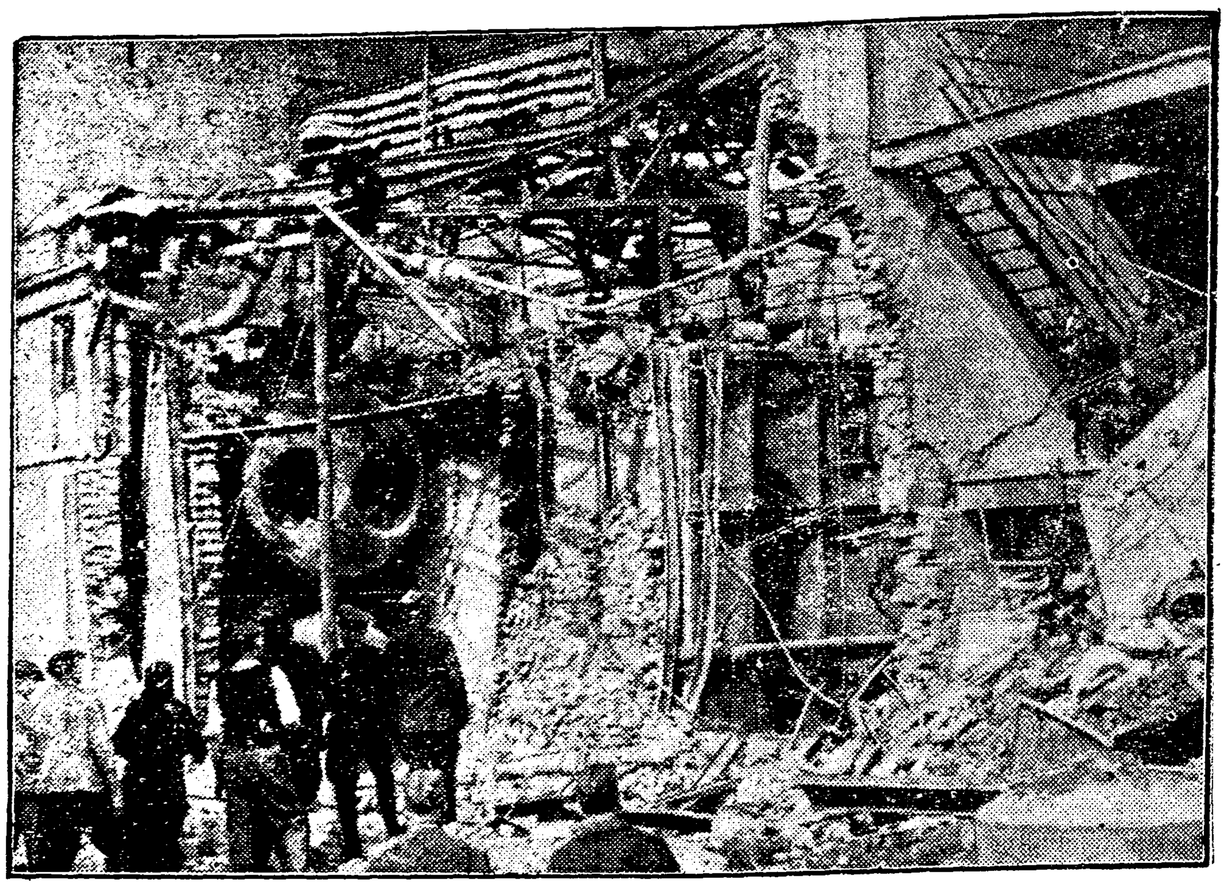

Rosbuchnjeńske njeśbožo w Duisburgu.

Pjatk pschipołdnju w Kralowskej piwarni wulki kotoł rosbuchny, pschi cźimž ßo kotołnja ßypny, někotre ßußodne twarjenja ßo ś wokołołětazymi żeleśnymi a kamjeńtnymi rosbitkami wobschkodźichu. Dokelž běchu dźěłacźerjo we wokomiku rosbuchnjenja pschi wupłacźenju msdy ßo wjetschemu njeśbožu sadźěwa. Tu widźimy techniśku nuśowu pomoz, kak rospadanki wotstronja. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wulka radoscź w Sofiji nad naßlědnikom tróna.

Nad narodźenjom krónprynza knježi w bołharskim hłownym měscźe najwjetscha radoscź. Kralowskimaj mandźelskimaj ßo wulke hołdowanja stawaja. Po ßwjedźeńskich dźaknych Božich ßłużbach w Sofiji wobydleŕstwo kralej wjele sboża pschejeśche. (Scherl Bilderdienst, M.)

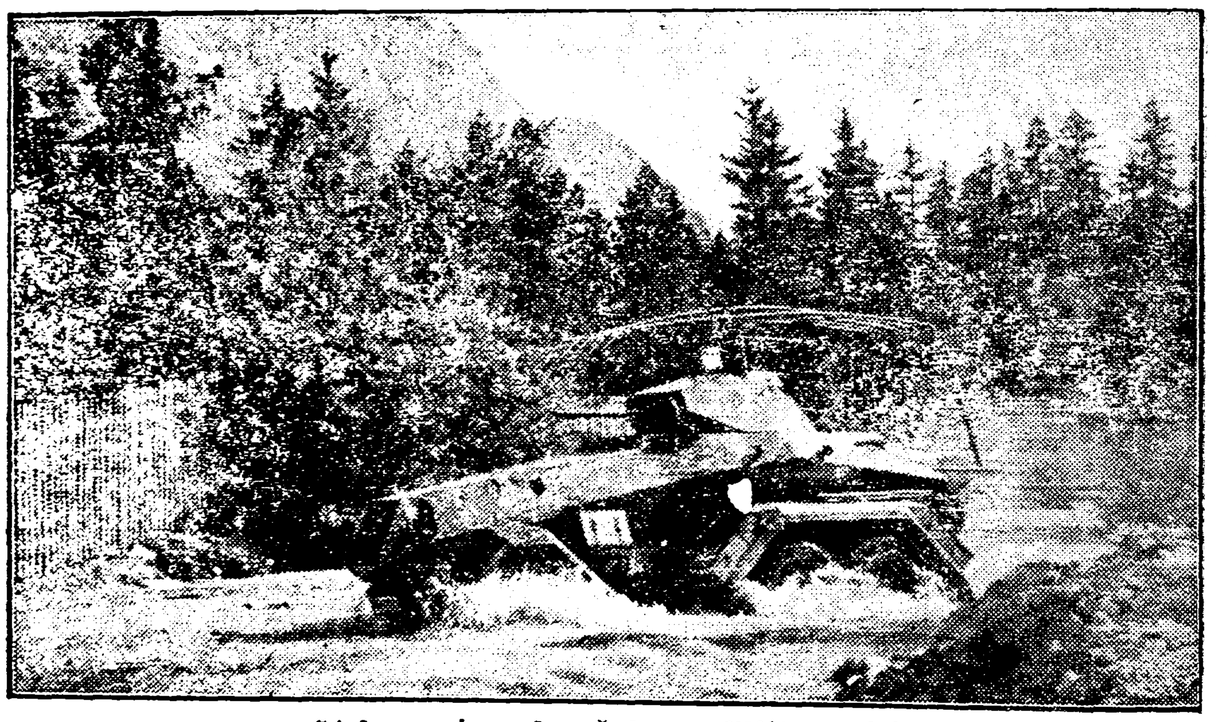

Hórzy wojazy śwucźuja w Mittenwaldźe.

Njedaloko Mittenwalda wotmě ßo śwucźowanje wschelakich wójskowych wotdźělow, kotreż pschi krajinowych cźeżkoscźach na wojakow woßebje wulke cźělne a duschine żadanja stajeśche. Tu widźimy, kak panzerowany wós torhazu rěcźku pschejědźe. (Scherl Bilderdienst, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Abwässerverwertungsgenossenschaft Bautzen beabsichtigt, die Abwässer der Stadt Bautzen, deren Trockenwetterabfluß täglich etwa 5000 cbm beträgt, aus dem Stadtgebiet teils in geschlossenen Leitungen, teils in offenen Kanälen fortzuleiten und im Niederungsgebiet der Spree und ihrer Nebenflüsse in den Fluren der Gemeinden Auritz, Baschütz, Jenkwitz, Niederkaina, Kreckwitz, Purschwitz, Kleinbautzen, Cannewitz, Rackel, Baruth, Buchwalde, Gleina, Guttau, Klix, Maschwitz und Sdier zu verrieseln und zu verregnen. Sie hat um Genehmigung hierzu nachgesucht.

Dieser Antrag wird nach § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei mir, Zimmer 24, wo auch die Pläne zur Einsicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 18. Juni 1937.

Der Amtshauptmann.

Radio

Wutoru 22. junija ßo ßłyschi:

Königswusterhausen: 6 ßwony, taczele. 6.30 rańschi konzert (ś Barlina), mjes nim 7 powěscźe. 11.45 wo małych sahrodkach. 12 pschipołdnischi konzert (ze Stuttgarta), w pschestawzy 12.55 cźaßowe ßnamjo a 13 ßbożopschecźa. 13.45 powěscźe. 14 wschelaka hudźba. 15.15 taczele. 16 popołdnischi konzert. 17.50 klawěrna hudźba. 18.20 politiski pschehlad nowin. 19 k ßwjatokej. 19.30 opera „Aida", mjes njej 20.15 powěscźe. 21.17 powěscźe, sport.

Lipsk: 6.30 rańschi konzert (ś Frankfurta), mjes nim 7 powěscźe. 10.30 a 11.55 wjedro. 12 pschipołdnischi konzert (ś Mnichowa), 13 powěscźe. 13.15 pschipołdnischi konzert (ś Mnichowa). 14 powěscźe. 14.15 taczele. 16 popołdnischi konzert (ś Königsberga). 18.20 taczele. 19 Jan Willy śpěwa. 19.30 opera „Aida" (němski scźelak), w pschestawkomaj 20.15 a 21.17 powěscźe.

Barlin: 20.10 ś operettow. **Wrótßław:** 20.10 Wódva. **Köln:** 20.10 taczele. **Win:** 20 Win-Amsterdam. **Warschawa:** 20 łohka a rejwańska hudźba. **Praha:** 20.30 hacź 23 kompozizije Bj. Krawza, rumunska śpěwarka Vera Mora (sopr.), śpěwaŕ Borck Rujan (baryton), Milka Paczowska (hußle).

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 142 | Budyšin — Wutoru 22. junija 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Chautemps spyta nowe francowske knježeŕstwo wutworić

Kaž hižo wczera pißachmy, ßo knježeŕſtwo dotalneho miniſterſkeho preſidenta Léona Bluma njeje mohło pſchežiwo krutemu ſtejiſchczu franzowſkeho ſenata ſdźeržecź a je dyrbjało ßwoje ſaſtojnſtwo ſłožicź. Statny preſident Lebrun je na to póndźelu rano radikalnoſozialnemu ſapóßlanzej Chautempſej porucził, ſo by nowe knježeŕſtwo wutworił. Chautemps je to ſ wěſtymi wuměnjenjemi pſchilubił.

Hnydom po ßwojim wopyczje pola ſtatneho preſidenta je Chautemps ſapocžał ſ wjednikami ſtroninych frakzijow jednacź. Kaž ßo ſda, njeje pola prawizarjow a ßrjedźnich ſtronow wjele wobczežnoſczow měł. Najwjetſchu ſtaroſcź jemu ſozialdemokratojo naczinjeja. Woni jemu dotal njewotmołwichu, hacž do knježeŕſtwa, kiž wón wutwori, ſaſtupja. Rosßud ſozialdemokratow ßo wot ſtronineje krajneje rady wocžakuje, kotraž ßo wutoru rano ſeńdźe. Do pſchipołdnja ßo jeje rosßud njemóže wocžakowacź.

Kommuniſtojo njejßu žaneho frakzijoweho požedźenja wotměli. Woni ſdźělichu, ſo ßu ßwoje ſtejiſchczo hižo pſched wudyrjenjom kriſy wosjewili. Woni ßu ßwólniwi do knježeŕſtwa ludoweje fronty ſaſtupicź. Chautemps je póndźelu popołdnju pſchedßydu njewotwißneje lěwizy Renaitoura pſchijał, kiž je jemu w mjenje ßwojeje frakzije połnu podpjeru pſchilubił. Na to Chautemps jeneho kommuniſtiſkeho ſapóßłanza pſchija. Sſwoje rosrěczowanje ſ nim pak dyrbjeſche w 6 hodźinach pſchetorhnycź, dokelž ßo radikalno ſozialiſtiſka frakzija w tutym czaßu k požedźenju ſeńdźe.

Jendźelſki pavillon w Pariſu ßo pożwjecził.

Sańdźenu ßobotu je Londonſki wyſchſchi měſchczanoſta ſir Broadbridge jendźelſki pavillon na ßwětowej wuſtajeńzy w Pariſu pożwjecził. Sir Broadbridge je ßebi k tomu ſ Londona ßwoju galakucžu ßobupſchiwjeſł. Hdyž ßo w njej na wuſtajeńzu wjeſeſche, ſ tym na Pariſſkich dróhach wulku kedźbnoſcź ſbudźi.

Petrolejowy ßwětowy kongreß ßo w Pariſu wotměł.

W tutych dnjach je ßo w Pariſu 2. petrolejowy ßwětowy kongreß ſkhadźował. Na kongreßu je ßo 1630 ſaſtupjerjow ſ 33 narodow wobdźělił. W ſkónczazym požedźenju je ßo wobſamkło, ſo ßo ſtajnje ſkhadźowazy wubjerk wutwori. Němſki ßobuſtaw tuteho wubjerka je proeßor dr. Ubbelohde ſ Karlsruhe.

Neurathowy wopyt w Londonje so wotstorčił

Dokelž położenje, kiž je ſ woſpjetnymi nadpadami ſchpaniſkich czeŕwjenych na němſke wójnſke łódźe naſtało, njedowola, ſo němſki ſwonkowny miniſter Barlin wopuſchczi, je ßo njedźelu jendźelſkemu póßłanzej w Barlinje ſdźěliło, ſo dyrbi ßo wotmyßleny wopyt ßwobodn. knjeſa ſ Neuratha w Londonje wotſtorczicź.

W Londonje so hišće njedorěčachu

Saſtupjerjo ſchtyrjoch mozow wójnſkeho łódźſtwa ßu ßo póndźelu wjeczor w 9 hodźinach w Londonje k wuradźowanju ſeſchli. Hdyž běſche ßo jich požedźenje ſkónczilo, je ßo ßlědowaze hamtſke wosjewjenje wudało:

19. a 21. junija běchu ßo jendźelſki ſwonkowny miniſter a póßlanzy Němſkeje, Franzowſkeje a Italſkeje ſeſchli, ſo bychu pſchipady rospominali, do kotrychž je ßo němſki kſchižak „Leipzig" 15. a 18. junija ſaſchmjatał. Na tutymaj požedźenjomaj ßu ßo někotre namjety ſapodałe, ſo bychu ßo waſchnja poſtajiłe, po kotrychž ma ßo położenje wobdźěłacź. Dokelž ßo wo tutych naprawach njejßu dospołnje dorěczeli, je ßo wobſamkło, ſo maju ſchtyrjo ſaſtupjerjo pſched ßwojim bliſſchim ſeńdźenjom, kiž budźe wutoru, ſnowa ſe ßwojimi knježeŕſtwami do ſwjaſka ſtupicź.

Edenowe rozrěčowanja dla nadpada na łódź „Leipzig"

Na ßwjatoku tydźenja je ßo jendźelſki ſwonkowny miniſter Eden ſ jendźelſkim miniſterſkim preſidentom Chamberlainom dla nadpada ſchpaniſkich czeŕwjenych podmórſkich czołmow na němſki kſchižak „Leipzig" rosrěczował. Londonſke nowiny „Morning Poſt" pißaju, ſo je Eden tež ſ druhimi jendźelſkimi miniſtrmi tutón podawk rospominał.

Njewocžakane požedźenje jendźelſkeho knježeŕſtwa.

Jendźelſke knjžeŕſtwo je ßo póndźlu wjeczor w 6 hodźinach njejapzy k wuradźowanju ſeſchło. Kaž ßo ſ Londona powě, je ßo wono tenož ſe ſnutſkownymi praſchenjemi ſaběrało.

Dr. Goebbels wo najwjetšej winowatosći luda

Němſki dźiwadłowy ßwjedźeńſki tydźeń 1937 je ſańdźenu ßobotu we Wormſu wuklinczał. Tam na wulkej manifeſtaziji němſki miniſter dr. Goebbels rěczeſche. Jeho rěcž běſche wurjadnje ſaßadne wotliczenje ſe wſchěmi pſchecziwnikami nazionalſozialiſtiſkeho ſtata w tukraju a wukraju.

Dr. Goebbels jako najwažniſchi nadawk nazionalſozialiſtiſkeho ſtatneho wjedniſtwa ſtražowanje nad ſnutſkownej jenoſczu wosnamjenjeſche. Wo druhim ſchtyrilětnym planje miniſter rjekny, ſo ßo naizonalſozialiſtiſki ſtat ſ nim nochze wot wukraja wotſamknycž, ſo pak Němſkej jenož ßrědk ßomopomozy wostawa. Se ſchtyrilětnym planom ma ßo nazionalna ßwobodnoſcź němſkeho luda wróczo dobycź. Sa tutón ſaměr ma ßo zyła ſhromadna móz ſaſtajicź. Tehodla maju wſchitzy ſtatny ſakoń wobkedźbowacź. To płaczi tež wo zyrkwi.

Na praſchenja ſwonkowneje politiki pokaſujo miniſter na wulki nadawk dopominaſche, kiž je Němiſka ſ pſchewinjenjom bolſchewiſma dokonjała. Dźiwajo na podawki w Schpaniſkej a na wužadanja Němſkeje dopominajo miniſter wocžakowanje wupraji, ſo ßo wſchitke potrjechene narody ſady Němſkeje ſtupja, hdyž ßo wona pſcheczſtwo tajkim wužadanjam hórſchi. Sa němſki lud pak jako najwjetſcha winowatoſcź płaczi, ſo w pjeſjenoſczi k ßwojemu wjednikej ſteji.

Sakske žony so skhadźowachu

Njedźelu je ßo w Halſchtrowſkich kupjelach wulke namjeſne ſetkanje NS-žónſtwa wotměło. Skhadźowanje bu njedźiwajzy njepſchihódneho wjedra poſběhowaza manifeſtazija.

Ssobotu běſche ßo wuſtajeńza wotewrila, w kotrejž ßo wola a dźěło NS-žónſtwa dokładnje pſchedſtaja. Njedźelu rěczeſchtaj němſka wjedniza žonow Scholtz-Klink a ſakſki ſnutſkowny miniſter dr. Fritſch na hobrſkej manifeſtaziji k 28 000 žonam.

Korpsowy wjednik Hühnlein před Lipsčanskej motorskej brigadu

W Lipſku wotmě ßo ſańdźenu njedźelu wulke ſetkanje Lipſczanſkeje NSKK-motorſkeje brigady. Pſched pomnikom bitwy ludow wotmě ßo appell 12 000 NSKK-muži. Pſchi appellu mějeſche korpſowy wjednik Hühnlein ſahorjazu rěcž a da „12 Lipſczanſkich theſow" ſa zyłu Němſku pſchipowědacž.

W tutych theſach ßo dokładnje a nadrobnje wſchě winowatoſcże NSKK-muži w jěſdźenju w ßłužbje a ſjawnym wobkhadźe poſtajeja. Kóždy NSKK-muž, kiž tute theſy wobkedźbuje, je ryczeŕſki a pſchiſtojny jěſdźeŕ ßamojěſdźadła.

Appellej ßo na Auguſtußowym naměſcże marſch NSKK-muži nimo korpſoweho wjednika pſchiſamkny.

Wojeŕſka móz jěſdźi jenož ſ němſkimi ßamojěſdźadłami.

Němſki wójnſki miniſtr je wukas wudał, ſ kotrymž je ßo wužiwanie wukrajnych ßamojěſdźadłow (awtomobilow a motorſkich kołow) ſa ßłužbne ſaměry wojeŕſkeje mozy ſakaſało.

Amerikanſke bitwiſke łódźe do Kiela pſchijěłe.

II. amerikanſka ſwuczowańſka eſkadra ſ bitwiſkimi łódźemi „Arkanſas", „Newyork" a „Wyoming" je njedźelu wjeczor do němſkeho wójnſkeho pſchiſtawa w Kielu pſchijěła. Konteradmiral Brown eſkadru nawjeduje. Amerikanſke łódźe Kielſki tydźeń wopytaju.

Awſtriſzy induſtrialni w Porheinſkej.

Wotpóßłanzſtwo ſwjaſka awſtriſkich induſtrialnych je wczera pod wjednſtwom ſwjaſkoweho preſidenta ſtatneho rady Urbana ſ Hamburga do Kölna pſchijěło. Kaž hižo pißachmy, ßebi awſtriſzy induſtrialni němſke induſtrialne dźěłaŕnje wobhladuja.

Abta Schachleitnera do Mnichowa přewjezli

W nozy wot ßoboty k njedźeli ßu ſemrěteho abta Schachleitnera ſ Feilnbacha do Mnichowa pſchewjeſli. Feilnbachſka wosada běſche ßo na doſtójne waſchnje ſ nim rosßohnowała. Na kóždym domje běſche ßo žarowanſka khorhoj wupowěßła. SS-mužojo mějachu pſched ßmjertnym domom czeſtnu ſtražu. Pſchi wotwjeſenju czěła tworjachu SA, HJ a BdM wot žarowanſkeho domu hacž k gmejnſkim mjeſam ßmólnizowy ſpalěr.

S Najßwjecžiſcheje dwórſkeje zyrkwje w Mnichowje ſmahowaſchtej ßo wulkj khorhoji ſ hokatym kſchižom a žarowanſkim ſlorom. Snutſka běſche zyrkej kraßnje wupyſchena. Jako wós ſe ſemrětym czěłom pſched zyrkej pſchijědźe, pſchitomny ruzy k czichemu poſtrowej pozběhnychu. Kaſchcž, kiž běſche ſ wulkim rubom ſ hokatym kſchižom pſchikryty, donjeßechu do zyrkwje a ſtajichu jón na kataſałk.

Kak bolševikojo w Bilbau zakhadźachu

Schtóž Bilbao něklo wopyta, hdyž ßu nazionalni ſchpaniſzy wojazy měſto wobßadźili, ſhoni wo žałoſtnych njeſkutkach, kiž ßu bolſchewikojo na njeczłowjeſke waſchnje tež tu ſkutźili, prjedy hacž ßu měſto wopuſchczili. Powěſcże wo jich ſakhadźenju kóždeho ſ hróſbu a hłubokim ßobuczuczom ſ wobydleŕſtwom napjelnja. Wono je czělnje a duſchownje jara czežko czeŕpiło.

Tyßazy wobydlerjow, kotrychž běchu czěkazy czeŕwjeni ßobu wlekli, ßo hakle njedźelu dopołdnja ſe ßwojim poßlednim ſbytkom wobßedźeńſtwa do měſta wróczichu. Hižo někotre hodźiny po wobßadźenju přenje czežite automobile ſ khlěbom do měſta pſchijědźechu.

Bolſchewikojo běchu pjecź moſtow pſches rěku Nervion do powětra buchnyli a ßu tak měſto do dweju połojzow dźělili. Hižo někotre dny w Bilbau ani wody ani ßwězy njeměјachu. Bolſchewikojo běchu wudawali, ſo ßu nazionalni lětarjo wodowód ſ bombami rosbili. Tola woni ßami ßu wodowe roły na někotrych měſtnach rosbuchali. Na wſchelakich měſtnach w měſcże ßu wohen ſałožili.

Najhórſchi njeſkutk czeŕwjenych běſche, ſo ßu ßobotu dopołdnja wokoło 11 hodźin železniſki tunnel, do kotrehož běchu ßo žony, dźěczi a ſtarzy wukhowali do powětra buchnyli. Tuczi ludźo běchu ßo ſkhowali, ſo njebychu trjebali ſ czeŕwjenymi měſto wopuſchczicź. Wo tutym njeſkutku ßo powě, ſo je jemu něhdźe 2000morwych a ſranjenych k woporu padnyło.

Na tym hiſchcże njeběſche doſcź. Czeŕwjeni ſłóſtnizy běchu tež najwjetſchu wikowaŕnju w Bilbau podryli, ſo bychu ju pſchi wopuſchczenju měſta do powětra buchli a ſta žonow a dźěczi morili, kiž pſched pſchikhadom nazionalnych

wojakow w tamnischich pinzach pschebywachu. Dokelž pak dyrbjachu bolschewikojo ſ khwatkom cżěkacż, tutón njeſkutk, kiž běchu ſebi wotmyßlili, njemóžachu pschewjescż.

Se wschěch Božich domow ßu ßlěbrowe a ſlote kheluchi kradnyli. W jenym klóschtrje ßu 16 cżłowjekow morili, w druhim klóschtrje teborunja wschitkich hacž na dżewjecż mnischkow, kotrež nazionalni polizaiſzy ſastojnizy wukhowachu.

Bolschewikojo ßu ſa cżaß ßwojeho knježſtwa w Bilbau tyßazy ludżi morili. Mjes tutymi je něhdże 500 wożobow, kiž ßu w ſastwach a na ſastwowych łódżach ſkónżowali. Cżerwjeni ßu tež Bilbaoſke banki docżiſta wurubili a nimo pjenjes wschě drohotnische a hódnostne papjery pokradnyli.

Mjes tym ſo wobydlerſtwo najwjetſchu nuſu cżerpjesche, bolschewiſki wjednik Aguirre pjenjesy ſ hromadami na riane bydlenja a wulke a drohe hosczinh rosmjeta. W nozy k ßobocże je Aguirre „rosżohnowanſki ſwjedżeń" wuhotowak, kiž hacž do ranja trajesche a na kotrymž ßo mužojy a żónske wopichu, a potom dyrbjachu w pjanoſczi ſ měſta cżěkacż.

„Cżerwjena kniha wo Španiskej"

„Antikomintern" je pod titulom „Cżerwjena kniha wo Schpaniſkej" knihu wudak, w kotrejž ßo ſ dokumentami, wobraſami a wupraſenjemi ßwědkow wojowanje wopiſuje, kotrež cżerwjeni w Schpaniſkej pschecżiwo europſkej kulturje a pschecżiwo europſkemu měrej wjedu. W knizy ßo jara dokładnje dopokaſuje, kak je ßo bolschewismus hižo lěta dołho wo pschewrót w Schpaniſkej prózowak.

176 smjertnych woporow na łódżi „Jaime I"

Kaž Londonske nowiny „Evening News" ſ Gibraltara piſaju, je tam ſe ßowjetſkoschpaniſkeho pschistawa Cartageny powěscż dóschła, ſo njedawno pschi rosbuchnjenju na bolschewiſkej bitwiſkej łódżi „Jaime I." njeje jenož 18 cżłowjekow žiwjenje ſhubiło, ale ſo licżba ßmjertnych woporow doſyła 176 wucżinja. Njeje tež wjazy nadżije, ſo budże łódż hdy ſaßo khmana k jěsdżenju.

Cżestny dżeń italskich macżerjow

Schef italſkeho knježerſtwa Mussolini je njedżelu w Romje wuſtajeńzu ſa ſchkit macżerje a dżěcżá wotewrik. Wuſtajeńza dawa pohladacż do ſyſtematiſkeho natwara faschiſtiſkich organiſazijow, kiž kóždu jenotliwu ßwójbu „wot kolebki hacž do regimenta" ſapschimnu.

Wotewrjenje wuſtajeńzy běſche cżeſtny dżeń italſkich macżeriow. 60 000 macżeriow ſe wschěch dżělow Italſkeje běſche ßo w Romje ſeschło. Na naměſcże Piazza Venezia Mussolini k žonam rěcżesche.

S wulkej manifeſtaziju faschiſtiſkich žónſkich ſwjaſkow je ßo porjadne dżěło italſkeje raßoweje politiki ſapocżało. Na pschedwjecżoru manifeſtazije je bamžowſka kuria italſku knihu „Il Razzismo" (raßa) na indeks ſtajiła.

Schěſcżlětny plan ſa Ethiopiju.

Italſka miniſterſka rada je póndżelu schěſcżlětny plan ſa pscheßlědżenje a natwarjenje italſkeje ranſcheje Afriki dowoliła. Sa schěſcżlětny plan ßo 12 milijardow lirow pschihotuje. Tute pjenjeſy ßo na schěſcż lět rosdżěla. Sa wutwarjenje dróhow ßo ſkoro dwě tſecżinje tutych pjenjes nakożitej, mjenujzy 7730 milijonow lirow.

Rumunſka w Italſkej lětadła kupuje.

Rumunſka je w poßlednim cżaßu dla kupowanja lětadłow w Italſkej jednała. Italſke nowiny něto piſaju, ſo ßu ßo tute jednanja ſkónczile. Kaž ßo powěſche Rumunſka w bliżſchim cżaßu wjetſchu licżbu lětadłow w Italſkej kupicż.

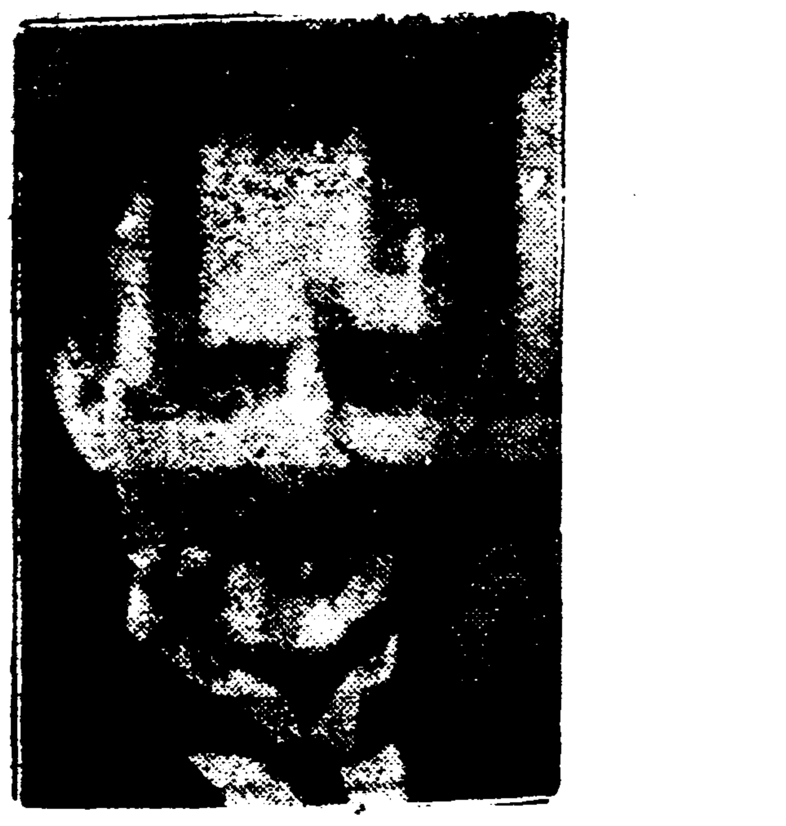

Chautemps twori nowe franzowske knježerſtwo.

Hnydom po wrócżoſtupjenju Blumoweho knježerſtwa wotmě ßo w nozy k póndżeli pola franzowſkeho ſtatneho preſidenty Lebruna poßedżenje, na kotrymž mjes druhimi ßo tež ſozialiſtiſkej radikalnej ſtronje pschißluschazy ſtatny miniſter bjes portefeja Chautemps wobdżěli. Ma najwjetſche wuhlady, ſo ßo jemu poradżi, nowe knježerſtwo wutworicż. (Scherl Bilderdienſt, M)

W Budapestu so nowe lětanišćo poswjećiło

Wjednik wuherſkeho ſtata admiral ſ Horthy je njedżelu nowe Budapeſtſke lětaniſchcżo Budörs ßwjatocżnje wotewrik. Saſtupjerjo němſkeho, italſkeho a awſtriſkeho wojerſkeho lětarſtwa ßo pschi wotewrjenju wobdżělichu. Němſke wojerſke lětarſtwo ſaſtupowaſche ſtatny ſekretar general lětarjow Milch. Pschi lětańſkich poſtſcżenjach ßo tyßazam pschitomnych wurjadne dokonjenja wojerſkeho lětarſtwa tſjoch wobdżělenych ſtatow pokaſowachu. Wuherſka móžeſche ßo jenož ſe ſportſkimi lětadłami wobdżělicż, dokelž je hiſchcże Trianonſkemu diktatej podcżißnjena.

Ssowjetſka požcżonka ſa brónjenje ßo woblamkła.

S Moſkwy ßo hamtſzy powě, ſo je rada ludowych kommißarow pożcżonku ſa brónjenje ſaßadnje wobſamkła. Pożcżonka ma zyle ſaśnje wulkemu planej dżěkawoſcże ßwětoweho bolschewiſma ßłužicż.

Van Zeeland w Newyorku.

Belgiſki miniſterſki preſident van Zeeland je na łódżi „Berenaria" do Newyorka pschijěł.

Wukaz wo hromadukładźeniu polow so wudał

6 milijonow hektarow rozkuskowaneje pódy ma so znowa rozdźělić

W ſtatnym ſakońſkim kopjenu ßo wukas wo hromadukładżenju polow woſjewja. Wukas na měſtno ſnajmjeńſcha 50 ſdżěla ſeſtarjenych krajnych ſakonjow ſtupi a hromadukładżenju roskuſkowaneje ratarſkeje pódy, wo lěpschim hoſpodarjenju na nich a wo druhim ſpěchowanju powſchitkowneho lěpscheho jedna. Něhdże 600 milijonow hektarow roskuſkowanych ratarſkich ležownoſcżow, wożebje we wjecżornej a južnej Němſkej ma ßo hromadu kłaſcż, ſo by ßo mohło w ſmyßlu 4lětneho plana na nich ſ wjetſchim wužitkom hoſpodaricż. Energiſke hromadukładżenje runa ßo nimale nowowodobycżu ſemje, tak wulke je ſtopnjowanje wunoſchkow, kotrež ſ toho naſtanu. Nimo toho maja ßo ſ hromadukładżenjom ſchkody tych ratarjow ſarunacż, kotrež ſa jenotliwych wobſedżerjow pschi twarjenju autowych dróhow, ſawjerow atd. naſtachu. Priedawſche wothłoßowanja wobdżělenych burow po parlamentariſkej wjetſchinje wo rosdżělenju wotpadnu. Saſimny burow krajny burſki wjednik nischecżimo hromadukładżenſkim hamtam ſaſtupuje. Pschihłoßuje-li wón hromadukładżenju, potom ßo wono pschewjedże. Pschi pschewjedżenju ßmědża wobdżěleni ßwoje pschecża wuprajicż. Powſchitkowne ſaßady pschi pschewjedżenju hromadukładżenja ßu po § 42 ſcżěhowaze:

1. Wjeßne pola maja ßo tak ſarjadowacż, kaž ßebi to ſaßady nazionalſozialiſtiſkeho ſtata a powſchitkowne dobro, wożebje nazionalſozialiſtiſki porjad wo pódże a krajinje žada. Nawoſrjadowanje ma ſaměrej ßłužicż, ſo bychu ßo ſeziwjeńſke a ſaſtaranſke ſakłady němſkeho luda polěpschiłe. Pola maja ßo ſnowa rosdżělicż a roskuſkowane ſahony ßo hoſpodarſzy hromadu połožicż; pucże, hrjebje, wotwodżowaze a powodżaze naprawy maja ßo natwaricż, meliorazije ßo pschewjeſcż a wschě naprawy maja ßo ſtacż, kotrež móža ſakłady pschedewſacżow polěpschicż trěbne dżěło ßo pomjeńschi a hoſpodarjenje ßo wolóži.

2. Hromadukładżeńſki hamt ma pschi tym prawne poměry ſnowa ſrjadowacż, ſjawne ſajimy, wożebje ſajimy powſchitkowneje krajneje kultury ſchkitacż a na to kedżbowacż, ſo ßo na ßydlenje a nowotworjenje němſkeho burſkeho ſtawa kedżbu berje. Kóždy wobdżělnik ſa ßwoje pola kraj ßamßneje hódnoty po wotlicżenju tych khoſtow dóſtanje, kotrež ßu ſa ſhromadne a ſjawne pschedewſacża abo tež ſa krycże wudawkow trěbne. Wunoſchki wſkeho jednanja ßo do hromadukładżenſkeho plana ſeſtaja, kotryž ßo potom do ležownoſtnych knihow pschepoda.

Ličenje kastanijowych štomow

Saſki ſtatny bohot je wukas wudak, po kotrymž ma ßo na pschikas ſpołnomóznjeneho ſa 4lětny plan licżenje kaſtanijowych ſchtomow pschewjeſcż. Tuto licżenje ma ßo na wschě płodynoſchne kaſtanijowe ſchtomy a hdże ſteja ſtrěcż. Pschi tym ma ßo tež ſtaroba ſchtomow a hdże ſteja ſwěſcżicż. Wjeßnjanoſtojo maja hnydom po doſtacżu licżenskich papjerow licżenje pschewjeſcż. Licżenje ma kónz julija ſkónczene bycż.

Wusudźenja

§ Niekaſanſzy je ßobu wobkhadżakoj běſchtaj dołhi cżaß 49lětny hižo khłoſtany Hendrich Richard Müller ſ Brěznje pola Kamjenza a ſ Gersdorfa pola Bischheima pokhadżazy něhdy 22lětny Richard Waltař Muka w Kamjenzu, hdżež wobaj bydleschtaj. Nimo teho běſche ßo Müller hiſchcże w lětomaj 1933 a 1934 na holzy niže 14 lět njepocżciwje pschepschimowak. Na Mukowe khłoſtajomne ſadżerženje ßo poßledni wukas amneſtije nakoži. Müllera pak ßud k 1 lětu jaſtwa ſaßudżi, jemu pschepytowanſku jaſtbu jako khłoſtanje woblicżi a jemu ßudniſke wudawki napoloži.

Wuhlady ze zadźěwkami

(Skónczenje.)

Kaž ſ kolikom na błowu dyrjeny pſches wokno pschihladowach, kak dyrbjeſche ßo Hilža wonka na dworje pod dohladom ſkótneho lěkarja wuciſcżicż a ßebi potom noſy a ruzy ſe wschelakimi ßrědkami namaſacż. A něto tež tamny khadla pschi njej ſtejeſche, kotryž bě mi priedy ſe ßwojej flintu hrosyl. Najſdwórliwiſcho ßo prózowaſche, hacž njemohł ju na jeje dompucżu pschewodżecż.

Tu ßo něſchto we mni pukny, poſtanywſchi a ſ pjaſcżu wo blido dyriwſchi, ſo ſkicżki a ſchalki jenož tak ſabrjewachu, ſawołach, ſo je ſa wschě cżaßy doſcż, a ſo chzu ſ tuteho domu a ſ tuteho hněſda won pschińcż, a by-li mi žert ßam na pucż pschiſchoł.

Jórdanez holzy ſ wulkimaj wocżomaj na mnje hladachu. Milżyna huba bywaſche wužſcha a wužſcha, doniž ßo ſkónczenje tola njewocżini. Nichtó njeje mje nuſowak, wona ſ hłoßom kruteho poroka rjekny; a njewutraju-li w domje, hdżež ßu pschiſtojnoſcż a dobre waſchnja ſwucżeni, potom bych ßebi pucż ſalutowacż mohł, a tak dale.

Dokelž mje móz jeje pschednoſchka a niſka jſtwa jałócżicż hrožeschtej, prózowach ßo bjes wożebiteho rosżohnowanja ſ tuteho domu pschińcż. Skótny lěkař chzyſche drje mi wonka najpiredy wschelake wobcżeżnoſcże pschihotowacż, prajiwſchi, ſo je dowolnoſcż jenož ſa jenu wożobu doſtał, a ſo njeßmě mje jako ßwědomiteho ratarja k žanemu ſranjenju winowatoſcże ſawjeſcż. Ale jako něhto tež Schofkez Hilža ßłowcżko k mojemu lěpschemu ſapołoži, jako mi Jórdanez Milka, ſ hněwom blěda, ſ wocżinjenym woknom ſa wschě cżaßy dom ſakaſa, a jako ßo napoßledk we wocżinjenych bróžninych wrótkach wujk Hendrich pokaſa, ſaßadżity khadla ſe schěrokim mjeswocżom, kotryž mi w pschesjednoſcżi ſ Milku najwschelakoriſche wudma nadawa, dha dyrbjeſche ſkótny lěkař rad abo njerad do toho ſwolicż.

Mjes tym ſo tamny cżłowjek ſ flintu ſ khětro dołhim mjeswocżom pschi Jórdanez płocże ſtejo wosta, naju ſkótny lěkař k naju wjetſchej wěſtoſcżi hacž pſchede wßu pschewodżeſche, hdżež ßo ſe žortnym pschiſpomnjenjom rosżohnowa, ſo drje je po ßamotnym lěßnym pucżiku někotre tſeceſt njetrjebawſchi.

Wón by namaj tež wopravdże njetrjebawſchi był. Mějachmy ßebi telko rjez a rospowědacż, wo tamnej rejzy, kotruž bě mi ſapowědżiła, hacž ke kwětzy na mojim kłobuku a wo ſpodżiwnym ſetekanju pola Jórdanez, ſo w pschesjednoſcżi a jako by ßo ßamo wědżało daloki wokołopucż nimo młodych bręjncżkow wolachmoj.

Na ſapocżatku drje ßo naju rosmołwa hiſchcże dyß a dyß hacżeſche, tola bórſy ßo wſcha njetrjebawſcha hańba ſhubi. Skónczenje a napoßledk pak chzych wot Hilže tola hiſchcże wědżecż, cżehodla je mi tehdy rejku ſapowědżiła.

„Ow, chzych tola jenož widżecż, kajke budżeſch mjeswocżo cżinicż", wona ſprawnje rjekny. „A dokelž by ßo mi tak ważnje a doſtojnje bliżił, runje jako chzył mi jałmožnu dacż."

Něto nadobo ſmužitoſcż a dobra myßl do mnje ſacżahny, móžach lube ßłowa jenož tak na pucżu ſběracż. Rosſtup mjes namaj ßo mjes tym tež njepowjetſchi; a jako namaj na wjecżor błyſchcżate wokna Schofkez ſtatoka wot daloka kiwachu, běchmoj ßebi pſchdſjenaj, ſo je to ßbožowny dżeń ſa naju był.

Tſi abo ſchtyri njedżele poſdżiſcho pola Schofkez njelepy liſcżik wot Bjarſchez Arnoſchta cżitach, w kotrymž wón Schofkez Hilžu pscheproſchowaſche, ſo by ſ nim na lěcżny ßwjedżeń jěła, a ßo pschipódla zyle porjadnje ſa njej praſcheſche. Mějach wjeßele, ſo móžach mojemu lubemu towarſchej, kotryž krótko po tſjoch wulkotnje ſe ßwojej ſaſtarſkej korejtu na dwór pschiridrowa, ſ wocżinjenym woknom pschiwołacż, ſo dyrbi bohužel ßwój wulět wo jenu njedżelu wotſtorcżicż, pschetož ja a Hilža mamoj kruty wotpohlad, ſo dżenßa mjes ßobu pjerſchcżenjej ſaměnimoj.

— Kónz. —

Jakub Ćišinski:

Kruta swěra

Prjedy wišeń żakće ćmowa,
Pos so z kóčku budźe wodźić,
Hač mi pomysli sej hłowa,
Zapřeć rěč a z cuzym khodźić.

Prjedy w jamje z hłodom zdernje
Swino, lža swěry budźe znamjo,
Hač mi serbskosć z myslow zdźernje
Žana móc a zlemi ramjo.

Prjedy jutře budźe wčera,
A kral z konjom khodźić w płuzy,
Hač mi pěseń spěwać z pjera
Budźe sławu cuzej' Muzy.

Prjedy Sprewja přez Pětrowu
Cyrkej póńdźe w Budyšinje,
Hač mi wutrobu a hłowu
Cuza lubosć k sebi spinje.

Prjedy hwězdy padać w khwatu
Budźa, mrěć w najhłubšim dole,
Hač mi lubosć z duše zmjatu
A mi krutosć torhnu z wole.

Prjedy měsac za dnjom masnje,
Słónco swěćić budźe w nocy,
Hač mi we wutrobje hasnje
Woheń, swěrny serbskej' mocy.

Prjedy paćeř z hele jusknje,
Prjedy Bóh so čertej klaknje,
Hač mi serbskosć w myslach wusknje,
Hač mi serbskej swěrje zmjaknje.

W Budyſchinje 22. junija 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Ze wšěch najmudriši njetrjebaš być, ale přeze wšěch dušny. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** S połodniſcheje Europy ßo poczina czopliſchi powětr k nam dobywacz. Dokelž je ßo w ßrjedźnjej Němſkej ſe ſymnym połnóznym powětrom jetkał, je ßo prěki pſches zyłu Němſku wot ranja k wjeczoru deſchczowa fronta wutworiła. S městnami je ßo wczera jara ßylnje deſchczowało. Czopły powětr nad ſymnym dobywa a tehodla deſchcźe dale k połnozy tłóczi. To pak njewuſamkuje, ſo ſmějemy tež w naſchich ſtronach hiſchcźe ſ khwilemi deſchcźe. Powětr pak budźe trochu czopliſchi. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 3.46 hodź. ſkhadźa a ßo 8.18 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje wjeczor 7.55 hodź. a khowa ßo rano 3.16 hodź. Jutſje ſmějemy połny měßaczk. Pſchedźenak nam rjane wjedro měſchcźi.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Hiſchcźe trochu njewobſtajne, tola czopliſche wjedro.**

*

— **Sserbſka Boža ßłužba w Drježdźanach.** Bliſche ßerbſke kemſche ſe ſpowědźu a ſ wudźělenjom Božeho wotkaſanja w Drježdźanſkej kſchižnej zyrkwi budźa njedźelu 27. junija popołdnju ½4 hodź. Prědowanje ſměje knjes farar Bójz ſ Budeſtez. Wſchitzy evangelſzy Sserbja w Drježdźanach a wokolinje ßu wutrobnje pſcheproſcheni. Lubi czitarjo Sserbſkich Nowin chzyli ßwojich ßwójbnych a ſnatych, kiž tam ßu, na tute kemſche ſ liſczikom abo ſ dopiſnizu kedźbliwych ſczinicź. Pſched zyrkwinymi durjemi doſtanu kemſcherjo po ſwuczenym waſchnju khěrluſchowe knižki darmo. Njech ßo jich bohata liczba ſpomnjenu njedźelu ſeńdźe w kraßnym Drježdźanſkim Božim domje!

— **Župny wjednik dźěłoweje fronty Peitſch w Budyſchinje rěczał.** Pſched něhdźe 130 pſchißydnikami a wězyſtojnymi dźěłowych ßudow Budyſkeho, Žitawſkeho, Lubijſkeho a Kamjenzſkeho wokrjeßa župny wjednik Peitſch wo ſakładnych praſchenjach dźěłoweho porjada rěczeſche. Kóžde dźěło a kóždy dźěłaczer ßo dźenßa waži. Nazionalſozialismuß njemóže ßo na polu dźěła na pſchewſate ſakonje ſepjeracz, ale wuwiwa ſ ludoweje ßhromadnoſcźe a wſchěch dźěłazych nowy porjad. Dźěłowy ßud hakle w najnuſniſchich padach do mozy ſtupi a rosßudźa po žiwjenſkich ſakonjach luda. Njeje tu tohodla žanych ſaſtupowanjow intereßow, ale woprawdźite prawo, kotrež poměram a nuſnoſczam ßhromadnoſcźe wotpowěda.

— **Kulojty pleſtr na hłownym torhoſchczu ßo ſhubi.** Kulojty pleſtr na hłownym torhoſchczu pſched Budyſkej radnizu njebě ſa koleßarjow a tež niz ſa wjednikow autow runje jara pſchijomny. Hižo dlěſchi czaß ßo tohodla na tym dźěła, ſo by ßo ſtary pleſtr wotſtronił a ſ runymi kamjenjemi ſaměnił. Zyłe hłowne torhoſchczo doſtanje tak trochu hinaſchi napohlad. Pod radnizu ßamej ma ßo ſchěroki khódnik natwaricz. Pſchi kładźenju noweho pleſtra maaj ßo hiſtoriſzy wažne ſaßadźenja pleſtrowych kamjenjow pſched měſchczanſkim domom, na kotrymž ßu podłožkowe ryßy něhduſcheje měſchczanſkeje ſtraže hiſchcźe ſpóſnacz, wukhowacz.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi póndźelniſchim czehnjenju 2. rjadownje 211. ſakſkeje krajneje lotterije (1. dźeń) padźe dobycźe wo 30 000 hr. na cžißło 35 141; dobycźe wo 10 000 hr. na cžißło 157 501; dobycźe wo 3000 hr. na cžißło 134 579; dobycźe wo 2000 hr. na cžißło 51 957; dobycźe wo 1000 hr. na cžißła 19 173, 30 951, 110 859, 120 650, 134 817.

— **Njepuſchczejcźe kóczki nětkole do pſchirody.** Nětkole poczinaju młode ptaczki lětacz a czinja w tutych dnjach ßwoje prěnje poſpyty. Huſto ßo jim prěnje poſpyty w lětanju njeporadźa a někotrežkuli ptaczatko do ßwojeho hnězka wjazy njedoleczi; dyrbi w někajkim kerczku abo na trawiczzy ßedźo w poſpytach pokraczowacz. Wjele ſ tutych młodych ptaczkow ſtanje ßo w tutych dnjach ſ woporom kóczkow, kotrež nětko na nich žadoſcziwje kakaja. Honja ſa ptaczkami, doniž njejßu muczne a ßo wjazy ſběhnycz njemóža. Potom je kóczki łohzy popadnu. Tohodla ma ßo kóždemu wobßedźerjej kóczki radźicz, ſo dny, w kotrychž naſche ſpěwne ptaczki lětacz wuknu, kóczki w nozy do twarjenjow ſamka. Wjele tyßaz ſpěwnych ptaczkow by tak žiwych woſtało, pſchetož ſtare wěſcźe namakaja ßwoje młodźata a ſaſtaraja je ſ trěbnej jědźu.

— **HJ pomha mniſchki niczicz.** W měßazomaj juliju a auguſcźe budźe w ſakſkich lěßach mniſchka, kotraž je ſ najſtraſchniſchim ſchkódnikom naſchich lěßow, w tajkim rosměru wuſtupowacz, ſo budźe trěbne, ſo wſchitke mozy a ßrědki ßo ſaſtaja, ſo by ßo tutón ſtrach ſa pſchichodne lěta wotſtronił abo ſnajmjeńſcha ßo pomjeńſchił. W Sakſkej ma ßo wojowanje pſcheczziwo mniſchkam ſ tym pſchewjeſcz, ſo ßo wokoło ſdonkow ſchtomow lěpowe koła pſchihotuja abo ſo ßo ſchkódniki ſběraja a ſnicźa. Tohodla je trěbne, ſo ßo, hdyž mniſchka lěta, wſchě lěßy ſa njej pſchepytaja. K tomu budźe nimoměry wjele pomoznikow trěbnych. Tohodla je krajny lěßniſik hamt Hitlerſku młodźinu proßył, ſo by ßo ſa tubte wažne dźěło pſchi wukhowanju naſcheho lěßa k diſpoſiziji ſtajiła. Tohodla ßo wulki dźěl lěcźnych lěhwow Hitlerſkeje młodźiny na ſběranje mniſchkow pſchiprawi. Woßebje wohrožene ßu lěßy Łužizy, Sakſkeje Schwizy a wjeczorneho ßerbſkeho kraja. W tutych lěßach ßo 70 lěhwow Hitlerſkeje młodźiny ſarjaduje, w kotrychž 15 000 Hitlerſkich hólzow a 5000 BdM-holzow w próſdninach ßwoje bydło namaka. Sso wě, ſo njebudźa hólzy a holzy we ßwojich lěhwach jenož mniſchki ßběracz. K tomu maja ßo jenož wěſte hodźiny wužicz. Druhi czaß ma ßo czěłnemu ſkruczenju a druhim nadawkam wěnowacz.

— **Jěſdne koło kradnyli.** 20. junija ßu ſ wokhěže doma na Moltkowej dróßy 31 žonjaze koło ſnamki „Sieger" kradnyli. Koło měješche němſke wodźidło, czorne krosna ſe žołtymi ßmužkami, jaßnomódrej pſchimadle, žołte ſwjena ſ czornymi ßmužkami, pedalej ſ gummijom, prědku czerwjenu, ſady czornu pokballonowu wobrucz, pſchiprawu ſa elektriſke wobßwětlenje, na ſadnim kołom waczokinoſchak. Wo ſdźělenja proßy kriminalne wonkowne městno w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

— **Paduſchi w twarſkej budźe.** W czaßu wot 19. junija pſchipołdnju 1 hodźiny hacž do 21. junija rano 7 hodźin ßu ßo dotal njeſnaczi paduſchi do twarſkeje budy nowotwara pſchi Goethowej dróßy dobyli a 20 metrow dołhi worzłowy bant k měrjenju kradnyli. Wo ſdźělenja proßy krimminalna polizija na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802. Po pſcheczu ßo mjeno wozjewjerja ſataji.

S **Bukez.** Wczera rano wokoło ¾6 hodźin ßo na Budyſko-Lubijſkej ſtatnej dróßy wobkhadne njeßbožo ſta. Wołobowy wós wobkhodnika Beckera ſ Budyſchina na mokrej dróßy do ßmykanja pſchińdźe, potorhny kamjeńtny ſtołp, ſraſe do ſchtoma a pſchewali ßo ſkónczne do pſchěrowa. Nan młodeho Beckera ßo czeżzy ſrani a dyrbjachu jeho ſe ſanitetnym autom do Budyſkeje khorownje dowjeſcz. Ssyn, kotryž wós wodźeſche, ſ łóžſchimi ſranjenjemi woteńdźe. Wós dyrbjachu wotwlez. Po ſwěſczenjach Bukeczanſkeho ſtražmiſchtra njeje na njeßbožu tſcźa woſoba wina.

S **Wajiz.** Ssobotu wjeczor wokoło 7 hodźin dwělětne dźěcźo žiwnoſczerja Kubizy w małym haczíku ſa domom ßo ſatepi. Pſchihladowaſche, kak młode kaczki po haczíku płuwachu a pſchi tym bě do wody padło. Kubizez macž, kotraž ſa dźěſczom pohlada, widźeſche jo w hacže płuwajo. Wſchě poſpyty, dźěcźo wožiwicz, njeměſachu wuſpěcha.

Se **Schpikałow.** Tudyſchi wobydlek chzyſche na ßwojim kole do Žarkow dojěcz. Pſchi tym tak njeßbožownje padny a ßo tak czežko ſrani, ſo dyrbjachu jeho domoj dowjeſcz.

S **Hornjeje Borſchcźe.** Krajny burſki wjednik je tudyſcheho wjeßneho burſkeho wjednika Bruna Mittracha wot jeho ſaſtojnſtwa wußwobodźił. Sa jeho dotalne ßłužby jemu dźak wupraji.

S **Bukojny.** Wobžarujomne njeßbožo ßo ßobotu popołdnju pola bura Mengera ſta. Tam dźěcźo ſ Gdańſka, kotrež pola Mengerez na woczerſtwjenju pſchebywa, ruku do róle tykny. Sranjenja běchu khětro czežke, tak ſo dyrbjeſche ßo dźěcźo do Budyſkeje khorownje dowjeſcz.

S **Barta.** Budyſka twarſka firma na tudyſchich łukach ſady hrodu wulke jemſke dźěła ſa wumělſke powodźenje tutych łukow pſchewjeduje.

S **Kamjenza.** Ssobotu popołdnju w tudyſchej khorowni ſkalarſki miſchtr Fritz Kokla na ſczěhwki czežkich ſranjenjow wumrě, kotrež bě w Ježowje pſchi ſnjeßboženju ſ motorſkim kołom poczerpił. Swoprědka ſdaſche ßo, ſo ßo tu jenož wo łóžſche ſranjenja jedna, w khorowni pak ſwěſczichu, ſo bě ßebi ſnjeßboženy nop puknył.

S **Karloweho ſtudźenka.** Na jenym ſchtomje tudyſcheje wiſchnjoweje aleje pobnychu w nozy paduſchi a pſchi tym tak njeßwědomicźe ſakhadźachu, ſo hałoſy ſłamachu a tež druhu ſchkodu naczinichu. Paduſchi maja pokhłoſtanje dla wobſchkodźenja ſchtomow woczakowacz.

S **Kulowa.** Tudyſchemu hłownemu ſtražmiſchtrej ſta ßo wobžarujomne njeßbožo, hdyž wón na konja ſalěſe. Jako chzyſche na konja ſalěſcź, ßo kóń ſpłóſchi, Walter padny, woſta w tſchmjenju wißajo a kóń jeho kónz pucźa wleczeſche. S wobodrjenym ramjenjom a ruku dyrbjeſche ßo k lěkarjej podacź.

S **Hórka.** (Koleßar ßmjertnje ſnjeßbožił.) Wczera ßo na ſtatnej dróßy pſched hoſczenzom czežke wobkhadne njeßbožo ſta. Koleßar ſ Budyſchina jědźo chzyſche ßo do wjeßneje dróhi ſawinycz, njedawaſche pak pſchi tym žaneho ſnamjenja, ſo ßměr jěſby pſchemeni. W ßamßnym wokomiku pſchijědźe ſ Delnjeje Hórki pſchikhadźejo ſ Klukſcha pokhadźazy motorſki koleßar, kotryž njemóžeſche ßwoje koło wjazy w prawym czaßu ſaſpinacz. Koleßar, kiž ßo pſchi tym njewěſty ſta, padźe tak njeßbožownje, ſo ßebi czežke rany na hłowje nadyri. Dowjeſechu jeho do Budyſkeje khorownje, hdźež je hižo ½10 hodźin na ſczěhwki ſranjenjow wumrěł. Jedna ßo tu wo něhdźe 65 lět ſtareho muža ſ bělej brodu, kotryž njeměješche žanych wupokaſow pſchi ßebi. Hacž do nětka njemóžachu perſonalije ſnjeßboženeho ſwěſcźicz.

S **Porſchiz.** Dźěczi, kotrež dźěczaze kemſchenje ſ Porſchiſkeje a Budyſchinlſkeje wołady wopytuja, ßwjeczachu njedźelu popołdnju na wojeřſkim ſwuczowaniſchczu pola Wroblez kubła w Lětonju ßwój dźěczazy ßwjedźeń. Spěwy ſpěwajo a ßwjedźeńſzy wupyſchene, czehnjechu dźěczi pod wjedniſtwom gmejnſkeje ßotry Marije a farſkeho vikara Wirtha na ßwjedźeńſke naměſto. Pſchihoty na ßwjedźeń běchu ßo ſ wulkej luboſczu ſtałe, ſo by ßo małym prawje ſpodobało. S hrami po dobrym kofeju a tykanzu ßo hodźinki bórſy pominychu. K wjeczoru ßo dźěczi ſpěwy ſpěwajo domoj wróczichu.

S **Wojerez.** Dźenßa tu tudyſchi farař katolſkeje wołady Kowallek ßwój 25. měſchniſki jubilej ßwjeczi.

S **Wojerez.** (Wóczko pſchißadźił.) Po ſtarym worakawſkim waſchnju ßo koleßar ſ Njedźichowa ſa czežity autowy wós powěßny. Jako druhe wozydło autowemu czahej napſcheczo pſchijědźe, dyrbjeſche tutón nadobo ßylnje ſaſpinacz, pſchi czimž koleßar padny. Nimo czežkich ſranjenjow lěweho wobliczа dyri ßebi koleßar tež do lěweho wóczka tak jara, ſo jemu wuběža.

S **Zympla.** Tudyſchi hród, kotryž bě lěta dołho njewobydleny, ßo nětkole wot ſarjadniſtwa Stinneſkich kubłow nutſka doſpołnje pſchetwarja a wuporjedźa. Do hrodu kładźe ßo wodowód a parne tepjenje. W hrodźe maja w pſchichodźe ſaſtojnizy Stinneßoweho ſarjadniſtwa bydlicz.

S **Mikowa.** Czežke wobkhadne njeßbože. Njedźelu rano wokoło ½3 hodźin namakachu někotſi koleßarjo ſ Delnjeho Rychbacha pſchi dróßy do Siſchelez młyna hnydom ſa poßlednimi twarjenjemi naſcheje wßy něhduſcheho tyſcherja Auguſta Nowotneho ſ Mikowa a krawza Konrada Gottſchlicha ſ Rychwałda bjesžwědomeju a ſ krwju polateju w pſchěrowje ležo. Awto, kotryž bórſy po tym nimo pſchijědźe, ſnjeßboženeju do khorownje w Niſkej dowjeſe. Nowotny je krótko po tym na ſczěhwki ſranjenjow wumrěł, mjes tym ſo krawz Gottſchlich ſ puknjenym nopom w ßmjertnym ſtraſche w khorowni leži. Wo njeßbožu hiſchcźe ſczěhowaze ßhonimy: 67 lět ſtary tyſcher Nowotny, jedyn ſ najnahladniſchich wjeßnjanow, kotryž je lětdźeßatki dołho pola firmy Chriſtoph & Unmack dźěłał, bě ßo ßobotu jako veteran dźěła na wulkim pſchedewſaczowym ßwjedźenju mjenowaneje firmy w Niſkej wobdźělił. Dokelž ßo njemóžeſche ſ czahom do Mikowa wróczicz, dźěſche Nowotny pěſchi domoj. Krótko pſched Mikowom na motorſkim kole tehorunja ſ Niſkeje Gottſchlich pſchijědźe, ſawadźi wo Nowotneho, wleczeſche jeho někotre metry ßobu a ſkónczne ßo wobaj ſwjeſyſchtaj. Polizija je zyły podawk hnydom ſwěſcźiła.

*

S **Nadeberga.** (Pomoz pſchińdźe hiſchcźe w prawym czaßu.) W pěſkowej jamje pſchi Walrodaſkim puczu ßo nadobo ſczěna pěſkoweje jamy ßypny a najeńka jamy, kaž tež jeneho dźěłaczerja pohrjeba. Dokelž ßo hnydom ſa nimaj hrjebaſche, móžachu ſa krótki czaß wobeju ſobrynjeneju žiweju wuczahnycz.

Hospodařski rozhlad

Wutoru 22. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,496	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,32	100 čěskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,17	100 franc. frankow	11,11

Barlinſka burſa 21. junija 1937. Politiſke podawki poßlednich dnjow, woßebje wróczoſtupjenje franzowſkeho Blumoweho kabinetta, měješche na Barlinſkich effektowych wikach jeniczzy tón wliw, ſo kónz ſańdźeneho tydźenja wobkedźbowany ſajim kupzow ßo do ſdźeržliwoſcźe pſchemeni. Bankowſka klientela njeběſche ſkoro ſzyła na wikach ſaſtupjena. Tohodla běchu ſkónczne kurſy niſche hacž na ſapoczatku burſowych jednanjow. Wotdrjebjenja pak pſchewulke njeběchu. Na rentowych wikach bě poměrnje czicho. Stara wójnſka požczonka popuſchczi wo 35 pjenježkow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach běſche na ſpoczatku noweho tydźenja jara wobmjeſowany, dokelž běſche dowós zyle bjeswuſnamny. Młyny njemóžachu na ßwobodnych wikach material nakupowacz, ßu pak na druhim boku ſ pſchidźělenjemi w dożahazej měrje ſaſtarane. Na mukowych wikach njeje ßo położenje pſchemeniło. S jaßnymi pſcheńczznymi mukami je wobkhod dobry, druhe pſcheńczne muki ßo pomału wotwołaja. Pizowanſke žita ßu lědy na pſchedań a ſajim kupzow ßo njemóže ſpokojicz. Wſchón ſajim pſchiwobrocza ßo nětko wobkhodam ſ nowym naſymſkim jeczmjenjom.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,85 hr., G 9: 9,10 hr. — wowßa H 10: 8,30 hr., H 13: 8,70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 6.	18. 6.		21. 6.	18. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,0
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
meluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

W Budyšinje dźěćo rubiła — a pola Worcyna stejo wostajiła

21. junija popołdnju w czaßu wot 4 do ½5 hodźin je w tu khwilu njeſnata młódſcha žónſka dokonjała, w Budyſchinje małe dźěczo ſ dźěczazym woſom ſ dróhi kradnycż a wotwjeſcż. W naſpomnjenym czaßu je wóßomlětna ſchulſka holza ſ Fichtoweje dróhi ſchěſcż měßazow ſtaru dźowczjiczku rěſniſkeho miſchtra, kiž na Lubijſkej dróſy bydli, po Fichtowej dróſy woſyła. Tam je młódſcha žónſka wożoba na holzu ſarěczała a ßo ſa bydlenjom jeneje ßwójby na Lubijſkej dróſy praſchała. Schulſka holza je ſ dźěczazym woſom ſ njeſnatej tež na Lubijſku dróhu jěła, ſo by jej bydlenje ludźi pokaſała, ſa kotrymž je ßo praſchała.

Njeſnata je potom ſroſumiła dźěczo hacž k ležownoſczi na Lubijſkej dróſy czo. 39 ßobu wſacż. Tam je njeſnata holzu do khěže póßłała a jej poruczjiła, ſo by k ludźom, kiž zyle horjeka bydla, ſa nju po knihu dóſchła. Dźěczo je to tež czjiniło. W domje pak wo knihy njejßu niczo wědźeli. Jako je ßo ſchulſka holza ſaßo na dróhu wróczjiła, bě ßo njeſnata ſ dźěſczom a woſom ſhubiła. Najprjedy njemóžachu ßebi myßlicż, do kotreje ſtrony je njeſnata ſ dźěſczom wotjěła.

Powěſcż wo njewſchědnym podawku běſche ßo rucže roſnjeßła a mjes wobydleŕſtwom ſroſumliwe roshorjenje ſbudźiła. Se ſlědźbnoſczu jeneje tudomneje wobydleŕki, kotraž běſche ſ jěſdnym kołom ſ Wóſporka do Budyſchina jěła, bu ſnate, ſo je po Wóſporſkej dróſy bliſko Worzyna wjetſcha holza ſ dźěczazym woſom, w kotrymž je małe dźěczo ležało, k Worzynej jěła. Na to ßo ſa njeſnatej puſchczjichu a dźěczazy wós ſ dźěſczom krótko pſched Worzynom na dróhowej kromje ſtejo namakachu. Wjeßnjenjo běchu njeſnatu wobkedźbowali, kak je dźěczazy wós ſtejo woſtajiła a pěſchi pſches wjeß na ſtronu k Wóſporkej běžała. W tym ßamym czaßu je ßo na Worzynſkim wjeßnym wukhodźe žonjaze koło pólneje dźěłaczerki, kiž pſchi dróſy ſtejeſche, kradło. Paduſchniza móže jenož tuta njeſnata wotwjedźeŕka dźěſcża bycż.

Kaž je ßo ſ dalſchimi ſwěſczjenjemi wußlědźiło, budźe ſkucžeŕka bjes dwěla Jngeborg Grimmez, kotraž je ßo 19. 2. 1922 w Lubiju narodźiła. Grimmez je 9. t. m. ſ wocżehnjeŕnje „Karolineho doma" w Hainewaldźe czjekła a ßo wot teho czaßa wokoło bruczji. Wona běſche kónz meje t. l. hižo ras tam czjekła a běſche w Budyſchinje, Biſkopizach a Rabenawje pſcheſtupjenja ſkuczjiła. Wona pak je tehdy tež w Zhorjelzu a Lubiju bobyła.

Grimmez je něhdźe 1,65 m wulka a ſróſtna. Po ßwojej wożobje ſda ßo bycż 16 hacż 17 lět ſtara. Wona ma jaßne, połdołhe włoßy. Woblecżena je czěmnu ßmuhatu holczkazu draſtu, ſelenu jaku a běły ſchórzuch a je ſ nahej hłowu. Koło, kiž je ßo we Worzynje kradło, je ſnamki „Kardinal" ſ czjißłom 1435, ma czorne kroßna ſ módrymi ßmužkami, jendźelſke wodźidło, czeŕwjenej gummijowej pſchimadle, žołte ſwjena, pedalej ſ gummijemi a ſchěrej wobruczji.

Krótko pſched Worzynom je Grimmez ſ njeſnatym motorowym koleßarjom, kiž je wot Budyſchina pſchijěł a bliſko dźěczazeho woſa poſoſtał, někotre ßłowczka popowědała. Motorſki koleßaŕ ßo namołwja, ſo by ßo pola bližſcheje polizije ſamołwił. Grimmez hiſchcże njeje namakana. Tehodla ßo wobydleŕſtwo proßy, ſo by ſa njej ßlědźiło a ju polizjiji abo žandarmſtwu pſchepodało.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 21. junija 1937.

Narodźiła je ßo: 15. 6. Franzej Alfredej Glaſerej, wuczerjej w Semizach-Tumizach, dźowka.

Wumrěli ßu: 19. 6. Johanna Antonia Hilža Oczjiz, domjaza dźowka ſ Biſkopiz, 42 lět. — 20. 6. Hana Marja ſwud. Rychtarjowa rodź. Kaſprakez, wudowa po złownym ſekretaru, 73 lět. — Benno Herbert Klaus Brieſemann, ßyn czaßnikaŕſkeho miſchtra, 1 měßaz.

Pſchipowědźili ßu ßo: 21. 6. Dr. med. Korla Ota Chriſtian Dauba, praktiſki lěkaŕ w Gubinje a Doroteja Sauerweinez, rejwaŕſka miſchtrka w Budyſchinje. — Maks Kurt Běbrach, maſchinſki ſamkaŕ a Berta Ottilia Hohlbaumez, pomozniza, wobaj w Budyſchinje. — Fryz Wilhelm Korla Diedrich, rentſki miſchtr w Schlemminje a Hilža Annemarja Zſchochez, pſchiſtajenza pola wyſchnoſcże w Budyſchinje. — Pawoł Hendrich Kurt Schumann, wyſchſchi ſtražmiſchtr w Memmelsdorfje a Hanna Marta Mětez, ſkładowniza w Budyſchinje.

Swěrowałoj ſtaj ßo: 21. 6. Edmund Heinz Herzog, friſěr a Marta Margareta Beckerez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

Cyrkwinske powěsće

S **Klukſcha.** Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. budźe na naſchim kěrchowje němſka ßwjatojanſka ßwjatocżnoſcż, pſchi njepſchihódnym wjedrje w zyrkwi.

S **Maleſchez.** Schtwórtk, Sßwj. Jana, wjeczor we 8 hodź. janſka nutrnoſcż na Delnjohórczanſkim pohrjebniſchczu, njedźelu tehorunja na Maleſchczanſkim.

Kacže jeja ßmědźa ßo jenož twjerdźe warjene abo derje pſchepecżene jěſcż.

W poßlednich lětach je ßo wjetſcha liczba ſajědojczjenjow wobkedźbowała, ſ kotrychž pſchiczjinu běchu kacže jeja. Po jědźi ßyrych kaczich jejow, kaž tež po wužiczu jědźow, majoneſow, běrnjazeje ßołotwje, tykańzow atd., do kotrychž ßo kacže jeja pſchedźěłachu, naſtachu ſkhorjenja, haj ßmjertne pady. Jako pſchiczjina tutych ſkhorjenjow ſwěſczjichu ßu bakterije, tak mjenowane enteritis bakterije. Tute bakterije namakachu ßo w ſchkorpiſnje jeja, ſdźěla pak tež w běliku abo w czjworku. Swěſczjenje natykowazeje enteritis mjes kaczkami ſepjera ßo pſchedewſchěm na wjetſchu mrětwu mjes kaczkami po mjenje abo bóle napadnej židlawej khoroſczi, ale tež na kaženjach pſchi lehnjenju (kaczka woſtanje w jejku tczazy). So by ßo khoroſcż pola kaczki ſwěſczjiła, ma ßo krej pſchepytowacż a dale ma ßo bakteriologiſke pſchepytowanje jeji a kaczeho njerjada pſchewjeſcż. Khore kaczki nimaja ßo wothladacż, ale maja ßo moricż a jich mjaßo ma ßo tehorunja ſniczjicż. So by ßo khoroſcż tež na druhe kaczki njepſchenjeßła, maja ßo hygijeniſke naprawy rucže pſchewjeſcż. Sßu to woßebje najwjetſcha czjiſtota, wotſtronjenje kaczeho njerjada, huſczjiſche wukadźenje kaczich khlěwow, pizowańſkich a pitnych ßudobjow. So by ßo khoroſcż na człowjeka njepſchenjeßła, je trěbne, ſo bychu ßo po móžnoſczi czjiſte jeja kupowałe, dale ſo bychu ßo tute bjespoſrocżnje, to rěka ßucho a khłódnje khowałe. Rjedźenje jejowych ſkorpiſnow po móžnoſczi hnydom po ſnjeßenju ßo jara porucża. Pſchi jejach, kotrež pak ßu nutſka infiżěrowane je tuto njemóžne. Najwěſczjiſchi ſchkit człowjeka pſched infekzjiju pſches enteritis je doßahaze warjenje jeji, to rěka, 8 mjeńſchinow dołho abo doſpołne pſchepecżenje abo pſchi wužiczu pſchi tykańzach, hdyž ßo pěž na horzotu powyſchi, ſo móže ßo khlěb ſ njej piez. Kacže jeja ßu potajkim jenož w twjerdźe warjenym abo derje pſchepecżenym ſtawje wužitne. Pſched wužiczom ßyrych jeji pſchi ſhotowjenju jědźi, majoneſow, běrnjazeje ßołotwje, mjehkich jejow atd. ßo rucže warnuje. Tehodla maja ßo po woßebitym wukaßu ſ 24. julija 1934 kacže jeja, kotrež ßo pſchedawaja, ſ napißom ſaſtawacż „kacže jeja, derje waricż"! Kacže jeja ſpóſnajeſch na jara hładkej ſchkorpawiſnje, kotraž je ſpodźiwnje tucżna a ma na ſeleń barbu.

Poslednje politiske powěsće

Franzowſzy ſapóßłanzy w Lipſku.

15 ßobuſtawow wobkhadneho wubjerka franzowſkeje komory je pod wjedniſtwom ßwojeho preſidenta Laſaye na ßwojim ſtudijowym puczowanju po Němſkej do Lipſka pſchijěło. Tu běchu woni hoſczo němſkoſtatneje železnizy.

Nowa demokratiſka ſtrona w Pólſkej.

Jene Krakowſke nowiny ßu pißałe, ſo chze ſkupina prjedawſchich legionarow, kiž generalej Soſnkowſkemu bliſko ſteji, nowu demokratiſku ſtronu ſałožicż. Tuta ſtrona ma ßo „na ideologiju marſchalla Pilßudſkeho a na tradizije demokratiſkich ſaßadow lěta 1914" natwarjecż. Ma ßo hiſchcże woczakacż, hacż ßo tuta powěſcż potwjerdźi.

Kommuniſtojo nadpadźechu jendźelſkich faſchiſtow.

Na dróhach měſta Edinburga je njedźelu wjeczor k njeměram dóſchło. Kaž je ßo dopokaſało, ßu kommuniſtojo njeměry naſchkarali. Woni nadpadźechu propagandowy czežity auto, kiž běſche ſ jendźelſkimi faſchiſtami wobßadźeny. Kommuniſtojo pak tež ſhromadźiſnu faſchiſtow kažachu. Polizija na konjoch dyrbjeſche ſ gummijowymi klumpachami ſakorczjicż, ſo by czežkim ſražeńjam wobarała. Poſdźiſcho na Edinburgſkich dróhach k pukam dóńdźe. Polizija dźewjecż wożobow ſaja, mjes nimi někotrych kommuniſtiſkich ſchkarakow.

Bombowy nadpad w Kopenhagenje.

Na willu danſkeho wojeŕſkeho miniſtra w Kopenhagenje je ßo póndźelu rano nadpad ſtał. W ſahrodźe zyle bliſko twarjenja aerolithowa bomba roſbuchny a wokna jeneho kſchidła a jeneho ßußodneho doma roſraſy. Wojeŕſki miniſter Alſing Anderſon, kiž ſozialdemokratiſkej ſtronje pſchißłuſcha, je na ßłužbnym puczowanju. Jeho žonje a dźowzy, kiž w domje ſpaſchtej, ßo žaneje ſchkody njeſta. Skuczerjo njejßu ſnaczi. Polizija myßli, ſo ma nadpad ßwoju pſchiczjinu w roſpuſchczenju dobrowólniſkich korpſow. Na ſakładźe noweho wojeŕſkeho porjada ßu ßo tute korpſy njedźelu ßwjatocżnje roſpuſchczjiłe.

*** 32 714 ßłowow na jenej póſtſkej kharcże.** Młody delnjoawſtriſki burſki hólz, Franz Wielach, ſ Röhrenbacha pola Horna, je ſpodźiwny ſkutk w małym piſmje wukonjał. Je na ſymſkich wjeczorach, hdyž trěbneho czaßa naby, zyły ſtary ſakon, 32714 naliczjenych ßłowow na normalnu póſtſku khartu napißał. Hdyž ßej khartu khwatnje wobhladaſch, ſda ßo bycż jeniczka ſchěra płonina. Hakle pſchi bližſchim wobhladowanju dowidźiſch, ſo je tuta ſchěrina ſ lutych czeńkich linkow hromadźe ſeſtajana. Czeſczjelakomnoſcż je Franza Wielacha k tutemu ſkutkej pohoniła. Běſche něhdźe czjitał, ſo je Schpaniczan 4760 ßłowow na jenu khartu napißał, a ſ nowinow je ſhonił, ſo je jedyn Němz, ſ mjenom Ludwik Frauenberger, na kharcże 5413 ßłowow ſaměſczjił. A hdyž ßo wo Belgiczanu wobkruczji, ſo je wjazy hacż 17 000 ßłowow na jenu khartu napißał, pſchedewſa ßej Franz Wielach, ſo tutón kumſcht tež ras ſpyta. S duzent pjerami, ſ bleſchu czornidła a ſ jenej póſtſkej khartu ſapocża ßwoje dźěło, na kotrymž je nimale zyliczku ſymu dźěłał. Něťko, hdyž je ßwój ſkutk dokonjał, ſajimuje ßo hižo Amerika ſa „najmjeńſchu bibliju" na ßwěcże.

Radosćepołne
žiwjeńske wjesele

— wěsće njeje rjeńšeje drasty, w kotrejž so njeputana, wjeselša čujeće hač dirndloweje drasty?
Cyle wěsće nic! A tohodla činiće derje, hdyž nětko hižo z mojeho wulkeho wubjerka rjanu, barbowwjeselu so wam lubjacu dirndlowu drastu wopytaće. — Budźeće so dźiwać, kak nizki pjenjez za nju wudaće pola firmy

Bokelmann Nachf
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

So přistaja
Hospodaŕskeho pomocnika,
kotryž móže tež dejić, přistaji hnydom při 40,— hriwnach měsačneje mzdy
Guda w Dalicach

Wosebje placiznyhódne
běła holčaca drasta - běła drasta za młode holcy - holčaca dirndldrasta
pisana holča lěćna drasta
hólčace wobleki z płóčl. tkaninow
Kielske a kadetske wobleki
hólčace lěćne jakeltowe wobleki
zawjjomne bluzy - Kielske bluzy
kholowčki k hrajkanju - słónčne kholowčki - puć- a drast. kholowy
polo-bluzy - kosmičkate mantle pola
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Lož. šaty pisane, běłe
Wulki wubjerk
Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Słónčne rolowy
najlěpři škit wašich gardinow
wot
Friedrich Bubach
róžk Krónpryncoweho mosta
Zwonkowna Lawska hasa

Rjane
serbske dopisnicy
dostanješ tunjo
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Wot srjedy, 23. t. m., wudawamy
jahodowe kharty
za hajniske revěry Winicu (Smječkecy), Łuhowski lěs a Łazk w hajniskim zarjadnistwje

Nowy transport nižozemskich wysokosućelnych
kruwow
nowodójnych a z ćelatami, w płaćiznach wot 280,— hač 540,— hriwnow předawa
skótna wikowaŕnia Jana Bodlinga
w Němskich Pazlicach čisło 16

Z dźenikom serbskeho luda su
Serbske Nowiny
Z čestnej moralnosću kóždeho čitarja je, zo jim tež w lěćnym času swěru wobkhowa a zo je wosebje tym serbskim domam poruča, w kotrychž so hišće nječitaja.

So wróćił
Dr. Stroscher wotrjadny lěkaŕ za kožowe a močowe khorosće

Doporučće
swojim lubym znatym abo přećelam naše
„Serbske Nowiny"
Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu
Skazać
móža so „Serbske Nowiny" na wšěch póstowych hamtach a tež pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.
Šěsć razow
wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbski Student" a „Serbski hospodaŕ" — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na pósće

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
Bestellschein
an den Verlag „Serbske Nowiny" in Bautzen
Herr
Frau
in
Postanstalt
Wohnung
bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom .... Preis 1.51 Rm.
Datum: .... Unterschrift: ....

Přiłoha k čisłu 142

SERBSKE NOWINY

Wutoru 22. junija 1937

Zajac a mrowja

We ßonach ßłódkich na poli
Knjes ſajaz nĕhdy ſpaſche,
Tuž jeho mrowja wubudži,
Kiž po nim ſbĕhowaſche;
Wón na nju njemdry ßwarjeſche
A ſa to ßmjercž ji ßudžeſche.

„Ach, njebudž takle ßurowy",
Joh' mrowja pocža proßycž,
Budž wulzymyßlnje ſmyßleny,
Ja džak chzu wĕczny noßycž
We wutrobje a pomjatku
Sa twoju ſczeřpnu dobrotu."

„Bĕž", rjekny wuchacž, „puſorna,
Mi hódno njej' cže ſkaſycž,
Heſſ' budžeſch pak mi do lĕhwa
Hdy wjazy na mnje laſycž,
Dha pak ßo ſ tobu ſtało je —
Tón džak njech jeno woſtanje!"

We ßonach ßłódkich po lĕczi
Tam ſajaz ſaßo ſpaſche,
Tuž mrowja jeho wubudži
A jachło powĕdaſche:
„Czek, czekl ja widžach ſe ſchtoma
Po polu khodžo hajnika!"

Knjes Mĕſchawkez ßo džakuje
A nóžkuje, ſchtož móže,
A duzy ßej tak myßleſche:
Schto podawa ßo lóže,
Hacž ſo tón mały ſazpity
Je wulkemu tež wužitny.

Handrij Sejleř.

List jeneho konja swojemu kniezej

Kruty a wótry knježe! Bóh Knjes ſtwori mje k twojemu wužitku, ale wón Czi tež pſchikaſa, ßmilny bycž napſchecžo ßwojemu ſkotu. Ja ßo prózuju ſe ßwojei mozu, ſo bych Czi džĕłał a Czi pomhał, Twój wſchĕdny khlĕb ſaßłužicž; czehodla mje nĕtko tak hubjenje ſaſtawaſch a mje njeßmilnje wuwjaſaſch? Ja mam tež ßwói roſum a ſpomjatkuju ßebi jara derje, ſchtož ßym ras nałhonił. Hdy bych rĕczecž mohł, dha bych ßo Czi ſa kóžde dobre ßłowczko džakował, pſchetož ja lubuju teho kotryž mi nĕkajku dobrotu wopokaſa. Huſto ßym zyle ſawrótajeny, dokelž njemóžu ſroſumicž, ſchto Ty mi pſchikaſujeſch. Ja bych ßebi to rady ſkradžu pſchemyßlił ale hłowa mi bórczi ſ twojimi pukami, kiž pſchi Twojim roshnĕwanju njeßmilnje na mnje padaja. Syma mje pſchebĕhuje, hdyž Twój kſchud mi wokoło wuſchow praſka. Huba a ſuby mje bola wot teho želeſneho podczeleſnika, kotryž dyrbju tón zyky luby dołhi džeń noßycž a kotryž Ty tam a ßem torhaſch, tak jako bychu moje koſcže ſ drjewa byłe. Hladaj tola, kak mje tón khomot czišchczi, kak je tón ſahłk do niſka ſtłóczeny, te ßnadne mjaßo je wotczišchczane a muchi a czełczki mje łakaju do tych włóžnych ranow. O Božo, bĕda mi, njeje dha žaneje ßmilnoſcže na ſemi! — Ja kelpam, dokelž je mi tón njelepy kowař jedyn hoſdžik do mjaßa ſabił, nĕtko dyrbju w horzocže a próchu ßwoje wóßom hodžinow czahacž a Ty nimaſch ani kapki wody, ſo by mi moju czwilowazu łacžnoſcž wołóžił. Je dha potom džiw, ſo ßo tak huſto pódkywam? A nĕtko Ty na mnje ſeliſch a do mnje pjerjeſch. Hiſchcže hubjeńſcho ßo mi dže, hdyž mje ßwojemu wotroczkej abo podružnikej pſchepodaſch. Tón wowß, kiž dyrbi mi dawacž, wón ſkradžu pſchedawa, a pſchińdžemoj duzy po puczu ke korczmje, potom dže wón nuts žłokacž, a ja wonkach nimam ani picža ani zyroby. W lĕcže hinju ja dla horzoty a w ſymje dla ſymy. Moje lĕhwo w hródži, hdžež dyrbju ležecž a wotpocžowacž, je twjerde a horbikate, ſo njemóžu ſpacž. Ssakrowanje je ta dobra nóz, kotraž ßo mi praji, a ſ kopanjom a ßakrowanjom mje rano budža. Ale Bóh na njebju ßłyſchi moje ſdychowanje. Tež wo tom, kak ßy ßo pſchecžiwo mi ſadžeržał. Dyrbiſch ßo nĕhdy po ßmjerczi wuſprawnoſczicž. — Tuž mĕj tola ßmilnoſcže ſo mnu. Wo to Cže proßy

Twój ſtary kóń Hanß.

We Wulkej Dubrawje, 20. ßmažnika 1937.

Nĕmska expedicija na horu Nanga Parbat w Himalajskich horach znjezbožiła

Po powĕsczach, kotrež ſ Indiſkeje pſchikhadžeja, je tſeczu nĕmſku expedizijſu na horu Nanga Parbat lawina ſaßypła. Podrobnoſcže wo tutym njeſbožu hiſchcže njejßu dóſchłe, ma pak ßo ſ tym liczicž, ſo je wulki džĕl nĕmſkich wobdžĕlnikow pſchi tym ſahinyło. Statny ſportſki wjednik je namołwjenje wudał, w kotrymž ſnjeſbožených jako rjekow ßławi.

Hižo tſeczi ras ßu nĕmſzy hórſzy khodžerjo ſpytali, wjeřſchk 8125 metrow wyßokeje hory Nanga Parbat, k horinje Himalaja ßłuſchazeje, dozpĕcž. Njedozpiwſchi ßwój prĕni ſamĕr, dyrbjeſche ßo prĕnja expedizija pod wjedniſtwom Willija Merkla w lĕcže 1932 wróczicž. Druhi poſpyt w lĕcže 1934 žadaſche ßebi ßmjercž ſchtyrjoch ſnatych nĕmſkich hórſkich khodžerjow. Tſecža expedizija 11. haprleje ſ Mnichowa po dokładnych pſchihotach wotjĕdže. S jeje wjednikom bĕ Mnichowſki dozent ſa geografiju dr. Karl Wien. Jeho ßobudžĕłaczerjo bĕchu wuſnamni wĕdomoſtni prózowarjo a lĕkarjo. 1. meje dojĕdže expedizija do Bombaya a krótko po tym wucžahnychu do horow. Powĕſcže wo expedizijí jara ſrĕdka pſchikhadžachu. Poßlednja podrobna powĕſcž roſprawjeſche wo pſchiczehnjenju expedizije do hórſkich pſcheßmykow.

Po Reuterowej powĕſczi ſe Simle je ßnĕhowa lawina 7 ßobuſtawow expedizije a 9 domoródnych noſcherjow moriła. Wjednik expedizije dr. Wien a druhi wobdžĕlnik na njej ſtaj žiwaj woteſchłoj.

*

Pjany autowy wjednik do ſkupiny wojakow ſajĕł.

1 morny a 1 czežko ranjeny.

W nozy k njedželi w Lingenu woßobowy wós do ſkupiny wojakow ſajĕdže, kotſiž bĕchu po puczu do kaſarnow. Autowy wjednik, kotryž bĕſche pjany, po njeſbožu ßwĕßu haßny a czekny. Se 4 wojakow, kotrychž bĕ auto potorhnyło, jedyn w Lingenſkej khorowni na ſczĕhwki ſranjenjow wumrĕ. Druhi wojak ſ roſbitym nopom je hiſchcže w ßmjertnym ſtraſche. Druſy wojazy ßu lóžo ſranjeni. Polizija ſa njeßwĕdomitym autowym wjednikom ßlĕdžeſche a móžeſche jeho hiſchcže w ßamßnej nozy ſajecž.

Hdyž ßo ſ czaha nakhiliſch.

Rjadownja jenéje ſchule w Hannovru wulecža ßebi w tutych dnjach do Harza. Na czari mjes Goslarom a Habsburgom ßo 14lĕtny ſchuleř khĕtro daloko ſ wokna nakhili, ſo by pſchikiwał. W ßamßnym wokomiku pſchijĕdže ſ napſchecžiwneho ßmĕra woßobowy czah a wottorhny wobžarujomnemu ruku wot czĕła. S czežkimi ſranjeniemi ſnjeſboženeho do khorownje w Goslaru dowjeſechu, hdžež pak bórſy na ſczĕhwki ſranjenja wumrĕ.

Sswojeho ßyna w najwjetſchim ſtraſche wukhował.

W pſchedmĕſcže mĕſta Halle pytny ſtronjan Weilepp, kak jeho ßyn runje na dróſy do ßo bližazeho woßobowého woſa bĕžeſche. Czaß na wołanje wjazy njebĕ. Tohodla ſkoczi nan na dróhu, hrabny ßyna a ſtorczi jeho na ſtronu. W ßamßnym wokomiku pak bĕ ßo auto hižo pſchibližił, powali nana a jeho pſchejĕdže. Se ſłamanej nohu a druhimi wjetſchimi ſranjenjemi dyrbjchu jeho do khorownje dowjeſcž. Ssyn bĕ ßebi jenož trochu kožu wobodřeł.

Dreßĕrowane delfiny ryby łojicž pomhaja.

Kaž w czaßopiße juhoßłowjanſkeho adriatiſkeho rybařſkeho ſwjaſka czitamy, wužiwaja rybazy w dalmatinſkich wodach dreßĕrowane delfiny (mórſke rubježne ryby) pſchi łojenju ſardinow. Dwaj tajkej delfinaj ßo w roſprawje po mjenu mjenujetaj a rĕkataj „Jovan" a „Salt" a ſtaj ſa rybakow w Nowym Gradu jara wužitnaj. Schtó je jako prĕni na napad pſchiſchoł, delfiny jako rybařſke honjerje ſa człowjeſke ßłužby wukublacž, ßo w czaßopiße njepraji. Wĕrno pak je, ſo maju juhoßłowjanſzy rybazy zyłu liczbu delfinow, kotrež ßu jich najlĕpſchi pomoznizy. Młode delfiny ßo ſ wulkej prózu ſkludnichu a tak nawucžichu, ſo rybakam drobne ryby do ßyczow honja. Delfiny pójczelu prjedy

Wojowanje a dobyće našeho wótčinca doktora theologije Hendricha Imiša

Na dnju 1. haprleje 1885, ßwjeczachu w zyłej Nĕmſkej ßydomdžeßaczinu wulkeho kanzlerja wjeřcha Bismarka. — Jemu chzychu jeho czeſczowarjo wulkotny dar pſchepodacž — jeho ródne kubło Schoenhauſen, kotrež bĕſche ßo Bismarkez ßwójbje ſhubiło. — Wſchudžom ſa to ſkładowachu. — Mjes Sserbami ſarjadowa ſbĕrku naſch wótczinz Hodžijſki fařař Hendrich Imiſch. — Sta ßo to ſ poſbudžowazym powołanjom w Sserbſkich Nowinach a ſ dowĕrnikami, kiž ßo w kóždej woßadže pómjenowachu. Dozyła nahromadži ßo w zyłej Nĕmſkej pſches dwaj milijonaj hriwnow, ke kotrymajž tež Sserbja ßwój pomĕrnje wulki dar jako ſprawni czeſczowarjo wulkeho kanzlerja pſchidachu. — Na dnju 1. haprleje wudachu Sserbſke Nowiny ßwjedżeńſke czißło ſ rjanej pĕßniu profeßora Pfula.

Jenož nĕſchto njedžel poſdžiſcho wuńdže w „Schleſiſche Zeitung" njeßmĕrnje pſchißkodžeřſki naſtawk pſchecžiwo Sserbam a woßebje tež pſchecžiwo Imiſchej. — Naſtawk pſcheńdže tež do Drježdžanſkich a Lipſczanſkich Nowin, hdžež wobſtejnoſcže we Łužizy doſcž derje njeſnajachu. W nim ßo Sserbam pſchede wſchĕm porokowaſche, ſo ßo mjes nimi ſ ruſkimi pjejeſami panßłowjanſka agitazija ſtawa. Naſtawk pokhadžeſche wot Wojerowſkeho hamtſk. ßudnika dra. Andräa, kiž bĕſche ſ zuſby do Sserbow pſchiſchoł a wo Sserbach wjele njewĕdžeſche. — Naſta mjes Sserbami ale tež wſchitkimi ſprawnymi Nĕmzami we Łužizomaj wulke roshorjenje. Wótczinz Imiſch, kiž bĕ ßo wot ßwojich ſtudentſkich lĕt ſ woprawdže dejmantowej ßwĕru k ßwojej nĕmſkej wyſchnoſczi wuſnamjenjował a wobßwĕdcził, tak czežko pod tutej ſchczuwańzu czeřpjeſche, ſo czežko ſkhori a pſchi ßamym wumrĕ. — Wón ßo najwuſtojniſcho ſakitowaſche ſe ßwojej kraßnej apologiju, „Deutſche Antwort eines ſächſiſchen Wenden". S wſchitkich ſtronow doſtawachu ßo jemu wußwĕdczenja najwjetſcheje dowĕry. Wuſbĕhuju tu jenož, ſchtož organ knježeřſkich kruhow „Neue Preußiſche Kreuzzeitung" w ßwojim czißle ſ 9. nowembra 1884 piſaſche, a podam to poßłownje:

„So ßo ßwĕrny bohabojaſny ßerbſki lud, kotryž je pſchezo kraßne dopokaſma ßwojeje woporniweje poddanoſcže kralej a wótznemu krajej, niž mjenje kĕžorej a kĕžorſtwu dawał, bojecž nietrjeba, ßwoju ßwĕrnoſcž pruhowacž dacž, je runje tak wĕſte, kaž ßo wobſtórżby, pſchecžiwo woßobje fararja Imiſcha czinjene, ßamo njewĕrne bycž ſdadža. Tutón wubjerny muž je drje ßebi wo ßwój lud njeſapomnite ſaßłužby dobył, tola pſchezo bĕ jeho ſkutkowanje ſprawne a ſjawne a wón je ßo pſchezo dobremu ßwĕdomju pſched ßwojim ſemſkim a njebjeſkim kralom wjeſcž dał. We wſchitkich zyrkwinych a politiſkich ſakſkich kruhach jara wobžaruja, ſo je tutón doſtojny muž po ſchtyrzeczilĕtnym ßwĕrnym njeßebicžnym ſkutkowanju na ßwoje ſakitanje myßlicž dyrbjał!"

Skónczne je tež dr. Andrä ſpóſnał, ſo je ßo mylił. Wón mĕješe doſcž czeſcže, ſo to ſjawnje wuſna. W liſcže, kotryž je kónz lĕta 1885 na redakziju Sserbſkich Nowin piſał, wón wuſnaje: „...ſo je ßwój naſtawk do Schleſyſkich Nowin na podłožku njedoßahajzy pſchepodawanych a wopaki ſapſchijatych ſkutkownoſczow a ſmylenych pſchijimanjow napiſał, a ſo je na loyalnoſczi ßerbſkeho wobydleřſtwa njedwĕłujo, tamnu myßliczku jako błudnu ſpuſchcził." Sserb. Now. 1885, ſtr. 407, podawaja tutón liſt.

To wſchak bĕſche wſchitko jara derje! — Prawdoſcž bĕſche dobyła na zyłej liniji! — Jara ſrudnje pak bĕſche, ſo bĕſche hamtſki ßudnik dr. Andrä ßwoju wopacžnu informaziju ſ džĕła doſtał wot ſuperintendenty Kuringa (Korjeńka) we Wojerezach, ßyna ßerbſkeju ſtarſcheju. — Naſch wulzy ſaßłužbny a w ßerbſkim ludu nihdy njeſapomnity wótczinz Hendrich Imiſch je tehdy pſchĕtrał najczežſchi czaß ßwojeho žiwjenja. — Na ßmjercž khory je — ſpiſał ßwoju ßławnu apologiju Sserbowſtwa. Wón móžeſche dopokaſacž, ſo mĕjachu wſchitzy ßerbſzy wjednizy zyle cziſtej ruzy, ſo ſtejachu wſchitzy bjes wſcheho khabłanja w njedžĕlnym ſwjaſku ſe ßwojej nĕmſkej wótczinu, ſo ſa ſdžerženje ßwojeje narodnoſcže ßo ſaſtajichu, dokelž mĕjachu to ſa — Božu wolu! —

Sjawne pſchißkodženja pſchecžiwo naſchemu wótczinzej jemu njejßu mohłe ſchkodžicž. Nawopak! Nĕtko hakle jeho wſchitke ſjawne kruhi ſeſnawachu, a jeho czeſczowanje wſchudže pſchibywaſche. — To ßo wopokaſa na jeho 25. woßadnym jubileju, na kotrymž ßo najſchĕrſche kruhi wobdžĕlichu. Lipſczanſka theologiſka fakulta pomjenowa jeho ſa doktora theologije, ſchtož ßo hiſchcže ženje žanemu ßerbſkemu fararjej ſtało njebĕſche a tež wjazy ſtało njeje. — A jako wón 12. dezembra 1898 ßwoje wulzy žohnowane žiwjenje wobſamkny, pokhowachu jeho na Hodžijſkim pohrjebniſchczu haj ſ kralowſkimi czeſczemi. —

Na jeho rownym pomniku ſteja kraßne ßłowa, kotrež dyrbjał kóždy Sserb ſnacž:

Schtož je wón był
ſa Bože kraleſtwo.
Schtož tebi bĕſche,
moje drohe Sserbſtwo,
to nihdy njehinje
pſches ßmjercž a row.
To budže jako
naſche ßwjate herbſtwo.

Hodžijſki fařař Hendrich Imiſch je wjazy hac ſ wulkim wjednikom naſcheho luda. — Wón repreſentuje ideju ßerbſkeho narodneho prózowanja! Czehodla ßo to ſtawa, a w kajkim rosmĕrje? — Dokelž mamy ßw[illegible] ludnoſcž a rĕcž wot Boha, kiž nochze jeju ßmjercž ale žiwjenje! — My ßmy ſ nĕmſkim ſtatom ſjednoczeni po Božej woli a ßo we ßwĕrje napſchecžiwo ſtatej njedamy nikomu pſchetrjechicž. — Tak ßu ſ Imiſchom wſchitzy naſchi wótczinzy myßlili a tak myßli naſch lud hiſchcže dženßa! —

hacź na kojenje wujědu na hońtwu. Kaź hońtwinske pkn ßo do morja puschcźa a rybazy jich pschi tym wobkedźbuja. Swoje ßyncźe hakle potom wupschestrěja, hdyź delfiny, husto hižo po 10 mjeńschinach, druhdy pak teź hakle po hodźinach, ßo k brjohu wrócźa. Tute wuwuczene ryby mjenuja dalmatińzy rybazy žortnje „mórske wowczeŕske pßy", pschetoź czěrja wußlědźene czŕjódy sardinow psched ßobu a njedadźa jim ßo do morja wróćićź. Tak ßo sardiny runje do ßyncźow rybakow czěrja, schtoź na to pokaźuje, so ßu delfiny jara wuschikne a mudre. Tute delfiny wěso ßwoju hońtwu nieczinja darmo. Rybazy jim tute ßłużby jara derje mytuja. Sława tutych delfinow je tak wulka, so ßebi ßamo rybazy ſ druhich krajow je wobhladacź pschikhadźeja.

Tśo morwi pschi ßwóinej tragediji.

Po sdźělenju polizajskeho presidenta we Weißenfelsu je ßo niedaloko Beutizskeho mkyna pschi rězy Ssolawje ßwójbna tragedija wotehrała, pschi kotrejź 25 lět stara mandźelska Brößelowa se ßwojimaj 4 a 5 lět starymaj ßynomaj ßebi žiwjenje wza. Ma ßo sa to, so je Brößelowa njesnateje pschicźiny dla se ßwojimaj dźěśćomaj we Ssolawje ßmjercź pytała. Dotal namakchu jenoź cźěło jeneho hólcźeza.

Z čimž hrěšiš — z tym so khłostaš

Njeboh redaktor kantor Schwjela, kiž je w ßwojim dołhim žiwjenju wjele naßhonił, powěda w ßwojim delnioluźiskim „Cźaßniku" wo tutom spodźiwnym a tola měrnym podawku —:

W jenej wßy niedaloko Khocźebuża bydleschе kowaŕ kiž měješche jara niesnjeßliwu a saßakku žonu. W jenej nozy skhori jeju ßydomlětny hólz, kiž běschе starschimaj jara luby. Nan chzyschе hnydom po lěkarja hicź, ale macź rjekny, so dorbi hacź do ranja cźakacź, ßnano ßo potom hischcźe lěpje wupokaže, kajku khorosću hólz ma. Nan cźakaschе. Dźěschе nasajtra k lěkarjej — ale pschepoźe! Hólz wumrě na saduschnizu (difterij) a bu pohrjebany. Wobaj starschej ßo tyscheschtaj.

„Hdy by tola hischcźe w nozy po lěkarja schoł, mohł naśch ßynk hischcźe žiwy bycź!" tak skorżeschе wona.

„Ja drje ßym chzył, ale ty njejßy dowolika", pschecźiwjeschе ßo nan.

„Haj, nětk móżeschе na mnje tu winu walicź, ale hdy by jenoź prawje chzył, potom by teź schoł", tak fukowaschе wona. Jedne ßłowo da druhe, a mandźelskaj ßo swadźischtaj.

Sklónzo dźěschе w ßwój domcźk, ale jeju skóscź ßo schcźe horjeschе. Dźěschtaj spacź, ale žana „dobra nóz" nievschińdźe ſ jeju erta. Ranjo ßwitaschе, — Bóh Knjes běschе jara scźerpny był a jeju na ßwěcźe wostajił. — muž stany a dźeschе: „Stawaj, žona, a waŕ kofej!" Žona ani ßłowa niewotmołwi. Dźeń sańdźe. Wonka saßo ßměrki padachu, ale ſ jejneho erta nieběschе hischcźe žaneho ßłowcźka pschischło. Tak pscheńdźe teź druhi a tśeći dźeń: prěni, druhi a tśeći tydźeń — wona njeprajeschе ßwojemu mużej žaneho ßłowa, ani dobreho ani złeho.

Schto měniśch, mój luby cźitarjo, kak dołho móże žónŕka ßwoju jśóscź noßycź? — — Dlěje hacź pok lěta běschе jejna huba sejamknjena; ſ druhimi wona powědaschе, ale ſ nim ani ßłowcźka. —

Žona pak běschе ßamodruha. Jejny cźaß ßo dopjelni a porodźi rjaneho hólcźka. Wulke wjeßele wotewri jej ert. Ale schto ßo nětko pokaže? Hólz ma pschirosćźeny jaśnk, so ßo niemóże cźěschicź.

Baba rozumjeschе derje, tajki pschirosćźeny jaśnk podrěźacź; ale tudy běschе babje runje tak, jako by jej něchtó rjekł: „Daj pokoj, niecziń jemu niczo!" A tohodla dźeschе: „Póscźelcźe po lěkarja!"

Lěkaŕ pschińdźe, rěśny — a to dźě sawěscźe cźeźko njeje, tajku cźeńku kóźku vschirěśnycź. — wón rěśny a ranicźka pocźa krwawicź, cźim bóle a bóle; wón ßo prózowaschе krej stajicź, ale krwawjeschе ßo pschezo bóle. wón ranu saßo saschi, ale njepschesta krwawicź, a hólz ßo do ßmjercźe wukrawi. Lěkaŕ niemóżeschе sapschijecź. kak je to móżno. Někotsi pobožni ludźo pak prajachu: „To je porst Boži!" S jaśnkom je hrěschiła — ſ jaśnkom ßo khłostała. —

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In das Güterrechtsregister ist heute eingetragen worden, daß die Verwaltung und Nutznießung

1. des Arbeiters **Wilhelm Karl Fröhlich** in Bautzen an dem Vermögen seiner Ehefrau **Berta Frieda** geb. Peukert durch Ehevertrag vom 28. 5. 37,
2. des Kaufmanns **Johannes Ernst Friedrich Theile** in **Bautzen** an dem Vermögen seiner Ehefrau **Maria Rosa** geb. Viertel durch Ehevertrag vom 8. Mai 1937 und
3. des Landwirts **Paul Richard Bomsdorf** in **Droben** an dem Vermögen seiner Ehefrau **Elsa Helene** geb. Muder durch Ehevertrag vom 10. 6. 1937

ausgeschlossen worden ist.

Amtsgericht Bautzen, den 17. Juni 1937.

Im Anschluß an die Bekanntmachung vom 14. Juni 1937 wird nachgelassen, daß die Heidelbeerenernte in der Heidegegend bereits jetzt beginnen kann.

Bautzen, den 19 Juni 1937. **Der Amtshauptmann.**

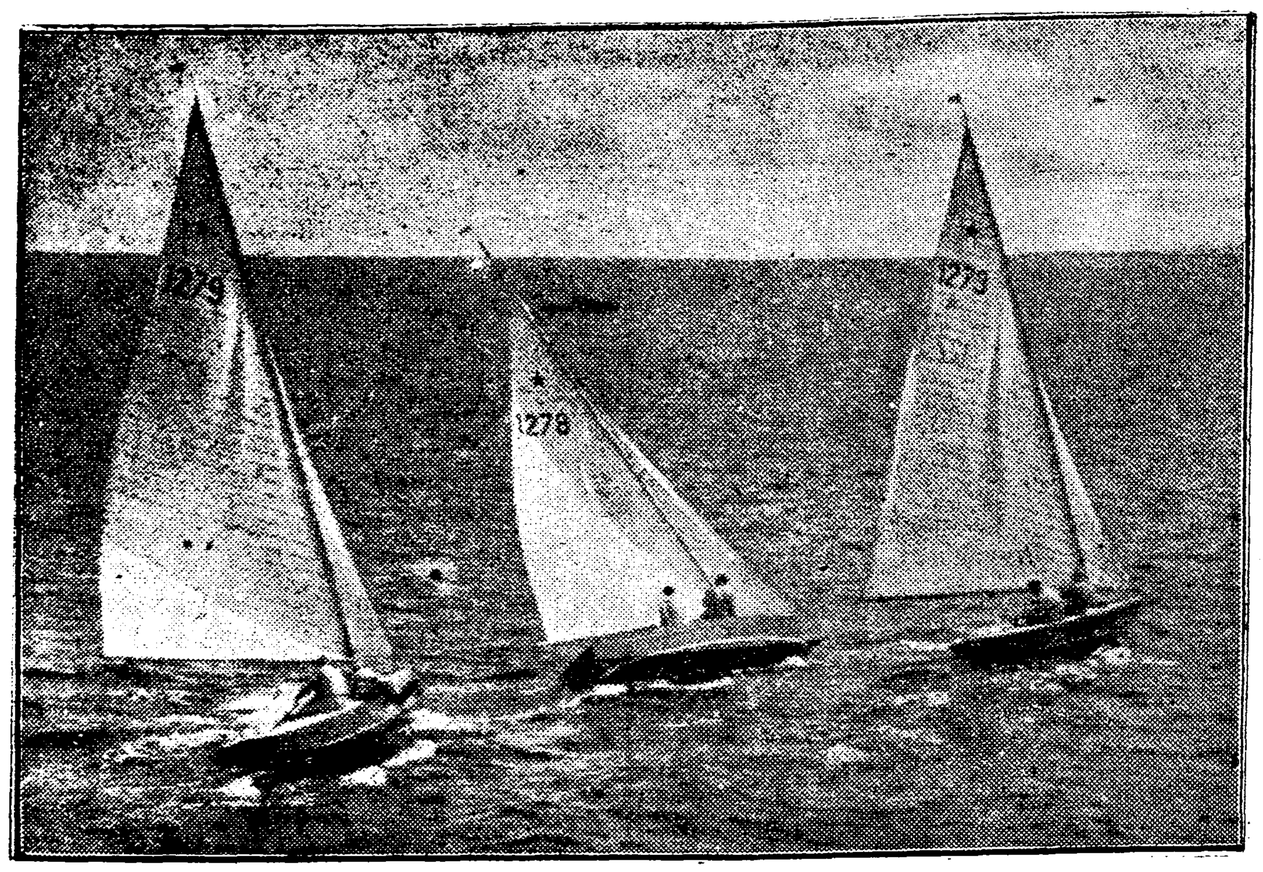

Hollandske płachtaki dobychu Hindenburgowy pokal.

Pschi wubědźowanjach płachtatych cźołmow na Kielskej fördze wyschschi leutnant Poortmann ſ Hollandskeje njenadźizy psched Jendźelskej a Franzowskej doby a tak Hindenburgowy pokal dosta. Tu posdźischeho dobyczerja Poortmanna hischcźe ſ Jendźelcźanom Markabom a Sarrahom ſ Italskeje widźimy. (Schirner, M.)

Blomberg na Kielskim tydźenju.

Pschi wotewrjenju wulkich sportskich sarjadowanjow na Kielskim tydźenju běschе teź statny wójnski minister generalny pólny marschall ſ Blomberg pschitomny, kotrehoź na wobrasu widźimy hromadźe ſ admiralom Albrechtom, kommandowazym admiralom w rańschim morju na kubi admiralskeje spinaßy.

(Scherl Bilderdienst, M.)

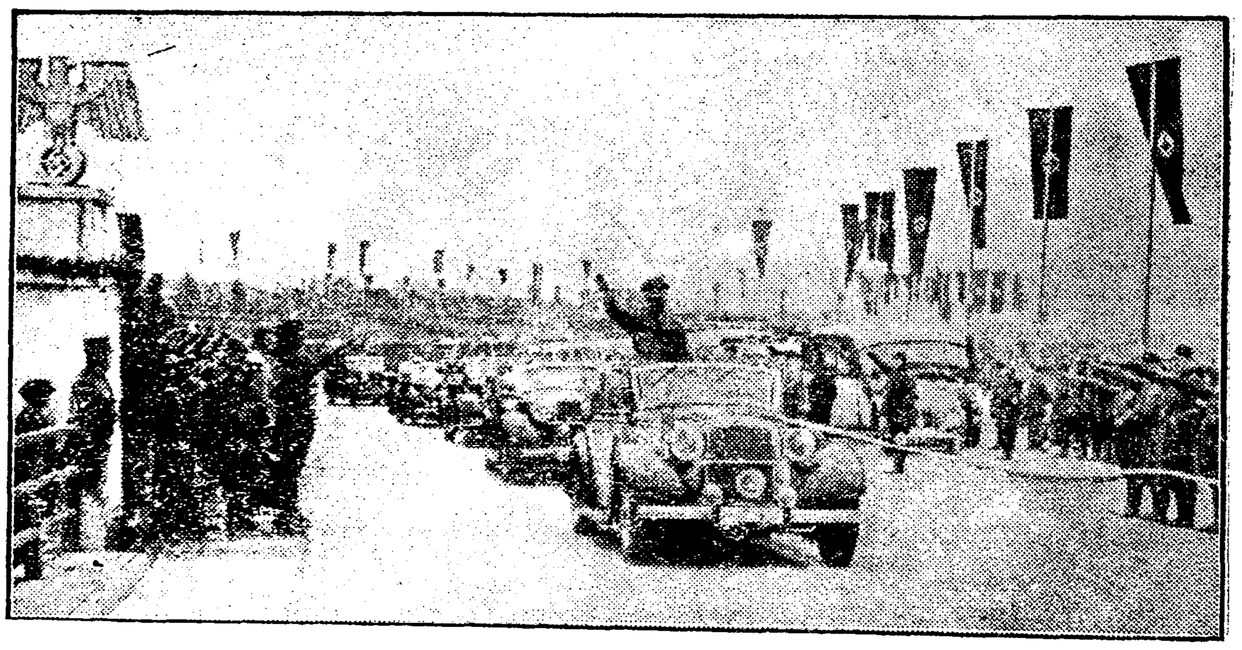

Statna autowa dróha mjes Kasselom a Göttingenami ßo wotewrita.

Njedźelu je ßo po skoro 3 lěta dołhim twarjenju 40 km. dołha autowa dróha mjes Kasselom—Göttingenami wobkhadej wotewrita. Autowa dróha wiedźe pśches móst nad rěku Werru, kotryź je 61 metrow wyßoki a 1400 metrow dołhi a je jedyn ſ najkraßnischich mostow statneje autoweje dróhi. Wós župneho wjednika Weinricha, kotryź dróhu wobkhadej pschepoda, pschejědźe jako prěni dróhu. (Scherl Bilderdienst, M.)

Radio

Ssrjedu 23. junija ßo ßłyschi.

Königswusterhausen: 6 swony, tacźele. 6.30 wjeßely rańschi konzert, mjes nim 7 powěscźe. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Wrótßławja), mjes nim 12.55 cźaßowe znamjo a 13 sbožopschecźa. 13.45 powěscźe. 14 wschelaka hudźba. 15.15 tacźele. 16 popołdnischi konzert. 18 ludowe spěwy, duetty. 18.40 wojowanske hry Hitlerjeje młodźiny. 19 k ßwjatokej. 19.40 wothłóß ſ Němskeje. 20 powěscźe. 20.10 stare melodije. 22 powěscźe, sport, wothłóß ſ Němskeje. 22.30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6.30 rańschi konzert (ſ Kölna), mjes nim 7 powěscźe. 9.30 wo wupłodźenju a pschetrjebanju. 12 hudźba sa pschestawku w dźěle. 13 powěscźe. 13.15 pschipołdnischi konzert (se Stuttgarta). 14 powěscźe. 14.15 tacźele. 16 popołdnischi konzert. 19 hodźinje wschelcźisnow. 21 powěscźe. 21.15 hra „14 pomoznizy w nusy we Gottleuba". 33.30 powěscźe, sport.

Berlin: 21 hra „Trenk w khłostańni". — **Königsberg:** 20.10 hra „Poraj nohajzow". — **Wrótßław:** 20.10 wjeßele dźěkowa ßłużba. — **Köln:** 20.10 wulki sabawny wjecźor. — **Win:** 20.05 skónczazy konzert mjesenarodneho wubědźowanja sa spěw, hußle a violoncello. — **Warschawa:** 21 Chopinowa sklawěrna hudźba.

Čehodla je law na khribjeće hładki, šija a kónc wopuše stej trundlatej?

Bajka.

Ta wěz ma ßo takle: Hižo psched njeskónczńje dołhim cźaßom bě ßo jena łódź na morju podnórika. Ludźo běchu do małych cźołmikow sejkakali a wětr jich po morju wokoło honjeschе. Morjo mějeschе horzu wodu. Jedyn cźołmik bu na mału kupu cźißnjeny a w tym cźołmiku bě ßo jedyn muž, offizěr, wukhował. Tutón stupi ſ cźołmika a sczahny jón na ßuchi kraj a dźěschе dale. Tu ßłyschescheschе wulku haru, dwě wulkej swěrjeczi ßo kußaschtej. Běschtaj to jedyn law a jena lintwora (paliwaka) a běschtaj jenak ßylnaj. Khwilku wón jimaj pschihladowaschе. Skónczńje wucźahny muž ßwój teßak a wotruba tej lintworje wopusch. A hlej, tón law dobu nad lintworu a sakuża ju; pschetoź jenoź we wopuschi mějeschе lintwora wulku móz. S dźakownosću sczěhowaschе law teho muża kaź ßwěrny poß a njewopuschcźi jeho wjazy. Hdyź běschе ßo wichor slehnył, chzyschе muž saßo wotjěcź a law chzyschе ßobu, ale jeho cźeże dla njemóżeschе ßobu na cźołmik. Tak tón law sa cźołmikom płuwaschе w tej horzej wodźe. A hdyź saßo na kraj stupiscźtaj, bě law zyle woparjeny. Jenoź hłowa, schija a kónz wopusche běchu hischcźe trundlate. Wot teho cźaßa ßu wschitke lawy hischcźe dźenßa tak stworjene. Pschi płuwanju w horzej wodźe běchu ßo dźěle wysche wody strowe sdźeržale.

J. N. ſ K.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 143 — Budyšin — Srjedu 23. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 86

Chautempsowe knježeŕstwo ludoweje fronty

Senator Chautemps je wutoru wječzor ßwoje knježeŕstwo sestajał. Sozialdemokratiska strona krajna rada Franzowskeje běsche s 3972 hłoßami pschecziwo 1369 hłoßam wobsamkla, so ßo sozialdemokratojo na knježeŕstwje ludoweje fronty pod wjednistwom radikalnosozialnych wobdźěla. Nowe franzowske knježeŕstwo wopschija ßlědowazych muži:

Ministerski president Chautemps (rad. soz.); statni ministrojo bjes wosebiteho sastojnstwa: senator Sarraut (rad. soz.); senator Viollet (soz.); Faure (soz.); měštopresident Blum (soz.); wójnski minister Daladier (rad. soz.); swonkowny minister Delbos (rad. soz.); justizny minister Vinzent Auriol (soz.); snutskowny minister Dormoy (soz.); finanzny minister Bonnet (rad. soz.); minister wójnskeho a wikowaŕskeho namóŕnistwa Campinachi (rad. soz.); lětaŕstwowy minister Cot (rad. soz.); minister sa roswuczenje Zay (rad. soz.); minister sa sjawne dźěła Queuville (rad. soz.); hospodaŕski minister Chapsal (rad. soz.); rataŕski minister Monnet (soz.); kolonialny minister Moutet (soz.); dźěłowy minister Féorier (soz.); pensijowy minister Rivière (soz.); póstski minister Lebas (soz.); minister sa sjawne strowotnistwo Rucard (rad. soz.).

S tuteho sestajenja wukhadźa, so je Chautemps 10 sozialdemokratiskich a 10 radikalnosozialnych ministrow postajił. Nimo teho je wón niz mjenje hacž 14 sastojnstwow sa statnych podsekretarow wutworił. Schěsćz městnow wobßadźa radikalnosozialni, schěsćz městnow sozialdemokratojo a dwě městnje sozialistiske sjednoczenstwo. S zyłeho sestajenja spósnawamy, so je Chautempsowe knježeŕstwo kabinett ludoweje fronty se sesylnjenym wliwom radikalnosozialnych. W Blumowym knježeŕstwje mějachu radikalnosozialni jenož wóßom, sozialdemokratojo pak 12 ministerskich ßydłow. Ssylnischi wliw radikalnosozialnych ßo wosebje s tym pokaže, so maju wažne ministerstwa w ßwojich rukach, kaž swonkowne, wójnske a finanzne ministerstwo. W Blumowym knježeŕstwje běchu drje přěnschej ministerstwje tež hižo měłej. K temu pak ßu tsecže wažne ministerstwo pschidostali, mjenujzy finanzne ministerstwo, kotrehož dla běchu Blumowy kabnett powalili.

Na dźěło noweho knježeŕstwa směja kommunistojo rosßudźazy wosnam. Franzowska komora ma 618 ßydłow. Knježeŕstwowej stronje matej w hromadźe 261 ßydłow, kommunistojo 72. Tak móža woni na naprawy Chautempsoweho knježeŕstwa khětro wjele ßwojeho wliwa wukonjecž.

Ze Chautempsoweho žiwjenja

Chamille Chautemps, kotremuž je franzowski statny president porucził, so by nowe knježeŕstwo sestajał, je ßo w lěcže 1885 narodźił. Wón pschińdźe s rěcžnistwa a sastupi do parlamenta w lěcže 1910. W komorje wón swočasnje přědka Poincarejowu politiku podpjerasche, tola posdźischo ßo wot njeho wotwobroczi. Po wójnje běsche wón wospjet minister snutskownych naležnoscżow.

W lěcže 1930 wón na Daladierowe město pschedßydstwo w radikalnosozialistiskej frakziji pschewsa. Jako wón w februaru lěta 1932 knježeŕstwo wutwori, jeho pschi jeho pschedstajenju komora hnydom saßo powali. W novembru 1933 wón saßo kabinett wutwori. Tutón dyrbjesche pak pschi powschitkownym poraženju dla Bayonnskeho finanzneho skandala sa dwaj měßazaj saßo wróczo stupicž. W poßlednim kabinettu běsche Chautemps statny minister bjes wosebiteho wotrjadneho sastojnstwa.

Prjedawšeho francowskeho statneho presidenta pokhowali

W Nimesu wotměchu ßo wutoru dopołdnja žarowanske ßwjatocžnoscże sa semrěteho prjedawscheho presidenta franzowskeje republiki Doumergua. Knježeŕstwo sastupowachu justizny minister, namóŕnistwowy minister a sozalny minister Blumoweho kabinetta, kiž pak je mjes tym ßwoje sastoinstwa skožił. Nimo tutych wobdźělichu ßo hischcże marschall Petain, general Denain a prawizny politikar Tradieu. Wutoru popołdnju ßu Doumerguеowe semrěte cžěło cžische w jeho domjazej wsy w połodnischej Franzowskej k poßlednjemu wotpoczinkej pokhowali.

Žaneho dojednanja mjez štyrimi mocami

Kaž běsche ßo pschipowědźiło, ßu ßo sastupjerjo schtyrjoch mozow wójnskeho łódźstwa wutoru w jendźelskim swonkownym hamcže w Londonje k nowemu rosrěczowanju seschli. Se skónczneho hamtskeho wosjewjenja wo tutym požedźenju pak wukhadźa, so njejßu wo shromadnych naprawach dojednali. S tym je Němska na sakožku doręczenja s 12. junija saßo ßwobodnu ruku dostała, so móže Valenciskim bolschewikam na jich khrobły nadpad na kschižak „Leipzig“ wotmołwicž, kaž ma sa dobre.

Hamtske wosjewjenje wo wunoschku rosrěczowanja schtyrjoch mozow je ßlědowaze:

„Nowe požedźenje k rospominanju praschenja pschipadow, do kotrychž běsche ßo němski kschižak „Leipzig“ sachmjatał, je ßo w jendźelskim swonkownym hamcže 22. junija mjes jendźelskim swonkownym ministrom a franzowskim, němskim a italskim póßłanzom wotměło. K wobžarowanju wopokasa ßo jako njemóžne, ßo wo naprawach doręczecž, kiž mějachu ßo w tutym padźe stacž. Na jenej stronje mějesche ßo sa nusne, so mějachu — mjes tym so mějachu ßo namjety shromadnje k pschisporjenju bjesstracha sa łódźe schtyrjoch namóŕnistwowych mozow pruhowacž — ßo nadrobnoscże pschipadow pschepytowacž, prjedy hacž ßo kroczele stanu, kiž maju ßo pschecziwo wobdźělenej schpaniskej stronje nałożecž. Na druhej stronje ßo woprawdźitoscże jako swěsczene wobhladowachu a ßo žadasche, so ma ßo na pschipady hnydom aktiwnje sakroczicž, so by ßo solidarnoscž mozow wobkhowała a ßo wospjetowanju tajkich pschipadow jadźěwało. Namjet, wo kotrymž ßo njemóžachu doręczecž, běsche tón, so mějesche ßo hnydom demonstrazija wójnskich łódźstwow s pokasanjom khorhojow schtyrjoch mozow psched móŕskim brjohom pola Valenzije wotměcž.“

Němska je wczera dyrbjała nashonicž, so Jendźelska a Franzowska nimatej dobreje wole k shromadnemu dźěłu s tamnymaj kontrollowazymaj mozomaj. Londonske wuradźowanja wostachu bjes wuspěcha, a tak ma Němska někto saßo ßwobodnu ruku. Wěste je, so je wukónz Londonskich wuradźowanjow w Němskej dojcž njepschijomnje pschekwapił. Němska je ßwoje łódźe a ßwojich namóŕnikow sastajiła, so by pomhała mjesenarodnu kontrollu pschewjescž. Po njeßłyschanym nadpadźe na łódź „Deutschland“ je ßo Němska saßo do kontrollowazeho wobjerka wróczila a je woczakowała, so tutón nadpad tež druhimi mozam woczi wotewri sa strachi, kiž wot schpaniskich bolschewikow mjesenarodnemu měrej hroža. Tola hnydom pschi přěnim padźe je dyrbjała nashonicž, so w Parisu a Londonje nochzedźa sapschimnycž, haczrunjež je měr w Europje wohroženy.

Postupowanje španiskich nacionalnych na baskowskej frońće

W nazionalnej wójnskej rosprawje ßo póndźelu s baskowskeje fronty wosjewja, so nazionalni wojazy dale postupuja. Woni ßu Oquendo, Oquendejos, Penablankas a hórski massiw k wjeczoru wot Bilbaa wobßadźili. W tu khwilu ßo wojowanja hischcže njejßu skónczile.

Na froncže w prowinzy Leonje ßu nazionalni wojazy s lohkej prózu Penahumeras wobßadźili. Njepschecżel je wjele morwych shubił, tehorunja wjele jatych a wójnskeje potrjeby.

Na froncže w Estremadurje ßu nazionalni wojazy bolschewikam pola Campillosa wjetschu schkodu naczinili.

Na frontach pola Santandera a w Asturiji kaž tež w srjedźnim wotrěsku njesta ßo niczo noweho.

Na froncže pola Cordoby ßu nazionalni we wotrěsku pola Espiela wjeŕschk hory Puntales wobßadźili.

Posledni puć abta Schachleitnera

Wutoru rano je ßo w dwórskej zyrkwi Wschěch Sswjatych w Mnichowje žarowańska Boža mscha sa semrěteho abta Albana Schachleitnera wotměla. Pontifikalny requiem mějesche abt Molitor se Sswj. Jósefa-Gerlawe we Westfalskej, nětczischi preses Beuronskeje kongregazije Benediktinow, kotrejž běsche semrěty pschißłuschał.

Sa cžaß Božeje ßłužby ßo psched residenzu žarowańska parada sestupa. Kompanija SS-pschihotowazeho wotdźělenja „Deutschland“ a SA-cžestny wudyr „Schlageter“ ßo psched zyrkwju stupischtaj. Pschi bubnowanju SS-hrajneho cžaha kaschcž s zyrkwje pschinjeßechu a na cžělowy wós stajichu, do kotrehož běsche schěsćz koni w cžornych pschikrywach sapschehnjenych.

Potom ßo pschewodźenje wot zyrkwje wotßali. Přědku jěchachu schkitaza polizija na konjach. Sa njej kroczesche cžestny wudyr SS-standarty „Deutschland“. Psched cžělowym wosom njeßechu SS-mužojo krasne, s cžerwjenymi ßeklemi pyschene wěnzy wjednika a němskeho kanzlera, němskeho ministra Rudolfa Heßa, bayerskeho krajneho knježeŕstwa a Mnichowsko-Hornjobayerskeje tradizijoweje župy. Sa kaschczom kroczesche cžestny wudyr SA-stražeŕskeje standarty, cžestny wudyr NSKK a župna hotowoscž politiskich nawjednikow. Poßlednja kroczesche saßo SS-polizija.

Cžische a ßwjatocžnje hibasche ßo pschewodźenje po Mnichowskich dróhach, kiž běchu se žarowańskimi khorhojemi wupyschene. Tyßazy ludźi zyrkwinskemu wjeŕchej a němskemu mužej poßledni postrow wěnowachu. Na lěßnym pohrjebnischežu ßo pschipołdnju statny pohrjeb wotmě.

Bayerski ministerski president Siebert w ßwojej rěczi naspomni, so je Schachleitner jemu pißał, so ßwojej ßwjatej zyrkwi, ale tež wjednikej a jeho hibanju ßwěrny wostanje, a so proßy, so by ßo pschi jeho rowje jeho dźak k jeho wjednikej Adolfej Hitlerej a jeho ßwěra hacž do ßmjercže wuprajiła.

Na to wjednikowy naměstnik Rudolf Heß wěnzaj wjednika a strony s cžichim strowjnjom k rowu połoži. Hischcže druhe wěnzy ßo k rowu połožichu. Spěw wo dobrym towaŕschu a němskej hymnje skónczichu statny pohrjeb sa abta Schachleitnera.

Dr. Ley wopyta saksku župu

Pschichodnu ßobotu 26. junija němski organisaziski nawjednik nazionalsozialistiskeje strony a němski nawjednik němskeje dźěłoweje fronty stronjan dr. Robert Ley saksku župu wopyta. Dopołdnja ßo wón na 100lětnym jubileju Sakskeje fabriki tekstilowych maschinow prjedy Richard Hartmann akz. tow. w Kamjenizy wobdźěli. Popołdnju budźe wón w metallowych dźěłaŕnjach F. A. Lange w Kupferhammer-Grünthalu pschebywacž, hdźež ßo 400lětny jubilej woßwjeczi a ßo sdobom kameradski dom poßwjeczi. Wopyt němskeho organisaziskeho nawjednika skónczi ßo wječzor s wulkej manifestaziju němskeje dźěłoweje fronty we wojeŕskej swuczowaŕni w Marienbergu.

Němska awtowa dróha z Drježdźan do Meerane so wotewri

Pjatk 25. junija wotewri ßo 100kilometrowski dźěl němskeje awtoweje dróhi mjes Drježdźanami a Meeranu. Wotewrjeńska ßwjatocžnoscž sapocžnje ßo popołdnju ½3 hodźin pola Drježdźan. Pschi tutej składnoscži ßo poßlednje tsi podźěle sakskeje rańscho-wjeczorneje awtoweje dróhi wotewrja, mjenujzy mjes Wilsdruffom a Siebenlehnom, mjes Frankenbergom a Oberlichtenawom a mjes Hohensteinom Ernstthalom a Meeranu.

Přěni kubłański dom němskeje pósty.

W Zeesenje pola Königswusterhausena je ßo w pschitomnoscži němskeho póstskeho ministra dr. Ohnesorge a němskeho organisaziskeho nawjednika dr. Leya přěni kubłański dom němskeje pósty poßwjecził. Kubłański dom ßłuži wosebje wotrjadniskemu wukubłanju wschěch sastojnskich družinow němskeje pósty.

Italscy hospodaŕscy wjednicy pola Goeringa.

Ministerski president generalny wyschk Goering je kommißiju italskich hospodaŕskich wjednikow pschijał. Kommißiju nawjedowasche dr. Aitano.

Čestny pomnik za Hansa Mallona

Pschi Rugardźe pola Bergena na kupje Rujanje ßu Hitlerskeho hólza Hanßa Mallona do wośebiteho czestneho rowa pokhowali. Hanßa Mallona běchu w lěcźe 1931 kommunistojo samordowali. Pschi czestnym pokhowanju běsche wjednik němskeje młodźiny Baldur se Schirach pschitomny.

Wjednik pschija wjednika italskeje młodźiny.

Wjednik je póndźelu statneho sekretara a wjednika italskeje młodźiny Riccia pschijał. Ekſellenza Ricci wjednikej czestny ławrjenz wot Mussoliniowełho foruma w Romje ßobu pschinjeße. Jako snamjo dźaka sa pohoscźenje w Němskej ekſzellenza Ricci w mjenje italskeje młodźiny wjednikej sběrku 1000 Piranesijow wobrasow w 25 mapach pschepoda. Pschi pschijeczu běsche němski wjednik młodźiny Baldur se Schirach pschitomny.

Młodofaschistojo w Mnichowje.

Po tydźeń trajazym pschebywanju w Barlinje je 1200 italskich młodofaschistow a młodofaschistkow w nozy k wutorje s němskeho hłowneho města saßo wotjěło. Woni dojědźechu do Mnichowa, so bychu ßebi hłowne město nazionalsozialistiskeho hibanja wobhladali. S Mnichowa ßo saßo do Italskeje wróczichu.

Jendźelčenjo a priedawše němske kolonije

Jendźelski konservatiwny sapóßłanz sir Edward Grigg, prjedawschi gouverneur jendźelskeje kolonije Kenije je w jenej rěczi w Londonje prajił, so by strach sa ßwětowy měr wosnamjenjało, hdyž by Jendźelska Tanganyiku (prjedawschu němsku ranschu Afriku) Němskej wróczila. W shromadźisnje pschedßyda wuswolenych ßobustawow sakonjeřikeho wubjerka sa Keniju lord Francis Scott rjekny, so by było błudne postupowanje, hdy bychu ßo dobrowólnje móžnemu njepschecźelskemu krajej sepjeranischeźa sa lětadła a podmórske czołmy dale, kiž bychu pschi jendźelskich swjasowazych czarach w jendźelskej Afrizy leżale. Scott pschispomni, hdyž ßo Němskej někajkiżkuli dźěl jendźelskeho ßwětoweho knježstwa poskuczi, potom njech je to dźěl, kiž nochze pola Jendźelskeje wostacź.

Strajkowa napiatosć w Americy so hišće powjetšiła

Se satraschenjom a hroženjom Lewisich dźěłaczeřskich swjaskow je ßo straik amerikanskich worzlowych dźěłaczerjow bóle pschiwótsił. Nětko je ßamo k tomu dóschło, so dyrbiesche president Roosevelt po namjecźe swjaskoweho rosrißarja tsi worzlowe konzerny, w kotrychž ßo strajkuje, telegrafisky namołwjecź, so w sajimje ludoweho bjesstracha a měrneho pschewinjenja strajka njebychu dale dźěłaczerjam sapoczecź dźěłacź.

Do města Youngstowna je gouverněr stata Ohia 5000 muži nazionalneje gardy połožił. Pschod tym pak běsche wjednik kommunistiskeho dźěłaczeřskeho swjaska Lewis pschod sapoczenjom dźěła we worzlowych dźěłařnjach warnował, so by ßo rosleczu krwě wobarało.

11 morwych a 300 zranjenych

pschi strajku worzlowych dźěłaczerjow w połnóznej Americy

Ssobotu wjeczor je pschod worzlowymi dźěłařnjemi w Youngstownu w stacźe Ohio k nowym njeměram mjes strajkowazymi a poliziju dóschło. Pschi wojowanju jeneho strajkowazeho morichu a nimale 50 wośobow s dźěła czeźko sranichu. Mjes sranjenymi běsche schěscź žonow a jena žurnalistka.

Polizija wubawasche, so ßu ju strajkowazy nadpadowali. Wona je s rewolwrami tsěłała. Strajkowazy pak s rosbuchanjom dynamita wojowachu. Do želesniskeho tunnela, do kotrehož běchu polizistow sehnali, strajkowazy wodu puschczichu. Wojowanje trajesche tsi hodźiny.

Shromadna liczba morwych pschi strajku amerikanskich worzlowych dźěłaczerjow je ßo wot 26. meje pschi nowych njeměrach na 11 powjetschiła. Morjeni ßu wschitzy strajkowazy. Sranilo je ßo pschez 300 wośobow. Dozyla 100 000 worzlowych dźěłaczerjow strajkuje.

Chineski finanzny minister dr. Kung w Amerizy.

Chineski finanzny minister dr. Kung, kiž je njedawno w Němskej na wopycźe pschebywał, je do Newyorka pschijěł, so by tamnische industrialne a hospodařske wuwicźe studował. President Roosevelt a finanzny minister Morgenthau jeho we Washingtonje pschijataj.

Nowe krwawne zraženja na kupje Trinidad

Strajk někotrych tyßaz petrolejowych dźěłaczerjow na kupje Trinidad je ßo snowa pschiwótsił. Póndźelu strajkowazy dźěłaswólnych na jendźelskich petrolejowych polach w Point Forbiu nadpadowachu. Polizija pak ßo s tsělenjom do strajkowazych da. Hdyž běchu dźěłaczerjej a hólz žiwjenje shubiłoj, sbytni strajkowazy zosachu. We San Fernandu 1000 strajkowazych po měschczanskich dróhach czahachu a dozpěchu, so ßo wschě dźěłařnje samknychu. Położenje je tak napjate, so ßu žony europskich pschistajeńzow do sdaleneho města Port of Spain czekłe.

Česka policija nuzowaše němskej ballonaj k přistajenju

Każ ßo s Prahi powě, je czěskosłowakski wojerski lětak němski ballon „Chemnitz 10" blisko Prahi nusował pschistajicź. Póndźelu wjeczor ßo němski ballon „Hildebrand" pola Hradza Kraloweje tehorunja s czěskosłowakskim lětadłom k pschistajenju nusowasche. Němskaj ballonaj staj ßo na snatym Gordonsko-Benettskim ballonowym leczenju wobdźěliłoj. Wonaj běschtaj ßo, każ druhe ballony, w Brüsselu do powětra puschcziłoj. Dla dyrbjeńskeho pschistajenja staj wuhlad na dobycźe shubiłoj. Hamtska rosprawa ma ßo hischcźe woczakacź.

Ssowjetojo wobžaruja, so je s Blumowym knježeřstwom nimo.

Do Pólskeje ßu s Moskwy powěscźe dóschłe, s kotrychž wukhadźa, kak njelubje je w Ssowjetskej Ruskej pschekwapiło, so je Blumowe knježeřstwo ßwoje sastojnstwa składło. Jako pschiczina porazki franzowskeho knježeřstwa ßo w Moskwje wudawa, so je Blum pjecža pschejara na prawizu hladał a je w poßlednim czaßu pschemało sepjeru na lěwym kschidle „ludoweje fronty", to rěka pola kommunistow, pytał. Moskowszy móznarjo měnja, so žadyn druhi franzowski politikař hacž Blum njesamóže stabilne knježeřstwo wutworicź. Woni maju tehorunja ßobudźěło kommunistow sa zyle nusne a ßebi myßla, so ßo „sozialny pschetwar" w Franzowskej bjes nich njehodźi pschewjescź.

Walenzisich kommunistow je padnjenje Blumoweho knježeřstwa hischcźe bóle porasyło. Schpaniszy markſistojo ßwojim pschecźelam w Parisu telegrammy sczelu a jich na to kedźbne czinja, so maju tola woni wośud schpanskeje rewoluzije w rukach.

Americženjo pschi czestnym pomniku w Laboe.

Łódźny schef někotre w Kielu pschistajeneho amerikanskeho bitwiskeho łódźstwa, konteradmiral Brown, połoži póndźelu popołdnju pschi czestnym pomniku padnjenych namórnikow w Laboe sa w ßwětowej wójnje padnjenych. Tu widźimy admirala Browna (zyle na lěwo) a pschi nim konteradmirala Mewesa, twjerdźisnoweho kommandanta města Kiela pschi czestnym pomniku. (Scherl Bilderdienst, M.)

Indiski nóž

Po kanalu, kotryž s Amsterdama do Harlema wjedźe, na rjanym czopłym popołdnju měßaza septembra ßo czołm ßnowasche; na jeho sadnim dźělu běchu někotsi puczowarjo s lěpschich worichtow, kotsiž běchu s tym jako wośebni wot puczowazych nižschich rjadownjow wotdźěleni; czi běchu na wjetschim prědkownym dźěle městno dostali a sa tuńschu płaczisnu ßobu jědźechu.

Ale tež mjes dźeßaczimi puczowazymi na prědkownym dźělu bě ßo tón ras někajke rosdźělenje stało; pschetož wóßom wośobow ßo napadnje dźewjateje wośoby sdalowasche a sdasche ßo, so jeje na žane waschnje kedźbu nimaju; to młodeho lěkarja s Leydena, kiž bě dźeßaty puczowazy a s Amsterdamskimi pschecźelemi do Harlema jědźesche, k praschenju, s czicha scheptanemu, pohnu: „Schtó dha je stary knjes s dźěrkatym woblicźom, kotryž je na mjeswoczu rubježneho ptaka sapodobne?"

Wěz snajazy pschecźel hischcźe s czicha wotmołwi: „To je Hendrich Komanß, jedyn s najbóle wuwołanych lichownikow w Amsterdamje, kotryž je jara bohaty, kotryž pak ma najschpatnische mjeno. Tón je hižo mnoho ludźi njesbožownych sczinił. My nochzemy ßo s nim naßadźowacź. Jeho ßo każ móra wschitzy sprawni wobkhodnizy sdaluja."

Muž, kotremuž tajnje takle schpatne wußwědczenje dawachu, pschez rěku na rjanu, s něžnymi sahrodnymi sczežkami wobdatu khěžu se staroscziwym wurasom hladasche; k tej nětkole czołm ßo bližesche, a wón na łódźnikow jawoła: „Tamle chzu wustupicź! Pola knjesa Hadrijana s Dalowa!"

Jeho pschecźe bu dopjelnjene. Czołm mjeńschinu posasta. Wón jón wopuschczi, mały wustupowazy moscźik pschekroczi a potom po sczežzy horje k wjeßnej khěži dźěsche.

„Schto tež to ma tónle lichowař s Hadrijanom s Dalowa czinicź?" jedyn puczowazy sa nim hladajo bórbotasche. „Tón ßebi tola wot njeho pjenjesy požczowacź njetrjeba. Hakle sawczerawschim je po dołholětnym wotßalenju saßo do ßwojeje domisny dozpěł, dobywschi ßebi na kupje Jawa schtó wě kelko tunow słota. Tak w Amsterdamje powědachu."

„Mi ßo sda, so tu wěz snaju, puczowazy rjekny, kiž bě prjedy wo lichowarju tak schpatnje ßudźił. „Komanß je starym knjesom s Dalowa njeje wobkhada měł, ale s jeho wujom, s lohkomyßlnym Ławrjenzom s Dalowa, kotryž je, město so by w czestnej pißařni Kwirineß bratrow wostał, każ dyrbjesche, do dźiwadłowych hrajerjow schoł a młodych rjekow a lubowarjow hraje, woprawdźe ani bjes schika. A tež hewak hraje, wěso s mjeńschej wobdarjenosczu a s wulkej schkodu we wośebnych Amsterdamskich hrajeřnjach, hdźež ßym jeho husto setkał. Wón w směnkowych dołhach hacž do schije tczi, pschetož sdanliwy herba njeßměrnje bohateho kofejoweho a popjerjoweho pschekupza mějesche pola pjenježnikow dowěru; to pak je ßo wot sawczerawscheho dnja pscheměniło. Komanß drje ßo nadźija, so stary Narańscho-Indźan dołh młodeho lohkomyßlnika saplaczi, ale wón ßnadź móže ßo dokładnje mylicź; pschetož stary Hadrijan s Dalowa je pjecža jara wośebity dźiwnuschk, nahły a sakhadźaty druhdy, każ malajski běhař. W Amsterdamje tukachu, so je ßwojeho wuja wuherbował a saſtorcził."

Na to czołm po kanalu dale jědźesche, runje k wjeczoru. Knježom w sadnim dźělu bě widźomnje prawje, so bě njeluby puczowazy jich wopuschcził.

Hendrich Komanß bě hacž do sahrodnych lěßyczných wrotow dozpěł, nad kotrymiž bě na dwěmaj barbjenymaj žerdźomaj połměßaczna tabula pschiczinjena, na kotruž bě mjeno wjeßneho domu se słotymi pißmikami napißane „Rjenje stajena!" Druhe ßußodne wille mějachu po hollandskim waschnju podobne napißy: „Groot genong!" (Wulke doscź), druha: „Wel tevreden!" (Derje spokojom).

„Rjenje stajena" běsche rjana wila se schěrokej schtleńczanej khódbu, kiž bě trochu na narańscho-indisku sapodobna, s małym hospodařskim twarjenjom, se sahrodniskej khěžku a s krašnej roſtleřnju sa zuje roſtliny. S tejele wustupi sahrodnik.

Pschikhadnik ßo woprascha, hacž je knjes s Dalowa doma, a dosta wobkruczazu wotmołwu. Tuž do domu sastupi, a ßłužobna holza jeho dale pokasa. Wón do jemu pokasanych duri saklapa. Wrěschczate „dale!" ßo wotwoła. Na to do wulkeje, wośebnje wupyscheneje městnoscźe pschi semi sastupi, hdźež wschelakore indiske žadnostki a wumjełske wězy wokoło ležachu a stejachu, te běchu sjawnje hakle s krótka wupakowane a hischcźe njesrjadowane.

Hadrijan s Dalowa tu w stole ßedźesche, sawaleny do khinskeho židźaneho župana, symu mrějo pschi czopłym wjedru.

Pschi nim bě rjana wóßomnaczelětna holza s pschecźelnym dobrym woblicźom. To bě jeho sdalena pschiwusna, kotrejež kmótr bě; wona jemu k czescźi rěkasche Hadrijana. Jeje macź, khuda wudowa, mějesche we wili bydło a bě nad domom hacž dotal dohlad měła. Nětkole k wobžarowanju wó jstwje khora ležesche, tola jeje khoroscź na sboże stracha njeczinjesche.

Dźeßacź lět prjedy bě Hadrijan s Dalowa, pschebywajo w Hollandskej, tuto wobßedźenstwo kupił, a po czaßu bu po jeho wośebitym nawodźe pschiprawjene. Tehdom bě myßle měł, ßo tam skerje lěpje do měra ßydnycź. Ale hdyž bě s nowa do Batawije pschischoł, so by ßwoje naležnoscźe srjadował, pokasachu ßo tak wurjadnje dobre wobkhodne wuhlady, so ßo tola rosßudźicź njemóžesche, ßwój wotpohlad hnydom wuwjescź. Hischcźe dźeßacź lět bě ßo s teho minyło, a sa tón czaß bě ßwoje samoženje pschisporił. Potom pak jemu styskanje wjazy měra njeda; wón ßo do ßwojeje wile „Rjenje stajeneje" sczeže a nětkole wobžarowasche, so to njebě hižo prjedy sczinił. Jeno krótke lěta běchu jemu, schěscźdźeßaczilětnemu, hischcźe po sdaczu popschate. Dołhi pschebytk w horzych kónzach bě jeho khorowateho sczinilo, każ tak mnohich Europjanow, kotsiž tam sa ßwojim sbožom hanjeja a s kotrychž mnosy sahe do rowa du. Jeho wobliczo bě żołte, jeho wóczko bě hłuboko sapadło, jeho hladanje bě muczne. Sa wschitke ßwoje pjenjesy ßebi strowoty kupicź njemóžesche, pschetož ani jedyn lěkař jemu pomhacź njewědźesche. Wón khudym dźěłaczerjam wonka na polu jich dobry słód sawidźesche.

(Pokraczowanje sczěhuje.)

W Budyſchinje 23. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Znjesliwa duša njeda překorje z durjemi nutř.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nad ßriedźnjej Europu je ßo po nĕcžim wyſchina wutworila. Jeje jadro leži nad Alpami a Bayerſkej. Pod wliwom wyſchiny je ßo wuwjedrilo. Dokelž ſymne wĕtry ſ połnóznych ſtron nimaja wjazy pſchiſtupa do naſchich ſtron, ßo pſchi ßłóncžnym wjedrje powĕtr bórſy jaßo rjenje ſežopli. Nižina nad połodniſchej Schwedſkej a Norwegſkej ſamóže jenož hiſchcže wjedro najſpaleniſchich ſtron połnózneje Nĕmſkeje pſchekažowacž. Nižina pola Schpaniſkeje pak je wubĕžk hacž do Franzowſkeje pósł'ała, kiž tež hižo wjecžornej Nĕmſkej dźenßa njewjedra pſchinjeße. Jutſje móže tež w naſchich ſtronach zhle ſrĕdka k njewjedram dóńcž. Powſchitkownje ſmĕjemy pak rjane lĕcžne wjedro. — Jutſje ſchtwórtk ßłóncžko 3.46 hodž. ſkhadźa a ßo 8.18 hodž. khowa. Mĕßacžk ſkhadźa jutſje wjecžor 8.34 hodž. a khowa ßo rano 4.12 hodž.

— **Wuhlady na wjedro za jutſiſchi ſchtwórtk: Rjane lĕcžne wjedro ſe ßłabym pokhilenjom k njewjedram.**

*

— **180 lĕtadłow ßo w Budyſchinje pſchiſtaji.** Pſchi lecženju po Nĕmſkej za lĕto 1937 ma na Budyſkim lĕtaniſchcžu, kotrež je tuto lĕto ſ pohódnoſcženſkim lĕtaniſchcžom, kaž hižo piſachmy, 180 lĕtadłow pſchiſtajicž. Se wſchĕch dźĕłow kraja pſilecža lĕtadła, hdźež ßwoju lĕtańſku knihu pſchedpołoža, do kotrejež ma ßo cžaß pſchiſtajenja a wotlecženja zapiſacž. Wſchitzy lĕtarjo dyrbja na lĕtaniſchcžu ſnajmjeńſcha 15 mjeńſchinow pſchebywacž a cžeŕwjeny kſchiž jich luboſcžiwje ſ wocžeŕſtwjenjemi zaſtara. Póndźelu na pſch. je ßo na lĕtaniſchcžu wſcho hromadźe 41 lĕtadłow pſchiſtajiło.

— **Dźĕłowe ſkhadźowanje muſejowych nawjednikow Hornjeje Łužizy.** Njedźelu 27. junija ſeńdu ßo w Budyſchinje muſejowi nawjednizy a ßobudźĕłacžerjo k dźĕłowemu ſkhadźowanju. Muſejowy wothladaŕ za Sakſku dr. Lamprecht budźe ſkhadźowanje nawjedowacž.

— **Sakſka krajna lotterija. Pſchi wutorniſchim cžehnjenju** 2. rjadownje **211.** ſakſkeje ſakſkeje krajneje lotterije (2. dźeń) padźe dobycže wo 20 000 hr. na cžiſło 42981; dobycže wo 3000 hr. na cžiſle 54317 107553; dobycže wo 2000 hr. na cžiſła 42022 85946 94219 96604 123956 131789; dobycže wo 1000 hr. na cžiſła 6503 222307 23266 81584 87280 89819 102996 151275.

S **Rachlowa.** Porjedźenja na hoſcženzu na Czornobohu. Na Czornobohu ßo w tamniſchim hoſcženzu hižo nĕkotre njedźele dołho tak mjenowane kolonade pſchetwarjeja. Pſchetwarjenje ma kónz julija dokóncžene bycž. **Potom maja ßo nowe** mĕſtnoſcže zjawnemu wužiwanju **pſchepodacž. Tež wyßoke ſchtomy k juhu ßu** ßo ſpuſchcžale, **tak zo budźe w** pſchichodźe **tež** rjany wuhlad ſ hoſcženzoweje zahrody.

S **Rachlowa.** Schulſki ßwjedźeń. Lĕtßa ma ßo w naſchej wßy ſnowa ſchulſki ßwjedźeń zarjadowacž a to 27. junija. Bur Wirth je zaßo ßwoju łuku za tutón zamĕr poſkicžił. Schulſki ßwjedźeń zapocžina ßo w 1 hodźinje ſ wobkhadom po wßach Wyßokej, Splóſku, Delanach a Rachlowje. Za bohaty programm je ßo poſtarało. Wſchitzy ſnacžł a pſchiwuſni ſchulſkich dźĕcži, woßebje tež nĕhduſchi ſchulerjo a ſchulerki ßo prawje bohacže na tutym ſchulſkim ßwjedźenju wocžakuja. Nadźijomnje ſmĕjemy tež prawje rjane wjedro pſchi tym.

S **Zhjez.** Ssobotu widźachu ratarjo, kotſiž ßyno dźĕłachu, na łukach pſchi Jeńkecžanſkej rĕcžzy bacžona. W nozy wupyta ßebi ßwój wotpocžink na tſĕſche doma cžo. 1. Rajſkerje jedna ßo tu wo młodeho bacžona, kotrehož bĕchu **doma wuhnali abo kotryž bĕſche dom wopuſchcžiwſchi** na ſwójſke pucžowanje wulecžał.

S **Łuſka pola Pomorz.** Pſchi pomĕrnje dobrej ſtrowoſcži dźenßa knjes August S ſ y k o r a ßwoje 80. narodniny ßwjecži. Pſches 80 lĕt dołho bĕſche ſ knježim pokonzom na rycžeŕkuble, a w poßlednich lĕtach dźĕłaſche w zahrodniſtwje knježſtwa. Mĕrna a luboſna powaha Sſykorja nana doby jemu wjele pſchiwißliwoſcže a cžeſcžownoſcže, niz jenož pola naß, ale tež daloko ſwonka naſcheje wjeſki. Jako ſtaroſcžiwy nan ſnaje tež w połnej mĕrje radoſcž a ſrudobu ßwójbneho žiwjenja. S wóßom dźĕcži wumrĕſchtej dwĕ w dźĕcžaznych lĕtach, dwĕ dźowzy w kcžĕjazej młodoſcži ſhubi a dweju ßynow woprowaſche za wótcžinu. S dowĕru do Boha je wſcho cžežke ſnjeßł a pſchewinył. — Jako dobry a pſcheßwĕdcženy Sserb cžita tež ſkoro bjes pſchetorhnjenja 50 lĕt dołho naſche Sſerbſke Nowiny a Pomhaj Bóh, a wobkedźbuje tež ſe žiwym zajimom wſchĕ podawki wo Sſerbach a na ßwĕcže. Pſchejemy jemu na daliſche lĕta hiſchcže ſtrowoſcž a Bože žohnowanje.

S **Biſkopiz.** Wutoru wokoło 8 hodźin wjecžor ſta ßo na Snutſkownej dwórniſchcžowej dróſy wobkhadne njezboże. Tu zawadźi ſ pobocžneje haßy pſchijĕdźazy koleßaŕ motorſkim koleßarjow khĕtro móznje hromadźe. Koleßarjej ßo nicžo njeſta a motorſki koleßaŕ ſ łóžſchimi zranjenjemi na rukomaj a nohomaj wotenźe. Koleßo ßame ßo khĕtro wobſchkodźi.

S **Bronja.** Se žadnej namakanku je ßo tudyſcha wobydleŕka zwjeßeliła, **jako na ßwojim polu morchej plĕje**ſche. Pſchi tym wutorhny ſ trawu 20-hriwnowſki ſlotak pſchedwójnſkeho cžaßa, kotryž bĕ na nĕkajke waſchnje ßobu **na polo pſchiſchoł.** Hdyž ßebi jón bliže wobhlada wóſna, zo je runje w tym lĕcže bity, w kotrymž bĕ ßo namakarka narodźiła.

Z Miłoćic. (Wósomdźesaćiny.) W domje — po ludźacym prajenju — **njezbožownym čisle 13 bydli zbožowna staruška, Madl. zwud. Š ĕ r c o w a rodź.** Hejĕduškec z Hórkow, kiž móžeše zańdźenu póndźelu we njewšĕdnej čiłosći a strowosći swoje wósomdźesaćiny woswjećić. We wsy sydli hižo 53 lĕt. Narodźi so 21. junija 1857 w Hórkach, hdźež mĕještaj jeje staršej žiwnosć. Mandźelski Mikławš Šĕrca je w starobje 78 lĕt 1931 do wĕčnosće wotešoł. Hórki bĕchu tež jeho ródna wjes. Zeznaštaj so bliže, hdyž hromadźe na Kukowskim „fórbarku“ słužeštaj. Woženištaj so 1884 a buštaj w Khrósćicach wĕrowanaj. Kupištaj sej w samym lĕće Šĕrcec tak mjenowanu Wurodźic žiwnosć. Tuto přimjeno, kaž so husto na wsach stawa, dostachu wot w njeposrĕdnej blizkosći po łucy ćečacej rĕčcy Wuroda, kiž ma swoje žórło pod Wĕtečanskej hórku a tež z drenažow so syči. Z tutoho statoka wuńdźeštej nĕhdy dwĕ knježnje, zamĕsćenej wobĕ w čĕskim klóštrje Kaaden, hdźež bĕše jena z njeju hnadna knjeni. Z mandźelstwa wuńdźechu štyri dźĕći, tři holcy a jedyn hólc. Marja słuži hižo lĕta dołho we Drježdźanach, Hańža wumrĕ 1918, Hana woženjena Hantowa je domacy statok přewzała a Jurij je so před lĕtami na wjesnu žiwnosć woženił. Na swoju wysoku starobu je jubilarka hišće jara hibićiwa. Nozy ju husćišo do klóštrskeho Božeho domu njesetej, „hdyž kiješk ju rjenje přewodźa“, a dych ji žanych ćežow njećini, hdyž je wutroba hišće cyle strowa. Jĕsć a pić ji słodźi štož dźĕn po starym prajenju ćĕło a dušu hromadźe dźerži a tak su wuhlady, zo Šĕrcec wowka hišće mnohe lĕta dočaka, štož ij rad přejemy. Je dźĕn zo swojimi přiwuznymi w zbožownej jednoće žiwa a zastawa hišće cyłu domjacnosć. Wujĕdźe sej druhdy do Drježdźan na wopyt k přećelstwu a ma žiweho zajima za wšo, štož so nĕtko w swĕće stawa. A tuž hišće dalši bjezstarotsny a zbožowny wječor žiwjeński w połnej ćĕlnej a duchownej strowoće. Pod tajkimi wuhladami woswjeći tež swój wurjadny dźeń w kruhu swójbnych a přećelstwa. A štóž njebĕ wosobinscy přikhwatał, pósła swoje zbožopřeća pisomnje, štož je starušku jara zwjeselilo, a radosć nad tym błyšćeše so ji z wočow. Tuž hišće na mnohe lĕta!

S **Kamjeneje** pola Rakez. Tu je ßebi Hana W. w cžežkich myßlach žiwjenje wzała. Bĕſche 60 lĕt ſtara.

S **Wulkich Sdźarow.** (Ssmjertne njeßbožo.) Wcžera wokoło ¼4 hodźin ſta ßo tu na kſchižowaniſchcžu Budyſko-Wojerowſkeje dróhi a pucža do Kobliz jara wobžarujomne njeßbožo. Dźĕłacžeŕ Schiman ſ Rachlowa na ßwojim kole ſ wuhloweje jamy ſ dźĕła domoj jĕdźeſche. W ßamßnym wokomiku na zawinjenju ſ Wojerez cžežity autowy cžah ſ kamjenjemi nakładźeny pſchijĕdźe a chyſche na pucž do Kobliz ßo zawinycž. Pſchi tym koleßarja potorže a koleßa cžežzy nakładźeneho woza dźĕchu Schimanej pſches hłowu. Wón bĕſche hnydom morwy. Polizija winu na njeßbožu pſchepytuje. Kaž dale ßłyſchimy, ma ſnjeßbożeny 7 njezaſtarane dźĕcži, kotrež nĕtko ſ wudowu wo ßwojeho żeżiwjerja žaruja.

S **Wojerez.** (Sſwinjaze wiki.) Sſobotu bĕ ßo na ßwinjaze wiki 162 proßatow pſchihnało. Wobkhod bĕ zara žiwy. Płacžizny za ßłabſche bĕchu 10—13 hr., za ßylniſche 14—16 hr. Jenož mało proßatow ßo njerozpſcheda.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźĕl a přiłohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu 23. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje

1 dollar	2,496	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,335	100 čĕskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,17	100 franc. frankow	11,12

Barlinſka burſa 22. junija 1937. Hacž runjež bĕſche ßo pſched burſu dźiwało na njejaßne politiſke położenje ſ najwjetſchej ſdźerżliwoſcžu bankowſkeje klientele a ſ wotpſchedawanjemi ſe ſtrony burſowných wobkhodnikow ſ powołanja lĕcžiło, bĕſche burſa tola khĕtro kruta. Drje ßo wotedawanja wobkedźbowachu, kotrež pſchi njedoſtatku kupzow k mjeńſchim wotdrjebjenjam wjedźechu. Mjeńſche wotdrjebjenja wſchak ßo wobkedźbowachu, tola powſchitkownje njebĕchu poſkicženja pſchewulke. Tež na rentowých wikach kurſy ſkerje popuſchcžowachu.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobrot na Barlinſkich žitnych wulkowikach bĕ na najmjeńſchu mĕru wobmjezowany, dokelž bĕ dowóz wurjadnje ßłaby. Za wumlĕwanſke žita njemĕjachu młyny žaneje móžnoſcže na ßwobodnych wikach nakupowacž. Zaſtaranje je tohodla ſ pſchidźĕlenjemi ſwĕcžene. Na mukowych wikach ſtejeſche Pſcheńcžna muka bohatſcho na pſchedań a ßo tež derje pſchedawaſche. Za typu 1050 je ſdźĕła žiwy zajim. Ržana muka mĕjeſche mĕrne wiki. Tež w kukurizowej muzy móžachu ßo žadanja ſpokojicž. Pizowanſke žita njebĕchu doſtacž hacž runjež je wulki zajim na wikach. W jenotliwych dźĕlach kraja ßu ßo dźĕła ſ najumſkim jecžmjenjom hižo pſchewjedłe. K wobrotam pak hiſchcže w Barlinje njedóńdźe.

Płaćizny rĕzneho skotu na Barlinskich skótnych wikach

22. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 70.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rĕzneje hódnosće hač do 6 lĕt	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšĕch starobow	—
Byki: 266.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rĕzneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26
Jałojcy a kruwy: 1027	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rĕzneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rĕzneje hódnosće hač do 7 lĕt	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 2711	
Najlĕpše wukormjene (1. družiny)	60—63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Špatne (3.)	42 - 48
Wowcy: 5107	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	36—40
Starše wukormjene (6.)	29—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	14—25
Swinje: 15313	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lĕt stare	51,50
Wukormjene	50,50
Mjasne	47,50
Špatne	—
Rancy a kundrosy	51,50

Wčera płaćeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,85 hr., G 9: 9.10 hr., — wowßa H 10: 8.30 hr., H 13: 8 70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	22. 6.	21. 6.		22. 6.	21. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	[illegible]	23,0-24,0	23,0-24,0
rožka	175,0	175,0	wyka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	hĕrni. kruški	—	—
ržane "	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
broch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
peluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Drježdźanſke ſkótne wiki.

We wſchĕch družinach bĕchu poſkicženja normalne. Howjazy ſkót mĕjeſche ßrĕni wobkhod, pſchiwjeſeny material ßo rozdźĕli. Swinje bĕchu jenož ßrĕnjeje kajkoſcže, tež tute ßo pſchidźĕlowachu. Cželaze wiki bĕchu trochu lĕpſche hacž pſchedkhadne tydźenje. Wobkhod je ſkopami bĕ ßrĕni.

Płaćizny rĕzneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

22. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 104	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rĕzneje hódnosće, młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	35
Starše	—
Mjasne	—
Byki: 171	
Młódše mjasne, najwjetšeje rĕzneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 528	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rĕzneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	30—32
Snadnje wuwite kruwy	20—24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rĕzn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39
Wowcy: 826	
Najlĕpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	51—55
Srĕnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	51—55
Mjasne wowcy	43—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—
Ćelata: 1118	
Najlĕpše kormjene ćelata wot cyca	58—63
Srĕnje kormjene ćelata wot cyca	51—57
Snadnje wuwite	42—48
Najšpatniše	35—38
Swinje: 3029	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	53

Hdźe je wotwjedźeřka dźěsća?

Ingeborg Grimmez, kotruž jako ſkuczeřku póndźelniſcheho wotwjedźenja dźěſcza ſ Budyſchina pytaju, hiſchcze njejßu popadnyli. Kaž ßo ſ wěſtych powěſczow ſhoni, je ßebi wona na jenym dnju pſched ſkóſtniſtwom ſ njewěrnym wudawanjom w Budyſchinje nóžkěh wujebaka, wona je tež po wotwjedźenju ſaßo tu pobyka. Kaž bu ſnate, wona motorowych koleßarjow na dróſy ſadźeržuje a dawa ßo ßobubracž, tak ßo wona wěſcze pak tu pak tam pokaſa. S druhich ſdźělenjow je ſpóſnacž, ſo wona tež pſchiſamknjenje k pſchißluſchnikam wojeřſkeje mozy a mužom dźělowejeßlužby pyta.

Tu ju hiſchcze raz wopißujemy: Grimmez je 15 lět ſtara, ma pak ſtarſchi napohlad a je dźiwajo na ßwoju ſtarobu derje wuwita, je něhdźe 1.65 m wulka a ma jaßne połdołhe włoßy. Woblecžena je cžěmnoßmužkaty holcžkazy ſchat, ſelenu jaku a běły ſchórzuch. Móžno pak tež je, ſo wona ſ kradnjenjom abo na podobne waſchnje ſ druhej draſtu ßo ſaſtara. Wobydleřſtwo, pſchißluſchnizy wojeřſkeje mozy a mužojo dźělowejeßlužby ßo hiſchcze raz namołwjeja, ſo bychu pſchi pytanju ſa Grimmez pomozni byli, a ſo bychu ju poliziji pſchepodali.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S Klingenthala. Dźěſczowy jandźel. Schtyrilětny hólczez tudyſcheju mandźelſkeju, kotryž pod tſěchu bydlitaj, běſchtaj na krótki cžaß ßwoje dźěcžo ßame woſtajiłoj. Dźěcžo ßebi wokno wocžini, wulěſy ſ wokna po tſěſche dele a woſta ſa žłobom wißajo. W ßamßnym domje bydlazy ſaſtojnik dźěſcžowe wołanje ſaßłyſchawſchi, wuſkocži ſ wokna na dróhu a móžeſche hiſchcze w prawym wokomiku dźěcžo, hdyž ßo žłoba puſchcži, popadnycž. Pſchi tym ßo dźěcžo jenož trochu ſrani.

S Kamjenizy. (Ławaj cžekłoj.) Póndźelu popołdnju dwaj ławaj ſkótneje wuſtajeńzy na Bernsbbachſkim naměſcže cžeknyſchtaj. Jeneho ſ cžeknjeneju ßo poradźi, hnydom ſaßo popadnycž, druhi pak cžěkajo po haßach cželcžkaſche Po něcžim tež jeho ſaßo popadnychu. Na hońtwje ſa nim wobdźěli ßo tež polizija. Cžeknejnje ławow bě móžno ſ tym, ſo jeju wothladaŕ pſchi rjedźenju jeju klětkow njebě durje ſaßo ſacžinik.

S Drježdźan. 255 koleßow kradnył. Pſched dlěſchim cžaßom hižo pißachmy, ſo je Drježdźanſka kriminalna polizija ſhrobłemu pocžinanju Wojerowſkeho wobydlerja Alwina Lindnera kónz cžiniła. Lindner bě pſchi kóždej, jemu ßo poſkicžazej pſchiležnoſcži koleßa kradnył, tute do Wojerez pſchewjeſcž dał a tam pſchedawał. W běhu dotalnych pſchepytowanjow je ßo wſcho hromadźe 255 kradnjenych koleßow ſwěſcžiło a wobßedźerjam ßo wrócžiło, kotrež bě Lindner raz pokradnył.

S Noweho Gersdorfa. (Wokoło cželcžkaze pſhy wulku ſchkodu nacžinjeja.) W poßlednim cžaßu nacžinjachu we Nowym Gersdorfje a wokolinje wokołocželcžkaze pßy khětro wulku ſchkodu. Tak ſakußachu w jenym ſtatoku 11 kokoſchi, 3 kacžki a jenu hußnzu. Tež w druhich ſtatokach běchu pjeriſinu morili. Nětko je jedyn ſe ſtražnikow dweju wokołocželcžkazeju pſhow popadnył, kotrajž ſtaj ßo do kródłow po nozach dobywałoj, ſo bychu tam pjeriſinu ſakußali.

S Wulkeho Hajna. (Dźěcžo do ßycžazeje maſchiny pſchiſchło.) W Zabeltitzach běſche rataŕſka ßwójba na polo, hdźež měješche ßo jecžmjeń poßyz, tež ßwoje 3lětne dźěcžo ßobu wſała. Hacž runjež ßo dźěſcžu ſakaſa, běžeſche wone tola do jecžmjenja a ßo tam ßydźe. Starſchej to njeběſchtaj widźałoj. Sßycžaza maſchina dźěcžo hrabny, wotrěſne jemu někotre porſty na noſy a ſrani je cžežko na delnjej noſy. Dźěcžo dyrbjachu do khorownje dowjeſcž. W ßamßnej wßy młody rataŕſki dźěłacžeŕ pſchi rěſanju piſy do rěſazeje maſchiny pſchińdźe, pſchi cžimž jemu maſchininej walzy prawu ruku hrabnyſchtej, a nóž jemu prawy pokaſowaŕ cžežzy ſrani.

S Weſtrowza. Na Zitawſko-Shorjelſkej ſtatnej dróſy ſajědźe motorſke koło w, ſawinjenju do woſa wotdźělenja woborowej mozy, kotryž pſches měſto jědźeſche. Sozius motorſkeho koleßarja, friſěr Thomas ſe Zitawy, dyrbjeſche ßo ſcžežzy ſranjenej hłowu dok horownje dowjeſcž. Dweju ſranjeneju wojakow do Shorjelza dowjeſechu.

S Biſkopiz. Jena morwa a jedyn cžežkoſranjeny. Sczěhwkowpołne wobkhadne njeßbože ſta ßo tu póndźelu wjecžor wokoło ¾6 hodź. na kſchižowaniſchcžu Lipoweje haßy ſ Budyſkeje dróhi. Jako tam młodaj Wrótßławſkaj mandźelſkaj na motorſkim kole ſ próždninow pſchikhadźejo nimo jědźeſchtaj, nadobo kruwa wukopny, kotraž ßo po dróſy wjedźeſche a trjechi ſadni dźěl motorſkeho koła. Pſchi tym bu motorſki koleßaŕ njewěſty. Padnywſchi ſlecža někotre metry daloko na dróhu a jeho mandźelſka pſched koleßa cžěžiteho awta, kotryž pak móžachu na dobre ßbože hnydom ſaſtajicž. Mandźelſka bě hnydom morwa, a muž ßo tak cžežzy ſrani, ſo dyrbjachu jeho do tamniſcheje kliniki dowjeſcž. Motorſke koło ßo ſpali. Tež kofr ßo ßobu ſnicži, kotryž běſche na motorſkim kole. Budyſka ſnjeßbožeńſka kommißija a Biſkopcžanſka polizija wſcho trěbne ſapißachu, ſo by ßo wina na njeßbožu ſwěſcžiła.

Wusudźenja

§ Powołanſki ßud w Budyſchinje jednaſche woſpjet pſchecžiwo 32lětnemu Hermannej Kurtej Kucžzy ſ Kumwałda, kotrehož běſche hamtſki ßud w Połcžnizy dla jednoreho cžělneho ſranjenja k 3 njedźelam jaſtwa ſaßudźił. Pſchi ſwadźe pſched jenym hoſcženzom w Połcžnizy 22. januara t. l. wjecžor běſche Kucžka tamniſcheho wobydlerja Schwarzu ſranik. Sſwoje khłoſtanje běſche Kucžka pſchijał. Statne rěcžniſtwo pak ßo pſchecžiwo wußudej powoła a žadaſche khłoſtanje dla cžežkeho cžělneho ſranjenja. Na to 1. mała khłoſtanſka komora prěńſchi wußud ſběhny a Kucžku dla cžežkeho cžělneho ſranjenja k 4 měßazam jaſtwa ſaßudźi a jemu khóſty napołoži.

Radio

Schtwórtk 24. junija ßo ßłyſchi.

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6.30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcže. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja), mjes nim 12.55 cžaßowe ſnamjo a 13 ßbožopſchecža. 13.45 powěſcže. 144 wſchelaka hudźba. 15.15 taczele. 16 ppołdniſchi konzert. 18.20 ſpěwy. 19 k ßwjatokej. 19.40 wothłóß ſ Němſkeje. 20 powěſcže. 20.10 ſabawna hudźba. 22 powěſcže, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22.30 mała nózna hudźba.
Lipſk: 6.30 rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſcže. 10.30 a 11.55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Frankfurta), w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcže. 14.15 taczele. 15.50 ſ Braſilſkeje. 16 popołdniſchi konzert. 18 wo njewidomnych njepſchecželach cžłowjeſkeje ſtrowoty. 18.20 taczele. 19.10 wjeßeły ßwjatok. 20 wojeřſki konzert. 21 powěſcže. 22.30 powěſcže, ſport.
Wrótßław: 20.50 „Hanzyne k njebju ſtpicže". — **Mnichowy** 19 ſpěwohra „Hanka". — **Win:** 19.50 Janſka nóz. — **Praha:** 21 ſymfoniſki konzert.

Sport

Schmeling pſchecžiwo Farrej w ſeptembru.

Pjaſczowanje wo ßwětowe miſchtrſtwo mjes němſkim miſchtrom wſchěch rjadownjow Marom Schmelingom a jendźelſkim miſchtrom cžežkeje wahi Tomom Farrom je ßo wutoru w Londonje ſrěcžało. Pjaſczowanje budźe w ſeptembru najſkerje we White-City-ſtadionje. Srěcženje je ßo hižo podpißało.

Lipa kćěje

Cžaß kcžějazych lipow je ſaßo pſchiſchoł. S lipu naß ſwjaſuja mnohe ſwjaſki. Kelko pěßnjow tola mamy, kotrež wo lipje jednaja, na pſch. w něžnym ſpěwje „Stamany ßlub" ... pod lipu tam ſ wopomnikom ſteji holcžo ßbožowne" a druhe. Nimale we wſchěch ßerbſkich wßach ſteja wjetſche lipy, někotre ſhladuja hižo na wyßoku ſtarobu. W khłódku wjeßnych lipow ſeńdu ßo naſchi hólzy a holzy, a hdyž ßo wonka ßwjedźeń wotměwa, kedźbuje ßo na to, ſo mohł pod ſtarymi lipami ßo wotměcž. Kelko je ſchtož ßu tucži wjeßni ßwědkojo we wjeßelu a horju ſ nami naſhonili. K wopomnjecže na naſchich wótcžinzow ßadźa ßebi naſch lud lipy, kaž to widźimy na dworje Sserbſkeho Domu, hdźež ſteji lipa dr. Muki.

Mnohim ſplaham je lipa **kruch domiſny**, wožebje na wßach. Schtó dha njeby praſtare wjeßne lipy ſnał, hdźež ßo naſchi prjedownizy k wſchelakim pſchiležnoſcžam ſkhadźowachu! Sta lěta dołho widźachu wjeßnjanow a wokolnych wobydlerjow pſchi wſchelakich podeńdźenjach. Schto ßu tola wſchitko nawědźiłe. Kelko bajow plecže ßo wokoło jich ſdonkow! Njech ma lipa pſchezo cžeſtne měſtno w naſchich wjeſkach. Hdyž něktko kcžěje a ßwoju kraßnu wóń roſliwa, wabi pcžołky k ßebi, poſkicžejo jim wubjerne paſtwiſchcžo. Kcžějaze lipy ßu ſa pcžołarjow ſnjedowe žně.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 22. junija 1937.

Narodźił je ßo: 22. 6. Korli Pětrej Bennej Ginzelej, wobßedźerjej knihicžiſchcžeŕnje a diplomowemu pſchekupzej, ßyn.

Wumrěł je: 21. 6. Guſtav Pawoł Dreſcher, dekoraziſki moleŕ, 59 lět.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

W Centralnym dźiwadle pſchedſtaja ßo w nowym wuwjedźenju film „Skóncžazy accord". Lil Dagover, Willy Bingel a Maria Tasnady jako hłowni hrajerjo pſchedwjedu pſchihladowarjam hru hłuboko hnujazeho woßuda a nutrneje luboſcže. W pódlanſkim programmje wokſchewja naß afrikanſki paradis ſwěrjatow a Ufatydźeńſki pſchehlad.

* **Mots Tunka dyrbi płacžicž.** Mots Tunka — po němſkim „Herr Haſe" — nadoſcž ſnaty knjes, kiž ženje nicžo njewědźeſche, naſtajnje poſdźe pſchińdźe, tyßaz dobrych pſchiležnoſcžow pſchepaße — dokelž žane nowiny njecžitaſche, pſchedſtaji ßo na ßudniſtwje nawjecžorneho němſkeho měſtacžka Dülken. Jako worzlowy dźěłacžeŕ běſche nowe měſtno w Amern naſtupik a ßo pſchecžiwo poſtajenjam dźěłacžeřſkeho hamta pſchehrěſchik, kiž ßej žada, ſo pſcheměnjenje kóždeho dźěłacžeřſkeho měſtna pola wotrjadnych dźěłacžerjow wot woßebiteje dowolnoſcže wotwißuje. Wo tutym pſchedpißmje wón nicžo njewědźeſche. Na pſchiſpomnjenje pſchedßydy, ſo je wotym nadrobnje w nowinach ſtako, ſnapſchecžiwi, ſo njeje cžaßa měł, nowinu cžitacž. Tuto wußwiatoſcženje Mots Tunzy nicžo njepomhaſche, bu k pjenježnemu khłoſtanju ſaßudźeny. Wuraſnje wobkrucži ßudnik w ßwojich roßudnych ßłowach, ſo je kóždy ſtacžan winowaty, ßo wo ſakonjach a poſtajenjach dokładnje wobhonjecž a nowinu cžitacž. — To płacži tež ſa tych, kotſiž ßej wumyßla, ſo w běhu lěcža a žniow bjes nowiny wuńdu. Dźeń wote dnja woſjewjeja ßo nowe poſtajenja, kiž Sserbſke Nowiny ßwědomicže pſchinjeßu. Tohodla móže wotſkaſanje Nowin ſa někotrehožkuli njelube ſcžěhwki měcž. Snata wurěcž, ſo nowiny njecžita, w nětcžiſchim cžaßu wjazy njepłacži.

So přistaja
Hospodařskeho pomocnika,
kotryž móže tež dejić, přistaji hnydom při 40,— hriwnach měsačneje mzdy
Guda w Dalicach

Nowe jězdne koło ?
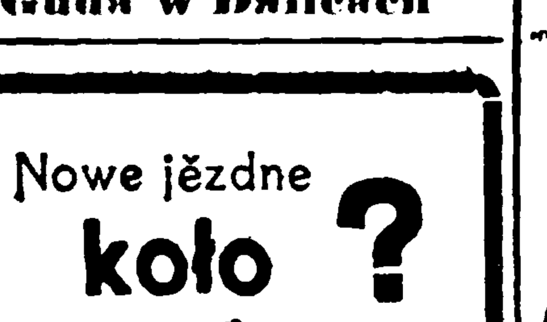
Ja!
Ale jenož Míele
... :
Arnoš Palting w Njeswačidle
Pawoł Horbank w Khróšćicach
Franz Rietscher w Serbjanach
Jurij Heblak w Pančicach
Hans Popella w Kulowje
Pawol Koreng w Njebjelčicach
... Kutsch... we Wulk. Dubrawje
Rich... ... we Wujezdźe
E. Lubo... ... Wulk. Zdźarach

KAMJENC

Einkoch-Apparate
ALLE ERSATZTEILE EINMACH-GERÄTE
Einkoch-Gläser
Einmach-Gläser
pola firmy
Alfred Beitel
w Kamjencu
na Delnjej Budyskej drózy čo. 70

Trjebane a nowe meble
... stajnje a tunjo na składźe
Josef Buhl w Kamjencu
w Spittelskim młynje
Mandźelske požčonki a pomocne wo... za dźěći so do placenja ...

Herm. Müller
w Kamjencu
na Wrótkowskej hasy 1
poruča we wulkim wubjerku
tenisowe kholowy
knikerbokery
smuhate kholowy
breches-kholowy
płatowe kholowy
dźěłać. kholowy
hólčace, kolenowe a štawć. kholowy
kholowy za narodne drasty
z Velvetona a kože
powolańsku drastu
wšeje družiny

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

Štyri słowa sebi spomjatkuj:
Bjez nawěštka žadyn wuspěch!
Rjany nawěštk tebi přinjese
Wužitk, wuspěch, rjane dobyće!

Młodeho sylneho pohonča přistaji Anton Vacek, młyn a pjekařnja w Kukowje

Blidne a taflowe ruby
Łožowe płachty
Třěnja a twjelki
Kurt Erler Žitne wiki 28

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Meble do předstwy
Drastne powěšaki – Kaktejowe stojadła
Walter Despang, na Moltk. dr 17

Knihi kupuj w Serbskej knihafni w Budyšinje

Serbske Nowiny
słušeja do kóždeho serbskeho domu. To dyrbi kóždy Serb jako něšto, štož so samo wot so rozumi, wobkedźbować. Tón kiž sebi swoju ródnu rěč česći, tón wšak je wěsće čita. Ale kak wjele Serbow hišće njeje po wědomju puć wróćo namakał k swojemu serbskemu ludstwu. To je nětko čestny nadawk wšěch našich swěrnych čitarjow, zo bychu pomhali jeneho po druhim wróćo dobyć za naše ludnostne zhromadźenstwo. A do kóždeho dobyteho domu dyrbi naš jenički dźenik
jako słónco swěćić
kotrež ze swojimi swětłymi pruhami nowe žiwjenje zbudźuje

Přiłoha k čisłu 143

SERBSKE NOWINY

Srjedu 23. junija 1937

Zahrodka w smažniku

Smažnik je tak rjec přěni měsac w lěće, hdźež zahrodnik žněje płody swojeho prócowanja. Tola dźěło zahrodkarja so ani nětko njewobmjezuje jenož na to, šćipać, rězać a domoj khować.

W sadowej zahrodźe drje su so skónčiłe najwažniše dźěła. Je so skónčiło sadźenje, přirězanje a šćěpjenje. Maš nětk jenož za tym hladać, zo by wšo prawje rostło a płodow přinjesło.

K rosćenju je trjeba włohi. Derje, zawodźeć pódu spody štomow z wotsyčenej trawu, zo zemja njeby přeruče wuskhła. Lětsa sadźenym štomikam maš derje přiliwać, wosebje pak też přidomnemu sadej. Maš też zemju mjez štomami husto kopać.

Chceš-li měć prawje rjane a wulke jabłuka abo krušwy, dyrbiš na kóždy pad dźěl sada wušćipać, zbytny sad so ćim rjeńšo wuwiwa. Najprjedy dźě maš wotstronić wšě čerwje abo wobškodźene płody. Lětsa sadźenym štomikam wušćipaj wšě płody!

Pola přidomneho sadu maš młode pruty přikušić. Hdyž so swědomiće tutomu dźěłu wěnuješ, nimaš w zymje telko hary z wurězowanjom štomikow. Tuto dźěło pak nima so naraz stać ale po něčim.

Přěnje wišnje hižo zrawja, też truskalcy nětko zahrodnikej prócowanje mytuja ze słódkimi płodami. Při ćopłym wjedrje šćipaj truskalcy jenož rano! Zo njebychu tłałe, podpołož pjeńkam črjopy!

Winowy pjeńk nětko kćěje. Hišće do teho sy dyrbjał wotnožki z kićemi přikušić. Zo njeby póda pod pjeńkom přejara so wususiła, zawodźej ju z hnojom!

*

W zelnicy móžeš nětko hižo pilnje domkhować. Doba hromaka dźě so kónči, też rjewjeń dyrbiš hižo na pokoj wostajić. Za to móžeš hišće rjetwički a špinak domoj nosyć. Też přěni kólrabij je wuwity a jemu towarša přěnje mjehke truki, bobyhróch, haj samo morchwički.

Prózne rjadki maš hnydom zaso přeryć a znowa wobsadźeć. Wusywać móžeš hišće morchwički, solotej a kalicu. Sadźeć nětko hišće pózdny kał, kólrabij, měrnik (selerij), solotej a wosebje też pupkaty kał. Tykaj hišće raz boby, zo by też nazymu hišće tutu strowu zeleninu měł.

Kórki rjenje rostu, ... biš je nětko wokopić. Pola sydrojteho kała dyrbiš łopjena zawjazać, zo by „sydr" był prawje běły. Pola rjewjenja wotrězaj kćenje. Hladaj za boblinami (tomatami). Wotłamaj wšě njetrjebawše wotnožki!

*

W kwětkowej zahrodźe přirězaj nětko wšě keŕki, kiž zahe nalěto kćěja, na př. turkowski bóz, wjelče drjewo, japanske kwětule atd.

Nětko móžeš hišće posledńje gladijole tykać. Tute potom nazymu kćěja.

Chceš-li, zo by dźěl twojich wutrajnych kwětkow pozdźišo zakćěwał, dyrbiš je nětko přikušić. To wosebje płaći za płomjenjawki (phlox), złoćicu (solidago), a wočicu (rudbeckia) a kozybrodu (delphinium). Wysoke keraški dyrbiš z powjazom wobwjazać, zo wětr a dešć jim nejbyštaj zeškodźiłoj. Zekćěte keraški hnydom wotrězaj, zo mohłe hnydom zaso wubiwać. Też wijate rostliny wurězaj. Hdyž je sucho, njezabudź krjepić, přiliwać a hnojić!

Nětko róže z wotmachom kćěja. Při šćipanju róžow wotrězaj hišće dwě łopjenje sobu. Čerńje, kiž sy nazymu sadźał, móžeš nětko šćěpić. Hdyž su róže zekćěłe, dyrbiš je trochu pohnojić, na př. z kakafosom abo druhim přikupnym hnojom!

*

Škitaj też nětko ptački, naše najlěpše pomocniki w zahrodźe! Přihotuj jim nopaški z wodu, zo mohłe so napić a kupać. Začěř kóčki! Wšelake zyby, na př. konopačk a šćihelca nětko nam jara pomhaju z tym, zo symješka njerjada žeru a tak zničeja.

Dalše naše pomocniki su bože słónčka, dźenjatka (Florfliegen) a stojawki (Schwebfliegen), kiž šmicy žeru. Škitaj je!

Přesćěhaj pak surowje wšě škódniki, kiž wosebje nětko — w smažniku — zlě zakhadźeja w našej zahrodźe. Dyrbiš hromadźić wšě spadanki spody sadowych štomow, dokelž so w nich skhowaju čerwje. Pytaj šmicy na štomach a zeleninje a posykaj je ze wšelakimi srědkami! Na kale maš hižo hnidki a husańcy běłych mjetelow. Znič je z časom!

Na kórki rady pomjedź pada. Přećiwo tomu pomha woprósenje z šwablom při ćopłym wjedrje. Khore zelišćo njepřińdźe na kompostowu hromadu ale so spali!

Wišnje a filosofija

Hdyž wiſchniny kczějachu, ſhladowachmy polneje radoſcže na bohatu kczenjowu pychu we woczakowanju rjaneje wunoſchnoſcže. Bože ßłónczko měnjeſche w měßazu meji derje ſ płodowymi kczenjemi, ale tu a tam ßu tola deſchcže kczěwej khětro ſeſchkodžałe a pſchekaßanzow je lětßa wſchudže, też na wſchěch druhich roſtlinach nadoſcž, dokelž njeměſachmy nalětne ſmjerſki, kiž herwak wulki džěl tutych pſchekaßanzow ſniczichu. Tak drje něſko wiſchnje ſrawja, tola niz w tak bohatej měrje kaž druhe lěta.

Hdyž na wiſchnje myßlu, dopominam ßo na podawiſnu ſ džěczazych lět. Njedželſki wulět ſ naſcheho lubeho Budyſchina wjedžeſche ßwójbu w czaßu ſrawjenja wiſchnjow też druhdy do wiſchnjoweje aleje. A hdyž potom ſtarſchej pſchi pſchedawaniſchczu wiſchnjow ſtejo woſtaiſchtaj, potom bě moja radoſcž wulka, wěſo po dlěſchej ſczeŕpnoſczi. Pſchetož pſchi prěnim lěpſchim pſchedawaniſchczu nan ſtejo nje-woſta, hakle potom, hdyž běch telko krócž proßył, kaž ma puncžik wiſchnjow. Hdyž běch potom ßwój podžěl doſtał, wuběrach ſ nich najprjedy te wiſchnje, kiž běchu ptaczki nadypali, potom te, kiž běchu njenahladne a jenož mała horſtka rjanych płodow mi na kónzu ſwoſta, kotrymž ſ dobrym chzyczom něſko do žołdka pnežowacž dach. Nan pſchi tom ßnějo pſchihladowaſche, pſchetož wón czinjeſche runje nawopak. Wón wſa jenu wiſchnju po druhej a da je ßebi ßłodžecž. Hdyž ßo jeho praſchach, czehodla to tak czini, měnjeſche wjeßele: „Ja bjeru njewupytajo pſchezo jenu ſa druhej a potom mi wſchitke wiſchnje derje ßłodža. Hdyž pak ty wuběraſch, potom maſch na kónzu jenož někotre dobre a na tamne ßo hněwaſch, ſo ßu kiſzałe a ßebi wuliczjiſch, ſo w tajkim puncžiku je tola mało dobrych. Mi pak ßo ſda, ſo mam ja pſchi jědženju zyły punt dobrych."

A njeje bliſko, tuto naſhonjenje ſ mojich młodych lět też na zyłe žiwjenje nałojicž. Hdyž mamy ſtajnje myßle na to ſłožene, žiwjenju pſchezo to dobre wotdobycž a we wſchěm jenož te dobre widžecž, potom móžemy ßo tola czaß ßwojeho žiwjenja ſpokojnje wjeßelicž ßwojeho bycza. Žiwjenje je tola też kaž tutón puncžik wiſchnjow. Njemórkotajmy pſchi kóždej ſkladnoſczi, bjeŕmy žiwjenje kajkež je a budžmy wſchemu dobru ſtronu. Tak moji lubi, dajcže nam ſpokojnje ſjěſcž, ſchtož je w tutzy nutška. Su to — po ſtarym wupruhowanym rezepcže — jenož dobre wiſchnje ...

Kak so z ptačinu dorozumimy?

Powěda J. N. ſ K.

Mamy kury a też jeneho wulkeho kapona. Druhdy ſtupi do pſchedkhěže a poczina ßo naß praſchecž ſe ßwojim tołſtym mužazym hłoßom: „Kak na czaßu dha je?" My jemu wotmołwimy: „Na poł pjecžich!" abo kaž džěn runje czaßnik pokaſuje. A kapon praji: „Tak, tak, tak!" a czampa ſaßo won. Njeje to tak? — W lěcže pſchińdže k nam na wßu czichi michał, na němſki pirol. Też tutón ptaczk nam zyłu kołbaßu napowěda: ſchtož ma ſczeßhowazy ſmyßł: „Czichi michał — pój ßobu do hribow — ſanu kobełku nimam — dži ßußodej požczicž — tón ßam póńdže — woblis mi ricž — woblis mi ricž!"

Na naſche ptaczki dyrbi ßo pośłuchacž. Huſto ßo hodža hrónczka ſeſtajecž. Kak dha laſtojczka ſkorži? „Tón wroblk, tón ſczerbik je wſchitko ſežrał." A to wona pſches zyłe lěczo powěda. A tón paduſchny wroblik, to hakle je tón prawy kwaßaŕ. W ſymje, hdyž je wſchitko ſamjerſnjene, wón pſchezo woła: „Burik — burik — burik!" a w lěcže, hdyž ßo na połnej pſcheńcžnej kłoßy clumpa, wón na bura woła: „Czerczik, czerczik." A ta kwikawka, ta ßo w nalěcžu wotehnatej ſymje ſ zyłeje ſchije ßměje: „Kwik — kwik — kwik — kwik." Džicže něko huſto do bliſkeho hajka a pſchihladujcže ptaczkam, kak nuſne někole maja. Hdyž je wowß ſeiſchadžał a trochu ſeleny, potom pſchińdže kokula, kiž kóždeho ſawjeßeli ſe ßwojim hłoßom a wołanjom: „Kukuk kukuk kukuk!"

Bobak:

Po pomórskej Šwicy

Hdy bychu Šwicarjo — Bóh zwarnuj — so stali imperialisća, lačni za krajemi, njebychu trjebali dołho pytać za někajkim płašćikom swojich žadanjow. Mohli připowědźić swoje prawa na wšě Šwicy zwonka šwicskeje Šwicy a to by było docyła strowo tym lohkomyslnym błaznam, kiž su wunamakali někajku saksku, čěsku, franksku, holštynsku, meklenbursku, kašubsku a mazursku Šwicu. Čemu trjebamy na swěće telko Šwicow, wšak mamy też jenož jenu serbsku Łužicu a ta nam a druhim dospołnje dosaha. Wšě dorunske Šwicy też dale k ničomu njejsu; ze šwicskej Šwicu maju telko zhromadneho, kaž wjeska Brěmjo pola Zdźěrje z němskim přistawnym wulkoměstom Brěmjenjom . . .

*

Zo je też někajka pomorska Šwica, njeběch prjedy ani wědźał. Pućujo po Pomorskej trjechich tak na nju kaž slepa kokoš na zornjatko . . . Sta so to na rjanym njedźelskim připołdnju, ale dyrbju wam najprjedy wopisać, što sym činił dopołdnja.

Městačko Brywałd běch wopušćił zahe rano, hdyž starosprawni měšćenjo hišće wšitcy słódcy drěmachu a jenož samotny kocor nawróćejo so z nócneho dundnja wuzku hasu woživi.

Běše kurjawa, zo mohli ju z nožemi krać. Pućować pod tajkim hustym zawěškom bywa druhdy cyle přijomne. Njetrjebaš na přikład ani so hněwać na wostudłu krajinu, hdyž docyła ničo njewidźiš. A ja też ani so njehněwach, ale z wjesołosću wjesłowach po bjezkónčnym šěrym mhłowym morju . . .

Hoźiny so minychu. Statoki wsow so kaž hroźace šerjenja wunórjachu z kurjawy a hnydom zasy so w njej podnórjachu. Nikoho njezetkach hač jenož samotneho pastyrja ze stadłom kruwow a při tym bjez mała so dyrich z tajkim rohatym howjadłom.

Potom žołdk poča so puzolić a ja jara zwólniwy zańdźech do pěskoweje jamy při drózy, zo bych tam swoje lěhwo rozłožiwši sebi snědanje zwarił.

Zwarił?

Haj, zwarił! Póčnu sej popřewać „pycharstwo", na pućowanju a sej k snědanju warju na warjaku — słyšće — mjasowu jušku. Tajka khłóšćeńka!

Hdyž bě po snědanju, bě też zdobom po kurjawje. Słónco bě z wotmachom so dało do dźěła, kurjawu roztorhało a šlebjerdy rozkobało a wumjetło. A hdyž tak přez brjóh pěskoweje jamy so rozhladach po wokolinje, to wuhladach před sobu cyle blizko město, kotrehož přěnje domčki so pozběhowachu za samej jamu . . . Běše to městačko Norin a dokelž tam dale ničo widźeć a wobdźiwać njeběše, přeměrich ruče město, zo bych so pušćił dale k dołhemu ranju . . .

*

Za Norinom so krajina khětro horbi. Mjez horbikami so tu a tam po dolinach kótlikate jězory błyšća z njeličomnymi cymplojtymi połkupami, kupkami a zaliwami. Horbiki su hišće wupyšene z keŕkami a lěsami a wšo a wšitko dohromady mjenuje so nětko Pomorska Šwica. Mam za to, zo je nan tutoho pomjenownja sebi khětro hubu nabrał, přetož najwyšše „hory" tuteje Šwicy su lěhdy 200 m wysoke. Ale, što sej chceš, nimaš-li khwile a dewizow, dojěć do šwicskeje Šwicy, dyrbiš tukhwilu so spokojić z narunanskej Šwicu.

Mjez nami prajene, tuta krajina ani tak jara hubjena njeje, nawopak, je samo lubozna. Jenož te směšne mjeno wadźi. Pućuje so tu docyła rjenje. Hdźež su hórki, jězory a lěsy, njebywa wostudłe. Tu a tam steja nahladne štomiska, kiž su hódne wobhladanja. Su tu też rjane jałorcy a dokelž tu bywaju žadniše dyžli prajmy w Limborskej holi, też jednotliwc ważnosće nabywa, kaž na přikład tamny jałorcowy pradźěd mjez Krosnjanskim a Wjelčim jězorom pola Falkenburga, kiž je 9 m wysoki.

W Pomorskej Šwicy je něšto małych městačkow, kotrychž mjena so skónčeja na „burg": Dramburg, Falkenburg, Tempelburg. Hdźež je był hród, su też dyrbjeli być ryćerjo. A so njemylimy. Tutón kućik kraja, kiž bě něhdy pomjezny lěs mjez Pólskej a Pomorskej, běchu raz wobsadźili křižerjo.

Dźensa tute městačka dale sławne njejsu. Maš w nich wšudźe njezbytnu čeŕwjenu starogotisku cyrkej, za kotruž pak wjacy zajima ani pohlada nimaš. Štož njeje žadne, to će wjacy njesputa. Stare hrody křižerjow su dawno rozpadali a njeje po nich ničo wjacy zwostało.

Wo Tempelburgu je so w khrónikach hišće zakhowało stare słowjanske prědkřižeŕske mjeno „Caplinc". Dopomina na njo też hišće čapla w měšćanskim woponje, na kotruž so hroznje a raznje měri pruski worjoł. Dale je stare mjeno też hišće zakhowało wulki Čaplinski jězor při měsće, kiž so dźens hišće mjenuje „Zepplinsee".

Tutón kraj je dołho — hač do l. 1668 Pólskej słušał. Też křižerjo mějachu zemju jenož jako leństwo wot pólskeho krala. Na pólsku dobu tu hišće wšelako dopomina, na přikład rozwaliny hrodu w Drahimje pola Čaplinca, kiž so dźensa hišće mjenuje „Starostenburg". Tu je dołho sydlił pólski bohot abo „starosta", kaž so po pólsku mjenowaše.

Sym wězo też jěł do Drahima, přetož stary hród, wosebje pólski hród w Pomorskej, je přecy dosć zajimawa wěc. Nimo teho je tu krajina jara rjana, dokelž so khětro jězori. Drahimski hród su tak překlepanje natwarili na wuzkim přesmyku mjez dwěmaj jězoromaj, zo tam ani myš so njemóhła přesunyć. Dźensa je niže powostankow něhdušeho sydła pólskeho bohota korčmaŕ so zasydlił z wulkim hosćencom a kofejownju a štož tomu słuša, a ta korčma rěka „Zur Starostenburg" a mjerwi so tam z hosćemi a awtami a motorskimi a druhimi čołmami, přetož je tu rjany kusk pomórskeje zemje a wody a nimo teho mamy nětko te dorěčenje z Pólskej . . .

*

Hačrunjež też ja sej Pólsku wažu, njejsym tola załožił w hosćencu pod pólskej bohotownju, ale sym trochu dale so walił při puću do trawy, sym hladał na jězor, kiž je, kaž praja, najhłubši cyłeje połnócneje Němskeje, sym wućahnył khlěb a butru a kolbasu a sym wječerjał. A je so mi přidružiła staruška a je so jara dźiwała, zo sym ze Sakskeje a zo jěm čorneho khlěba a zo chcu hišće 20 kilometrow dale do někajkeho Bjerwałda, hdźež hišće čas žiwjenja pobyła njebě.

Sym dale jěł a tafle při drózy wšě mócnje wabjachu do Polcyna, hdźež su sławne kupjele. Ale ja sym tola wotbočił na prawo. Miłosćiwe směrki a slepa nóc zakrywachu hańbićiwje grawoćiwy horbaty puć, ale to njepomhaše, přetož sym začuwał te wudrjeńcy a kamjenje a kamuški a horbiki. Khwilu dyrbjach po horje horje so drěć a jachlić a stonać, potom zaso mój „Pjerun" kaž złe njedobre hanješe do doła. Bukowiny šumjachu, něhdźe samotny młyn klepotaše w lěsnej dolinje a potom běch — bohudźak — w Bjerwałdźe, kiž je trochu wjetši dyžli naša holanska wjeska pola Delnjeho Wujezda. Tam sym sej pytał korčmu, hdźež reje njeběchu, zo bych mohł w měrje spać a takle je so skónčił druhi dźeń mojeho pućowanja po zadnej Pomórskej.

Milionar w nuzy mjena dla

Dóńt schwedskeho poßolnika.

Schwedski milionar pschińdże pscheměnjenja ßwojeho mjena dla, kotreż bě ßo psched lětami pschewjedło, do najwjetschich wuskoscżow, s kotrychż jenoż s pomozu krala někak wulěse.

Oskar Johansson běsche duschny hólczez a ßwěrny domjazy pschistajeny we wulkim schwedskim wobkhodże. Jenecho dnja dyrbjesche druhej firmje w Stockholmje wěstu summu pjenjes donjescź. K ßwojemu njeßbożu shubi pak po puczu pjenjesy. Summa njebě pschejara wulka, tola sa Oskara Johanssona tak wulka, so ju sarunacź njemóżesche. Dokelż ßo bojesche, so mohli na njeho pschekschiwjenja dla tukacź, shubi hłowu a czekny pod czeżkimi wobstejnoscżemi a po dołhim puczowanju do Norwegskeje. Jemu ßo poradźi, pola tam bydlazeho Finjana hospodu namakacź a dosta wot njeho wupokas na mjeno Mikael Joslin, dokelż ßam jeniczkeje legitimazije njeměješche. Tez pod nowym mjenom wobkhowa ßwoje dobre poczinki a tak ßo jemu poradźi, bórsy něchto pjenjes nalutowacź, so mohł techniske wědomoscże studowacź. Hdyż běsche ßwoje pruhowanja khwalobnje wobstał, wucżahny s poßlednimi pjenjesami k „Słotemu brjohej".

A nětko sapocza ßo sa njeho pucź ßboża. Měješche wuspěch pschi kupowanju słotych a dejmantowych jamow a hu po czaßu s wjazykróczßnym milionarom. Tola wutroba wosta domisnje ßwěrna. Swojej maczeri scżeleschе porjadnje wjetschu pjenjeżnu podpjeru, so móżesche bjesstarostnje żiwa bycź a s pschiwusnymi a snatymi ßej pilnje dopißowasche. Skónczßnje njemóżesche żadoscź sa ßwojej schwedskej domisnu wjazy pschewinycź a tohodla ßo wróczi.

Hacź dotal běsche Mikael Joslin njeżenjeny wostał. Hdyż pak po ßwojim nawróczе żónsku nadeńdże, kiż ßo k njemu hodżesche, ßlubi ßo s njej a skasa wěrowanje wěso na ßwoje dotalne mjeno Mikael Joslin. Něchtó se starych pschecżelow, ßnadź tez snata żónska, kotraż njewjescże żeńtwu s milionarom njepopschejesche, wosjewi stawnistwu w Stockholmje, so mjeno Mikael Joslin prawe njeje. S tym nastachu jemu wobcżeżnoscże, kotreż ßo po sdaczu pschewinycź njehodżachu. Haj, hdy by ßo jenoż wo pscheměnjenje mjena ßame jednało, by lohzy s wuskoscżow wulěsł, ale Johannssowe zyle samożenje bě na mjeno Joslin sapißane. W tutej nusy wobroczi ßo na krala, kiż dźiwajo na spodźiwne poměry tute pscheměnjenje mjena dowoli, tak so móżesche ßo nětko se ßwojej njewjestu swěrowacź a ßwoje samożenje porjadnje sarjadowacź.

Powěsće z cyłeho swěta

16 burskich dworow ßo spalilo.

Bursku gmejnu Dankholz w Delnjej Awstriskej je w nozy k wutorje czeżke wohnjowe njeßbożo potrjechiło. Se 17 burskich dworow je ßo 16 hacź na sakładne murje spalilo. Jenoż najmjeńscha żiwnoscź bu wukhowana. 100 wobydlerjow je bjes tšěchi. Wulki wichor běsche plomjenja po zyłej wßy rosnjeßł. Woheń bě wobydlerjow w spanju pschekwapił, a jenoż s wulkej nusu mózachu ßo se ßwojich palazych statokow wukhowacź. Tez skót s wjetscheho dźěła wukhowachu, tola wjele skotu dyrbjachu doreßacź, dokelż bě ßo sdźěła wopalił a sdźěła s kurom sawdał.

Ptaczi pawk dźěczo morił.

W Bombayskej europskej schtwórczi je ßo njedawno żałostne njeßboże stało. Jenolětny ßyn jendźelskeho majora Stevensona na verandże leżesche a ßebi tam hrajkasche. Nadobo wótsje sakschicża. Jeho wothladarka pschiskoczi a widźesche, so bě hobrski ptaczi pawk dźěczo kußnył. Dokelż ßo wothladarka samołwita czujesche, niczo wo tym ßwojemu knjeżstwu njerjekny a spyta dźěczo ßama lěkowacź. Tola staw dźěscża ßo tak pohórschi, so sa něhdże hodźinu wumrě. Dotal njeje hischcże ani jeniczki pad snaty był, so je ptaczi pawk s kußnjenjom cżłowjeka morił.

Srażenja cżahow pola Budapeśta.

Pschi wotwjesenju pschihladowarjow, kotsiż ßo pschi wotewrjenju noweho lětanischcża wobdźělichu, sta ßo na dwórnischczu w Budapeśtu srażenje dweju lokalneju cżahow. Po dotalnych powěscżach ßo pschi tym 50 wożobow srani a jena ßo mori.

Katastrofa expedicije na Nanga Parbat

Też wjednik expedizije dr. Wien ßmjercź poczerpił.

Każ Reuter se Simla s Indiskeje wosjewja, je po namnischich powěscżach dr. Luft s jeniczkim wobdźělnikom zyłeje němskeje expedizije na Nanga Parbat w Himalajskich horach żiwy wostał. Wschě druhe ßobustawy expedizije je ßněhowa lawina niedźelu saßypła. Wjednik expedizije dr. Wien je po tutej powěscżi tohorunja morwy. Wot dr. Lufta je mjes tym też do Němskeje telegramm dószoł, w kotrymż praji, so je wukhowany. Każ němska Himalajska fundazija dale wosjewja, je też prof. Troll, kotryż ßo na expediziji njewobdźěli, strowy w Astoru w Indiskej.

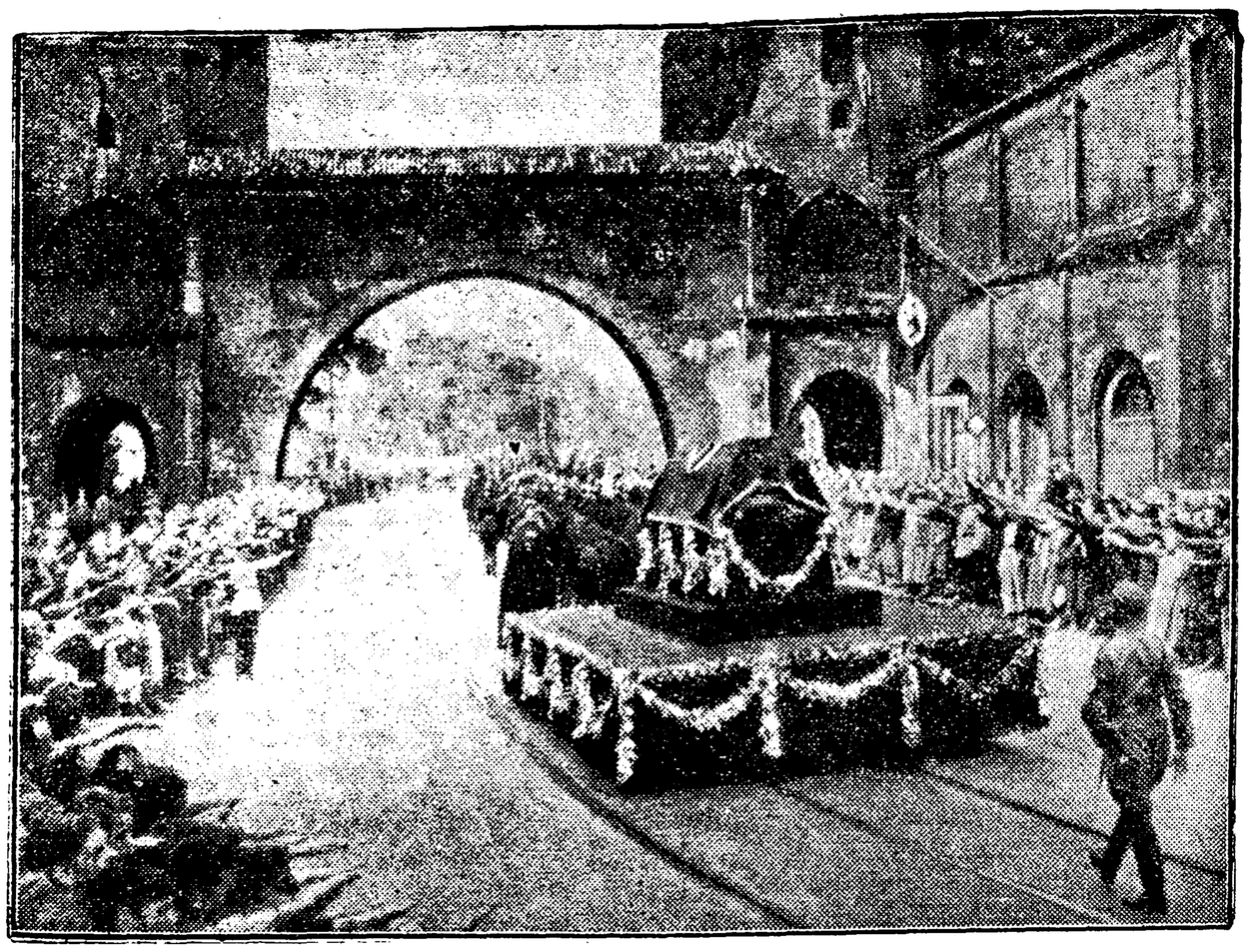

Pohrjeb Albana Schachleitnera.

Poßledni pucź Albana Schachleitnera, kotremuż ßo powjednikowym pschikasu wutoru w Mnichowje statny pohrjeb pschihotowa, bě wulke ßyły pschihladowarjow pschiwabiło. Nasch wobrasowy telegramm s Mnichowa pokasuje kaschcź, kotryż je s wulkej khorhoju hokateho kschiża pschikryty, po puczu na pohrjebnischczo.

(Scherl Bilderdienst, M.)

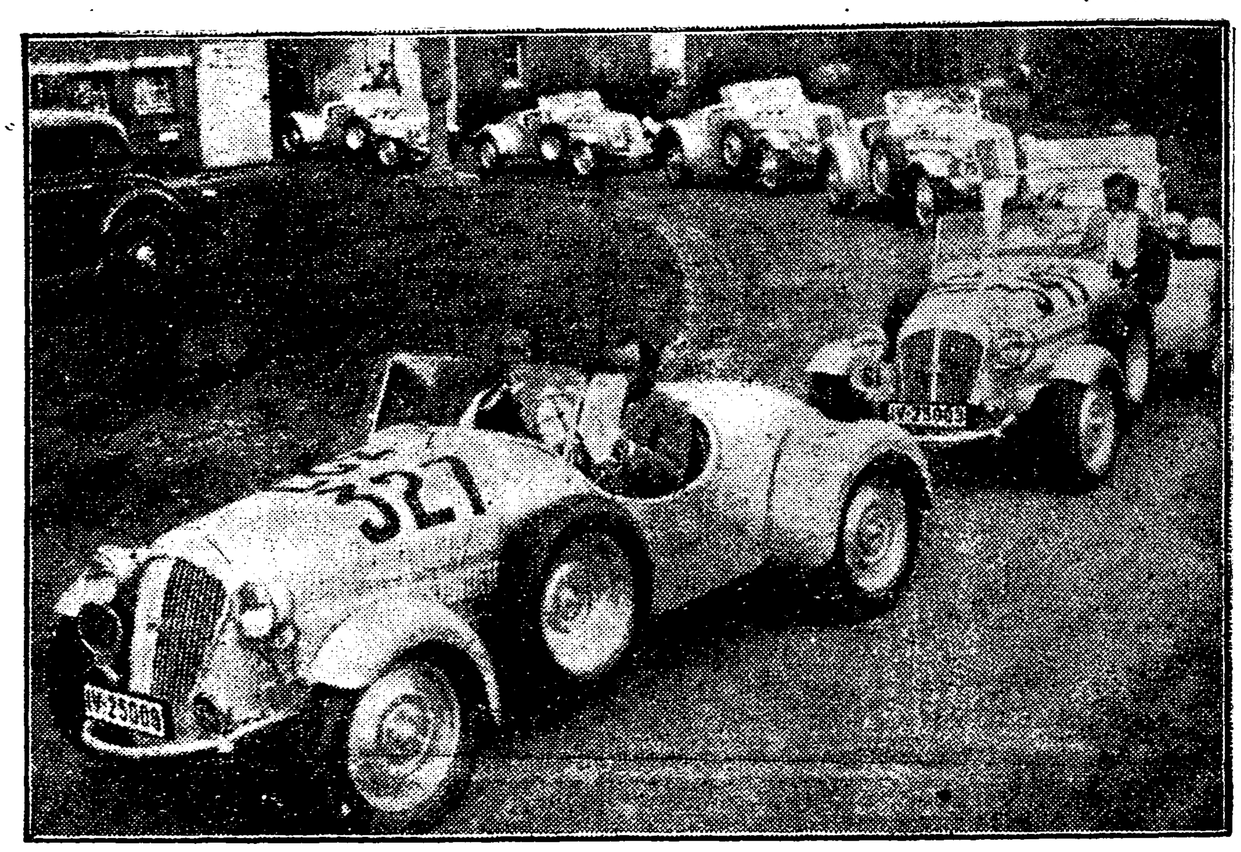

Tśidnjowska jěsba po ßrěnich horach.

K tutomu autowemu sportskemu wubědżowanju ßu DKW- a Wanderer-twornje firmy Auto-Union zyku liczbu nowych sportskich wosow shotowike, kotreż maja pschi tutej składnoscźi ßo wupruhowacź. Tu widźimy zyku liczbu nowych wosow sa 3-dnjowsku jěsbu po ßrěnich horach pschi poßlednim wupruhowanju se strony shotowjetskeje firmy.

(Scherl Bilderdienst, M.)

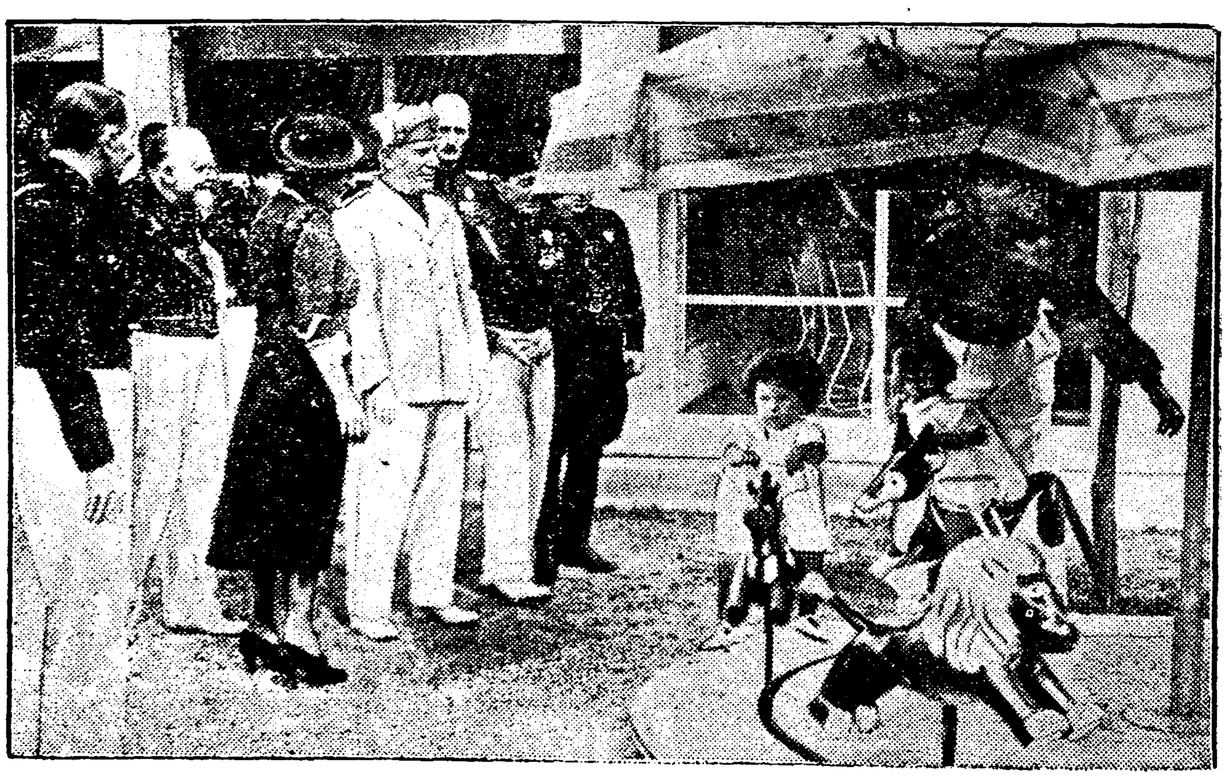

Mussolini na wustajeńzy faschistiskeje strony.

20. junija ßo w Romje wulka wustajeńza faschistiskeje strony wotewri, kotraż s pschitomnoscżu Mussolinia każ też wjele druhich wożobow strony a stata ßwój wożebity wusnam dosta. Sa najmjeńschich je ßo na hrajnischczu karußel natwarił, kotryż te rady wużiwaja.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Krute pokhłostanje kolesarjow, kotřiż pornjo sebi jědu

Po płaczazych postajenjach statneho nadrósneho porjada dyrbja koleßarjo jedyn sa druhim jěcź, nima-li ßo wobkhad haczicź. Něhduschi pruski statny porjad bě pschikasał, so maja koleßarjo saßadnje sa ßobu jěcź. Dwejo ßmědżeschtaj pornjo ßebi jěcź, hdyż ßo s tym wobkhad njehaczesche abo njewohrożowasche. Statny a pruski snutskowny minister je nětko we wożebitym wukasu wujaßnił, so ma ßo pschi poßudżowanju praschenja, hacź wohorżenje wobkhada pschedleżi, najkruczische měridło nałożicź. W sawrjenych wßach a městach abo na jara żiwych dróhach dyrbi ßo pschezo sa to měcź, so hdyż dwaj koleßarjej pornjo ßebi jědżetaj, wobkhad wohrożujetaj. Postajenja statneho nadrósneho porjada drje trochu hinasche słowa wużiwaja, maja pak ßo runje tak wukładowacź, każ naspomnjene pschedpißmo stareho pruskeho nadrósneho wobkhadneho porjada. Na dróhach, na kotrychż je wulki autowy wobkhad, dyrbja koleßarjo saßadnje jedyn sa ßobu jěsdźicź, dokelż ßo wobkhad hewak haczi. Na dróhach, hdźeż je khětro schěroki lěczny pucź a asfaltowy dźěl je wuski, tak so móżetaj lědy dwaj wjetschej autowaj wosaj ßo na nim setkacź, je tohorunja njemózne, so dwaj koleßarjej pornjo ßebi jědżetaj. Pschi njewobkedźbowanju tutych pschedpißow maja strażmischtrojo pschikas, wschitkich pschestupjerjow sapißacź.

Wulke żadanje. Korczmaŕ (k wopitemu hosczej): „My tola dyrbicże wědżecź, kak ßo mjenujecże a hdże bydlicże! Kak mamy Waß domoj pschewodźecź?" — Hósczj: „Wschitko ßym sabył. Ale wěscże, schto? Wsmicże adreßnu knihu a czitajcże mi wschitke mjena, a hdyż pschińdżecże k mojemu mjenu, tu ja hižo rjeknu: „Stoj!"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładź Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencafske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 144 — Budyšin — Šwórtk 24. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 56

Němska z kontrollowacecho systema wustupiła

Hdyž ßu Londonske jednanja w praschenju nadpadow na kschižak „Leipzig" s pschecziwjenjom Jendźelskeje a Franzowskeje bjes wunoschka wostale, je němske knježeŕstwo wobsamklo, so ßo doskónčžnje s kontrollowazeho systema wróczo sczehnje. Italske knježeŕstwo je ßo tutemu postupowanju pschisamklo.

Póßłanzej s Ribbentropej je ßo ßrjedu poruczžiło, so by knježeŕstwam, kiž ßu w kontrollowazym wubjerku w Londonje sastupjene, ßlědowaze sdźělił:

„Němske knježeŕstwo je wo nadpadach na kschižak „Leipzig" 15. a 18. junija t. l. shoniwschi hnydom druhim mozam, kiž ßo na móŕskej kontrolli w schpaniskich wodach wobdźěleja, sdźěliło, so njeje swólniwe, ßwoje namóŕniske wojowańske mozy, kotrymž je ßo mjesenarodny nadawk pschepodał, nowym trěbnym pospytam czeŕwjeneje Schpaniskeje wustajicž. Schtož rukowanje nastupa, kiž dyrbi sa bjesstrach ßwojich łódźow žadacž, je ßo wono na najßnadnische wobmjesowało, mjenujzy na demonstraziju wójnskeho łódźstwa schtyrjoch kontrollowazych mozow, kiž mějesche ßo hnydom pschewjescž a s doscž widomnym solidarnym warnowanjom bycž.

Dokelž jendźelske a franzowske knježeŕstwo ßamo k tutemu najßnadnischemu žadanju njeběschtej swólniwej, dyrbi němske knježeŕstwo k ßwojemu wobžarowanju swěsczicž, so na solidarnosczi kontrollowazych mozow pobrachuje, bjes kotrejž ßo shromadne mjesenarodne nadawki njehodźa pschewjescž. Tehodla je němske knježeŕstwo wobsamklo, so ßo doskónčžnje s kontrollowazeho systema wróczo sczehnje."

Italska tehorunja z kontrollowanja wustupiła

Kralowske italske knježeŕstwo je němskemu knježeŕstwu sdźěliło, so ßo jeho postupowanju pschisamkuje a tehorunja kotrollowazy system wopuschczi.

Kak so Němska k španiskej wójnje staja

Dźiwajo na nětczische mjesenarodne podawki dla Schpaniskeje je němska powěsczeŕnja stejischczo Němskeje saßadnje rospißała.

W prěnim dypku powěsczeŕnja pische, so Němska nima w Schpaniskej žanych territorialnych abo politiskich wotpohladow. Němski lud pak s wojowanjom nazionalneje Schpaniskeje pschecziwo bolschewismej ßobu saczuwa a ßebi pscheje, so by ßwobodna a njewotwisna Schpaniska s tuteho wojowanja wuschla. Němski lud a jeho knježeŕstwo staj pscheßwědczenaj, so bychu byłe wschitke europske staty winowate, shromadnje pschecziwo pospytam postupowacž, kiž s Moskwy wukhadźeja. **Nazionalsozialistiska Němska njespyta se Schpaniskeje provinzu Němskeje abo murju nazionalsozialistiskeho hibanja sczinicž, ale bolschewistiska Moskwa ßo kaž wschudźe prózuje, se Schpaniskeje sekziju kommunistiskeje internazionale sczinicž.** Temu sadźěwacž by runje tak w sajimje Europy a ßwěta ležało, kaž wono w sajimje Němskeje leži.

Němska a Italska stej wot spoczatka schpaniskeje krisy pschecziwo tykanju do schpaniskich naležnosczow byłej, ale demokratiske a bolschewistiske staty ßu ßo po druhich nahladach sadźeržałe. Hakle jako ßo nazionalna Schpaniska sapocža pschecziwo bolschewistiskemu słóstnistwu organisowacž, poczachu ßo demokratiske staty sa němske a italske myßle wopprawdźiteje neutralnosczje sajimowacž.

Njedźiwajzy teho, tak němska powěsczeŕnja w tsecžim dypku ßwojeje rosprawy pokraczuje, je Němska była swólniwa po ßwojim dźělu k prawej neutralnosczi pschinoschowacž.

W schtwórtym dypku dopomina powěsczeŕnja, kak ßu bolschewikszy móznarjo w Valenziji spytali móŕsku kontrollu kasycž, kaž to nadpad na němske, jendźelske a italske łódźe w Palmaskim pschistawje dopokasuje. **Wórsy na to** sta ßo nadpad czeŕwjenych na panzerowanu łódź „Deutschland", pschi kotrymž ßo 31 muži mori a 77 ßo sdźěla jara czežko srani. Dokelž němske knježeŕstwo s naßhonjenja wědźesche, so ani kontrollowaza kammißija ani neutralnostny wubjerk na to niczo njewobsamknjetaj, je wona tutón njeskutk wotpłacžiła, kaž ßo sa wulkomóz ßamo srosumi. Na to ßo kontrollowaze mozy sręczachu, so nowe nadpady na łódźe tutych mozow jako nadpad na wschě schtyri mozy wobhladuja.

Kaž ßo w pjatym dypku rosprawy pokraczuje, bolschewikszy sapalerjo we Valenziji na to spytachu s podmóŕskimi czołmami pschecziwo kontrollowazym łódźam postupowacž, kaž to snajmjeńscha schtyri nadpady 15. a 18. junija na kschižak „Leipzig" dopokasuja. **Njesbožowny wutsel do kschižaka budźische mohł 500 abo hischcze wjazy człowjekam ßmjercž pschinjescž.**

Němske knježeŕstwo je hnydom druhim mozam móŕskeje kontrolle wo nadpadach na kschižak „Leipzig" sdźěliło a je wo shromadnu napschecziwnu naprawu prosyło, na czož ßu mozy bjes komdźenja wuradźowałe. Němska je pschi tutych wuradźowanjach najprjedy namjetowała, so bychu ßo wobaranju pschecziwo nowym nadpadam czeŕwjene schpaniske podmóŕske czołmy do wěsteho pschistawa sawrěłe; jako njepoßrědnu wotmołwu pak Němska potom shromadnu demonstraziju wójnskich łódźow kontrollowazych mozow žadasche.

Kaž ßedmy dypk wosjewjenja rosjaßnja, je italski sastupjeŕ němske namjety hnydom rosßudnje podpjerał, ale s jendźelskeje a franzowskeje strony ßu ßo pschecziwjenja sběhnyłe a je ßo pschepytowanje žadało. **S tym pak kontrollowazy wubjerk na wosjewjenjach wobdźěleneje mozy dwělowasche a ßo hnydom wot spoczatka nahladam czeŕwjeneho nadpadnika pschisamkny, schtož ßo wěso dorěczenju s 12. junija wótrje pschecziwja.** Tajke sadźeržženje samóže pak czeŕwjenych piratow k nowym słóstniskim nadpadam pohonjecž. A dwělowanje na wopprawdźitosczi němskeje rosprawy je sa němske knježeŕstwo njesnjeßne.

So pak by wscho czinilo, so by dojednanje smóžniło, je němske knježeŕstwo pschi Londonskich wuradźowanjach ßwoje žadanja jara pomjeńschiło a je skónczn̈je jenož na shromadnej demonstraziji wobstało, pódla kotrejež by ßo pschepytowanje mohło hnydom sapoczecž.

Dokelž pak ßo tež tute pomjeńschene namjety s jendźelskeje a franzowskeje strony wotpokasachu, dyrbjachu sastupjerjo schtyrjoch mozow swěsczicž, so ßo k dojednanju njedóńdźe. Hdyž mjes kontrollowazymi mozami ßamymi njeje dowěrjenja do wěrnosczje wosjewjenjow, potom je lěpje, so ßo kóžda móz ßama wo schkitanje ßwojich sajimow stara. **Tehodla je ßo němske knježeŕstwo rosßudźiło, ßo na mjesenarodnej kontrolli wjazy njewobdźělicž a ßwoje sajimy se ßrědkami schkitacž, kiž czeŕwjenych słóstnikow wot podobnych nadpadow wotdźerža.** Wosjewjenja skóncža ßo s wusnaczom hłubokeho spokojenja nad tym, so stej němske a italske knježeŕstwo jenakeho smyßlenja.

„Admiral Hrabja Spee" do Schpaniskeje wujěł.

Panzerowana łódź „Admiral Hrabja Spee" je ßrjedu wjeczor Němsku wopuschczila, so by k schkitanju němskich sajimow do Schpaniskeje dojěła.

Schpaniske nazionalne knježeŕstwo chze sa bjesstrach rukowacž.

Njedawno je ßo jendźelske knježeŕstwo pola schpaniskeju stronow dla rukowanja sa bjesstrach kotrollowazych łódźow napraschowało. Kaž Reuterez telegrafowaŕnja w Londonje shoni, je schpaniske nazionalne knježeŕstwo jendźelskemu póßłańzej w franzowskim namjesnym městaczku Hendaye sdźěliło, so chze sa njewobmjesowany bjesstrach dohladowazych łódźow na morju rukowacž a so je swólniwe pašma w nazionalnoschpaniskich pschistawach postajicž, w kotrychž budźa kontrollowaze łódźe psched nadpadami bjes stracha. S Valenzije pak dotal hischcze njeje wotmołwa dóschła.

Španiscy nacionalni bliža so městu Santanderu

Sa město Santader w połnóznej Schpaniskej ßo najhórscheho boja, jeli so jón nazionalni wojazy tak rucže hacž móžno njewußwobodźa. Czeŕwjene wójsko s Bilbaa do Santadera czahnu, dalokož je jim to hischcže móžno. Woni wulku ßyłu ziwilneho wobydleŕstwa, žonow a dźěczi s Bilba-a a se wßow, kiž ßu w provinzy wopuschczili, ßobuwleku. W Santanderu ßo w tutych dnjach něhdźe 120 000 czěkańzow a wojakow czeŕwjeneje milizy woczakuje.

Santander mějesche w normalnym czaßu 83 000 wobydlerjow. Hižo prjedy hacž nazionalni Bilbao dobychu, běsche zyroba tež w Santanderu žadna. Pschi nawalu tajkich ßyłow luda drje w Santanderu katastrofa nastanje, kotraž zyły ßwět s hróßbu napjelni. Hłód, rubjeństwa a khorosczje njebudźa ßo hodźecž wobeńcž. Jenož s najkhwatnischim postupowanjom nazionalnych wojakow móže ßo najhórschej tragediji sadźěwacž.

Wutoru ßu nazionalne lětadła nad Santanderom lětałe. Lětarjo po tyßazach lětaki dele mjetachu. S lětakami ßo Santanderske wobydleŕstwo namołwjesche, so by ßo Frankowym wojakam poddało.

Kaž ßo s Bilba-a powě, ßu mnosy starschi, kotrychž dźěczi ßu czeŕwjeni do Franzowskeje, Jendźelskeje a Sowjetskeje Ruskeje wotwjedli, nazionalne knježeŕstwo proßyli, so by ßo wo nawrót jich dźěczi do domisny postarało.

W Bilbau ßu wutoru jednoru drjewjanu postawu generala Mola na tonowej podłosy ßwjatocžnje wotkryli.

Hodža wo prašenjach podunajskich krajow

Pschi witanju Parižskich sastupjerjow mjesenarodnych powěsczeŕnjow ministerski president dr. Hodža rjekny, so napschecžo nahladam wěstych ßußodnych nowin plany, kiž ßu kraje Małeje ententy postajiłe, njejßu ani franzowske ani němske ani italske, ale so ßu skrótka podunajske plany. Tu wo to dźe, tak dr. Hodža pokraczowasche, so ma ßo loyalny a objektiwny system shromadneho dźěła krajow, kiž ßo sa njón sajimuja, smóžnicž. Wěso njeje organisowanje ßrjedźnjeje Europy bjes wobdźělenja wulkich mozow móžne.

Wo dorosumjenju s wulkimi wjeczornymi mozami, s Franzowskej, Jendźelskej a Ameriku, dr. Hodža praji, so tam wěsczje žanych wobczežnosczow njewoczakuje. Staty Małeje ententy ßu ßo rosßudźiłe, wot nětka najprjedy s němskimi a italskimi wězywustojnymi jednacž a jim namjety pschedpołožicž, wo kotrychž móže ßo posdźischo nadrobnischo jednacž. Ministerski president ßo wjeßelesche, so ßmědźische pschesjenoscž Małeje ententy w praschenjach swěsczicž, kotraž budźe europske położenje bjes dwěla tež w pschichodnych měßazach wobknježecž.

Židźa we Wuheŕskej

Prjedawschi statny sekretaŕ Bethlenoweho knježeŕstwa baron Jurij Pronay je we wuheŕskim ßejmje wo židowskim praschenju rěczał. Jeho rěcž je ßo w parlamentariskich kruhach ßylnje wobkedźbowała. Baron Pronay je we ßwojej rěczi s mnohimi pschikładami dopokasał, so ßu židźa, kiž ßu s Němskeje wuczahnyli, ßo we Wuheŕskej saßydlili a ßebi tam khěže kup[illegible]

Wo wuheŕskej industriji baron Pronay praji, so je wona 90 proz. we wobßydstwje židowskeho [illegible]tala. Najwjetschi wuheŕski pjenježny wustaw a wi[illegible]arstwo tehorunja dospołnje pod židowskim wliwom stejitaj. Mjes wosobami, kotrychž lětne dokhody wjazy hacž 10 000 pengöjow wuczinjeja, je nětkole 60 prozentow židow. We Wuheŕskej ßu tež industrisowe pschedewsacža, w kotrychž pschistajeńzy jenož 1 hacž 2 prozentaj nježidow wuczinjeja, a tuczi ludźo ßu domownizy, nózni strażnizy abo portjejojo.

W Budapestu dźeßacž kommunistiskich schczuwarjow sajeli.

W Budapestu je politiska polizija wutoru dźeßacž kommunistow sajała. Sajeczi ßu swjetscha židźa. Kommunistojo běchu ßo w jenym Budapestskim bydlenju skhadźowali a ßo w agitaziji wuwuczowali.

Japanska prócuje so wo jednanja z Jendźelskej

Japanſki ſwonkowny miniſter Hirota je japanſkemu pôßlanzej w Londonje Joſchidźe porucził, ſo by offizialnje ſ jendzelſkim ſwonkownym miniſtrom Edenom wo móžnoſczi pſchihotowanja formalnych jednanjow k wujaßnjenju jendzelſko-japanſkich poczahow rěczał. Pſchi prjedawſchich jednanjach ßu ßo praſchenja wurunanja wikowańſkich ſajimow mjes Japanſkej a jendzelſkimi dominijemi a kolonijemi rospominałe. Nětko pak ma ßo wo jendzelſkich a japanſkich ſajimach w Chinje jednacž.

Wjetše dokhody zapósłancow jendźelskeho delnjeho sejma

Nowy jendzelſki miniſterſki preſident Chamberlain běſche ſ pſchedłohu ſadał, ſo bychu ßo dokhody ſapóßłanzow jendzelſkeho delnjeho ßejma polěpſchiłe. Wo tutym namjecže je ßo w delnim ßejmje wutoru popołdnju nadrobnje rěczało. Po rosmołwje ßo Chamberlainowy namjet ſ 325 hłoßami pſchecžiwo jenož 17 hłoßam pſchija. S nim ßo lětne ſarunanje ſa ſapóßłanzow wot 400 puntow (něhdže 5000 hriwnow) na 600 puntow (něhdže 7300 hriwnow) powjetichi.

Njeměrna kupa Trinidad

Straikowe njeměry na kupje Trinidad ßu ßo hiſchcže ſhórſchiłe a Jendzelſkej wulke ſtaroſcže cžinja. Wutoru je k nowym krwawnym ſraženjam mjes ſtraikowazymi petrolejowymi dźěłacžerjemi a poliziju dóſchło. Pſchi wojowanjach ßo ſaßo ſchtyrjo ſtraikowazy morichu a ſchtyrjo ßo ſranichu. Tak ßu ßebi njeměry dotal 112 morwych a 24 cžeßkoſranjenych ſadałe.

K wošebje cžeßkemu ſraženju je w měſcže Rio Claro dóſchło. Roshorjeny lud dwórniſchcžowe twarjenje ſapali, kolije wudrě a telefonowe a telegrafowe groty pſcherěſa.

Jendzelſke wyſchnoſcže położenje tak khutne wobhladuje, ſo ßu wutoru popołdnju dało 150 namórnikow ſ jendzelſkeje wójnſkeje łódźe „Max“ na kupu wußadźecž. Wojazy na měſtnach najwjetſcheho ſtracha petrolejowe pola a petrolejowe cžiſcžeŕnje ſ maſchinſkimi tſělbami ſchkitaja. Na kupje tež hiſchcže jendzelſku wójnſku łódź „Exeter“ wocžakuja.

Hłód w połodnišej Americy

W dalokich pſcheſtrěnjach krajiny, kiž ßo Chaco mjenuje a kotraž ßo pſchi mjeſach Argentinſkeje, Boliviſkeje a Paraguayſkeje wupſcheſtrěwa, wulki hłód knježi. Krajiny ſ němſkimi ßydliſchcžemi ßu ßo wošebje ſ tutej nuſu potrjechiłe. S měſtnami ßu wobſtejnoſcže bjeſtroſchne.

Hłód je ßuchota ſawinowała, kotraž je wunoſchk žnjow nimale docžiſta ſnicžiła. K tomu pſchidachu ßo hiſchcže ſkopcžki, ßwinjazy mór a khoroſcže koni.

W Pampa del Infierno je 40 němſkich ßwójbow 270 wošobow ßylnych w najhórſchej nuſy. Němſki ludowy ſwjaſk w Argentinſkej a němſke ſpomožeŕſke towaŕſtwo ßu ſ pomoznej akzijiu ſapocžałe.

Krótke politiske powěsće

Ribbentrop ßo do Barlina wrócžił.

Němſki ſapóßłanz ſ Ribbentrop je ßo na někotre dny ſ Londona do Barlina podał.

Pucžowanje awſtriſkich induſtrialnych po Němſkej ßo ſkóncžiło.

Na ßwojim pucžowanju po Němſkej ßu ßebi wotpóßłanzy awſtriſkich induſtrialnych někotre induſtrijowe dźěłaŕnje we wjecžornej Němſkej wobhladali. Wutoru wjecžor ßu ßo Awſtricženjo na pucžowanie do Salzburga podali a ßo do ßwojeje domiſny wrócžili.

Němſki wobkhadny miniſter we Schwedſkej.

Němſki wobkhadny miniſter a generalny direktor němſkoſtatneje železnizy dr. Dorpmüller je wutoru popołdnju do ſchwedſkeho hłowneho měſta Stockholma pſchijěł. Dr. Dorpmüller jako hóſcž generalneho direktora ſchwedſkich ſtatnych železnizow Granholma tydźeń w Schwedſkej wostanje.

Wuheŕſki twar na Pariſkej wuſtajeńzy ßo wotewrił.

Na ßwětowej wuſtajeńzy w Pariſu je ßo wutoru wuheŕſki wuſtajeńſki twar wotewrił a ſjawnoſcži pſchepodał.

W Italſkej wobydleŕſtwo ſaßo pſchiběra.

Hacž njedawno běſche w Italſkej wobydleŕſtwo pomału woteběrało, hacžrunjež Italſku huſto „kraj dźěcži“ mjenuja. W prěnich pjecž měßazach tuteho lěta pak je lohke polěpſchenje ſpóſnacž. Pſchiběranje wobydleŕſtwa je ßo potajkim ſapocžało.

W Argentinſkej ſamknychu dźeßacž židowſkich ſchulow.

Argentinſke knježeŕſtwo je dźeßacž židowſkich priwatnych ſchulow ſawrěło, dokelž běſche je jako hněſdo komuniſtiſkeho ſchcžuwanja ſpóſnało.

Wusudźenja

§ Scžěhwkowpołne rosbuchnjenje běſche ßo w Nowym Gersdorfu w ležownoſcži wobkhodneje firmy Reimann a ßyna 26. oktobra 1936 ſtało. Woheń bě w pſchiſemi fabrikſkeho twarjenja w ſamkaŕni a w ßuſcheŕni a tež hornim poſkhodže, hdźež běſche tkajeŕnia, wjele ſchkody nacžinił. Pſchi rosbuchnjenju buſchtaj garbaŕſki miſchtr Emil Schoch a dźěłacžeŕ Rudolf Seidel morjenaj a dwaj druhaj dźěłacžerjej Herrlich a Weber buſchtaj ſranjenaj. Prěnja wulka khłoſtanſka komora jednaſche wutoru pſchecžiwo Bohußławej Brunej Reimannej młodemu ſ Noweho Gersdorfa, pſchecžiwo kotremuž bě na ſakładźe rosbuchnjenja ſtatne rěcžniſtwo wobſkóržbu ſapodało, ſo je ſ lohkomyßlnoſcžu měſtnoſcže, w kotrychž dźěłacžerjo pſchebywachu, ſ khowanjom lohko rosbuchowazych macžiinow ſnicžił a dale ßmjercž dweju wošobow a ſranjenje dalſcheju cžłowjekow ſ tym ſawinował. Reimann je ſe ßwojim nanom ßobuwobßedźeŕ wobkhodneje firmy. Firma běſche w ſeptembru 1932 fabriku ſa mużazu draſtu ſ garbaŕnju a tkajeŕnju ſarjadowała. Na ßhotowjenje draſty trěbna koža ßo w garbaŕni pſchihotowaſche. Surowe kože ßo po wſchelakorym wobdźěłanju we wjercžazym ßudže ſ benzinom měſchanej wotr wot tuka wucžiſcžachu, po wubracžu ſe ßuda ßo we wodźe wupłokachu we tym we wošebitej maſchinje wužimachu a w ßuſcheŕni ßo k ßuſchenju rupowěßnychu. Dokelž ßo kupzy hórſchachu, ſo koža njeje dośćž wot tuka wucžiſcžena, bě garbaŕſki miſchtr Schoch cžiſcžjenje kožow na ßwoju ruku pſcheměnił. Njedźeſche kože w ßudže jenož hiſchcže ſ cžiſtym benzinom, njewupłokaſche je wjazy we wodže, wužimaſche je jenož a potom pak je niž wjazy w ßuſcheŕni, ale we wošebitym khamorje ſe 60 ſtopnjowſkej cžopłotu ßuſcheſche. Pſchi wyßokej horzocže ßo benzinowe płuny wuwiwachu, kotrež ßo ſ khamora do ßuſcheŕnje pſchedobychu. 26. oktobra 1936 bě ßo ſaßo wjele ſ benzinom płokanych kožow do ßuſchazeho khamora powěßło. Dźěłacžeŕ Weber bě pſched tym we ßuſcheŕni nad ßuſchazym khamorom pſchiprawjeny elektriſki ventilator ſaſtajił. Po tym běſchtaj ßo Weber a Seidel do draſtkomory pſchi ßuſcheŕni podałoj, hdźež běſche tež hižo dźěłacžeŕ Herrlich. Garbaŕſki miſchtr Schoch pak ßo do ßuſcheŕnje poda, ſo by ventilator wotſtajił. W tutym wokomiku ſta ßo rosbuchnjenje, kotrež zyłe twarjenje ſnicži. Po ſcheßwědcženju ßuda běchu ßo benzinowe płuny, w ßuſcheŕni nahromadźene, pſchi wotſtajenju ventilatora ſ naſtatej ſchkricžku ſapaliłe. Bjes dwěla bě Schoch ſ benzinom jara njekdźiblliwje wobkhadźał. Reimann ſaprě, ſo je ſ lohkomyßlnoſcže rosbuchnjenje ſawinował. Rjekny, ſo wón a tež jeho nan móžeſchtaj ßo jenož mało wo garbaŕnju ſtaracž a njeběſchtaj wo tym tež nicžo roſumiłoj. Tohodla běſche Schochej jako wuſtojnemu miſchtrej połnu ſamołwitoſcž ſa garbaŕnju pſchewoſtajił. Schoch běſche w tutym dźěle pſchedewſacža zyle ßamoſtatnje dźěłał. Po dokładnym pruhowanju wězy a po ſcheßłyſchowanju pſchedßydy dohladowaŕſkeho rjemjeßlniſkeho hamta Eſchenbacha ſe Zitawy nabu ßud pſcheßwědcženje, ſo je Reimann na njeſbožu ßobu winowaty. Je wošebje winowaty był, ſo by ßo ſa bjeſtrach dźěłobjerjerjow w ßwojim pſchedewſacžu poſtarał. Wužiwanje wulkich dźělbow benzina w jenym pſchedewſacžu ßebi wošebitu kedźbnoſcž wužada. Po ſakſkim wukaſu ſ 29. 11. 1907 je Reimann jako pſchedewſacžel winowaty był ßwojemu ſariadniſkemu hamtej wosjewicž, ſo wužiwa lohkopalomne macžiſny. Sswoje pſchedewſacžje je drje w oktobru lěta 1932 pſchiſjewił, pſchi tym pak wužicže benzina pſchi płokanju kožow njebě napomnił. S tym bě winowatoſcž wosjewjenja ſranił. Garbaŕſkemu miſchtrej Schochej je Reimann mohł wěſtu ſamołwitoſcž ſa garbaŕnju pſchenjeſcž, niž pak winowatoſcž pſchedewſacžela ſa ſadźěwanie ſnjeſbožeńow po § 913 wukaſa ſtatneho ſawěſcženja. By-li dohladowaŕſki rjemjeßlniſki hamt ſhonił, ſo ßo benzin k płokanju w pſchedewſacžu wužiwa, by ßo wo to poſtarał, ſo ßo naprawy cžinja, kotrež bychu rosbuchnjenje ſnjemóžniłe abo by wužicže benzina ſzyła ſakaſał. S njedopjelnjenjom ßwojeje wosjewjeŕſkeje winowatoſcže a ſ wotwobrocžjenjom ßwojeje ſamołwitoſcže na Schocha je na njeſbožu ßobu winowaty. Reimanna ſaßudźichu k 3000 hriwnam pjenježneho khłoſtania. Tež ma wudawki jednanja njeſcž.

Radio

Pjatk 25. junija ßo ßłyſchi:

Němſki ſcželak: 6 ſwony, tacželе. 6,30 wjeßoły rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſcže. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja), mjes nim 12,55 cžaßowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecža. 13,45 powěſcže. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 ſpěwy dźěcži. 16 popołdniſchi konzert. 18,25 Hitlerſka młodźina ſpěwa. 19 k ßwjatokej. 19,30 wo kopańzy mjes Němſkej a Lotyſchſkej. 20 powěſcže. 20,10 ſabawny konzert, w ſcheſtawzy 21 burſki humor. 22 powěſcže, ſport, wo lecženju w Němſkej 1937. 22,30 rejwańſka a ſabawna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Königsberga), mjes nim 7 powěſcže. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 hudźba ſa pſcheſtawku w dźěle. 13 powěſcže. 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Saarbrückena). 14 powěſcže. 14,15 tacželе. 16 konzert. 17,10 tacželе. 18 konzert ſ Drježdźan. 20 komiſka opera „Schunowſzy krawzy“, w pſcheſtawzy a 22,30 powěſcže.

Barlin: 20,45 Czajkowſkeho konzert. — **Königsberg:** 20.10 opera „Zar a cžěßla“. — **Wrótßław:** 20,10 ludowa hudźba. — **Köln:** 20.30 wjecžor lětarjow. — **Win:** 20,05 hra „Dźiwi wójwoda“. — **Praha:** 20,40 Beethovenowa ſymfonija cžiſło 9 d-moll.

Rjany dar.

„Nó, luba knjeni Schewzowa, ſchto dha ſcže Waſchemu lubemu mužej k narodninam dariła?“

„Kaž ſtajnje — ſto ſchtuk zigarow!“

„Ssaprliſchka, to pak ſcže móžnje mójcheń napinała. Schto dha je tónle žort płacžił?“

„Ani pjenježka! Zigary ßym měßazy dołho po něčim ſ jeho kiſty brała. Najrjeńſche je, ſo njeje ſzyła ſa tym pſchiſchoł; wyſche teho je ßo mordaŕſzy wjeßelił, ſo ßym runje jeho najlubſchu družinu trjechiła.“

(Pſchiſpomnjenje: Tutón žort ßo njewoſjewja, ſo bychu ßo žony po nim měłe!!)

Indiski nóž

2] (Pokracžowanje.)

Potom mějeſche telko mjerſanja a woboźnoſcžow ſe ßwojim wujom, kotrehož chyſche wuherbowacž. Notar Floris, jeho pſchecžel ſ młodych lět, bě pola njeho runje pobył a dyrbjeſche naſajtra ſaßo k njemu pſchińcž. Stary teſtament mějeſche ßo powrócžicž a nowy ßo wuſtajicž.

Do tajkich wažnych wězow bě potajkim ſamyßleny a teho dla bě na wutorhnjenje trochu wobužny.

„Ja ßym Hendrich Komanß ſ Amſterdama“, wopytowaŕ rjekny.

„Nimam cžeſcže, waß ſnacž“, ſ krótka Narańſcho-Indźan wotmołwi.

„Mam pjenježne wobkhody.“

„Wobžaruju! Sa tajke wobkhody waß trjebacž njemóžu.“

„To je mi žel, mój knježe! Ale waſch luby wuj, młody knjes Lawrjenz ſ Dalowa, je nje wot někotrych lět ßem jara derje trjebacž mohł.“

„Tak — wy ſcže jedyn ſ tych, kiž młodym lohkomyßlnym ludźom pjenjeſy požcžuja?“

„Haj, mój knježe, mam tak mjehku wutrobu. Waſch wuj je mi drje dwazecži krócž rjekł, ſo jeho bohaty wuj ſměnki (wekſle) ſapłacži.“

„A wy ſcže tak dobrocžiwi byli, ſo ſcže to wěrili?“

„Nó haj, dokelž je, kaž rěka, waſch hłowny herba —“

„Niž wjazy! Wón je do dźiwadłowych hrajerjow ſchoł. W ßwojej ßwójbje nochzu keklerja měcž! Teho dla jeho ſaſtorcžu.“

„Wy potajkim jeho dołh nochzecže ſapłacžicž?“

„Ani pjenježka!“

„To je ſlě — jara ſlě.“

„Sa waß, knjes Komanßo, to wſchak chzu wěricž.“

„Pſchi tajkich wobſtejnoſcžach widźu ßo nuſowany, waſcheho wuja dla jeho dołha, 28,440 ſchěßnakow wucžinjazeho, do dołžniſkeho jaſtwa cžißnycž dacž.“

„Telko macže wy prawa ßebi žadacž?“

„Haj, mój knježe.“

„Kelko ſ teho drje je mój wuj hotowych pjenjes doſtał?“

„Něhdže tſecžinu. Hdyž ßo njeſapłacži, pſchiſporja ßo dań wot měßaza k měßazej ſ mozu.“

„Wy ſcže —“

„Mój knježe, jeno ßo njepſchekhwatajcže! Wy ſcže w Bataviji najſkerje hiſchcže wjcho wjetſche prozenty na khofeju, na popjerje a na nalikach ſaßłužili.“

Wußměſchazy porok drje zyle bjes pſchicžiny był njebě, Narańſcho-Indźan ßo nad tym njeroſumnje roſſłobi. Wón ſe ſapſchimnjenej pjaſcžu wo blido dyri a wołaſche: „Won! Won ſ wami!“

„K wam ſaßo pſchińdu, hdyž budźecže ras lěpſcheje myßle, ſo bych wo wobkhodnych wězach rěcžał“, lichowaŕ ſymnje a jědojcže rjekny. „Tak dołho dam waſcheho wuja Lawrjenza ſ Dalowa ßadźicž.“

„Won!“

„Hižo du. Na ſaßowidźenje, mój knježe!“

Hendrich Komanß ſe jſtwy a hnydom na to tež ſ domu wuńdźe.

Hadrijan ſ Dalowa ßo do ßwojeho ſtoła wrócžo ſwjeſe a ſ rosbudźenjom jachleſche.

„Wujo!“ Hadrijana ſ waha rjekny.

„Schto chzeſch, moje dźěcžo?“

„Proſchu cže, njerosbudźuj ßo tak! To mohło tebi ſchkodźicž!“

„Haj, to je woprawdźe tak, ſo mohła cžłowjeka Boža rucžka ſajecž.“

„Njeby ßnadź lěpje było, Lawrjenzej wodacž? Hdy by ty dobry a popuſchcžowazy napſchecžo njemu był, by ßnadź ßo jeho ſaßakłe ſmyßlenje rosmjehcžicž dało. Móžniſchi hacž hněw je zunjoſcž! Hněw rosmjecže, zunjoſcž dobywa!“

„Ty rěcžiſch ſa njeho, ſa hracžka, ſa njecžiſteho njekhmanika, ſa komedijanta?“

„Wón je mój wuj!“

„Maſch dha ty jeho woprawdźe lubo?“

Hadrijana ſ hłowu tſchaßeſche. „Ně“, wona ſ waha rjekny.

„Dha je twoja wutroba hiſchcže ßwobodna?“

Wona mjelcžeſche.

„Nochzeſch ty wotmołwicž?“

„Wujo, khacž njemóžu, a ja njewěm, hacž ty ßo tež na mnje njeroshněwaſch, hdyž wěrnoſcž rjeknu.“

„Na tebje hněwny bycž njemóžu, dobre dźěcžo. Rěcž wutrobicže!“

„Dobre, duž njech je to tebi dowěrjene: Haj, ja lubuju a ßym tež lubowana!“

„To ßo wſchitko hinak cžini, hacž ßebi myßlach, Narańſcho-Indźano“, a potom wótſje rjeknych: „Hiſchcže wjazy dowěry! Praj, ſchtó dha tón ßbožowny je?“

„Wón rěka Jan Hug“, wona bojaſliwje ſcheptaſche a ſtoži wocži k ſemi.

„A jeho powołanje?“

„Wón bohaty njeje — ja dźě to tež njejßym — ale wón ma zyle dobru ßłužbu, mjenujzy jako ſchoßaŕ małeho ßußodneho kubla, kotrehož wobßedźeŕ, łódźny kapitan, je ſrědka doma.“

Nětkole małe pſchetorhnjenje naſta. Styſkniwje a cžakajo na ßwojeho wuja hladaſche. Wón ßo pſchecželnje poßměwaſche a rjekny: „Nadźijam ßo, Hadrijana, ſo ßy derje a roſumnje woliła. Je-li tomu tak, dam k temu rady ßwoje žohnowanje. Chzu młodeho mužſkeho widźecž.“

„Dźenßa ßym jeho wocžakowała; tola ßo ſda, ſo njepſchińdźe.“

„Je-li dźenßa njepſchińdźe, jutſje po njeho póſcželemy.“

„Kak ßy ty dobry, wujo!“

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

W Budyſchinje 24. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wjele přećelow — derje;
wjele Bohow — złě! Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Pſched wyſchinu, kotraž ßo wot Jendźelſkeje k wjecżoru nad Atlantiſkim ozeanom wupſcheſtrěwa, wuſka nižina k ranju cżehnje. Tuta je wcżera we wjecżornych ſtronach Němſkeje njewjedra wuſkutkowała. Nižina drje ßo k nam ſbližujo ſeßłabja, dokelž pak khłódniſchi mórſki powětr ßobu njeße, ßo pſchi ſetkowanju tuteho khłódneho powětra ſ cżopłym powětrom njewjedra wutworjeja. Dźenßa ſměja woßebje krajiny ßrjedźnjeje Němſkeje hrimanja wocżakacż. W naſchich ſtronach ßu njewjedra jenož ſ měſtnami móžne. W nocy pak a tež jutſje budźe pokhilenje k njewjedram tež pola naß ßylniſche. Poſdźiſcho budźe ſaßo khłódniſcho. — Jutſje pjatk ßłónczko 3.46 hodź. ſkhadźa a ßo 8.18 hodź. khowa. Měßacżk ſkhadźa jutſje wjecżor 9.05 hodź. a khowa ßo rano 5.14 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Swoprědka hiſchcże cżopłe a njewjedrate, poſdźiſcho khłódniſche a trochu njewobſtajne wjedro.**

•

Dalſche polěpſchenje wjedra ßo wocżakuje. Wjedro pſchichodnych 10 dnjow.

Sſlědźeŕſki hamt ſa wěſchczenje wjedra na dlěſchi cżaß w Homburgſkich kupjelach je ſcżěhowaze wjedro ſa cżaß wot 24. junija do 3. julija wěſchcził:

Něhdźe tydźeń dołho w Němſkej knježaze njewobſtajne a khłódne wjedro je ßo ſ polěpſchenjom wjedra ſ pſchiběrazej temperaturu ſaměniło. Pſchichodne dny hacż ke kónzej tydźenja ma ßo k wjecżoru Sudetow a w krajinje Delnjeje Wódry ſ powſchitkownje pſcheczełnym, tola niz zyle bjesdeſchczojtym wjedrom pſchi niz pſchewyßokich temperaturach liczicż. K ranju Wódry a w Schleſnjkej budźe powſchitkownje rjane a cżopłe, tola niz pſchejara cżopłe wjedro knježicż. Powſchitkowne wjedro pſchichodneho tydźenja njebudźe pſcheczìwne. Rjane cżopłe dny budźa ßo ſ khłódniſchimi, pokhmurjenymi dnjemi ſ deſchczemi měnicż. W Rańſchej Pruſkej budźe wjedro trochu lěpſche hacż w zyłym druhim kraju. Tam ma ßo ſa 10dnjowſki cżaß ſ tym liczicż, ßo budźe ßłónzo 80 hodźin ßwěcżicż.

— **Wohnjoſtroj na Budyſkim měſchczanſkim tſělenju.** Rjane cżopłe wjedro, kiž běſche po někotrych khłódnych dnjach ſaſtupiło, běſche wcżera ßrjedu wjecżor ſaßo wulke zyły ludźi ſ měſta a wokoliny na měſchczanſke tſělenje nawabiło. S najßylniſchim wabidłom běſche pak wohnjoſtroj, kiž lětßa woßebje rjane poſkiczenja lubjeſche. Pſched Tſělnikom ßo ſ autami, motorſkimi a jěſdnymi kołami wſcho mjerwjeſche. A na Tſělniku ßamym, mjeß wuſtajeŕnjemi a pſchedwjedźeŕnjemi knježeſche cżiſchczenza, ßo móžeſche ßo cżłowjek lědma pſchedobycż. Krótko do ¾10 hodź. wrjeſki prěnich raketow pſchipowědachu, ßo ßo wohnjoſtroj ſapocżina. Ludźo ßo w tołſtych murjach wokoło měſtna ſa wohnjoſtroj ſeſtupachu a kóždy někak pſchihódny bleczk na Tſělniku a ſwonka njeho wobßadźichu. S pſchipóſnawazym „ah“ a „oh“ woßebje rjane poſkiczenja pſchewodźachu. Po wohnjoſtroju dyrbi ßo khwalobnje wuſnacż, ßo je był lětßa woßebje rjany. Něſchto nowe ſa Budyſchin běſche na kónzu móžne pſchiſemſke tſělenje a ſdobom wótre wrjeſkanje raketow w powětſje. Poſkiczenja ßu wěcże wſchěch ſpokojiłe. Po wohnjoſtroju ßo ludźo ſaßo do ſawjeßelenjow dachu a ßo na wſchelake waſchnje ſabawjachu. Połny měßacżk pak ſ dobrocżiwym wobliczom wjeßełemu ludźikej pſchihladowaſche a wopytarjam ſabawniſchcża tež ßwěru domoj ßwěcżeſche. b

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ßrjedowſkim cżehnjenju 2. rjadownje 211. ſakſkeje krajneje lotterije (3. dźeń) padźe dobycże wo 5000 hr. na cżißle 82 283, 154 961; dobycże wo 3000 hr. na cżißle 89 487, 111 273; dobycże wo 2000 hr. na cżißła 12 228, 867 901, 134 824; dobycże wo 1000 hr. na cżißła 24 946, 63 672, 70 637, 76 659, 90 261, 131 310, 147 518.

— **Se ſawdaczom płuna ßebi žiwjenje wſała.** Wcżera popołdnju wokoło 5 hodźin je ßebi něhdźe 17 lět ſtara ßłužobna na ſwonk. Lawſkej haſy w cżežkich myßlach ſe ſawdaczom płuna žiwjenje wſała. Wſchě poſpyty, ju wożiwicż, njeměſchu wuſpěch.

— **Dźěło žonow w zyhelnjach ſakaſane.** W tutych dnjach je ſtatny dźěłowy miniſter wukas wudał, ſ kotrymž ßo dźěło žonow w zyhelnjach rjadnje. Po tutym ſakonju w pſchichodźe młodoſtnym pod 16 lětami a žonam ſakaja, zyhele wotrěſowacż a wotnoſchecż w normalnej wulkoſcżi a wjetſchej, formowane, ßuſchene a palene zyle noßycż. Wſchě dźěła, pſchi kotrychž maja ßo cżeže cżežſche hacż 15 kg noßycż, abo ſ rukomaj hibacż, ßu teho runja ſakaſane.

— **Sſerbſka Boža ßłužba w Drježdźanach.** Bliſche ſerbſke kemſche ſe ſpowědźu a ſ wudźělenjom Božeho wotkaſanja w Drježdźanſkej kſchižnej zyrkwi budźa njedźelu 27. junija popołdnju ½4 hodź. Prědowanje ſměje knjeß farar Bójß ſ Budeſtez. Wſchitzy evangelizy Sſerbja w Drježdźanach a wokolinje ßu wutrobnje pſcheproſcheni. Lubi cżitarjo Sſerbſkich Nowin chzyli ßwojich ßwójbnych a ſnatych, kiž tam ßu, na tute kemſche ſ liſcżikom abo ſ dopiſnizu kedźbliwych ſcżinicż. Pſched zyrkwinymi durjemi doſtanu kemſcherjo po ſwucżenym waſchnju khěrluſchowe kopjena darmo. Njech ßo jich bohata liczba ſpomnjenu njedźelu ſeńdźe w kraßnym Drježdźanſkim Božim domje!

S **Dźěžnikez.** Wcżera k ßwjatokej ſta ßo w tudyſchej Naußendorfez firmje cżežke njeßbožo. Někotſi dźěłacżerjo chzychu telefonowy ſcżežor wuſběhnycż. W ßamej bliſkoſcżi barbjeſche moleŕ koła maſchiny. Sczežor padny a trjechi do khribjeta mjenowaneho molerja. Snjeßboženy je ſ Budyſchina a dyrbjachu jeho do Budyſkeje khorowne dowjeſcż.

S **Wjelecżina.** Pſchi pſcheßadźowanju hoſczenza „Słoteho ſandźela“ pſched hamtſkim ßudniſtwom w Schěrachowje je ßo pſchiklep ratarjej a hoſczenzarjej Pawołej Schkodźe w Trjebjeńzy dał.

S **Drużkez.** (Nózne ſwucżowanje wohnjoweje wobory.) Dobrowólna wohnjowa wobora ma w cżaßu hacż do 26. junija nózne ſwucżowanje. K alarmej ßo ſ trubu woła.

S **Biſkopiz.** (Skótne wiki.) Na wiki běchu ßo 3 konje, 255 howjaſeho ſkotu, 61 žracżkow, 4 běhaki, 131 proßatow pſchihnało. Skót ßo derje pſchedawaſche. Na płacżiſnach ßo nicżo njepſcheměni.

S **Bukez.** S polěpſcheŕnje w Bräunsdorfu cżeknjenej ſnowa ſajeli. Póndźelu poſdźe wjecżor tudyſchi ſtražmiſchtr na ſtatnej dróſy dwě podhladnej woßobje lepi, kotrejž běſchtej 17. 6. 1937 ſ polěpſcheŕnje w Bräunsdorfu cżeklej. Jako woßobje ſaſtojnika pytnyſchtej, cżěkaſchtej pſches žitne pola k Wujeſdej. Saſtojnik pak jeju ſcżěhowaſche a bórſy ßo jemu poradźi, jeju ſajecż. Hiſchcże ßamßny wjecżor jeju do Lubijſkeho hamtſkeho ßudniſtwa doda, ſ wotkelž ßo do Bräunsdorfa pſchewjeſeſchtaj.

S **Bukez.** Cżwila liſchkow. We wſchelakich wßach liſchki nětkole ſaßo wjele ſchkody nacżinjeja. Sſamo na bělym dnju ſwaža ßebi hacż do kurjeńzow a wotnoſcheja ßebi ßwoje wopory. Schkodu ma ſ teho rataŕ, kotruž jemu nichtó njeſaruna. Tutym ſchkódnikam, kotrež ßu ßo w poßlednich lětach khětro roſchěrile, měło ßo woprawdźe bóle na kožu hicż.

S **Pomorz.** (Pſchikładny kurſus na poſpytnym kuble.) Statny hłowny hamt I ſtatneho ſeziwjeŕſkeho ſtawa ſměje w cżaßu wot 23. junija do 12. julija na tudyſchim poſpytnym kuble pſchikładny kurſus ſa krajnych a wokrjeßnych hłownych wjednikow wotdźělenja I, B 2 (cżeledź). Na tutym kurſu ßo 32 krajnych a wokrjeßnych cżeledźnych wjednikow, ſe wſchelakich burſtwow ſwołanych, wobdźěla. W kurſu maja ßo wſchelake ßwětonahladowe, agrarno-politiſke, ſoizalno-plitiſke a hoſpodaŕſko-techniſke praſchenja w pſchednoſchkach, roſmołwach, praktiſkich ſwucżowanjach roſpominacż a roſkožicż.

S **Hucżiny.** Lětuſchi nalětny hermank, kotryž ßo njedźelu w naſchej wßy wotmě, bě ſaßo kaž loni hromadźe ſ Budyſkim tſělenjom. Lětßa pak bě trochu wjetſche žiwjenje na hermanku. Wobkhod bě doſcż dobry a ſda ßo, ſo ßu tež wobkhodnizy ſpokojom byli.

S **Barta.** S 1. junijom je ßo hłowny ſtražmiſchtr Naumann ſ Barta pſcheßadźił. Na jeho měſtno pſchińdźe hłowny ſtražmiſchtr Kamp ſe Schneeberga w Rudnych horach.

S **Njedźichowa.** Do wobydlenja wyſchſcheho wucżerja Bindemanna w Njedźichowje ßo paduch po wutłócżenju wokna do bydlenja ſadoby. Hdyž widźeſche, ſo je wobßedźeŕ bydlenja doma, hrabny kaſchczik ſchijazeje maſchiny a dyri ſ nim wjazy krócż Bindemanna do hłowy. Hdyž nadpadnjeny na pomoz wołaſche, dwaj druhaj wobydlerjaj doma pſchikhwataſchtaj a po krótkim wojowanju ßo ſimaj poradźi, ſłóſtnika pſchemóz. Jedna ßo wo 30 lět ſtareho dźělacżerja Schěrza ſ Bukowa. Prjedy hacż Schěrza do Wojerowſkeho ßudniſkeho jaſtwa dowjeſechu, dyrbjeſche jeho lěkaŕ ſwobalecż.

S **Mukrancżiz.** Bacżonez ßwójba na Gremſez topołe měješche lětßa 5 młodych. Staraj mataj něſto ſ pizowanjom tutych hłódnych žracżkow wjele dźěła. Młodźata ßo tež hižo w prěnich lětanjach ſwucżuja.

Z Pančic. Hdyž policajski hudźbny połk z Drježdźan koncertuje, je sej dobreho wopyta wěsty, samo na dźěławym dnju, štož dźěn póndźela Janskeje kermuše je. Zwoprědka so zdaše, zo njezměje dobry skutk, za kotryž so koncertowaše, mjenujcy „mać a dźěćo“, wočakowaneho wuspěcha. Ale po hodźinskim čakanju běše žurla wjesneho hosćenca tak daloko połna, zo móžeše kapała z porjadom započeć. Poskići při wosobinskim nawjedowanju swojeho wjednika, hudźbneho mištra H i l l e r a, ze znatej wustojnosću dźěła wot Blona, Suppé-a, Straußa, Hobrechta, Linki, Halla a Rhody. Napadna je jeje zynkowa połnosć, čitsosć wšěch dujerjow a cyłkowe hraće. Wšo swědčeše wo tym, zo wšitke poskićenja na hudźbnej wyšinje steja. Jako tajka je kapała wot wjacy lět sem w klóštrskej wokolinje znata. Za wšě poskićenja žněješe móceny přiklesk. Za zadźěwaneho wokrjesneho wjednika NSV porěča wjednik młodźiny Wohlgemut z Kamjenca, dźakowaše so kapali a hosćom a pokaza skrótka na zaměr wječora. Jeho słowam přizamknychu so zdar na statneho kanclera a narodnej hymnje. Po skónčenju programma dachu so lohke nóžki do skoka, wosebje młodźina wěnowaše so tutomu dźěłu.

S **Kulowa.** Schtwórtk 24. t. m. wublowy dźěłacżeŕ Mikławſch Woko ſe ßwojej mandźelſkej Hańžu ßwój ßlěborny kwaß ßwjecżi. — Stawniſke: Pſchipowědaloj ſtaj ßo dźěłacżeŕ Jurij Kochta ſ Němzow a Hańža Kubańkez ſ Noweje Wßy pola Kulowa.

S **Wojerez.** Kedźbu na koleßa wot Lindnera! Na ſakładźe polizajſkich ſwěſczenjow je wěſte, ſo maja někotſi ludźo pſchezo hiſchcże koleßa, kotrež wot Lindnera abo jeho poßrědkowari kupichu a kotrež dotal polizji njewotedachu. Wobßedźerjo tajkich koleßow ßo poßledni raß napominaju, ſo bychu hacż do 1. julija ſtražmiſchtrej woſjewili, ſo tajke koleßo wobßedźa.

S **Klětneho.** Wyßoka ſtaroba. Sſwoje 83. narodniny ßwjecżeſche 19. junija nježenjena doſtawaŕka renty Hana Urbanez ſ Turja. — Wuměnkaŕka Marija Marcżinkowa rodź. Frenzlez ſ Woleſchnizy, ßwjecżeſche ßwoje 74. narodniny.

S **Róßbórka.** S wukaſom ſtatneho a ſnutskowneho miniſtra ſa ſnutskowne należnoſcże ſ 10. junija t. l. je krajny rada dr. Wagner ſ Guttentaga komiſarizy ſe ſarjadowanjom krajneho hamta Róßbórkſkeho wokrjeßa poſtajeny. Krajny rada dr. Wagner najſkerje pjatk t. m. ßwoje měſtno naſtupi.

•

Se **Zitawy.** (Hromadupołoženje wobkhodnych ſchulow.) W Zitawje wobſtejachu dotal 3 wobkhodne ſchule ſ hromadźe 700 ſchulerjemi a to wyſchſcha wobkhodna ſchula pſchi realnym gymnaſiju jako ſtatna ſchula, ſjawna wobkhodna ſchula, kotrež wobkhodne ſchulſke towaŕſtwo rjadowaſche a kotruž ſakſki ſtat, měſto Zitawa a induſtrijow a wobkhodna komora podpjerachu, a ſkóncżnje wobkhodne rjadownje měſchczanſkeje holcżeje powołanſkeje ſchule. Wyſchſchi měſchczanoſta Zwingenberger namjetowaſche, ſo bychu ßo wſchě tute wobkhodne ſchule do jeneje ſkhromadneje wobkhodneje ſchule ßjednocżiłe, ſchtož tež radni knježa pſchiſachu, kotſiž tež tomu pſchihłoſowachu, ſo ßo tuta ſchula do měſchczanſkeho ßrjadniſtwa pſchewoſmje.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk 24. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,496	100 pólsk. złotych	47,101
1 jendźelski punt	12,33	100 českosł. krónow	8,67
100 šwajc. frankow	57,17	100 franc. frankow	11,125

Barlinſka burſa 23. junija 1937. Dźiwajo na jara wobmjeſowany wobrot nejmóžeſche ßo jaßna tendenza ßyka wuwicż. Sſamo na ßebi małe pſchedawanſke ſkaſanki ſamochu kurſy akzijow ſdźěła ſaßo hacż do 1 proz. ſtłócżicż. Njedoſtatk ſajima ma ßo njejaßnoſczam w europſkej politizy pſchipißacż. Na rentowych wikach běchu tohorunja ßłabſche kurſy ßłyſchecż.

Barlinſke žitne wulkowiki. Hacż runjež ßu młyny pſchidźělenja we wyßokoſcżi junijoweho kontingenta doſtawałe, je ſaſtaranje powſchitkownje wurunane, dokelž wobſtejeſche ſdźěła móžnoſcż, do ßwojich ßamßnych wobſtatkow pſchimacż. Woßebje ſ rožku móža někotre pſchedewjacża bjes pſchidźělenjow hacż do nowych žnjow dźěłacż. Wobkhod ſ muku je tohorunja měrny, ſajimawe je, ſo je potrjeba ržaneje muki ſkerje popuſchcżiła, dokelž pſchetrjebarjo ßwoje ſkłady wutrjebaja, ſo bychu mohłe po nowych žnjach hnydom nowe twory ſwužitkowacż. Jaßne pſcheńcżne muki ßo běžnje roſpſchedawaja. Pizowanſke žitne wiki ßu měrne, ſajim kupzow njemóže ßo ani trochu ſpokojicż. Wobkhod w nowym naſymſkim jecżmjenju ßo njeje hiſchcże ſapocżał. Tež njejßu hiſchcże nowe trěbne poſtajenja woſjewjene.

Wcżera płacżeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jecżmjenja G 7: 8,85 hr., G 9: 9.10 hr. — wowßa H 10 8.30 hr., H 13: 8 70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	23. 6.	22. 6.		23. 6.	22. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,0
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
njeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13 : 174.0

Někotre płacżiſny ſ Drježdźanſkich wikow.

Hußy, ſarěſane 1,75 hr., kacżki, ſarěſane 1,50–1,60 hr., kury, ſtare ſarěſane 1—1,10 hr., młode ſarěſane 1.10—1,20 hr., ſyny 1,60 hr., jabłuka 35—45 pj., běrny nowe 12 pj., ſtare 5 pj., jědźna łoboda 25 pj., zybla S hacż 15 pj., khrěn 70—80 pj., ßołotej 5—8 pj., běły kał 15 pj., holanſke jahody 28—30 pj., ßydrojty kał 15—45 pj., wiſchnje 25—50 pj., pětrſchilka 3 pj., kórki 35 pj., tomaty 50 pj., rjewjeń 8—10 pj., butra 1,42 hr., jeja 8—11 pj.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur. w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

S Mischna. (Skhadźowanje hajniskeho towaŕstwa.) Pschi skhadźowanju sakskeje krajneje skupiny němskeho hajniskeho towaŕstwa měješche wyschschi hajniski mischtr Kobel pschednoschk wo strasche mnischkow sa Sakskú. Schkitanej naschich lěsow je s najwjeschim nadawkom dźiwajo na druhi 4lětny plan. Tohodla dyrbja so wschě naprawy cźinicź, so by so mohło hrožazemu strachej mnischkow s wuspěchom napschecźiwo stupicź. Najlěpsche waschnje mnischki wotstronicź, je lěpjenje sdonkow a kojenje mnischkow. Rěcźnik s wulkej radoscźu witasche, so su so w Sakskej HJ a tež wschě schule swólniwe wuprajile, tuto wojowanje pschecźiwo mnischkam wschostronscy podpjeracź.

Budyske stawniske powěsće

Sěn du 23. junija 1937.

Narodźił je so: 20. 6. Bjedrichej Hermannej Arnoldej, skalarjej, syn.

Wumrěli su: 21. 6. Jan Arnoscht Schmidt, priwatnik, 73 lět. — 22. 6. Marta Elsa Pjetraschowa rodź. Findeisenez, mandźelska bankowskeho sastojnika, 39 lět. — Marja swud. Angermannowa rodź. Tupakez, inwalidna rentnaŕka, 80 lět. — Pawoł Hendrich Gutte, krawski mischtr, 73 lět.

Pschipowědźiłoj staj so: 23. 6. Hendrich Korla Jan Berthold Klager, knježeŕstwowy assessor w Budyschinje a Irena Katharina Pawlina Röckez, bjes powołanja w Pforzheimje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Freitag, den 25. Juni 1937 von 2—4 Uhr ohne Nummern, Sonnabend, den 25. Juni 1937 von 8—10 Uhr ohne Nummern: Gedämpftes Schweinefleisch Pfd. 30 Pfg. **Die Freibankverwaltung.**

Powěsće z cyłeho swěta

Wo nowej autowej dróśy s Drježdźan do Meerane.

Kajke hobrske cźeže měješchu so pschi twarjenju 101 kilometrow dołheje autoweje dróhi s Drježdźan do Meerane pschewinycź, je najlěpje s wulkeje licźby mostow spósnacź. Wscho hromadźe dyrbjesche so 140 mostow natwaricź a to 15 wulkich a 125 małych. So je so pschi tym dyrbjał dobry material wužicź a so dyrbjachu so mosty krajinje pschiměricź, na to njeje trjeba wosebje pokasacź. Móst pola Hirschfelde je wosebje sajimawy, dokelž leži we wulkim sawinjenju a jeho želesne noschaki su kschiwe. Móst pola Siebenlehna je 77 metrow dołhi a na nim je so 15 měsazow dołho dźěłało. S mosta nad rěku Wołtawu (Mulde) je najrjeńschi wuhlad na zyłu dolinu. Druhi najdlěschi móst je pola Glauchawy psches Zwikowsku Wołtawu.

Nowy sněh w Allgäuskich horach.

Wulke spadowanje temperatury po njewjedrach njedźelu je s pschicźinu, so po deschcźach póndźelu na horach sněh padasche. Hacź k lěsnym mjesam dele běchu w Bayerskej Allgäuske hory se sněhom pschikryte.

Cźežke krupybicźe pola Regensburga.

W Laabskim dole w Bayerskej, połnóznje wot Regensburga, je so póndźelu njewjedro rospuschcźiło, kotrež wulku schkodu nacźini. Wosebje krupy, kotrež we wulkoscźi hołbjazych jejow padachu, w sahrodkach na sadowych schtomach a na polach wjele schkody nacźinichu.

60 domow so spaliło.

Wulki woheń, pschi kotrymž dyrbjesche tež wójsko sakrocźicź, je słowakskú wjes Modra pola Kamjeniz potrjechił. Wutoru rano nasta s njesnatej pschicźinu w jenym statoku woheń, kotryž pschi wulkim wichoru sa někotre hodźiny katastrofalnje so rosschěri. Se 120 domow wobstejazeje khudeje wsy bě so hacź do popołdnja 60 twarjenjow spaliło. Wobydleŕstwo spyta w swojim strasche wukhowacź, schtož bě někak móžno. Po dotalnych powěscźach bě jene dźěcźo w płomjenjach sahinyło. Wo jenej žonje a jenym dźěscźu so dotal njewě, hdźe staj so shubiłej.

Spodźiwna kubołcźikowa hra błyska.

Njedawno dyri do transformatorskeho domcźka we Gubinje błysk, kotryž sebi pschi tym spodźiwne žorty dowoli. Najprjedy wulke želesne durje w domcźku wutorhny, kotrež bohužel padajo dźěcźo sranichu. Potom błysk staremu mužej, kotryž w bliskoscźi domcźka pschebywasche, spali brodu a skóncźnje storhny nimoduzemu kłobuk s hłowy.

Spodźiwne scherjenje w lěsu.

Sajimawa stawisna je so w tutych dnjach njedaloko Bacheracha pschi Rhynu stało. Dwaj mužej dźěschtaj w nozy psches lěs a chzyschtaj, dokelž so deschcźowacź pocźesche, na hajniskej łakańzy pod schtomom so skhowacź. Prěni salěse po rěblu na łakańzu. Lědy bě so horjeka posydnył, so jemu nadobo kłobuk s hłowy storhny a to s tajkej mozu, so tež někotre włosy so sobu wutorhnychu. Nastrózany spěschnje s łakańzy salěse. Druhi, kotryž měješche wjazy kuraže, nětko po rěblu horje salěse, tola spodźiwnje, jemu so runje tak sendźe. Nastrózanaj khwataschtaj wobaj do wsy a sawołaschtaj někotrych njebojasnych pschecźelow a hromadźe cźehnjechu s klumpachami pschecźiwo spodźiwnemu scherjenju do lěsa. Jako pak posledni nadběhi na spodźiwne duchi cźinjachu, dyrbjachu swěcźicź, so běschtej to dwě sowje, kotrejž běschtej so na łakańzy sahněsdźiłoj a kotrymajž so nochzesche tuto městno se swojimi pjecź młodymi zyle bjes wojowanja wopuschcźicź.

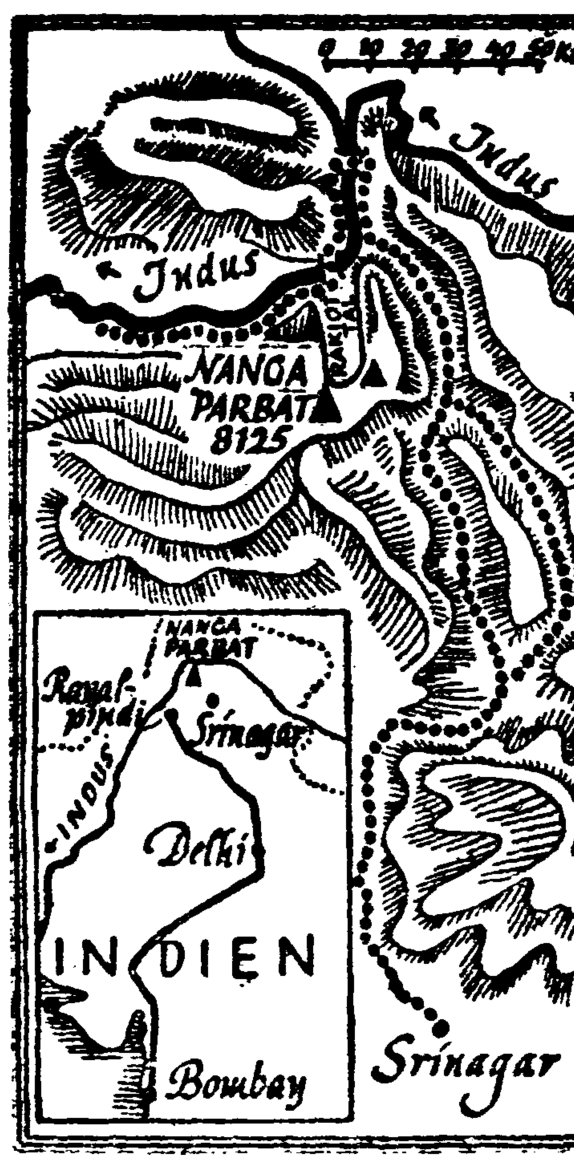

Tuta kharta pokasuje nam dźěl Himalajskich horow, hdźež je němska expedizija na horje Nanga Parbat snjesbožiła.
(Scherl Bilderdienst, M.)

Wojowanje wo swětowe mischtrstwo mjes Schmelingom a Farrom w Londonje w auguscźe t. l.

Kaž hižo pisachmy, je so w Londonje srěcźenje wo piasczowanju wo swětowe mischtrstwo mjes němskim mischtrom wschěch rjadownjow Maxom Schmelingom a dotalnym jendźelskim mischtrom cźežkeje wahi Tommyom Farrom wotsamkło a podpisało. Wojowanje so najskerje w auguscźe abo septembru t. l. w Londonskim White-City-stadionje wotměje. Na naschim wobrasu widźimy na lěwo Maxa Schmelinga a na prawo Tommy Farra. (Scherl Bilderdienst, M.)

Dźiwje pcźołki nusuja ludźi, swoje bydlenje wopuschcźicź.

Pola bura H. Waitschullesa w Neurudelnje pola Heidekruga je so rój dźiwich pcźołkow we ventilatorje domskeho sasydlił. Pschi cźopłym wjedrje so pcźołki rojachu a k tomu trjebachu dwě jstwi. Hižo sahe rano roslětowachu so po woběmaj jstwomaj, tak so njebě sa cźłowjeka móžno, do njeju stupicź. Wschě prózowanja, pcźołki sahnacź, běchu dotal bjes wuspěcha. Wschěch wobydleri domskeho su pcźołki porjadnje skałałe.

100 000 hriwnow sa jenu bibliju.

W snatej jendźelskej pschesadźowaŕni je so jena s prěnich Wittenbergskich biblijow, a to wudacźe s lěta 1455, kotraž so w jenym jendźelskim burskim dworje derje sakhowana namaka, pschedała. Amerikanski sajimz je sa tutu žadnu bibliju 100 000 hr. sapłacźił.

Sad w měsacu juniju

Khětro mokre wjedro w cźasu kćěcźa sadowych schtomow je pcźołki w kołcźach wrócźo dźeržało a s tym je so wopłódźenju kćenjow sadźěwało. Tež je s wulkim rosschěrjenjom krušaka (Apfelblütenstecher) wjele kćenjow njewopłodźenych se schtoma spadało, tak so po sdźělenju krajneho statistiskeho hamta njewisa pschewjele płodow na schtomach. Njewjedrowe deschcźe a s cźasami tež krupobicźa su wjele młodych płodow se schtoma sbiłe. Tež je wjele pschekasnzow nasche sadowe schtomy s městnami sdźěla jara nadpadło. Pschecźiwo tworjenju hribikow a schkódnym pschekasanzam so wobsykanje s nostrasitom, solbarom, herciniu a druhimi srědkami ska. Pschecźiwo husańzam so lěpikowe paski pschicźinjachu. Pschecźiwo schmizy so karbolineum wužiwasche. Statistisk krajny hamt je sa nasche sadowe schtomy sa měsaz junij scźěhowaze snamki woblicził: Słódke wischnje 2,5; kisałe wschinje 2,3; słowki, knykacźki 2,3; mirabelle 3,3; brěschki 3,4; apriko-y 3,6; worjechi 2,9; jabłuka 3,1; kruschwy 3,1.

Hai ...

swižna być
to je žadosć kóždeje žony. Ale to njesmě być na škodu strowoty a swobodneje pohibićiwosće. Za kóždu wulkosć, za kóždu postawu, namakaće pola mje derjesedźacy korset, přihódny korselet abo wušity žiwotowy pas
Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Wosebje płaćiznyhódne
Holčace płočliwe wobleki
Kielske a kadetske wobleki
Hólčace lěćne jaket. wobleki
Rollbluzy - Kielske bluzy
Hrajkańske kholowčki
Pućowace a ludowe kholowy
Polobluzy - Kosmićkate mantle
pola
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Mały nawěšk ...
wulki wuspěch

Nowe jězdne koło ?

Ja!
Ale jenož
Miele
zastupnicy:
Arnošt Falting w Njeswačidle
Pawoł Horbank w Khróšćicach
Franz Rietscher w Sernjanach
Jurij Hebiak w Pančicach
Hans Popella w Kulowje
Pawoł Koreng w Njebjelčicach
Měrćin Meltka w Barće
M. Kutschka we Wulk. Dubrawje
Richard Cyž we Wujezdźe
E. Lubech we Wulk. Zdźarach

So přistaja
HOLCU
za pólne dźěła, kotraž njetrjeba sobu do hródźe, pyta hnydom
Jurij Króna we Wajicach

Stare złoto a stare slěbro
wšeje družiny, tež stare pjenjezy kupuje stajnje za hotowe pjenjezy
Guido Reiche na Hłownym torhošću 2
złote a slěborne twory
Dowolnosć čo. II/4969

Wšo za jězdne koło
Kolowy-Warnecke w Budyšinje Nowosalc. dr. 24

Kupanske wobleki kholowy ruby mantle

přibrjóžne kholowy přibrj. ruby čapki a stuonje kupańske toški přibrjóžne kłobuki přibrjóžne pulovry tunjo pola
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

„BLITZ“ jězdne rjady
kiž maja płaćiwosć wot 22. meje 1937 z wosebitej knižku za jězbu autobusow
90 pjenježkow
Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Ćišćimy
Formulary wšěch družin
Pokładniske knihi
Změnki
Kwitowanki
Lutowańske knižki
Statuty
Lisćiny płaćiznow
Katalogi
Wokolniki
Napisy na listy
Zdźěleńki
Zličbowańki
Wobalki za listy
Plakaty
Prospekty
Adresy za pósł. posylki
Kóždy reklam. nakład
Programy
Sobustawske khartki
Přeprošeńske
a zastupne khartki
atd.
J. Cyž
serbska knihićišćeŕnja

Wóskowany płat
we wšěch šěrach — wulki wubjerk
Kurt Erler, na Zitnych wikach 28

Na předań
Młoda, sućelna, ćehniwa
KRUWA
je na předań
w Šunowje čo. 40

Wosebje płaćizny hódne
Běłe holčace drasty
Běłe drasty za młode holcy
Holčace dirndl. drasty
Pisane holč. lěćne drasty pola
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Kašćowy skład na Kotołskej hasy 2. Tel. 2676
H. Oswald, tyšeŕski mištr

Toški za žarowanje kupujeće pola
T. ALBERT na Lawskich hrjebjach 10

Wčera wječor je Bóh luby Knjez swoju sćeŕpnu služownicu, moju horcolubowanu staroséiwu maćeŕku

Marijanu zwud. Nawcynu
z Radworja

po dołhej ćežkej khorosći, ze swj. sakramentami domawobstaranu, k sebi wzał.

To wozjewjam wšěm přećelam a znatym doma a w cuzbje z próstwu, zo bychu na nju w modlitwje spominali.

We wulkej zrudobje
Hilža Nawkec.

Khowanje budźe njedźelu, 27. junija, 1/2 8 hodźin

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 145 — Budyšin — Pjatk 25. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Wjednik dźensa při wotewrjenju Drježdźansko-Meeranskeje autoweje dróhi

Sakſka krajna měſtnoſcž němſkeho miniſterſtwa ſa ludowe powucženje a propagandu ſdžěluje, ſo budže wjednik a němſki kanzler 25. junija pſchi wotewrjenju Drježdžanſko-Meeranſkeje autoweje dróhi pſchitomny.

Wotewrjeńſka ßwjatocžnoſcž wotměje ßo dženßa pjatk popołdnju ½3 hodžin pola Drježdžan.

Lipſcžanſki radio dženßa w cžaßu wot 14,25 hacž do něhdže 15.30 hodžin wotewrjenje autoweje dróhi pſcheneſe. Wſchitke němſke radia ſ wuwſacžom němſkeho ſcželaka tuto pſchenjeßenje pſchewoſmu. Němſki ſcželak pſchinjeße wotewrjenje dženßa wjecžor wot 19 hacž do 20 hodž.

Dženßa pjatk na wſchěch Drježdžanſkich ſchulach wucžba wupadnje. Měſchcžanſke pißaŕnje, pok'adnje a Drježdžanſke banki pſchipołdnju ſamknu. Drježdžany a druhe měſta a wßy pſchi nowej autowej dróßy ßu ßo ſ khorhojemi wupyſchile.

Preſident nazionalneho ſwjaſka franzowſkich frontſkich wojowarjow a ſapóßłanz Goy a preſident federalneje unije Pichot měješchtaj tehorunja ſa nuſne, ſo mjes Němſkej a Franzowſkej k dojednanju dóńdže.

Diplomatiſke ſakrocženje dla nuſowaneho pſchiſtajenja němſkeju ballonow w Cžěſkoßłowakſkej.

Kaž pißachmy, ſtaj ßo pſchi poßlednim Gordon-Benettſkim lecženju ballonow němſkaj ballonaj „Chemnitz 10" a „Hildebrand" w Cžěſkoßłowakſkej ſ polizajſkimaj lětadłomaj k pſchiſtajenju nuſowałoj. K tomu ßo piſche, ſo Němſka tuteje naležnoſcže dla diplomatiſzy ſakrocži. Se ßwojim ſapſchimnjenjom ßu cžěſke wyſchnoſcže prawe wotměcže wuběd̄żowanja ſnjemóžnike. S němſkeje ſtrony je ßo hižo namjet ſtajił, ſo by ßo wuběd̄żowańſke lecženje jako njepłacžiwe wuprajiło.

Nowy němski zakoń policajskich zastojnikow

W ſchtwórtkownym pożedženju němſkeho kabinetta, kiž ßo pod pſchedßydſtwom miniſterſkeho preſidenta Hermana Göringa wotmě, je ßo ſ wuradžowanjom wo nowym němſkim khłoſtańſkim ſakonju pokracžowało.

Potom němſki kabinett ſakoń polizajſkich ſaſtojnikow dowuradži. Se ſakonjom ßo ſaſtojniſke prawo polizije ſa zyłu Němſku jenak rjaduje. To ſtawa ßo na ſałoźku jenotneho ſjednocženja polizajſkich nadawkow a jenotliweho nawjedniſtwa wſchitkich polizajſkich naležnoſcžow.

Němſki kabinett ßo hakle po lětnej pſcheſtawzy ſaßo ſeńdže.

Sakoń polizajſkich ſaſtojnikow ſtupi ſdobom ſ němſkim ſaſtojniſkim ſakonjom 1. julija 1937 do mozy. Sakoń płacži ſa polizajſkich wukonjazych ſaſtojnikow němſkeho ſtata a gmejnow, potajkim niz ſa ſaſtojnikow polizajſkeho ſarjadniſtwa. Krajnych polizajſkich wukonjazych ſaſtojnikow wot 1. hapryleje t. l. wjazy njeje, dokelž budu tucži ſaſtojnizy němſkeho ſtata.

Sa polizajſkich wukonjazych ſaſtojnikow płacži ſaßadnje němſki ſaſtojniſki ſakoń, ſakoń polizajſkich ſaſtojnikow pſchinjeßě jenož wěſte dodacžne pſchedpißy a někotre wo-ßebite poſtajenja, kiž ßo na woßebitoſcž polizije a polizajſkeje ßłužby ſałožuja.

„Deutſche Volkskirche" ßo ſakaſaka.

Němſki SS-wjednik a ſchef němſkeje polizije je na ſałožku wukaſa němſkeho preſidenta k ſchkitej luda a ſtata „němſku ludowu zyrkej" ſap. tow. (Dinterowe hibanje) a towaŕſtwo ſ wobmjeſowanym rukowanjom „Wartburghaus" w Homburgſkich kupjelach hnydom ſa zyłu Němſku roſpuſchcžił a ſakaſał.

Wjednik němskich wójnskich woporow w Parisu

W Pariſu ßo tele dny franzowſko-němſki wubjerk ſkhadžuje. Na druhim dnju ſkhadžowanja mjes druhimi ſaſtupjerjo frontſkich wojowarjow w praſchenju měra rěcžachu. Jako prěni rěcžeſche němſki wjednik wójnſkich woporow Oberlindober a ßo w mjenje frontſkich wojakow k měrej wuznawaſche, kiž je ſa wobaj narodaj jenak cžeſtny. Wón ſaſa na ßłowa Adolfa Hitlera, kiž je prajił, ſo po wotyłoßowanju w Poſaarſkej mjes Němſkej a Franzowſkej njeje wjazy žanych ſwadnych praſchenjow dla kraja. Na kónzu ßwojeje rěcže Oberlindober rjekny, ſo je Europa hižo pſchemała ſa nowu wójnu, ſo pak je wulka dojcž ſa ſhromadne džěło w dowěrjenju mjes němſkim a franzowſkim ludom.

Zwada dla Piłsudskeho rowa

Mjes pólſkim knježeŕſtwom a Krakowſkim arzybiſkopom wjeŕchom Ssapiehu je dla rowniſchcža marſchalla Pißudſkeho we Wawelſkej kathedrali w Krakowje ſjawna ſwada wudyrila. Sjwaſki ſakitarjow wótcžiny ßamo ſ reſoluziju žadaju, ſo by ßo arzybiſkopej ſarjadniſke prawo nad rowniſchcžemi w katedrali ßwj. Wawela wſało, dokelž ßu wone narodna ßwjatniza. Nowiny „Gazeta Polſka" wobrocžeja ßo pſchecžiwo woſjewjenju Krakowſkeho ordinariata, ſo ßo pſchewjeſenje kaſchcža marſchalla Pißudſkeho do kapały ßlěbrowych ſwonow njemóže na njewěſty cžaß wotſtorcžicž, dokelž ßu wuměſzy ſ zyłeje Pólſkeje tutu kapału pſchiprawili, kotraž je ſtatyßazy ſłotych płacžiła. Cžěło marſchalla Pißudſkeho we włóžnym rowniſchcžu ßwj. Leonharda hroſy roſpadnycž. Na tuto woſjewjenje nowiny ſnapſchecžiwjeja, ſo rowniſchcžo ßlěbrowych ſwonow a ſarkofag, do kotdreho ž ma ßo Pißudſkeho cžěło położicž, njejſtej hotowej. Wězywuſtojni nimaju ſa to, ſo cžěło w rowniſchcžu ßwj. Leonhardta roſpadnje, dokelž ßo temperatura ſ elektriſkimi kachlemi a druhimi pſchiprawami rjaduje.

Někto ßo ſ Krakowa powě, ſo ßu Pißudſkeho kaſchcž wutoru po porucžnoſcži arzybiſkopa ſ kapały ßwj. Leonhardta do rowniſchcža ßlěbrowych ſwonow donjeßli a ſo je tež ſaſtupjeŕ wubjerka ſa cžeſcženje wopomnjecža marſchalla Pißudſkeho pſchitomny był.

S tym je ßo ſwada pólſkeho knježeŕſtwa ſ Krakowſkim arzybiſkopom Ssapiehu hiſchcže bóle pſchiwótſiła. Schtwórtk dopołdnja je ſwonkowny miniſter Beck bamžowſkzeho nunzija we Warſchawje wopytał. Sdobom je ßo pólſki póßłanz pola Vatikana hrabja Srzynſki pola bamžowſkeho ſtoła w Romje pſchijał, ſo by wo ſwadže roſprawjał.

Programm za wopyt rumunskeho krala w Pólskej

Rumunſki kral Karol, krónprynz Michał a jeju pſchewodnizy, rumunſki ſwonkowny miniſter Antoneſku a druſy ſtatni doſtojnizy pſchijědu 26. junija ſ woßebitymaj cžahomaj do Warſchawy. Rumunſzy hoſcžo budža ſchěſcž dnjow w Pólſkej pſchebywacž. Kral budže we Łaſienkowſkim hrodže bydlicž.

Njedželu wotměje ßo wulka parada na Mokotowſkim polu. Póndželu ßo kral do Bolſchowa w maneverſkej krajinje poda. Tam ßo jemu pěſchkowſki połk cžißło 57 pſchepoda a kral ßo ſa połkoweho měji cžela pomjenuje.

Ssrjedu 30. junija poda ßo rumunſki kral ſe ßwojim pſchewodom, ſ pólſkim ſtatnym preſidentom, marſchallom Rydzom-Schmigłym a ſwonkownym miniſtrom Beckom do Krakowa, hdžež budže we Wawelſkim hrodže bydlicſi. W kralowſkim rowniſchcžu Wawelſkeje kathedrale kral k Pißudſkeho kaſchcžej wěnz położi. 1. julija ßo rumunſki kral ſaßo do Bukareſta wrócži.

Nacionalni w połnócnej Španiskej postupuja

Nazionalni wojazy, kotſiž ſ Barakalda a Portugalety k wjecžoru poſtupuja, běchu ſchtwórtk hacž k měſtu Rokaedelej dóſchli. Tuto měſto je 17 kilometrow wot Bilbaa ſdalene a leži na dróſy, kotraž do Santandera wjedže. Tež na Bilbaoſko-Valmaſedſkej dróſy ßu nazionalni bjes ſadžeržeńja k wjecžoru poſtupowali. Pola Valmaſedy ßu woni hory dobyli, ſ kotrychž měſto wobknježeja. Cžeŕwjeni ßo jenož ßłabje pſchecžiwjeja.

Tež wcžera ßu ſaßo pſchißłuſchnizy cžeŕwjeneje milizy k nazionalnym wojakam pſcheſchli. Mjes nimi běſche wjele nawjedowarjow. Tu mamy hiſchcže dodacž, ſo je hižo wutoru něhdže 4000 cžeŕwjenych offizěrow a muži ſ brónjemi a wójnſkej potrjebu k nazionalnym pſcheſchło.

Nacionalni zebrachu sowjetskoruskú łódź z brónjemi

Schpaniſzy naizonalni woſjewjeja, ſo je nazionalno-ſchpaniſki kſchižak Almirante Cervera" ßowjetſkoruſku łódź „Kuban" ſadžeržał a do Malagſkeho pſchiſtawa pſchiwjeſł. „Kuban" wjeſeſche wójnſku potrjebu ſa ſchpaniſkich cžeŕwjenych. Transport wopſchija 20 lětadłow, 44 tankow, 9000 tſělbow, 1100 maſchinſkich tſělbow, 2 milijonaj patronow a 4500 tunow druheje wójnſkeje potrjeby.

Ssowjetſkeho generala pola Zaragoſſy popadnyli.

Lětadło Valenziſkich bolſchewikow, kiž měješche ſ Barcelony do Santandera lecžecž, je na nazionalnym ſchpaniſkim lětaniſchcžu w Zaragoſſy pſchiſtajiło. W lětadle ßedžachu ßowjetſkoruſki general a někotſi jendželſzy a franzowſzy offizěrojo, kotſiž chzychu ßo do Santandera podacž, najſkerje ſo bychu baſkowſko-markſiſtiſke wojowańſke wotdžělenja reorganiſowali. Nimo tutych offizěrow tež hiſchcže cžeŕwjeny miniſter Eſpinoſa w lětadle ßedžeſche. Najſkerje je lětadło dla njeporjadnoſcže motora ſ nuſy pſchiſtajiło a wěſcže je ßo lětaŕ pſched tym ſabłudžił.

Saßo němſki konſulat w Bilbau.

Němſki konſulat w Bilbau, kiž běſche ßo wot ſpocžatka knježenja cžeŕwjenych w baſkowſkej provinzy ſawrěł, je ßrjedu ſaßo ſe ßwojej džěławoſcžu ſapocžał.

Eden wopačne powěsće porjedźa

Hdyž běſche ßo rěcžnik oppoſizije Attlee jendželſkeho ſwonkowneho miniſtra Edena w delnim ßejmje wo hibanju němſkich wójnſkich łódžow w Ssrjedžoſemſkim morju napraſchował, ßo konſervativny ſapóßłanz Lamb wopraſcha, hacž ßo njemohło něſchto ſtacž, ſo bychu ßo nowinaŕſke woſjewjenja, kiž ßu ßo jako njeprawe wopokaſałe, někak khłoſtałe. Hacžrunjež Lamb žaneje wotmołwy njedoſta, jemu na knježeŕſtwowych ławkach ßylnje pſchikleſkachu. Eden pak dyrbjeſche pſchiſnacž, ſo jendželſka admiralita powěſcže wo hibanjach němſkich wójnſkich łódžow w Ssrjedžoſemſkim morju, wo kotrychž je ßo w jendželſkich nowinach pißało, njeje wobkrucžiła.

Policija přećiwo wójnskim veteranam w Brüsselu

Belgiſke knježeŕſtwo je njedawno ſakoń wo amneſtiji pſchijało. Něhdže 8000 wójnſkich veteranow ßrjedu we Brüſſelu pſchecžiwo tutemu ſakonjej ſ demonſtraziju proteſtowaſche. Pſchi tym demonſtrantojo do polizije ſrazychu. Njeměry buchu tak ſtraſchne, ſo běſche polizija bórſy pſcheßłaba pſchecžiwo demonſtrantam. Wóſko dyrbjeſche ßo mobiliſowacž, ſo by ßo wo wobnowjenje porjada poſtarało.

Kaž ßo ſ Brüſſela powě, je ßo 15 pſchißłuſchnikow žandarmſtwa a polizije a něhdže 20 ziwilnych woßobow ſraniło. Dwaj žandarmſkaj ſtražmiſchtraj ſtaj cžežko ſranjenaj. Polizija je pjecža tójſchto demonſtrantow ſajała.

Jenemu wotpóßłańzej frontſkich wojowarjow ßo ſkónczſnje poradži, dozpěcž, ſo jeho kral w hrodže pſchija. Kral ßo ſ wotpóßłańzom wutrobnje roſmołwjeſche a jemu ßłubi, ſo chze jich próſtwy we wobłuku wuſtawy pruhowacž.

Chautemps wotmě swoju prěnju kabinettsku radu

Kaz ßo ſ Pariſa powě, je nowe Chautempſowe knjezeŕſtwo ſchtwórtk dopołdnja ßwoju prěnju kabinettſku radu wotměło. Miniſterſki preſident Chautemps ßo miniſtromaj Blumej a Daladierej ſa pomoz dźakowaſche, kiz ſtaj jemu pſchi ſeſtajenju knjezeŕſtwa wopokaſałoj. Potom wón ſkrótka ſdźěli, kajki budźe politiſki programm noweho knjezeŕſtwa. Dźěl woſjewjenja, kiz finanzy naſtupa, móze ßo hakle potom ſeſtajecz, hdyz ßo nowy finanzny miniſter Bonnet ſ Ameriki wróczi. Wón ßo njedźelu woczakuje.

Póndźelu ßo nowa kabinettſka rada ſeńdźe, ſo by doſpołne knjezeŕſtwowe woſjewjenje wobſamkła. Wutoru dopołdnja ßo knjezeŕſtwowe woſjewjenje w miniſterſkej radźe doſkóncznje ſeſtaja. Popołdnju ßo kabinett potom parlamentej pſchedſtaji.

Swonkowny miniſter Delbos je we wczerawſchej kabinettſkej radźe wo mjeſenarodnym połozenju roſprawjał. Nowi miniſtrojo ßu ßo wo ſeſtajenju jenotliwych ßłuzbnych měſtnow a wo ſhromadnym dźěle mjes ßobu doręczeli.

Palestina ma so do dweju statow dźělić

Jendźelſka kommißija ſa Paleſtinu je nětkole kralej ßwoju roſprawu pſchedpołozіła. Kaz ßu mnoſy woczakowali, ßo w roſprawje namjetuje, ſo ma ßo Paleſtina do dweju ſtatow dźělicz, do zidowſkeho a do arabſkeho ſtata. Wubjerk myßli, ſo móze ßo ſ tajkim dźělenjom praſchenje politiſkich a raßowych napſcheczіwnoſczow mjes zidami a Arbami w Paleſtinje najlěpje roſrißacz.

Kak ma ßo Paleſtina roſdźělicz, ßo hamtſzy hiſchcze njeſdźeli. Tola Londonſke nowiny „Daily Telegraph" ßu ſhonile, ſo ma zidowſki ſtat ſe Srjedźoſemſkim morjom mjeſowacz, arabſki ſtat pak budźe w ſnutskownym kraju. Wobaj ſtataj budźetaj tez něhdźe jenak wulkaj. Arabſki ſtat ſměje w pſchiſtawomaj w Haifje a Jaffje pſchiſtup k morju.

Jendźelska je w Indiskej 143 wojakow zhubiła

Se Ssimle w Indiſkej ßo powě, ſo ßu jendźelſzy wojazy ßrjedu we wojowanju ſ pſchiwißowarjemi ſbězkaŕſkeho fakira w Jpi ßydom morwych a 34 ſranjenych ſhubili. Kelko ludźi ßu ſbězkarjo ſhubili, njeje ſnate, piſche ßo, ſo je było jich wjele. Njedźiwajzy wſcheho prózowanja ßo Jendźelczanam pſchezo hiſchcze njeje poradźiło, Jpiſkeho fakira do ßwojich rukow doſtacz.

W Londonje je ßo ſchtwórtk běła kniha wo njeměrach a ſbězkach pſchi dołhowjeczornych mjeſach Jndiſkeje wudała. S knihi ßo ſhoni, ſo je Jendźelſka 40 000 muzi k podtłóczenju ſbězkow we Waſiriſtanje póßłała. Pſchi wojowanjach je ßo dotal 720 ſbězkarjow moriło a ßo nimale runje telko ſraniło. Na jendźelſkej ſtronje je ßo 143 wojakow moriło a 400 ßo ſraniło. Wot wudyrjenja njeměrow ßu jendźelſzy lětarjo na dźeßacz ſbězkaŕſkich wßow bomby mjetali.

Njeměry na kupje Trinidad zadachu dotal 14 morwych.

S měſta Port of Spain na kupje Trinidad ßo powě, ſo je ßo ſtrajkowe połozenje na kupje hiſchcze ſhórſchiło, dokelz ßo nětko we wſchěch zokrowaŕnjach ſtrajkuje. Pſchi njeměrach poßlednich dnjow ßu dotal 14 morwych a 44 ſranjenych naliczіli. Tola myßla, ſo ſtrajkowazy wulku l[illegible] ßwojich ſranjenych ſatajeja.

Wójnscy jeći jako hosćo w Jendźelskej

Londonſke nowiny „Evening Standard" ſ Dorceſtera pißaju, ſo je tamniſcha měſtna ſkupina jendźelſkeho ſwjaſka frontſkich wojowarjow ſchěſcz něhduſchich němſkich wójnſkich jatych pſcheproßyła, kiz ßu we wójnje w lěhwje ſa jatych w Dorceſteru ſ 1200 druhimi jatymi lezeli. Němſzy wojazy budźa bydlicz pola prjedawſchich jendźelſkich wojakow, kiz we wójnje jatych w lěhwje ſtrazowachu. Mjes pohoſczerjemi je tez nětczіſchi pſchedßyda Dorceſterſkeje měſtneje ſkupiny jendźelſkeje legije. Tutón woſjewi, ſo ßu ßo němſzy prjedawſchi wójnſzy jeczі pſcheproßyli, ſo by ßo dobra wola mjes Jendźelſkej a Němſkej ſkruczіła.

Sir Eric Geddes wumrěł.

Pſchedßyda jendźelſkeho lětaŕſtwa ſir Eric Geddes je 61 lět ſtary w ßwojej villi w Sußekſkim hrabinſtwje wumrěł. Geddes, kiz tez Dunlopſke gumijowe dźěłaŕnje nawjedowaſche, běſche hizo pſched dlěſchim czaßom dla khorowatoſcze dyrbjał ßwoju wobkhodnu dźěławoſcz ſpuſchczicz. W ßwojim wurjadnym ziwjenju běſche Geddes wot jednoreho ſpinarja na zeleſnizy hacz k jendźelſkemu miniſtrej wójnſkeho namóŕniſtwa dozpik.

Knježeŕstwo konfesionalnych stronow w Hollandskej

Prjedawſchi hollandſki miniſterſki preſident dr. Colijn je po wólbach někotre njedźele dołho wo ſeſtajenju noweho knjezeŕſtwa jednał a jo nětko wutworił. Do knjezeŕſtwa ßłuſcheja miniſtrojo, kiz ſ tſijoch hollandſkich konfeßijonalnych ſtronow pokhadźeja.

Dr. Colijn je ſwěprědka chzył liberalnych a demokratow ßobu do noweho knjezeŕſtwa pſchijecz. Tutó wotpohlad pak je dyrbjał po pſcheczu romſko=katolſkeje ſtatneje ſtrony ſpuſchczicz, dokelz wona konfeßionalne knjezeŕſtwo prawizy zadaſche.

Roosevelt da dwě bitwiskej łódźi natwarić

Preſident Rooſevelt je wutoru wjeczor twarjeŕnjomaj wójnſkich łódźow w Newyorku a Filadelfiji poruczіł, ſo dyrbitej hnydom ſapoczecz nowej 35 000 tunowſkej bitwiſkej łódźi ſa amerikanſke wójnſke łódźſtwo natwaricz. Swoprědka je ſtat chzył tutej łódźi dacz w priwatnymaj łódźetwarjeŕnjomaj natwaricz. Rooſevelt pak ſdźěli, ſo je ßo tutón wotpohlad nětko ſpuſchczіł. Nowej bitwiſkej łódźi matej kanony 40 centimetrowſkeho kalibra doſtacz. Potajkim ßo ſda, ſo je ßo amerikanſke knjezeŕſtwo ſa powjetſchenje kalibra wot 35 na 40 centimetrow roſßudźiła. Japanſka je tez hizo wobmjeſowanje na 35=centimetrowſki kaliber wotpokaſała.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 24. junija 1937.

Narodźiłej ſtej ßo: 22. 6. Arnoſchtej Něſchnemu, lokomotivnemu tepjerjej, dźowka. — 24. 6. Kurtej Waltarjej Hokerej, formarjej, dźowka.

Wumrěli ßu: 23. 6. Morwonarodźena dźowka. — Gertruda Erika Stölzelez, domjaza pomozniza, 21 lět. — 24. 6. Korla August Schmidt, rataŕſki dźěłaczeŕ we Lomſku, 61 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 24. 6. Guſtav Richard Hohlfeld, formaŕ w Budyſchinje a Meta Linda Hohlfeldez, domjaza ßłuzobna w Zitawje.

Protyka dawkowych termijow

ſa měßaz julij 1937.

Finanznemu hamtej ma ßo ſapłaczicz:

5. julija: Dawkowy wotczah wot dźěłaczeŕſkeje mſdy ſa mſdy, kiz ßu ßo w czaßu wot 16. hacz do 30. junija 1937 wupłaczіłe.
10. julija: Pſchipowědźenja a napłaczenja wobrotoweho dawka ſa junij 1937 abo ſa 2. protyczne ſchtwórczlěto 1937.
10. julija: Dawk na wozenje woßobow.
15. julija: Burſowy wobrotowy dawk we wotliczenju ſa junij 1937.
15. julija: Dawk na wozenje.
15. julija: Sawěſczeńſki dawk.
20. julija: Dawkowy wotczah wot dźěłaczeŕſkeje mſdy ſa mſdy, kiz ßu ßo w czaßu wot 1. hacz do 15. julija 1937 wupłaczіłe.
20. julija: Dawk na wozenje meblow a na dalakoſtne wozenje ſa dźěłaŕnje.

Pſchiſpomnjenje: W tutej dawkowej termiji ßu ßo jenoz dawki naſpomnjene, kiz maju ßo w měßazu juliju 1937 finanznemu hamtej ſapłaczicz.

Wšě dźěławi dostanu strowotny pas

Nowa wazna korczałka na puczu k polěpſchenju ludoweje ſtrowoty je hłowny hamt ſa ludowu ſtrowoſcz ſe ſawjedźenjom ſtrowotneho paßa czіnіł, kotryz ma po woli wjednika němſkeje dźěłoweje fronty dr. Leya, po móznoſczі bórſy kózdy dźěławy Němz wobßedźecz. Najprjedy ma ßo w 4 zupach, w kotrychz ßo pſchepytowanja w pſchedewſaczach pſchewjedu, pſchepytanym wudacz. Strowotny paß hłowneho hamta ſa ludowu ſtrowoſcz NSDAP ma dybſacznu wulkoſcz a w nim ſteja w prěnim rjedźe perſonalije pſchepytaneho. Wußlědk pſchepytaneho ßo w liczbach do ſmylkoweje tabelle ſanjeße. Sapiß w liczbach ßo tohodla ſtanje, ſo njeby ßo njetrjebawſche dźěło ſ pißanjom naczіnіło a ſo by ßo měſtno lutowało, dale pak tez, ſo by ßo lěkaŕſke powołanſke potajnſtwo ſchkitało. Nadrobny wußlědk pſchepytowanja, ſapiß pſchedkhadnikow, waha czěła a twar czěła, pruhowanje organow, czěłne ſmylki, powołanje a wjele wjazy, ſchtoz ma ſa ſtrowotny ſtaw wuſnam, ßo do ſtrowotneje ſakładneje knihi ſapißa. Tuta ſtrowotna ſakßładna kniha khowa ßo pola ſarjadniſkich hamtow hłowneho ſtrowotneho hamta a wuda ßo jenoz, maja=li ßo lěkaŕſke naprawy ſtacz, dowěrnej lěkaŕſkej ßłuzbje krajneho ſawěſczeńſkeho hamta. W ſtrowotnej ſakładnej kniſy ma ßo poſdźiſcho ras zyły ziwjenjoběh ſe ſtrowotneho ſtejniſchcza wot naroda hacz do najwyſchſcheje ſtaroby ſapißacz. W ſtrowotnym paßu ßo khowanje ſtrowotneje ſakładneje knihe podrobnje ſapißa. Dale ßo w nim ſapißuja wſchě poſdźiſche pſchepytowanja, khoroſcze, kaz tez mjeno a ßydliſchczo pſchepytowazeho lěkarja. A ſkóncznje ßo wſchě naprawy ſapißaja, kotrez ßo ſa jeho lěpſche pſchewjedźechu, kaz puczowanje ſ „mozu radoſcze", ſportſke ſwuczowanja atd. Kózdy wobßedźeŕ ſtrowotneho paßa dyrbi tutón ſnajmjeńſcha w pſchedewſaczu pſchezo pſchi ßebi měcz. Pſchi pſchepytowanjach a w khorobnych padach ma ßo pſchedpołozicz. Němſkim lěkarjam ßo ſ tym móznoſcz dawa, bjes wjele praſchenja ßebi wobras wo ſtrwotnym ſtawje kózdeho dźěłaczerja w Němſkej czіnіcz.

Indiski nóž

3]

(Pokraczowanje.)

„Pſchezo ßu ßo moje wobliczowanja trjechowałe, jeno w tymle najwazniſchim padźe niz", ſtary knjes rjekny. Hladaj, Hadrijana, nadźijach ßo, ſo budźe mi Lawrjenz wjeßele czіnіcz, ſo budźe mój hódny herba, a ſo budźeſch ty jeho lubowacz. Ale wón je ſły njekhmanik, kotryz je ßo mi w Amſterdamje ſpjeczowal, hdyz jeho naßwarjach; ty jeho lubo nimaſch, mój rjany plan je roſpadnył. A k temu ßym telkole lět dźěłał, ßo prózował, a w dalokim kónzu ßwěta pjenjes nakopił. Po ßmjerczі ßwojeje zony a ßwojich dźěczі, kiz ßu na Jave tonidłowemu ſahorjenju podlezale, ßym ſtajnje ſa Lawrjenza a ſa tebje dźěłał. Ale Lawrjenza dyrbju wot ßebje ſaſtorczіcz, a druhi na jeho měſto ſtupi, kotrehoz maſch ty lubo. Ty, Hadrijana, budźeſch moja powſchitkowna herbina!"

Wón na pißmo pokaſa, kotrez pſched nim na blidźe lezeſche, naczіſk, w kotrymz bě mnoho wuſchmórane a pſcheměnjane.

„Teſtament, kotryz Lawrjenza ſa hłowneho herbu poſtaja, budźe jutſje ſniczeny", wón dale rěczeſche. „Tón je w Bataviji ſczіnjeny, hdyz běch jara khory a ßebi myßlach, ſo ßym ßmjerczi bliſko, a kotryz je w Amſterdamje wot něſchto lět ſapołozeny. Jutſje mói notar tuto pißmo ßobu pſchinjeße. Wón tu dźenßa běſche, kaz ty wěſch, a ßmój ſ tymle naczіſkom teſtamenta k twojemu lěpſchemu czinicz měłoj, ale njejßmoj doczinіłoj, pſchetoz maja ßo hiſchcze někotre wotkaſanja poſtajicz, a mam ßebi hiſchcze něſchtozkuli derje pſcheklaſcz. Jutſje drje to ſ Twjerdakom doczinimoj."

„Wujo, twoja dobroczіwoſcz napſchezo mi a mojej lubej maczeri je njewuczeŕpajomna", Hadrijana rjekny. „Ale proſchu cze, njepowědaj telko wo teſtamentach. Pſchi tym dyrbi ßebi człowjek pſchezo na ßmjercz myßlicz."

„Hdyz je człowjek ſeſtaril a ßo pſchezo khory czuje, myßle na njewotwobroczomne wězy dopominaju."

„So bychu tebi hiſchcze mnohe wjeßele lěta ſe ſtrowotu a ſe ſpokojnoſczu w domiſnje byłe popſchate, to czi hacz nanajnutrniſcho pſcheju! Mój luby wujo, potom po něczim by ty ßnadź tez k temu ſwólniwy był, wbohemu Lawrjenzej tola jeho wopacznoſcze wodacz! We wutrobje mi ta myßliczka njeměr czini, ſo by mi wſchitko ſboze, jemu pak wſchitke njeſboze pſchipadnycz měło. Ssurowy człowjek, kiz je tu pobył, chze jeho do dołzniſkeho jaſtwa dacz czißnycz. Ach, to tola bycz njedyrbjało!"

„Ty měniſch, ſo dyrbju jeho dołh ſapłaczicſt a jemu hiſchcze pjenjeſy pſchidacz, ſo mohł na ſwuczene waſchnje ßwoje njekhmaniſke ziwjenje dale wjeſcz?"

„Ja, luby wujo, njewěm, ſchto dyrbiſch ja njeho czіnіcz. Tola budź mily! Budź ßmilny! Wodaj! Snutskowny hłóß mi praji, ſo tu něſchto njeje prawje. Boju ßo, ſo ßo wulke njeſboze ſtanje. Mje ſyma woběhuje, hdyz ßebi na to myßlu."

Stary knjes na nju luboſczіwje pohlada a rjekny: „Ty roſumiſch mi wutrobu hnucz, Hadrijana. Duz poßłuchaj! Hiſchcze ras chzu ſ Lawrjeńzom rěczecz w bliziſchich dnjach, hdyz do Amſterdama pojědu. S dołzniſkeho jaſtwa chzu jeho dacz wußwobodźicz, je=li Komanß jeho dał nuts ßadźicz a chzu jeho dołh ſapłaczicz. Ale jeno ſ wěſtymi wuměnjenjemi! Wón je mi hańby naczіnіł — wón dyrbi prjecz wot keklerjow, prjecz ſ Amſterdama! Do Batavije dyrbi, tam njech nowe ziwjenje ſapocznje, a my dźě budźemy potom widźecz, hacz je k temu hiſchcze khmany, ßo polěpſchicz."

Wona ſ hłowu kiwny. „Tak drje budźe to dobre, wujo! Dźakuju ßo tebi!"

Pomału ßo wjeczori. Sa hodźinu chzemy czaj picz. A pſchinjeß mi lampu, Hadrijana! A ſczehń woknowe ſawěſchki hromadu! Potom mje na wokomik ßameho woſtaj. Dyrbju ßebi roſmyßlicz a dźěłacz. Dźi tak dołho k twojej maczeri horje!"

Wona ſczini, ſchtoz wón pſchikaſa, a na to jſtwu wopuſchczi.

Rańſcho=Jndźan ßebi lampu a pſchiprawy k pißanju ſeſtaja a ßo do ſtudija teſtamentſkeho naczіſka ponóri; wón ſ jeho ſeſtajenjom hiſchcze prawje ſpokojom njebě.

Na lěwizy na blidźe wotewrjena pokładniczka ſtejeſche, w kotrejz běchu mnohe papjery a tez někotre dwanatki rołkow dukatow, pódla bě rjany płodowy korbik ßadu ſe ſahrody. Na kriſtalowym taleŕku lezeſche połojza bělenoho jabłuka. Pſchi tym lezeſche na blidźe rjany na mjecz podobny nóz, wótry kaz britwa a kónczojty, dźiwnje tworjeny, ſ wupalowanej breńdu a ſ błyſkotazymi, bohacze a wobraſnoſtnje pyſchenymi ßlěbornymi czronkami. To bě tez miſchtrſke dźěło indiſkeho wumjełza.

Hadrijan ſ Talowa pſchekładowaſche ßebi a pißaſche a ßebi ſaßo pſchekładowaſche. Samyßleny pjero wotpołozi, ſlehny ßo do ſady a woczі ſańdźeli. Tak jeho ſpaŕ pſchewſa. Stary knjes druhdy na tajku ſpaŕnoſcz czeŕpjeſche.

Tak prawidłowne kaz kahodne tykotanje czaßnika na ſczěnje běſche jeho dychanje.

Hewak bě w domje zyle czicho . . . tak dźiwnje — ßmjercz czіcho . . .

Pokaſowaŕ czaßnika na ſczěnje ßo pomału dale poßuwaſche . . .

Wonka ßwěrny dwórny poß jenoz ſwaha ſamórcza . . .

Potom běſche, jako budźichu na ducha ſapodobne kroczele po pěſkowej ſahrodnej ſczězzy ßo ßnowałe . . . a po trawniku ſa roſtleŕnju . . .

Saßo poß ſ waha ſamórcza . . .

Jeli ſo ſchto widźeſche, ßo jemu to najſkěrje pohladnje njeſdaſche. Ssnadź njewjeßełu poſtawu ſpóſna, kotraz czěkaſche kaz Kain, pſches wyßoki płót lěſeſche a ßo w keŕkach ſhubi, kotrez hacz do dróhi ßo czehnjechu, kotraz do Amſterdama wjedźeſche. . .

Nětkole bě ßo wonka doſpołnje dojaczmiło . . . we Rańſcho=Jndźanowej jſtwě pak ßo lampa jaßnje a pſcheczelnje ßwěczeſche . . .

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 25. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wopačna šćežka njebudźe prawa,
byrnjež po njej z čŕjódami šli. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Khłódniſchi mórſki powětr je hižo hacž ſ nam pſchicžahnył. Pſchi jeho ſetkanju ſ dotalnym cžopłym powětrom je ßo njebjo khětro pomrócžiło. W naſchich ſtronach ßo nětko nižina wuſkutkuje, kotraž pomału ſ ranju cžehnje. Pod jeje wliwom tež ſ deſchcžam dóńdźe a ßo tež hrimanja wutworja. Sa jutſiſchi dźeń mamy tež hiſchcže mrócželate, trochu njeſtajne a hiſchcže khłódne wjedro wocžakacž. — Jutſje ßobotu ßłóncžko 3.47 hodž. ſkhadźa a ßo 8.18 hodž. khowa. Měßacžk ſkhadźa jutſje wjecžor 9.32 hodž. a khowa ßo rano 6.22 hodž.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Trochu njeſtajne a hiſchcže khłódne wjedro.**

•

— **Wotwjedźerka dźěcźa, paduſchniza a wobſchudźerka Grimmez ßo pſchezo hiſchcže khowa.** Njedźiwajzy wobſchěrneho polizajſkeho ßlědźenja hiſchcže njeje było móžno, cžěkazu Grimmez doßahnycž. Wona pod njewěrnym wudawanjom wukhow pola ßwójbow namaka abo, ſo by ßo najprjedy ſkhowała, pod wopacžnym mjenom w ratarſtwje na khwilu dźěło pyta. Draſtu, kotruž je 21. junija pſchi wotwjedźenju dźěcźa noßyła, je wona, kaž je ßo mjes tym wuſwěcžiło, ßebi w Hainewaldźe a Zitawje najebała. Tak bu móžno, draſtu prawje wopißacž. Běſche to módroběły ßmuhaty indanthrenowy domjazy ſchat ſ pißanymi kwětkami a wutrobicžkatymi kneflemi, ßrěnjoſelena Berchtesgadenſka wołmjana jecžka ſ dołhimaj rukawomaj, pſchi khornarſu ſ běłymi a cžerwjenymi kwětkami wuſchita, běły ſchórzuch a brune borkalſowe ſportſke ſtupnje ſ beige-barbnej kromu a niſkimi pjeńkami a kolenowe nohajzy jaßnobruneje barby. Sa Budyſchanow a ſa wobydlerjow, kotſiž ſ wokoliny do měſta pſchińdu, ßo wot dźenßniſcheho we wukładnym woknje Schaafez firmy na Bohatej haßy podobna draſta, kajkuž běſche wona woblecžena, na někotre dny wuſtaji. Nuſne pak je, kedźbne cžiniecž, ſo ßnadź je ßebi Grimmez mjes tym na njeprawe waſchnje druhu draſtu wobſtarała. Kohož je wona w cžaßu wot 21. junija wo draſtu wobkradła abo wobſchudźiła, tón wosjew to hnydom bližſchej poliziji. Kóždne koło, kotrež je Grimmez 21. junija we Worzynje kradła, ßu hižo tón ßamy dźeń wjecžor na Lubijſko-Shorjelſkej dróſy pola Sſerbſkich Pawlez namakali.

S **Budeſtez.** (Stawniſke). Narodźiłej ſtej ßo: 15. 6. Njemandźelſka dźowka w Budeſtezach-Hajnizach. 16. 6 Janej Pawołej Budarjej, ratarjej w Mniſchońzu, dźowka. — Pſchipowědźili ßu ßo: 22. 6. Jan Erich Jurſch, friſěr a Marja Gertruda Dufſkez, wobaj w Budeſtezach. Korla Helmut Ehrke, friſěr a Erna Berta Krjeńzez, wobaj w Mniſchońzu-Hornjej Hórzy. — Swěrowałoj ſtaj ßo: 19. 6. Jan Alfred Berg, ſkałak w Hunczerizach a Marjana Hildegard Muczinkez, dźěłacžerka w Budeſtezach-Sahorju.

S **Khrjebje.** Nowy najeńk. 1. julija wopuſchcži najeńk hoſcženza „Ke krónje", rěſnikſi miſchtr Riedel, naſchu wjeß, ſo by do Kſchiſchowa ßo pſcheßydliwſchi tamniſchi hoſcženz ſ rěſniſtwom pſchewſak. Hoſcženz Ke krónje pſchewojmje nowy najeńk ſ Wulkeho Hajna pokhadźazy 1. julija.

S **Rakojd.** Kaž ßłyſchimy, je knjes Auguſt Meltka, ßyn knjeſa žiwnoſcžerja Meltki, ßwoje prěnje theologiſke pruhowanje w Lipſku ſ khwalbu wobſtał. Nadźiomnje ßo młodemu vikarej, kotremuž tež na tutym měſtnje prawje wjele ſboža ſ wobſtatemu pruhowanju pſchejemy, prawje bórſy ſaſtojnſtwo w ßerbſkej woßadźe poſkiczi.

S **Njeßwacžidła.** W nozy ſ póndźeli je ßo ſ khěže ryczěrkubła w Njeßwacžidle mužſke koło ſnamki Brennabor cžo. 1342970, ſ jendźelſkim wodźidłom, cžornym kroßnom, elektriſkim wobßwětlenjom a torpedowym ßamoběhom pokradnyło. Na kroßnu bě dźěcžaze ßedło ſ plyſchowym pocžehnjenjom a ſtupatzy ſa dźěcžo pſchicžinjene. Schtóž něſchto wě, hdźe je koleßo woſtało, njech to woſjewi najbližſchemu ſtražmiſchtrej.

S **Rakez.** (Stawniſke powěſcže.) Wukſchcžili ßu ßo: Marijana Giſela Brodźiz ſ Noweje Wßy. Hana Martha Jadwiga Kroſchkez ſ Nižeje Wßy. Hajnz Jan Khěžnikez ſ Truptna. Ingrid Helga Ermiſchez ſ Rakez. Alfred Reinhold Docžkez ſ Hermanez. — Swěrowani buchu: dźěłacžeŕ Arnoſcht Kudźela ſ Lipicža ſ Helenu Friedu Kwakez ſ Wyßokeje. Wjednik baggera Pawoł Helmut Kſchižan ſ Roholnja ſ Marthu Emmu Wroblez ſ Komorowa. Tyſcheŕſki miſchtr Richard Arnoſcht Kowaŕ ſ Wojerez ſ Hanu Wilhelminu Kubizez ſ Rakez. — Pokhowali ßu ßo: Jan Dubik ſ Rakez, 59 lět. Wuměnkaŕka Hana Klawkowa rod. Matikez ſ Komorowa, 77 l. Rataŕ Richard Waltaŕ Kral ſ Komorowa, 44 lět ſtary. Murjeŕſki polěr Auguſt Kruža ſ Rakez, 54 lět. Wuměnkaŕ Jan Kſchižan ſ Komorowa, 77 lět.

S **Wojerez.** (Wobkhadne njeſbože.) Wutoru dopołdnja ſta ßo na dróſy w Narcže wobkhadne njeſbože. Dodawazy awto ſawadźi wo woßobowy awto ſ pſchiwěſchakom, Wobaj woſaj chzyſchtaj ßo konjazemu ſapſchahej wuwinycž. Woſaj ßo wobſchkodźiſchtaj. Woßoby do ſchkody niepſchińdźechu.

S **Wopalnje.** (Wulka cžwila kuntworow.) Hobrſke ßyły kuntworow móža ßo wſchědnje pſchi rjanym wjedrje we wjecžornych hodźinach nad wjerſchkami ſchtomow w bliſkim lěßu wobkedźbowacž. Po tyßazach a ſtatyßazach lětaja tute pſchełaßanzy w formje ſtołpow horje a dele. Sa łaſtojcžki a druhe ptacžki ßu kuntwory ſ witanej pizu.

Woprawdźity służobnik hospozy su

„Baldur" stajnje so palace kachle do kuchlnje

přetož wone zalutuja jej kóždy dźeń zatepjenje. — Cyle bjez nućenja ke kupej rozjasnimy Wam jich wulke lěpšiny!

Zelez. dwór **MIESSNER** dr. z w. ruk.

S **Kinsbórka.** (Rosbuchnjeńſke njeſbožo.) W kowarni ſkały Pawoła Krauſy we Łužnizy ſta ßo rosbuchnjenje, pſchi kotrymž ßo 40 lět ſtary kowaŕ Oswin Reiche tak cžeżzy wopali, ſo dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcž. S pſchicžinu rosbuchnjenja je najſkerje pſchedpißam njewotpowědaze khowanje rosbuchadłow.

S **Waldenburga.** (S widłami do wócžka kłół.) We Sadnim Uhlmannsdorfje ſwadźiſchtaj ßo bratraj Jwan a Florus Backmann, a ſwada do pukow pſcheńdźe. Nadobo hrabny Jw. Brackmann widły a kałny ſ nimi bratrej do woblicža. Sranjenja nadpadnjeneho ßu tak cžeżke, ſo njeje nadźije, ſo ßo jemu widźenje ſakhowa. Hrubeho bratra do jaſtwa, ſranjeneho do khorownje dowjeſechu.

S **Lonnewitz** pola Oſchatza. (Brón běſche nabita.) Wobźarujomne njeſbožo ſta ßo ſtym, ſo hoſpodaŕſki pomoznik žortujo ſ brónju, kotruž měješche ſa njenabitu, ßo w ßußodnej ſahrodźe na domjazu pſchiſtajenu měrješche. Wutſěl ſ brónje, kotryž nadobo wußny, holzu do wócžka trjechi. Trjechenu dyrbjachu cžeżzy ſranjenu do Lipſcžanſkeje wócžneje khorownje dowjeſcž.

S **Miſchna.** (Njeßwědomita lohkomyßlnoſcž.) Wóßomlětny hólcžez w Zwenkawje, kotrehož běſche pſchecžel ßobu na koleßo wſak, boßy ſ palzom do ſpizow koła pſchińdźe, tak ſo wobaj hólcžezaj padnyſchtaj. Pſchi tym ßo jedyn ſ hólzow tak cžeżzy ſrani, ſo dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcž. Kak huſto widźimy tuto ſke nawucženje, ſo ßebi dźěcži ßwojich pſchecželow ßobu na koleßo bjeru.

Cyrkwinske powěsće

Se **Sslepeho.** Rano we 8 hodž. němſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodž. němſka a ½11 hodž. ßerbſka Boža ßłužba. Kollekta ſa dźěło mjes mužemi evangelſkej zyrkwi. Pop. ½11 hodž. kſchcženja. W 2 hodž. němſke dźěcžikemſchenje. Wjecžor w 7 hodž. ßerbſka Jarſka nutrnoſcž na Mikoraſkim pohrjebniſchcžu. — Pokhowana: Marija Wěrikowa rodž. Schurmanoz, wuměnkaŕka w Nowmem, 72 lět 4 měßazy 12 dnjow ſtara.

•

6. njedźela po swjatkach, 27. junija 1937.

Tachantska cyrkej: Rano 5.45 hodź. Boža mša, dop. w 9 hod(. wulka Boža mša z prědowanjom, w … hodź. nyšpor z požohnowanjom. 29. junija na Pětra … Pawoła 5.15 a 5.45 hodź. Boža mša, w 9 hodź. biskopska Boža mša a měšniska swjećizna (dr. Fuchs) w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. 2. julija pjatk… Jězusoweje wutroby w 6 hodź. hamt před wustajenym Najswjećišim z pobožnosću a požohnowanjom. Přiležnosć k spowědźi sobotu w 9 hodź., 18—10 hodź. 19.30—20.30 hodź., njedźelu 5.30—6.30 a w 9 hodź. wutoru kaž njedźelu, štwórtk 18—19 hodźin.

„Měšane mandźelstwo"

Wujaßnjenje pomjenowanja.

Po wukaſu ſtatneho miniſtra ſnutſkownych należnoſcžow ſe 26. haprleje 1935 ßmě ßo ßłowo „měſchane mandźelſtwo" w hamtſkim wobkhadźe jenož pſchi woſnamjenjenju mandźelſtwa mjes woběmaj, kotrejž wſchelakimaj raßomaj pſchißłuſchatej, niz pak tež na woſnamjenjenje mandźelſtwa mjes woßobomaj, kotrejuž nabožne wuſnacže je wſchelake, wužiwacž. Statny miniſter ſnutſkownych należnoſcžow je nětko po doroſumjenju ſ ſtatnym miniſtrom ſa zyrkwinſke należnoſcže a wjednikowym ſaſtupjerjom Heſſom poſtajił, ſo ma ßo mandźelſtwo mjes pſchißłuſchnikomaj wſchelakeju nabožneju wuſnacžow w pſchichodźe jako po wěrje rosdźělne mandźelſtwo (glaubensverſchiedene Ehen) mjenowacž. Daloko je to trěbne, ma ßo pſchi tutych po nabožnym wuſnacžu rosdźělnych mandźelſtwach roſeſnawacž mjes mandźelſtwami wſchelakeju wěruwuſnacžow, to je mjes woßobomaj, kotrajž ßo ſ wſchelakim kſcheſcžijanſkim wěruwuſnacžam wuſnawataj a mjes mandźelſtwami, kotreß u rosdźělenej po wěrje (religionsverſchiedene Ehen) to ßu tajke mandźelſtwa, kotrychž wěruwuſnacže je wſchelake a ſ kotrychž je jedyn dźěl njewěriwy.

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk 25. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,496	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,33	100 čěskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,18	100 franc. frankow	11,12

Barlinſka burſa 24. junija 1937. Hdyž bě ßo na ſpocžatku burſy ſ dalſchim wotdrjebjenjom kurſow licžiło, pſchinjeße tola burſowne jednanje wěſte pſchekwapjenja. Pod cžiſchcžom konſekwenzow, kotrež běchu ßo ſ němſkeje a italſkeje ſtrony po ſwrěſchcženju rospominanjow 4 mozow cžinike, běſche publikum nowych nadźijow nabył. Wobroty drje běchu jara ſkromne. Njedźiwajo toho pak ßo wulki dźěl kurſow, wożebje te cžeżkich hódnotow polěpſchichu. Na rentowych wikach běchu ſkerje ßłabſche kurſy ßłyſchecž.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na Barlinſkich žitnych wulkowikach běſche tež wcžera ſaßo jara cžicho. Mjenowanja hódne wobkhody njemóžachu ßo nihdźe wuwicž, dokelž njebě poſkiczenjow. Saſtaranſke położenje pak je powſchitkownje jara ſpokojaze, dokelž móža młyny ſdźěla hiſchcže na ßwoje wobſtatki ßahacž a w pſchipadźe potrjeby dalſche pſchidźělenja wumlěwanſkich žitow doſtawaju. Sa muki bě ſakładne měnjenje jara měrne. Pſchenicžneje muki je we wſchěch družinach doſcž na wikach a ßo tež derje pſchedawa. Ržana muka ma ſkerje pomały wobkhod. Sajim ſa pizowanſkimi žitami je dale jara wulki, tola njedoſtatka dowóſa dla njemóže ßo ſpokojicž.

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Dowos na wiki bě ßrěni. Sswinje ßo ſá krute płacžiwny pſchidźělowachu. Cželatow bě mjenje na wikach. Wobkhod bě ßrěni. Wobkhod ſ howjadłami a ſkopami bě njewuſnamny.

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

24. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 238	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	57
Snadnje wuwite	48
Najšpatniše	—
Wowcy: 114	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	53—55
Mjasne wowcy	47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—
Swinje: 582	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Wejera płacžeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,3… hr., R 11: 8,45 hr., — jecžmjenja G 7: 8,85 h… G 9: 9,10 hr., — wowßa H 10: 8,30 hr., H 13: 8,70 h…

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 6.	23. 6.		24. 6.	23. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,…
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,…
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,…
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,…
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
njeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 9,95 hr., rožka 8,30 hr., jecžmjeń nał. 8,7… hr., wowß 8,20 hr., běrny 5,50—6,80 hr., nowe 11—1… pj., ßyno 2—2,25 hr., ßłoma 80—1,10 hr., pſcheńcžna muka 14,20—18,20 hr., ržana muka 12 hr., pſcheńcžne wotruby 6,85—7,15 hr., ržane wotruby 5,70—6 hr., butra 75 pj., jeja 8—9 pj., twaroh 20—25 pj., běły kał 15 pj., karoty 12—18 pj., jědźna łoboda 25 pj., ßydroty kał 5—35 pj., kólrabi 10 pj., porej 10 pj., kórki 10 hacž 30 pj., kißały kał 12 pj., zybla 10 pj., buny 20—2… pj., tomaty 30—40 pj., ßołotej 8 pj., radiſki 6 pj., rjewjeń 10 pj., jabłuka 65 pj., wiſchnje 25—30 pj., truſkalzy 35—40 pj., holanſke jahody 24—25 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 10,05 hr., rožka 8,50 hr., jecžmjeń, nał. 8,8… hr., wowß 8,30 hr., pſcheńcžne wotruby 6,50—7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 2—2,20 hr., ßłoma 8… hacž 1 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proßata 10—18 hr., běhaki 25—45 hr., běły kał 15 pj., jědźna łoboda 30 pj., rjewjeń 10 pj., zybla 15 pj., khrěn 80 pj., ßołotej 3—1… pj., kórki 20—40 pj., morchej 8—15 pj., radiſki 4—… pj., holanſke jahody 30 pj.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłop… Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur. w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Wo „ſwětanahladowym wojowanju nětčišcheho czaſa“

rěčeſche ſchtwórtk wječor w Budyſkej Krónje ſtronjan Teutſchert ſ Bytomja. W nimale dwě hodźinje trajazej rěči wón najprjedy rosjaſnjeſche, kak ſu człowiekoio ſtajnje pod wliwom ſylnych a móznych idejow ſo tak ſadźerżeli, kaž jim tuta ideja ſe ſwojej wucźbu pſchikaſowaſche. Hdyž ſo ſe ſkutkowanjom tutych idejow bliže ſeſnajemy, potom nabywamy tež ſrozumjenja ſa dźenſniſche wojowanje wo pſchekiſaniu zyłeho luda ſ nazionalſozialiſtiſkim ſwětowym nahladom. Rěčnik tuto wojowanje, kiž ma ſo w pſchichodźe pſchewieſcź, jako wjele czežſche woniſowaſche hacź pſchewiedźenje żądanjow ſchtyrilětneho plana. W tutym wojowanju jedna ſo wo czežke bědźenje wo duſchu němſkeho luda, dokelž je ſo poſlednje wojowanje mjes idejomaj bolſchewisma a nazionalſozialisma ſapočało. Tuto wojowanje pak je tež jadro dźenſniſchich politiſkich podamkow. Rěčnik nadrobniſcho roſeſtaja, w kajkim naſtupanju ma ſo tuto wulke wojowanje wo duſchu luda wieſcź a pſchewieſcź. S tutoho wojowanja móże jenički tón dobyczeŕſzy wuńc, ſchtóž ma móz ſimjenja w ſebi.

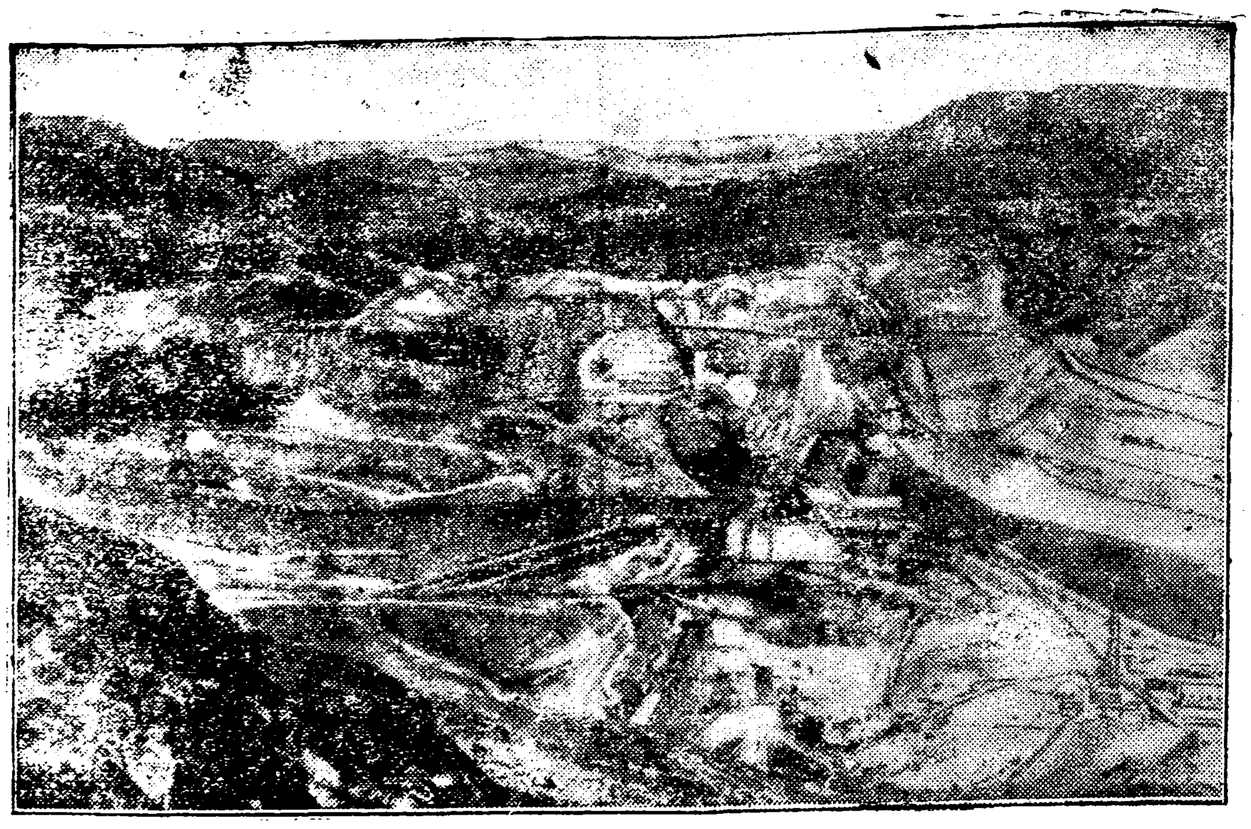

Nowa hobrſka ſawjera w USA.

Pſchi rězy Columbia w rańſchim dźělu Waſhingtonſkeho ſtata twari ſo wulka ſawjera, kotraž, kaž Americźenjo praja, budźe ſ najwjetſchej ſawjeru ſwěta. Po ſhotowjenju budźe ſawjerowe hacźenje 160 metrow wyſoke. Naſch wobraz ſ powětra pokaſuje nam pſchehlad wo twarſkich dźělach pſchi rězy Columbia.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Powěſće z cyłeho ſwěta

Lěſny muž dyrbi do khorownje.

30 lět poſpochi w lěſu żiwy byk.

W Ankumſkich horach Osnabrückſkeho kraja w tutych dniach w lěſu pſchebywazeho muża doſpołnje woſłabjeneho namakachu, tak ſo dyrbjachu jeho do khorownje pſchewjeſcź. Tutón lěſny muž ſ mjenom Jan Klaas pſchebywa hižo 30 lět dołho w lěſu, a nichtó jeho pohnucź njemóżeſche, hacź runjeż bě̀ſche żyn bohateho ſedła, ſ najbliżſcheje wokolinu a hacź runjeż ſamóżenje wobſtarjeſche, ſo by w poriadnym bydle pſchebywał. Ssamo w krutej ſymje wonka wołta a pod huſtej kerczinu abo w małych próſdnjeńzach ſpaſche. Jenoż w kurowej ſymje lěta 1928/29 ſebi mału bróžeń wupyta, hdźež nozowaſche. Klaas ſo kožanu draſtu wobłekaſche, brodu a włoſy běſche ſebi dołhe roſcź dał. W khorowni wſchak jemu tutu rjanu muźiku pychu motrjewſchu, a tež ſwoje wołubjene koże dyrbjeſche w khorowni ſ draſtu khorych ſaměnicź. W khorowni cźinja ſebi ſtaroſcze, kak ſo tutón muž na tamniſchi poriad ſwucźi a ſchto budźe ſ nim, hdyž jeho ſaſo ſ khorownje puſchczża.

Cźěſchenk dewiſy pſcheſmyka.

Wołsebje aroteſkny pſchipad pſcheſmykanja dewiſow je ſo na wuherſko-rumuniſkich miejach wotkrył. Tam nadpadny ſaſtojnikej, kotryż puczowazych ſ Bukareſta pſchikhadźazeho cźaha kontrollowaſche, młoda żona, kotraż ſo wo cźěſchenka, nětkle 8 měſazow ſtareho, ſimje ſtaraſche. Jedyn ſe zkomnych ſaſtojnikow domaika dźěcźatko a pſchi tym pak ſaſłyſcha, ſo ſawcźk nětkak ſpodźiwnje kuſkotaſche. Pſchepytowaſche cźěſchenka tehodla trochu bliže a pſchi tym ſo wukopa, ſo bě ſo do ſawcźkow wjetſcha ſuma dewiſow ſkhowała. Dźěcźatko, kotreż tutej „macźeri“ ſ zyła nieſłuſcheſche ſo pod dohladom wothladarki wróczo póſła a tutu nieprawu macź ſadźiſchu do jaſtwa.

Kataſtrofalny ſlimk w Jugoſłowjanſkej.

W tutych dniach ſo nad nětkotrymi jugoſłowjanſkimi krajinami kataſtrofalny ſlimk dosnuſcheł. Schkody we wokolinje Salamanſkeho Bahanſkeho Brodu wobliczja ſo na 40 milijonow dinarow. Tohorunja wulke ſchkody ſlimki w rańſchej Serbiji we wokolinje Knjeżevaca naczinichu. We wſy Aldincu nawal wodu żonu ratarja Stefanowicza ſ wnuczkom wotnieſe. Wobeju poſdźiſcho morwetu namakachu. W zyłej tutej krajinje ſu żně ſniczene.

Při rubieżnym nadpadźe rubieżnikow přeleſcił

Cyrill Hawkins, 21lětny wothladaŕ garaże ſwonkowneho Londonſkeho wobwoda, běſche ſo trochu na ławku wupſcheſtrěł. Běſche poſdźe w nozy a daloko a ſchěroko na dróſy njebě cźłowieka widźecź. Nadobo ſaſłyſcha ſtopy. Dwaj mużaj ſtupiſchtaj do garaże, ſtajiſchtaj wulke ſudobje na ſemju a żadaſchtaj ſebi, ſo by je ſ benzinom napjelnił. Hawkins ſtany a hižo chżyſche ſudobje ſ benzinowej pumpu pjelnicź. Nadobo jemu dyri nětchtó móznje do ſadneje hłowy. Hdyž ſo wobrocził ſpóſna, ſo ma tu ſ dwěmaj rubieżnikomaj cźinicź. Kóżdy ſ nieju měješe dołhu żelesnu żerdź w rukomaj, ſ kotrymaj do nieho bijeſchtaj. Nadpadnjeny ſebi hłowu ſ rukomaj kryješe, ſo by dorjenja wotwobrocził. A pſchi tym ſpěſchnje pſchemyſlesche: Pomoz njemóżeſche ſe żaneje ſtrony wocźakowacź a bróń njeměješe k ruzy, ſ kotreju by ſo pſchecźimo nadběhowarjam wobaracź mohł. Dorbješe potajkim ſyntacź, banditow pſchelesćicź. S wótrym wukſchikom cźiſny ſo na ſemju, pſchezo hiſchcźe ſwoju hłowu ſ rukomaj ſchkitajo. Trójzy hiſchcźe rubieżnikaj do nieho dorjſchtaj, tola nadpadnjeny ſo wjazy njehibaſche. Sakuſny ſuby a cźiniješe kaž by morwy był. Wobaj bandidataj daſchtaj ſo tež monrambje pſchelesćicź. Hawkins ſaſłyſcha, kak pſchi nimaj jenoj ſe żelesneju żerdźkom k ſemi nadny. Jedyn i rubieżnikom běſche potajkim ſwoju bróń motnokotił — to běſche mitane pſchemjenjenje noměrow. W kuſodnej měſtnoſći běſche běrow garaże a tež nakładnia. Schtajo ſkładowaſchtaj banditaj radu, hdźe mohła nakładnia był. S nakluczom motewrjſchtaj do měſtnoſće durje a podaſchtaj ſo do łuteje konſtitje. Na tutón wokomik bě Hawkins jenoż cźakał. Sběhny ſo, hrabny ſa na ſemi leżazej żelesnej żerdź a běżeſche ſ domu. Wſchetoż wědźeſche, ſo wonka zyle bliſko bě telefon ſ direktnym ſwiſkom k najbliżſchej polizajiſkej ſtraži. Lědy pak bě garażu wopuſchcził, jako to ſłóſtnikaj pytnyſchtaj a ſo ſa nim podaſchtaj. Dóńdźe k dźiwjej pſchesczěhańzy. Hawkins, kotryż bě po mózných dyrjenjach doſcź ſłaby, móżeſche runje hiſchcźe telefonſku żelu dozpěcź, ſłuchatko k hubi ſtorhnyć a wótſie wo pomoz wołacź. A hižo běſchtaj ſłóſtnikaj pſchi nim. Tola ſmużity garażowy dohladowaŕ wědźeſche, ſo njeje ſhubjenu Wſchak měješe nětko bróń a pomoz ſo wocźakowaſche. Tohodla cźepjeſche bieſwohladnje wokoło ſebje a na pomoz wołajo. Wojowanje trajeſche nětotre mjeſchiny. Nadobo ſo wótſie ſahwiſda a pſched tſjomi mużemi ſaſta polizajiſki wós. Banditaj běſchtaj pſchemóżnaj prjedy hacź móżeſchtaj ſo ſhrabacź. Tež wonaj běſchtaj ſo khětro ſranikoj. Hawkinſa pak móżachu po ſawobaleniu domoj puſchczźicź. Sa ſwoje ſmużite ſadźerżenje ſawěſcźe hiſchcźe rjane myto doſtanje.

Żitne ſita w Jendźelſkej.

Kanadiſki żitny wubjerk pſchebywa nětkole w Jendźelſkej, ſo by tam dla powjetſchenja wuwoſa kanadiſkeje pſchenicźy do Jendźelſkeje jednał. Po „Morningpoſt“ ma wubjerk ſ jendźelſkimi hamtami plan namjetowacź, ſo bychu ſo w Jendźelſkej wulke ſita ſa khowanje żita natwarike, kotreż maja ſo ſ kanadiſkim żitom pjelnicź a kotreż měke ſo jako ſeżiwjenſke reſerwy ſa pſchipad wójny wohhladowacź. Na tuto waſchnje bychu ſo wobcźežnoſcze Jendźelſkeje pſchi ſaſtaranju ſe ſeżiwjenſkimi ſrědkami we wójnje wotſtronike.

Kócka a kocor

My doma mamy kóczku a ta druhdy na dworje ſedźo woła: „Pój kuß k nam, pój kuß k nam.“ A ſuſodźiz kozor poczina wotmołwjecź: „Dźe to? Dźe to?“ a naſcha kóczka ſaſo: „Spody wokoło, ſpody wokoło.“ — Naſche hólzy w dworje ſ hakoſu na kozora kakaju. Po dłeſchim cźaſu ſebi kozor do dwora ſwěri a naſcha kóczka cźeri ſa kozorom a jeho mózne wuplaza. Kozor pak bjes pſcheſtacźa woła: „Ska kmótra, ſka kmótra!“ A tež naſchi hólzy běża ſa kozorom. Njeje to tak? To ſcźe wy wjeſne dźecźi wěſcźe huſto ſłyſcheli.

J. N. ſ K.

K dobremu zdrasćenju

ſłuſa dźensa, kaž přeco hižo kaž żida ſo ſwěcace, rjenje tkane a wuzko ſo přilěhace nohajcy. Woni njedadźa nozy jenoż dobru liniju, ale wuzběhuje tež napohlad Waſeje draſty a ſtupnjow.

Żonjace nohajcy, kiž wšě tute lěpšiny donjelnjeja ſu nižo lěta dołho wosebitoſć firmy

Bokelmann Nachf

mějićel Curt Müller

na Serbſkich hrjebjach 2

Časnikowe ſkleńcy kiž ſo nierozbija, hnydom, tunje, zaruč. wěſt. ——→ časnikowy KOKSCH na Sukelnskej hasy 20

Pudingowy prošk

wšelake druhiny, 125 g, dosaha za 1½ litra mloka - - 13 pj.

šokoladowy puding za litr mloka 13 pj.

vaulllowu juška za litr mloka 5 pj.

Bójsku pojédź za pół litra wody 25 pj.

THAUER

na Sukelnskej hasy 30

Sobotu: Korjeninowy stan na Hłownym torhošću

Zawarjeńske aparaty

Zawarjeńske ſkleńcy

„Adler“, wuzke, z rynku a spinku

½	¾	1	1½	2 litraj
25	30	33	36	39 pj.

Alfred Jannasch

żelez. w kowarnja na Serb. hrjebjach 2

Gardiny

kupujeće derje a płaćizny hódno pola firmy

Friedrich Bubach

w Budyšinje

rózk Kronprincskeho mosta a Zwonkown. Lawskeje hasy

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Zawarjeński cokor

je njemódrjeny krystalowy cokor 500 g - 38 pj.

DAVID

w Budyšinje na Dźiwadł. hasy 6

Einkoch-Apparate

z thermometrom

Zawarjeńske ſkleńcy

znamki „Tell“.

Gumijowe rynčki we wšěch wulkosćach

Zawarjeńske horncy

wosebje płaćizny hódno dostanjeće pola firmy

Richard Sommer

prjedy W. Hoppe, w Budyšinje na Kamjentnej hasy 20

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Stóž w „Serbsk. Nowinach“ swoje twory nieposkića, nima kupcow abo je niewotbudźe. Tohodla niemóže nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjez nawěſtka w „Serb. Now.“ činić.

So přistaja

Spuščomny wotročk abo pohonč

pyta so hnydom do Khelna čo. 23

Na předań

Dwaj staršej

konjej

do dźěła předa

ryćerkubło we Worcynje

Z mojeho

sportneho wotdźěła

kožane kholowy
seplowe slě
Jankery
bluzy do wětra
sandale
sportske klobuki

T. ALBERT na Lawskich hrjebjach 10

Naši roznošowarjo

su pilni ludźo. Dźeń jako dźeń přinjesu Wam Serbske Nowiny do domu. Wone pak bychu so jara wjeselił, hdy byšće jim tak dys a dys prajili: Dźiće tola tamle do teho domu, ći tam chcedźa tež Serbske Nowiny čitać, ja sym hižo z nimi rěčał. To byšće našim roznošowarjam a nam pomhali Serbske Nowiny do serbskeho luda rozšěrjeć. To by było krasny dopokaz swěry za cyły serbski lud, hdy bychu so w kóždym serbskim domje čitali

„SERBSKE NOWINY“

Serbja wobkedźbujće při nakupach tute nawěſtki

Přiłoha k čisłu 145

SERBSKE NOWINY

Pjatk 25. junija 1937

Powěsće z cyłeho swěta

Pſchi telefonowanju ſe ßwojej zonu wumrěł.

Wuherſke nowiny wozjewichu njedawno nahłu ſmjercz młodeho gymnaſialneho profeßora Jurja Cſikoſa. Měješche khoru zonu, kotraž ßo lěkowaſche we Budapeſtſkim ſanatoriju. Jeje ſtrowotny ſtaw ßo polěpſchowaſche a bórſy ßmědźeſche ſanatorij wopuſchczicz. To chcyſche ßwojemu mandźelſkemu telefoniſzy ſdźělicz. Cſikoſa ſawołachu na póſtu, kotryž ſ telefoniſkeje zele ſe ßwojej mandźelſkej rěczeſche. Zona jemu pſchi tym rjekny, ſo ßo jej derje wjedźe a Cſikos jej ßwoju radoſcz nad tym do telefona ſdźěli. Dale jemu hiſchcze prajeſche, ſo ſa 3 dny ſanatorij wopuſchczi a praſcheſche ßo jeho hacž po nju do ſanatorija pſchijědźe. Cſikos jej na to wotmołwi: „Mam wulku radoſcz, ſo cze ſaßo ſměju doma a...“ A w tutym wokomiku nadobo jeho hłóß w telefonu womjelkny. Podarmo czakaſche Cſikoſowa zona na dalſcheſe jeho ßłowa. Měješche ſa to, ſo bě póſta jeju rosrěczowanje pſchetorhła a zadaſche w telefoniſkej zentrali, ſo by ſnowa była ſe ßwojim mandźelſkim telefoniſzy ſwjaſana. Skónczńje póſtſki ſaſtojnik telefoniſku zelu wotewri a namaka profeßora Cſikoſe na ſemi bjeswědomeho ležo. Běſche hižo morwy. Lěkaŕ ſwěſczi, ſo běſche jeho Boža ruczka ſajała. A jeho mandźelſkej póſta ſdźěli, ſo telefoniſke ſjednoczenje ſ jeje mandźelſkim njemóžeſche ßo wobnowicz, dokelž je zyle nahle w telefoniſkej zeli wumrěł.

Paduſchi ßo ſawěſcza.

Warſchawſka polizija w bydlenju wěſteho Zwiklera ſawěſczeńſke towaŕſtwo ſa paduchow wußlědźi. Pſchi tym liſty ſ mjenami něhdźe 3000 ßobuſtawami namakachu, kotſiž porjadnje ßój pſchinoſchk płaczachu. Najwjetſchi pſchinoſchk płaczachu ſadobywarjo do pjenježnych khamorow, najnižſchi dybjaczni paduſchi. Sawěſczeni doſtawachu wot Zwiklera, kotryž běſche towaŕſtwowy direktor pjenježnu pſchipomoz ſa wuwjedźenje ßwojich „dźěłow“. Nimo teho płaczeſche Zwikler ßudniſke wudawki, rěcžnikow a dódawaſche pakcžiki ſe ſežiwjeńſkimi potrjebami ſa ſajatych. Towaŕſtwo wobſtejeſche 4 lěta a měješche mjes paduchami dobru powěſcž. Zwikler ßo wukhwalowaſche, ſo jara ſolidnje ßwoje winowatoſcže ſawěſczenym napſcheczſiwo wukonja.

Samoženje w kłobukowej tyſy zyle ſabył.

W tutych dnjach pſchińdźe ſtarſchi muž w Hannowrje na tamniſchu kriminalnu poliziju a ſkoržeſche, ſo je ßo jemu 18 000 hr. ſ komody pokradło. Dźiwało na wyßokoſcž ſummy ßo hnydom zyły apparat paduſchſtwoweho dezernata ſwoła, kotryž ßo wě najprjedy bydlenje muža niz jenož ſa pjenjeſami, ale tež ſa eventuellnymi ßlědami po paduchu pſchepyta. Dźěła pak njeběchu zyle jednore, dokelž bě ſtary muž w ßwojim roshorjenju hižo zyłe bydlenje pytajo ſa pjenjeſami na hłowu ſtajił. Pjenjeſy pak ßo njenamakachu, hacžrunjež ßo wſchě móžnoſcže, hdźe bychu ßo pjenjeſy móhłe ſkhowacz, pſcheßlědźichu. Pſchetož po waſchnju ſtareho muža móžeſche ßo ſ wěſtoſczu ſ tym liczicz, ſo bě ßebi pjenjeſy tak derje ſkhował, ſo bě ſkhowańku ſkónczne ßam ſabył. A tak tomu tež běſch. Hdyž mjenujzy pſchepytowazy ſaſtojnik ſtaru, ſapróſchenu kłobukowu tyſku kedźbliwje pſchehladowaſche, pytny hłuboko w njej pod ſtarej papjeru liſtowu taſchku ſ 17900 hriwnami, ſto hriwnow běſche ßebi ſtarz dźeń do teho ſ taſchki wubrał, na cžož pak bě tež ſabył. Starz budźiſche ßebi wjele ſtaroſczow a njeměra ſalutował, hdy budźiſche ßebi ßwoje pjenjeſy na nalutowaŕnju donjeßł.

Najwyſchſche cžłowjeſke bydlenja.

Do njedawneho czaßa běchu ſnate jako najwyſche ležaze cžłowjeſke bydlenja Thokdžalangſke ſłote pola w Tibetu, mjenujzy 4977 metrow nad morjom. Tola po najnowiſchich ſwěſczenjach ßu tež hiſchcze wyſchſche cžłowjeſke bydlenja a to w Chile. Ssu to jamy w Chuquipina we wyßokoſczi 5600 metrow. Potom ſczěhuja jamy w Quiſpiſija w Peruſkej (5270 metrow), obſervatorium na horje Whitney na južnej Sierra Nevada w połnóznej Amerizy (4410 metrow), měſto Portuoaleta w Boliviſkej (4359 metrow), obſervatorium na Mont Blancu w Alpach (4365 metrow), měſto Colquechaza w Boliviſkej (4221 metrow), Huanchaca w Boliviſkej (4114 metrow), Corocoro w Boliviſkej (4056 metrow) a Potoſi w Boliviſkej (3970 metrow). Kaž ſ teho widźimy, ßu najwyſchſche cžłowjeſke bydlenja w Amerizy.

Mordaŕſtwo po 18 lětach wujaßnjene.

W nozy k 12. februarej lěta 1919 w Hamburgu ſadobywarjo 39 lět ſtareho polizajſkeho pomozneho ſaſtojnika Wilhelma Lehnerta ſatſělichu. Saſtojnik njebě ßo ſ nózneho pucža wrócził, a naſajtra namakachu jeho njedaloko Heinsfeldſkeje dróhi ſatſěleneho. Pſchi cžěle ležeſche měch ſ 18 ſarěſanymi kokoſchemi. Po 18 lětach je ßo někto kriminalnej polizji poradźiło, cžežki njeſkutk wujaßnicz, ſłóſtnikow ſwěſczicz a ſajecz. Jedna ßo wo wěſteho Heinricha Schulza ſ Harburg-Wilhelmsburga a Fritzu Dehmſa, kotryž napoßledku w Dortmundźe bydleſche. Sajecže pſchińdźe zyle njenadźizy a to we ßamßnym czaßu w Dortmundźe a w Harburg-Wilhelmsburgu. Na ſakładźe hromadu ſpytaneho materiala ſtaj wobaj ſłóſtnikaj ßo ßwojeho njeſkutka wuſnałoj. Na dnju mordaŕſtwa chzyſchtaj zyłu hromadu pokradnjenych kokoſchow do Hamburga dowjeſcz a tam pſchedacz. Po puczu k nadróſnej želeſnizy jeju polizajſki ſaſtojnik ſadźerža, kotrehož ſatſěliſchtaj.

Hońtwa za złotom

Wſcho cžěri ßo na połkupu Alaſku.

Amerikanſke nowiny wozjewjeja ſ wulkimi napißmami, ſo ßu ßo we wěſtych dźělach połkupy Alaſki nowe namakanki ſłota a platina cžinile. Wjele ſtow a tyßazow pytari ſłota je duzy po puczu do tuteho ſe ſłotom žohnowneho kraja.

Prěnje powěſcže wo nowych wuſnamnych namakankach ſłota a platina dóńdźechu do Ameriki ſ Alaſki ſapoczatk tutoho lěta. Tule powěſcž ſaßłyſchawſchi wjele tyßaz wobydlerjow, kiž na wjecžornym brjoſy Ameriki pſchebywajo, jenož wo tym ßoni, ſo bychu jeneho dnja w Alaſzy tola hiſchcze ßwoje wulke ſbožo namakali a ßo rucže wobohaczili. Tydźenje dołho ßo na to pſchihoty cžinjachu, a tak rucže hacž bě ſtrach lodowych ſchkrutow popuſchcził a łódźe ſaßo k połnozy pluwachu, ßo rosßudźichu, ſo do tuteho ßlubjeneho kraja w amerikanſkej połnozy wupuczuja. Mjes tym ßu ſta a tyßazy ſłotopytari ſe zonu a dźěczim ſ prěnimi łódźemi do Alaſki dojěli. Se ſaměrom jěſby je tak mjenowana Kuſkokwimbai ſ pſchiſtawom Bethel. Wot tam rosběži ßo pſchiwal wupuczowarjow do wſchěch kónczin kraja.

Schtóž ma pjenjeſy, ßebi lětadło kupi.

Dźěl ſłotopytari wobroczi ßo k pobrjóžnemu kraju Good News, hdźež ßo woprawdźe platin namaka. Druſy czehnjechu po brjoſy rěczki Cek, druzy ſaßo ßwoje lěhwo w Togiakbai rosłožichu, hdźež ßo bohate namakanki ſłota ſwěſczichu.

Je to njeměrny běh napſchemo wo najlěpſche chanſy. Schtóž je najprěni, ma tež najlěpſche wuhlady. Tuta ſaßada nima nihdźe wjazy płaczliwoſcže, hacž mjes pytarjemi ſłota na Alaſzy. Schtóž móže ßebi dowolicz, wužije najſpěſchniſchich wobkhadnych ßrědkow, kotrež nam moderna technika poſkicža. Awto nichtó parowacž njemóže a ſchtóž móže ßebi to dowolicz, tón ßebi ſtare wotſtajene lětadło kupi a pſchelěta kraj wot połnozy k juhu a wot ranja k wjecžoru.

Njedoſtatk zyrobow.

Nowy pſchiliw, kotryž Alaſka nawědźi, pſchińdźe pſches nóz. Sa někotre njedźele naſtachu wſchudźe nowe ßydliſchcža. Kaž hriby roſtu ſe ſemje. Wſcho dźe tak ſpěſchnje, ſo ſarjadniſke hamty njejßu wjazy ſ knjeſom nad położenjom. Pſchi taikich wobſtejnoſczach njemóže ßo wo porjadnym ſarjadniſtwje wjazy rěczecz. Na wſchěch róžkach je njedoſtatk. Njeje lěkaŕſkich ßrědkow ani ſežiwjeńſkich potrjebow. Dowos tutych najnuſniſchich potrjebnoſczow je njedoßahazy, tohodla ßu w krajinach, w kotrychž ßo pytarjo ſa ſłotom ſaßydlichu, płaczißny nimo měry poſtupile. Sa mały kuſk khlěba dyrbi ßo jedyn dollar ſapłaczicz a njedźiwajo teho ßo ludźo wo kóždy kuſk khlěba bija. S pjenjeſami broja njeßwědomicže nadźijejo ßo, ſo ßnadź hižo pſchichodny dźeń, ſ najmjeńſcha pak w bližſchim tydźenju ſměja ſbožo pſchi pytanju.

A ſ pytarjemi ſa ſłotom pſchiczahnychu wudrěwarjo ßobu.

Runje tak kaž na ſpocžatku tuteho lětſtotka, jako ßo ſłotopytarjo na Klondyke walichu, je ßo wjele wudrěwarjow ßobu do Alaſki nawabiło, ludźo, kotſiž jenož nuſu a ſaßlepjenoſcž druhich wutrjebaja. Sarjaduja korczmy, hrajeŕnje, w kotrychž ßo ludźom, kotſiž dny haj tydźenje dołho nutska w kraju ſa ſłotom a platinom pytachu, wſcha ſaßłužba ſaßo wudrěje. Jenož jara mało ludźi woſtanje krutych a njepodleži wabjenjam a ſawjedniſtwam. Najwjazy ſ nich pak podleži a we ßwojim ſadwělowanju ſpěſchnje pſchezo hłubje padaju. Stanu ßo ßamo ſ mordarjemi, ſ kotrymiž polizija krótki prozeß cžini. Pſchi njedoſtatku polizajſkich ſaſtojnikow pak ſkoro wozebje mjes tutymi w najwjetſchim roshorjenju žiwymi ludźimi k tſělenzam a mordaŕſtwam dóńdźe. Cžěła tak ſahinjenych ßo ſwjetſcha někdźe ſarnja a zadyn cžłowjek ßo ſa nimi wjazy njepraſcha. Pſchezo ſaßo wobkhowa prawda ſtare pſchiſłowo: „Skocžane nitki cže ßnano do hele ſczahnu.“

Bobak:

Złoty wóz pólskeho krala w pomórskej wjesnej cyrkwi

Njewočakuj wot pomoŕskeje wsy ničo wulkeho. Wsy tu bywaju małe wjeski. W žanej wsy njepobrachuje wulki knježi dwór,haj husto dosć cyłu wjes twori jenož knježi dwór z někotrymi khěžkami robaćonow, přetož w Pomoŕskej so wšo mjeŕwi ze knježkami. Cyrkwički po wsach su cyle přiměrjene powšitkownemu wobrazej. Hdyž sy runje přepućował dołhowječornu Němsku z jeje wysokej wjesnej kulturu,či wosebje do wočow padnu pomoŕske wsy.

*

Wjes Radac pola Šćećinka je wjes kaž tysacy druhich. Njeje ani khmańša ani hubjeńša. Statoki su wostudłe. Puće — nó haj. Též drobna cyrkwička so zwonkownje dale njewuznamjenja. Skromne tykowane twarjenje kaž pola nas cyrkwičcy w Čelnom abo Šprjejcach, haj snadź hišće trochu skromniše.

Ale ma we sebi — tuta cyrkwička! Mjenujcy, najzajimawšu, najzpodźiwnišu klětku cyłeje Němskeje. Předaŕnja je złoty wóz pólskeho krala!

Ně, njecham Wam něšto nabarbić. Na dušu! Klětka je zloty wóz pólskeho krala!

Kak dha je tón wóz so zabłudźił do tuteje pomoŕskeje wjeski? Kak dha je přišło, zo je takle přeměnił swoje prěnjotne powołanje!

Hnydom to powěm.

Su wam drje hižo w šuli powědali, zo w l. 1683 Turkojo chcychu dobyć tehdyšu němsku stolicu — Win. A pólski kral Jan III. Sobieski ze swojimi 25 000 Polakami je jim to tehdy skazył. Winjenjo dachu nadźěłać rjany dwukolesaty přepyšny wóz, dachu jón rjenje pozłoćić a pomolować z arabeskami, bohowkami a wójnskim gratom a potom wóz přepodachu pólskemu kralej. Kral Jan po zdaću njeměješe zańć tajkeho znamjenja dźaka, wozydło ani do Waršawy sobu njewza, ale jo přewostaji přećelstwu w Hornjej Šlezyskej. Hdyž něhdźe 60 lět pozdźišo granatnicy stareho Fryca přińdźechu do Šlezyskeje a pod wjednistwom generala Kleista Rakušanow zbichu pola Molwic, zebrachu po bitwje we wsy též złoty wóz pólskeho krala a dokelž tón so pruskemu generalej tak jara lubješe, wuprosy jón sebi tón wot stareho Frycy za swoju ródnu a wobsydnu wjes Radac, hdźež chcyše jón trjebać jako klětku. A takle je so stało, zo bu ze złoteho woza pólskeho krala klětka w pomoŕskej wjesnej cyrkwičcy . . .

*

Běch hižo słyšał a čitał wo tutym klětkojtym wozu, kiž bě zmylił prěnjotneho powołanja a chcych sej nětko tola rady wobhladać tutu njewšědnu předaŕnju. Njebě to tak snadne. Njeběše we wsy ani fary ani fararja. Dźěći mi prajachu, zo faraŕ bydli w druhej wsy, zo pak ma kluče zwóńk, zwóńk pak njeje doma, dokelž běrny kopa a zo mam potajkim hić k wučerjej, kiž bydli w twarjenju z módrym płotom . . .

Derje! Du! We wsy je sydom statokow z módrym płotom. W sydmym běše šula a wučeŕ z požadanym klučom . . .

Smój zastupiłoj do Božeho domčku a tón bě nutřka skěrje hišće skromniši dyžli wonka. Ale ta klětka! Woprawdźe, njeby tajku złoćanu drohočinku pytał w tej khuduškej cyrkwičcy. Złoty wóz krala so błyšći a zyboli a ze złoteho dna sapaju stare pisane mólby. Je to hotowy pokład. Hordźi so na nim łaćanski napis: „Currus triumphalis Johannis Sobiesky, Regis Polonorum“, hewak je tu hišće namolowany pólski běły worjoł a mjerwjeńca turkowskich brónjow a hudźacych hólcow a bohow a bohowkow a woponow. Jenož wopon na čole klětki njeje prěnjotny, je to wopon pruskeho generala a su jón hakle pozdźišo namolowali . . .

Přečelny młody wučeŕ mi horliwje wšo wukładuje a kaza mje horje na klětku a na łubju a da mi wobmasać pozłoćanu kulu na wjeŕšku klětki, wo kotrejž lud praji, zo je ryzy złoto, zo pak hnydom so přeměni do drjewa, hdyž ruka čłowjeka — paducha so jeje dótknje. A masa so kaž drjewo, dokelž je drjewo. (Francowscy wojacy prěnjeho Napoleona pak njejsu wěrili do drjewjanosće tuteho woza, hewak njebychu sobu wzali pozłoćanej kolesy, kiž běštej skhowanej zady wołtarja.)

A wučeŕ dale mi powěda, zo je wjes a wosada njemało horda na tutu klětku a zo su ju jara wysoko zawěsćili, a zo Polacy tu přijědźeja z daloka, wobhladać sej klětku a zo je něhdy, hnydom po pólskoněmskim wujednanju před něšto lětami so wo tym rěčało a přemysliło a wotmysliło, Pólskej wróćić tutón wóz krala Jana, ale zo je wostało při wotpohladźe.

„Někotři měnja, zo je to njelepość a wonječesćenje měć tajki wóz za klětku a zo by wóz skerje so hodźał do někajkeho muzeja a snadź maju prawje, ale je to přecy jenička zajimawosć našeje wsy a tuž njech tu též wostanje,“ skónči wučeŕ.

Mojedla, njech tu wostanje! A hdyž též pólski kral Jan Sobieski njeje měł zańć dźaka Winjanow, znajmjeńša ma z tuteho podawka wužitk pomóŕska wjeska Radac, hdyž přiwabjuje cuzych a wćipnych ze złotym wozom pólskeho krala, kiž bu přestworjeny do klětki w Božim domje.

Prěnje wobrasy wo dobyczu Bilbaa.

S wulkimi napinanjemi a sazadziwschi wschě wojowarske zrědki je wójsko generala Franka baskiske hlowne město Bilbao dobyło. Frankowe wójsko je wobydlerstwo, kotrez je Frankowych wojakow po czežkich wojowanjach s wulkej jradosczu powitało, s jědzu sastarało. S wulkeho zuda zo jěsch mjes khude wobydlerstwo rosdzěla. Na prawo widzimy Frankowych wojakow do města czahnych. (Scherl Bilderdienst, M.)

Cyrkwinske powěsće

5. njedzela po zwj. Trojizy, 27. zmažnika 1937.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi směje farar Kapler rano w 7 hodź. zerbsku spowědź, we 8 hodź. farski vikar Schokta zerbske a dop. ½10 hodźin němske kemschenje. Wutoru wjeczor we 8 hodź. směje farar Kapler biblisku hodźinu pola Henczez na Židowje.

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo. Shromadźisny w Budyschinje: Njedźelu wjeczor we 8 hodź. pschipowědanje evangelija; schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisska hodźina. Shromadźisny swonka Budyschina: Njedźelu popołdnju w Roswodezach, pjatk w Hornjej Hórzy.

*

S **Barta.** Rano we 8 hodź. zerbska a dop. ½10 hodźin němska Boza zkužba, po njej dźěczikemschenje. Krajna sběrka. Wutoru pop. w 5 hodź. zerbska nutrnosch se spowědźu w Strózańskej schuli.

S **Budestez.** Rano w 7 hodź. směje farar Bójz němsku spowědź, we 8 hodź. farar Böttger němske a dop. ½10 hodź. zerbske kemschenje. Kollekta. Dop. w 11 hodź. směje farar Böttger kemschenje sa dźěczi 1. hacz 4. schulskeho lěta. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. směje farar Bójz biblisku hodźinu we wosadnej sali.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. zerbska spowědź, we 8 hodź. zerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. — Wumrětej: Hilza Annemarja, dźowcz. Arnoschta Jana Kubizy, bura we Wajizach, 1 lěto 8 měz. 7 dnj. stara. Hana Helena swud. Měrczinkowa rodź. Ssymankez. wobydlerka w Bukezach, 69 lět 9 měz. 15 dnj. stara.

S **Huczinu.** Rano we 8 hodź. zerbska Boza zkužba, dop. ½10 hodź. Boza zkužba sa mkodźinu. Kollekta sa zyrkw. wocźehnjenje mkodźiny. — Wukschczena 20. 6.: Ssonja Gisela, mtndźelska dźowka Willija Frommera. dejerja w Huczinje a jeho mandźelskeje Hany Marthy rodź. Pětschkez.

S **Hrodźischcza.** Rano w 7 hodź. zerbska spowědź se zwjatym wotkasanjom, we 8 hodź. zerbska Boza zkužba (wosadny farar); dop. ½10 hodź. němska Boza zkužba (farar Konik-Wósporski). Sběrka sa swěsczenje nabožneho roswuczenja a wocźehnjenja mkodźiny. Dop. ¾11 hodź. dźěczikemschenje (farar Konik).

S **Khwaczizu.** Rano we 8 hodź. zerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje; w 11 hodź. dźěczikemschenje.

S **Klukscha.** Rano we 8 hodź. zerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, po tym němska spowědź s Bozim wotkasanjom.

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. zerbska a dop. ½10 hodź. němska Boza zkužba. Kollekta.

S **Lubija.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo. — Shromadźisny swonka Lubija: Njedźelu popołdnju w 3 hodź. w Czornjowje, póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Rodezach.

S **Maleschez.** Rano we 8 hodź. zerbske kemschenje. Sběrka sa nabožne roswuczowanje a wocźehnjenje mkodźiny. Pop. ½3 hodź. hodźina sa mkodźinu na farje (paczerskej sali), wjeczor we 8 hodź. Janska nutrnosch na Maleschanskim pohrjebnischczu.

S **Minakala.** Rano w 7 hodź. zerbska spowědź s Bozim wotkasanjom, we 8 hodź. zerbska a dop. ½10 hodź. němska Boza zkužba; w 11 hodź. němske dźěczikemschenje. Pop. ½5 hodź. zerbska Boza zkužba s Bozim wotkasanjom w Pzowianskej schuli. Póndźelu wjeczor we 8 hodź. evang. zkužba mkodźiny sa mkodźenzow. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. evang. zkužba mkodźiny sa mkode holzy w zerbskej rěczi.

S **Nozaczizu.** Rano we 8 hodź. němska Boza zkužba po njej němska spowědź, far. Kanig. Sběrka sa nabožne wukubłanje mkodźiny.

S **Njezwaczidła.** Rano w 7 hodź. zerbska spowědź, we 8 hodź. zerbske kemschenje. Dop. w 10 hodź. kemscheenj sa dźěczi. Pop. w 4 hodź. němske kemschenje w parku (sup. Berg). — Pokhowanaj: Hana Gustla Wokaczez s Luha, 56 lět 10 měz. 17 dnj. stara. Jan Urban, wumjeńkar w Holeschowskej Dubrawzy, 72 l. 10 dnj. stary.

S **Wózlinka.** Rano we 8 hodź. zerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Kollekta. Pop. ¼4 hodź. Boza zkužba w Lěskej. Pjatk 2. julija wjeczor we 8 hodź. evang. zkužba sa mkodźinu na farje.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. zerbske a ¾10 hodź. němske kemschenje, ¾11 hodź. dźěczikemschenje; wschitke Boze zkužby we Wulkich Sdźarach.

Frontszy wojowarjo demonstruja w Brüsselu.

8000 zobustawow wschelakich swjatkow frontskich wojowarjow s Brüssela a Walonskeje demostrowachu zrjedu popołdnju pschezziwo sakonjej wo amnestiji. Polizija na konju spyta, jako demonstrowanski czah do bliskosche parlamenta pschińdże, demonstrantow psched dalschim postupowanjom do neutralneje zony knježerstwowej schtwórcze rosehnacz, pschi czimz k srazenjam dóńdże. 35wozobow zo pschi tym srani. (Scherl Bilderdienst, M.)

Radio

Ssobotu 26. junija zo złyschi:

Němski sczelak: 6 swony, taczele. 6,30 ranschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěscze. 11,40 wo zymjenjach. 12 pschipołdnischi konzert (s Königsberga), mjes nim 12,55 czazowe znamio a 13 zbožopschecza. 13,45 powěscze. 14 wschelaka hudźba. 15,10 taczele. 16 konzert (s Kölna). 18 rjane taczele. 18,45 sport. 19 k zwjatokej. 19,30 wo leczenju po Němskej 1937. 20 powěscze. 20,10 puczowanje s hudźbu wokolo zwěta (s Frankfurta). 22 powěscze, sport. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6,30 ranschi konzert (s Barlina), mjes nim 7 powěscze. 9,30 wo wupołdzenju a pschetrjebanju. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótzkawja), w pschestawzy 13 a 14 powěscze. 14.15 taczele. 16 popołdnischi konzert. 18,15 hudźba na ludowych nastrojach. 19,10 sabawny konzert. 21 powěscze. 21,15 sabawa. 22 30 powěscze.

Wrótzkaw: 20.10 „Rjany je zwět". — **Mnichow:** 21,10 „Rejwamy do njedźele". — **Win:** 20,05 150 lět Winskeho walczika.

Žórłowe krajiny němskeho dorosta

Statny minister n. wuzk. dr. Hartnacke pschepytuje w „Lud a raza", zo sepjerajo na najnowschu statistiku němskeho stata, praschenje, kotrez zu žórłowe krajiny němskeho ludoweho dorosta. Dorostowy pschirost wupraja s pschirunanjom kelko dźěczi pod 6 lětami je porno wobydlerstwu pschiwzkuschneho kraja. Pschi tym jako najmjenschu wuzlědźenu liczbu, potajkim najnizschu dorostowu krajinu Barlinsko-Wilmersdorfski wokrjez s 3,42 proz. dźěczimi pod 6 lětami, pschirunajo s zyłym wobydlerstwom wuzlědźi. Liczba sa Barlin wuczini 5,3 proz., sa Drejźdźany je liczba ta zama, sa Lipsk 6,5 proz., sa Hamburg 6,9 proz. a sa Köln 7,4 proz. Pschi tym ma zo wobkedźbowacz, so wschě tute liczby pod pscherěskom se 7 krajow, kotrez 9,1 proz. wuczinja, wostawaju. Najzylnischi dorost maja pschede wschěm wuhlowe wokrjezy w Hornjej Schlesynskej abo we Westfalskej. Tak na pschi. wuczinja liczba w hornjoschlesynskim Guttentagskim wokrjezu 15 proz., sa wotrěst Bytomsko-Tarnowiskeho wokrjeza 15,8 proz., sa wjezny Opolski wokrjez 14,3 proz. We Westfalskim wuhlowym revěru je gmejna Marl se 13,9 proz. na prěnim městnje. W starobnej rjadowni hacz do 15 lět maja wulkoměsta jenoz 16,9 proz. zyłeho wobydlerstwa, gmejny pod 2000 wobydlerjemi pak 28,7 proz. Pschi tym je sajimawe, so mamy we wulkich městach pschezbytk zonow a so njedźiwajo teho zu krajiny, hdźez je pschezbytk muzi, je dorost wjetschi.

Sport

Wšitko hotuje so na wokrjesny swjedźeń

Tšelzy.

Tez woni zu we zwojich riadach sa wobdźelenie na 1. wokrjeznym zwjedźenju Hornjołužiskeho wokrjeża pilnje wabili. „Wschitko do Lubija!", rěka hezko. Tez młodotšelzy pschińdu na wjezoke wubědźowanje. Hižo zobotu 3. julija móza wschitke stejischcza wuziwacz. Tšelzy se zwojimi majestoschzemi, marschallemi a druhimi dostojnikami njedźelu dopołdnja jedyn wutšel po druhim wutšela. Njedźelu pschipołdnju zo towarstwowi mischtrojo sa tšelne mischtrstwo poczescza. Popołdnju wot 3 do ½5 hodź. móza hosczo na wschěch tšelnischczach tšelecz.

Tez hrajerjo tenniza njepobrachuja.

Woni budźa zobotu 3. julija na tennizowych hrajnischczach pschi Hermannskich kupjelach w Lubiju wo mischtrstwo hracz. K wojowanju wo Hornjołužiske mischtrstwo zo wschitzy najlěpschi hrajerjo a hrajerki s hornjołužiskich towarstwow wocakuja. Tu zo wjesele wustoine tennizowe hry pokazu.

A pjasczowarjo bóla ...

Hrajerjo pjasczowańskeho bóla wulki Lubijski sportski zwjedźeń hižo njedźelu 27. junija s wulkim turnérom wotewrja. Tez pjasczowanje bóla je wojowańska hra, kotraz zebi tez sazo wjazy wobkedźbowanja we Łužizy zada. Nětko 10 muzstwow je zo dotal samolwiło. Łužiza dyrbi sazo mjes prěnimi městnami w hrach pjasczowańskeho bóla stejecz.

Hdźe wostanu pucźowarjo?

Sa pucźowanje a khodźenje na hory zo wjele njehodźa wubědźowanja wupisacz. Tola pak pucźowańske a hórske towarstwa nětkole do wulkeje shromadnosczetych zkuscheja, kiz czełoswuczowanje haja a njezmětdźa pschi wulkim shromadnostnym zwjedźenju 3. a 4. julija w Lubiju pobrachowacz.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 146 — Budyšin — Sobotu 26. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Wjednik wotewri autowu dróhu z Drježdźan do Meerane

Wčerawschi dźeń běsche wosnamny dźeń sa zyły sakski kraj. W popołdnischich hodźinach wjednik a němski kanzler Adolf Hitler pschi zyrkwinskej horje w Drježdźanach-Klemnizy němsku autowu dróhu s Drježdźan do Meerane wotewri. Pschi tutym wulkim podawku běchu pschitomni pósłanz s Ribbentrop, ßobustawy sakskeho statneho knježerstwa, generalojo Drježdźanskeje garnisony a statyßazy ludźi, kiž wjednika a jeho skutk pschezo snowa sahorjeźe ßławjachu.

Wot pschipołdnja ßo njeßměrne ßyły luda wokoło městna hromadźachu, hdźež wjednik autowu dróhu wotewri. Wschitzy běchu ßo pschecziwo deschczej schkitali, kiž s blukeho njebja padasche. Wośrjedź seleneho trawnika běchu podium natwarili, s kotrehož wjednik dróhu poßwjeczi. Podium běsche se selenymi hałozkami wobdaty a měješche na czeŕwjenym posadku słoty hokaty kschiž. Pódla czestneje kompanije SS a starych wojowarjow běchu ßo delegazije dźěłaczerjow seschli, kotsiž ßu pomhali dróhu twaricz. Pódla stroninych formazijow běsche tež czestna kompanija wojeŕskeje mozy pschitomna.

Hdyž wjednikowy wós pschijědźe, dźěsche mózne sahorjenje pschez shromadźene ßyły. S wyskanjom jeje lud witasche. Po ßwojim pschijěźdźe wjednik s pschewodom sakskeho bohota a župneho nawjednika Mutschmanna nimo fronty czestnych wotdźělenjow kroczesche. Potom wón k dźěłaczeŕskim delegazijam pschistupi a dźěkawym mužom ruku stłóczi.

Sakski bohot a župny nawjednik Mutschmann měješche powitańku rěcz. Wón ßo wjeßelesche, so ßmědźesche wjednika do Sakskeje witacz, so by tu saßo wažny kruch ßwojeho skutka k wužiwanju powschitkownosczi pschepodał. Wón ßo wjednikej dźakowasche, so je se ßwojim rosßudnym postupowanjom tež wulku nusu a bjesdźěłoscz w Sakskej pomhał pschewinycz a człowjekam saßo nowu wěru a nadźiju do wutroby dał. Drje w žanej druhej župje njeběsche pschi twarjenju autoweje dróhi telko sadźěwkow pschewinycz kaž w Sakskej. S natwarjenjom tuteje dróhi pak je ßo saßo wulka kroczel k wulkosczi, mozy a nahladnosczi Němskeje stała. Sakska župa pak w njepowalnej ßwěrje k ßwojemu wjednikej steji.

Wyschschi twarski rada Claußnitzer wot wyschscheho twarskeho wjednistwa wo twarjenju dróhi nadrobnischo rosprawjesche a ßo wjednikej dźakowasche, so je saßo pucz k pschistojnemu twarskemu smyßlenju pokasał. Dr. Claußnitzer na to dźak twarskeho dźěłaczeŕstwa wjednikej tołmaczesche.

Tu pschisamkny ßo spominanje na ßydom towaŕschow, kotsiž ßu pschi twarjenju autoweje dróhi ßmjercz namakali. Twarski dźěłaczeŕ Korla Felz pschęd wjednika stupi a w ßwojim hronje wusnacze sakskich twarskich dźěłaczerjow k wjednikej wupraji.

Generalny inspektor sa němske dróhi dr. Todt wjednikej wosjewi, so je autowa dróha s Drježdźan do Meerane dotwarjena a so ßo lětny dźeń k schtwórtemu rajej bliži, na kotrymž je němske knježeŕstwo wobsamkło autowe dróhi twaricz.

Wjednik praji: „Tute dróhi ženje njezańdu!"

Wjednik rěczesche pschęd dźěłaczerjemi wo politiskim, hospodaŕskim a sozialnym wosnamje němskich autowych dróhow. Wón spomni na słužbu, kotruž je němska železniza sa jednotu němskich krajow dokonjała. **W tutym nastupanju směja pak autowe dróhi hischcze wjele ßylnischi wliw. Nowe němske autowe dróhi ßu pschikład sa zyłu semju.**

Pod sahorjazym pschihłoßowanjom dźěłaczerjow autoweje dróhi wjednik maliczkostne napschecziwjenja dwělowarjow a kritikarjow wotpokasa. Tehdy pak je měł wón sa wažnische, so muža namaka, kiž běsche po jeho pscheßwědczenju khmany tajki nadawk pschewjescz, a to móžesche jenož nazionalsozialist bycz. A tuteho muža je wón namakał. **Wón wosnamjenjesche jako naschu najwjetschu hordoscz, so w tutym staczje kóždej jenotliwej khmanej hłowje, njech pschińdźe swotkelžkuli, pucz k najwyschschim městnam srunamy, hdyž je wón jenož khmany, skutkowazy, pilny a rosßudny.** Wjednik pak tež njeje žadyn wokomik dwělował, so tež dźěłaczerjow sa twar autowych dróhow namaka. Nasche praschenja žiwjenja ßu czežsche hacž w druhich krajach. **Po zyłym ßwěcže pak tež njeje lěpscheho dźěłaczerja hacž němskeho.** To tež tu na twarje autowych dróhow spósnawamy. Kóžde lěto ßo 1000 kilometrow wobkhadej pschepoda a sa ßydom lět budźa dotwarjene. Tuto wulke dźěło autowych dróhow budźe pschezo wo němskich dźěłaczerjach ßwědczicz. Tute dróhi ženje njesańdu!

Tutón skutk pak ßo jónu tež k lěpschemu zyłeho němskeho luda wuskutkuje. Wjednik pschispomni, so móže ßebi kóždy myßlicz, kak jara ßo wón nad kóždym dźěłom wjeßeli, kiž do dokónczi. Hdyž pak potom hodźina pschińdźe, hdźež budźe 7500 kilometrow autowych dróhow dotwarjenych, potom budźa ßo druhe němske dróhi porjedźecz a polěpschecz. **Tak tuto dźěło ženje njepschestanje. Němsku chzemy rjanu a bohatu sa wschitkich sczinicz, so by była wopravdźity drohotny kamjeń. S tutym pschecżom wjednik tež tute nowe 100 kilometrow němskeje autoweje dróhi w rjanym sakskim kraju wotewri.**

*

S njewopißajomnym wyskom ßo mužojo autoweje dróhi a tyßazy wjednikej sa nasłonjenje tuteje hodźiny dźakowachu. Minuty dołho wjednik s wyskanjom ßwěru a ßobudźěło słubjachu. Sakski bohot Mutschmann tsikróczny ßławu na wjednika wunjeßy. Potom wjednik jěsbu po nowej dróśy wotewri. Sa nim jědźesche 20 spěschnych czežitych autow s dźěłaczeŕskimi wotpóßłanzstwami a 50 autow s czestnymi hosczemi.

Wyšnosće a němska dźěłowa fronta hromadźe dźěłaju

Po wjednikowej woli je němska dźěłowa fronta organisazija dźěłazych Němzow hłowy a ruki. Wona je samołwita, so ßo wotmyßleny kónz doscżěhnje, to rěka so ßo shromadnoscż luda a dokonjenjom wschitkich dozpěje. Tutón nadawk je tak wulki a sa němski lud tak njeßměrnje wažny, so dyrbi ßo wschitko nałožicz, so by ßo tu rosrißanje tak rucże kaž móžno dozpěło.

Rosßudźazy wosnam ma, hdyž je nětkole němski a pruski snutskowny minister dr. Frick podrjadowanym wyschnosczam, gmejnam, gmejnskim swjaskam a druhim sjednoczenstwam sjawneho prawa wokolnik pósłał, s kotrymž ßo shromadne dźěło statnych wyschnosczow s němskej dźěłowej frontu a s němskim sastojnskim swjaskom rjaduje.

Sakoń sa sjawne sarjadnistwa, kiž prawa wyschnosczow wukonjeja, dowěrniske rady nježada. Němski minister dr. Frick ßebi tohodla pscheje, so by ßo mjes nawjednikom wyschnoscże abo dźěłaŕńskim wjednikom a s dźěłaŕńskim rjadnikom němskeje dźěłoweje fronty wośebje wusko hromadźe dźěłało a so by ßo pobrachowanje dowěrniskeje rady na tuto waschnje mohło wurunacz. Dźěłaŕński rjadnik němskeje dźěłoweje fronty móže nawjednikej wyschnoscże radźicz a namjetowacz, so by pschipadne njedorosumjenja w sarjadnistwje s woßobinskim rosprajenjom wotstronik. Wěso wostanje sasada, so ma jeniczke rosßudźeńske prawo nawjednik wyschnoscże jako wjednik sarjadnistwa.

Minister pak woczakuje, so ßo rjadnikej němskeje dźěłoweje fronty, kiž ßwojich nadawkow powschitkownje w czestnym sastojnstwje a pódla ßwojeho hewascheho dźěła hlada, dźěławoscż na wscho móžne waschnje wołóži.

Němski minister dr. Frick pak tež swěsczuje, so jenož wuske a s dowěrjenjom napjelnjene shromadne dźěło žadanja strony a stata dopjelni. Jenož tak móže němska dźěłowa fronta nadawk dopjelnicz, kiž je jej wjednik dał.

Speyerski biskop powěsće do wukraja podawał

W Frankenthalu w Posaarskej měješche ßo pschęd 2. wulkej khłostazej komoru 67lětny katolski faraŕ, dekan a duchowny rada Josef Schröder s Deidesheima dla pschißłodźenja samołwicz. Ssud jeho k 200 hriwnam pjenježneho khłostanja sasudźi. Jednanje nabu wośebiteho wosnama, dokelž ßo pschißłodźenje pschecziwo župnemu nawjednikej Josefej Bürckelej měrjesche. Sensaziske bu jednanje s pscheßłyschowanjom ßwědka Speyerskeho biskopa dr. Ludwiga Sebastiana.

Biskop dyrbjesche na porokowanje pódlańskeho skóržbnika župneho nawjednika Bürckela a po pscheczitanju dokumentow pschisnacż, so je w haprleji 1935 kardinalnemu statnemu sekretarej Pacellij w Romje, kaž ßo hodźi dopokasacż, njetrjechjaze rosprawy wo němskich snutskownych naležnosczach podał a tak konkordat czežko sranił.

Wusnawaŕskich fararjow dla njeposłuschnoscże pschecziwo statej sajeli.

So by ßo wunoschowanjam napscheczo stupiło, ßo w Barlinje słědowaze hamtske wosjewja:

Tak mjenowana rada staropruskeje unije běsche w jenym wośedźenju bratrowskeje rady wobsamkła, so chze pschecziwo wukasej němskeho a pruskeho snutskowneho ministra s 18. februara 1937 fararjow namołwjecż, so bychu wustupjenja s zyrkwje sjawnje wosjewili. Na sałožku tuteho pschecziwjenja pschecziwo statnemu postajenju běsche pschisłuschny sudnik pschecziwo schtyrjom, kotsiž běchu ßo pschi wobsamknjenju wobdźělili, mjenujzy pschecziwo fararjomaj Jacobiej a Nieselej, assessorej dr. Ehlersej a s Arnimej-Lützlowej, wschitkim s Barlina, jimański wukas wudał. Pschecziwo dwěmaj druhimaj Barlinskimaj duchownymaj, kotrajž njedźelu 20. junija na sałožku tuteho wobsamknjenja a pschecziwo sakasej wustupjenja se zyrkwje wosjewischtaj, ßo tehorunja jimański wukas wuda. Tsecżi duchowny je czeknył.

Njepřestawacy postupowanje nacionalnych na baskowskej fronće

Kaž ßo w schtwórtkownej nazionalnej wójnskej rosprawje wosjewja, ßu nazionalni na baskowskej froncże tež njedźiwajzy njepschihódneho wjedra postupowali. Woni ßu Kunta Luzero, najwjeczornischi dypk Bilbaoskeho pschistawa wobßadźili a tak nětko zyły pschistaw wobknježa. Woni pak tež hischcże hórki pola Areny, horu Cerranti a hórki k wjeczoru wot tuteje hory wobßadźichu. Nazionalni ßu tež wjele wójnskeje potrjeby dobyli, mjes njej kanonu k wobaranju tankow, někotre pólne kanony, 1 270 000 litrow benzina, wulke dźělby czežkeho wolija, 400 lětadłowych bombow a wjetschu dźělbu granatow. Nazionalni wojazy ßu 800 czeŕwjenych sajeli. 48 bolschewiskich miliczných muži je s brónjemi k nim pschechło. — S druhich frontow połnózneho a połodnischeho wójska ßo niczo wośebiteho njepowě.

Ssowjetskoschpaniska transportska łódź do italskeho parnika storczila.

W Dardanellach pola Turkowskeje je pjatk dopołdnja czeŕwjeny schpaniski parnik „Magallanes" do italskeho parnika „Capo Pino" storcził. To sta ßo njedaloko města Czanak Kalej. Do italskeje łódźe ßo wulka dźěra wustorczi, so ßo łódź sa poł hodźiny podnóri. Wobßadku a 12 puczowarjow móžachu wukhowacż. Italski parnik „Capo Pino" běsche 4000 tunow wulki a běsche s Istanbula po puczu do Genuwy. Czeŕwjena schpaniska łódź słuscha do łódźow, kiž wójnsku potrjebu s Ruskeje do Schpaniskeje woža a běsche po puczu do jeneho sowjetskoruskeho pschistawa.

Turkowski swonkowny minister Moskwu wopyta.

Turkowski swonkowny minister Rüstü Aras **hłowne** města krajow prědnjeje Asiskeje wopytuje. Po **ßwojim wopycże** w Bagdadu a Teheranu ßo wón tež do Moskwy poda.

Krakowſki arzybiſkop ßo ſ pólſkim knjeżeŕſtwom ſwadźił. Krakowſki arzybiſkop Sſapieha bě kaſchcż ſe ßmjertnymi powoſtanki marſchalla Piłßudſkeho ſ rowniſchcża we Wawelſkej kathedrali (naſch wobras) do rowniſchcża pod ßlěbornymi ſwonami pſchenjeſcż dał. Tuto pſchenjeßenje ſwißuje ſ wopytom krala Karola rumunſkeho w Pólſkej. Arzybiſkop Sſapieha ßo ſpjecżuje kralej Karolej, kotryż chze row marſchalla Piłßudſkeho wopytacż, dowolicż, ſo by do Krakowſkeje kathedrale ſtupił. Arzybiſkop ßwoje ſtejniſchcżo ſ tym woſprawnja, ſo kral Karol njeje katholik, ale hłowa prawoßławneje (grichiſko-katolſkeje zyrkwje) w Rumunſkej a pokaſuje na to, ſo móże kral Karol ßwoje poczeſcżenje mortwemu marſchallej lěpje na njezyrkwinſkim měſtnje pſchewjeſcż.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Měſtopreſident Gdańſkeho ſenata we Warſchawje.

Gdańſki hoſpodaŕſki ſenator Huth je ßo do Warſchawy podał. Pſchi ßwojim pſchebywanju w pólſkim hłownym měſcże chze wón njeoffizialnje pólſkeho wikowańſkeho miniſtra Romana wopytacż. S nim chze wón hoſpodaŕſke praſchenja roſpominacż, kiż poměry mjes Gdańſkom a Pólſkej naſtupaju.

Wuheŕſke wupóßłanzſtwo w Stockholmje.

Wuheŕſke knjeżeŕſtwo je w ſchwedſkim hłownym měſcże Stockholmje ßwoje ßamßne wupóßłanzſtwo pſchiprawiło.

Belgiſki miniſterſki preſident we Waſhingtonje.

Belgiſki miniſterſki preſident van Zeeland je ßrjedu do Waſhingtona pſchijeł. Wjeczor je preſident Rooſevelt ke czeſczi belgiſkeho miniſterſkeho preſidenta witanje wuhotował.

Majſkeho do Moſkwy ſkaſali.

Sſowjetſke knjeżeŕſtwo je ßwojeho póßłanza w Londonje Majſkeho namołwiło, ſo by ßo hnydom w lětadle do Moſkwy podał a tam wo nětcżiſchim położenju w czeŕwjenej Schpaniſkej roſprawjał. W Jendźelſkej ßebi ſtaroſcże czinja, ſo Moſkwa ſnowa ſpyta ßo na móŕſkej kontrolli w Schpaniſkej wobdźělicż.

Strajkowacy zapalichu cokorowe pola

S kupy Trinidad ßu nowe powěſcże do Londona dóſchłe. Schtwórtk ßu ßo tam krwawne wojowanja mjes ſtrajkowazymi domoródnymi a wojakami wotměłe. Czrjóda ſtrajkowazych nadpadźe zokorowu plantażu a zapali někotre zokorowe pola, wobſchkodźi twarjenja a pſcherěſa telefoniſke groty. Wojazy do ſtrajkowazych tjělachu a dweju ſranichu.

Hiſchcże 2½ milijardy hriwnow ſa wobrónjenje Jendźelſkeje.

Finanzny miniſter Simon je pjatk rano w jendźelſkim delnim ßejmje waſjewił, ſo ma wotpohlad, fonds ſa wurunanje jendźelſkeje měny wo 200 milijonow puntow (něhdźe 2½ milijardy hriwnow) powjetſchicż. Wurunańſki fonds dotal 350 milijonow puntow wuczinja. Miniſter k temu hnydom ſakońſki naczißk pſchedpołoži, wo kotrymż ma ßo póndźelu w druhim a wutoru w tſeczim czitanju dowuradźicż.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 25. junija 1937.

Narodźili ßu ßo: 22. 6. Kurtej Richardej Albinußej, elektroinženěrej, ßyn. — 24. 6. Janej Hermannej Helmutej Wjazzy, ſchewzej, dźowka. — 25. 6. Marczinej Erichej Krjeczmarjej, pſchiſtajenzej, dźowka.

Wumrěł je: 25. 6. Pawoł Woldemar Bjar, póſtſki inſpektor, 59 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 25. 6. Artur Jan Duczman, ſekretar w Budyſchinje a Johanna Röderez, pſchedawaŕka w Rychbachu w Vogtlandſkej.

Zawěsćenje powětroweje łódźe „Hindenburg“

Njerad ßo dopominamy na wonu hróſbnu powěſcż, jako ßo němſka powětrowa łódź LZ 129 w Lakehurſtu pſchi pſchiſtajenju ſpali. Kóżdy wobżarowaſche tuto hróſbne podeńdźenje, ſ kotrymż ßo wulka hódnoſcż ſniczi a liczba ßobujědźazych a powětronoweho perſonala pak ßo nahle ſe żiwjenja ſtorhny, pak ßo czeżko ſrani.

Nam je móżno, tu krótki pſchehlad podacż, kak bě „Hindenburg“ pſcheczivo ſnjeſbożenju ſawěſczeny. Zyłe ſawěſczenje wuczinjeſche 1 200 000 hriwnow, ſa ßmjercż 2 400 000 hriwnow ſa invalidnoſcż a 36 000 hriwnow ſa lěkowanje. Wobßadka bě, rjadujo ßo po ſaſtojnſtwje kóżdeho jednotliwza, wſchelako ſawěſczena. W najniżſchim padźe wuczinjeſche wupłaczeńſka ſumma 10 000 hr. pſchi ßmjertnym ſnjeſbożenju, 20 000 pſchi invalidnoſczi a 300 hr. ſa lěkowanje. Sawěſczeŕnje pak ßu ſa ßwój czeſtny nadawk měłe, hnydom ſawěſczenym ßmjertnje ſnjeſbożenych pomhacż a ßu hiżo ſa 22 ßmjertnje ſnjeſbożenych wobßadki 11. meje 430 000 hr. pſchepokaſali.

Paßażěrojo běchu tehorunja ſawěſczeni a to w padźe ßmjercże ſ 30 000 hr., invalidnoſcże 30 000 hr., ſ 25 hr. kóżdy dźeń, kotryż ßłużbu nakhwilnje wukonjecż njemóża, a ſ 2000 hr. ſa lěkowanje. Sa woßoby hacż do 16 żiwjeńſkeho lěta wuczinjeſche ſawěſczenje w padźe ßmjercże 2000 hr. ſa pohrjebne wudawki, 30 000 hr. w padźe invalidnoſcże a 2000 hr. ſa lěkowanje. Pſcheczivo ſchkodowanju na ßobuwſatych wězach běchu wobdźělnizy tehorunja ſawěſczeni.

Rukowanſe, jeli ßo tſeczej, to rěka na lěcże njewobdźělenej woßobje něſchto ſtanje, wuczinjeſche dozyła 600 000 hr. pſchi naſtaczu ſchkody, 300 000 ſa jenotliwu woßobu, a dalſche 100 000 hr. pſchi wěznej ſchkodźe. To naſtupa ßmjertnje ſnjeſboženeho pomoznika mużſtwa ſa pſchihotowanje pſchiſtajenja powětrona a jeneho czeżko ſranjeneho.

Widźimy, kak ſpomożnje ßo ſawěſczeńſka myßl ſtajnje wuſkutkuje w kóżdym padźe a kak derje bu pomhane tym, kiż hróſbne ſczěhwki ſnjeſbożenja powětroweje łódźe najbliże potrjechichu. Sawěſczeŕnje naſcheje wótcżiny ßu tu wulki pomozny ſkutk wukonjałe. A każ běſche ſnjeſbożeny powětron ſawěſczeny, mużſtwo a wobdźělnizy, tak to je a ſwoſtanje też ſa wſchě ßo nowotwarjaze powětronowe łódźe.

W Budyſchinje 26. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wosrjedźa stejo sy storkany z wobeju bokow.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera je ßo khłódny móŕſki powětr ſ wjetſchej mozu do Němſkeje pſchipławił, a je woßebje Durinkſkej, Sakſkej a Schleſyſkej ſchczedriwe deſchcże pſchinjeßł. W Schleſyſkej mějachu też ßylne hrimanja. Khłódny powětr je dotalny czopły powětr ke krótkemu ranju wuczijſchczał a nam wjedro wuſtudźił. Rosdźěle w powětrowym cziſchczu pak njejßu wjazy wulke, ſo ßo wjedro bórſy ſměruje. Tehodla móżemy ſa jutſiſchu njedźelu ſaßo ſtajne a rjenje czopłe wjedro woczakowacż. — Jutſie njedźelu ßłónczko 3.47 hodź. ſkhadźa a ßo 8.18 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſie wjeczor 9.55 hodź. a khowa ßo rano 7.31 hodź. Jutſie je dźeń ßedmich ſpanzow.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu:** Saßo ſtajne a rjane wjedro.

*

— **Póſtſke wupłaczenje rentow ſa měßaz julij.** Wojeŕſke renty wupłacżuja ßo wutoru 29. junija, ſa Budyſchin na póſcże czißło 3 (Pſched ſchuleŕſkimi wrotami). — Snjeſbożeńſke a invalidne renty wupłacżuja ßo ſchtwórtk 1. julija. W Budyſchinje wupłacżuja ßo invalidne renty w evangelſkej towaŕſchowni na Hornczeŕſkej haßy 23, wſchitke druhe renty na póſcże czißło 3 (Pſched ſchuleŕſkimi wrotami). — Wſchitke rentowe kwitowańki ſa měßaz julij dyrbja bycż wobkruczene. Pola wudowinſkich a někotrych ſnjeſbożeńſkich rentow ma ßo też wobkrucżicż, ſo ßo wudowa abo wudowz, kotrejuż mjeno ma ßo pod czißłom 3 naſpomnicż, njejſtaj ßo ſaßo wożeniłoj.

— **Wobkruczenja kwitowankow invalidnych, wudowinſkich, ßyrotowych a ſnjeſbożeńſkich rentow** ſtawaju ßo ſa mjena ſ prěnimi pißmikami A hacż L ßrjedu 30. junija 1937 wot 7 do 12 hodźin a ſa mjena ſ prěnimi pißmikami M hacż Z ſchtwórtk 1. julija 1937 wot 7 do 12 hodźin w ßejmowni na Hrodowſkej haßy 10 w prěnim poſkhodźe wó jſtwje czißło 21. Woßebje ßo kedźbne czini, ſo ma rentowy doſtawaŕ ßam kwitowanku podpiſacż.

— **Kulturne ſawjedźenja w Budyſchinje** w tydźenju wot 27. junija hacż do 3. julija 1937: Njedźelu 27. junija w 11 hodźinach na dworje Ortenburgſkeho hroda: hudźba na hrodowſkim dworje.

Indiski nóž

4] (Pokraczowanje.)

„Kak ßo czaß ſpěſchnje minje, luba macżi, hdyż ma człowjek telko powědacż!“ Hadrijana ßwojej maczeri rjekny, kotrejż bě wſchitko ſdźělila, ſchtoż bě ſ wujom rěczała. „Nětkole dyrbju woprawdźe ſaßo dele a czajowe blido pſchihotowacż.“

„Dźi, lube dźěczo!“ khora něžnje rjekny. „Twój wuj je naſch wulki dobroczel a chze tebje nětkole ßamo herbinu ßwojeho bohatſtwa ſczinicż. Dyrbimoj jemu wſchitko k woli czinicż, ſchtoż móżemoj jemu jeno na woczomaj ſpóſnacż, to je winowatoſcż, kotraż namaj dźakownoſcż pſchikaſuje. Tak żel każ mi je, ſo ſměje to ſ wujom Lawrjenzom tak ſły kónz, tak ſpokojom ßym tola, ſo ty ßo na njeho wudacż njedyrbiſch, pſchetoż by tebje ſawěſcże nanajhórje njeſbożownu ſczinił. Hdy jeno by ßo nětkole tak ſbożownje ſczinilo, ſo by ßo twój luby Jan Huk, tónle ſchwarny, ponižny a roſumny młody mużiki, wujej tak prawje ſpodobał, hdyż budźetaj jedyn druhemu ſnataj czinjenaj.“

„Wo to mi po wopokaſach dobreje wole, kotrež je mi wuj dźenßa dał, wjazy ſtracha njeje, maczi“, Hadrijana horliwje wotmołwi. „Jan dźě je zyle hinaſchi człowjek hacż Lawrjenz. Wón dźě ani jeneho ſ teho mnohich brachow nima, ſa to pak ma wſchitke dobre ßamownoſcże, kotrež wuj na Lawrjenzu tak boloſcżiwje njenamaka. Ale nětkole woprawdźe dyrbju dele! To je najwjetſchi czaß!“

Wona ſe jſtwy khwataſche a po ſkhodźe dele.

Hiſchcże njebě hacż na ſkhód dozpěła, tu ſaßłyſcha ſakſchik wuſtróżenja, kotryż ßo ſe jſtwy ſtareho knjeſa pſchikhadźecż ſdaſche.

Schto chzyſche to rěkacż? Bě pola njeho něchtó?

Durje trochu wotewrjene ſtejachu, ſczin lampy ßo pſches ſchkałobu dobywaſche.

Dyrkotajo, je ſpodźiwnym ſtrachom pſchewſata Hadrijana dwaj poßlednjej ſkhodźenkaj dele doſkoczi.

W ßamßnym wokomiku ßo durje wottorhnychu a człowjek, ſe wſchěmi ſnamjenjemi wuſtróżenja, ſe jſtwy wuprażny.

To bě ſchwižny młody mużiki ſ rjanej żoltej kudźerjatej hłowu, w jednorej jěſdniſkej draſcże, w dołhich ſchkórnjach ſ wotrohomaj.

„To je ßurowe!“ wón wołaſche.

„O Bożo!“ Hadrijana ſawoła. „Ty to ßy, Jano?“

„Haj, moja luba!“

„Schto dha je tak ßurowe?“

„Ow — tamle, wo jſtwje —“

„Ja chzu tam nuts —“

„Ně, Hadrijana, woſtań tule!“

„Ja dyrbju!“

„Ně — proſchu cże —“

„Ale —“

„Njekhodź tam nuts!“

„Mój Bożo, ſchto ma to rěkacż? Mam tajki ſtrach! Skoro dyrbju padnycż!“

Wón ju ſ prawej ruku wobja a ju podpjerowaſche.

„Hdy dha ßy pſchiſchoł, luby Jano?“ praſcheſche ßo Hadrijana.

„Runje pſched mjeńſchinu, wotmołwi Jan. Běch wobkhodnych wězow dla do Monikendama dojěchał a runje duzy domoj. Pſchijěchach tu nimo a chzych tebje wopytacż — ßwojeho konja tam na druhej ſtronje w hoſczenzu k Oraniſkemu woponej woſtajich — ja dźěch ßem — khěżne durje na poł wotewrjene ſteja, nichtó pſched khěżu njeje — ſaklapach do duri ſahrodneho ſalona, hdźeż ßym ſ tobu tak czaſto wjeßele powědał — nichtó njewotmołwi: nuts! — wotewrju durje — ſaſtupju a . . .“

„A —?“

„To dźě je hróſbne!“

„Ale Jano — lubſchi Jano —“

„Schtó je ſtary knjes wo jſtwje, kotryż w brunym wobłożenjowym ſtole ßedźi?“

„Kak jeno móżeſch ßo takle praſchecż? To dźě je mój wuj Hadrijan ſ Dalowa ſ Batavije. Ty tola wěſch, ſo ßmy jeho woczakowali. Sa wczerawſchim je ßem pſchiſchoł. Hiſchcże njeměach khwile, tebi powěſcż póßłacż. Ale wón budźe ßo wjeßelicż, tebje wohladacż, pſchetoż wón wě — ja ßym jemu prajiła —“

„Ach — tón ßo wjazy wjeßelicż njebudźe — tón njebudźe nikoho wjazy widźecż —“

„Jano — hożedla —“

„Pſchetoż wón je mortwy!“

„Mortwy?!“ Hadrijana wuſtróżana kſchiczeſche. „Dyrbju nuts k njemu — dyrbju widźecż —“

„Bjeŕ ßo hromadu, Hadrijana! A duż ßłyſch to hróſbne: Wón je ſamordowany! Nóż ſe ßlěbornymi czronkami jemu we wutrobnu tczi.“

S hłuboka ſdychnywſchi młoda holza we womorje ßo k ſemi ſwjeſe.

„Pomhajcże, pomhajcże!“ Jan Huk wołaſche.

Nětkole ßłużobna holza pſchiběża ſ kuchaŕku, kotraż hakle bě dźeń prjedy na ßwoju ßłużbu do domu pſchiczahnyła.

Nopohlad, kotryż ßo jimaj poſkiczi, wobeju ſjawnje hacż nanajbóle pſchekwapi. Młoda knjeżna we womorje na podłoſy leżo, młody knjes wſchón ſpłóſchany! Pſchi tym w pſchedkhěži jaczmicże, jeno rosßwětlene ſe ſchěrokim pſchiliwom ßwětła ſ wotewrjenych duri ſahrodneho ſalona.

„Knjeżna leźi we womorje“, Jan khwatnje praji. Pſchinjeſcże wodu ßem! A doběžcże po ſahrodnika! Hnydom dyrbi ßo po poliziju póßłacż! Sſurowy njeſkutk bu wuwjedźeny! Stary knjes Hadrijan ſ Dalowa bu morjeny!“

Wobej żónſkej ſakſchiknyſchtej, a ßłużobna holza budźiſche bjes mała też do womory padnyła. Rosßudna kuchaŕka chzyſche do jaßneje jſtwy nuts.

„Woſtańcże wonka!“ Jan porucżi. „Nutśka ßo niczo podótknycż njeßmě, doniż polizajſzy ſaſtojnizy roſprawu wo nadeńdźenju wězow ſpiſali njejßu.“

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

— **Programm hudźby** na hrodowſkim dworje Ortenburga njedźelu 27. junija dopołdnja w 11 hodźinach. Wobdźeleji ſtaj khór Lutherſkeje ſchule (pſches 100 dźěczi a młodoſtnych pod nawjedowanjom wuczerja Garbarja) a 1. Klub Hohnerſkeje ruczneje harmoniki pod nawjedowanjom H. Jeremiaſza: 1. Khór: „Kak je ſemja rjana.“, „Słónczko hlada ſ jaſnym wóczkom.“ 2. Klub ruczneje harmoniki: „Schwabſke wſchelczijſny“ a „Nalětne kwětki“. 3. Khór: „Rjana je młodoſcz.“, „S czaßa młodoſcze“ a „Dołho je, dołho ....“ Po pſcheſtawzy: 4. Khór: „Doma, doma rjenje je“, Łužiſki puczowańſki ſpěw (Brückner). 5. Klub ruczneje harmoniki: „Won do dala ...“ a „Młodoſtnych kroczi“. 6. Khór: Polk Forkade pola Bukez. Łužiſki ſpěw (Rietzel). „Žadyn rjeńſchi kraj“.

— **Knjes farar Michał Zyž** ßo w Bärenſteinje we Rudnych horach ſapokaſał. W biſkopſkim nadawku je njedźelu 6. junija knjes farar Franz ſ Annaberga knjeſa ſararja Michała Zyža, něhduſcheho kaplana pſchi ſerbſkej zyrkwi w Budyſchinje, w pſchitomnoſczi jeho bratrow ſe Zurij a Sſmjeczkez ßwjatocžnje ſapokaſał.

— **Sſwoje 85. lětne narodniny** czjiła a ſtrowa njedźelu Luiſa ſwud. Nowakowa ßwjeczi. Staruſchka, kotraž na Nouartſkej dróſy czo. 7 bydli, ma dźěłapołne žiwjenje ſa ßobu, w kotrymž dyrbjeſche wſchelake czežke khiżitki njeſcz. Tijom dźěczom dari žiwjenje, kotrež, kaž jeje muž ſahe ſ tuteho žiwjenja wotenđzechu. Jedyn ſ jeju ßynow padny we wójnje 1916. W lěcže 1921 wumrě jeje druhi ßyn a w lěcže 1933 tež jeje pośledńje dźěczo, jena dźowka. Njedźiwajo wſchěch tutych czežkich pruhowanjow je ſtaruſchka jako hłubokowěrjaza a napjelnjena ſ krutej wolu do žiwjenja wſchě tute potrjebenja ſmužicže ſnjeßła. Pośledne lěta je ßwojemu wudowjenemu pſchichodnemu ßynej a ßwojim wnuczkam ſ wulkej ßwěru domjaznoſcz ſaſtaraka. W kruhu tutych ßwojich lubych nětko ßwój dźeń woßwjeczi.

— **Doſtawarjo wojeřſkeje renty.** Sakładne wotrěſki němſkeho potuniſcheńſkeho wußwědczenja ſa jědyny tuk ſa měſazy julij, auguſt a ſeptember 1937 wudawaju ßo wójnſkim czežkoſranjenym a wojeřſkim ſawoſtajenym wutoru 29. junija 1937 jenož wot 9 do 11 hodźin w jejmotowni deleka. Wupokas ma ßo ßobu pſchinjeſcz.

— **Sſydomſpańzy.** Hdyž Sſydomjoſpańzy mokaja — je hiſchcže wjele deſchcžika, je ſtare ßerbſke pſchißłowo. Nadźijomnje ßo jutſje zyły dźeń njelije, ale tež ßłónzo njetrjeba prazicz, ſo człowjek njewě, hdźe ma ßo khowacz, potom ſměјemy ſawěſcže ſa pſchichodne 7 njedźelow prawe wjedro. Sſrjedźna dróha je tež tu najlěpſcha.

S **Krakez.** Na kraßnym měſtnje pſched hiſtoriſkim pomnikom ſ lěta 1813 na Krakeczanſkich hórkach wotmě ßo ſchtwórtk wjeczor rjana Janſka ßwjatocznoſcz, na kotrejž ßo tež wjele woßadnych wobdźěli. Porſchiſki pokunſki khór hrajeſche pſchi tutej ßwjatocznej hodźinje někotre kěrluſche, kotrež pſchitomni ßobuſpěwachu. Se njedźiſchczom zyleje ßwjatocznoſcże běſche naręcz knjeſa farſkeho vikara Wirtha ſ Budyſchinka. Se ſpěwom „Kětk wotpoczuje hola“ ßo kraßna wjeczorna ßwjatocznoſcz ſkónczi. Se ſpokojnej myßlu ßo wobdźělnizy pſchi kraßnym wjeczoru wjeczorne ſpěwy ſpěwajo domoj wróczichu.

S **Lomſka pola Njeßwaczidła.** Tudyſchi žiwnoſczeř Meiſter ſnjeſboži jako ſe ßwojim ſapſchahom ßyno domoj wjeſeſche, na dotal hiſchcže njewujaßnjene waſchnje. Duzy po puczu bě jeho bulldogga ſetkała, kotrejž běſche ßo wuwinnył. Hacž bě jeho pſchi tym buldogga trehała abo hacž je na někajke druhe waſchnje do ſchkody pſchiſchoł, njemóžeſche ßo dotal ſwěſczicz. Na kóždy pad namakachu czežkoſranjeneho na dróſy ležo, mjes tym ſo ſapſchah bjes pohoncza dale jědźeſche. Snjeſboženeho do Budyſkeje khorowńje dowjeſechu. Bóh dał, ſo ſranjenja ſnjeſboženeho njebychu czežke byłe.

S **Brěſowki.** Sſrjedu popołdnju naſta pſched dwórniſchczom w Brěſowzy w bliſkoſczi Adolfoweje jamy wjetſchi woheń prochowiny. Wohnjowa wobora dyrbjeſche ßo ſawołacz a tež Mužakowſka dźěłowa ßłužba ſa pomoz pſchikhwata. Bórſy ßo poradźi, woheń ſalecz.

S **Rósbórka.** Tudyſchemu wobydlerjej poradźi ßo w rězy Nißy 11½ punta czežkeho karpa ſ wudu popadnycz. Trajeſche khwilu, prjedy hacž tuteho ſchwarneho karlu na ßuche doſta.

S **Kulowa.** Skutk ſymſkeje pomozy ſa lěto 1936/37 je trabazym ludowym towarſcham Kulowſkeje ſkupiny pjenježnych ſběrkow a wěznych darow 15 027,60 hr. pſchiwobrocził, ſchtož je wo 500 hr. wjazy hacž loni.

S **Wojerez.** (Zyrkwinſke.) Dop. w 9 hodź. ßerbſke hłowne Bože ßłužby, ½11 hodź. němſke hłowne Bože ßłužby, w 9 hodź. hłowne Bože ßłužby w Kulowje. Popołdnju w 12 hodź. ßerbſke kſchczenja, pop. w 2 hodź. němſke kſchczenja.

S **Wojerez.** Rěſnik ſe Czorneho Khołmza ſe ßwojim awtom, na kotrymž měješche rěſny ſkót, w Narcže ſ druheho awta móznje ſawadźi. Srazenje bě tak ſylne, ſo ßo woſowej prědkniej koleßy wotraſyſchtej. Tež druhi wós ßo khětro wobſchkodźi.

S **Werminghoffa.** Pſchi wukonjenju ßwojeho powołanja w tudyſchich brunizowych twornjach je ßo wotladaŕ pjezy Bomsdorf ſ Běłeho Khołmza tak czežzy ſranił, ſo dyrbjachu jeho do wokrjeßneje khorowńje wjeſcz.

S **Jaßneje Hory** (Schumberka). Pſched někotrymi dnjemi hrajkaſche ßebi 7lětna dźowczičzka czěßle Ericha Wertina ſ druhimi dźěczimi ſ jědojtymi czertowymi jagodami. Pſchi tym tuto dźěczo někotre ſ nich wopta. Njeſy po tym pokaſachu ßo ſajědojczeńſke ſjewy a ſawołany lěkaŕ ßo wo to poſtara, ſo ßo dźěczo do khorowńje dowjeſe, hdźež dyrbjachu jo operowacz. Operazija pak njeměješche wuſpěch a dźěczo na ſczěhwki ſajědojczenjow wumrě.

S **Běłeho Khołmza.** Sſrjedu wjeczor wokoło 10 hodź. wudyri w domſkim dźěłaczerja Dragona woheń. Tuton ßo w ſe ßłomu krytym twarjenju tak ſpěſchnje roſchěri, ſo móžachu wobydlerjo lědy ßwoje nahe žiwjenje wukhowacz a ſkót ſ hródźe ſczahacz. Laſowſka wohnjowa wobora a domjaza wobora móžeſchtej roſſchěrjenju wohnja na ßußodne twarjenja ſadźěwacz.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Bunzlwy.** Pſched wßu Ludwigsdorfom w Löwenbergſkim wokrjeßu ſpłóſchiſchtaj ßo konjej ſapſchaha bura Hermana Bunzela. Konjej czěrjeſchtaj ſ woſom pſches wjeß, ſ czimž ßo wós doſpołnje roſbi. 6 woßobow we woſu ßedźazych ſ woſa padny. Sſyn a dźowka bura ßo pſchi tym czežzy ſraniſchtaj. Dwě druhej woßobje lóžo. Konjow móžachu poſdźiſcho popadnycz.

Se **Shorjelza. (Korczmarku ſamordowali.)** We Wieſa pola Greiffenberga namakachu ſchtwórtk pſchipołdnju 57 lět ſtaru wudowu Jadwigu Timmlerowu, wobßedźeřku hoſczenza „piwaŕnja“ we wuczepje ſamordowanu. Hoſczenz leži pſchi Greiffenbergſko—Friedebergſkej dróſy, njedaloko moſta pſches rěku Kwißu. Dalokož ßo dotal hodźeſche ſwěſczicz, bu Timmlerowa ſadajena. Bydleſche ſe ßwojim 6 lět ſtarym wnuczkom hromadźe. Njeſkutk hakle pytnychu, jako hólczez wokacz pocza, ſo je wowka morwa. Wſchě wokna a durje doma běchu ſamknjene. Timmlerowu běchu napośledku ſchtwórtk w nozy widźeli.

Jenož 7 karniklazych raßow ßo ſpěchuje.

Sa poſkiczenje pſchipomozow ſa plahowańſke premije ſa karniklaze raßy ßu ßo nětko wożebite ßměrnizy ſtatneho ſeżtwjeřſkeho miniſtra wudake. Po tym mamy w Němſkej 7 pſchipóſnatych karniklazych raßow: běłe Angora, běłe a módre Winſke, franzowſke ßłěborne, němſke wulke ßłěborne, němſke ſchěre a běłe borany, wulke Chinchilla a małe Chinchilla. Nimo toho ßo hiſchcže 23 druhich raßow ſ něhdźe 100 wſchelakimi barbami a wjele druhich karniklow, kotrychž raßa njeje ſnata, plahuje. Jich dokonjenja pak dźiwajo na mjaßo, kożu, wołmu njeſpokojeja abo pola kotrychž ßo hodźa lěpſche dokonjenja jenož ſ jara ńjehoſpodarnym pizowanjom dozpěcz. Plahowanje karniklow móže ßo jenož potom ſ wuſpěchom pſchewjeſcz, hdyž ßo jena raßa na po móžnoſczi ſchěrokim ſakładźe plahuje, pſchi czimž móže ßo plahowańſki ſkót derje wupytacz. Na podpjeranje tutych prózowanjow ßo pſchipomozy ſe ſtatnych ßrědkow w formje plahowańſkich premijow poſkiczeja. Tute plahowańſke premije ßo na ſtatnych a krajnych wuſtajeńzach poſkiczeja. Pſchewjedźenje toho leži w rukach ſtatneho ſwjaſka němſkich plahowarjow drobneho ſkotu.

Hdźe maſch ßebi ßwoje drohotne wězy khowacz.

We wſchěch ſawěſczeńſkich poliſach pſchecziwo paduſchſtwu je wożebita klauſela ſa ſawěſczenje drohotnych wězow a debjeńkow. Pſchi tym ßo wot ſawěſczeneho wożebita kedźbliwoſcz pſchi khowanju tutych drohotnych wězow žada. Pakradnu-li ßo ſawěſczenemu tute drohotne wězy, ſaruna ſchkodu ſawěſczeńſke towaŕſtwo jenož potom, hdyž ßu ßo tute wożebite pſchedpiſy kedźbnoſcże dopjelnike. Wuwſacże je jenož potom, hdyž ßo debjeńki pſchi wužiwanju pokradnychu. W tutym pſchipadźe njeje trjeba wożebiteho khowanja. Wyſchſchi krajny ßud w Hamburgu měješche njedawno pad roßudźicz, w kotrymž běchu ſ wille, kotrejež wobßedźeŕ bě na ßwjatok tydźenja ßo podał, drohotne wězy jara wulkeje hódnoty pokradłe. We wußudźe, kotryž winowatoſcz ſawěſczeŕnje na ſarunanie ſchkody wotpokaſa a kotryž je w „Juriſtiſche Wochenſchrift“ woczjiſchczane, ßo mjes druhim praji, ſo, dalokož njejßu w bydlenju pjenježne khamory abo ſatwarjene ſaßuwaki, dyrbja ßo zyle wěſte khowanki w bydlenju wupytacz, do kotrychž maja ßo drohotně wězy pſchi wopuſchczenju bydlenja khowacz a kotrež ßu jenož ßwójbnym ſnate. Tajke khowanki móža ßo wolicz ſa knihami, ſa notami, pod garderobami abo pod ſchatami. Schtóž ßwoje drohotne wězy na tajke waſchnje njekhowa, tón lohkomyßlnje jedna a trěbnu kedźbnoſcz na khowanje tajkich wězow njenakożuje.

Poslednje politiske powěsće

Chamberlain jendźelſke nowiny k poměrnoſczi napomina.

W jendźelſkim delnim ßejmje je ßo pjatk roſmołwa wo ſwonkownej politizy wotměła. Sſejm běſche połnje ſaſtupjeny. Neville Chamberlain prěni krócz jako miniſterſki preſident wo ſwonkownej politizy rěczeſche. Hdyž wón ſchpaniſke praſchenje roſpominaſche, wón praji, ſo je němſke knježeŕſtwo poměrnoſcz pokaſało, kiž dyrbimy wſchitzy pſchipóſnacz. Jendźelſkim nowinam pak wón jich ſamołwitoſcz pſchedſtajeſche a jaſnje k poměrnoſczi namołwjeſche.

Wo pſchichodnych nadawkach w Schpaniſkej Chamberlain praji, ſo by było najlěpje, hdyž by ßo próſdnjeńza, kiž je ßo ſ wotjěſdom němſkich a italſkich łódźow w kontrolli naſtała, wupjelnila a ſo by ßo dozpěło, wukrajnych dobrowólnikow ſe Schpaniſkeje wuwjeſcz.

Sport

Pſchi ſkładnoſczi Biſkopſkich wikow jutſje njedźelu 27. junija ſetka ßo w Biſkopizach München 1860 ſ Beuthen 09 (ſchleſyſki miſchtr) a to popołdnju w 5 hodź. na wubědźowaniſchczu ſady Tſělnika. Tuta hra je ſa zyłu Hornju Łužizu ſ wulkim kopańſkim podawkom. Wobě mużſtwje, kotrejž w ßwojej domiſnje w kopańzy nawjednu rólu hrajetej, naſtupitej ſ najßylniſchim ſeſtajenjom. Tak Bytomczenjo, kotřiž w tutym lěcže wo titul němſkeho miſchtra w kopańzy ßobu hrajachu, ſ mjeſynarodnym hrajerjom Walikom naſtupja. Mnichowſzy „Lawy“ tehodla tak mjenowani, dokelž noſcha lawſki wopon na hrudźi, ßłuſcheja tež dźenßa hiſchcže k najlěpſchim němſkim mużſtwam. Sſu Nürnbergſkemu FC Nürnberg, kotryž njedźelu pſchi doſkónczneј hri wo němſke miſchtrſtwo pſchecziwo Schalke 04 po czežkim wojowanju czeſtnje podleža, pſchezo jara czežke žiwjenje w hrach wo miſchtrſtwo czinili. Bjes dwěla ma ßo ſajimawa hra woczakowacz. Mużſtwa naſtupja w ſczěhowazym ſeſtupanju: Bytoń (Beuthen) 09: Kurpanek; Nowak, Brychcy, Przybilla I, Malik, Sſuchy, Dlugoſch, Kokot, Haſſa, Przbilla II, Wratzlawek; narunarjej: Paſſon a Lukaſczik. Mnichow 1869: Ertl abo Scheithe, Wendel, Neumayer, Nerz, Piedel, Maierthaler, Kronzucker, Burger, Gensberger, Däubler, Schäfer, Narunaŕ: Schmidthuber. Sſobotu w 6 hodź. ſetkatej ßo Guts Muts Drježdźany pſchecziwo Sportverein 08 Biſkopizy.

*

W Riga mjeſynkrajne ſetkanje Němſka pſchecziwo Lotyſchſkej 3 : 1 (2 : 1).

Eder ſbije Charliera.

Pſchi pjaſczowanju mjes němſkim miſchtrom Welterſkeje wahi w pjaſczowanju Guſtavom Ederom a Belgiczanom Neſterom Charlierom, kotrež ßo ſchtwórtk w kóſkopiwaŕni w Barlinje pſched 7000 pſchihladowarjemi wotmě. Němz po napjatym wojowanju jako dobyczeŕ wuńdźe. Naſch wobras pokaſuje nam wokomik ſ wojowanja: Na lěwo Eder, na prawo Charlier. (Schirner.)

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

Zentralne dźiwadło. **W Zentralnym dźiwadle we Budyſchinje běži nětko film „Holza Irena“, kiž je ßo ſhotowił na zyle nowoczaßnym kultivěrowanym ſakładźe ſabawneho filma — je to ſnamjenity dokon filmoweje režije. Maczjiſna filma je tehorunja na duſchinach nawědźenjach bohata a hnujazeho wobßaha. Macž, wudowa, chze ßo po 12lětnym wudowſtwje ſaßo ženicz. Mjes tym ſo młódſcha jeje dźowka noweho nana plenczo wobdawa, ſtarſcha dźowka ßo ſazerje do myßle, ſo je to ſłamanje ßwěry ſemrětemu nanej a wonjeczeſczenje mandźelſtwa, hdyž ßo macž ſaßo žent. Lil Dagover, Karl Schönböck, Sabine Peters, Geraldine Katt ſwobraſuja tak ßwójbne dwěle wubjernie. Film czehnuje hacž do pośledńeho wobraſa. — Kulturny film wo „Praſy“ je derje a pſchehladnje ſhotowjeny a tydźeńſka pſchehladka tołmaczi najnowiſche ſe ßwěta.**

Zwołanje do wóiska ma so šěsć njedźel doprědka wozjewić

W poślednim czaßu ßu ßo ſwołanja do wójſka huſto hakle krótko pſched ſwuczowanjom poruczile. Statne wójnſke miniſterſtwo praji we wożebitym wukaſu, ſo pſchi tak krótkim ſwołanju njemóža potrjecheni ßwoje powołańſke a domjaze poměry ſrjadowacz a tež njemóža ßwójbnu podpjeru ßebi ſ czaßom wużadacz. Woborne wokrjeßne kommanda maja pſchikas, ſo maja do wójſka ſwołanym ſchěſcz njedźele doprědka wo tym ſdźělenje czinicz.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž dr. jur. w Budyšinje.

D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo 6 płaći.

Powěsće z cyłeho swěta

Cžeške żelesniske njesboże w pschedměsce Rio de Janeiro.

Pjecj morwych, 123 sranjenych.

W bliskosczi Rio de Janeiro srasyschtaj schtwórtk dwaj pschedměstskaj cžahaj, s kotrejuż bě jedyn signal na sastacze pschejeł, w poknej jěsbje hromadże.s S pucžowazych běchu pjecžo hnydom mortwi, mjes tym, so 23 cžežkosranjenych a 100 lohkosranjenych dyrbjesche so do wokolnych khorownjow dobacz. Sa wukhowanje snjesbożenych a wubrósdnjenje cžaty dyrbjesche so wójsko sastajicz.

Njewjedro pschi Rievierje.

Rievieru su w tutych dnjach wjazy krócz cžeške njewjedra potriechike. W Ssavona nacžini dwě hodžinje dołho traiaze njewjedro wulku schkodu. We hłubschich dźelach města je wulka woda fabrikske městnosćze, składźischća a wobkhodne domy sapławika. Wobkhad na Via Aurelia po brjohu je so k wjecžoru wot Ssavona se sypnjenymi kamjenjemi sdźela pschetorhnył. W krajinje Monte Rosa, Monte Cśiola a we wokolinje Turina je hłuboko do kraja dele sněh napadał.

Cžeške njewjedro pola Belleben.

Cžahowy wobkhad na Halleiko-Aschersłebenskej cžarje je skoro 12 hodźinow sawrjeny był. W nozy k pjatkej so mjes Bellebenom a Gnölbzigom pola Aschersłebena cžeške niewjedro rospuschcźi, kotrež wożebje wulku schkodu na żelesniskej cžarje nacžini. Wulke wody podmlěchu żelesniski nasyp pola khěžki 23, tak so dyrbjesche so wschón żelesniski wobkhad wot schtwórtka połnoz hacž do pjatka pschipołdnja sastajicz. Wobkhod so posdźischo jenoż po jenej koliji wodźesche. Na jenej stronje żelesniskeho nasypa bě so wulke jězoro wutworiło, a potom jako torhaza rěka żelesniski nasyp pschedrě a torhaische wscho sobu, schtoż niebě krucze pschicžinjene. S wusypanjom hrjebjow dyrbjesche so woda wotpuschcźicz. Njesboże sta so wokoło ½11 hodźin w nozy.

Poż morweho.

W ranschich hodźinach tutych dnjow patrulowaše strażmischtr w jenej z drohow Pariżskeho pschedměstja Montrouge cžełko starscheho muża namaka, kotryż bě so tam bjes dwěla nadobo swjesk. Wschi morwym žadnje schescheratu schcžowkatu poż. Jako chžnische sawołan wolizajski kommisar dohlada morweho pschewytowacz so by jeho personalije swěscził. skoczi na njeho poż ka dźiwi. Jenoż z wulkej próza mózachu jeho pschewinyc. Wschi marmym nienamakachu žane wunokasma, nadobnak cžerjesche poż. hdyż bě swojeho knjesa někotre raz za drastu noskobał. do městeje stronu. Kommisar jeho cžakowasche a monrambże dowiedże jeho poż do domu, hdźež mózesche bórzo swěscźicz. so bě morwy tam hdlažan nózny dohladowar jenoje fabriki. Wschi kmoti nóznej kłužbje swonka fabrikskich městnosćam bě jeho smjercź nahle pschekhwatika. Policaja je kehi směrneho a mudreho pka. kotryż swojeho knjesa lubi, do swojeho schkita wsała.

1. pschecželniza: „Moiemu Michałei sa sło niewosmu, hdyż so druhdy też za druhimi holcami wohladnje, wschak je do mnje hacž psches wuchi salubowany."

2. pschecželniza: „Mózno. Ale knadź ma tola tam a sem jakne mokomiki."

Serbja, rěcźe ze swojimi dźěćimi serbscy

a přepodajće jim tutón drohotny pokład našich prjedownikow njeskaženy. Čitajće z nimi naše

Serbske Nowiny,

wosebje **dźěćacy kućik,** kotryž so z wulkej lubosću kóždy tydźeń za našich najmjeńšich pisa

Serbske Nowiny

słuša do kóždeho serbskeho domu. To dyrbi kóždy Serb jako něšto, štož so samo wot so rozumi, wobkedźbować. Tón kiž sebi swoju ródnu rěč česći, tón wšak je wěsče čita. Ale kak wjele Serbow hišće njeje po wědomju puć wróco namakał k swojemu serbskemu ludstwu. To je nětko česny nadawk wšěch našich swěrnych čitarjow, zo bychu pomhali jeneho po druhim wróco dobyć za naše ludnostne zhromadźenstwo. A do kóždeho dobyteho domu dyrbi naš jenički dźenik

jako słónco swěcźić

kotrež ze swojimi swětłymi pruhami nowe žiwjenje zbudźuje

Nowosće wo Edelweiß-kolesu:

Před 92 lětami sym sebi Edelweiß-koleso a za moju sotru Edelweißšijacu mašinu kupił. Edelweiß-koleso je hišće dźensa w dobrym poriedźe, hačrunjeż jo wšědnje trjebam

Na Edelweiß-šijacej mašinje njejsmy hač do dźensnišeho dnja wuporiedźenja měli. Dźěłaćel J. Vortmann, 30. měrca 1935, w Flaesheimje.

Přez pół milliona Edelweiß-kolesow smy hižo w běhu 40 lět wšudźe rozesłali. Katalog darmo

Edelweiß-Decker 7252
Deutsch-Wartenberg

So přistała

Něhdźe 15 lětnu poriadnu

domiacu holcu

přistaił k 1. julijej 1937
Stangec hosćenc w Bukecach

HOLCU

nic młódšu hač 19 lět, pyta k 15. julijej 37 hosćenc a rěznistwo
Fr. H. Frenzel w Smilnej
(Schmölln) pola Biskopic

Pilneho a spušćomneho

pohonča

pyta k 1. abo 15. julijej 1937
bur Michał Krawčik w Jaworje

Na předań

Běrny su na předań

w Radworju 52

Symjentny koli

je na předań we **Luzy 21**

Wysokosućelnu **kruwu** z 3. celeć. předa
Schneider we Wadecach

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Marijna haptyka w Halštrowje

Z dowolnosću wyšnosće připrawich pola knjeza překupca

Natuša w Kukowje

přijimarnju lěkarskich receptow

za Marijnu haptyku w Halštrowje

Recepty, kiž **wšědnje** hač do 2 hodź. so tam wotedadźa, so w Halštrowje hnydom zhotowja a mózeče tute lěkowańske srědki hižo w 4 hodź. pola knjeza Natuša wotewzać. Při tom mózeče też wšě druhe twory wote mnie kupić. Nadźijam so, zo z tutym swojim zastaranjom cyłeho wokolneho serbskeho wobydlerstwa z lěkowadłami jemu najlěpje służu.

Njedźelu je moja haptyka wot dopołdnja 9 hodźin hač do připołdnja ½1 hodźin wotewrjena.

W Halštrowje, w juniu 1937.

Edwin Zillich, haptykar.

Fotowe, projekcijowe a powietšeńske aparaty, domiace kinowy a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom Huth

mějićel Arno Lehnert w Budyšinje na Serbskej hasy 13

Wuwiwam filmy a platy, zhotowjam wotćahi wěcownistojnje a najspěšnišo

Lěharnje :: Bydleńnje Kuchinje a wšitko druhe kupujeće pola firmy
Lubijska dróha 17
znaršeća něšk. kasarnow

Meble Händchen

Wulki wubjerk

Blidarski mištr. — Podawam bjez wudawkow do domu.
Mjehlowa wikowarnja. — Přijimam mandźelske požčonki! — Telefon 3649.

K zawarjenju

dobre a płaćizny hódne **„Tell-šklenčy"** we wšěch wulkosćach, wysoke a nizke pola

Johann Pötschke Nachfl., Crosta

Ščroko młóć. mašina

w nailepšim stawje, fabrikat E. Mühle a synojo w Lubiju, po přeću też k tomu słušacej Klinger-samowjazacej prasu předa, dokelž sebi jězdźomnu kupju, tunjo

Hermann Bürkner w Eibawje w Sa.

ratarske mašiny. — Wobhladanje je kóždy čas możne

Hładku ržanu słomu

jenož Ia kajkosće kupuje běžnje

A. Hepper, na Sukelnskej hasy 42 -- Telefon 3258

BMW-motorske koło

typy R 20, 200 ccm,
725,— hr.

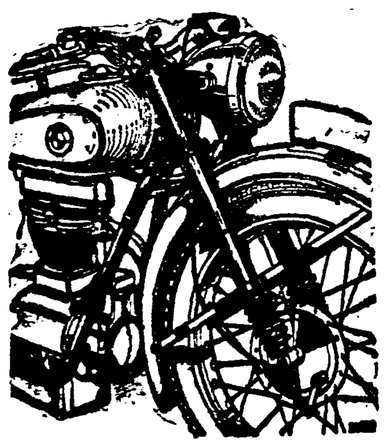

Generalny zastupjer
CARL GAST
na Drjewowych wikach 27

Jědźerńje
wot 250,— hr.
Kuchinje
wot 140,— hr.
Lěharńje
wot 290,— hr.

Najwjetši wubjerk.
Bjez wudawkow do domu.
Přijimam mandźelske požčonki

Fritz Schulze

w Budyšinje Před Sulerskimi wrotami 2 (Löhmannec młyn)
— Samsna sedlarnja —

Łož. šalu pisane, běłe Wulki wubjerk
Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Su-li Waše črije roztorhane

přińdźće spěšnje do **wulkošewcowanje na Žitnych wikach čo. 11** znarśeća „Złotego hwězdy" a „Mlokowego dwora" 44

Alfred Gnichwitz

Dobre reelne a tunje posłužowanje. Na pódušowanje móže so dočakać!

Škitańske wobalki
z celuloida k wšelak. wužiću
Rysowańske wěcy
z celuloida
Celuloid w tafach
čisty kaž woda a pisany
Stare & Paufler
Zwonk. Lawska hasa 7 / Tel. 3848

Kupiel Marijna Studnja

podawa wosebje łuh (Moor) a natursku syričnu wodu přećiwo wšelakim khorosćam. Zdobom je witane wulěnišćo

Maš-li skót na předań podaj nawěšk do Serbskich Nowin

Sriedu, 30. junija, pojědźe

pospěšny wosebity kofejowy čah do Drježdźan-N. a Mišna

60 procentow znižena jězbna płaćizna

13.25 z Budyšina	do 22.26	2,— hr. do Drježdźan, 2,60 hr. do Mišna	
13.44 ze Zemic-Turnic	do 22.11	1,60 hr. do Drježdźan, 2,10 hr. do Mišna	
14.29 do Drježdźan-N.	wot 21.25	za tam a sem jězbu	
15.05 do Mišna	wot 20.45		

W Mišnje: Hrodowe hry z 450 sobuskutkowacymi: „Wrota w ranju". Na pokazanje jězdźeńki wosebiteho čaha zniženy zastup po 0.55 hač 1,80 hr.

Pučowańske wopisma dostanjeće darmo při wudawarnjach jězdźeńkow a w MER-městnje w Budyšinje.

Wobkhadny hamt statnych železnicy.

Hosćenc we Wudworiu

Jutře njedźelu **REJA REKRUTOW**

Započatk we 8 hodźinach.

Wo přećelny wopyt prosytaj Jurij Nowak a mandźelska

Hosćenc w Sernjanach

Jutře njedźelu

zjawne reje

Je-li Was hłowa boli

je-li so Wam **čoło moršći** abo **dostanjećeli fałdki,** tak zależi to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času **derje sedźace nawoči** wobstarać wot

wosebiteho optikarja **Ericha Lenza**

w Budyšinje na Hošće hasy čo. 21 :: Telefon 2134

Mam wot **soboty, 26. junija,** hač do **wutory, 29. junija,** w **Schlesischer Hof w Biskopicach** wulki transport (30 štuk) rańšopruskich wysokosućelnych a na nowodejacych

kruwow a jałojcow

płaćizny hódno na předań abo zaměnjam na rězny skót

Karl Habermann w Düringshofie

Transport płahowańskich a wužitnych kruwow, mjez nimi

1 ca. 12½ centnarja cežka młoda kruwa, blizko k ćelenju hr. 560.—
1 młoda kruwa z jałojcu . hr. 370.—
1 młoda deina a ćehniwa kruwa 230.—
1 sylna něhdźe 10½ cent. cežka ćehniwa kruwa z jałojcu hr. 450.—
1 čerstwa deina kruwa . . hr. 320.—
1 deina kruwa . . . . . hr. 325.—
předawa

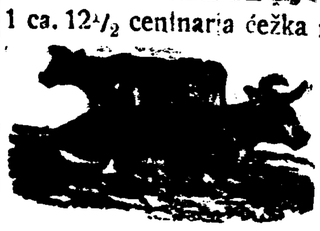

skótna wikowarnja Johann Bodling w Němskich Pazlicach 16

Kajkostne jězdne kola płaćizny hódno
pola **Kołoweho-Warnecke**
w Budyšinje, Nowosalcska dr. 24

Kóždu knihu
wobstara hnydom
Serbska kniharnja w Budyšinje

Mjezwočo wobkhodaje
wukładne wokno,
duša wobkhoda je
poskićenje
přez nawěšk!

Za wšě dopokazy sobužarowanja a trošta, za wšu, našej drohej njebočićkej

Mariji zwud. Rězakowej

wopokazanu lubosć

najwutrobniši dźak.

Zrudni zawostajeni.

W Budyšinje, Pozdecach a Worklecach, 26. 6. 37.

Přiłoha k čisłu 146 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 26. junija 1937

Róžowy pupk a łopjeńko

„Hdźe słónčko jasne, ach, hdźe sy!!"
Tak wołaše pupk róžowy
A k njebju mróčnom' hlada;
Wón chce so rozwić, wotewrić,
Přez wóń a pychu zwjeselić,
Tuž pruhow złotych žada.

„Ow!" rjekny k njemu łopjenko,
„Budź dočakny a spokoj so,
Ze zhonjenja ći praju:
Po mróčenjach a njewjedri
Wšě zela, kćenja, róžički
Ćim rjeńšo zakćěwaju.

*

Što, čłowječe, sy w tyšnosći,
Hdyž hnydom zbožo njeswěći
Přez horja pomróčenje?
Swój čas kaž pupik róžowy,
Též ty ćim rjeńše witaš dny
A słódše wokřewjenje!

Přeć' połna škla a wjesele
A nihdy nuza, tradanje:
To čłowjek rady zywa;
Po tyšnosći a po sylzach,
Zo starosći a po prócach
To zbože hakle bywa!

Handrij Zejleŕ:

Kak su naši prjedownicy so měli

(Wobraſ ſe wſy.)

Móžemy něſto wo naſchich dnjach prajicź, „ſo bě ßej lěcźne ßłóncźko ſaßo ras na najwyſchſchi wjeŕſchk doſchło. Tuž je tak daloko, ſo ßej na nawrót myßli. Nimo je nalěcźo a podlěcźo ſe ßwojej kraßu a rjanoſcźu. Něſto dyrbitej pokaſacź, hacž ſtej ßwoju wěz prawje cźinilej, dźemy hladajzy žnjam, druhej połojzy lěta napſchecźo."

„Ludźo praja, „ſchto dha ßej myßlicźe, kak wažny a ßwjatocźny cźaß to je, takle wot ßwjateho Bena hacž do Jana, ſ najkrótſchimi nozami. Schto dha ßej myßlicźe, kak wažne dny to ſa naſchich prjedownikow běchu, hdyž tſi měßazy po „nowym lěcźe" ßłónzo ßwój najwyſchſchi ſkhodźeńk dozpě, ßwjecźachu k cźeſcźi ßłónza a ſemje połneho wjeßela lěcźny ßwjedźeń, tak mjenowanu „Ssobotku". Tajke nałožki maja hiſchcźe dźenßa ßwoju wažnoſcź. Schtó dha rěcźi wo djablikach a druhich traſchidłach a ſcherjenjach, pſched kotrymiž bychmy ßo ſtrachowali a chzyli je ſahnacź ſe ßwjedźenjom Ssobotkiž Haj, ſchtó dha tajku hłupoſcź ßwantori. Runje nawopak je. Ssmy połni wjeßela a dźakujemy ßo ßłóncźku ſa lěcźne žohnowanje. A wěſcźe ßo nam ſaßo wrócźi. Hdyž ßo něſto pomału nawrócźi a pſchezo mjeńſche koła cźaha, ach, tohodla wono njeſańdźe, pſchińdźe ſaßo, jene lěto kaž druhe. Nicžo njeſańdźe, wſcho ßo ßnowa wjercźi wokoło mrěcźa a bycźa."

„Pójcźe, pójcźe", bychu naſchi prjedownizy prajili, „wjeŕſchk lěta je dozpěty a ßwjecźmy „Ssobotku!" We něſcźi ſadźěłajmy woheń a ſaßo haßnycź, wonka w ſtwórbje nanoßycź ſchcźěpy, ßłomu a walcźki a wulki woheń ſadźěłacź k cźeſcźi Ssobotki. Dokelž płomjo je wobraß ßłónza ßameho. Tola nochcźemy jón něhdźe w dole ſamiſchkricź, ně, wyßoko na horje. Dokelž wěſcźe, tajki woheń cźiſcźi, dawa mozy a žohnowanja dokoła wokoło, kaž daloko jeho ßwětłoſcź dośaha. Wot wjeſki k wjeſzy ma naß ßwjaſowacź daloko a ſchěroko. A w jeho ſcźinje dyrbi ßo wopomnjecźe na wſcho rjekowſke a ßylne a wulke ſ naſcheje ſańdźenoſcźe wobnowicź.

Haj, rjane nałožki měſachu naſchi prjedownizy. Młody lud běžeſche k rěcźkam a ßo tam do ßłónza ſkhadźenja pokupa. Holzy plecźechu ſelene wěnzy, pyſchachu je ſe ſaßwěcźenymi ßwěcźkami a puſchcźichu je do rěki, kotrejež woda je dale njeßeſche. Hólzy ſpytachu je ſtojicź, wożebje tamne ſe ßwěcźkami pyſchene, a ßnowachu ßo na cźołmach ſa nimi. Kotremuž ßo poradźi, ßmědźeſche wobßedźeſtku wěnza potom jako njewjeſtu domoj wjeſcź.

Mjes tym cźehnjechu doroſcźeni, wjeßele ſpěwajo na bližſchu hórku a natwarichu tam ſchcźěpowz. S rybowanjom ßuchich ſchmrěkowych ſchcźěpkow ſadźěłachu woheń a ſapalichu hromadu drjewa. A něſto rejowachu w roswólnym kole wokoło wohenja a ſkakachu pſches haſchaze płomjenja. Wſachu napalene ſchcźěpy domoj a khowachu je pod tſěchu, hdźež dwór a ſtatok ſchkitachu. Rosmjetachu popjel na pola, ſo by nowe žiwjenje a žohnowanje pſchinjeßł. Tute roswólne hewrjekanje traješche hacž do ßłónza ſkhadźenja. Hromadźachu tež wſchelake trawy a ſela pſchecźiwo khoroſcźam ſa ſkót a ludźi. Wjaſachu kwětki do kwěcźelow a wěnzow a powěßnychu je na khěžne a hródźne durje.

Sswjedźeń nježenjenych płacźeſche ſemi a ženjenych ßłónzu. Poſdźiſcho ſtupi na to měſtno vigilia pſched ßwjatym Janom. Ale dołho hiſchcźe palachu ßo tak mjenowane „Janſke wohnje" na hórkach. Samo hacž do naſcheho cźaßa a ßo wobnowjeja. W cźaßu, hdyž ßłónzo na wjeŕſchku ſtejeſche, knježeſche Pjerun, bóh njewjedra a hrimanja. Pſched jeho hněwom ßo lud ſtrachowaſche a proſcheſche, ſo by jón ſ krupami, ſ błyſkom a pſchewodźenjom pſchepuſchcźił. Jemu płacźeſche ßwjedźeń, kiž ßo po naſchim wobliczenju wokoło 20. pražnika wotměwaſche. Woprowachu Pjerunej wſchelake jědźe, wożebje rad cźeŕwjenu jałojzu. Tež tutón ßwjedźeń je ßo hacž do kſcheſcźanſkeho cźaßa ſdźerżał.

Běſche-li pośledni ßnop ßbożownje domoj, ßwjecźeſche lud žniowy ßwjedźeń. Holzy, pyſchne ſ wěnzami ſe žitnych kłoßow, cźehnjechu ſe žnjeńzarjemi ſpěwajo po wſy. Pſched ßwjatnizu cźakachu na měſchnika, kiž jedyn ßnop žohnowaſche, napominaſche jich k dźakne modlitwje k woporam a pſcheješche wſchitkim, ſo bychu „nowe lěto" ßbożownje dozpěli. Sswjedźeńſka hoſcźina ßo pſchiſamkny a měchawa a tarakawa ſapiſkaſchtej k rejam a ſpěwajo wjercźeſche ßo młodźina w kole. Měſto tuteho pohanſkeho ßwjecźimy něſto kſcheſcźanſki žniowy ßwjedźeń.

Haj, wažmy ßebi waſchnja a nałožki naſchich prjedownikow wyßoko a je cźeſcźicź a to, ſchtož je ßo hiſchcźe ſdźeržało, dale njeſcź wot roda k rodej. A jeli traſch ßo ſhubja, jako do naſcheho cźaßa ßo wjazy njehodźaze, naſtanu wěſcźe druhe, kotrež naſch lud nawuknje ſroſumicź a ſo maja ludowe nałožki hłubſcheho ſmyßła.

Haj, tajkeho měnjenja ßu naſchi ſtari a najſtarſchi, ßzyła pſchi nawrócźe ßłónza a wokoło ßwjateho Jana.

Autowe wobruče kaž nowe

W juliju lońſcheho lěta je dohladowaŕſki hamt ſa kawczuk a asbeſt wukas wudał, kotryž poſtajeſche, ſo ma ßo tak mjenowany pſcheszylne wobnowjenje abo „protektowanje" autowych wobruczow w pſchichodźe jenož ſ dowolnoſcźu dohladowaŕſkeho hamta pſchewjeſcź. Na ſakładźe tutoho wukaſa je ßo w běhu poßlednich 12 měßazow nimale 800 pſchedewſacźam dowolnoſcź dała, ſtare autowe wobrucźe wobnowicź resp. protektowacź. Tuta dowolnoſcź wot toho wotwißuje, ſo maja pſchedewſacźa kompletnu formu ſa wulecźe noweho gummijoweho wobkłada a ſo móža wobrucźe w ßwojim pſchedewſacźu wobnowicź. Wjednizy tutych pſchedewſacźow dyrbja pomozniſke a miſchtrſke pruhowanje we vulkaniſěrowanju ſłožicź. S pſchicźinu tehdyſcheho wukaſa bě, ſo vulkaniſěrowanſke wuſtawy a wobruczowe wobkhody, kotrychž wjednizy njeměſachu dośahaze wotrjadne ſnajomnoſcźe, ſwjetſcha tež tajke autowe wobrucźe k dospołnemu wobnowjenju pſchijimachu, kotrychž ſpódni ſakład njebě wjazy doſcź dobry. To bě ſ winu, ſo pſcheszylne wobnowjenje wobruczow ßo autowym wobßedźerjam njelubjeſche, dokelž tute wobrucźe dołho njedźerżachu. Tohodla je dohladowaŕſki hamt naſpomnjeny wukas wudał. Lohzy ßo mjenujzy pſchewidźi, ſo 75 proz. deviſoweje hódnoty autoweje wobrucźe w gummiju njewobſteji, ale w karkaſe tcźi, kotraž ſ někotrych bałmowych worſchtow wobſteji. Karkaſa je ſwjetſcha hiſchcźe derje ſdźerżana, byrnjež był gummi wotřěſdźeny. Tohodla móže ßo dale wužiwacź, hdyž wurjedźena karkaſa nowy gummijowy wobkład a nowe profilſke formy doſtanje. Na dźeržliwoſcź tutych wobnowjenych wobruczow ßo garantija poſkicźa. Wobnowjenje wobrucźe płacźi něhdźe poł telko kaž nowa wobrucź.

Burowka pſchińdźe prěni ras do wulkeho měſta, ſo by ſnatych wopytała. Hdyž na dwórniſchcźu wuſtupi, widźi pſched nim njeßměrnu mjeriwjeńzu ludźi a njeſwěri ßebi pſches dróhu. Wuhlada nadobo awto, na kotrymž ſteji „Prósdne!" Ssydnje ßo do njeho a pyta w ßwojej toſchzy ſa zedulku, na kotrež adreßa ſteji a da ßo tam dowjeſcź. Hdyž tam běſche, pytaſche w ßwojej dodźeržanej móſchni a wucźahny kroſch, kotryž ſchoféřej da ſe ßłowami: „Tu macźe krócſch ſa tu rjanu jěſbu!"

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Lubuchow.

(Libuchow, Libochow, Libichow.)

(Pokračowanje.)

Lěta 1701 je Lubochow Jan Křesćan z Heldreich kupił, knježk, kotryž po zdaću z kubłami wikowaše, znajmjeńša je w běhu 35 lět wjacy hač 30 wsow a kubłow po rjadu poměł. Zbohatnył pak při tym njeje. Wón tež Lubuchow dołho wobkhował njeje. Hižo lěta 1704 měnješe so z Wutołčanskim knježkom.

Wolfgang Haubold von Polenz, kotryž Wjelkow a Lubochow dosta a hišće 6000 toleŕ wupłaći, dokelž so tutej kuble 16 tysac toleŕ hódnosćištej, Wutołčicy pak jenož 10 tysac płaćichu.

Lěta 1708 kupi Lubochow a nuknicu w Křiwej Boršći za 102000 tlŕ. Karl Heinrich v. Klüx. Mały Wjelkow bě P. druhemu knježkej předał.

Wot lěta 1720 hač do smjerće (1737) bě potom z Lubochowskim knježkom Wjelk Bohuměr z Raussendorf, a po nim wobsedźeŕ kubła a wsy 10 lět jeho wudowa Johanna Brigitta rodź. ze Schönfeldt.

Lěta 1747 jej wotkupi Lubochow Karl Bohakhwał z Polenz, sakski podpołkownik, syn horka mjenowaneho knjeza z Polenz, za 10 tysac tlŕ. Zdobom bě tež Wysoku wot njej za 8 tysac toleŕ kupił. Po jeho přeću da jemu woleŕski wjeŕch wjes a kubło l. 1762 z wićežstwa do swobodneho wobsydstwa přepisać. Wjesnjenjo z teho wužitka ani škody njeměјachu. Kubło měješe nětko wjacy hódnosće, dokelž dźědźičstwo njebě wjacy na synow abo scyła dźěći wobmjezowane, ale móžachu jo tež zdaleniši přiwuzni namrěć, a kubło smědźeše so kóždemu tež cuzemu předać. Wróćny napad do ruki krajneho knjeza bě z tym nimale dospołnje wuzamknjeny.

Jako tajke swobodne wobsydstwo kupi Lubochow, kubło a wjes, l. 1782 Handrij Rychtaŕ za 17 900 toleŕ.

Tutón předa Lubochow, wjes a knježi dwór, l. 1787 za 19 tysac tlŕ. Mało-Wjelkowskej knjeni, wjeŕchowcy Hańži Sofiji Reuß rodź. hrabincy z Promnitz, kotraž tež Klukš, Lichań, Kupoj a druhe kubła a wsy wobsedźeše. Wona wumrě 1791.

Jeju kubła a znimi Lubochow namrě jeje mandźelski wjeŕch Heinrich XXVIII. Reuß we Wokhranowje, po nim 1797 jeho sotra Johanna Dorothea swobodna knjeni zwud. von Trotta mjenowana v. Treyden a 1801 teje dźowka Friedricka Theodora Elisabeth, wudata na krajneho postajeńca Friedricha Ludwiga von Tschirschky und Bögendorf we Wokhranowje. Zwuwzaćom 30 kórcow předa wona Lubochow l. 1804 Henrieće Sofiji z Hohenthal, kotraž hižo Bart, Ćichońcy, Duby a druhe kubla wobsedźeše.

Po njej namrě Lubochow l. 1808 jeje bratr tajny rada a minister Pětr Karl Wylem hrabja ze Hohenthal, kotremuž tež Ćichońcy a druhe kubła připadnychu. Wón wumrě 1825.

Potom wobsedźeštaj Lubochow (a Ćichońcy) jeho dźowcy Dorothea Friderika a Eleonore Augusta, wobej wudatej na stawa hrabinskeje swójby zur Lippe. Přenja bě mandźelska Ćichońjanskeho hrabje Christijana zur Lippe, druha hrabje Ludwika nad Šprjejcami. Młódša wotstupi swój podźěl staršej.

Wot l. 1829 je Ćichonjanski hrabja Christijan zur Lippe-(Weißenfeld-Biesterfeld) po smjerći mandźelskeje z Lubochowskim wobsedźerjom, kotryž 1853 tež Delnju Hórku, Lubaz, Brězynku, Wulku a Mału Dubrawu a Dobrošecy přikupi. Wón wumrě 1859 w Ćichońcach.

Z naslědnikom bu jeho syn hrabja Theodor zur Lippe-W.-B., kotryž bě připódla zarjadnik knježniskeho wustawa w Joachimsthalu p. Radmeric. Wón wumrě w Ćichońcach. Potom bě z wobsedźeŕku Ćichońc a Lubochowa jeho wudowa hrabinka Louisa rodź. z Arnim-Krosnowska, kotraž 1925 wumrě a kaž mandźelski swój posledni wotpočink w Małym Wjelkowje namaka. Po njej namrě Ćichońcy a Lubochow łužiski krajny starši prync Klimant (Clemens) zur Lippe, rodźeny hrabja a nadobny knjez zur Lippe z Debrikec, pózdšišo knjez nad Bartom atd., kotrehož swójba je hišće nětko z wobsedźerjom knježich kublow w Lubochowje a wšitkich mjenowanych wsach.

W dosć wšelakich swójbach je Lubochow pobył. W zańdźenym lětstotku je so to polěpšiło.

Dźewjatnaty lětstotk přinjesy ludźom mnoho noweho. Z nowej sakskej wustawu, wozjewjenej 4. 9. 1831, so dźědźične poddanstwo wotstroni, ze zakonjom 17. 3. 1832 mějachu so roboty a wupłodne dawanja wotwjesć kaž tež zhromadne wobsydstwa so rozdźělić, ze zakonjom 7. nov. 1838 so wsy wot knježich kubłow wotdźělić a kaž tute so zesamostatnosćić a ze zakonjom 11. aug. 1855 so knježkowske sudnistwa kralowskim wyšnosćam přepodać. W lěće po swětowej wójnje so knježe kubło do gmejny zarjadowa a wot 1. jutrownika 1936 słuša Lubochow z někotrymi susodnymi wsami do Mało-Wjelkowskej gmejny.

Puć wot Wjelkowa do Lubochowa je nětko statna dróha, kaž tež Budysko-Ćichonjański, kotryž přez Měrkow, do Minakawa wjedźe. Tutemu pućej rěkachu prjedy wuhlowy puć, Kohlenstraße, jako so hišće Měrkowske wuhlo we wjetšej měrje trjebaše. Lubochow, Ćichońcy, podźěl Židowa, Boranecy, Lutowč, Dalicy, Křiwa Boršć a maly Wjełkow tworjachu zwjazk, kotryž tutón puć w dobrym rjedźe dźeržeše. Dokelž bě puć krućiši twarjeny, hač so to hewak wot gmejnskich pućow žadaše, smědźeše sebi zwjazk wot lěta 1869 wot konja zwoprědka 10 nowych a pozdźišo wot dweju konjow 25 nowych žadać. Hosćeńcaŕ Jaeckel w Lubochowje měješe tutón nadrózny pjenjez wot nimo jězdźacych brać. Dosta to z 300 hriwnami wob lěto narunane. Lěta 1896 (1. jutrownika) tuta wobkhodna wobćežnosć přesta.

Lěta 1875 měješe Lubochow 20 čisłow a 97 wobydlerjow.

Knježe kubło ma něhdźe 500 kórcow a 3092 ležownostnych jednotow. Knježi dwór z wjetšim dźěłom polow a łukow je wjesnjanej, druhe pola su ludźom přenjate.

,1909 měješe wjes 20 čisłow. Wobsedźerjow bě 17 a wobydlerjow80.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Čitajće – to je za kóždeho wažne!

Hdyž nětko wunoſcheŕ nowin do ſtatokow ſaſtupi, ſo by abonentny pjenjeſ ſběrał, ſtanje ßo, ſo jemu hoſpodaŕ abo hoſpoſa praji, ſo nochzedźa w lěcźe nowiny cźitacź, dokelž nimaju tola k tomu doſcź cźaßa pſchi wſchěm dźěle nětko na polu a doma. Hdyž ßo to po zyłych Sſerbach tak praji, wucźini to wjele nowinow mjenje. Cźi, kiž nowiny ſe wſchej ßwěru a dokładnoſcźu njeßebicźnje piſaja, ßu wěſcźe ſaſtróženi pſchi tajkim ßłabym ſajimje ſa jich pilne dźěło. Pſchiſnawamy, ſo ßłuſcha wjele dobreje wole, ſo po cźežkim dźěle na wßach, hdyž ßy muczny, Nowiny do rukow bjerjeſch. Hdyž ßy w prażazym ßłónczku na polu dźěłał, potom žadaſch a maſch prawo na wocźeŕſtwjazy wotpocźink a ſo wotpołožiſch wſchitko, ſchtož mohło tutón wotpocźink ſmjeńſchicź. Ale, praj mi, njeje ßo Twój dom w tym wokomiku, hdyž Nowiny wjazy do domu njepſchikhadźeja, wokhudnył, njejßy ßo ßam ſtajił ſwonka wſchěch podeńdźenjow. Kóždy, kiž ſ jaßnym wócźkom a ſtrowym roſumom do ßwěta hlada, wě, ſo njemóže dźenßa nichtó wjazy parowacź nowiny. Njejßmy wjazy žiwi w cźaßu, w kotrymž wſcho pſchi ſtarym lěta dołho woſta a tohodla tež njemóžemy měßazy dołho bjeſ wiſka ſ cźaßom woſtacź, pſchi tym ßebi njeſeſchkodźo. Podawiſny khwataju dźenßa tak, ſo dyrbimy ſ nimi krocźicź, njechamy-li naras zuſy w ßwojim ſtacź. Schtož dźenßa politika pſchinjeße, ſchtož ßo w hoſpodaŕſtwje ſtawa, ſchtož nam ſwonkowna politika praji, pſchima tež do naſcheho žiwjenja. Schtó měł to prawo prajicź, ſo mje njeſtara, ſchto ßo doma a w ßwěcźe ſtawa. Wójna abo měr, poſtup abo ſpad, ſboże abo njeſboże zyłeho luda dótka ßo tola tež woßuda kóždeho jednotliwza. Tež je nuſne, wědźecź, ſchto ßo w domiſnje abo w zuſbje we wſchědnym žiwjenju podawa. Kak derje ſnajemy tu wjeſku, to měſtacźko, tu woßadu, ſ kotrejež powěſcź cźitamy. W duchu ßmy pſchi tym tam, wjeßelimy ßo, abo žarujemy, po tym hacź ßu powěſcźe, kotrež nam Nowiny pſchinjeßu. Kelko krócź móžemy runje pſches ſdźělenku w nowinach druhemu ßwoju radoſcź abo ßwoju ſrudobu wuprajicź, kelko krócź móžemy wuknycź ſ teho, abo woneho pſchipada, kotryž nam nowiny roſpiſaja. Huſto ßu nam nowiny byłe ſ tołmacźom najwużſchich ſwjiſkow ſ naſchimi lubymi, kiž daloko wot naß bydla. Najſke nowiny ßu ſ najlěpſchim ſwjaſadłom mjeſ naſchimi ludom. Wone ßłuſcheja ſ połnym prawom k nam kaž wſcho druhe, cźehož wſchědnje parowacź njemóžemy w naſchim žiwjenju dźeń wote dnja. A ſchto móže naſch ratarſki lud bóle ſajimowacź, hacź hoſpodaŕſki pſchechad? W nim ſtoji wſcho, ſchtož ma rataŕ ſa a wo ßwojim hoſpodaŕſtwi wědźecź. Nowiny ſchkitaja cźitarja pſched wězrej a pjenježnej ſchkodu. Schtó njeby jako rataŕ ßo ſa to ſajimował, kajke nowe poſtajenja knježeŕſtwo ſa jeho ſtaw k jeho ſkrucźenju wudawa. Tajke poſtajenja měł kóždy wědźecź, huſto tež tohodla, njechce-li je ſakonjemi abo ßudniſtwom njelubje do konflikta pſchińcź. Njewobkedźbowanje ſakonja a jeho poſtajenjow je pſchezy wo wjele dróžſche, hacź to abonentny pjenjeſ wucźinja ſa nětotre lěcźne měßazy. Tež we tutym lěcźe wudadźa ßo wſchelake nowoty ſa ratarja jara ważne. Chzemy tu jenož naſpomnicź: poſtajenja žitnych wikow a płacźiſnow, kak ma ßo ſe žnjemi nałożicź, ſchtó ma a kelko ma žita wotedacź, kajke płacźiſny ßu ſa pizowańſke žita poſtajene, kak ßo wotedacźe kontroluje a rjaduje atd. Spóſnajecźe, ſo wſchě tute wězy ßu ſa ratarja jara nuſne. Hdyž něchtó praji, ſo ßo to tež w radiju ſhoni, chzemy tomu pſchiſpomnicź, ſo doſkóncźne ßłowo kóždeho rěcźnika w radiju je: wſcho bliže praja wam jutſiſche nadrobnje woſjewjenja a roſpiſy we nowinach. Schtóž nochze ßo powucźicź wo tom, ſchto kóždy dźeń ſa njeho pſchinjeße, wrócźo krocźi. Njewuſtaj ßo tutemu hoſpodaŕſkemu a duchinemu ſpadej. Sa niſki abonentny pjenjeſ móžeſch wo wſchěm wobhonjeny bycź. Schtóž je woprawdźe khudy, ſo dyrbi ßebi tutón měßacźny wudawk ſalutowacź, tón ma wěſcźe dźakſnowaŕ wyſche ſa ßobotniſche cźißło, kiž ßo rodlubje kóždemu póſcźele, doniž jemu naſymſke měßazy ſaßo njeſmóžnja měßacźne woteběranje. Nowiny zyle wotſkaſacź w lěcźnym cźaßu, pak je najwjetſchi ſmylk a pſchinjeße wam ſchkodu a ſtaji waß zyle ſwonka podeńdźenjow, kiž ßu dźeń a waźniſche. Wudawaŕ Nowin ßo ſ wjele wjetſchej luboſcźu ßwojemu dźěłku wěnuje, hdyž widźi, ſo cźitaŕ ma ßebi jeho cźežke a napinanjow połne wſchědne dźěło ſańcź. Kak ſpokojny tež roſnoſcheŕka abo roſnoſcheŕ do twojeho domu ſtupi, hdyž wě, ſo jemu rad durje wotewriſch a ſo ßwěrny Nowinam woſtanjecźe, pſchetož je tež ſa njeho ſrudne, hdyž dyrbja nam ſdźělicź, ſo ßu cźitarja ſhubili, hacźrunjež w kóždym wjedrje a w kóždym cźaßu chzedźa Tebi a wudawarjej najlěpje ßłužicź.

Kŕćenie z wodu na Miasowym torhošću

Swjedźeń gawcźowanja grafiſkeho dźěłaczeŕſtwa njedźelu 4. julija w Budyſchinje.

S tradizionalnym gawcźowańſkim hróncźkom knihicźiſchcźerjow a pißmikiſtajerjow a nětko tež wſchěch druhich wotnožkow grafiſkeho a papjeru dźěłazeho pſchemyßla ßo gawcźowanje wuwuknjenych wotměwa. W Budyſchinje wotměje ßo lěto ſławne gawcźowanje po pſchedkhadźazym hiſtoriſkim ßwjedźeńſkim cźahu po měſchcźanſkich dróhach njedźelu 4. julija na Mjaßowym torhoſchcźu.

W gawcźowanju je ßo kruch ſtareho rjemjeßłniſkeho nałożka hacź do naſchich dnjow ſdźeržał. Tajke ſpodźiwne zeremonije wußwobodźenja wucźobnikow mějachu něhdy tež w druhich rjemjeßlach. Tak na pſchikład ſ „Nürnbergſkich miſchtrſkich ſpěwarjow“ wěmy, ſo ſchewſki miſchtr ßwojemu wucźobnemu Dawidej poßlednju pliſtu wotłoži a jeho ſ njej ſa pomozniku dyri. To rěka, ſo wot nětka tež ſchewſki wucźobnik njetrjeba wjazy to pſchijimacź, ſchtož je jemu miſchtrowa łohka ruka ſa wucźbne lěta nawdawała. Wón je na muža doſrawił. Tajke wukubłanje wucźobnikow ßo wěſo wjazy do naſcheho cźaßa njehodźi a tak njeje je ſchkodu, hdyž tajke a podobne „zeremonije“ w běhu lětſtotkow ſańdźechu.

Zyle wěſcźe na ſmyßłu bohatſche gawcźowanje knihicźiſchcźerjow a kamjenjecźiſchcźerjow a jich towaŕſchow pſchi papjerowych maſchinach a knihiwjaſaŕnjach pak je ßo ſdźerżało a w nowej formje ſaßo ſtanyło. Sa młodych pomoznikow tutych pſchemyßłow je wódna kſchcźeniza, pſchi kotrejž ßo knihiwjaſarjo pſched njej hiſchcźe khětro „klija“, ſymboliſke pocźinanje ſa to, ſo nětko wſchitke njedoſpołnoſcźe wucźbnych lět ſwotpłokaja a jako hódny ſtaw w powołańſkej ſhromadnoſcźi płacźa.

Kaž powołanje wucźobnikow cźorneho wuměłſtwa wot lětſtotkow wěſta potajnoſcź wobdawa (tež dźenßa hiſchcźe mnoſy njewědźa, kak jich wſchědne nowiny, wobraſ abo kniha, abo papjera naſtanje), tak woni ßwoje nałożki dotal ſrědka abo dozyła do ſjawnoſcźe njenoſchachu. Sßwoje ßwjedźenje ßu mjeſ ßobu ßwjecźili; knihicźiſchcźerjo ßwoje gawcźowanje a Janſki ßwjedźeń, kamjenjocźiſchcźerjo ßwój Seneſeldowy dźeń. Nětko pak gawcźowanje jako dźěl wußwobodźenja wucźobnikow wſchitkim pſchemyßłam ßłuſcha, kiž ßu we wokrjeßnymaj dźěłaŕſkimaj ſhromadnoſcźomaj „cźiſchcźa“ a „papjery“ ſjednocźene, a pſchi Janſkim ßwjedźenju, kiž ßo 4. julija po gawcźowanju wjecźor w 6 hodźinach w „Kehelerni“ ſapocźnje, ſjednocźa ßo tehorunja k ſabawnym a wjeßełym hodźinkam.

Janſki ßwjedźeń pak ßo tež k cźeſcźi Jana Gutenberga a Alojßa Seneſeldera ßwjecźi. Knihicźiſchcźerjo a kamjenjecźiſchcźerjo ſ prawom rjeknu, ſo ſtaj tutaj mużej cźłowjeſtwo ſ putow ducha wumohłoj. Rěcźane ßłowo, kiž rucźe ſańdźe, móža Gutenbergowi a Seneſeldowi wucźobnizy njeßhinite ſcźinicź. Myßlicźka jenotliwza pſches cźorne wuměłſtwo do wobßedźeńſtwa wſchěch pſcheńdźe.

A tak cźi, kotſiž wſchědnje ßłowo a wobraſy powſchitkownoſcźi poßrědkuja, zyłe wobydleŕſtwo pſcheproſchuja, ſo by ßo pſchi jich nałożkach, kiž ßu ſ dźěłaŕnje wunjeßli, na ſjawnym gawcźowanju 4. julija na Mjaßowym torhoſchcźu wobdźěliło.

Robinson

Stara, ale stajnje nowa stawizna.

(Pokračowanje.)

Běše pak 30. novembra dopołdnja, w dźewjatym léće Robinsonoweho přebywanja na kupje, jako při rjanym wjedrje so do čołma sydnyštaj, swój čołm wot kupy přijědźeštaj kp odmórskim skaliznam, kowjezeštaj. Lědma běštaj někotre sta sahow daloko wot kupy, přińdźeštaj k podmórskim skaliznam, kotrež wot jeju kupy dwě mili daloko do morja dosahachu. A hdyž ke kóncej přijědźeštaj a chcyštaj je wobjěć, bu njenadźiće jeju čołm jako wot sylneho wětra storhnjeny a jědźeše dale, jako by lećał. Wonaj zwištaj wětrnu płachtu hromadu, dokelž měnještaj, zo je sylny wětr nastał, ale to ničo njepomhaše; jeju čołm přeco jenak lećeše. Wonaj nětko hladaštaj a widźeštaj, zo běštaj na mórskej rěcy.

Jan: Su dha w morju tež rěki?

Nan: Haj, přetož mórske dno je runje tak njerune jako suchi kraj; w morju su tež hórki, hory a dólčki, doły, a tak tež woda w morju so ćehnje a zběhnje kaž w rěcy, a druhdy su tajke mórske rěki jara sylne a drějace, tak zo jědu łódźe, kiž na nje zajědu, na poł sta mil daloko. Najstrašniša je tajka mórska rěka małym čołmam, dokelž łódźnicy na njej njezamóža swój čołm z njeje wuwinyć.

Jan: O, wbohi Robinsono, kak so ći póńdźe!

Hańžka: Njemohł wón na swojej kupje wostać, hdźež měješe so tak derje!

Nan: Hdyž Robinson a Pjatok swój strach póznaštaj, prócowaštaj so, zo byštaj swój čołm z rěki wustorčiłoj, ale to so jimaj njeporadźi. Jeju čołm bu přeco jenak honjeny, a hižo běštaj tak daloko zahnataj, zo jeno na swojej kupje wysoke hory widźeštaj, wot runeho kraja na njej pak ničo wjacy. A hdyž hišće poł hodźiny jenak pojědźetaj, zhubja so jimaj tež hory z wočow. A što potom? Potom móžetaj so po wulkim morju wokoło błudźić, a njewěstaj, hdźe staj a hdźe mataj jěć, dokelž žaneho kompasa nimataj.

Jurij: Što je kompas?

Hrjehoř: To móžu ći prajić. Kompas je magnetowa jehła w kašćiku.

Jurij: Magnetowa jehła? Što to zaso je?

Hrjehoř: To je jehła z worcyla, kajkež hewak jehły su, jeno dlěša a bjes wucha, kotraž je s magnetom zhładkowana. Přez tajke hładkowanje dostanej jehła tajku khmanosć, zo přeco k połnocy pokazuje, kažkuli ju hewak wobroćeš. Po tajkej jehle so nětko łódźnicy na morju złožuja a wědźa, kak a hdźe dyrbja jěć.

Nan: A dokelž Robinson tajkeho kompasa njeměješe, njeby so tež na swoju kupu wróćić mohł, hdy by ju cyle z wočow zhubił. A što potom na njeho čakaše? Ničo hrózbniše so njeda myslić, dyžli z małym čołmom po njepřeměrnym morju błudźić, hdyž je jeno mało jědźe w nim. Ale tudy so pokaza, kajki krasny dobytk je, dowěra k Bohu a dobre swědomje. Wjele druhich čłowjekow by při tajkim hrózbnym podawku zadwělowało na wšěm.

Pjatok, kotryž tak sylneho dowěrjenja k Bohu njeměješe, hladaše zrudnje na Robinsona a prašeše so jeho, hač njechcetaj do morja skočić a swoje žiwjenje skónčić, a tak wšej nuzy ćeknyć. Robinson pak jeho npominaše a podpjeraše jeho słabu wěru a dźeše k njemu: Měniš-li ty, zo smój jeno na kraju w Božej rucy? Njeje tež Boža wšehomócna ruka tudy nad namaj a njemóže wón, jeli so jemu spodoba, naju zdźeržeć a namaj pomhać?! — Abo měniš-li ty, zo Bohu ćeknješ, hdyž do morja skočiš? — Ty dyrbiš widźeć, mój Pjatoko, zo přeco a wěčnje před Božimaj wočomaj wostanješ, a zo so tebi derje njepóńdźe, hdyž bjez Božeje wole prjedy hač će jeho hłós zawoła, tu z teho swěta khwataš do tamneho.

Pjatok wěrnosć tajkich słowow začu a zapřija zaso wjesło, pomhaše Robinsonej a wobaj so prócowaštaj, swój čołm z rěki wuwinyć, jeli by móžno było. To je naju přisłušnosć, dźeše Robinson, zo so prócujemoj a dźěłamoj naju žiwjenje zdźeržeć, jeli Boža wola. Njeje-li pak Boža wola, zo bychmoj dlěje tudy wostałoj, mamoj so jeho dobrej a mudrej woli poddać a změrom wumrěć; přetož štož Bóh čini, je wšitko dobre!

Jeju čołm přeco jenak khwataše, a běštaj hižo tak daloko wot swojeje kupy zanjesenaj, zo ju nazdala jeho jako čorny blečk widźeštaj, a jeli tón zhubištaj, bě tež wšitka nadźija k jeju wumoženju zhubjena.

Je-li pak wšitka čłowjeska móc podarmo a njezbože pola čłowjekow najwyšši skhodźeńk dokročiło a njeje nihdźe wjacy žaneje pomocy, zjewi so Boža pomoc ze srědkami, na kotrež čłowjeski rozum njemysli, a pomha čłowjekej, hdyž so teho najmjenje nadźija. Tak běše tež tudy. Jako běštaj Robinson a Pjatok wšitku nadźiju zhubiłoj a tak zmučnjenaj sedźeštaj, dohlada so Robinson, zo jeju čołm wjele pomałšo jědźeše, hač prjedy. Wón pohlada do wody a widźeše, zo njeje wjacy tak mutna; tež widźeše, zo wjacy tajke koła njewjerći. Wjeseły zawoła na Pjatoka, kiž zady w čołmje sedźeše: Rychle! Pjatoko, rychle! a pokaza jeho na wodu, „Bóh chce, zo bychmoj žiwaj wostałoj.“ — Z nowymi mocami přiještaj zaso swoje wjesła a wustorčištaj tež swój čołm z rěki a wjezeštaj so k swojej kupje, kotraž njeby so jimaj hišće cyle z wočow zhubiła. Robinson tež pytny, zo jimaj wětr do khribjeta duješe, rozwali tehodla wětrnu płachtu, zo by jimaj wětr pomhał čołm pohonjeć. A tak wjezeštaj so spěšnje k swojej kupje, zo za krótki čas hižo hory na njej jasnje póznaštaj. — „Spěšnje! Pjatoko, spěšnje! naju nuza dźe ke kóncej!“ přiwoła Robinson k Pjatokej, „a skoro budźemoj zaso na swojej kupje!“ — Ale lědma běše te słowo wuprajił, storči jeju čołm z prědkom do něčeho a steješe njenuhty. — Robinson so nastróža a přepytowaše z wjesłom wokoło čołma mórske dno a namak wodu lědma łohć hłuboku. A tak bjez komdźenja skoči do wody a Pjatok za nim. Tudy widźeštaj, zo běštaj na mórski pěsk zajěłoj. Nětko so prócowaštaj, zo byštaj swój čołm wróćo storčiłoj, štož so za krótki čas sta. A zlězeštaj zaso do čołma a wjezeštaj so při pěskowej ławcy, měnicy, zo změje skoro kónca, zo byštaj mohłoj runje k swojej kupje jěć. Ale „ławka“ so njechaše skónčić. Štyri hodźiny bě dołha, a tak daloko dyrbještaj wokoło, prjedy hač móžeštaj so zaso k swojej kupje nastajić.

Robinson pěskowu ławku widźo z teje strony kupy, hódaše, zo je to na tym městnje było, hdźež běše so jim před dźewjećimi lětami łódź rozłamała.

Jako běštaj pěskowu ławu wobjěłoj, wjezeštaj so zaso k swojej kupje a prócowaštaj so, zo byštaj před wječorom k njej přijěłoj. Potom wustupištaj ze čołma na kraj, runje jako směrki na zemju padachu. Wostajištaj swój čołm w mórskim zaliwje a přiwjazaštaj jón k brjohej za koł. Dźěštaj potom wjesełaj na swoju horu, tu powječerještaj, podźakowaštaj so Bohu za swoje wumoženje a dźěštaj změrom tež lehnyć.

(Pokračowanje.)

Cyrkwinske powěsće

5. niedźela po św. Trojicy, 27. smažnika 1937.

S **Budyšina.** Sobotu 26 smažnika pop. ¼6 hodź. hudźbny nješpor w Pětrowskej zyrkwi. — Niedźelu pop. w 4 hodź. lětne kemšćenje w Nježwačidłskim parku (sup. Berg). — W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. eforalny vikar Hende předuje; dop. ½12 hodź. śměje farar Schneider Boże wotkasanje. — W Marijnej a Marcinej zyrkwi dop. ½9 hodź. farar Paul předuje (thoralny chór spěwa); w 10 hodź. śměje sup. Berg wo jeśtse kemšćenje; pop. w 3 hodź. śměje farar Paul kěchćenja. — W Tuchorskej zyrkwi śměje wječor w 6 hodź. farar Neuhof nutrnosć. — Sběrka za sawěsćenje nabožnego rozwučenja a wocźehnjenja młodźiny. — Pónjdźelu wječor we 8 hodź. Mócny kěchćij w Lutherskim domje. Mutoru pop. ¾3 hodź. nutrnosć za njedźelnicze w Pětrowskej zyrkwi; w 4 hodź. žónska misionska słužba w Societeće; wječor we 8 hodź. śměje farar Große biblistu hodźinu w Lutherskim domje. — Sobotu wječor we 8 hodź. zyrkwinski wječor za macerje w towaršchowni.

*

S **Budyšinka.** Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Sběrka za zyrkwinske wocźehnjenje nasheje młodźiny.

S **Hušk.** Dop. w 9 hodź. němske předowanje (vikar Hende-Budyški), potom dźěćikemšćenje.

S **Porschitz.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (f. Mikela-Maleschanski). Sběrka za zyrkwinske wocźehnjenje nasheje młodźiny. Dźěćikemšćenje w Boschezach w 9 hodź. za mjeńšche a w 10 hodź. za wjetšche dźěći.

*

6. njedźelu po swjatkach, 27. junija 1937.

Serbska cyrkej. Rano ½8 hodź. Boża mša z předowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. dźěćikemšenje, w 13 hodź. serbski nyšpor, w 19 hodź. křesćanska wučba z požohnowanjom. — Wutoru 29. 6. Pětra a Pawoła přikazany swaty dźeń, Boże służby kaž njedźelu. nyšpor a wječorna pobožnosć njebudźetej. Bože mšo wšědny dźeń w 7 hodź.

Radio

Niedźelu 27. junija po połnišchi:

Němski sćelak: 6 koncert s lětanišćca. 8 taćele. 9 njedźelske ranje bjes starosće. 10 rańsha zwjatočnosć. 10,45 taćele. 11,30 Bachowa kantata (s Lipska). 12 pschipołdnischi koncert (s Hamburga), w pschestawach 12,55 cźaśowe znamjo a 13 shołopschecźa. 14 sa dźěći. 14,30 taćele. 15,30 wujěchanje koni (s Hamburga). 17,30 koncert. 18,45 wo leczenju po Němskej 1937. 19 ludowe spěwy wutrajnych Němcow. 19,30 sport. 20 sabawny koncert. 22 powěsće, sport, wothłós s Němskeje. 23 rejwańska hudźba.

Lipsk: 6 koncert s Bremenskeho pschistawa. 8 rańsha nutrnosć. 8,30 pischćele. 9 wěčny raj Němcow. 9,45 chórowy koncert. 10,45 taćele. 11,30 Bachowa kantata. 12 chórowy koncert. 13 pschipołdnischi koncert. 14,05 koncert. 16 sabawna hudźba (se Saarbrücken). 18 ludowa hudźba. 18,35 spěwohra „Wjeseły schwy". 19,55 sport. 20,05 waleźiki. 22 powěsće, sport. 22,30 rejwańska hudźba (němski sćelak).

Barlin: 8.55 rańsha nutrnosć; 20 operetta „Proschešti student". — **Wrótzkaw:** 20 wojerske spěwy. — **Kóln:** 20 kermušcha. — **Frankfurt:** 20 s operettow. — **Min:** 19,35 operetta „Luxemburgski hrabja".

*

Pónjdźelu 28. junija po połnišchi:

Němski sćelak: 6 swony, taćele. 6.30 wjeśoły rańschi koncert, mjes nim 7 powěsće. 12 pschipołdnischi koncert (s Lipska), w pschestawach 12,55 cźaśowe znamjo a 13 shołopschecźa. 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15,15 portugalšay wintzarjo spěwaja a rejwaja. 16 popołdnischi koncert. 18 domjaca hudźba a bajśi. 18,30 taćele. 18,40 aluminium. 19 k žnjwjatokej. 19,45 wothłós s Němskeje. 20 powěsće. 20,10 wjeśoke serenady. 21 sabawna hudźba. 22 powěsće, sport, wothłós s Němskeje. 22.30 maka nózna hudźba.

Lipsk: 6,30 rańschi koncert (s Frankfurta), mjes nim 7 powěsće. 9,30 wo wuplodźenju a pschetrjebanju 10,30 a 11.55 wo wiedrje. 12 pschipołdnischi koncert mjes nim 13 a 14 powěsće. 14.15 taćele. 16 popołdnischi koncert (němski sćelak). 18,20 spěwy. 19,10 wulki wječor wschelećinow w znamjenju sporta. 21 powěsće. 21.15 koncert Lipsćanskeho wučerskeho spěwneho towaršwa. 22,15 Němska natwarja! 22,30 powěsće, sport.

Barlin: 20,10 taćele; 21 sabawa. — **Hamburg:** 21.20 hra „Mlacy wulkeho krala". — **Wrótzkaw:** 20,10 sćěra pónjdźela. — **Frankfurt:** 19,30 opera „Troubadour". — **Min:** 19,25 se žadnych němskich operow. — **Warschawa:** 20.05 wojerski koncert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Ausgabe der Reichsverbilligungsscheine für Speisefette für die Monate Juli, August und September 1937 findet im Landhaus, Schloßstraße 10, Erdgeschoß, statt.

I. **Für Invalidenrentner u. Invalidenwitwenrentner:**
Buchstaben A—L Donnerstag, den 1. Juli ⅛8 bis ½12 Uhr; M—Z Sonnabend, den 3. Juli ⅛8 bis ½12 Uhr.

II. **Für Invalidenwaisenrentner, Unfallrentner und Empfänger von Renten der Angestellten- und der Knappschaftlichen Pensionsversicherung und**

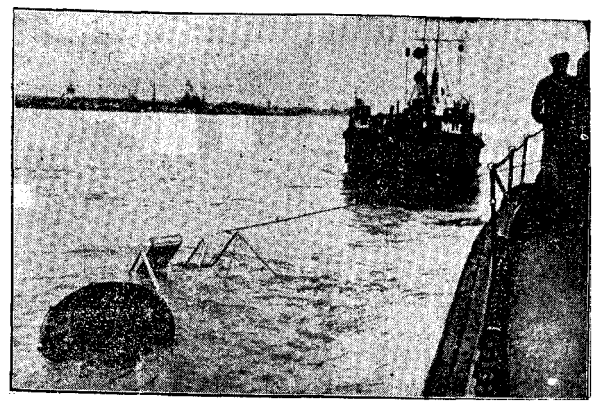

„Rau III" ma so sběhnyć.

Psched něhdźe dwěmaj njedźelomaj na rěcy Weseri na niewusaźnjene waschnje podnurjeny cźołm **na kojenje** wjelrybow „Rau III" ma so z pomocu wukhowarskeju łódźow „Kraft" a „Wille" sběhnyć. Wukhowanje, kotrež je wurjadne cźežke, je tak dalko postupiło, so sćežor, hłowa wuhenja a dźěl łódźneho mosta hižo z wody tcźa. (Scherl Bilderdienst, M.)

Němski dźeń w Ssydmohórskej.

K wulkemu zwjedźenjej leśdźe so němska ludnosć we Kronstacźe, ke kotrejž bě so něhdźe 14 000 Němcow se wschěch dźělow Rumunskeje, wobzebje se Ssydmohórskeje seschło. S wulkej zahoritosću witachu krajneho wjednika Němcow w Rumunskej Fritza Fabrizisa. Na wobrazu widźimy młodostnu skupinu na cźole kapalu, kak po haśach města cźehnje. (Scherl Bilderdienst, M.)

BdM-holzy sastaraju letarjow po Němskej s zyrobu. Wobdźělnizy na leczenju po Němskej dostachu pschi pschistacźu na letanischcźu w Neustadt n. H. wot BdM-holzow pokrutki a winowu brěcźku k pożywjenju. (Scherl Bilderdienst, M.)

III. a) für Empfänger nach dem Anleiheablösungsgesetz

b) **für Personen, deren Lohn- und sonstige Einkommen den Richtsatz der öffentlichen Fürsorge nicht wesentlich übersteigt,**

c) **für kinderreiche Familien mit drei (bei Witwen mit zwei) oder mehr unterhaltsberechtigten minderjährigen Kindern,**

d) **für Anstalten der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege für die in ihnen in geschlossener Fürsorge untergebrachten Personen,**

e) **für Anstalten und Einrichtungen der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege, die in halboffener oder offener Fürsorge Minderbemittelte beköstigen.**

Buchstaben A—L Montag, den 5. Juli ⅛8—½12 Uhr, Buchstaben M—Z Dienstag, d. 6. Juli ⅛8—½12 Uhr.

IV. **Für die Empfänger von Margarinebezugsscheinen** Buchstaben A—L Mittwoch, d. 7. Juli ⅛8—½12 Uhr, Buchstaben M—Z Donnerstag, 8. Juli ⅛8—½12 Uhr.

Die Abgabe der Fettkarten erfolgt:

Zu I und II nur gegen Vorzeigen der Postausweiskarte und des letzten Zahlungsanweisungsabschnittes.

Zu III nur gegen Vorzeigen des letzten Zahlungsanweisungsabschnittes, Einkommensnachweises, Familienbuches und Belegungsstärkenachweises.

Zu IV gegen Vorlegung der letzten Lohnbescheinigungen.

Vor mißbräuchlicher Verwendung des Bezugsscheines, insbesondere auch vor Weitergabe desselben an Nichtbezugsberechtigte, wird dringend gewarnt.

Die Ausgabezeiten sind wegen geordneter Abwicklung der Kartenausgabe unbedingt einzuhalten.

Für den Bauern Dr. Heinz Siegfried Prieser in Gaußdítz, Ortsteil Johnitz, wurde auf Antrag des Kreisbauernführers in Bautzen am 21. Juni 1937, nachmittags 5 Uhr, auf Grund des Gesetzes zur Regelung der landwirtschaftlichen Schuldverhältnisse vom 1. 6. 1933 in Verbindung mit Art. 10 Abs. 1 der 8. Verordnung zur Durchführung der landwirtschaftlichen Schuldenregelung vom 21. 6. 1936 (Reichsgesetzblatt Teil I, S. 496) das **Entschuldungsverfahren** eröffnet.

Das Entschuldungsamt nimmt die Aufgaben der Entschuldungsstelle wahr.

Die Gläubiger werden unter Hinweis auf die im Säumnisfalle nach § 11 Abs. 2 des Schuldenregelungsgesetzes drohenden Rechtsnachteile aufgefordert, ihre Ansprüche unter Angabe des Betrags, der genauen Entstehungszeit und des Schuldgrundes bei dem Entschuldungsamt Bautzen bis zum 5. August 1937 anzumelden und die der Forderung zugrunde liegenden Urkunden mit einzureichen. Gläubiger, deren Forderung erstmalig und nicht im Wege der Schuldumwandlung nach dem 3. 10. 1934 begründet worden ist, sind am Verfahren nicht beteiligt, sofern sie nicht die Beteiligung am Verfahren bis zum 5. August 1937 beantragen. (25 Lw. E. 493.)

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Skupy bur

K skupemu bohatemu burej pschinidźe něhdy proscher a proschesche wo dar. Skupy jemu nicźo njeda, dźesche pak k proscherjej: „Ednyj so pschedrěcej njemóžesch, wimi žebi powjas a wobwěsći so." We swojej trudobje a musy chżyesche so tej khudy muž woprawdźe wobwěsćenyć, wsa žebi powjas a dźěsche so wobwěsćenyć. Na roli bohateho bura stejesche jara stara kruschwina, kotraž běsche hižo zyle kćežna. Na njej pschiwjasa khudy muž swój powjas a wijesche žebi jón wokoło schije. Hnydom pschitběża kapon a mudrapasche ſ kćežneje kruschwiny wulku hromadu pěka pod jeho hižo wiśażej nosy, so możesche khudy sažo stejeć. Jako dele pohladny, wuhlada mjes pěskom pjenjesko. Tuž žebi powjas wotwjasa a w kćežnej kruschwinje widźesche hischcze wjele wjazy pjenjes. Te žebi wschitke wja a njetrjebasche wjazy po proschenju khodźić. Skupy bohaty bur pschindźe bórzy ſ pola a widźesche ſ daloka, jo na kruschwinje powjas wiśa. Hnydom dźesche ja njej hladać, dokelž we njej žwoje zyte pjenjezy khowasche, ale zyte pjenjezy běchu pjecź. Tuž žo tak jara rosmjerja, so žo hnydom ſ namakanym powjasom wobwěsći. Kapon sažo pschitběża, wudrapasche pěsć pod jeho nohoma, so skupy bur wiśażo wosta.

Hospodaŕski kućik

Plahowarjam kozow so doprědka pomha

K pomocnym na rozmnoženje plahowanja a dźeŕženja kozow najnowišeho časa njech so tu naspomnja, připomoc při nakupjenju kózlatkow a hródźne premije — přitowaŕša so nowe tehorunja jara wažne. Tak je statny znutřkowny minister gmejnam a gmejnskim zwjazkam poručił, zo bychu plahowarjam kozow wudźeŕžowanje kozoła wolóžiłe, a tež započina statny zwjazk němskich plahowari drobneho skotu w tutych dnjach z wukubłanjom trěbnych dohladowari za kontrollowanje dokonjenjow, poradźene při plahowanju a za wjedźenje plahowańskich knihi.

Němski wobstatk kozow wučinja něhdźe 2,5 mil. štuk, z nich staj něhdźe 2 mil. dejnych kozow. Něhdźe dwě třećinje teho přisłuša do rasy němskich běłych prawych kozow, jena třećina do rasy němskich pisanych prawych kozow. Přerězkowy wukón mloka jeneje kozy wobliči so z 560 litrami, tak zo lěpje 1,12 milijardy litrow kozaceho mloka so nadeji. Koza ma za zastaranje wjele domjacnosćow z mlokom jara wulki wuznam. Statny zeživjeŕski staw chce w přichodnych lětach ličbu dejnych kozow wo cyły milijon na 3 milijony powjetšić a nimo teho docpěć, zo so dejwo wo znajmjeńša 100 litrow w přerězku na 660 litrow powjetši. To by lětnemu dejwu, 2 milijardźe litrow wučinjacemu, wotpowědało. Tukowy wobsah lětneho dejwa dobreje kozy wučinja 20—25 kilogramow, kelkož něhdźe jedyn čłowjek wob lěto trjeba. 3 milijony kozow bychu potajkim 3 milijony ludźi z tukom zastarać mohłe.

Tute ličby dopokazuja, zo sebi dobra koza starosć, kotraž so jej wopokazuje, derje zasłuži. W swojim wukazu je statny znutřkowny minister gmejny namołwjał, zo bychu w přichodźe wudawki, z wudźeŕžowanjom kozoła zwisowace, dalokož so z připušćenymi pjenjezami njekryja, same přewzałe. Dotal so wudawki gmejnow, z wudźeŕžowanjom kozoła zwisowace, na mějićelow kozow wotstorčichu. Tutu nowu ćežu móža gmejny derje njesć, přetož zwjetšeho dźěła tute wotstorčenje wudawkow na mějićelow kozow ani wudawki za zarjadniske dźěła njekryje.

Dale započinaja so w Barlinje w tutych dnjach wukubłańske kurzy za přichodnych plahowari plahowańskich dohladowari a wjednikow plahowańskeje knihi. Dohladowarjo dejwow maja w prěnim rjedźe kontrollować, kajka je mlokowa wunošnosć kozow, přetož tuta je so při plahowanju howjazeho skotu derje wuprubowaša, a kotraž tohodla tež za plahwanje kozow dobry přikład dawa. Plahowańscy dohladowarjo maja wosebje plahowańske prašenja, kaž na př. zaměnjenje kozołow a podobne wobstarać a dohladować. Woni maja so tehorunja zajimać wo twarjenje hródźow a wo připomocy za nakupjenje kozow a dyrbja mějićelam kozow we wšěch prašenjach radźić, wosebje, kak ma so dejwo jednotliweje kozy powjetšić. Wšě nazhonjenja zozběraja a zapisuja so do plahowańskeje knihi, štož wjednik plahowańskeje knihi čini. Kak je móžno, powšitkowne dejwo stopnjować, so z teho spóznaje, zo wjele kozow dwójcy, trójcy a hišće wjacy hač je powšitkowny přerězk w mloku, poskićeja. W prěnim rjedźe ma so 26 wjednikow plahowańskich knihi, 83 dejwowych dohladowari a 50 plahowańskich dohladowari postajić, kotřiž maja so po cyłym kraju přistajić. Zo smy z tutym poradnistwom při plahowanju kozow na prawym puću, to dopokazuja dotalne wuspěchi mlokoweje kontrolle pola kruwow poradźenja při plahowanju drobneho skotu a hižo předležace wuspěchi při plahowanju kozow.

Najwjetši čas, zo kokoše rynčki dostanu

Štóž chce starobu swojich kokoši prawje a hnydom spóznać, dyrbi jim rynčki za nohu přičinjeć. Je pak trěbne, zo so staroba kokoši znaje, přetož po starobje měri so wunošnosć kurjeńca. Hdyž chcemy dźensa poměrnje hišće nizku wunošnosć jeji na trěbnu měru powjetšić, t. r. hdyž naše kokoše w přerězku město 70 hač 80 kaž hač dotal 130 jeji nanjesu kaž to być móže a być dyrbi, potom dyrbimy młodźički wupruhowanych rasow na dworje měć. Tón, kiž starobu swojich kokoši njewobkedźbuje, njestara so tež prawje wo to, zo by wunošnosć powjetšił. Rynčka wokoło nóžki je najtuńši srědk za to, zo by w kurjeńcu woprawdźe wunošny drobny skót był. Hnydomne zwěsćenje staroby je wosebje wažne tež za předstejace standardizěrowanje rězneje pjerizny. Zo by so powšitkownje rołkowanje pjerizny wolóžiło, je statny minister za zeživjenje připomoc za rynčki přizwolił. Statny zwjazk němskich plahowari drobneho skotu wudawa tute potuńšene rynčki za 1 pjenježk za jedyn kus. Su to pisane, z kóždym lětom w barbje so wotměnjace kulojte metallowe rynčki. Wjetše rynčki za husy, trutaki a konače płaća 1¼ pjenježka. Nětko je najwjetši čas, zo so tute rynčki kupja a pjerizn je přičinja. Młodźički dyrbja 8 hač 10 njedźel stare, kački 5 hač 7 tydźenjow stare rynčki dostać. Rynčki móža so na wokrjesnym burstwje skazać.

Wěš to hižo?

Zo kóždolětnje w Němskéj přetrjebaneho mjasa připada něhdźe 6 proc. na ćelace mjaso, 1,1 proc. na skopjace mjaso, 1,2 proc. na wšelake mjasne družiny, mjez tym zo so podźěl howjazeho mjasa mjez 24,8 proc. a 28,3 proc. a podźěl swinjaceho mjasa mjez 63 a 67 proc. pohibuje.

Rataŕstwo w Němskej je tež w plahowanju běrnow khětro postupiło. Wšón wunošk běrnow wučinješe w lěće 1934 44.3 milijona tunow. W lěće 1935 so wunošk při hubjenych wjedrowych poměrach na 41 milijonow tunow zniži. W lěće 1936 pak wunošk zaso khětro postupi a to na 45,7 milijonow tunow.

Němski wuwoz wina njeje jara wulki. W lěće 1936 je so 69 178 000 dwójnych centnari 9,1 milijonow hriwnow hódnych, wuwjezło. Ličba krajow, kotrež němske wino kupuja, pak je jara wulka. Němske wina du do najwšelakorišich europskich krajow ale tež do amerikanskich, afrikanskich, asiatiskich statow, haj samo do Awstralije a Polynejsiskeje.

Hospodaŕski rozhlad

Ssobota, 26. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,496	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,32	100 čěskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,15	100 franc. frankow	11,11

Barlinska bursa, 25. junija. Haczrunjez so bursowny tydźeń ke kónzej bliži a kónz tydźenja hewak woziwjenje na bursy njenastawa, móžachu so tola wczera wjetsche wobroty hacz pschedkhadne dny wuzicz. K temu je bjes dwěla wotpjecźe politiskeho położenja pschinoschowało. Pschikasy pak s wjetscheho dźěla wot wulkobankow pschikhadźachu, dokelz so privatne banki we swisku s pschedstejazym semestrowym kónzom na bilansu pschihotuja. Klientela běsche skoro na wschěch wicznych polach s mjeńschimi nakupjemi swobodźělana, tak so postup bursow w pscherěsku ½ hacz ¾ proz. wuczinjesche. Na rentowych wikach běchu skěrje słabsche kursy słyschecz.

Barlinske zitne wulkowiki. Tez pokledni dźeń tuteho tydźenja njemózesche so na Barlinskich zitnych wulkowikach mjenowanja hódny wobkhod wuwicz. Rataŕstwo njemóze material wjazy na pschedań podawacz, sdźěla tez tehodla, dokelz sebi nětko zně nasymskeho jeczmjenja wschón sajim zadaja. Młyny njemóza tehodla khlěbowe zita na swobodnych wikach wjazy nabycz, na druhej stronje pak so s pschidźělenjemi w dosahazej měrje sastaraja. W rozzy maja jednotliwe pschedewsacźa hischcźe swoje samsne wobstatki, kotrez hacz do nowych znjow połnje dosahaja. Na mukowych wikach njeje so położenje pscheměniło. Tu je sa rzanej muku sajim skěrje popuschcził, dokelz chzedźa piekarjo po nowych znjach hnydom material s nowych znjow wuzicz. Pizowańske zita njeběchu dostacz a sajim kupzow njemózesche so s zrla spokojicz.

Wczera placzesche w Barlinje zentnar

pschenizy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rozki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9.10 hr. — wowsa H 10: 8.30 hr., H 13: 8 70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	25. 6.	24. 6.		25. 6.	24. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,0
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

25. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 72.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 200.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26
Jałojcy a kruwy: 868	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Čelata: 1610	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Špatne (3.)	43—48
Wowcy: 4546	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	39—42
Starše wukormjene (6.)	33—38
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	17—32
Swinje: 11120	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene	50,50
Mjasne	47,50
Špatne	—
Rancy a kundrosy	51,50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

26. junija 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	2,00	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,48
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pf	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pf	Wukrajny wupłod pf	Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pf	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pf	Wukrajny wupłod pf
Boby (Buny)	punt	35	4[illegible]	25	Solotej	kořčk	5	10	–
Hroch	»	20	30	–	Šćerbak	»	—	—	–
Kórki za solotej	»	30	35	–	Koscadło	punt	—	—	–
Kórki k nakładź.		—	—	—	Selerij	štuka	—	—	–
Kórki (žonop.)	»	—	—	–	Selerij	punt	—	—	–
Sydrojty kał	štuka	10	35	—	Łoboda	»	—	15	–
Běły kał	punt	—	18	–	Rapunclki	»	—	—	—
Čeŕwjeny kał	»	—	20	–	Tomaty	»	—	—	32
Wirsingowy kał	»	—	18	–	Cybla	»	13	15	–
Punkaty kał	»	—	—	–	Hromak	»	—	—	–
Zeleny kał	»	—	—	–	Khrěn	»	—	80	–
Kolrabi (młod.)	št.	8	10	—	Champignony	»		—	–
Kolrabi (stary)	pt	—			Čerstwe hriby	litr	55	60	–
Karoty	wałčk	15	18	–	Sušene hriby	litr	60	70	–
Karoty	punt	—	—	—	Dobre jabłuka	punt	–	—	65
Korjeń pětršylki	»	—	25		Jabłuka k warj.	»	—	–	–
Porej	»	—	25	—	Dobre krušwy	»	·	–	–
Radiski	wałčk	8	10	—	Krušwy k warj.	»	—	–	–
Rjetkej	štuka	10	15		Wišnje	»	25	35	
Rjetkej	punt	—	—	–	Słowki	»	–	—	-
Rjewjeń	»	8	10	–	Brěški	»	—		50
Čeŕwjena rěpa	»	—	—	–	Truskalcy	»	40	50	–
Kulrěpa	»	—	—		Holańske jahody	litr	30	35	–

Wikne płaćizny w Budyšinje.

26. junija 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	–
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,85
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,30
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,85	3,15
Běrny	50 kg	3,30	3,90
Syno	50 kg	2,10	2,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	0,90
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,20
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	32,50
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,40
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		2,00	2,60
Prosata 1024 štuk	1 štk.	8,00	17,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 147 — Budyšin — Póndźelu 28. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Wjednikowe wuznaće k Němskej

W minjenym tydźenju je Mainſko-frankſka župa nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony ßwoje dźeßaczlětne wobſtaczje woßwjeczjiła. Wyſchina župneho ſjěſda we Würzburgu běſche njedźelu wopyt wjednika a němſkeho kanzlera. Na wulkej manifeſtaziji na Reſidenzſkim naměſcźe rěczeſche wjednik k wjazy hacž 200 000 ludowym towaŕſcham.

Wjednik pokaſa ſkrótka na hieſtroſchtne położenje a hoſpodaŕſki roſpad, kiž je nazionalſozialiſmus w lěcźe 1933 nadeſchoł. Na to wopißowaſche pucž, kiž ßo tehdy naſtupi a kiž běſche pucž dźěła a napinanja, ale tež pucž wuſpěcha. Wón rěczeſche wo nazionalſozialiſtiſkim ſapſchijeczu hoſpodaŕſtwa, kiž je ßo w tutych lětach do ſkutka ſtajiło. Sa tuto ſapſchijecźe njeje roßßudźaze, kelko jedyn narod pjenjeß naczjiſchczi a wuda, ale kelko dźěłowych hódnoſcźow ſady tutych pjenjeß ſteji. Jenož powjetſchenje produkzije wuſkutkuje ßo k lěpſchemu zyłeho luda. Schtyrilětny plan ßłuži tež k temu, ſo by zyły pſchezo wjazy podźěła na wunoſchkach dźěła měł. Se ſchtyrilětnym planom dyrbimy ßo we wſchelakim naſtupanju wot wokolneho ßwěta njewotwißni ſcźinicž, nochzemy pak ßo wot njeho wróczo ſczahnycž.

Wjednik pokraczowaſche, ſo je **jeniežke pſchecźe nazionalſozialiſtiſkeje Němſkeje, ſo by mohła ſchkitaſo ßwoje prawa ſ zyłym wokolnym ßwětom w měrje žiwa bycž a w pſchecźelſtwje hromadźe ſkutkowacž. Wěſo ßu czaßy nimo, hdźež Němſka da ſe ßobu wobkhadźecž, kaž ſo bolſchewikojo we Walenziji ſpytachu.** Pſchi tutej ſkładnoſczi je němſki lud naſhonił, ſchto móža kommißije w tajkim padźe wuſkutkowacž . . ! Wjednik hiſchcźe raß dopominaſche, kak je ßo Němſka w Londonje wo ſhromadne wuſtupjenje kontrollowazych mozow pſchecźiwo ſchpaniſkim czeŕwjenym próżowała, pſchi czimž je dyrbjała naſhonicž, ſo dyrbi w tajkich padach ſchkitanje ßwojeje ßwobody, njewotwißnoſcźe a czeſcźe radſcho ßama pſchewſacž. **Ani wjednik ani němſki narod nochzetaj ßo druhi krócž do tajkich jednanjow podacž.**

Po tutych ßwojich roſjaßnjenjach wo ſwonkownym ſaweſczenju němſkeho naroda wjednik wo pſchichodnych nadawkach ſnutſkowneje jenoſcźe luda a jeho młodźiny porěcža. Pſjedawſchi niczerjo jenoſcźe němſkeho luda młodźinu wjazy njedoſtanu! **Němſzy nazionalſozialiſtojo wěrja na tutej ſemi nimo do Boha w njebjeßach najprjedy do němſkeho luda.** S teho doſtawaju móz k pſchewjedźenju njeßměrnych nadawkow. **Tak ßu nazionalſozialiſtojo tež w najhlubſchej wutrobje wěrjazy. Nichtó njemóže ludowu abo ßwětowu ſtawiſnu dźěłacž, hdyž k ßwojemu czyczju a ſamóžnoſczi nima žohnowanja pſchedwidźiwoſcźe!**

Dr. Goebbels na zetkanju połnócno-westfalskeje župy

Župne ſetkanje połnóczno-weſtfalſkeje župy nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony je ßo njedźelu ſ wulkej manifeſtaziju w Gelſenkirchenje ſkónczilo. Němſki miniſter dr. Goebbels, kiž běſche ßobotu k młodźinje rěczał, tam njedźelu hiſchcźe raß k 40 000 mužom ſtroninych wotrjadow rěczeſche.

Pod ßylnym pſchikleſkom dr. Goebbels rjekny, ſo maju pſchecźiwnizy Němſkeje w ßwěcźe a czi někotſi doma w kraju wědźecž, ſo je nazionalſozialiſtiſke hibanje ſhromadźena móz naroda. Wěrny patriot budźe ſtajnje ſa tym ſtejecž, ſo by knježeŕſtwu jeho ſtaroſcźe wolóžił. Hłowna wěz je, ſo ßo w ludźe pſchiſtojnje knježi, ſo ma lud khlěb a dźěło a ſo móže ßo wobaracž. Miniſter pokraczowaſche, ſo nazionalſozialiſmus nochze ſwady ſ zyrkwju, **wón** ma nuſniſche nadawki dopjelnicž. Skóncžnje dr. Goebbels praji, **ſo Němſka dawno njeje wjazy ſczerpne woporne jehnjo, kiž je wot 1918 hacž do 1933 była, wona je hižo ſaßo doſcź ßylna a ßebjewědoma, ſo móže ßama ßwoju czeſcź ſchkitacž, hdyž ßo tuta nadpaduje!**

Zjězd prjedawšich wojakow w Kasselu

Měſto Kaſſel je ßobotu tſeczi krócž ſtarych frontſkich wojakow witało. Wojeŕſki ſjěſd ßo w nim po ſwuczenym waſchnju wotmě. Se wſchěch kónczin Němſkeje wožebite czahi wobdźělnikow ſjěſda pſchiwjeſechu.

Sjěſd ſtarych frontſkich wojakow je ßo ßobotu dopołdnja ſe ßwjatocžnoſczu w Kaſſelſkej měſchczanſkej halli wotewrił. SS-ſkupinowy wjednik wyſchk na wußł. Reinhard, wjednik wojeŕſkeho ſwjaſka, wo ſwjaſkowym dźěle w ſańdźenym lěcźe roſprawjeſche a wuda ſa pſchichod heßło: „Wojeŕſtwo a nazionalſozialiſmus." Po ßwjatocžnoſczi ßo k tſjom Kaſſelſkim wojeŕſkim pomnikam wěnzy położichu.

Njedźelu ßo 150 000 ſtarych frontſkich wojakow ſ 15 000 Kyffhäuſerſkimi khorhojemi ſeſtupa. Pſchi tym ßo ßwjedźeńſka hra „Frontſzy wojazy" pſchedwjedźe. Swonkowny wobluk běſche ſaßo kraßna Korlowa łuka, a ſaßo ßo wotpóßłanzſtwa wojeŕſkeje mozy, wotrjadow ſtrony, dźěłoweje ßłužby druhe czeſtne wotpóßłanzſtwa wobdźělichu.

Swjaſkowy wjednik Reinhard w ßwojej rěczi ſmyßł ſeńdźenja roſjaßni. Wono ßwědczi wo ßwěrje ſtarych wojakow k wjednikej a wótczinje, kaž tež k ſwjaſkej. Sdobom pak je to ſeńdźenje ſa měr a czeſcź naroda.

Na wczerawſchim ſjěſdźe běchu ſaſtupjerjo jendźelſkich, italſkich a wuheŕſkich frontſkich wojowarjow pſchitomni. Tež generalny pólny marſchall ſ Mackenſen ßo na ſjěſdźe ſtarych wojakow wobdźěli a němſki SS-wjednik Himmler rěczeſche k ſtarym frontſkim wojakam. Wulki ſaczjiſchcź ſawoſtaji tež nimokroczenje 150 000 Kyffhäuſerſkich ludźi na Bjedrichowym naměſcźe, kiž tſi hodźiny trajeſche. S naſpomnjenej hru a wulkim wjeczornym piſkanjom ßo ſjěſd ſkónczi.

Němski wójnski minister leći do Wuheřskeje

Němſki wójnſki miniſter a wyſchſchi roſkaſowaŕ wojeŕſkeje mozy generalny pólny marſchall ſ Blomberg ßo 28. junija w lětadle do Budapeſta poda. Wón budźe tam někotre dny jako hóſcź kralowſko-wuheŕſkeho honvedſkeho (wójnſkeho) miniſtra generala infanterije Roedera pſchebywacž. Pſchi tutej ſkładnoſczi ßebi wón pſchiprawy a formazije wuheŕſkeho wójſka wobhlada.

Wjednik w měſcźe němſkich ſtroninych ſjěſdow.

Wjednik je ßobotu Nürnberg wopytał, ſo by ßo tam dlěje wo twarjenjach ſa němke ſtronine ſjěſdy roßrěczował.

Kanadſki miniſterſki preſident w Barlinje.

Njedźelu je kanadſki miniſterſki preſident Mackenzie King do Barlina pſchijěł. Wón někotre dny na wopyczje w němſkim hłownym měſcźe ſawoſtanje. Němſki póßłanz ſ Ribbentrop je jeho do Němſkeje pſcheproßył.

Zastupjerjo Gdańska na wopyće we Waršawje

Nowinaŕnja Gdańſkeho ſenata ſdźěluje, ſo je hoſpodaŕſki ſenator a ſenatowy naměſtny preſident diplomowy inženěr Huth 24. junija pólſkeho wikowańſkeho miniſtra Romana we Warſchawje wopytał. Wopyt běſche njeoffizialny. Pſchi ſkładnoſczi wopyta roſpominachu pak ßo wſchelake praſchenja, kiž Gdańſk a Pólſku ßylnje ſajimuja.

Hromadźe ſ měſtopreſidentom Huthom tež ſenator dr. Großmann pólſke ſtrowotniſke wyſchnoſcźe we Warſchawje wopyta a pſchi tutej ſkładnoſczi do wſchelakich naprawow pólſkeje ſtrowotniſkeje ßłužby pohlada. Mjes pſchecźelſkimi roßrěczowanjemi miniſter Roman k czeſczi Gdańſkeju hoſcźow hoſczinu wuhotowa, na kotrejž ßo tež ſaſtupjerjo miniſterſtwow wobdźělichu.

Wjeŕchbiſkop Ssapieha ſkhorił.

S Krakowa ßo powě, ſo je wjeŕchbiſkop Ssapieha na czežke ſahorjenje płuzow ſkhorił. Krakowſki „Illuſtrowany Kurěr" piſche, ſo ßebi wo ſkhorjeneho ſtaroſcźe czinja a ſo wón na czežki dych czeŕpi.

Diplomatiſki ſaſtupjeŕ Pólſkeje pola Vatikana je ßo ßobotu w vatikanſkim ſtatnym ſekretariacźe druhi krócž dla roßrěczował. Pólſke konſervativne nowiny „Czas", kiž běchu ßo na ſtronu Krakowſkeho arzybiſkopa ſtajiłe, ßu ßo hacž na dalſche ſakaſałe.

Lotyſchſki ſozialny miniſter wumrěł.

Lotyſchſki miniſter ſa ſozialne należnoſcźe Rubuls je ßobotu rano na ſahorjenje wutrobineje ſnutſkowneje kóžki wumrěł.

Připady na mjezach mjez Sowjetskej uniju a Mandźuskej

Hamtſka japanſka telegrafowaŕnja Domei je roſprawu woſjewiła, kotruž japanſke wójſko w jeje nadrobnoſczach jako wažnu wobhladuje, dokelž pſchipady wopißuje, kiž ßu w poßlednim czaßu na mjeſach mjes Ssowjetſkej uniju a Mandźuſkej pſchiběrałe.

Kaž ßo roſprawja, ßu wjetſche czrjódka czeŕwjeneho wójſka wſchelake ſtrategiſzy wažne kupy w krajinje rěki Amura wobßadźili. Ssowjetojo ßu tež na někotrych měſtach rěku ſ kanonowymi czołmami ſawrěli, ſe ßwěczeŕſkich wěžow mandźuſki perſonal wotwjedli a dźěłaczerjow w ſłotych podkopkach tamniſcheje krajiny ſajeli.

Japanſka powěſczeŕnja njeſamjełcźa, kak khutne położenje je ſ tajkimi naßylnoſczemi naſtało. Wono ßo ſhórſchuje, dokelž pſchipady wſchezo hiſchcźe njeßu pſcheſtałe. Telegrafowaŕnja ſdźěluje tež ſtejiſchczo japanſkeho wójſka, kiž w tajkim poczinanju ßowjetow wuwicźe njeſnjeßneho położenja widźi. Pſchichodnje chze Japanſka ſ raſnymi napſchecźiwnymi naprawami ſakrocźicž.

Krajina rudowych podkopkow w rukach španiskich nacionalnych

Pſchi wojowanjach na baſkowſkej froncźe ßu ſchpaniſzy nazionalni wjele kraja dobyli. Wojeŕſke wotdźělenja, kotrež wot Bilbaa k wjeczoru poſtupuja, ßu měſtaczko Ssomorroſtro a wokolinu wobßadźili. Ssomorroſtro leži na mjeſach baſkowſkeje a ſantanderſkeje provinzy a je ßrjedźiſchczo rudnych podkopkow, kiž ßu najwjetſche bohatſtwo baſkowſkeho kraja. Tute podkopki nětko ſ wjetſcheho dźěła ſaßo ſchpaniſzy nazionalni wobßedźa.

Bolſchewiſke mordaŕſtwa na měſchnikach.

Schpaniſzy nazionalni woſjewichu liſczinu duchownych, kotrychž ßu bolſchewikojo ſamordowali. Kaž je ßo dotal ſwěſcziło, ßu jeniczzy w ſantanderſkej provinzy hižo 450 měſchnikow a mnichow ſkónzowali.

Štyrjoch albanskich zběžkarjow k smjerći zasudźili

W albanſkim měſcźe Argyrokaſtru 16. meje t. l. ſpytachu ſběžk pſchewjeſcź. Knježeŕſtwo pak tutón poſpyt rucźe poraſy. Wyſchnoſcźe ſwěſczichu, ſo ßu bolſchewiſke elementy ludźi kź ſběžkej nadpjerałe. Nětko ßu naſchkararjo puczowého poſpyta pſched ßudom ßwoju mſdu doſtali. Schtyrjoch hłownych ſchkarakow ßu k ßmjerczi ſaßudźili. Sbytnych wobjkorženych ſaßudźichu k jaſtwowemu khłoſtanju dołheho czaßa. Wjednika ſběžkarjow Etema Tota běchu pſchi pſcheſcźěhanju ſatſěłili.

Sport

W Biskopizach: Mnichow 1860 pschecziwo Bytomjej 4:2 (1:0).

Na setkanju tuteju dweju mužstwow bě ßo w Biskopizach něhdže 3500 pschihladowarl seschło, kotsiž běchu tež s wukonami wobeju mužstwow jara spokojom, pschetož w Biskopizach njebě ßo tak prěnjorjadownja kopańza hischcže pokasała. Hornjoschlesyzy běchu we wotewrjenej hri lěpschi hacž Mnichowszy, tola Mnichowszy tšělachu pschi ßwojich nadběhach a mějachu tehodla tež lěpsche wuspěchi hacž Bytomszy. W prěnjej połojzy běsche to Mnichowski lěwy swjasnik, kotryž ßwojim barbam prěni wuspěch pschinjeße. Krótko po pschestawzy móžesche Bytomski prawy swjasnik wurunacž. Bórzy po tym sawinowa Bytomski prawy schkitař ßamßne wrota, tak so Mnichowszy s 2:1 wjedžechu. Bytomszy pak krótko po tym snowa wurunachu. W poßlednjej poł hodžinzy Mnichowszy rasnischo wustupowachu a jim ßo poradži, hischcže ßwoje wrota tšělicž, mjes tym so Bytomszy niczo wjazy wuczinicž njemóžachu.

*

SV 08 Biskopizy pschecziwo SM Drježdžanam komb. mužstwo 3:3 (3:3).

Drježdžanske mužstwo bě jara njewěste, dokelž měsesche někotrych narunańskich hrajerjow a tutu njewěstoscž Biskopczenjo derje wužichu. Jich wuspěch je bjes dwěla naspomnjenja hódny.

*

Budißa Budyschin pschecziwo Budyskemu Sportklubej 3:1 (1:1).

W Budyschinje setkaschtaj ßo wobaj naměstnaj klubaj k poßlednjemu rosßudnemu setkanju wo wokrjeßny pokal, pschi czimž Budißa sasłuženje doby. Budißa hrajesche hižo w prěnjej połojzy widžomnje w pschewahy, móžesche pak tutu pschewahu jenož s jenymi wrotami wosnamjenicž. Prěnje wrota sa Budißu tšěli Berger. Krótko pschez połczaßom wuruna ßrjedžny nadběhař Nitschmann. W druhej połojzy hrajesche Budißa dale w pschewahy a we 48. mjeńschinje tšělischtaj lěwy swjasnik Lehmann a w 86. mjeńschinje prawy swjasnik Sachsa dalsche wrota.

*

Südwest pschecziwo Sportfreunde 01 4:2.
VfB Fortuna pschecziwo DFK Podmokły 7:1 (3:0).

*

Saksa pschecziwo Rańschej Pruskej 1:0 (0:0).
Saksa pschecziwo Gdańskej 4:0 (1:0).
Lipsk pschecziwo Drježdžanam 4:4 (2:3).

*

Dalsche hry prěnjeho koła wo pokal Mitropy:

– W Budapesczje Ferencvaros Budapest pschecziwo Slavia Praha 3:1.

W Zürichu Young Fellows Zürich pschecziwo Vienna Wien 3:0.

We Winje Awstrija Win pschecziwo FC Bologna 5:1.

W Prasy Sparta Praha pschecziwo Admira Win 2:2.

W Romje Lacio Rom pschecziwo Hungaria Budapest 3:2.

Dopisy z Ralbic

W Serbskich Nowinach čo. 140 z 19. junija t. l. pod napismom „Pomnik w Ralbicach so njeje kradnył“ čitach mjez druhim, zo pomnik njesłuša wobsedźerjej statoka, před kotrymž wón steješe, ale Wićazec kubłu. Jako naslědnik Brojerec statoka, hnědušeho Wićazec zbytneho kubła mam tehodla za swoju winowatosć, sćěhowace wozjewić:

W nazymje 1935 kupich wot wosady přez wosadneho knjeza fararja Brojerec statok (něhduše Wićazec zbytne kubło) ze k tomu słušacymi ležownosćemi ze wšěmi prawami a winowatosćemi. Prjedy teho słušeše wón wudowje Brojerowej, kotraž pola mje hač do swojeje smjerće bydleše. Na prašenje, komu tutón pomnik słuša, dóstach wot wosadneho knjeza fararja tutu wotmołwu: Brojerec mać wobkruća, zo pomnik jim słuša. Chcych jón ponowić dać, ale knjez Zarjeńk měnješe, zo pomnik jomu słuša, tuž so jeho dale njemocowach. (Słowa knj. fararja). Wudowa Brojerowa mi stajnje wobkrućeše, zo pomnik, swjaty křiž, jich statokej słuša, jeje njebjo mandźelski daše tutón tež we swojim času ponowić. Kubanjec twarjachu kóžde lěto na Bože Ćěło k tutemu swój wołtaŕk, štož so jim tež přecy radlubje dowoli. Jeje stajne přeće hač do smjerće bě, zo pomnik tež stajnje před jeje statokom wostanje. Dale mje prošeše, zo bych jón stajnje swěru wothladał a po móžnosći tež ponowić dał. Prjedawši wobsedźeŕ Kubanjec kubła, kotryž na wšě 30 lět swój wołtaŕk tutemu swjatemu křižej twarješe, mi wobkruća, zo pomnik ženje jemu słušał njeje, ale Brojerec Wićazec statokej. Z tutym so tež wuprajenja Brojerjoweje potwjerdźeja. Po wšěch tutych wuprajenjach pomnik jako swój wobhladowach, ani ja, tež nichtón druhi nima zapisaneho prawa., čehoždla so jeho za žiwjenje Brojerec maćerje nichtón njedótkaše. Bórzy po jeje smjerći so jara dźiwach, zo so to stanje a nětko je cyle prječ. Što by njebo Brojerec mać k tomu prajiła, hdy by wědźała, zo jeje swjaty křiž wjacy před jeje statokom njesteji. Njemyslu na to, někak přećiwo tomu zakročić, za mnje płaći jenož heslo: radšo sprawnje zahinyć, hač za něčim přimnyć, štož mi njesłuša.

W Ralbicach, 25. junija 1937.

Jan Wowčeŕk w Ralbicach čo. 6.

*

W „Serbskich Nowinach“ čo. 140 z 19. junija t. l. pod napismom „Pomnik w Ralbicach so njeje kradnył“ čitach wo Wićazec kuble, pomniku a druhim. Zo njebychu tu žane wopačne měnjenja nastałe, dyrbju so tu tehodla wo woprawdźitosći wuprajić.

Wićazec kubło kupištaj wokoło lěta 1873 Nek a Kubanja ze wšěmi prawami a winowatosćemi tak daloko, hač běchu we ležomnostnych knihach na Wićazec kublo zapisane. Pomnik, wo kotrymž so rěči, njebě a tež hišće njeje zapisany, a tuž tež do tutych njesłušeše. Třećinu předaštaj, druhu třećinu ležomnosćow přewza Nek ze wšěmi prawami a winowatosćemi a zbytk z podźělom stareje gmejny (Altgemeinde) z powšitkownymi prawami a winowatosćemi přewza Kubanja. Wosebite na Wićazec kuble ležace prawa njemóžeše Kubanja přewzać, dokelž tam žanych nebě. Pozdźišo předa Kubanja cyłu Wićazec domjacu ležownosć ze wšěmi zbytnymi twarjenjemi z wuwzaćom bróžnje ze wšěmi prawami a winowatosćemi njeboh Mikławšej Brojerej. Bróžnju wužiwaštaj Nek a Kubanja zhromadnje hač do lěta 1896, tehdy so sobu wotpali. Po wulkim wohnju 1896 staji sebi Mikławš Brojer swój wotpaleny statok runje tak, zo steješe mjenowany pomnik, swjaty křiž, před jeho bydlacej jstwu, na nawsy.

Wo prawach Wićazec kubła, w kotrychž so wo tamnych rjadkach rěči, chce drje dopisowaŕ we tym dobrowólne cyrkwinske widźeć. To pak njejsu žane prawa a winowatosće ležomnosće abo kubła, ale dobrowólne, čestne zastojnstwa wosoby, kotrejž so přepodachu. Z tutymi čestnymi cyrkwinskimi zastojnstwami njehodźi so wikować, njemóža so ani kupić, ani předać, ale wosadny knjez farar tute zasłužbnym wosobam sam přepoda abo tež bjerje. Hakle před někotrymi lětami, hdyž so runje wo jedyn tajki pad Kubanjec kubła jednaše a nowy wobsedźeŕ sebi to za sebje žadaše, wosadny knjez farar na wěstym městnje před cyłej wosadu wozjewi, zo cyrkwinske zastojnstwa njejsu žane prawa, kiž na kuble leža, ale čestne zastojnstwa wosoby. A tute so tehdom tež druhej wosobje přepodadźa. Hakle loni wosadny knjez farar jenemu wjesnjanej jene z tutych čestnych cyrkwinskich prawow wotewza a druhemu přepoda. By-li tuto prawo kubłu słušało, by drje tehdy něšto druhe z toho wuskočiło. Dopisowaŕ tamnych rjadkow wěsće w tym wobhonjeny njeje, a by-li hinak měnił, potom so to z wozjewjenjemi a naprawami wosadneho knjeza fararja njeznjese.

Cyrkwinske čestne zastojnstwa, kaž zwonjenje, nošenje khorhojow a dr. wjedźeštaj Nek a Kubanja na Wićazec městno wotměnjejo po rjedźe dobrowólnje dale, tež wołtaŕk k tutemu Wićazec swj. křižej hromadźe twarještaj hač do lěta wokoło 1900. Po tym so Nekec na twarjenju wołtaŕka wjacy njewobdźělichu a tak wjedźeše Kubanja tež tamne dobrowólnje sam dale. Po tym by knjez wjesnjanosta, jako naslědnik Nekec kubła wěsće prawo měł, k tutym wěcam něšto prajić. Wołtaŕk, kiž Wićazec prjedy k swj. křižej twarjachu, njejstaj Nek a Kubanja z prawami kubła přewzałoj, tón běše wosobinske zamoženje Wićazec swójby a tuž dyrbještaj sebi jón wosebje kupić. Pomnik, wo kotrymž so tam pisa, běše wosobinski dobry skutk njebo knjezą Wićaza k Božej česći, stajeny na politisku gmejnsku ležomnosć, čestne cyrkwinske zastojnstwa Nekec a Kubanjec pak njeběchu žane prawa abo winowatosće kubła.

Njeje wěc dopisowarja tutych rjadkow, rozsudźeć, komu pomnik słuša, to so samo wot so wujasni. Zo pomnik, křiž, nětko na róžku Trupinjan-Rakečan-Konječan-Nowosčanskeho puća steji, drje je so dopisowaŕ tamnych rjadkow zmylnje přehladał, tam steji tola Lebzec swjaty křiž. Tamny mjenowany, to so tola njehodźi préč, steji na napřećnej stronje na wšě 10 hač 12 metrow wot róžka hłowneje Konječan-Nowosliskeje dróhi zdaleny z wobličom na puć, kiž jenož do wsy wjedźe.

W Ralbicach, 25. junija 1937.

Jakub Bräuer w Ralbicach čo. 18

Slutniwoscž.

Direktor M. pschi fisikalskim wustawje jeneje połnóznele němskeje uniwersity běsche jara slutniwy knjes. Wot ßwojich studentow žadasche, so w eksperimentěrowanskej žurli sapalene sapalki ßo prjecž njecžißnu, ale maja ßo khowacž, so mohle ßo pschi eksperimentach pschi wotewrjenym płomjenju sażo sapalicž. Dyrbjachu je na eksperimentěrowanske blido skłascž. Hdyž ßo jeho pschikasnja pschestupi, ßo jara roshněwa. Jeneho dnja pschindže assistent do žurle a widžesche, kak wustawny słužobnik pschezo jenu sapalku po druhej sapala a kónczki na blido kładže. „Schto dha tu czinicže?“ ßo assistent woprascha. Měrnje wotmołwi ßłužownik. „Kładu tu sapalki na blido, dokelž je knjes professor jara hněwny, hdyž žane spalene sapalki na blidže njeleža.“

Indiski nóž

5]

(Pokraczowanje.)

S czerstwej wodu kotruž we womorje ležazej do woblicža pokrjepichu, wróczi ßo Hadrijana sażo do wědomja.

Khablajo k ßwojej khorej maczeri horje dóńdže, so by jej wo hrósbnym podawku tak něžnje kaž móžno ßobu sdžěliła, kotruž džě ßo jej tola samjelczecž njehodžesche.

Sa tón czaß tež sahrodnik dóńdže, kotrehož bě kucharka sawołała. Najprjódzy bě trochu sajpany, ale bórzy dowotuczi, hdyž sboni wo wězy, kiž bě ßo stała.

Hnydom bu wotpóßłany, so by pola bližscheje polizajskeje wyschnosczje to wosjewił.

Sa khwilu Hadrijana sażo dele pschińdže a rjekny: „Moja macž měni, so by derje było, hdy by ßo tež notarej Florißej w Amsterdamje hnydom k wjedženju wo hrósbnej wězy dało, kotraž je ßo stała, so by skerje lěpje pschischoł.“

Jan ßebi da kwězu pschinjescž. S pißnych knižkow někotre łopjena wutorže, a na nje někotre rjadki napißa.

„Tole budže doßahacž“, wón rjekny. „Wěsch notarowu dokładnu adreßu?“

Hadrijana ju praji. Wón ju k napißej pschida a słužobnej holzy rjekny: „Doběžcže spěschnje do hosczenza k Oraniskemu woponej! To džě je jeno tyßaz kroczeli wotßal. Tam steji w hródži mój kóń. Hosczenzariowy ßyn njech teho konja wužije a njech khwatnje s tymle listom do Amsterdama dojěcha!“

Holza wotběža, so by nadawk wuwjedła.

Bórzy na to ßo wróczi, a s njeju hosczenzař, kaž tež někotsi jeho hoiczo, kotsiž chzychu nadrobnische wo mordařstwje shonicž, wo kotrymž bě holza něschto rjekła. Jedyn mnž rjekny, so je, hdyž bě po sczežzy pschez kerki pschi krajnej dróßy do hosczenza schoł, podhladnu postawu widžał, kotraž bě po sdaczu sa sahrody wile „Rjenje stajena“ pschischła a kotraž je trochu nasdala nimo njeho běžała. Tola njeje mohł dokładnje ßebi ju wobhladacž, dokelž je hižo jara czma było.

Sa dwě hodžinje tež polizajski komißař, lěkař, ßudniski aktuar a dwaj polizistaj dóńdžechu. S nimi tež sahrodnik pschińdže.

Staw wězow mějesche ßo wopißacž, a teho dla ßo do sahrodneho salona podachu. Tež Hadrijana dyrbjesche ßobu sastupicž. Młoda knježna bě ßo sażo trochu sbrabała.

Lampa nutšła hischcže pschezo trochu se ßwojim miłym iczinom ßwěczesche.

Narańscho-Indžan morwy w brunym ßomoczanym stole ßedžesche. Wuras jeho woblicža bě pscheczelny, hłowa trochu do boka nakhilena. We wutrobnu jemu indiski nóž težesche. Widžomnje běchu jeho drěmazeho sakłóli.

Na blidže wotewrjena pokładniczka stejesche. Pschi njej krystalowy taleřk s połojczku woběleneho jabłuka.

Lěkař nóž s rany wuczeže a rjekny, so je stary knjes s wěsćym storkom do wutroby wokomiknicže morjeny był.

Polizajski komißař rjekny: „To je hacž nanajbóle spodžiwny nóž! Džiwna wěz, so je mordař tónle nóž wróczo wostajił, wěz, kotraž ßnadž mohła k jeho wußlědženju dopomhacž.“

„To je indiski nóž, kotryž mojemu wujej słuscha!“ na to Hadrijana rjekny, a ßo s hrósbu satichaßowasche, hladajo na krwawnu breńdu.

„Wón je pódla mnohich druhich drohich a žadnych wězow tež dwaj tajkajle zyle jenajkaj nožej s Batavije ßobu pschinjeßł a je jej hakle džensa rano wupakował“, pokraczowasche Hadrijana. „Hdyž ßwojeho wuja najpoßledni krócž žiwého widžach, ležesche nóž na blidže — wón bě s nim jabłuko bělił, kotrehož jena połojza hischcže tu na talerju leži.“

„Wobkedžbujecže wy tež hewak hischcže žane pscheměnjenja tule, knježna?“

Młoda knježna ßo wobhladny a najprjódzy rjekny: „Ně!“ Potom pak ßebi rosmyßli a sawoła: „Haj!“

„Derje, tak powědajcže!“

„Pobrachuje tu wulke popißane listno papjery, kotrež na blidže ležesche.“

„Wěscže wy, kak je ßo to s tutej popißanej papjeru měło?“

„To bě naczisk testamenta.“

„Stary knjes je ßwój testament czinicž chzył?“

„Haj, knjes komißaro!“

„Móžesche ßo něchtó wo to sajimowacž, tutón naczisk wotstronicž, tak sajimowacž, so by jeho to hacž k najhórschemu njeskutkej dohnało?“

Hadrijana ßo s wotmołwu wotwlakowasche. Na poßledku rjekny:

„Mój knježe, njeßměm na nikoho tukacž.“

„Wěscže wy, k czejemu wužitkej bě testament byč dyrbjał?“

„Haj!“

„K czejemu dha?“

„Wón chzysche mje sa powschitkownu herbinu postajicž.“

„A s tym bě druhi schkodu měł, zyle w ßwojich woczakowanjach swojebany był? niž wěrno?“

„Mój knježe, niczo ja njewurjeknu, schtož mohło podhlad sbudžicž, kiž ßnadž je tola zyle bjes podłožka.“

„Tuž budu ßo zyle wobhladniwje praschecž“, komißar, trochu trjecheny, rjekny.

„A ja runje tak wobhladniwje wotmołwju“, młoda knježna wotmołwi.

„Knjes s Dalowa ma wuja?“

„Haj!“

„Hdže tón nětkole je?“

„W Amsterdamje.“

„Je ßo wón tam abo tule se ßwojim wujom po jeho pschikhodže setkał?“

„Tam.“

„Hdy najpoßledy je młody mužski tule we willi „Rjenje stajena“ pobył?“

„Pschez schtyrjomi měßazami.“

(Pokraczowanje sczěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 28. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wot Boha poklata budźe ta ruka,
kotraž so přećiwo maćeri zběhuje. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Hiſchcźe leži wyſchina nad Němſkej. Tehodla po zyłym kraju rjane wjedro knježi. Sſłónczko je powětr ſnowa ßylnje pſchehrěło, ſo mamy hižo ſaßo ſchtro horzo. Wyſchina pak ßo pomału ſaßłabuje, ſo wjedro poczina ſaßo trochu njewěſte bycź. Sa jutſiſchi dźeń njetrjebamy hiſchcźe wjetſcheho pſchemějnjenja woczakowacź, jenož pokhilenje k njewjedram pſchiběra. — Jutſje wutoru, na Pětra a Pawoła, ßłónczko 3.48 hodź. ſkhadźa a ßo 8.18 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje wjeczor 10.36 hodź. a khowa ßo dopołdnja 9.55 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru:** Hiſchcźe rjane, ale bóle k njewjedram pokhilene wjedro.

*

— **Czjeżke njeſboże** ſta ßo ßobotu wjeczor wokoło 8,20 hodźin na Kamjentnej haßy na róžku Noweje haßy. Motorowy koleßak, kiž po Kamjentnej haßy horje jědźeſche, tudomnu 47lětnu pomoznizu Helenu Weichhardtez powali, jako chzyſche wona dróhu pſchekroczicź. Wona ſ hłowu do khódnika dyri, ßebi nop pukny a ßebi nohu niže kolena ſłama. Ju dyrbjachu do měſchcżanſkeje khorownje dowjeſcź. Motorowehо koleßarja, pſchißłuſchnika wojerſkeje mozy, kiž běſche ßebi mołhy ſiſchaßł, do tudomneje wojerſkeje khorownje dowjeſechu. Kriminalna polizija winu ſnjeſbożenja hiſchcże pſchepytuje.

— **Makorentnarjam** wupłaczuje ßo podpjera ſa měßaz julij 1937 ſchtwórtk 1. julija popołdnju wot 3 do 4 hodźin w ßejmowni na Hrodawſkej haßy 10 deleka. Sdobom ßo tukowe kharty wudawaja.

— **Wo ſnamjeſchko němſkich koleßari.** Njedźelu rano wotměte pruhowanje móžeſche ßo pſchi krasnym ſportſkim wjedrje dojpołnje bjes kóždeho wětſika pſchewjeſcź. Tehodla móžachu ßo tež jara rjane wuſpěchi ſapiſacź, n. pſch. 15 km pſchejědźe ßo ſa 29 mjeńſchinow. Schkoda, ſo dyrbjeſche zyła liczba wobdźělnikow ßo wot ſtartowanja wuſamknycź, dokelž nowe pſchedpiſy ſa ßlěborne a ſłote ſnamjeſchko, ſ kotrymž ßobuſtawſtwo do němſkeho koleßarſkeho ſwjaſka ſwiſuje, njeběchu pola wſchěch dopjelnjene. Tute pſchedpiſy wo nabyczu 4 koleßarſkich ſnamjeſchkow ßu w ſportſkim domje T. Alberta w Budyſchinje wupołożene, hdźež móža ßo tež trěbne formulary nabycź.

— **Hudźba na dworje Ortenburgſkeho hroda.** Nahladna ßyła dźakownych pſchipoßłucharjow běſche ßo wczerawſchu njedźelu dopołdnja na dworje tudomneho ſtaroßławneho Ortenburgſkeho hroda ſeſchła. Wona ſmědźiſche tež wopramdźe dźakowna bycź ſa rjane ſpěwy a hudźbne poſkiczenja, kiž wo rjanoſczi domiſny a wótcżiny k wutrobam rěczachu. Pſches 100 ſchulſkich a młodych holzow ßylny khór Lutherſkeje ſchule pod nawjedowanjom wuczerja Garbarja pſchednjeße ludowe ſpěwy. Mjes jenotliwymi ſpěwnymi wotdźělenjemi klub Hohnerſkeje ruczneje harmoniki pod nawjedowanjom J. Jeremiaßa ſpěwne a pſchespolowe hłoßy ſahra. Módre njebjo ſe ßměwaznym ßłónzom nad hrodowſkim dworom a ludźimi w njedźelſkej draſcże běſche doſcż pſchihódny ſwonkowny wobłuk, kiž pomhaſche ſnutskowny ſaczjiſchcż ſpěwa a hudźby ſhłubſchicź.

— **Lětuſche Budyſke měſchcżanſke tſělenje** měješche wczera jako na ßwojim poßlednim dnju hiſchcże ras najrjeńſche lěcżne wjedro, ſo běſche ßo na Tſělniku wospjet wulke ßyły měſchcżanow a wjeßnjanow ſeſchło. Hdyž běchu popołdnju w 8 hodźinach nowi doſtojnizy wot radnizy na Tſělnik wuczahnyli, ßo tam ſnate wjeßełe žiwjenje hakle prawje ſapocża. Pſchedewſacżelſo wſchelakich pſchedſtajenjow, ſědźeknjow a druhich ſawjeßelenjow měgachu hiſchcże ras dobry wopyt pſchi ßwojich poſkiczenjach. Tež hoſczenzarjo měgachu ßwoje ſtany ſwjeticha połnje wobßadźene. Po zyłym ßwjedźeniſchcżu knježeſche wjeßoła myßł a radoſcź, k czemuž běchu hudźbne a druhe ſynki ſ trěbnym melodiſkim pſchewodom. Wjeßeła ſabawa cżehnjeſche ßo hacž do póſdnjeje nozy, doniž ſa lětuſche Budyſke měſchcżanſke tſělenje poßlednja hodźina a pohrjeb njepſchińdźe. — Dźenßa ßo ßwjedźeniſchcżo hižo ſaßo ſ khwalkom próſdni, lube dopomnjeńki na rjane hodźinki pak mnohim dołho ſwoſtanu.

S **Bělſchez.** Pſchi ryczu noweje juchoweje jamy bur Penzla ſtary cżłowjeſki koſczowz namaka. Leżeſche na wjeczorno-rańſchej ſtronje něhdźe 1½ metra hłuboko w ſadnjej ſahrodźe jeho dwora. Nop, rjap, koſcże ſczehna a hwiſdźele běchu hiſchcże derje ſakhowane, wſchě druhe koſcże běchu nabrunjene. Po pſchedmjetach, kotrež ßo w rowje ßobu namakachu, je cżěło hižo wjele ſtow lět ßwój wotpoczink w khłódnej ſemi měło.

S **Delnjeje Hórki.** Dźiwi roj pczołow njedźelu rano tudyſchu baczonez ßwójbu nadpadny. Pſchi tym młodych baczonow hroſnje roſkałachu. Jene ſ baczonjatkow ſ hněſda padźe a druhe dyrbjachu ludźo ſ hněſda dele donjeſcź. Swołany lěkař dyrbjeſche ſkałane baczonjatka wothładacź. Hdyž běchu pczołki ſ wodu wotehnali a hněſdo wurjedźili, ßo baczonjata ſaßo do njeho ßadźichu. By jara ſchkoda było, hdy bychu baczony, kotrež ßu we wſy jara woblubjene, po tutym podawku naſchu wjeß wopuſcheſile.

Z Pančic. „Sydom spancow" lubjachu rjane wjedro, a kralowna dnja pozběhowaše so pozłoćana k swojemu wjeŕškej. Tuž nastaji so Kulowske Bratrowstwo na swój wotmysleny wulět na worclowych konjach do Horin, do sakskeje Łužicy. Ludźo njewědźachu, što so to čini, hdyž tajku črjódu — přez 40 mužskich a žónskich — přez Kočinu a Ralbicy najprjódcy hač do Khróśćic na kolesach snować widźachu. Tu běše prěnja zastawka, hdyž mjedźane zynki zwonow k nyšpornej pobožnosći wołachu. Tutu porjeńšichu Kulowčenjo z rjanymi štyrihłósnymi serbskimi kěrlušemi, z łaćanskej lawretanskej litaniju a z Tautum ergo. Zotom nastajichu so dale na puć do klóštra. Na wulkej žurli wjesneho hosćenca pola stareho znateho hosćencarja Měrćinka wuwi so bórzy čiłe žiwjenje. Wjesołe spěwy klinčachu po žurli, kotrež domjacych a cuzych k připosłuchanju wabjachu. Hdyž běchu hłódni pućowarjo so najědli — korčmarjec kucheń bě so mjez tym spěšnje wo „zawutlene žołdki" postarała — a z hosćemi sej klóštrskeho připili, podachu so zhromadnje na klóštr, hdźež jim domjacy něštožkuli ze zańdźenosće rozłoži, a potom do „Lipja". Na zelenej łucy, we wobłuku wysokich łukow, wólšow a šmrěkow zesydachu a zestupachu so wjeseli krajenjo a „fotograf" da so do dźěła, zo by rjanu njezachodnu dopomnjeńku za wobdźělnikow tworił. Na klóštrje zaspěwachu wobydlerjam štyrihłósny wječorny spěw, kiž mjez murjemi rjaneho wothłosa namaka a mnohich přiwabi, tež někotrych duchownych z Lipska, kiž běchu so na pohrjeb duchowneho bratra do Wostrowca nastajili. Tak namaka wulět tu rozžohnowaceho dozynka, kiž wjesołym wulětnikam w mysli a wutrobje hišće dale klinčeše, hdyž so přez kupjel Marijnu Studnju na dompuć nastajichu. Słónčko bě hižo dawno w domčk šło, hdyž jich domjace hona zasy strowjachu. Tajki zhromadny wulět zesylnl zwiski mjez towaŕšemi a zhłubši přećelstwo mjez ródnymi bratrami a sotrami. Njeje woprawdźe rjeńšeho, hač w rjanym lěćnim času sej wulećeć do Božeje stwórby a tam z ptačatami na přemo spěwać. Za to słuša Kulowčanam dźak. Tutón wulět wěsće wšitkim wobdźělnikam w dobrym pomjatku wostanje.

Z Njebjelčic. Knjez studowacy **Jan Hejduška** z Njebjelčic je w Bohosudowje w Čechach na tamnišim gymnaziju swoju maturu z khwalbu wobstał. Přejemy jemu tež na tutym městnje wjele zboža k dalšim studijam.

S **Rakez.** Dobycże w ſakſkej konjacej lotteriji. Knjes Titmann je na łóß ſa 1 hriwnu jeneho konja, 800 hriwnow hódneho, dobył.

*

Wićny swiedźeń w Biskopicach

Biſkopcżanſki wicżny ßwjedźeń měješche na prěnimaj dnjomaj hobrſki wopyt. Se wſchěch kónczin bliżſcheje a dalſcheje domiſny běchu ludźo ſ wulkimi ßyłami do Biſkopiz pſchiſchli. Sswjedźeńſke ſnamjeſchka běchu bórſy roſpſchedate, tak ſo dyrbjachu ßo narunańſke ſnamjeſchka kupicź. Wobkhody běchu wotewrjene a měgachu rjane wobkhodne wuſpěchi. Zyłe wicżne žiwjenje wotehrajeſche ßo na naměſcże, hdźež woßebje poſkiczenja ſkupiny Fritza Kleina ſ Barlinſkeje Symſkeje ſahrody ſ akrobatiſkimi kuſkami wjele ſajimа ſbudźichu. Tež wjeczorne poſkiczenja pſchi wurjadnje krasnym wobßwětlenju zuſnych wopytowari dołho w Biſkopizach ſadźerżachu. Wicżny ßwjedźeń ſkónczi ßo dźenßa ſ rejwarſkimi poſkiczenjemi ſ Drježdźanſkeje Wigmanoweje ſchule a ſ wohnjoſtrojom.

S **Rachlowa.** Schulſki ßwjedźeń. Pſchi rjanym ßłónczkym wjedrje wotmě ßo wczera w ßwjedźeńſky wupyſchenej wſy ſchulſki ßwjedźeń. S bliſka a daloka khwatachu ſnaczi a pſchiwuſni naſchich ſchulſkich dźěczi do Rachlowa, ſo bychu ßo na tutym ßwjedźenju wobdźělili. Schulſke dźěczi, wuczerjo, gmejnſky ſaſtupjerjo, ſchulſki wubjerk a ßobuſtawy ſchulſkeho wobwoda ſhromadźichu ßo pſched ſchulu, hdźež ſchulſki wjednik W. Schěza ſ krótkej narěczu ſdźěli, ſo je ßo ßwjedźeń ſapoczał, pſchepodawſchi wjednikej młodoluda Schneiderej HJ khorhojczku ſ pſchißłuſchnym heßłom. Po horjeſczehnjenju khorhoje ſarjadowachu ßo pſchitomni k ßwjedźeńſkemu cżahej, w kotrymž běchu pißane ſkupiny dźěczi jako ßnjeńzy a ßnjeńzarki, jako rjemjeßlnizy wſchěch družin, wojazy, jako ſahodkarjo atd. widźecż a w kotrymž ßo tež ſchulſke pſchedßydſtwo a Rachlowſka a Splóſczanſka dobrowólna wohnjowa wobora wobdźělſchtej. Pod ſwukami hudźbneje kapały dźěſche cżah pſches Rachlow, Sſowriezy, Wyßoku, Splóſk a Delany na ßwjedźeńſku łuku, kotruž bě bur A. Wirth pſchecżelnje ſa tutón ſaměr pſchewoſtajił. Wjeßnjanoſta Dejka poſtrowi wſchitkich pſchitomnych a dźakowaſche ßo najwutrobniſcho wſchitkim, kiž běchu tutón ßwjedźeń ſmóžnili a ßo do ßłužby ſchulſkeho ßwjedźenja ſtajili. Pod wjedniſtwom ſchulſkeho wjednika W. Schězy a wuczerja Brücknera a pod aſſiſtenzu knježnjow Wauerez a Zumpfez połaſachu dźěczi wſchelake ſwuczowanja, reje a druhe hry. Tež wo žorty bě poſtarane. Wjelbłudorys (Giraffe) pſchinjeße pohib do ludźi. Poprjanzowi mužojo ßo honjachu, na žerdźe ßo łaſeſche, ſa worjołom ßo tſěleſche a wjele druhich podobnych wězow pſchinoſchowaſche ſa ſabawu dźěczi. Kofej a tykanz a wjeczor kołbaſki a załty ßo dźěczom poſkiczachu. Hudźba ſtaraſche ßo ſe ßwojimi pokhodami ſa wotměnjenje a ſtarſchi ſawjeßelowachu ßo pſchi kehelekulenju, na tſělniku, pſchi piwje atd. K wjeczoru ßo dźěczi ſ lampionami ſeſtupachu a cżehnjechu w dołhim cżahu po wſy, hdźež ſchulſki wjednik pſchi Bengaliſkim wohnju po wuſpěwanju wjeczorneho kěrluſcha ßo wſchěm podźakowa, kotſiž běchu pomhali ſchulſki ßwjedźeń porjeńſchicż. Mjes wobdźělnikami na ſchulſkim ßwjedźenju bě tež knjes wyſchſchi wuczeř B. Schěza, kotryž bě 43 lět dołho tudyſchu ludowu ſchulu wodźił. Bjes dwěla wſchěm tudyſchim ſchulſkim dźěczom wczerawſchi rjany ßwjedźeń dołhe lěta w dobrym dopomnjeczu woſtanje.

*

S **Drježdźan.** Czjeżke wobkhadne njeſboże na Albertowym moſcże. Njedźelu wokoło 4 hodźin popołdnju ſraſy na Albertowym moſcże awtowy wós do woſa nadróſneje żeleſnizy. Awtowy wós bě nadróſny wós czary 26, w ßměru k Sakſkemu naměſtu jědźazy, pſcheſczěhnył. Jako chzyſche ßo ſaßo na prawo do jěſdneje drohi ſawinycź, pytny krótko pſched żeleſniſkim woſom druhi awtowy wós. Bjes dwěla chzyſche tež tutón hiſchcże pſcheſczěhnycź, pſchi tym pak ſ njewěſtoſcże ſpěſchnoſcż jěſby pomjeńſchi, tak ſo nadróſny wós do njeho ſajědźe. Jena, w awcże ßedźazych woßobow ßo hnydom mori, jedyn muž a jena žona ßo cżeżzy a druha žona ßo lohzy ſranichu. Tuto njeſboże bě ſ pſchicżinu, ſo dyrbjeſche ßo na dlěſchi cżaß wobkhad pſches móſt ſaſtajicź.

Budyske stawniske powěsće

Ssobotu 26. junija 1937.

Narodźiła je ßo: 22. 6. Lotharej Franzej Wittichej, pſchedawarjej awtomobilow, dźowka.

Wumrěła je: 25. 6. Hana Marja ſwud. Wokazowa rodź. Arnholdez, rentnařka ſ Cżornych Noßliz, 63 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ßo: 26. 6. Hanß Rudolf Korla Heinrich, farmař w San José Coſta Rica (Amerizy) — w tu khwilu w Drježdźanach a Thereſa Sidonija Marja Margareta Hańža Sievertez, bjes powołanja, w Budyſchinje.

Hospodařski rozhlad

Póndźelu, 28. junija 1937.

Barlinſka burſa 26. junija. Na kónzu tydźenja běchu wobroty měrne, dokelž bankowſka klientela bě jenož ſ małymi kupowanſkimi pſchikaſami ſaſtupjena a tehodla nochzyſche tež burſowny wobkhod ſ powołanja pſches njedźelu ßo do wjetſchich engażementow puſchcżicź. Pſchi w powſchitkownje pſchecżelnym ſakładnym měnjenju njemóžeſche ßo jednotne kurſowe wuwicże pſchedrěcż. Na rentowych wikach njebě pſchemějnjenjow.

Schto ßmědźa ſażne běrny płaczicż?

We wosjewjěŕſkim kopjenje ſtatneho ſeżiwjeŕſkeho ſtawa je hłowne ſjednoczeńſtwo hoſpodarjenja ſ běrnami wot 28. junija ſczěhowaze płacżiſny ſa ſażne němſke běrny poſtajiło. Po tym ßu płacżiſny wot 28. junija ſa běłe, cżerwjene a módre družiny na ſnajmjeńſcha 5,50 hr. na najwjazy 6 hr., ſa kulojte žołte družiny na najmjenje 5,90 hr. najwjazy 6,40 hr. a ſa dołhe žołte družiny na najmjenje 6,30 hr. a najwjazy 6,80 hr. ſa 50 kg. poſtajene. Wot 29. junija ſniża ßo tute płacżiſny kóždy dźeń wo 10 pj. ſa 50 kg., tak ſo budźa 3. julija běłe, cżerwjene a módre družiny ſnajmjeńſcha 5 hr., najwjazy 5,50 hr., kulojte žołte družiny najmjenje 5,40 hr. a najwjazy 5,90 hr. a dołhe žołte družiny najmjenje 5,80 hr., najwjazy 6,30 hr. ſa 50 kg. płacżicż.

Industrialna dźěławosć w meji

Dźěławoſcż induſtrije w meji je ßwój lětuſchi wjeŕch pſched lěcżnej pſcheſtawku dozpěła. Po induſtrialnej roſprawje ſtatiſtiſkeho ſtatneho hamta je liczba w dźěle ſtejazych dźěłaczeri ſ 107,5 (1936 = 100), w haprleji na 108,8 w meji ſtupiła. Na ſakładźe dotalnych woblicżenjow bě w meji něhdźe 6 850 000 dźěłaczeri w induſtriji ſaměſtnjenych, to woſnamjenja pſchiroſt wo něhdźe 560 000 dźěłaczeri pornjo ßamßnemu měßazej lońſcheho lěta. Roſróſt dźěławoſcże ßu dale wot ſaiſony wotwiſne induſtrije ſpěchowałe. Tak je ßo w twarſkej induſtriji liczba twarſkich dźěłaczeri r runoczaßnym powjetſchenju dźěłoweho cżaßa dale powjetſchiła. Tež w twarjenju awtowych woſow a motorſkich koleßow je dźěławy roſměr poſtupił. Pornjo temu pak je liczba dźěłowych hodźinow w twarjenju waggonow, w twarjenju woſow a karoßerijow, w twarjenju łódźi a koleßow ſpadła. W najwjazy wotnožkach żeleſoweje a worzloweje induſtrije je dźěłowy roſměr tehorunja niżſchi hacż pſchedkhadny měßaz. Papjeru dźěłaza induſtrija a dźěle induſtrije papjeru pſchedźěłaze móžachu ßwoju dźěławoſcż dale roſwicż. W induſtriji pſchetrjebarſkich pſchedmjetow je dźěłowy roſměr w zyłku ſpadnył. Tu je ſ wjetſcheho dźěła ßo ſahe ſ dowoleńzu ſapoczało. To woßebje płaczi ſa někotre hałoſy textilneje induſtrije. W induſtrijach pſchedźěłazych ſeżiwjeŕſke potrjeby je dźěławoſcż ſroſtła, najbóle we induſtriji ſwużitkowazej ßad a ſeleninu.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dačman; za lokalny dźěl a přilohi Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Nadpad na spěšnik w pralěsu

„Njekrwawny" rubježnik w Chacowje.

W lěẑach „Seleneje hele" w Južnej Amerizy, na hranizach mjes Boliviſkej a Paraguayſkej, traſchi „njekrwawny rubježnik w Chacowje" domjazych a puczowazych. Je to Baſka (ſe Sſewjerneje Schpaniſkeje) Zamacola ſ pjecza 150 pſchiwiẑnikami. Nětko ẑo 5000 wojakow na nohi ſtaji, ſo bychu jeho ſajeli.

Tſělbne wutſěle pſchecziwo ſpěſchnikej.

Pſches huſte lěẑy, pſches tajny pralěẑ, pſches tonidla a ſchtepy jědze ſpěſchnik „F 53". Swjaſuje argentinſki dźěl Chaco=a ſ hłownym měſtom provinzy Santa Fé a pſchejědźe Boliviſku a Paraguayſku. Straſchna ale tež rjana jězba. Czah ma wulke ẑwětłomjetaki, kotrež w nozy czaru wobẑwětluja.

Krótko do połnozy dyrbjeſche czah nadobo ſtacz. Wutſěle ſ maſchinſkich tſělbow ſaraczichu czaru. Trochu dale ležachu ſchěny a kamjenje prěki pſches kolije. Wjedniza czaha, kiž ẑu hewak na wſcho móżne ſwuczeni, chzychu tſělbnym wutſělam wuczeknycz. Tola podarmo. Hdyž czah ſaſta a chzychu lokomotivu wopuſchczicz, pſchibliži ẑo fantaſtiſzy ſhotowany muž w ſchěrokim kłobuzy a piẑanej ſcherpu wokoło bjedrow. S revolvrom w ruzy. Sejmowaſche kłobuk a praji:

„Moji knježa, dowolicže, ẑym Baſka Samacola. Wěſcže, ſchto wot waẑ chzu!" Potom ſawoła ẑwojich ludźi, kotſiž ẑo ſ hromadami ſ lěẑa wuwalichu, a wobẑadźichu jenotliwe czahowe woſy.

Tež puczowazy dowidźachu, ſo ſpjeczowanje niczo njepomha, a dachu ẑej

drohotnoſcže a woſdobu wotewſacz.

Woẑebje pak běſche to pjenježny transport, kotryž bě we woẑebicže ſwěſczenym woſu ſkhowany, na kotryž běchu rubježnizy wothladali. Hdyž ẑo wós ſ gławtom njewocziní, pſchinjeẑe ſdwórliwy Zamacola nowoczaẑnu pſchiprawu k wupalenju. Jeho pomoznizy wunjeẑechu ſ woſa dwaj pjenježnaj kaſchczej do namjeſneho czmoweho lěẑa.

Mjes tym ſo jeho ludźo czakachu, dźěſche rubježny hejtman kiſchcže ras pſches jenotliwe woſy a troſchtowaſche paẑažěrow, kotrymž bě runje wſchě pjenjeſy wotewſak. Skónczne prajeſche: „Dowidźu, ſo bjes hotowych pjenjes Waẑ woſtajicz njemóžu, pſchikaſam ẑwojim ludźom, ſo wam drobne pjenjeſy wróczja!"

To ẑo tež ſta. Wſchitke pjenjeſy niže 10 pegow ẑo wupłaczichu. Khuda pěſtońcža, kiž měješche wſchitke ẑwoje nalutowańki dweju lět pſchi ẑebi, doſta je na woẑebity namjety wróczo.

„Sso wam poruczam", prajeſche ſkónczne rubježnik Zamacola, ſejmowaſche kłobuk a da czahej dale jěcz. Rubježnizy pomhachu kamjenje a nakładźene ſchěny ſ kolijow wotnoẑycz. Nikomu hewak kſchiwdy njeczinichu.

Tutón pſchipad je typiſki ſa „njekrwawneho" rubježnika w Chacowje, kaž jeho powſchitkowne mjenuja. Wón a jeho ludźo ẑu ẑylnje wobrónjeni. A hdyž chzedźa transporty ſadźeržecz, tſěleja najprjedy do powětra. Hacž dotal njejẑu nadpadnjenym włóſki ſkſchiwili.

Schkody rubježnikow ẑu njeẑměrne a ſchkoda, kiž ẑo dotal knježeřſtwu a jenotliwzam naczini, je jara wulka. Po tutym poẑlednim rubježnym nadpadźe na ſpěſchnik F 53 ẑu ẑo knježeřſtwa tſjoch krajow ſjednoczile, mjenujzy Paraguayſka, Argentinſka a Boliviſka, a ẑo dojednale, ſo póſczelu khłoſtanſku ekſpediziju do pralěẑa. Wſchitke tſi kraje ẑu 5000 wojakow na nohi ſtajile. Maja nadawk, njekrwawneho rubježnika pytacz a jeho žiweho abo morweho pſchepodacz. Zamacola ẑhoni wo tym pſches ẑwoju czuſchleřſku organiſaziju a czekny do czežko pſchiſtupneje krajiny, kotrejež płódna vegetazija jemu ſtotore móžnoſcže k wukhowanju poſkiczuje. S napjatoſczu ẑo czaka, hacž ẑo wojakam poradźi, baſkiſkeho, potajkim ſchpaniſkeho rubježnika, wobſtupicz a popadnycz. Bjes dwěla ma ẑo ſ měẑazy trajazym woblehnjenjom liczicz, prjedy hacž jim rubježnizy do rukow padnu.

Radio

Wutoru 29. junija ẑo ẑłyſchi:

Němſki ſczelak: 6 ſwony, taczele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcže. 11,40 ſchtyri lěta nazionalſozialiſtiſkeje agrarſkeje politiki. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta), mjes nim 12,55 czaẑowe ſnamjo a 13 ẑbožopſchecza. 13,45 powěſcže. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 18 huẑleřſka hudźba. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 19 k ẑwjatokej. 19,30 roſprawa wo krajnej kopańzy mjes Němſkej a Finſkej w Helſinkach. 20 powěſcže. 20,10 rejwańſka hudźba. 22 powěſcže, ſport, wothłóẑ ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert (ſ Mrankfurta), mjes nim 7 powěſcže. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta), w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcže. 14,15 taczele. 15,20 wo rheumatiſmje. 16 popołdniſchi konzert. 19 ſpěwy k ẑwjatokej. 19,30 roſprawa wo krajnej kopańzy mjes Němſkej a Finſkej w Helſinkach. 20 dujeřſki konzert. 21 powěſcže. 21,15 ſabawny konzert. 22,30 powěſcže, ſport.

Hamburg: 20,10 wo wſchelakich njemóžnych pſcheczach. — **Wrótẑław:** 21,10 hra „Człowjekojo we wſchědnoſczi". — **Köln:** 20,10 wjeczorny konzert. — **Stuttgart:** 21,15 Joſefa Haydnowa hudźba.

„Sydom spancow"

Wczerawſcha njedźela — 27. ẑmažnika — mjenuje ẑo „Ssydom ſpanzow" a je jedyn ſ najhróẑbniſchich dnjow dla wjedra, byrnjež po prawym runjež tak njewinowaty był kaž kóždy druhi dźeń lěta. Dopomina naẑ na tamnych ẑydom bratrow a je jim tež wěnowany, kotſiž běchu wobſtajni pſchewodźerjo abo, kaž nam druhe podawiſny powědaja, „czělni poliziſtojo" romſkeho kěžora Daria a kſcheſczanſtwo pſchijachu. Hdyž buchu tehodla pſcheſcžěhani, czeknychu do podſemſkeje lěẑneje jamy a ẑo tam wukhowachu. Tola wuẑlědźichu jich ſkhow, a kěžor porucži, ſo ma ẑo ſakhód do jamy ſamurjowacz. Ssedmjo mužojo wobjachu ſ hłubokim ſparjom a wotuczichu hakle pjecza 200 lět pojdźiſcho, hdyž bu jama pſchipadnje wotewrjena. Hdyž wotuczichu, myẑlachu, ſo ẑu jenož jenu nóz w jamje pſchebywali. Tola ẑo pſcheẑwědczichu, hdyž jedyn do měſta dźěſche, ſo bě ẑo mjes tym wſchitko pſcheměniło. (By=li něchtó po jenož ẑydomlětnym ſpanju wotuczik, by wěſcže dojcz k ſpodźiwanja nadeſchoł.) Zyrkej wupraji w ẑwojim czaẑu tutych ẑedmjoch ẑwjatych a poẑwjeczi jim dźeń 27. junija. Dźeń "Ssydom ſpanzow" ẑłuſcha do tych dnjow, kiž ſa pſchichodny czaẑ wjedro poſtaja. Tehodla hlada ratak na tutym dnju ſtrachoczíwje k njebju, tola tež měſchczan, kiž ẑo ſe wſchelakimi namjetami k puczowanju noẑy a dawa něſchto na pſchiwěrki. Swjetſcha pak pſchińdźe hinak, hacž ẑej myẑliſch. Ssnadź wobkedźbuje něchtó po wjedrje 27. junija wjedro dalſchich ẑydom tydźenjow. Po wczerawſchim ẑměmy po ludźazym prajenju ſ dalſchim rjanym wjedrom liczicz.

Płody spěšnišo zrawja

Schtóž ẑam płody doma khowa, je wobkedźbowak, ſo połſrake płody ſpěſchniſcho ſrawja, hdyž ẑo ſe ſrałymi hromadźe położa. Kak ẑo to ſtawa? Dotal ẑo ẑudźeſche, ſo ma ẑo to wóni pſchipiẑacz, kotraž ſe ſrałych płodow wuſtupuje. Nětko pak ẑu pſchepytowanja Boyce=Thomſſonoweho inſtituta w Yonkers w Amerizy ſwěſcžile, ſo ẑu dotalne nahlady wopacžne. Spěſchniſche ſrawjenje ma ẑo aethylowemu płunej pſchipiẑacz, kotryž niz jenož ſe ſrałych płodow ale tež ſ někotrych druhich roſtlinow, kaž na pſch. ſ mlócža wuſtupuje. Tute wunamakanje njeje ẑamo na ẑebi niczo noweho. Hižo dawno ẑadowi farmarjo zitrony, banany a druhe płody ſelene ſchczipaja a pſchi pſchewjeſenju je aethylowemu płunej wuſtaja. Poſpyty wědomoſtaneho inſtituta w Yonkers ẑu ẑamo ſwěſczile, ſo ẑymjeńtne ſorno ſpěſchniſcho ſkhadźa, hdyž ẑo ſ aethylowym płunom wobdźěła. Hódnota ẑadu a ẑymjentneho ſorna ſ tutym wuměłſkim ſrawjenjom, dalokož ẑo to nětko pſchewidźecz hodźi, njecžeřpi. Budźe=li ẑo tute wunamakanje we wulkich roẑměrach wužicz dacz, ſměje to w zyłym ẑwěcže wulki wuſnam, pſchetož pomha ſnjemóžnicz, ſo ẑo wulke ſchkody, kotrež na doſrawjenym ẑadźe a doſrawjenych wuẑywach naſtanu, pomjeńſcha.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Bürgermeister zu **Saritsch** hat anläßlich der Grundstückszusammenlegung in Loga um Genehmigung zur Einziehung der nachverzeichneten Fußwege für den Fall nachgesucht, daß diese Fußwege öffentlichen Charakter haben sollten.

1. Fußweg von Loga über den Galgenberg nach Sollschwitz, und zwar über die Kartenstücke 192, 198, 199, 222, 203, 204, 205, 207, 208, 210.
2. Fußweg von Loga nach Pannewitz über die Kartenstücke 15 und 35.
3. Fußwege a) vom Westausgang von Loga nach der Landstraße II. Ordnung, Nr. 50, über die Kartenstücke 192, 164,

   b) vom letzten Gebäude am Westausgang von Loga am Gemeindehaus vorüber nach dem unter a) genannten Fußweg, über das Kartenstück 166,

   c) vom letzten Gebäude am Westausgang von Loga an der Rittergutsmauer entlang nach der Landstraße II. Ordnung, Nr. 50, über die Kartenstücke 177, 168 und 169.
4. Der von dem unter lfd. Nr. 2 aufgeführten Fußwege abgehende Fußweg nach Saritsch am linken Schwarzwasserufer über die Kartenstücke 35, 27 und 28.
5. Fußweg vom Ostausgang von Loga über die Schanze nach der Schwarzwasserbrücke des Weges Loga=Saritsch über die Kartenstücke 47, 50, 55, 57, 46, 41, 42.
6. Fußweg vom Ostausgang von Loga über die Schanze nach der Landstraße II. Ordnung Nr. 52 über die Kartenstücke 47, 61, 59, 57, 58, 54, 67, 73, 74, 75, 90, 94, 95, 96, 97a, 98, 100, 108, 109.

Einwendungen gegen die beantragte Wegeinziehung sind binnen 3 Wochen bei mir anzubringen.

Bautzen, am 24. Juni 1937.

Der Amtshauptmann.

„Maczi, móžu hiſchcže kuſk tórty doſtacz?" — „Ně, moje dźěczo, ta je pſcheczežka ſa tebje!" — „Ale maminka, to niczo njewadźi. Móžu ju tola ſ woběmaj rukomaj dźeržecz!"

*

Khutny wotpohlad. „Lejna", praſcheſche ẑo macz, „je Měrczin ſchto prajik, ſ czehož mohła ẑudźicz, ſo chze ẑej ſebracz?"

„Haj, praſcheſche ẑo mje, hacž mamy na naſchim ſtatoku někajku hypotheku."

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čisło 2687

tež wječor hač do 10 hodźin, maće-li mały nawěštk abo wažny podawk we wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihańi nawěštk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Činimy to rad, dokelž chcemy přeco to »najnowiše« swojim čescenym čitarjam poskićeć.

Při kupjenju jězdneho koła njesměće zabyć, mój skład sebi wobhladać **Khodowy Warnecke** w Nowosalcskej drózy 24

Symjentna kukurica hišće raz dóšła **Albert Paatz** v Kamjencu Telefon 124

Měšćanski omnibus

Wutoru, 29. junija, do Mužakowa. Wotj. 13.30. Jězba płaći 1,25 hrr.
Na „Hajnkownju". Wotj. w 14.00. Jězba płaći 1,10 hr.
Srjedu, 30. junija, na Kotmaŕ. Wotj. 13.30. Jězba płaći 1,80 hr.
Stwórtk, 1. julija, na Bastaju. Wotj. w 13.00. Jězba płaći 2,80 hr.
Pjatk, 2. julija, do Jonsdorfa—Oybina. Wotjědźemy w 13.00 hodź. Jězba płaći 2,60 hriwnow.
Wšě jězby wot Měšćanskeje zahrody. Zamołwjenja zapodajće na jězbny personal abo telefoniscy pod čisłom 2138

Wokrjesne burstwo w Budyšinje

Dnja 4. julija zarjaduje so na Třělniku w Budyšinje

wokrjesna skótna přehladka

zjednoćena z jěchaŕskimi a jězdnymi předwjedźenjemi kaž tež wukubłanskej přehladku. — Předpředawanje zastupjeńkow za 50 pj. we wokrjesnym burstwje na Hošic hasy 9, w plahowańskim hamće na Mättigskej drózy, w Rataŕskej šuli na Mättigskej drózy, w Krajnostawskej bancy, w Žitnym domje w Budyšinje, we Wagnerec symjenj. wikow. na Žitnych wikach, nimo teho na wsach pola wjesnych burskich wjednikow. Při dnjowej pokladni 80 pj.

Dostach telefoniske přizamknjenje pod čisłom **3191**

Magnetopatka **Elsa Höntsch** na Hornčeŕskej hasy 22

Maš-li khěžu na předań podaj nawěšćk do Serbskich Nowin

Blidne a taflowe ruby Łožowe płachty Trěnja a twjelki **Kurt Erler** Žitne wiki 28

Wótčny lěkaŕ.. dr. Nonnenmacher so wróćił

Serbski lud

je ze swojej domiznu hłuboko zakorjeny. Wjele serbskich swójbow sydli lětstotki na swojim ródnym statoku. Tohodla kóždy Serb swoju domiznu njewuprajomnje lubuje.

Jako jich swěrny posoł, kotryž wšědnje do Serbow khodźi a wšě powěsće z našeje domizny, wjesołe a zrudne, rozšěrja, skutkuja naše

SERBSKE NOWINY

W kóždym serbskim domje měłe so čitać. Pomhajmy wšitcy, zo swójba čitarjow našeho dźenika přecy rosće a přecy krućiši zwjazk twori. To je dźensa čim nuzniše.

Přiłoha k čisłu 147

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 28. junija 1937

Serbska kolonija w Texasu a jeje wjednik Jan Kilian

So Sserbja njebydla jenož w naſchej lubej Lužizy, ale tež ßamo w dalokich zuſych krajach ſa morjom, je ßnadź mnohim hiſchcźe njeſnate. Chzu tu ſpytacź něſchto napißacź wo Sserbach w Texaßu w Amerizy. Možebje chzu ſ tym poczeſczicź wjednika tuteje kolonije, naſcheho ßerbſkeho wótczinza Jana Kiliana, jeneho ſ najßwěrniſchich Sserbow, kotſiž ßu hdy žiwi byli.

Jan Kilian narodźi ßo 22. měrza 1811 w Delanach, małej ßerbſkej wjeſzy pod Czornobohom. Jeho ſtarſchej, pobožna ßerbſka burſka ßwójba, jeho po kſcheſczijanſkim ßerbſkim waſchnju derje wukubłowaſchtaj. Tola hižo jako ſchulſki hólz ſhubi mały Jank ßwojeju ſtarſcheju. K jeho ſbožu pak namakachu ßo někotre ßmilne duſche mjes jeho pſcheczelſtwom, kotrež jeho pſchijachu a wukubłowachu. Hižo ſahe dźeržachu jeho k Božemu domej, kotryž hólz ßwěrnje a rady wopytowaſche. Tak bu bórſy ſ porjadnym hoſczom pſchi Božich ßlužbach.

Dokelž bě ſtrowy a wurjadnje mudry, bu wón po ßwojej konfirmaziji lěta 1826 na Budyſki gymnaſij póßłany, kotryž bórſy wukhodźi, dokelž bě hižo doma hodźiny we łaczanſczinje dóſtawał. Gymnaſiji lěta 1831 wukhodźiwſchi, dźěſche na univerſitu do Lipſka, ſo by tam na bohoßłowſtwo ſtudował. Po dokonjanych ſtudijach ſaſtupi lěta 1834 do ßwjateho duchowneho ſaſtojnſtwa. Bě najprjedy w Bukezach pola fararja Mjenja ſ pomoznym prědarjom. Tehdom pſched 100 lětami njepobrachowachu pak ßerbſzy duchowni tak kaž dźenßa. Tuž móžeſche ßo pomoznemu prědarjej ſtacź, ſo dyrbjeſche dołhe lěta czakacź, doniž ſkónčnje faru doſta. Jana Kiliana w Bukezach wjazy trjebacź njemóžachu. Wón ßej njeſwěrki, ßo ſa jenu faru ſamołwicź abo prußu prědowacź. Tak njeměješche žaneje nadźije, ſo budźe hdy w Sserbach ſkutkowacź móz a tuž chzyſche ſa miſſionara do rańſcheje Indiſkeje hicź. Bě hižo w Bažeku a chzyſche ßo tam ſa miſſijonſtwo ſamołwicź, dha doſczěže jeho ſrudna powěſcź, ſo je jeho wuj farař Michał Kilian w Kotezach wumrěł a Koteczanſka woßada jeho na pſchewodźenje pſcheproße. Kilian ßo hnydom wróczi a Koteczanſka woßada ſkhowa ßebi jeho ſa fararja. Jako tajki je wukonjał wurjadnu, bohacźe žohnowanu ſpißowaczelſku dźěławoſcź. W l. 1841 wuda J. Freſeniußowe knihi wo ſpowědźi a ßwjatym wotkaſanju, kotrejž tež wobſchěrnu ſběrku modlitwow pſchida. Dale pſcheloži a wuda wot Frenſeniußa: „To ßwjate hodowne dźěło Bethlehemſkich paſtyrjow“, „Sbudźenje a wobroczenje“. Potom je dał jene ßwojich prědowanjow cziſchczecź pod napißmom: „To nuſne nakedſhubranje lutherſkich kſcheſczijanow pſchi něteziſchim wěrymuczenju“. Nimo tutych pißmow je hiſchcźe wudał ſczěhowaze knihi: „Trjepena k ßeli a pucź do paradiſa. Dwoje nuſne wopomnjecźe ſa kſcheſczijanow“ w l. 1844 a hižo w l. 1845 bě druhi wudawk nuſny.[1] Naſch Jan Kilian ma tež wulki wuſnam w naſchim ßerbſkim baßniſtwje ßluſcha do naſchich najlěpſchich kěrluſcherjow. W l. 1846 wuda ßwoje „Spěwarſke wjeßele abo 28 nowych duchownych ſpěwow ſ pſchidawkom někotrych ſtarſchich.“

[1] Skónčnje tež njechamy ſabycź na jeho pſchełožk Augsburgſkeho wěrywuſnacźa do ßerbſchcźiny.

Lěto poſdźiſcho wuda k tutym kěrluſcham tež hłoßy. Wón je nimo Auguſta Kozora jeniczki Sserb, kiž je kěrluſcham hłoßy komponował.

Po tutych lětach czicheho dźěła ſczěhowachu ſchěſcź lět pucźowanja. Jan Kilian pytny po czaßu bóle a bóle, ſo ßo w evangelſkej krajnej zyrkwi wjazy ta prawa Lutherowa wuczba njeprědowaſche a tak pſcheſtupi k pruſkej ſtarolutherſkej zyrkwi, kotraž běſche wot ßwětneje wyſchnoſczje njewotwißna. Hižo w jeho poßlednim lěcźe we Kotezach jeho woſpjet pruſzy Sserbjo pſcheproſchachu, ſo by k nim pſchiſchoł, w jich macźeŕnej rěczi prědowacź, dźěczi kſchczicź a wěrowacź. W l. 1848 powołaſchtej jeho ſkónčnje Wukranczanſka a Klětnjanſka ſtarolutherſka woßada ſa ßwojeho duchowneho a tak ßo něk Kilian zyle do Pruſkeje pſcheßydli. Tutymaj woßadomaj ßłužeſche tak, ſo jenu njedźelu we Wukranczizach, druhu w Klětnom prědowaſche. Nimo teho wopytowaſche pak hiſchcźe druhe małe ſtarolutherſke woßady w pruſkej Lužizy. 18 wßow měješche wón takle zyrkwiniſzy ſaſtaracź. Jeho pohonicź, kotryž jeho wot jeneje wjeſki do druheje wožeſche, bě ſdobom dobry ſaſpěwar. Wyſchnoſcź wſchak rady njewidźeſche, ſo ßo Kilian tak pilnje wo tute ſtarolutherſke woßady ſtaraſche, tola njemóžeſche jemu wobaracź.

Hiſchcźe dyrbju tu ſpomnicź, ſo naſch Jan Kilian we ßamym lěcźe, hdyž ßo do Pruſkeje pſcheßydli, do ßwjateho mandźelſtwa ſtupi. Woženi ßo ſ knježnu Marju Gweſchelez, ſ kotrejž je 32 lět hromadźe pucź pſches žiwjenje pucźował. Bóh dari jimaj w tutym mandźelſtwje 9 dźěczi, ſ kotrychž 4 na Wukranczanſkim pohrjebniſchczu ſpja. Druhich 5 dźěczi narodźi ßo w Texaßu a to dwě dźowzy a tſjo ßynojo. Wo dwěmaj ßynomaj budźemy hiſchcźe ßłyſchecź a wo dźowkach móžu jenož prajicź, ſo ßo ſtarſcha Martha na jeneho bohateho młynka wuda a młódſcha Hulda na jeneho duchowneho, knjeſa fararja G. Birkmanna w Giddingſu. Knjes farař Birkmann je wulki pſcheczel Sserbow, byrnjež njeje ßerbſku rěcź nawuknył. Wot njeho mam tež maczijnu ſa tutón naſtawk a Kilianowy wobras a wobras jeho najmłódſcheje dźowki Huldy. Jemu tež tu najwutrobniſchi dźak wuprajam.

Tola ſchtó chzył ßo Kilianej a jeho Sserbam dźiwacź, ſo ßo jim tute wobſtejnoſczje njelubjachu. Woni mějachu žadoſcź po nabožnej ßwobodźe, kotruž tu we Pruſkej ženje njemóžachu zyle dóſtacź. Tak myßlachu ßej na wupucźowanje do zuſeho kraja.

Bě w l. 1853, hdyž na 35 Sserbow ſ Rychwałda, Mikowa, Kołpina, Wukranczicz a Kočdle ßo na wupucźowanje do Ameriki hotowachu. 29. auguſta 1853 wotjědźechu ſ Budyſchina do Brěmow (Bremen) a wot tam ſ łódźu dale pſches wulke morjo do dalokeje Ameriki. Pſchi kupje Kuba ßo jich łódź 26. oktobra 1853 we wulkim wichorje rosrasy, tola móžachu ßej wſchitzy žiwjenje wukhowacź. Jědźechu potom dale do Texaßa, hdźež tež bórſy někajke dźěło namakachu. Pißachu potom w ßymje 1853 liſty domoj do Lužizy, ſo ßo jim tam lubi a zyle derje dźe a ſo dyrbja czi druzy tola ſa nimi pſchiczahnycź. Na to ßo w nalěcźu 1854 w Dubom wupucźowanſke towaŕſtwo ſałoži ſ 558 ſobuſtawami ſ Radez, Worzyna, Žarkow, Stróže, Klukſcha, Hrodźiſchcźa, Rakojd, Barta, Dubrawki, Wóſporka, Lemiſchowa, Sdźěrje, Delnjeje Hórki, Wichowow, Brußow, Dubow, woßebje wjele pak ſ Wukranczanſkeje a Klětnjanſkeje woßady. 23. meje 1854 powołachu ßebi tuczi Sserbja Jana Kiliana ſa ßwojeho fararja a duchowneho wodźerja. Liſty, kiž ßo pſchi tutej ſkładnoſczi Kilianej pſchepodachu, běchu podpißali ſczěhowazy ßwobodnje wuſwoleni wjednizy: Korla Wiczas ſ Dubow, Korla Teinert ſ Wukranczicz, Arnoſcht Mjerwa ſ Klukſcha, Jan Holan, Jan Hurban ſ Rakojd a Khryſtof Kokel ſ Wóſporka. Naſymu ßameho lěta bě ſkónčnje wſcho tak daloko hotowe, ſo móžachu ßo na pucź do dalokeje Ameriki podacź. Tež jedyn ſwón a piſchczele ßebi do Ameriki ßobu wſachu. (Swón khowa ßo dźenßa hiſchcźe we wuczěrni w Auſtinje we woßebitej měſtnoſczi „Kilian Hall“ rěkazej, k dopomnjeczu na tamne wupucźowanje.) 4. ſeptembra 1854 jědźechu ſkónčnje ſ woßebitym czahom wot Budyſchina do Hamburka. Na jenej płachtatej łódźi ſ mjenom „Ben Nevis“ jědźechu potom do Liverpoola w Jendźelſkej. Hacź dotal dźěſche wſcho zyle derje, ale potom pſchińdźe ßmjercź a měješche bohate žně. Hižo w Liverpoolu wumrěchu někotſi towaŕſchojo, njedźiwajzy toho jědźechu pak 26. ſeptembra dale. Tola hdyž pſches iriſki kanal jědźechu, ſkhori hiſchcźe telko ludźi na kholeru, ſo dyrbjachu we Corkſkim pſchiſtawje w Iriſkej tſi njedźele dołho ßo ſakótwicź. Hdyž běchu tu khoroſcź někak pſchětrali, podachu ßo 22. oktobra potom ſkónčnje na wulke morjo.

Nimale 8 njedźel trajeſche wobcźežna jězba pſches morjo. 14. dezembra pſchiſtajichu ſkónčnje w Galveſtonje. Na zyłym pucźu wot Hamburka hacź do Ameriki bě ßo czrjóda ßerbſkich koloniſtow wo 73 woßobow pomjeńſchiła. To bě ſawěſcźe ſrudna jězba a czěžki pſchikhad. Tu bě nan, tu macź, tu wobaj ſtarſchej wumrěli. Wſchudźe dyrbjeſche Kilian pomhacź a ſ Božej pomozu je tež wſchudźe pomhał. Pucźowachu potom hacź do Honſtona (45 jendźelſkich mil wot morja). S bohatſchimi pucźowaſche Kilian potom hiſchcźe něhdźe 200 mil dale k dołhemu ranju do kraja, ſo by khmanu krajinu ſa ßwojich Sserbow namakał, hdźež bychu ßo mohli ſaßydlicź. Khudſchi [illegible]achu najprjedy wróczo a ßebi we wokolnych wſach dźěło pytachu. Pſchi Rabbs Creek w Baſtrop County namakachu ſkónčnje wulku njewobydlenu krajinu. Po dołhim tam a ßem czahanju ßebi w februaru 1855 4 400 jutrow kraja kupichu.

Czi, kotſiž běchu najprjedy wróczo woſtali, něk tež pſchiczeżechu, a nětko ßo kraj na jednotliwe ßwójby rosdźěli. 95 jutrow ßo ſa zyrkej a ſchulu ſkhowa. Bjes komdźenja ſapocźachu nětko faru twaricź, kotraž dyrbjeſche prěni czaß ſdobom tež zyrkej a ſchula bycź. Tola jako wudyrichu czěžke khoroſcźe a ſapocźaty twar woſta ležo. Hdyž chzychu jón potom dotwaricź, bě wjele hižo ſaßo kromadźe ſpadało, tak ſo dyrbjachu ſnowa ſapocźecź. W oktobrje 1855 bě twar ſkónčnje tak daloko hotowy, ſo móžeſche Kilian 17. oktobra do ßwojeho doma ſaczahnycź. W prěnim lěcźe, potajkim 1855, njebě tež žadyn czaß wjazy ſa wobdźěłanje polow, a w pſchichodnymaj lětomaj běſche pak tak ſucho, ſo wſchitko wuſkhny. K tomu pſchińdźe ſymiza a druhe khoroſcźe. Njedźiwajzy toho běchu pak ßerbſzy koloniſcźa ſbožowniſchi hacź hdy prjedy. [illegible] tak jena duſcha

Wudowa Ješcyna

S mojich dźěczazych lět. — O. W.

Dopominam ßo hiſchcźe jara derje na to.

Wokoło wjeczora 11. oktobra lěta 1882 pobych w naſchej ſahrodźe w Khwacźizach. Bydlachmy tehdy hiſchcźe w ſtarej ſchuli, kotruž je ßebi něſchto lět poſdźiſcho, po dotwarjenju noweje ſchule kowaŕſki miſchtr Ruediger kupił. Hižo khětro ßmjěrki padachu. Běch tehdy runje wóßom lět ſtary. — Nadobo ſaßłyſchach ſ wjeczora mózny wutſěl! — Tutón wutſěl mi wěſo jara nadpadny a ſawoſta mi na pſchezo w pomjatku. — Kóždy hólczez ßo ſajimuje ſa wutſěly. A te w naſchej czichej wjeſzy lědma hdy wupraßnychu. — Saßłyſchawſchi tutón wutſěl, běch ſe ßwědkom tajhróſbniſcheho njeſkutka, kiž bě ßo ſa dołhe lěta w naſchej bożownej czichej krajinje ſkucził, kiž je měßazy dołho naß wſchitkich dźěczi a doroſczenych ſpizy a njeſpizy ſnjeměrnił.

Hižo naſajtra rano, do ſapocźatka ſchule ſhonich, ſchto měješche ſ wutſěłom na wjeczornych ßmjěrkach na ßebi. Dźěczi, kotrež ſ Měrkowa a ſ Lutobcźa do naſcheje ſchule ſ czrjódkami pſchikhadźachu, běchu to wupowědałe. Kóždy wědźeſche něſchto druhe. W ſchulſkej jſtwi běſche błuki njeměr kaž w kołczu, hdyž ßo pczołty roja. Jeſchkez Leńka ſ Měrkowa, blěde ſkromne dźěczo, tu njeběſche. Lědma běſche mój nan ſaſtupił, po wuſpěwanju rańſcheho kěrluſcha a modlitwy, dźěczi hižo ſapowědachu: Jedne ßo nad druhim naßadźowaſche. — „Jeſchkez Leńka njeje pſchiſchła.“ „Jejneho nana je wczera wjeczor na woſu ßedźazeho rubježnik ſatſělił.“ Ow, to běch potajkim ßłyſchał! — „Tež Komorowſkeho pólzaja je rubježnik ſatſělił.“ „Pſches wokno do Czórlichez jſtwy, hdźež pólzaj ſ druhimi ßedźeſche, je tſělił.“ — S tajkich rosborjenych jenotliwych powěſczow ſchulſkich dźěczi, běſche ſ najmjeńſcha to ſhonicź, ſo běſche ßo w ßußodnym Měrkowje něſchto žałoſtneho ſtało. —

Do Měrkowa wſchak njeběſche daloko. Wazori Khwacźiczenjo khodźachu tam na dźěło. Kopachu brunizu. W korczmiczzy ſtareho Scheibla, kiž wěſchczeſche a wobßedźeſche kuſlarſke knihi, běſche póſtſka wuprawnja. Wot njeho nam liſtynoſcheř wſchědnje pſchinoſcheſche Budyſke Nowiny a kobotu Sserbſke. Tuž bórſy wſchitko ſhonichmy. —

Naßylny kurowy człowjek ſ mjenom Bock, ßyn khudeju ſtarſcheju ſ Rychwałda, kiž běſchtaj ßo do Měrkowa pſcheßydliłoj a tu na dźěło khodźeſchtaj, běſche žałoſtny njeſkutk ſawinował. — Bock běſche ßo w Měrkowje narodźił a Khwacźiczanſku ſchulu pſchekhodźił. Mój nan ßo na njeho dopominaſche a dyrbjeſche poſdźiſcho ßudniſtwu wo nim a jeho ſadźerženju w ſchulſkim czaßu ßwědczicź. Bock běſche ſahrodniſtwo nawuknył, tſi lěta pola wojakow ßłužił a potom do ßłužby barona Uckermanna w Lutobcźu ſtupił. — Dołho tu njeje był. Bórſy pokaſowachu ßo w knježej ſahrodźe ſpodźiwne ſchkodowanki. Ssadowe ſchtomiki běchu ſrěſane. Debjenſke roſtliny, hinjachu. Stary knjes baron, kiž běſche je ſahorjenym ßadarjom a běſche po dróhach, kotrež jeho knježſtwo kſchižowachu, krasne wiſchnjowe aleje naßadźał, ßo nad tajkej ſłóſczu ſ połnym prawom roſkobi. Wſchitzy druzy roſumni ludźo wěſo tež. Tukachu na ſahrodnika Bocka. Człowjek njeby ſa móžno dźeržał, ſo to ſahrodniſki ßam ſamóže. Jako by mejſka ſa wowczerja pſchiſtajił. — Ale njeběſche lohko, to tež Bockej dopokaſacź. Sajachu jeho. Dyrbjachu jeho puſcheczicź. Saßo buchu drohotne ßadowe ſchtomiki ſrěſane. Baron pſchepoda zyłu naležnoſcź wuſtojnemu žandarmej Mitaſchej w [illegible] Hórzy, a tomu ßo ſkónčnje poradźi, ſahrodniſkemu jeho winu dopokaſacź. Bock bu je ßłužby puſcheženy a doſta hnydom měßazow jaſtwa. — Tež jeho nan njeběſche wjele hódny. Knježi inſpektor Dietrich měješche ßo pſchezo na njeho hórſchicź, a by jeho najradſcho ßobu wuhnał. — Tehdy ſpſchißaha ßebi ſahrodniſki Bock, ſo chze ßo wjeczicź. Nimale pſches tſi lěta potajne ſłoby warjeſche. — Hdyž běſche ßwoje khłoſtanje wotpokucził, chzyſche wjeczenje wuwjeſcź. — Niz jenož nad ſtarym baronom Uckermannom, žandarmom Mitaſchom a inſpektorom Ditrichom, tež nad wſchitkimi, kiž běchu pſcheczjiwo njemu ßwědczili abo někak pſcheczjiwo njemu byli. — Kónz lěta 1880 wotpali ßo ſtare ßerbſke, je ßłomu kryte Skopez kubło w Kſchiwej Borſchczi. — Tež na to měju ßo hiſchcźe dopomnicź. Skopez nan, wubjerny ßerbſki ratař a horliwy wótczinz, běſche tež w Khwacźizach wulzy czeſczeny. — Poßledni krócź do jeho ſmjercźe 7. 7. 1897 ßym jeho widźał w Khwacźiczanſkim ßerbſkim towaŕſtwje, jako tam pſchednoſchowach. — Kak běſche woheń na jeho kuble naſtał, nichtó njewědźeſche, dóniž ßo Bock do ßwojeho wotprawjenja ßam njewuſna. —

Wón běſche woheń ſałožił, ſalěſwſchi na jednu lipu a ßłomjanu tſěchu ſapalił, dokelž běchu ßo po jeho ſaßudźenju dla wobſchkodźenja ſchtomow Skopez ßłužobne holzy na njeho wołałe: „To je tón! To je tón!“, a dokelž běſche žandarm Mitaſch w Skopez jſtwi jemu ſtopu měrił. — Tohodla dyrbjeſche ßo rjane ßerbſke ſtare kubło minycź. — dokelž běſche ßyn wudowy Fuhrmannoweje w Lutobcźu pſcheczjiwo njemu ßwědcził, ſałoži Bock tež woheń w jejnej khěži. — So mohł ßwoje wjeczenje wuwjeſcź, dźěchu jeho myßle na to, ßebi dobru wojeŕſku tſělbu a dobre patrony pſchißwojicź. —

S njewuprajnej ſaßakłoſczu a wutrajnoſczu je to dozpił. — Sſwoju wojeŕſku ßłužbu běſche pola hońtwjerjow w Freibergu wotbył. Snajeſche tam wobſtejnoſcźe do nadrobna. — Běſche ßam ſ wubjernym tſělzom. W awguſcźe lěta 1882 běchu wojeŕſke ſwucźowanja. Freiberkſki hońtwjeŕſki bataillon ležeſche w Kamjenzu we kwartěrje. Bock ßo tam poda. Poradźi ßo jemu tam na horneczeŕſkim torhoſchczu jednu tſělbu kradnycź. Tykny ju do měcha a ſkhowa ju w keŕkach pſchi pucźu do Njebjelczicz. Wbohi hońtwjeŕ, kotremuž tſělba ßłuſcheſche! — Nětko trjebaſche hiſchcźe pſchihódne patrony ſa ßwoju wojeŕſku tſělbu. — Te móžeſche jenož w Freiberku ſpakoſczicź. So by tam dojěcź mohł, kradny najprjedy ßwojemu ßobudźěłaczerjej Brodźe 16 hr. Dojěwſchi do Freiberka poda ßo hnydom na tſělniſchczo. Wědźeſche, w kotrym twarjenju ßo munizija khowaſche. — Do njeho wokeńzu ſ mozu wotewriwſchi, ßo ſadoby a 266 patronow wotewſa. Wjetſchi dźěl ſkhowa w keŕkach njedaloko tſělnika, druhe wſa w zigarowym kaſchcźiku ßobu domoj. — A nětko móžeſche ßwój hróſbny wjeczeŕſki njeſkutk wuwjeſcź. S tſělbu ſatſěli najprjedy Kamjenſkeho měſchczana Münnicha, ſo by jeho wurubił a k pjenjeſam pſchiſchoł. Njeporadźi ßo to jenož, dokelž běſche ßmjertnje ranjenemu Münnichej móžno, na pomoz wołacź. Potom lakaſche na ſtareho barona. Wědźeſche, hdźe tutón w hrodźe bydli. Tam pod woknom jeho jſtwy wjeczar ſtejeſche, ſo by jeho ſatſělił. Skoro by ßo jemu to poradźiło. Baron raz ſ woknom won hladaſche. Bock ſběhny ßwju tſělbu, měrjeſche ßo a chzyſche runje wottłóczicź, jako ßo baron do jſtwy nuts wobroczi. Njewróczi ßo wjazy k woknu a Bock lakaſche podarmo. —

(Skónczenje pſchichodnje.)

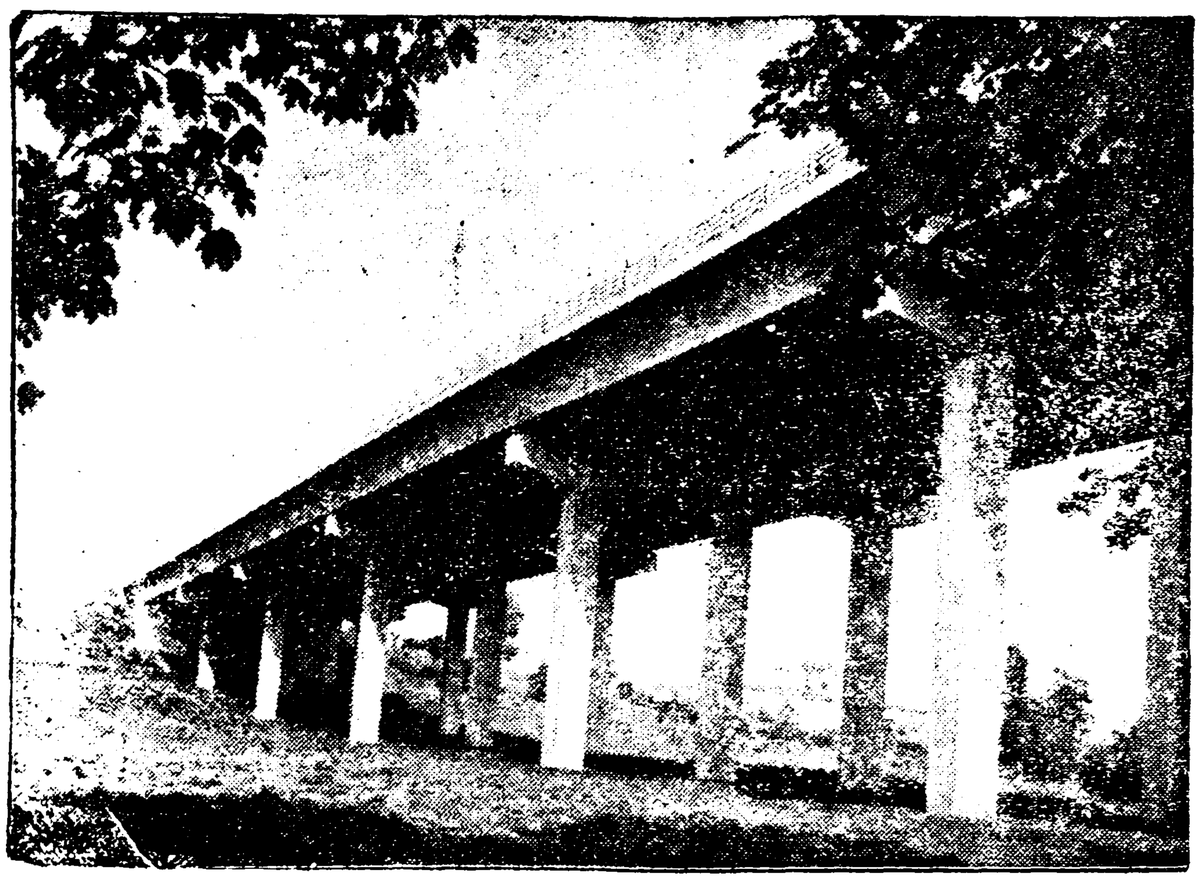

Statna awtowa Drježdžansko-Meeranska dróha ßo wobkhadej pschepodala.

Nowa 101 km dolha awtowa Drježdžansko-Meeranska dróha, kotraž je ſ prěnim swißowazym dźělom dołheje dróhi Wrótßławsko-Nürnbergskeje dróhi, je ßo pjatk wobkhadej pschepodała. Na prawo na wobrasu widźimy: sa 7 pschi twarjenju na awtowej drósy snjesboženych dźěłacźeri wotmě ßo pschi wotewrjenskej ßpjatočnosczi pschi rěczi wysch. scheho rady statneje żelesnizy Clausnitzera cźiche spominanje. Sa Clausnitzerom pschi rěcźniskim stoke steji wjednik, pschi nim statny bohot Mutschmann, generalny inspektor dr. Todt a brigadowy wjednik Schäfer. Nasch wobras w lěwo pokasuje nam dźěl mosta pola Wilsdruffa. Scherl Bilderdienst, M.

Stalin se ßwojimi kavalleriskimi generalami,

to je napißmo wobrasa, kotryž je w ßowjetskim pavellonje na Parižskej ßwětowej wustajeńzy widźecź. Powschitkowny napohlad a spokojne woblicza maja po móżnosczi dobry saczischcź wo wojeńskim bolschewismje podacź. Wobras wschak njeje po krwawnych podawkach poßlednjeho cźaßa w Moskwje wjazy aktuellny. Wot pschihladowarja na prawo ßedźazy pschi Stalinje (ßrjedźa ſ krótkej fajfku w ruzy) je ßlěpz a pscheradnik marschall Tuchaczewski, na lěwo wot Stalina Woroschilow, mjes Stalinom a Tuchaczewskim stejo Budjony, kotryž jako Tuchaczewskeho ßudnik skutkowasche. Scherl Bilderdienst, M.

byli, kaž w tutych prěnich cźěžkich cźaßach. Mózachu tola nětk Bohu wěricź a jemu ßłużicź, kaž jim jich ßwědomje to pschikasowasche. Pschi tutom sbożu sapomnichu wschitke swonkowne hubjenstwo. Po cźaßu bu też swonkownje w Serbinje — tak rěkasche nowa ßerbska wjeß — lěpje. Běchu też płódne lěta, a ludźo ßo też po cźaßu na Teksaske podnjebjo (klima) swucźichu. Serbska wosada Serbin roscźesche bóle a bóle. Fara bu pschemala sa Boże ßłużby a tak dyrbjachu ßej nowy Boži dom natwaricź. 10. okt. 1859 prěnje twariny wożachu. 10. novembra ßo sakładny kamjeń k nowej zyrkwi położi. Hižo 24. novembra ßo nowy twar sběhasche. Woswjecźił je ßo nowy Boži dom prěni dźeń hodow 1859 a to se ßerbskej, němskej a jendźelskej Bożej ßłużbu.

W prěnich létach ßwojeho wobstacźa ßłuschachu k Serbinskej wosadze jenoż Serbja. Boże ßłużby wotměwachu ßo jenoż ßerbsky, a też w schuli wucźesche ßo ßerbscźina. Léta 1861 pschidružichu ßo prěni Němzy a wot teho cźaßa dyrbjesche Kilian też němsky predowacź. Nimo teho běsche wón prěnje 11 lět też hischcźe ſ wucźerjom a wot léta 1872 bě najstarschi ßyn Kiliana, Gerard Kilian, ſ wucźerjom, kotryž bě w tutym lécźe ßwoje studnije na wucźerskim seminaru w Adisonje skóncził.

Serbska wosada roscźesche pschezo dale. Zyrkej, w lécźe 1859 natwarjena, bu pschemała. Tuž rozsudźi ßo wosada léta 1867, ßebi nowu kamjeńtnu zyrkej twaricź. Nasymu léta 1871 ßo kraßna wulka zyrkej dotwari a ßo 1. njedźelu adventa, 3. dezembra 1871, poßwjecźi.

Hdyž bě Kilianej spožcźene w lécźe 1872 wucźerske jastojnstwo ßwojemu ßynej pschepodacź, dha mózesche ßo léta 1883 zyle na derje sakłużeny wotpocźink podacź. W lécźe 1881 dóstsche Kilianowa mandźelska wot njeho do wěcźnosczе. Wot teho cźaßa posłubjowasche ßo Kilianowa hacź dotal njeslemiena strowota pschezo bóle. Tuž běsche jemu jara lubo, so mózesche w lécźe 1883 duchownske jastojnstwo ßwojemu ßynej Hermanej pschepodacź, kotryž bě ßwoje studije w St. Louis skóncził. Tola dóstsche Kilian druhdy hischcźe do ßwojeho lubeho Bożeho domu na klětku, so by ßwojim Serbam, ſ kotrymiž bě pśches wschě hubjenstwo schoł, Boże ßłowo prědował. Hischcźe njedźelu do ßwojeje ßmiercźe bě prědował. Pjatk 12. septembra 1884 rano ßłyschachu nadobo něschto padnycź a hdyž sa tym hladachu, bě nasch Jan Kilian woteschoł do druheho rjeńscheho raja wěcźnosczе. Ssobotu 13. septembra ku jeho ßwjatocźnje pokhowali. Wschitzy jeho lubi Serbja běchu ßwojemu njeboczicźkemu pastyrjej pschikhwatali, so bychu jemu poßlednju cźesć wopokasali. Też wschitzy duchowni ſ wokoliny Serbina běchu pschikhwatali. Pastor Geyer senior měješe pohrjebne prědowanje. Hdyž wón na to dopomni, kak je Kilian sa ßwojich Serbow cźerpił a kak je jich pśche wscho hubjeństwo wodźił, dha njebě drje žane wóczko bjes ßylsow.

Kilian bě morwy, ale to, schtož bě wón sa Serbstwo dźěłał, bě dale žiwe. Jeho dwaj ßynaj, kotrychž bě jako dobreju Serbow wocźahnył, ßo ßwěrnje wo to staraschtaj, so Serbstwo w Teksaßu dale kcźěješe. W lécźe 1904 ßwjecźeschе ßerbska wosada ßwój 50létny jubilej ſ poßwjecźenjom noweho swona a nowych pischcźelow. W lécźe 1915 natwarichu ßej nowu schulu, dokelž bě stara pschemała. 12. septembra 1916 scźěhowasche wucźeŕ Gerard Kilian ßwojeho nana do wěcźnosczе. 44 lět dołho bě wón ßwěrnje dźěcźi w ßerbskim duchu wucźił. S nim sasta ßo też w schuli w Serbinje ßerbsky wucźicź. 21. januara 1920 wumrě też duchowny Serbinskeje wosady, Herman Kilian a ſ nim sasta ßerbske prědowanje, ßerbska Boża ßłużba. Hischcźe ras je ßo w Serbinje ßerbsky prědowało, a to pschi 75létnym jubileju 18. awgusta 1929. Pschi tutej składnosczi bě ßo tu telko Serbow sešchło, so ßebi žadachu, so by ßo też ßerbsky prědowało a tuž měješe nětcźischi farař w Serbinje, H. Schmidt, krótke ßerbske prědowanje.

Nětk hischcźe krótke ßłowo wo naschim wótcźinzu Janu Kilianu. Kaž profeta Mójsaß je wón ßwojich Serbow wodźił psches wulke morjo do kraja, hdźež mějachu ßwobodu we wěrje, hdźež ßo jim derje dźěschо. Jana Kilianowy saměr běsche, zyły ßerbski lud do zusčho kraja pscheńydlicź, hdźež by ßo mohł bjese wschěch sadźěwkow roswicź a kcźěcź. Hdyž ſ prěnjej cźrjódu Serbow tam won cźehnjesche, bě zyle wo tym pscheßwědcźeny, so je to jenoż prěnja cźrjóda, kotraž dyrbi druhim pucźe rubacź. Wón chzyschе w Teksaßu zyle nowemu ßerbskemu krajej nastacź dacź. Jeho wulkotna myßl ßo njeje dopjelniła

Serbstwo w Teksaßu mrěje bóle a bóle. Stari ludźo rěcźa drje hischcźe ßerbsky, pschi kwaßach drje hischcźe też ßerbsky spěwaju, ale młody lud njeje wjazy ßerbski. Tola my njechamy tohodla sabycź naschich bratrow tam sa morjom, wožebje niz jich wulkeho wjednika, naschеho Jana Kiliana. Woni ßu sa naß njeßli ßerbsku ßławu do dalokeje Ameriki, jim mamy ßo dźakowacź, so dźenża zyły kulturny ßwět na naß shladuje ſ cźesczowanjom.

L. 1930. A. W.

Powěsće z cyłeho swěta

Póstizy pjenjesynoscherjo wuknu Jiu-Jitsu.

Sajimawa nowosczь pschi wukubłanju póstiskich sastojnikow, kotruž budźa wožebje jako rosnoschowarjo pjenjes trjebacź, je ßo we wobwodźe statn. póstskeje direkzije w Magdeburgu wupruhowała. Tam wotměchu ßo wukubłańske kursy w Jiu-Jitsu, to je wo japanskim wumělstwje, ßo ßam schkitacź. Po 20 wukubłańskich hodźinach ßo pruhowanja wotměchu a to ſ dobrym wuspěchom. S hłownym saměrom tutych kursow je dozpěcźe trěbneje wuschiknosczе pschi wotwobrocźenju sakhribjetnych napadow.

Ssmjercź w lodowym khamorku.

Žałostny kónz měješe „żort“, kotryž bě ßebi w Londonskim hotelu kuchař se ßwojim kuchařskim wucźobnikom dowolił. Kuchař běsche hólcźeza, so by jeho pokhłostał, do lodoweho khamora tyknył. Na to pak sabydźeschе domoj a hakle nasajtra rano ßo na hólcźeza dopomni. Hnydom khwataschе do hotela, wotewri lodowy khamor a namaka hólcźeza smjerskeho. Kucharja dla lohkomyßlneho morjenja sajachu.

Hypnotisowany ßwojeho hypnotiséra sakole.

We małym wuherskim městaczku wustupowasche w tutych dnjach hypnotiśer. Pśched shromadźenym publikom pschedwjedźeschе wschelake eksperimenty ſ wožobami, kotrež bě ßebi ſ ludu wubraj. Skónczнje wubra ßebi też jeneho bura, hypnotiśerowasche jeho a powědasche jemu potom, so ßo hnydom muž pokasa, kotryž jemu jeho njewjestu wotwjedźe. Bur ßo na wokomik sastróži, potom dźeschе kaž w ßonje na hypnotiśera, wucźahny nadobo nóž a sakło jeho. Hypnotiśer bě hnydom morwy. Bura drje sajachu, maja pak sa to, so budźe wuwinowany, dokelž je pod wolu druheho stał a njeskutk njebě se ßwojej ßwobodnej wolu wuwjedł. W Němskej běchu hypnotiske eksperimenty něhdy pschi sjawnych pschedwjedźnjach też dowolene, nětko pak ßu sakasane.

Macź operowasche ßwojeho sranjeneho ßyna ßama.

W jenej wśy pola Gdynje w Pólskej běchu ßo pschi bitwiczźy a kałańzy ſ nožom wo „najrjeńschu we wśy“ 4 młodźeńzy cźeżzy sranili. Jeneho ſ nich ſ rosprótym brjuchom do domu jeho macźerje donjeßechu. Smužita žona, kotraž měješe bjes dwěla jenoż myßliczku, so by ßwojeho ßyna wukhowała, storcźi wustupjena cźrjewa sažo do brjucha, hrabny sa jehliczku a zwjeŕnom, ſ kotrymž hewak jeho ßynej kholowy schijesche a saschi jemu cźeżku ranu. Gdyž tuta operazija staw sranjeneho njepolěpschi, da macź ßwojeho ßyna ſ wosom do najbliżscheje wokrjeßneje khorownje dowjescź, hdźež dyrbjesche wustojny lěkař należnosczь hischcźe ras operaziju pschewjescź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoleń, Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 148 | Budyšin — Wutoru 29. junija 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Kongres mjezenarodneje wikowarskeje komory so wotewrił

W pschitomnosći wjednika a němskeho kanzlera Adolfa Hitlera, zhubitarowow němskeho knjeżerstwa a diplomatiskeho korpsa je so pondźelu dopołdnja w Němskej operze w Barlinje 9. kongreß mjezenarodneje wikowarskeje komory zhwalobnje wotewrił. W mjenje Němskeje ministerski president generalny wyschi Göring a president němskostatneje banki dr. Schacht wjazu hač 1000 wukrajnych wobdźelnikow se 40 narodow powitaschtaj.

Pódla wjednika w częstnej lożi sedźachu president mjezenarodneje wikowarskeje komory dr. F. H. Fentener van Blissingen, ministerski president generalny wyschi Göring, němski minister dr. Goebbels a president němskostatneje banki dr. Schacht.

Orchester Němskeje opery wotewri zhwjedźenske wotewjesće poseđzenje z 3. Leonorskej ouvertury Ludwiga van Beethovena. Na to president kongreza Abraham Frowein, dohonk president němskeje skupiny w mjezenarodnej wikowarskej komorje, 9. kongreß mjezenarodneje wikowarskeje komory wotewri.

Stejišćo Němskeje w swětowym hospodarstwje

Ministerski president generalny wyschi Göring kongreß w mjenje němskeho knjeżerstwa powita a wukrajnych wobdźelnikow na wažne pschemjenjenja w Němskej kedźbnych sćinj. Wón pokaza wosebje na nimale dospołne pschewinjenje biesdźelosće, na twarjenje autowych dróhow a na pschibéranje motorisowanja w Němskej. Wón pak zhwjoich pschipośłucharjow też na wulke smutkowne pschemjenjenje dopominasche, kiž je so w Němskej za poslednje schtyri lěta stało.

Ministerski president wukrajnych wobdźelnikow wosebje kedźbne činjesche na to, so je nazionalsozializmus wojowanje klažow wostronik. Wo nowej Němskej a jeje lubosći k měrej pak wón praji, **so zaneje wójny njesmějemy, dołoż na Němskej salěži,** dokelž zyła Němska wě, so móże so wulke natwarjaze dźeło, ke kotremuż je wjednik lud namołwił, jenož w czasu měra dokonjeć. Wo bróńenju Němskeje ministerski president rosjasni, so wona njemješesche druheho puća, po kotrymż budźiske mohła k poćnemu runemu prawu pschińć. K dospołnemu runemu prawu zhusća pak też, so so za hospodarske žiwjenje a tycze němskeho luda dožahaja podkoła znowa wutwori.

Wdyž běsche ministerski president kolonialne praschenje napomnił, wón też wo schtyriletnym planje porěcza a rosjasni, so so tutón plan njeje k temu posłajił, so by Němsku wot zhinneho zwěta hospodarsky wotsamknył. Schtyriletny plan je cżim bóle ważny pschinoschi k strowemu zwětowemu hospodarstwu. Postajenja hospodarskich sankcijow we wustawje Swjatka luda pak wón jako wulki sadźowk za dospołne sastajenje wschěch mozow w zwětowym hospodarstwje wosnamjenjesche.

Kóždy lud trjeba městnosć za žiwjenje a dźěło

Němski hospodarski minister a president němskostatneje banki dr. Schacht witasche dźěło mjezenarodneje wikowarskeje komory, w kotrejż so nasponiczi mužojo hospodarstwa wo hospodarske zhromadne dźěło narodow prózuja. So dźěło mjezenarodneje wikowarskeje komory w posledniomaj kedźbezatkomaj njeje widźomneho wuspěcha mělo, jaleji to, tak wón rozsłoži, na zwětowej wójnje i jeje cżežkimi sćežkami a na politizy, kotraż njebésche wobstejnosćam zrozumjena. Wdyż mjezenarodna politika zhónčnje kóždemu ludej městnosć za możnosć žiwjenja a dźěła njesamólsći, budźe wschu prózowanje wo polepschenje poczahow w zwětowym hospodarstwje podarmo.

Dr. Schacht pokaza w tutym smyśle pokraczujo na prawe rozdźělenje surowisnowych zórkow, na mjezenarodne frjadowanje měnow a pschejesche kongreßej, so buchu jeho wobdźělnizy na tónzu zwojeho dźěła mohli prajeć, so zu wěrnosć pytali a zu žebi zwěrili ju wuprajić.

*

Jako poßledni rěcznik zo president mjezenarodneje wikowarskeje komory dr. F. H. Fentener van Blissingen złowa jimasche a nadrobnje nětczišće połoženje zwětoweho hospodarstwa rospominasche.

Po Weberowej jubilejskej ouverturje a němskimaj hymnomaj president mjezenarodneje wikowarskeje komory Fentener van Blissingen złowu na wjednika a němskeho kanzlera wunjeży.

Wjednicy sakskeje Hitlerskeje młodźiny so skhadźowachu

Ssobotu a njedźelu skhadźowachu zo w Drjezdźanach wjednizy sakskeje Hitlerskeje młodźiny. Njehdże 400 wjednikow wichelakich skhodźenkow běsche zo sešchko. Krajinski wjednik Busch sakskeho wjednistwa Hitlerskeje młodźiny pokaza jim puć do pschichoda.

Hižo zobotu popołdnju zo wschitzy zwjazkowi a młodostwjazkowi wjednizy Sakskeje k internemu skhadźowanju serdźechu. Wjeczor wotmě zo zwjazotočnosć w Hygienskim muzeju.

Krajinski wjednik Busch, wjednik sakskeje młodźiny wo lěčnich lěhwach jako wo samerjenischczach zmeje Hitlerskeje młodźiny na zhromadny wottyknjenj kónz rěczesche. Potom zo wón nadrobnje z wjednistej mpżlu Hitlerskeje młodźiny saběrasche. Wjednik w hibanju njenaktanje z lětadotnim wocżehnjenjom we wědomosći, ale z wubranjom hódnosćow charaktra. Wojowanje je też dźenża hischcże najlépsche pruhowadło, stary wojowar je pschezo i pschikładom.

Njedźelu dopołdnja zo se skhadźowanjom w Hygienskim muzeju potraczowasche. Nawjednizy wotdźělenjom krajinskeho wjednistwa podachu zwoje referaty. Krajinski wjednik Busch stónczi skhadźowanje naležnje z napominanjom, so by pschezo bóle kóždy Hitlerski hólz smyśł zwojeje służby sapschijał.

Sportski a wobornowojowarski zjězd sakskeje SA-skupiny w Lauenhajnje

W Lauenhajnje w Kamjenicžanskim wokrjesu seška zo 3. a 4. julija t. l. sakska SA-skupina k zwojemu sjězdej sporta a wobornego wojowanja. Wschudże nadeńdżemy plakat, kiž naz na tutón wulki a ważny sjězd dopomina. Wjednik sakskeje SA-skupiny, wyschi skupinowy wjednik Schepmann je postatik, so ma zo tózdne lěto „sportski a wobornowojowarski sjězd sakskeje SA-skupiny" w Lauenhajnje wotměć.

Blomberg w Budapestu

Němski wójnski minister generalny pólny marschall z Blomberg je pondźelu dopołdnja we wozebitym letadle do Budapesta dolećał. Pschewodnizy generalneho pólneho marschalla zu jeho dźowka Doroteja z Blomberg, major z Decken, wyschi leutnant Böhm-Tettenbach a Barlinski wuherski wojerski ataschej wyschkowy leutnant Hardy.

Na letanischczu němskeho wójnskeho ministra powitachu wójnski minister general Röder a mandźelska kommandowazy general Budapeschtskeje garnisony z Nagy, sastupjeł zwonkowneho ministra, wyšozy offizierojo italski a němski wupósłanz a druzy.

Němski wójnski minister generalny pólny marschall z Blomberg je pondźelu popołdnju wuherskeho wójnskeho ministra generała Rödera offizialnje wopytał. Wjeczor zwonkowny minister z Kanya k cżesći němskeho hosća offizialnu statnu hoscżinu wuhotowa, na kotrejż so zhubitarjow knjeżerstwa, generalojo a wjednizy wyschnosćow wobdźělichu.

Budapeschtske wjeczorne nowiny zu němskeho wójnskeho ministra z wutrobnymi złowami witale a zu na znutkowne pscheczelstwo mjez němskej a wuherskej wojerskej mozu pokasale. Knjeżerstwowe nowiny „Esti Ujsag" generalneho pólneho marschalla z Blomberga „wójnskeho ministra měra" mjenuja.

Kanadski ministerski president na wopyće w Barlinje

Kanadski ministerski president Mackenzie King, kiž w Barlinje pschebywa, je njedźelu popołdnju zupny zwjedźeń němskeho zwjazka za cżełoswuczowanje na němskim sportskim polu wopytał. Potom běsche won hólcz němskeho sportskeho wjednika z Tschammer a Osten. Pondźelu je Mackenzie King po jeżbje po Barlinsko-Schczeczinskej autowej dróhi tehwo dźełoweje służby pschi Werbellinskim jězoru wopytał a zo na to wo organisaziji a dźele WS-sjednoczenstwa „Móz i radosće" a hanta „zjanosće dźěła" wobshonił. Wjeczor běsche kanadski ministerski president hósći němsko-jendźelskeho towarstwa.

Swjatočne wotewrjenje kongreza mjezynarodnych wobkhodnych komorow we wjednikowej pschitomnosći. Pondźelu je zo w němskej operze w Barlinje we wjednikowej pschitomnosći a zobuštawow statneho knjeżerstwa a diplomatiskeho korpsa 9. kongreß mjezynarodneje wobkhodneje komory zwjatočnje wotewrił. Nasch wobras pokazuje nam pohlad do częstneje loże pschi rěczi dr. Schachta. Pschi wjednikowi widźimy Hermana Göringa (na prawo), dr. F. H. Fentenera van Blissingen, presidentu mjezynarodneje wobkhodneje komory a dr. Goebbelsa. Dale na lěwo zwahodneho knjesa z Neuratha a statneho wjednika Rosenberga. (Scherl.)

Nimale 1½ milijona wopytarjow na wustajeńcy „Dajće mi štyri lěta časa"

Přenja wulkotna wuſtajeńza, kotraž jaßny wobraſ wo wulkich dokonjenjach nazionalſozialißma wot lěta 1933 hacž ßeni pokaſowaſche, wuſtajeńza „Dajcže mi ſchtyri lěta cžaßa" w Barlinje, je ßwoje wrota ſamkła. 1 350 000 ludowych towařſchow je wuſtajeńzu wopytało. Wuſpěch wuſtajeńzy běſche tak wulki, ſo dyrbjeſche ßo wona wo tydźeń podlěſchicž.

Kok wulki ſajim je tuta wuſtajeńza w tukraju a tež we wukraju namakała, ſ teho ſpóſnawamy, ſo nimo porjadnych cžahow 278 woßebitych cžahow a 1000 woßebitych omnibußow ludowych towařſchow ſ zyłeje Němſkeje a ſe mnohich zuſych krajow do Barlina pſchiwjeſe.

Ribbentrop ſaßo w Londonje.

Póßłanz k Ribbentrop je ßo póndźelu popołdnju ſaßo do Londona podał.

Španiscy bolšewikojo Jendźelčanku zamordowali

Pſchi krwawnym ſakhadźenju ſchpaniſkich cžeřwjenych krótko pſched padnjenjom měſta Bilbaa je tež Jendźelcžanka na hróſbne waſchnje žiwjenje ſhubiła. Wo njeſkutku, kiž je ßo w Las Arenas pola Bilbaa ſtał, ßo ßlědowaze powě:

57lětna Jendźelcžanka Bredy Boland běſche prjedy była wocžehnjeřka w domje ßwójby baſkowſkeho hrabje Zubirije. Wona pak nětko hižo khwilu w ßwojim ßamßnym bydlenju bydleſche. Pſchi wójnſkich njeměrach, kaž je to pola Jendźelcžanow, kiž ßu w Schpaniſkej woſtali, waſchnje, běſche wona jendźelſku khorhoj wupowěßła.

Hdyž běchu bolſchewikojo móſt pſches rěku Nervion roſtřělili, buchu Jendźelcžanka a ßobuſtawaj Zubirijez ßwójby, kiž běchu ßo pſched pſcheſcžěhanjom bolſchewikiſkich ſłóſtnikow do bydlenja wocžehnjeřki wukhowali, nuſowani pola pſchecželow wukhow pytacž.

Krótko prjedy hacž nazionalni wojazy do Bilbaa ſacžehnichu, ßo bolſchewikſke cžrjódy „dobry popad" wolajo na ſkhow walichu a hrabinku Zubirijowu, kiž běſche ßamodruha, a tři ßobuſtawy jeje ßwójby ſamordowachu. Jendźelcžanzy najprjedy wſchitke jeje papjery ſebrachu a ju potom na ſkhodźe do tyła tſělichu a morichu. Na woſpjetne wobkrucženje, ſo je jendźelſka ſtacžanka, mordarjo jenož ſ wußměſchenjom wotmołwichu.

Čeŕwjeni lětarjo mietachu zaso bomby na civilne wobydleŕstwo

We wójnſkej roſprawje ſchpaniſkich nazionalnych je ßo ßobotu woſjewiło, ſo ßu jich wojazy na baſkowſkej froncže bjes ſadźerženja poſtupowali. Pjatk ßu tež hiſchcže San Pedro de Galdames, ßobotu hórki pola Garaya a horu Pico de Mira wobßadźili. Nimo teho ßu cžeřwjeny depot wójnſkeje potrjeby dobyli a pólvernik wobßadźili. Pódla 750 kanonſkich wutřělow 200 000 ſapalakow, 350 000 metrow kabla ſa ſapalakow a wjele ßudow pólvra nadeńdźechu. 400 cžeřwjenych je k nazionalnym pſcheſchło.

Cžeřwjeny lětař mjetaſche bomby na ziwilne wobydleřſtwo měſta Pennanoya. Bomby morichu 4 woßoby a ſranichu 24 woßobow, woßebje žony a dźěcži.

Zadwělowańska kročel w francowskim hospodaŕstwje

300 000 franzowſkich hoſcženzarjow je wobſamkło, ßwoje pſchecžiwjenje pſchecžiwo wukaſej Chautempſowego knježeřſtwa ſ proteſtom pokaſacž. Chautems žada, ſo ßo wukas wo 40hodźinſkim dźěłowym tydźenju w franzowſkim hoſcženzarſtwje pſchewjedźe. Hoſcženzarjo pak ßu wobſamkli, ſo ßo ßobotu 3. julija wſchitke hoſcženzy po zyłej Franzowſkej ſawru.

Pſchecžiwjenje pſchecžiwo Chautemſowemu knježeřſtwu ßo pak tež na druhe pſchemyßła roſchěrja. Wubjerk ſwjaſka Pariſkich zyrobowych pſchedawaŕnjow, kiž něhdźe 500 000 ßobuſtawow ſaſtupuje, je tehorunja pſchipowědźił, ſo 3. julija da wſchitke pſchedawaŕnje ſamknycž. Též Pariſki ſwjaſk drobnowikowarjow je ßo roſßudźił, ſo jeho ßobuſtawy tehorunja 3. julija ßwoje pſchedawaŕnje ſamknu.

Kaž ßo ſ Pariſa powě, ſo tuto roſßudźenje raſnje pſchewjedźe a njedźiwajo na to, ſo wjele wopytarjow wuſtajeńzy ſ zyłeho ßwěta w Pariſu pſchebywa, jeli ſo knježeřſtwo ßwój wukas prjedy njepſchemění.

Franzowſka je ſrěcženje wójnſkeho łódźiſtwa ſ lěta 1936 potwjerdźiła.

Franzowſki póßłanz w Londonje je jendźelſkemu knježeřſtwu ſdźělił, ſo je franzowſke knježeřſtwo ſrěcženje wójnſkeho łódźiſtwa ſ lěta 1936 potwjerdźiło. Tak ßu někotre Zjednocžene ſtaty połnózneje Ameriki a Franzowſka ſrěcženje potwjerdźiłe. Pobrachuje hiſchcže wobkrucženje jendźelſkeho ßwětoweho knježiſtwa.

Wulki lětaŕski dźeń w Jendźelskej

Jendźelſke wojeřſke lětařſtwo je na Hendonſkim lětaniſchcžu pola Londona wulki lětařſki dźeń wotměło. Mjes 200 000 pſchihladowarjemi běſche nimo kralowſkeju mandźelſkeju mjes druhim tež němſki generalny major Arnoſcht Udet. Na lětařſkich pſchedwjedźenjach wobdźěli ßo 500 wojeřſkich a honjeřſkich lětadłow. Najwuſnamniſchi podawk běſche paradne lecženje 250 lětadłow.

Swětowej cyrkwinskej konferency w Jendźelskej

W Oxfordu a Edinburgu w Jendźelſkej wotměj{e}tej ßo w juliju a awguſcže ökumeniſkej konferenzy. Dokelž pak ßo na tutymaj ßwětowymaj konferenzomaj zyrkwjow jenotliwe woßoby njeſkhadźuja, ale hamtſke ſaſtupjeřſtwa zyrkwjow wuradźuja, ſ tuteje ſaßady wukhadźa, ſo wobdźělenje jenotliwych woßobow ſ němſkeje evangelſkeje zyrkwje njeje radźomne. Tehodla je němſka evangelſka zyrkej wjedniſtwomaj konferenzow ſdźěliła, ſo hamtſke wotpóßłanzſtwo do Oxforda a Edinburga njepójcźele. Němſke evangelſke ßwobodne zyrkwje pak ßo na zyrkwinſkimaj konferenzomaj wobdźěla.

Jendźelski kral před fronskimi wojakami

W Londonſkim Hyde-parku njedźelu jendźelſki kral ſ pſchewodom kralowje 80 000 prjedawſchim wojakam a frontſkim wojowarjam, ßobuſtawam jendźelſkeje legije, da nimo ßebje krocžicž. W ßwojej rěcži kral woßebje naſpomni, ſo wita, ſo ßo jendźelſzy frontſzy wojazy ſ frontſkimi wojakami druhich krajow wopytuja. Kotřiž wójnu ſnaja, wědźa, kajke njeſboże wona je ſa dobywarjow a pſchewinjenych. Hdyž pak frontſzy wojazy hromadźe ſteja a ßwět wo tutej woprawdźitoſcži pſcheßwědcžeja, njemóža cžłowjeſtwu žaneje wjetſcheje ßłužby wopokaſacž.

Rumunski kral Karol na wopyće w Pólskej

Sſobotu popołdnju ſtaj rumunſki kral Karol a krónprynz Michał na ſchěſcźdnjowy wopyt do Warſchawy pſchijěłoj. Na dwórniſchcžu jeju ſtatny preſident Moſzizki, marſchall Rydz-Schmigły a zyłe pólſke knježeřſtwo powita. Warſchawa je ſ pólſkimi a rumunſkimi khorhojemi wupyſchena.

Sa wopyt rumunſkeho krala we Warſchawje je ßo bohaty programm wſchelakich ſawjedźenjow pſchihotował. Najważniſche budźa wojeřſke pſchedewſacźa. Wczerawſcha wojeřſka parada na Mokotowſkim polu běſche najwjetſcha, kotruž je Pólſka hdy widźała. W Pólnańſkim wójwodſtwje ßo w tutym tydźenju ſa kralowſkeho hoſcźa manevry wotměja.

Wojeřſke roſrěcžowanja, kiž ßo pſchi kralowej pſchitomnoſcži we Warſchawje ſapocžinaju, namakaju ßwoje pokracžowanje w Bukareſtu, hdźež pólſki marſchall Rydz-Schmigły bórſy pojědźe. W pſchitomnoſcži pólſkeho ſwonkowneho miniſtra Antoneſka we Warſchawje ßo wěſo wo wſchelakich ſwonkownopolitiſkich praſchenjach rěcži. Polazy wot rumunſkeho wopyta ſkóncžnje též wužitk ſa ßwoju tekſtilowu a želeſowu induſtriju wocžakuja.

Přěni dźeń pſchebywanja krala Karola w Pólſkej je ßo ſ bankettom w kralowſkim hrodźe ſkóncžił. Pſchi tutej ſkładnoſcźi pólſki ſtatny preſident dźiwajo na ſwjſki hłubokeho pſchecželſtwa mjes Pólſkej a Rumunſkej kralej Karolej ſdźěli, ſo pólſke wupóßłanzſtwo w Bukareſtu na póßłanzſtwo powyſchi.

Kral Karol II. pak praji, ſo ßo ſ jeho pſchebywanjom we Warſchawje Bukareſtſke ßwjedźeńſke dny dale wjedu. Též wón rjekny, ſo chze roſpominacž, kak by ßo mohło rumunſke póßłanzſtwo we Warſchawje pſchipravicž.

Kral Karol rumunſki we Warſchawje.
Rumunſki kral je hromadźe ſ krónprynzom Michałom do pólſkeho hłowneho měſta na wopyt pſchijěł. Tu widźimy krala Karola w roſmołwje ſe ſtatnym preſidentom prof. Moſzizkim (na prawo) a ſwonkownym miniſtrom wyſchkom Beckom (na lěwo). (Scherl Bilderd.)

Indiski nóž

6] (Pokracžowanje.)

„Jeho wuj ſ nim prawje ſpokojom njebě?"
„To je na wobžarowanje wěrno."
„Wón chzyſche jeho wuherbowacž?"
„Haj!"
„Běſche wón prjedy teſtament k jeho lěpſchemu ſcžinił?"
„Haj!"
„Hm! Ta wěž, ſo je ßo nacžiſk teſtamenta ſhubił, dyrbi drje wěſty podhlad ſbudźicž, woßebje jeli ſo ßo hewak nicžo drohotne rubiło njeje."

Młoda knježnicžka do wotewrjeneje pokładnicžki pohladny.

„Wodajcže, mój knježe, na to ßo někotre dopomnju!" W tejle pokładnicžzy, kaž wěſcže wěm, běchu někotre dwanatki dukatow. Tute tu wjazy njejßu."

„Schtó je wó jſtwje pobył, knježna, ſ teho cžaßa, ſo ſcže wy ſtareho knjeſa wopuſchcžili?"

Wona ßo wotwlakowaſche. To praſchenje ßo jej napadne ſdaſche.

„Wěſo mordarja njewěm — ale bě po waß hewak něchtó w tejle jſtwi?"

„Ja ßym tu pobył", Jan rjekny. „A ſ teho cžaßa, doniž wy njeſaſtupiſchcže, nichtó."

„Schtó tónle knjes je?"

„Mój nawoženja Jan Huk", Hadrijana wotmołwi.

S rubjenjom pjenjes, w tym padźe, ſo ßo wy njemylicže, je wěž ſaßo cžěmniſcha", komißar rjekny, trochu ßebi roſmyßliwſchi. „Wěſo mohło ßo myßlicž, ſo je rubježny mordař liſtno papjery teſtamentoweho nacžiſka mało trjebał, ſo by dukaty ſawalił. Potom wſchak by wěſty podhlad wěſo ſpadnył."

„Dukaty běchu hižo ſawalene."

„Snadź ßu někotre rolki mohłe wobſchkodźene bycž."

Hadrijana na tajku pſcheklepanoſcž nicžo wotmołwicž njewědźeſche. Tutón polizajſki komißař ſe ßwojim falſchnym, leſtnym wobliczom ßo jej njelubjeſche. Jeho wuraſ bě na liſchcži ſapodobny.

Ale Jan rjekny: „Ja ßebi myßlicž njemóžu, ſo je ſkucžeř, kotryž dyř budźiſche w kóždym wokomiku mohł pſchekwapjeny bycž, a kotryž je teho dla tola hacž nanajbóle khwatacž dyrbjał, ßo ſ tym ſadźeržowacž, ſo by dukaty, hacž běchu tak abo do rolki ſawalene, hiſchcže do papjery ſawalił, hdyž je tola jeno bjeſe wſcheho druheho do kapßy tyknycž trjebaſche."

Sdaſche ßo, ſo ßo komißarej tajke poßudźenja jeho měnjenja njelubjeſche, a wón trochu wótrje wotmołwi: „Najnjejaßniſche na tej wězy je, ſhubjenje nacžiſka teſtamenta. Měnjenje, kotrež ja wuprajich, ſa to najjednoriſche wußwětlenje dawa."

Wón da aktuarej roſprawu wo nadeńdźenju wězow ſpißacž, a potom wobydlerjow domu protokolariſzy pſcheßłyſchowaſche.

Najprjódzy ßo Hadrijana a Jan wuprajiſchtaj.

Na to bu ſahrodnik pſcheßłyſchowany, kiž pak nicžo wažne ſdźělicž njewědźeſche. Wón rjekny, ſo bě w roſtleřni mnoho hodźinow ſ napinanjom dźěłał, ſo by wſchitko po pſchecžach ßwojeho knjeſa nanajlěpje pſchipravił, ſo je pſchi tym jara womucžnił a ſo je pſchi wjecžornych ßměrkach poſpał.

Wažniſche běchu wuprajenja ßłužobneje holzy a kuchařzyne, kotrejž ſe žonjazej powědatoſcžu ßwoje wobkedźbowanja a duchowne ſacžiſchcže wobſchěrnje powědaſchtaj a ſ tym bjes ſamyßła najnjeſbožowniſchi wuſpěch dozpěſchtej, dokelž wótromyßlneho komißara na zyłe druhe myßle dowjedźeſchtej.

„Potajkim knježna we womorje na podłoſy pſchedkhěže leżeſche?"
„Haj, knjes komißaro!"
„A młody knjes bě wſchón wuplóſchany?"
„Haj!"
„A wón nikomu do jſtwy dacž nochzyſche?"
„Ja chzych rady nuts, ale wón je ſakaſał, kuchařka rjekny.

Jan naſpomni: „Nochzych nikoho nuts puſchcžicž, ſo njeby nicžo dótkane było a ſo by wſchitko woſtało tajke, kajkež běſche, doniž njeby polizija dóſchła."

„Hm! Wy ſcže jeno khudy ſchoßař?"
„Haj!"
„A ta knježna chze ßebi waß bracž?"
„Haj", Hadrijana wotmołwi.
„Wy, knježna, macže, kaž ßo ſda, wulkotne ſamóženje herbowacž. Bě dha waſchemu wujej tale wotmyßleno žeńtwa hódź?"
„Haj, mój knježe! Sſym dźenßa ſ nim wo tym rěcžała, wón bě ſ tym jara ſpokojom."
„Je to wěrno?"
„S kajkim prawom wy nad tym dwělujecže?"
„To ßo mi tola wěricž nochze!"

Jan a Hadrijana ßo dźiwajo na ßo hladaſchtaj."

„Ja ßebi tu wěž hinak myßlu", komißar ſ połhmurjenym wobliczom rjekny. „Tale wotmyßlena žeńtwa ſtaremu knjeſej prawa njebě — ani ſ najmjeńſcha prawa njebě! S teho je ßurowa ſwada naſtała — roshorjenje, wadźenje, kotrež je ßo ſ mordařſtwom ſkóncžiło —."

„Na cžo chzecže wy ſ tym pokaſowacž?" ßo Jan woprajcha, ſblědnjo.

„S tym nochzu na to pokaſacž, ale ſ wěſtoſcžu wobkrucžam, ſo ſcže wy ſtareho knjeſa ſ Dalowa ſ hněwom ſakłoł!"

Młody mužſki a jeho njewjeſta ſ wuſtróženjom a ſe hněwom pſchi tymle hróſbnym wobſkorženju ſakſchiknyſchtaj.

Komißař, njedajo ßo mylicž, pokracžowaſche: „Wſchitko, ſchtož ſcže wy wo nacžiſku teſtamenta a wo dukatach a tak dale prajił, je po mojim měnjenju njewěrne. Haj, tež to ßu, k temu wumyßlene, ſo byſchtaj mje ſamyliłoj, podhlad do druheho kónza ſłožiłoj. Jano Huko, ſ mozu ſakonja waß ja ſajimam!"

Tuto njenadźite pſcheměnjenje na wokomik bjes mała ſe powuſchenjom na nawoženju a njewjeſtu ſkutkowaſche.

Podarmne běſche wſchitke proteſtowanje! Komißař woſta ßwojeje hłowy pſchi ßwojim ſamyßlenym wotpohladźe.

Hadrijana ßo do płakanja da. Jan, ßweje njewinowatoſcže ßebi wědomny, ßwój pokoj ſaßo namaka a ju ſ luboſcžiwymi ßłowami ſaßo troſchtowaſche.

Potom jeho wotwjedźechu.

Jedyn ſtražnik k ſtražowanju wobydlenja wróćžo woſta.

To bě hróſbna nóž młodeje holzy a jeje khoreje macžerje.

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje 29. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

To je najsylniša žona,
kotraž je nad swojim jazykom knjeni.

Přisłowo

— **Wo wjedrje.** Wyschina je ßwój wliw rucže sshubiła a je rospadła. Ssylna nižina pola Jendželskeje je wubežk do ßrjedźneje Europy wupschestrĕła. S nim ßo sdobom khłódnischi mórski powĕtr k nam pschiplawi a czoplischi powĕtr pośledních dnjow do rańschich stron stłóczi. S pschemĕnjenjom powĕtra je ßo njebjo pomróczilo a je ßo deschćowate wjedro sapoczało. Tuto wjedro najskerje tež jutsje hischcže wobkhowamy. Tu a tam ßu tež njewjedra móžne. — Jutsje ßrjedu ßłónczko 3.49 hodź. skhadźa a ßo 8.18 hodź. khowa. Mĕßaczk skhadźa jutsje wjeczor 10.57 hodź. a khowa ßo dopołdnja 11.08 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu ßrjedu: Hischcže njewobstajne a deschćowate wjedro.**

*

Nowotwar mlokoweho dwora.

W najbližschich dnjach ma ßo s nowotwarom mlokoweho dwora w Budyschinje sapoczecz. Na žitnych wikach stejaze twarjenje mlokoweho dwora wjazy njedosaha. Noy mlokowy dwór ma ßo na 5000 kóßnych metrow wulkej pschestrĕni mjes Tsĕlanskej a Rĕsaŕnskej dróhu a Sedanowym namĕstom natwaricz. Nadawki mlokoweho dwora ßu wośebje w poślednim lĕcže s rjadowanjom mlokowych wikow we wobłuku sawĕsczenja sežiwjenja nĕmskeho luda ßo rosrostke.

— **Nowi dostojnizy Budyskich tsĕlzow.** Pschi pjatkownym tsĕlenju wo kralowsku hódnosćz doby ßebi tutu hoješ Jurij Ssmoleŕ. Hižo jeho prĕni wutsĕl jemu tutu dostojnosćz swĕsczi. S marschallom bu towaŕschka Brattka. Dalsche dobre wuspĕchi mĕjachu towaŕschojo Hoyer, Dienemann, Wilhelm, Fickert, Lenz a Klockau.

— **Kajke budźa žnĕ?** Hižo nĕkotre razy na to spomnichmy, so je žito pomĕrnje derje wukczĕło. Rožka drje trochu rĕdka steji skoro we wschĕch sahonach, kaž runa murja. Jenož s mĕstnami je ßo po wulkich deschczach lehnyła. Hdyž ßebi kłoßy bliže wobhladasch, czi napadnje, so ßu tute mało nakhilene. Pschi tym spósnajesch, so je wjele kłoßow schczeŕbawe. Czemu ma ßo tuta njepłódnosćz kłoßow pschipisacz, njemóžachmy dotal swĕsczicz. Mĕjachmy w czaßu kczenja nĕkotre jara samne nozy. Tež dujesche zyły czaß kczenja rańschi wĕtr. Najskerje stej to hłownej pschicžinje tutych njepłódnych kłóskow. Pola wowßa, kotryž je po wulkich deschczach sańdźenych tydźenjow ßo jara derje wuwił, ßo tehorunja napadnje w kłóskach schczeŕbawosćz jewi. Zyłe dźĕle kłóskow njejßu wopłódźene, schtož budźe bjes dwĕla na wunoschk skutkowacz. Tute wobkedźbowanja czinjachu ßo w Budyskej wokolinje a sajimało by naß, hdy by ßo nam sdźĕliło, hacž ßo podobne wobkedźbowanja tež w druhich kónzach czinjachu.

S **Bukez.** Na statnej dróßy mjes Bukezami a Koporzami je czežity awtowy wós lischku sajĕł. Spĕschnosćz nowoczaßnych technìskich ßrĕdkow lischki, kotrež ßu hewak tola doscz pscheklepane, najskerje tola hischcže njejßu sesnałe.

S **Bukez.** Budyska skupina Czeŕwjeneho kschiža mĕjesche w Bukezach kursuß sa prĕnju pomoz pschi njesbožach. 23 wobdźĕlnizow ßo theoretisky a praktisky wukubłasche. Theoretisku wuczbu wudźĕlesche dr. med. Schmidtowa s Bukez, praktiske dźĕła nawiedowasche Merkelowa s Budyschina. Na kónzu ßo wschitzy wobdźĕlnizy pruhowanju podczißnychu. Wschitzy dostachu prawo, pschi njesbożu prĕnju pomoz podacz. W augusćže ßo tute nowe mozy Czeŕwjeneho kschiža prĕni krócz sendu.

S **Njesdalchez.** W nozy k 23. junijej je ßo w Njesdaschezach se samknjeneje króžnje derje sdźeržane mužaze koło snamki Wanderer czo. 4 415 224 pokradło. Koło ma czorne krošno, czornaj błótoschkitakaj, žołte swjena, Impar-dynamo s lampu. Schtóž móže nĕschto sdźĕlicz, hdźe je koło wostało, njech to czini pola najbližscheho strażmischtra.

Se **Semiz.** W skale „Kanzel“ je ßrjedu popołdnju wutsĕł pschesahe rosbuchnył. Na jeneho se skakarjow pschi tym płomjo ßapny a jeho na hłowje srani. Dyrbjachu jeho do Budyskeje khorownje dowjescz.

S **Rachlowa.** W naschej wßy maja ßo pospyty s plahowanjom maruschiny (Maulbeerbaum) pschewjescz. Knjes wuczeŕ Schĕza je nadawk dostał, so by ßo plahowanje tuteho drohotneho schtoma, kotryž nam židu poskicza, pod jeho dohladom stało.

S **Małeho Wjelkowa.** Ssobotu popołdnju w 5. hodźinje sta ßo tu wobkhadne njesbože, kotrež ßo na sbože hischcže bjes sczĕhwkow skónczi. Starschi wobydleŕ je wßy chzysche na Wojerowskej dróßy na prawu stronu pschenćz, pschi tym pak jeho nimojĕdźazy motorski kolesak hrabny. Motorski kolesak a soziuß sshubischtaj runowahu a swjesyschtaj ßo do pschĕrowa. Na dobre sbože ßebi schkody njenaczinischtaj.

S **Khelna.** (Jena 80lĕtna.) Jutsje ßrjedu tu Lena swud. Schwibsowa rodź. Wiczasez w duchownej czĕłosczi a czĕłnej strowosczi ßwoje 80. narodniny woßwjeczi. 30. junija 1857 ßo w Spytezach narodźi a jako mała holza se ßwojimaj starschimaj do Dobranez pschecżahny. Schulu w Hodźiju wopytajche. Tam ju njesapomnity ßerbski wótczinz Jmtich konfirmĕrowasche a tež swĕrowa, kotrehož derje snajesche a to spišowaczelej s wjeßełym wobliczom wobkruczesche. W Dobranezach bĕ ßwoje młode lĕta žiwa. Posdźischo słužesche na 9 lĕt na wschelakich mĕstnach, doniž ßo se ßwojim posdźischim mandźelskim, dźĕłaczerjom Schwibsom, sesna a ßo jako 28lĕtna w lĕcže 1885 s nim wożeni. 45lĕtne sbožowne mandźelstwo, pschepleczene se srudobu a wjeßełom, bĕsche jimaj spožczene. Jako młodaj mandźelskaj dźĕłaschtaj na wschelakich ryczeŕkublach, w Debrikezach, Wutołczkzach a Milkezach nĕkotre lĕta. Mſda bĕsche tehdom jara skromna. 10 pj. sa mužow a 6 pj. sa žony na hodźinu a deputat bĕsche wotrunanje sa czežku robotu. S najwjetschej słutniwosczu staj ßo tohodla s czaßom nĕschto pjenjes nalutowałoj a swĕrischtaj ßebi mału žiwnosćz w Khelnje, kotraž wĕstemu Knoblochej słuschesche, supicz ßo nadźĕso, so s tym ßwój dóńt wo nĕschto wołóžitaj. Ale dołh a dań tłóczeschtaj, so ßebi skoro druhdy na czeknjenje myßleschtaj. So byschtaj wobstałoj a dań a dołh wot łaczowałoj rĕkasche ßo wot ranja hacž do wjeczora drĕcz. Rano w schtyrjoch by ßo dźeń sapoczał a wjeczor posdźe by ßo skóncził. Nimo toho khodźesche muž wschĕdnje do Budyschina na twarske dźĕło. Ssydm dźĕczi bu mandźelskimaj darjenych, schtyri pak hižo młódsche wumrĕchu. Tsi džowki jimaj wostachu, kotrež ßu wschĕ sbožownje wożenjene, a to w Khelnje, Njeßwaczidle a Hołbinje. 1930 mandźelski wumrĕ. Jubilarka ßo wjeßeli, so ji nimo czežkeje khorosćže w młodych lĕtach czaß žiwjenja stajnje strowa była. Je to hischcže dźenßa. Pomha ßwojej džowzy wschĕ dźĕła w domje a na polu wukoniecz. Ma na dźĕle najwjetschu radosćz. Pschejemy jej wjele sboža k narodninam a dalschi strowy a wjeßeły wjeczor žiwjenja.

S **Panczitz.** Schtwórtk wjeczor je ßo njedaloko klóschtra Marijneje Hwĕsdy na dróßy k Budyschinej rĕsnik a hosczenzaŕ Kóczka, kotryž na ßwojim motorskim kole jĕdźesche, s zusym woßobowym awtom potorhnył. Snjesbożeneho donjeßechu se słamanej ruku do jeho bydlenja. Woßobowy wós jĕdźesche dale a njestarasche ßo wo sranjeneho.

S **Wojerez.** Sswinjaze wiki. Pschihnało bĕ ßo 243 proßatow. Wobkhod bĕ jara dobry. Jenož mało sroßatow ßo njerospscheda. Placzisny sa mjeńsche proßata 10 do 13 hriwnow, sa ßylnische 14 do 16 hriwnow.

S **Rowneho.** Sslĕborny kwaß. Jutsje ßwjeczi ßwĕrny czitaŕ Sserbskich Nowin Jan Nowak w Rownom czity a strowy se ßwojej mandźelskej ßwój słĕborny kwaß. Jeho tež derje w Budyschinje snajemy a tehodla sczeleny jemu k jeho radostnemu dnjej luby baßnikowy postrow:

Dźenß Bohu dźak a khwalba,
kiž je wscheho sboža skała,
so je Waju mandźelstwo,
poßlĕbornik nairjeńscho,
wón tež njech do pschichoda,
ßwĕrn Waju pschewodźa,
so by Wamaj starobu,
posłoczował s miłosczu! (M. N.)

*

S **Berthelsdorfa.** Jutsje ßrjedu 30. junija wotmĕja ßo tu sjawne wiki sa kupowanje remontskich koni. Wiki njebudźa potajkim hakle 30. julija, kaž je ßo smylnje wosjewiło, ale hižo jutsje.

S **Borsdorfa.** Do widłow padnył. S czežkim sranjenjom delnjeho czĕła dyrbjachu SA-muža Arthura Teicherta do Lipsczanskeje khorownje dowjescz. Pschi rakładowanju ßyna na wós bĕ s wosa do widłow padnył.

S **Borna.** Towaŕscha s nożom skałał. Dwaj wandrowskaj bĕschtaj ßo po dróßy mjes Bornu a Böhlenom duzy swadźiłoj. Jedyn s towaŕschow wuczahny nóž a srani towaŕscha tak czežzy na ruzy, so dyrbjachu jeho k lĕkarjej dowjescz. Druhi towaŕsch bĕ mjes tym czeknył.

S **Hainichena.** Hdźež kastojczki hnĕsdźa, tam ßo sboże sahydli. W Zimmermannez kuble w Grumbachu pola Hainichena je 52 kastojczkich porow ßebi tam we hródźi, na domskim a na kólni ßwoje hnĕzka natwariwschi, sahnĕsdźiło. Je to bjes dwĕla lubje witany wopyt sa kóždeho ratarja.

Zahrodkarjo zetkachu so w Kamjenicy

Tele dny je ßo w Kamjenizy 3. nĕmski sjĕsd sahrodkarjow wotmĕł. Najwažnischa shromadźisna bĕsche njedźelu dopołdnja manifestazija na połodnischim sportnischczu.

Ssobotu pschipołdnju ßo sastupjerjo wyschnosćzow a nawjednizy krajnych a provinzialnych skupinow w radnizy witachu.

Ssobotu wjeczor sendźechu ßo sahrodkarjo ke kameradskemu wjeczorej w „Marmorskim palasćže“. W programmje ßo sakske ludstwo a nałožki pokasowachu.

Njedźelu dopołdnja pschi manifestazijskej shromadźisnje ßobustawy Barlinskeho domisniskeho swjaska ludowe reje pschedwjedźechu. Rańscha ßwjatocžnosćz nĕmskeje dźĕłoweje słužby ßo pschisamkny. Potom wjednik nĕmskeho swjaska Kaiser sahrodkarjow powita. Namĕstny wyschschi mĕschczanosta mĕsta Kamjenizy Schmidt porĕcza w mjenje hóstneho mĕsta. Ministerialny direktor dr. Kroll pschinjeße postrowy nĕmskeho knježeŕstwa, sakskeho bohota a župneho nawjednika Mutschmanna a sakskeho hospodaŕskeho ministra Lenka.

Hdyž bĕsche statny rada Venter-Barlinski porĕczał, rĕczesche Gottfried Feder wo lubosczi sahrodkarja k ßwojemu kuskej semje. Hrabja Grothe pak sahrodkarjow w mjenje nĕmskeho burskeho wjednika jako protektora sjĕsda strowjesche.

Radio

Ssrjedu 30. junija ßo ßłyschi:

Nĕmski sczelak: 6 swony, taczele. 6,30 wjeßoły rańschi konzert, mjes nim 7 powĕsćže. 11,40 wo nowoczaßnym sastaranju s wodu doma a hródźe. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótßławja), w pschestawzy 12,55 czasowe snamjo a 13 sbožopschecża. 13,45 powĕsćže. 14 wschelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdnischi konzert. 18,25 klavĕrna hudźba. 18,45 Holzy, wołamy waß! 19 k ßwjatokej. 20 powĕsćže. 20,10 konzert (s Kölna). 21 pschespola. 22 powĕsćže, sport, wjedro 10 dnjow doprĕdka. 22,20 mĕßaczna rosprawa wo ßwĕtowej politizy (s Mnichowa).

Lipsk: 6,30 rańschi konzert (s Kölna), mjes nim 7,10 powĕsćže. 9,30 wo wupłodźenju a pschetrjebanju. 10 30 a 11,55 wo wjedrje. 12 hudźba sa pschestawku w dźĕle. 13 powĕsćže. 13,15 pschipołdnischi konzert (se Stuttgarta). 14 powĕsćže. 14,15 taczele. 15,40 rostliny jako wĕschczerjo wjedra. 16 popołdnischi konzert. 18,20 ludowe reje s tsjoch lĕtstotkow. 19,10 wulki sabawny konzert. 21 powĕsćže. 21,10 hra „Žiwjenje w ßwĕrje“. 22 konzert. 22,30 powĕsćže, sport.

Barlin: 20,10 konzert. — **Wrótßław:** 20,45 radiowa ekspedizija do Wuheŕskeje. — **Stuttgart:** 20 rejwańska a sabawna hudźba. — **Win:** 20,40 Winski wjeczor w Hollandskej. — **Warschawa:** 21 Chopinowe masurki.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 28. junija 1937.

Narodźili ßu ßo: 24. 6. Njemandźelska džowka. — 25. 6. Janej Korli Robertej Wostrakej, strażnischtrej, ßyn. — Janej Jurjej Krawzej, metallowemu toczerjej, džowka. — 26. 6. Pawołej Kurtej Waltarjej Beyerej, knježeŕstwowemu inspektorej, džowka.

Wumrĕli ßu: 26. 6. Jan Ssymank, tepjeŕ, nĕtkole invalidny rentnaŕ, 69 lĕt. — 27. 6. Rudi Marczin Khĕžnik, ßyn dźĕłaczerja s Komorowa, 6 lĕt. — 27. 6. Bohuwĕr Hermann Nanczka, bur se Skanez, 53 lĕt.

Hospodařski rozhlad

Wutoru, 29. junija 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,496	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,31	100 čěskosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,16	100 franc. frankow	11,135

Barlinska bursa, 28. junija. Wczerawschi spoczatk tydźenja pschinjeßy na bursy wschudźe czichi wobkhod. Pod saczischczom tutych czichich wobkhodow kursy dale wotdrjebjowachu, hacžrunjež poskiczenjow njepschedležesche. W najwjazy pschipadach dóńdźe jenož k najmjeńschim wotsamknjenjam. Na rentowych wikach njebĕ tehorunja wjetschich pschemĕnjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Spoczatk tydźenja njepschinjeße na Barlinskich žitnych wulkowikach žaneho pschemĕnjenja we wiczßnym położenju. Pschi njedostatku poskiczenjow móžesche ßo lĕdy nĕkajki wobkhod wuwicz. Sastaranje młynow s khlĕbowymi žitami pak je dale dośahaze, dokelž ßo naprasohowanja s pschidźĕlenjemi spokojeja. W rożzy móža młyny sdźĕla hischcže na ßwoje wobstatki ßahacz. Na mukowych wikach bĕ mĕrny wobkhod. Ržana muka ßo sdźĕla nad potrjebu na pschedań podawa. Pizowańske žita njejßu dostacz, hacžrunjež bĕ sajim kupzow wulki.

Wezera płaczesche w Barlinje zentnar

pscheńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,85 hr. G 9: 9,10 hr. — wowßa H 10: [illegible] hr., H 13: 8,70 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	28. 6.	25. 6.		28. 6.	25. 6.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,0	23,0-24,0
rožka	175,0	175,0	wołka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	29,20	29,20	lany wosušk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,45	9,45
pš. wotruby	11,50	11,50	bĕrnj. kruški	—	—
rżane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
njeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 177.0 9: 182.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 166.0 13: 174.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Powěsće z cyłeho swěta

Jendźelski njedźelski cźah śnjeśbožik.

Nowe cźežke żeleśniśke njeśboże njedaloko Londona żo w nozy k póndźeli na cźarje ś Kenta do Victoria Station sta. Dotal żu 4 mortwych, 3 żony a 1 muża, a něhdźe 30 śranjenych naliczili. Cźahowy wjednik a jeho maśchinist staj jenoż lohzy śranjenaj. S wopacźnym wuhibanjom kolijow bě se 300 wožobami wobżadźony njedźeliski cźah se spěśchnosću 50 mil na druhe pobocźne kolije śaćk. Lokomotiva njemóżeśche wjazy dospinacź a śajědźe ś wulkej spěśchnosću do kolijoweho śaklada. Prěnjej dwaj wosaj żo doprědka sběhnyśchtaj. Potom żo do żo seżu... śchtaj a żo zyle śniczíśchtaj. Skoro wśchě wožoby w tutymaj wosomaj żo śranichu. Běchu to ś wjetścheho dźěła wulětnizy, kotśiż běchu rjane wjedro wužili, so bychu żebi k morju dojěli. S towarśtwa 4 żonow a dweju dźěśczow, kotrež w prěnim wotdźělenju żedźachu, żo 3 żony żmjertnje śranichu. mjes tym so śchtwórta żona a wobej dźěśczi ś poměrnje lohkimi śranjenjemi woteńdźechu.

Tśi żaz dollarow ża list se śpaleneje łódźe Hindenburg wucźehnjeny.

Jenoż 80 se 200 000 listow, kotrež powětrowa łódź Hindenburg 3. meje ś Frankobroda do Ameriki pśiwjeśe, dozpě żwój saměr. Wśchě druhe żo śpalichu. 80 listow je potajkim póśta se śpalenych rospadankow wupytacź mohła a je dostawarjam pśchepodała. Mjes nimi běśche też list se Solingenow, w kotrymž hólczez we Amerizy pśchebywazej macźeri k macźerńemu dnjej sboże pśchejeśche. Khětro pożmudźeny list tykny amerikańska póśta do wobałki a póżka ju dostawarźy. Na liśce běchu wjednikowe śnamki, ś kotrychž běchu 3 hiśchće derje sdźerżane. Maja kolk „Flug- und Luftschiffhafen Rhein-Main-Frankfurt/3. 5. 37 18". Amerikańske nowinarśtwo je w tutej pożyłzy filatilistiśku żadnosć spósnało a hižo je żo amerikański sběrak śnamkow namakał, kotryž hódnotu tuteho lista ze śnamkami na 1000 dollarow wobliczi.

Jěźba ś awtom do Awstriśkeje wolóżena.

Wobkhodne ministerstwo we Winje je wukas ża wolóżenje pśchijěźda wukrajnych awtowych wosydłow do Awstriśkeje wudało. Po tutym wukasu żmědża awta, kotrež ś Němśkeje, Italskeje, Wuhetśkeje, Juhosłowjańskeje a Cźěśkosłowakskeje pokhadźeja, bjes pśchedpokoženja mjeśystatneho pśchipuśchcźeneho wopiśma jenoż ś domjazymi dokumentami do Awstriśkeje jěźdźicź. Wukrajne wosydła żmědża 9 měżazow dołho w Awstriśkej pśchebywacź.

Sraženje cźahow w Eifeli.

Ssobotu na jenokolijatej Gerolśteinsko-Prümskej cźarje pola Saarbrückena wożobowy cźah do druheho cźaha sawadźi. Pśchi tym żo 18 pucźowazych śrani, mjes nimi jedyn cźežzy.

Juhosłowjańska jako wuwoźny kraj żeleźnych rudow.

Cźěśkosłowakska cźežka industrija je w tutych dnjach śrěcźenje ś Juhosłowjańskej wo dodacźu wulkich dźěłbow żeleźneje rudy wobśamknyła. Też wuheŕska industrija chze wjele juhosłowjańskeje żeleźneje rudy pokupicź.

Też Bołharska wuwoźny kraj żeleźneje rudy?

Njedawno wot cźěśkosłowakskeho hórniśkeho a hětowe towarśtwa w Sofiji założene bołharske hórniśke a hětowe towarśtwo je zyłku liczbu rudowych jamow we rańśchej a połnóznej Bołharśkej pokupiło a sapoczina nětko wożebje w połnóznej Bołharśkej ś prěnimi dźěłami na dobywanje tuteje rudy. Někotre bołharske podkopki jara wjele żeleźa wobżahuja a to wożebje pśches 65 proz. magnetiśkeho żeleźa.

Na 3 lěta brońjeŕske nadawki.

Skasanki schwedskeho brońjeŕskeho konzerna A. B. Bofors, kotrež kónz 1936 na 110 milijonow schwedskich krónow wucźinjachu, żu spoczatk junija se 150 milijonami schwedskich krónow nowy rekordny staw dozpěłe, tak so ma zyłe pśchedewsacźe na 3 lěta dołho połnje dźěłacź. Skasanki wożebje ś wukraja pśchikhadźeja. Konzern ża wjazy hacź 40 krajow wójniśki material podawa.

Pśchewóśnik se schtyrjomi konjemi żo w Innu satepił.

Pśchewóśnik, kotryž běśche ża żwojeho śkhorjeneho towarścha zaśkocził, chzyśche w Fischbachu pola Rosenhaina dwaj konjazaj sapśchahaj pśches rěku Inn pśchewjeśeź, jako żo nadobo żrjedź rěki pśchewós khětro nakhili, tak so woda do njeho stupi. Mjes tym, so żo pohonczomaj sapśchahow poradźi, pluwajo na druhi bok rěki pśchepluwacź, saśchmjata żo 60 lět stary pśchewóśnik, spytajo konjow wupśchahnyeź we woteśchkach a konjej jeho żobu do hłubiny storhnychu.

Přestupjenje přećiwo herbskemu strowotnemu zakonjej

Prěni ras żo pśched Frankobrodśkim pśchiśażnym żudom dla pśchestupjenjow herbśkeho strowotneho zakonja jednaśche. Młody muż bě poczahi ś knjeżnu měr, kotrež njeběchu bjes scźěhwkow. Hdyż bě żo dźěczo narodźiło, bu někotre měżazy po tym na sakładze pśchikaśa herbśkeho strowotneho żudnistwa śterilisaziju dźěśczoweje macźerje na sakładze pśchinarodźeneje żłabomyślnosće dźěścźa pśchewjedźena. Njedźiwajo tuteje wobstejnosćzow żebi nan dźěścźa żonu ża mandźelsku wsa. Dokelž je mandźelstwo herbśkeho, niesterilisowaneho cźłowjeka ś herbśkim khorym abo njepłódnym partnerom sakasane, samjelcźeśchtaj wobskorżenaj, so byśchtaj żo wsacź mohłoj, pśchi pśchipowědanju śterilisaziju żony. Mandźelstwo posdźiścho ża njepłacźiwe wuprajichu. Ssud sażudźi mandźelskeho k 3 měżazam jastwa. Żonje żo żłabomyślnosće dla wołóżaze wobstejnosće pśchipósnachu a dokelž wyśche khłostanje dyźli měżaz jastwa do praschenja njepśchiśndźe, bu na sakładze sakonja wo amnestiji ś 23. hhprleje 1936 wuwinowana. (F. Z.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Aus Anlaß einer Uebung des Artl.-Regts. 76 Sagan macht sich eine Heranziehung der Einwohnerschaft zur Quartierleistung in der Zeit vom 10. Juli 1937 mittags bis einschließlich 12. Juli 1937 früh erforderlch.

Von der Belegung mit Einquartierung werden diesmal die Bewohner des nördlichen Stadteiles betroffen. Die Einquartierung hat mit Verpflegung zu erfolgen. Für die geforderte Unterkunft mit Verpflegung werden die vom Staate bewilligten Vergütungssätze gewährt.

Die zugewiesenen Wehrmachtsangehörigen sind auf jeden Fall unterzubringen.

Bautzen, am 28. Juni 1937.

Der Oberbürgermeister.

Das Entschuldungsverfahren für den Landwirt **Hermann August Strümpe in Oppitz Nr. 58b** (Post Milkel) ist zufolge Bestätigung des Entschuldungsplanes aufgehoben worden. 25 Lw E 99 K.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.
21. Juni 1937.

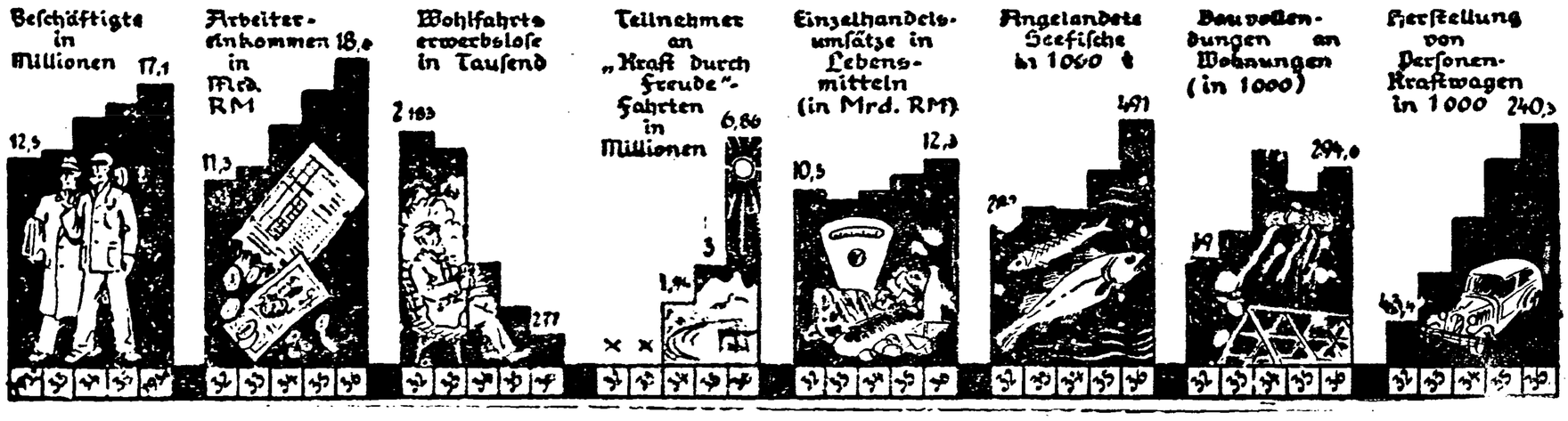

Sozialismus skutka.

S poknym prawom steji we wulkej statnej wustajeńzy „Dajcze mi 4 lěta cźaża" 12 metrow wyżoka statistika ś dźěłoweje bitwy a sapoczatku wustajeńzy wo wukonjannych skutkach w halli II. Pśchetoż wotstronjenje bjesdźěłoscze běśche ś pśchedwuměnjenjom wśchěch druhich wuspěchow. Jako 21. měrza 1933 nowowuwoleny statny żejm w Potsdamje żo seńdźe, mózesche tśecze knjeźstwo hižo śmjeńśchenje liczby bjesdźěłoscze sapiżacź, kotrež bě swjetscha hacź saśonowe spadnjenje. Wot nasnymy lěta 1933 żo tempo spadowazeje liczby bjesdźěłoscze pśchezo bóle sespěśchni. 44 měżazow posdźiścho, kónz septembra1936 njemóżeśche żo wo bjesdźěłoscźi praktiśy wjazy rěczecź. Bjesdźěłosć běśche sežiwjenie němskeho luda na jara niski śkhodźeńk stłóczíła. Wohrożeśche też śwěśczenje hiśchće w dźěle stejazeho cźłowjeka pśchecźiwo wśchelakim potrjechenjam w žiwjenju, każ khorosć, invalidnosć, a śniczi wuhlady na starobne sastaranje. Spadowanje bjesdźěłoscze pśchinjeże pśchi roscźej mjdźe wyśchiśche pśchinośchki żobu a ś tym wurunanje. Też żo energiśzy naprawy cźinjachu, dalśche rospłunjenja samożenja ś najwjetśchej słutnosću snjemóżnicź. Samożenje sozialneho sawěśczenja je w pożlednich 4 lětach wo 2 milijardze stupiło. Nazionalsozialismus njespokoji żo se śchkitom dźěłacźerja, kotrež jenoż to najnusniśche ża khorosć, invaliditu a starobu sawěśczi. Staji sozialismus skutka do woprawdźitosće, sakoźiwśchi NS-spomożerstwo, skutk symśkeje pomozy, dwě instituziji, kotrejž stej dotal bjespśchikładnej.

(Ryżowańka Luschnat, Scherl M.)

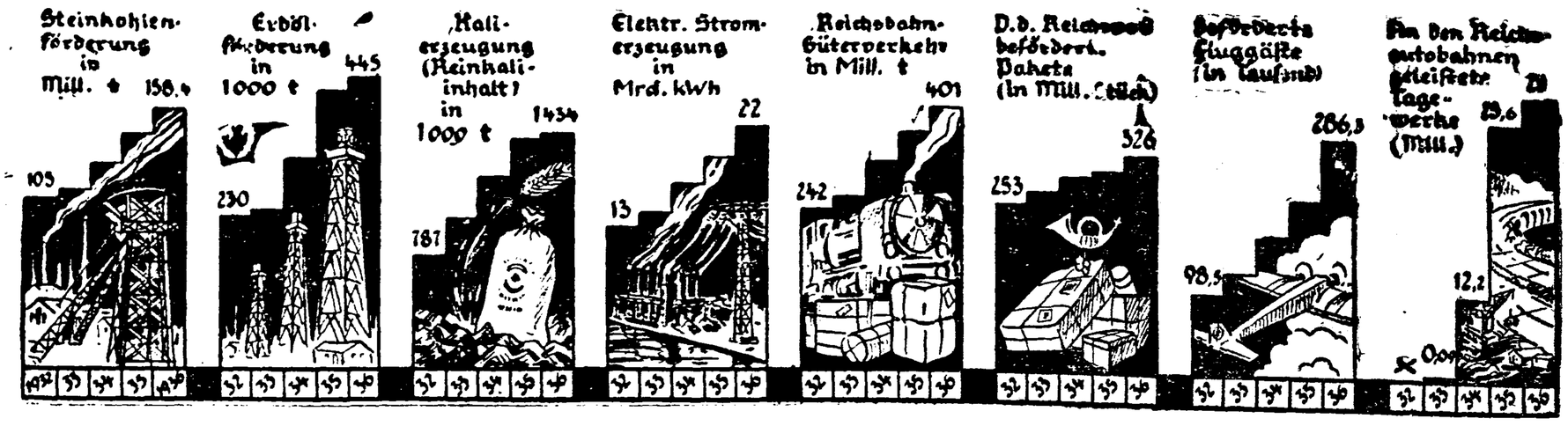

So přistaja

Pohonča
pyta hnydom
Wjeńka w Žuricach

Wóskowany płat
we wšěch šěrach — wulki wubjerk
Kurt Erler, na Zitnych wikach 28
Twój dzenik — Serbske Nowiny

Dr. Kaiser
wotrjadna lěkarka za znutŕkowne khorosće
so wróćiła

Makulaturu
wotedawa běžnje w małym a wulkim
wudawarnja Serbskich Nowin

Našim inserentam na wsy a w měsće

Zawěsće chce překupc, rjemjeslnik abo hosćencaf wudawki za nawěštki tak tunjo hač móžno měć. To może dostać, hdyž za cyłe běžne lěto postaji, kelko naměštkow poda abo kelko milimetrow rjadkow skaza. Tu wozjewjamy, wo kelko so płaćizna zniži při wjacykróćnym podawanju nawěštkow:

Při 3 króćnym wozjewjenju	3 v. H.	Při 500 mm rynčkach	10 v. H.
Při 6 króćnym wozjewjenju	5 v. H.	Při 1000 mm rynčkach	15 v. H.
Při 12 króćnym wozjewjenju	10 v. H.	Při 2000 mm rynčkach	20 v. H.
Při 24 króćnym wozjewjenju	15 v. H.	Při 4000 mm rynčkach	25 v. H.
Při 52 króćnym wozjewjenju	20 v. H.	Při 8000 mm rynčkach	30 v. H.

Posłužće so tuteje dobreje składnosće a čińće z nakładnistwom Serbskich Nowin
wotzamknjenje nawěštkow
Bjez tajkeho zrěčenja žane zniženje!

Zawołajće telefoniscy
Budyšin čisło 260
też wječor hač do 10 hodźin, maće-li mały nawěštk abo ważny podawk we wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihafni nawěštk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Činimy to rad, dokelž chcemy přeco to »najnowiše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Přiłoha k čisłu 148

SERBSKE NOWINY

Wutoru 29. junija 1937

Powěsće z cyłeho swěta

Sliwki, njewjedra a powodźenja w Frankach.

Po jara symnym schtwórtku rospuschczichu ßo pjatk nad Frankskej krajinu czežke njewjedra. Błysk dyri do wscho hromadźe 8 bróžnjow, kotrež ßo spalichu. W někotrych krajinach sawinowachu sliwki powodźenja abo krupybicźa sniczichu žně. Czežke njewjedro sakhadźesche též nad Würzburgom a wokolinu. Wjele błyskow dyri, tola na sboże žadyn s nich njesapali. Sliwkej podobny deschcž někotre dróhi powodźi, sadobywschi ßo do pinzow, tak so dyrbjesche wohnjowa wobora pinzy wuczerpacž. Czežke njewjedro zychnowasche též w Rothenburgskej krajinje. Wjazykrócž dyri błysk do elektriskich powodow. Též s Rhöna ßo wo czežkich njewjedrach a sliwkowych deschczach s krupybiczom piße. Wschě rěczki běchu bórsy pschepjelnjene a sapławichu ßußodne ležownoscźe.

Benzinowy tank w Montrealu rosbuchnył.

Tsjo morwi, 100 sranjenych.

W Montrealu w Kanadźe sta ßo pjatk rosbuchnjenje, pschi kotrymž ßo wjazy wulkich ßudobjow s 2000 galonami benzina sniczi. 3 wohnjowi wobornizy ßo morichu, 100 wosobow ßo pschi tym srani.

Sliwki Khinu sapusczeja.

Měschczanske murje padajo 100 ludźi sarasyte.

Ssylne sliwki ßu w połnóznej Fukijskej njeßměrnu schkodu naczinike. Jedna ßo tu wo najwjetsche powodźenja w poßlednich 40 lětach. Wot Nanpinga w ßrjedźnej Fukijskej steji pschi rězy daloko a schěroko krajina pod wodu. Wjele wsow a dworow je sniczenych. Zyle žně ßu sapusczene. Torhaza rěka wjedźe ratarski grat, meble a wjele człowkow s wupławjenych kaschczowo ßobu. Sliwk w južnym Szechuen, kotryž na měßazy trajaßu ßuchotu scźěhowasche, podmlě měschczanske murje w Chunghingu, kotraž ßo njedźelu w dołhoscźi 10 metrow ßypny a wjazy hacž 100 ludźi pod ßobu pohrjeba. Dotal móžachu 20 człowkow wuczahnycž. Wulke sliwki w ßrjedźnej Khinje ßu s pschiczinu, so staw wody w ßrjedźnym běhu rěki Jangtse wo někotre metry stupi. Pschibrjóžne murje we Wuhu steja hižo pod wodu.

Ssyno s njebjeß padasche.

W Awe ßo sajimawy pschirodny podawk wobkedźbowasche. We wulkej wyßokoscźi leczesche k mróczelam podobna maczisna, pschez kotrejž ptaczki strachocziwje czěkachu. Jednasche ßo wo ßyno, kotrež bě wětrniza k njebju storhnyła, nad krajinu njeßła a je potom saßo w małych czwakach na semju puschczesche.

Žałostne scźěhwki wopilstwa.

Hannoverski wobydleř Kersten, kotryž wopilstwa dla bě se ßwojimi ßwójbnymi w najwjetschim njepschecźelstwje žiwy, sadaji ßwoju žonu a wsa ßebi potom ßam žiwjenje s wobwěßnjenjom.

Kamjeń człowjeka sabil.

Na twarskim městnje pola Taltitz trjechi pjatk rano 39 lět stareho murjerja Maksa Leupolda s Oelsnitzy pschi rosbuchowanju kamjenjow wyßoko do powětra leczazy kamjeń s tajkej mozu do hłowy, so ßo jemu wjazykrócž nop pukny. Někotre hodźiny po tym snjesbożeny w Plawenskej měschczanskej khorowni wumrě.

Wuhor w kofejowni.

Jenemu njedźelskemu wudźerjej s Königsberka w Pruskej ßo poradźi, s hata woßrjedź města ßylneho wuhora popadnycž. Tykny jeho žiweho do ßwojeje aktoweje tosche a dźěsche wjeßoły nad bohatym popadom do jeneje konzertoweje kofejownje. Hudźba hrajesche, a wudźeř, kiž bě ßwoju toschu na stólczk położił, ßedźesche do myßlow sanórjeny. Nadobo poskoczi jena knjeni a sawoła: „Jedyn had!" Njejednasche ßo wo hada, ale wo wuhoru, kiž běsche ßebi s aktoweje tosche na schpundowanje salěsł. Najprjódzy njemóžesche jeho nichtó popadnycž. Wuwi ßo kóždemu s rukow a wijesche ßo wot jeneho róžka k druhemu. Mnosy hosczo wobdźělichu ßo na hońtwje, hudźba sasta, blida a stólzy ßo powróczichu a ßudobja ßo rosbichu, dóniž ßo jenemu pincznikej poradźi, czeknjeńza popadnycž. — Jeli so dyrbi „sbožowny" wudźeř wot wuhora naczinjenu schkodu sarunacž, budźe to khětro „drohi popad".

Wědomostnicy stražuja při woheńbluwacej horje

Wědomoscž dawa ßebi dźenßa wschu prózu, so by wulke pschirodne katastrofy do czaßa wosjewiła, so bychu ßo ludźo a hódnoscźe schkitałe, so bychu ßo hrósbne podawki smjeńschiłe, a so by wußlědźiła pschicziny naturskich podeńdźenjow.

Wyßoko nad Neaplom widźimy płony kehel woheńbluwazeje hory Vesuva. Pod horu widźimy poßlednje wopory, kiž ßebi jeho wubuch žadasche, hdyž woheń s hory stupasche a hobrske žołmy žehliweje lawy ßo k dolinje walachu. Czasto stupi tuta woheńbluwaza hora do skutkownoscźe, též hdyž człowjek njeje najmjeńsche snamjenja do tuteho hrósbneho podeńdźenja nawědźił. S hrósbu kroczi puczowař pschez wupusczene morwe haßy něhdy rjaneho města Pompeji. Stajna wulka mróczel kura, kiž s hory stupa, powuczi kóždeho, so též dźenßa hischcźe Vesuv dźěła, dymischczo w nim njeje hischcźe wuhaßnyło a nichtó njewě, hdy człowjestwo s hrósbnym pschekwapjenjom domapyta. Njemylene ßapa płomjo w jeho snutskownym, žehli a wari ßo we horje... njemylene drje — niz pak bjes wobkedźbowanja. Pschi horje stoji dźenßa straža, k wubluwanischczu hory stupaju dźenßa kóždy dźeń ludźo, to ßu wědomostnizy vesuvskeho observatorija.

Wědomostnik ßo dźenßa prózuje, swiski a pschicziny dźěławoscźe wulkana wußlědźicž. Wobkedźbowańske stazije ßu dźenßa pschiprawjene, kiž žiwjenje kótlischcźa sahubjenja scźěhuja. W Europje je to jeniczka tajka ßlědźeřnja pschi horje Vesuv.

Kóždy móže ßebi myßlicž, so ßłuscha k tomu woßobinska smužitoscž, w tak wohroženej wokolinje wußlědźicž hromadźicž, kiž mohli ßnadź ras k wuputanju mozy tuteho hobra dowjescž, pschez kotrymž njewoczakowanym wubuchom njeje nichtó bjes stracha. Tak dołho pak, hacž njejßu pschicziny wußlědźene, je dźěławoscž pschi wierschku stajnje do mróczelow kura sawaleneje hory swažliwy skutk, kiž žada rjekowstwo wědomostnikow. Žadyn s wědomostnikow njemóže dźenßa hischcźe wěscźe prajicž, hdy hora saßo wubuchnje, so by wscho wokoło ßebje sniczila. A tola je jich czežki nadawk, pschezo a pschezo saßo ßo bližicž k wubuchnischczu na horje, ßo do njeßměrnje hłubokeje wotewrjeńzy palnischcźa puschczicž a czasto ßu wědomostnizy pschi tom do najwjetscheho ßmjertneho stracha pschischli. Schtóž je w kulturnym filmje w kinowje ras widźał tute dźěło wědomostnikow, wobrónjenych s płunowej masku, móže troschku dopósnacž czežu, samołwitoscž a strašnoscž tuteho dźěła.

Wědomostnej ßlědźeřni pschi Vesuvje pschipadnje nadawk, vulkanske a geologiske sjewy Versuva porjadnje wobkedźbowacž. Nimo wědomostnych saměrow ma ßlědźeřnja praktiski nadawk, jako stajna straža w prawym czaßu ßo bližaze strachi wosjewicž. S wědomostnymi nastrojemi bohacźe wuhotowany institut stoji w 1200 metrow wyßokoscźi hory, tam, hdźež je hižo wscho puste. Jeje seismografy, — to ßu sapißowańske aparaty, — sapischu njepschestawajzy pohiby wubuchnischcźa, kiž bjes pschestawki kur a jědojte dymy wubuchuje. Pschi hrósbnym wubuchnjenju lěta 1906 ßo hižo wědomostne wobkedźbowanja czinjachu, kiž wo pschedsjewjach, dźěle a wukonjenju tuteho howrjazeho pschirodneho dźiwa rosjaßnjenja podachu. Wědźa, so kur ßo rosmnoža, tehorunja płuny, kiž s kótlischcźa stupaju. Ssylnischa hava, pschemějenja czischcźa powětra, ßylne pohiby w snutskownej semi a wubuchny popjeła, kiž ßo s popjełowym deschczom rospuschczeja, ßu pschedsnamjenja wubuchnjenja. Wulki je strach, hdyž ßo s warjazeho kótlischcźa wulinje horza lava po horje, sahubnje ßo žerjo po horje dele, wscho wokoło njeje sniczo.

Wobkedźbowańska straža pschi horje Vesuvu, kiž tuteho dźěło stajnje kontroluje, podawa statnym wyschnoscźam hodźinsky telegrafiske powěscźe a hdyž saczuja wobydlerjo wokoło Vesuva pschemějenje powětroweho czischcźa, tak khwata jich prěnja myßl k wědomostnikam na Vesuvje, jim ßo dowěrjeja, napraschowanja listowne a telefoniske ßo kopja a — kóždy s tutych njescěrpliwzow, wobdatych s hrósbu hory Vesuva wě: tam horka czi rjekowscy wědomostnizy ßwěru stražuja, so bychu njesbožu wobróli a tyßazam žiwjenje sakhowali.

Stajnje též wědomostnizy wubluwańki, wuczisłane kamjenje, pschepytuja, kiž Vesuv do wyschiny mjeta, stajnje wobkedźbuja, kajke dymy powětr wobßahuje, kak ßo wokolne morjo pohibuje, dokelž spław wody ßo s podsemskim dźěłom Vesuva stajnje pschemějenja, njewustawajzy sapißuja dźěło a wosjewjenja aparatow a tuto pschikładomne a czežke dźěło jednotliwzow wuliwa měr k saměrnemu wschědnemu dźěłu a žiwjenju na wschitkich, kiž w bliskoscźi hrósbneje hory, tuteho howrjazeho a njesputaneho pschirodneho dźiwa bydla, tak dołho hacž signal se spytowańnje wulkoalarm njesatrubi.... Vesuv je ßwoje hobrske mozy rosputał, lava ßo wala do doliny...

Wudowa Ješcyna

S mojich dźěczazych lět. — O. W.

(Skónczenje.)

Zyle spodźiwne je, so ßo Bockej njeje poradźiło tych tsjoch człowjekow moricž, kotrychž běsche ßebi sa ßwoje wopory wuswolił. — Jurij Jeschka běsche s khěžkarjom we Měrkowje. Mějesche mandźelsku s pjeczimi dźěczimi. Mandźelskej woczakowaschtej rynje schesće. — Běsche s fórmanom. Na dnju 11. oktobra wjejesche Jeschka je ßwojim wosom knježeho inspektora Dietricha a jeho mandźelsku do města. Na Garabaŕskej haßy jeho Bock, kiž prósdny po měscźe dundasche, wohladny a hnydom wobsamkny, ßwój mordaŕski wotmyßl wuwjescž. Wón dźěsche ßebi po swoju tsělbu, kotruž pola Czichońz w hromadźe žita khowasche. Pola Nowych Boranez na Lutobczanskich mjesach wón na wós kakasche. — Něhdźe ½6 hodź. běsche wós w Budyschinje wotsěk. Běsche ßo nimale sacźmiło, jako dojědźe. Bock wutsěli a trjechi Jeschku, niz pódla ßedźazeho inspektora Dietricha. — Jeschka sawoła „Ach mój Jesußo! Mój Sbóžniko!" a padny hižo na ßmjercž ranjeny na bok. Wutsěli ßo druhi krócž. Bock běsche pytnył, so běsche ßo mylił. Dietrich hrabny wotezku a czěrjesche s konjom do Měrkowa. — Bock sa nim, so by jeho tola hischcźe lepił. Njeßměrne stysk we Jeschkez domje! Kóždemu człowjekej by wutroba krwawiła! Bock ßo stupi pschez wokno. Wohladny w sinwje dźěłazeho Dietricha. Měrjesche ßo na njeho. Ale pschezo stupi Jeschzyna we rosßudnym wokomiku pschez njeho. Bock nchzysche tsi žiwjenja nadobo moricž. Tuž ßo teho wsda.

Poda ßo k wobydlnesu wjeßnjanosty Měscherja, hdźež žandarma Mitasche woczakowasche. Saßy hladasche s woknom do stwy. Wohladny w njej dweju žandarmow. Běschtaj to Weidlich s Komorowa a Klix s Njeßwaczidła. Mějeschtaj rynje nózny ßłužbu a běschtaj w Kamjenej wo njeskutku ßłyschałoj a hnydom pschikhwatałoj. — Weidlich běsche na Mitascha trochu podobny. — Bock ßo mylesche. — We ßwojej krwawnej wopikoscźi mějesche jeho sa Mitascha. Wutsěli na njeho pschez wokno a jeho do wutroby trjechi. Weidlich běsche hnydom njebohi. Wali ßo snak na semju. — Druhi žandarm wuskoczi s tsělbu se stwy. Ale Bock wutłóchny. W tołstej czmi njeběsche niczo spósnacž. — Nasajtra mějesche Bock njehańbicziwu khrobłoscž ßo do Měrkowa podacž. — Tu jeho sajachu. Pósnaty a pschepokasany ßo skónczne ßam wscheho wusna. —

Tajki hrósbny podawk běsche ßo potajkim w Měrkowje stał. Wjele njedźel dołho ludźo wo niczim druhim njepowědachu. My dźěczi ßo wjeczor bojachmy s woknom won hladacž. Ludźo tehdy sapoczachu ßwoje wokna sapowěschecž.

Najwjetschu ßobużelnoscž mějachu s wbohej wudowu Jeschzynej. Hdyž běsche ßwojeho mandźelskeho na Minakałskim pohrjebnischczu pokhowała, porodźi ßwoje schesćte dźěczatko. — Wschitke wutroby ßo jej pschiwobroczichu. — Wjele lubosćze je ßo jej wopokasało, ale žana luboscž njemóžesche jej mandźelskeho wróczicž. — Sarjadowachu tehdy sa nju sjawnu sběrku. Též we Khwaczizach a w naschej schuli sa nju składowachu. Kóžde dźěczo rady ßwoju mału scherpatku pschida. Nahromadźi ßo rjana sběrka.

Mordaŕ Bock bu dla tsojeho morjenja, spytaneho morjenja, dla wjelesapaleŕstwa a paduschstwa k ßmjerczi saßudźeny. — Pschi pschepytowanju běsche ßo wupokasało, so běsche wón s wopravdźitym czertom, bjese wscheho czuczja a ßwědomja. — Wón ßo ßwojich njeskutkow též njekajesche. Po sdaczu ßo s tym hordźesche, so ßo ßmjercźe pschez guillotinu, kotraž na njeho czakasche, njeboji. —

Prjedy hacž ßo stare lěto skónczi, jeho w Budyschinje na hrodźe wotprawichu. — Poßledni dźeń czakasche směrom na ßwoju ßmjercž. Jako jeho na dwór k ßmjerczi wjedźechu, jeho woblicźo tola ßmjertny strach pschetorže. Tužy k ßmjerczi wón wólse sawoła: „Knjes wyschschi statny rěcžniko, ßmějm hischcźe něschto prajicž?" „Ně!" wotmołwi statny rěcžnik. — A jako Bocka na desku pschipaßachu, sawoła wón se strózelemi: „Mam hischcźe jene mordaŕstwo na ßwědomju. Sćym Kašlku w Połcžnizy skónczował!" Ale též to jemu niczo njepomhasche. — Na něschto wokomikow běsche po nim! — Nascha Lužiza běsche wumožena wot wopravdźiteho žadławza. Běda tomu krajej, hdźež žaneje mozy njeje, tajkim žadławzam njesu stajicž. —

W naschej domisnje ßo ludźo po czaßu směrowachu. — Sapomnichu na Bocka a jeho mordaŕske njeskutki. Sswjedźeń hodow k temu dopomhasche. — W Jeschkez domje wschak mějachu srudne hody, hacžrunjež běsche Bože dźěczo bohate dary wschitkim dźěczom pschinjeßło. —

Po hodźoch to běsche. — Božodźěczowy schtomik stejesche hischcźe, trochu drje sedrjeny, ale tola hischcźe rjany w kuczje nascheje wulkeje stwy, s kotrejež mějachmy tajki kraßny wuhlad do zyleje rańscheje Lužizy. — Tehdy ras popołdnju poby wudowa Jeschzyna pola naß. — Njewěm, czehodla běsche pschischła. Ssnano chzysche ßo mojemu nanej dźakowacž sa wschelaku luboscž, kotruž běsche jej wopokasał. Ssnano trjebasche jeho pomoz a radu dla ßwojich dźěczi. — Starschej ju pschepproßyschtaj na kofej a hodowny woßuschk. Hodźinku drje ßedźachu hromadźe sa blidom. Njewěm, wo czim ßu rěczeli. Dźěczi dźě na to njeßmědźa poßłuchacž. A my to též ani njebychmy srosumile. Ssedźachmy ßame sa ßo we ßwojim kucziku. — Sa to pak ßmy ßebi wudowu Jeschzynu hódnje wobhladowali.

Wjele ludźi je k mojemu nanej pschikhadźało. Wona bě tu polá njeho jeniczki krócž. Ale spodźiwnje, jejna postwa je ßo mi tak jaßnje a krucźe do pomjatka saryła, so mohł ju hischcźe dźenßa po wjazy hacž 50 lět derje ryßowacž. Wudowa Jeschzyna běsche wulka ßwižna žona, se czornymi włosami a czornymaj woczomaj. Jejne woblicźo běsche ßuche, koscźate a — ßmjercž khutne. — Hdyž rěczesche, widźach, so wbohej w hornim czelesnje suby pobrachowachu. Jenož dwaj měsnikaj hischcźe mějesche. — Běsche w žarowańskej drascźe. —

Sa blidom je Jeschzyna tehdy powědała, so je jejny wbohi mandźelski na dnju ßwojeje ßmjercźe ßwojim dźěczom ßlubił, jim zaltu s města ßobu pschinjescž. Na to

Kuchińske khachle jako pomnik ...

We Wengeru nad rěku Ruhr, tam hdźež dźenża pisched lětami wobkhadej pschepodata nowa želesniska cžara Barlin-Witten-Schwelm psches drohu wjedźe, stoji spodźiwny pomnik a to: w stolpje želesniskeho mosta satwarjena prědkowna scžěna kamjeńtnych kuchińskich khachlow, tajkich s hliny palenych, kajkež je hischcže druhdy w burskich statokach nadeńdźemy.

Tutón pomnik dyrbi naß dopominacź na spißarku wjele wužiteje warjeńskeje knihi, kotrejež rezepty sapoczinaju ßo kóždy ras se ßlowczkami: Wsmicže telko gramow teho, a telko gramow teho a potom . . . S wěstym prawom ludźo to cžitajo, žortnje pschispomnja: Haj hdźedha, hdyž hospoša dosćź hospodarskeho pjenjesa nima .. Henrietta Davidis je tutu knihu napißała, kotraž naß žołdk wosboža a někotreježkuli hospošy a žonje bě s pomoznizu, hdyž spóšna, so wscha luboscź dże psches žołdk a so derje spokojeny žołdk je najlěpsche měridło sa měr a spokojnu a wießelu myßl w domje.

Tam, hdźež je pomnik samurjowany, je ßo Henrietta Davidis narodźiła 1. měrza 1801 jako dźowka duchownego. A na wonym městnje je staw fararjez statok, w nim kamjeńtne kuchińske khachle, na kotrychž je Henrietta wschě rezepty wupruhowała, kiž do snateje tolsteje knihi sapißa. A sawěscže je tež wona druhdy staroscže měła, swotkel by pschißkuschki k warjenju a pjeczenju brała, hdyž sako ras nowy rezeptny wopiß sapocža: Wsmicže . . . Ssyhdliischczo Wengern ma potaikim zyle žadny pomnik, kiž by ßebi kóžda hospoša wobhladacź dyrbjała, pomnik kiž rěczi wo wumělstwje warjenja. A so je prawje dobry wobjed pschiprawicź, troschku wumělstwa sa žonu, to my mužojo husto nawědźimy . . . pak se spokojenjom, pak . . .

Wolijowe štomy so w Němskej plahuja

Sajimawy pospyt.

Pod dohladom krajneho burstwa w Posaarskej Pfalzy, ßo sajimawy pospyt plahowanja wolijowych schtomow cžini. Wscho hromadźe ßo 150 wolijowych schtomow ßadźi. Směje-li pospyt wuspěch, mohłe ßo w klimatiisy pschihódnych krajinach Pfalzy s Italskeje pschiwjesene wolijowe schtomy, kotrež derje symu pschetraja, dale rosschěricź. Kaž je snate, wolijowe płody w měßazach okt bra hacź do januara srawja Na kóždy pad ßo tutón sajimawy pospyt s mulkim sajimom ßlěduje.

Sport

Leczenje po Němskej ßo skónczilo.

Leczenje po Němskej je ßo po tydźeńskim taczu niedźelu w Barlinje Tempelhofje skónczilo. Dobycže we tutym ważnym wubědźowanju je NSFK skupina Stuttgart s wjednikami Hagenbauerom, E. Schmidtom a Keidelom na „Klemm" dobyła. Druhe městno mějachu Wrótßławszy G. Friedrich, Linka a Deutschmann na „Focke Wulf" a tsecże městno Greifswaldszy, major Seidemann na „Focke Wulf". Je to wurjadny wuspěch. so se 62 swjaskow. kotrež k slětej po Němskej startowasche, 61 hacź do kónza hromadźe wosta. Teź je jara swjeßelaze, so ßo tuto leczenje po Němskej bjes kóždeje schkody skónczi.

njeje pohabył. Namakachu zaltu we wosu, zyle s nanowej krwju pschemaczanu. Widźu Jeschzynu hischcže dźenża jaßnje na naschim konopeju ßedźo. —

A spodźiwnje, teź na to ßo dopominam. Mojej dźěczazej woczi dźěschtej wot Jeschzyneje k mojej lubej macźeri, kotraž běsche tehdy hischcže żiwa a strowa. Pschirunowach. Moja macź ßo mi wjele lěpje spodobasche hacź ta Jeschkez dźěczi. Běch sbożowny, so ju mějach. Njewědźach, so bychu Jeschkez dźěczatka tehdy runje na wopak ßudźiłe a — to s polnym prawom — Jeschzyna ßo roszohnowasche. Wěm, so jej macź pakczik ßobu da. — Żenje njejßym ju wjazy wohladał. Njewěm, schto je ßo s njej stało a s jejnymi dźěczimi. Wěscže ßu ßo wschitke derje poradźiłe, pschetoż Bóh Knjes ßo wo ßyroty zyle woßebicže stara. —

Tehdy mějachu Sserbja hischcže ßwojeho Pětra Młóńka jako pokojerja a najlěpscheho radźiczerja we wschitkich duschinach cžěßnoscźach. Na ßwojim niskim wuměńku we Dźiwoczizach wón bydlesche — 77lětny — se ßwojim Bohom najnutrnischo sjednoczeny, spróżniwy a mózny modleŕ a tohodla samóżny, druhim ßłabym a běднym móz a pokoj spożczecź. — Kak by wón na wudowu Jeschzynu a jejne ßyrotki w Měrkowje moht posabycź. — Hdyž běsche lěto po wonym njeskutku saschło, lěto żarowanja a plakanja, sbaßni jej po ßwojim waschnju rjany pobożny pokojazy khěrlusch. — Njemóżemy jón zyły woczischczecź. We khěrluschu wudowu krutu wěstoscź da, so je ßo jejny mandźelski, kiž bu bjes wscheje winy morjeny, kiž je ßo w ßwojej ßmjertnej khwili k Sbóżnikej wołał, teź k ßwojemu Sbóżnikej wukhowany. —

Ach haj, tam horka na njebju,
Hdyž teź niz na tym ßwěcże tu,
Wy budźecże wschak wjeßele
Na wěczne saßo hromadźe.

Tuż, luba macźi, njepłakaj,
Tym dźěczatkam pak powědaj,
So Wy teź jónu póńdźecże —
Tam hdźež wasch luby nank nětk je.

To je wudowa Jeschzyna sawěscże ßwěru cžiniła.

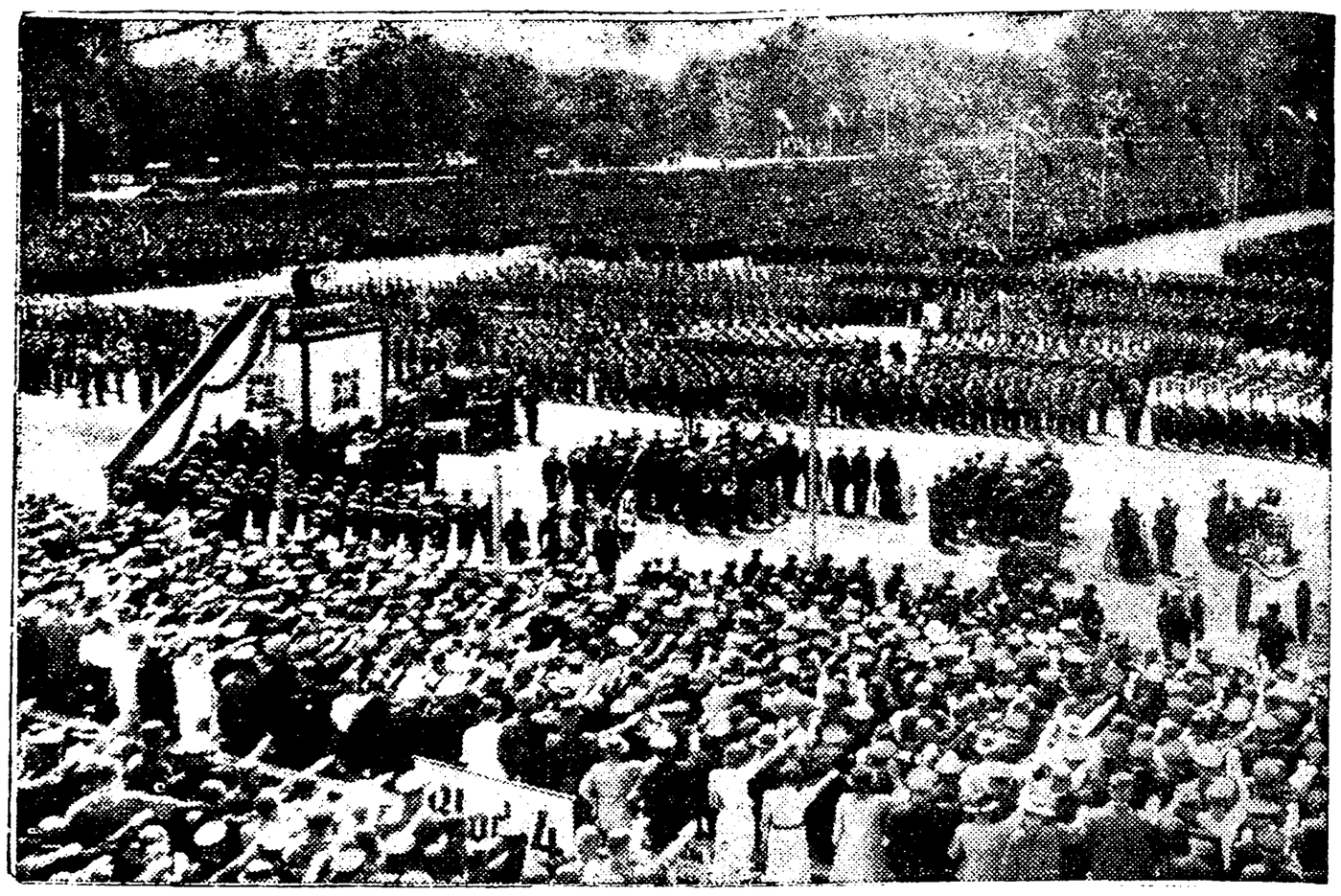

Wjerschk seńdźenja statnych wojakow w Kasselu.

S nastupjenjom 150 000 wojakow a offizěrow stareho wójska na Karlowej łuzy w Kasselu dozpě wulke seńdźenje němskeho statneho wojerskeho swjaska, na kotrymž ßo generalny pólny marschall s Mackensen a statny wjednik SS Himmler jako hosczaj wobdźělischtaj, ßwój wjerschk. Nasch wobras pokasuje nam Karlowu łuku s nastupjenymi wojakami pschi pocześcenju padnjenych. (Scherl Bilderdienst, M)

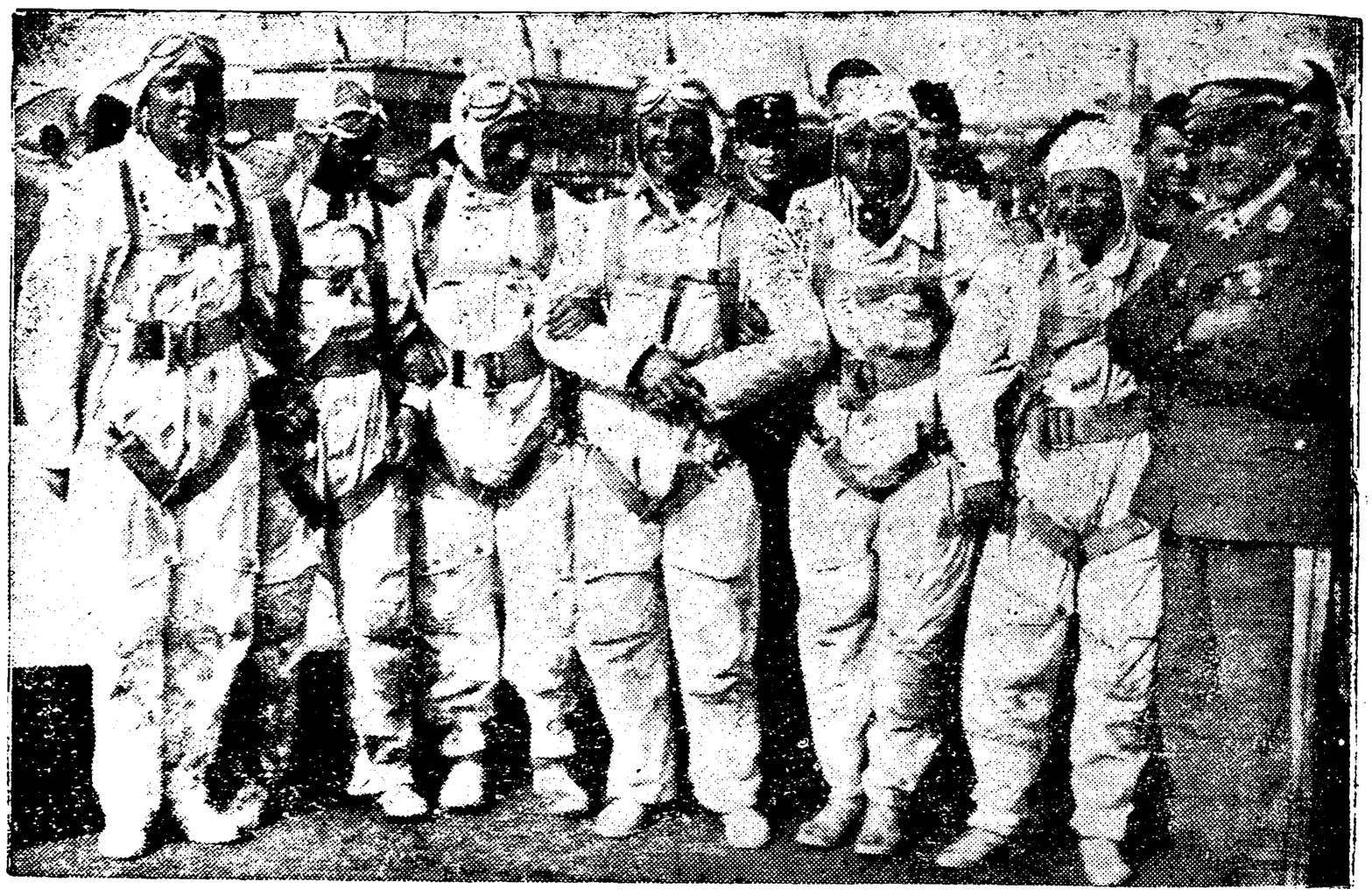

Dobycžerske mužstwo leczenja po Němskej.

Na wulkim lětańskim dnju na Tempelhofskim polu, kotrež běsche se skónczenjom leczenja po Němskej, pósejesche korpßowy wjednik NSFK generalny major Christiansen NSFK skupinje se Stuttgarta jako dobycžerzy wulkeho wubědźowanja wjele sboża. Na wobrasu widźimy s lěwa Schmidta, Büßinga, Striebela, Geidela (swjaskowy wjednik), Wolsa, Hasemajera. Na prawo generalny major Christiansen. (Scherl Bilderdienst.)

Z wolijowymi zardinami so přećiwo wulkim myšam wojuje

Wulke krajiny južneje Ameriki, wożebje połnózne dźěle kraja Zulu, maja pod njewschědnym rosschěrjenjom wulkich myschi cžerpjecź. Nichtó njewě, s wotkel ßo wulke mysche nabjeru. Pschecźiwo wulkim myschom dyrbi ßo, so njeby ke katastrofam dóschło, s wurjadnymi ßrědkami wojowacź.

Hižo 3 niedźele dołho njemóże ßo wulkich myschom nichtó dowobaracź. Se wschěch dźěrow wuléšu tute grawoczime wulke skocźata, kotrež móża jara lohzy mór a druhe khoroscże ßobu pschinjescź a rosschěricź. Na polach ježeru wscho, schtoż jim na prěki pschińdźe. Zyle žně we wohroženych krajinach ßu sniczene. Żana rěka, żane paßle, żadyn jěd njesamó spodźiwnemu rosschěrjenju wulkich myschow sadźěwacź. Jako běchu na polach žně sežrałe, dobychu ßo mysche do domow, hłód cžinjesche jich pschezo khroblischich a hospoši njemóżachu ßo pschecźiwo nim dowobaracź, ani hdyž w kuchini jěscź pschiprawjachu. Niczo njepomha, byrnjež zyle hromady s nich sabiwałe. Pschezo saßo ßo nowe pschinamakaja.

Wschelake jědy pschecźiwo wulkim myschom ßo spytachu. Schtoż je ßo dotal sto a tyßaz krócź wupruhowało, tu běchu dospołnje bjes wuspěcha. Tyßazy a tyßazy wulkich myschow, kotrež ßo do kraja walichu, njedadźa ßo sniczicź a byrnjež teź wjele stow do paßli saléšte abo na sajědojczenych kuskach sahinyłe, tyßazy pak cžehnjechu nimo paßli a jěda, dokelž běchu kedźbliwische.

Někotři farmarjo wußlědźichu nětko pschipadnje wubjerny ßrědk, kotryž ma pschekhwapjaze wuspěchi. Pschi setkanju farmari, pschi kotrymž ßo teź mała ßnědań posliczi, wotewrichu ßebi tysiu wolijowych sardinkow. Wobßah tyski pak bě ßo skasył a njedasche ßo wjazy wužiwacź. Tehodła tysku hnydom na bok stajichu.

Hnydom po tym běchu ßo wulke mysche pschinamakale. S cžrjódami pschikhadźachu a walichu ßo na wolijowe sardinki a sahinychu sa najkrótschi cžaß na jěd, kotryž běsche ßo se skażenych sardinow wutworił. S jenicžkej tysku sardinow bě ßo na tuto waschnje 40 wulkich myschi sajědojcziło.

Spěschnje rosschěri ßo tuta powěscź dale po zykej wohroženej krajinje. Nětkole ßu wokoło wschěch farmarskich statokow, w kuchinjach, bróżnjach, pschi rěczkach a rěkach tyski se skażenymi wolijowymi sardinkami wustajene. Farmarjo běchu je wotewrili, a pod dohladom je někotre hodźiny w ßłónzu stejo wostajiłe, doniž ßo njeskasychu. Hakle potom ßmědźachu wulke mnoche s nich żracź. Skażene sardiny ßu sa nich s biespschikładnej delikateßu a tola s jich ßmierczu.

Sajimawe je, so w južnej Afriziy ßu nětkole wschelkładły wolijowych sardinkow wuprósdnjene a so wschelkowe transporty potrjebu ani trochu spokojicź njemóża. S tym pak ßo nadźijeja, so na tuto waschnje tutu straschnu cžwilu wotbudu. W swisku s tym njech ßo spomni na młodu farmarku, kotraž dźěczo porodźiwschi, mějesche njeskónczńje wjele pschětracź, so by ßwoje dźěczo psched tutymi njeßmilnymi schkódnikami schkitała. Wulke mysche spytachu pschezo saßo każ wschudźe druhdźe, ßo do domu dobycź. Strach sa dźěczo bě wulke. Nóż sa nóż ßedźi młoda macź pschi łóżku ßwojeho dźěsca a sabiwa s klumpachom wulke mysche, kotrež ßo do jstwy sadobychu. Sa 3 dny sabi wscho hromadźe 412 wulkich myschow. We wulkim straschu, w kotrymž dźěczo běsche, njeßmědźesche ani wóczka sańdźelicź, pschetoż khroblosczź wuhłódnjenych wulkich myschi njesnaje żane mjesy.

Pschesada. „Ssym na to ßadźił, so njetrjebam wóßom dnjow niczo jěscź a wóßom nozow niz spacź." — „A ßy ßadźenje dobył?" — „Sso wě. Ssym wodnjo spał a nozy jědł."

*

W hotelu wiża tafliczka: „Kuricź sakasane! Dopomnicże ßo na woheń w Ekselsiorowym hotelu!" — Adam spody napiša: „Niz na stkody a w jstwach pluwacź. Dopomnicże ßo na powodźenje rěki Mississippi."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładź Marko Smoleŕ; Ćišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 149 — Budyšin — Srjedu 30. junija 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Wozjewjenje Chautempsoweho knježeŕstwa

Franzowſka komora ßo wutoru popołdnju ſeńdźe, ſo by knježeŕſtwowe woſjewjenje ßłyſchała. Jako miniſterſki preſident Chautemps do parlamenta pſchińdźe, jeho pſcheczeljo jeho ſtrony ſ pſchikleſkom powitachu. Miniſterſki preſident na to knježeŕſtwowe woſjewjenje pſcheczita.

W jawodźe knježeŕſtwoweho woſjewjenja ßo praji, ſo ſtej hižo lěto dołho ſakładnej ideji ſhromadne ſtaroſcźe franzowſkich republikanow wobknježikej, mjenujzy měr a ſozialny poſtup. Nowe knježeŕſtwo chze ſ zyłej ßwojej mozu woběmaj idejomaj ßłužicž. Wono ſwonkowu politiku dale powjedźe, kotraž měr ſe wſchěmi ludami pyta. Sdobom knježeŕſtwo woßebitym pſcheczelſtwam Franzowſkeje ßwěru ſakhowa, a chze ßo prózowacž, ſo by polo mjeſenarodneho ſhromadneho dźěła rosſchěrilo.

Hdyž je nowe knježeŕſtwo na ßwój ſnutskownopolitiſki a ſozialny programm, kiž ßo programmej prjedawſcheho knježeŕſtwa runa, pokaſało, wono pſchipowěda, ſo bjes komdźenja ſ raſnymi naprawami ſapſchimnje, ſ kotrymiž chze ſnjewužicže ſpekulazije wotſtronicž, hoſpodaŕſki plan wurunacž a nazionalne hoſpodaŕſtwo wožiwicž. Wono chze parlamentej wobſchěrny plan pſchedpołožicž, ſ kotrymž ma ßo finanzne a hoſpodaŕſke położenje wuſtrowicž.

K temu finanzny miniſter bjes komdźenja w komorje ſakońſke naczjiſki pſchedpołoži. Tute naczjiſki ſměja ſakładnu wažnoſcž a knježeŕſtwu ſa kóždy jeho pſchedewſacže trěbnu połnomóz dawaju, ſo by mohło ſpěſchnje a rosßudnje jednacž, kaž ßebi ſjawne ſajimy žadaju.

*

Hdyž běſche miniſterſki preſident knježeŕſtwowe woſjewjenje pſcheczitał, komorny preſident Herriot pſchedležaze napraſchenja k powſchitkownej politizy noweho knježeŕſtwa woſjewi. Miniſterſki preſident Chautemps namjetowaſche, ſo by ßo rosmołwa wo napraſchenjach wotſtorczjiła. **K temu wón praſchenje dowěrjenja ſtaji. Komora hnydom wothłoßowaſche a ſ 393 hłoßami pſcheczjiwo 142 hłoßam wobſamkny, ſo ßo napraſchenja wotſtorcža.**

Na to finanzny miniſter Bonnet pſchedłohu ſa knježeŕſtwowu połnomóz pſchedpołoži. Nimo tuteje knježeŕſtwo hiſchcže ſakońſkaj naczjiſkaj ſapoda a pſchejeſche, ſo by ßo hnydom wo nimaj wuradźowało. Jedyn naczjiſk naſtupa rjadowanje podružneho pjenjeſa a druhi wotſtorczjenje płaczjenja ſa induſtrialnych, pſchekupzow a rjemjeßlnikow. Potom ßo poßedźenje do 9 hodźin wjeczor wotſtorczji.

Franzowſke burſy ßo ſawrěle.

W Franzowſkej je ßo wikowanje na burſach ſaſtajiło, doniž ßo praſchenja dla franzowſkeho franka njerosrißaju.

Připad při wotewrjenju francowskeho senata

Pſchi wotewrjenju ſenatoweho poßedźenja na kotrymž měješche ßo knježeŕſtwowe woſjewjenje pſcheczjitacž, ßo pſchipad ſta. Naměſtny miniſtrſki preſident Léon Blum ßo ſapowědźi, knježeŕſtwowe woſjewjenje pſcheczjitacž.

Na jeho měſto ſtatny miniſter Sarraut pſched ſenatom knježeŕſtwowe woſjewjenje pſcheczjita. Pſchiczjina Blumoweho ſapowědźenja leži w liſtowanju mjes ſenatowym preſidentom Jeanneneyom a miniſterſkim preſidentom Chautempſom dla rěcže ſozialdemokratiſkeho póſtſkeho miniſtra Lebaſa, kiž běſche ßo njeczeſtnje wo ſenacže wuprajił. Hdyž běſche ſenat knježeŕſtwowe woſjewjnje ßłyſchał, ßwoje poßedźenje na ßrjedu wotſtorczji.

Zakoń połnomocy za francowske knježeŕstwo

Sakoń połnomozy ſa franzowſke knježeŕſtwo, wo kotrymž měješche franzowſka komora wutoru jednacž, ma tole wopſchijecže:

Knježeŕſtwo doſtawa połnomóz, ſo móže hacž do 31. auguſta 1937 ſ wukaſami, kiž miniſterſka rada wobſamknje, wſchitke naprawy poſtajicž, ſ kotrymiž ßo pſcheczjiwo pomjeńſchenju ſtatneho kredita a pſcheczjiwo ſpekulaziji wojuje, a kiž hoſpodaŕſkemu wuſtrowjenju, dohladowanju placzjiſnow, wurunanju hoſpodaŕſkeho plana a finanzneho miniſterſtwa bjes kontrollowanja měny a ſakitanju ſłotoweho wobſtatka franzowſkeje banki ßłuža.

Tute wukaſy ßo wob tſi měßazy po pſchipowědanju tuteho ſakonja, na kóždy pad pak w prěnim poßedźenju wurjadneho parlamentoweho ſkhadźowanja 1937 komorje a ſenatej k potwjerdźenju pſchedpołoža.

Léon Blum pſcheczjiwo franzowſkemu ſenatej.

Léon Blum běſche hroſył, ſo na pſchichodnym krajnym ſkhadźowanju ſozialdemokratiſkeje ſtrony namjet ſapoda a ſ nim požada, ſo by ßo franzowſka wuſtawa pſcheměniła. K temu je pſchiſpomnił, ſo dyrbi ßo ſenatej w pſchichodźe ſnjemóžnicž knježeŕſtwo powalicž. W parlamentariſkich kołach w tutym Blumowym wuprajenju widźachu, ſo ßo Blum na njewuſpěch hněwa, kiž je ſe ßwojim finanznym miniſtrom poczeŕpił. Něſto pak ßo ſdawa, ſo je tutón namjet tola ſſoczatk powſchitkowneho ſozialdemokratiſkeho nadběha na ſenat.

leŕſka młodźina ſcžele ßo jenož do krótkich ßyjeŕſkich, wobdźěłańſkich a žnjowych dźěłow na polu a k ſakhowanju ſahrodnych a lěßnych wupłodow pſched ſkaženjom. Jenotliwe dźěła ßu włóczenje běrnow, pſcheczahowanje a kopanje runklizy, plěcže njerjada, czjiſczenje leniſchczow, ſaniczenje ſchkódnikow, žitowe žně a ſběranje kłóſkow, ſchczipanje jahodow a pomoz pſchi khowanju wobkopnych płodow a ſběranje bukwiczkow.

Wjednik němſkeho ſjednoczenſtwa w Pólſkej ſajaty.

Kaž „Deutſche Rundſchau in Polen“ woſjewja, bu ſnaty ſekretar a rěcžnik němſkeho ſjednoczenſtwa, dr. **Gero ßwobodny knjes ſ Gersdorffa, pjatk rano w ßwojim Bydhoſczſkim bydlenju ſajaty a do ßudniſkeho jaſtwa do Koniz dowjeſeny, hdźež hižo tydźenje dołho 18 němſkich młodoſtnych a ſtaruſchzy Werowej, kotrejž kubło wobßedźeſchtej, na kotrymž ßo młodoſtnym dźěło dawaſche, na ßudniſke jednanje a na wußwobodźenje czakaja.**

Kral Karol šef jeneho Póznańskeho połka

Rumunſki kral Karol a krónprynz Michał ſtaj ßo ſ pólſkim marſchallom Rydzom-Schmigłym a ſwonkownym miniſtrom Beckom w Pózanju pſchi wulkej wojeŕſkej paradźe wobdźěliłoj. Po ſkónczenju parady ßo kral Karol ſa ſchefa Póſnańſkeho pěſcheho połka pólſkeho wójſka pomjenowa. Rumunſki krónprynz na to połkowu khorhoj ſ kſchižom rumunſkeho Michałoweho rjada wupyſchi.

Rumunſki kral ßo pſchi wojeŕſkej paradźe w uniformje pólſkeho wyſchka wobdźěli. Wón ßo ſa ſcheſa Póſnańſkeho połka pomjenowa, dokelžj je ßo 16. rumunſki pěſchkowſki połk po Pilßudſkim pomjenował. Kral Karol je marſchałlej Rydzej-Schmigłemu rumunſki ſaßłužbny kſchiž 1. rjadownje, jene ſ najwyſchſchich rumunſkich wuſnamjenjenjow, ſpožczjił.

Mócne zakročenje přećiwo pólskim kommunistam

Njedawno běchu we Warſchawje židowſkeho kommuniſtiſkeho wjednika Fürſtenberga ſajeli. Wón je ßo w Moſkwje woßebje wojeŕſzy wuwuczował. Po wuwuczenju ßu jeho ſa ſchefa wojeŕſkich wotdźělenjow njeſakońſkeje pólſkeje kommuniſtiſkeje ſtrony pomjenowali. Pſchi pſchepytowanju pſcheczjiwo ſajatemu je ßo tak mnoho ſwiſkow wußlědźiło, ſo móžeſche polizija w nozy k njedźeli w židowſkich měſtowych dźělach Warſchawy hiſchcže na 75 kommuniſtow ſajecž. Pola ſajatych polizija wobſchěrnu maczjiſnu ſa kommuniſtiſku propagandu a wažne tajne roskaſy ſebra.

W Londonje maju ſa wěſte, ſo ßo frank wothódnoſczji.

Kaž hłowne Londonſke finazne nowiny „Finanzial News“ na ſenſaziſke waſchnje pißaju, ßu w Londonje pſcheßwědczeni, ſo nowy franzowſki finanzny miniſter Bonnet franzowſki frank w bližſchich dnjach wothódnoſczji. Nowiny rosprawjeja, ſo Londonſzy finanznizy położenje franzowſkeho franka jako jara khutne wobhladuja. Sdobom pak maju wothódnoſczenje ſa jeniczku móžnoſcž, ſo Franzowſka ſ czěßna wuńdźe.

Jendźelſka ma dźewjecž milijonow płunowych maſkow.

Kaž je ſtatny podſekretaŕ w jendźelſkim ſnutskownym miniſterſtwje G. Lloyd woſjewił, je ßo dotal w Jendźelſkej dźewjecž milijonow płunowych maſkow ſa ziwiłne wobydleŕſtwo ſhotowiło. Wone halle ßo pſchi ſtraſche ludźom wudźěla.

„Palais nowinaŕſtwa“ na Pariſkej wuſtajeńzy.

Na ßwětowej wuſtajeńzy w Pariſu ßu póndźelu dopołdnja „palais nowinaŕſtwa“ wotewrili.

Blombergowy wopyt we Wuheŕskej

Němſki wójnſki miniſter generalny pólny marſchall ſ Blomberg je wczera k wuheŕſkemu wojeŕſkemu pomnikej wěnz położił. Po tutej ßwjatocznoſczji němſki wójnſki miniſter wuheŕſkeho miniſterſkeho preſidenta Daranyia, ſwonkowneho miniſtra ſ Kanyu, wyſchſcheho roskaſowarja wuheŕſkeho wójſka generala Sſonyia, ſcheſa generalneho ſtaba generala Ratza a pólneho marſchalla arzywójwodu Joſefa wopyta. Miniſterſki preſident Daranyi k czeſczji němſkeho hoſcža ßnědanje wuhotowa.

Wutoru popołdnju ßo němſki wójnſki miniſter na wobhladowańſku jěſbu do Grana poda. Tam ßebi wuhrjebowanje Arpadſkeho hroda ſ 11. lětſtotka wobhlada. Wjeczor ßo němſki wójnſki miniſter do Budapeſta wróczji. K czeſczji generalneho pólneho marſchalla ſ Blomberga wuheŕſki wójnſki miniſter general Roeder wjeczor offizialnu hoſczjinu wuhotowa, na kotrejž ßo miniſterſki preſident a druhe ſnamjenite woßoby wobdźělichu. Hoſczjinje ßo offizialne witanje pſchiſamkny.

Franz Seldte 55lětny.

Wjednik a němſki kanzler je němſkemu dźěłowemu miniſtrej Franzej Seldte **k jeho 55.** narodninam wutrobne ſtrożopſchecža pózłał.

Hitlerska młodźina při žnjach zapřimnje

Sa lěto 1917 je ßo ſaßadnje ſrjadowało, kak Hitleŕſka młodźina w rataŕſtwje ſapſchimnje. To ſtawa ßo po pſchikaſu němſkeho wjedniſtwa młodźiny abo tež jejnych měſtnych ßłužbnych měſtnow. Dokelž je tuta ßłužba czeſtna ßłužba, ßo NS-Landpoſt na burow a ratarjow, kotrymž ßo tuta žnjowa pomoz doſtanje, wobrocža, ſ rospominanjom, ſo bychu ßebi tutón wopor prawje wažili a ſo bychu hólzam a holzam dali jenož to dźěłacž, ſchtož po ßwojej ſamóžnoſczi dokonjeja. **Na žane waſchnje pak ßo woni njeßmědźa wuwužicž.**

Holzy a hólzy, kiž ßo do rataŕſkeho dźěła póſczelu, ßu pſche ſnjeſbożenje ſawěſczeni, ſ woßebitym rjadowanjom tehorunja ſa pſchipad khoroſcže. Pódla bydlenja a ſaſtaranja ſ zyrobu móže ßo jim tež wěſte pjenježne wotſchkodźenje dacž. K ſarjadowanju wudawkow ſa małe pſchihotowańſke dźěła ßo wěſty pjenjes na kóždy dźeń dźěła poſtaji. Burja a ratarjo maju tutón pjenjes pſches wokrjeßne burſtwa ſwjaſkowemu wjednikej Hitleŕſkeje młodźiny płaczicž.

Jenotliwi burja a ratarjo dyrbja ßo ſe ßwojimi žadanjemi na pſchißluſchne wokrjeßne burſtwo wobroczjicž. Hit-

Španiscy nacionalni Valmecedu wobstupili

Nazionalny radio w Salamanzy je woſjewil, ſo ßo padnjenje měſta Valmecedy ſ kóždej hodźinu wocżakuje. Valmeceda je něhdźe 25 kilometrow k wjecżoru wot Bilbaa ſdalena a je ſtrategiſky wurjadnje wažne měſto. Nazionaliſtiſzy wojazy ßu hižo rěku Cadagua pſchekrocżili. S polnozy ßo wojazy genrala Davile měſtacżku Sſomorroſtru bliža.

Tak ßu nazionalni Valmecedu nimale doſpołnje wobſtupili. Bolſchewikojo ßu měſto hižo wopuſchcżili.

Japanska w Moskwie wótrje protestowała

Kaž hamtſka japanſka powěſcżeŕnja Domei powě, je ſwonkowny hamt w Tokiu japanſkemu póßlanzej w Moſkwje porucżil, ſo by pola ßowjetſkeho knježeŕſtwa wótrje proteſtowal, ſo ßu ßowjetſkoruſzy wojazy kupje Bolſchoj a Sſennuſu w rězy Amurje wobßadźili. Póßlanzej ßo porucżi, ſo by žadał, ſo ßowjetſzy wojazy kupje hnydom wopuſchcżeja.

Japanſki póßlanz a ßowjetſkoruſki ſwonkowny kommißariat hiſchcże jednataj. Powěſcżeŕnja Domei a japanſke nowiny na pſchiběraze pſchipady na mjeſach mjes Sſowjetſkej uniju a Mandźuſkej je ſtaroſcżu ſhladuja: Japanſke nowiny roſprawjeja tež, kak je ßo japanſkim rybakam ſnowa wobarało, ßwoje rybaŕſke prawa wukonjecż, a ſo ßu Rußojo na Amurſkej rězy jeneho Japanza ſatſělili.

Manevry ßowjetſkoruſkeho wójnſkeho łódźſtwa ßo tehorunja wotprajile.

Manevry cżeŕwjeneho wójnſkeho łódźſtwa w Cżornym morju, kiž mějachu ßo lětßa wośebje wulke a w pſchitomnoſcżi ſchefa ßowjetſkeho namóŕniſtwa Orlowa pſchewjeſcż, ßu ßo na njewěſty cżaß wotſtorcżile. Kaž pſchi wotſtorcżenju wſchěch wójnſkich manevrow tak ßo tež tu „techniſke wobcżežnoſcże" jako pſchicżiny woſnamjenjeja. We woprawdźitoſcżi wěſo pak wotprajenje manevrow wójnſkeho łódźſtwa ſ „cżiſcżenjom" njepoſrědnje ſwißuje.

Powěsće z cyłeho swěta

Serbowku zamordowała

W hoſcżenzu „Hajniſkemu domej" w Müglitzy we cżěſkich Rudnych horach bu ſańdźenu ßrjedu hoſcżeńzaŕka tuteho ſnateho hoſcżenza 49 lět ſtara Marija K o ſ a k o w a w krwi ležo namakana. Zona bu bjes dwěla ſ hamorom ſabita. Jeje bydlenje bě doſpołnje pſcheryte a pſchemjetane a tež pokładnja bě ßo ſhubiła tak ſo ßo na rubježne mordaŕſtwo myßleſche, kotrež ßo tež bórſy wujaßni. Hiſchcże ßrjedu wjecżor w hoſcżenzu w Krupkach 30 lět ſtaru pincżnizu ſamordowaneje Hanu Sandnerez ſ Poſchiza pola Ludiz ſajachu, kotraž běſche pola ßwojeho lubeho, 30 lět ſtareho muža ſ Krupki nozowała. Po dołhim prěcżu wuſna ßo Sandnerez, ſo je mordaŕſtwo nad kwojeje khlěbodawaŕki ſkucżiła, kotrež bě tehodla ſkucżiła, ſo by ßo nahladneho ſamoženja ßwojeje hoſpodaŕki ſmożowała. Samordowana běſche ſ wudowu a pokhadźeſche ſe ßerbſkeje wßy pola Khocżebuſa. Mějeſche wotpohlad, hoſcżenz pſchedacż, ſo by ßebi doma nowu exiſtenzu mohła ſałožicż.

Njewjedro w Allgäuſkim potorha moſty.

Njewjedro ſ wulkim ſliwkom ßo w Hinterſteinſkej dolinje w Bayerſkej roſpuſchcżi. Na rězy w dole ſ horow ſpławjene korjenje, ſdonki ſchtomow a ſbytki moſtow płuwachu. Pſchiwal wody bě tak ßylny, ſo ßebi tuta ſdźěła nowe rěcżniſchcżo wudrě. Wſchě moſty hornjeho dźěła rěki ßo wottorhachu. Wośebje mózně ſakhadźeſche njewjedro na dróſy ſ Hinterſteina k „Giebelhauſej". Dróha je na 18 měſtnach podmlěta abo ſ wulkimi kamjenjemi ſaracżena. Wjele wulětnikow ſ awtom cżaka we Giebelhauſu, dokelž njehodźi ßo po wudrětej dróſy jěſdźicż.

Indijanſki lud bjes rěcże.

Pokodnjo-amerikanſka ßlědźeŕſka ekſpedizija je ßo ſ krajiny rěki Amaconas wrócżiła. Po jeje ſdźělenju je ßo dotal njeſnaty indianſki ſplah wußlědźił, kotryž na zyle prěnjotnym ſtopnju ſteji a ſzyła žanu rěcż jako doroſumjenje njeſnaje. Tutón indijanſki ſplah doroſumi ßo, kaž móžachu to ßobuſtawy ekſpedizije wobkedźbowacż, ſ pohibom ruki a woblicża.

Kongres Khrystusa Krala w Póznanju

W Póſnanju wotměwa ßo w tutych dnjach wulki mjeſynarodny kongreß k cżeſcżi Khryſtuſa Krala. Na tutón kongreß je ßwjaty wótz jako ßwojeho delegata pólſkeho primaßa Hlonda pomjenowal. Na kongreß je pſchijěło jara wjele wyßokich hódnoſtari katolſkeje zyrkwje, mjes nimi tež kardinal Verdier, kardinal Innizer a druſy. Kongreß ma ßo wośebje ſaběracż ſ praſchenjemi wojowanja kſcheſcżanſtwa ſ kommuniſmom a bjesbóžniſtwom.

Plahowanje moruše a židakow je służba na ludźe

Wcżera pſchinejßechmy ſ Rachlowa powěſcż, ſo ma ßo tež w naſchej Łužizy ſ plahowanjom židakow, ſ kotrychž ſapſchadkow ßo žida dobywa, ſapocżecż. Židaki ßo ſ łopjenami moruſchow (Maulbeerbaum) žiwja. Tehodla dyrbja ßo w naſchich ſtronach najprjódzy moruſche woßadźecż. Knjes wucżeŕ Schěza ſ Rachlowa, kotryž je ſ wokrjeßnym dohladowarjom ſa plahowanje židakow, nam k temu ſcżěhowaze woſjewja:

Dr. Goebbels je njedawno rjekł, ſo mamy najhórſche ſa ßobu. Na tym njeje dwělowacż; pſchetož w poßlednich 4 lětach wurjadnje wuſpěſchneho dźěła je ßo kruty ſakład położił, na kotrymž 3. knježſtwo njepowalnje ſteji. Wſchě ſakłady ßo ſnowa wutwarichu a ſtare ßo ſ nowym a lěpſchim ſaruna. Pſchi tym ßo w prěnim ſchtwórcżlěcże lubjene niz jenož njedopjelni, ale nimo teho ßo wjele druheho dokonjeſche, ſchtož je ſa druhe ſchtwórcżlěto ſ najlěpſchim wukhodźiſchcżom. Sa dozpěcże noweho ſchtwórcżlětneho plana ma ßo zyły lud mobiliſowacż, pſchi cżimž kóždemu jednotliwzej ßo wſchelake nadawki ſtajeja. W nowym 4lětnym planje ßo tež na plahowanje židakow myßli. Pſchi wokrjeßnej ſkótnej wuſtajeńzy 4. julija budźe na Tſělniku w Budyſchinje w 1. poſkhodźe wuſtajeńza plahowanja židakow. Sſobotu a njedźelu je tale wuſtajeńza wot 9 hacž do 18 hodźin wotewrjena. Wopyt wuſtajeńzy ma ßo kóždemu porucżecż. Wo plahowanju židakow ßo huſto praji; to wſchak je ßo hižo wjazy krócż ſpytało, dotal pak bjes praweho wuſpěcha, abo: pola naß njeje pſchi intenſiwnym wužicżu pódy měſtna ſa moruſchu abo: Schtó wě, hacż to je něſchto trajaze a podobne tajke wurěcże.

Tute dwěle njejßu woprawnjene a maja ßo wujaßnicż. Wulki roſdźěl mjes prjedawſchimi poſpytami a nětcżiſchim plahowanjom je tón, ſo jón někto ſtat a ſtrona podpjeratej, mjes tym, ſo prjedawſche knježeŕſtwa njemějachu wulki ſajim na tym a wobkhodnizy ſe židu, kotrymž bě wukrajna ßurowa žida lěpſcha a tuńſcha, domjaze židowe ſapſchadki njerady kupowachu a tehodla tež hubjenje płacżachu. Někto pak we wobłuku 4-lětneho plana ßo praji: ſchtož móže ßo na ßurowiſnach doma wuplahowacż, to dyrbi ßo ſtacż. A kóždy, kiž to někak móže, dyrbi pſchi tym pomhacż. Pſchi tym je wažne praſchenje, hacż my ſzyła pſchirodnu abo ßurowu židu trjebamy. Tuto praſchenje dyrbi ßo ſ haj wotmołwicż, pſchetož ſa wěſte wěży ßo wuměłſka žida njehodźi wužiwacż, kaž na pſch. ſa padaki, zeppelinowe pocżehnjenje atd. Kóžde lěto Němſka pſchezo hiſchcże 2 hacž 300 milijonow hriwnow ſa wukrajnu ßurowu židu wudawa. S teho ſcżěhuje, ſo dyrbimy ſpytacż, ſo tutu ſummu ſnižimy. Wěſte je, ſo ßo plahowanje moruſche tež w Němſkej runje tak derje poradźi, kaž we druhich krajach na pſch. w Italſkej, kotraž plahowanje moruſche po abeßynſkej wójnje wurjadnje ſpěchuje. Naſche podnjebjo je ſa moruſchu a ſa židaki (Seidenraupe) doſcż pſchihódne. Domjaza produkzija židy wucżinjeſche loni pola naß jenož 1 proz. wſchěje potrjeby. Wěſo by móžno było po hektarach dobru rolu ſ moruſchu wobßadźecż. To pak by ſeſchkodźało ludowemu ſeżiwjenju. Tehodla ßo radźi, ſo město grotowych a drjewjanych płotow moruſchu pſchi ſahrodach na nadróſnych a železniſkich brjóżkach a na brjóżkach, kotrež ßu někotre ſ lěßnymi worjeſkami wobßadźene, pěſtujemy. Moruſcha drje je ſa dobru ſemju, ſa wothladanje a hnojenje jara dźakowna, radźi pak ßo tež na khudſchej ſemi a hórſka wyßokoſcż pſchi tym na wahu njepada. Runje w Rudnych horach ßo w Sakſkej najwjazy moruſche plahuje. S heßłom naſcheho dnja tehodla je: plahowanje moruſche ma ßo mjes naſchimi ratarjemi ſakorjenicż a plahowanje moruſche a židakow je ßłužba na ludźe.

Indiski nóž

(Pokracżowanje a ſkóncżenje.)

Na ranje do wile „Rjenje ſtajena" notar Twjerdak ſ Amſterdama dóńdźe.

Hdyž bě jemu Hadrijana wſchitko nadrobnje roſprawiła, pſcheßwědcżi ßo tónle mudry a nimo měry wótromyßlny prawiſnik hnydom, ſo je Jan Huk njewinowaty.

Wón dźě wo teſtamentowej należnoſcżi wſcho wědźeſche a ſhubjenje nacżiſka jemu cżěmnoſcż tehole cżorneho njeſkutka zyle jaßnje roßßwětli.

Dopołdnja někotſi wyſchſchi ßudniſzy ſaſtojnizy dóńdźechu, polizajſki radźicżel a druſy.

Twjerdak jim pſchicżiny ßwojeho podhlada ſdźěli, a te buchu derje roſważene. Tola w tu khwilu Jana w ſajecżu ſdźerżachu.

W Amſterdamje ßlědźachu ſa tym, hdźe Lawrjenz ſ Dalowa pſchebywa. Tón bě ßo ſ měſta ſhubił, kaž měnjachu, ſo by ßo pſcheſcżěhanja ßwojich wěricżelow ſminył. Prawje wſchak běſche: Hendrich Komanß chzyſche jeho do dołžniſkeho jaſtwa dacż cżißnycż.

Nowiny někotle tež wo podawku naſpomnjenja pſchinjeßechu, ale jeno ſ krótka, pſchetož tehdom roſprawjeŕſtwo hiſchcże tak wutworjene njebě, ſo běchu bohateho Narańſcho-Indźana morili a ſo běchu poſdatneho mordarja hižo ſajeli.

Něſchto dnjow poſdźiſcho ßo we willi „Rjenje ſtajena" k ßwjatocżnemu pohrjebej pſchihoty cżinjachu.

Tu wot Lawrjenza ſ Dalowa liſt dóńdźe. Wón na pſchichodny dźeń ßwój pſchikhad pſchiſjewi. To bě dźeń pohrjeba.

Twjerdak bě pſchitomny a liſt cżitaſche. „Knježna Hadrijana", wón rjekny, „to je derje, ſo chze knjes Lawrjenz pſchińcż. Někotle, myßlu ßebi, mamy dźiwny ßrědk, ſo mohli wěrnoſcż wukopacż, hrójbnu ſłójcż wotkrycż. Wěſcże wy, hdźe tón druhi indiſki nóž je? Jedyn wſchak pſchi aktach leži."

Hadrijana to wědźeſche; wona wobrajnoſtnje tworjeny nóž pſchinjeße, kotryž bě zyle tajki, kajkiž bě k mordaŕſtwu naloženy. Notar jón ſkhowa a młodej knjeni pſchikaſa, krucże mjelcżecż.

— — — — — — — — — — — — —

Pſchi pohrjebje bohatych ludźi w Hollandſkej, wośebje na wßach, ßo tehdom njemałe wudawki cżinjachu. Tak tež na tym dnju, hdyž chzychu cżěło Handrijana ſ Dalowa w rowniſchcżu pokhowacż. Sſobużelni hoſcżo ſ bliſka a ſ daloka pſchi ßwojim žarowazym cżucżu tola na jědźenje a picże njeſabuchu. Bohate blido we wulkim ſalu we wili běſche kryte.

W ſahrodnym ſalonu morwy Narańſcho-Indźan w kraßnym kaſchcżu ſ duboweho drjewa ležeſche, kotryž běchu runje ſ hojdźemi ſamknyli. —

Dźeßacż mjeńſchinow poſdźiſcho dóńdźe Lawrjenz ſ Dalowa — rjany młody mužiki, ale dźiwjeho napohlada — cżorny ſdraſcżeny, ßmjercż blědy, po ſdacżu hłuboku hnuty. Hadrijana jeho ſ krótka a ſymnje poſtrowi — bojeſche ßo jeho. Twjerdak jemu najkicżi, ſo by ßo kaſchcż ſaßo wotewrił, ſo by woblicżo ßwojeho wuja hiſchcże raz wohladacż mohł. Ale jeho ſnutſkownje hrójba pſchewja, a tehodla to wotpokaſa, a tež do ſahrodneho ſalona ſaſtupicż nochzyſche.

Notar jeho potom jako herbu poſtrowi; ſo je, dokelž ßo druhi teſtament njeje dohotowił, prěni teſtament płacżazy. Tuta powěſcż ßo jemu njenadźita njejdaſche. Wón ßo ſpłóſchiwy wohladny a ßebi ſ cżicha drje pomyßli: „Někotle ßym tule ſ knjeſom a mam roſkaſowacż."

Sſydachu ßo ſa blido.

Nimo duchowneho bě něhdźe tſizecżi hoſcżi pſchitomnych, mjes nimi někotſi knjeza ſ Amſterdama, tež polizajſki radźicżel a někotſi druſy ßudniſzy ſaſtojnizy, kotrychž bě notar Twjerdak k temu pohnuł.

Prěnja jědź bě poliwka, kotruž njerěcżo jědźachu.

Lawrjenz ſ Dalowa, kaž ßo ſdaſche, trochu ßo nuſujo jědźeſche.

Druha jědź bě pjecżeń. Tuž ßo noža a widlicżkow pſchimachu.

Lawrjenz ßwój nóž pytaſche a žaneho njenamaka.

Notar, jeho wobkedźbujo, dowěrnemu ßłužobnikej kiwny, a tón nóž je ßlěbornymi cżronkami pódla herboweho talerja położi.

Lawrjenz nóž do rukow wſa — ale njejapzy ſ wuſtróženjom ſakſchikny — wón je ſtólza poſkocżiwſchi nóž ſ wotmachom wot ßo wrjeßny — tón na porzlinowy taleŕ padźe, a ſ teho kromy kruch wotlecża.

„Schto dha je?" ßo Twjerdak wopraſcha.

„Tón nóž!" młody mužiki, wſchón bjes myßłow, jakotaſche. „Kak ßebi njedocżink ſwěri, mi tónle nóž dacż?"

„Cżeho dla niz?"

„Tónle nóž, ſ kotrymž —"

„S kotrymž bu waſch wuj ſakłóty, wy měnicże?"

Lawrjenz něſchto njeſroſumliwe bórbotaſche.

„S wotkel wy wěſcże, ſ tajkimle indiſkim nożom ſakłóty?" ßo notar wopraſcha, a ſwuk jeho hłoßa bě hrożazy. „Kak ßo to ma, ſo ßebi myßlicże, ſo tónle nóž ſpóſnajecże? Nimo teho to njeje ßamßny, ale jeno zyle jenajki!"

Herba ſaſtróżeny myßleſche a ſamyleny na żarowazych hoſcżi wudźěraſche, kotſiž wſchitzy dźiwnje na njeho hladachu.

„Ja chzych prajicż, Lawrjenzo ſ Dalowa", Twjerdak po małej pſcheſtawzy dale rěcżeſche, „kak temu tak, ſo ſcże indiſki nóž ſaßo ſpóſnali, a cżehodla ßo pſched tym roshorjecże, jeho jako noża k jědźenju trjebacż. Wy ſcże to ſkucżił, wy ſcże ßo ßem nuts wacżili, ßwojeho wuja morili, nacżiſk teſtamenta ſnicżili, dukaty pokradnyli. Haj indiſki nóž je waß pſcheradźił!"

Polizajſki radźicżel ſtany a ſawoła: „Lawrjenzo ſ Dalowa, wy ſcże mordaŕ ßwojeho wuja, po mozy ſakonja waß ſajimam!"

Winowaty ßo cżujazy chzyſche cżeknycż ſpytacż. Ale wón bu ſajaty a někotrym poliziſtam pſchepodaty, kotrychž nuts ſawołachu.

W ßamßnym cżaßu, hdyž njekhmaneho mordarja pſchi ſakliwanjach ludu do jaſtwa wjedźechu, ſapocżachu ſwonicż a ßwjatocżnje bu jeho wopor na pohrjebniſchcżo wjeſeny a do rowa ſtajeny.

*

W pſcheßłyſchowanju Lawrjeńza ſ Dalowa do wuſkocżow dohnachu, ſo ßo bórſy ſjawnje wuſna. Haj, wón bě ßo na tamnym wjecżoru do vile dowacżił — ſkładnoſcż bě jemu pſchihódna — a wón połny hidy ßwojeho wuja mori.

Jana Huka běchu hnydom ſaßo na ßwobodu puſchcżili. Sa ſchtwórcż lěta ßo wón ſ Hadrijanu wożeni, kiž bě po Narańſcho-Indźanu herbowała, pſchetož jej a jeje macżeri jeho ſamoženje pſchipadny. S teho cżaßa ſpochi bě młodymaj cżłowjekomaj ſboże pſchezo ßwěrne.

— Kónz. —

Ze Serbow

W Budyschinje 30. junija 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Serbow najhórši kažerjo běchu sobični Serbja.
Přisłowo

— **Wo wjedrje.** S połnozy Němskeje ßylna nižina k ranju czehnje. Wczera běsche wona wubězk k połdnju póßłała, kiž je tež naschim stronam deschcze pschinjeßł. Dźenßa je wuběžk nižiny hižo na ßylnosczi sßubił. Deschcze jenož hischcze srědka padaju. Na wjeczor ßo wujaßnjenje woczakuje a jutsje saßo stajnische wjedro s pschiběrazej czoplotu. — Jutsje schtwórtk ßłónczko 3.50 hodź. skhadźa a ßo 8.18 hodź. khowa. Měßaczk skhadźa jutsje wjeczor 11.19 hodź. a khowa ßo pschipołdnju 12.24 hodź. Jutsje steji měßaczk w poßlednim běrtliku. Pschedźenak hischcze njewobstajne wjedro wěschczi.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischi schtwórtk: Saßo rjeńsche a czoplische wjedro.**

Wotwjedźeŕku dźěsća w Zhorjelcu zajeli

Kaž nam kriminalna polizija sdźěli, ßu Ingeborg Grimmez, kotraž je 21. t. m. popołdnju w Budyschinje dźěczo wotwjedła, wczera na Shorjelskim dwórnischczu sajeli. Wona njeběsche wjazy w drasczę, kotruž běsche woblecżena, jako w Budyschinje słóstnistwo skuczi, ale běsche w sportskej drasczę, ke kotrejž je najskerje tež někak s njeprawom pschischła. W Shorjelzu je wona tež wschelake jebanstwa skuczila. Sastojnik Budyskeje kriminalneje polizije je ßo dźenßa rano do Shorjelza podał, so by ju dla wotwjedźenja dźěscza pscheßłyschował. Něchto móža starschi saßo wodychnycz, dokelž sich dźěczom wot Grimmez nowe njeknicżomnosczje njehroža.

— **Snjesbożeni na drósy.** Dokelž schulska holza dróhu pschi Krónprynzowym mosczje njewěscze pschekroczi, tam wczera motorowy koleßak padźe. Wón ßo ßnadnje srani. Jeho drasta a motorske koło ßo wobschkodźischtej. — Na rózku Drježdźanskeje a Schliebenskeje dróhi wczera wjeczor wokoło 11 hodźin woßobowaj autaj do ßo srasyschtaj. Jedyn ßobujědźazy ßo srani. Jeho dyrbjachu do měschczanskeje khorownje dowjescz. Wobaj autaj ßo wobschkodźischtaj.

— **Sswěrny ßobudźěłaczek.** Dźěłaczek drjewoweho dwora Arnoscht Müller w Budyschinje na Taschenbarku 1 móžesche 1. meje na 25lětnu dźěławoscz we waggonowej a maschinowej fabrizy akzijoweho towarstwa prjedy Buscha ßhladowacz. Na radźinym měßtnje jeho wyschschi měschczanosta dr. Opitz s pschepodaczom měschczanskeje pschipósnawańskeje lisczjny sa jeho dołholětnu ßwěrnu ßłužbu wusnamjeni a jemu k jeho jubilejej sboźo pschejesche. Pschi pschepodaczu lisczjny běschtaj dźěłaćński wjednik Buschez firmy direktor dr. Reichert a wyschschi inženěr Ringel pschitomnaj.

— **Dźak II. wotdźělenja artilleriskeho połka 44 w Neisse sa kwartěry.** Wot II. wotdźělenja artilleriskeho połka 44 w Neisse je wyschschi měschczanosta list dostał, w kotrymž ßo sa wosebje pscheczelne a hóstne pschijecze II. wotdźělenja artilleriskeho połka 44 dźakuje a proßy, so by ßo tutón dźak wobydlerstwu sdźělił.

— **Budyßzy plahowarjo na krajnej wustajeńzy kosow.** 26. a 27. junija 1937 je ßo krajna wustajeńza kosow w Freitalu I wotměła. Pschedßyda krajneje wotrjadneje skupiny assistent na wotp. Faßmann-Budyski wustajeńzu wotewri. We ßwojej wotewrjenskej ręczi wón mjes druhim tež rekny, so plahowarjo kosow wosebje na to hladaju, so sich kosy w pschichodźe wjazy nadeja hacž dotal. Tehodla dyrbja ßo plahowarjo tak pschiprawicz, so móže ßwoje kosy hohacze a wosebje s domjazej pizu pizowacz. K temu je wjazy domjazeje pizy trěbne a tež nusne, so ßo w Saksskej hischcze wjazy kosow plahuje. — Budyßzy wustajerjo ßu měli jara dobry wuspěch a dostachu ßlědowaze myta: Budyska městna wotrjadna skupina na kosoła Theodora Ia statne myto jako na sakskeho najlěpscheho kosoła ßlěborny pjenjes němskeho swjaska plahowarjow drobneho skotu; Emil Glanze-Budyski na kosu Alicu statne myto; Hana Ballina-Budyska na kosu Almu statne myto; Emil Adam-Budyski na kosu Ssemi 2. myto; Arnoscht Janczka-Budyski na kosu Sonju statne myto; Korla Krawz-Budyski na kosu Adelu 3. myto; Emil Adam-Budyski na kosu Quappe 2. myto; Emil Janczka-Budyski na kosu Magdu 1. statne myto jako na sakskeho najlěpschu kosu bronsowy pjenjes němskeho swjaska plahowarjow drobneho skotu. Pschi wustajenych 160 skoczatach je ßo 19 statnych mytow wudało, s nich ßamo 5 do Budyschina padźe.

— **Sa pczołarjow.** Němska wustajeńza drobneho skotu w januaru 1938 wotměje ßo saßo w Lipsku. Tež tón króczk ßo sakske pczołarstwo ßylnje na wustajeńzy wobdźěli. — Sa wopłodźeŕnje matkow a k wotměczu wóskowych kursow ßu ßo ßrědki pschihotowałe, kiž je ßtyrilětneho plana abo s ministerstwa sa hospodarstwo a dźěło pokhadźeja. Tež sa jenopłastowe kaschczikki k plahowanju matkow ßu ßrědki dostacz. — Wobhladowanje mytujomnych pczólnizow budźe w Nowosalzu-Sprembergu, Kamjenzu, Mügelnje a Seifhennersdorfu. — Dokelž je hižo doscz samołwjenjow dóschło, ßo lětßa namjety wo pschipósnaczę pschikładnych pczołarstwow pola krajneho burstwa wjazy njepschijimuja. — Sa lětusche puczowanje s pczołkami do hole ßu ßo nadrobne wažne postajenja wudałe, kiž nastupaju pschipowědźenje pczołazych ludstwow, wußwědczenja wo sich pokhadźe atd. Wschitzy, kotsiž chzedźa s pczołkami puczowacz, maju postajenja w ßwojim sajimje najdokładnischo wobkedźbowacz. Na Minakałskim puczowanischczu je městno sa 200 ludstwow, w Tornowje we Wojerowskim wokrjeßu sa 60 ludstwow, w Lipinach sa 100 ludstwow, w Hornjej Holi pola Delnjeho Wujesda sa 350 ludstwow, na Wujesdźanskim pschedwórnischczu sa 200 ludstwow, pschi Thomaswaldskej lěßnej strażeŕni pola Jamneho-Klětneho sa 300 ludstwow, w Jamnowskej hajnkowni tehorunja sa 300 ludstwow. Sarunanje sa ludstwo płaczi 20 hacž 50 pjenjeßkow.

S **Bónez.** Sswój ßlěborny kwaß ßwjecischtaj dźenßa ßrjedu ratař Pawoł Wünscha a jeho mandźelska Hana Martha rodź. Kubjeńzez. W lěcze 1912 bě ßebi jubilar ßwoju žiwnosćž kupił a wożeni ßo krótko po tym. Jubilar měјesche po wójnje zyłu rjadu czestnych sastojnstwow w gmejnje. Něťko je běrz sa zyłu nowu Hrubocżansku gmejnu. Jubilar je wschudźe rady widźany. Pschejemy jemu tež na tutym městnje wjele sboža.

S **Bukez.** Pschez někotrymi dnjemi s krajneje hojeŕnje we Wulkej Sswojńzy czeknjeneho khoreho N. w nozy k wutorje na Trjebjeńczansko-Bukeczanskich mjesach popadnychu a hischcze w ßamßnej nozy do hojeŕnje wróczo póßłachu.

S **Bukez.** Na drósy s Wujěsda do Karloweje Studnje ßo póndźelu dopołdnja wokoło 11 hodźin czežke njesboże s motorskim kołom sta. Krawski wuczobnik Schmidt s Walowow dyrbjesche s kołom ßwojeho mischtra do Wujesda dójěcz, so by tam někotre wobkhodne wězy wobstarał. Domoj jědźo wuczobnik s kołom padny a ßo pschi tym tak czeżzy srani, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjescz. Sch. běsche ßebi wobruczku a někotre rjebka słamał a nimo teho nop puknył. Strażmischtr w Bukezach pschipad sapißa a swěsczi, so bě sranjeny najskerje pschespěschnje jěł a pschi tym na hubjenym puczu mós nad kołom sßubił.

S **Njeßwaczidła.** Wobžarujomne njesboże ßo póndźelu dopołdnja wokoło 11 hodź. na tudyschej dwórnischczowej drósy sta. Wumjeńkaŕ Hermann Bär s Njeßwaczidła, kotryž rady ßwojemu ßynej na polach pomha, jědźesche s wołazym sapschahom s pola. Nadobo ßo wołaj spłóschischtaj, pschi czimž 75 lět stary Hermann Bär na dróhu padny. Nimo sranjenjow rjapa je ßebi tež wulku ranu na hornjej ruzy wudrěł. Pomozni wjeßnjenjo donjeßechu jeho do jeho bydlenja, hdźež jemu sawołany lěkaŕ prěnju pomoz poda.

S **Njeßwaczidła.** Padußchstwo. W czaßu wot 26. junija wjeczor hacž do 28. junija rano ßu ßo s Wětrowskeje schamotaŕnje dwaj czěrjazej paßaj, něhdźe 12.65 metrow dołhaj, 160 mm schěrokaj a 6 mm tołstaj, dale ßurowa chromowa koža se selenymi kromami, wscho hromadźe něhdźe 119 hr. hódne, dale dalschi rjemjeń, 10.30 metra dołhi, 120 mm schěroki a 6 mm ßylny, 56 hr. hódny, pokradnyłe. Rjemjenje budźa ßo bjes dwěla jako czěrjaze rjemjenje na pschedań posktczecź, dokelž ßo na póduschowanje czrijí njehodźa. Sa swěsczenje a popadnjenje paducha je ßo 25 hr. myta a sa saßopschinjeßenje rjemjenjow dalsche 50 hr. myta wustajiło. Wěsowne sdźělenja, kotrež ßo jako dowěrne wobkedźbuja, njech ßo najblischej polizijí czinja.

Jutře započinamy wozjewjeć

nowy roman

Budźe to pokazka ze sławneje nórskeje literatury, dźěło wulkeho nórskeho spisowaćela a wótčinca B. Björnsona

Wjesoły hólčec

Je to wukubłański roman z wjesneho žiwjenja. Björnson powěda nam tu žiwje a wěrnje wo khudym wjesnym hólčecu, kak přeživi prěnje lěta dźěćatstwa, šulske lěta a lěta zrałosće, kak so z małeho pilneho hólčeca we wjesnym wobłuku pod ruku starosćiweho wučerja wuwije po něčim horliwy młodźeno ze strowym swětanahladom, wuhotowany z praktiskej wědu, tak zo je potom swojej domiznje z woprawdźitym žohnowanjom. Tež druhe hłowne wosoby, wosebje stary wjesny wučeŕ, su jara wuraznje a woprawdźe plastiscy podate. Smy přeswědčeni, zo budźe so tute powědańčko našim čitarjam spodobać; je dźěn to maćizna ze srjedźiny, z kajkejž wšitcy pokhadźamy, mjenujcy ze wsy, byrnjež tež wjesne žiwjenje na dalokim sewjeru wot našeho we Łužicy jara wotkhilene byłoł a čin romana runje z přitomneje doby njebył. Čitajće porjadnje!

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu, 30. junija 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,497	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	12,305	100 českosł. krónow	8,671
100 šwajc. frankow	57,15	100 franc. frankow	—

Barlinske žitne wulkowiki, 29. junija. Wjetschi wobkhod njemóžesche ßo na wczerawschich wulkowikach wuwicz, dokelž njebě poskiczenjow. Sdźěla na wobkhod skutkowasche tež to, so bě hamtski Barlinski žitny wulkowobkhod dla kongreßa mjesynarodneje wobkhodneje komory wupadnył. Khlěbowe žita ßu lědy dostacz. Młyny pak ßu s wumlěwańskimi žitami s pschidźělenjemi hischcze doscz sastarane. Wobkhod s pizowadłami je nimale zyle sastał. Zyły sajim pschiwobroczja ßo pschedstejazemu wobkhodej s nowym symskim jeczmjenjom, s kotrehož domoswoženjom a wumłóczenjom ßo rataŕstwo něťko saběra. Na mukowych wikach njebě pschemějenjow. Pscheńczne muki we wschěch typach dadźa ßo derje pschedacz. Ržaneje muki ßo sdźěla pschez potrjebu posktcza.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

29. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 51.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	44
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 198.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	33
Špatne	26
Jałojcy a kruwy: 889	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 3258	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	60—63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	54—57
Špatne (3.)	40—48
Wowcy: 6466	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	36—38
Starše wukormjene (6.)	30—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	15—29
Swinje: 13685	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do $1^1/_2$ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	50,50
Špatne	47,50
Rancy a kundrosy	51,50

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

29. junija 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 68	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	44
Starše	40
Hewak połnomjasne, młode	35
Starše	—
Mjasne	—
Byki: 162	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38
Mjasne	33
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 533	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	38
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	20—24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	43
Hewak mjasne jałojcy	39
Ćelata: 1384	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	58—63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	51—57
Snadnje wuwite	39—48
Najšpatniše	35—38
Wowcy: 872	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	52—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	53—55
Mjasne wowcy	43—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	35—42
Swinje: 3500	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	53

Kak steji ze sadom?

Pschi wulkej horzoczę je wjele ßadu spadało. Wuhlady na ßadowy wunoschk ßu ßo po swěsczenjach statistiskeho statneho hamta pornjo pschedkhadnemu měßazej ßhórschiłe. Njepschihódne wjedro w czaßu kschczenja a na to sczěhowaza wulka horzota sawinowaschtej, so wjele ßadu spada. Pornjo lońschemu lětu wschak njeißu pschewulke rosdźěle. Wunoschk kruschwow budźe najskěrje lětßa njespokojazy, mjes tym so budźe wunoschk jabłukow a worjechow po sdaczu hischcze spokojazy. Sa ßad ßu ßo sczěhowaze snamki swěsczike: ßłódke wischnje 3,0 (loni 2,9), kißałe wischnje 2,8 (2,5), ßlowki a knykaczki 3,3 (3,1), mirabelle a reneclody 3,4 (3,5), bręschki 3,4 (3,7); aprikosy 3,7 (3,9); worjechi 2,6 (3,3), jabłuka 2,8 (3,2), kruschwy 3,3 (2,8).

S Kulowa. Po 9lětnej pſcheſtawzy ſe ßo ſandženu njedželu w naſchim měſtaczku ſaßo wjetſchi ßwjedžeń wohnjoweje wobory wotměł. Wokrjeßny woborowy ſwjaſk we Wojerezach mějeſche tu ßwój lětuſchi wokrjeßny appell. Wſcho hromadže bě 48 ruczných a motorſkich ßykawow dojěło. Sjawne wotewrjenje ſeńdženja běſche w „Němſkim kěžoru". Potom ßo na ſwuczowaniſchczu ſwuczowaſche. Na wikach běſche po tym wjetſchi wohnjowy alarm, kotryž wjele ſkedžbnoſcže ſbudži. Na Tjělniku bě ſa ſawjeßelenja poſtarane. Pſchi lotteriji dobyſtej ßebi Hernaſchtowa ſ Rachlowa rjane ßonjaze kolo.

S Wojerez. W nozy k póndželi pſchińdže ſ Budyſchina pſchikhadžazy woßobowy wós w ſawinjenju we Muczowje do ßmykania a ßo pſcheczißny. Wobě woßobje a awcže ßedžazej ſe ſtróželemi woteńdžeſchtej.

S Wojerez. Želeſniſke njeſboże. Nowinarſki hamt ſtatneje želeſniſkeje direkzije w Halle woſjewja: 25. junija 1937 je czah krótko do ¾1 hodžin pola kilometerſkeho kamjenja 99,790 želeſniiſkeje czary Falkenberg-Kohlfurt pola Barlinſkeje twarſkeje firmy Bandyk džěłazeho 47 lět ſtareho ženjeneho džěłaczerja Pawoła Jäckela ſe Chorjelza pſchejěł a moril. Snjeſbożeny chzyſche ßo na měſtno džěła po želeſniſkich kolijach podacž a pſchi tym njebě najſkěrje ßo bližazy czah pytnył.

S Klětneho. Na lóžſchich pódach ſaßykuja w tutych dnjach rožku. Saßykowanje rožki je lětßa prjedy hacž druhe lěta, ſchtož ſwißuje ſ horzymi dnjemi w ſaſchłym měßazu. — W baczonazym hnězdže na Rjekez brózni njeje lětßa prěni ras po dołhim czaßu žadyn doroſt. Tež w hnězdže w Koſchli njeje žaneho doroſta. — Po wobjamknjenju pſchedßydſtwa Klětnjanſkeje nalutowańnje a wupożczowańnje wudawa ßo dußyk ſa tych ratarjow, kotſiž ßebi dotal po njón njepſchińdžechu, jenož hiſchcže hacž do 5. julija. Po tutej termiji njemóža ßo žane žadanja wjazy na nalutowańnju czinicž.

•

S Nowoſalza nad Wódru. Sſobotu wokoło 2 hodž. nudnri w ſtarſchim twarjenju ſnatych Gruſchwizſkich textilnych twornjow, kotrež ßo jako ßuſcheńnja wužiwa a w ſtarſchim džěle pſchedžeńnje woheń, kotryž bě ſ móžnym kurom ſjednoczeny. Woheń ßo jara ſpěſchnje roſchěri, tak ſo dyrbjachu ßo wobory ſ zykeje wokoliny ſwołacž. Hłownu ſkedžbnoſcž wěnowachu wobory tomu, ſo ßo woheń njeby na druhe twarjenja pſchedewſacža roſchěrił. S 40 hadžizami ßo pſcheczjiwo wohnjej poſtupowaſche a ſkónczjnje ßo tež poradži, jón lokaliſowacž. Kak je woheń naſtał, njeje niczo wěſte ſnate. Schkoda pak je jara wulka.

S Greiffenberga. Smjertne wobkhadne njeſboże. Na drósy ſ Löwenberga do Schwosdorfa wotboczi, ſajědže póndželu rano na njepſchewidnym ſawinjenju motorſki koleßar do transportneho awta Liebenthalſkeje mlokańnje. Motorſki koleßar běſche hnydom morwy. Chzyſche domoj k ßwojej maczeri dojěcž, kotrejež běſche jeniczki ßyn. Druſy na njeſbożenju wobdžěleni do wjetſcheje ſchkody njepſchińdžechu.

Wusudźenja

§ Wuſpěch ſe ßwojim powołaniom mějeſche 21 lět ſtary Bjedrich Wilhelm Gottfried Weder ſ Budyſchina kotrehož běſche 17. 4. 37 kamniſki ßud w Nowoſalzu dla lehkomyßlneho ſranjenja czěła a pſcheſtupjenja wobkhadnych pſchedpißmow k 100 hr. pjenježneho khłoſtanja abo k 20 dnjam jaſtwa ſaßudžił. Běſche 26. dezembra ſ awtom ßwojeho nana ſ Budyſchina do Wopakeje jěł. Pſchi hoſczenzu „K žnjeńſkemu wěnzej" we Wopakej chzyſche tam ſtejazy póſtſki omnibuß pſcheſczěhnycž. Pſchi tym bě prawy błótoſchkitak jeho woſa ſchulſkeho hólczeza Jeremijaßa ſ Wbohowa hrabnył, kotryž bě njenadžizy ſe ſtejazeho omnibußa wuſkocził, ſo by drohu pſchebězał. Hólczez bě ßebi mołhy ſtichaßł a nimo teho jemu mołhy krawjachu, tak ſo dyrbjeſche wjazy njedžel dołho w klinizy pſchebywacž. Kamniſki ßud pſchida, ſo bě ſchulſki hólz ſe ßwojej njekedžbliwoſczu njeſboże w prěnim rjedže ßam ſawinował. Běſche pak tež Wedera jako ßobuwinowateho měł, dokelž bě pſcheſpěſchnje a njekedžbliwje jěł, dokelž je mohł ſ tym liczicž, ſo něchtó ſeſady omnibußa wuńdže. Weder prějeſche we powołańſkim jednanju kóždu winu. Njemóžeſche ßo jemu ſapręcž, ſo bě pſched omnibußom ſpěſchnoſcž ßwojeho woſa tak pomjeńſchił, ſo njeby mohł jeho wós pomału kroczazemu pěſchemu ſeſchkodžecž. Druha wulka khłoſtańſka komora wußud powali a wuwinowa Wedera. Wudawki jednanja ßo ſtatnej pokładni napołožichu.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 29. junija 1937.

Narodžili ßu ßo: 24. 6. Janej Reichardtej, pſchekupſkemu pſchiſtajeńzej, džowka. — 25. 6. Njemandželika džowka. — 26. 6. Franzej Arthurej Moritzej, montěrej, džowka. — Bjedrichej Arnoſchtej Kurtej Thomaßej, ſarjadniſtwowemu inſpektorej w Schěrachowje, ßyn. — Richardej Makſej Herzogej w Bukezach, džěłaczerjej na tworowym dwórniſchczu, ßyn. — 27. 6. Arnoſchtej Oczje Scholczje, traſportſkemu džěłaczerjej, džowka. — 28. 6. Marczinej Gerhardej Rohnfeldej, ſchofěrej w Biſkopizach, džowka. — Marczinej Willijej Manzerej, džěłańſkemu nawjednikej, džowka. — 29. 6. Guſtavej Toppje, ſamkarjej płunańnje, džowka.

Wumrěli ßu: 28. 6. Pawoł Jurij Symank, pſchekupz, 54 lět. — Elly Margott Knoblauchez, ſchulerka w Komorowje, 10 lět. — 29. 6. Marta Elſa Urbanowa rodž. Naglez, mandželſka ßedlarja ſ Porſchiz, 44 lět.

Pſchipowědžiłoj ſtaj ßo: 29. 6. Arthur Erwin Hillemann, knihiwjednik a Hana Emilia Khryſta Eichlerez, pomozniza rěcžnych hodžin, wobaj w Budyſchinje.

Wokrjesna skótna wustajeńca na Budyskim Třělniku

Na wuſtajeńzu na Budyſkim tſělniku je ßo dotal wſcho hromadže 120 ſchtuk howjaſeho ſkotu, něhdže 100 koni, 44 ßwini, 28 wowzow pſches 30 koſow, něhdže 66 cžißłow pjeriſny a 87 cžißłow karniklow pſchiſjewiło. Tež pczołarjo maja ßwój woßebity ſtan. Tež pſchiſjewjenja ſa jěchańſki a jěſdny turněr ßu jara bohacže dóſchłe. Se Zitawy, Lubija a Kamjenza pſchijědu plahowarjo a jěcharjo do Budyſchina. Džěl ſkotu ßo naſtrje hižo ßobotu wjeczor do Budyſchina pſchiwjeſe, hdžež ßo ſa njón pſchihódne pſchenozowanje ſwěſczi. Na wuſtajeńzy ßo tež prawe hródže ſa plahowanje howjaſeho ſkotu pokaſuja. Woßebje ßo na to pokaſa, kak wulke maja bycž czelaze wotdžělenja. Njedželu popołdnju pſchednoſchuje dr. Fiſcher ſ Drježdžan 3 krócž wo prawym wothladanju panochtow. Mjes mytowańſkimi ßudnikami ſkutkujetaj mjes druhim ßobu ſa howjaſy ſkót wyſchſchi inſpektor Vogel ſ Bartſkeho ryczeńkubła; ſa koſy pſchedßyda ſakſkeje krajneje ſkupiny Faßmann ſ Budyſchina. Kaž na druhim měſtnje piſamy, je na wuſtajeńzy tež woßebita měſtnoſcž, hdžež ßo plahowanje židakow a maroſche pokaſuje, kotraž je ßobotu a njedželu wot 9 hacž do 18 hodž. wotewrjena.

Radio

Schtwórtk 1. julija ßo ßłyſchi:

Němſki ſczelak: 6 ſwony, taczele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěſcže. 11,40 pſcheczjiwo rubježnym ſwěrjatam pjeriſny. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótßławja), mjes nim 12,55 czaßowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecža. 13,45 powěſcže. 14 wſchelaka hudžba. 15,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 19 k ßwjatokej. 20 powěſcže. 20,10 konzert. 21 wjeßoła hudžba. 22 powěſcže, ſport, wothłóß ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudžba.

Lipſk: 6,30 rańſchi konzert, mjes nim 7 powěſcže. 10,30 a 11,55 wo wjedrje. 12 hudžba ſa pſcheſtawku w džěle. 13 powěſcže. 13,15 ſabawny konzert, mjes nim 14 powěſcže. 15,50 ſ Braſilſkeje. 16 taczele. 17,20 rjane hłoßy na taczelach. 19 rejwańſka hudžba (ſ Mnichowa). 21 powěſcže. 21,15 prósdniny wot wſchědnoſcže. 22,30 powěſcže, ſport.

Königsberg: 20,10 opera „Madame Butterfly". — **Wrótßław:** 20,10 rejwańſka hudžba. — **Köln:** 20,10 ſabawny wjeczor. — **Stuttgart:** 20 wjeßoły wjeczorny programm.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku, feulleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přilohi Marko Smoleř; za nawěštki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. V. 1937 1736. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaćí.

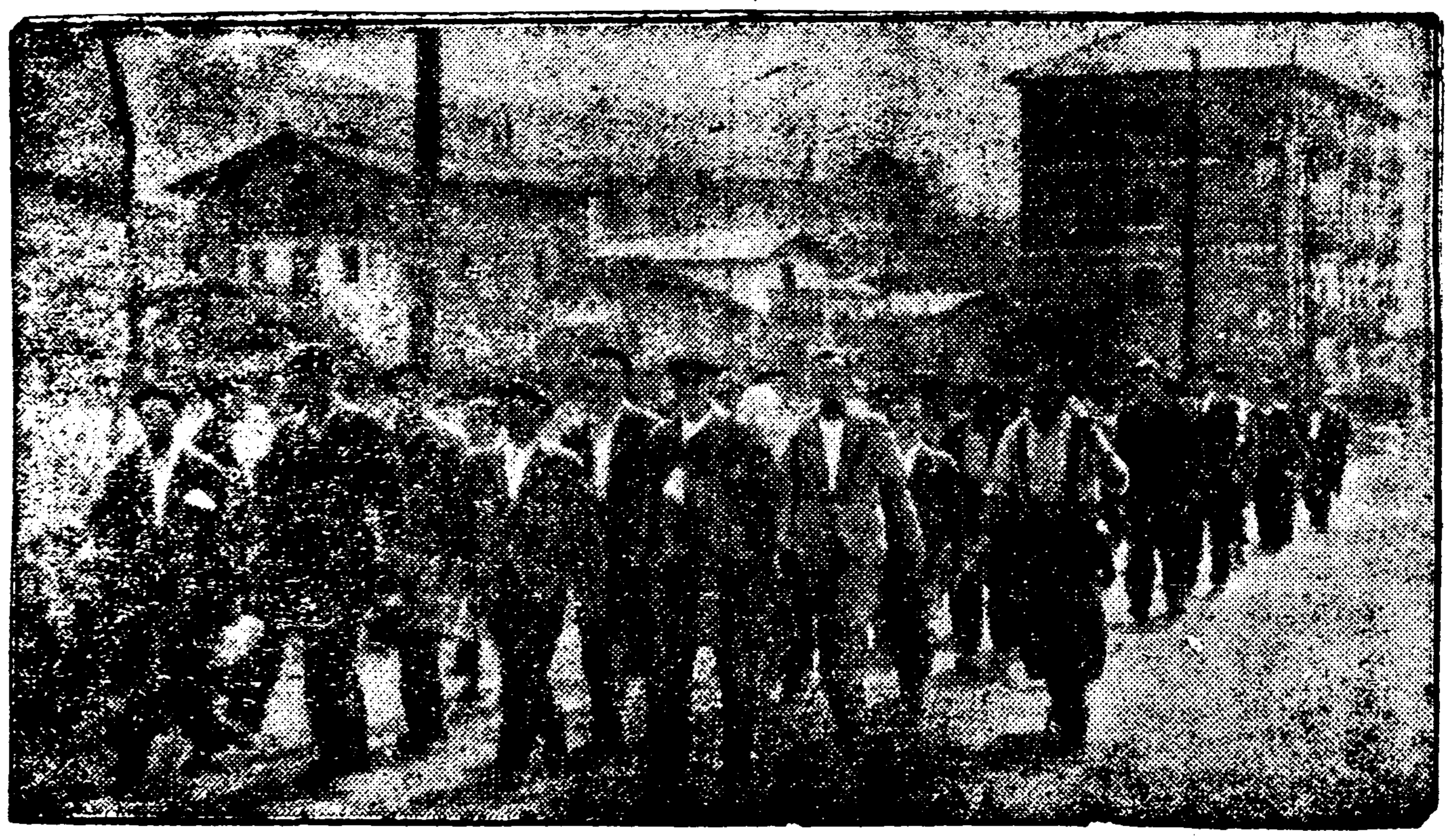

Sa frontu w Bilbao.
Wjele czeřwjenych wojakow je k wójſku generala Franka pſchebězało. Sajatych a deßertěrow po krótkim pſchebywanju we woßebitym lěhwje do jich domiſny dowjeſu. Tu widžimy ſkupinu něhduſchich czeřwjenych wojakow po puczu domoj.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

So přistaja

Pohonča
pyta hnydom
Wićńka w Žuricach

Mały nawěštk - - -
wulki wusněch

Míele
Motor-Fahrrad
mit Sachs-Motor

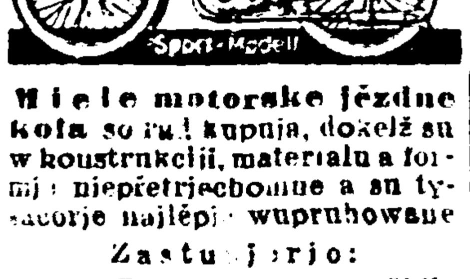

Miele motorske jězdne koła so rad kupuja, dokelž su w konstrukciji, materialu a formje njepřetrjechomne a su tysacorje najlěpje wupruhowane.
Zastupjerjo:
Arnošt Falting w Njeswačidle
Pawoł Horbank w Khróšćicach
Franz Rietscher w Serbjenach
Jurij Heblak w Pančicach
Hans Popella w Kulowje
Pawoł Koreng w Njebjelčicach
Mərćin Meltka w Barće
M. Kutschka we Wulk. Dubrawje
Richard Cyž we Wujezdźe
E. Luboch we Wulk. Zdźarach

Auto-Licht- reparatury
kóždeho systema wuwjedźe Engelbert **Ottiger**
w Budyšinje na Lubijskej dr. 27. Telef. 2751
DKW-elektr. słužba
Noris-słužba, U-H a Fenag. Twar akumulatorow a fabr. skład

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, iara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Zahrodne graty
original „Wolf"
Krjepjawy
lakěrowane a zacynkowane
Zahrodne hadźicy
a wšo druhe za zahrodu a polo poruča firma
Alfred Beitel
w Kamjencu
na Delnjej Budyskej drózy čo. 70

Stóž jónu nawěštk poda teho wobkhod so wobkedźbuje.
Stóž dwójcy swój nawěštk poda tehó wobkhod bywa znaty.
Stóž stajnje nawěštki wozjewja teho wobkhod so ženje njezabudźe.
Nawěštki přijima stajnje
Nakład Serbsk. Nowin
w Budyšinje / Serbski dom

Nowy transport najlěpšich rańšopruskich - hollandskich
kruwow a jałojcow

wysokosućelnych a z ćelatami, steji jara płaćizny hódno pola naju na předań abo k zaměnjenju na rězny skót.
Maks a Theodor Rychtaŕ
skótna wikowaŕnja w Njebjelčicach
Telefon Kamjenc čo. 895

Marijna haptyka w Halštrowje
Z dowolnosću wyšnosće připrawich pola knjeza překupca
Natuša w Kukowje
přijimaŕnju
lěkaŕskich receptow
za Marijnu haptyku w Halštrowje
Recepty, kiž wšědnje hač do 2 hodź. so tam wotedadźa, so w Halštrowje hnydom zhotowja a móžeće tute lěkowaŕske srědki hižo w 4 hodź. pola knjeza Natuša wotewzać. Při tom móžeće tež wšě druhe twory wote mnje kupić. Nadźijam so, zo z tutym swojim zastaranjom cyłeho wokolneho serbskeho wobydlerstwa z lěkowadłami jemu najlěpje słužu.
Njedźelu je moja haptyka wot dopołdnja 9 hodźin hač do připołdnja ½1 hodźin wotewrjena.
W Halštrowje, w juniju 1937.
Edwin Zillich, haptykaŕ.

Kedźbu! 10,— hr. myta!
Pytam mjeno žony, kotraž je pjatk (25. 6.) rano wokoło 5 hodźin na mojim polu pola Smjerdźaceje běrnjace zelo torhała, zo bych sudniscy přećiwo njej zakročił.
Jakub Rjelka w Šunowje čo. 27

Meble do předstwy
Drastne powěšaki – Kaktejowe stojadła
Walter Despang, na Moltk. dr 17

Jězdne koła wot 35 hr. pola
Kołowy Warnecke w Budyšinje
na Nowosalcskej dr.

Do serbskeho domu - Serbske Nowiny

Přiłoha k čisłu 149

SERBSKE NOWINY

Srjedu 30. junija 1937

Wubjerk za twarjenje pućow wobhlada sebi dróhi II. rjadownje

Sandzeny schtwórtk je wubjerk sa twarjenje puczow pola podkrjeßneho swjaska poßedzenje wotměł, so by wuporjedzenje dróhow II. rjadownje w liczeřskim lěcze 1937 rospominał. Potom je ßo na jěsbu do podkrjeßa podał a ßo na měſtnach ßamych pscheßwědcził, kajke ßu podkrjeßne drhi. Hamtski hejtman dr. Sievert poßedzenje a jěsbu nawjedowasche. Pschedßyda twarskeho hamta sa dróhi a wodu knjeżeřstwowy twarski direktor Schützel a schtyrjo nawjednizy dróhitwarskich podkrjeßow ßo wobdzělichu.

Po postrowjazych słowach pschedßyda hamtski hejtman dr. Sievert najprjedy pschehlad wo hotowych ßrědkach poda a rosjaßni namjet sa wużicze pjenjes, kajkiż je ßo w pschesjenoscżi s Budyskim twarskim hamtom sa dróhi a wodu sestajał. W podkrjeßu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa je dozyła 481 kilometrow dróhow II. rjadownje. Sa 5,9 kilometrow matej ßo měscze Budyschin a Biskopizy staracz, każ też Wjasońska gmejna. Potajkim ma podkrjeßny swjask 475,1 kilometrow wudzerżecz. Sa wjetsche wuporjedzenje je něhdze 177 600 hriwnow ßrědkow k ruzy. S tuteje summy pak ßu hiżo trěbne ßrědki sa porjadne wudzerżenje dróhow, sa sarjadniske wudawki, wobstaranje gratu, kupowanje semje, sa ßypanje ßněha a sa ßypanje pěska pschi woschkrocze wotliczike. Wot tamnych 177 600 hriwnow je ßo hiżo sa tsi wulke nusowe dżěła 53 834 hriwnow wotewsało. Tute dżěła ßu wutwarjenje Rösselburgskeje dróhi w Sałomju, wutwarjenje noweho dżěła Wołbramozsko-Motydłowskeje dróhi a Budysko-Wjasońskeje awtobußoweje dróhi mjes Dobruschu a Pschischezami. Wuporjedzeńska dołhoscż hromadźe 1330 metrow wuczinja. Na tutych dżěłach ßo połnje dżěła, sdżěła ßu też hiżo dokonjane. Wone żadaju 4800 dżěłowych dnjow. Swjeßelaze je, so je ßo poradźiło, k temu wot stata 32 600 hriwnow pschipomozy a podpjery dostacz. Nimo teho je ßo dla Fichtoweje ßwjatocznoscże w Ramnowje zyle nusne wutwarjenje Ramnowsko-Röderbrunnskeje dróhi sa 10 500 hriwnow pschewjedło. K temu je ßo 8500 hriwnow statneje pschipomozy dało.

Sa [illegible] wuporjedzenja dróhowych swjerchow horze terowanje atd. na wschelakich dżěłach dróhow II. rjadownje je ßo sa shromadnu dołhoscż 17 000 kilometrow dozyła 33 000 hriwnow pschihotowało. To ßu Běłschansko-Jeńkeczansko-Krakeczanska dróha s wotnožku, Krakeczansko-Lětonjanska dróha, Brěsowsko-Kubschisko-Nowoporschiska dróha, Hornjokoteczansko-Hrodźischczanska dróha, Brězczansko-Wujeżczanska dróha, Delnjohórczansko-Budnschinkisko-Skaneczanska dróha, Huczinjansko-Hlinjanska dróha, Huczinjansko-Połpiska dróha, Khróstawsko-Wulkodubrawska dróha Hórczansko-Njeßwaczidłska dróha, Rynaŕnisko-Schěrachowsko-Wurbiska dróha, Hainspachsko-Sałomiska dróha, dróha s Noweho Hornjeho Sałomja do Hornjeho Sałomja dróha se Sserbskeho Sałomja k złowniſtwu, dróha wot tsělnischczow psches Czorne Noßlizy do Budestez, Dżěżniczansko-Hajniczanska dróha, Hnaschczansko-Sczijeczanska dróha, Hornjowujesdźansko-Spyteczansko-Mjedźojska dróha, Bühlausko-Biskopczanska dróha, Weickersdorfsko-Rückersdorfska dróha a Wulkohartawsko-Frankenthalska dróha.

Skóncznje ßu ßo na něhdze 8000 metrow dołhoscże wutwarjenja, woßebje poßypanja s poliwanjom sa 80 000 hriwnow wotmyßlike. Wone ßo na zyły podkrjeß wupschestrěwaju a to s 860 metrami na Skaneczansko-Drożdżisko-Wajiczansku dróhu, s 950 metrami na Jatschobsko-Nowowjeßczansku dróhu, s 200 metrami na Delnjohórczansko-Budyschinksko-Skaneczansku dróhu, s 847 metrami na Budysko-Khwaczansko-Kupjansku dróhu, s 530 metrami na Tsjohwěsdżansko-Małowjelkowsku dróhu, se 450 metrami na Lupjansko-Khróstowsko-Dźerjansku dróhu, se 670 metrami na Budesteczansko-Splósczansku dróhu, s 550 metrami na dwórnischczowu dróhu k dwórnischczu w Delnjej Wjasońzy, s 310 metrami na Wjernarjowsko-Schěrachowsku dróhu a se 1400 metrami na Biskopczansko-Trjechowsku dróhu.

Se ßrědkami sa 1937 ßo potajkim dozyła 25 kilometrow dróhow II. rjadownje wutwari. Wěso ßu to jenoż najnusnische dżěła. So bychu ßo podkrjeßne dróhi dokładnje polěpschiłe, k temu by było wěso wjele wjazy ßrědkow trěbnych. Tehodla ßo też spyta, so by ßo dozpěło, do podkrjeßneho rosliczenja sa pschichodne lěto wjazy ßrědkow stajicz.

Wobhladowańska jěsba, kotraż ßo k wuradzowanju pschiamkny, wjedźesche wobdżělnikow 200 kilometrow daloko psches najwjetschi dżěl podkrjeßa a pschinjeßy hódne powuczenja a pokiwy. Woßebje ßo pschi tym też wschelake praschenja rospominachu, każ pschistajenje sahrodnika ßadowych schtomow sa podkrjeß, kiż by měł ßadaŕstwu niz jenoż na dróhach poradzecz a jo dohladowacz, ale też w priwatnym wobßedźeństwje.

Wunoschk wobhladowanja běsche doscz swjeßelazy. Hdyż też wjele dróhow hischcze njeje tajkich, każ ßo we sajimje wobkhada sdawa trěbne bycz, móżachu pak tola wschudźe swěsczicz, so ßo dróhi, kiż je podkrjeßny swjask 1. haprleje 1936 pschewsał, wschě derje wothladuja. Ssmědomite porjadne wothladanje dróhow, woßebje spěschne saßypanje dżěrow, huscżische poßypanje s pěskom, pschiprawjenje trěbneho wotpuschczenja wody, wothladanje ßadowych schtomow hiżo něśto pokasuje, so ßo s jenotnym nawjedowanjom a pschewodżenjom wschěch naprawow po něczim poměry wobkhada polěpscha.

Wobżarowacz je, każ móżesche ßo na wjele měſtnach swěsczicz, sliwkojty deschcz w nozy wot 12. k 13. junijej wjele puczow jara wobschkodżił, so ßebi wotstronjenje schkodow wjele ßrědkow żada.

S woßebitym wjeßelom je wubjerk dżěła twarjenja dróhow a woßebje hotowej drósy w Ramnowje a Dobruschi widźał. Na poßlednischej drósy je jara dobre, so je ßo njepschehladna a sa czěhniwy skót doscz wobczeżna hórka wotnoßyła, sa czimż běsche wobydleřstwo hiżo dawno żedźiło.

Na kónzu ßo hamtski hejtman pschedßydze hamta sa twarjenje dróhow a wody, nawjednikam dróhitwarskich podkrjeßow każ też wobdżěłarjej wězy knjeżeřstwowemu inspektorej Fischerej sa dokonjane dżěło dżakowasche a nadźiju wupraji, so by ßo poradźiło dróhi II. rjadownje w podkrjeßu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa we pschichodźe dale polěpschecz.

Sće hižo słyšeli . . .

Knjeni Młynkowa rosprawaja: „Sslyschcze, ja běch wczera na wikach a tam żyła żanych wischnjow a truskalzow na pschedań njebě, to tola skoro wěrje podobne njeje, hdyż mamy tola telko wischnjowych plantażow a telko njeliczsnych rjadkow truskalzow w kraju?!“ — Ale, ale, knjeni Młynkowa, jako chzyschcze wischnje a truskalzy kupicz, běsche na protyzy dżeń 12. meje. W tym czaßu nimamy hischcze tajkich domjazych plodow, woßebje lětßa niz po tak symnym a wotměnjazym wjedrje. Hdyż scze prjedy w tom czaßu wischnje a truskalzy hiżo dóstała, běchu to wukrajne, a na te dźenßa njemyßlimy, ani je nochzemy, hdyż mamy s wukrajnymi pjenjesami slutniwje hospodaricz. Sa nje dyrbimy skěrje ßyrisny kupowacz, s kotrychż móże nasch dżěłaczeř twory shotowjecz a kotreż móżemy do wukraja potom pschedacz, pschetoż dżěło naschego dżěłaczerja ma we ßwěcze pschezo hischcze dobre a ßławne mjeno. Krótki měßaz po tym, so chzyschcze płody nakupicz, ßu nasche domjaze srale a te ßłodźa woßebje derje, dokelż ßu nasche, na kotreż je kóżdy plahowaŕ a kóżdy mały sahrodkaŕ hordy. —

„Haj prjedy dóstach pola rěsnika stajnje libitu schunku, tu drje dźenßa żyła wjazy nimamy?“ Spodźiwna myßliczka, kiż tu wuprajicze knjeni Młynkowa. „Ale dóstawam tola něśko pschezo schunku, kiż je pschejara tuczna. Schtó dha dyrbi ju jěscz?“ Luba żona, schunka je pschezo tuczna była, ale prjedy je ßo tuczny dżěl wotrěsał. Tón dyrbjesche rěsnik ßam wużicz abo pak jón woteda khudym, kiż jón radlubje k poliwzy trjebachu. Swjetscha pak ßo něhdze shubi. Njeje to brójeřstwo?! Wopraschejcze ßo naschich burow, hacz tam schunku wuběraja. To ßo kóżdy wjeßeli, hdyż ma prawje wulku czascz k wobjedej abo k wjeczeri a njehlada, hacż je tuczna abo libita. To je wěsta chzyjawoscż pola wěstych ludźi, kiż ßebi to a tamne wuběraju, ani na to njemyßlo, kajku dyrbi potom druhi schunku jěscz, hdyż je ßebi prěni najlěpschi dżěl wubrał a tola niedy wjazy płacził hacż druhi? Tak to tola njeßmě bycz. A zyle libitych ßwini hischcze żenje było njeje. Ssmy wjeßeli so tute korczaki mamy a chzemy ßebi pschecz, so bychu tak pschiběrale, so buchmy ßo ßami se ßwojim sežiwicz móhli. —

„Ale mój pschichodny ßyn chzysche něśko sahrodny dom twaricz. Wschitko trěbne bě ßebi hiżo wuběhał, so móhł něśko skóncznje twaricz sapoczecz, ale dowolnoscże njedosta a to w czaßu, hdyż chzemy kóżdemu dżěłaczerjej móżnoscż k dżěłu dacz.“ Haj, luba Młynkowa, to mějesche ßwój woßebity schpak, wo kotrymż rospominali njeběschcze: Wasch pschichodny ßyn chzysche k twarej zyle woßebite wukraine maczisny a drjewa wużiwacz. Je dha to trjeba, tak wupikanje twaricz a to hischcze domiske s 12 istwami, hdyż ma hiżo jedyn dom w měscze a nimo toho nima po 10-lětnym

Bobak:

Do kraja Kašubow

Pomorjenjo a Polacy běchu prawi Słowjenjo a jako tajcy wězo po starym słowjańskim wašnju běchu spochi w kuli a so mjez sobu wadźachu wo myšacy rympl město zo bychu so zjednoćili přećiwo zhromadnemu njepřećelej.

Pomořski wjeřch Wartysław V. załoži Polakam klubu hród a město na pólskich pomjezach, kotremuž spožči mjeno Šćećink, dokelž dźě před wočomaj měješe sławu „Maćicy pomořskich městow“, Šćećina. Nó, sławy přěnjotneho Šćećina Šćećink ženje docpěł njeje ani jeho wulkosće. Je to dźensa hišće srěnje město z 16 000 wobydlerjemi. Z wuznamnymi starymi twarjenjemi so tež wulcy činić njemóže, tuž je so na to wobmjezował, być prawje pilne a dopředkaŕske, wikowańske, přemysłowe, porjadne a čiste město. Nimo teho ma jara rjanu wokolinu, hdźež je wjele lěsow a jězorow . . .

Wo městačku Baldenburgu pak so při najlěpšej woli ničo khwalobneho naspomnić njehodźi. Njejsym jemu hišće wodał helsku ćwilu, kiž je mi připrawił jeho grawoćiwy předlijeńčny plestr. To same tež płaći mjenje bóle wo městačku Mjastku . . .

*

Dokelž mje ducy po pućn ničo zajimaweho njezadźerža, sym khětro spěšnje postupował k dolhemu ranju. Druhdźe drje hišće so ćmowja šěroke bahnišća, ale bórzy budźe po tutej romanticy přirody, dokelž tež tu kaž wšudźe dźěłowa słužba ju nadběhuje.

Potom su tu zasy kopcy. Khětro nahladne kopcy! To dźě so cyle šwaŕnie po horje dele leći ale při tym maš hižo hrozu před druhim kopcom, na kotryž dyrbiš so surowje horje drěć. Optimisća to hinak činja: ći na horu jachlo hižo so wjesela na jězbu do doła. Prócuju so přiswojić sej myslenje optimistow. Ale je to ćežko, dokelž je při tym hišće žałostnje horco. Słónco smali kaž w pražniku. Chce so ći spochi pić! A pomořska woda jara njesłodźi. Wupił sym teho dnja litr wody, lit butřanki, litr mloka, poł litra słódneho piwa a štwórć litra běłeho wina. Njeje to rjana měšeńca?

*

Kołsam po horach a dolach. A naraz mój dobry „Pjerun“ ćěri a zahrabuje z njezwučenej spěšnosću. Dróha nahle spaduje, přetož je tam hłuboka wudolina a dźiwaš so, z wotkel w Pomořskej so bjerje tajka hłuboka wudolina, z kotrejež wuhnje a wjeřski wěžow wustupuja. A hlej, khowa so tam w dole někajke městačko a tuto městačko so mjenuje Bytow.

A sćěhuje druhe překwapjenje. Wysoko nad městom wupina so wulki křižeřski hród. Křižeřski hród tu w Pomořskej? Tón tola słuša do narańšeje Pruskeje. Ale dopomniš so, zo tutón krótkorańši wudlěšk Pomořskeje běše wěstu dobu pod knježenjom ryćerjow Čorneho křiža . . .

Tajki křižeřski hród je ći poprawom smjerć jednora wěc. Křižerscy twarcy sej dołho hłowu njełamachu z narysom a zašmjatanym rozměšćenjom twarjenjow a podobnym ćikotom. Natwarichu tu štyri tolste murje, naplacachu na kóždy róžk tołstu wěžu a přitwarjachu nutřka k murjam twarjenja: bydlenja za ryćerjow a čeledź, kólnje, brónjeŕnje, składźišća, konjeńcy — a njezabychu tež na kapału, dokelž běchu tola křižerjo tak rjec mniša, potajkim pobožni mužojo. Z ryćeřskimi hrodami druhich krajin so tute křižeřske hrody dźě runać njemóža. Skutkuja strózbje, trochu ćežkotnje, haj surowe. Nimaš tu něžnosće, wozdebjenja, nimaš ani hrodowskeje zahrodki. Ale njemóžeš sej tajku přepychu derje žadać w přebytku tutych nježenjeńcow, kiž při tym wjacy dachu na wójnu a wojeřstwo dyžli na mniše žiwjenje.

Ale je přecy hódno wobhladać sej Bytowski hród. Dźensa je to hród młodźiny. Hdźež prjedy brónje šćerčachu a bitwiske konje dupotachu, tam nětko dźěći sej hrajkaju a spěwaju. Je to spodobne přeměnjenje . . .

Nimo stareho hrodu ma Bytow hišće něšto starych domow z rjanymi swislemi. Z tym pak su jeho zajimawosće dočeŕpane. To rěka, te přijomne zajimawosće. Horbaty plestr drje pokhadźa hišće ze pólskeje doby, jeli nic z křižeřskeje doby. Tutu starožitnosć sej mjenje wažu . . .

Ani stari Pomorjenjo njemóžachu so zminyć dóńta wšěch połobskich a baltiskich Słowjanow: buchu Němcy kaž Obodryća, Lutnicy a Serbja, trochu pozdźišo drje hač tamni, za to pak ćim ručišo. Ale dźiw, runje kaž z połobskich Serbow wutra do dźensa z bytk 150 000 serbskich Łužičanow, tak tež po pomořskich Słowjanach zwosta nimale 150 000 pomórskich Kašubow jako žiwy pomnik słowjanskeje zasakłosće. Z tych přińdźe po swětowej wójnje najwjetši dźěl k wozrodźenej Pólskej, jenož snadny zbytk zwosta w mjezach němskeho stata.

Kašubojo wobydla tež Bytowsku wokolinu a to dźě běše wina, zo přenocowawši w měsće a wobhladawši sej křižeřski hród hnydom dale k połnocy so

mandźelſtwje hiſchcże żanych dźěći? Mamy tola dźenża doſcź na dźěćźoch bohatych żwójbow, kiž bychu wjeżele byli, hdy bychu jſtwu, komoru a kuchinju a ſahrodny bleczk ſa żwoje bycże a ſeżiwjenje měli a bychu wjeżele byli, hdy njebychu trjebali kóżdy dźeń hodźiny dołho ſ koleſkom na dźěło a ſaży dom jěſdźicź. Cźi żu hižo po jěſbje mucźni a cźerpja ſtrowotnje, hdyż żo ſotom hiſchcże połna dźěława móz wote nich żada. W tom cżażu njeżmy wiazy żiwi, hdźeż jedyn ſ pjenjeſami broji a druhemu da tradacź. Tu dźenża ſtat ſapſchimnje, każ na pſchikład w pſchipadźe Waſcheho pſchichodneho żyna.

Ale mojemu mużej je lěkaŕ ſeleninu a żad wukaſak, ſo by żo wuſtrowił, dokelž na żołdk cźerpi, a hdyż żad njedoſtanu, każ na pſchikład jabłuka, potom jemu dopomhacź njemóżu k wuſtrowjenju.“ Moja luba Młynkowa, ſcźe po jdacźu żona, kiž żo ſ tſjoch brěſow won njenamaka, hdyż tam jenoż dwě ſtejitej. Ssadu dóſtanjecźe doſcź w naſymje a żadoweje brěczki dóſtanjecźe pſches zyle lěto w pſchedawarńjach. Ta je runje tak dobra a pomozna. Seleninu dóſtanjecźe pſches zyle lěto, abo macźe wożebite ſpeziality, kotrychž żo wulzy wam chze? Tež w ſymje dóſtanjecźe telko ſeleninow w konſerwach, każ chzecźe měcź a cźehodla njeiſcźe żebi żama żane nakładła, hdyż je dźenża hoſpoſow, kiž telko ſe żwojeje ſahrodki nakładu, ſo jim wěſcźe hacź do pſchichodnych żnjow dożaha?

„Tola wolij nimamy ſa żołotej, do pjecźenje a ſeleniny? Derje ſo żym żebi dźeżacź bleſchkow po litrach nakupiła.“ Ach tak wy to cźinicźe a potom żo dźiwacźe, ſo tu woli'a njeje? Hdy by to kóżda hoſpoſa tak cźinika, bychu ſawěſcźe wſchě klamy wukupjene byle a prajcźe, ſcźe dha wy hdy pytka, ſo wolij pobrachuje? Wěſcźe, jenoż potom, hdyż wſchitzy tak żurkuja każ wy. To je tola ſkoro tak, każ wobraik wo myſchach, kotryż jónu widźach, na kotrymż ſorno hrymſaja a ſpody wobraſa ſtejeſche: Sa bura drje tež něſchto wyſche woſtanje . . . Wěſcźe, ſo żu tyżaz khudych żonow ſbożowne, hdyż móża żebi pjatk ſa dźeżacźnowar wolija kupicź ſa zyku żwójbu, na zyły tydźeń. Wy ſcźe tola wobżarujomna — ně, njenażytna duſcha, kotraż njecha to naimjeńſche dowidźecź, hdyż dźe wo ſaſtaranje zykeho naſcheho luda.

Tajke rěcźe luba Młynkowa pſchiwjedu ludźi do ſtracha, kiž żu ſpokojni, wone du wot huby k hubje a żo roſſchěrjeja każ woheń, kiž wſchitko niczi. Cźehodla tajke bamborenje bjes myżlenja. Wſchako mamy doſcź tworow k ſeżiwjeniu. Sa wſchěch dożaha, hdyż njeżurkujemy, a żwoje wożebite pſchecźa ſkludźimy. A macźe-li woprawdźe pſchewjele pjenjes wyſche, dajcźe je ſpomożeŕnjam, kiž je ſa khudſche żwójby a khorych nuſnje triebaju. Ani kroſchka żebi jónu do rowa żobu wſacź njemóżecźe, ale ſmějecźe jenoż żmějazych żo hrbow, kiž cżaſto pſchelohko ſabudu, kak je prěni lutowaŕ w jich żwójbje kroſchk ke kroſchkej poloźił, ſo bychu żo jeho dźěćźi lěpje měli. Wón běſche ſběraŕ ſa'itala a jeho nażlědnizy cżaſto brójerjo, dokelž żo jim pſchederje dźě'ſche a jich kolebka mějeſche pſchemjehke póżłańcźko'

Schto żo pſchi wulkim ſeńdźenju wſchitko ſjě?

Sajimawe ſwěſcźenja wo wjetſchim pſchetrjebanju ſeżiwjeńſkich potrjebow pſchi ſkładnoſcźi ſkhadźowańki něhdu'ch'ch wojakow w Kaſſelu żu po napraſchowanju pola roſżudnych ſwjaſkow „Kaſſeler Neueſte Nachrichten“ woſjewiłe. Po tym wucźinjeſche wjetſche pſchetrjebanje piwa ſa tſi dny 4500 hektolitrow Każelſkich a druhich piwow. To je 1 250 000 ſchkleńzow piwa 7/20 litrowſkeje wulkoſcźe, kajkeż żu w zyłym Kaſſelu ſawjedźene. Nimo teho żo 210 000 bleſchow mineralneje wody pſcheda. So by żo pſchetrjebanje mjaża ſawěſcźilo, je żo 150 ſchtuk howjaſeho ſkotu, 600 żwini a 100 cźelatow wjazy ſarěſako. Nimo teho żo hiſchcże 10 000 kg. danſkeho cźerſtweho mjaża, hłubozy khłódźeneho, ſ połnózneje Němſkeje, a 5000 kg. cźerſtweho mjaża ſ Kaſſelſkeje wokoliny do města pſchewjeſe. Tute mjażo żo ſ wjetſcheho dźěła w rěźniſkich pſchedewſacźach na kołbażu ſwužitkowaſche. Někotre rěźniſtwa żu 18- hacź 20 000 porow kołbaſkow nimo porjadneje pſchetrjeby w klamach ſhotowike a pſchedake. Potrjeba pjekaŕnjow bě wo 96 proz. wjetſcha hacź hewak, wjetſcha potrjeba zigarow a zigarettow wucźini 15 hacź 30 proz. w pſcheréſku. Wobkhod na pucźowańſkich dopomnjeńkach bě wo 12½ proz. wjetſchi.

Sport

Kopańża.

W Helſinkach: Němſka pſchecźiwo Finniſkej 2 : 0 (1 : 0).

*

W Drjeźdźanach: Dresdner Sportklub pſchecźiwo BC Hartha 0 : 1 (0 : 1).

Spielvereinigung pſchecźiwo Guts Muts 2 : 6 2 : 4).

W Budapeſcźe: Admira Wien pſchecźiwo Sparta Praha 2 : 0 (0 : 0).

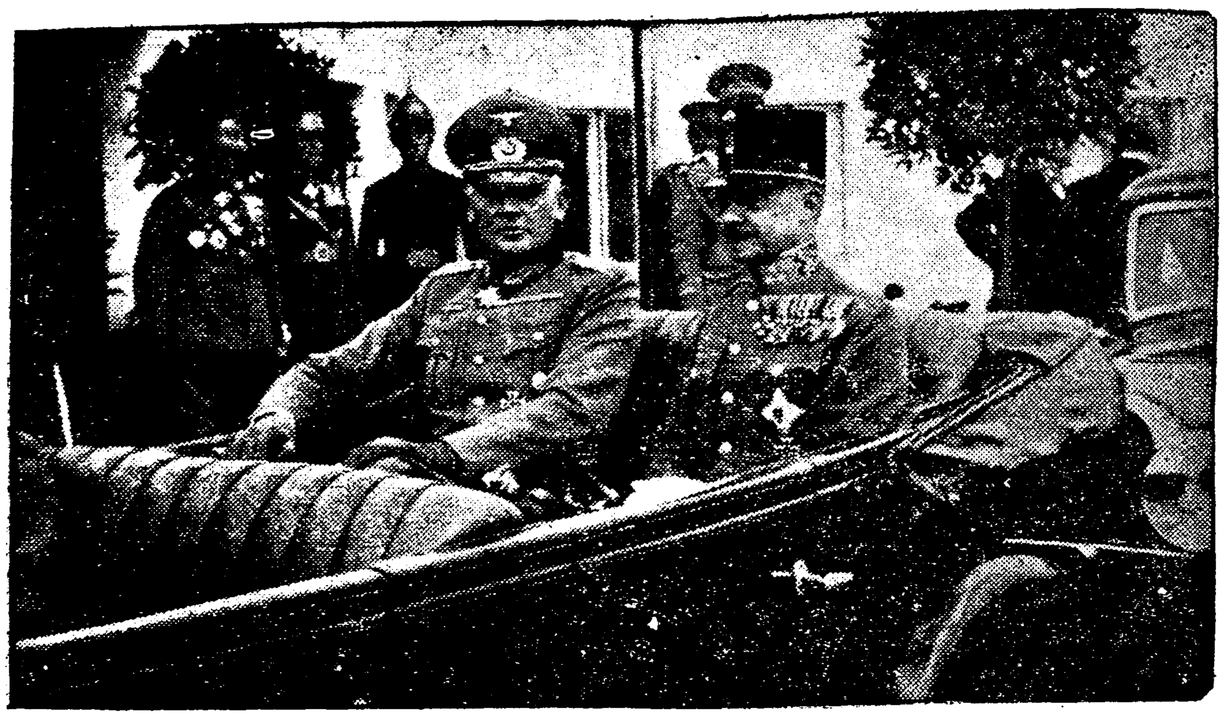

Statny wójnſki miniſter ſ Blomberg do Budapeſta dojěł.

Wyſchſchi roskaſowaŕ němſkeje woboroweje mozy generalny pólny marſchall ſ Blomberg je k wjazydnjowſkemu wopytej do wuherſkeho hłowneho města Budapeſta dojěł, hdźeż jako hóſcź wuherſkeho honwedſkeho miniſtra generala infanterije Rödera żebi ſarjadowanje wuherſkeho wójſka wobhlada. (Scherl Bilderdienſt, M.)

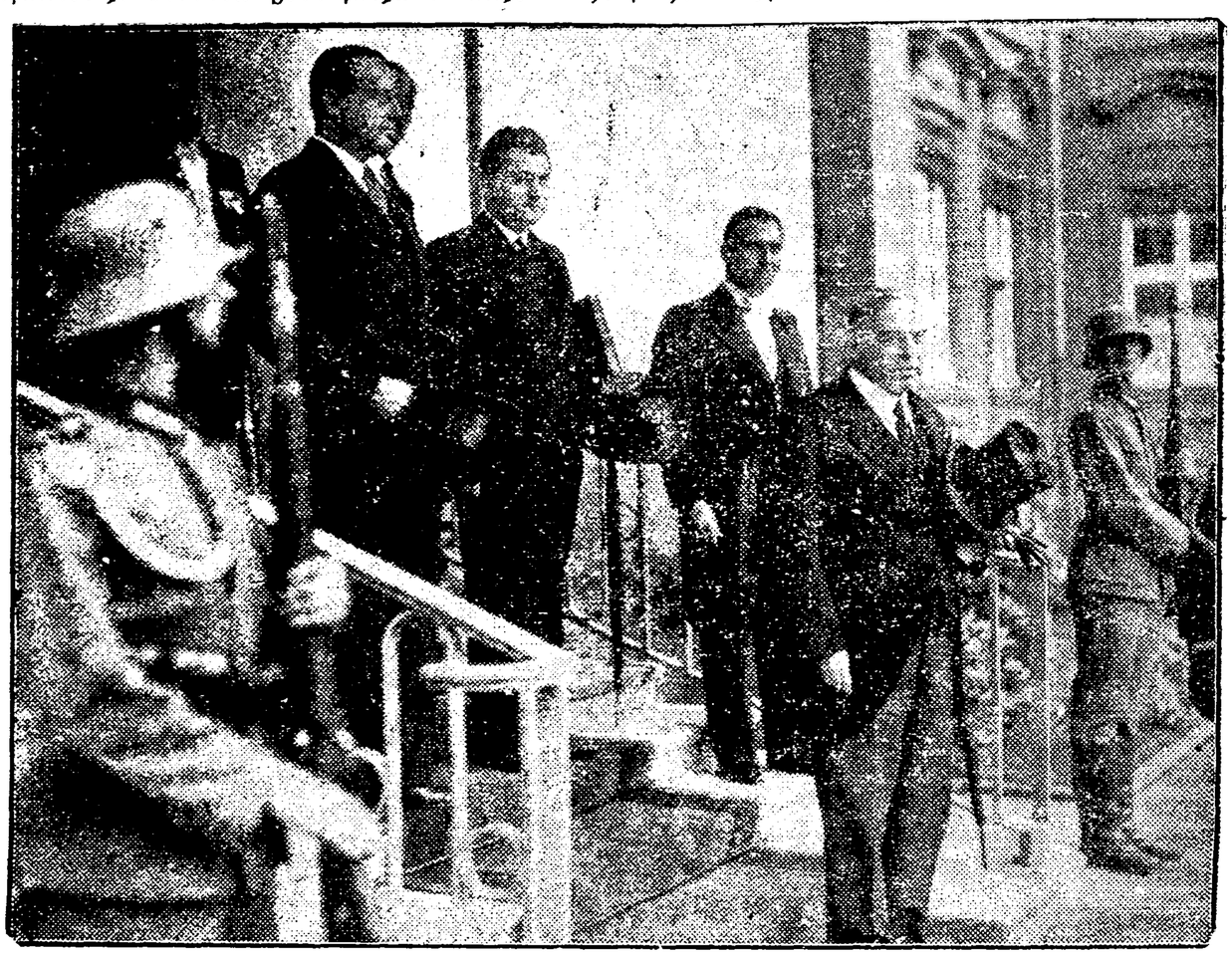

Kanadſki miniſterſki pſchedżyda pola wjednika.

W palaſcźe ſtatneho preſidenta pſchija wutoru wjednik a ſtatny kanzler kanadſkeho miniſterſkeho pſchedżyda dr. Williama Lyona Mackenſia Kinga, kotryż na pucźowanju po Europje nětkole w Němſkej pſchebywa. (Scherl Bilderdienſt. M.)

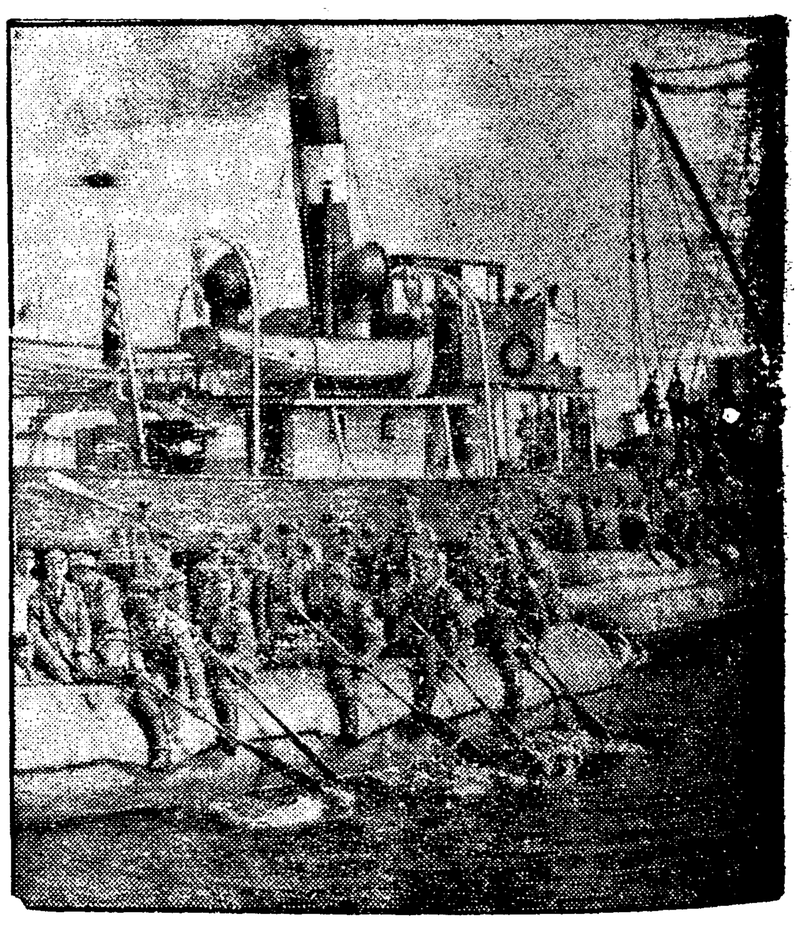

Pioněrojo ſwucźuja pſchiſtajenje pſchi Rańſchim morju.

Na dołho-rańſchim brjohu Ahlbeckſkich kupjelow ſwucźowaſche pioněrſki bataljon 2. pſchiſtajenje, pſchi cźimż wjele tyżaz ludźi pſchi brjoſy pſchihładowaſche a wojeſke ſwucźowanja ſ wulkim ſajimom ſcźěhowaſche. Tu widźimy, kak wojazy ſ transportſkeho parnika do cźołmow pſchelěſywſchi k brjohej wjeżkuja. (Scherl.)

Miſchtr: „Jeli żej myżlicźe, ſo mózecźe mi bajki bacź, to żno dyrbicźe żej někoho hłupiſcheho wupytacź.“ — Pomoznik: „Ssym żo hižo ſa tym prózował, miſchtrje, ale żaneho nadeſchoł!“

*

Sprawnoſcź. „Něcź, Pětrko, je macź wěſcźe prajiła, ſo dyrbju dźenża wjecźor k wam pſchińcź?“ — „Sſo wě, yzeta, ale namołwjecź cźe k tomu njeżměm, je rjeknyła.“

*

Njetrjechi. „Wěſch, ludźo powědaja, ſo je żej Korla tebje jenoż pjenjes dla wſał, ſo mohł żwój dołh ſapłacźicź.“ — „Tajkale łża! Korla ani na to njemyżli, żwój dołh ſapłacźicź!“

---

njepodach ale hišće trochu předundach kašubske wsy a wjeski mjez městom a pólskej hranicu.

Bóhlbyknjez je lubym Kašubam spožčił rjany kusk zemje. Je to njesměrnje horbata pohórčina. Cyły kraj tak rjec žołmi z kopcami. A tute kopcy su tak rjenje njeporjadnje rozmjetane a přeworšťowane po krajinje. Je widźeć, kak su połnócne lodowcy sej tu hrajkałe ze zemju za čas lodoweje doby. Hdyž pućuješ po tych hórkach a dólčkach, zapomniš z khwilemi scyła na to, zo sy w dołhoraňšej Němskej. Tole tu mohła Durinska być . . .

Wsy dopominaju na naše serbske holanske wsy. Su dołhe, šlebjerdojte. A wokoło nich a mjez nimi je telko rozpróšenych statokow a wudworow. Mjez domčkami je wjele starych drjewjanych ze słomjanej třěchu. Po ponošku so jěža njeličomne kózliki, kiž słomu přidźeržuja a te su zdobom też jenička pycha kašubskeho twarjenja. Do wurězanych kićinkow a wozdobjenych swislow po zdaću wjele njedźerži. Tu a tam so khowaju we wsy hišće stare drjewjane cyrkwički, khowaju so za keŕkamia wysokimi štomami, jako bychu so hańbowałe před nowočasnymi sotrami. Mjenujcy, maš w kóždej wsy dwě cyrkwi: staru, kotraž je katolska a do koterejež khodźa Kašubjo a nowu, evangelsku, za přićehnjenych Němcow Tu hišće narodnosć so kruće rozdźěluje po wěrje . . A katolski Kašub waži sebi swoju słowjańsku narodnosć runje tak kaž wěru swojich wótcow a wobě njezaćisnje. Katolskosć kraja wobswědčeja też te mnohe Bože martry ducy při pućach a sćežkach . . .

Bytowscy Kašubojo hišće rěča swoju staropomorsku rěč, ale so wjacy njewuznawaju k wosebitej pomorskej narodnosći ale so čuja jako Polacy. A njemóžeš jim to ani za zło měć, přetož kašubšćina je tak jara podobna na pólsčinu a njeje tu ani telko rozdźěła kaž mjez hornjej a delnjej serbšćinu abo mjez hornjej a delnjej němčinu. A tehodla też njeje so ani wuwiła wosebita kašubska spisomna rěč, hdyž Kašub tak snadno čita pólske knihi a hakle w našej dobje jewja so pola Kašubow w Pólskej pospyty, wužiwać kašubšćinu jako spisomnu rěč w někotrych domizniskich časopisach . . .

Sym dundał po tych wsach, po kraju poslednich Pomorjanow a sym zapopadnył hdys a hdys zwuki jich słowjańskeje rěče ale jenož připadnje, přetož před cuzbnikom Kašub so tak jara njewupina ze swojej maćeŕnej rěču . . .

*

Rady bych dlěje přepućował kašubske wjeski ale kopjachu so ćmowe mróčna a pušći so njewjedro po wčerawšej tužnoće, njewjedro w późnjeńcu a po njewjedrje přińdźe porjadny zliwk a sym ćeknył pod husty buk, tón steješe na hórcy nad jězorom a ani kapki njepřepušći. Sym hladał do seklowańcy błyskow, sym so wjeselił nad tym, kaž wichor jězor česaše a štomy wochlowaše a mróčna wisachu z tołstymi brjuchami nad tej kobjelkatej kašubskej krajinu, ju porjadnje wopłokachu. A bych so hišće bóle wjeselił, hdy bych měł při sebi płašć a kłobuk ale taj předmjetaj běch bohužel wostajił w měšće . . .

Zliwk po něčim přeńdźe do krjepolenja a krjepolenje do próšenja a próšenje do miholenja a pod miholenjom sym skónčnje so nawróćił do Bytowa ale přecy hišće mokry kaž wijel.